John Crawford,
M.D.

ACTA
PHYSICO-MEDICA
ACADEMIAE CAESAREAE
NATVRAE CVRIOSORVM
J. G. Pintz. sc.

ACTA
PHYSICO-MEDICA
ACADEMIÆ CÆSAREÆ
LEOPOLDINO-CAROLINÆ
NATURÆ CURIOSORUM
exhibentia
EPHEMERIDES
ſive
OBSERVATIONES HISTORIAS
ET EXPERIMENTA
a
CELEBERRIMIS GERMANIÆ
ET EXTERARUM REGIONUM
VIRIS

habita & communicata,
ſingulari ſtudio
collecta.

UNIVERSITY OF MARYLAND LIBRARY Founded 1813 SCHOOL OF MEDICINE
14489

VOLUMEN PRIMUM
cum APPENDICE
&
PRIVILEGIO SACRAE CÆSAREAE MAJESTATIS.

NORIMBERGÆ,
Proſtat in Officina W. M. ENDTERIANA, & apud
JULIUM ARNOLDUM ENGELBRECHT.
Typis JOHANNIS ERNESTI ADELBULNERI An. MDCCXXVII.

Crawford

CAROLO
A DEO DATO
IMPERATORUM CÆSARUM
MAXIMO
PIO FELICI SEMPER AUGUSTO
GERMANIAE HISPANIAE
INDIARUM HUNGARIAE BOHEMIAE
CASTILIAE LEGIONIS ARAGONIAE
SICILIAE UTRIUSQUE HIEROSOLYMORUM
NAVARRAE DALMATIAE
CROATIAE
SCLAVONIAE BULGARIAE
BOSNIAE SERVIAE
ET
RASCIAE
REGI

ARCHIDVCI AVSTRIAE
DVCI
BVRGVNDIAE BRABANTIAE
MEDIOLANI STIRIAE CARINTHIAE
CARNIOLAE
AC
LVXEMBVRGI
VIRTEMBERGAE ET VTRIVSQVE
SILESIAE
PRINCIPI SVEVIAE
MARCHIONI BVLGARIAE
MORAVIAE ET LVSATIAE
COMITI PRINCIPALI
HABSPVRGI TYROLIS PFIRETARVM
KYBVRGI ET GORITIAE
PROVINCIALI ALSATIAE
COMITI FLANDRIAE
DOMINO MARCHIAE VENEDICAE
PORTENAVIAE
ET
SALINARVM

ET QVAE SVNT RELIQVA

AUGUSTISSIME
IMPERATOR.

AEgyptios olim, ne unquam ſcientiae ſuae hieroglyphicae memoria excideret, in operoſis Obeliſcorum Pyramidumque molibus, tum & apparatiſſimis templorum valvis, ſymbolorum ſuorum monumenta conſecrare ſolitos fuiſſe, hiſtoriâ temporum teſte & vetuſtatis nuncia accepimus. Naturae Curioſorum Academia, quae Obſervationum, experimentorum & inventorum notabilium in novum volumen collegit ſeriem, non in Aeſculapii fano ſuſpendere, ſed ad CAESAREAE VESTRAE MAJESTATIS

Sacratiſſimum thronum humillimo deponere obſequio audet; eadem quippe, ſicuti ſub SUMMA CAESAREA GRATIA in hunc usque diem progreſſum & incrementum nacta eſt tantum non invidendum, ita & ab HAC futuram perennitatem ſibi certiſſima praeſumit ſpe, nec enim ipſius famam unquam oblivio ſupprimet, quamdiu ſub CAESAREAE MAJESTAIS CLEMENTIA ET TVTELA, veluti occulto arbor aevo ad optatiſſimum creverit faſtigium, ſub ILLA ſiquidem omnia ad immortalitatem literarum ſacra peraguntur, & literarum perpetuitate libertatis myſteria operantur. Felicia adeo noſtra tempora, ubi artes, diſciplinae & ſcientiae magis magisque excoluntur, praejudiciorum depoſita larva, autoritatumque ablatis praeſtigiis, nitidiſſima effulget veritatis facies, nec inanibus rationis deluſae figmentis, ſed infallibilibus demonſtrationes conſtant argumentis. Tantam autem fortunam, poſt Divinam Benignitatem, VESTRO AUGUSTISSIME CAESAR REGIMINI debemus, PIO, SAPIENTI, Palladis ſimul Aegide & Hermetis Caduceo armato & ornato, ut non poſſit non ſeculum noſtrum fauſtiſſimos omnium rerum ſucceſſus inde ſibi polliceri.

Friderici III. Caeſaris Symbolum fuiſſe legitur, Aquila Electa Juſte Omnia Vincet. Nos ab AQUILA, in CAESARIS INSIGNIBUS conſpicua, optimum capiemus augurium, Eandem recturam imperio populos, ſubjectis parcituram, & ſuperbos debellaturam eſſe, aeque ac olim Athenienſis populus ſibi futurum promittebat, ut univerſo orbi imperaret, poſtquam ab oraculo

culo perceperat, ſe aquilam in nubibus, & reliquis avibus ſuperiorem fore. Jam vero dum antehac depopulatarum regionum, urbium dirutarum, arcium expugnatarum, agrorum devaſtatorum, exundantium profuſo ſanguine camporum, triſtis adhuc nos manet memoria, imminens adverſitatum tempeſtas, bellicorum apparatuum gravitas, armorumque ſtrepitus ſeriis nos precari precibus jubent, o utinam pax miſſa per orbem ferrea belligeri compeſcat limina Jani, & poſtibus auguſtis lauro nobilior quercus prætexatur, illaque victos hoſtes, hæc cives ſervatos oſtentet.

Votorum igitur noſtrorum ſumma eſt, ut ſupremus mundi Arbiter SACRÆ CÆSAREÆ MAIESTATI VESTRÆ porro pacatum Imperium, tranquillam REGNORVM AVITORVM poſſeſſionem, Cognationum Pactorumq;, qui cum Regibus intercedunt, uberrimos fructus, cæli aſtrorumque beneficos aſpectus, gentium concordiam, terrarum fecunditatem, & cum primis Maſculam Progeniem Aureæque ſtirpis Aureum Ramum in Auſtriacæ Domus columen & ſeculi delicium largiatur!

SACRAE CAESAREAE
MAIESTATIS VESTRAE

humillimo obſequio devotiſſimi

Praeſes, Director, Adjuncti & Collegae
ex ordine Naturæ Curioſorum Academicorum.

)( )(PRAE-

Joh. Christoph Dehné Sc.

Joh. Chriſtoph Dehne fc

VITVS RIEDLINVS PH. ET. MED. D. COLLEGII. MED. VLMENS. SEN. GYMNASII. SCHOLARCH. ET ACAD. IMPER. N. C. ADI.
Natus 1656. Denat. 1724.

CATALOGUS

Dnn. Collegarum Academiæ Cæſareæ Leopoldino-Carolinæ Naturæ Curioſorum.

Ordo Rece-ptio-nis.	Nomina.	Agnomina.	Officia.	Annus Rece-ptio-nis.	Tempus mor-tis.
1.	Dn. Dr. Johann. Laurent. Bauſch, Suinf. Acad. Nat. Cur. Fundator & Præſes I.	Jaſon.	Phyſ. Suinf.	1652.	1665. 17. Nov.
2.	Dn. Dr. Joh. Mich. Fehr, Kitting. Francus, A. N. C. Præſes II.	Argonauta.	Phyſ. Suinf.	– –	1688. 15. Nov.
3.	Dn. Dr. Georg. Balth. Metzger, Suinf.	Americus.	P. P. Tubing.	– –	1687. 9. Oct.
4.	Dn. Dr. Georg. Balthaſ. Wolfart, Suinf.	Alceus.	Pract. Suinf.	– –	1674. 31. Jan.
5.	Dn. Dr. Chriſtoph. Keiling, Isleb.	Æſon I.	Phyſ. ibid.	– –	1658.
6.	Dn. Dr. Valent. Andreas Möllenbrock, Erffurt.	Pegaſus I.	P. P. Erffurt.	– –	1672.
7.	Dn. Dr. Georgius Horſtius, Ulm.	– –	Phyſ. Ulm.	– –	1661. 31. Maji
8.	Dn. Dr. Joh. Pfautz, Ulm.	– –	Med. ibid.	– –	1674. 23. Maji
9.	Dn. Dr. Conrad. Theod. Lüncker, Marburg.	– –	P. P. Marburg.	– –	1660 30. Dec.
10.	Dn. D. Joh. Dav. Wilhelmi, Baccharac.	– –	Pract. Bern.	– –	1671. 12. Oct.
11.	Dn. D. Andr. Wolffius, Jenenſ.	– –	Phyſ. Smalc.	1653.	1661. 12. Maji
12.	Dn. D. Joh. Martin. Uhlius, Suinf.	– –	Med. Sleuſ.	– –	1657.
13.	Dn. D. Alb. Conr. Langenauer, Uffenheim.	– –	Phyſ. Weid.	– –	1656.
14.	Dn. D. Nic. Balth. Mertz, Herbip.	– –	P. P. Herbip.	1654.	†
15.	Dn. D. Joh. Dan. Horſtius, Gieſſen.	Phoenix I.	Arch. Franc.	1655.	1685. 17. Jan.
16.	Dn. D. Adam. Stœr, Herbipol.	– –	P. P. Herbip.	1656.	
17.	Dn. D. Phil. Jac. Sachs, Vratisl. Ac. N. C. Adjunct.	Phoſphorus.	Phyſ. Vratisl.	1658.	1672. 7. Jan.
18.	Dn. D. Jon. Deutſchlender, Frauſtad. Sileſ.	– –	Archiat. Pol. Reg.	1661.	1661.
19.	Dn. D. Leonh. Urſinus, Norimb.	Zephyrus I.	P. P. Lipſ.	– –	1664. 2. Febr.
20.	Dn. D. Elias Schmidt, Haslac. Acad. N. C. Adjunct.	Phaëton I.	Phyſ. Suinf.	– –	†
21.	Dn. D. Joh. Andr. Grabo, Mülhuſ.	Cephalus.	Phyſ. Erffurt.	– –	1669. 13. Maji

Ordo Receptionis.	Nomina.	Agnomina.	Officia.	Annus Receptionis.	Tempus mortis.
22	Dn. D. Joh. Jac. Sauer, Palatin.	– –	Phyſ. Herbip	– –	†
23	Dn. D. Joh. Phil. Deisler, Suinf.	– –	Phyſ. Sulan.	– –	1665. 1. Mart.
24	Dn. D. Joh. Jacob. Wittig, Erffurt.	– –	P. P. Erffurt.	– –	1663. 17. Maji
25	Dn. D. Georg. Chriſtoph. Petri ab Hartenfels, Erffurt.	Achilles I.	Arch. Mogunt	1662.	1718. M. Dec.
26	Dn. D. Jacob. à Typſma, Harlem. Friſ.	– –	Phyſ. Leow.	1663.	1672. 26. Jun.
27	Dn. D. Hieron. Conrad. Virdung ab Hartung, Marpurg.	Meliſſus.	P. P. Herbipol.	1664.	1708. 6. Jan.
28	Dn. D. Paul. Ammann, Vratislav.	Dryander.	P. P. Lipſiens	– –	1690. 4. Febr.
29	Dn. D. Joh. Daniel Major, Vratisl. Ac. N. C. Adjunctus.	Heſperus.	P. P. Chilon.	– –	1693. 3. Aug.
30	Dn. Lic. Chriſtian Frider. Garmann, Martisburg.	Pollux I.	Phyſ. Chemn.	1668.	1708. 18. Jul.
31	Dn. D. Jeremias Rhætius, Arnſtad.	Caſtor I.	Phyſ. Arnſtad.	– –	1681.
32	Dn. D. Elias Rudolph. Camerarius, Tubing.	Hector I.	P. P. Tubing.	– –	1695. 17. Jun.
33	Dn. D. Henric. Vollgnad, Vratisl. A. N. C. Adjunct.	Sirius I.	Phyſ. Vratisl.	1669.	1682. 3. Jan.
34	Dn. D. Johannes Jænifius, Vratisl. A. N. C. Adjunct.	Arcturus.	Phyſ. Vratisl.	– –	1707. 7. Dec.
35	Dn. D. Johan. Chriſtianus Mackius, Coburg.	Pegaſus III.	Phyſ. Schneeb.	– –	†
36	Dn. D. Michaël Ettmüller, Lipſienſ.	– –	P. P. Lipſienſ.	1670.	1683. 9. Mart.
37	Dn. D. Joh. Ferdin. Hertod à Todenfeld, Nicolaiburg-Morav.	Orpheus.	Archiat. Cæſ.	– –	1714.
38	Dn. D. Joh. Georg. Greiſelius, Viennenſ.	– –	Arch. Cæſar.	– –	1684. 18. Maji
39	Dn. D. Georg. Sebaſt. Jungius, Viennenſ., A. N. C. Adjunctus.	Podalirius I.	Arch. Cæſar.	– –	1682. 4. Sept.
40	Dn. D. Salomon Braunius, Chilon. Holſat.	– –	Arch. Baruth. Brand.	1672.	1675. 30. Nov.
41	Dn. D. Paul. de Sorbuit, Hannonienſ. Belga.	Machaon I.	Arch. Cæſar.	– –	1691. 28. Apr.
42	Dn. D. Gottlieb Georg. Schramm, Grafenhein. Saxo.		Phyſ. Frauenſt	– –	1673. 4. Jul.
43	Dn. D. Melch. Fribe. Fridland. Sileſ.	Cleander.	Phyſ. P. Hayn. Miſnic.	– –	1690.
44	Dn. D. Georg. Wolfgang. Wedelius, Spremberga Luſat. A. N. C. Adj.	Hercules I.	P. P. Jenenſis.	– –	1721. 6. Sept.
45	Dn. D. Johannes Scultetus, Noriberg. Ac. N. C. Adjunct.	Perſeus I.	Phyſ. Norib.	– –	1680. 13. Febr.
46	Dn. D. Georg. Francus de Franckenau, Numburg. A. N. C. Adjunct.	Argus I.	Arch. Danic.	– –	1704. 14. Junii

Ordo

Ordo Receptionis.	Nomina.	Agnomina.	Officia.	Annus Receptionis.	Tempus mortis.
47	Dn. D. Joach. Georg. Elſner, Vratisl.	— —	Phyſ. Vratisl.	1673.	1676. 3. Maji
48	Dn. D. Gottfr. Schubert, Vratisl.	— —	Phyſ. Brigenſ.	— —	1691. 14. Oct.
49	Dn. D. Gottfr. Chriſt. Winckler, Brig-Sileſ.		Phyſ. Brigens.	— —	1684. 4. Julii
50	Dn. Chriſtian. Adolph. Balduinus, Dobela-Miſnic.	Hermes I.	Præfect. Heyn.	— —	1682.
51	Dn. D. Matthias Tilingius, Jevera-Friſius.	Zephyrus II.	P. P. Rintel.	1674.	†
52	Dn. D. Salomon Reiſelius, Hirſchb.-Sileſ.	Amphion.	Arch. Würt.	— —	1701. 21. Nov.
53	Dn. D. Joh. Sigism. Elsholz, Berolin.	— —	Arch. Brande.	— —	1688. 28. Febr.
54	Dn. D. Caſp. Theophil. Bierling, Lipſienſ.	— —	Phyſ. Magdeb.	— —	1693.
55	Dn. D. Ehrenfrid. Hagendorn, Görlitz.	Pegaſus II.	Arch. Saxon. Görlitz.	— —	1692. 27. Febr.
56	Dn. Chriſtian. Aug. L. B. à Frieſen.	Jaſon II.	— —	1675.	†
57	Dn. D. Chriſtian. Mentzelius, Fürſtenwald.	Apollo.	Arch. Brandenb.	— —	1701. 17. Jan.
58	Dn. D. Caſpar Marchius, Stettin-Pomeran.	— —	Arch. Brandenb.	— —	1677.
59	Dn. D. Chriſtian. Franc. Paullini, Iſenac.	Arion I.	Phyſ. Iſenac.	— —	1712. 10. Junii
60	Dn. D. Joh. Laurent. Fehr, Suinf. A. N. C. Adjunctus.	Argonauta II.	Phyſ. Suinfurt.	— —	1706. 22. Sept.
61	Dn. D. Joh. Petr. Prückelius, Ratisbon.	— —	Phyſ. Ratisb.	— —	1690. 13. Febr.
62	Dn. D. Joh. Georg. Trumphius, Goslar.	Rufus.	Phyſ. Goslar.	1676.	†
63	Dn. D. Gothofr. Sculteτus, Vratisl. A. N. C. Adjunctus.	Ægineta I.	Med. Vratisl.	— —	1698. 14. Maji
64	Dn. Georg. Hieron. Welſch, Auguſt.	Neſtor I.	Med. Auguſt.	— —	1677. 1. Nov.
65	Dn. D. Rudolph. Wilhelm. Kraus, Naumburg.	Tiphys.	P. P. Jenenſ.	— —	†
66	Dn. D. Georg. Abraham Merclin, Weiſenburg.	Chiron I.	Phyſ. Norib.	— —	1702. 19. Apr.
67	Dn. D. Gabriel Clauderus, Altenb. Miſn. A. N. C. Adjunctus.	Theſeus I.	Arch. Altenb.	— —	1691. 9. Jan.
68	Dn. Lic. Benjam. Scharff, Sonderh.	Bias I.	Arch. Schwarz.	— —	1702. Jan.
69	Dn. Georg. Caſp. Kirchmajer, Uffenheimenſ.	Phoſphorus II.	P. P. Witteb.	— —	1700. M. Oct.
70	Dn. D. Johannes Burg, Vratislav.	Meſue I.	Med. Vratisl.	— —	1690. 25. Aug.
71	Dn. D. Gothofr. Samuel Poliſius, Francof. ad Viadr.	Homerus.	Phyſ. Francf. Oder.	— —	1700.
72	Dn. D. Lucas Schröckius, Auguſt. A. N. C. Præſes IV.	Celſus I.	Phyſ. Auguſt.	— —	

Ordo

Ordo Receptionis.	Nomina.	Agnomina.	Officia.	Annus Receptionis.	Tempus mortis.
73	Dn. Dieteric. de Marwitz, Cuſtrin. March.	Ulyſſes.	Eq. Hieroſol.	— —	1690.
74	Dn. D. Joh. Nicol. Pechlinus, Lugdun. Batav.	Telamon.	P.P.Kilonienſ.	1678.	1706.
75	Dn. D. Joh. Jac. Waldſchmidt, Rodheim-Wetteravus.	Priamus.	P.P. Marburg.	— —	1689. 12. Aug.
76	Dn. Henricus L. B. à Frieſen.	Atlas.	— — —	— —	†
77	Dn. D. Joh. Chriſtoph. Adlungius.	Ajax.	P. P. Erffurt.	— —	1681. 10. Jun.
78	Dn. D. Joh. Georg. Volckamer, Noriberg. A. N. C. Præſes III.	Helianth9 I.	Phyſ. Norib.	— —	1693. 17. Maji
79	Dn. D. Johannes Sieboldus, Gothan.	Laomedon.	Med. Lipſienſ.	— —	†
80	Dn. D. Laurent. Giſeler, Oſterodan.	Hippocr. I.	Phyſ. Brunſv.	— —	†
81	Dn. D. Andreas Cleyerus, Caſſellan. Haſſ.	Dioſcorides.	Proto-Medic. in Batav. Or.	— —	†
82	Dn. D. Joh. Frider. Allmacherus, Meiſenheim. A. N. C. Adjunctus.	Zethes.	Phyſ. Francoſ.	— —	1689. 12. Aug.
83	Dn. D. Tobias Czaſchelius, Lauba-Luſat.	Æſculap. I.	Arch. Cæſar.	— —	1682. 25. Dec.
84	Dn. D. Joh. Georg. Sartorius, Bamb.	Calais.	Phyſ. Bamb.	— —	1696. 18. Apr.
85	Dn. D. Joh. Chriſtian. Tralles, Strehlenſ. Sileſ.	Avenzoar.	Phyſ. Vratisl.	— —	1698.
86	Dn. D. Jacobus Wolffius, Numburg. A. N. C. Adjunctus.	Socrates I.	P. P. Jenenſ.	— —	1694. 27. Jul.
87	Dn. D. Carolus Patinus, Pariſinus.	Galenus I.	P.P. Patavinus	— —	1693. 10. Oct.
88	Dn. D. Günther. Chriſtoph. Schelhammerus, Jenenſ. A. N. C. Adjunctus.	Theophraſt.	P.P. Kilonienſ.	— —	1693.
89	Dn. D. Johann. Pfeiffer, Geranus.	Muſa.	Arch. Ruthen.	1680.	1684. 12. Jun.
90	Dn. D. Joh. Ludovic. Hannemannus, Friſ. Orient.	Neſtor II.	P. P. Kilon.	— —	
91	Dn. D. Johann. Dolæus, Geiſmar. Haſſ.	Andromachus.	Arch. Haſſo-Caſſel.	— —	†
92	Dn. D. Sebaſt. Scheffer, Francoſ. Ac. N. C. Adjunctus.	Perſeus II.	Phyſ. Francoſ.	1681.	1686. 10. Jan.
93	Dn. Hier. Ambroſ. Langenmantel, Auguſtan.	Solon.	Canon. Aug.	— —	1718. 5. Dec.
94	Dn. D. Joh. Jacobus Harderus, Baſil. A. N. C. Adjunctus.	Pœon I.	P. P. Baſil.	— —	1711. 28. Apr.
95	Dn. D. Joh. Daniel Widt, Argentin.	Aſclepiades	Arch. Mogunt.	— —	1693.
96	Dn. D. Joh. Conrad. Peyer, Scaphuſ.	Pythagoras	Phyſ. Scaphus.	— —	†
97	Dn. D. Joh. Paulus Wurffbain, Norib. A. N. C. Eph. Director.	Hermes II.	Phyſ. Norib.	— —	1711. 17. Jan.
98	Dn. Georg. Eberhard. Rumphius.	Plinius Indic.	Senat. in Amboina.	— —	†

Ordo

Ordo Receptionis.	Nomina.	Agnomina.	Officia.	Annus Receptionis.	Tempus mortis.
99	Dn. D. Joh. Petrus Albrecht, Hildesheim.	Caſtor II.	Phyſ. Hildesh.	– –	
100	Dn. D. Johann. Muraltus, Tigur.	Aretæus.	Phyſ. Tigurin.	– –	
101	Dn. Henricus Screta, Scaphus.	Nicander.	Phyſ. Scaphuſ.	1682.	1689. 6. Aug.
102	Dn. D. Joh. Adam. Limprecht, Vratisl.	Fabius.	Phyſ. Berolin.	– –	
103	Dn. D. Gerard. Blaſius.	Podalirius II.	P. P. Amſtelod.	– –	1682.
104	Dn. D. Joh. Jacob. Döbelius, Gedan.	Hippocr. II.	P. P. Roſtoch.	– –	1684. 6. Jun.
105	Dn. D. Emmanuel König, Baſil.	Avicenna.	P. P. Baſil.	– –	
106	Dn. D. Mart. Joh. Haesbart, Clivens.	Rhaſes.		– –	†
107	Dn. D. Joh. Georg. Hieronymi.	Aetius.	Phyſ. Guelferb.	– –	†
108	Dn. D. Joh. Georg. Landbeck, Hoenloic.	Serapio I.	Pract. Kitting.	– –	1681.
109	Dn. D. Carolus Ohmb, Vratisl.	Sirius II.	Pract. Vratisl.	– –	1706. 9. Apr.
110	Dn. D. Jacob. Schmidius.	Podalir. III.	Arch. Anhalt.	– –	1705. 5. Jan.
111	Dn. D. Jacob. Weizius.	Æſon II.	Arch. Gothan.	– –	†
112	Dn. D. Joh. Matthias Faber, Auguſt.	Plato I.	Phyſ. Heilbr.	– –	1702. 21. Sept.
113	Dn. D. Adam. à Lebenwald, Auſtr. A. N. C. Adjunct.	Æſculap. II.	Med. Duc. Styr.	– –	1696. 20. Junii
114	Dn. D. Joh. Jac. Weberski, Dantiſc.	Æginet. II.	Phyſ. Dantiſc.	– –	1689. 2. Nov.
115	Dn. D. Joh. Georg. Sommer, Schwarzburgicus.	Machaon II.	Arch. Schw.	– –	1705. 21. Aug.
116	Dn. L. Roſin. Lentilius, Waldenb-Hoenloic.	Oribaſius.	Arch. Würt.	– –	
117	Dn. D. Martin. Chriſtoph. Metzger, Vienn. A. N. C. Adjunct.	Plinius II.	Phyſ. Ratisb.	– –	1690. 20. Mart.
118	Dn. D. Mich. Bernh. Valentini, Giſſ. A. N. C. Adjunct.	Theſſalus.	P. P. Giſſenſ.	– –	
119	Dn. D. Georgius Hannæus, Othin. Dan.	Diomedes.	Pract. Oth.	1684.	1699. 1. Apr.
120	Dn. D. Joh. Dan. Dorſtenius, Marp.	Averrhoes.	P. P. Marpurg.	– –	1706. 20. Sept.
121	Dn. D. Joh. Maur. Hoffmannus, Altdorf. A. N. C. Eph. Director.	Heliodorus I.	Arch. Onold.	– –	
122	Dn. D. Joh. Conr. Rappius, Oringa-Hoenloic.	Serapio II.	Arch. Hoenl.	– –	1693.
123	Dn. D. Theodor. Chriſtoph. Krug, Hersfeld.	Mercurius.	Arch. Brandenb.	– –	1719. Maji.
124	Dn. D. Zachar. Fürſt, Delleboc.	Æolus.	Arch. Trevir.	– –	†
125	Dn. D. Chriſtoph. Helvigius.	Galenus II.	P. P. Gryphiſv.	– –	1690.
126	Dn. D. Daniel Bſcherer, Norib.	Philadelph.	Phyſ. Norib.	– –	1718. 22. Sept.
127	Dn. D. Samuel Ledelius, Sora-Luſat.	Theſeus II.	Phyſ. Grünb. Luſat.	– –	†
128	Dn. D. Jacob. Auguſt. Hünerwolff, Arnſtad.	Actuarius.	Phyſ. Arnſtad.	1685.	†

Ordo

Ordo Receptionis.	Nomina.	Agnomina.	Officia.	Annus Receptionis.	Tempus mortis.
129	Dn. D. Eberhard. Gokelius, Ulm.	Alector.	Phyſ. Ulmenſ.	— —	†
130	Dn. D. Georg. Benj. Gloxin, Colmar.	Serenus.	Phyſ. Colmar.	— —	†
131	Dn. D. de Sanzey, Eq. aur.	Bias II.	Arch. Colon.	— —	†
132	Dn. D. Joh. Dan. Geyer, Ratisbon.	Dædalus.	Arch. Pol.	— —	†
133	Dn. D. Daniel Crüger, Stargard, Pomer.	Argus II.	Med. Pomer. Stargard.	— —	1711. 15. Mart.
134	Dn. D. Joh. Jac. Wepfer, Scaphus.	Machao III.	Phyſ. Scaphus.	— —	1695. 28. Jan.
135	Dn. Baro Joh. Conr. à Brunn, Dieſſenh.	Herophilus.	Arch. Palatin.	— —	
136	Dn. D. Theodor. Zwinger, Baſil.	Ariſtotel. I.	P. P. Baſil.	— —	1724. 22. Apr.
137	Dn. D. Frid. Ferdin. Illmer, de & in Wartenberg.	Democritus.	Arch. Cæſar.	— —	1700. Januar.
138	Dn. D. Joh. Georg. Volckamer, Jun. Noriberg.	Helianthus II.	Phyſ. Norib.	— —	
139	Dn. D. Joh. Benedict. Gründel, Glog. Sileſ.	Cœl. Aurelian.	Phyſ. Styriæ.	— —	1705.
140	Dn. D. Juſt. Frider. Dillenius, Darmſt.	Achates.	P. P. Gieſſenſ.	— —	1720. 28. Aug.
141	Dn. D. Joh. Eſchenbach, Eiſenb. Miſn.	Scrib. Larg.	Medic. Saxon.	— —	†
142	Dn. D. Joh. Luc. Rhiemius, Coburg.	Myrepſus.	Phyſ. Coburg.	— —	†
143	Dn. D. Joh. Theod. Mœren, Colon.	Phœbus.	P. P. Mogunt.	— —	†
144	Dn. D. Hermann. Grube, Lubec.	Palamedes.	Phyſ. Hadersl.	— —	1698. Febr.
145	Dn. D. Andr. Ernius, Hanovienſ.	Zephyr. III.	P. P. Hanov.	— —	†
146	Dn. D. Phil. Jac. Hartmannus, Stralſund.	Ariſtoteles II.	P. P. Regiomont.	— —	1707. 28. Mart.
147	Dn. D. Alard. Mauric. Eggerdes, Paderbornenſ.	Euclides.	Arch. Trevir.	1686.	
148	Dn. D. Joh. Ignat. Muſchel, de Moſchau.	Eraſiſtratus.	Phyſ. Glacenſ.	— —	
149	Dn. D. Joh. Jac. Henrici, Argentor.	Arion II.	Phyſ. Argent.	— —	†
150	Dn. D. Petrus Chirac, Congenſ. Gall.	Orion.	Arch. Reg. Gall.	— —	
151	Dn. D. Johan. Acoluthus, Vratisl.	Caſſius Iatr.	Med. Vratisl.	— —	1696. 17. Oct.
152	Dn. D. Mich. Frid. Lochner, Fürth. Noric. A. N. C. Eph. Director.	Periander.	Phyſ. Norib.	— —	1720. 15. Oct.
153	Dn. D. Joh. Henr. Schmid, Suinf.	Phaëton II.	Pract. Suinf.	— —	1723. 23. Mart.
154	Dn. D. Joh. Jacob. Martini, Heidelb.	Plato II.	P. P. Heidelb.	1687.	†
155	Dn. D. Daniel Nebel, Heidelb.	Achilles II.	P. P. Heidelb.	— —	
156	Dn. D. Hermann. Dülker, Cruc. Pal.	Socrates II.	Med. Francof.	— —	†
157	Dn. D. Rudolph. Jacob. Camerarius Tubing.	Hector II.	P. P. Tubing.	1688.	1721. 11. Sept.
158	Dn. D. Jacob. Grandius, Mutinenſ.	Seneca I.	Med. Venetus.	— —	1691. Febr.
159	Dn. D. Sigismund. Ledelius, Sora Luſ.	Hercules II.	Advoc. Suidnitz.	— —	1705. 4. Nov.

Ordo

Ordo Receptionis.	Nomina.	Agnomina.	Officia.	Annus Receptionis.	Tempus mortis.
160	Dn. D. Carol. Joſeph. Myllerus, Tugio-Helv.	Xenophon.	Phyſ. Tugienſ.	– –	†
161	Dn. D. Conr. Phil. Limmer.	Leucippus.	Med. Serveſt.	– –	
162	Dn. D. Frider. Wilhelm. Clauderus, Altenburgo-Miſn.	Theſeus III.	Med. Altenb. Miſn.	– –	1692. 9. Nov.
163	Dn. D. Theodorus Caroli, Tubing.	Neptunus.	Phyſ. Leom.	– –	1690. 20. Febr.
164	Dn. D. Georg. Tobias Dürrius, Auguſt.	Damocrates.	Phyſ. Auguſt.	– –	1712. 3. Sept.
165	Dn. D. Marcus Gerbezius, Liburn.	Ageſilaus.	Med. Labac.	– –	1718.
166	Dn. Alexand. Maurocordatus, Conſtantinop.	Alexand. M.	Interpres Ottoman.	1689.	†
167	Dn. D. Erneſt. Morgenſtern.	Ariſtogen. I	Arch. Saxon.	1690.	†
168	Dn. D. Henricus Erndl.	Critobulus	Arch. Saxon.	– –	1693. 13. Sept.
169	Dn. David Hausmann, Dresdenſ.	Ariſtæus.	El. Sax. Ærar. Bell. Præf.	– –	1698. 27. Dec.
170	Dn. D. Joh. Elias Lehmann, Luſat.	Antenor.	Arch. Saxon.	– –	1691. 2. Apr.
171	Dn. D. Joh. Godofr. de Berger.	Apulejus.	Arch. R. Pol.	– –	
172	Dn. D. Joſephus Lanzonus, Ferrar.	Epicharmꝰ	P. P. Ferrar.	– –	
173	Dn. D. Chriſtian. Vater, Witteb.	Nicomachꝰ	P. P. Witteb.	– –	
174	Dn. D. Joh. Georg. Grübel, Cala-Thur.	Varro.	Arch. Saxon.	– –	1698.
175	Dn. D. David Reich ab Ehrenberg, Vratiſl.	Hercules III.	Med. Vratiſl.	– –	†
176	Dn. D. Joſeph Maria Revelius, Pedemontan.	Ariſtogen. II.	Arch. Polon.	– –	†
177	Dn. D. Chriſtian. Schuchmann, Salfelda-Thur.	Ælianus.	Phyſ. Annæb.	– –	†
178	Dn. D. Guſtav. Caſimir. Gahrliep von der Mühlen/ Suec.	Aurelianus.	Arch. Elect. Brandenb.	– –	1713.
179	Dn. D. Joh. Jacob Wagnerus, Turgav-Helvet.	Pæon II.	Med. Tigurin.	– –	1695. 14. Dec.
180	Dn. D. Martin. Maximil. Pruggmair, Styriac.	Parmenides.	Med. Græcenſis.	– –	†
181	Dn. D. Franciſc. Stockhamer, Salisburgenſ.	M. Artorius	Arch. Cæſar.	– –	
182	Dn. D. Johan. Caſpar. Weſtphalus, Rugenvalda-Pomeran.	Albucaſes.	Phyſ. Delitz.	– –	1721. 24. Mart.
183	Dn. D. Dionyſius van der Sterre.	Valerius M.	Soc. Ind. Or. Batav. Proto.	– –	1691.
184	Dn. D. Joh. Bapt. Scaramuccius.	Phaëton III	Med. Maceratenſ.	– –	†
185	Dn. D. Erneſt. Sigism. Groſſius, Jauera-Sileſ.	Chiron II.	Phyſ. Suidnic.	1691.	
186	Dn. D. Joh. Chriſtian. Mentzelius, Berolin.	Seneca II.	Arch. Brandenb.	– –	1718. 17. Maji

Ordo Receptionis.	Nomina.	Agnomina.	Officia.	Annus Receptionis.	Tempus mortis.
187	Dn. D. Sylv. Samuel Anhorn de Hartwiſs.	Strabo I.	Phyſ. Sangall.	— —	
188	Dn. D. Johan. Andreas Schmidtius, Wormat.	Strabo II.	P.P. Helmſtad.	— —	1726. Jan.
189	Dn. D. Godofredus Thomaſius, Lipſienſ.	Vindicianus.	Phyſ. Norib.	1692.	
190	Dn. D. Georg. Frider. Francus de Frankenau, Argentorat.	Philaretus.	P.P. Hafnienſ.	— —	
191	Dn. D. Chriſtophorus Horchius.	Abſyrtus.	Archiat. Brandenb.	— —	
192	Dn. D. Elias Camerarius, Tubing.	Hector III.	P. P. Tubing.	— —	
193	Dn. D. Theodor. Janſſonius ab Almeloveen, Belgia.	Celſus II.	P.P. Hadervic	— —	†
194	Dn. D. Johann Michael Fauſtus, Argentor.	Theophilus.	Med. Francof.	— —	1707. 7. Oct.
195	Dn. D. Johann. Fridericus Gruvius, Erffurt.	Philo I.	Arch. Suec.	— —	†
196	Dn. D. Ambroſius Stegmannus, Wettinenſis.	Æmilius.	Med. Islebienſ.	— —	1700. 21. Jan.
197	Dn. D. Joh. Fridericus Haack, Herbipol.	Archigenes	Arch. Fuldenſ.	1693.	†
198	Dn. Johannes Kunckelius à Löwenſtern.	Hermes III.	Conſil. Metall. Suec.	— —	1703. 20. Mart.
199	Dn. D. Joh. Nicolaus Seitz, Francus.	Moſchion.	Med. Oxov.	— —	†
200	Dn. D. Joh. Fridericus Khern, Græcenſ.	Sethus.	Med. Warasd. Croat.	— —	†
201	Dn. D. Bernhardinus Ramazzinus, Carpenſis.	Hippocrates III.	P. P. Patavinus.	— —	1714. 5. Nov.
202	Dn. D. Vitus Riedlinus, Ulmenſ. A. N. C. Adjunct.	Craterus.	Phyſ. Ulmenſ.	— —	1724. 29. Febr.
203	Dn. Daniel Guiliel. Mollerus, Poſonienſ.	Solinus I.	P. P. Altdorff.	1694.	†
204	Dn. D. Samuel Graſſius, Vratisl.	Meſue II.	Phyſ. Vratisl.	— —	
205	Dn. D. Michaël Pauli, Lüben-Sileſ.	Aſterion.	Med. Vratisl.	— —	
206	Dn. D. Joh. Conrad. Wepfer, Scaphuſ.	Melampus.	Phyſ. Scaphuſ.	— —	†
207	Dn. D. Samuel Gotthilf Manitius, Luſatus.	Macer.	Med. Dresdenſ.	— —	1698. 22. Sept.
208	Dn. D. Conrad. Barthold. Behrens, Hildeſienſ.	Eudoxus I.	Arch. Britann.	— —	
209	Dn. D. Godofredus Schulzius, Altenburgo-Miſnic.	Archelaus.	Phy. Schmöll. Miſn.	— —	†
210	Dn. D. Carolus Raygerus, Poſonienſ.	Philo II.	Phyſ. Poſon.	— —	1707. 14. Jan.

Ordo

Ordo Receptionis.	Nomina.	Agnomina.	Officia.	Annus Receptionis.	Tempus mortis.
211	Dn. D. Martin. Anton. à Thrun, Eichsfeld.	Agapius.	P. P. Vienn.	1695.	
212	Dn. D. Joh. Georg. Joſeph. Schwaller, Solothur. Helv.	Alexio.	Med. Solodur.	– –	†
213	Dn. D. Ernest. Fridemann. Schelhas, Jenenſ.	Anaxagoras.	Med. Wezlar.	– –	1703. 26. Jan.
214	Dn. D. Carolus Philippus Lombardius, Marpurg-Haſſ.	Philetes.	Arch. Duc. Saxon.	– –	†
215	Dn. D. Chriſtian. de Helwich, Domnav a-Pruſſ.	Empedocles.	Arch. Hollat.	– –	
216	Dn. D. Joh. Georg. Hoyerus, Molhuſ.	Apollodorus.	Phyſ. Molhus.	– –	
217	Dn. D. Johan. Ludovicus Apinus, Ohring-Hoenl.	Nonus.	P. P. Altdorff	– –	1703. 28. Oct.
218	Dn. D. Maximilian. Preuſſius, Vratisl.	Japis.	Phyſ. Vratisl.	– –	1721. 6. Sept.
219	Dn. L. Joh. Helfric. Jungkenius, Marpurg. Haſſ.	Apollonicus.	Med. Francof.	1696.	†
220	Dn. D. Pyrrhus Maria Gabrielli, Senenſis.	Straton.	P. P. Senenſis.	– –	1705. 19. Dec.
221	Dn. D. Chriſtian Ludov. Gokelius, Gotnan.	Alexippus.	Arch. Würtenb.	– –	
222	Dn. D. Joh. Menrad. Vorwaldtner, Ingolstad.	Polybius.	Arch. Bavar.	– –	1714.
223	Dn. Paulus Bocconus, Panormitan.	Plinius II.	Monachus Ciſtercienſis.	– –	1704. 22. Dec.
224	Dn. D. Joh. Baptiſta Herrmann, Norib.	Philiſtion.	Med. Aulic. Cæſar.	– –	†
225	Dn. D. Fridericus Hoffmannus, Hall. Miſn.	Democrates.	Arch. Boruſſ.	– –	
226	Dn. D. Joh. Jacob. Franciſcus Vicarius, Lauterburg-Auſtriac.	Anaximander.	P. P. Friburg.	1697.	†
227	Dn. D. Joh. Baptiſta de Winckh, Liber. Franco.	Lycus.	Phyſ. Græcenſ.	– –	†
228	Dn. D. Joh. Michaël Surgant, Mogunt.	Cleophantus.	Med. Viennenſ.	– –	
229	Dn. D. Joh. Jac. Scheuchzer, Tigur.	Acarnan.	Phyſ. Tigurin.	– –	
230	Dn. D. Philippus Fraundorffer, Königswiſ. Auſtriac.	Herodicus.	Phyſ. Morav. Provincial.	– –	1708.
231	Dn. D. Chriſtophorus Gottwald, Gedan.	Aſclepiodotus.	Phyſ. Gedanenſ.	1698	1700. 1. Jan.
232	Dn. D. Philippus Sigismund. Stoſſius, Cüstrinenſ.	Androcydes.	Arch. Brandeb.	– –	
233	Dn. D. Joh. Henricus Starckius, Lemgov. Lipp.	Soranus.	P. P. Regiomont.	– –	1707. 8. Febr.

Ordo Receptionis.	Nomina.	Agnomina.	Officia.	Annus Receptionis.	Tempus mortis.
234	Dn. D. Wilhelm Hulderic. Waldtſchmidt, Marpurg. Haſſ.	Diocles.	P.P. Kilonienſ.	– –	
235	Dn. D. Joh. Crafto Hiegell, Mogunt.	Geſius.	P. P. Mogunt.	– –	†
236	Dn. D. Matthæus Blaw.	Pauſanias.	P.P. Friburg.	1699.	†
237	Dn. D. Chriſtian. Frider. Cregutus, Hanovienſ.	Marcellus.	P. P. Hanoic.	– –	†
238	Dn. D. Georgius Baglivus.	Thales.	P.P. Romanus.	– –	1708.
239	Dn. D. Gottlieb Budæus, Rehfeld. Saxo.	Menodotus.	Medic. Budiſſ. Luſat.	– –	
240	Dn. D. David. Lichtenhahn.	Cleombrotus.	Arch. Duc. Saxon.	– –	
241	Dn. D. Joh. Friederic. Ortlob, Olsna-Sileſ.	Democedes.	P.P. Lipſienſ.	1700.	1700. Dec.
242	Dn. D. Georg Erneſt. Stahlius.	Olympiodorus.	Arch. Pruſſiæ.	– –	
243	Dn. D. Joh. Caſp. Grimm, Saxo.	Crito.	Med. Lipſienſ.	– –	
244	Dn. D. Philipp. Liber. ab Hulden, Jeſenſ.	Praxagoras	Med. Neofor. Sileſ.	– –	†
245	Dn. D. Joh. Baptiſta Werloſchnigg, Praſperga-Styr.	Metrodorus.	Phyſ. Linzenſ. Auſtr.	– –	
246	Dn. D. Petrus Hotton, Amſtelod.	Cratevas.	P. P. Lugdun	1701.	1709.
247	Dn. D. Udalric. Staudigl, Landsb. Bavar.	Pittacus.	Monach. Benedict.	– –	†
248	Dn. Johannes Marius Creſcimbenus, Maceratenſis.	Idmon.	Abbas Roman.	– –	
249	Dn. D. Joh. Bapt. Gründler, Hungar.	Marbodæus.	Phyſ. Unguan. Hung.	– –	†
250	Dn. D. Joh. Wilhelm Romberg, Heidelberg.	Patroclus.	Med. Manheim.	– –	
251	Dn. D. Chriſtian. Maximilian. Spener, Francof.	Clidemus.	Med. Aulic. Boruſſ.	1701.	1714. 3. Maji
252	Dn. D. Johan. Henricus Hottinger, Tigur.	Saluſtius.	Med. Tigurinus.	– –	
253	Dn. D. Michaël Erneſt. Ettmüller, Lipſienſ.	Alexius.	P. P. Lipſienſ.	– –	
254	Dn. D. Georgius Pachionus, Roman.	Pelops.	P.P. Romanus	– –	
255	Dn. D. Johan. Melchior Verdries, Gieſſenſ.	Anaximenes.	P.P. Gieſſenſ.	1704.	
256	Dn. D. Sebaſtian Vorſter, Scaphus.	Charicles.	Arch. Mog.	– –	
257	Dn. D. Joh. Burckhard. Mögling.	Leonides.	Arch. Würt.	– –	1725. 20. Apr.
258	Dn. D. Caſpar Comelinus.	Mantius.	Prof. Amſtelod.	– –	
259	Dn. D. Joh. Leonhard. Scherlinus.	Thraſyas.	Phyſ. Bamb.	– –	†

Ordo

Ordo Receptionis.	Nomina.	Agnomina.	Officia.	Annus Receptionis.	Tempus mortis.
260	Dn. L. Joh. Samuel Carl, Oring. Hoenl.	Aſclepiodorus.	Arch. Iſenburg.	– –	
261	Dn. D. Joh. Jacob Mayr de Mayenburg, Scaphus.	Eudemus.	Phyſ. Scaphus. Conſ. Cæſ. M.	– –	1717. 23. Nov.
262	Dn. D. David Chriſtian Valther, Cygn.	Menander.	Med. Dresd.	1605.	
263	Dn. D. Georg Sigismundus Popatſchnigg.	Hygienus.	Med. Labac.	– –	
264	Dn. D. Gottlob Schober, Lipſ.	Agathocles	Arch. Ruſſienſ.	– –	
265	Dn. D. Andreas Myrrhen, Darmſtatt.	Hiero.	Arch. Erpac.	– –	
266	Dn. D. Fridericus Ruyſchius.	Philotimus.	P. P. Amſtelod.	– –	
267	Dn. D. Carolus Nicol. Langius, Lucern-Helv.	Archibius.	Phyſ. Lucern.	– –	
268	Dn. D. Godofredus Klaunig, Vratislav.	Eubulus.	Med. Cæſ. Aul.	– –	
269	Dn. D. Joh. Adam Loſpichler.	Polyarchus.	Arch. Salisburg.	1707.	†
270	Dn. D. Ulricus Sigismund. Nimptſch. Berolſtad.	Theon.	Med. Vratisl.	– –	1726. 16. Dec.
271	Dn. D. Godofr. David Mayerus, Vratisl.	Menomachus.	Med. Vratisl.	– –	1719. 25. Nov.
272	Dn. D. Samuel Steurlin, Meinung.	Agrius.	Phyſ. Schleuſing.	– –	†
273	Dn. D. Gottlieb Albrecht, Vratisl.	Diagoras.	Med. Conſil. Cæſ.	– –	
274	Dn. D. Michaël Angelus Mori, Senenſis.	Rubrius.	Poliater Sen.	– –	
275	Dn. D. Johannes Maria Lanciſius.	Cæſarius.	Arch. Pontificius.	– –	1720. 20. Jan.
276	Dn. D. Anton. Valliſnerius.	Philagrius.	P. P. Patavinus.	– –	
277	Dn. D. Frideric. Kaltſchmied, Vratisl.	Protarchus.	Med. Vratisl.	1708.	1717. 21. Jul.
278	Dn. D. Petrus Wolfart, Hanov.	Polyænus.	Arch. & P. P. Caſſellan.	– –	
279	Dn. D. Dominicus Gulielmini, Bononienſ.	Athenæus.	P. P. Patavinus.	– –	1710. 12. Jul.
280	Dn. D. Joh. Bapt. Morgagnus, Foroliv.	Marinus.	P. P. Patavin.	– –	
281	Dn. D. Joh. Jacobus Bajerus, Jenenſ.	Eugenianus	P. P. Altdorff.	– –	
282	Dn. D. Petrus Mangold, Baſil.	Heraclitus.	Med. Baſil.	– –	
283	Dn. D. Joh. Scheuchzer, Tigurin.	Philippus.	Med. Tigurin.	– –	

Ordo Receptionis.	Nomina.	Agnomina.	Officia.	Annus Receptionis.	Tempus mortis.
284	Dn. D. Joh David Mauchartus, Vaingenſ. Würtenb.	Pliſtonicus.	Phyſ. Marbac.	— —	1716. Febr.
285	Dn. D. Joh. Erneſt. Waltsgott, Olsna-Sileſ.	Glauco.	Med. Aul. Cæſ.	1709.	†
286	Dn. D. Joh. Gottlob Nüſsler, Lauba-Luſat.	Cteſius.	Phyſ. Lauban. Luſ.	1711.	1711. 30. Mart.
287	Dn. D. Leonhard. Hurterus, Scaphus.	Diophantus.	Med. Scaphus.	— —	
288	Dn. D. Joh. Henricus Helcher, Suidn.	Hierotheus	Med. Vratisl.	— —	
289	Dn. D. Samuel Battierius, Baſil.	Erotianus.	P. P. Baſil.	— —	
290	Dn. L. Joh. Matthias Müller, Francof.	Gorgias.	Phyſ. Cünzelſav.	1712.	1725.
291	Dn. D Joh. Conradus Michaëlis, Hanovienſ.	Sophocles.	Med. Hanov.	— —	
292	Dn. Joh. Chriſtian. Lehmannus, Budiſſa Luſat.	Antenor II.	P. P. Lipſienſ.	— —	
293	Dn. D. Joh. Adamus Genſelius, Sopron. Hung.	Diodorus.	Phyſ. Sopronienſ.	— —	1720. 31. Maji
294	Dn. D. Abraham Vaterus, Witteberg.	Antipater.	P. P. Witteb.	— —	
295	Dn. D. Joh. Abrah. Mercklin, Norib	Chiron III.	Phyſ. Norib.	— —	
296	Dn. D. Immanuel Weiſsmann, Waibl. Würtenb.	Apollophanes.	Phyſ. Vraco Würtenb.	1713.	
297	Dn. D. Michaël Alberti, Noriberg.	Andronicus I.	P. P. Halenſis.	— —	
298	Dn. D. Chriſtian Michaël Adolphi, Hirſchberga-Sileſ.	Aetius.	P. P. Lipſienſis.	— —	
299	Dn. D Herm. Werner. Engelbert. de Weſthoven. Hammona Weſtph.	Hermophilus	Med. Hammonæ. Gueſtph.	— —	
300	Dn. Lic. Sigismund. Schmiederus, Lobenhan-Miſnic.	Sabinus.	Phyſ. Pirnenſis.	— —	1717. 15. Oct.
301	Dn. D. Joh. Jacob. Dillenius, Darmſtad.	Glaucias.	Phyſ. Grünleg Haſſ.	— —	
302	Dn. D. Joh. Jac. Chriſtian. Thebeſius, Sandewald Sileſ.	Euriphon.	Phyſ. Hirſchb. Sileſ.	— —	
303	Dn. D. Joh. Michaël de Kozamero, Bavarus.	Stratonicus.	Phyſ. Teſchinenſ.	1714.	
304	Dn. D. Godofr. Benjamin Preuſſius, Frauſtad-Polonus.	Janus III.	Med. Vratisl.	— —	1719. 12. Junii
305	Dn. D. Samuel Graſſius, Jun. Vratisl.	Meſue III.	Med. Vratisl.	— —	
306	Dn. D. Georg. Detharding, Roſtoch.	Andronicus II.	P. P. Roſtoch.	— —	
307	Dn. D. Joh. Sigismund. Henninger, Argentorat.	Heraclides.	P. P. Argentin.	— —	†

Ordo

Ordo Receptionis.	Nomina.	Agnomina.	Officia.	Annus Receptionis.	Tempus mortis.
308	Dn. D. Alexander Schamsky.	Areus.	Phyſ. Pragenſ.	– –	
309	Dn. D. Joh. Baptiſta Bianchi.	Albutius.	P. P. Taurin.	– –	
310	Dn. D. Andreas Fackhius.	Demetrius.	Proto-Medic. Cæſar.	– –	1727.
311	Dn. D. Andreas Heldius.	Euſebius.	Arch. Byrutin.	– –	1724.
312	Dn. D. Bartholom. Curtius.	Hiceſius.	Med. Mediolanenſ.	– –	
313	Dn. D. Laurent. Heiſterus, Francof.	Soſtratus.	P. P. Helmſtad.	1715.	
314	Dn. D. Joh. Philippus Eyſelius, Erfurtenſ.	Philoxenus.	P. P. Erfurtenſ.	– –	1717. 30. Junii
315	Dn. D. Conrad. Arnoldus Vincquedes, Leodienſ.	Artephius.	Med. S. Hubert.	– –	
316	Dn. Joh. Gabriel Doppelmajer.	Conon.	P. P. Noriberg.	– –	
317	Dn. D. Chriſtian. Gottlieb Reuſner, Lignit. Sileſ.	Dorotheus.	Phyſ. Jauer. Sileſ.	– –	
318	Dn. D. Chriſtoph. Ludov. Göckelius, Herſpruck-Noricus.	Philoſtorgius.	Phyſ. Noriberg.	– –	
319	Dn. D. Joh. Philippus Breynius, Dantiſcan.	Callimachus.	Med. Dantiſcan.	– –	
320	Dn. D. Joh. Georg. Liebknecht.	Eratothenes.	P. P. Gieſſenſis.	– –	
321	Dn. D. Joh. Franciſc. Rauch, Breitenpr. Palatin.	Charixenes.	Med. Viennenſ.	– –	†
322	Dn. L. Chriſtian. Gotthardt Wiliſch, Liebſtad-Miſnic.	Baſſus.	Phyſ. Pirnenſ.	– –	
323	Dn. D. Chriſtian. Henricus Erndl.	Stantius.	Arch. Reg. Polon.	1716.	
324	Dn. D. Adam. Frider. Pezoldt, Seyda-Miſnic.	Zoſimus.	Med. Lipſienſ.	– –	
325	Dn. D. Onuphrius Bonfiglius, Liburnenſis.	Palladius.	Med. Cracovienſ.	1717.	
326	Dn. D. Joh. Adam. Göritz, Weidena-Palatinus.	Iſidorus.	Med. Ratisbon.	– –	
327	Dn. D. Joh. Chriſtoph. Sprögel, Hamburg.	Nymphodorus.	Conſil. Cæſar.	– –	
328	Dn. D. Erneſt. Gotthold Struve, Jenenſis.	Hipparchus.	Phyſ. Prenzlavienſis.	– –	
329	Dn. D. Joh. Guilhelm. Widmann, Noriberg.	Dieuches.	Phyſ. Norib.	– –	
330	Dn. D. Joh. Chriſtian. Wolffius, Jenenſis.	Socrates III.	Med. Düben. Sax.	– –	
331	Dn. D. Joh. Franc. Löw, Pragenſ.	Acron.	P. P. Pragenſ.	– –	

Ordo

Ordo Receptionis.	Nomina.	Agnomina.	Officia.	Annus Receptionis.	Tempus mortis.
332	Dn. D. Joh. Frideric. Weiſſmann, Neoſtad. Franc.	Phoſphorus III.	Phyſ. Windsheim.	— —	
333	Dn. D. Hieronymus Laubius, Auguſt.	Fauſtinus.	Med. Aulic. Reg. Dan.	1718.	
334	Dn. D. Daniel Hoffmannus, Tubing.	Niceratus.	Med. Tubing.	— —	
335	Dn. D. Chriſtoph. Bernhard. Valentini, Giſſenſ.	Theſſalus II.	P. P. Giſſenſ.	— —	
336	Dn. D. Alexand. Camerarius, Tubing.	Hector IV.	P. P. Tubing.	1718.	
337	Dn. D. Samuel Köleſerius, à Keresecr.		Rei metall. per Tranſylv. Inſpector.	— —	
338	Dn. D. Joh. Adam. Reumannus, Eperies-Hung.	Chryſippus.	Med. Eperienſ.	— —	
339	Dn. D. Daniel Fiſcherus, Käsmarck-Hungar.	Cajus.	Med. in Palatin.	— —	
340	Dn. D. Joh. Caſpar Fehrius, Suinfurt.	Argonauta III.	Phyſ. Suinf.	— —	
341	Dn. Carolus Guſtav. Heræus.	Cleobulus.	Conſil. Cæſar.	— —	1726.
342	Dn. D. Joh. Kanoldus, Vratisl.	Alexippus.	Med. Vratisl.	— —	
343	Dn. D. Joh. Adamus Moraſch.	Nebrus.	P.P. Ingolſtad.	— —	
344	Dn. D. Tobias Ferdin. Pauli, Vratisl.	Alcimion.	Med. Vratisl.	1720.	
345	Dn. D. Benedictus Gullmannus, Auguſt. A. N. C. Adjunctus.	Alcinous.	Phyſ. Auguſta.	— —	
346	Dn. D. Johann. Salzmannus, Argentin.	Heraclides.	P.P. Argentin.	— —	
347	Dn. Joh. Chriſt. Volckamerus, Norib.	Florentius.	Botan. Norib.	— —	1720. 16. Aug.
348	Dn. D. Pius Nicolaus Garelli.	Calligenes.	Arch. Cæſar.	— —	
349	Dn. D. Joh Jacob. Treyling.	Chæreas.	P.P. Ingolſtad.	— —	
350	Dn. D. Andreas Pizlerus, Rohrb Thur.	Nicoſtratus.	Phyſ. Fridberg.	— —	
351	Dn. D. Julius Pontedera.	Athamas.	P.P. Patavinus	1721.	
352	Dn. D. Frider. Mauric. Hoffmannus, Altdorff.	Heliodorus II.	Arch. Onoldin.	— —	1722. 7. Jul.
353	Dn. D. Georg. Sigism. Liebezeit.	Nileus.	Phyſ. Sopron.	— —	
354	Dn. D. Joh. Henricus Schulze.	Alcmæon.	P. P. Altdorff.	— —	
355	Dn. D. Joh. Georg. Kulmus, Vratisl.	Philotes.	Med. Dantiſc.	— —	
356	Dn. D. Joh. Adamus Kulmus, Vratisl.	Philumenus.	Med. Dantiſc.	— —	
357	Dn. Chriſtian Trautmannus.	Albumazar.	Senator Lœbav. Luſat.	1722.	
358	Dn. D. Joh. Andreas Planerus, Freidenſtad-Würtenberg.	Zeuxes.	Phyſ. Heidenheim.	— —	
359	Dn. D. Petrus Antonius Michelottus, Tridentin.	Athenæus II.	Med. Venetus.	— —	

Ordo

Ordo Receptionis.	Nomina.	Agnomina.	Officia.	Annus Receptionis.	Tempus mortis.
360	Dn. Joh. Henricus Linckius, Lipſ.	Plinius III.	Pharm. Lipſ.	— —	
361	Dn. D. Joh. Chriſtoph. Schmidtius, Suinfurt.	Phaëton IV.	Med. Suinf.	— —	1724. 14. Sept.
362	Dn. D. Joh. David Wogan.	Antylus.	Med. Memming.	— —	
363	Dn. D. Wilhelm. Bernhard. Nebel, Heidelberg.	Achilles III.	P. P. Heidelberg.	1723.	
364	Dn. D. Joh. Daniel Gohlius, Berolin.	Æſchryon.	Phyſ. Wrizenenſ.	— —	
365	Dn. D. Joh. Rudolphus Zwinger, Baſileenſ.	Avicenna II.	P. P. Baſileenſ.	— —	
366	Dn. D. Georg. Daniel Coſchwitz.	Mneſitheus.	P. P. Halenſ.	1724.	
367	Dn. D. Georg. Tobias Weiſmann, Nurting-Würtenb.	Silimachus.	Phyſ. Nürting.	— —	
368	Dn. D. Franciſcus Buttner, Francof.	Heliodorus III.	Arch. Hoenloic.	— —	
369	Dn. Lic. Conrad. Michaël Valentini, Giſſenſ.	Theſſalius III.	Phyſ. Grunberga Haſſ.	— —	
370	Dn. D. Joh. Hartmannus Degner, Suinfurt.	Argonauta IV.	Med. Neomag.	— —	
371	Dn. L. Imman. Henricus Garmannus.	Pollux II.	Arch. Onoldinus.	— —	
372	Dn. D. Carolus Fridericus Löw, Sempron.	Pittacus.	Med. Lotharing.	— —	
373	Dn. D. Joſephus le Maire, Lotharingus.	Heraclitus II.	Med. Lotharing.	— —	
374	Dn. D. Eberhard. Fridericus Hiemerus.	Demoſtratus.	Conſil. Würtenb.	1725.	
375	Dn. D. Joh. Adolphus Wedelius.	Hercules IV.	P. P. Jenenſis.	— —	
376	Dn. D. Rudolph. Auguſtu Behrens, Brunſuic.	Eudoxus II.	Med. Brunſu.	— —	
377	Dn. D. Joh. Georg. Brebiſius, Cuja-Variſcus.	Evelpides.	Phyſ. Rotenb.	— —	
378	Dn. D. Franciſcus Erneſtus Brückmann, Brunſuic.	Mnemon.	Brunſuic.	— —	
379	Dn. D. Conrad. Graſius, Laubacenſis.	Phliaſius.	Arch. Stolberg.	— —	
380	Dn. Johan. Leonh. Friſchius, Solisbacenſ.	Vegetius.	Conrect. Berolin.	— —	
381	Dn. D. Theodor. Philipp. Schachtius.	Agenor.	P. P. Herborn.	— —	
382	Dn. D. Gottlieb Ephraim Berner.	Mnaſeus.	P. P. Duisburg.	— —	

Ordo Receptionis.	Nomina.	Agnomina.	Officia.	Annus Receptionis.	Tempus mortis.
383	Dn. D. Erneſt. Frider. Juſtus Heimreich, Iſenac.	Arion.	Med. Coburg.	— —	
384	Dn. Joſephus Nicol. de l'Isle, Pariſ.	Archimedes.	Mathematic. Peterb.	— —	
385	Dn. D. Michaël Schendus von der Becke, Macedo.	Critodemus.	Medic. Peterburg.	— —	
386	Dn. Sigismund. Jacob. Apinus.	Solinus II.	P. P. Norib.	1726.	
387	Dn. D. Joh. Frider. Bauerus.	Chryſermus.	Med. Lipſienſ.	— —	
388	Dn. Joh. Thom. Woolhouſius, Nobilis Anglus.	Demoſthenes.	Med. Ophthal. Pariſinus.	— —	
389	Dn. D. Andreas Elias Büchnerus, Erfurtinus.	Bacchius.	Med. Erfurt.	— —	
390	Dn. D. Auguſtus Buddeus.	Ptolemæus.	Conſ. & Arch Reg. Bor.	— —	
391	Dn. D. Joh. Chriſtoph. Goetzius.	Ariſton.	Med. Norib.	1726.	
392	Dn. D. Wolffg. Henr. Schrey.	Timon.	Med. Delicianus.	1727.	
393	Dn. D. Joh. Godofr. Büchnerus.	Columella.	Conſil. Com. Reuſſ.	— —	
394	Dn. D. Chriſtoph. Jac. Trew.	Heradinus.	Med. Norib.	— —	
395	Dn. D. Joh. Georg. Brunſchwitzius.	Zeno.	Med. Vratisl.	— —	
396	Dn. D. Joh. Chriſtian. Kundmannus.	Epimenid.	Med. Vratisl.	— —	
397	Dn. D. Joh. Carolus Roſtius.	Olympius.	Med. Norib.	— —	

CATALOGUS

Nobiliſſimorum Dominorum, quorum Obſervationes phyſico-medicæ in hoc Volumine continentur.

Dn.D.Chriſtianus Michael Adolphi, Archiater Ducalis Saxo-Cizenſis, & Medicus Lipſienſis, Academ. Curioſus, Pag. 1. 546

Dn. D. Michael Alberti, Sacr. Cæſ. Maj. Boruſſiæ Conſiliarius Aulicus & Profeſſor Medic. ac Philoſ. in Univerſ. Halenſi, Academ. Curioſus. p. 475

Dn. D. Wilhelmus Andreæ, Medicus Suſatenſis. p. 82

Dn. D. Fridericus Bauer, Medicus Lipſienſ. Acad. Cur. p. 484

Dn. D. Conrad. Berthold. Behrens, Sac. Reg. Maj. Britanniæ Arch. Med. & Senat. Hildes. Acad. Cur. p. 133. 563.

Dn. D. Gottlieb Ephraim Berner, Prof. P. in Acad. Duysburg. Acad. Curioſ. p. 442

Dn. D. Joh. Georg. Brebiſius, Phyſ. Senior Roteburg. ad Tubarin, Acad. Cur. p. 327. 372

Dn. Joh. Conradus Brunnerus, Lib. Baro de Brunn, Dominus in Hammerſtein, Seren. Elect. Palatin. Conſil. intim. & Arch. primar. Acad. Cur. p. 272

Dn. D. Franciſc. Büttner, Conſil. & Arch. Schillings-Fürſt-Hoenloicus Acad. Cur. p. 560

Dn. D. Elias Camerarius, Conſil. & Arch. Seren. Ducis Wurtenberg. & in Univ. Tubing. Med. Prof. P. hortique medici Inſpector, Acad. Cur. p. 247

Dn. D. Alexander Camerarius, Prof. P. in Univerſ. Tubing. Acad. Curioſ. p. 101. 334

Dn. D. Johann. Hartmnnus Degnerus, Poliater Neomagienſis, Acad. Cur. pag. 347
Dn. D. Georgius Dethardingius, Prof. P. in Univerſit. Roſtochienſi, Acad. Curioſ. p. 43. 91. 433
Dn. D. Philippus Eberhard. Dillenius, Poliater Giſſenſis, Ac. Curioſ. p. 108
Dn. D. Erneſtus Michaël Ettmüllerus, Med. Prof. P. in Univ. Lipſ. Acad. Nat. Cur. Adjunctus. p. 212
Dn. D. Daniel Fiſcherus, Medicus in S. Nicolai in der Liptau, Acad. Cur. p. 300
Dn. D. Georg. Frideric. Francus de Franckenau, Prof. P. Regius Hafnienſis, Acad. Cur. p. 63. 243. 315
Dn. Joh. Leonhard. Friſchius, Gymnaſ. Reg. Berolin. Rector, Acad. Curioſ. p. 462
Dn. D. Joh. Adam. Göritz, Poliater Ratisbon. Acad. Cur. p. 120
Dn. D. Joh. Daniel Gohlius, Phyſic. Wrizena-Miſnic. Acad. Curioſ. p. 67. 257
Dn. D. Conradus Graffius, Archiater Stollbergenſis, Acad. Curioſ. p. 294. 438
Dn. D. Joh. Caſpar. Grimmius, Ser. Duc. Saxo-Iſenac. Arch. & Poliater Lipſienſ. Acad. Cur. p. 65. 225
Dn. D. Benedictus Gullmannus, Phyſ. Auguſt. Acad. Nat. Cur. Adjunctus. p. 3. 49. 353
Dn. D. Laurentius Heiſterus, Prof. P. in Univ. Helmſtadienſi, Acad. Curioſ. p. 390
Dn. D. Joh. Fridericus Henckel, Phyſicus Provincialis Freibergenſis in Hermunduris. p. 29
Dn. D. Joh. Mauricius Hoffmannus, Sacr. Cæſ. Majeſt. Archiater

chiater & Comes Palat. S. R. I. Nobilis, nec non Seren. Marchion. Onoldini Conſil. Aulic. & Arch. Primar. Eph. Nat. Cur. Director. pag. 175. 466

Dn. D. Daniel Hoffmannus, Poliater Tubingenſis, Ac. Cur. p. 255

Dn. D. Johan. Kanoldus Poliater Vratislavienſis. p. 553

Dn. D. Joh. Adam. Kulmus, Medicus Gedanenſis, Ac. Cur. p. 9

Dn. D. Joſephus Lanzonus, Protomedicus & Prof. Ferrarienſis, Acad. Curioſ. p. 83. 116. 171

Dn. D. Hieronymus Laubius, S. R. Maj. Daniæ Medicus Aulicus, Acad. Cur. p. 318

Dn. Lic. Roſinus Lentilius, Conſil. & Arch. Seren. Duc. Würtenberg. & Protomed. Stuttgard. Acad. Cur. p. 228

Dn. D. Joh. Adam. Limprecht, Seren. p. m. Fratr. Wurtenb. & in Sileſia tum Olsnenſi, tum Bernſtad. Ducum olim Conſiliarius, Acad. Cur. & Collegii Med. Regii Berolin. Adjunctus. p. 97. 124. 277. 329. 457

Dn. Joh. Henricus Linckius, Lipſienſ. Acad. Cur. p. 80. 128. 204

Dn. D. Petr. Anton. Michellottus, Arch. Venetus, Acad. Cur. p. 181

Dn. D. Joh. Rudolphus Miegius, Medicus Baſileenſis. p. 161

Dn. D. Daniel Nebel, Medicus Aulicus Electoralis Palat. & in Univ. Heidelbergenſi Med. Prof. P. Acad. Cur. p. 55. 296

Dn. D. Wilhelm. Bernhard. Nebel, Med. Prof. P. in Univerſit. Heidelb. Acad. Cur. p. 168. 297

Dn. D. Joh. Adam. Reimannus, Phyſ. Eperienſis, Acad. Cur. p. 374

Dn. D. Chriſtian. Gottlieb Reuſnerus, Arch. Ill. Com. à Schaffgotſch, & Poliater Jauerenſ. Acad. Cur. p. 89

XXII. Penna anſerina duplici caule. 65
XXIII. Calculi renum octaëdri. ibid.
XXIV. Cheirites coralloides albus Americanus. 66

Dn. D. JOH. DAN. GOHLII.

XXV. Epilepſia hyſterica cum amauroſi. 67

Dn. D. JOH. MELCH. VERDRIESII.

XXVI. Cœli ardentis phænomena. 69
XXVII. Arthritis ex dyſenteria. 74
XXVIII. Tumor manus oſſeus, folliculo incluſus. 76

Dn. JOH. HENR. LINCKII.

XXIX. Vegetabilia quædam exotica. 80

Dn. D. DID. GVIL. ANDREAE.

XXX. Enema per os rejectum. 82
XXXI. Menſtrua vetulæ. ibid.

Dn. D. JOSEPHI LANZONI.

XXXII. Febris ſurda. 83
XXXIII. Hydrops abſtinentia a potu ſanatus. ibid.
XXXIV. Urina frigida in febri maligna. 84
XXXV. Lacrimæ ſanguineæ. ibid.
XXXVI. Mania e vulnere capitis. 85
XXXVII. Ex levi percuſſione mors. ibid.
XXXVIII. Quartana in ſurditatem verſa. 86.
XXXIX. Pus ex parotide per urinam emiſſum. ibid.
XL. Oleum ovoſum anodynum. 87
XLI. Ophthalmia contagioſa. ibid.
XLII. Hæmoptoe anniverſaria. ibid.
XLIII. Vertigo tubæ clangore ſanata. 88
XLIV. Choavæ potus diarrhoeæ ſalutaris. ibid.
XLV. Cephalalgia æquinoctialis. 89

Dn. D. CHRIST. GOTTL. REUSNERI.

XLVI. Mictus cruentus. ibid.
XLVII. Ptyaliſmus impraegnationis ſignum. 90
XLVIII. Lupina caro antepileptica. 91

Dn. D. GEORG. DETHARDINGII.

XLIX. Tympanitici anatome. ibid.
L. Arthritis a lumbricis impoſitis inſolentior. 96
LI. Eadem a catello admoto remiſſior. 97

Dn. D. JOH. AD. LIMPRECHTI.

LII. Cicutæ noxa. 97

Dn. D. ALEXANDRI CAMERARII.

LIII. Anatome Rhachitici. 101

LIV. Tumor præcordialis internus. 105

Dn D. PHIL. EBERH. DILLENII.

LV. Phlegmone brachii ſcarificatione curata. 108

LVI. Puella aſcitica curata. 109

LVII. Boni Henrici hydragoga & traumatica bonitas. 110

LVIII. Pilulæ in dyſenteria epidemica polychreſtæ. 111

LIX. Hecticæ anatome. 112

LX. Mictus cruentus curatus. 113

LXI. Orthopnoicus curatus. 115

Dn. D. JOSEPHI LANZONI.

LXII. Aſthma raparum decocto curatum. 116

LXIII. Sternutatio exitialis. 117

LXIV. Calculi in ventriculo. ibid.

LXV. Ophthalmia urinæ fotu curata. 118

LXVI. Colicus dolor nive curatus. ibid.

LXVII. Cœcitas ex impetigine. ibid.

LXVIII. Capitis vulnus vertiginem ſanans. 119

LXIX. Saponis uſus in dyſtokia. ibid.

Dn. D. JOH. ADAMI GOERITZII.

LXX. Hyſſopus e maceria creſcens. 120

LXXI. Pulvis Acherontis. 122

LXXII. Pulvis fuſorius. 123

Dn. D. JOH. ADAMI LIMPRECHTI.

LXXIII. Manus ultra ſæculum putredinis expers. 124

Dn. D. JOH. HENR. LINCKII.

LXXIV. Foetus leonina, vel quaſi, facie. 128

Dn. D. CONR. BARTHOLDI BEHRENS.

LXXV. Variolarum inſitio. 133

LXXVI. Kelleriani corporis ſectio. 140

Dn. D. THEOD. ZVINGERI.

LXXVII. Nigra & alba gemellæ. 143

LXXVIII. Hydrope thoracis extincti exenteratio. 147

LXXIX. Maculæ ſcorbuticæ nigræ diſperſæ. 148

LXXX. Uterus ſine noxa exſectus. 152

)()()()(Dn. D.

Dn. D. JOH. RVDOLPHI ZVINGERI.
LXXXI. Proles puſtuloſa. 155
LXXXII. Appendix coeca Ilei. 157
LXXXIII. Veſica bovis gemina. 158
LXXXIV. Abortus ſterno concavo ſpectabilis. 159
Dn. D. RUDOLPHI MIEGII.
LXXXV. Abſceſſus & hydrops ovarii dextri. 161
Dn. D. JOH. MELCH. VERDRIES.
LXXXVI. Abſceſſus ſpinæ dorſi. 166
LXXXVII. Abſceſſus meſenterii. 167
Dn. D. GVIL. BERNH. NEBELII.
LXXXVIII. Cephalalgia Choavæ decocto ſublata. 168
LXXXIX. Hemicrania Peruviano cortice diſcuſſa. 169
XC. Aſthma ex obeſitate. 170
Dn. D. JOSEPHI LANZONI.
XCI. Urina anthyſterica. 171
XCII. Ab eſu aſparagorum ſanguinis mictio. 172
XCIII. Metaſtaſis admiranda. ibid.
XCIV. Experimenta circa vermes. 173
XCV. Dolor capitis Quartanus. ibid.
XCVI. Icterus a felis morſu. 174
XCVII. Choavæ cum lacte coctæ dotes. ibid.
Dn. D. JOH. MAURICII HOFFMANNI.
XCVIII. Anatome Hydropici. 175
XCIX. Doloris iſchiadici repentina medela. 178
C. Cachexia ad aſciten tendens curata. 179
Dn. D. PETR. ANTON. MICHELOTTI.
CI. Nervorum diſtentio pertinax a cortice Peruviano. 181
CII. Mania gelidæ balneo curata. 191
CIII. Menſtrua linteolis frigidis ſuppreſſa. 194
CIV. Capitis dolores veſicatoriis repreſſi. 197
CV. Coxendicis dolor lacte ſublatus. 200
Dn. D. JOH. HENR. LINCKII.
CVI. Arbor Caffé Lipſiæ florens. 204
CVII. Lacerta aquatica vomitu ejecta. 210
Dn. D. MICH. ERNST. ETTMVLLERI.
CVIII. Scroti, penis & pedum ſcirrhus ab eryſipelate. 212

Dn. D.

Dn. D. JOH. CASP. GRIMMII.
CIX. Mictus per octiduum cruentus. 225
CX. Ulcus cancroſum in faucibus. ibid.
CXI. A polypo cordis cachexia. ibid.
CXII. Aphonia variolarum comes. 226
CXIII. Cruenta cum ramentis cutaneis mictio. 227
CXIV. Vermiforme per urinam excretum. ibid.
Dn. Lic ROSINI LENTILII.
CXV. De ceſpitibus Batavorum bituminoſis. 228
CXVI. De foſſilibus Anglorum carbonibus. 235
Dn. D. GEORG. FRID. FRANCI.
CXVII. Naturæ in ovis gallinaceis luſus. 243
CXVIII. Cryſtallus in amethyſtum mutata. 244
CXIX. Fungus quernus monſtroſus. 245
CXX. Excreſcentia carnoſa in dorſo infantis. 246
Dn. D. ELIAE CAMERARII.
CXXI. Noxius radicum eſus. 247
CXXII. Venenorum applicatio externa. 252
Dn. Lic DAN. HOFFMANNI.
CXXIII. Pſychroluſia variolis funeſta. 255
Dn. D. JOH. DAN. GOHLII.
CXXIV. Pſeudiſchuria periodica. 257
CXXV. Ruptura interaneorum Arnica curata. 265
CXXVI. Eſſentiæ dulcis vis antepileptica. 267
Dn. D. JOH. CONR. LIB. BAR. A BRUNN.
CXXVII. Experimentum circa podagram cum nephritide. 272
CXXVIII. Virtus corticis Peruviani adſtringens. 275
Dn. D. JOH. AD. LIMPRECHTI.
CXXIX. Graminis demeſſi incrementa. 277
Dn. D. MICH. BEN. VALENTINI.
CXXX. Felis reviviſcens. 282
CXXXI. Ardeæ ſtellaris anatome. 283
Dn. Lic. CONR. MICH. VALENTINI.
CXXXII. Cuculus à rubecula enutritus. 285
CXXXIII. Petroſelinum phthiriaſi adverſum. 285
CXXXIV. Narciſſo-leucoii radix emetica. 286
CXXXV. Carlina in Haſſia inventa. ibid.

Dn. D. GEORG. TOB. WEISMANNI.

CXXXVI. Mictus ac vomitus magicus. 287

CXXXVII. Ferculum magicum. 291

CXXXVIII. Ferculum cruentum. 294

Dn. D. CONRADI GRAFII.

CXXXIX. Tumor inguinis à lumbricis. ibid.

Dn. D. DAN. NEBELII.

CXL. Paralyſis palpebræ à morbillis. 296

Dn. D. GVIL. BERN. NEBELII.

CXLI. Diabetes ſpuria in variolis ſublata. 297

CXLII. Mors repentina ex ſanguinis in thoracem fluxione. 298

Dn. D. DAN. FISCHERI.

CXLIII. Sanguinis menſtrui philtrum. 300

Dn. D. GEOR. FRID. FRANCI.

CXLIV. Cancer marinus variegatus. 315

CXLV. Pes capreoli Indici minoris. 316

CXLVI. Tendinis pars oſſea. 316

CXLVII. Pullus cornutus. 317

Dn. D. HIER. LAUBII.

CXLVIII. Spina femoris ventoſa. vomicæ duræ. 318

CXLIX. Lumborum dolor ex abſceſſu & carie. 319

CL. Ulcus ad pleuram penetrans. 320

CLI. Aſthma cum hernia umbilicali. 321

CLII. Vomicæ pulmonum & abdominis. 322

Dn. D. JOH. GEORG. BREBISII.

CLIII. Unguentum ophthalmicum. 323

Dn. D. CHRIST. BERNH. VALENTINI.

CLIV. Veſica fellis in bove. 327

CLV. Rex roſarum novus. 328

CLVI. Oſteocolla figurata. 329

Dn. D. JOH. AD. LIMPRECHTI.

CLVII. Veſpertilio mortuus. 329

Dn. D. ALEX. CAMERARII.

CLVIII. Vulnus abdomen utrinque penetrans. 334

CLIX. Amauroſis. 339

CLX. Hydrops ſaccatus. 342

Dn. D. JOH. HARTM. DEGNERI.

CLXI. Dolor maxillæ periodicus. 347

Dn. D.

Dn. D. BENED. GULLMANNI.
CLXII. Tuſſis puerorum epidemica. 353
Dn. D. ANT. VALLISNERII.
CLXIII. Urina difficilis à tumore proſtatarum. 356
CXLIV. Letalis urinæ ſuppreſſio. 358
CLXV. Polypi narium ſpecies rara. 360
CLXVI. Partus veſicularis 362
CLXVII. Fons in Regno Neapolitano memorabilis. 366
CLXVIII. Diarrhoea inflammationis uteri ſanatrix. 367
Dn. D. JOH. GEORG. BREBISII.
CLXIX. Menſium fluxus præcox p rperam putatus. 372
Dn. D. JOH. AD. REIMANNI.
CLXX. Dubia hydropis pectoralis & pericardiaci diagnoſis. 374
Dn. D. LAUR. HEISTERI.
CLXXI. Sectio juvenis amauroſi laborantis. 390
CLXXII. Lumbrici inteſtina perforantes. 391
CLXXIII. Anatome memorabilis juvenis ex hæmoptoe phthiſici. 392
CLXXIV. Diſſectio empyemate defuncti. 393
CLXXV. Lex Regia de prægnantibus demortuis non humandis. 395
CLXXVI. Ruptura uteri in partu difficili. 397
CLXXVII. Glandulæ labri ſuperioris. 398
CLXXVIII. Linguæ humanæ glandulæ & novi ductus ſalivales. 401
CLXXIX. Interior laryngis facies ac ventriculi. ibid.
CLXXX. Calculus in glandula bronchiali. 402
CLXXXI. Calculus in fellis veſicula. 404
CLXXXII. Digitus cancroſus reſectus. 405
CLXXXIII. Uteri in gravidis diſcuſſa craſſities. 406
CLXXXIV. Circulus ſanguinis in gravidis. 407
CLXXXV. Glandulæ in coccothrauſtæ ingluvie obſervatæ. 408
CLXXXVI. Pediculi muſcarum. 409
CLXXXVII. An circulus ſanguinis veteribus fuerit cognitus. 410
CLXXXVIII. Incertum infanticidii ſignum. 414
Dn. D. GEORG. TOB. WEISMANNI.
CLXXXIX. Naevi hereditarii expirantes. 420
CXC. V. S. catharſis, acidulæ uterum gerenti ſalutares. 421
CXCI. Uſus decocti viſci querni polychreſtus. 422
CXCII. Phthiſis acidulis curata. 424
CXCIII. Magici caſus continuatio. 428

Dn. D. ERNEST. GOTHOLDI STRUVII.
CXCIV. Corticum ulmi virtus antihydropica. 429
CXCV. Maſſa polypoſa per alvum rejecta. 431
CXCVI. Maſſa carnoſa per tuſſim excreta. 432
Dn. D. GEORG. DETHARDINGII.
CXCVII. Faſcinatio. 433
CXCVIII. Mira affectuum concertantium efficacia. 434
CXCIX. Læſio arteriæ in carpo. 436
Dn. D. CONR. GRAFII.
CC. Eſus cicutæ noxius. 438
CCI. Lotii ſuppreſſio à tumore & ulcere renis. 440
Dn. D. GOTTL. EPHR BERNERI.
CCII. Ambuſtio pedis luſoria. 442
CCIII. Hæmorrhoidum palindrome. 444
CCIV. Fragor in partu. 445
CCV. Scabies menſtrua. 447
CCVI. Lacrumæ hyſterico malo ſalutares. 449
CCVII. Vaſorum umbilicalium ruptura. 451
CCVIII. Trepanatio. 452
CCIX. Ureteres à calculis obturati. 455
Dn. D. JOH. ADAM. LIMPRECHTI.
CCX. Veſpertilio vivus. 457
Dn. D. JOH. LEONH FRISCHII.
CCXI. Veſpertilionum latibula in ſpeluncis. 463
Dn. D. JOH. MAUR. HOFFMANNI.
CCXII. Sanguis ac ſerum lacteum. 466
CCXIII. Hydrops pulmonum. 468
CCXIV. Variolarum deformitas præcavenda. 474
Dn. D. MICH. ALBERTI.
CCXV. Transformatio febrium una ſerie facta. 475
CCXVI. Scirrhus uteri hæmorhagia ſolutus. 478
CCXVII. Hæmorrhoides menſtruæ in puero. 480
CCXVIII. Hippolithus. 481
Dn. D. JOH. FRID. BAUERI.
CCXIX Regeneratio roſarum in aceto. 484
Dn. D. JOH. HENR. SCHULZE.
CCXX. Polypus oedematis & exulcerationis cauſa 490
CCXXI. Spiritus vini tartariſatus ad antimonii tincturam ineptus. 494

CCXXII. Efficacia aethiopis mineralis. 456
CCXXIII. Auris conſtitutio in ove ſurda. 498
CCXXIV. Ductus thoracinus facile inveniendus. 500
CCXXV. Pinguedo bubono celex menties. 502
CCXXVI. Puella cum hernia umbilicali nata. 502
CCXXVII. Stillicidium urinæ perpetuum. 505
CCXXVIII. Sinus oſſium capitis. 507
CCXXIX. Anevryſma verminoſum. 519
CCXXX. Equiſetum cauſa abortuum. 521
CCXXXI. Scabiei retropulſæ effectus funeſti. 522
CCXXXII. Obſervata in cadavere trimuli. 525
CCXXXIII. Scotophorus pro phoſphoro inventus. 528
CCXXXIV. Morbus exanthematicus rariſſimus. 533
CCXXXV. Prædarthocace pro laxatione præpoſtere curata. 539

Dn. D. CHR. MICH. ADOLPHI.

CCXXXVI. Aſcitica ex improviſo ſanata. 546
CCXXXVII. Singularis melancholiæ hypochondriacæ ſolutio. ibid.
CCXXXVIII. Eadem paralyſi ſoluta. 547
CCXXXIX. Calculus in urethra natus. ibid.
CCXL. Paralyſis palpebrarum. 548
CCXLI. Cerebri compreſſio. ibid.
CCXLII. Vermes venereæ luis comites. 549
CCLXIII. Salia volatilia oleoſa hæmorrhagiis proficua. ibid.
CCXLIV. Tympanites V. S. curatus. 550
CCXLV. V. S. urinam ſuppreſſam ciens. 551
CCXLVI. Guſtus ex caſu aboletus. ibid.

Dn. D. LUCÆ SCHROECKII.

CCXLVII. Urina chyloſa. 552

Dn. D. JOH. KANOLDI.

CCXLVIII. Biographia medica. 553

Dn. D. FRANC. BUTTNERI.

CCXLIX. Variolæ malignæ Francofurtenſes. 560

Dn. D. CONR. BERTHOLDI BEHRENS.

CCL. De ecſtaſi disquiſitio. 563

(o)

SYL-

SYLLABUS.
IN APPENDICE CONTENTORUM.

I. *Canellae ſ. Cinamomi hiſtoria.* pag. 1.

II. *And. Loevvii hiſtoria epidemica Hungariae.* 17

III. *Joh. Kanoldi disquiſitiones de Humanitate.* 84

IV. *Emman. Henr. Garmanni Epiſtola ad Illuſtrem Dn. Praeſidem Acad. Nat. Curioſorum.* 102

V. *Joh. Erneſti Grundleri, Medicus Malabaricus.* 106

VI. *D. Mich. Schendii R. C. Eq. van der Beck. de rarioribus Exoticis, inprimis de Terra Sinenſi Bezoardica, Tanzuc dicta.* 111

VII. *Ejusdem ſtatus Ruſſiæ literatae.* 131

VIII. *D. Gottlob. Schoberi Diſſertatio de Mumia Perſica.* 150

IX. *Memoria Hartenſelſiana.* 158

X. *Memoria Camerariana.* 165

ACTORUM PHYSICO-MEDICORUM ACADEMIÆ CÆSAREÆ NATVRÆ CVRIOSORVM

VOLVMINIS PRIMI

OBSERVATIO I.

DN. D. CHRISTIANI MICHAELIS ADOLPHI.

Febres epidemiæ Lipſiæ 1720. graſſatæ.

PRæter variolas & morbillos, rheumatiſmos, arthriticos dolores, maxime Lipſiæ per Julium, Auguſtum, Septembrem, Octobrem Menſes, continuis repentinis tempeſtatum mutationibus, ventis occidentalibus & meridionalibus aëreque tepido ſtipatos, febres intermittentes, quotidianæ, tertianæ Urbem Agrumque Lipſienſem invaſerunt, atque frequentiſſimæ fuerunt. Quæ nullam fere familiam intactam reliquerunt, ac in quamplurimis plurimi laborantes ſunt inventi. Circa illarum indolem imprimis ſequentia notabantur: frigus, horror, rigor per brevius ſolito fere tempus, ſed acerbius affligebant. Ingruebant cum immani alias adeo non conſveto capitis dolore, ſtupore, oculorum obfuſcatione, magno per totum corpus ardore diutiusque permanente ut in

principio continuas mentirentur, temulentia item, ſomnolentia, deliriis magnis, vomitibus æruginoſis, doloribus arthriticis vagis. Vermes & lumbrici lati longique in plurimis per ſeceſſus prodibant; imo plurimis ſigna lethalia aderant, adeo, ut & de ſalute recuperanda Practici etiam exercitatiſſimi deſperarent. Viciſſitudines haud raro derepente ſe excipiebant invicem adeo, ut quos hac hora deliriis ſummis correptos perituros & ex ſignis lethum alias ſignificantibus, certiſſime mortem ante fores eſſe dixiſſes, altera ex lecto ſanos ſurgentes, & ad munia conſueta converſos vidiſſes; ſic cum peſſimis ſignis tandem evadebant, ac neminem iis ſublatum ſcio. Quæ ſymptomata omnia præter modum alias obſervabilem augebantur, diarrhœa ut plurimum ſuperveniente ſolvebantur, atque quamplurimi per aliquot dies 3. 4. dormiebant, ex quo ægri etiam cœperunt convaleſcere. Per menſes Octobr. Novembr. & Decembr. circa morbi finem multi magnis cutis maculis ſcorbuticis rubris per corporis habitum & ſcabie ſicca quoque multi notabantur & afflciebantur. Convaleſcentes copioſis ſudoribus imprimis diffiuebant, & debiles per longiſſimum temporis ſpatium ſe ſentiebant, ægreque vires reſumebant priſtinas. Tumoribus pedum œdematoſis pertinacibus & non raro ulceribus occupabantur, ac fœdus in facie color diutius manebat, nec adeo tamen pertinaces fuerunt, ſed 3. 4to paroxyſmo finito (recte & rite nimirum adhibita curandi ratione) ut plurimum finiebantur. Neque tamen debito curandi modo adhibito recidivæ adeo frequentes pro earum frequentia fuerunt. Homines cholericæ & cholerico-ſanguineæ conſtitutionis, ſenſibilioris ſpongiogioſæ texturæ, imprimis iis obnoxii erant, pluresque fœminæ quam viri corripiebantur; infantes etiam multi, atque etiam ii, qui nondum primum ætatis annum aut ſaltem etiam dimidium compleverant, affligebantur. Hæque menſe Octobri ſenſim evanuere, & binos menſes ſequentes Novembr. ac Decembr. ſimili tempeſtatum conſtitutione ac priores confœdatus

tus, non adeo copioſæ percurrebant, ſenſimque de more ac genio priſtino remittebant; quartana vero & tertiana duplices magis evaſerunt, non adeo tamen ac, priores, frequentes multoque tolerabiliores, aſt ſatis pertinaces.

In curatione præcipitantia terrea, terreo-ſalina, ſal ammoniacum, tartari, Arcanum duplicatum & Nitrum depuratum optima fuerunt, quibus ſolis feliciſſime, DEO adjuvante, ſunt curati. Cauſam quæro in æſtu & ſiccitate inſolita æſtatis anni præteriti 1719, ſub quo maſſa humorum nimis eſt exaltata, reſoluta, & recrementa bilioſa copioſa quaſi ingenita ſunt, ac ſubſequentis hyemis tepore & humiditate, ut & præteritæ modo æſtatis conſtitutione ut plurimum pluvioſa & humida, ſubfrigida ac ſubitaneis mutationibus alterata, ventisque frequentioribus occidentalibus, ſub qua aëris inſalubri conſtitutione habitus corporum & tonus partium eſt relaxatus & languidior redditus roburque debilitatum, pori obſtructi, excretioque bilioſorum excrementorum ingenitorum maſſæ humorum per inſenſibilem imprimis tranſpirationem eſt impedita, quæ intus retenta & plus juſto cumulata, ſubinde ulterius corrupta, hos morbos hæcque ſymptomata produxerunt, ut facile patet hic generationis modus & hæc naturæ in ſolvendo morbo molimina ac phænomena comprobant.

(*Lipſia Auguſtam. Vind. d. 15. Januar. An. 1721. miſſa.*)

OBSERVATIO II.

DN. D. BENEDICTI GULLMANNI.

Anaſarca poſt convulſiones curata.

QUamplures nunc premit illa depravata conſuetudo, ut Medicum non citius advocare ſoleant, usque dum ægrotis manifeſtum vitæ periculum imminere vident, aſſumtis interea var is medicamentis domeſticis, (ut vocant) indiſcriminatim à medicaſtris vel mulierculis commendatis; & quamvis

vis toto die caſus funeſti eventus ex ſiniſtra hac exhibitione proſtent, cautius tamen mercari diſcere nolunt, ſurdisque ſemper eadem narratur fabula. Simile quid contingebat puero duorum annorum, qui vehementibus convulſionibus per ſpatium 14. dierum torquebatur, illius parentes vero à difficili dentitione has provenire putantes, nullius Medici conſilium expoſcebant, ſed variis ingeſtis hinc inde ipſis ſubminiſtratis medicaminibus hoc efficiebant, ut convulſiones evenirent indies atrociores. Neceſſitate igitur, puerique ejulatu ducti, Medicum accerſebant, qui, morbi hiſtoriâ exploratâ, affectum non tam ex dentitione difficili, quàm potius infarctu ciborum originem traxiſſe invenit, parentibus ideo ob oculos ponit, quàm malè cum infante egerint, imo eundem vitæ periculo expoſuerint; miſello vero ut ſuccurreret, præſcripſit leve laxans cum aliquot granis rad. hypecacoanhæ ad primas vias expurgandas, & clyſterem applicari juſſit anodyno-carminativum, quibus ſtatim aliquod levamen habuit puer, ad reſiduas autem cruditates acidas, hincque provenientes fibrarum criſpaturas, corrigendas & leniendas, præcipitantia & antiſpasmodica ordinavit, mediantibus his puer per DEI gratiam ſanitatem brevi tempore ſuam recuperavit. Elapſis autem duobus vel tribus diebus eundem novus aggreditur affectus, & tumore infeſtatur per totum corpus, tuſſi concomitante moleſtiſſima: parentes illius, nunc ſanioris mentis redditi, ſtatim conſilium expetunt Medici ordinarii, qui puerum anaſarcâ laborantem deprehendebat, & quidem per totum corpus, ne dorſo etiam excepto, & cum aliqualem retroceſſionem urinæ ad ſanguinem animadverteret, ordinabat Electuarium ex reſolventibus, viſciditatem infringentibus, cum diureticis & laxantibus mixtum, id quod levamen puero offerebat haud exiguum, intentionem tamen curatoriam non explebat penitus, idcirco fortius purgans ex hydragogis ſubſtituit, & Tincturam Antimonii cum Tinctura Tartari in die ſumendam præcepit, quibus ſeroſa illa colluvies nunc

melius fuſa, tam per alvum, quam per vias urinarias brevi tempore fuit eliminata, pueroque perfecta ſanitas reſtituta.

OBSERVATIO III.

DN. D. BENEDICTI GULLMANNI.

Gravida tc itru perculſa, edit fœtum mortuum membris convulſis rigidisque.

FEmina 34. annorum, temperamenti robuſti, aliquatenus plethorica, octavo menſe ingravidationis ſuæ, tempore matutino ſacra frequentatura, ante Templi ingreſſum tonitru improviſo, magno percutitur terrore; hanc animi commutationem, embryonisque hinc dependentem alterationem vilipendens, devotionem nihilominus continuat, & per duos horas inibi moras nectit, domum reverſa nullis quidem de doloribus, nec aliis ſupervenientibus ſymptomatibus conqueritur; & quamvis imminutam calcitrationem infantis perceperit, nullius tamen Medici opem expetebat, nec ipſa medicamenti aliquid confortantis aſſumebat, ſed per 8. dies negotiis ſuis domeſticis absque ullo impedimento præerat. Die vero inſequente tàm inſigni corripiebatur uteri hæmorrhagia, ut de vita periclitaretur gravida ob omnimodam & tam ſubitaneam virium proſtrationem. Medicus illicò accerſitus, ex relatione adſtantium, & hiſtoriæ circumſtantiis inſtantem abortum præſagiens, analeptica cum lenibus adſtringentibus præſcripſit, quibus nimius fluxus paululum quidem mitigabatur, tertiâ vero abhinc horâ regrediebatur, tanta violentia, ut ſyncoptica jacens nunc animam eſſe efflatura videretur; hoc in ſtatu ancipiti edidit partum ſuum, mortuum, convulſis rigidisque membris conſtantem. Reſuſcitata vero per medicamenta ſpirituoſa, & refocillata per analeptica vires ſenſim recuperavit, puerperium feliciter transegit, & nunc per DEI gratiam athletice vivit.

OBSERVATIO IV.

DN. D. BENEDICTI GULLMANNI.

Cachexia incurabilis ex Cadaveris Anatome ſe manifiſtans.

NObilis Domina N. N. trigeſimum ſecundum agens annum, conſtitutionis teneræ, nonnihil hypochondriacæ, decimo ſexto anno inibat matrimonium, & per decurſum ſedecim annorum valetudine gaudebat ſecundâ, mater exiſtens novem infantum, interdum accuſabat cordis palpitationem & aliqualem anhelationem, pulſus vero erat inæqualis à prima ferè juventute. Decima vice uterum gerens, anhelatio in aſthma convulſivo-hypochondriacum vergere videbatur, cum palpitatione cordis majori, & quoniam ejus maritus magnam bonorum ſuorum jacturam fuerat perpeſſus, hincque res anguſta domi major oriebatur, ex mœrore die noctuque ducto malum capiebat augmentum. Ordinarius Dn. Medicus, illius naturæ optimè gnarus, tam matri quam fœtui proſpiciebat quam doctiſſimè, & aliqualem orgasmum in gravida percipiens, venam ipſi ſecare juſſit opportuno tempore, ſubjunctis medicamentis adæquatis, quæ vero ob animi gravia pathemata, triſtitiam ſc. mœroremque deſideratum effectum non exequebantur, verum indies vehementiora evadebant ſymptomata, accedentibus novis, calore ſc. præternaturali, tuſſi, ſudoribus colliquativis, uno verbo: Febris Hectica ſeſe manifeſtabat, imprimis vero dolorem urentem & ardentem in latere ſiniſtro ſub mamma, ad tergum usque ſe diſtendentem, extrinſecus autem neque rubore neque tumore perceptibilem accuſabat. Medicamenta externè & interne præſcripta inducias quidem & levamen afferebant, ſemper tamen dolores recrudeſcebant atrocius. Dn. ejus Maritus conjugali amore permotus, unum ad-

adhuc Medicum Dn. Ordinario adjungit, qui de morbi hiſtoria eruditus, complicatum quam maximè eſſe affectum deprehendit, ex febre ſc. hectica, aſthmate-hypochondriaco-convulſivo & malo empyematico.

Mutuo itaque conſilio indicationibus ſequentibus inſiſtebant 1.) Febrem hecticam debellando, 2) acrimoniam demulcendo. 3.) viſciditatem infringendo, 4.) criſpaturas ſpasmodicas mitigando, 5.) tonumque fibrarum roborando; Eapropter temperantia, gelatinoſa, præcipitantia, diſcutientia, antiſpasmodica & confortantia præſcribebant, non neglecto cortice Peruviano cum aliis mitioribus antifebrilibus, interpoſitis etiam ob alvi ſtypticitatem emollientibus clyſmatibus. Sed omnia incaſſum videbantur ordinata; per unum alterumve quidem diem ſpes affulgebat adſtantibus alicujus reſtitutionis; omnis autem evaneſcebat Medicis ob continuum irregularem & inæqualem pulſum, ob urinæ multis ſalibus lixivioſis permiſtionem, ob univerſalem virium proſtrationem, imo judicabant conſultius matri fœtuique, per aliquod tempus à multis medicamentis abſtinere propter nauſeam gravidæ ex aſſumtis medicamentis ſubortam & ſolummodo ordinabant continuare uſum oculorum 69. antihectico Poterii permixtorum. Verum neque hæc methodus bonam intentionem ſecundabat, ſed ſymptomata, cordis ſcil. palpitatio dolor & ardor in latere affecto ſitis inextinguibilis, & aſthma convulſivum magis urgebant, imo hoc ultimum ſæpius ſtrangulationem minitabatur. Sæpius vocati Medici, rem jam diu conclamatam eſſe prævidentes, vitæ periculum non occultabant, levaminis tamen cauſa gravidæ commiſeratione dignæ præſcripſerunt Mixturam ex antiſpaſmodicis nitratis & confortativis, ex qua, uti ex omnibus hucusque uſurpatis per horam unam & alteram erigebatur, ſubſequentibus dein ſemper majoribus præcordiorum anguſtiis. Hæc agebantur & reiterabantur per duos & quod excedit menſes, usque dum fœtus (juxta Medicorum prognoſin jam dudum factam) in ergaſtulo ſuo tantis ærumnis

ex-

excruciatus & debilitatus nono menſe vivere ceſſabat, ſuaque morte, Matri, omnibus viribus exhauſtæ, convulſiones accelerabat, quæ eandem ſecundo abhinc die morte beata animam Optimo Creatori ſuo quoque reddere neceſſitabant.

In ſectione Cadaveris, (quam ipſa B. Domina maximè efflagitabat) ſequentia notatu digna ſeſe ſiſtebant.

1. Uterus naturalis & inſons, cum fœtu mortuo, ad legitimum partum jam parato, capite demiſſo, inteſtinum rectum verſus reſpiciente, manibus pedibusque reclinatis.
2. Secundina circumcirca firmiter utero adhærens.
3. Ventriculus cum inteſtinis &c. incolumes.
4. Jecur prægrande, ſcirrhoſum, folliculus fellis magnitudinem naturalem excedens, bile turgidus.
5. Lien rugoſus, vappeſcens.
6. Renes marcidi, Veſica urinâ vacua.
7. Thorace aperto: Colluvies ſeri extravaſati lixivioſi, ex ſiniſtro latere præprimis ad dextrum propullulans, & quantitatem trium vel quatuor menſurarum excedens.
8. Cor, plane præternaturale, *tàm extrinſecùs*, ratione magnitudinis, & pericardii, quod non erat membranaceæ, ſed carnoſæ ſubſtantiæ, undique cordi validè annexum, nullum planè ſerum vel lympham continens; dexter ejus ventriculus naturali ſimilis; ſiniſter vero planè cartilagineus, qui cultro anatomico vix obediebat; quam *intrinſecus*, ratione ſepti, cavitatum, fovearum, columnarum, hincque abeuntium filamentorum tendineorum, & valvularum, quæ omnia firmitatem cartilagineam obtinebant.
9. Pulmones, ordinariis majores, pleuræ in ſiniſtro latere toti annexi, ſiniſter lobus flaccidus, ad putredinem abiens.

Quis in conſideratione ſtatus tam præternaturalis viſcerum multorum nobiliorum, partim vitio naturæ, (ſicuti ratione cor-

ne cordis pulmonumque eſt probabile) partim tractu temporis, exortis ſcilicet animi pathematibus, mœrore & triſtitia, contracti, non confirmabit veritatem medici illius dicterii: in Medico non eſſe ſemper, relevetur ut æger? Imo, quis ex recenſitis non videt, vulgarem non latitaſſe anguem in hoc ſubjecto, ſed Hydram, multis capitibus inſtructam; cui ſi truncus unus aut alter fuerat forſan abſciſſus, novus tamen illico ſuccreſcebat, qui cum reſiduis tantam lernam malorum dolorumque excitabat, totam œconomiam invertebat, nullumque locum vel curationis matris, vel conſervationis fœtus relinquebat, utrique vero præmaturam mortem inferebat.

(*Exhibita d. 10. Maji A. 1721.*)

OBSERVATIO V.

DN. D. JOHANNIS ADAMI KULMI.

Phocæ anatome.

VAria animalia ſub aquis in Oceano reperiri, quæ aliorum terreſtrium formam quadantenus præ ſe ferunt, longa experientia jam ſufficienter comprobavit; atque ob illam ſpecierum externarum ſimilitudinem pari etiam nomine hæc monſtra marina hactenus ſemper venerunt. Sic varia Philoſophorum ſcripta tauros, equos, lupos, porcos ſive delphinos, lepores, columbas, vitulos marinos, imo etiam homines, ſub Sirenum nomine exhibuerunt. Ex hiſce belluis marinis littori noſtro notiſſima eſt *Phoca*, ſeu *Vitulus marinus*, animal aquatile quadrupes, nullis ſquamis, ſed corio ubique piloſo tectum, quod tactu molle, ſcintillante candore, aut fuſco colore variis maculis nigricantibus diſtinctum nitet. *Longitudo* ejus, reſpectu plurium individuorum adultorum diverſa, uti in canibus terreſtribus deprehenditur: *ſtructuram* autem *externam* æque ac *internam* totam quantam mirandam in ſequentibus penitius exponam, prout illam in animali hoc,

præcipue vivo, inveni, atque ex viſceribus & ſceleto conſervatis ſemper demonſtrare poſſum.

Quoad externam inprimis oris formam cani moloſſo phoca noſtra haud abſimilis eſt, unde etiam piſcatoribus noſtratis vernacula lingua ein See-Hund appellanda venit, quanquam etiam nec illis vitio verterem, qui eandem ob rationem animal noſtrum *catis* comparare velint; gaudet namque *capite rotundo*, cujus *os* paululum *protractum*, *labiisque* dura carne, vitulorum more, *tumidis* munitum *barba* quadam *ſetis* geniculatis varii ordinis, longitudinis atque craſſitiei *ornata* ſuperbit: *fauces ad prædam aptæ* utriusque maxillæ dentium acutiſſimorum ſerie circumſeptæ ſunt, quorum alterius ordinis acies alterius interſtitium mutua commiſſura ita excipit, ut animal ex rapto vivere adſuetum rictum ſuum eo arctius claudere & prædam ſemel arreptam minime excidere ſinat; huic remoram etiam aliquam imponit *palatum* rugis ſerratis *aſperum*, cui in ordinario loco *tonſillæ* parvæ ſuſpenduntur.

Lingua in apice ut plurimum, haud tamen adeo profunde *diffiſſa*, & ad latera (ubi dentium inferiorum intervallis ubique inſeritur) *crenata* depræhenditur; illam etiam nuper ad latus ſiniſtrum ad latitudinem unius digiti plane bifidam & maculatam vidi. *Oculi* ad bovinorum magnitudinem facile accedentes & palpebris tecti pupilla ampla & nigerrima micant, quam panniculus carnoſus alias noctuis proprius & in cantho majori hærens pro neceſſitate obtegit.

Auriculæ externæ plane deſunt, horum vero loco *valvula* quædam *triangularis fuſca*, pone orbitam oculorum corrugato foramini ad meatum auditorium tendenti appoſita eſt, quæ ſub undis clauſa omnem aquæ aditum arcere valeat: ſic etiam nares extra aquam hiantes facili motu contrahuntur.

Amplitudo *colli corrugati* ipſius capitis peripheriam excedit; reliquum *corpus* rotundum & fere *conicum* è pectore ampliſſimo eoque late deducto, tanquam baſi, piſcium more per

abdo-

abdomen verſus pubem ſenſim decreſcit, quo in loco *pedes poſteriores* caudæ interjacenti tam firmiter, tamque proxime adhærent, ut ſinguli ſeorſim moveri quidem, attamen diduci nequeant: *cauda* hæc *exigua*, curta, parumque depreſſa in fine ſurſum incurvatur; pedum autem annexorum *tarſus*, *metatarſus*, & *quinque digiti* diverſæ longitudinis ſolummodo foras prominent, reliquis pedum membris ſub cute intra carnem deliteſcentibus; præterea digiti reflexis *ungulis* armati *membrana* quadam laxa ad modum anſerum aut anatum invicem connectuntur, ut expanſi remorum munere fungantur, & magnam aquæ copiam trudendo corporis molem eo validius ac velocius propellant.

In *pinnis* ſ. *pedibus anterioribus brachium & cubitus* pariter integumentis teguntur, exporrectis ſolo *carpo*, *metacarpo*, & tribus quinque *digitorum articulis*, quorum extremæ phalangi *ungulæ validiores* apponuntur.

Ab *umbilico* in medio abdominis ſub pilis vix obſervabili utrinque ad latera trium digitorum intervallo in fœmellis diſtat una *mammarum papilla*, quarum *tubuli lactiferi* per ſubſtratam pinguedinem diſtribuuntur.

Penis in maſculo, ſecundum *Schelhamerum* (mihi enim nondum licuit eſſe tam felici, ut marem diſſecandum acquirerem) ſub cute abſconditur, quatuor ab umbilico vel quinque digitos ex foramine patulo proditurus; parvus vero, ne quidem illum, quo mediocris canis inſtructus eſt, æquans.

Diſſecta *cute*, ſive *corio craſſiſſimo*, ſubito in conſpectum venit non *membrana*, ſed potius *pannus adipoſus* dicendus, ad pollicis craſſitiem, innumeris fibris nervoſis & vaſis ſanguiferis intertextus, ſubſequente *panniculo carnoſo*, qui muſculos undique tegit.

Muſculi *pyramidales* abdominis ſemper defuerunt, reliquis præſentibus ſubtenditur *peritonæum*, membrana ſcilicet illa, quæ etiam in aliis animalibus cuncta abdominis viſcera ambit; in hoc autem bruto firmior deprehenditur, magisque nervoſa

& *pellucida*, ita ut inteſtina involuta quadantenus transparere videantur, qua cuncta abdominis viſcere in ordinario ſitu detinentur, excepto *omento*, quod in aliis animalibus ſupra inteſtina ad hypogaſtricam usque regionem multa pinguedine refertum extenditur, in noſtro vero regionem umbilicalem vix attingere in omnibus diſſectis, contra *Segerum*, qui plane nullum vidit omentum, demonſtravi: duplici quidem conſtat omentum membrana, at tenuiſſima, telæ aranearum ſimillima, nec ullum pinguedinis veſtigium præbet, ac ventriculo, lieni atque pancreati alligatur.

Ventriculus ſingularem plane figuram obtinet; duplicem merito dixerim, *prima* namque ejus *cavitas*, eaque conica ſub œſophagi ingreſſum ampliata recta & anguſtiori via deorſum tendit ad longitudinem duarum palmarum, ubi facta brevi flexura *altera cavitas ſuccedanea* & multo minor ad prioris latus dextrum dimidia via ſub hepate aſſurgit, quam ſub hoc viſcere verſus hypochondrion dextrum denuo recurvatam *pylori* juſta valvula claudit: duobus hiſce ventriculis mutua membrana firmatis interjacent *vaſa gaſtrica* & *glandula* quædam inſignis pancreati quoad ſubſtantiam ſimilis; *interna* vero harum cavitatum *facies*, inprimis *ſecundæ*, admodum eſt *rugoſa*, & copioſo *liquore gaſtrico* referta. Succenturiata etiam cavitas plerumque *bilis* flavedine tincta *vermibus* tenuiſſimis vivis quandoque domicilium præbet, quemadmodum præter meam obſervationem *Segerus* & *Schelhamerus* quoque annotarunt.

Inteſtinorum canalis longitudini ejusdem individui quandoque vigeſies major, tantæ vero ſolum craſſitiei, ut inteſtina tenuia digitum minimum vix æquent, craſſa autem pollicem haud ſuperent. *Fæces* continebantur in parva quantitate & inſtar meconii, neque ullas in illis obſervavi rugas ſeu *valvulas conniventes*, nec valvulam coli ſic dictam Bauhini ad oram inteſtini cœci, quod *cæcum* in dextro hypochondrio ſitum nulla *apendice vermiformi* gaudet, ſed pari figura ſemper ſeſe exhibuit, ac quidem in felibus. Pluribus in locis, inprimis verſus

cœcum,

cœcum, erant conſpiciendæ *glandulæ miliares*, racemoſæ, atque ſub pyloro digitum transverſalem unum cum dimidio *orificium ductus bilarii* maxime conſpicuum, haud procul ab eo ad latus dextrum *oſtiolum ductus pancreatici* penitius intuenti ſeſe prodit.

Meſenterium, quo inteſtina invicem connectuntur, membrana quidem duplici, attamen perquam tenui ac pellucida gaudet, & quoniam nullam plane pinguedinem continet, ideo omnis generis vaſa turgida eminent. Continet hoc meſenterium glandulam illam conglobatam, *pancreas Aſellii* dictam, quæ longo & rotundo corpore univerſum venæ portæ ramum dextrum, ex innumeris meſaraicarum ſurculis conflatum circumdat; *externa* ejus *ſuperficies* alba variis rubentibus lineolis diſtinguitur, *interna* vero *ſubſtantia* cineritia compacta & ſolida licet, fiſſa tamen albicanti humore chyloſo madet. Miror, me nullam aliam in meſenterio advertere potuiſſe glandulam, cum tamen aliæ corporis partes his abunde erant conſperſæ?

Pancreas proprie ſic dictum unico duntaxat tractu magno ſub ventriculo verſus lienem exporrectum rubicundum hepatis colorem obtinet, *ductumque Wirſungianum* continet.

Lienis figura & color ordinarius, *utraque* vero ejus *ſuperficies*, præſertim convexa, variis *ſulcis* in minutiſſimos lobos dirimitur, & *vaſorum ſplenicorum rami* majores non intra ejus ſubſtantiam, uti in cane terreſtri, ſed extra illam in ſuperficie concava, ſicut in homine, ſecundum longitudinem procedunt & ſurculos minores omni lienis regioni diſtribuunt.

Hepar prœmagnum in quinque, ſex, quandoque etiam in plures *lobos* ex rubro flaveſcentibus diviſum in parte ſuprema, ubi diaphragmati firmiſſimo ligamento adhæret, *ſinum venæ cavæ ampliſſimum* recipit, quem cum *Schelhamero* ingentem, horrendumque ſaccum, non venam, ſed *lacunam* verius dixerim; ſola namque cera, quæ illi explendo ſufficit, libram unam cum dimidia æquat lance: lubentiſſime ſingula hujus

viſceris vaſa, diverſa cera repleta ſua ſubſtantia, Veteribus perperam parenchymatica, encheireſi conſueta liberaſſem, ut omnes eorum divaricationes atque anaſtomoſes in apricum venirent, ſi modo membranæ, fibræque nervoſæ validiſſimæ particulas internæ ſubſtantiæ quaquaverſum nectentes ſpem meam & operam non fefelliſſent. Totam fere hanc hepatis ſubſtantiam internam bis purulentam obſervavi; ex membranulis enim prædictis, tanquam ex veſciculis, cuſpide læſis materia purulenta pultacea flavi coloris undiquaque proſiliebat. *Porta*, ubi vena hujus nominis ſimæ hepatis parti inſeritur, ex duplici lobulo ſeu eminentia fiſſa conſtat. *Veſica fellea* in ordinario loco intra lobos oblonga & recurva multa *bile* turget, contra mentem Ariſtotelis.

Utraque renum miranda *ſuperficies*, una cum vicinis iliorum parietibus internis jucundiſſimum ſpectaculum præbet. Vena enim cava ſtatim ſub hepate in duos finditur truncos magnos, quorum ramus ſupremus ad utrumque latus *venam emulgentem* conſtituit; hujus venæ renalis ſurculi frequentiſſima anaſtomoſi ſeſe invicem inoſculantes plexum aliquem, inſtar reticularis vittæ, efficiunt, qui variis ſulcis totum renum corticem ſupernum & infernum in multas quaſi minores inſulas dividit, & non niſi extrema filamenta intra renum internam ſubſtantiam dimittit, reliqui trunci ramificationibus pene infinitis mutuoque concurſu junctis per totum abdominis cavum in tanta copia diſtribuuntur, ut cultelli acies citra cruentæ inundationis metum ſtructuram partium adjacentium ſcrutari vix queat, quæ difficultas dexterrimum *Schelhamerum*, aliosque exercitatiſſimos anatomicos deterruit, quo minus vaſorum ſpermaticorum, ureterum, receptaculi chyli & ductus thoracici ſitum & tractum aggredi auderent. Hanc circumſtantiam dum animo perpenderem, ceram liquatam cum ſanguine in venis commutare, ſicque canales prædictos denudare tentavi & quidem felici cum ſucceſſu, aſt in illorum ſitu & tractu plane nihil extraordinarii inveni, uti de quolibet ſuo loco patebit.

Renes

Renes ſuccenturiati quoque nihil inſoliti oculis exhibuerunt, omnem quidem operam navavi aliquoties, ut fortaſſis in hoc animali, in quo vaſa omnis generis luculentiora ſiſtuntur, etiam *ductum excretorium* hactenus deſideratum felicius explorarem, qui viſcidum humorem fuſcum in manifeſta illorum *cavitate* detentum aliorſum amandaret, verum ſpe & labore ſemper fruſtrabar.

Rene legitimo per medium diſſecto *ſubſtantia interna* purpurea albis maculis diſtinguitur, ex quibus multæ exiguæ *carunculæ* hinc inde diſperſæ prominent. Nullus ibidem apparet ſinus, qui in aliis animalibus *pelvis* appellatur, verum loco iſtius intimiora hujus viſceris penetralia ſubit *ureter* in varios tubulos diviſus, quorum canaliculi ſingulas carunculas prædictas amplectuntur; à quibus procul dubio urina in renum ſubſtantia ſecreta excipitur, perque ureterum canales flexuoſo tramite ad veſicam defertur.

Veſica hæc *urinaria* in noſtro animali parva, oblonga atque in fundum acuminatum deſinens umbilico adhæret mediante ligamento pyramidali, ſeu *uracho* conſolidato, cui æque ac veſicæ ad utrumque latus proxime accumbunt alia ligamenta rotunda, quæ antea in fœtu pervia *arteriæ umbilicales* nuncupata ab iliacis ortum ducunt: pari ratione etiam *vena* hujus nominis ab umbilico, cui firmiter adhæret ad hepar ſub ligamenti rotundi forma palam decurrit.

Genitalia maris (quas partes egomet ipſe quidem nondum vidi, uti ſupra monui, ſed ſecundum *Schelhamerum* atque *Hartmannum*) nihil plane differunt ab iis canum ordinariorum: ſic etiam *fœmellarum ſpermaticæ* ſub renibus ab ipſo arteriæ truncō ad regulam aliorum animalium oriuntur, ſanguis vero refluus per *venas* ejusdem nominis ad iliacas divaricationes, & ex iis ad illos truncos defertur, quos circa renes diffiſſos ſupra commemoravi, quæ ſingula vaſa parvum *plexum pampiniformem* conſtituunt. *Vulva* eſt ampliſſima, cujus ambitus quatuor digitorum capax; *vagina* & *uterus* ipſe una cum

ovariis

ovariis juſto loco, eademque proportione, uti in canibus terreſtribus inveniuntur, præter *uteri cornua*, quæ juſto ſunt breviora; ex quo colligere eſt, phocam paucos ſaltem utero gerere catulos, & quibus etiam binæ mammæ lactandis ſufficiant.

Diaphragma, quod ſuo velamine abdomen à thorace, peripheriâ vero coſtas ſpurias à legitimis diſtinguit, totum fere eſt carnoſum, à cujus parte anteriori ad apicem usque cartilaginis enſiformis verſus umbilicum *lata membrana nervoſa* excurrit, qua hepatis moles prægrandis debite ſuſpenditur. Diffracto thorace, quem abdomine multo longiorem *pleura* inveſtit, & *mediaſtinum* more ſolito ſecundum longitudinem dividit, viſceraque contenta ſuſtentat, medium locum occupat *Cor*, *pericardio* laxe ambiente & *humore* ſubrubro, attamen pauco admodum incluſum, cujus *figura* in omnibus reliquis animalibus conica, in noſtro vero animali *cuneiformis* deprehenditur; ex magna enim & rotunda baſi, qua vaſis quatuor communibus alligatur, in apicem latiorem depreſſum deſinit. Ejus *ſuperficies ſuperior* æque ac *inferior* nulla fere pinguedine referta, ingenti autem quantitate ramuſculorum vaſorum coronalium abundat. *Auricula dextra* ſiniſtram bis magnitudine, *ſiniſtra* vero dextram toties craſſitie vincit, qualem relationem etiam *ventriculi* invicem obſervant: *interna cordis ſtructura* ratione cavitatum, trabium, ſulcorum & valvularum ab ordinaria naturæ lege minime aberrat.

Foramen ovale & *canalem arterioſum*, quæ *Schelhamerus* & *Hartmannus* clauſa viderunt, ego nuper utrumque in adulto vitulo marino inveni apertum, quemadmodum illa curioſis oſtendenda hucusque aſſervavi: in primis phocarum cadaveribus nec ego foramen ovale vidi, ſed ſulcum auriculæ dextræ ſupremum foraminis ovalis cicatricem fortaſſis habui, qui etiam forſan aliis impoſuit, ut nubem pro Junone mecum amplecterentur. Abſconditur autem foramen ovale genuinum in ipſo angulo limbi venam cavam ſuperiorem ab inferiori

riori diſtinguentis, & portiuncula quadam tunicæ internæ tanquam valvula adſtante ita obtegitur, ut ejus orificium quadantenus obliteratum non adeo obvium ſit. Quid ſi æque facili deceptu radicem aliquam *glandulæ thymi*, quæ vaſis communibus arcte adhæret, canalem arterioſum clauſum putasſent? quem canalem ego pariter à corde juſto remotius apertum, & in ultimo cadavere cera aortæ injecta turgentem, cum iis, qui adfuerunt, inveni.

Pulmones, qui cor in medio locatum ambiunt, ampliſſimi, flaccidi, ad nigredinem vergentes, inflati vero colore roſeo nitentes, *ſubſtantiam*, *ſtructuram*, *formam* & numerum *loborum* ordinarium exhibent. In unius phocæ *bronchiis* per pulmonum ſubſtantiam diſtributis ſpumam inveni intenſe rubentem, qualem colorem ex ſanguine admiſto originem traxiſſe colligebam, aſt nullam viam ex vaſis pulmonalibus ad bronchia nec retro flatu detegere potui.

Trachea per longitudinem colli incurvati in latere dextro, *œſophagus* vero non ſub, ſed penes illam ſiniſtrorſum extenduntur; eandem ob cauſam *cartilaginoſi* ejus *annuli* ſunt completi atque anguſti, quorum ſuperiorum pars inferna parva quadam lineola, tanquam ſutura, (non tamen in omnibus obſervata) coaluit; inferiorum vero annulorum ſub ſterno pars averſa mollior exiſtit, quoniam œſophagus ibidem ſub illis ſerpit. In *larynge cartilago thyroides* ſurſum elevata absque ulla protuberantia ſcutiformi, quemadmodum in leporibus; *cricoïdes* integra quidem, aſt exigua, excepto dorſo ſuo oblongo; *arytænoides* parvum & coarctatum gutturnium formant; *epiglottis* verſus fauces rugoſa, ea vero parte, qua tracheam reſpicit, lævis rimam tegit.

Pharynx annexa muſculo conſtat complicato in ſeptem paria & unum ſimplicem facile diviſibili, reliquo œſophagi canale manente ordinario. In capite *meatus auditorius externus*, calamum ſcriptorium facile admittens à foramine ſupra dicto non recta via in caput tendit, ſed deorſum ad radicem

C pro-

proceſſus zygomatici obliquo tractu quater reflexo defertur & ex *ſeptem* parvis inæqualibus *cartilaginibus* invicem articulatis conſtat, quæ cartilagines peculiaribus *muſculis parvis* dilatantur: *meatus internus* hujus animalis in ipſo proceſſu maſtoideo, ob hanc cauſam prægrandi, continetur, cujus cavitatem ampliſſimam *maſſa quædam cruenta*, carnoſo-ſpongioſa, craſſa membrana cincta replet, excepto illo rotundo ſinu laterali infra tympanum, quem oſſa auditus occupant; *cellulis* autem ordinariis iſte proceſſus plane deſtituitur; reliqua ibidem inveniuntur, reſpectu aliorum animalium, ordinaria, at validiſſima. *Membrana tympani* craſſa ſupra baſin ſuam oſſeam ſitu ordinario obliquo expanditur; *oſſa auditus* craſſiſſima &, ut ita dicam, plane ruditer fabrefacta, oſſicula bovina, equina, aliorumque forte majorum adhuc animalium magnitudine ſuperant, inprimis capitula *mallei & incudis*; *ſtapes* triangularis ob craſſitiem crurum foveam quidem, aſt nullum foramen admittit, uti ex Figuris *Numero 2.* in naturali magnitudine depictis cuncta patebunt: *concha* latiſſimis ſcalis diſtinguitur; *canales* autem *tres ſemicirculares* odinarii quinque foraminulis in veſtibulum hiantes alios adhuc *duos ſocios* multo minores agnoſcunt, quorum maximum orificium in fundo veſtibuli obſervatur, reliquis extra illud in canales ordinarios deſinentibus; præter *utramque feneſtram*, ductum ad *tubam Euſtachianam* & *canales nervi auditorii*, alia adhuc hinc inde notantur foraminula, nervulis aut minoribus vaſculis deſtinata.

In ſuperiori limbo *orbitæ oculi trochlea* muſculi obliqui ſuperioris parva tantum, nec adeo cartilaginoſa deprehenditur. Inter *muſculos* ordinarios *oculorum* bulbum flectentibus *adducens*, ſive *indignabundus* latior juſto in duos peculiares facile dividitur; neque *brutorum muſculus* nervum opticum ambiens deſideratur, qui propter multam pinguedinem muſculis oculorum interſperſam iterum in tres diſtinctos ſeparari poteſt. *Tunicis oculorum* admodum craſſis præter *Ruyſchianam*

in

in phoca evidentiſſimam, eamque mucoſam, *alia nova* ſubnigra accenſenda venit, quæ variis fibrillis affixa telis aranearum ſimilis inter ſcleroticam atque choroideam laxè expanditur; *retina* craſſa villoſa ſub Ruyſchiana libere fluctuat. *Humores* omnes *tres* ſolito viſcoſiores exiſtunt: *aqueus* inſuper turbidus, *vitreus* autem ingens & durior cum cryſtallino exacte ſphærico, magno, & robuſtis *proceſſibus ciliaribus* firmato membrana lubrica tenaciori cinguntur.

In *cerebro* dantur pauca quæ ab ordinaria naturæ lege abludunt. *Ventriculi*, præcipue quartus, ſolito capaciores ſunt; *plexus choroideus* vaſtus; *corpora ſtriata* tractibus medullaribus cerebelli æmula; *glandula pinealis* cum vicinis protuberantiis grandiores atque rubicundiores: cuncta *nervorum paria*, quibus etiam illa ex ſpinali medulla per vertebras diſperſa annumeranda ſunt, craſſiora & robuſtiora deprehenduntur, exceptis *nervis opticis*, qui ſoli, quod miror, juſto graciliores; *ſeptimum* & *octavum par* pluribus in hoc, quam alio animali, rivulis ex ſuo fonte manant.

Medulla ſpinalis, cujus media pars molliſſima atque albiſſima faſciculis filamentorum duriuſculorum per longitudinem protractis undique cingitur, ſingulis ſpinæ dorſi vertebris cum productionibus ſuis nervoſis admodum laxè continetur.

Quod attinet ad *vaſa ſanguifera*, *aorta* principium reliquo trunco latius diſtenditur, cæteroquin ramificationes ejus ſimili fere ratione, quemadmodum in alio corpore canino, aut etiam humano, diſtributæ ſurculos ubique copioſiſſimos ſpargunt, quorum alii ad maxillas pertinentes plurimorum nervulorum faſciculis involvuntur, alios in collo & pedibus recurrentes merito dicerem.

Hanc arteriam magnam *vena cava* diametro & copia ramorum bis facile ſuperat, cujus ramificationes potiores plane peculiare quoddam ſyſtema in adjecta *Figura V. VI. & VII.* exhibitum conſtituunt: *vena* namque *azygos* haud ita longe ab ejus ortu in duos finditur truncos, utrinque ſub aorta

ad latera vertebrarum dorſi deſcendentibus, quorum rami intercoſtales ſurculis venarum mammariarum internarum (rectius *ſterno-intercoſtalium*) frequenti & evidenti anaſtomoſi circa ſynchondroſin coſtarum junguntur. Quale jucundum ſpectaculum diviſio venæ cavæ circa renes & in iliis, ſupra jam fuſius deſcripta, efficiat, ex ipſa figura optime patebit, ne dicam de aliis inſolitis copioſiſſimisque venarum juxta atque arteriarum diſtributionibus in capite, collo & pedibus, factaque hinc inde perſpicua anaſtomoſi; eſt enim labor ſane difficilis omnia vaſa ex carne ingenti quantitate nervorum ſtipata ſeparandi, ne rumpant, rupta vero haud commode proſequi poſſumus.

Sanguis in hiſce vaſis continetur copioſiſſimus, ſpumoſus ac viſcidus ita, ut etiam digitos illo imbutos glutinis inſtar affixos teneat, unde etiam evenit, ut vaſorum majorum parietibus firmiter adhæreſcat, atque ibidem ſæpiſſime *polypos* generet.

In Phoca nuper præſentibus amicis, ſtudioſis atque chirurgis quibusdam *viva* cultro ſubjecta ſingula hæc repetii, *motumque periſtalticum inteſtinorum* nobis cernere licuit duntaxat obſcurum, tardiſſimum, & debilem, tametſi phoca viva ejus adhuc eſſet vigoris & roboris, ut in vinculis ſibi exitioſis ſeſe undique jactitaret.

Vaſa lactea vidimus in meſenterio & inteſtinis exigua quidem aſt copioſiſſima, quæ à multitudine nervorum ad latera illa concomitantium probe diſtinguebantur.

Receptaculum chyli una cum *ductu thoracico* curatius ſcrutandum meditabar, verum ingens venarum ſanguine ubique turgidarum abundantia, earumque tunicæ tenuiſſimæ ſcalpelli cuſpidem adigendam plane prohibuerunt, ut citra ſanguinis profluvium (uti jam ſupra *de renibus* monui) ne minimum quidem vulnuſculum alicui loco infligere auderem, cui tubulum ad immittendam ceram adaptare potuiſſem; itaque ſolita encheireſi cavitatem omnem explere haud potui, qua juſta receptaculi

culi chyli, ac ductus thoracici tractus, ejusque diviſiones, (quas ex aliarum partium mira diverſitate raras flexuras credidi) in conſpectum venirent. Vidimus autem nihilominus prædicti *receptaculi notabilem quantitatem* paulo altius ſub rene ſiniſtro, ejusque ſuccenturiato locatam, & diffracto thorace *ductus thoracici unicum* ſaltem *tractum* ad aortæ latus ſiniſtrum, ex cujus diametro mediocri alias adhuc ſub hac arteria magna latentes ramificationes colligere quidem mente, at illas, ob rationes adductas, denudare non licuit.

Motus cordis ejusque auricularum reciprocus erat validus & per longum tempus durabat. Diſtincte autem obſervavimus auriculas bis pulſantes omni temporis intervallo quando cor erat in diaſtole.

Vaſa lymphatica non ſolum ſub hepate & circa principium venæ portæ, ſed etiam in aliis corporis regionibus tum temporis quoque obſervavimus.

Muſculi ratione *nominis*, *ſitus* & *officii* ad muſculos canis ordinarii quadantenus accedunt, pauciſſimi vero ratione *formæ*. *Omnes* ſunt *flaccidi*, *atri coloris*, atque *aſpectu ingrati*, qui propter fibrarum mollitiem, membranarum muſculos involventium tenuitatem, atque pinguedinis abſentiam inter ſe difficulter diſtinguuntur: *illi in trunco* lati, extenſi, minime vero craſſi, quorum plurimi ob fibrarum laxam cohæſionem complexorum more in plures partes dilatantur, ſic v. gr. *Muſculus latiſſimus dorſi* in triginta fortaſſis ventres & caudas minores facillimo negotio dirimi poſſet: *in pedibus* autem *& capite* breviores & robuſti, præcipue circa articulationes exiſtunt.

Muſculi Pſoas omnium ſunt validiſſimi, ut animal hoc ex raptu victitans horum remigio eo velocius prædam in undis venari queat. *Muſculi pectorales* etiam validi ſunt, quorum cauda prioribus quatuor coſtis veris, ſterno & ejus cartilagini enſiformi ſuperiori (de qua infra) firmiter annectitur.

Ad *oſſa* phocarum quod attinet, illa ad ſoliditatem aliorum minime accedunt, ſed *poroſiora* atque ob id *fragiliora* exi-

ſtunt; quod vero ab Ariſtotele mera cartilaginea dicantur, illud cum veritate nequaquam congruit in adultis. Plane autem ſingularis ſtructuræ ſunt oſſa artuum quibus etiam plures epiphyſes apponuntur, reliqua haud adeo multum diſcrepant; ſpeciatim vero capitis oſſa cranio alicujus felis propius quam canis ordinarii terreſtris accedunt.

Cuncta *cranii oſſa* tenuiora & multis in locis plane pellucida deprehenduntur; quæ rectius *harmoniis* quam veris ſuturis diſtinguuntur. *Sutura* ſic dicta *ſagittalis* in phoca ab occipite ad apicem naſi rectilinea decurrit atque os frontis in duo peculiaria dividit. *In interna oſſis occipitis parte* ſepto oſſeo horizontali (latiori, quam in canibus terreſtribus) aliud ſeptum perpendiculare inſiſtit, quibus ſinguli cerebelli lobi ab invicem diſtinguuntur.

Oſſi cuneiformi quatuor *proceſſus alares* & anterior eminentia *ſellæ turcicæ* plane deſunt. Proceſſus *criſta galli* cum annexis *oſſiculis ſpongioſis narium* proprium os conſtituunt & ab *oſſe cribroſo*, cui harmonicè jungitur, facillimo negotio divelli poteſt: proceſſus ipſe elatius prominet, & *foraminula*, quibus ad latera ſtipatur, majora atque copioſiora quam in homine inveniuntur; *oſſa* vero *ſpongioſa* mirifice contexta favis apum aliqua ex parte comparari poſſunt. *Alia oſſa nova* in anteriore maxillæ ſuperioris parte animadvertuntur, quæ ab oſſibus naſi in utroque latere ad palati anteriora decurrunt, dentesque inciſores ſuis alveolis includunt.

Oſſa temporum ea parte, qua cerebrum reſpiciunt variis cavernulis atque eminentiis & peculiari ſulco gaudent, quæ vaſis & nervulis tranſitum concedunt. *Proceſſus* eorum *maſtoideus* ingens excavatus, & ſupra jam deſcriptus ſpongioſa ſua portiuncula plane deſtituitur.

Dentes numero 34., priores 6. *inciſores* maxillæ ſuperioris à ſequentibus *duobus caninis* ſola magnitudine non vero figura differunt, reliqui *10. molares ſerrati* ut plurimum *tricuſpidales* exiſtunt. *Maxilla inferior*, cujus duo oſſa, quibus conſtat, in

apice

apice ſynchondroſi junguntur, *quatuor* ſaltem *inciſores* continet, reliqui figura & numero ſuperioribus reſpondent, eorumque cuſpides ſpatiolis mutuo inſeruntur uti de iis ſupra jam mentionem feci.

Coſtarum figura ordinaria, niſi quod earum *cartilagines* ipſis coſtis latiores exiſtant, *numerus ordinarius 30.* utrinque 15. ſcilicet *10. veræ* & *5. ſpuriæ*; unica vice etiam in utroque latere 16. inveni, totidemque vertebras dorſi, uti in ſceleto adhuc conſervato cuilibet oſtendere poſſum.

Sternum 9. conſtat fere cubicis *oſſiculis*, quorum cuique *corpuſculum cartilagineum* æque magnum interponitur eo loco, ubi cartilagines coſtarum ſterno adhærent: oſſiculum infimum eſt longiſſimum, ſupremum vero craſſiſſimum; utrique jungitur *cartilago* quædam *enſiformis*: *ſuperior*, ad cujus dextrum trachæa, ad ſiniſtrum vero latus œſophagus ſubſternitur, gladii haſtæve; *inferior* vero bipalii figuram exhibet.

In *ſpina dorſi* incurvata *46. vertebræ* numerantur, *7. colli*, *15. dorſi*; *7. oſſis ſacri* & *12 caudæ*, quarum ultimæ 4. ſaltem articulationes brevem caudam in phoca nondum diſſecta externe conſpicuam, ſuſtentant. Prima vertebra colli, *Atlas*, reliquis duplo major, *dentem epiſtrophi* non tantum *ligamento annulari*, ſed adhuc *aliis duobus* intermediis ad latera firmat. *Proceſſus* poſteriores, *ſpinæ* dicti, ſquamarum inſtar vertebrarum ſubſequentium interſtitia tegunt. Præter *octo vertebrarum proceſſus ordinarios*, omnes colli, lumborum & quatuor ſuperiores dorſi vertebræ *internam aliquam eminentiam* oſtendunt.

Oſſis innominati (à *Segero* male deſcripti) partem ſuperiorem occupat *ileon* incurvatum ad medium usque acetabuli; ſequens *os iſchion* duobus diſtinctis in angulo ſuperiori foraminis ovalis per harmoniam diviſis oſſiculis conſtat, quibus in adultis phocis *os pubis* firmiſſimo callo coaluit, quod amplum *foramen ovale* continet, atque utrumque antrorſum ſynchondroſi concurrit.

Clavi-

Claviculæ nullæ, *ſcapulæ* vero primis coſtis impoſitæ neque *proceſſu coracoideo*, neque *acromio*, ſed loco hujus *epiphyſi*, gaudent, quæ planum quoddam inclinatum format, & condylum oſſis humeri excipit; *ſpina ſcapulæ* ordinaria *baſis* vero arcuata lata cartilagine munitur, ac inferius in *angulum acutiſſimum* deſinit.

Oſſis humeri recurvi condyli etiam in adultis phocis *epiphyſes* manent, quibus ſingulis inferioribus alia parva incumbit, & ſuperiori in latere averſo alia acuminata major accumbit, ſic etiam ſuperiori angulo ſ. ſpinæ epiphyſis inſolita implantatur; neque ſilentio plane prætereundum eſt *foramen obliquum*, ſatis ingens, inferius ſupra condylum internum, quod nervo magno tranſitum concedit.

Cubitus ſupra, *radius* vero infra depreſſi etiam aliquantiſper incurvantur.

Cubiti *apophyſes ancon* atque *corona* cum *cavitate* intermedia *ſigmoidea* exiguæ ſunt, inferior epiphyſin magnam recipit. Sic etiam radii principium æque ac finis evidenti epiphyſi gaudet.

Carpus ſeptem conſtat *oſſiculis*, quorum plurima figuram & ſitum oſſium tarſi referunt: horum maximum ſub radio locatum *os ſcaphoides* æmulatur, & quod digito maximo accumbit *polygonum* merito dicitur. Tria oſſicula reliquis digitis proxima *cuneiformia* ſunt, ſextum autem ſub ulna & ſeptimum poſt illam *aſtragali* & *culcis* formam multum eludunt, *illud* pariter *polygonum* non eminentia ſed cavitate glenoidea ulnam excipit; *hoc* vero *conicum* reliquo omnium minimum tranſverſim à tergo prioris locatur.

Oſſa metacarpi atque illa *digitorum* ab aliis haud differunt, niſi quod ubique ſingulis extremitatibus epiphyſes jungantur & ultimas digitorum phalanges *ungulæ validæ* inveſtiant.

Os femoris perbreve & planum, *caput* parvum à collo ſuo cartilagine diſtinctum, *trochanterem* vero unicum eumque magnum

gnum & latum agnoſcit, quem lata epiphyſis tegit; *uterque condylus inferior* ipſi oſſi pariter cartilagine jungitur.

Patella ordinario modo ſeſe habet, atque mediante ligamento firmiſſimo tibiæ adhæret.

Os tibiæ figurâ claviculæ ſimile, in utraque extremitate epiphyſin obtinet, qualibus operculis etiam *fibula* clauditur.

Tarſus phocæ, qui debite *ſeptem* conſtat *oſſibus*, à naturali lege parum recedit; maximam diverſitatem dorſum convexum atque gibboſum parit.

Oſſa vero *metatarſi* atque *digitorum* & *ungulæ* cum illis pedum anteriorum articulis exacte conveniunt.

Cæterum *oſſa ſeſamoidea* in vola ſ. planta utrorumque pedum ad radicem metacarpi & metatarſi ſingulis articulis geminæ interponuntur.

Pauciſſima adhuc *de phocarum vita ſub aquis* afferre juvat.

Communis fert opinio, hoc animal per longum temporis ſpatium minime vitam ſub aquis ducere poſſe, his inducta rationibus, quia *nullæ branchiæ*, *neque veſica aërea*, quibus cæteroquin gaudent piſces, inveniantur; quod præterea in illis *foramen ovale* atque *canalis arterioſus* clauſa ſint, ſicque mediantibus his *absque reſpiratione embryonum more* circulum ſanguinis & vitam trahere nequeant, & ſic neceſſe habeant natantes nares extra aquam porrigere. Verum, qui mecum penitius perpendent, *phocas* ſæpe *in profundo æquore victum ſuum quærere*, & ſæpe per longum tempus ſub aqua *denegata tranſpiratione* prædæ ſuæ inſidiari debere, illi fateri cogentur, earum *circulationem ſanguinis* (ſine qua vita ceſſat) tum temporis *alia* fieri *via quam* quidem *per pulmones*, quæ via ex ſupra *de corde* dictis ſatis ſuperque conſtabit: præterea ingens ille *ſinus hepatis* in ſingulis individuis etiam ab aliis obſervatus nequaquam ſine ratione ſufficienti, ſed fortaſſis eam ob cauſam conſtructus eſt, ut ſanguis propter denegatam ſub aquis tranſpirationem tardius progrediens ibidem ad tempus ſubſiſtere poſſit.

Illud ſufficienter expertus ſum *in phoca viva*, quæ in fundo aquarum quandoque per quadrantem horæ occultata piſces minores ſibi appropinquantes jucundo plane ſpectaculo cepit, (primis autem à captura ſua diebus comedere plane noluit) ita, ut facile crederem, in animali hoc amphibio *circulationem* peragi *duplici modo*, *uno* frequentiori *per pulmones* extra aquam; *alio* ſub aqua *per foramen ovale atque canalem arterioſum*, id quod etiam fortaſſis *pulſus auricularum duplicatus* indicare voluit.

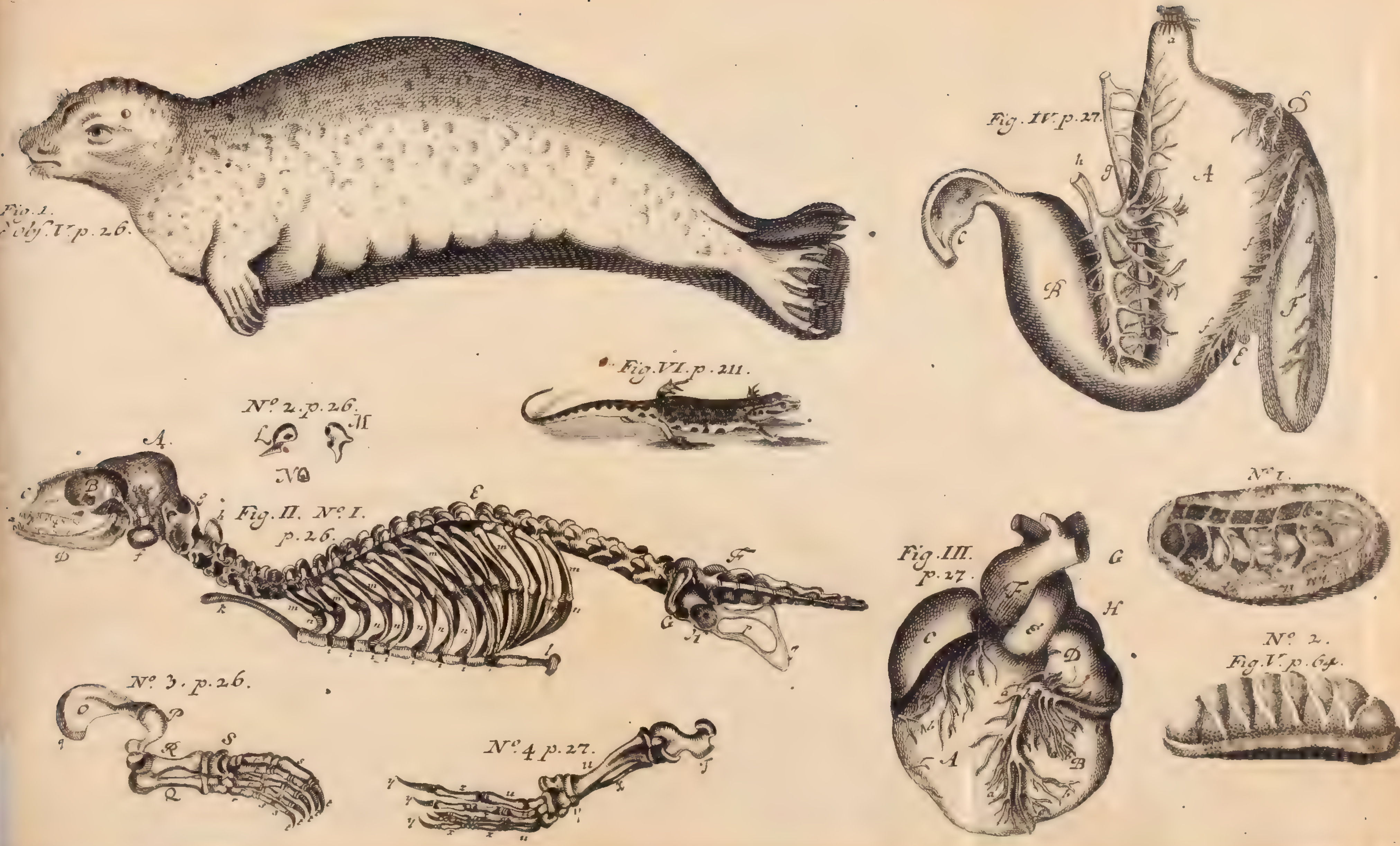
(Gedano Uratislaviam ad Exc. DD. Joh. Kunoldum A. 1721. d. 20. Aug. miſſa.)

Conſpectus Figurarum. *Vid. Tab. I.*

Fig. I. exhibet *Phocam* ad vivum exacte delineatam.
Fig. II. Sceleton, cujus.
Num 1. Oſſa trunci exhibet.
A. Oſſa cranii cum ſuturis.
B. Orbita oculi,
C. Maxilla ſuperior,
D. - - - inferior,
a. dentes inciſores,
b. - - - canini,
c. - - - molares
d. proceſſus zygomaticus,
e. meatus anfractuoſus auditorius,
f. proceſſus maſtoïdeus, f. mammillaris.
E. Spinæ dorſi, vertebræ legitimæ
g. atlas,
h. epiſtrophus.
F. Vertebræ ſpuriæ, nempe os ſacrum & coccygis.
G. Os Ilion,
H. Os Iſchion,
I. Os pubis.
K. Sternum, quod 9. conſtat oſſiculis.
i.i.i. cartilagines oſſiculis ſterni interpoſitæ,
k. Cartilago enſiformis ſuperior,
l. Cartilago Xiphoïdes inferior,
m.m.m. Coſtæ.
n.n.n. cartilagines coſtarum.
o. acetabulam Oſſis Iſchii.
p. foramen ovale oſſis pubis.
Num. 2. Oſſa auditus in naturali magnitudine depicta:
L. Malleus,
M. Incus,
N. Stapes, cum oſſiculo orbiculari.
Num. 3. Oſſa pedis Pinnæ f. pedis anterioris dextri:

O. Sca-

TAB. I.

I. C. Dehne. Nor.

O. Scapula,
q. cartilago ei annexa,
P. Os humeri,
Q. Cubitus,
R. Radius cubiti,
S. Carpus, qui ſeptem conſtat oſſiculis.
r. r. r. oſſa metacarpi.
s. s. s. oſſa digitorum.
t. t. t. ungulæ ultimæ phalangi appoſitæ.

Num. 4. Oſſa pedis poſteriores dextri:
T. Os femoris,
U. Tibia,
X. Fibula,
Y. Tarſus, qui partes ſeptem conſtat oſſibus,
u. u. u. oſſa metatarſi quinq;,
x. x. x. oſſa digitorum,
y. y. y. ungulæ.

Fig. III. Cor cum vaſis communibus & propriis.
A. Cordis ventriculus dexter,
B. - - - - - - ſiniſter,
C. auricula dextra,
D. - - - ſiniſtra,
E. arteriæ pulmonariæ egreſſus ex cordis thalamo dextro,
F. Venæ cavæ inſertio in thalamum cordis dextrum,
G. Arteriæ magnæ pars à tergo apparens,
H. Venæ pulmonariæ exigua portio,
a. a. a. arteriæ coronariæ cordis.
b. b. b. venæ cordis coronariæ,
c. anaſtomoſis harum venarum utriusque lateris.

Fig. IV. Ventriculus, Lien, Pancreas & Omentum.
A. Ventriculi cavitas primaria,
B. - - - - ſuccedanea altera,
a. Oeſophagus ligatus,
C. Duodenum apertum,
b. orificium ductus pancreatici,
c. - - - - - bilarii.
D. Pancreas aliqua ex parte conſpicuum,
E. Omentum collapſum,
F. Lien,
d. arteriæ in ſuperficie lienis reptantes,
e. e. venæ lienis ſic dicta vaſa brevia,
f. f. arteriæ earum ſociæ
g. arteria gaſtrica, ejusque ramificationes,
h. venæ ejusdem nominis, quæ coronarias ventriculi conſtituunt.
Vid. Tab. II.

Fig. V. Raram renum & aliquot vaſorum ſanguiferorum cum genitalibus ſtructurã ſiſtit.
A. Aorta ſ. arteria magna.
a. principium ejus amplum à corde reſectum, quo loco valvulæ 3. ſemilunares apparent,
b. b. arteriæ carotides
c. c. illarum diviſio in internam & externam.
d. d. arteriæ ſubclaviæ,
e. e. - - intercoſtales,

f. arteria gaſtrica,
g. - - - meſaraica.
B. Venæ cavæ truncus ſuperior cum ſuis ramis,
C. C. - - - - - inferior reſectus,
D. D. Vena azygos duplicata, cui incumbit aorta.
h. ejus venæ principium,
i. i. i. venæ intercoſtales
E. Ren dexter integer,
k. venæ emulgentis dextræ rami tres in ſuperficie renis rete & inſulas formans.
l. vena emulgens ſiniſtra abſciſſa.
F. Ren ſiniſter diametraliter disſectus,
m. m. arteriæ emulgentis ramificationes in ipſa renis ſubſtantia.
n. uretheris principium ampliatum cum tubulis urinariis,
o. o. o. carunculæ urinam ſecernentes.
G. G. Trunci venarum iliacarum in Phoca juſto altius diviſi, quibus reliquæ venæ per totum abdomen diſtributæ implantantur,
H. Pars aliqua peritonæi delineata, quo ingens venarum copia atque inoſculatio frequentiſſima appareat.
I. Veſica urinaria,
p. p. uretheres,
K. Inteſtinum rectum,
L. Uterus,
q. q. uteri cornua,
r. ovarium dextrum,
s. ligamentum uteri latum & vaſis repletum,
t. ligamentum uteri rotundum,
u. annulus muſculorum abdominis,
x. arteriæ ſpermativæ,
y. arteriæ iliacæ,
z. z. epigaſtricæ arteriæ per muſculos abdominis ſurſum tendentes.

Fig. VI. Siſtit faciem Figuræ V^tæ^ ſuperioris averſam eamque depreſſam:
A. B. C. D. b. d. e. h. i. & m. uti in Fig. V.
α. α. rami aliquot inter venam azygon dextri & ſiniſtri lateris intermedii,
β. Sinus quidam depreſſus, irregularis, utramque ἄζυγον jungens.
γ. γ. extremitates utriusque venæ ἀζύγυ ſub renibus evaneſcentes
δ. arteriæ lumbares
ι. ι. ι. origo arteriarum & venularum ad vertebras dorſi tendentium.

Fig. VII. Sterni interna facies;
a. Cartilago Xiphoides ſ. enſiformis ſuperior.
b. - - - - - inferior,
c. c. c. oſſa 9. ſterni cartilaginibus interpoſitis invicem juncta.
d. d. d. portiunculæ cartilaginum

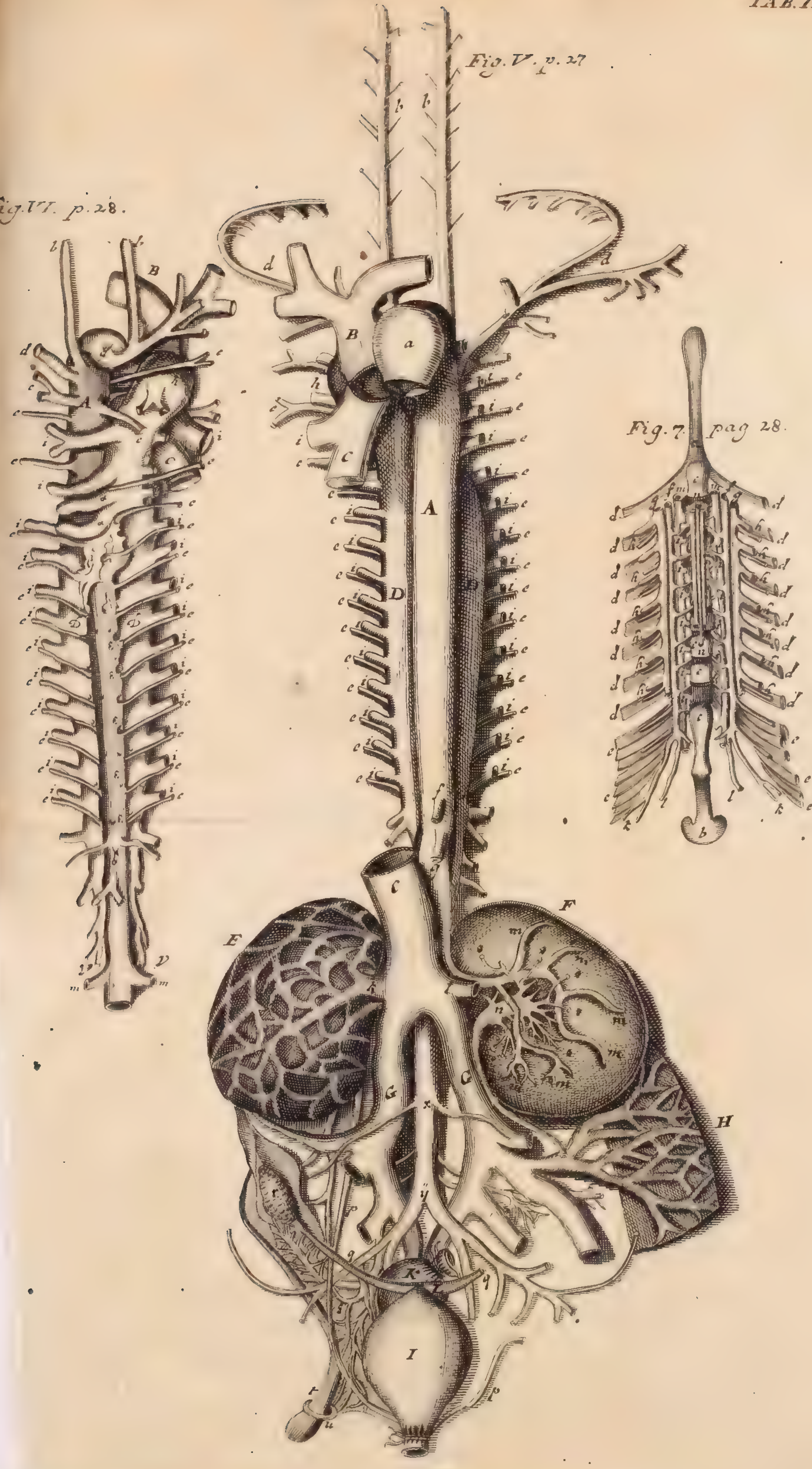

Fig. VI. p. 28.

Fig. V. p. 27

Fig. 7. pag 28.

I. C. Dehne

num 8. coſtarum legitimarum.
e. e. e. portiones cartilag. 7. coſtarum ſpuriarum.
f. arteria mammaria,
g. vena mammaria,
h. h. utriusque rami ad cartilagines coſtarum,
i. i. rami ad ſternum,
k. k. ſurculi ad epigaſtricam regionem tendentes,
l. l. alii ſurculi ad diaphragma.
m. vena peculiaris diaphragmatica.
n. arteria mediaſtina ad cujus latera venæ ejusdem nominis conſpicuæ.

OBSERVATIO VI.

DN. D. JOH. FRIDERICI HENKELII,

De Thermis artificialibus, ſcoriarum dictis, vulgo Schlackenbad.

DE Thermis metallicis artificialibus Freibergenſium tractaturo primum ediſſerendum eſt, quid ſint recrementa & magmata illa metallica, quorum ope aquæ communes medicatæ fieri poſſunt ac fiunt. Scoriæ crudæ (Rohſchlacken) ſunt recrementa metallica vitriodea è mineris durioribus tenacioribus, ſaxoſis, pauperioribus, ope Pyritæ deſpumata, atque ita præ reliquis ſcoriis eò magis ſulphurea, quo magis pyrites, ceu minera ſulphuris huc confert. Scoriæ molybdænæ (Bley-ſchlacken) ſunt recrementa metallica vitriodea, tum ex lapide metallico naturâ pauperiore, jam per artem quadantenus concentrato, cocto (Rohſtein) tum ex molybdæna (Bley-Glantz) & lapide metallico ditiore (weiß, roth, gülden, Glas-Ertz und Kobold) atque ita cadmiode & arſenicali, ope plumbi ſeparata, hinc quidem arſenici præ reliquis ſuſpecta, ſulphuris tamen non plane expertia. Scoriæ cupri nigri (Schwartz-Kupffer-Schlacken) ſunt recrementa metallica vitriodea, ex cupro ſulphurato, nec plane depurato, fragili, nigro (Schwartz-Kupffer) ſequeſtrata, atque ita quadantenus ſulphurea, & qua vitriolum reliquis ſcoriis ditiora. Scoriæ cupri nigri ſecundæ propriæ non ſunt ſcoriæ, ſed recrementa metallica non vi-

triodea, metallici ac inſtar æramentoſi magmatis naturam & conſiſtentiam præ ſe ferentia, hinc cum aliis ſcoriis non rejectitia, ſed ad fuſiones cupri nigri reſumenda, Kupfferlaig appellata, h. e. infra ſcorias veras cupri nigri jacentia atque huic ſuperſtrata, ſulphurata ac vitriolacea. Cuprum nigrum eſt cuprum tum ex minera cupri cruda (Kupffer-Ertz ſ. Kupffer-Kieß) tum ex lapide cupreo crudo per multos ignes jam cocto collectum, ſubſtantiæ fere totius cupreæ & metallicæ, verbo: ſulphuris nonnihil & vitrioli adhuc in ſe continens.

Ex hiſce ſcoriis & magmatibus metallicis conficiuntur thermæ noſtræ, de quibus hic ſermo, & de qualibus inter alios Franciſcus Frizimelica in tractatu de balneis metallicis artificio parandis; item Johannes Horatius Molitor ſub titulo: de thermis artificialibus ſeptem mineralium planetarum fecerunt mentionem. Jam non multis tangam Molitoris de conſtellationis, atque ita temporis, circa balnea hæc paranda, habenda cura ſententiam, eandem ſpeculabundis relinquens; ſed faciam ſaltim nonnulla pro iis ingeniis, quibus ejusmodi artefacta naturalibus non ſolum longe poſtponenda, æquiparanda nunquam, ſed & ad uſum vocanda parum vel minime videntur. Hic tenendum 1.) eſt, quam parum vel nihil differant ars & natura, in iis negotiis, quæ corporum ſublunarium tum vivorum tum mixtorum deſtructiones, diſſolutiones, combinationes, productiones & metaſchematiſmos concernunt. Quod viva ac vegetantia ſpectat, ars ne atomum quidem ad eorum eſſentias & formas confert, ſed omnia, quæcunque hic fiunt, miſcentur, componuntur & transformantur, non niſi per naturam fieri liquido conſtat. Dicitur Ana, Gen. 36. v. 24. inventor mulorum eſſe. Neque vites neque aurantia in noſtris terris ſeptentrionalibus viſerentur, niſi per homines atque ita per artem huc transportata fuiſſent. Verum ſi recte rem conſideraveris, non ars ſed natura facit mulos, non ars ſed natura producit vites & aurantia poma, prudentia & induſtria mortalium in noſtris regio-

regionibus arti duntaxat adminiſtrante. Par ratio, utut alia videatur, cum reliquis, hoc eſt, mixtis corporibus, arte productis, eſſe deprehenditur, encheireſi, atque ita arte, fateor, exquiſitiori ſaltim ibi concurrente. Fiat ſulphur iſtud artificiale, ſecundum celeberrimi Stahlii expoſitam theoriam; quæſo quid ars ſibi in hoc negotio vendicare plus valet, quam illud, quod ſervo architecti debetur, qui profecto non niſi miniſtrat, ligna lapidesque convehens, vix quandoque exſcindens, tantum abeſt, ut ædes ſcite conſtruat? Neque 2.) differunt producta ipſa, quæ jam naturæ jam arti adjudicantur. Ars, fateor, non omnia præſtare valet, quæ natura facit, ob impedimenta varia, quæ autem ars expedit, non niſi per naturam ſemper fiunt. Si animus cuiquam eſt, diſputare de hoc aſſerto, faciat quæſo intelligam diſcrimen, quod v. g. inter ſulphur jam memoratum & inter nativum vel ex pyrita excoctum intercedat; & cum hoc experimentum evidentiſſimum, imo inviſtiſſimum Sulphuris veræ analyſeos argumentum ſit, evertat, ſi queat, illud, quod firmo talo nititur axioma: Corpora ex iis productis miſceri aut componi, ex quibus denuo combinatis eadem reſurgunt. Quam acidularum alcali à cineribus clavellatis aut tartari ſale abſcedat, aſſequi nequeo: pariter & acida per ſe facta v. gr. citri, cum aceto, arte producto, non coincidere, ratione ulla nemo adſtruet. Non excurram in Alchymiſtarum campos, quæſiturus de mercuriorum, quorum unus metallorum, alter corporum dicitur, neque de auri ſophici à foſſili vel excocto differentiis, quoniam ad mercurificationis & transmutationis negotia, atque ita latius, quam par eſt, foret digrediendum. Cinnabaris factitia & nativa ne latum quidem unguem à ſe diſtant. Sal mirabile Glauberi ſalibus illis enixis nativis, quale illud Epſomenſe Anglorum, Brixienſe Bojemorum, imo illud ex fontibus ſalinis omnibus ſegregandum, ut ovum ovo ſimile deprehenditur. Igitur 3.) artem ea corpora, quæ intentione manuve artificis conflantur, v. gr. acidum

dum vitrioli & pinguedinem ſ. inflammabile pro ſiſtendo ſulphure, ex nullo alio materiarum apparatu deſumere conſequitur, quam ex eo, unde natura illa non poteſt non petere; atque producta artificialia, quamvis ex aliis ſubjectis elicita, tamen ex iisdem cum naturalibus conſtare compoſitis & mixtis, ſive velis, etiam principiis.

Jam ut ad thermas noſtras accedamus, conſiderantes tum earum materias, tum harum combinationes, illæ conſiſtunt præcipue in particulis ſulphureis, vitriolicis, & metallicis, hæ in dictarum particularum attenuatione, ſubtiliatione, imo, ſi dicere licet, fluidificatione, per aquam fervidam facta. Utrumque natura jure ſibi vendicat, & materiam & motum, & profecto invida eò minus, quo minus honoris ipſi per artem utpote Dominæ per moratam famulam derogatur, ſed pro artificis operibus æque facilis pronaque ac pro ſuis eſt, in ſuggerendis exquiſitiſſimis materiis, operantis deſiderio recte reſpondentibus. Verum audio, mihi objici, quæſtionem non tam dé materiis, quam de earum ſelectu, commixtione & proportione moveri, neque ego ad reſponſionem diu me torqueri patior. Nempe hic ſcire non ſine cauſſa conveniret, utrum cauſſis quibusdam impulſivis & finalibus ſive à natura à Deo intentis naturales thermæ debeantur, vel potius, an natura aliud agendo atque non ex intentione ſed ex accidenti easdem effecerit. Ego à partibus alterius ſententiæ ſtare non dubito, facile id concedens piis mentibus, ex omnium tam creatorum quam productorum uſu & utilitate Numinis erga animantia bonitatem cognoſci, imo perverſos homines inde ad Supremum duci poſſe. Hoc minimum intuitu, argumentum, quod ſatis ſit, à priori nondum proſtat, quo ratione commixtionum & proportionum nativas factitiis medicatis aquas palmam abſolute præripere probabile ſit. Quin ponamus, in thermis naturalibus mineralia à Creatore directe in ſanitatis uſum pro mortalibus commiſceri & proportionari; nondum tamen ſequitur, balnea artificialia, ut

talia,

talia, inferioris conditionis eſſe. Quis ullibi phyſicorum & chymicorum tam perſpicacis ingenii tamque emunctæ naris eſt, ut ſubodoret, ſciat atque determinare valeat, quantum ſulphuris, quantum ſalis, quantum ochræ, ſive martialis ſive venereæ, balneum optimæ notæ ingredi debeat? Arſenicum in phyſicis nomines, archidiabolum nominas. Cum igitur ejus, utut leviſſimæ & per minima veſtigia ſaltim ſeſe in thermis noſtris prodentis moleculæ, mentionem injecerim, non pauci erunt, inprimis de ſpleneticorum turba, qui aquas noſtras ut arſenicales h. e. deleterias & infernales averſabuntur. Verum quæſo illos, mihi dicant, utrum neſciant, arſenicum, minimum externe, optimam præbere medicinam? porro, an thermarum, famigeratiorum ſaltim, docimaſiam ita inierint, ut dejerare queant, plane nihil in illis ineſſe arſenici? Denique, quid ſi aquæ ſalubriores forent, ſi magis arſenicales, talesque de induſtria redderentur? Tum, quod ſi heterogenea, aut ſuperflua quædam mineralium aquas noſtras influerent, unde ea propter nocivas probares? Imo vero quamnam ex immenſo rerum hujus univerſi penu ſiſtes materiam medicam, ceu univerſalem & omnibus numeris abſolutam, h. e. omni tempori, perſonæ, loco ceterisque parem & convenientem? Quamdiu igitur ab hoc iſtas, ab illo alias thermas collaudari audimus, tamdiu definiri non poſſunt earum characteres, mixtiones, proportiones, quænam meliores prædicandæ ſint. Verbo: Res omnis hic rediret ad probationem, quod ajunt, à poſteriori h. e. ab effectibus & exemplis: Quam difficile autem ſit, in medicationis, hic balneationis, negotio, infinitis cum circumſtantiis complicato, atque ita variante nec definiendo, pronuntiare, quænam aqua medicata pro ſalubriori haberi debeat, judicabunt ii, qui intelligunt, quantum in curatione omni in circumſtantiis, inprimis in hiſtoria morbi ac in ſex rebus non naturalibus, nimium quantum differentibus, ſitum ſit. Sint igitur, qui Tōplicenſes, ſint, qui Wolkenſteinenſes laudibus efferunt. Certe profecto

noſtræ artificiales, de quibus ſermo, gaudent & ſuis meritis. Quin noſtras nativis eousque, donec contrarium probetur, æqui pollere recte exiſtimo.

Minimum ejus certiorem facere poſſum quemque naturæ curioſum, quod ſtudio, quo fieri potuit, maximo circa hoc negotium verſatus fuerim & adhuc verſer; ſiquidem ad ea experimenta, in tabulam hic annexam digeſta, quæ ex dictis aquis inii, non ſolum ego ipſe omnia omni, qua decet, circumſpectione hiſce meis feci, ſed & repetitis vicibus feci, & in conſignandis medicis, quæ infra memorabo, exemplis talem me geſſi, qualem fides Medici optima poſtulat. Conficiuntur thermæ noſtræ ex aqua communi quacunque, in quam candentes imo fluidæ ſcoriæ metallicæ conjiciuntur, donec hæc ferveat ac Carolinarum inſtar ebulliat. Certam equidem ſcoriarum cum aqua proportionem definire non licet, quoniam iſtæ non ſemper unius ejusdemque tenoris ſulphuris i. e. primarii ingredientis ſunt; neque multum intereſſe ideo probabile videtur, quia aqua per naturam ſui, particularum terreſtrium ſolvendarum, poſt in forma ſoluta & fluida detinendarum ultra ſatietatem minus capax eſt, (ſi excipias aquas ſcoriarum cupri nigri, utpote maxime vitrioli, in aqua largius quam ſulphur ſolubilis, divitum, atque ita parcius imo vix ad, multo minus ultra punctum ebullitionis ſumendarum. In eo potius curioſi eſſe debent ægroti, ne inconſulto vel proprio auſu vel profani ſacra hæc adeant; iis ne calide, ſed quanta ferendum, tepiditate, eoque diutius fruantur; ne illotis manibus h. e. non expurgatis primis viis vel præmiſſa, ſi opus eſt, venæ ſectione, calidâ lavent; verbo, ne quicquam, quod circa thermarum uſum omnium ratio & experientia imperat, ab iis negligatur. Certe profecto hîc latent potiores cauſſæ, quæ thermis vel gloriam vel malam famam acquirunt, hunc ſanitati reſtitutum, illum de malo ſuo adhuc & conſtanter querulum ad lares ſuos remittentes. Solummodo hoc præcipue reſpiciatur, quantum valeant animi oblecta-

lectamenta, quibus remoti ab imperantis fulmine, aut à re domeſtica intricata & operoſa, quin procul à rixoſa conjuge, à Manichæis, à negotiis & curis quibuscunque, inter bonos bene utimur, ii vero, quorum ſenſus per objecta talia tædioſa præſentia quotidie moventur, frui nequeunt. Ut taceam, aëris, aquarum, inprimis cereviſiæ mutationes, ubi maxime potum cauſſam morbi plane adæquatam eſſe non raro comperio. Locus, ubi balnea inſtituenda, eligatur ad uniuscujusque commodum optimum. Ditiores aquas in cupis non picatis domum transvehi curant, ſiquidem iſtas per 12. horas ſatis adhuc calidas eſſe deprehendi, atque ita ad loca, duobus vel tribus milliaribus diſſita transportare feliciter juſſi. Objiciant hic quidam, partium maxime volatilium per vecturam, timendum diſpendium & diſſipationem. Verum audiant, aquas tepeſcere debere, quod ſine avolatione aliquarum volatilium fieri nequit; nihil intereſſe, ſive hoc in officinis fuſoriis ſive in domo mea fiat; neque, dum conſideramus plurium nativarum v. gr. Wieſenbadenſium, Wolkenſteinenſium &c. naturam, rem ad iſtas particulas volaticas (quaſi nullas) redire poſſe minus credendum eſt; denique illas, quæ ſub prima præparatione, ſulphuris vel hepatis ſulphuris inſtar ſpirant, etiam in transvectis, prout in tepidis poſſibile eſt, adhuc in odorem incurrere experimur. Pauperiores ad ædes officinis fuſoriis propriores, ubi calidæ præparantur, confugiunt, ſed monendi ſunt, ut ſibi caveant à fumis arſenicalibus, è toſtrinis (Röſt-Stätten) exſurgentibus, & cœlo pluvioſo nebuloſoque ſuper totam vallem, ubi officinæ jacent, & adjacentia loca quaquaverſum ſeſe expandentibus, æque ac ut frigidioris auræ, poſt balneationem maxime ſenſibilis, allapſum, cui domum euntes expoſiti ſunt pororum ſubitaneam præcluſionem, catarrhos, rhevmata, lipothymias, apoplexias &c. evitent. Si comparemus invicem quinque iſta in tabula notata thermarum noſtrarum genera, illæ ex ſcoriis crudis paratæ ſine dubio primas tenent. Nam Molybdenæ ſcorias, ſulphu-

ris minimum, arſenici, ſi quid de eo timendum eſſet, plurimum adferre præſumendum eſt. Cupri nigri ſcoriæ, ratione vitrioli, in aquas largius exin ſe inſinuatis, à reliquis jure diſtinguuntur; aquam vero vitriolaceam in applicatione, utut externa, ad corpus humanum requirere delicatiorem indaginem credo, cum ego quidem in mundificandis conſolidandisque ulceribus inveteratis eam non inutilem compererim, in paralytico autem quodam (qui, cum per aliquot dies aquis ſcoriarum crudarum non ſine grato ſenſu uſus fuerat & proprio auſu illas ſcoriarum cuprearum adiret, male & perquam anxium ſe habebat) apparenter nocivam. Scoriæ cupreæ, ut vocavi, ſecundæ (Kupfferlaig) raræ ſunt ac parum important. Neque ſi dicendum, quod res eſt, cuprea cum recrementa, tum magmata, quin cuprum nigrum ipſum, quia hujus metalli confectio rarius, quam reliqua, inprimis cruda fuſio inſtituitur, atque ita inde reſultantia in uſum ſufficientem hactenus minus vocari potuerunt, cognita perſpectaque nobis nondum ſatis ſunt. Igitur crudas ſcorias reliquis præferimus omnibus, utpote pluribus exemplis jam comprobatas, à pyrite maxime ſulphureas & martiales, hinc efficaciſſimas, & omni tempore in officinis fuſoriis omnibus obvias, ceterum forte & eam ob rationem meliores, quod inde factæ aquæ calidæ omnium maxime ad Töplicenſium & ſimilium naturam accedere videntur. Quod virtutes & efficacias hucusque compertas attinet, non attingam plura iſta Freybergenſium per famam nota exempla, qui ſibi ab hac Bethesda partim melius, partim minimum non pejus eſſe aſſerunt, quam cum è famoſis thermis naturalibus aliquando redire. Neque in enumerandis morborum plenis hiſtoriis multus, ſed eas alii tempori & elaborationi reſervaturus, temporique præſenti inſerviturus, digniores ſaltim, idque bona fide innuam. Nempe aquæ noſtræ ſcoriarum crudarum dictæ militem quendam contractura plane debellatum; virginem ab ventriculi inflatione & præcordiorum anxietate; adoleſcentem quendam

ut

ut & virum ab ulceribus ſeroſis inveteratis; arthriticos ſeptem (quorum inter ancilla ruſtica, cui vel ſexcenta medicamenta incaſſum adhibita fuerant, memorabile exemplum) plurimos à laſſitudine, optatæ ſanitati & priſtino vigori reſtituerunt. Res hæc, utut non nova & majorum temporibus obſcure minimum cognita, tamen, antequam Regiæ Suæ Poloniarum Majeſtatis, Domini mei longe clementiſſimi mandato, ejus docimaſiam phyſico-chymico-medicam anno præterlapſo ſuſcepi & hucusque peregi, oculos curioſorum in ſe ita non rapuit, neque intra tam breve tempus ſic innotuit, ut plura experiri, comperire, atque paginis hiſce communicare quiviſſem. Sunt, qui crucem calidæ noſtræ figunt, de malo ejus effectu conquerentes. Verum nec pauci dantur, qui ex thermis nativis, autoritate donatis, rebus ſuis ex voto non modo non expeditis, ſed & deterioribus factis, ad Penates ſuos regrediuntur. Quid inde? Sunt nimirum, qui inconſulto agunt & præcipitanter eloquuntur, neque gulam neque iram temperant, non intelligentes quid ſit illud: cæteris paribus, quin imo, qui nec his nec illis thermis uti deberent, aliis ex cauſſis vero, ſecretioribus, tum politicis tum privatis utentes, idque omne in optimæ ac innocentiſſimæ rei opprobrium & decrementum. Brevi, maneant merito nativis ſuæ laudes; neque vero noſtris præſcindantur artificialibus. Neve ullatenus affectuoſum hac in re me egiſſe vel ſcripſiſſe cujusquam ſuſpicioni locus relinquatur, dico & repeto, rem plane omnem ad has vel illas, ſive factitias ſive nativas ideo, quia in eminentiori gradu minerales ſunt, non redire; ſed, quod Becherus de aquarum ex argilla deſtillatarum, vulgo phlegma dictarum, atque ita minus mineralium & fere ſimplicium, dura corpora autem ſolventium, effectibus penetrantiſſimis, ut ut lenioribus, emphatice prædicat, Phyſ. ſubterr. p. 78. illud plurimis fontibus etſi dulcibus, inſipidis & minus mineralibus viſis, qua uſum ad morboſa corpora externum non denegaverim. Quamvis etiam aquarum ſelectum facile conceſſerim,

qua uſum ad morboſa corpora externum non denegaverim. Quamvis etiam aquarum ſelectum facile conceſſerim, hoc tamen unicuique, inprimis exoticas thermas tam operoſe, tam anxie petenti, ad animum non poſſum non revocare, cur nunquam periculum faciat, quid valeant fontes in domo ſua, in propriis terris ſuis, aut in vicinia? firmiter perſuaſus, aquas minerales non adeo raras, quin plures, imo omnes ſubterraneas non poſſe non eſſe minerales, ſaltim plus minusve tales, & forte minus tales quandoque ſalubriores, verbo: ſoterios fontes nonnunquam exiſtere propiores, quam quod tanto pretio peregre quærantur.

(Freibergæ Hermond. Auguſtam Vind. A. 1721. 5. Sept. miſſa.)

OBSERVATIO VII.

DN. D. VITI RIEDLINI.

Hydrophobia morſum canis rabidi diu poſt ſubſequens.

QUo difficilius vera cauſa hydrophobiæ, morbi ſane miſerandi, & remediis hactenus notis minime cedentis eruitur; quo ſæpius etiam nonnulli, tam gravi malo corripiuntur, eo magis juvat, ea, quæ de eo nobis innoteſcunt, quæ in hydrophobicis notamus, cum aliis communicare, ut vel tandem aliquid colligi poſſit, quod miſeris hujuſcemodi hominibus vel minimo poſſet eſſe ſolatio; & hac ipſa de cauſa ſequentia quoque communico. Hortulanus quidam quatuor annis quadragenario major, cum à laboribus ſuis An. 1720. d. 25. Septembr. domum rediens obſervaſſet, quod canis quem alebat, minus bene ſe habeat, hunc magni æſtimans ut ſervaret ei Mithridatium intruſit, qui vero ingratiſſimus beneficium hoc morſu carpi manus dextræ compenſavit, & utut

Tabula Experimentorum de Aquis mineralibus factitiis Freybergenſium.

Aqua Scoriarum crudarum.	▽Scor. Molybdenæ,	▽ Scor. cupri nigri.	▽ vom Kupfferlaig.	▽Cupri nigri ipſius.
I. In qua proportione conſueta forte ad 12. ℔. aquæ 2. vel 3. ℔. ſcoriar. h. e. quantum ad ebullitionem ſatis, pertinent.				
Spirat ſtatim odorem ſulphuris vel hepatis, aquis Töplicenſium ſimilem.	Omnium minime ſulphur ſpirat.	Spirat parum ſulphuris.	Spirat. ſulphur non leviter.	Parum vel nihil.
Gravitatem cum aqua font. com. ſpecificam eandem retinet.	Item. - - -	Item. - - -	Item. - - -	Item.
Aliquot horas poſt, in ſuperficie cuticulam præ ſe fert, verſicolorem, non ſeparabilem.	Item. - - -	Item. - - -	Item. - - -	Item.
Vitrioli quid ſapit. - - -	Nihil ſapit - -	Vitriolum ſapit. -	Nil ſapit. - -	Nihil ſapit.
NB. Sapores & odores non confundendi hi cum eis ſunt, qui ex vaſis ligneis à candentibus ſcoriis aduſtis exſurgunt, carbonarii.				
Odor ſulphureus, aqua refrigeſcente, ſenſim deperit, per refocillationem parum reſtituendus.	- - - -	Item. - -	- - - -	Item.
Filtrata limpida ut aqua com. eſt.	Item. - - -	Ad colorem ſubviridem inclinat.	Ut aqua com. apparet.	Item.
Poſt quatuordecim vel aliquot dies levis ochra ſubſidens in iis conſpicitur.	Ochræ griſeæ tantillum.	Ochra obſcurior.	Fere nihil.	Item.
Super alembicum deſtillata aquam non niſi inſipidam & inodoram reddit.	Item. - - -	Item. - - -	Item. - - -	Item.
Efferveſcit neque cum acidis neque cum alcalibus quibuscunque.	Item. - - -	Item. - - -	Item. - -	Item.
Neque præcipitatur per hæc quicquam ex ea.	Nihil. - -	Nihil. - - -	Nihil. - -	Nihil.
A pulvere gallarum colorem inducit nigricantem.	Nigrorem aliquem.	Nigrorem plurimum.	Colorem fere nullum.	Flavedinem aliquam.
A rhabarbaro vero colorem rubello-flavum.	Flavedinem aliquam.	Colorem fuſcum.	Flavedinis nonnihil.	Flaved. parum.
A ſyrupo violarum ſubviridem.	Colorem ſyrupo ipſi non abſimilem.	Virorem extantiorem.	Velut aqua ſcoriar. molybdenæ.	Item.
Evaporatæ aquæ 4. libræ dant 3. grana ſedimenti.	1½ grana. - -	4. grana - -	1. granum - -	vix unum granum.
II. Prout aquas largius impragnari juſſi, pluris ſedimenti obtinendi ejusque examinandi gratia.				
Largius ſcoriis imprægnata aqua prodit aliquid vitrioli, & ſapore & colore. -	Colore nihil, ſapore aliquid.	Et colore & ſapore extantius.	Nec colore nec ſapore.	Item.
Triginta libræ talis aquæ reddunt 70. grana ſedimenti obſcure rubri.	Triginta libræ agræ dant 30. gr. obſcuri ſed.	Triginta libræ dant 70. gr. vitriolici ſedim.	Evaporata reddit parum pulveris griſei.	Evaporatæ 30. ℔. in quibus forte 20. ℔. ♀. qui dant 24. gr. ſedim. griſei.
Sedimentum ex retorta vitrea diſtillatum expromit aliquot grana ſpiritus acidi.	Nullum porrigit ſpiritum.	Spiritus acidi maximum præ omnibus præbet.	- - - -	- - - -
Deinde ſuper carbones candentes poſitum dat florum flavorum & ex parte albicantium 8. grana.	Non tam flavos quam albos reddit flores, non ſeparabiles nec examinandos.	Dat flores pauciſſimos neque examinabiles.	Item - - -	Item.
Flores flavi lunæ laminam macula nigra fœdant.	Sedimentum ne cum ullis quidem effervеſcit ſalibus.			
Flores albicantes veneris laminam macula alba notant.	Neque cum acidis ſaccharum ſaturni conſtituit.			
Illi flammam concipiunt, hi fumum ſpargunt albidum.				
Reſiduum erant 40. grana terræ nigricantis & inſipidæ.	Reſiduum ſunt 20. grana terræ mortuæ griſeo obſcuræ.	Reſiduum redit ad 29. grana terræ obſcuræ mortuæ.	- - - -	- - - -
Reſiduum hoc à magnete fortiter trahitur	A magnete non trahitur.	A magnete quadamtenus trahitur.	A magnete non trahitur.	- -

NB. Firmum equidem manet & infallibile, præter memorata mineralium genera, h. e. 🜍, ⊕, ⚯, terram vel martialem vel veneream non dari, quæ noſtras aquas ingrediantur. Quoniam autem neque fuſiones, neque minerarum proportiones, neque proinde ſcoriæ ſemper eædem, ſequitur experimenta hæc pro indice proportionum conſtanter habenda minus eſſe.

utut Canis poſtmodum incluſus varia rabiei indicia ediderit, per parietes aſcendere tentarit, quin brevi poſt mortuus conciderit, rabidum tamen nominari canem difficulter hic miſer tulit, adeo quidem, ut & morti vicinus, talem illum extitiſſe affirmantibus ſerio contradixerit, nec mala ſua graviſſima hinc derivari conceſſerit. Et hæc ipſa quidem cauſa extitit, quod Chirurgus junior tum vocatus decentem quidem vulneris, ſi alius canis illud inflixiſſet, curam geſſerit, huicque haud adeo difficulter cicatricem induxerit, utut rabiei nec minimam quidem rationem habuerit, nec in demorſo per integros quinque menſes & undecim dies vel minimum mali notabatur, laboribusque ſuis ut olim vacabat, donec Anno 1721. d. 8. Martii, cum diebus antecedentibus pruritum quendam in cicatrice obſervaſſet, in laboribus ſuis lignis ſcilicet findendis occupatus, laſſitudine ſolito majore correptus fuit, quæ illum non ſolum laborem ſeponere, ſed & domum redire coëgit, ubi cum & de inſigni cordis anxietate quereretur, Uxorque illum ipſum Chirurgum, qui vulnus conſolidaverat, conſuluiſſet, hic nil minus quam de vulnere cogitans ut Tincturam Bezoarticam marito exhibeat, ſuaſit; aſt licet hanc ſumſerit, tantum tamen abeſt, ut vel minimum ſubſecutum fuerit levamentum, ut potius ſemper majores de anxietate moverit querelas, inquietus admodum in lectulo ſe hinc inde volutarit, ſcandere per parietem quaſi tentarit, & inconditos ediderit ſonos, latratum præſentantes; quod Uxorem permovit, ut poſt mediam noctem denuo in conſilium Chirurgum vocaret, qui ſibi minus fidens me adiit, & hactenus memorata narravit. Uti vero ex dictis non potui non judicare, hydrophobia hunc miſerum laborare, ita pulverem Palmarii contra hanc ordinavi quidem, ſed & brevi poſt acceſſi, & in miſerrimo ſtatu hinc inde ſe volutantem, latratui ſimilem ſonum identidem edentem, & de inſigni anxietate querentem inveni. Uti vero pulverem vix ac ne vix quidem deglutire poterat, ita quævis alia tum alimenta tum medicamen-

camenta præſertim liquida tantum abhorrebat, ut, cum præcipue malum interdum aliquandiu remitteret, & ipſe ratione omnino polleret, anxie rogarit, ne quicquam exhibeatur, ſibi enim moriendum eſſe. Tentabam, num forſan lingere poſſit aquam, & is ſeſe pro viribus accommodabat; verum tanto horrore ab aqua corripiebatur, ut removere hanc non potuerim non jubere. Sacra ſynaxi cum juſſu meo reficeretur, non niſi edito clamore & ſumma vi quasdam Vini benedicti guttulas degluciit, clamoreque edito Dn. Eccleſiaſten non parum perterruit, morbi ſcilicet adhuc ignarum; veſicas etiam in ipſa cicatrice excitari curaveram, & num Mithridatium poſſit exhiberi, tentare; ſed illa minus profuere, & hoc minime ſumſit, ſemper, mortem inſtare, exclamans, & ad hanc devotis ſuſpiriis ſe præparans, ſimul vero, quod inprimis obſervavi, neminem non jam lædens, ut adeo caute quidem tractare eundem juſſerim, ſed eodem adhuc die viribus ſemper magis deficientibus miſerrima hac morte vivorum numero fuit ſubtractus. Quam ſedulo ſit indagandum, quando hominibus canes morſus infligunt, num ſani extiterint? an nulla prorſus rabiei indicia in iisdem notata? uti quidem hic ſat evidentia ediderat, hæc obſervatio confirmat; niſi talibus in principio ſtatim obviam eatur, aliquo temporis ſpatio præcipue tanto, elapſo, quævis omnino fruſtra adhibentur, cum inter ſymptomata horror quævis inprimis liquida ſumendi, quin â quibusvis reliquis ingerendis primò ſe exſerat, & per quævis momenta augeatur; ubi in principio non tam pepercisse, quam ignem ipſum ſtatim adhibuiſſe, neminem hactenus, qui aut ſuaſit, aut & admiſit, pœnituit. Imo haud prorſus injuſtum ſubeſt dubium, ſi alia juviſſe hinc inde legitur, forſan canes tam rabidos, ac quidem credebatur, non extitiſſe, cum hi haud adeo infrequenter & non rabidi mordeant; & ſic illa plures juvarent.

OB-

OBSERVATIO VIII.
DN. D. VITI RIEDLINI.
Lepra hodierna ſanata.

CUm ante pluſculos menſes Generoſiſſimus quidam Præfectus ad Inclutum Senatum noſtrum detuliſſet, puerum quendam Jungingenſem perverſa ſcabie tam eſſe defœdatum, ut absque horrore vix aſpici, hincque difficulter inter ſanos tolerari poſſit, per decretum, ut is per eos, quibus demandatum eſt, inſpiciatur, & quid de eo ſtatuatur, referatur, mandatum fuit; brevi itaque poſt convocatis ad hanc Inſpectionem Deputatis, uno ex honoratiſſimis Dominis Collegis & duobus Chirurgis Xenodochialibus, puer hic adducebatur, qui tamen nec pedes nec manus movere potens per matrem inſtar ſacci frumenti in Muſeum meum deportabatur, ibique in ſella ponebatur. Referebatur hinc, primo, decimum ſeptimum ætatis nunc agere annum, & per integros duodecim annos poſt variolas & cruſtam lacteam, primo quidem ſcabie vulgari laborare cœpiſſe; hinc vero, utut variæ barbitonſorum adhibitæ fuerint curæ, & hæ interdum per aliquod temporis ſpatium aliquod attulerint levamentum; ſemper tamen poſtea malum incrementum potius ſumſiſſe, quam vel minimum decreviſſe, unde nunc in eo, in quo ipſum conſpiciamus, ſtatu miſerrimo vivat In accuratius inſpecto totum corpus cruſtis majoribus ſiccis defœdatum reperiebatur, facies inprimis, lippis exiſtentibus oculis, & reliquis ejusdem partibus per cruſtas mirum quantum deformatis, quæ & nares, & utramque aurem occuparant, quin omne reliquum corpus; circa ungues manuum & pedum præcipue altiores figentes radices & hos omnino pervertentes; nec vox clara potuerat obſervari. Nemo itaque hunc leproſis annumerandum & quantocyus in leproſorium amandandum eſſe, du-

 bita-

bitabat, & in hoc Incluti Magiſtratus clementia illico recipiebatur. Dubius, ut fatear, hærebam, num cura ſit inſtituenda? cum fere pro inſanabili malum habuerim; prohibui tamen ne unguentis ſolitis, quæ non ſemel infauſto cum ſucceſſu fuiſſe adhibita noveram, vel minimum tentetur, quod præfectum Domus permovit, ut eo magis inſtiterit me rogare num forſan ſic ſaltem hic miſer reſtitui poſſit, ut eleemoſynæ, ex qua vivere habeat opus, colligendæ idoneus magis reddatur. Itaque ætatem floridam & vires non plane exhauſtas conſiderans, conſenſu Dominorum Superiorum, aliquid tentare cœpi. Præmiſſo ergo Infuſo purgante, quod ſalivationi præmittere ſemper ſoleo, ex Fol. Senn. & Helleb. nig. præcipue conſtante, ut mercurio dulci illam promoverem, præcipue fui ſolicitus; & poſtquam quinquies ejusdem ℈ß. ſumſiſſet, ſalivæ jam plus ſolito exſpuere cœpit, de moleſtia tamen quam alias ſalivatio concitare ſolet, nil vel parum admodum querebatur. Continuabat meo juſſu mercurium dulcem per aliquot dies, ſicque non ſolum ſalivatio magis promovebatur, ſed et alvus & urina ſic ſtimulabantur, ut hujus plus excreverit, & illam ſolito ſæpius depoſuerit. Hinc inde vero ſimul cruſtæ decidebant, & ſpem faciebant, curam haud fruſtra continuatum iri. Semper itaque in parva doſi mercurius hic exhibebatur, & bis adhuc aliquoties majoribus denuo exhibitis doſibus, & ſæpius ſicut primò repetitis ſalivatio augebatur, quæ & eodem plane modo ſuccedebat, cute ſemper â pluribus cruſtis liberata quarum & plerisque novæ non ſuccedebant, hincque nunc ſalivationem uſu Spir. Salis armoniaci aniſati conſervare tentavi, & hinc fere ſemper plus ſolito exſpuit, alvum fluidiorem tantum non continuò habuit, imo & urinam in majore copia reddidit, hincque & quævis alia indicia ſpem recuperandæ integræ ſanitatis nobis faciebant, facies & caput reliquum priſtinæ formæ reſtituebantur, pedes illud robur acquirebant, ut commode incedere denuo potuerit, & cutis fere omnis cruſtis

nudabatur; quædam tamen arctius ulnis præcipue & unguibus & ano inhærebant, ſed & hæ oleo congruo illito paulatim ſecedebant. Sicut autem repullulantibus hinc inde puſtulis feliciter liquorem ex ciner. clavell. paratum, & balneum aquæ dulcis aliquoties oppoſui, interne etiam, me jubente Eſſ. Lignor. aliquandiu adhibuit; ita curæ tandem Dei gratia felix imponi finis potuit, puerque ſanus ex Leproſorio fuit dimiſſus. Et ſane, licet per triginta jam & quod excurrit, annos, tum Auguſtæ Vindelicorum, tum hic Ulmæ multos Lepræ ergo inſpexerim, majori taman jure Leproſis annumerari qui potuiſſet, nullus occurrit. Quemadmodum ſcilicet haud facile invenies, in quo quævis quæ veteres produnt, indicia hujus teterrimi morbi invenirentur, ſed plerique in Leproſoria recepti ſcabie antiqua perverſa laborant; non pauci quoque unice per antenatos ſuos, qui forſan tali ſcabie laborarunt, ipſimet integerrimam habentes cutim, inter hoc hominum genus verſentur, mendicando nempe lubentius quam laborando tempus terentes; ita hic eo tutius locum inter hos invenit. Et continuandam vero & iterandam eſſe ſalivationem mercurialem, ſi curam fruſtra inſtituere nolimus, ex hac obſervatione inprimis diſces.

(Ulma Auguſtam Vind. an. 1721.
d. 13. Dec. miſſæ.)

OBSERVATIO IX.

DN. D. GEORGII DALHARDINGII.

De Equo docili.

QUi Equum docilem omni non modo orbi ſpectandum circumduxerat, natione, quod voluit, *ANGLUS*, ad nos quoque venit noſtramque curioſitatem noſtrasque burſas quotidianis iſtiusmodi artificiis ſatis fatigavit. Quod aſſolet fieri, ut vulgus ſub rebus conceptu difficilioribus ruat in judicia de diaboli commercio & hujus fraudibus, pariter hic obvenit,

ut hi Magiſtrum vellent magum , illi Equum incantatum ſi non diabolum equinâ formâ veſtitum, iſti etiam conjugem Magiſtri metamorphoſi belluinâ transformatam. Me ergo, ut intelligerem quid veri ſubeſſet vel aſtutiæ ? curioſitas eò perduxit , ut plus ſemel ſpectatum irem. Quod mirum videri poterat , noverat pedibus Equus iſte numerare *horas*, *numerum ſpectatorum* , numerum *pileorum auro vel argento* diſtinctorum , numerum in *chartis luſoriis* harumque numeros *addere* , indicare itidem pedibus *nummorum* valorem , quot aſſes continerent , horologiorum portatilium ſignificare minutas, ab horarum indice diſtinctas &c. uno ictu trajicere ſex vimina in orbem flexa, ut taceam alia exercitia quæ canes norunt eadem edocti. Attentus vero in omnes Magiſtri nutus idem erat diſcipulus quem juvenem ille fatebatur ſe fame & ſcutica talia docuiſſe. Fallebatur tamen aliquando ut de novo exercitium eſſet inſtituendum,inprimis quando ſaturatior erat. Obſervavi vero omnes illas actiones non ſuperare quidem vires ingenii, ut ita loquar, Equi, bene vero monſtrare, quousque diligentia docentis bruta valeat inſtruere. Pulſare ad fores appoſitas ex mandato Magiſtri edoctus erat Equus, ſed ad numerum pulſare non Equi erat ſed Magiſtri , qui tamdiu pulſare permittebat, donec numerus, quem vellet, abſolveretur, ex quo motu corporis, item motu ſcuticæ, quam manu tenebat , ſignum ſequebatur in informationem equi ut ſubſiſteret in pulſando. Hoc artificium noverat è longinquo adſtans valde abſcondere, eò magis quod Spectatores ad pulſantem Equum reſpicerent, non item ad Magiſtrum. Confirmabar in hâc mea obſervatione non modo quod Equus ſuſpenſo pulſaret ſemper pede, ſed quando Magiſter non attenderet ad hujus pulſus animo in aliud objectum converſo , equus ultra morem & numerum juſtum continuaret pulſare , donec ex mandato Magiſtri jurgiis quaſi datis ceſſaret ; ſed quod quæ ignorabat Magiſter nec noverat Diſcipulus. Nam monſtrabam, quod volebat Magiſter, Equo horologium, quo hic horam

ram & minutas pulſu pedis ſignificaret; aſt vero cum hoc ad normam communem non eſſet conſtructum ſed uno indice & horam & minutas ſignificaret, nec Magiſter nec ergo Equus diſcipulus intelligebant quid rei eſſet; ſed idem mihi retradebatur, citra quod pulſante pede de hora informarer. Idem fatum obtinuit moneta quædam, quam ut ſe adſtante Equo conſpiciendam offerrem, quo quot contineret aſſes, pulſu pedis hujus docilis Equi conſtaret; ſed quia eadem Magiſtro erat ignota, quamvis ex noſtratibus eſſet paulo obſoletis, ad me rediit citra quod Equus valorem ejus detegere valuerit. Quod ſi jam intelligere eſt modum & nexum memoratarum actionum, Spectatores in admirationem imo in Magiæ connubium conjicientium, omnes reliquæ terminabantur, vel in Equi ſumma attentione ad nutum Magiſtri, ut, cui hic vellet, perſonæ ille ſchedulam, nummos acceptos &c. afferret vel in docilitate ad voluntatem Magiſtri flectendi genua, quaſſandi caput, canum imitandi mores &c.

OBSERVATIO X.

DN. D. GEORGII DETHARDINGII.

Methodus Timæana curandi febrem quartanam.

QUando autumno elapſo curæ ſe meæ concrederent quartanarii, quod noveram difficilem, imo ſi audacia acceſſerit male cedentem febris querqueræ curam, qua ægri ex Charybdi in Scillam perfrequenter præcipitentur, placuit conſulere volumina veterum clinicorum, ut ad horum monita qui jam circumſpectus eram reddere cautior. Incidi quoque in Timæi à Guldenklee Epiſtolas medicinales, & dum laudari obſervo ad Saturninum hoc malum (quæ ejus ſunt verba) valde contumax & refractarium coercendum ipſa die invaſionis quinque vel ſex circiter ante paroxyſmum horis, propinan-

pinandum eſſe purgans quoddam, ſicque per compendium quaſi multos à pertinaciſſima febri feliciter liberaſſe, miratus ſum neminem abhinc, quantum ego novi, illius methodum fuiſſe imitatum, vel tentaſſe quid ponderis ipſi ineſſet? Conſtitui itaque, quod non omnem rationem exulare judicabam, experientiam talem ſequi & qui ſe primo offerret, quartanarium ad leges illius curare. En ergo, ad Virum vocabar triginta ſex circiter annorum, habitus ſtrigoſi, temperamenti melancholici, quem ab itinere ex Hollandia reducem & diætæ regulas non undique ſervantem febris tertiana Hamburgi corripuerat, ſed quæ ex vitioſa medicatione abierat in quartanam. Toleraverat hanc per aliquot ſeptimanas quod acceperat illam minus tuto poſſe tolli. Tandem ex tædio ejus quod meum rogaret conſilium, pulverem hunc ſuadeo in 8. doſes diſtribuendum, cujus binas doſes paulo ante paroxyſmum ſingulis inſultibus imminentibus caperet. ℞. pulver. Rhabarbar. ℈iiij. pulv. antiſpaſmod. ℈ij. Conchar. pp. ocul. ♋ citrat. aa. ℈j. In die vero intercalari juſſi ter de hac Eſſentia ad 40. guttulas cum potu ordinario hauriret, ℞. Eſſent. fumar. ʒiiß. vincetox. ʒj. ⌒. ⊖l. dulc. ʒß. Commoda vero inde oriunda hæc erant: Alvus nunc paulo ante febris inſultum, nunc ſub declinatione ſolvebatur cum levamine; febris & quoad dolorem oſteocopum & quoad æſtum erat mitis valde; ſitis nulla; appetitus proſtratus jam vividior; color faciei tantillum ſpecioſior; ſudor à paroxyſmo largus. Modo quod languor à Paroxyſmo reſiduus eſſet per trihorium moleſtus. Effectus tandem fuit ut febris in fugam abiret, per trihorium poſtponendo & quod abhinc Electuario chinato ante tempus invaſionis bis aſſumpto penitus exſpiraverit, citra recidivæ metum. Ne quid diſſimulem tumor pedum qui videbatur terrorem injicere, infuſo ſennato intus exhibito & ab abſinthii externo uſu iterum diſparuit. Ipſeque ægrotus pancratice jam valet, imo ſpecioſioris jam eſt formæ.

SCHO-

SCHOLION.

NOn præter omnem rationem in obſervatione præcedenti laudatus Balthaſar Timæus methodum ſuam quam attuli vocat inuſitatam , quandoquidem pauciſſimos repereris, qui illam voluerint in uſum vocare. Ex antiquioribus *Aëtius* equidem hoc jam conſilium dedit ſub quartanæ acceſſione per purgationem eſſe ſubveniendum , ſed quod magnæ authoritatis Medicus, Avicenna diſuaſerit movere in die paroxyſmi , conſilium tale fuit pro periculoſo rejectum , quamvis abhinc ipſi ſubſcripſerint tam Amatus Luſitanus Centur. 1. curat. 8. quam Faber Centur. 1. curat. 3. Nec nullæ ſunt fateor rationes, quæ purgationem iſtam ſub paroxyſmo videantur disſuadere , ſive ex mente veterum maximam atræ bilis partem in foco jam collectam non tam facile expurgari aſſerueris , ſive ut Recentiores loquuntur , turbas haſce non leves excitari dixeris, ſi quando inchoatam evacuationem ſuperveniens horror interceperit. Quod ſi tamen rationes rationibus opponere licitum , ſponderem æque graves has eſſe ſi non graviores , quæ ſuadeant aliquot ante paroxyſmum horis exhibenda eſſe purgantia ac quæ contrarium ſuſtinent. Unam modo afferam. Nec vero ſermo mihi eſt de purgantibus draſticis, quibus quidem olim evacuatio alvina fuit ſollicitata , ſed mediæ volo indolis draſtica inter & laxantia ſive eccoprotica. De his aſſevero , quod conferant ſub acceſſu Quartanæ data. Collimat etenim omne in febribus intermittentibus ſub acceſſu obveniens frigus ad fluida ad regionem vel ventriculi vel primarum viarum majori ac ordinario obtinet quantitate ableganda , quo his mediis , quæ aut in illis locis aut prope illa loca vitioſe hærent , diluantur , & ſub dilutiori forma inde primum , abhinc per reliqua organa excretoria excludantur. Quæ naturæ intentio vel maxime comparet ſub febribus tertianis ubi frigus vividum magis, remiſsè

vel

vel in quartana, in qua omnes illius conatus magis remiſſi. Huic ſcopo quadrant optime purgantia ſub paroxyſmorum acceſſu propinata. Nam & horum ergo fit ablegatio fluidorum ad primas vias, quo removeantur & quia infenſa, rejiciantur, ſub qua ablegatione non modo diluitio viſcidorum humorum ſub quartana circa primas vias hærentium, ſed ſtricturæ ad propellendum arctiores, excluſio ergo citius & blandius ſperanda, ab excluſione febriles inſultus nec tam amplius neceſſarii, aut certe non tam graves neceſſarii, conſequenter pro fomitis quartanæ qualitate in purgantibus his exhibitis, citior medela jure exſpectanda. Corruunt inde ſollicitudines de maximis turbis, de afflictione nova quæ afflicto quartanario à purgante fiat; diſtinctio itidem corruit Zacuti inter curationem regularem & coactam, qui purgare ſub inſtante paroxyſmo ſolo hoc caſu concedit, ut majus periculum avertatur; ſed quando Experientia optima in medendi methodo Magiſtra, huic hæc controverſia erit porro ad decidendum relinquenda.

OBSERVATIO XI.

DN. D. GEORGII DETHARDINGII.

Methodus Empirica hæmorrhoidum fluxum per emetica curandi.

MOrbum curare & morbum tollere quantum inter ſe differant ex frequenti hæmorrhoidalis fluxus medela intelligere eſt. Virum ſanguineo-Melancholicum, habitus ſucculenti, ætatis quadraginta & quod excurrit annorum, animi hilarioris & vitæ generis non æque laborioſi, quod hæmorrhoidum fluxu liberaliori (aut rectius, quod paululum continuaret, ſibi moleſto,) laboraret, Medicus artis peritus juſſerat bono animo eſſe, ſe equidem ſalva futura ſanitate non poſſe omnino ſufflaminare fluxum illum, moderari tamen velle

velle ne eſſet nocumento. Hic vero æger reſpuens conſilia hæc lenta clam priori medico alium conſulit, qui equidem in hoc priori accedit, quod fluxus ille hæmorrhoidalis non eſſet ſubito ſupprimendus, ſe tamen callere addit artificium citra noxas inſequentes malo illi ſubveniendi. Exhibet ergo vomitorium & ab hoc profluvium illud remittit ſubitoque ceſſat. Afflictus qui hactenus ex illo erat, ſibi gratulatur de conſilio hoc & auxilio dato, inque priorem Medicum non leves contumelias ſpargit. Aſt ſemianno elapſo quod ſub lauta diæta eademque vinoſa, quod novus quidam Medicus juſſerat vinum haurire, der Wein bringe Waſſer ins Geblüth, vita ſedentaria accederet, appetitum ſentit proſtratum, circa præcordia quasdam anguſtias, pedum tumorem œdematoſum, ut meum vellet conſilium. Non potui non quin primi Medici tuerer partes, judicioſum illum huic ingenioſo dicerem fuiſſe præferendum, hæmorrhoidum fluxum omnibus modis iterum reſuſcitandum, niſi velit ſe in mala præſentiſſima præcipitatum. An hæc monita ſit admiſſurus, tempus edocebit, adhuc dum Herculis inſtar in bivio ſubſiſtit.

(*Roſtochio Auguſtam Vind. d. 17. Apr. A. 1722. miſſa.*)

OBSERVATIO XII.

DN. D. BENEDICTI GULLMANNI.

Conceptio falſa à plethora, diris concomitata ſymptomatibus.

FEmina duorum & viginti annorum, robuſtæ conſtitutionis, valde plethorica, prima vice uterum gerens, per tres menſes athletice ſemper valuit, quartum vero ingreſſa, vomitum ſinceri floridique ſanguinis, absque tuſſi tamen, patiebatur. Chirurgus, quem conſuluit, venam ipſi ſecuit largam, qua melius ſe habere putabat, paucis vero elapſis horis,

ris, ſupervenerunt convulſiones totius corporis tam graves, ut per 4. homines vix teneri potuerit, venæque ligatura ſoluta ſæpius fuerit. Medicus in hac neceſſitate accerſitus per antiſpasmodica, præcipitantia & ☽ta effectum compeſcere studuit, tantumque effecit, ut ſanguinis vomitus ceſſàverit, motusque irregulares interſtitium admiſerint; paulululum ad ſeſe rediens, de magna virium proſtratione, eſt conqueſta, de nullis vero doloribus. Analepticum interea præſcribebatur pro matre & fœtu roborando non ſepoſitis antiſpasmodicis, nihilo vero ſecius redierunt altero die convulſiones non minoris vehementiæ. Medicus ordinabat clyſma antiſpasmodico-anodynum & revulſionis ergo veſicatoria, humeris applicanda, ſed absque levamine, continuabat enim paroxyſmus per totam diem, noctemque inſequentem vix horam unam vel alteram liberam concedens, imo malum exaſperabatur redeunte vomitu non quidem ſanguinis, verum omnium, tam alimentorum quam medicamentorum. Primo manè cum Medicus eam inviſeret, & in hoc deplorabili ſtatu inveniret, aliud præſcripſit clyſma, antiſpasmodico-ſcilicet emolliens, præprimis cum ab adſtantibus perciperet adeſſe alvi obſtructionem per aliquot dies, ad vomitum vero coërcendum ſtomachico-roborantia ordinavit; irrito tamen conatu, nam clyſma ob motus vehementes injici vix potuit, multo minus retineri. Gravi & multiplicato affectui tamen frenum aliquale ut injiceret Medicus, omnem lapidem movit, alia nimirum medicamina tam externa quam interna, iisdem tamen indicationibus inhærentia præſcribendo, eorumque formam immutando; ſed omnia incaſſum agebantur, per multos enim dies continuabant dira hæc ſymptomata, niſi quod alvus leni laxante fuerit ſoluta. Mehercle mirandum fuit, in tanta perturbatione totius œconomiæ, ne minima ſigna abortus ſeſe monſtraſſe. In caſu itaque hoc deſperato Medicus ad generoſiora medicamenta, opiata ſcil. & fortiora adſtringentia deſcendebat, cum Celſo judicans. Cap. X. p. 79.

lib.

lib. 2do. Satius eſſe anceps auxilium experiri, quam nullum; ſed ſimilem eventum i. e. fruſtraneum obtinuit. Perdurabant enim convulſiones licet non adeo frequentes, dormientem vero & quaſi inſciam illam infeſtantes; vomitusque tum ceſſabat, quando nihil aſſumebat, nam & vinum ab illa maximo deſiderio efflagitatum, vomitu rejiciebat. Rebus ſic ſtantibus miſera ulteriorem uſum mandatorum reſpuebat, ſolummodo ſtomachico-confortativum deſiderans, cujus petitioni locus ut daretur, Elix. Vit. Matth. præſcribebatur, cujus uſum cum mica panis ſimilaginei ventriculus admittebat, reddens è contra omnia alimenta ſ. aſſa ſ. elixa. Transactis hoc in ſtatu aliquot ſeptimanis, phlogoſes de novo accuſavit inſignes cum ſpirandi difficultate, & vomitus convulſionesque, quæ ſucceſſive mitius ſe habebant, majores jactabant minas. Erat tum menſis quintus graviditatis ſuæ, ubi præter panem & aquam ferè nihil aſſumebat, nihilominus ipſi vires nón deficiebant, mammæ non flacceſcebant, neque venter detumeſcebat, ſed gravidarum inſtar permanebat. Medicus ex omnibus circumſtantiis hunc affectum monſtri aliquid alere prævidens, & ſingularem plethoram hoc in ſubjecto deprehendens ſecunda vice phlebotomiam ordinavit. Feliciter hâc peractâ, phlogoſes remiſerunt cum difficultate reſpirandi, circa veſperam vero denuo paroxyſmum convulſorium experiebatur, qui vero (vomitu non tam ſæpius redeunte) melius nunc poterat mitigari medicamentis; nulla tamen ſeptimana expirabat, qua non ſemel vel bis ejusmodi irregularibus motibus inſultaretur. Sic decurrentibus tribus hebdomatibus, novum ſuperveniebat ſymptoma. Poſtquam enim à ſuis domeſticis, neſcio quam de frivolâ cauſa, bilis ipſi moveretur, inter altercationes ſellâ decidit, & ſurgere neſciens, latus ſiniſtrum totum paralyticum deprehendebatur. Inſtabat menſis octavus, cum quo ſæpius jam recenſita ſymptomata ingraveſcere iterum videbantur, præprimis cephalalgia & præcordiorum anguſtia, cum ebullitione ſanguinis magna,

 indu-

indubio indicio, maximam partem horum malorum à plethora ſuam duxiſſe originem. Tertia itaque vice ipſi fuit ſecta mediana, & quidem optimo cum ſucceſſu, nam ſanguine adhuc effluente membrorum paralyticorum meliorem ſenſationem percepit, ſtatim ſurgere greſſusque facere potuit, indiesque melius valere cœpit, exceptis convulſionibus, quæ penitus illam derelinquere noluerunt, quas vero non amplius æſtumavit quoniam caterùm robuſta ſatis vegetaque negotiis ſuis domeſticis vacare potuit. Paucis abhinc diebus prognoſticon Medici de falſa conceptione verum eſſe eventus docuit. Nam cum veſpertino tempore hypocauſtum egrederetur, dolores partus ſuperveniebant tam ſubito, ut illud iterum intrare non licuerit, neque obſtetrix, vicina licet, in tempore advenire potuerit, ante enim illius acceſſum excrevit maſſam ſanguinis congrumati & magnam quantitatem colluviei ſeroſæ, fœtoris cadaveroſi, quem adſtantes vix perferre potuerant. Obſtetrix in hâc maſſa nulla veſtigia vel fœtus vel molæ inveniens, abjecit, & puerperam in lectum tranſtulit. Quæ per 3. l. 4. dies ſpeciem lochiorum patiens, à momento hujus maſſæ excluſionis liberabatur ab omnibus ſymptomatibus, &, licet ob rerum ſuarum anguſtiam, vix octo dies puerperii transigere, ciborumque ſelectum nullum habere poterat, tamen eosdem, crudiores etiam vomitu reddere non cogebatur, ſed ſua officia domeſtica hilari animo obiens, nunc perfecta & firma ſanitate hucusque gaudet.

OBSERVATIO XIII.

DN. D. BENEDICTI GULLMANNI.

Polypus pendulus.

OPtimè Venerandus Senex Hippocrates 6. Epidem. memoriæ reliquit: naturam invenire ſibi ipſi vias, id quod experientiâ quotidianâ confirmatur, cujus exempli loco ſequentem hiſtoriam annotavi.

Vir

Vir 48. annorum, phlegmatico-cholericus, optima ſanitate per DEI gratiam alias præditus, interdum ardore vexabatur urinæ, quo vero malo ſe in totum liberatum eſſe putabat per adhibita medicamenta præcipitantia & nitroſa, gaviſus itaque de incommodo ſuperato multum temporis ſpatium tranſigit incolumis. Cum vero aliquando tempore matutino mitteret urinam, nihilque præteriti cogitaret, inter mingendum ſe aliquid excreviſſe, absque ullo dolore quidem, animadvertit, illud matulâ extrahens & examinans, ſubſtantiam carnoſam, pueri digitum minorem magnitudine æquantem, & verum polypum pendulum eſſe deprehendebat. Perterritus hoc improviſo affectu, pejora metuebat inſequutura ſymptomata; verum eorum nulla ſupervenêre, & cum hoc accidente mali fomitem planè extinctum eſſe videtur. Siquidem ab eo tempore inconcuſſa & optima fruitur valetudine.

OBSERVATIO XIV.

DN. D. BENEDICTI GULLMANNI.

Labiorum firma coalitio ex retroceſſa ſanie varioloſa.

QUantas turbas variolarum varia conſtitutio ſæpiſſime excitare, triſtiaque ſymptomata relinquere ſoleat, Autorum quamplurimæ obſervationes loquuntur. Qualis & mihi occurrebat nuper in infante quatuor annorum. Hæc puella cum aliis ſuis ſociis ludens, ſubito de dolore capitis, oculorumque prurigine eſt conqueſta, ad lectum transportatam calor inſequitur. Parentes ipſi aliquot guttulas Tincturæ Bezoardicæ porrigunt, & ſic per diem inſequentem continuant. Morbus vero dum incrementum ſumebat, Medici advocant auxilium, qui ex relatione facta, pulſuque explorato variolas inſtare ipſis denuntiabat, ea propter mixturam, moderatum tenorem ebullientis ſanguinis ſervantem, præſcribebat,

cujus portione una aſſumta, variolarum diſcretarum eruptio aderat, & puella optimè ſe habebat, ſed nauſeabat medicamenta, imo nulla amplius aſſumebat, variolis nihilominus optimè procedentibus & ſuppurantibus. Quo tempore vero liberiori aëri, etiam frigidiori, ſe exponens incidit in febrem hecticam; cui ob moroſitatem illius Medicus non alio modo obviam ire potuit, quam nonnulla immiſcere potui, & ſitienti exhibere, ſed quoniam & hâc ratione nil efficere poterat, ſaniei retroceſſio major contingebat, relictis in facie non ſolummodo variis puſtulis, ſed ad labia etiam materia illa heterogenea translata, quæ continuo cruentata per contrectationem infantis, tandem firmiſſimè agglutinabatur, multosque cruciatus & ejulatus cauſabatur, præprimis tempore aſſumtionis cibi potusve, ubi ſemper cum violentiâ os aperire parentes cogebantur. Chirurgi auxilium hinc poſtulârunt, qui vero cum melle roſato, & mucilagine cydon. aq. roſar. extr. nihil efficiebat, vix enim horæ quadrante elapſo, labia firmius concreſcebant. In hâc rerum anguſtia de novo Medici conſilium expetunt, qui, cum puſtulas livido-cæruleas, & labia ad gangrænam vergentia deprehenderet, maximum periculum ob oculos poſuit, & ſequentem Mixturam mundificantem balſamicam ordinavit:

℞. Acet. de lithargyr. Mell. roſ. ā. ℥j.
⌒ Cochear. Eſſ. Terræ catechu ā ʒj.
Eſſ. Myrrh. ℈j. M.

quam ſæpius applicare, & labia iterum ſeparata in futurum non amplius agglutinari paterentur, ſeveriſſimè injunxit, inſimul ſuadendo, ut puellam diu noctuque benè cuſtodirent. Huic conſilio morem gerendo, labiorum coalitio in poſterum fuit impedita. Puſtulæ etiam evaneſcebant, labia mundificabantur, & laxante inſciæ exhibito, materia heterogenea ad ſanguinē depoſita eliminabatur, ita, ut puella intra paucum temporis ſpatium per Dei gratiam, in integrum ſanitatis ſtatum reſtituta fuerit.

(*Exhibita Auguſtæ Vindel. d. 23. Julii A. 1722.*)

OBSERVATIO XV.

DN. D. DANIELIS NEBELII.

Tumor monſtroſus cruris lentam mortem inferens.

FAber lignariuis, juvens viginti & aliquot annorum, menſe Junio MDCCIII. Francofurti ex nova domo, quam una cum aliis exſtruxerat, in dorſum delapſus ingentem lumborum ſenſit dolorem, qui impoſito emplaſtro oxycroceo brevi ibidem diſcuſſus fuit, ſed paulo poſt in dextri cruris media parte interna rediit, ſuborto illic tumore rotundo & cuti concolore, primum ovi magnitudine, dein ſenſim ita accreſcente, ut totum crus ad genu usque occupaverit inceſſumque difficilem fecerit. Francofurto igitur Marburgum ad matrem viduam & pauperculam rediens æger indies pejus habuit, ob dolorem & tumorem cruris accreſcentem conjunctamque febrem tabificam. Varia quidem adhibita fuerunt medicamenta tam interna, quam externa, inter quæ cataplaſmata diſcutientia ex herbis & floribus nervinis lacti, & poſtea quoque vino incoctis ferre non potuit, uti nec emplaſtra quævis. Tractu temporis extima cruris vaſa ſanguifera varicoſe diſtenta fuerunt & ſequente autumno tumor œdematoſus tibiam quoque invaſit, dolore interiora totius pedis velut dilacerante & diu noctuque urgente acceſſit inflammatio cruris & genu tumidi ac ad attactum duriuſculi, quæ illico ſpiritu matricali nec non vini camphorato & crocato, cumque linteis calide admota aqua calcis cum ceruſſa & ſpiritu vini camphorato mixta tandem ſublata fuit, exſtillante hic illic per cruris cutem humore limpido & acri, cum moleſtiſſimo pruritu. Glandulæ inguinales absque inflammatione tumentes ſimul magnum dolorem tunc excitarunt. His ſymptomatibus valde debilitatus & tabifica febre plane conſumtus æger, accedente aphonia & frequenti ſyncope mortuus

tuus eſt die VIII. Martii anno MDCCIV. Poſt meridiem crus, cujus craſſities trium ſpithamarum menſuram ſuperabat, præſentibus nonnullis Philiatris novacula inciſum, effudit ſerum cruentum & gelatinoſum, quod ſub cute in panniculi adipoſi cellulis hærebat: muſculi cruris valde graciles & extenuati erant, ac ſub iis conſpiciebatur membrana alba, duriuſcula & fere cartilaginea, quam perioſtium eſſe credidi, huicque adhæſerunt plures ſcirrhi exigui, rotundi, albi, & ſub hac oſſis femoris lamellæ tenues, exiles & oblongæ, ſubſtantiæ craſſæ, albicanti, ſpongioſæ & lardo ſimili inhærentes, cujus poros ſeu cellulas replebat ſerum gelatinoſum, quod hic illic ſibi cuniculos fecerat & in nonnullis locis tenue pus referebat, ſine omni tamen fœtore. Hæc ſubſtantia oſſis femoris locum occupavit a genu ad inguen fere usque, ſeparataque digitorum ope ab adhærentibus muſculis, & ſupra patellam, infraque ſuperius ſeu majus caput oſſis femoris abſciſſa pendebat octo cum dimidia libras, relicta ejus ſubſtantiæ circiter libra una circa dictum caput oſſis femoris, quod haud ita facile exſcindi poterat. Juxta longitudinem ſecta hæc maſſa ſpongioſa exhibuit os femoris in minimas & quam plurimas lamellas diviſum, adhærentibus hic illic tuberculis albis, fungoſis & duriuſculis. In medio hujus ſubſtantiæ nihil oſſis ſolidi, ſed ſaltem medullarium vaſorum ſyſtema ſemilacerum & exinanitum fuit repertum. Patella naturali major & tota libræ quadrantem pependit. Circumpoſitæ membranæ ſuis cellulis ſerum gelatinoſam continebant. Tibiæ quoque os totum erat poroſum, molle & tumidum, membranæque adipoſæ cellulæ liquore gelatinoſo refertæ lardum referebant. Quæritur, an non in hoc juvene diſcuſſi per emplaſtrum oxycroceum humores feroſi, qui per caſum ab alto extra ſua vaſa effuſi & dein ad femur delati fuerunt, ibidem perioſteum oſſis femoris tractu temporis emolliverint, aſſiduoque dolore provocati & cum ſanguine majore copia eo perfluentes, ſubſtantiam hujus oſſis paulatim ita diſtenderint, ut hoc in exiguas,

guas, queis conſtat, lamellas diſſolutum atque diffractum fuerit, humores autem ſeroſi in medio ſtagnantes ſenſim concreti ac in gelatinam converſi?

OBSERVATIO XVI.

DN. D. DANIELIS NEBELII.

Ingens brachii tumor œdematoſus & ſcirrhus glandularum axillarium in cancrum lethalem degenerans.

MUlier ſexagenaria tenerioris corporis, quæ negotiis domeſticis nimis intenta minorem ſanitatis curam geſſit & ſenſim intemperiem ſanguinis ſcorbuticam contraxit, ob quam per aliquot annos ſæpius lancinantes & noctu valde moleſtos brachii dextri dolores cum digitorum rigiditate paſſa eſt, quibus vere & autumno acceſſit illius brachii eryſipelas ſcorbuticum cum tumore duro, ſed minus dolente, nec inflammato glandularum axillarium illius lateris, qui nullo modo diſcuti poterat, etiamſi eryſipelas externo uſu ſpiritus vini camphorati & crocati, internisque medicamentis diaphoreticis atque nitratis ſublatum fuerit. Anno MDCCII, media hyeme rediit hoc eryſipelas dextri brachii cum peripnevmonia gravi, quæ quidem per expectorationem judicata tandem fuit, ſed eryſipelas ſuppuratum in regione muſculi deltoidei lanceola aperiri debuit, effuſo multo bonæ notæ pure, cujus tamen pars aliqua ſub cute deſcendens cuniculos fecerat, cultello itidem aperiendos, quo facto ulcus conſolidatum fuit & tumor brachii ſubſedit; mox tamen ſine inflammatione & exquiſito dolore rediit & manum brachiumque ad locum ulceris conſolidati occupavit, digitorum impreſſorum veſtigia aliquamdiu reddens, alias valde ſimilis illi, quem Fabritius Hildan. cent. 4. obſ. 69. deſcripſit. Spiritus matricalis, Lumbric. Terreſtrium & theriacalis camphoratus, item topicus Geilfuſii toti brachio primum frequenter ad-

motus, poſtea fotus ex radicibus, herbis & floribus ſale volatili oleoſo ſcatentibus ſeu nervinis ac reſolventibus in vino coctis calide adhibitus, dein aqua calcis cum ſpiritu vini camphorato & matricali inſtar epithematis cum linteis applicata, tandemque vapor ex accenſo ſpiritu vini ab herbis ſuaveolentibus & cephalicis prius abſtracto, tumente brachio exceptus fuit ſine levamine, ut ut juxta hæc externa, etiam interna medicamenta, pilulæ ſcilicet purgantes ex extracto cathol. reſina jalappæ & mercurio dulci per vices, decocta radicum & lignorum, pulveres ex diaphor. martiali & arcano duplicato, nec non pilulæ reſolventes ex extracto trifol. fibr. millepedibus præp. ſale volatili lumbric. terreſtr. flor. ſalis ammoniaci cum lap. hæmatite ſublimatis & cinnabari antimonii, electuarium ex rob. juniperi & ebuli cum diaph. mart. milleped. præp. & floribus ſalis ammoniaci ſimpl. item liquor aperitivus Wepferi, infuſum millepedum viventium cum vino paratum, Tinctura antimonii acris, Eſſentia trifolii fibr. & balſami Peruv. aliaque plura methodice aſſumpta fuerint: tumor enim, qui ſubinde diminui videbatur, mox denuo accrevit & dolores vagos lancimantes ac pungentes nunc in manu, nunc in brachio moleſtos intulit, glandulis axillaribus ſimul magis induratis & ſubinde dolentibus cum ſenſu ardoris circa vaſa earum ſanguifera varicoſe diſtenta, quibus ab initio emplaſtrum diaphoret. Mynſ. oxycroceum & de cicuta Hild. dein emplaſtrum de ranis cum ☿ de ſperm. ceti & galbano crocatum impoſitum. Sequente æſtate ægra ad thermas Emſenſes perfecta uſum balnei minus proficuum ſenſit & poſtquam domum rediit autumno per duas ſeptimanas millepedum præp. ſcrupulum dimidium cum mercurii dulcis granis tribus quotidie ſemel aſſumſit ac ter de die decoctum lignorum calide hauſit, lixiviumque cinerum fraxini ſpiritu camphoræ ac ammoniaci imbutum foris admovit, unde largius ſalivam exſpuit per decem circiter dies, doloribus brachii nonnihil accreſcentibus & tumore duritieque illius haud parum

dimi-

diminutis. Ceſſante ſalivæ fluxu brachii tumor rurſus incrementa cepit & tumor glandularum axillarium exulceratus fuit, ſenſimque præcedente ruptura vaſis ſanguiferi varicoſi & profluxu largo ſanguinis ſeroſi computruit, infectis ſimul vicinis muſculis & remittentibus ſenſim doloribus brachii, in quo latiores & ovum columbinum æquantes veſicæ ſeroſæ & pellucidæ ſine inflammationis nota ſubortæ, è quibus brevi humor aquoſus copioſe effluxit & tumor brachii ſic diminutus cutisque manus in rugas contracta fuit; accedens autem febris continua intra octiduum vires ita proſtravit, ut ægra accedentibus animi deliquiis menſe Junio anni MDCCIII. extincta fuerit. Brachium poſt mortem cultro anatomico ſubmittere non licuit. Conſimilem fere caſum obſervavi in Illuſtriſſimæ proſapiæ fœmina quinquaginta ſex annorum, quæ a biennio, poſtquam aëri frigidiori & nocturno ſe ſæpius expoſuit ac laxiori victus generi aſſuevit iræque ſubinde indulſit, tumorem in mamma dextra contraxit avellanæ magnitudine mobilem ac ſubinde dolentem, qui ab anno dimidio paulatim ad nucis juglandis magnitudinem excrevit & ex rubro lividus duriorque factus fuit; ab eo tempore glandulæ axillares dextri lateris quoque ſcirrho induratæ nonnunquam dolorem intulerunt & tandem inflammatæ fuerunt, brachio dextro ſimul intra breve temporis ſpatium ab illa parte, ubi muſculus deltoidens hæret, usque ad extremos manus digitos intumeſcente & œdematis ſigna exhibente, non ſine doloribus vagis in brachio digitisque pungentibus. Quavis veſpera febris lentæ ſigna aderant, quæ pulſu celere, calore & ſudore nocturno corporisque extenuatione ſemet manifeſtarunt. Urina cruda fuit, appetitus proſtratus & alvus tardior. Remedia multa interna & externa in uſum vocata fuerunt, etiam ab Empiricis oleoſa atque pinguia topica, ſed fruſtraneo cum ſucceſſu, quin potius majore detrimento. A convocatis autem Medicis tribus tumenti brachio adhibitus ſpiritus matricalis, theriacalis camphoratus & lumbric. terreſtr. emplaſtrum autem

Saturni Mynſ. cum foliis auri multis ac balſamo ſaturni terebinthinato mixtum tumori cancroſo mammæ & ſubaxillari admotum, pro potu ordinatio decoctum radicis ſarſaparillæ, cui fervido lignum ſaſſafras cum radice chinæ & glycyrrhizæ, nec non ſem. fœnic. & cinamomum injectum fuit, commendatum & elixir aperitivum atque fuliginis Claud. mane atque veſperi exhibitum, poſtea pilulæ ex gummi ammoniaco, extracto ſcordii & centaurii minoris, milleped. præp. ſale vol. viperar. cinnabari antimonii præp. & oleo deſtill. macis datæ fuerunt, ſimulque quavis ſeptimana magneſia cum pulvere rad. jalappæ mixta in uſum vocata, brachio autem fumus aceti deſtillati, cui ſuccinum infuſum erat, ex latere fervente madefacto exceptus. Nullum tamen ex his omnibus emolumentum ſenſit Illuſtriſſima Ægra, cui veſicæ magnæ ſero acri diſtentæ & brevi disruptæ in brachio tumente gangrænam cum animi deliquiis inferentes vitæ filum abruperunt.

OBSERVATIO XVII.

DN. D. DANIELIS NEBELII.

Calculus veſicæ ex pueri ſcroto exulcerato protractus & fiſtulam ibidem inferens.

PUer quinquennis, qui ab aliquo tempore de dolore in infimo ventre circa pubem & perinæum cum urinæ difficultate conqueſtus fuit, cœpit dolorem & tumorem penis atque ſcroti cum mingendi impedimento pati, qui indies augmenta, præſertim in dextro pudendi ſcrotique latere ſumſit. Advocatus Chirurgus adhibuit cataplaſmata emollientia & discutientia, mulierculæ verò vicinæ ſimul ſacculos diverſi generis herbis fartos ac cum lacte coctos applicarunt, exhibito quoque oleo amygdalarum dulcium cum ſirupo de althæa, & interpoſitis varii generis diureticis, etiam fortioribus, unde ſcrotum in dextro latere ſub inguine cum illius loci teſticulo valde

valde intumuit & inflammatum ſimul præputium brevi exulceratum fuit ac in parte ſuperiore nonnihil exeſum; è dextro autem ſuperioreque ſcroti latere prodiit ichor tenuis, albidus & acris, qui illic inſignem brevi hiatum effecit, in quo tandem detectus calculus ſiliceus oblongus, uno prominente extremo acuminatus & altero obtuſus, fabæ magnitudine & colore ex flavo liveſcente, quo extracto mitigata quidem fuerunt ſymptomata dolorifica, ſed tamen urina cum albicante pure ex hiante ſcroto ſemper effluxit, Chirurgo ſubinde membranæ putridæ fruſta ex abſceſſu iſto volſellæ adminiculo extrahente. Tandem nihil prorſus urinæ per urethram prodiit & ulcus ſcroti in fiſtulam degeneravit.

(Heidelbergâ Auguſtam Vind. d. 15. Sept. A. 1722. miſſæ.)

OBSERVATIO XVIII.

DN. D. JOHANNIS CASPARI GRIMMII.

de

Melancholico imaginante ſe habere pedes ex cera.

VIr quidam haut ignobilis proſapiæ XL. annorum per quinquennium perpeſſus melancholiam hypochondriacam, inter alia objecta mela ncholiæ, quæ multifaria fuerunt, ſibi imaginatus eſt ſe habere pedes ex cera, hinc noluit extra lectum ſe conferre, quia non poſſet ſtare, hinc multò minùs ambulare, pro idea hac erronea removenda, applicata fuerunt Veſicatoria in ſuris, quô factô ex horum dolore nimio ſtatim ad animum revocavit ſe habere pedes veros ſ. naturales, adeoque lectum reliquit & ambulavit.

OBSERVATIO XIX.

DN. D. JOHANNIS CASPARI GRIMMII.

De

Puellula IIX. annorum ſplenetica.

PUellula hæc ex honeſta & ſpectabili familia ſplenetico malo correpta fuit, nam cum ſumma triſtitia conqueſta fuit de anxietatibus præcordiorum, agrypniâ & inquietudine cum intermixtis deliriis, poſteà intra III. hebdomadarum ſpatium ſanata fuit per laxantia crebriora, præſertim ex radice hellebori nigri in majori doſi, & per martialia appropriata, præprimis ex Eſſ. ⊕' ♂tis Zw. & Aroph Paracelſi, item per balnea ex herb. Verbenæ.

OBSERVATIO XX.

DN. D. JOHANNIS CASPARI GRIMMII.

De

Fœmina per aliquot annos calculô renum cum inſigni cruciatu interdum conflictante.

FOemina quædam ſenex haut ignobilis proſapiæ Lipſienſis per aliquot annos conqueſta fuit de dolore in regione renum hincque per totum abdomen; per medicamenta anodyna appropriata dolores remiſerunt, ſed his doloribus fermè perpetuis ſubſecuta fuit hectica, quam ſub doloribus calculoſis intenſioribus ſuſcepit mors, poſt ſectionem in rene dextro reperti ſunt calculi duo, ponderis ℥iß & ʒij. & bini calculi in veſicula fellea, uti præſens ſchema exhibet, hoc factum fuit Lipſiæ anno MDCCXXII menſe Maji. Vid. Tab. III. Fig. I. II. III. IV.

(Lipſiâ Auguſtam Vind. A. 1722. d. 18. Oct. miſſæ.)

OB-

OBSERVATIO XXI.

DN. D. GEORGII FRIDERICI FRANCI DE FRANKENAU.

Calva Serpentis Americani diademata.

NOvi orbis incolis in more poſitum eſt, ut caput multis, iisdemque verſicoloribus in coronæ modum aſſurgentibus cingant atque exornent plumis, præſertim qui inter ipſos præſtantiores haberi volunt ac ſuper alios eminere, ut reverentiam hoc modo ſibi concilient ſuoque capiti, ut celſiſſimæ ita & nobiliſſimæ immo principi totius corporis parti, quæ idcirco tegumento oſſeo, (calvam intelligo,) mira naturæ providentiâ, ut irruentibus extrinſecus injuriis minus foret obnoxia, undique circumſepta eſt. Criſtatam ejusmodi ac turritam plumarum faciem in manipulum quaſi collectam, in volucrum genere ſæpius jucundo animadvertimus ſpectaculo, utpote gallinis, anſeribus, anatibus, pſittacis majoribus aliisque animalibus, quale phænomenon an caſui, naturæ luſui, vel forti quandoque volucrum ovis incubantium imaginationi tribuendum ſit, noſtrarum non eſt partium, curioſius hoc loco inquirere. Siſtimus ſolum heic in appensâ figura curioſorum oculis attentius libandam inveſtigandamque galeam aut calvam ſerpentis Americani capite detractam, rariſſimam, quam ſi quis coronam ſerpentis aut galeam diademacam illius animantis appellare malueric, per me liberum erit, ob perpulcras nempe dentatas & acuminatas illas inſcriptiones calvam undique mirando ambientes ordine. Curioſiſſimam hancce galeam coronariam rariora inter alia quæ poſſidet ſenex venerandus D. D. *Marcus Herford*, Aulæ Regiæ per plures annos Medicus celeberrimus, ſuperioribus annis viſendam manibusque contrectandam exhibuit, eodem modo, uti naturali magnitudine heic *Fig. 1. & 2.* ſiſtitur. Hanc à Gubernatore

quon-

quondam Inſulæ Divi Thomæ inter Caribes ſitæ, Regique noſtro Auguſtiſſimo parentis, *Dn. Joachimo von Holten* donô acceperat: Coloris erat extus glauci, cineracei & ſubviridis, multisque punctulis obſcurè viridescentibus in margine inferiori diſtincti, intus vero ſubfuſci. Subſtantia ejus verè erat oſſea, dura glabra & fornicata, inſtar conchæ propemodum ſic dictæ venereæ, unde aliquos, nudo ſaltim aſpectu deceptos, concharum claſſi calvam hancce annumerare non puduit. Habebat craſſitiem inſtar tenuis laminæ cujusdam osſeæ, mediocriter denſæ, vix dimidiæ lineæ Geometricæ crasſitiem habentis. Hæc modo deſcripta calvaria plane diverſa eſt ab illa, quam *Ulyſſes Aldrovandus in* ſtupendo ſuo *opere, Hiſtoriæ naturalis* exhibet ſub nomine Baſiliſci, ſeu Reguli Grevini, aut alterius in ſolitudine Africæ viventis, à nemine unquam conſpecti, ideoque figmentis potius & fabulis anilibus merito adnumerandi. Conf. *Joh. Jonſtonus* quoque *in Hiſt. nat. inſector. Ferdinandus Hernandez & Anton. Rechus in Hiſtor. nova Nat. Mexicana*, ut & *Nierenbergius* mentionem quidem faciunt mirandorum anguium, ſeu diverſorum ſerpentum in America hinc inde obſervabilium, ſed ejusmodi curioſæ variegatæque galeæ in coronæ modum effictæ, ne verbulum quidem apud eos proſtat. Vide Tab. I.

Fig. V. N. 1. Exhibet internam calvæ ſerpentis faciem ſubfuſcam, paullo incurvatam, ſeu corrugatam.

N. 2. Repræſentat eandem orthographicè, externè conſpicuam, in qua *lit. a.* ſex dentatas ſeu acuminatas inſcriptiones coronæ in modum marginem utrinque cingentes exhibet, *lit. b.* vero punctula illa ſub viridia circa limbum denotant.

OB-

OBSERVATIO XXII.

DN. D. GEORGII FRIDERICI FRANCI DE FRANKENAU.

Penna anſerina duplici caule donata.

EJusdem Viri celeberrimi pariter ac humaniſſimi D.D. *M. Herford* curioſitati debemus, hanc, quam *Fig. 3.* heic exhibemus ſpectandam *pennam* quandam *anſerinam duplici caule* peculiari Naturæ luſu inſtructam, quam hic in Seelandia Anno ſeculi currentis decimô acceperat, & curioſitatis gratia inter rariora ſua aſſervarat; unde conjectandi nobis facile ſuppeditatur anſa, geminum hunc caulem in unam pennam ſeu calamum extra naturæ coaluiſſe ordinem, uti interdum tam in humanis quam brutorum corporibus videmus inſolito more ſociari & conglutinari monſtroſa corpora.

Altera autem penna, *Fig. 4.* delineata, hoc ſolum peculiare habet, ut omnes reliquæ anſeris illius pennæ ſimilem gracilitatem obtinuerint, mixtamque cum longitudine tenuitatem, rariſſimo ſolummodo caule inſtructam. *(Vid. Tab. IV.)*

OBSERVATIO XXIII.

DN. D. GEORGII FRIDERICI FRANCI DE FRANKENAU.

Calculi renum octaëdri.

CAlculorum in corpore humano mirandus utique datur proventus, magnaque eorum ſpectatur diverſitas in omnibus fere partibus, uti celeberrimorum paſſim virorum teſtantur obſervationes fide digniſſime. *In capite ac thorace duabus* ſaltim *pecul. Diſſertationibus*, *Lapicidinæ microcoſmi* nomine inſcriptis, ante hos 40. circiter annos magno labore ac

ſtudio plurima congeſſit notabilia, eaque rariſſima concretorum lapidum exempla *Beatus noſter Parens*, ut ſilentio lubens prætercam fœcundam illam, eamque ordinariam ſed minus commodam naturæque hominum plane infeſtam calculorum in renibus ac veſica tam urinaria quam biliaria ſedem. Inter poſtremi generis calculos recenſeri merentur 9. hi minores calculi, omnes figuræ octaedræ, æquales, ſubrubentes, arenoſæ ſubſtantiæ *Fig. 5.* heic depictæ, quorum ultra quingentos ante decennium poſt uſum Lithonthripticorum cum urina ſalubriter excrevit civis quidam Naſcovienſis honeſtus in Lalandia adhuc ſuperſtes. Ex Phyſicis quidem notum eſt, certas ac diverſas ubique ſalium apparere figuras, easque ſatis conſtantes, ut celeberrimus *M. Liſterus*, *Clarke* aliique in Anglia plures hoc notarunt in ſale, alumine, nitro & vitriolo &c. an vero curioſum hocce Phænomenon locum habere etiam queat in lapidum humanorum geneſi ac productione, ubi diverſorum communiter ſalium adeſſe concurſum novimus, aliis cordatioribus merito dijudicandum relinquo.
(Vid. Tab. IV.)

OBSERVATIO XXIV.

DN. D. GEORGII FRIDERICI FRANCI DE FRANKENAU.

Cheirites coralloides albus Americanus.

DAntur infinita fere genera figurarum vel characterum lapidibus impreſſorum, *ait* Doctiſſimus *Herm. Frider. Teichmeyer in Element. Phil. Nat. experimental. part. 2. cap. 4.* v. gr. in regno vegetabili ſunt caryophyllites, cucurbites, melopoponites, Perſicites, Dactylites, amygdala & pyra petrefacta: In regno animali item Cheirites, ſteinerne Hände, pes humanus ſaxeus ſimplex & ocreatus, multaque alia genera. Hæ figuræ, quoniam ab hominum imaginatione dependent plerumque, ideo ad Naturæ luſum meritò referuntur. Ejusmodi

modi lapidefactis ſeu ſaxeis manibus aut cheiritis accenſeri merentur bina hæc fruſta coralliorum alborum Americana, pugnum vel manum hominis mutilatam quodammodo referentia, & *Fig. 6.* heic conſignata, quæ in eodem muſeo curioſo Viri illius celeberrimi, D. D. *Marci Herford* hodiedum aſſervantur Hafniæ.

(Hafnia Auguſt. Vind. d. 10. Dec. A. 1722. miſſæ.)

OBSERVATIO XXV.

DN. D. JOHANNIS DANIELIS GOHLII.

De Epilepſia hyſterica cum Amavroſi ex gravi terrore nata, feliciter curata.

PUella 20. annorum, alias ritè menſtruata, non ita pridem de placenta fervente ante clibanum fruſtulum comederat & abhinc de ventriculo ejusque turbato appetitu conqueſta eſt. Quæſivit ſibi ipſa remedium ex officina, nempe *purgans*, cujus effectus, cum patientem fruſtraret, ſuperingerit jus prunorum cum ſenna decoctum, ſed ne ſic quidem laxantem obtinet effectum, ſequitur potius vomitus. Huic in œconomia animali evenienti tumultui ſupervenit alius externus, qui incendium totius domus, in qua mater vidua cum reliquis ſuis liberis habitat, portendebat niſi tempeſtiva hujus caſus facta fuiſſet medela. Et cum maximè valetudinaria hæc puella, omnem ſuper hanc rem concitatum terrorem in ſe ſuſtinuerit, non mirum eſt, quod graviora inde pullulaverint conſectaria. Nimirum die 14. Januarii anni currentis 1722. altô mane ſupervenere convulſiones hyſterico-epilepticæ cum tanta vehementia, ut patiens extra lectum projecta fuerit. Agnati, ex primo paroxyſmo non ſatis de morbo edocti, inſignem quandam lipothymiam ſibi præfigurantes, me accerſunt, qui puellam cœcam, neminem viſu diſcernen-

tem, anxiè oppreſſam, nec etiam ſibi ſatis conſtantem inveni, & inter inquirendum in circumſtantias morbi paroxyſmo ſuo correptam, qui verus erat convulſivus hyſtericus.

Dum itaque morbum ſuo nomine enuncio, Mater adſtans ſtatim exclamat, quæratur confeſtim *ſanguis Catti nigri* ad 9. circiter guttulas! Dictum factum, è veſtigio aderat remedium. Ego interea, an ſaltem ad adſpiciendam ægram vocatus eſſem? quæro. Regerunt, me omnino ordinare debere, quod maximè probatum reputarem, quod etiam, (mihi benè conſcius quod ſaltem pro forma expetatur) præſtiti ordinando Liq. C C. ſuccinatum cum Eſſ. Caſt. Movebar tamen magis curioſitate, hujus remedii evporiſti effectûs eventum reſcire. Quare cum reviſerem ægrotam, nolebant fateri quod ſanguinem Catti exhibuiſſent. Ego autem non ita credulus, bona dabam verba, ut ſaltem veritatem faterentur, me ægre non laturum ſi experimentum feciſſent, modo ſit cum ſalutari eventu. Tum confitebantur mater & adſtantes, quod quidem ſemel & iterum de meis ordinatis guttis dederint, ſed paroxyſmus ſemper recruduerit. Ubi autem ſanguinem Catti nigri dedere, rediit adhuc ſemel paroxyſmus, ut ſecundâ vice 9. guttas denuo dare permoti fuerint, ſed tunc non rediit amplius.

Ita quidem patiens ab hoc, ſane gravi ſymptomate liberata eſſe videbatur & ad ſenſum redierat, viſum autem amiſerat. Cum oculos accuratius inſpicerem, vera & completa laborabat *Amavroſi.* Nulla intro in pupilla apparebat neque nebula, neque pellicula, clara potius erat iride expanſa. Ne ergo periculum eſſet in mora, *Veſicatorium* ut iſtâ ſtatim veſperâ diei 14. ante dicti, in nucha poneretur, curavi, & mirum dictu, inſequente mane obſcura ſaltem indicia dabat redituri viſus, qui, quo magis ichoris affluxus & effluxus per locum excoriatum ſequebatur, eò magis viſus reparabatur, ita ut hactenus per Divinam Gratiam in plenum reſtituta, optimè valeat.

Obſer-

Fig. 5 : p. 69

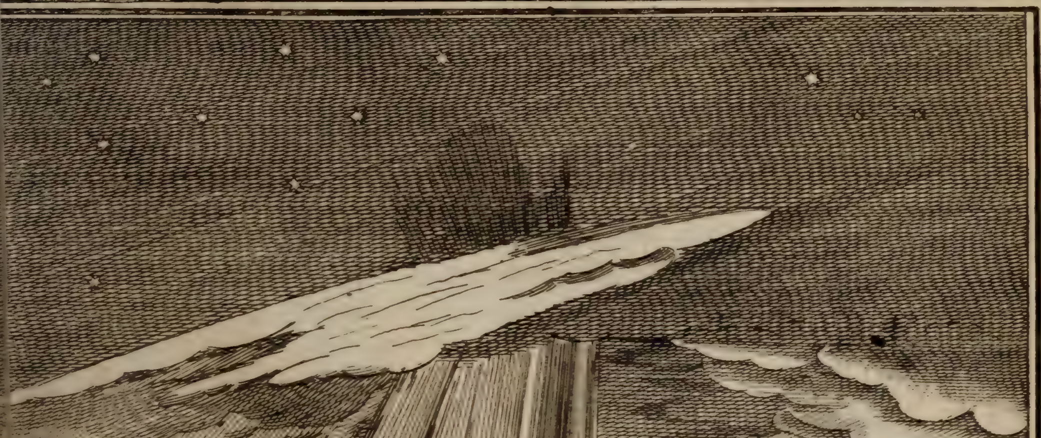

Fig. 6. pag. 70.

Dehn

Obſervatio CXXX. Gerbezii in Cent. I. & II. A. N. C. videretur ad noſtram accedere, niſi obſtaret ſerior visûs reditus Epileſiâ tamen perſtante.

(Wrizenâ ad Viadrum, Aug. Vind. d. 22. Dec. A. 1722. miſſa.)

OBSERVATIO XXVI.

DN. D. JO. MELCHIOR VERDRIESII.

Cœli ardentis phænomena.

PHænomena cœli ardentis, quæ ab aliquot cumprimis annis totam fere Europam aliquoties in ſtuporem egerunt, & in Haſſia quoque noſtra ab aliquo tempore frequentia fuerunt, digna omnino ſunt, quæ curioſorum oculos mentemque in ſe convertant ac retineant: ut ratione eorundem ac cauſis plenius tandem perſpectis lux veritatis clarius effulgeat, atque umbræ ſuperſtitionis, quæ horribiles inde formidines ſimplicium animis incutit, & neſcio quæ inania præſagia quærit, diſpereant ac profligentur.

Annus clɔ Iɔ CCXXI. plus vice ſimplici illuſtria ejusmodi phænomena nobis exhibuit, quæ cum ipſe quoque cupidiſſimo animo obſervaverim, non abs re fore duxi, ſi illa inprimis, quæ noctem, diem 17. Februar. nec non 1. Martii, inſequentem illuminarunt, prout ſucceſſive, diverſis apparitionibus, ſe conſpicienda dederunt, hic delineata proponerem, conditiones temporis, ſtatum ac temperiem aëris, quibus ad genuinas cauſas perducimur paucis exponerem atque meam de his ſententiam, ſtrictim quidem, aperirem.

Tabula III. exhibet phœnomenaquæ d. 17. Februar. conſpiciebantur. Fig. 5. ſiſtit binos arcus columnis radiantibus ex ſuperiore inprimis exſurgentibus conſpicuos, qui poſt horam octavam in plaga boreali apparebant atque cruribus Euro-Boreæ & Borea-Zephyro inſiſtebant. Altitudo ſuperioris viginti,

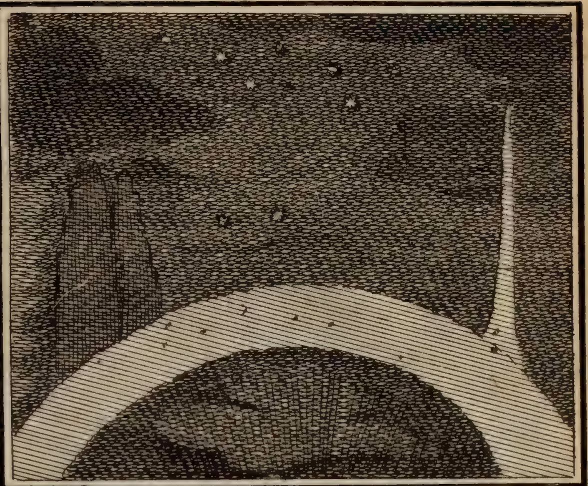
ginti, ad viginti quinque circiter gradus, quantum quidem inſtrumentis cum deſtitutus judicare potui, attingebat. Fig. 6. tractum, in dicta modo cœli parte, lucidum exhibet, prout poſt horam nonam oculis occurrebat, nubibus candidis ac lucentibus non tantum, ſed & radiis luminoſis per aërem vaporibus plenum translucentibus elegans ſpectaculum præbentibus, ita ut non ſolum auroram mentirentur ſed & faciem plane meteori illius quod virgas vocamus, wann die Sonne Waſſer zieht, referrent.

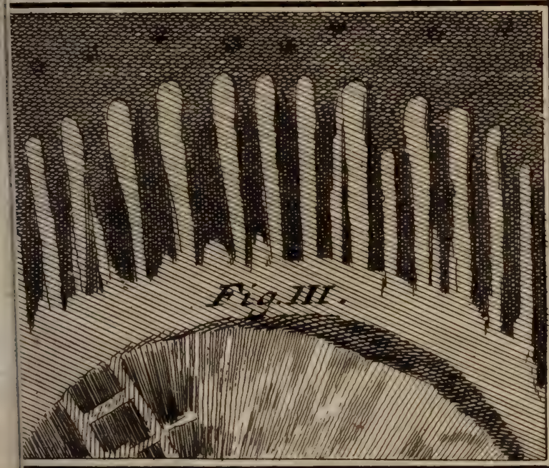
Tabula VI. phænomena, quæ Veſpera diei 1. Martii conſpicienda dedit, proponit. Figur. I. initium ſiſtit circa horam circiter octavam, ubi in eadem plaga boreali bini arcus in conſpectum veniebant, altiores antea memoratis, ita quidem ut altitudo ſuperioris ad 30. gradus & ultra aſſurgere videretur: ex his columnæ ac radii exſurgebant motuque tremulo ac nudatim quaſi procurrente & fluctuante modo evaneſcebant, modo claro denuo lumine relucebant; poſt aliquod temporis ſpatium pleræque columnæ radiantes diſparebant, ut eam faciem referret in illa regione cœlum, qualem Fig. II. ſiſtit: donec circa horam decimam columnæ radiatæ denuo magna in copia ſurgerent totumque illum cœli tractum terramque ſubjacentem claro ac mirando lumine colluſtrarent. Vid. Fig. III. & IV. circa horam undecimam diſpulſis dictis modo columnis vapore aëris in nubes obſcuriores, materia vero illa lucida phosphoreſcens in nubes lucentes montoſas compellebatur. Vid. Fig. V. Tandem circa horam duodecimam nubes obſcuriores diſparebant, cœloque ſereno materia illa phosphoreſcens lucida in meras ſtrias inſtar tenuium filamentorum candidorum ac lucentium diſperſa totum fere cœli hemiſphærium occupabat, ſtriiſque in longum & transverſum procurrentibus undante agitatione, quaſi a vento quodam leni, commotis, variis radiationibus, fulgurationibus, coruſcationibus elegantiſſimum & admirandum prorſus ſpectaculum præbebat, quale quidem Fig. VI. delineare conatus ſum,

Fig. I. pag. 70

Fig. II. p. 70.

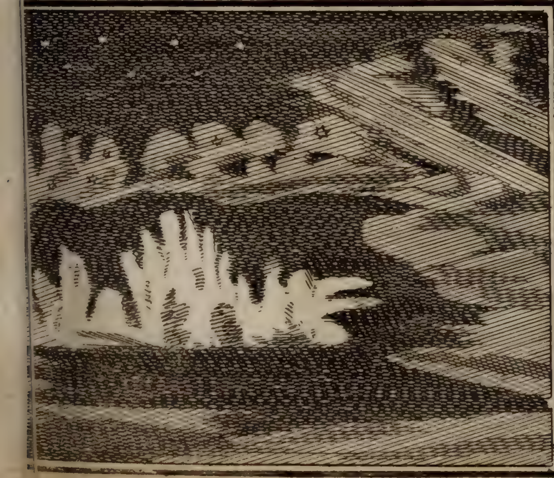

Fig. V.

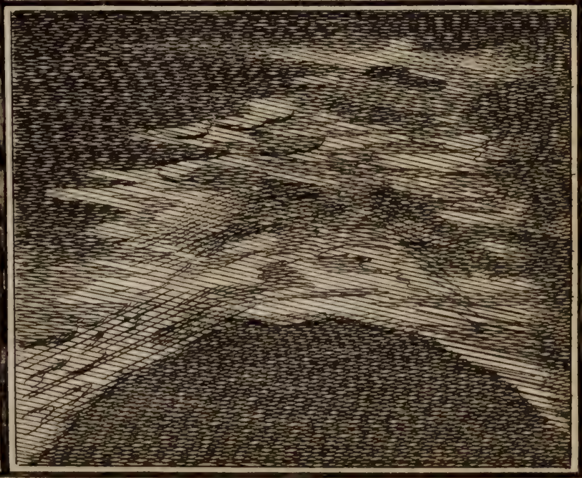

Fig. V.

ſum, ſed impoſſibile fuit fulgurationes illas & coruſcantium filamentorum agitationes penicillo referre. Ille tamen hoc ſpectaculum aliquo modo ſibi repræſentare poterit, qui lineas lucidas phoſphoro animali in charta exaratas unquam in tenebris conſpexit, & quomodo fumi lucentes inde exſurgentes oris flatu concitentur lumenque modo disjiciatur modo reſurgat. Simili enim modo innumeras lineas lucidas phoſphoro in cœlo exaratas fuiſſe quis putaſſet, ubi aëris impulſu ac motu fumi lucentes varie agitarentur ipſumque lumen modo disjiceretur modo reſurgeret. Hoc phænomenon poſtquam per horam unam duraſſet, omnia evanuerunt cœlumque denſo vapore ubique obductum fuit, nebula pluvioſa, aut pruinoſa potius, mane ſuccedente.

Tabula VII. exhibet hæc ipſa phænomena, prout Darmſtadii, novem milliaribus Germanicis Giſſa diſtante, eodem tempore iisdemque horis a Viro quodam Per-Illuſtri obſervata & propria manu delineata fuere: cum enim cum noſtris obſervationibus admodum conveniant, ad uberiorem illuſtrationem eadem hic ſubjungere volui.

Si quæ hic circumſtabant, conditiones temporis, ſtatum ac temperiem aëris, antecedentia, conſequentia obſervemus & expendamus, originem & rationem horum phænomenorum aliquo modo invenire atque perſpicere non impoſſibile fuerit.

Hyems, quæ hactenus continuis pluviis moleſta fuerat, ubi frequentes venti occidentales & auſtrini cum pluviis ſæpe fulgura per totas noctes conſpicienda, cum tonitruis, e longinquo auditis, advexerant, jam circa decimum Februarii diem ita remiſiſſe videbatur, ut aëre mitiſſimo veris amœnitates in propinquo apparerent. Ciconiæ in conſpectum veniebant, circumvolitabant ac priſtinos nidos quærebant. Paulo poſt vero rigidior tempeſtas ingruebat cum frigoribus & nivibus, ſed, apud nos quidem, modicis. Dies Februarii decimus ſeptimus admodum erat ſerenus & quoad aëris temperiem

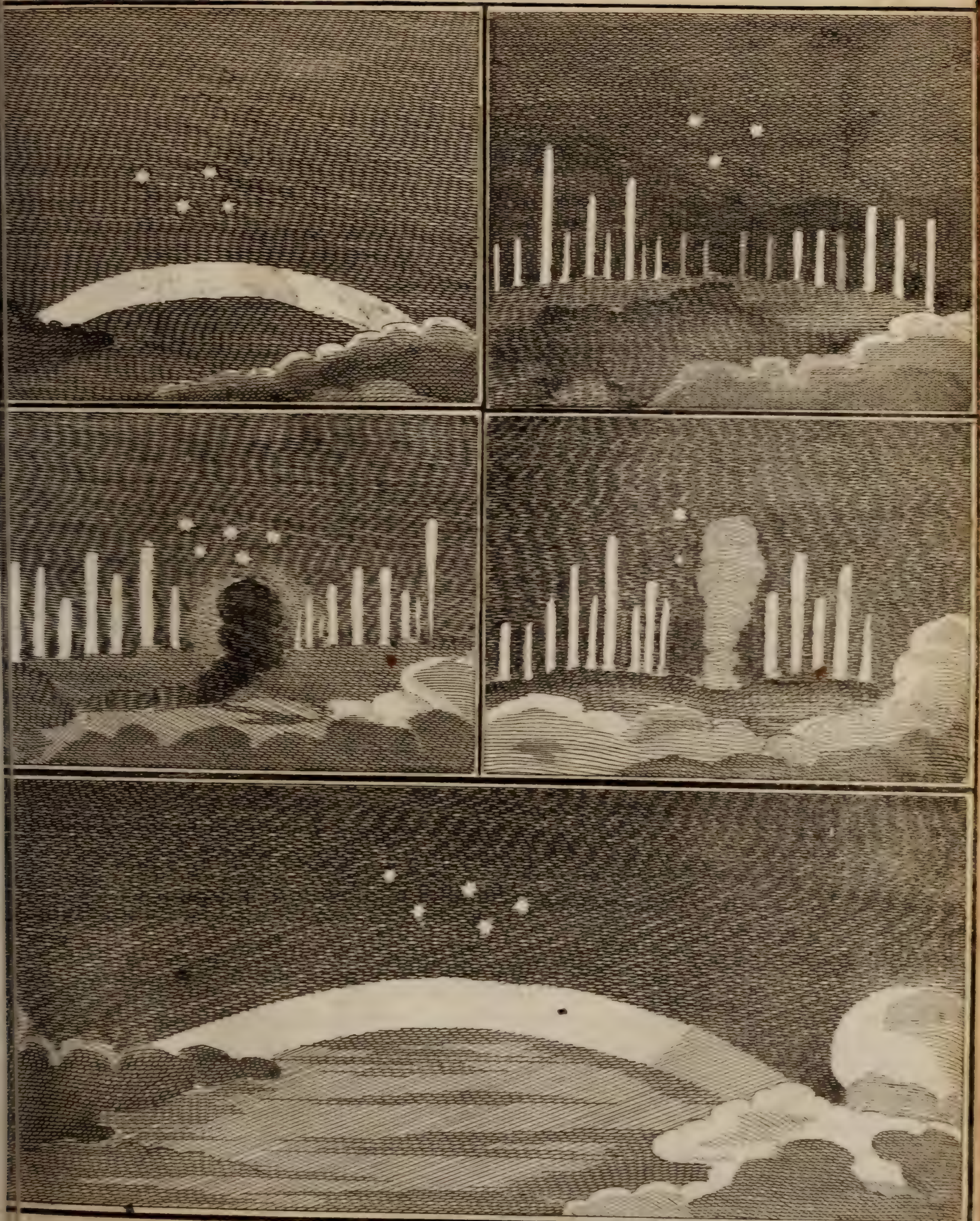
periem mitiſſimus, quin & quodammodo æſtuoſus: mercurius in barometro aliquantum deſcendebat, ut venti Euroboreæ flumen a vento contrario cohibitum, vix dubitare liceret. Veſperi circa horam ſeptimam, cum cœlum intuerer, ſtellæ mirum in modum exſplendeſcebant, ſcintillabant: Venus, tum temporis heſperus, magnitudine & fulgida facie ſpectantium oculos inprimis ad ſe trahebat, manifeſto indicio, vaporibus, fumis, halitibus refertiſſimam eſſe atmoſphæram. In hoc aëris ſtatu, vento frigidiore Euroborea rurſus exſuperante, genitum fuit illud phænomenon. Mane ſequentis diei nive ſed modica conſperſa erat terra; dies ſequentes frigidi erant & ſereni. Eodem modo primum Martii diem ſerenum, aëre exiſtente mitiore, veſpera excipiebat frigidior, vento Euroborea aut collaterali invaleſcente flatusque mitiores Auſtro-Zephyri aut collateralis ſuperante: nec minus tum temporis aërem vaporibus plenum plurima indicia commoſtrabant.

Unde in proclivi eſt colligere

I Mitiori illo ventorum auſtrinorum vel Auſtro-Zephyri flumine, quod aliquoties aërem fulguribus & tonitruis gravidum advexerat, ſimilem advectum fuiſſe aërem halitibus ſulphureis inflammabilibus refertum: id quod ex eo judicare licet, quod dies ſupra dicti extra ordinem & ultro modum, pro illo anni tempore, æſtuoſi fuerint.

II. Halitus illos inflammabiles, ſulphureos, pro ſtatu illius anni temporis, ſolis vi nondum ſatis valida, non potuiſſe ſatis dividi, rarefieri, ab adhærentibus moleculis viſcidioribus liberari aut ad ſufficientem ſubtilitatis gradum evehi, neque ſic in nubes compelli aut iisdem includi: quin potius per aërem vaporoſum diſperſos huic ipſi innataſſe: ita ut apparatus hic ad fulgura & tonitrua adfuerit, qui tamen deficientibus debitis requiſitis in actum deduci non potuerit.

III. Ingruente frigore veſpertino ventoque contrario exſuperante aërem vaporoſum quodammodo fuiſſe condenſatum,

Dehne. f.

tum, nec minus contenta hæc ſulphurea certo modo fuiſſe compulſa ac in fluido humidiori præcipitata, uti chymici loqui amant, ſive condenſata magisque expedita & ſui juris facta ut liberius ferri, agitari, eluctari (& quidem verſus ſuperiora, ex legibus naturalibus, ſecundum quas fluidum levius in graviore aſcendit) potuerint. Eleganti hoc ipſum experimento illuſtrare & commonſtrare licet. Quando enim phosphorus animalis in ſpiritu vini dephlegmato ſolvitur atque hæc ſolutio aquæ, in tenebris, infunditur, aut aqua ſolutioni ſuperfunditur, materia ſulphurea, ex cauſis ſatis notis & perſpectis, actutum præcipitata ſive a ſpiritu vini liberata ſuique juris facta eluctatur, lumenque per aquam diffundens mirandis fulgurum in aqua aſcendentium luſibus curioſum intuentibus ſpectaculum præbet, & tandem inſtar nebulæ albicantis ſuperiori aquæ parti inſidet & innatat. Hoc experimur cum pauxillo materiæ ſulphureæ: quid fiet in mari aëreo, ubi ſimilis fere materia in maxima copia reperitur, condenſatur vento contrario, compellitur, compulſa agitatur, atque in aëre humido, & quidem ſucceſſive in nebulas ac nubes condenſato, ſucceſſive quoque præcipitatur atque eluctatur?

IV. Materiam hanc eo loci cumprimis præcipitari, eluctari atque lumen ſpargere, ubi a vento contrario compellitur, id eſt in plaga boreali; quæ regio cœli cum ſit frigidior atque aër in illa etiam magis depreſſus, non adeo mirum, ſi ibidem congeratur hæc materia, ibidemque aëris concurrente varia agitatione, miro ſchematum diſcrimine, ex legibus opticis, oculos percellat.

Hæc omnia ſi curatius conſideremus atque rationes ſubducamus, facile apparebit: ipſam illam materiam halituoſam ſulphuream, quæ tempore æſtivo nubes fulguribus & fulminibus implere ſolet, pro temporis & aëris ventorumque conditionibus, hiſce ſæpe phænomenis impendi. In qua ſententia eo magis confirmatus fui, quum die vigeſimo ſecundo Septembr. 1721. circa horam pomeridianam primam ex impro-

viſo tempeſtas cum fulguribus & tonitruis hic locorum obſervaretur, & cum circa veſperam ventus contrarius nempe ſeptentrioanlis cœlum ſerenaret atque aëri frigus induceret, circa horam 9. 10. 11. ad 12. ex reliquiis hujus tempeſtatis, illuſtre ejusmodi cœli ardentis, in plaga boreali, phænomenon exſplendeſceret, ita quidem ut tota illa cœli plaga nubeculis albicantibus & lucentibus illuminaretur, nec aliam cœlum ibi faciem exhiberet, quam qualis eſt in orientali plaga quando aurora diem annunciat. Anno 1722. die tertio Octobr. nec non die nono Novembr. circa octavam veſpertinam ſimilia phænomena obſervavi, ubi arcus lucidi in dicta ſæpe plaga boreali apparebant; conditiones ſtatus aëris ita utrobique comparatæ erant, ut auſtrinam conſtitutionem, mitioremque temperiem, exciperet Euro-borealis atque frigidior conſtitutio. Sed paucis & ſtrictim hæc propoſuiſſe hic ſuffecerit.

OBSERVATIO XXVII.

DN. D. JOH. MELCHIORIS VERDRIESII.

Arthritis ex Dyſenteria.

CUm anno 1719. æſtate jam adulta, calidiſſima ac ſicciſſima, Dyſenteria apud nos ingraveſceret, plures reperti ſunt ægri, qui, quum inſultum Dyſenteriæ ſuſtinuiſſent, is vero vel ſolius naturæ validioris vi ac habitus firmioris diſpoſitione, in prima, quod dicitur, herba ſuffocatus, vel medicamentis adſtringentibus intempeſtive repreſſus, remiſiſſet, arthritide poſtmodum graviſſima correpti & excruciati fuerunt; ita ut cogniti mihi ſint, quibus tota hyeme inſequente cum hoc malo confligandum fuerit, licet nec optimis conſiliis, nec præſtantibus remediis deſtituti fuiſſent. Dignum hoc exiſtimavi, ad quod animum advertant medentes, inprimis cum Excellentiſſ. noſter *LENTILIUS* An. 1691. idem obſer-

obſervaverit atque hanc ſuam obſervationem in Miſcell. Med. Pract. P. I. p. 251. expoſuerit: quod ſcilicet poſt uſum adſtringentium, inprimis ſi modum hæc exceſſerint, Dyſenteriæ ſucceſſerit arthritis rebellis. Enim vero Dyſenteria eſt Rheumatiſmus inteſtinorum, quod rectiſſime obſervavit laudatus modo Vir experientiſſimus, pro variarum cauſarum concurſu, in inflammationem graviorem, quin & ſphacelum nonnunquam deſinens, a congeſtione ſeri, ac ſanguinis turgeſcentis ad inteſtina, originem trahens. Nolo equidem fuſius hic perſequi cauſas hujus congeſtionis ad inteſtina, illo quidem anni tempore ſi cetera fuerint paria frequentiſſimæ: ſanguinis nempe ſpiſſitudinem ac diſpoſitionem acriorem, partibus ſalino-bilioſis caput efferentibus, ob lympham diluentem, per calorem & ſiccitatem aëris, juſto copioſius ablatam; ſanguinis ſpiſſioris ad turgeſcendum proclivitatem; habitus exterioris exſiccationem & adſtrictionem; humorum acrium bilioſorum in inteſtinis collectorum ſtimulum irritantem atque materiam turgeſcentem ac preſſam; ad inteſtina, in quibus, ob tonum, tempore calido, debiliorem, minor eſt reſiſtentia, invitantem &c. Illud interea nemo intelligentium non videt, quod ſi fortiori tono gaudeant inteſtina, atque major ibi reſiſtentia adſit, ut congeſtionem non admittant, nec depleri poſſit quod turget & huc congeritur, aut ſi per medicamenta adſtringentia ita diſponantur hæ partes, ut valide reſiſtant, fieri aliter non poſſe, quin urgente naturæ motu ac preſſione, fluxuque vergente ad inteſtina, materia vero turgeſcente inde repulſa, hæc ipſa ad alias partes debiliores in quibus minor eſt reſiſtentia congeratur. Sic uſus & experientia docuit, ab adſtringentium intempeſtivo uſu abſceſſus in coſtis, aut viſceribus, aut articulis aut in aliis partibus, productos. Conf. *HIPPOCRATES Coac. Prænot. L. II. SCHENCK* obſerv. L. III. p. 354. Inſaniam, apoplexiam, melancholiam, pleuritidem aliaque mala inde originem duxiſſe *GALENUS* obſervavit, *de V. S. contra Eraſiſtrat.* Epilepſiam,

aliaque graviora malo exinde producta fuiſſe tradunt *HOLLERIUS in Schol.* & *CRATO* in *Conſil.* L. V, 22. Ex quibus obſervationibus utilitatis fructum decerpere, & qua ratione hoc mali genus vel præcaveri certo modo, vel etiam curari ex artis legibus poſſit, perſpicere licet: ſcilicet per depletionem convenientem materiæ turgeſcentis, ut æquilibrium inter partes ſolidas & fluidas reſtituatur, blandamque diaphoreſin, diluentium, temperantium & roborantium, nec non antiſpasmodicorum legitimo uſu, ita ut nec opiatorum circumſpectus uſus hic omnino contemnendus ſit, modo prudentis Medici judicium accedat. Ego in dicta modo Dyſenteria epidemica nihil conducibilius reperi, quam rhabarbarina in tempore adhibita, iisque ſubjuncta blanda diaphoretica cum leniter adſtringentibus ſive roborantibus potius mixta. Hypecacoanha ſæpius quidem profuit, certiorem tamen effectum præſtitiſſe viſa ſunt rhabarbarina. Spec. diacret. Mynſ. de Hyacinth., de gemm. fr. ſolut. ocul. ♋. Diaſcord. Fr. Eſſent. ſcordii, pimpinellæ itemque ſuccinata egregia fuerunt, adhibita nempe prout res & quæ circumſtabant conditiones id requirebant.

OBSERVATIO XXVIII.

DN. D. JOH. MELCHIORIS VERDRIESII.

De tumore manus ingenti, oſſeoque folliculo incluſo, feliciter ablato.

CUm ſuperiori anno, ex decreto Ordinum Circuli Rheni ſuperioris Zingarorum vagabunda turba per Wetteraviam diſperſa, expedita militum manu, undique conquireretur, inter alios, ex hoc hominum genere, Giſſam adducitur puer tredecennis, in cujus manu ſiniſtra, ſupra metacarpum, ingens tumor, ad tactum duriſſimus, doloris expers, venulis per cutim excurrentibus ac notabiliter prominentibus conſpicuus,

cuus, qui digitos, inprimis indicem, in volam comprimebat eorumque motum impediebat, obſervabatur; quem ad vivum delineatum adjecta hic figura exhibet. Quumque ille puer victum & amictum hinc inde in urbe peteret, quilibet commiſeratione tactus optabat, ut miſer hic, cetera ſatis ſanus & validus ab hoc malo & mole, quæ gravitate manum maxime delaſſabat uſuique ineptam reddebat, & pejora quoque minitabatur, liberaretur; unde plures Chirurgis noſtris auctores erant: tentarent artis præſidia atque aufferrent tantum malum; hanc enim charitatem Deum larga benedictione remuneraturum, & ex felici cura illos inſignem famæ & gloriæ fructum decerpturos. Sed non inventus eſt, qui rem aggredi ſuſtinuiſſet; plerique enim nullam hic curam locum habere exiſtimabant, niſi quæ per manus amputationem inſtitueretur. Paulo poſt ad me accedit miſer ille puer & ut conſilio atque auxilio ſibi adeſſem enixe petit. Intueor cum ſtupore tumorem, tactuque eundem exploro, &, inter alia, quæro ex puero, num cognitum habeat, unde, & quando malum illud contraxiſſet? reſpondet: ante quinquennium, in Marchia Brandenburgica, ubi Pater ſtipendia militaria meruiſſet, equo delapſum manum gravi contuſione læſiſſe, unde, nulla adhibita medela, tumorem primo exiguum obortum, qui ſenſim incrementa ſumſiſſet ac in tantam molem auctus fuiſſet. Dum cum eo colloquor commodum ſupervenit Chirurgus Chiliadis Darmſtadin. Circul. Rhen. ſuper. primarius, *Dn. Jo. Petrus Reuling*, Vir artis ſuæ peritiſſimus, cujus dexteritatem documentis non unis perſpectam habebam, cui quum ipſe quoque malum jam aliquoties vidiſſet & exploraſſet, ſententiam meam aperio eundemque rogo & exſtimulo, velit miſero puero artis auxilio ſuccurrere, idque eo facilius impetro, quod ex charitate chriſtiana jam proniſſimum Vir ſumme Reverendus atque Magnificus, *Dn. D. BIELENFELD, Sereniſſ. noſtri LANDGRAVII Conſiliarius in ſacris ſupremus, Profeſſ. Theol. Primar. ac Superintendens Giſſenſis*, ad idem ſuſcipi-

ſcipiendum exhortaretur, & pro ea, qua eſt ſumme Reverendus ille vir, in pauperes & afflictæ conditionis homines, benignitate & beneficentia, ſumtus ad neceſſaria medicamenta erogaret. Itaque conſilio inito rem aggredimur & corpore prius laxantibus ac diaphoreticis præparato, quum ligaturam, pro tumoris conditionibus, convenientiſſimam indicaremus, chirurgus modo laudatus acum ancipitem, qualem figura oſtendit, duplici filo, coloribus diſtincto, inſtructam, per tumorem, immediate ſupra metacarpum transprimere contendit, in primo tamen conamine reſiſtentiam quandam duriorem offendit, hac tamen non obſtante, acum ulterius adigit, & licet ab altera extremitate rurſus reſiſtentia quædam occurreret, pertundit, quo facto pauxillum materiæ gelatinoſæ ſpiſſioris cum guttis aliquot ſanguinis effluit. Interea fila utrinque nectit atque ſtringit Chirurgus, non ſine dolore, quem puer ſentiebat, ſed tamen tolerabili. Poſtea ſingulis diebus fortius adſtringit filum, eo cum effectu, ut tumor quoad integumenta externa flacceſcere inciperet atque nigricante colore cum gravi fœtore inficeretur. Sed cum plures jam dies ligaturam ulterius adſtringere conaretur, parum tamen effeciſſe viſus eſt. Interea, cute circumcirca per ligaturam diſciſſa, cum cauſam reſiſtentiæ perquireremus, oſſea ſubſtantia cingi tumorem deprehendimus: quamobrem continuatis remediis internis diaphoreticis totique brachio applicitis defenſivis, ſtuppa linea vulnus circumcirca dilatavimus, atque ſerræ aliquot reciprocationibus lenioribus, ac ſuſpenſa manu inſtitutis, oſſeum involucrum in uno latere perſcidimus, quo facto dimidium tumoris penitus ſeparatum erat. Hæmorrhagiam ſola ſtuppa repreſſimus. Poſt aliquot dies, quod puer diuturnis ligaturæ doloribus debilitatus eſſet, denuo ab altera parte ſimili modo ſerra rem peregimus, eo cum ſucceſſu, ut tumorem plane aufferremus, vulnere relicto rubicundo, ſine inflammatione, puro, niſi quod oſſicula aliquot, a cruſta oſſea, jam ſæpius memorata, relicta ſu-

pra

pra metacarpum hærerent, quæ poſt aliquot dies ſponte ſeparata volſella eximere licebat; tum medicamentis digeſtivis ac conſolidantibus vulnus tractavimus illudque tandem perſanavimus nullo ſymptomate aut incommodo ſuperveniente.

Ipſa vero tumoris maſſa conſtabat materia denſa ſteatomatoſo-carnoſa, coloris albicantis, ſtriis ac maculis rubicundis diſtincti, plane ut farciminis illud genus, quod Brat-Magen vocare ſolent, referret; cruſta oſſea circum circa obducta. Vid. Tabul. VIII.

Fig. I. exhibet manum ſiniſtram, cui tumor inſidet, nec non acum ac ligamenta, prout a nobis fuerunt applicata.

Fig. II. ſiſtit tumorem ablatum cultro diſciſſum. AA AA eſt pars interior quæ manui inſedit. BBBB interior ſubſtantia. CCCC folliculus oſſeus tumorem involvens.

Qua ratione tumor ille prognatus fuerit? inprimis unde cyſtis illa, vel folliculus oſſeus originem duxerit? an ab exoſtoſi, vel ſeparatione fortaſſis lamellæ cujusdam oſſeæ, in oſſe quodam metacarpi, cum manus a lapſu læderetur, aut ſimili quadam cauſa? illud fuſius hic perſequi nolo; ſed aliis diſquirendum relinquo.

(Giſſa Auguſtam Vind. d. 30. Jan. A. 1723. miſſa.)

)o(

OB-

OBSERVATIO XXIX.

DN. JOHANNIS HEINRICI LINCKII.

De vegetabilibus quibusdam exoticis, ſpeciatim de Radice Mexicana Contrayerva nova.

SOlent animi rerum naturalium curioſi, Artique Medicæ ſagacius intenti ſemper in inveniendis novis deſudare, variaque ad hunc vel alium corporis ſequiorem habitum ex hoc triplici naturæ regno exſculpere, quo infirmitati hominum mederi, mala inveterata propulſare, confortare languentes, & a malignis inſultibus defendere, vitæque robur ſuum & augmentum conciliare ſatagunt. Aſt enim vero nullo unquam tempore tam felicibus eſſe licuit curioſis animis, ut vel mineram vel herbam aut radicem, vel corpus exanime invenerint, quo fato jugiter rapaci ullo modo reſiſtere potuerint; dudum inter mortale genus conclamatum eſt: hominibus unam moriendi neceſſitatem incumbere, &, ſi finis, ut deſtinatus a natura, appetit, nihil potentium pharmacorum ingenia, nihil omnes Medicorum, operoſiſſimæ licet, artes contra-valere, atque hinc in eo uno acquieſcendum eſſe, ſi ægro corpori qualecunque levamen admoveri, vitaque noſtra per intercapedinem temporis conſervari queat. Miſſis, quæ de regno minerali atque animali dici poterant, de vegetabilibus conſtat, non ex noſtratibus tantum agris ea colligi, ſed exoticis etiam tractibus ut plurimum advehi, ſicque, ut in proverbio eſt, ſemper ex Africa, non raro tamen etiam ex America, aliquid novi accedit. Varia hactenus herbarum & radicum noviter inventarum innotuerunt genera, quæ per ipſos quinquaginta annos non vulgarem in re medica uſum præbuiſſe dicuntur, ex quibus Rad. Aſari Virginiani, Hypecacuana, Matalíſta, Mungos, Caſminaris, Genſing, Pareira brava, Salab, Sambræ, Serpentaria Virginiana, Alkanna nova,

Herba

Herba Acmella, Paraguay, Linum catharticum Anglicum &c. vulgo recenſeri conſueverunt. Tantum vero abeſt, ut ſingulæ æquam apud omnes laudem meruerint, ut potius Aſarum & Serpentaria Virginiana, Hypecacoana & Pareira brava, præ omnibus aliis excelluerint, ex novis deſtillatis oleis Oleum Sireæ & Cajaputi in uſum Medicum venerit, quorum nempe prius ad tollendam colicæ paſſionem, & leniendos dolores dentium facere, poſterius autem in tollendis febribus, Arthritide, Podagra, Epilepſia & obſtructione menſium, vicem diaphoretici ſuſtinere dicitur. Jam inter nova & Europæis antea non viſa videndam ſe ſiſtit radicis ſpecies, Contrayerva nova, quæ brevi abhinc tempore e terris Mexicanis Hamburgum & Amſtelodamum allata eſt, quibus nempe natales ſuos in acceptis ferre creditur. Eſt illa formæ majuſculæ, craſſitiem duorum digitorum explens, utque ex adjecta figura ænea videre eſt, exterius bruni coloris & rugoſa, interius albicans, in morem uſitatæ hactenus contrayervæ, medio corpore medullam habens, ſaporis aromatici dulcescentis, parum diſtincta a ſapore contrayervæ antiquæ, cui in re medica nihil cedere dicitur, utpote quæ ſimilem in modum pro Alexipharmaco & Diaphoretico febrili ad curandas febres malignas, Petechias, Variolas & Morbillos, venditatur, ſi cum abſorbentibus permiſta eſt, & in forma Eſſentiæ ſingularem utilitatem præſtare dicitur. An vero hoc tempore verior & uberior illius ad nos pervenerit notitia, res nondum ſatis ad liquidum perducta eſt. Cumque hactenus magni illa conſtiterit, cujus nempe pondo VI. vel VII. talerorum pretio venale fuit, hæc non, niſi VIII. talerorum pretio venditur.

Qualis vero plantæ ſpecies ex hac radice progerminet, nobis adhuc perſpectum non eſt, & dolendum, iconem illius nondum ad nos perveniſſe, quemadmodum etiam eſt res obtentu difficillima, cum magis lucri, quam notitiæ faciendæ gratia hodienum laborari ſoleat, quod teſtari poteſt radicis modo dictæ contrayervæ exemplum, quæ omni plane de-

L ſigna-

ſignatione deſtituta eſt, niſi quam Franciſcus Hernandez in nova plantarum, animalium & mineralium Mexicanorum Hiſtoria, & ex eo Clariſſimus Valentinus in Muſei Muſeorum Tom. I. ante oculos nobis poſuit, & a Pometo repræſentata, ab aliis autem tanquam ſpuria & effictarejecta eſt.

(Vid. Tab. V. fig. 1. 2. 3.)

(Lipſiæ Auguſt. Vind. An. 1723. d. 13. Febr. miſſa.)

OBSERVATIO XXX.

DN. D. DID. WILHELMI ANDREÆ.

Enema per os rejectum.

DOmini Mackie, hujus civitatis Linguæ Gallicæ pro tempore Magiſtri, filius decennis, cum per tres ſeptimanas à vermibus valde fuiſſet cruciatus, tandem ad ipſum viſitandum, fui invitatus, cui, poſtquam aliquot aſſumptis remediis fruſtra erat uſus, ad vermes illos eo melius ad poſteriora alliciendos, clyſterium aliquod, ex lacte, melle aliisque ſpeciebus coctum, applicandum curavi, quod autem poſt horam non per poſteriora ſed vomitu per anteriora rejecit, ita, ut quilibet ex adſtantibus lac, in quo ſpecies erant coctæ, accurate cognoſcere potuerit, ipſe quoque puer dulcem in ore ſenſit ſaporem.

OBSERVATIO XXXI.

DN. D. DID. WILHELMI ANDREÆ.

Menſtrua vetulæ.

CUjusdam ruſtici, ex pago Lineſke prope urbem Suſatum, viduæ 82. annorum ſed adhuc robuſtæ, ante menſes quindecim ex ſingulari quadam alteratione redierunt menſes

cos-

eosque in hunc usque diem & quidem ſtato tempore adhuc habet.

(Suſato Auguſtam Vind. A. 1722. 4. Mart. miſſæ.)

OBSERVATIO XXXII.

DN. D. JOSEPHI LANZONI.

Febris ſurda.

CUrioſiſſimam febrem in quodam Mercatore noſtro Ferrarienſi A. 1721. notavi. Hic enim menſe Julii, poſt varios in victu errores, incidit in febrem erraticam, quæ rigore incipiebat, & ſudore terminabat, ac paroxyſmus ſe extendebat usque ad novem horas; modo poſt quartum diem redibat, modo poſt ſeptimum; verùm quod notabile erat, quando febris incipiebat, auditu privabatur patiens; quando vero abibat, auditus redibat; exhibita vero chin-china ad plures dies in vino generoſo, æger perfecte convaluit.

OBSERVATIO XXXIII.

DN. D. JOSEPHI LANZONI.

Hydrops abſtinentia à potu ſanatus.

EXc. Dn. Jo. Bapt. Gatelli Argentanus, Medicinæ Doctor, ac meus Diſcipulus, annorum 30 poſt contumacem lienis obſtructionem, magnâ totius abdominis intumeſcentia laborabat; multis tentatis fruſtra remediis, ad abſtinentiam omnimodam à potu confugit, & ad plures menſes nihil prorſus bibit, ſicque Dei gratia ſanus evaſit. Similem hydropis curationem refert Thom. Burnetus in ſuo Theſauro medico lib. 8. ſect. 12. Anton. Benivenius, aliique medicinæ practicæ ſcriptores, tum antiqui, tum recentes.

OBSERVATIO XXXIV.

DN. D. JOSEPHI LANZONI.

Urina frigida in febri maligna.

PUellus annorum 12. in febrem ingentem eſt lapſus; quarta morbi die ad eum inviſendum vocatus, tam imbecillem & viribus proſtratum inveni, ut ipſum nocte iſta moriturum crediderim. Pulſus exiguus, & puer totus frigidus erat, ipſe ſemper inquietus. Cum minxiſſet, matulam mihi porrectam frigidam omnino, perinde ac ſi aqua frigida impleta fuiſſet, inveni: puer vero die morbi ſeptima mortuus eſt. Simile exemplum legitur in Actis Philexoticorum pag. 79.

OBSERVATIO XXXV.

DN. D. JOSEPHI LANZONI.

Lachrymæ ſanguineæ à forti animi paſſione.

JOachimus Scacerna, Ferrarienſis, anno ætatis 62. alioquin ſanus, vexabatur forti animi pathemate, ob criminationem alicujus, ut aſſerebat, teſtificationis falſæ; qua de re menſe Novembris, ſub meridiem mihi obviam factus & lugens ſuum narrabat infortunium, & conſilium poſcebat, veritus ne in carcerem conjiceretur. Ego interim miſertus ejus calamitatis obſervavi, ex oculis lacrymas exire rubicundas ad inſtar ſanguinis; eum conſolatus diſceſſi; poſtea vero à ſatellilibus in carcerem ductus, ſanguineas effundens lacrymas, dolore cordis vexatus, rigore in toto corpore afficitur, & exinde maligna febri; quæ trium dierum ſpatio illum necavit.

OB-

OBSERVATIO XXXVI.

DN. D. JOSEPHI LANZONI.

Mania ex vulnere capitis curata.

VIſam mulierem, ait Rondeletius de cur. morb. lib. 1. maniacam, cui ob caſum fuit apertum cranium, ab inſania ſanatam. Ego etiam anno 1709. obſervavi juvenem mania laborantem, qui caput proximo muro alliſit, non ſine vitæ diſcrimine, cranium enim fractum fuerat; ligato autem ægro, & juxta artem curato, una cum vulnere etiam mania ſanata fuit.

OBSERVATIO XXXVII.

DN. D. JOSEPHI LANZONI.

Ex levi percuſſione mors.

ANno 1719. fœmina quædam annor. ætat. 33. uxor cujusdam fullonis, à marito leviter baculo in capite percuſſa fuit, ſine fractura, ſine vulnere, & ſine contuſione; aſt repente concidit in terram & exſpiravit. In carcerem conjectus fuit maritus, & quæſitum à Judice criminali de cauſa hujus mortis; dicebant enim quidam Medici percuſſionem mortem intuliſſe. Ego vero conſului, ut cranium aperiretur; quo facto, & cerebro inſpecto, ejusque membranis ac omnibus ejus vaſis, nulla læſio reperta, & ſic maritus inſons fuit judicatus, ita tamen ut exul ex urbe diſcederet.

)o(

OBSERVATIO XXXVIII.

DN. D. JOSEPHI LANZONI.

Quartana in ſurditatem converſa.

SUrditates intermittentibus febribus ſuccedentes, earum diſceſſum prænunciare, ait Jo. Jones in ſuo de febb. interm. tractatu, quia fit metaſtaſis materiæ morbificæ à cruore in partes auris. Sic ego vidi civem ſexagenarium, duplici quartana correptum, quæ febris poſt nonum paroxyſmum in ſurditatem totalem fuit mutata, adeo ut nec campanæ ſonum, nec bombardæ ictum audiret. Et quamvis multa fuerint tentata remedia, auditum non recuperavit, ſanus alias nunc vivens.

OBSERVATIO XXXIX.

DN. D. JOSEPHI LANZONI.

Pus ex parotide per urinam emiſſum.

ANno 1720. menſe Julio Dominica Juſtina, annor. 33. uxor cujusdam celebris Comici, febre longa & mali moris correpta fuit, quam parotis penes aurem ſiniſtram excepit, & Chirurgus impoſito cataplaſmate ſuppurante tentavit puris exitum; verum nocte ſequente parotidis intumeſcentia verſus gutturis partes deſcendit, & ſequenti die pus ſincerum cum urina exeretum vidi, quæ puris excretio ad multos dies duravit, ita ut de ulcere in ipſa veſica ſuſpicio orta fuerit; unde injectiones deterſivæ & balſamicæ factæ ſunt; ex quibus ægræ melius ſe habuit, ita ut in patriam redire potuerit, ſed perfectam ſanitatem nunquam recuperavit, & paulatim macie correpta, tandem expiravit, anno à primo morbi die completo.

OBSERVATIO XL.

DN. D. JOSEPHI LANZONI.

Olei ovorum præſtantia in aliquibus doloribus.

DOminus Jo. Bapt. Leti, civis Ferrarienſis, ſæpe arthritidi obnoxius, dolores ſolo oleo è vitellis ovorum illito demulcet. Sic pluries illud expertos fui ſummæ efficaciæ in doloribus aurium: in quodam Judæo forti ſurditate correpto cum dolore, ſolius hujus olei frequenti uſu ſanitas intra menſem fuit reſtituta; & Monialis quædam dolore ad ſcapulam affecta, frequenti ejus adhibitione etiam ſanata fuit.

OBSERVATIO XLI.

DN. D. JOSEPHI LANZONI.

Ophthalmia contagioſa.

LIppitudinem ſolo intuitu contrahi poſſe ſcripſit Bapt. Codronchius de morb. veneſ. lib. 2. cap. 2. quod idem ego pluries obſervavi, & præſertim Anno 1722. dum maligna quædam influentia ophthalmiarum hic Ferrariæ oborta fuit, ita ut ex uno tantum, qui lippitudine laboraret, ejus tota familia brevi ophthalmica facta fuerit, imo non tantum familiares & cives, ſed extraneos etiam ac hoſpites affecerat, ut peregrinos per ſolam noctem in hoſpitio morantes ſæpe invaſerit, & qui ſanus venerat, lippus diſceſſerit.

OBSERVATIO XLI.

DN. D. JOSEPHI LANZONI.

Sanguinis anniverſarium ſputum.

FAber ferrarius quovis anno, ſole exiſtente in Leone, ſine febre ac ulla tuſſi, ſputo cruoris afficitur per aliquot dies.

Idem

Idem mihi narravit, fratrem ſe habuiſſe, febri maligna denatum, cui idem in menſe Auguſto ſemper acciderit, nec non patrem ſuum idem, ſine febre & ulla noxa paſſum fuiſſe. Simile quid habet Joh. Rhodius cent. 2. obſ. med. 34.

OBSERVATIO XLIII.

DN. D. JOSEPHI LANZONI.

Tubarum ſonitus remedium Vertiginis.

IN quibusdam morbis ſymphoniacos ſtrepitus, & cymbala proficere ſcripſit D. Frid. Adolph. Lampe in lib. 3. ſui eruditiſſ. operis de cymbalis Veterum pag. 374. Ad cujus confirmationem ſententiæ ſequens obſervatio facit. Erat vir Ferrarienſis, annor. 49. ſæpe vertigine laborans, ad quam tollendam multa remedia incaſſùm fuere adhibita; verùm quadam die, cum ingrueret vertiginis inſultus, caſu audiens tubæ clangorem, ſtatim à vertigine liber evaſit; quod expertus, emit tubam, & quando ſcotomia infeſtabat, ejus famulus tubam ſonando, ſpirituum motum compeſcendo vertiginem heri ſui mirabiliter fugabat; quod quia mirum, curioſis communico.

OBSERVATIO XLIV.

DN. D. JOSEPHI LANZONI.

Diarrhœa potu Caffè ſedata.

SAcerdos annor. 57. menſe Auguſti A. 1722. correptus fuit Diarrhœa bilioſa urgentiſſima, & tali acredine prædita, ut anum arroderet, & urinæ ardorem concitaret, traducta portione materiei ad urinas; ſitis erat magna, febris autem nulla; alterius ſacerdotis amici conſilio ad potum Caffè calidum absque ſaccharo aſſidue ſumendum confugit; quo ſolo potu convaluit. Et Matronæ Ferrarienſis recordor, quæ diarrhœa non

non ſolum, ſed etiam inappetentia ſumma afficiebatur ad plures dies, non ſine virium debilitate, & ſolo decocto Caffè ſumto evaſit, ſine ullo alio auxilio.

OBSERVATIO XLV.

DN. D. JOSEPHI LANZONI.

Dolor capitis in quovis æquinoctio.

MErcator annor. 51. mihi candide narravit, ſe ab adoleſcentia usque adhuc, æquinoctiali tempore, tam vernali quam autumnali, corripi dolore capitis, ſpatio trium dierum perdurante, & ſemper cum narium hæmorrhagia deſinente.

(Ferraria Auguſt. Vind. A. 1723.
17. Mart. &c. miſſæ.)

OBSERVATIO XLVI.

DN. D. CHRISTIANI GOTTLIEB REUSNERI.

Mictus cruentus.

NObilis quidam in viciniâ noſtrâ, annorum 45. Temperamenti ſanguineo-phlegmatici, quondam Hæmorrhoidarius, genio nimium indulgens, ab aliquot annis liber fuit ab hæmorrhoidibus; tandem dolores lumborum ſentit, laſſitudinem ſpontaneam, & nonnunquam horâ imprimis unâ vel alterâ poſt prandium & leniorem motum corporis, cum aliquali dolore circa regionem pubis, obtuſo tamen; mictum habet cruentum ad uncias aliquot, poſtea urina ſenſim ſenſimque clareſcit. Medicus ejus ordinarius perſuaſus calculum renum vel Veſicæ eſſe in cauſa, varia præſcribit remedia Lithontriptica, quæ tamen malum indies exaſperabant, neque Dn. Patiens unquam calculos, pro more hujus morbi excrevit.

Tandem me vocat in conſilium; penſitatis itaque penſitandis, non ex vitio renum, vel vaſorum emulgentium apertione, ſed ex proſapiâ hæmorrhoidali & ſuppreſſione earum, mictum hunc eſſe judicavi. Vena enim hæmorrhoidalis externa in nonnullis ſubjectis, imprimis maribus, cohæret cum vaſis ſanguiferis venoſis ad Veſicam urinariam pertinentibus, quæ vaſa bene deſcripſerunt Spigelius in humani corporis Fabrica, & Bauhinus L. 1. c. 22. Ex hac ratione ſolis etiam maſculis affectus hic eſt familiaris. Commendavi in ipſo qs. Paroroxyſmo Infuſum Theiforme ex Herba Virga aurea Geſneri Millefol. & Sem. Badian vel aniſo ſtellato c. Elæoſacch. Balſami de Mecca ſ. Opobalſami, quod adeo non calefacit corpus prouti reliqua Balſama. Præſervative ſuaſi Venæ ſectionem bis in anno in pedibus, & remedia quæ alvum laxam ſervant, & hæmorrhoides ſuppreſſas poſtliminio revocant; in ſpeciè Sal vol. oleoſum Sylvii c. Tinctura Myrrhæ maritatum, applicationem hirudinum vaſis ſedalibus. Hæmorrhoides nondum quidem redierunt; interim Dn. Patiens benè vivit & liber à mictu hoc cruento.

OBSERVATIO XLVII.

DN. D. CHRISTIANI GOTTLIEB REUSNERI.

Ptyaliſmus Imprægnationis Signum.

LOcum parallelum ad Obſerv. Excell. DD. Joh. Georgii Hoyeri Medici Molhuſani Collegæ honoratiſſimi, de Ptyaliſmo Graviditatis ſigno, quam Eph. N. C. Dec. 3. an. 3. obſ. 50. communicavit, mihi quoque in hac civitate obſervare licuit. Scriniarii cujusdam Uxor annorum 36. quoties gravida facta, primis menſibus benè quidem valet, exceptâ ſalivatione ſpontaneâ, quæ ipſi ſatis eſt moleſta, tantam enim ſalivæ copiam excernit, ac ſi mercurialibus tractata fuiſſet remediis, duratque ſalivatio usque ad partum, non adeo difficilem.

OBSERVATIO XLVIII.

DN. D. CHRISTIANI GOTTLIEB REUSNERI.

Caro Lupina anti-epileptica, & uterina.

CArnem Lupinam comeſtam in Epileſiâ uterinâ, non contemnendum eſſe remedium, conſtat ex Obſervationibus Riverio communicatis, quam quoque confirmat DD. Schopfius apud Franciſcum Paullini Lycograph. c. 3. §. 15. notabili exemplo, de fœminâ quadam epilepticâ, quæ non tantum Epar & Cor, utrumque in butyro toſtum, ſed etiam carnem aſſam & elixam ſine nauſea comedit. Novi ego Comitem quandam in Sileſiâ, Illuſtris Familiæ, adhuc viventem, quæ quoties gravida, & partum inſtare autumat propter dyſtociam, quam metuit, carne veſcitur lupinâ, aſſâ & benè conditâ, felici cum ſucceſſu; partus enim non ſolet eſſe adeo difficilis, ut antecedentes; ſed Epilepſia uterina, cui alias obnoxia, non amplius laborat, nulliusque aliis remediis acceptum fert, quam carni lupinæ. Valeant cibi hi Sybaritici.

(Jaurovia Auguſt. Vind. d. 19. Mart. An. 1723. miſſa.)

OBSERVATIO XLIX.

DN. D. GEORGII DETHARDINGII.

Anatomia Tympanitici.

COrpus hujus defuncti, antequam cultro anatomico ſubjiciebatur, Abdomen præ ſe ferebat prætumidum, flatibusque diſtentum; partes inferiores tumore quoque erant

conſpicuæ, remiſſiore tamen, uti cognati perhibebant, ac cum in vivis adhuc eſſet ægrotus.

His perluſtratis, Abdomen incidebatur, qua ex inciſione propullulabat Ventriculus flatibus mirandum in modum diſtentus, & ex tunicarum inde orta tenuitate ferè pellucidus. Pars quædam Hepatis ut & Diaphragma ob hancce enormem extenſionem ex ſitu erant remota, ita ut pulmonibus juſtum ſeſe dilatandi ſpatium fuerit denegatum. Inteſtina quoque dilatationem, haud vero tantam ſuſtinebant. Omentum colore fuſco imbutum ex putredine naſum gravi odore afficiebat. Hepar magnitudine inſigni conſpicuum ſanum ceteroquin reperiebatur, in iſtius autem ſinu deliteſcens veſicula fellea parili modo expanſa anſam præbuit ſuſpicandi præter bilem cyſticam aërem quoque in eadem incluſam fuiſſe.

In Meſenterio, Renibus, Liene, Pancrate nullum morbi veſtigium.

Reliquum Abdominis ſpatium occupaverat aqua odoris gravis fœditate moleſta, trium circiter librarum pondus in ſe continens.

Perluſtratis omnibus hiſce Abdominis partibus pectus aperuit culter Anatomicus, & reclinato ſterno, in ſiniſtra pectoris parte detexit libram ſemis Aquæ ſanguine tinctæ, cui Lobus ſiniſter pulmonis optime conſtitutus innatabat; dexter autem Lobus undiquaque firmiſſime erat adnatus, cujus ſuperior pars putredinoſa corrupta nigredine ex inciſione in eam facta ſanguinem coagulatum evomebat, ſimillimum huic, quem demortuus per quatuor ante obitum dies, tuſſi rejecerat. Vaſa Pericardii copioſo diſtenta ſanguine, elegantiſſimum vaſorum capillarium reptatum oculis conſpiciendum præbebant. Humor autem iſtius haud ſuperabat ſuetam quantitatem. Cor naturali quidem ſimillimum, una cum auricula dextra ultra ſolitam magnitudinem erat inflatum. Diſſecto hujus dextro ventriculo, aër ibidem contentus cum ſibilo exitum moliebatur, ac viſui ſeſe exhibebat Polypus digiti me-

diocris longitudine gaudens, qui tamen nec radices in corde egerat, nec ſurculos in venam cavam aut arteriam pulmonalem emiſerat, multo tamen ſanguine congrumato erat obſitus.

Siniſter Cordis ventriculus quatuor in ſe continebat Polypos, unum majorem & tres minores; ille ramum venæ pulmonalis dextrum ſalutabat, hi ad auriculam ſiniſtram, & orificium venæ pulmonalis erant exporrecti.

SCHOLION.

TRansmiſſum hanc Caſum nolui perire, quod contineat meditatione ulteriori haud indigna vel ſtatim comparet, quam facilis ſit geneſis Polyporum ſpuriorum in Cordis ventriculis, ſicubi ſanguini per illos ambulanti mora quædam notabilis obveniat; ſed quam interſit hos diſtinguere à veris Polypis ex interna ſuperficie, vel magis ſubſtantia cordis oriundis, fungi inſtar creſcentibus, & conſiſtentia ſua dura ſe non congrumatum ſanguinem eſſe loquentibus. Quin paucis diebus ante mortem, quidni ſub mortis articulo fuerit pro illorum geneſi ſanguis coagulatus penes me nullum dubium eſt, qui plus una vice ſub vitioſa pulmonum textura ſanguinis grumos varia forma concretos in corde offendi, & in præſenti caſu tranſitus ſanguinis per pulmones difficillimus, ut in his quoque ex diuturna mora concreverit, ſanguini in arteriam pulmonalem evomendo vix aditum & non niſi ſub maximis conatibus tranſitum conceſſit. Quod vero Tympaniticus hic æger fuerit, hæcque vitia ſanguinis in pulmonibus & corde morbi iſtius conſectaria, is mecum fatebitur, qui cognoverit, quam fata reſpirationis à ventriculi diaphragmati accumbentis, aut rectius, hujus concavo ſe inſinuantis conditione dependeant. Aſt vero in memorato caſu diſtentiſſimus iſte fuit ad diaphaneitatem usque, ex quo deſcendere non licuit diaphragmati, nec ergo pulmonibus expanſio fuit poſſibilis, à quo porro aëri

ad veſiculas pro vaſorum pulmonalium extenſione ſanguini pro circulo ſuo continuando tranſituro maximum repagulum, ſicque ſanguis in ventriculum dextrum ex vena cava affluens, dum non valuit priſtina celeritate effluere, hæſit, hærendoque & cordis ventriculum expandit, & ipſe concrevit.

Non diffiteor in omnibus tympanite occumbentibus haud talem ſanguinis grumoſitatem à morte fuiſſe obſervatam, ſed præter quam quod nullus ſit vel occumbat tympaniticus, qui non ex difficili reſpiratione maxime angatur, nec in omnibus tympaniticis ventriculi moles tanta, quin inteſtina diſtenta morbum illum foveant, à diaphragmate remotiora ut aliquod adhuc deſcendendi integrum huic maneat ſpatium. Accedit in præſenti caſu hepatis magnitudo, ſive ante morbum natum jam talis fuerit, ac dantur individua, in quibus viſcus illud inſigni peripheria ſe diſtinguit, ſive ſub ſanguinis tardius ambulantis circulo fuerit itidem ſenſim expanſum, quæ à dextris diaphragma in ſuo deſcenſu cohibendo ſanguinis tranſitum per pulmones pariter cohibuit, dum pulmones in valde anguſtum ſpatium compreſſit, horumque imprimis dextrum lobum.

Vitia circa Omentum denuo conſectaria ſunt aquæ putridæ abdominis cavum occupantis, quæ itidem progenies eſt halituoſæ ſecretionis viſcerum ex ſanguinis difficiliori tranſitu in ſudorem degenerantis, ac undequaque ſub mora tranſeuntis ſanguinis ſerum largius ſecedit, & qua data porta fugam tentat.

Feror abhinc, ut mediter, dum Venæſectio locum non habeat in Tympanitide, ſpeciatim in hoc caſu nullum habuiſſet, quin ſi vel maximum ſolatium, quod ſperari potuiſſet, momentaneum extitiſſet, utpote qua cauſa difficilis tranſitus tantillo ſanguinis evacuato haud ablata. Nec in ligaturis conſilium, quibus haud licuiſſet Ventriculum & Hepar à Diaphragmate liberare; nec à medicamentis levamen, quia diſtenſionem parietum ventriculi, ac inteſtinorum expanſionem

corri-

corrigere haud valent; an à perforatione ventriculi cum acu oblonga in caſu præſenti fuiſſet ſalus ſperanda? Ipſus ſtatim ſuboleo graviſſimas objectiones de periculo maximo ab hoc conſilio exſpectando, de morborum curationibus in cathedra, de otioſorum fertili ingenio in praxi docenda, ſed experientia admodum ſterili, imo novi præcipitem animum lectoris, ac talis hinc inde datur, riſurum citius, quam admiſurum has meditationes; ſed his non obſtantibus, quamdiu penes omnes practicos hæc regula ſacra eſt, quod anceps remedium præſtet nullo ac quidem penes omnes in confeſſo eſt, nulla dari ad tympaniten curandum, præferendum. Collapſus ſane à perforatione tali Ventriculus fuiſſet, collapſo Ventriculo diaphragma obtinuiſſet liberum deſcendendi motum, à libero deſcenſu diaphragmatis pulmonibus ſe extendendi majus ſpatium, à majori ſpatio in pulmonibus vaſorum pulmonalium expanſio magis libera, ab hac tranſitus ſanguinis magis liber, ſicque à congrumatione ſanguinis nullum magis periculum, nec ergo ab hac circulationis impedimentum, nec ergo mors. De Methodo perforandi, quæ potuiſſet inſtitui, non eſt, ut multus ſim, voluiſſet ex mente mea perforationem unam atque alteram acu chalibea, aut argentea oblonga in regione hypochondrici ſiniſtri tentandam, reliquis circumſtantiis probe penſitatis, quæ & me tacente noviſſet Chirurgus ad operationem talem ſuſcipiendam habilis. Nec eſt, ut metus inflammationis ventriculi, aliuſve deterruiſſet, utpote quæ ſub tali ejus expanſione perit, nec locum magis habet, quam hæmorrhagiæ ſubſecuturæ ſuſpicio. Pariter hæc vulnera nemo lethalia unquam vocaverit, cum nec quidem majora ventriculi lateribus inflicta habeantur talia. Majora fortean dubia v. gr. ab artificio hoc medico-chirurgico certam ſalutem haud ſibi promittere potuiſſet afflictus, nec illam aſſeverare ars medica; quod infauſtus talis ſucceſſus & operanti & arti medicæ intuliſſet opprobrium &c. ſed ab illis non omittitur Paracenteſis, licet eadem dubia hanc ſtipent,

pent, nec Lithotomia intermittitur, multi quamvis inde & citra culpam chirurgi occumbant. Ad ancipitia remedia, quod ipſus innui, ſpectat hæc perforatio, manebitque illa inter, ſed abhinc non penitus ſpernenda vel ridenda. Sed quo hæc omnia, cum æger, de quo caſus loquitur jamdum è vita diſceſſerit? reſpondeo ut abhinc ſic tympaniticorum curæ conſulatur, an à ferro remedium? quando ab aliis methodis nulla ſalus.

OBSERVATIO L.

DN. D. GEORGII DETHARDINGII.

Arthritis à Lumbricis terreſtribus impoſitis inſolentior.

ARthriticæ cuidam pede dextro laboranti conſilium dabatur, ut imponeret pedis dorſo lumbricos terreſtres, hosque vivos linteo incluſos, à quibus dolores ſint remiſſuri, ac tumor ceſſaturus; cui ego facilè aſſentiebar, quod damna inde nulla fore concluderem. Aſt vix per horulam incubuerant illi, quando graviſſimos cruciatus ægra ſentiens vix par erat his ſuſtinendis, quin poſt horulam unam atque alteram peractam inde removeret jamdum mortuos. Dorſum vero pedis madore diffluebat, vel potius ſucco glutinoſo erat obductum, à quo abſterſo iterum pax. Nolebam uni huic experientiæ ego aſſentiri, quin juberem ægrotanti altero die denuo Lumbricos vivos imponere, ſed quod eadem inde tragœdia, noluit illa porro obſecundare conſilio huic, quod ne quidem à perpeſſis inde doloribus ſolatium aliquod verum perciperet. Quænam vero ratio cruciatuum horundem nondum ego detegere potui, ſed ab aliis illam exſpecto.

OB-

OBSERVATIO LI.

DN. D. GEORGII DETHARDINGII.

Arthritis à Catello accumbente remiſſior.

QUando Lumbrici vivi in præcedenti Obſervatione dolores arthriticas adauxerant, novi arthriticum, qui pedibus ſuis ſingulis noctibus catellum accumbere curat, & abhinc magna ſolatia capit, ut vix non ſibi perſuadeat, ac ſolent empiricæ curæ homines artis medicæ ignaros facile ſeducere, univerſalem arthritidis medicinam talem catellum eſſe, hancque omnibus arthriticis myſterii loco commendet. Quod blanda tranſpiratio à blando ac temperato calore catuli accumbentis oriunda carnes tendinesque pedum ſervet molles, congeſtiones dolorum anſam moderetur, ſpaſmos infringat, ſicque paroxyſmum aut antevertat, aut remiſſiorem faciat, & in hoc momento curatio talis abſolvatur, facile omnes conſenſerint. Nec tamen catelli inde fidum ſunt arthritidis remedium.

(Roſtochio Auguſt. Vindel. d. 9.
April. A. 1723. miſſæ.)

OBSERVATIO LII.

DN. D. JOHANNIS ADAMI LIMPRECHTI.

De

Diverſiſſimis devoratæ Radicis Cicutæ operationibus.

ANte decennium & quod excurrit, cum Neo-Angermundæ in Marchia Ukeranâ viverem, Generoſus quidam Poſſeſſor pagi Altkünigendorf dicti, milliare Germanicum ab urbe jam nominata diſſiti, per nuncium equo inſidentem à me deſiderabat, ut quàm citiſſimè optimum quod poſſiderem Alexi-

pharmacum ipſi mitterem, diverſos quippe ægros veneno eſſe infectos. Nuncium hunc poſtquam examini paulò accuratiori ſubjeciſſem, & viſitationem meam magis neceſſariam eſſe, quàm à me deſideratum medicamentum judicaſſem, equum ſtatim aſcendo & nuncium propriis pedibus uti jubeo.

Circa Solis occaſum ingreſſus hypocauſtum incolæ cujusdam pagi dicti, non multum aberat, quin perſuaſus fuiſſem, me in loco verſari in quo mente capti autoritate publicâ cuſtodirentur. Primò enim in ſcamno fornaci proximo ægrum conſpiciebam ſedentem lachrymantibus oculis præditum & anxiis ſuſpirationibus ſpiritum ex imo pectore trahentem, poſtea, circa conclavis latera duos videbam decumbentes, quorum unus de atrociſſimis cruciatibus abdominis maximo ejulatu conquerebatur, alter ſomno profundo, ex quo vix ac ne vix quidem excitari poterat, immerſus erat. Cum in eo eſſem ut reſponderem ægrotorum parentibus qui auxilium meum indefeſſis precibus implorabant, occurrebat mihi filia quædam ingente cachinatione ad choreas ducendas ſe componens. Regrediebar, & niſi ſubitaneo motu corpus meum retraxiſſem, exclamandum mihi fuiſſet:

Pugno me vultumque petit furioſa puella. Tanto impetu minaci geſtu in me irruere ægra alia conabatur. Compreſſo tumultu quem inſana hæc faciebat, referebatur mihi: hos ægros omnes à vicina quadam vetula fabri ferrarii vidua invitatos fuiſſe ad comedendam cum ipſa pultem confectam ex radice quadam cujus gratum ſaporem laudibus non ſatis extollere potuiſſet, & monſtrabatur radix, quam cicutæ eſſe ilicò cognoſcebam, nam ea his in oris non ignota eſt, & in hortis civium Neo-Angermündenſium copioſè invenitur: cocta ſaporem mentitur Radicis Paſtinacæ albæ, folia verò emittit, antequam ſemen ejus protruditur, quæ figuram Petroſelini exactè exprimunt, ſed quando digitis teruntur odore ingrato ſeſe produnt.

Evacuantia alterantibus in hoc caſu præferenda eſſe judicabam, & ad Emetica ſtatim confugiebam, Tartari Emetici grana quatuor unicuique eorum qui convivio huic interfuerant propinans, horâ vix elapsâ medicamentum hoc cum euphoria operabatur, excepto unico, cui poſt tres horas de novo grana quatuor hujus tartari exhibenda erant, quæ tandem denique diutius expectatam ferebant opem.

Abſolutâ quiete nocturnâ, plerique ægrotantium priſtinæ ſanitati videbantur reſtituti, nec aliud medicamentum amplius ab iis deſiderabatur. Verum vidua illa, quæ cæteris prandium hoc præparaverat, doloribus in abdomine & motibus convulſivis in artubus per tres menſes adhuc nimium ſæviter cruciabatur, omnia autem medicamenta à me ipſi propoſita aſſumere obſtinatè recuſabat & ſibi conſilium capere pertinax audebat, menti itaque ſuæ eam relinquere me cogebat.

Tantæ virtutis ſolum eſt Emeticum cum judicio adhibitum, aliquando etiam brevi tempore repetitum, ut alto ſepultos ſomno excitare, triſtem Melancholiæ affectum fugare, acerrimos ejulantium dolores tollere, furioſos reddere manſuetos & mente lapſos ad ſanam reducere valeat.

Cura per vomitorium à me feliciſſimè peracta ad aures pervenerat cujusdam, qui maximâ cupiditate flagrabat exercendi artem, quam non didicerat, medicam, & paulo ante ægri alterius manui emolliens cataplaſma illinens, quo absque ulla temporis diſtinctione adhibito incauti ſuperfluam introducunt exulcerationem, ex Medico legitimè promoto circa finem deligationis fortè ſuperveniente, animo exagitandi eum, quærere non erubeſcebat, an rectè manum deligaſſet, hac quæſtione autem facilè ſuperſedere potuiſſet, ſi prius ſe ipſum informaſſet: hunc Medicum in Belgio Fœderato, Angliâ & Galliâ Praxin Medicam non tantummodo exercuiſſe, ſed & Lutetiæ Pariſiorum menſâ ac informatione chirurgicâ uſum fuiſſe celebris tunc temporis ad S. Coſmam & Damia-

UNIVERSITY OF MARYLAND LIBRARY SCHOOL OF MEDICINE

quum Chirurgi Jurati Dn. Simonis Leſcot ejusque collegia, Oſteologicum, Myologicum, de Tumoribus contra Naturam, de Luxationibus & fracturis, de operationibus Chirurgicis & in ſpecie aptandis faſciis à principio usque ad finem eorum ante hos ipſos triginta & quod excurrit annos frequentaſſe. Hic temerarius, inquam, quadrimulum ex eſu Radicis Cicutæ pultis inſtar coctæ graviſſimè decumbentem, Emetico primum, poſtea clyſmate, ſanitati reſtituere, ſed eheu! fruſtrà conatur, & re quaſi benè geſtâ abit, ægrumque relinquit. Miſeriâ hujus tenelli afficitur Primarius loci Concionator & meam qualemcunque opem pro ipſo circa veſperam efflagitat. Statìm ad ægrum me confero. Hunc facie pallidâ & motibus convulſivis maximè agitatum in deplorato ſtatu invenio, brevibus, morti vicinum, à quâ etiam, dum ſollicitè inquirere ſatago, quænam Emetici forma & materia, ex quibus conſtiterit Enema, quare & quando hoc applicatum, qua quantitate utrumque fuerit adhibitum, quamnam operationem unumquodque eorum & quo tempore peregerit, propter abſentiam vero eorum qui reſpondere debuiſſent, dies enim erat Dominica, in neceſſariam horum notitiam pervenire non poſſum, horâ quintà poſt aſſumtum hoc virulentum prandium, miſellus præripitur.

Utinam iſti qui falcem ſuam in alienam meſſem non juſtè immittunt, tandem denique perſuaderi poſſint de Vita hominis agi in arte Medicâ, ne illotis, ut dicitur, manibus eam aggrediantur & notam aliquando indelebilem conſcientiæ inurant.

(Berolino Auguſtam Vind. d. 14. April. A. 1723. miſſa.)

OB-

OBSERVATIO LIII.

DN. D. ALEXANDRI CAMERARII.

Anatome Rhachitici, cum albâ oſſium carie ſingulari.

VIdetur omninò locum mereri etiam in hoc Obſervationum Medicarum promptuario Sutoris *Puer Rhachiticus* (quales etiam ejus fratres & ſorores tantum non omnes) capite magno, facie turgidâ, corporis autem habitu conſumto, pedibus gracilibus debilibus, neque tamen curvis aut diſtortis, diu admodum reſpirans difficulter, cum abdomine magno & tenſo, æſtu & ſudore continuo, durante tamen per omnes has, & dicendas adhuc, ſymptomatum alternationes mirabili voracitate, jacens diu pedibus ad corpus retractis, usque dum octo ante mortem diebus iſtos iterum extenderet, tandem ſatis *acutè mortuus*, anno ætatis quinto proximè complendo, ſcil. d. 27. Junii, 1720. ante tertiam matutinam, in lectulo ſuo jacens vocavit patrem, proximè accumbentem atque dormientem, oſculum ab ipſo petens & in latus converti volens; quod ipſum pater dum exſequitur, puer exſertâ linguâ improviſo expiravit.

Principium malorum dictorum dicendorumque omnium voluit adſcribi *fracturæ* oſſis *femoris* dextri, quam contraxerat lapſus ſuper planam hypocauſti aream, cujus autem curatio protracta fuit in quartum ferè menſem usque, puero abhinc ne pedibus quidem ampliùs inſiſtere, multò minùs ambulare vel audente vel potente; cùm tamen priùs, diu ante oſſis fracturam, & *variolas* ſuperaſſet feliciter, & omninò ſanus videretur ſuis, matrique ſeſe ſocium ubique ferè jungeret, in hortum ipſam frequenter comitari ſolitus. Addendum tamen & hoc: progreſſu temporis pes iſte dexter factus usque melior, ſiniſter verò poſtea correptus modo dubio, ſtatim dicendo.

Scilicet ab iſto tempore pronati puero fuerunt *Tumores* tres : *Primus* in cornu *frontis* ſiniſtro , cuti ſanæ concolor, ovum æquans magnitudine , durus, indolens , diu in eodem manens, tandem cùm major & planè mollis fieret, neque tamen doleret , ruberet aut calcret unquam , à Chirurgo malè *apertus* , nihil niſi *ſanguinem* effudit fluidum , benè multum, inde verò *ulcus* reliquit ad usque vitæ terminum, ſed jam planum , quippe tumor omnis ſubſederat. *Secundus* , priori ſimilis , fuit ſupra flexuram cubiti dextri , *in humero* , modò major, modò minor , creſcens & decreſcens variè ; unde & factum eſt, ut nunquam aperiretur. *Tertius* fuit *in femore* ſiniſtro antico , ſupra genu , ovi anſerini magnitudine , diu Chirurgum vexans, viſus modo aperiendus, modò non; cuti ſanæ , ut priores , etiam concolor, niſi quòd interdum in medio rubeſceret nec multum, nec diu. Manſit hic tertius cum ſecundo *per ſesquiannum clauſus*, *non ulceratus* ſponte , nec apertus à Chirurgo.

Miſelli igitur hujus corpuſculum poſt mortem aperire, nobis diu id deſiderantibus , atque nunc enixè petentibus facilè (raro quidem in plebe exemplo) conceſſum , opellâ verò iſthâc atque inſpectione noſtrâ etiam fuiſſe dignum, compertum fuit, cujus proin potiora huc redeunt.

I. *Ulcus* illud ſiniſtræ frontis, olim humidum, jam ſiccum fuit, cutis retracta, cranium oboli magnitudine a pericranio denudatum, circumcirca verò *membrana* denſa, ſpiſſa, ſimilis illi dicendæ in humero & femore. An pericranium? An peculiaris membrana, ſanguinem prius quæ continuit?

Sub hâc *cranium* ipſum magnitudine alicujus floreni *tenue*, quaſi unica modò ſupereſſet lamina mobilis, *arroſum* fuit & *perforatum*, non tamen nigrum, nec fœtidum, uti dentes alias carioſi, niſi parum naribus admotum.

Subjacens dura mater fuit verè dura, ſpiſſa & tenax, quâ inciſâ plurimus emanavit ſanguis fluxilis, illæſâ comparente piâ matre, illæſo ſubtus cerebro.

II. In

II. In humero dextro, ſupra flexuram ejus cum cubito, deprehenſa fuit proximè ſub integumentis jacens *tunica* ſpiſſa, quaſi cartilaginea, quæ materiam concluſit & aperta effudit albam, grumoſo lacti aut caſeoſo coagulo ſimilem.

Hác evacuatâ comparuit *os exeſum*, conſumtum, ut digitus hiatui transverſo potuerit inſeri. Reliquum oſſis utrinque jam ad digiti latitudinem arroſum, perforatum, ut digitis prementibus facilè cederet.

Ulterius autem viſitantibus reliquum oſſis ad axillam æquale album, ſolidum comparuit, illæſis etiam cubiti osſibus.

III. Inciſione factâ, non profundâ, ſecundum longitudinem femoris (nam tabe conſumta ubique fuit muſculoſa ſubſtantia) perventum fuit iterum ad ſimilem *tunicam* craſſam, denſam, firmam, imò paucis, propriè cartilagineam, quâ obvolvebatur tumor.

Hâc apertâ profluxit *liquor* priori ſimilis, paulò quidem ſpiſſior, fluidus tamen adhuc, albus, caſeoſus, non fœtidus, ad tres circiter uncias æſtimatus.

Hinc oculis patuit, & digito immiſſo conſtitit, ſub hoc tumore *defuiſſe os* ipſum, ibi prorſus *conſumtum*, in medio tractu, dum pars ſuperior ad coxam, & brevior ad genu esſent in ſalvo.

Quemadmodum in integumentis nulla putredo; ita & hîc *nulla oſſium nigredo*, *nullus* item *fætor* ſingularis, ſed quæ ſuperfuerunt fruſtula de oſſe conſumto *perroſa* fuerunt, *alba omnia*. Defecit ita os inter extremitates pariter arroſas, utrinque ad digiti latitudinem.

Firmavit hanc quaſi fracturam, ut femur tamen maneret rectum, ſufformavit tumorem, materiâ concluſâ gravidum, *Tunica* iſta firma, an ad Atheromatis ſimilitudinem folliculus peculiaris? an perioſteum?

Caries iſta *alba* ultra non aſcendit, nec deſcendit per reliquam oſſis femoris ſubſtantiam, ſed dicto *terminata* manſit ſpatio.

Nul-

Nullum ex carioſis iſtis in fronte, cubito, femore oſſibus fuit *tumidum*, vel *mole auctum*, ſed magnitudinis naturalis.

Cœterùm ventriculus & inteſtina mirum quàm fuerunt inflata, unde etiam ante apertionem abdomen durum fuit atque tenſum inſtar tympani.

Hepar magnitudine ſuâ ſuperavit hepar alicujus vituli, obtulit quidem in ſuperficie maculas aliquot purpureas; interior tamen ejus ſubſtantia fuit naturalis.

Lien, renes, meſenterium, veſica, omentum benè ſe habuerunt.

Pectus anticum fuit acuminatum, coſtæ autem utrinque depreſſæ, atque reliquum thoracis ſpatium internum à prædictâ abdominis conſtitutione eò magis anguſtatum. Hinc pulmones parvuli, maculis quibusdam notati lividis, pleuræ verſus dorſi vertebras aliquantum adhærentes.

Cor ſanum, præterquam quòd auricula dextra fuerit juſtò major, ſanguine repleta fluido. Nullus polypus, nullus grumus, nec aliud ſanguinis obſtaculum fuit deprehenſum.

Bubones, quos in utroque latere per vitam habuit frequentes, modò majores, modò minores, fuerunt parvuli, glandularum colorem referentes naturalem, nec pus, nec calcem vel tophum continentes.

Fractum ante biennium *os femoris dextri* deprehenſum coaluiſſe quidem firmiter, ſed lineâ non rectâ, verùm planè ad angulum obtuſum. *Callus* autem comparuit rubicundus, fibris ex utrâque extremitate quaſi ligamentoſis, cartilagineis, ſemet invicem amplexantibus atque firmiter tenentibus. *Nihil hîc carioſum, conſumptum nihil.*

Quod ſupereſt, & tam ad ultimum Hiſtoriæ totius complementum, quàm ad evolutionem ejus atque comparationem cum analogis quibuscunque aliis ſpectaret, id quidem occaſioni reſervamus Academicæ, prolixius & pro dignitate, uti par eſt, tractandum.

OB-

OBSERVATIO LIV.

DN. D. ALEXANDRI CAMERARII.

Tumor Præcordialis Internus.

HUnc obtulit vinitoris *Uxor*, annorum plus 30. eò usque ſana, quinque liberorum mater, & bis terve ipſa, ſæpius vicina & maritus retulit, quæ ſequuntur:

Scil. ex phænomenis antecedaneis dubium erat ipſis principium, ratione cauſæ vel occaſionis. Voluit à marito accuſari *levatio ponderis* & geſtatio, quam vocavit in dubium uxor, potius ſubſtituens *emanſionem* aliquando *menſium*, cum vertiginoſo ſtatu, verno tempore, circa quod liberorum quoque minimus, ante annum natus, obierit.

Cùm itaque à vere in æſtatem obſervaſſet & toleraſſet *ſenſim occultè*, non acutè, nec inflammatoriè, aut cum aliquo corporis morbo, *increſcentem* tumorem, primùm mihi expoſuit & notanda dedit hæc Phænomena conſtituentia, conjuncta & concomitantia:

Locus erat *Epigaſtrii medium*, ſub ſcrobiculo cordis utrinque inter coſtas anticas infimas. Tumor ipſe ad tactum *circumſcriptus* internè, ſubtus *duriuſculus*, indolens, niſi premeretur fortiùs: Magnitudine pomi majoris; progreſſu menſium, quin annorum, modò perſtare in eodem, modò increviſſe dictus, non mutato externæ regionis colore. *Pulſare* non tam æquè tumorem ipſum, quàm ſpatium ſuper, inter ipſum atque coſtam proximam, ubi & duriorem attactum non ferebat, ſenſit & ægra ipſa de hoc querula, & admota manus, dum alias de cordis ſuo loco palpitatione quæſita nihil reſponderet. Fortius pulſare à motu, aſcenſu, terrore; in plano procedere facilius, multò minore cum moleſtiâ. Imò à motu ſentiri quandoque alliſum tumoris ad coſtam ægriorem.

Decubitus commodior ſuper latus dextrum; ſitus corporis ſedentis inclinatus antrorſum. Decubitus ſupinus & ſiniſter vel non, vel ægrè ferendus. Progreſſu tamen in ſiniſtrum latus cubatura prius comprimendo manu illum locum, & tumorem fulciendo quieſcere potuit, tumorem ſub coſtas ferè occultari obſervans.

Acceſſit poſt quadrantem anni, per quem cum tumore ſuo quaſi ſana vixerat, forſan ex ratione vitæ generis pauperculi & duriuſculi, *dolor* quidam *lateralis*, per ſiniſtrum magis, qui quanquam erat ſine horrore, calore, uti neque tunc neque poſt æquè ſolebat febricitare, ipſam tamen afflixit graviter, & in lectum dejecit, ubi decumbebat ægrius, reſpirabat difficilius, absque tuſſi tamen omni.

Mitigari potuerunt uſu medicamentorum hæ querelæ, ut præter alteras de tumore vix ſupereſſent magnæ vel multæ, ſed ægra facilè iterum reſpiraret, appeteret, deglutiret, cibum non niſi ægro illo tempore ægrè ferret, *menſtruaretur* usque conſtanter, utut inæqualiter. *Urina* naturalis & alvus libera. *Pedes* non tumidi.

Interim ſequentibus temporibus adhuc aliquoties ita correpta & dejecta fuit; toties tamen ſe recolligens, atque ſuperatis paſſionibus ad œconomiæ curam rediens. Cùm autem viveret in jugi metu, ob ſuſpectum tumorem, dubium ſæpe fuit, quid huic debeatur, quid morbo. Certè anno altero & tertio corpore non conſumto, facie non pallidâ, &c. admirationi fuit omnibus; tumori patienter tolerando ſenſim aſſueta. *Sanguis* tamen majo anni tertii ex brachio miſſus exhibuit caſeum, multo ſero turbido innatantem, cum cruſtâ ſpiſsâ, fœdâ.

Rebus ita variè ſe habentibus, tumore permanente, hoc ipſo anno tertio, iterum concepit, geſtavit, *peperit* filiolam ſuperſtitem.

Sed ad finem hiſtoriæ, quem exitum habuerit? Per aliquot annos nihil de ipsâ ampliùs audiveram, ejus ferè oblitus, donec tandem rediret ipſa ſponte, conſultura pro filia. Dubiè ipſam

con-

contemplatus agnovi tandem, & quid cum ipsâ interim actum fuerit interrogavi. Ipſa ergò rem obſcuram ita narravit, ut capere quidem vix potuerim, fidem tamen ipſi non adhibere etiam non poſſim.

Scil. vel ab uſu remediorum omnis generis undecunque oblatorum, vel longâ tandem conſuetudine, geſtationem tumoris ſibi fuiſſe tolerabiliorem, valuiſſe corpore melius, atque adeò ut dictum concepiſſe & peperiſſe; tumorem interim viſum vel factum *molliorem*.

Cùm ergò poſt ſeptimanas puerperii in vineâ ſeminibus phaſeolorum terræ committendis occuparetur verno tempore, veniſſe ex improviſo *tuſſim* quandam inſolitam, fortem, binâ vice. Tunc ſubitò, præviâ quadam intus quaſi *rupturâ*, ſibi *per os erupiſſe* materiam, neſcio quam & qualem, multam, quantam utrâque manu capere non potuiſſet. Hanc negat fuiſſe cruentam, vel purulentam, ſed toties quæſita non reſpondet aliter, quàm comparando illam cum ita dicta *matrice aceti*, & *tunicâ*, ut ovi ſine teſta; ſed inodoram, inſipidam. Negat porrò actum excretionis fuiſſe vomitionem, ſed prætendit *extuſſitionem*; absque tamen periculo tunc ſuffocationis, absque etiam dolore, cum ceſſatione tuſſis ſtatim ab exoneratione.

Et ita ſe liberatam momento temporis plenariè, conſtanter; nec tum ſenſiſſe reliquias vel recidivas ſymptomatum quorumcunque; nec hactenus pectore vel præcordiis mali quid paſſam.

Jam hoc *quid* fuerit? *Vomica, Hydatis, Meliceris, Atheroma? ubi* fuerit? ut tàm formare potuerit tumorem præcordialem cum pulſatione, quàm invenire viam vel tandem in tracheam; nec inferre tamen exulcerationem &c. Hoc inquam thema eſto, ſuper quod philoſophari cuivis maneat liberum.

(Tubingâ Auguſtam Vind. d. 1. Maji An. 1723. miſſæ.)

OBSERVATIO LV.

DN. D. PHILIPPI EBERHARDI DILLENII.

De Phlegmone ſeu Tumore inſigni Brachii dextri ſcarificatione curato.

CIvis Gieſſenſis tum temporis 83. annorum, robuſtæ & per vitam ſuam conſtitutionis ſanæ & optimæ, in manu dextra levem aliquem obſervat nonnihil renitentem tumorem, indies majora ad ſcapulas ferè maxima ſumentem incrementa; à barbitonſore imperitè tractatus per multas hebdomadas meum tandem requirit auxilium, remedia ſelecta tàm interna, quàm externa diſcutientia, fotus, emplaſtra &c. adhibebam quidem cum aliquo mali levamine, non tamen plenaria ejusdem ſublatione. Cum quoque hinc inde nodi quidam nonnihil molliores ſubalbicantes, ſanioſi quid præ ſe ferentes, apparerent, Cataplasmatis emollientibus, omnibus ſelectioribus, maturationem eorundem, ſed fruſtra per longum tempus intendebam; inſiſto hinc de novo diſcutientibus & præcipuè balneis vaporoſis, tantum verò aberat, ut ad ſudorem brachium diſponi potuerit, ut potius tumor ex inferiore brachii parte decedens, altiora & ſcapulas quoque petendo, reſpirationem difficilem, æſtum febrilem, cordisque anxietatem ſummam induxerit. Fonticulum, quem ſub primum meum acceſſum ſuadebam, æger renuebat. Veſtigium ſeu fovea ab impreſſo digito relicta vitium magis colluviei ſeroſæ, quàm ſanguinis accumulati mihi quidem ſubeſſe primitùs ſuadebat, ita, ut hinc ſcarificationem in brachio periculoſam admodum, qualis in hydropicis eſſe ſolet, judicarem; ſed cum prædicta remedia ſerum ſtagnans aliàs diſcutientia, ſelectiora, incaſſum erant omnia, tandem ad ſcarificationes repetitas binas hebdomadales progredior audaciter, quibus per tres ſeptimanas ſat copioſè inſtitutis, &

evacua-

evacuato ſanguine admodum ſpiſſo & tenaci, omnis ſenſim evanuit tumor, ut æger ille ferè jam nonagenarius adhuc dum Gieſſæ athleticè vivat.

OBSERVATIO LVI.

DN. D. PHILIPPI EBERHARDI DILLENII.

Puella Aſcitica perfectè curata.

PUella Machæropoei Gieſſenſis, trium annorum, aliàs vegeta, tumore pedum primum inſtar cachecticorum per aliquod tempus affligitur, parentes leviter omnia æſtimantes ex remediorum debitorum negligentia, malo fores non tàm occludunt, quàm aperiunt, ut tumor abdominis ſucceſſivè ad præcordia usque aſcenderit. Urina ſaturatè tincta, parca, tumor inſignis abdominis aquoſus, facies Hippocratica, pectoralium muſculorum conſumptio, ut coſtæ numerari poſſent, Hydropis ſpeciei, quam Aſcitem vocamus, ſignum dabant. Præſcribo aliis, quæ nauſeoſa puella reſpuebat, præmiſſis, ſub forma liquida ſequens remedium: ℞. R. Jalapp. ʒiſs. Cinnammomi acrior. ʒj. Extract. Elaterii ℈i. ⊖ abſynth ℈ſs. M. D. S. davon umgerüttelt 19. Tropffen Morgens und Abends in beykommendem Waſſer einzugeben. ℞. ▽ Diuret. è nucl. ℥iij. R̄. ♀ri. ʒij. Cinnammomi ʒiſs. Sirup. Cinnammom. q. s. ad gratiam. Poſt uſum aliquot dierum aquæ in maxima quantitate modò per alvum, modò per urinam excretæ fuerunt, & continuatâ hac medicinâ quotidiè, puella illa intra XIV. dies ab affectu hoc trunculento & ſcandalo medicorum per DEI gratiam liberata fuit, & adhuc dum ſana vivit. Recordor, quod eâdem medicinâ Arcarium quendam Eccleſiaſticum Wezlarienſem, quoad ætatem 60. annos ſupergreſſum Anaſarca laborantem, intra breve tempus reſtituerim priſtinæ ſanitati, qua jam adhuc dum fruitur. Elaterio & Cinnammomo omnem hujus mixturæ vim adſcripſi, quod aliis dijudicandum relinquo.

OBSERVATIO LVII.

DN. D. PHILIPPI EBERHARDI DILLENII.

De

Virtute hydragoga & Traumatica Chenopodii folio triangulo Tournefortii, vulgò Boni Henrici.

QUam levis hæc & nullius ferè momenti videatur herba, notum eſt, cum raró his in locis alicui uſui medico deſtinetur. Nec apud Botanicos præter traumaticam, abſtergentem, anodynam, expurgantem vim internam, quam nonnulli ipſi adſcribunt, quidquam de virtute Boni Henrici hydragoga externa legeris facile. Committebat ſe curæ meæ ante tres annos Senator quidam Gieſſenſis, optimæ aliàs per vitam ſanitatis, qui à climacterico magno non procul remotus, ſcabie ſatis maligna auctumnali tempore inficiebatur, brachia tantùm & pedes eorundemque articulationes præcipuè occupante. Jungebatur huic tumor pedis dextri ad genua ferè, digiti impreſſi veſtigia relinquens. Noduli laxativi, decocta lignorum, abſorbentia & multa alia interna cum externis linimentis, multo tædio id tandem efficiebant, ut ſcabies decideret, niſi quod in articulationibus firmiores radices nacta, fortiora mercurialia externa poſtularet. Tumor pedis poſt interna multa & externa quidem nonnihil imminuebatur, poſt levem verò in victu exceſſum mox redibat. Nec ſcrotum, quia erat Hernioſus ſimul, à tumore & ſcabie cum pruritu inſigni ac ſtillicidio ſeri acrioris liberum fuit. Ob Plethoram repetitas ſcarificationes, ſed ſine ſucceſſu in totum „ felici commendabam. Dum hæc fiunt, Bubulcus quidam „ Empiricus, herbam dictam ægro apportat, ipſique ſuadet, ut „ illam integram tumori applicet, evacuare hanc omnem „ aquam per attractionem, ſed non ſine doloribus, idem & „ radicem ejus præſtare, ſed nimis violenter. Approbatio-

nem

nem meam petit æger, facilis eram ad ſiſtendum ægri petitum, non ſine ſucceſſu aliquo, ſiquidem multum aquæ herba hæc quotidiè evacuabat, ſed non ſine doloribus, quos æger ita exprimebat: **Es thäte in dem Bein / als wann man ihme mit Piſtolen drein ſchöſſe /** præprimis ſi de radice imponeret. Pulverem hujus herbæ unguento pomato immiſcuit quoque æger, & ſic ulcuſcula à ſcabie inducta facilè curavit, & adhuc dum vegetus vivit.

OBSERVATIO LVIII.

DN. D. PHILIPPI EBERHARDI DILLENII.

De

Pilulis quibusdam in Dyſenteria Epidemica Anni 1719. circa Auguſtum graſſante univerſalibus.

Gieſſæ adhuc dum eram, & ob Praxeos felicitatem multis onerabar tum temporis ægris, Dyſenteria maligna epidemicè laborantibus, rem conſultò tractans nec ſiniſtrè, ſequentibus pleroſque abſolvi Pilulis, omnibus ægris ſalutaribus, præmiſſo vomitorio ex infuſo rad. Ipecacuanhæ, ad eliminandam ſaburram vitioſorum humorum ex ventriculo, omni veſperi dedi ſequentes Pilulas Rhabarbarinas, quas tum conſulto ex Rhabarbaro ipſo (cum in ipſius ſubſtantia magis lateat virium) pro baſi formare juſſi; omnes præter paucos, quos tum habui ægrotos, feliciter mali incommodum evaſere.

Deſcriptio erat talis.

℞. Rhabarbar. el. pulv. ℥j.
Extract. Aloës. ʒiij.
Theriacal.
Angelic. ā ʒiijß.
Tinct. Alexipharmac. Stahl. q. s.
f. l. a. Pilul. grani pond. conſperg. ♃. diaph. D. S.

Lapis

Laxirende Præſervir-Pillen, 25. davon alle Abends zu nehmen.

Et ſic cura feliciter laxata quotidie leniter alvo & ſuppreſſo moleſto teneſmô, hujus morbi ſymptomate primario, finem habebat.

OBSERVATIO LIX.

DN. D. PHILIPPI EBERHARDI DILLENII.

Caſus Hectica demortuæ.

FOEmina Wezlarienſis XXV. annorum, Phthiſica prognata matre & iracunda, puerperium egreſſa ante quatuor menſes phlogoſi vaga præcipuè poſt partum corripitur, ſuccedit inappetentia cum doloribus circa ſiniſtrum ventriculi orificium conſtrictoriis, reſpiratio fit ſucceſſivè anheloſa & magis difficilis, accedit capitis gravedo & vertiginoſa conſtitutio; digeſtio de die in diem magis læditur, varia ab aliis, antequam curæ meæ committebatur ægra, adhibentur ſtomachica, antifebrilia, pectoralia, ſed incaſſum omnia; vocatus, inſiſto antihecticis, infuſis pectoralibus, reſolventibus, præmiſſo leni ex Ipecacuanhæ radicis infuſo Vomitorio, levatur quidem tantiſper malum, ſed non tollitur, anxietates præcordiales, ſudores nocturni, Diarrhœa colliquativa, mortis Prodromi, ſeſe jungunt; medicamentis quidem nonnihil cedentes, ſed poſt unum vel alterum diem redeuntes, facie Hippocratica præſente; fatis tandem cedit ægra, voce clangoſa, & prædictis ſymptomatibus omnibus intenſioribus, expectoratione præcluſa, mortis terminum accelerantibus.

Viſum repertum.

Aperto thorace, pulmones lividi, lobi eorundem minores, duri hinc inde ſanguine ſtagnante, interius verò materia ſanioſa & purulenta referti erant, coſtis undique ut vix non-

nonniſi violenter ſeparari poſſent, adhærentes. Intra pericardium ▽æ erant ℥vj. Ventriculus admodum flaccidus & tenuis, ad levem contactum, præcipuè circa ſiniſtrum orificium, quod maculis quibusdam lividis exterius notabatur, fatiſceus, continens viſcidam colluviem. Meſenterium glandulis tumidis refertum, quoad colorem lividum admodum, omentum planè exſuccum & pinguedinis expers. Lien durus, tumidus, ſanguine atro refertus. Veſicula fellea ſolito major. Renes flaccidi.

OBSERVATIO LX.

DN. D. PHILIPPI EBERHARDI DILLENII.

Mictus cruentus curatus.

VIr 58. annorum (cujus parens affectu miſerere mei defunctus eſt, cujusque ſorores & filii cum filiabus alvi conſtipatione ſemper adhuc dum laborant) temperamenti cholerico-ſanguinei, in itinere verſus nundinas Francofurtenſes occupatus, ſtranguria corripitur, poſtea Teneſmo ſimul, adeò ut anus prociderit (quæ tamen jam ſuo loco perſtat) invaditur, excretiones alvinæ ſanguine tum nonnihil tinctæ hæmorrhoidum indicium; urget Teneſmus, urinæ antea ſtillicidium vertitur in nimium ejusdem, Diabeticorum more, fluxum. Francofurtum delatus, Medicus vocatus Dn. Dr. Burggraff ordinat infuſi laxativ. Mannagett. ℥ij. ʒij. Extract. Cnicopharmac. ℈iiiß. ▽ Diuret. è nucl. ʒiß. ſedes inde factæ ſunt 14. aut 15. itidem ordinatum fuit hoc ex Tartari reſolubil. ʒj. ⊖ Angl. ʒij. ⊕ depurat. ℈j. Externè inſeſſum ex Herb. Verbaſci, Flor. Chamomill. Rom. ſambuc. Farin. Sem. Lin. Baccis Laur. Juniperi, ad leniendum Teneſmum, nec non Olei Cheiri, Violacei, Scorpionum ãã pro inunctione pubis; melius inde quodammodo ſe habet, ut Wezlariam potuerit deferri. Teneſmus interea urget, excrementa ſpiſſa, atra, urina tenuis

P admo-

admodum & pallida, ſub decubitum in lectum profluens involuntariè, quæ ſub ſtatu corporis erecto guttatim tantum, & cum ardore in exigua quantitate, ut teſtam ovi circiter impleret*, excernebatur, omni horæ quadrante urgens; pulſus naturali ſimillimus alias, ſitis urget, vires proſtratæ ſunt. In principio uſus ſum pro potu ordinario Emulſione amygdalina, mane verò infuſo Theiformi ex Herb. Virg. ☉eæ, cui ad irregulares motus tonicos ſeu ſpaſticos ſiſtendos (zur erſten Taſſe) 45. guttæ Tincturæ ♂tis helleborat. Wed. inditæ erant, injuncto ſimul motu corporis leni. Loco Tartari reſolubilis in prædicto pulvere ſequ ordinavi: ℞. ⊖ Anglic. ℥ß. Arcan. dupl. ʒij. ⦶ cryſtallis. ʒj. Margar. or. præparat. ℈j. M. f. pulv. pro 4. doſibus. Interea appetitus adhuc erat proſtratus, molimina hæmorrhoidalia, ob contraria naturæ ſiccioris ſiſtebantur, translata verò ad ureteres, inſignem *Mictum cruentum* ad libras XII. quotidie procurabant, qui affectus ſequentibus applicatis remediis feliciter debellatus fuit.

℞. Decocti contra ſanguinis mictionem Mynſ. ℔ iß.
D. S. Anhaltender Tranck, Morgens und Abends ein Wein-Glas voll davon zu trincken.

℞. Tamarind. ſel. ℥j. D. S. Auserleſene Tamarinden in Zwetſchen-Brüh aufgekocht, Mittags gegen 3. Uhr davon zu nehmen.

℞. Unguent. Comitiſſ. Infrigidant. Galen. ā ℥ß. pulv. Trochiſc. Gordon. Aug. Croci ♂tis adſtring. ā ʒiß. Oleum Terebinth. ℈j. Oleum myrtill. hypericon. āā q. ſ. f. l. a. Unguent. D. in pyxid. S. kühlendes und anhaltendes Nieren-Sälblein.

℞. Fol. Quercus, Muſci Pruni Sylveſtr. Herb. Plantag. Burſ. Paſtor. Agrimon. āā M. j. Flor. roſ. rubr. M. ß. Rad. Biſtort. Tormentill. Plantag. ā ℥ij. Sem. Plantag. Sophiæ chirurg. hyperic. āā. ʒij. Baccar. Myrtillor. ʒvj. conciſ. contuſ. D. S. Species in Säcklein um die Gegend der Nieren in rothen Wein aufgekochet zu legen.

℞. Sem.

℞. Sem. 4. frigid. maj. āā ʒß. Plantag. hyperic. papav. alb. Sophiæ Chirurg. ā ℈j. ▽ Plantag. ℥ij. Burſ. Paſtor. Agrimon. fol. quercus tenell. Millefol. ā ℥j. f. l. a. Emulſ cui adde Dent. Hippopotam præpar. ſuccin alb. Ebor. ſ. △. præpar. ā ʒß. oc. ♋. præpar. ʒj Corall. alb. præp. ℈ij. Smaragd. gr. vij. Nitri ſaturniſati ℈j. Sirup. papav. alb. ʒiij. de liquirita ʒij. D. S. Beſondere anhaltende Milch öffters davon zu nehmen.

Adhibitum præterea fuit Decoctum contra Calculum Foreſti à Zwelfſero correctum, loco potus ordinarii, cum tanto ſucceſſu, ut æger priſtinæ ſanitati reſtitutus, ſine recidiva per aliquot annos adhuc dum benè valeat.

OBSERVATIO LXI.

DN. D. PHILIPPI EBERHARDI DILLENII.

Orthopnœa laborans curatus.

VIr 70. annorum multis itineribus, officio ſuo defungens, tanquam Cameræ Noſtræ Imperialis Nuntius primum pedeſtris nunc equeſtris, Orthopnœa afficitur ita, præprimis tempore hyemali, ut ſede erecta ſpiritum ducere coactus fuerit per longum tempus, tuſſis admodum eſt moleſta, & propter ſenium magis fatigat, in omne momentum ſuffocari videbatur. Fiunt hæc Anno 1721. tempore hyemali, ſequentia adhibui remedia menſ. Decembr. ℞. Liq. C. C. ſuccin. ♌. Salis ✱ci Volat. āā ʒj. Eſſent. Croci ℈j. Balſam. Vitæ Schrœd. ℈ß. Moſch. opt. gr. j. d. ad vitr. S. Lufft- und Bruſt-Eſſentz, 25. Tropffen davon des Tags dreymal zu nehmen, qua adhuc cum euphoria utitur. Propter tumorem pedum ſymptomaticum, laxans à me fuit interpoſitum, & cum quoque ſomnus quàm maximè deficiebat, ſequens pulvis optimè omnium ſeſe geſſit. ℞. Spec. Diambr. Diamoſch. dulc. āā. ʒß. Arcan. dupl. ℈ij Terræ fol. Tartari ⊖ Ononid. āā ℈j. Croci or. ℈ß. ⊖ ſuccin.

cin. volat. gr. v. Oleum deſtill. Fœnicul. gtt. iij. Cinnamom. gr. j. D. S. Ruh-beförderndes und Lufft-machendes Pulver. Item: ℞. Pulv. rad. Enul. ʒiß. pimpinell. alb. ʒj. Aron ℈ij. Milleped. præpar. ʒß. Croci or. ℈ß. Elæoſacchar. fœnicul. ʒß. M. f. pulv. D. ad vitr. Conſervale S. Eröffnendes Bruſt- und Magen-Pulver, mane & veſperi quoad apicem cultri ſumendus, quo adhuc, cum prædictis guttis feliciſſimè utitur, & per aliquot annos cum inſigni levamine vivit.

(Wezlaria Auguſt. Vind. d. 19. Maji. An. 1723. miſſa.)

OBSERVATIO LXII.

DN. D. JOSEPHI LANZONI.

Difficilis reſpiratio decocto raparum curata.

PLuries in praxi medica exercenda feliciter expertus ſum decoctum raparum factum cum aqua communi, mane jejuno ſtomacho, in pectoris anguſtiis, reſpiratione difficili, aſthmate tam humido quam ſicco, aliisque thoracis affectibus, & præſertim in Puteario, qui difficultate reſpirandi laborans, aſſiduo decocti hujus uſu ſanus eſt factus; quod etiam ejusdem decocti uſu, ipſarum etiam raparum frequenti eſu, cuidam Advocato Ferrarienſi 70. annorum contigit. Crepidarius ætat. ann. 58. à multis annis aſthmaticus, ad eam redactus erat anguſtiam, ut vix poſſet ſpiritum ducere etiam erecta cervice, imo ſæpe, præſertim creſcente Luna, ſuffocari miſerabiliter videbatur, poſt multa remedia incaſſum adhibita, ad uſum decocti hujus per 40. dies continuos, meo conſilio devenit, & facta frequenti ac copioſa excretione, ſanitatem recuperavit; nunc ſanus vivit, & uxorem adoleſcentulam duxit, ex qua duos filios genuit.

OB-

OBSERVATIO LXIII.

DN. D. JOSEPHI LANZONI.

Sternutatio exitialis.

RESTIARIUS Ferrarienſis ætat. ann. 36. bilioſæ temperiei, 4to. Id. Octobr. anni 1722. incidit in febrem tertianam, poſt cujus tertium paroxyſmum frequentes ſternutationes paſſus eſt, adeo ut intra horæ unius ſpatium plusquam centum ſternutationes numeratæ fuerint; accedente quarto paroxyſmo ſternutatio incruduit, quæ miſerabiliter eum ad ſepulcrum deduxit. Vid. Ephem. noſtr. dec. 2. ann. 6. obſ. 12.

OBSERVATIO LXIV.

DN. D. JOSEPHI LANZONI.

Calculi in ventriculo reperti.

UXor cujusdam proxenetæ ætat. ann. 41. per multos menſes conquerebatur de ventriculi dolore, nauſea ac inappetentia; at multum tentatis in vanum remediis, cum ſemper in pejus rueret, ad xenodochium S. Mariæ novellæ ſe contulit, & meæ curæ commiſſa, multa ex arte præſidia experta eſt, verum accedente febre continua, tandem pene emaciata fato ceſſit. Aperto cadavere, ut hujus morbi cauſa detegeretur, reperti ſunt in ventriculo lapilli variæ figuræ, quorum major unciam unam ponderabat, erant autem numero decem. Similem caſum notavit Thom. Burnetus in theſ. med. lib. 18. ſect. 8. & Wolffg. Höferus Hercul. med. lib. 3.

OBSERVATIO LXV.

DN. D. JOSEPHI LANZONI.

Ophthalmia fotu urinæ curata.

BRactearius quidam ann. ætat 57. qui nunquam à nativitate ægrotaverat, in ophthalmiam incidit, & reſpuens alia remedia, ſola urina propria tepida oculos affectos ſæpe fovendo ſanatus fuit, quod arcanum ipſe faſſus eſt accepiſſe ſe ab agyrta aliquo Bononienſi, & alterius recordor plebeii, qui ut viſum conſervaret, quotidie oculos propria urina madefaciebat, ita edoctus ut dicebat, à matre, quæ idem experta fuerat.

OBSERVATIO LXVI.

DN. D. JOSEPHI LANZONI.

Dolor colicus nive curatus.

AN. 1721. Phrygionem vidi, ætatis annor. 29. qui menſe Januario, ventris dolore ingenti affectus, pene amens inde factus, nivem abdomini impoſuit, & mox convaluit, præter omnium expectationem. Ita pariter mihi retulit ſacerdos fide digniſſimus, ſe vidiſſe ruſticum magnis doloribus ventris hyemali tempore frequenter obnoxium, cujus remedium erat vel nix, vel aqua frigida.

OBSERVATIO LXVII.

DN. D. JOSEPHI LANZONI.

Ex impetigine curata cæcitas.

LApicida Romandiolus, annor. ætatis 47. bilioſæ temperiei, pertinaci impetigine laborabat, ob cujus curationem multa adhibuit remedia, inter quæ aqua calcis vivæ adplicata fuit, ex con-

conſilio cujusdam circumforanei ; & paulo poſt in ophthalmiam ingentem amborum oculorum incidit, cum ſuffuſione; & ita brevi cœcus factus eſt, jamque mendicando vivere cogitur.

OBSERVATIO LXVIII.

DN. D. JOSEPHI LANZONI.

Vertigo vulnere capitis ſanata.

MYrópola annor. ætatis 55. temperamento bilioſo prædictus, ſæpe vertiginoſus, ob quod multa tentavit remedia, absque ullo levamine. De repente è ſcala delapſus, ob ipſam vertiginem, in capite læſus, vulnere cum magna contuſione in capitis parte poſtica, gravi exiſtente; quo curato, nunquam poſtea nec minimum vertiginoſum inſultum ſenſit, & nunc ſanus vivit, licet jam multi menſes à perpeſſo infortunio ſint elapſi.

OBSERVATIO LXIX.

DN. D. JOSEPHI LANZONI.

Aquæ ſaponis uſus in partu difficili.

PHrygionis uxor, ætat. ann. 31. cum toto biduo parere non poſſet, & magnis eſſet defatigata doloribus, epota aqua in qua modica ſaponis portio diſſoluta fuerat, intra horæ unius ſpatium alacri animo peperit filiam ſanam & robuſtam; quale remedii genus obſtetrix ruri in partu difficili ſe fere ſemper felici ſucceſſu adhibuiſſe retulit. Memini apud Burnetum in theſ. med. l. 14. me legiſſe, in tali caſu ſaponem nigrum feliciter applicari.

(Ferraria Auguſt. Vind. 17. Junii
An. 1723. miſſa.)

OB-

OBSERVATIO LXX.

DN. D. JOHANNIS ADAMI GOERITZII.

Hyſſopus Ratisponenſis creſcens è maceria,

DIſceptatum hactenus multum fuit inter Botanicos & alios eruditos, utrum Hyſſopus noſtras eadem ſit, quæ olim Hebræorum fuit, cujus fit mentio in Veteri ac Novo Teſtamento, pluribus locis. Negantibus hoc anſam dedit locus Bibliorum 1. Reg. c. 4. v. 33. ubi Spiritus Sanctus dicit Salomonem diſſeruiſſe à Cedro Libani usque ad Hyſſopum, quæ in muris creſcit, ſive, ut alii vertunt, quæ egreditur de pariete. Hinc inferunt, Hyſſopus noſtrarum Officinarum non creſcit in muris, ſed in hortis colitur, ergo non eſt ea, quæ olim fuit Hebræorum. Conſuluimus inter alios Commentatores in hunc locum etiam Cornel. à Lapide, Polyhiſtorem certe egregium, Virum multæ eruditionis & indefeſſi ſtudii, quem caute ſe geſſiſſe deprehendimus in explicatione eorum, quæ non ſunt ſui fori; ad Botanicos enim ſtatim provocat, & per Hyſſopum à quibusdam intelligi dicit origanum, ab aliis adianthum. Utrumque falſum eſſe credimus. Non abeundum eſt à communi ſententia, niſi neceſſitas urgeat, vetus eſt dicterium, quod & hîc locum habet. Quæ vero neceſſitas nos urgeat, ut credamus, per Hyſſopum Hebræorum à Spiritu Sancto aliam herbam intelligi, quam quæ hodie nota eſt in Pharmacopoliis noſtris ſub hoc titulo? Si nihil obſtat, quam τὸ creſcere è muro, ſufficientem Hyſſopi quantitatem tibi ſuppeditabo, prope Ratisponam reperiundæ, ut probem, etiam apud nos Hyſſopum egredi è muro, quod forte ubique locorum ſuccedet, ſi recte inſtituatur. Illuſtriſſimus ac Reverendiſſimus Dn. Dn. Langwerth de Simmern, Epiſcopus Teutraniæ, Suffraganeus Ratisponenſis & in Spiritualibus Adminiſtrator &c. multa nuper mecum collocutus eſt de Hyſſopo Veterum. Tan-

Tandem ut defenderet, Hyſſopum olim in Oriente creviſſe è muris, idque adhuc hodie fieri poſſe noſtris in terris, etiam frigidioribus, hiſce diſcurſum, uti ſolet, eruditum, finiit verbis: probabo, quod dixi, & poſt menſem in horto meo monſtrabo Hyſſopum è muro creſcentem. Altero die hortulano ſuo id negotii dedit, ut maceriam quandam horti ſui in Kumpfmühl prius probe madefaceret, & poſtea ſemen Hyſſopi aſpergeret. Quo facto, poſt menſem ipſiſſimam Hyſſopum ſuccreviſſe vidimus his oculis noſtris. Res ergo eo redit, hoc loco per murum ſeu parietem à Spiritu S. non intelligi talem, qui ſtruitur ex lapidibus ſeu lateribus cum calce, & poſtea dealbatur, ſed maceriam, quibus vineæ & horti quorundam cinguntur, dum lapides vulgares, interſperſo luto, ſibi invicem imponuntur. Has autem macerias frequentes olim in uſu fuiſſe in Oriente, ex multis locis Bibliorum Veteris ac Novi Tementi, v.g. Numeror. 22. v. 23. Pſalm. 62. v. 4. Proverb 24. v. 31. Eſ. 5. v. 5. Oſeæ 2. v. 6. Epheſ 2. v. 14. Cornel à Lapide textum allegatum ita interpretatur: Salomon diſputavit à maximis usque ad minima. Hoc non ita accipiendum eſt, ac ſi Hyſſopus ex vegetabilibus eſſet minimum, quod ad Hyſſopum non quadraret, ſive formam, ſive vires contempleris: altitudinem quippe ſaltis ſpectabilem etiam apud nos acquirit, nec deſunt, qui in Oriente Hyſſopum arboreſcere perhibent. Ratione virium planta minima prorſus dici non poteſt: eſt enim aromatica, multi uſus in affectibus thoracis, capitis, uteri & ventriculi. Ingreditur gargariſmata, & in Pharmacopoliis egregia medicamenta ex illa parantur v. gr. oleum deſtillatum, aqua, conſerva, ſirupus, ne plura laudemus. Quomodo porro minima dici poteſt, quæ in Veteri Teſtamento ad ſacrificia & alios ſacros uſus adhibita fuit? quæ in novo Teſtamento hanc dignitatem indepta eſt, ut in cruce pendentis & mox morientis Salvatoris ori ſanctiſſimo admoveretur. Salvis ergo melius ſentientium judiciis, credimus Spiritum S. hîc nominâſſe Hyſſopum ob notitiam & uſum communem, quod planta eſſet nemini non nota in

Oriente, & quæ notiſſima manebit usque ad finem mundi, planta ad ſacros olim uſus æque ac vulgares, culinares puta, adhibita; planta ubique fere reperiunda, non ſolum in hortis & muris, ſed etiam in montibus: creviſſe enim Hyſſopum in montibus domus ſanctæ & ramos ſuos ſuper faciem terræ extendiſſe quantitate unius brachii & minus, legi poteſt apud Serap. L. Simpl. c. 270.

OBSERVATIO LXXI.

DN. D. JOHANNIS ADAMI GOERITZII.

Pulvis Acherontis.

ADmiranda certe hactenus Chimiæ ſtudium produxit, inter quæ plurima caſu inventa ſunt, dum aliud quid quæſitum fuit. Sic inventor pulveris pyrii ne ſomniâſſet quidem, quæ ex mixtura nocīva accenſa expertus eſt. Uti autem inventis facile eſt addere, ita poſtmodum plura excogitata ſunt, & mediante hoc pulvere excuſſiones globorum, diruptiones murorum, & mille genera alia ignium artificialium producta fuēre. Igne tamen opus eſt, ut prius accendatur hic pulvis, ſi hos effectus experiri velis. Jam alium ejusmodi pulverem nocivum in Scenam producimus, cui igne non opus eſt, ſed qui ab aëre accenditur, & chartam aliaque facile combuſtibilia in cinerem redigit. Mentio hujus jam facta eſt in Annalibus Vratislavienſibus, conficiendi autem modus hactenus inter ſecreta habitus fuit. Alii ex melle & farina, alii addito alumine illum fieri perhibent. Nobis hæc formula communicata fuit: ℞. Alumin. roch. ℥ij. farin. ſecal. ℥ß. ♀ citr. ʒj. ſubtiliſſime pulveriſata miſceantur & in ſartagine torreantur, agitando materiam continuo cum ſpatula, ne ita cohæreat. Calcinatione peractâ, maſſa ſubtiliſſime pulveriſetur, & hoc pulvere inpleatur phiola vitrea ad collum usque, qui igne arenæ tamdiu calcinetur, donec ruſeſcat. Quo viſo orifi-

cium

cium phiolæ clauditur, & poſt refrigerationem cera obturatur. Paravimus etiam hunc pulverem ex ſolo alumine rupeo, modo allegato, qui eundem effectum nobis præſtitit; ætatem tamen non fert, ſed vires ſuas perdit, etiamſi in vitro craſſiori optime clauſo aſſervetur, quæ virtus deperdita reſtituitur, ſi de novo calcinatur.

OBSERVATIO LXXII.

DN. D. JOHANNIS ADAMI GOERITZII.

Pulvis fuſorius.

HUnc pulverem hòc nomine inſignimus, ob virtutem, quâ pollet, maxime fuſoriam: monetam enim interpoſitam quamcunque argenteam & cupream in momento primo liquat in globulum, neque candela aut carbone opus eſt pro accenſione, modo pulvis Acherontis ad manus ſit. Paratur ex Nitri ℥ij. ſcob. min. 🜍 citr. āā ʒß. Experimentum aliquoties fecimus cum groſſis Imperialibus & obolis Ratisponenſibus ſequentem in modum ovi putamen ad medietatem usque implevimus pulvere noſtro fuſorio, poſtea groſſum ſuperpoſitum pulvere hoc operuimus. Supra hunc pulverem particulam pulveris Acherontis chartæ bibulæ involutam poſuimus, quo ab aëre accenſo, ſubſtratus pulvis fuſorius mox flammam concepit, & monetam una cum ovi putamine liquavit igne fortiſſimo.

(Ratisbonâ Auguſt. Vindel. d. 1.
Julij A. 1723. miſſa.)

OBSERVATIO LXXIII.

DN. D. JOHANNIS ADAMI LIMPRECHTI.

De manu in ſepulchro ultra Seculum ab omni putredine conſervata.

VIr Pl. Reverendus Dn. M. Sigismundus Bärenſprung Neo-Angermündæ Concionator Primarius, rebus Eccleſiaſticis Præpoſitus & Dioeceſeos Stolpenſis in Marchiâ Brandenburgicâ Inſpector Regius ex antiquâ illa Bärenſprungiorum familiâ, ut obiter hæc annectam, oriundus, à qua orbi quoque olim datus Chriſtophorus quidam, qui Germanorum Studioſorum Academiæ Pragenſis 1409. menſe Decembr. ob diſſidium cum Bohemis valedicentium, novamque tunc temporis Lipſienſem ſalutantium Dux & in ea Primus Philoſophici Ordinis Decanus electus fuit ut anno ſequente 1410. die 25. Januar. in hac facultate ibidem autoritate publicâ Magiſtros crearet, hic, inquam, Theologus anno Reparatæ Salutis noſtræ 1714. de ſepultura filioli ſollicitus in medio templi Parochialis Neo-Angermündenſis pavimentum quodammodo declinans animadvertit, unde vetuſtum ibi latere ſepulchrum judicat, cui per veſpillonem magis aperto humandum cadaver concreditur.

Conjugem 1721. d. 18. Junii è viventium numero exemptam ſoboli adjungere Idem tentat, quare in eodem ſepulchro locum pro ipsâ quærit, quem & invenit, inſuper tamen & aliud quid, quod nemo ibi quæſiviſſet. Terrâ enim profundius remotâ loculus apparet ex ligno quercino quondam confectus, quem extenſa annorum ſeries collabi coegerat, demptisque aſſeribus oſſa humana omni cute & carne denudata reperiuntur, exceptâ manu dextrâ digitis quodammodo incurvatis formatâ quibus poſt mortem libellus inditus fuit, cujus ſolum operimentum adhuc reſtabat. Hæc manus integra cute & carne ſua veſtita colorem carnis fumo induratæ refe-

rens

rens è medio reliquorum oſſium tegumentis ſuis naturalibus planè privatorum extrahitur. Digitorum ungues diſtinctiſſimè in ea obſervabantur & cubitus cum vaſis exſuccatis & tendinibus usque ad focilium extremitatem ferè pertingentibus firmiſſimè illi adhærebat.

Fama de novo hoc invento cum in Urbe percrebeſceret, copia civium in templum affluit, inter quos duo etiam qui in ea & in vicinia praxin chirurgicam per multos annos non ſine laude exercuerunt & veritatis hujus teſtes vivi eſſe poſſunt unâ cum aliis accolis & peregrinis numerum centenarium ſuperantibus, oculis & manibus ſuis manum hanc ultra ſeculum in cryptâ à putredine conſervatam cum admiratione per integros quinque dies ad ſatietatem usque uſurpantibus, donec tandem juſſu memorati Dn. Præpoſiti reliquis Sceleti hujus partibus reddita & ſepulchrum iterum clauſum fuit.

Ut autem raram hanc manus conſervationem Dn. Præpoſitus in memoriam ſibi ſæpius revocare poſſet, alium librum cadaveris hujus capiti ſuppoſitum, Bibliothecæ ſuæ, ne tractu temporis penitus periret, inſeruit, qui fuit Poëta ille Romanus *Virgilius* in formâ Octavâ, quoad mediam & maximam ejus partem etiam incorruptus. Hunc menſe Septembr. 1722. manibus propriis adhuc tractavi, de ligatura vero ejus nihil amplius reſtabat.

Cum Annales Eccleſiaſtici hujus templi evolverentur, docuerunt ſequentia: Circa primum decennium præcedentis Seculi Conſulum quendam hujus Urbis vixiſſe, nomen ei fuit Johannes Crumcrügerus, virum multis meritis, præcipuè juſtitiâ optimè adminiſtratâ, cujus quippe Symbolum: RECTE FACIENDO NEMINEM TIME, legato dein Centum Imperialium templo huic deſtinato pro impetranda in eo honorifica ſepultura clarum, qui ſepulchrum hoc, in quo manus iſta eſt inventa, pro ſe & conjuge ſuâ alibi poſtmodum mortuâ & ſepultâ propriis ſumtibus à reliquâ terrâ ſeparari & circumcirca in fundo æquè ac in ſuperiore ejus parte trabibus accu-

ratè tecta, lapidibus coctis muniri curavit ita ut loculum, antequam edax rerum tempus illum corrumperet,nulla terra attingere poſſet. Hujus corpus die tertio Januarii inter horas decimam & undecimam nocturnas exanimatum anno Seculi elapſi decimo ſeptimo in eo ſepoſitum fuit.

An Aridura particularis an vero frequentior uſus medicamentorum balſamicorum in affectu quodam hujus manus præternaturali adhibitorum cum Conſul hic adhuc in vivis eſſet, conſervationi diuturniori cauſam præbuerint, pro certò affirmare vix audeo. Judicent & alii.

Hoc addam: Galliam Narbonenſem perluſtranti Toloſæ in Monaſterii Diſcalceatorum periſtylio 1679. medio fere menſis Auguſti monſtrata mihi fuiſſe corpora integra jam diu ex ſepulchris extracta, muro tunc temporis inclinata numero ad minimum duodecim, adeò exactè exſuccata, ut lineamenta etiam faciei quodammodo apparerent, habitus quoque eorum clauſtralis, quo ornata terræ fuerant commiſſa, putredine quidem magna ex parte corruptus, ex lanâ tamen cœruleo colore tinctâ confectus facilè judicari poterat. Hanc corporum integrorum per tot annos conſervationem monachi peregrinis ea oſtendentes virtuti telluris, in qua olim fuiſſent humata, adſcribebant. Medicus vero ibidem tunc temporis degens, ſcriptis ſuis in Orbe litterario clarus, quæſtionibus ſc. medico-phyſicis ; & erudito de Apoplexia tractatu, Dn. Bayle, natione Gallus, qui me non ſolum humaniſſime excipiebat, ſed & duobus aliis tractatulis, quos ediderat, de fluxus menſtrui cauſis, & de fœtu per viginti annos in utero materno relicto donabat, in ea erat opinione, terram hanc putredinis cauſam, quam ſal volatile cadaverum vocabat, citiſſimè abſorbere.

Cæterum Nomen Crumcrügerorum circa Seculi decimi ſexti medium jam tum Illuſtre cœpit eſſe & amplum. Johannes enim Noſter *Patrem* habuit Jacobum, per triginta tres annos in Collegio Senatorio Neo-Angermündenſi locum & per

per viginti octo annos Conſulis munus obtinentem, 1585. die tertio Junii anno ætatis ſuæ 67. mortuum, *Matrem* Catharinam Helwigiam poſt *nonageſimum* vitæ ſuæ annum die primo Auguſti 1618. demum denatam, aviam, proaviamque factam & ad rariſſimum felicitatis humanæ gradum protractam, ut ad *centum ac viginti ſeptem* usque poſteros Familiam ſuam ampliatam ipſa numerare potuerit, *Fratrem* vero natu maximum Martinum J. U. D. Imperatoris Romani Conſiliarium & ſupremum fiſci ejus Cameralis Præfectum ob præclara merita inſignibus ſplendidis inſignitum quæ exhibent avem alis explicatis annulum aureum gemmâ ornatum roſtro ſuo tenentem tàm clypeo quàm criſtatæ & coronatæ galeæ inſiſtentem. Hæc inſignia fratribus quoque ſuis Johanni Conſuli & Georgio Quæſtori Neo-Angermûndenſium Gratiâ Cæſareâ ſingulari conceſſa fuiſſe videntur, ut colligi licet, partim ex lapide quo ſepulchrum Conſulis Johannis tegitur, partim ex vicino genealogico Crumcrûgerorum monumento originem à modo nominato Conſule Jacobo cum conjuge ſua Helwigiâ quorum filius quartus Johannes noſter fuit deducente, ex lapide longitudinem viri æquante affabre exſculpto coloribusque tincto, lateri dextro Januæ, per quam in Sacrarium itur, muro immiſſo. Monumento hic lapideo ſuperimpoſita ſunt judicia Regis ſcilicet Salomonis, & extremum illud Chriſti, Filii DEI, à cive & Pictore in Sileſiâ Saganenſe Johanne Reihero 1587. artificioſiſſimè depicta, ſequentibus Rhythmis diſtincta:

Judicabit Judices Judex Genera }
Ibi nihil proderit dignitas Papa } lis
Sive ſit Epiſcopus ſive Cardina }
Reus condemnabitur nec dicetur qua }

Ibi nihil proderit multa allega }
Neque quid excipere, neque replica } re
Nec ad Apoſtolicam ſedem appella }
Reus condemnabitur ſciens benè qua }

Cogi-

Cogitate Miſeri qui & quales es
Quid in hoc Judicio dicere potes } tis
Quo nec erit Codici locus nec Diges
Chriſtus Judex, Dæmon Actor, Reus erit Tes

(Berolino Auguſtam Vind. d. 16. Julii A. 1723. miſſæ.)

OBSERVATIO LXXIV.

DN. JOHANNIS HENRICI LINCKII.

Fœtus humanus monſtroſus ſimilitudinem Leonis habere, ſed perperam, putatus.

MUlta apud ſcriptores inveniri monſtrorum exempla, quæ non parvam ſæpe deformitatis ſuæ portionem tum ex perverſa aſpicientium dijudicatione, tum ex rumore & fabula ſolum vulgi adepta, publicis hinc typis deſcripta, imò delineata appareant, ſi vero ſagaciore coram oculo conſpiciantur, aliâ forſan & non ita enormiter aberrante ſe facie ſiſtant, facile ut credam perſuadeor. Id quod præcipuè in illis ſuſpicari licuerit Schematibus, quæ beluinas exhibere imagines feruntur, affictas non raro certius quam connatas; quamvis negare neutiquam ſuſcipiam, nil unquam datum fuiſſe, quod vere ſimulacrum beſtiale naturâ geſſerit; ſolum id mihi effari & exemplo illuſtrare hac vice ſufficiat, quod talium etiam multa interdum magis fingantur, quam vere exiſtant. Exemplo nempe ſit non noſtrorum ſaltem civium ore, ſed publicis etiam Novellarum hebdomadariarum, ut vocant, tabulis decantatum ita dictum monſtrum, quod leonino capite, imo verò cauda prognatum eſſe propalabatur, & hinc ſpectatorum undique turba avide colluſtrabatur. Sed quam verè tale quid exhibuerit, ſequentibus αὐτόπτης exponere ſuſtinebo.

Die

Die ſcil. trigeſimo menſis Maji, anni R. S. 1723. hic Lipſiæ Lignatoris cujuspiam, ante portam Ranſtadienſem in via lapidea habitantis conjux 43 circiter annorum, puellum peperit vultu perquam deformem, qui ab ipſa matre & obſtetricantibus, primo ſtatim aſpectu pro monſtro fuit habitus. Patri nomen eſt Chriſtiani Geſner 74. annorum. Mater inſolita infantis ſpecie perterrita, imaginem Leonis lapidei cauſata eſt, puteo Thomano impoſiti, quam nullo non tempore fixis oculis aſpexiſſet, cujus conceptas ideas recenti jugiter memoria habuerit; unde autumavit, infanti obtigiſſe ſpeciem leoni ſimilem. Quia igitur infans nihil alimenti recepit, & ſi quid ipſi inſtillatum fuit, ex ore protinus reddidit, hinc nihil ita deglutiens, paulatim cœpit langueſcere, ut adeo Baptiſmus domi maturandus fuerit, ex quo nomen Chriſtiani indeptus eſt. Per omnia humanam formam repræſentabat perfectè, niſi quod per totam corporis ſuperficiem lanugine eſſet conſpicuus, cujus paulo uberior progenies â vertice ad cervicem & ſuperiorem dorſi partem eminuit, & ſi perennaſſet homo, citra controverſiam ſolitam formam fuiſſet exceſſurus. Fronte præter conſuetam Naturæ legem elevatâ & ſpongioſa, ore item ac naſo perquam deformi apparuit. In dorſo quod Tab. IV. Fig. 2. lit. a. teſtari poterit, circa infimam vertebram, oſſi ſacro vicinam tumor aquoſus majuſculus pellucidus conſpiciebatur, formam Floreni Cæſarei ambitu exhibens, quæ leoni caudam addidiſſe dicebatur. Hanc obſtetrix infantem faſcians, imprudens aperuit, ex qua protinus materia aquoſa, fœtida ac purulenta defluxit; at brevi poſt ſpiritum reddidit infantulus.

Varia de hoc caſu inter vulgus ferebantur judicia, nec deerant qui, cum Fama percrebuiſſet urbem, gregatim accederent monſtri viſendi gratia, & ubi puerperam viderant, partus prodigioſi miſeratione tacti, ſtipem liberaliter porrigerent infelicibus. Ab his αὐτόπταις varii poſtmodum de hac re per urbem rumores diſſeminati ſunt. Erant, qui, rem variis

R acces-

acceſſionibus exaggerantes, multa fabularentur de Leonis facie, quæ tamen magis phantaſiâ hominum, quam firmo veritatis talo nitebatur. Erant etiam, qui famam monſtri diminuerent; nec deerant, qui obſtetrici cauſam mortis imputandam vellent, utpote quæ aperto illo dorſi tumore, mortem infantis acceleraſſe dicebatur. Erant qui contenderent, inhæſiſſe ibi partem caudæ brevioris, quam dicta fœmina, neſcio quâ causâ permota, illico detruncaſſet. Jam in ſubſidium nutrimenti inſtillata, per dictam aperturam defluxiſſe omnia, imo ipſi reſpirationi cum hoc foramine arctam neceſſitudinem interceſſiſſe, addebatur. Variis his rumoribus civitatis noſtræ Proceres commoti, accuratiorem infantis inſpectionem inſtituturi, accerſito protinus in curiam exanimi Partu, eundem exterius ſecundum potiores circumſtantias & Phænomena examinatum, Nobiliſſimo Civitatis Judicio committebant, in ſubſidium vocato Civitatis Phyſico, Clariſſimo, Experientiſſimoque Domino Doctore Petermanno, eidemque in ſocietatem dato Ampliſſimi Senatus Chirurgo, Domino Rudorffo, qui in conclavi peculiari cultro anatomico ſubjiciebant cadaver, & coram Spectatiſſimo Judicii Præfecto ac Aſſeſſoribus omnia ſagaciſſime perquirebant.

Ego, qui infantis viſendi, ejusdemque Muſeo meo vindicandi gratia, nullas vigilias, labores nullos prætermittebam, ad hunc ſectionis actum accedendi occaſionem nactus, ab initio ad finem ſecantibus adſtiti, ubi primum, cum frons & occiput decuſſatim aperiretur, os frontis apparebat nullum, & ſub ipſa ſtatim cute reſidebat cerebrum. Succedebat naſus ſimus & depreſſus, cumque labrum ſuperius deeſſet, ejusdem in locum ſubſtitutum erat ſignum labri leporini, deerant inſuper oſſa palati ordinaria. Orbiculo naſi particula carnis accreverat, in longitudinem labri ſuperioris deficientis exporrecta, quæ vicem ſepti narium ſuſtinebat, dum ſupernè per palatum ducta usque ad fauces, oſſique, vomer dicto, appenſa, ſpatioſas utrinque rimas conficiebat, per quas usque

que ad oſſa, ex quibus ſuprema pars naſi componitur, licebat introſpicere, id quod ſuppeditata de vultus ſpecie Fig. 1. pluribus illuſtrare poterit. Cæterum miro quilibet ardebat deſiderio ſciendi, quo fundamento niteretur vulgaris de commercio reſpirationis cum foramine, in dorſo conſpicuo, rumor? Impoſitis igitur operi manibus, adhibito canali, per foramen dictæ puſtulæ ventus deferebatur, ubi interim ori levior plumâ admovebatur, quæ tamen nulla ratione motitari poterat. Adde quod in ipſa ſectione & apertione Thoracis ac Abdominis omnia juſto ordine diſpoſita, ne dum ullo communicationis cum foramine ſigno turbata, conſpicerentur: ex quo apparet, falſum & effictum fuiſſe, quicquid de hac re in vulgus rumores exſparſerant. His rite peractis, ad foramen demum pergebatur, quod ſitu externo teruncii ſaxonici amplitudinem exhibebat, & ſtilo ſollicitè perquiſitum in fiſtulam ſacram pertranſibat, per quam omnino delatum in medulla ſpinali deſinebat. Ergo ſi rem accuratius penſitamus, haud longe a ſcopo aberrabimus, dicturi: Infantem cœpiſſe laborare Hydrocephalo, vitio Spinæ bifidæ exorto, ad quod credendum nos inducunt exquiſitæ exemplorum paritates, quæ paſſim in Miſcell. Nat. Cur. offendimus, ex quibus eminet Obſervatio D. Joh. Burgii de Erroribus Naturæ in formatione fœtuum notabilibus D. II. Ann. V. pag. 143. quæ docet, ſpinam dorſi, ablatâ cyſtide præternaturali, nudam, & media ſui parte foramine rotundo conſpicuam fuiſſe, ex quibus fluxit opinio, ſpinam eo loco eſſe bifidam. In Dec. III. Ann. IX. & X. p. 321. exhibetur definitio, qua deſcribitur, quæ ſit ſpinæ bifidæ indoles, quæ cum foramine circa infimam vertebram modo dicto per omnia perfectiſſime conformis eſt. Quibus ſubjungitur, medullæ ſpinalis iſtiusmodi læſionem, viam ſternere infantibus ad Hydrocephalum: ex quibus liquido apparet, raro ſpinam bifidam adeſſe, niſi quæ Hydrocephalo ſimul gaudeat ſocio, & vice verſa. Cauſa hujus morbi ibidem loci graphice depingitur. Aut enim, inquit,

quit, præcedere organicam ipſarum vertebrarum læſionem, in lapſu matris gravidæ, aut fortiorem imaginationem maternam, quorum Tulpius Obſervat. 29. & 30. haud obſcura in ſcenam producit exempla, aut humorale vitium ſuccique nervei & lymphatici latentem vitioſamque diſpoſitionem anſam dediſſe tali congeſtioni, atque ita præpediviſſe oſſificationis negotium. Quæ cum ita ſint, non vana conjectura ducimur, infantem a matre, aut lapſu, aut fortiori imaginatione in hunc ſtatum rerum fuiſſe deturbatum, & ſpongioſa frontis facies, oſſe ſuo ordinario deſtituta haud obſcure ſignificat, prodromum hîc apparuiſſe hydrocephali: huic ſententiæ ut audacter adhæream, tot, & plus ſemel viſa exempla adigunt, quibus docetur, nullibi apparuiſſe ſpinam bifidam, niſi, ubi natura in formatione & elaboratione partium corporis, capitisque præcipue turpem ſe dederit, cujusmodi exempla invenimus Dec. II. Ann. III. p. 363. quæ ſignificant, ſpinam bifidam Hydrocephalo proximam ſubminiſtrare anſam; quo commode trahi poteſt D. I. Anni I. Obſervatio. VII. qua novo exemplo probatur, monſtrum biceps ſpinâ dorſi bipartita laboraſſe, ubi pari modo ex Borello ſententia confortatur, monſtrum quodpiam biceps ſpina dorſi bifida fuiſſe ſignatum. Ex quibus ſonticas conjecturandi cauſas indipiſcimur, in reliquis exemplis, quæ Dec. III. Ann. IX. pag. 203. Dec. II. Ann. V. p. 339. item Ann. IX. p. 201. de hydrocephalo perluſtravimus, ſpinæ bifidæ quidquam interfuiſſe: cui rei penitius indagandæ nec tempus nec occaſio ſufficere voluit. In fœtu enim à nobis exhibito labia leporina majora, naſum juſto planiorem & latiorem, nares magis hiantes, defectum oſſis frontis eundem in modum atque in exemplis modo adductis animadvertimus. Ex caſibus jam recenſitis non ſolum clare perſpicitur, malum ſpinæ bifidæ, ſive cum oriundo, ſive provectiori hydrocephalo connexæ, medelis tolli poſſe nullis, ſed etiam id clare & invicte colligitur, ipſam ſectionem tumoris ejusmodi ſeroſi, mortem per ſe inſtantem, omnino feſtinare poſſe,

Miſcell,

Miſcell. Nat. Curioſ. D. II. Ann. X. p. 85. ubi ſignificatur, ex cauterio potentiali infanti cuidam Hydrocephalo laboranti applicato, tam copioſum ſeri effluxum ſeſe exſeruiſſe, ut infans brevi poſt animam exhalaverit, quemadmodum & infans a nobis deſcriptus, poſt aperturam cyſtidis illius in dorſo & ſubſequente ſubitaneo ſeri effluxu derepente exſpiraſſe dicitur. Vid. Tab. IV. Fig. 1. & 2.

(*Lipſia Auguſt. Vind. 31. Jul. An. 1723. miſſa.*)

OBSERVATIO LXXV.

DN. D. CONRADI BERTHOLDI BEHRENS.

De Inſitione Variolarum.

INſitio variolarum hoc anno Londini die 22. Maji in Regio Principe Noſtro, Sereniſſimo *WILHELMO AUGUSTO*, Duce Brunſuigo-Luneburgio ac Lancaſtriæ, feliciſſimo ſucceſſu peracta, monet, ut poſt Excellentiſſimum *Dn. D. Klaunigium in Miſcellan. Noſtris cent. 5. obſ. 2.* Operationis ejusmodi proceſſum, ceu quidem jam Londini ante biennium inſtitutus eſt, cum Societate Noſtra communicem. Eſt autem diarium Londinenſe anno 1721. ſcriptum, quod quamvis, ut in *Actis Medicorum Berolinenſium Decad. II. Volum. II.* video, forte jam Regiomonti in Schediaſmate *Boretii* de Inoculatione variolarum, mihi tamen non viſo editum ſit, à me tamen de novo in latinum idioma verſum, & alia quædam ſubjuncta, nec in ſchediasmate illo, nec in Actis Medicorum Berolinenſium comparentia.

2. Anno ſcilicet 1721. juſſu Regiæ ſuæ Celſitudinis, PRINCIPIS WALLIENSIS, in præſentia Medicorum ac Chirurgorum inſitio variolarum in ſequentibus captivis in Newgate per chirurgum Carolum Meyland inſtituebatur.

 1.) Ma-

1.) Maria Nordt. ætat. 36. annorum.
2.) Anna Tompion. 25.
3.) Eliſabeth Harriſon. 19.
4.) John Cowtery. 25.
5.) John Aliocki. 20.
6.) Richard Evans. 19.

3. Die antecedente Chirurgus Meyland in ægro quodam variolis benignis & maturis laborante, aliquot puſtulas bene maturas exprimens, materiam in pyxidem argenteam, in aqua fervente priùs calefactam, occludendo eandem bene, ac in calido linteo ſervando pone corpus ſuum geſtabat, usque ad operationem, ne ſcilicet refrigeſceret & ſpiſſior evaderet.

4. Die nono Auguſti ante meridiem intra nonam & decimam horam operatio in dictis ſex perſonis ſequenti modo peragebatur. Chirurgus in ſingulis ſex in cute in utroque brachio & dextro pede inciſionem cruciformem faciebat, in illis locis ubi alias fonticuli inciduntur, infundebatque vulneri materiam purulentam adhuc benefluidam exiguo cochleari, miſcendo cum ſanguine effluente, obtegebatque vulnus apud quosdam dimidio cortice nucis, apud quosdam capitello argenteo, ligabatque ne purulentia variolacea juxta cum ſanguine effluere poſſet.

5. Die X. & XI. Auguſti vix exigua imo nulla apud dictas perſonas mutatio deprehendebatur, niſi quod Maria Nordt quandoque de ſymptomatibus hyſtericis & anguſtiis, quibus alias etiam ſana exiſtens, obnoxia fuit, conquereretur, reliqui bene dormiverant, veſtibusque ſuis induti, totum diem extra lectum ſe habebant, appetituque gaudebant, quamvis ipſis nil præter juſcula tenuia avenacea, hordeata & pauxillum panis butyro illiti ſuppeditaretur.

6. Die XII. Auguſti die ſabbati Chirurgus inciſionem non ita inflammatam & ad ſuppurationem vergentem, ac in aliis caſibusque ſimilibus obſervavit, unde ſuſpicans materiam

puru-

purulentam, quam ultra 15. vel 16. horas ante inciſionem aſſervare debuerat, non ita activam & vigoroſam exſtitiſſe, ut intentioni in actum deducendæ ſufficeret, eaque propter recentem purulentiam variolarum ex Hoſpitali Chriſti nactus, eo adhuc die apud quatuor perſonas in brachio utroque inciſionem longam faciebat, Johanni vero Aliocki propter minorem copiam purulentiæ, tantum in brachio dextro ſolum, infundebatque eandem de novo.

7. Die XIII. Auguſti mane quinque illæ perſonæ, quæ variolis non laboraverant, conquerebantur de doloribus in utroque brachio, quapropter deligatio ſolvebatur, occurrebatque prima inciſio inflammata, pus ſuppeditans, quamvis de cætero ægri hi non male ſe haberent.

8. Die XIV. Auguſti mane Maria Nordt conquerebatur imprimis de dolore capitis & dorſi in prægreſſa nocte, ſimili modo quoque Anna Tompion, quamvis hæc absque decubitu in lecto, ceu quoque reliqui obambulabant. Apud quinque verò has perſonas, qui variolis nunquam antea laboraverant in pulſu febrilis quæpiam alteratio notabatur, magis tamen in uno quam altero; et hic quoque poſt hodiernam puſtularum rubrarum eruptionem non ita magnus erat. Omnes quinque tamen in facie elevatas quasdam puſtulas oſtendebant, & in pectore brachiis & pedibus, interque illos Johanni Cowtyeri genuina variola in fronte prorumpebat, materia lutea jam repleta. Vulnera vero apud quinque materiam fluidam ſuppeditabant, ceu fontanellæ, excepto Richardo Evans, qui variolis jam laboraverat, ac in quo vulnera erant ſicca.

9. Die XV. Auguſti eruptiones in quinque illis perſonis eodem modo ac heri occurrebant. circa noctem vero non ita rubicundæ apparebant, ſed fuſcæ, manebantque ægri in ſtatu tolerabili. Notatu tamen dignum erat, quod Richardus Evans, qui variolis præcedente anno in carcere laboraverat, nullos plane dolores nec calorem tumoremque ſeu inflam-

flammationem in vulneribus paſſus fuerit, manebantque hæc ab initio pallida, & ab heſterno die plane ſicca. Mariæ Nordt circa vulnera bene inflammata tumor erat, quem tamen Chirurgus absque deligatione ſoli naturæ relinquebat, ceu quoque apud alios neque emplaſtrum neque unguenta uſurpabantur, neque aliud ullum vel minimum medicamentum externe aut interne poſt purgantia his ægris in præparatione data.

10. Die XVI. Auguſti, ægri in eodem ſtatu manebant, niſi quòd vulnera materiam purulentam craſſiorem ſuppeditarent. Annæ Tompion erumpebat lutea puſtula in pede, John vero Aliock puſtulæ quædam plures in facie & brachiis proveniebant. Quoniam vero hæ diſtinctæ erant, ideo quoque cutis in facie aliisque locis non adeo tumefacta apparebat, uti in variolis ordinariis, ſed quælibet puſtula in circumferentia erat inflammata rubra, uti in furunculis, materia vero in variolis non pus album ſed magis liquidum, variolæ vero elevatæ, luteæ, uti communes variolæ diſtinctæ.

11. Die XVII. Auguſti puſtulæ apud Aliock apparebant, materia lutea plenæ in fundo rubræ, quarum multas ſub magna eruptione oſtendebat, absque tamen febrili alteratione. Anna Tompion ſimiles luteas puſtulas habebat, in brachio dextro & pedibus, cum aliis circa mentum & os erumpentibus.

12. Die XVIII. Auguſti variolæ apud Aliock luteæ durabant ſicut antea, ſed pleniores & majores cum apparente fundo rubro circumdatæ, & vulnera multam ſuppeditabant materiam.

13. Die XIX. Auguſti. Aliock noctu plerasque puſtulas acu aperuerat, quapropter majores variolæ ſicciores evaſerant, cum depreſſione quadam, rubore tamen circa fundum perſiſtente. Nec vulnera tantam ac antea materiam ſuppeditabant. Notandum de eo, quod quamvis ſecunda vice & tantum in uno brachio propter defectum purulentiæ variolaceæ inciſio facta fuerit, ipſi nihilominus plures puſtulæ eruperint,

perint, ac reliquis qui in utroque brachio bis inciſionem paſſi fuerant. In Aliock enim ad minimum ſexaginta variolæ numerabantur.

14. Die XX. & XXI. Auguſti ægri in ſtatu ſuo permanebant, vulneraque multam ſuppeditabant materiam.

15. Die XXIV. Auguſti puſtulæ apud omnes exſiccabantur, & apud unum atque alterum deciderunt, ubi quidem maculæ rubræ, nullæ autem cicatrices remanſerant, faſſusque vero eſt Chirurgus hanc ſpeciem variolarum per inſitionem nunquam aliter provenire, & à Variolis ordinariis in hoc diſtingui, quod multæ puſtulæ cito ſiccæ evadant, uti ſpuriæ illæ vulgo die Wind⸗Pocken, quædam vero materia lutea repletæ, cum elevato fundo rubro diſtinctis variolis ſimiles ſint, quarum tamen emptio, augmentum & decidentia cum conſuetis variolis in omnibus non conveniat. eruptio

16. Interea vero ſpondet, neminem illorum quibus hac methodo inoculatæ ſunt, per totum vitæ decurſum rurſus Variolas paſſurum, uti hoc in Arabia Græcia & Turcia à multis annis obſervatum ſit.

17. Dominus Koch qui per plures annos in Turcia mercaturam exercuit, & ex curioſitate ſex hos ægros in Neugate viſitavit, affirmavit in Turcica variolas nullo alio modo ab inſitione provenire, opinabaturque copioſam materiam per inciſiones prodeuntem magis, quam paucam eruptionem variolarum eos, quibus inſitio facta, præſervare, nec ſibi notum ullum exemplum, quam quod de tot perſonis, in quibus in Turcia inſitionem vidit, unicus tantum Conſtantinopoli variolis demum laboraverit, quamvis aliqui in eodem lecto juxta cum infectis dormiverint.

18. Doctor Tarry, Medicus Britannus, qui per plures annos in Turcia medicinam fecit, inſitioni huic tale teſtimonium dabat, quod inter 4000. perſonas, quibus tempore variolarum malignarum in ſuburbiis Pera & Galata Conſtantinopoli

eædem inoculabantur, nullus neque amplius infectus, neque ex variolis defunctus ſit.

19. Etiam ex Nova Anglia per literas de 8. Junii relatum eſt, quod in Epidemia variolarum ejus loci conſtitutione plures obierint, poſtremo tamen Doctorem Bailſtoune in Boſtom praxin de inſitione variolarum feliciter introduxiſſe.

20. In prædictis vero mulieribus inſitio variolarum talem effectum habebat, quod poſt exſiccationem earundem & ſanationem ſingulæ tres ſuos menſes juſto citius anticiparent, quamvis Eliſabethæ Harriſon, innuptæ adhuc, iidem per aliquot menſes ſuppreſſi fuerint.

21. *Hactenus relatio Londinenſis*, & quamvis omnia recte circa inſitionem variolarum ſe haberent, illud tamen dubium adhuc apud me eſt, primo Chirurgum quidem affirmaſſe, neminem illorum quibus variolæ ita per inſitionem, communicatæ ſunt, dein conſtitutione earum epidemia iisdem iterum correptum iri; an hoc ipſum quoque in locis his ſeptentrionalibus ita ſperandum ſit, cum novum non ſit quandoque eos, qui easdem jam alias perpeſſi, poſt unum atque alterum annum iisdem iterum, & interdum bis corripi, ceu quoque ipſe in pueritia mea ter iisdem laboravi ac ſemper periculoſe decubui.

22. Porro an etiam, qui dein in conſtitutione variolarum Epidemia immunes manent, hoc ipſum præciſe ex prægreſſa antehac inſitione exſtiterit, & non ex bonitate temperamenti, & craſi ſanguinis infantilis tum venerit, cum ut in præſenti apud nos conſtitutione epidemia ejusmodi jam à dimidio anno graſſante, maximamque ſtragem edente, nihilominus quidam pueri unius atque alterius anni reperti, qui cum nutricibus ſuis paſſim obambulantes, & ne quidem ab occaſionibus, contagium ſuppeditantibus prohibiti, nihilominus immunes manſerunt.

23. Interea quoque Hannoveræ in puella quatuor circiter annorum, ac in ſpurio paulo adultiori à Dn. Freden, Chirurgo felici ſucceſſu operatio hæc in uſum tracta eſt, & ipſe

ſuadeo,

ſuadeo, ut in uſum trahetur, cum ſi aliud commodum inde non redundaverit, ſaltem apud juniores ejusmodi fiducia exin major creſcet, ut dein in conſtitutionibus variolarum Epidemiis non ita juxta cum aliis, inſitionem ejusmodi non paſſis, expaveſcant, & quod ſæpius accidit, ex terrore & metu variolis corripiantur.

24. Quid vero Theologi circa inſitionem ejusmodi deſiderare ac reprehendere queant, non video. Inter eos in Anglia ſuperiore anno die 24. Julii ſe ſtitit *Doctor Maſſey*, qui nunciantibus id novellis publicis Londini in templo S. Andreæ Halborn in concione publicâ methodum hanc valde culpavit, remque nullatenus excuſandam appellavit. Forte Theologi illi in ea opinione ſunt, ac ſi conditio naturæ humanæ ita ferret, ut quilibet homo ſemel per vitam variolis laboraret, eoque modo ſanguis ab utero materno impurior adhuc exiſtens defæcaretur; huic vero præſumptæ naturali ordinationi per inſitionem ejusmodi impedimentum quaſi & vis inferretur.

25. Sed falſo nituntur hæc præſuppoſito. Ne enim urgeam, quod multi per totam vitam à variolis plane immunes maneant, ipſum quoque variolarum fermentum in maſſa ſanguinem nullo modo ab uteri materni impunitate adhuc impuritate reſiduum ac derivandum eſt, ut jam à me *in Miſcellan. Noſtr. Dec. 3. Ann. 3. Append. p. 25.* demonſtratum, & in quo inter alios mecum conſentiunt *Ettmüllerus Oper. Tom. 2. p. 403. Dimerbroekius oper. pract. p. 498. Dolæus Encyclop. medic. p. 119. b. Hoyerus Miſcell. Noſtr. cent. 1. App. p. 61.* Scilicet lactis, ſeu materni, ſeu Nutricis, ac prava diætæ infantilis ratio variolas producunt, utpote maſſæ ſanguineæ ejusmodi diatheſin imprimens, quæ dein concurrente contagio aliave cauſa externa in moleculas ejusmodi cutaneas ſanioſas deſpumet. Et diætæ hoc vitium in cauſa eſt, quod interdum quoque adultiores, ac etiam ſenes variolis corripiantur. Quod vero plerumque tantum ſemel in vita quiſpiam iisdem laboret, cutis diſpoſitio

in cauſa, quæ propter cicatriculas à variolis in poris relictas ad deſpumationes ejusmodi iteratas ſuſcipiendas inepta eſt. Ita ut hic nulla, ut ſic loquar, naturæ ordinatio, multo minus quippiam divinæ providentiæ ſpeciale, ſemel in vita variolas patiendi ſubſit.

OBSERVATIO LXXVI.

DN. D. CONRADI BERTHOLDI BEHRENS.

Relatio aperturæ corporis Illuſtriſſimi Baronis Georgii Joſephi de Keller, Conſiliarii Imperialis Aulici ac Legati Cæſarei, Brunſuigæ defuncti Anni 1721. die 6. Septembr.

IN hac apertura ab Honoratiſſimo Agnato meo, *Dn. Brandano Diderico Behrens*, Sacræ Cæſareæ Maj. & Sereniſſimorum Ducum Brunſuicenſium & Luneburgenſium Conſiliario atque Archiatro juxta cum Chirurgo adminiſtrata, cum quædam non ſemper obvia occurrant, eandem integram in latinum tamen ſermonem à me verſam cum Societate communicabo. Præmittam vero quædam ex literis Domini Filii Ejusdem, Amiciſſimique Agnati, *Dn. Rudolphi Auguſti Behrens*, Medicinæ Candidati Digniſſimi, dicto anno 10 Octobr. ad me juxta cum relatione miſſis. Ita autem ſcribit: Laboravit (Dn. Baro) olim communi ferè hominum lautè viventium malo, nempe podagra, qua intempeſtive per ſectam venam retropulſa, incidit in ſymptomata hypochondriaca, atque ſcorbutica. Cum hiſce per longum temporis ſpatium conflictatus tandem, quod nunquam Viennæ ipſi contigerat, dolores calculi hoc demum loco paſſus eſt. In principio Patri meo calculum ſubeſſe dicenti fidem habere noluit, donec experientia fidem fecit, dum plus quam quinquaginta calculi, modo ad lentis, modo ad ſeminis milii formam & magnitudinem accedentes ſucceſſu temporis excreti ſunt. Sub finem menſis Auguſti rediit malum,

malum, & quidem gravius quam unquam antea, febriculaque ſymptomatica ulceratorum renum vel veſicæ ſuſpicionem movit. Et hanc poſtea urina valde purulenta & cum ſummis doloribus atque anxietatibus prodiens ubertim confirmavit, incaſſumque omnibus adhibitis remediis & exacerbata cum doloribus febre, tandem Illuſtriſſimus Baro animam placidè DEO reddidit. Tantum ex literis, relatio vero ipſa ita ſe habet.

Poſtquam Illuſtriſſimus Baro de Keller die 6. Septembr. veſperi intra 5. & 6, pie in Domino obdormivit, corpus ejusdem altero mane circa ſeptimam in ſecreto à Dn. Medico & Chirurgo apertum, & ſequentia in eodem notata.

1. *Exterius in corpore* nequicquam, neque macularum, contuſionis aliudve ſignum læſionis cujuspiam repertum, macrum quidem, ſub cute tamen adhuc pinguedinis quippiam habens.

2. Poſt aperturam pectoris, in quo notanda erant *ſternum* durum valde & firmum, *Coſtæ* extra ordinem robuſtæ & latæ, pulmones in utroque latere bene ſe habentes, non adnati, aliove modo vitioſi, *Cor* naturalis magnitudinis, pinguedine non pauca circumdatum atque etiam absque labe, in pericardio aqua conſuetæ quantitatis.

3. In abdomine *ſtomachus* eique continuata inteſtina in naturali ſitu, ventriculusque bonæ conſiſtentiæ & plane vacuus. *Omentum* tamen plane corruptum colorisque fuſci, & ad ſuperiora tractum, ut inteſtina parum admodum tegeret. *Inteſtina* quoad ſubſtantiam tenuiora à flatulentiis diſtenta, tenuia vero ſic dicta juxta cum colo paſſim inflammata, plurimisque in locis gangræna proxima, colorisque cineritii. Inteſtinum tamen rectum coloris naturalis erat.

4. *Pancreas* Virſungianum aliquatenus corruptum, & coloris ex fuſco lutei, nullus tamen in eo ſcirrhus vel apoſtema, uti neque in meſenterio tale quippiam ſive in peripheria ejusdem, ſive in pancreate Aſellii occurrebat.

5. *Hepar* magnum ejusque lobus ſupra ventriculum extenſus una cum tota cavitate ejusdem lividus. Veſica fellis major ac bile repleta.

6. *Lien* fere major, ex nigro fuſcus, tactu durior, ſubſtantia interior ſeparata, compacta magis & firmior, quam ordinarie. De cætero nihil extraordinarii ſuppeditavit.

7. *Ren* uterque adipe tectus, dexter apertus ſanus & bene conſtitutus. Siniſter vero in ſuis cavernulis ubique lapillis minoribus, capita acuum aut milii ſemen referentibus, refertus, racematim uti ova cancrorum ſibi invicem incumbentibus, coloris ex fuſco lutei, uti illi qui Illuſtriſſimo Baroni adhuc in vivis exiſtenti deceſſerant. Cumque nondum ſe manifeſtaret, ex quo fonte copioſus mucus lacteus, qui viventi adhuc cum urina multaque ſtranguria ſeceſſerat, ortum traheret, nec ulceroſa renum conſtitutio, quæ ex hac cauſa præſumebatur adeſſet,

8. *Ureteres* inſpecti, quorum ſubſtantia firma & craſſior apparuit, urinam craſſam & filamentoſam continentes.

9. In *veſicæ* collo demum ulcus apparuit, pus album eructans, eaque in parte collum veſicæ valde craſſum. Deprehendebatur ibi quoque craſſa & fuſca maſſa, inſtar caſtaneæ adhærens, conſiſtentiæ inſtar lardi, ita tamen mollis, ut velut emplaſtrum tractari poſſet.

Atque hæc ſunt, quæ in corpore occurrebant, obſervatio autem de calculis racematim ſibi invicem incumbentibus rara eſt, ac difficultatem curationis oſtendit, haut ſecus ac maſſa illa ulceri colli veſicæ appoſita.

(Hildesheimio Auguſt. Vind. d. 10. Aug. An. 1723. miſſæ.)

)o(

OB-

OBSERVATIO LXXVII.

DN. D. THEODORI ZVINGERI.

Gemellæ, quarum altera nigra, altera alba

A*Nna Urſula*, . . . *Chriſtiani Brincmanni*, Cauponis, ad Angelum in Carolsruhe prope Durlacum, fida conjux, ætatis annorum quadraginta, & ſeptimo jam menſe gravida, cùm ex ædibus in forum mercarium ſeſe reciperet emendorum eduliorum gratiâ, improviſo caſu inter mercandum ab Aulæ Durlacenſis Æthiope ob magnam populi turbam fortiter in tergo truſa, retroſpiciens nigri hominis ſubito intuitu vehementer perculſa ac perterrita fuit; brevî tamen, cùm Æthiopem probè noviſſet, ſeſe recolligens nullam inde notabilem ſenſit in corpore alterationem, ac usque ad ordinarium pariendi tempus ſana permanſit. Tum verò dolores partûs niſusque longè acerbiores & fortiores experta fuit, quàm in præcedentibus duobus, quos feliciter ediderat, partubus Infantum adhuc benè viventium & valentium ſenſerat. Nunc enim videbatur Infans præternaturalem in utero poſituram habere, vel aliud quid adeſſe difficilem ac laborioſum partum efficiens. Tandem nihilominus poſt niſus plurium horarum peperit, atque mortuam in hunc mundum Filiolam protruſit, Æthiopiſſam planè, ac toto corpore nigerrimam, usque adeo ut in ore ac faucibus, non ſecus atque in volis manuum ac plantis pedum atra penitus extiterit; quale quid in Æthiopum Infantibus modò natis vel nunquam, vel rariſſimè obſervatur, utpote qui primis aliquot à partu horis albi exiſtunt, poſtea rubicundi, mox ruffi, & ante bidui elabens ſpatium nigri demum, ſicque Æthiopes perfecti evadere ſolent, non toto planè corpore tamen nigri, dum in ore, Palato, Volis Manuum & Plantis Pedum albicantes manent. Paulo poſt enixam hanc Æthiopiſſam Parturiens adhuc aliam ſine magnâ difficul-

difficultate peperit, ſed albam planè Filiolam, itidem mortuam. Ambæ hæ Filiolæ nativum ſuum colorem, ultra ſpatium horarum viginti octo retinuerunt illibatum, tumque ſepultæ ſunt; poſtquam die 4. Januar. Anni 1723. in hanc lucem datæ fuiſſent mane inter horam octavam & nonam. Aliquot poſt partum horis Mulier iſta duas adhuc Molas excrevit, multis cum ſanguinis coagulati grumis, utrâque pugni magnitudinem æquante. Toto autem ſuæ graviditatis tempore anxietates multas perpeſſa, metuque crebro perculſa fuit, ac bis intra biduum ab eodem Æthiope terrefacta; præprimis verò duobus ultimis menſibus ſatis malè ſemper habuit, pallido luridove vultûs colore prædita, inde tamen in obeundis & expediendis muniis domeſticis nullatenus impedita. Hæc mecum communicare dignatus eſt *Vir Nobiliſſ.* & *Experientiſſ. Dn. D.* Eichrodt, *Conſiliarius Aulicus*, & *Archiater Sereniſſimi Marchionis ac Principis Badâ-Durlacenſis*, die 10. Januarii Anno 1723.

SCHOLION.

EQuidem non rarus, ſed frequens eſt ubique Geminorum partus, talem verò, quemadmodum Hiſtoria præſens exhibet, non memini me vel audiviſſe vel legiſſe unquam, quòd contigerit. Arbitror interea, Gemellas illas vel ideo vivaces non extitiſſe, ſed mortuas in lucem editas, quòd partim frequens anxietas, partim terror multiplex Gravidæ Mulieris Spiritus ita perculſerit, ut neque validè ſatis, neque copiâ ſufficiente per uterum maternum, & ſecundinam, quæ unica tantùm, & admodum grandis aderat, ad Infantes defluere potuerint. Molæ verò præſentes, ſimul nutritæ, mulierem adhuc magis exhaurire & ſanguinem ejus flore balſamico deprædare potuerunt. Tandemque pariendi magna difficultas procul dubio ad necem Geminarum ſymbolam ſuam contulit. Accuſari interim conſuevit Gravidarum imaginatio quomodocunque affecta, & extra ordinem cogitationum ſubito quodam

dam terrore protruſa, quando Infans ſive monſtroſus, ſive nævo quodam majore aut minore notatus in lucem editur. Sed cur inter Gemellas altera fuerit Æthiops facta, altera verò alba manſerit in utero materno, hoc ut verum fatear, capere hactenus neſcivi; niſi quis velit heic conjecturando dicere, Gravidam hanc à tergo preſſam ex improviſo & truſam, dum retroſpiceret, altero tantùm oculo Æthiopem ad latus conſpexiſſe, ſicque Spirituum perculſorum determinationem ad alterum duntaxat Fœtum proceſſiſſe, ejusque ſtructuram cutaneam directione ſuâ immutâſſe. Quod autem Gemellæ iſtæ unicam tantùm habuerint Placentam, illud verò ordinariè ita notatur, quando unius exiſtit ſexûs Fœtus uterque ſive maſculini, vel fœminini. Si autem gemini ſunt utriusque ſexûs, tum verò duæ ſemper aderunt ſecundinæ. Sed hoc obſervamus ſimul, quando unius tantùm adeſt ſecundinæ moles, eam in medio quaſi diviſam apparere, & ſic Funiculum umbilicalem unius Fœtûs in hoc ſecundinæ latus, alterius autem funiculum in oppoſitum ejusdem latus inſeri.

Liceat verò heic nobis *Hiſtoriam* opponere *Trigeminorum* ejusdem ſexûs, ſimiliter unicâ tantùm Placentâ inſtructorum. Nimirum accidit Ann. 1703. d. 10. April. ut *Maria Eſtera Favre*, Verbigeni in Ditione Illuſtriſſ. Reipublicæ Helvet. Bernenſis, annos circiter 22. nata, quarto imprægnationis menſe parturiendi doloribus citra evidentem cauſam, nullâ occaſione datâ, prehenſa tres eâdem die Infantes maſculos eniteretur, unicâ tantùm Placentâ gaudentes, quoad molem ſuam ad minimum omnibus tribus Infantibus æquali, cujus tribus locis, velut in triangulo Funiculi umbilicales erant adnati. Tres iſti Fœtus quoad omnem partium ſuarum dimenſionem planè æquales erant, æqualiter nutriti, unguibusque digitorum ubique jam formatis & apparentibus inſtructi. Primus eorum hora 10. matutinâ in hunc mundum prodiit ſine conſiderabili labore. Secundus autem in exitu impediebatur, obſtetrice cervicem uteri nonnihil anguſtatam vel adſtrictam magis inveni-

veniente, ut ſuam intrudere manum neſciret ad eum extrahendum; quamobrem remedium forte expellens Parturienti datum fuit, cujus efficaciâ tandem prodiit Infans, unâ cum Funiculo umbilicali integro, & fruſto ſecundinæ eidem adnexo. Quo præterito Clyſma emolliens Parturienti infuſum eſt, ad Placentæ cunctantis exitum tanto faciliorem & celeriorem reddendum, præcipuè quòd Obſtetrix manum utero Puerperæ anguſtiori reddito pro ipsâ eximendâ immittere nequiverit. Sed mirati & attoniti fuerunt omnes, qui partui aſſiſtebant, cùm loco expectatæ Secundinæ circa horam ſeptimam veſpertinam tertium filiolum, aliquot tantùm parturiendi nixibus adhibitis, prodire conſpicerent. Hoc autem excuſſo & in lucem dato ſecuta eſt demum poſt elapſum ſesqui horæ ſpatium ſine magno labore Secundina. Et quanquam ipſa hæc puerpera ante tertii Filioli partum graviter febricitâſſet, nihilominus omnia ſymptomata ſtatim mitigata fuerunt, poſtquam uterus omnimodè evacuatus, & à tot hoſpitibus liberatus eſſet; ſic enim Fœmina ſui tempus puerperii feliciter transegit, indeque ſana & incoluimus ad domeſtica munia rediit. Notatu heic dignum quoque judicamus, quòd jam viginti quatuor horis ante partum Aquæ Fœtûs penè inſenſibiliter profluxerint, ipſaque Mulier Sartoriæ profeſſioni dedita, ſibi perſuaſerit, iſtum Aquarum fluxum præmaturum à nimiâ Brachiorum extenſione, involucra Fœtuum rumpente, originem habuiſſe, utpote quam brevi poſt ſecutus fuerit. Neque hoc reticendum, Gravidam hanc, utut motum ſuorum Infantum nondum ſenſerat, nihilominus ventrem adeo tumidum habuiſſe, ac ſi partui proxima eſſet, quod tamen, procul dubio præſentiæ tergemini Embryonis, tantæque molis ſecundinæ adſcribendum fuit.

OB-

OBSERVATIO LXXVIII.

DN. D. THEODORI ZWINGERI.

Exenteratio Cadaveris Viri Hydrope Thoracis extincti.

OBiit Baſileæ d. 20. Februar. Ann. 1722. Vir honeſtiſſimus, J. J. F. ſeptuagenario major, valdè obeſus, & collo breviore præditus, qui ultra ſesqui annum aſthmaticus, tandem ſemeſtris ſpatio ante mortem cum Pectoris Hydrope, & incipiente Aſcite conflictatus, paulatimque emaciatus fuit. Sequenti igitur mortem die cadaver Viri luſtrandum obtinuimus, illudque in præſentiâ quorundam Artis Filiorum, præſertim verò *Dnn. Buxtorffii*, & *Martini*, *Philiatrorum*, & *Dn. Joh. Eglingeri*, *Pharmacopæi*, ſectionem juſſu noſtro adminiſtrante *Dn. D. Joh. Rudolpho Miegio*, *Anatomico ſolertiſſimo*, & *exercitatiſſimo*, aperuimus; ubi extus ſtatim Abdomen non amplius tumidum, crura verò œdematoſa adhuc conſpeximus. Aperto Abdomine Ventriculus lævâ ſui parte infra Oeſophagum Gangrænâ affectus apparuit, Lien autem, Inteſtina, atque Veſica ſana videbantur; Glandulæ Meſenterii ſolito majores, & Lymphâ craſsâ infarctæ conſpiciebantur, Pancreas fuit duriuſculum, velut ſcirrhoſum, Renum parenchyma Tunicæ adipoſæ firmiter concretum, tumidum, ac præternaturaliter durum vel compactum extitit. Hepar majore ex parte ſanum, lobus tamen ejus ſiniſter non nihil lividus erat. Veſiculam Fellis autem ſextuplo circiter majorem, bile ſeroſiore maximè diſtentam, inque eâ Calculum ex rufo nigricantem, lævem, oblongum, magnitudine & figurâ Fabæ communis ſeu majoris equinæ, deprehendimus. Pulmonis lobus dexter membranæ pleuræ firmiter undiquaque adnatus ſubſtantiâ lividâ vel ſubatrâ præditus, adeoque ſideratus, intra ſuos receſſus copioſum habuit ſerum, per interſtitia vaſorum diffuſum. Lobus verò ejus ſiniſter non niſi parte ſu-

pernâ Coſtarum tunicæ connexus, ſubſtantiæ pariter lividæ & corruptæ faciem monſtravit. Cavitas pectoris ſiniſtra libras propemodum tres humoris ſeroſo-craſſi & obſcurè flaveſcentis, neutiquam fœtidi continuit. Imò & Pericardium ſero tenuiore ſubcruento nonnihil expanſum conſpeximus, quod forſan non exigua fuit cauſa tot anxietatum, & cordis palpitationum, quibus vivens adhuc Æger crebrò admodum vexatus erat. Ipſum Cor juſto grandius, & quaſi tumidum nobis viſum eſt, cum venis coronariis ſanguine coagulato turgentibus. In utroque ipſius ventriculo ſanguis fuit grumoſus, Polypus apparuit nullus. Valvulæ ſigmoideæ, quâ parte Arteriæ cohærebant aortæ, duræ admodum & cartilaginoſæ fuerunt, imò & ipſa Arteria pulmonaris nonnihil cartilaginoſa extitit. Veſica urinaria Lotio diſtenta erat, quod vivens Æger parcâ ſemper quantitate excreverat.

OBSERVATIO LXXIX.

DN. D. THEODORI ZVINGERI.

Maculæ ſcorbuticæ nigræ per univerſum corpus diſperſæ.

PEtechias nigras, in Febribus malignis per omnem cutis ambitum efflоreſcentes, pro lethali plerumque ſigno Practici Medici, tantùm non omnes, interpretati fuerunt hactenus, eventu videlicet mortis ut plurimum inde ſecuto. Sed enim & extra Febrem tales obtingere Maculas poſſe, experientiâ certâ didicimus jam aliquoties; etenim Anno 1713. menſe Septembri vocatus fui ad Filiam Ludimoderatoris cujusdam noſtratis, formoſam illam, ſanguineam, decimum ſeptimum ætatis annum agentem, & ſegni admodum fluxu menſium præditam, aliâs vegetam, & ſatis benè externo intuitu valentem, utut diætæ optimæ regulas minus exactè obſervaverit, acidis atque crudorum fructuum cibis multum delectata, frequen-

quentique terrore perculſa fuerit. Hæc itaque Filia nihil mali perſentiens, domeſticisque negotiis pro more ſedulò incumbens, poſt aliqualem membrorum laſſitudinem, de quâ tamen nullas movit querelas, uno mane è lecto ſurgens toto ſe corpore maculis conſperſam nigris animadvertit, leviſſimo cum pruritu moleſtis. Parentes hoc phænomeno, planè inſolito, perterriti Medicum accerſunt, qui accedens ſimiliter miratus eſt talium macularum eruptionem ſine ullo alio corporis morbo factam, ſi menſium emanſionem excipias, unicâ tantùm vice contingentem, qui defectus aliquam huic phænomeno anſam præbere potuit, propter ſtagnantes, ut veroſimile eſt, quasdam particulas ſanguinis auſteras in vaſculorum extremitatibus coagulatas. Nulla Febris cujuscunque præſentis aderant indicia, Appetitus bonus, ſomnus tranquillus, alvus libera, Pulſus & Urina naturales, ſitis nulla, ut, niſi de exiguâ laſſitudine Artuum, & leviculo Macularum (quæ omnes pulicum morſibus ſine ullâ cutis aſperitate planè æquales erant) pruritu queſta eſſet, perfectè ſanam pronunciâſſes. In hoc itaque ſtatu verſanti huic Virgini præſcripſi ſtatim *præparantes* duos *Pulveres* eadem die, mane ac veſperi, ſumendos: ℞. *Antimon. diaph. C. C. phil. præparat. ā̄ā ℈j. Salis Juniper. Cremor. Tart. ā̄ā ℈ß. Miſc. f. Pulv. ſubt. in duas doſ. æqual. dividendus, atque cum hauſtu Aquæ deſtill. Fumar. & Scab. capiendus.* Poſtridie mane verò ſequentem *Potionem laxantem* propinavi: ℞. *Syrup. de Cichor. cum Rhab. ℥ij. Elect. è Succ. Roſar. ʒiß. Nitr. Antimonial. gr.* iv. *Aqu. Cichor. Card. bened. ā̄ā ℥ß. Fœnic. ʒij. Miſc. f. Potio d. ad Vitr. pro doſi.* Hiſce ex præſcripto ſumtis Remediis Virgo ſexies per inferiora fuit purgata, nullâ cum ſuccedente ſiti, aliave moleſtiâ; ſed Maculæ nihilominus eodem tenore ſubſtiterunt, ac velut ſplendentes evaſerunt; quamobrem diaphoretica nunc in uſum trahenda ratus ſequentia ordinavi: ℞. *Ebor. phil. præparat. Panac. ſol. alcalin. ā̄ā ʒij. Bezoard. min. Cinnabar. Antimon. rectific. ā̄ā ʒj. Nitr. antimon. Corallor. rubr. præpar. ā̄ā ʒß. Miſc. f. Pulvis ſubl. div. in 14. doſ.*

aqu. ad chart. de quibus mane ac veſp. bihorio ante paſtum cum Infuſo folior. Thee & Scabioſ. doſis capienda. Prohibui interea uſum acidorum, auſterorum, nimis ſalitorum, & fumo induratorum; pro potu ordinario autem conceſſi *Decoctum Raſur. C.C.* & *Ligni Saſſafr.* cum mediâ parte *Vini albi veteris.* Inter uſum horum medicaminum Maculæ paulatim atque inſenſibiliter disparuerunt, nullo alio malo ſubſecuto. Abſolutis autem Pulveribus, diſſipatisque ſine noxâ Maculis, excitato quin & uno alterove ſudore, cùm menſium fluxus non appareret, venam brachii incidendam, atque ſex uncias ſanguinis extrahendas curavi, viſcido nonnihil muco inquinati, cæterùm ſatis boni, ac deinceps ſeq. *Tincturam* ordinavi: ℞. *Elix. propr. Claud.* ℥iiß. *Eſſent. Artemiſ. Trifol. fibr. Galang. ãã* ℥j. *Sal. volat. Oleoſ.* ℈ij. *Miſc. detur ad Vitr. Doſis m. ac v. gutt. 20. ad 25.* cum potu ordinario, horâ ante paſtum. Tandem *Pediluvia* quoque interdum horâ ſomni uſurpanda ſuaſi. Quibus ex præſcripto obſervatis Filia Menſium fluxum ordinarium recuperavit, ac integræ valetudini reſtituta fuit.

Macularum violaceo- & nigro-purpurearum exempla quoque inveniemus apud Mart. Liſterum, *Diſſertatione de Scorbuto Caſu 7. 8. 9. & decimo*, ſed funeſtarum plerumque illarum, utpote Hæmorrhagiæ narium lethali junctarum, quæ vel præceſſerat, vel ſecuta fuerat. Meminit & Cl. Caſparus Pezoldus, *Poliater Vratislavienſis meritiſſ. Obſervat. Chirurg. ſelect. 6.* Macularum ſcorbuticarum diverſæ magnitudinis, colorisque ſanguinei, punicei & violacei, in Filio octenni cum Hæmorrhagiâ univerſali narium, faucium, alvi, renum &c. maximè periculoſâ.

Liceat heic addere ſimile adhuc exemplum Pueri apud nos, ſeptennis, *J. Rod. Eckenſteinii, Textoris Filii,* qui in paupertate educatus, maleque nutritus, nocte diem nonam Julii Ann. 1714. inſequente, nihil mali prius ſentiens, per univerſam cutis peripheriam, neutiquam tumentem aut exaſperatam, Maculis conſperſus fuit, rubentibus ſingulis & ſanguineis, rotundis,

tundis ,, piſum latitudine ſuâ partim æquantibus , partim ſuperantibus , quarum nonnullæ apertæ ſanguinem fuderunt. Sed & cruor per inſequentem diem iteratis vicibus ex ore Pueri manavit copioſus , ſine vomitu , ſine tuſſi. Secundâ verò Morbi die Maculæ omnes ex livido nigreſcentes evaſerunt , neque Faucium Hæmorrhagia planè ceſſavit : pallidus hinc maximè redditur Puer , debilis ac ſiticuloſus , appetitu deſtitutus omni , pulſu juſto celeriore , reſpiratione liberâ , & rationis uſu adhuc ſalvo exiſtente. In hoc itaque ſtatu cùm verſaretur Æger pauperrimus , procurata tamen ipſi fuit *Mixtura cardiaca , ex Aquâ Borrag. Burſæ paſt. & cinnam. cydon. Syrup. Rub. id. Bolo Baſil. præpar. & Tincturâ Corall.* parata. Exhibita quoque *Juſcula farinacea*, *lactea* , *hordeacea* , *avenacea*, qualiacunque haberi potuerunt. Pro ordinario autem potu conceſſa fuit *Aqua panata* , ſive *Aqua fontana*, in quâ *fruſtum Panis toſtum* fuit extinctum. Quibus auxiliis Hæmorrhagia quidem paulatim fuit ſedata , ſed nihilominus alia ſymptomata reddebantur graviora , laſſitudo quotidie major , ſitis urgentior. Quin imò poſt triduum Ratio incepit turbari, Reſpiratio circa diem octavam difficilis evadere , Maculis hucusque nihil imminutis. Dum verò in uſu præſcriptorum remediorum , ſubinde iteratorum , non ſecus ac Alimentorum, ſtrenuè fuiſſet continuatum , tandem circa diem Ægritudinis duodecimam Maculæ poſt aliquot ſudores excuſſos inſenſibiliter diſſipari cœperunt , ac intra paucos dies planè diſparuerunt ; ſic redeunte , & quotidie augmentato Appetitu , Rationisque ſanæ uſu , ceſſante prorſus ſiti , vires ſenſim integras Puer recuperavit, perfecteque, Deo benedicente, convaluit.

OB-

OBSERVATIO LXXX.

DN. D. THEODORI ZVINGERI.

Uteri prolapſi exſectio non lethalis.

PRocidentiæ Vaginæ uterinæ exempla apud Morborum Hiſtoriographos occurrunt frequentia; ſed rarius eſt, quando Matrix non quidem in vaginam tantùm ſuam, verùm planè extra ſinum pudoris prolabitur: imò rariſſimùm, quando truncatâ quadam portione illius Mulier nihilominus ſana & incolumis evadit. Recenti enim memoriâ adhuc tenemus, quod ante plus quàm triginta annos contigit in Rhætiâ, in quâ Fœmina quædam honeſtiſſima, poſt exactos graviditatis menſes, ſuum urgentibus parturiendi teneſmis fœtum ſponte eniti tentans, ſed id effectui dare prorſus impotens, ob defectum obſtetricis idoneæ Chirurgum arceſſere peritum jubet, ejusque auxilium anxia implorat; hic ergo promtè accedens, audito & explorato rei ſtatu, fœtum manu ſuâ extrahere conatus eſt, ſed fruſtraneo auſu, quamobrem inſtrumenta, quæ quidem in promtu habuit ſecum allata, adhibuit, iisque Fœtum primò, deinceps verò etiam ſecundinam, Uteri ſubſtantiæ firmiter adnatam, tantâ cum violentiâ extraxit, ut Fundus Uteri ſimul prodiret, atque Capitis infantilis magnitudine extra Vulvam delapſus propenderet, molam quandam primo intuitu mentiens vel referens. Requiſito hinc Medici, qui tum in viciniâ apud Ægrotantem peregrè vocatus aderat, celeberrimi conſilio, molem illam nonnihil rubentem filo prius forti ligatam, reſcindit, atque Epithemata Gangrænam impedientia diligenter quidem, ſed ſine ſucceſſu applicat ſperato, quin Sphacelus ſuperveniens inemendabilis miſeram bidui ſpatio è vivis ſuſtulit; in cujus cadavere, permiſſu Mariti deprehendit Medicus cum Chirurgo, mediam prolapſæ Matricis partem fuiſſe reſectam. Felicius res ſucceſ-

ſit

ſit in ſequenti caſu, quem raritatis gratiâ communicatione haud prorſus indignum judicavimus. Nimirum accidit die 20. Maji Ann. 1718 in pago *Candern*, Marchionatûs Badâ-Durlacenſis, duabus abhinc Leucis diſtante, ut viduam *Michaëlis Kurtzen* p. m. *Catharinam* Dreyerin, anno ætatis 52. Gramina alacriter demetentem, graviaque dein Fœni pondera multoties levantem, iterumque deponentem, uterinus ſanguinis fluxus, poſtquam ſuos jam ante biennium menſes amiſerat, ſubitaneo & eo quidem maximo cum impetu adoriretur, ut non tantùm ſanguis copiosè proflueret, ſed ipſamet ſimul Fœmina urgente quodam inſolito tenesmo, & vehementiſſimo, parturientium inſtar, egerendi ſtimulo, eam quam prodire velle credebat, materiam validiſſimis conatibus eniti laboraret, ac ita tandem Uterum cum Vaginâ ſimul ipſum extruderet, procul extra pudoris ſinum poſtea, & quidem Ovi gallinacei magnitudine dependentem. In hoc itaque ſtatu, & improviſo caſu obſtetricem primùm vicinam arceſſivit, quæ cognito & examinato Ægrotantis malo, Remedia extus varia adhibuit, Uterumque procidentem ſuum in locum naturalem retrudere conata fuit, ſed irrito ſucceſſu, quin potius id effecit, ut protinus elapſus uterus maximè inflammaretur, inſigniter intumeſceret, doloremque ſic ardentem intenſiſſimum non ſine Febre & aliis Symptomatibus produceret; quamobrem certiora ſtatim auxilia in tam periculoſo caſu quærenda fuerunt, ac ea propter Chirurgus illius loci peritus, *Georgius Suter*, d. 30. Maji vocatus cum ſtupore non uterinam duntaxat Vaginam, ſed Uterum quoque ipſum, magnitudine Capitis infantilis extra Vulvam prominentem, intuitus eſt, valdè durum, graviter olentem, & mediam jam partem ſphacelatum. Nihil proin heic agi poſſe melius credidit, quàm ut *Epithematibus calentibus, ſpirituoſis diſcutientibus*, frequentiſſimè applicatis, non ſecus atque exhibitâ cochleatim *Mixturâ cardiaco-diaphoreticâ refocillante*, ulterior ſideratio præcaveretur, ſideratæ portionis ſeparatum promoveretur,

ac denique noſtrum ſimul conſilium de ulteriore tam inſoliti Affectûs curatione & perſanatione requireretur. Hunc in finem Chirurgus in Urbem ſe conferens mihi retulit, totam propemodum ſubſtantiam uteri prolapſi penitus ſideratam, nigram, inſenſibilem atque adeo mortuam apparere, nullum amplius ſanguinem jam ab aliquot diebus ex Utero promanâre, Fœminam continuè febricitare, ſubinde debilem reddi, ſitire, & appetitu carere. Conſultatione hinc cum ipſo inſtitutâ concluſum inter nos fuit, in periculoſiſſimo hocce caſu minimè cunctandum, ſed mox anceps auxilium eſſe ſuſcipiendum, atque ſphacelatam elapſæ partis ſubſtantiam ſectione exſtirpandam, & hoc modo ſanitatem ſperari adhuc poſſe, ſi DEus operationi benedicere voluerit. Chirurgus itaque hoc ſuffultus conſilio domum redux factus opitulante adhuc commilitone ſuo, *Joh. Wilhelmo Krug*, Chirurgo itidem experto, maſſam illam Uteri prolapſi ſideratam acu perfodit, funiculo apto, quousque intra vaginam penetrare potuit, (ſtudiosè evitatâ Urethræ intactæ viciniâ) ligavit, quotidie ligaturam fortius conſtrinxit, idque omnino præſtitit, ut quartâ poſt die moles ligata, quæ tres cum dimidiâ libras pondere ſuo æquavit, tota quanta excideret; dum interim Fœmina ſuam perpetim Urinam haud difficulter reddere potuit. Sed & *Fomentationes* debitæ juxta hæc continuò & ſollicitâ cura fuerunt adhibitæ, nec non reliqua curata omnia, quæ quidem neceſſaria fuerunt judicata ad Vulnus & Ulcus tantæ conſiderationis extergendum, ſuppurandum, conſolidandum. Non omiſſis remediis internis, *Mixturâ cardiacâ, Decocto traumatico*, per aliquot hebdomadas propinato. Ligatura per nonnullos adhuc dies poſt molem Uteri ſeparatam in Pudendis hæſit, donec poſt diligentem applicationem *Unguenti digeſtivi ſpirituoſo-traumatici*, ſponte exciderit, atque hinc Fœmina, adhibitis *Remediis epuloticis blandè ſiccantibus*, ſenſim ac ſenſim melius habere cœperit, tandemque brevi temporis ſpatio ſanata fuerit, nullam planè vel labem amplius vel

mole-

moleſtiam qualemcunque ad hoc usque tempus perſentiens, ac robuſta ſemper, alacrisque per Dei bonitatem vivens.

(Baſilea Auguſt. Vind. d. 27. Aug. An. 1723. miſſæ.)

OBSERVATIO LXXXI.

DN. D. JOH. RODOLPHI ZVINGERI.

Proles puſtuloſa.

U. *K. Mulier Baſilienſis*, ætatis annorum 36. ſtaturæ parvæ, habitûs macilenti, vultûs pallidi, diſpoſitionis ſcorbuticæ & hyſtericæ, variis à juventute incommodis frequenti caſu tentata, inprimis autem Ozænam aliquot abhinc annis valdê obſtinatam paſſa, victu interim pro anguſtia rei familiaris tenui fruens, & miſeram, egenam, afflictamque vitam agens, ſuperiore hyeme multum frigoris experta, nunc ſecunda vice imprægnata, circa medium Martii hujus anni 1723. inviſens Amicam, hujus Infantes deprehendit Variolis graviter affectos, quo aſpectu fœdo nonnihil horroris percepit, attamen ab adſtantibus monita, melius eſſe objectum terrificum diutius contemplari, remotis lecti ſtragulis, ægrotantium corpuſcula Variolis refertiſſima ulterius inſpexit. Cæterùm ea die & ſequentibus nihil peculiariter mali ſucceſſit, ſed quemadmodum ante hunc caſum incommodè valebat, ita & poſt illum reliquo toto ſuæ geſtationis tempore, frequentes adverſæ valetudinis inſultus, inprimis tenſivos dolores in hypochondrio dextro, & quotidianas ferè lipothymias hyſtericas, nonnunquam & Vomitiones moleſtas ſuſtinuit. Tandem elapſo geſtationis termino d. 5. Junii 1723. circa μεσονύκτιον enixa eſt prolem fœmellam, infirmam, & præter opinionem in Artubus extremis puſtuloſam, erant enim Manus extremæ cum pedibus admodum lividæ, puſtulis obſita albis, innumeris, exiguo intervallo diſcretis, quarum aliæ majores, aliæ mino-

res, pleræque piſi molem æquantes apparebant, magis compreſſæ, quàm ſublimes, à Variolis in eo diſtantes, quod inflammatorio circulo carerent, neque collapſæ, illarum inſtar, in cruſtam abirent, quanquam & ſuo colore lacteo, totaque facie aliquid diverſi præ ſe ferebant. Apertæ quædam harum Puſtularum forficis ope, ſub membranula tenui, hoc eſt, cuticula vitiata, materiam oſtendebant albam, craſſiuſculam, purulentam, non coagulatam. Poſtridie autem à partu hæ puſtulæ ita ſubſederunt, ut vix ſupra Cutim elevatæ, ſed planæ & collapſæ apparerent, nulla tamen ſponte aperta, vel in cruſtam abeunte, ſed aliis atque aliis hinc inde recens pullulantibus, plures in unam majorem puſtulam confluebant, ita ut per extremas Manus & Pedes, reliquo toto corpore excepto, longè lateque Ulcuſcula Epidermide tecta excurrerent. Placentam unà cum Chorio & Amnio, nec non Funiculo umbilicali, mole & craſſitie naturali ſecundina majorem, non ſine maculis albis, latis, ut puto ulceroſis, frequenti numero ſparſis, obſtetrix obſervavit. Cœpit hæc proles proximis à ſua nativitate diebus pulmenta ex farina & lacte parata deglutire, nec non pro potu *Decoctum Raſ. C.C. Glycyrrhizæ*, & *Sem. Aniſi* haurire, lactis enim materni nihil ſuppetebat, ſed cumulatis indies Puſtulis, regnante omnium humorum Intemperie, nihil alimenta, vel medicamenta proficiebant adeo ut corpuſculum tabeſcendo, tandem die undecima morbi ſuperveniente Epileſia exſpiraret.

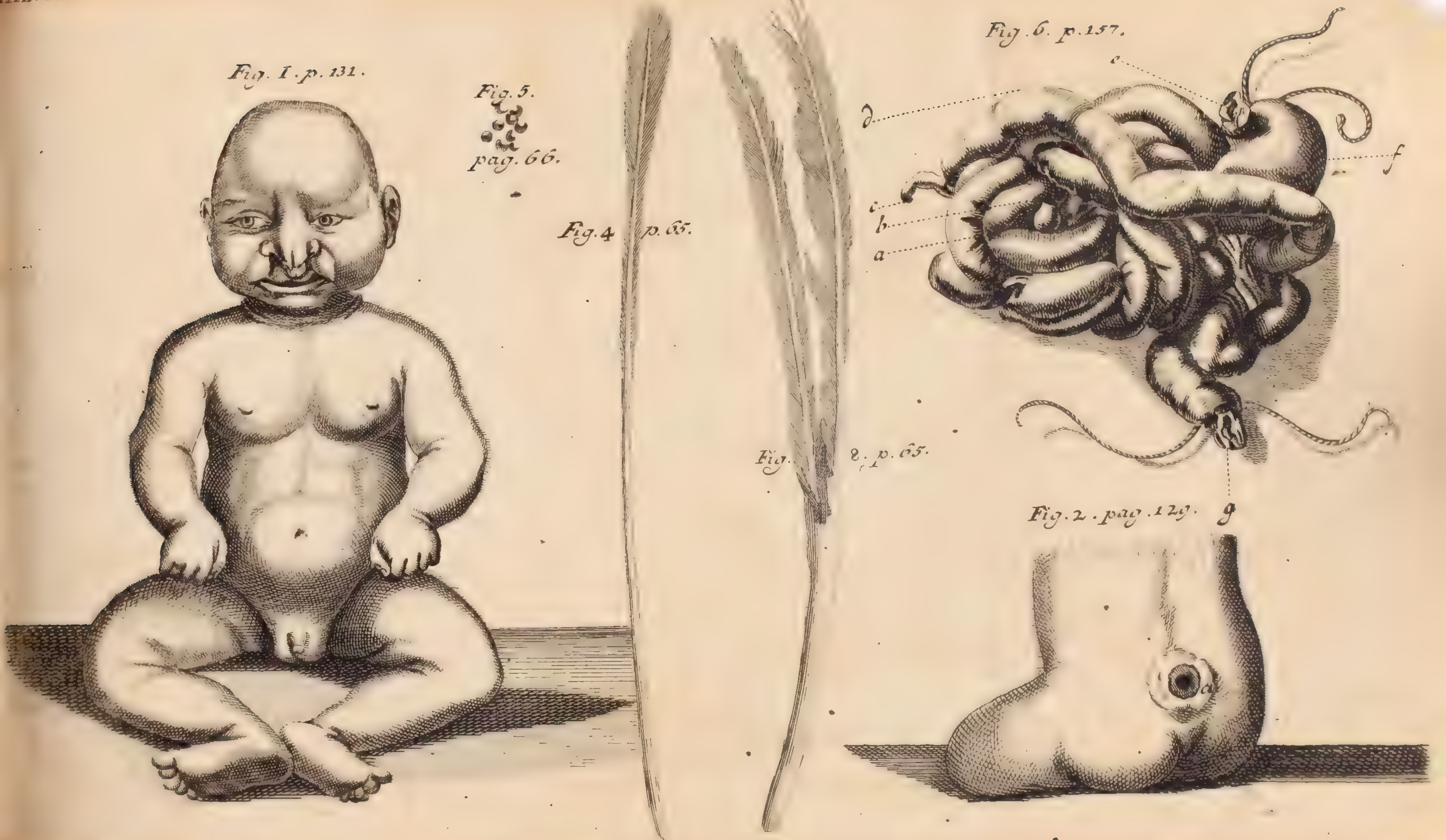
OBSERVATIO LXXXII.

DN. D. JOH. RODOLPHI ZVINGERI.

Appendix præternaturalis cæca Inteſtini Ilei.

CUm anno 1723. impetraſſem Fœtum, ſive prolem humanam, paucis à partu diebus extinctam, ſubiit animum ſectione inſtituta, eas partes inſpicere, quæ in his ſubjectis ſunt

nota-

Fig. I. p. 131.
Fig. 5.
pag. 66.
Fig. 4 p. 65.
Fig. 8. p. 65.
Fig. 6. p. 157.
e
d
f
c
b
a
g
Fig. 2. pag. 129.
a

Dehné fe.

notabiliores; quæque in adultis, vel aliter conſtitutæ reperiuntur, vel omninò deſiderantur, videlicet *Urachum*, cum *Arteriis* & *Venâ umbilicali*, nec non *canalem arterioſum* cum *Foramine ovali*. Apparebant hæc vaſa & viæ omnes adhuc perviæ, excepto Uracho, qui nunquam, ut arbitror, in humanis Fœtibus cavus reperitur, ſi à numero eorum, qui cultellum anatomicum ſubierunt, ad reliquos concludere fas eſt. Videbantur igitur hæ partes, & aliæ quævis ſtatui naturali conformes, ſi excipias Canalem inteſtinorum, hujusque partem, quæ *Ileus* vel *Ileum* vocatur, in quo decem circiter pollices à ſuo fine, quo Colo inſeritur, apparebat appendix præternaturalis, cæca, magnitudine & figura ad Uvulam Hominis adulti accedens, vel ſi mavis, digitale parvum referens, extremo altero convexum & clauſum, media parte cylindrica, intus cava, altero autem extremo orbiculari, aperto, ad excipiendum apicem digitorum apto cohærebat Inteſtino hæc appendix lateraliter, inoſculatione lata, ut flatum cæteris Inteſtinis immiſſum facilè admitteret, prout in adjecta figura demonſtratur.

Explicatio Figuræ.

Hac figura exhibentur Inteſtina prolis humanæ, flatu diſtenta, Meſaræo & Meſocolo adhuc cohærentia, cum Appendice præternaturali cœca Inteſtini Ilei.

a. Appendix Inteſtini Ilei præternaturalis, cœca, etiam flatu turgida, mole & figura ad Uvulam hominis adulti accedens.

b. Inteſtini Ilei flexus poſteriora verſus, propè Appendicem uvularem.

c. Appendix vermiformis Inteſtini cœci.

d. Inteſtinum Colon.

e Oeſophagus ligatura conſtrictus.

f. Stomachus flatu diſtentus.

g. Inteſtinum rectum.

Vid. Tab. IV. Fig. 5.

OBSERVATIO LXXXIII.

DN. D. JOH. RODOLPHI ZVINGERI.

Veſica Bovis gemina.

ANno 1720. d. 15. Decembris, obtinui Veſicam è Bove recens mactato, lotio adhuc turgidam, ſed geminatam, ita ut altera ponè alteram diſtinctè appareret, quarum quidem una ſitu anterior & major, tanquam primaria, nihil à naturali bovina veſica diſcrepare videbatur, altera verò ſitu poſterior & minor, velut ſecundaria priori Appendicis inſtar, parte poſtica & ſuperna cohærebat, ſed nulla Ureterum veſtigia habens, quorum meatu Urinæ è Renibus deſcendenti in ejus cavum aditus pateret, ſic ut colligerem, hanc Veſicæ appendicem nonniſi ex altera primaria acceſſum, vel introitum lotio præbuiſſe; à fundo enim hujus, in corpus alterius, canalis membranaceus, digiti minoris diametro, pervius excurrebat, quem ultro citroque liquori commeatum permiſiſſe conjeci, ſic ut utraque cavitas Urinæ colligendæ, & excernendæ idonea videretur, altera illam immediatè aperta cervice ſua in Urethram derivante, altera verò eandem, qua via acceſſerat, rurſus in primariam Veſicam deponente, adjuvante ſcilicet fibrarum motricium, quæ nequaquam deficiebant, conſtrictione. Cùm effuſa Urina flatum collo primariæ Veſicæ immitterem, hæc quidem in omnem dimenſionem expanſa fuit, ſed appendix altera nequaquam, ita ut opus fuerit, inciſo communicationis collo, demum illam inflare, quod putaverim ſphincteri illius corrugato, vel conſtricto adſcribendum eſſe. Hæc autem in ſubjecta figura ad vivum delineantur.

Explicatio Figuræ.

Hac figura exhibetur Veſica bubula geminata, altera primaria & anterior, naturali ſimillima, altera ſecundaria & poſterior,

ſterior, præcedenti inſtar appendicis, ſuperna & poſtica parte accumbens, utraque flatu modicè diſtenta.

a. *Veſica anterior, primaria, à naturali nihil diſcrepans, neque figura, neque ſitu, quæ etiam magnitudine naturali bovina veſica vix inferior fuit.*

b. *Collum ejuſdem, ſua pinguedine nudatum.*

c. *Fundus ejuſdem.*

d. *Veſica ſecundaria poſteriùs ſita, paulo minoris extenſionis, etiam flatu turgidula, primariæ inſtar appendicis, poſtica & ſuperna parte accumbens.*

e *Pars ejuſdem poſterior.*

f. *Contiguitas utriuſque veſicæ ſine cavitatis communicatione.*

g. *Collum pervium, diametro digiti minoris, utrique Veſicæ primariæ & ſecundariæ interpoſitum.*

h. *Ejuſdem inſertio in Veſicam primariam.*

i. *Ejuſdem inſertio in Veſicam ſecundariam.*

k. *Lamella peritonæi utramque Veſicam connectens, à dextro latere.*

l. *Lamella peritonæi à ſiniſtro latere.*

Vid. Tab. V. Fig. 4.

OBSERVATIO LXXXIV.

DN. D. JOH. RODOLPHI ZVINGERI.

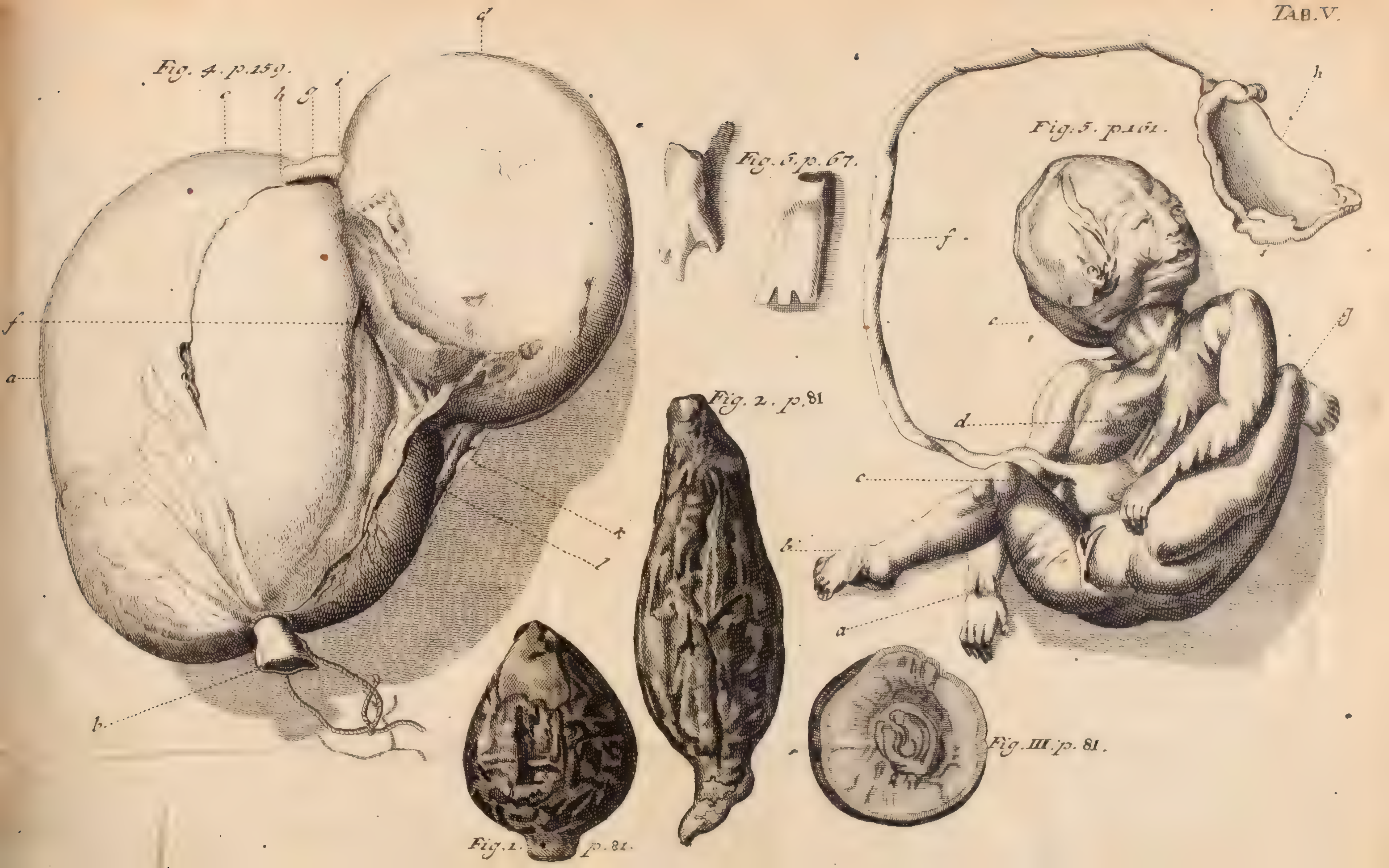
Fœtus circiter quadrimeſtris, Abortu editus, cum ſterno concavo, & regione umbilicali valde prominente, &c.

FOEmina *Baſilienſis*, annos nata 26. in honeſto conjugio vivens, à quatuor circiter menſibus imprægnata, & hactenus integra valetudine fruens, qua nil opimius mortalibus, qua nil vita habet præſtantius, die 11. Auguſti 1722. incertum an ex animi iracundia & bilis effervescentia, an ex validiore corporis motu, an victu inordinato, aliave culpa, ſibi contraxit moleſtum alvi teneſmum, ita ut frequens adeſſet deſidendi cupiditas, non ſine dolorifica mucoſæ materiæ excretione. Acces-

Acceſſerunt brevi dolores ac niſus uterini, velut in parturiente, quorum vi & efficacia præter opinionem, prodiit ex Uteri vagina, corpus mole pugnum ſuperans, externè membranaceum, molle, ſed intra quod digitorum tactu aliquid duriuſculi percipiebatur, necdum verò hoc corpus excuſſum erat penitus, ſed hucusque de ſinu muliebri pendulum. In his anguſtiis accita obſtetrix ſine mora accurrit, & explorando pudenda, deprehendit molem extra Vaginæ orificium pendulam, quæ tamen neque conatibus Mulieris afflictæ, neque manibus prehenſa cedere velle videbatur. Subdubitans autem de indole hujus Fœtus, quanquam intellectis imprægnationis prægreſſæ indiciis, meum in hoc caſu Obſtetrix conſilium petiit, & quo pacto huic Fœminæ ſubveniendum exiſtimarem, rogavit. Cognitis itaque circumſtantiis reſpondi, pro Abortu hunc caſum eſſe habendum, ac proin, ſive Fœtus ſuis involutus membranis, ſive Mola quædam è ſinu pudoris promineret, operam eſſe dandam, ut commodè extrahatur, niſi dato adhuc aliquo temporis ſpatio, natura propriis ipſamet conatibus id præſtitiſſet, ceu quæ cum in quovis caſu, tum vel præcipuè in partu ſibi auxiliari, & mirificè ad conſervationem vitæ ſuos motus dirigere ſoleat; ſuaſi igitur Cardiaco quodam vires conſervandas, cætera negotium nonnihil ulterius naturæ mediatrici permittendum. Succeſſit res pro voto, dum parturiens cumulatis niſibus frequenti intervallo, tandem una cum mole pendula ſimul placentam uterinam feliciter excrevit, quanquam non ſine gravi ſanguinis profluvio, & inſigni virium jactura. Corpus ab Obſtetrice ægrè impetratum, aliquamdiu aqua tepida maceravi, dein cultello explorandum ſuſcepi. Fœtus erat circiter quadrimeſtris, ſuis adhuc membranis, Chorio & Amnio involutus, cum adnexa placenta, multo ſanguine grumoſo, qua parte Uterum reſpiciebat, obducta. Apertis autem involucris apparuit Fœtus humanus, à naturali configuratione, quoad Sternum, Regionem umbilicalem aliasque nonnullas partes alienus, prout

in

TAB. V.

Fig. 4. p. 159.
c
h
g
i
d
f
a
k
l
b
Fig. 6. p. 67.
Fig. 5. p. 161.
h
f
e
g
d
c
b
a
Fig. 2. p. 81
Fig. III. p. 81.
Fig. 1. p. 81.

gionem umbilicalem aliasque [illegible]

in

in appoſita figura demonſtratur : in qua inprimis notari meretur ſternum valdè concavum , & prominentia inſolita Regionis umbilicalis. Mulier autem hunc Abortum paſſa , inſtar puerperæ lectum tenuit , ac absque remediorum ope, ſolius naturæ beneficio proſperam valetudinem recuperavit.

Explicatio Figuræ.

Hac figura exhibetur Fœtus humanus , circiter quadrimeſtris, abortu editus, cum ſterno concavo, & regione umbilicali pro tuberante.

a. *Apophyſis ſtyloides cubiti protuberans.*
b. *Metatarſus dextri pedis introrſum curvatus.*
c. *Protuberantia regionis umbilicalis inſolita.*
d. *Sternum valdè concavum, ſeu fovea notabilis in medio pectore.*
e. *Occiput deforme tuberoſum.*
f. *Funiculus umbilicalis.*
g. *Pes ſiniſter brachio verſus axillam ſublatus.*
h. *Particula Chorii membranæ.*
i. *Facies, quæ dorſum reſpiciebat, velut collo diſtorto, à pectore antrorſum inverſa.*

Vid. Tab. V. Fig. 5.

(*Baſileæ Auguſt. Vind. 27. Aug. An. 1723. miſſæ.*)

OBSERVATIO LXXXV.

DN. D. RODOLPHI MIEGII.

Abſceſſus & Hydrops Ovarii dextri.

B*arbara Müllerin*, Virgo Baſileenſis, habitûs corporis macilenti, ſtaturæ mediocris , colore faciei ex flavo ſubfuſco donata, iræ præprimis dedita, variis etiam per ætatem terroribus agitata , & ob ærumnas contriſtata ſæpius , ut triſtitiæ nimis indulgens ferè melancholica evaſerit. Ab ineunte ætate

variis Ulceribus fœdabatur, quamvis ſanis Parentibus prognata, præprimis autem obnoxia fuit Paronychiis, Ulcus exedens cum oſſis Carie poſt ſe relinquentibus, ut in manuum digitis quædam extremæ Phalanges Carie eroſæ deciderint. Circa pubertatis annos Ulcera hæc cicatricem admiſerunt, & occluſa manſerunt. Erumpentes autem eo tempore Menſes nunc inordinati excitere, nunc deficientes etiam, cumque Ancillæ ſervitia cogeretur præſtare, modo frigidæ modo humidæ tempeſtati expoſita, vigiliis præterea indulgendo crebris, ſibi conſulere, hincque menſtrua parciora atque inordinata pro voto emendare nequivit, & quamvis valetudinaria ſuis incubuit negotiis, donec ſeptimum & quadrageſimum ætatis annum attigerit, quo Menſes paulatim parciores erumpebant. Anno 1713. cùm fervente aëris æſtui expoſita, & laboribus variis ad ſudorem usque indulgens Menſium pateretur ſtillicidium, minimè largum, occaſione contentionis alicujus excandeſcens, ſudoreque madens gelidum Aquæ hauſtum fecit, ac inde confeſtim dolores circa lumbos experta eſt, menſesque omnino ſufflaminati, nunquam poſtea redierunt. Doloribus autem ſenſim ceſſantibus, tumor Abdominis ſupervenit, eadem qua Gravidis ratione, ut haud absque ſumma animi ægritudine graviditatis ſuſpecta haberetur, præprimis cum Menſium ſuppreſſionem non celaverit, vomitibus ſubinde defatigata fuerit, pallidaque & macilentior adhuc evaſerit; iſtam tamen ignominiæ labem ſibi illatam tempus ſequens diluebat. Venter enim magis magisque intumuit, donec ad ambitum Abdomini faciendum requireretur funiculus Ulnam unam Pariſienſem & ſextam ejus partem longus. Cum pectus haberet depreſſius anguſtumque, Tumor Ventris admodum prominebat, Umbilicus elevatus erat & latè expanſus, Venæ abdominis cutem perreptantes paulatim amplæ & varicoſæ reddebantur, ut quædam comparuerint pollicis humani craſſitiem ſuperantes. Varia hoc in ſtatu tam à Medicis quàm ab Agyrtis præſcripta aſſumſit medicamina, præcipuè purgantia,

eaque

eaque ſæpius repetita & acria, ſed ſine ſucceſſu aut levamine ullo. Tumor enim quotidie incrementum ceperat ad menſem Aprilis usque A. 1718. quo adhuc obambulare poterat, quamvis Ventris moles maximè fuerit incommoda. Ad finem hujus menſis Vomitibus affligebatur ultra octiduum, ut omnia Alimenta atque confortantia Medicamina brevi poſt aſſumtionem per Gulam redderet, unde viribus dejectis in agone verſari exiſtimabatur, vomitu tamen ceſſante ſponte vires reparabantur, hinc præmiſſo purgante martialem ſubiit auram in Xenodochio Baſileenſi, ac Venter inde ſeptimam detumuit partem, appetitus reſtauratus eſt, ut commodius longè valuerit; ſed poſt aliquot hebdomadas recruduit Vomitus cum Ventris obſtructione pertinaciſſima. Urinæ pallidæ erant, & Abdomen priſtinam recuperavit expanſionem. Majo & Junio pedum intumeſcentia hydropica, ac ea quidem maxima, ſupervenit, ut, qui antea tabidi apparuerant, nunc mirum in modum œdematoſo tumore correpti conſpicerentur, ad crepaturam usque. Sub Julii menſis initium cute etiam dextri pedis ſupra malleolos rupta & eroſa ſerum ſtillavit limpidum, indeque Pedum amborum tumor diminutus fuit, ſed cum Cutis in dextro pede ſupra dicto loco circumquaque eroderetur & inflammatorius accederet rubor, ad gangrænam impediendam *Epithemata Plant. amaro-aromaticarum in Aqua Calcis vivæ & Vino decoctarum* impoſita frequenter fuerunt, poſtea de magno Pedis exulcerati ardore conqueſta, tolerare neſciebat *Unguenta* & *Emplaſtra*, benè tamen *Remedia exſiccantia Traumatica.* Interim ſumma ſpiritus difficultate oppreſſa lecto incumbere amplius non potuit, ſed erecto ſolum corpore pedibusque ad terram demiſſis quievit, decubitu ſuffocationem moliente. Pulſus erat celer & debilis, vires ſenſim decreſcebant, donec appetitu penitus proſtrato, reſpiratione placide ceſſante d. 23. Septembr. 1718. ſummo mane expiraret. Hinc poſt meridiem præſentibus *Viris Clariſſ. Dnn. Joh. Henrico Stehelino, Med. Prof. Joh. Rod. Zuingero M. D. & Prof. Bened. Stehelino, Luca*

Wolleb Med. Doctoribus, nec non Dominis *Birrio* Baſileenſi, *Peyern*, *Ottio*, & *Meyero*, Scaphuſienſibus, *Nebelio* Heydelberg. *Hanemanno*, San-Gallenſi, *Medicinæ Candidatis*, Dominis *Braunio*, *Burcard*, *Mangold*, *Brodbeck*, aliisque *Chirurgiæ Stud.* Diſſectionem Cadaveris inſtituimus, & ſequentia in ipſo invenimus.

Abdomen inæqualiter tumidum fuit, Cutis coloris naturalis, Venæ varicoſæ diſparuere, à Sterni extremitate ad pudenda usque Abdomen antrorſum prominebat, funiculus Abdomini, ubi maximopere expanſum apparebat, circumductus Ulnam pariſienſem longus erat & paulo ultra. Caput & Pectus, nec non extremitates macie conſumta, tabida & exſucca fuerunt, ſi exceperis dextrum pedem extremum, qui tumore œdematoſo affectus extitit.

Diſſecta Abdominis Cute muſculi tenuiſſimi conſpecti fuêre, Peritonæum autem naturali craſſius longè extitit. Inciſo Peritonæo & cautè ſeparato mox oculis objecta fuit Moles albicans, ampliſſima, membranæ Peritonæi fortiter ad nata, à parte præcipuè anteriori, quæ undique liberata Tubæ Fallopianæ dextræ vaſisque ſpermaticis cohærere viſa eſt, Vaſa enim ſanguifera, ad Ovarium hoc dextrum alias tendentia, majora fuêre. A circumjacentibus verò membranis, nec non ab Omento, quod ſemicorruptum undique iſti Moli fortiſſimè adhærebat, quidam ſanguinei ductus hanc ſubintraverunt. Moles dein exemta & inciſa lympham fundebat mucoſam, magis & minus transparentem, diverſicolorem, albicantem ac ſubfuſcam, cum autem aliquot menſuræ extillâſſent, ponderavimus molem ſtaterâ, pondusque inventum annotavimus, quod 42½ libras æquaverat. Dein accuratius adhuc enormem hanc Molem examinavimus: membrana eam involvens exterius albida fuit, fortis & craſſa, intus varia loculamenta vel cellulas poſſidens, quarum aliæ repletæ fuêre mucilagine viſcida pellucida, aliæ lympha pituitoſa ſubfuſca, aliæ coagulo caſeo caprillo recenti, vel pulti farinaceo haud abſimili turgebant, cellulæ fuerunt aliæ majores, aliæ minores,

nullum

nullum autem moleſtum tetrumve odorem ſpiraverat materia in ipſis contenta. Dextra Tuba Fallopiana valde longa, rubens & tumida erat, ſecus ac ſiniſtra, quæ à ſano ſtatu non abludebat. Nulla in cavo Abdominis lympha continebatur extravaſata. Ventriculus valdè erat parvus, contractus, inanis, Inteſtina tenuia & Colum etiam vacua, rubentia, tenerrima, nullo flatu diſtenta, nec ullibi membranis præternaturaliter concreta. Coli pars extrema ad Os ſacrum, nec non Inteſtinum rectum paucas continebant fecum reliquias. Hepar erat exiguum quoad externam ſpeciem naturaliter conſtitutum. Veſicula fellis paucâ bile atrâ diſtenta. Lien, Pancreas, Renes & Veſica à naturali non abludebant ſtatu. Uterus erat virgineus. Pudenda laxa quidem nil tamen præternaturale monſtrantia. Diaphragma in cavum Pectoris valdè erat fornicatum, Ventriculus etiam & Hepar ab eo ſurſum preſſa ſuperius quam naturaliter locabantur. Pectoris cavitas proin maximè fuit anguſta, atque hanc anguſtiam difficilis Anhelitus cauſam fuiſſe, liquet, quanquam nulla ſive in cavo Pectoris, ſive in Pericardio lympha extravaſata extiterit. Pulmones pleuræ & diaphragmati leviter cohærebant, ac in parte inferiori gangrænati erant. Cor magnitudinis naturalis, flaccidum valdè, Auriculæ ejus ultra modum tumentes comparuerunt; præcipuè dextra, Polypo valdè craſſo, nullas radices in thalamum Cordis ſpargente repleta, Polypus hic nucem magnitudine æquans, prope inſertionem, per cavam tam ſuperiorem quàm inferiorem longiſſimè propagatus fuit. Siniſtra Auricula ſanguine coagulato turgida Polypum etiam fovebat per Venæ pneumonicæ ramos protenſum.

Cerebrum erat molle & tenerrimum, nulla alias labe præter mollitiem & glutinoſitatem nimiam infectum Pinealis glandula major naturali. Dura Mater flaccidiſſima & tenuis, ſanguis in arteriis & venis nigricans non coagulatus reperiebatur, Muſculi omnes valdè pallidi erant, Caput macie conſumtum.

(Baſileâ Auguſtam Vind. d. 27. Aug. A. 1723. miſſæ.)

OBSERVATIO LXXXVI.

DN. D. JOH. MELCHIORIS VERDRIES.

Abſceſſus ſpinæ dorſi.

MIles gregarius duos ultra viginti annos natus, conſtitutionis ſatis vegetæ & validæ, cum, ante biennium, cubitum iturus in eo eſſet ut lectum in altiori & præter morem elevato loco poſitum ope ſcalæ conſcenderet, infelici ac gravi lapſu in terram ruens regionem lumborum inprimis offendit, ita tamen ut præter tenſiones & dolores tolerabiles brevique temporis ſpatio evaneſcentes, nil mali ſentiret aut pertimeſceret. Decem vero ante mortem, quæ ineunte vere hujus anni contigit, hebdomadis male habere cœpit, tumque non ſolum lumborum tenſiones dorſique dolores eidem maximè moleſti fuerunt, ſed & viribus defecit, habitu ſimul flacceſcente & quaſi exareſcente, ita ut phthiſici inſtar & hectici emaciaretur: prodit ſimul in conſpectum protuberantia in ſpina dorſi circa regionem lumborum ut gibbum hic imminere & jam, quod dicitur, in fieri eſſe judicarent omnes. Transfertur tandem in noſocomium noſtrum militare, vires indies magis proſternuntur, pulſus eſt debilis, deliria quoque accedunt & quidem periodica, nullo licet urgente calore multum ſenſibili vel interno vel externo, quin frigido potius exiſtente univerſo corporis habitu: ſitis tamen caloris interni exſuperantis indicium faciebat. Poſtremum placide exſpirat animam. Poſt mortem, cum copia nobis fieret corpus ſecandi atque in cauſas mortis inquirendi, omnes medii & infimi ventris angulos perquiſivimus, vix tamen quicquam hic reperire licebat quod præter naturam eſſet conſtitutum niſi quod flaccida eſſent omnia atque hepar & lien quodammodo tumefacta, ſed tamen ſine ſcirrhis, viderentur. Interea locum ubi gibbus prognaſci videbatur accuratius perveſtigamus, cumque

que remoto rene dextro ſtudioſus quidam cultrum ad ſpinam dorſi dirigeret, pus in copia prorumpens abſceſſus indicium faciebat; quamobrem omnia curatius hic excutimus atque magnum abſceſſum a dextro latere ſupra & per ſpinam ad ſiniſtrum ſe extendentem, eo in loco ubi ultima dorſi & prima lumborum vertebra per articulationem ſuam committuntur & ſe excipiunt, detegimus, vincula vertebrarum erant peresa, vertebræ ipſæ carie penitus, in loco articulationis, & ita corruptæ ut fruſta carioſa digitis auferre liceret, proceſſus transverſales & obliqui erant exeſi, ut vertebræ, urgente ſuperius incumbentium oſſium columna, facile loco cedere, ſubluxari, quin & luxari potuerint; involucra medullæ ſpinalis nigra erant & ſphacelo infecta ipſaque medulla corrupta. Ex quibus omnibus & gibberis imminentis, & delirii tandem accedentis, & ipſius mortis cauſa ſine difficultate perſpicitur.

OBSERVATIO LXXXVII.

DN. D. JOH. MELCHIORIS VERDRIES.

Abſceſſus Meſenterii.

PAulo poſt hanc ſectionem alius militis, annorum 32. exanime corpus, in noſocomio, ſecandi nobis copia datur. Hic, quum ante annum & quod excurrit febre intermittente correptus atque a chirurgo, pro more ejusmodi hominum falcem in alienam meſſem facile immittentium & remediis internis peſſime plerumque abutentium, cortice peruviano intempeſtive exhibito male curatus fuiſſet, tandem poſt annum elapſum torminibus ventris cum conatu vomendi, palpitatione cordis, anguſtia pectoris ſimilibusque ſymptomatibus vehementer exagitatus, atque inſtar tympanitici tumefactus, diem ſupremum obit. Remotis integumentus externis, ſtatim in abdomine deprehendimus omentum cum inteſtinis, & inteſtina inter ſe ita coalita, ut omentum vix diſtinguere

multo

multo minus ſeparare ab inteſtinis ſine læſione ſubſtantiæ liceret, omniaque inteſtina adeo arcte invicem cohærebant, ut cerebrum quaſi pia meninge tectum repræſentarent; ipſum meſenterium inſigniter tumefactum totumque ſteatomatoſum erat ingensque abſceſſus in plura loculamenta quaſi diſtinctus illud obſidebat; ipſa inteſtina, præſertim tenuia, & inter hæc inprimis jejunum, hinc inde gangræna & ſphacelo infecta & adeo putrefacta erant, ut tactum vix ferrent ſine diſſolutione ſubſtantiæ. Reliqua viſcera vitalia utcunque, pro illo corporis ſtatu conſtituta erant. In ſiniſtro cordis ventriculo ingens polypus ad & in aortam protenſus reperiebatur, & in dextro ſimilis, ſed minor ex arteria pulmonali propendebat.

(Giſſa Auguſtam Vindel. d 15. Sept. A. 1723. miſſæ.)

OBSERVATIO LXXXVIII.

DN. D. WILHELMI BERNHARDI NEBELII.

Cephalalgia periodica decocto nucleorum Coffe ſublata.

FOEmina ſeptuagenaria, quæ hæmorrhagiis narium cum cordis palpitatione ſubinde redeuntibus aliquamdiu vexata fuit, his ceſſantibus contraxit vehementem totius capitis dolorem, qui ſingulis diebus circa horam ſextam matutinam moleſtus eſſe cœpit ad veſperam usque, quo tempore ſenſim ceſſavit, ſequente ſomno ſatis placido. Multa & varia à duobus Medicis adhibita fuerunt remedia tam externa quam interna, quæ alias in hoc dolore tollendo vel ſaltem mitigando ſalutaria ſunt, ſed incaſſum omnia. Commendatum tandem fuit decoctum nucleorum Coffe, quod ægré admiſſum & ad libram dimidiam circiter tempore matutino calidè hauſtum in lecto paulò poſt copioſum totius corporis ſudorem prolicuit,

&

& ſic omnem capitis dolorem feliciter ſuſtulit. Salutarem hujus potus uſum in cephalæa commemoravit Celeberr. Lentilius in Ephem. Nat. Curioſ. d. 2. a. 3. obſerv. 198. ubi vim illius anodynam ſulphureo-ſalinis & volatilibus Coffe particulis non ſine ratione adſcribit, quibus etiam hujus potus efficaciam humores viſcidos attenuandi & acres temperandi, irritatas inde conſtrictasque fibras nerveas atque membranas ſenſiles demulcendi, ſudorem proliciendi, catarrhos doloresque à ſero acri natos diſcutiendi attribuo. Prodeſt autem hoc potionis genus humidioribus magis & phlegmaticis, quam natura ſiccioribus & biliosis, quibus ſæpe phlogoſes vagas, vertigines, artuum tremores & ventris flatulentam diſtenſionem infert.

OBSERVATIO LXXXIX.

DN. D. WILHELMI BERNHARDI NEBELII.

Hemicrania vehemens & inveterata cortice Peruviano tandem diſcuſſa.

VIr Illuſtris quinquaginta quinque annorum & temperamenti phlegmatici jam per plures annos vehementem hemicraniam in ſiniſtro capitis latere cum arteriarum temporalium varicoſa diſtenſione quandoque paſſus eſt, cui exquiſitiſſima oppoſuit medicamenta ſine ullo levamine, donec conſulti Medici exteri Celebriores Corticis Peruviani pulverem cum ſirupo papaveris erratici in electuarium redigendum ſuaſerunt, quem cum ſæpius de die partitis vicibus ad aliquot uncias aſſumſit, hemicraniam diminui, tandemque prorſus ceſſare ſenſit. Idem obſervavit Parens meus in civis cujusdam Heydelbergenſis uxore, quæ atrociſſimum capitis dolorem patiens quamplurima ab empiricis ac Medicis exhibita remedia fruſtraneo cum effectu in uſum vocavit, tandemque ſuaſu Parentis mei idem electuarium ſat copioſè ſumſit, atque ita à diro hoc capitis tortore liberata fuit. Valdè efficax ſanè & mul-

multoties uſu probatus eſt cortex Peruvianus ſubtiliſſimè tritus & per ſe, vel cum aliis competentibus in ſufficiente quantitate exhibitus, in omnibus morbis dolorificis per intervalla redeuntibus & febribus inter- ac remittentibus, nec non tabificis, modo convenienti tempore ac doſi debitaque circumſpectione exhibeatur. In paſſione hyſterica ſalubrem obſervavit corticem noſtrum exercitatiſſimus Sydenham in tr. pecul. in hypochondriaca Celeb. de Muralto Miſcell. Nat. Cur. d. 2. an. 8 obſervat. 11. & Excell. Behrens cent. 3. obſervat. 187. in rheumatiſmis, doloribus capitis & arthriticis artuum Cl. Grimm. l. c. obſ. 63. in malo iſchiadico periodico Illuſtris à Brunn. Miſc. N. C. d. 3. a. 7. & 8. obſ. 207. in podagra ſagaciſſimus Heldius ab Hagelsheim cent. 3. & 4. obſerv. 170. in lumbricis exturbandis Celeb. Ramazinus in deſcript. morbi epidem. anni 1690. & in declinatione dyſenteriæ Reneaume Hiſt. de l' Acad. Roy. des ſciences 1713. p. m. 47 ubi modus, quo cortex Peruvianus humores acres abſorbendo & mitigando, craſſosque reſolvendo, nec non fibrarum tonum roborando, prædictos affectus tollit, ſatis accuratè deſcribitur.

OBSERVATIO XC.

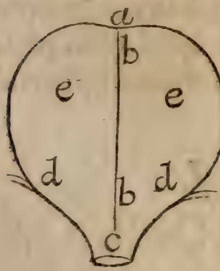
DN. D. WILHELMI BERNHARDI NEBELII.

Obeſitas fœminæ ſeptuagenariæ aſthma lethale inferens & veſica urinaria in eadem per intermediam membranam in duas cavitates diviſa.

MAtrona ſeptuagenaria valdè obeſa per ſeptem menſes aſthma cum anguſtia pectoris, cordis palpitatione & magna inquietudine, pulſusque intermiſſione, ſubinde ſuffocationem minitans utcunque ſuſtinuit & auctis his ſymptomatibus mortua tandem fuit. Defunctæ corpus cultro anatomico ſectum exhibuit viſcera thoracis & abdominis multa pinguedine velut obſeſſa, cæteroquin ſana & ſine labe. Veſica

autem

autem urinaria paulo contractior majoris pugni magnitudinem æquabat & dimidiam circiter libram urinæ continebat, interius membrana intermedia, quæ fibroſo-nervea & veſicæ ſubſtantiæ perſimilis, latitudine trium ferè digitorum transverſorum, à fundo veſicæ ad ureterum usque inſertionem haud procul à ſphinctere deſcendebat, in duas cavitates diſtincta, ita tamen ut urina liberè ex ureterum oſtiis ad collum veſicæ defluere potuerit, quemadmodum id ex addita figura patet. Organicum hoc veſicæ vitium ab ipſa nativitate in utero materno contractum fuiſſe puto, quod anno præterito Genevæ in prædicta matrona vidit mihique in ſuis literis deſcripſit Nobiliſſimus D. A. de Fort Poliater Genevenſis Celeberrimus, Fautor & Amicus meus honoratiſſimus, qui hanc obſervationem medico-Anatomicam Ephemeridibus N. C. inſerendam transmiſit.

a. Fundus veſicæ.
bb. Membrana intermedia.
c. Collum veſicæ.
dd. Ureterum oſtia in veſicam.
ee. Duæ cavitates veſicæ.

(*Heidelbergæ Auguſt. Vind. d. 13. Sept. A. 1723. miſſæ.*)

OBSERVATIO XCI.

DN. D. JOSEPHI LANZONI.

Affectus hyſtericus urinæ potu fugatur.

FAmulam quandam in noſocomio S. Mariæ novellæ Ferrarienſi curandam habui A. 1723. quæ hyſterica paſſione premebatur, cum capitis dolore, ructu, corporis contractione, ſtridore dentium &c multisque tentatis remediis, tandem ſic

edocta à muliercula in eodem noſocomio decumbente, quotidie propriam urinam bibebat, ſicque ſanitati fuit reſtituta. Et ſororis cujusdam calcearii recordor, quæ ſimili potu à ſuppreſſione menſium ſe liberavit.

OBSERVATIO XCII.

DN. D. JOSEPHI LANZONI.

Sanguinis mictus ex nimio eſu aſparagorum.

PRopola quidam Ferrarienſis, alioquin ſanus, conſiſtentis ætatis, Anno præſenti menſe Majo, ex nimio eſu aſparagorum incidit in ſanguinis mictionem non ſine dolore ac pruritu mingendi. Aliquibus autem exhibitis remediis ſanus evaſit, verum quoties denuo aſparagos comedit, etiam in modica quantitate, ſemper aliqua portio ſanguinis cum urina mixta obſervatur; imo mihi retulit ejus uxor, ſimile quid eum pati, quando in ædibus ſuis aſparagi coquuntur, ita ut nunc prorſus ab ejus domo exulare debeant.

OBSERVATIO XCIII.

DN. D. JOSEPHI LANZONI.

Admiranda metaſtaſis.

IN noſocomio ſupradicto uxorem cujusdam converritoris curandam habui hoc anno, annor. 31. cui propter febrem calor & dolor in dorſo aſſidue aderant, cui malo ut occurrerem, unguentum refrigerans Galeni apponi mandavi, à quo paulatim dolor & calor miteſcebant; verum paulo poſt oculorum inflammationi ſubjecta fuit; aſt remota unctione ophthalmia ceſſabat, redeunte dolore ac calore dorſi, applicito iterum unguento, rediit oculorum affectus, ceſſante prorſus dolore; & ita per plures vices idem evenire obſervatum fuit.

OB-

OBSERVATIO XCIV.

DN. D. JOSEPHI LANZONI.

Experimenta circa vermes humanos.

CUm adoleſcentula militis cujusdam Ferrarienſis quinque vermes vivos excreviſſet, hos juſſu meo diſcipuli mei experimentis hiſce ſubjecerunt: unum in vino generoſo poſuerunt, qui intra duas horas mortuus eſt; ſecundus in oleo communi ſtatim vivere deſiit; alius in aceto intra horæ dimidium vitam amiſit; quartus in aqua rutæ caprariæ per decem horas vixit, quintus denique in aqua theriacali ad usque octavam horam vitam habuit. Pariter lumbricos tres, per vomitum à juvene febri continua detento evacuatos acceperunt, quorum primus in melle poſitus ſtatim extinctus eſt, ſecundus in aceto deſtillato continuo mortuus eſt, & tertius in ſyrupo abſinthii intra ſemihoram obiit: in anno præſenti quatuor vermes viventes per vomitum exierunt è corpore puelli quadrimi, quorum unus in oleo amygdalorum dulcium brevi mortuus eſt, alter in ſucco limonum ad duas horas vixit, tertius in aqua Tabuti octo horis & ultra vixit, quartus in lacte vaccino ad horas ſeptem vitam protraxit.

OBSERVATIO XCV.

DN. D. JOSEPHI LANZONI.

Dolor capitis quartanus.

COEnobiarcha admodum reverendus atque doctus, temperiei melancholicæ, ætatis annorum 59. poſt vehementem animi paſſionem incidit in capitis dolorem vehementem ſine febre, qui dolor de quarto in quartum diem recurrebat more febris quartanæ, ita ut etiam ſtatis horis, inſtante meridie re-

curreret. Multa fuêre adhibita remedia, ſed ſemper incaſſum; deventum eſt ad uſum chinchinæ, ſed fruſtra, imo dolor eſt auctus; donec meo ſuaſu ad balneum aquæ dulcis æger confugit, ſicque ſanus evaſit.

OBSERVATIO XCVI.

DN. D. JOSEPHI LANZONI.

Icteritia à morſu felis.

ÆRis coronarii opifex temperamenti bilioſi, ætatis ſuæ annorum 33. quinto Id. Maji An. 1723. à fele domeſtico commorſus in manu dextra, præter inſignem dolorem totius manus tumore corripitur; quo paulatim ceſſante, icteritia flava ſucceſſit, univerſum corpus tingens, quæ 40. dierum ſpatio perduravit. Et vertegarii recordor, qui morſum canis venatici in crure paſſus, ictero pariter flavo correptus fuit, qui affectus ad longum tempus protractus fuit, ita ut de hydrope timeretur.

OBSERVATIO XCVII.

DN. D. JOSEPHI LANZONI.

Uſus lactis caffeati in variis affectibus.

CAffe potum ex aqua ſimplici confectum & pulvere ejusdem Caffe, cum modico Saccharo communes eſſe fere omnium Ferrarienſium delicias ſæculum præſens teſtatur; ego autem ad medicamentum tranſtuli præſertim vice aquæ lac ſubſtituendo: ſic A. 1716. ab aſthmate contumaci liberavi ventilatorem uſu lactis aſinini coffeati per 35. dies: idem feliciter expertus fui in quodam Clerico ſemihectico, & in virgine veſtali leucophlegmatica ann. æt. 27. Ab arthritide liberatum vidi Patritium quendam noſtrum conſiſtentis ætatis ſolo uſu lactis

lactis aſinini, in quo pulvis caffe bullierat, ad menſem aſſumti. Alium Ferrarienſem æt. ann. 45. poſt pleuritidem acutiſſimam, tuſſi ſicca laborantem reſtitui uſu lactis aſinini, in quo pulvis caffe bullierat, per menſem adhibiti. Sericarii Ferr. filia ann. 29. hyſterica paſſione frequenter tentata, poſt varia remedia à pluribus medicis exhibita, tandem frequenti uſu lactis caprini caffeati ſanata fuit. Veterinarius rheumatiſmo pertinaci laborans, aſſumto lacte vaccino caffeato per menſis ſpatium, convaluit; idem evenit in cujusdem Chiliarchæ famulo, dolore ventris ſæpe correpto, nec non in cive honeſtiſſimo urinæ ardore correpto. Publicani uxor ſterilis æt. ann. 27. alioquin ſana, prolem optans, me in conſilium vocat; cui poſt corporis purgationem propono lac capræ caffe mixtum, per 40. dies, & poſtea aquam Villenſem potandam laudo, ac balneum noſtri Eridani per dies decem adhibendam, quibus omnibus rite peractis, gravida facta, poſt conſuetum tempus prægnationis, edidit maſculum, & iterum gravida nunc partum expectat.

(Ferraria Auguſt. Vind. menſ. Sept. An. 1723. miſſa.)

OBSERVATIO XCVIII.

DN. D. JOH. MAURICII HOFFMANNI.

Anatome Hydropici.

GEneroſus quidam Generalis excubiarum præfectus, quinquagenario major, à prima juventute militiæ addictus, habitus corporis procerioris, in victu cibis fumo induratis & ſale conditis multum oblectatus, & uti in caſtris fieri ſolet, vino aduſto ſæpius uſus, relictis caſtris per aliquot annos ſedentariæ vitæ mancipatus, commode ſatis vixit, aliquoties acidulas Egranas cum εὐφορίᾳ potavit, paucis vero ante decubitum ſupremum menſibus crebriorem narium hæmorrhagiam

ex

ex ſanguinis ichoreſcentia provenientem cum notabili virium proſtratione paſſus eſt, inſecuta aliquali vultus intumeſcentia, quam excepit tumor pedum, dehinc repente ſupervenit hydrops aſcites, breviſſimo temporis ſpatio abdomen mirum in modum expandens, ita ut nec propter nimiam imi ventris extenſionem decumbere, aërisque per inſpirationem uſura libere perfrui potuerit; accedebat dolor ſub hypochondrio ſiniſtro gravis, urina inſtar lixivii ſaturatè cocti conſpicienda, quantitate potui minus reſpondente excernebatur, alvus copioſe ſecedebat, excrementis mucoſo-viſcidis pultaceis putridis graveolentibus multis ejectis. Adhibita pro cura ſub initium morbi a mulierculis balnea, fomenta, cataplasmata ex radice bryoniæ, naſturtio aquatico, beccabunga, chamæmelo &c. poſt in conſilium & auxilium advocata Medicorum triga, hydropi aſciti competentia præſcripſit purgantia hydragoga, diuretica, diaphoretica, non omiſſis tonicis corroborantibus; nec minus pro atonia ventriculi reſtauranda, lympha viſcida attenuanda, ejusdemque notabili acrimonia ſalino-muriatica temperanda, atque commeatu reciproco reſtituendo, omni ſtudio conquiſita remedia ſunt, ſed omnia incaſſum; ingraveſcebant ſiquidem cum agrypnia continua & ſumma virium proſtratione ſymptomata perniciosa, ac demum emergens in pede ſiniſtro ex vulnere antehac ibidem inflicto ſclopetario circa malleolos ſphacelus cum extremorum artuum frigore funeſtam vitæ cataſtrophen accelerabat. Paucis poſt eventum hunc lethalem horis ſectio cadaveris à Vidua & Agnatis generoſis expetebatur, adſtantibus pluribus ob ſtupendam abdominis molem attonitis, & diluvium ſeri lymphatici in maxima copia profluxurum præſtolantibus. Sed ecce cruciata inſtituta ventris diſſectione lympha profluebat limpidiſſima, pellucida, ſanæ æquiparanda, absque ullo fœtore aut putrilaginis nota, minus vero, uti conjectura præſagiebat, in ea quantitate, quam tumor externus innuere videbatur, ſiquidem tum ea

quam

quæ emanaverat, tum quæ in cavo abdominis ſtagnabat vix quinque menſuras adimpleviſſet. Ut hinc non immerito, in mentem mihi venerit ſuſpicio, tumorem deſcriptum aſciticum à peritonæi expanſione plus ultra facta potiſſimum reſultaſſe; hoc ſiquidem aliquantum tumidum multoque ſero perfuſum notabatur, probabili indicio, vaſa ejusdem lymphatica inter muſculos abdominis, ſpeciatim ex membranis muſculis iisdem propriis, nec non inter duplicaturam peritonæi emergentium, dilatata primum, dehinc rupta, ac eroſa, fluidum contentum aliàs naturaliter in glandulas iliacas, & conſequenter per lymphatica Venæ cavæ ad chyli ciſternam revehere ſolita, hocce ob peridromum interceptum intra meatus & intercapedines peritonæi congeſſiſſe, hincque aliquam ejusdem partem in cavum abdominis ſenſim ſenſimque exſtillaſſe. Notavimus interim Cl. Peyerum in methodo hiſtoriæ anatomicæ in ſcholio ad cap. VI. conjecturæ noſtræ ſuum addidiſſe calculum, ἀκριβῶς namque ibidem advertit, in hydropis certa ſpecie aquam ſi non omnem, magnam certe ejus partem à peritonæo deſtillaſſe, ſiquidem hoc poroſum plurimisque ſanguineis vaſis diſtentum fuerat; propoſitæ autem noſtræ conjecturæ adhærendi anſam præbuit tumor abdominis multo major, & ejus tam repentinum ac mirandum incrementum, quam ut à tam exigua ſeri lymphatici effuſi in cavum imi ventris copia eundem productum eſſe probabile viſum ſit. Confirmabamur poſtea in noſtra ſententia, quando omentum ac meſenterium in natu prorſus naturali, pinguedine multa flaveſcente ſana obducta cernebamus, ventriculum inteſtinaque omnia illibata deprehendebamus, nec aliud morboſum in conſpectum venerat indicium, quam quod in concava epatis regione ſubalbidus ſcirrhus acinorumque glanduloſorum circumſcripta quaſi gypſea induratio, ſimiliter pancreatis ſcirrhoſum concrementum, atque in folliculo felleo bilis vitioſa, amurcæ ſimilis, lenta viſcidaque viſui ſeſe obtulerint. Adeoque proculdubio lethali huic morbo ſeri lym-

phatici uti dictum motus interceptus, ſimulque emergens acrimoina ſalſo-muriatica, hincque ejusdem præcipue intra peritonæi meatus & intercapedines collectio, indeque mox inſecuta effuſio, atque ſimilis ex lymphaticis, ſolutionem continui paſſis, extravaſatio morbificas haſce ſuggeſſerunt ſuppetias, ſero ſeptico circa malleolos olim vulneratos reſiduo ſphacelum & mortem accelerante ſubitam.

OBSERVATIO XCIX.

DN. D. JOH. MAURICII HOFFMANNI.

Doloris iſchiadici graviſſimi medela exoptata repentina.

ISchiadicus dolor lateris dextri acutisſimus virum quadragenarium tam graviter afflixerat, atque ad leviſſimam corporis motionem ita exacerbabatur, ut ejulatu ſuo adſtantes ad commiſerationem perduxerit; cauſa erat ſerum acre ſalinum ſcorbuticum quô patiens abundabat, atque ideo puſtulis ſerum acre plorantibus ejus vultus ſubinde conſpurcatus viſebatur diæta vinoſa ſuperflua fontem malo ſubminiſtrante. Senſatio autem dolorifica iſthæc eo magis acuta erat, quod accuſatum ſerum ſpiculis ſuis & cuſpidibus fibrillas tendineas nervoſas ac membranaceas muſculoſasque circumcirca articulationem expanſas, lancinaverit, arroſerit, atque eorum continuum ſolvere attentaverit, ſtricturis ſpasmodicis per intervalla accedentibus atque malum exacerbantibus. Noxis hiſce ut medicam opem opponerem, acris ſeri attemperationem, fibrarumque mulcimentum omni ope ſtudioque procurare allaboravi, eique fini infuſum theiforme ſequens ſubinde ſorbillandum propinavi. ℞. Rad. ſarſap. chinæ, bardanæ, ſcob. ligni ſaſſafr. ā. ℥iij. ſem. badian cum cortice ſtellato, viſci querni, ſantal. citrin. ā ℥ij. fol. veronic. ſummit ſerpill. ā Mj. flor. paralyſ. tiliæ ā Pij. paſſul. major. exac. ʒvj. inc. & contuſ.

tuſ. gr. modo Miſc. Cum eodem infuſo guttatim exhibebam mixturam ex Elix. antiſcorbutico in Actis laborat. chemici Altdorfini à me deſcripti ℥ij. Spiritus caſtorei compoſiti Londinenſis, Eſſent. trifol. fibrin. ā ℥j. Tincturæ ſaſſafr compoſitæ Bateanæ ℈iiij. Nocte ingruente dabatur ſequ. Pulvis. ℞. pulv. Marchion. ſpec. de hyacinth. ā ℥ß. ocul. ♋. præpar. corall. rubr. præpar. ā ℈ß. matr. perl. præpar. arcan. duplic. ā ℈j. ⊕ depurat. ℈ij. ♁ris nativ. gr. xxiiij. Pil. de cynogloſſ. gr. vj. M. F. Pulv. diviſus in vj. partes æquales pro totidem doſibus. Frictiones femoris & tibiæ inſtituebantur cum ſuffumigio ex maſtich. thur. ā ℥ij. Styrac. calamit. ſuccin. ā ℥j. fl. roſ. rubr. Verbaſci, Stœchad. arab. lavendul. ā Pj. groſſo modo contuſis & conciſis. Levamen inſigne præſtabat Empl. tale, ℞. Empl. oxycroc. ℥vj. picis navalis Sulph. ā ℥ij. ſuccini, maſtich. ā ℥j. M. cum balſamo Sulph. terebinth. addita Cer. & Tereb. ā ℥i. M. F. Magdal. Præ omnibus autem velut θεὸς ἀπὸ τῆς μηχανῆς repentinam doloris relevationem efficiebat Venæ ſectis in malleolo pedis afflicti inſtituta, qualem etiam in ſimili caſu ſæpius antehac ſalutarem expertus ſum. Alias etiam ſeq. mixturam illitam ſuperimpoſitis poſtmodum linteis calidis proficuam notavi.

℞. Aqu anhaltin ℥j. Spir Sal. Armon. vinoſi ℥iß. Spir. matricalis, lumbric. terreſtr. theriacal. camphorat. Ræ lumbr. terr. Eſſent. ſuccin. ā ℥ij. miſc. ad uſum.

OBSERVATIO C.

DN. D. JOH. MAURICII HOFFMANNI.

Cachexia ad hydropem aſciten tendens bis terve curata.

INfauſtam chylificationem ſanguificationem excipere infelicem exemplo ſuo nobis confirmavit Illuſtri Stirpe prognata matrona quinquageſimum annum jamdum prætergreſ-

ſa, à prima usque ad conſiſtentem ætatem nunquam appetitu gaviſa integro; indeque ob liquoris gaſtrici deficientem energiam liquamen mucoſo-viſcidum illa in ventriculo ſæpius accumulaverat, à quo natura frequenter per vomitum ſeſe liberare intenderat, peſſimis nihilominus Matronæ illuſtris rebus, ſiquidem diſpoſitionem induebat cachecticam, quam accelerabat crebrior ſanguinis ſub venæ ſectione iterata profuſio, ex alterius Medici conſilio ad ſubſultus epilepticos arcendos, quibus antehac obnoxia erat, inſtituta, & vini uſu interdicto, cereviſiæ hordeaceæ copioſa ingurgitatio. Transegit nihilominus in tali habitudine ævum, poſt ceſſantem autem menſtruum fluxum bis terve erupit inſignis tumor pedum œdematoſus, cui ſimilis in abdomine ſupervenit, cum vultu pallido tumido & notabili virium proſtratione moleſtus, & quod peſſimum erat, poſt cœnam, etſi parcam admodum, redeunte aurora vomitus ſemper excitabatur materiæ viſcidæ glutinoſæ ad ſpumoſæ. Et vero ſicuti ciborum faſtidium ipſi ſolenne erat, ita medicamentorum averſatio conſimilis prioris comes individuus accedebat, expetebat ideò patiens granulatim ſanari & granula οὐχ ὅλῳ θυλάκῳ, non toto horreo vel ſacco. Recenſebo igitur tantum pauca illa medicamenta, quibus uſa bis terve per Dei gratia cum ſanitate in gratiam rediit, ita ut rebus ſuis præeſſe, atque domo egredi & iter ſuſcipere potuerit. Et primo quidem ipſi propinabam vinum medicatum, cui ſacculus injectus erat talis. ℞. Rad. enul. Zedoariæ, bryoniæ, vincetox. ā ʒiij. herb. gentianæ cruciat. hyſſopi trifol. fibrin. agrimon. ſummit - centaur. min. fl. geniſtæ ā M ß. Rhabarb. el. ʒvj. Limatur. chalyb. in pet. ligat. ℥ß. cortic. Winteran. ʒij. caryoph. aromatic. cardam. min. ā ℈ij. Sem. apii, fœnicul. ā ʒj. Inc. & contuſ. M. D. ad ſaccul. Poſt paſtum meridianum aſſumebat ſeq. pulveris peptici cuſpides cultri tres cum Pane toſto vino affuſo generoſo. ℞. Trag. aromat. uſit. ʒj. pulv. cachectic. Quercet. incompl. ʒij. ♁ martial. diaph. rad. ari. crud. ā ʒj. ſpec. imperator. diarrhod. abbat. lætif. Rhaſ. cordi-

cordial. temperat. ā ℈ij. ſacch. ℥ß. Ol. nuciſt. expr. ℈j. cinnam. deſt. caryophyll. deſt. āā gtt. iiij. M. Epoto vino medic ipſi offerebatur mane cum juſculo vel infuſo trifolii fibrini ad guttas quadraginta Tinctura antihydropica à Celeberrimo Königio in regno vegetabili quadripartito p. 1021. deſcripta. Poſtea per intervalla noctu ante ingreſſum in lectum pilularum ſequentium decem deglutiebat, quarum effectum hydra- & phlegmagogum ſatis deprædicare noverat. ℞. Maſſ. pilul. hydropicarum Bontii ʒj. ☿ij. dulc. ʒß. reſin. jalapp. diagryd. ♁at. ā gr. xij. Trochiſc. alhandal. gr. vj. M. cum Tinctura ♀i. F. Pil. num. xc. inaurat. Colophona felicem curationi impoſuit Decoctum mane ad ℥iiij. vel v., nonnunquam etiam veſperi hauſtum. ℞. Raſur. ligni guajac. ℥iij. cortic ejusd. ℥j. paſſul. major. exacin. minor. mundat. ā ℥ß. bacc. juniperi lign. aloes ā ʒiij. infunde in Aqu. fervidæ ℔vj. Stent per noctem in digeſtione mane coque ad tertiæ partis conſumtionem, addendo ſub finem, ut per dimidiam horam adhuc ſimul coquantur, raſuræ l. ſaſſafr. ʒvj. Sem. aniſi ſantal. citrin. ā ʒiß. Colatura detur ad uſum.

(*Onoldo Auguſt. Vind. d. 29. Sept. An. 1723. miſſa.*)

OBSERVATIO CI.

DN. D. PETRI ANTONII MICHELOTTI.

De magna ac pertinaci Diſtentione nervorum tertianam febrim continuam Peruviano cortice expugnatam ſubſecuta.

ANnum agens Mulier familia illuſtri quadrageſimum, non multo poſt autumnale æquinoctium An. 1720. in febrem incidit ex illarum ſpecie, quas tertianas continuas à calore incipientes, Artis Medicæ Magiſtri vocare conſueverunt. Querebatur de capite, & dorſo, quorum rubore, ac inſigni

 dolo-

dolore, frictione, ſanguinisque detractione primum per cucurbitulas, inde ex venis brachii, & pedis levabatur: conflictabatur difficultate ſpirandi, longas vigilias per omnes noctes experiebatur, arida ſiti, præcordiorumque inflatione tentabatur; quibus remediis ventrem mollientibus, ſanguinisque citatiorem motum cum ingenti calore conjunctum retardantibus, manna nimirum, puriſſimo nitro, hordeaceis juſculis, atque egelida aqua occurrebam. Febre autem continuante, eam contrito *peruviano* cortice, denariorum duorum pondere ſexta quaque hora ex aqua cardui ſancti potui dato depellere conabar: qua ratione medendi plures dies adhibita, febris intermittere quidem viſa eſt, at nauſea premente, cruribusque laſſitudinem ſentientibus, octo dierum intervallo rediit, & ab horrore incepit. Hujus quoque febris iisdem ferè, quæ modo memorabam, medicamentis curationem ſum molitus, quorum ope multum admodum quidem minuta fuit, ſed quibusdam reliquiis remanentibus, poſt aliquot dies, valde tamen lenior, reverſa eſt. Quoniam vero præcordia, & dextra præſertim parte, tum dura, atque intenta erant, alvusque adſtricta; lacte, butyro, ac Saccharo adjecto, protinus in alvum immiſſo dejectionem tentabam, ceti ſpermate, liliorum alborum oleo ſoluto, ſub idem tempus præcordiis illito, ſeroque præterea aſinino, in quo minoris centaureæ flores, conſciſſa gentianæ radix, nec non rhabarbari tantillum parumper decoctum fuerat, jejunæ mane quotidie pluribus diebus ad bibendum dato octo unciarum pondere: cibi erant ex illis, qui & facile concoquuntur & madefaciendi vim habent; potio vero ſiti urgente, aqua Nucerina. Quæ quum ejuſcemodi febrem ex toto in remiſſione nunquam quidem deſiſtentem, quin inter meridiem, & veſperam, tertio præcipue die, increſcentem haud quaquam diſcuterent, confugi ad pulverem *ipecacuannæ* radicis, quo, vomitus cauſa, triginta granorum quantitate, ſemel ſumpto, utebatur jejuna aliquandiu ſale abſinthii miſto cum medicamento,

cui

cui arcani duplicati nomen imponunt Chymiæ Doctores, ſic, ut par utriusque modus eſſet: veſpere autem ex gentianæ, & centaureæ minoris extracto (ſic enim loquuntur) quod caſtaneæ magnitudinem haberet, devorabat. Verum quia ejusmodi medicamenta non proderant, *peruvianum* corticem in pulverem reſolutum ſcorzoneræ aqua ſtillatitia dilutum experiri iterum ægra cogebatur, interpoſito temporibus veſpertinis remedio ſalis ammoniaci in aqua Nucerina deliquati ad trigeſimæ partis acetabuli quantitatem, idque longo tempore faciebat. Quo præſidii genere, & tempore iſtiusmodi febris, menſe poſt brumale ſolſtitium, ſic decedere viſa eſt, ut fere ex toto ſecuta fuerit integritas. Verum tamen illud præterire non decet, Nobiliſſimam, de qua refero, Mulierem, febre jam mollita, & penè omnino ſublata, arteriarum in caput potiſſimum, ventriculum, hepar, atque lienem diſcurrentium agitatione protinus fuiſſe exceptam una cum muſculorum ad ſuperiores artus attinentium levi tremore, inſolitisque oculorum motibus: quas res, frequentes, alternæque diſtentiones membrorum circa vernum æquinoctium ſubſecutæ fuerunt. Nervi etenim eo tempore anni in omnes penè corporis partes pertinentes ex improviſo alternis vicibus ea ratione diſtendebantur, ut tum hujus, tum illius partis muſculis haud voluntariè ſe contrahentibus, modò caput, modò dorſum, modò brachia, modò crura immoderatè, & fortuito diverſis motionibus agerentur, & ante, & pone, & ad lævam, & ad dextram, & ſurſum, & deorſum, modò huc, modò illuc. Ejusmodi verò vehementes, inordinatæque convulſiones, animalibus ſpiritibus cerebro in muſculos ſine ulla lege præcipitatis, cum matutinis, tum veſpertinis temporibus occupabant ſic, ut tempus inter meridiem, & veſperam, majoremque noctis partem præſtarent integram, plerumque autem ubi deceſſerant, arterias concitabant. Quæ quum animadverterem, purgare ca!æ uncia, cui pars quarta compoſitionis, hieræ ſimplicis Galeni nomine appellatæ, & paulum

lum pulveris ex citri ſeminibus adjectum eſſet, ſtatui; quin recordatus Matronæ, de qua ſcribo, menſtrua vix unquam proveniſſe, ſanguinis ſelibram ex ſiniſtro crure juxta talum mitti, frictiones lenes extremis partibus adhiberi, & galbanum plantis pedum, ac ventri pubetenus imponi juſſi, ad alia, atque alia (deliberationi enim & mutationi remediorum tempus patebat) quæ iſtiusmodi morbum ex corpore evellere creduntur, ſubindè decurrens; ad radices puta valerianæ ſylveſtris, & pœoniæ maris menſe martio effoſſas, ad album ſuccinum, alces, & equi ungulam, dentem hippopotami, cinnabarim, cum antimonii, tum nativam, ſambuci, ac rutæ ſpiſſatum ſuccum, aquam ſtillatitiam ceraſorum, florum tiliæ, & matricariæ, nec non hirundinum Joſ. Quercetani; ad caſtorei tincturam, ſtannum in calcem redactum, humanam calvariam, ſecundas, atque horum ſimilia. Sed chalybis quoque medicinam (quam ſanguinem & animales Spiritus confirmare, fœminisque ex vulva laborantibus ſuccurrere perhibet experientiſſimus Medicus Anglus Thom. Sydenhamius) tot, tantisque malis adhibui, & rationem victus talem, qualem ſupra dixi. Quum hæc Kalendas usque Majas cIↄIↄCCXXI ſine ullo profectu adminiſtrari, ſummamque menſtruorum imminutionem continuare vidiſſem, lenem per id, quod paulo ſupra præpoſui, medicamentum repetii purgationem, coxas, & poplites perfricari, cucurbitulas in imo ventre, & in feminibus defigi, ſanguinisque paululum ex hæmorrhoidibus per ſanguiſugas educi, præcepi; deinde ſuccum ex ſilveſtri cicorea, albo marrubio, agreſti lactuca, herbaque, quam capillum veneris nominant, ſimul expreſſum dies circiter viginti ſorbendum præbui; tum quod corpus magnopere ſiccari, ac emarceſcere cernerem, ad aſinæ lac, ut ipſo epoto elueretur, atque aleretur tranſii. Dum hæc emolliendorum nervorum cauſa ordinatim geruntur, certos inordinatorum motuum muſculorum interlunio quidem decreſcentium, circa verò, in, & poſt plenilunium maximoperè increſcentium

tium circuitus, certasque acceſſionum, & deceſſionum vices obſervo; ac proptera compoſitione, quæ præter album ſuccinum, caſtoreum, crocum, ac myrrham habet opium, & ad N. *Le Febure* authorem gallum refertur, pugnare, mihi propono. Iſtiusmodi itaque medicamento in aqua ex ſucco florum pæoniæ maris elicita ad grana duo liquato, per aliquot dies præbito, morbum evincere, aut ſaltem aliquo pacto imminuere, conatus ſum. At nihilominus diſtentionis nervorum acceſſus & deceſſus conſuetis recurrebant temporibus, imo vero ejusmodi acceſſionibus occupata ægra ſtridebat dentibus, edebat ululatus, lecto ſe ejicere, proximumque murum conſcendere magno conatu nitebatur. Quibus rebus commotus *peruvianum* corticem cum aqua modo memorata denariorum duorum pondere permiſtum experiebar, eumque neque nocere, neque ulli præſidio eſſe deprehendi; ſed neque alienum putabam balneo ex tepida aqua, in qua vitis, ſalicis, ac matricariæ folia, conſciſſæque pæoniæ maris, & ſylveſtris valerianæ radices incoctæ fuerant, morbi curationem pertentare. Mane igitur priusquam convulſivi motus (ut vulgo Medici loquuntur) accederent, corpus in ejusmodi balneum demitti jubebam; neque id ſtatim, quòd non ſtatim prodeſſet, removi, profectum tempore expleri ab A. C. Celſo edoctus; at vero procedente tempore, quum iſtiusmodi auxilii genus diſtentione nervorum infeſtatis alias opitulari ſolitum, & arterias commovere, & vehementes membrorum, præcipueque capitis jactationes excitare viderem, protinus deſiſtebam, remque ſæpius fruſtra tentatam aliquando dimittendam judicabam, ac de aliis præſidiis cogitandum. Aliam ergo rationem medendi inſtituere conſtitui, quia calida balnea non proderant, aqua Nuceriæ frigida non ultra quinque libras potui data morbum expugnare conatus. Quæ quum nihil proficeret, ad ſpem conficiendi negotii maximè probabam, paululum ſanguinis pertuſa vena, tum in ſiniſtro brachio, tum in ſiniſtro pede mittere. Multæ res ad hoc con-

ſilium me hortabantur : extremæ imminutionis purgationis menſtruæ continuatio : alternus muſculorum , caput (ægra jacente ſupina) modò ad lævam, modò ad dextram trahentium ingens motus ei , quo corpora ex fune pendentia agitari conſuerunt , omnino ſimilis, Luna inter menſtrua inopinatò obortus , & detentæ ægritudine valens corpus. Quo capto conſilio res perficitur, ac triduo poſt potatio ſulphuratæ aquæ ex Patavino fonte, in Euganeis montibus, qui B. Virginis dicitur , recens perlatæ confirmandis nervis , menſtruisque evocandis opportunæ præcipitur , & thermopoſia ad Lunam plenam perducitur , quo quidem tempore alterna capitis agitatione decedente , & in ejus locum artuum ſuperiorum atque inferiorum lenioribus jactationibus ſubeuntibus, caput (dorſo & cervice erectis in ſublime, reliquis partibus lecto incumbentibus) per vices vehementer , multiformiterque jactabatur prorſum , retorſum , in latera , in orbem , circa idem tempus faciei, atque oculorum muſculis ſeſe plurifariam motitantibus per plures horas,interdiu, ante meridiem, & noctu ſtatim poſt veſperam. Quibus immoderatis , omnigenisque motionibus Luna decreſcente atque extrema deſinentibus, ea , quam proxime dixi, capitis alternis vicibus in latera euntis & redeuntis agitatio , motus oſcillatorii nomine à celebrioribus Mechanices Scriptoribus appellata , reverſa eſt eo ordine, ut ſingulis diebus binæ eſſent acceſſiones , deceſſionesque , & tempora , quæ ſunt inter meridiem & occaſum Solis, inter mediam noctem & Solis ortum, integra. Porrò tempora acceſſuum iſtiusmodi capitis motus, Luna creſcente proferebantur ſic, ut ab Sole orto durarent ferè in occaſum, à prima nocte penè in diem. Peracto plenilunio , lunaque ad Solem redeunte , ſæpe memorata capitis agitatio ita minuebatur, ut in ſyzygia nulla planè eſſet , ejus tum vices implente motu quodam itus & reditus , cubitos ac manus ad pectus leniter atque viciſſim adducente abducenteque. Poſtremus hic motus ſubſequenti elongatione Lunæ à Sole

(men-

(menſem Synodicum vocant aſtrorum Scientiæ Profeſſores) ea ratione continuabat, ut & leniſſimus foret, & noctu ex toto intermitteret. Quod ubi animadverti, dedi operam, ut morbi jam ſeneſcentis remiſſionem remedio aquæ acidulæ ex fonte Lælio Recobarii (ſic enim ab eruditiſſimo Viro Jo. Gratiano in Patavino Archilyceo Philoſophiæ Profeſſore primario nuncupatur) importatæ promoverem. Ejusmodi aqua quotidie ad ſex circiter libras, ad Kalendas usque Septembres epota, menſeque Synodico jam exacto, capitis motus tremulus minime rediit; quinimo illa quoque alterna brachiorum ad pectus adductione abductioneque ſenſim decreſcente, ac demum prorſus ſublata, morbus Sole in libram transeunte ſolvi ex toto viſus fuit. Medio inſequentis Octobris menſis Splendida ægra vix tum firma à gravi valetudine ceſſit Urbe ruſticatum: rediens autem huc non multo ante Kalendas Decembris triſtitia, neſcio qua, ejus animo vehementer perturbato, in eundem, aliquanto tamen leniorem recidit morbum, à quo denuo ut liberaretur, nullam divinam humanamque opem non adhibuit, inquiſito omnium remediorum genere. Diætæ lacteæ, qua etiam nunc utitur, aquæ potione, & temporis beneficio tandem eo valetudinis redacta eſt, ut in præſentia ſaltem, aut niſi ſubito terreatur, aut lumini oculos objiciat, neque ullis omnino involuntariis muſculorum motibus peragitetur, & noctu domo exire valeat deambulatum.

Lactis uſu in fine autumni An. cIↃ IↃc xxII. adhibito, ægram hanc, quam a malis ſpiritibus agitatam nonnulli, alioqui graves, ſacerdotes putaverant, adjuvante DEO immortali, ad ſanitatem eſſe reverſam, Nob. Dn. Author poſtea indicavit, addita Annotatione: Vaccinum lac nervorum diſtentionibus ab inanitione, aut continuis aſperorum corpuſculorum ſtimulis creatis, plurimum poſſe proficere, cum ex ratione, tum ex ea, quam cum medica republica modo communicabam de nervorum diſtentione obſervatione, præclare

conſtat. Et ad rationem quidem quod attinet, ecquis Medicorum lactis naturæ tam ignarus jam eſſe poteſt, ut molliſſimis læviſſimisque vaccini lactis particulis quotidie in ſanguinis ductus ſub forma cibi & potus longiſſimum tempus importatis, & univerſi corporis canaliculos inanitione concidentes impleri, & aſperos ſcabrosque ſales pene ad nihilum redigi poſſe non intelligat?

Propoſita iſtiusmodi morbi hiſtoria, facturum me operæ pretium exiſtimo, ſi *peruvianine* corticis culpa febrim convulſio ſubſecuta fuerit, perveſtigarim? Qui cum Gedeone Harveo aliisque ignoratione potius pertinaci, atque inani Veterum Medicorum Sectæ, quam adamaverunt, ſtudio, quàm ratione, aut experientia *peruvianum* corticem criminantibus falsò opinantur, ejusmodi cortici vim ineſſe ad morbos atrociſſimos, cardiacam puta, diſtentiones atque imbecillitates nervorum, faciendos, ii proculdubio febrim, de qua primo loco retuli, convulſiones ſubſecutas fuiſſe, quòd pulvis ex commemorato cortice *fluores degeneres in reconditis latebris compegerit, & conglutinarit, integrumque canaliculorum à cerebro emanantium ſyſtema infirmarit, virus in nervorum ſuccum vibrando*, arbitrabuntur. Verum enim verò qui Virorum jam olim in Medicina facienda præſtantiſſimorum R. Mortoni, Thom. Sydenhamii accuratiſſimis de *peruviano* cortice obſervationibus, ſæpiusque iteratis Talbotii, Helvetii atque Clariſſ. Franc. Torti experimentis aures advertere haud aſpernati fuerint, qui illum ipſum amarum corticem divinum ſane contra febres, ſive à calore, ſive à frigore, ſive à rigore, aut horrore incipientes remedium, febres ipſas tollere intellexerint non cogendo, ſed exſolvendo glutinoſas certorum noſtri corporis humorum maſſulas ex acidis corpuſculis in ſulphuratarum particularum interſtitiis, areoliſve tanquam in viſco inhæreſcentibus conſtantes, atque glandularum, canaliculorumve ab iis deſcendentium exiguis caveis tenaciter adhærentes; qui mecum animadverterint, Inclitam, de qua eſt ſermo,

Mulie-

Mulierem (quæ & ſemper fuit ſterilis, & cui ſemper menſtrua parciſſimè fluxerunt) epilepſiæ acceſſionibus jam ante annos quatuor & viginti frequenter occupari conſueſſe, quas mutatio ætatis, morbusque cutaneus Variolarum verbo ab Recentibus Rei Medicæ Scriptoribus nuncupatus poſtea ſuſtulit: qui, inquam, ad hæc omnia mentem, animumque converterint ſcierintque præterea me ab eo tempore, quo nobiliſſimam medendi ſcientiam in hac florentiſſima Urbe exercere cœpi, cujusquemodi ſortis, ſexus, conſtitutionis, atque ætatis hominibus periodicis febribus cujuscunque generis correptis remedio corticis contra illas easdem febres omnifariam adhibito feliciſſimè ſemper ſubveniſſe, nequaquam, quemadmodum ſpero, affirmare audebunt, præcipuum, de quo dico, adverſus febres circuitus habentes medicamentum, diſtentiones nervorum revera creaſſe. Octiduo antequam hanc Obſervationem cum Medica Republica communicarem, accidit, ut binos ſenes ex duabus tertianis febribus nunquam ex toto deſinentibus, cum vomitu, ſingultu, tendinum, qui ad carpum attinent, diſtentionibus inæqualibus, ac imbecillis pulſibus periculoſiſſimè laborantes videre poſſem; quorum primus octogenarius ab eruditiſſimo, conſummatiſſimoque Viro Fauſtino Gavinello, alius à Franc. Ludovicio Medico Experientiſſimo, mihique amicitia conjunctiſſimo rectè curabatur. Illorum autem ægrorum utrumque *peruvianus* cortex in pollinem redactus ex aqua ſucci Scorzoneræ denariorum duorum pondere Laudatorum Medentium, meoque conſilio ſexta quaque hora potui datus perfectè ſanavit. Memoria teneo, me ante hos octo annos *peruvianum* corticem granis decem pulveris, quem ſpecificum cephalium Joan. Michaelis vocant, contrítæque valerianæ ſylveſtris radicis granis quindecim, duorum circiter denariorum pondere junctum, & ex aqua florum pœoniæ maris dilutum ſæpius interdiu, ac noctu ſorbendum præbuiſſe Illuſtriſſimo atque Excellentiſſimo Viro L. Theupolo Equiti, & D. Marci Procuratori maximis in Rempublicam meritis Ampliſſi-

pliſſimo, qui febre continua obſcurè periodica, vigiliis, ſumma imbecillitate virium, convulſionibus mentem turbantibus, mortemque denuntiantibus Patavii tum conflictabatur. Qui ipſum tum temporis purgationibus, repetitis ſanguinis detractionibus, adurentibusque malagmatis ſuper integram cutem injectis ad ſanitatem perducere in caſſum tentarant Medici Iſac. Cantarinus, & Camil. Schola, quibus *peruvianum* corticem dare niſi in febribus aperto circuitu nulla accedente nervorum diſtentione revertentibus religio erat, de illius ſalute omnino deſperarant. At biduo poſtquam rationem curandi à me proxime propoſitam meo hortatu ſubiit, profluentibus urinis meliuſculus eſſe cœpit, pertinaciaque auxilii juvantis morbus poſt dies aliquot, & ex toto evictus, neque in poſterum unquam reverſus eſt. Ex quo apparet, tantum abeſſe, ut ſæpius memoratus cortex convulſiones inferat, quin potius illis nonnunquam rectè ſuccurrat, uti in illo ipſo contigit Viro Nobiliſſimo, quanquam is abhinc octo & viginti annos vehementiſſimis, pernicioſiſſimisque nervorum diſtentionibus per multum tempus infeſtatus fuit. Verum priusquam dicendi finem faciam ſciri volo, mihi ſexennio antequam hæc perſcriberem ſcrupulum ſubortum fuiſſe: num remedium *peruviani* corticis, quo febrem vix quicquam, aut nihil remittentem, & à calore protinus incipientem in quodam Paulo Petronio robuſtiſſimo juvene eo tempore ſuſtuleram, maniam, quæ non multo poſt depulſionem febris incidit, attulerit? Ne id tam facile mihi perſuaderem, præter eam, de qua modo narrabam, Obſervationem, longiſſimus peruviani corticis in diverſis hominum, febriumque generibus ſine ulla notabili noxa uſus, nedum ratio agendi ejusmodi corticis in noſtri corporis Liquores, ſupra expoſita ſuadebat; at verò ne illud ullo unquam pacto deinceps credam, cogit, quam mox ſum allaturus, Obſervatio altera de maniaco morbo, in quem urente nuper ſirio, juvenis, de quo paulo ante dicebam, relapſus eſt.

OBSER-

OBSERVATIO CII.

DN. D. PETRI ANTONII MICHELOTTI.

Maniæ per gelidæ balneum curationem complectens.

PAulus Petronius, quem abhinc ſexennium poſt febrem *peruviano* cortice depulſam, in maniacum morbum incidiſſe, præcedenti Obſervatione retuli, quique ex illo morbo valentioribus purgantionibus, compluribus ſanguinis miſſionibus ex brachiorum pedumque renis, quin ex hæmorrhoidibus, nec non medicamentis, præter albi papaveris ſemina, opium recipientibus fruſtra tentatis, malagmatis adurentibus, exulcerantibusque occipiti, cubitis, feminibusque ſine ullo profectu impoſitis, tandem ſanguine ex arteria in dextrum tempus pertinente ſelibræ pondere educto, imbecilliſſimo victu, gelidæque potionibus adjuvantibus perfecte convaluerat. Is, inquam, qui valentiſſimo erat corpore juvenis, urente, ut dictum eſt, ſirio, in eundem morbum relapſus eſt, propterea quod neque ſanguinem vere proxime præterito, uti quotannis conſueverat, ſibi detrahi, neque aquam vini loco, quemadmodum ei præceperam, potare voluerit. Quoniam cordis, & muſculorum ipſius vires erant ingentes, & ſanguinis copia, calor, atque velocitas adaucta; ob hæc curationem moliebar detractione ſanguinis per venas utriusque pedis, & brachii, abſtinentia, gelidæ potione, liquoreque lacti perſimili ex contuſis melonum ac albi papaveris ſeminibus multa aqua præfrigida dilutis expreſſo, cui guttulas decem remedii, quod laudanum liquidum Joan. Bapt Helmontii Medici appellant, temporibus veſpertinis adjiciebam ad ſomnum accerſendum. Quibus auxiliis morbo haud quaquam devicto, ſanguinis uncias decem ex hæmorrhoidibus per ſanguiſugas emitti; caput inſanientis ad cutem tonſum aqua frigidiſſima, ſuccoque ex mandragora, & hyoſcyamo recens expreſſo

preſſo ſæpius die, ac nocte perfundi; lac, adjecto recenti butyro ac ſaccaro in alvum infundi; malagmata erodentia, de quibus ſupra mentionem feci, ſuper occipitium & femina imponi, atque ægrum in tenebris haberi juſſi. Poſt hæc alvum ducendam eſſe exiſtimavi medicamento, quod haberet ſucci concreti nigri veratri ſcrupulos duos, pulveris, cui magiſterii mechoacannæ nomen imponunt, grana duodecim, & alius pulveris, quem diagridium ſulphuratum Chymici nominant, grana decem. Sed quum ejuſcemodi remedia vix quicquam, aut nihil proficerent, mali depulſionem pertentare ſtatui per miſſionem unciarum octo ſanguinis (vires enim non deerant) ex arteria ſiniſtri temporis. Per iſtiuſmodi præſidii genus, quod deſipienti alio tempore profuiſſe, ſupra tradidi, conſecutus quidem ſum, ut aliquantulum ſomni acceſſerit, non autem ut mens ex toto redieret. Quamobrem maxime urgente furore, per caput multam aquam frigidiſſimam infundi, in eamque ſemel quotidie corpus demitti, imperavi. Sub quo auxilio complures dies continuato quum mentem componi, ægrumque ſaneſcere cernerem, eo ut ſanus aliquot adhuc dies uteretur ad defendendam bonam valetudinem præcepi. Hoc eodem præſidii genere, ſubitisque terroribus virginem humili genere ortam Auguſto menſe cIↃ IↃ CCXXI. cum hilaritate inſanientem ſanavi, quæ neque venæ, neque arteriæ ſectione, neque ullo alio medicamento à Jacobo Teſta ſpectato hac in Celeberrima Urbe Medico ad ſanitatem unquam perduci potuerat. Sed illud ipſum frigidi balnei remedium tolerabiliorem quoque fecit morbum hypochondriaci nomine à Medicis appellatum, quo Vir ex patricia Gente præſtantiſſima totam hanc æſtatem vehementius vexabatur.

Corporis in frigidam aquam demerſiones, aut inſeſſus intra eam, uti & frigidionis gelidæve affuſiones ad caput, quibus ad certa morborum genera expugnanda antiquiores quoque Medicos uſos fuiſſe ex Celſo, Plinio, atque Suetonio

acce-

accepimus, præterquam quod cutem, & vaſa ſanguinem reliquosque corporis humores ducentia frigore conſtipando, ipſummet cruorem, ac ei admiſtos liquores quadantenus cogunt, & in ſuis motibus retardant, atque idcirco deſipientium calorem, motionesque immoderatas imminuunt, ſubito mutando motus tremulos perturbatos, aut inter ſe diſſentientes fluidi ſubtiliſſimi lanuginis elaſticæ ſpeciem habentis (cujus impetum per cerebri fibras nervorumque filamenta in totum corpus diffundi alibi docui) & juvando vibrationes inſenſibiles in unam conſpirantes, inſanientium animum ab eo ſtatu, in quo fuerat, interdum abducunt. Ceterum frigidæ perfuſiones prodeſſe quoque in fluxionibus ſanguinis ex quacunque corporis parte, rectiſſimè ex quodam Hippocratis aphoriſmo deduxit Joan. Floyerus Anglus, demonſtravit inſignis Bellinus ipſaque, quam mox ſubjiciam, Obſervatione confirmabo. Verùm priusquam ad eam Obſervationem deveniam, haud inutile eſt addere, bimeſtri circiter poſtquam hæc ſcripſeram contigiſſe uti idem Paulus Petronius (qui medio Septembre ſanus rus ſeceſſerat, ibidemque cujusquemodì generis cibis ſe impleverat, & Veneri ſæpius quam par eſſet operam dederat) tertio inſanierit. Ei ſanguinis uncias decem ex pede protinus prima die mitti, cibique nihil dari, juſſi. Qua ſanguinis miſſione nihil proficiente multa aqua præfrigida repente caput perfundi, corpusque in frigidam ſemel quotidie deduci; quin exacto biduo, virium minuendarum cauſa, ſanguinem libræ pondere ex hæmorrhoidibus educi, imperavi. Sed quum neque per hæc mentem redire animadverterem, frigidæ balneum, & ejusdem effuſionem in caput quotidie repeti juſſi; inſanientemque præterea vinculis vexatum, & imbecillo ac exiguo cibo nutritum vehementer purgare conſtitui cathartico pulvere conſtante ex ſcammoneæ radicis & caſtorei pollinis ſcrupulo, atque alius pollinis magiſterii mechoacannæ nomine appellati granis quindecim. Gelidæ balneo quatriduum continuato, copioſaque per id medicamen-

tum purgatione peracta, mens componi cœpit; nihilo tamen ſecius maturandum mihi exiſtimavi, ne quibusdam reliquiis remanentibus morbus denuo exaſperaretur. Quocirca ex arteria dextri temporis ſanguinem ad decem uncias detrahi mandavi: quem quidem ſanguinem in vitreis vaſculis ſemihoræ circiter ſpatio concretum, ſero flaveſcente undique circumfuſum, non minus ſe quam ſanguinem ex venis eductum, tum in latitudinem, tum in longitudinem contraxiſſe; & ſuperiori ſui ſuperficie multo rutilantioris quidem coloris, vix tamen duriorem quàm inferiori apparuiſſe, animadverti. Frigidæ quoque balneum, quod paulo poſt novilunium præſcripſeram, ad decreſcentem Lunam perduci, imperavi. Quo tempore æger ex toto reſtitutus eſt.

OBSERVATIO CIII.

DN. D. PETRI ANTONII MICHELOTTI.

Profluvia Menſtruorum linteolis frigida, atque aceto imbutis, naturalibus pubetenus impoſitis ſuppreſſa.

ANnum implens Mulier generis inprimis claritate conſpicua tertium & quadrageſimum menſtruis largiſſime profluentibus medio circiter Majo laborabat ſic, ut tertio poſt morbi acceſſum die animo linqueretur, neque remedia ad iſtiusmodi morbum depellendum peridonea, uti nitrum rubri papaveris ſucco imbutum, rubra corallia in pollinem reſoluta, contritam tormentillæ radicem, ſuccum ex polygono, & conſolida majori ſimul expreſſum, tincturam coralliorum anodynam, quæ fertur ſub authore Helvetio, laudanum, quod Helmontii eſſe dicitur, toſtum opium, atque jus, in quo pullorum gallinaceorum, vituli, bovisque pedes, herbæ, quæ burſa paſtoris vulgo appellatur, folia, nec non rubri papaveris flores cocti erant: ut neque hæc, inquam, neque alia hujuſcemodi medicamenta vomitu, qui tunc ſupervenerat,

impe-

impediente retinere poſſet. Sanguinis libræ fere decem tribus diebus effluxerant; qua propter ægra ad deſperationem redacta, linteola aqua frigidiori, atque aceto madida imo ventri, & naturalibus ut ſuperimponerentur, ſæpiusque repeterentur præcepi, hac in re mihi aſſentiente Jacobo Dies Medico magno ſuo merito inprimis claro. Sub idem tempus egelidis juſculorum, in quibus contriti panis paululum, recensve ovum ſolutum fuerat, ſorbitionibus, non multis quidem, ſed ſæpe tamen nocte, ac die datis, ut nutrirent, neque onerarent; cibo, inquam, leviſſimo, minimeque ſolido, aut calido, potione aquæ Nucerinæ frigidæ, nec non uno alterove cyprii vini cochleari ſubveniebam. Poſt paucas horas quam linteola paulo ante commemorata eſſent ſuperpoſita cruor ex toto fluere deſit; at ſanguine poſtero die iterum effluente non tantum illa ipſa linteola rurſus apponi, ſed & alia madentia nigro vino auſtero cum aceto permiſto, in quo quercus, & malorum granatorum cortices, conſciſſæ biſtortæ & tormentillæ radices, prætereaque balauſtiorum, rubearumque roſarum flores decocti fuerant, quam frigidiſſima utero ſic affecto, inguinibusque circumdari, utiliſſimum duxi; quæ quanquam commodè reſpondebant, nihilo tamen ſecius càpitis dolor repentè obortus, præcordiorum anxietas, ventriculi languor, præter vigilias, ſitim, maximam imbecillitatem virium, univerſarumque arteriarum, quæ ſanguinis profluvium ferè confeſtim eſt ſubſecuta, concitationem maximoperè vexabant. Hæc ubi animadverti, ad id victus genus, quod ſupra dixi, omnem penè curam meam tranſtuli, niſi quod quiete, tenebris, ſilentio, liquoreque ex dulcibus amygdalis decorticatis & contuſis, affuſionis aquæ, atque expreſſionis ope elicito, noctu ſorbendum præbito ſomnum quæſivi: qui quum per hæc non accederet, & capitis dolor multum admodum urgeret, hunc una, alterave uncia ſanguinis tum ex dextro brachio tum ex dextro pede educta, contuſisque verbenis in aqua frigida intinctis fronti impoſitis le-

nire tentavi. Exacto menſe, primum ſero, inde pallidiſſimo ſanguine pauca admodum quantitate ex utero manante capitis dolor valde imminutus eſt, ſomnusque paulo longior acceſſit. At vero quoniam ſtomachus, qui vix fluida alimenta parciſſima quidem manu, ſed ſæpius exhibita valebat concoquere, continenter ciborum faſtidio afficiebatur, calidisque remediis, abſinthio puta, mentha, vino meraco, reſinatove, aut intus ſumptis, aut extrinſecus appoſitis offendebatur, ob id potui aquam frigidam præſtabam, interpoſita potione liquoris illius pinguis, ac ſuavis ſaporis, quem noſtri vocant *Cioccolatte*. Ejusmodi ferè reſoluti ventriculi vitium modica purgatione inſequenti menſe reverſa paulum remiſit, & circa finem tertii menſis multum eſt imminutum. Verum ignorari non oportet, quatriduo circiter quo menſtrualis purgatio ſecunda vice redierat, accidiſſe, ut non modo ſimile aquæ quiddam, in quo caro recens lota eſt, ſed ruber quoque alternis diebus humor ex utero ſubinde fluxerit, meque adverſus iſtiusmodi fluxionem ſanguinis, præter acetum, & aquam præfrigidam, qua venter, naturaliaque ſæpe fovebantur, medicamenta coërcentia præſcripſiſſe, pulverem enim, in quo erant hæc: coralliorum rubrorum, alborum, terræ ex nucerino fonte importatæ, ſingulorum denarii duo; ſeminum hyperici, & plantaginis, ſingulorum ſcrupuli quatuor; radicis conſolidæ majoris bini ſcrupuli: ejusmodi, inquam, pollinem denarii pondere ex aqua ſtillatitia ſucci millefolii mane, & ſub veſperam potui dedi, nec non idem jus, quod ſupra ſcriptum eſt, ad ſanguinis motum retardandum, ipſumque ſanguinem ſupprimendum opportunum. Ubi per hæc coercita fuit fluxio ſanguinis, ne eadem rurſus accederet, præcavendum exiſtimavi, ideoque per aliquot dies eadem adhibui remedia, tum dedi operam, ut ad vires, atque ventriculum confirmandum infirma uteretur alimentis ex media materia, cujusmodi ſunt oryza, ptiſana, teneriores pulli, atque ficedulæ, aſſumeret verò potionem (ſiquidem firmiorem ex vino

non-

nondum ferre poterat) ex aqua omnium imbeciliſſima, ſumpto, temporibus quidem matutinis, liquore pingui, atque aromatico, de quo ſupra retuli; meridianis autem vini cyprii cochleari. Intra quam victus rationem conſtitit donec ex tota ſanitas reſtituta fuit.

OBSERVATIO CIV.

DN. D. PETRI ANTONII MICHELOTTI.

Contumaciſſimos ſiſtens capitis dolores per ea, quæ adurunt medicamenta, quæque veſicatoria vulgo appellantur, feliciſſime curatos.

JOſephus Luchinus in Divæ Margaritæ templo meritiſſimus Sacerdos duodeſeptuaginta annos natus, queſtus eſt non multo ante Kalendas Sextiles de dolore ſiniſtram præcipue capitis partem occupante, à quo quum per miſſionem ſanguinis tum ex ſiniſtro brachio tum ex dextro pede haud quaquam levaretur, ſuaſi, exulcerans malagma ex cantharidibus, ſinapi, atque euphorbio, adjecta flammula Jovis, tonſæ cuti pone lævam auriculam ut admoveretur ſic, ne plaga ſaneſcere ſineretur niſi dolore finito. Quod poſt viginti dies proſperè evenit. Hoc eodem auxilio Hominem patricii generis Odoardum Colaltum S. R. I. Comitem Præſtantiſſimum, Mulierem honoratiſſima familia natam Lucretiam Marcobrunam, Bartholomeum Cerchiallum, Sanctiumque Rampallum magno capitis dolore jam pridem ſine febre vexatos fauſte curavi. Quin imo quum hæc memoriæ traderem accidit, ut illud ipſum malagma iterum feliciter experirer in honeſto Viro Franciſco Solario hoc anni tempore inflammatione ſiniſtri oculi correpto una cum vehementi lævæ capitis partis dolore. Subit recordatio, idipſum me in patricio juvene ex Nobiliſſima Foſcarorum Stirpe paternum genus trahente, ante

hos quindecim menſes lippitudine cum dolore à fronte ac temporibus ad oculos perveniente, infeſtato haud infeliciter pertentaſſe. Verumtamen ejusmodi remedii genus non adeo feliciter ceſſit in quodam Splendidiſſimo Equite ex hemicranea à morbo Gallico ortum ducere credita abhinc triennium laborante. Multam enim illi ſalivam reddenti diaphoretici mercurii, qui Helmontii eſt, vi, neque copioſa ſalivæ quæ alias in illo ipſo capitis dolore multum admodum profuerat, emiſſione melius habenti, *veſicans* juſtæ magnitudinis cervici imponendum quum præſcripſiſſem, contigit ut cantharidibus longiori quam oportebat tempore, ægri errore, cuti inhærentibus, inque fluentum ſanguinis uberius penetrantibus, & vehemens in collo dolor, & inſignis urinæ ardor excitatus fuerit. Quibus rebus lactis, liquorumque ei aſſimilium ope protinus ſedatis, hemicrania mitigata quidem fuit, non tamen ex toto ſublata. Neque verò illiusmodi vitium, adverſus quod, ſalivatione non reſpondente, non modo ſudorem ſicco calore elicitum, ſed & decocta eujuſcemodi generis lignorum ad morbum Gallicum, ac poſtremo aquam ſimplicem, atque capræ lac, leniendorum intus latentium acrium cauſa adhibueram, cute pone utramque auriculam haud abſimilibus urentibus cataplaſmatis exulcerata, ulceribusque tractis conquievit. At tamen vetuſtate, quæ nonnunquam in longis morbis præſidio eſſe ſolet, mali cauſa ſubacta, ex toto finivit; non autem quòd ſanguinis unciæ tres, quatuorve ex manu dolenti capitis parti reſpondente, morbo jam inclinato detractæ fuerint, multoque minus propterea quod dilutiorem *Sarſæparillæ* decocturam, quam non multo poſt morbi initium complures dies infeliciter jam expertus fuerat, Nobiliſſimus æger ſumpſerit, quemadmodum politicus quidam Medicus, ceteroqui peregregius, apud quem medicamenta mercurium habentia venena ſunt, ipſimet Præſtantiſſimo ægro falſo perſuaſit.

Quod

Quod reliquum eſt, adurentia cataplaſmata veſicantium verbo, quòd veſiculas cuti admota excitent, à Medicis nominata, ſtimulando potiſſimum agere cum Bellino ſentio; ideoque commovendo, exſolvendo, Lymphaticosque humores evacuando, certis capitis doloribus, iis videlicet, qui à ſalſis particulis craſſiori lympha in Glandulis, vaſculiſve ſecretoriis ad caput attinentibus ſtagnante, aut ex ipſis effuſa implicatis procreantur, opitulari. Illud objici mihi poſſe ab Erudiriſſimo Joan. Freindio ſcio: *Si cantharides ideo proficerent, quòd ſerum evocarent, eadem ſane ſeri copia per urinæ iter excluſa pariter prodeſſet. Atqui in omni fere morbo ſeri tantundem per meatus iſtos ejicere licet, quantum veſicatorio admoto educitur, ſed in nullo fructum æqualem inde percipi poſſe, experimentis conſtat.* Adverſus quem illud reponam: *veſicantia* percenſitis capitis doloribus rectè ſuccurrere, propterea quia affectio capitis parti propius admota humorem, qui dolorem facit, cantharidum virtute coagitatum, atque ſolutum derivando extra ducunt: quod innocentis ſeri evacuationes per lotii ductus à capite longe diſtantes nequaquam præſtare poſſe, ipſe Experientiſſimus Freindius facilè intelliget, ſi ad vim derivationis attenderit, excretionesque non quantitate, ſed peculiarium præcipue humorum eductione in morbis juvare cum uno Hippocrate meminerit. Ob eandem cauſam in apoplexia, Lethargo, aliisque morbis cerebri ipſamet *veſicantia* occipitio ad cutem tonſo impoſita, uti poſt Zacutum Luſitanum, & Celeberrimum Thom. Williſium ſæpius expertus ſum, ſalutaria exiſtunt.

Feliciſſime etiam ſum expertus Veſicatoria in duabus Patriciis mulieribus præſtantiſſimis, Paulina Donata, & Vienna Juſtiniana, quarum ſecunda pertinaciſſimo capitis dolore plures menſes excruciata erat; ſed eorundem veſicatoriorum uſum nuper quoque proſperime reſpondere vidi in Marco Pedronio & Joſepho Migy, Juveni nobiliſſimo Emanueli Comiti ab Arco à Secretis; itemque in duabus nobiliſſimis Monialibus

bus, Maria Regina Zenobia, Mariaque Fortunata Berlindis, & in quodam viro Germano, ſplendidiſſimo Comiti Schulenburgio, Venetorum Reipublicæ Mareſchallo à Secretis, qui ægri omnes permoleſtis capitis doloribus, quo neque purgationes, neque vomitus, neque ſanguinis detractiones ſive per venas, ſive per hirudines, ſive per cucurbitulas diſcutere potuerant, conflictabantur. (*Patav. d. 21. Sept. A. 1725.*)

OBSERVATIO CV.

DN. D. PETRI ANTONII MICHELOTTI.

Acerbiſſimus Coxendicis dolor longo lactis uſu ſublatus.

NOn omnibus ægris vel eodem omnino morbo correptis eadem omnino remedia ſemper feliciter cedere, edocet ratio, probat uſus potentiſſimus rerum omnium magiſter. Et profecto *veſicantia*, quæ certi generis capitis doloribus affectis plerumque rècte ſuccurrere, in præceden: Obſervatione dixi, quæque in ingentibus quoque coxarum doloribus præcipue perveruſtis conferre, Clariſſimus Joan. Freindius poſt Hollerium, aliosque literis prodidit: ejusmodi, inquam, exulcerantia malagmata lippitudini haud quaquam ſemper (quod ego quoque pluries obſervavi) utilia eſſe, recte animadvertit Medicus longe peritiſſimus Joan. Ad Reimannus in Ephemeridibus A. N. C. Centuria IX. & X., ipſe in iſchiadicis non ſemper reſpondere duabus, quas protinus exponam, Obſervationibus demonſtrare pergo.

Virgo quædam progreſſæ ætatis ſeptendecim abhinc menſibus ſiniſtræ coxæ dolore adeo vehementer cruciabatur, ut jacens in lecto neque ſeſe erigere, neque in oppoſitum latus movere ſe ulla unquam ratione valeret. Ea tum manna, tum lacte copioſè epoto confeſtim purgata eſt; dolore autem ne tantillum quidem remittente ſanguis ex ſiniſtro brachio, ac

pede

pede miſſus, frictiones ſuper coxam dolentem adhibitæ, adurentia cataplaſmata ex pice, Sulphure, piperitide, ficubusque coxendici ſæpè circumdata, prætereaque decoctum contra Podagram à Præclariſſ. Bartholdo Beherens in Ephemeridibus novis A.N.C. Centur. 1. & 11. pag. 152. deſcriptum quatriduo propinatam. Quæ ubi vix quicquam proficere Vir clariſſimus, qui illi ipſi ægrotanti Virgini tum medebatur, Antonius Dies animadvertit, veſicans ſiniſtro popliti prius perfricato meo conſilio imponi ad ulcus faciendum, hocque diu trahendum præcepit. Sed quum ne ſic quidem levaretur dolor, ut aſinino ſero ſalſas particulas mucilagineo liquori (quem in omnibus omnium oſſium commiſſuris ad eas lubricandas ſecerni Diſſertatione de ſeparatione Fluidorum in Corpore Animali cum celebrioribus Anatomes Profeſſoribus docui) copioſè intermiſtas dilueret, tum vaccæ lacte mane, & veſpere cibi loco uteretur, ſuaſi. Quo diætæ genere diebus compluribus adhibito dolor, de quo verba facio, ſe multum remiſit, eadem verò lactea curatione diutius continuata ex toto ſolutus eſt.

Cujusquemodi generis lacti, præcipueque vaccino ineſſe facultatem adverſus coxarum, & articulorum dolores in manibus, genubus, pedibusque, Medicorum, qui cum inclytis Viris Wepfero, Jo. Jac. Hardero, Jo. Dolæo, aliisque, illius ejusdem lactis maſſulas habere vim evertendi, atque obtundendi ſalſos cuneolos in modo memorato humore mucilagineo implicatos intelligunt, præterit neminem. Ego mehercle collaudatorum ſcriptorum veſtigia ſecutus Viro, cujus in prima Obſervatione memini, longe Nobiliſſimo, Sapientiſſimoque L. Theupolo podagricis, chiragricisque acutiſſimis doloribus hyeme, vere, atque autumno quotannis torqueri ſolito ante hos decem menſes perſuaſi, uti lactea diæta pertinaciſſimum morbum evincere, aut ſaltem mitigare tentaret: quam rationem victus usque in hunc diem expertus proſperrima valetudine uſus eſt, niſi quod lento admodum ſiniſtræ manus dolore paucis abhinc diebus brevi tempore infeſtatus eſt. Sed,

ut redeam unde ſum digreſſus : interea dum Virginem ſupra commemoratam ad priſtinam redigere valetudinem allaborabam, Matronæ, de qua Obſervatione tertia retuli, atrociſſima Iſchiade conflictatæ, neque calidis fomentis ex aqua, lacteve, cui herba chamæpitys, ſambuci, ac meliloti flores incocti fuerant; neque cucurbitulis defixis circa juncturam capitis oſſis femoris cum coxarum oſſe; neque malagmatis urentibus cuti affectæ coxæ impoſitis; neque valentiori crebraque alui ductione, quam pulvere hermodactylorum ſecundum Londinenſium Pharmacopolarum præſcripta compoſito, tepentique aqua, in qua præter mollientes herbas, colocynthidis, & caſtorei aliquantum decoctum erat, clyſteribus infuſa moliebar; neque ſatis larga, quæ tum ſponte ſupervenerat, menſtruorum fluxione melius habenti, integram poplitis dolenti coxendici reſpondentis cutem *veſicatorio* ſatis magno ſuper eam injecto exulcerari, & non ut primum fieri poſſet ejusmodi ulcus ſanari, ſed aliquandiu trahi donec malum diſcuteretur, mandavi. At verò tantum abfuit, ut iſtiusmodi auxilii genus juvarit, ut potius dolorem, cui per id opitulari conabar, acerbiorem reddiderit; qui demum dolor dilutis lignorum decoctis potui datis, ſudoreque primum ſicco calore, inde calidis fomentis ex aqua, in qua cyprium *vitriolum* cum herbis, quæ iſchiadico morbo utiles eſſe conſuerunt coctum fuerat, elicito fere ex toto conquievit. Verum huc addere lubet, me honoratiſſimam Mulierem An. Mariam Tibonam ex ingenti coxendicis dolore ſexageſimo & altero ætatis anno laborantem, decocto contra articulorum dolores, de quo paulo ſupra dictum eſt, ſuperioribus annis perſanasſe: cui Mulieri menſibus penè tribus, viperæ, ligni ſancti, ſarſæparillæ (ſic enim loquuntur Rei Pharmaceticæ Magiſtri) atque cornuum cervi decoctura, nec non aquæ, in qua rerum modo memoratarum, cujusque modicum coctum fuerat, potione aliquid afferre auxilii inutiliter pertentaram. Ceterum ſilêre non oportet, illiusmodi decoctum ad articulorum

rum dolores quatriduum ipſam ægram, interpoſito brevi tempore bis ſumpſiſſe, alvum illius ope ſolutam fuiſſe, nedum urinam, & ſalivam ubertim profluxiſſe.

Annotatio.

Ex his quoque colligitur, non omnibus ægris vel eadem omnino vexatis ægritudine eadem auxilia convenire; ac propterea alia curatione opus eſſe, ſi vel humor mucilagineus tenuior, vel mucus craſſior ſcabris refertus corpuſculis, vel Lympha Sulphuratis particulis excalefacta in mucilaginoſis Glandulis circa ſinus coxæ, in quos ſuperiora capita feminum conjiciuntur, poſitis, aut in earum Glandularum vaſculis ſubſiſtens, vel purus putus ſanguis in arteriolis, venulisque ad tenuiſſimam membranam Ruyſchianam acetabuli coxendicis attinentibus ſtagnans iſchiadicum affectum crearit. Id ipſum ferme ſuo tempore annotavit magnus Hippocrates, qui de coxarum dolore, in libro de internis affectionibus, verba faciens ſcripſit: iſchiadcos quidem à pituita purgandos *cnidio grano*, quin purgationibus, atque fomentis minimè reſpondentibus, multis, ac profundis cruſtis urendos etiam eſſe; iis, qui ob cruoris vitium in Coxendicum morbum inciderunt, cucurbitulas affigendas, ſanguinemque eſſe mittendum; alvum verò eſſe ſolvendam nigro veratro, inde aſinino Lacte cocto ſubpurgandum, quam bilis Iſchiadem attulerit.

(Venetiis Auguſt. Vind. d. 30. Sept. An. 1723. miſſæ.)

❧) o (❧

OBSERVATIO CVI.

DN. JOHANNIS HENRICI LINCKII.

Arbor Caffe Lipſiæ florens.

EX eo, quod orientalibus ante hac Gentibus uſitata potio Coffee noſtris etiam Europæis aſſiduo illo & frequenti uſu cœpit aſſuefieri, quo factum ut non ſolum vilioris fortunæ Cives in Urbibus, ſed plebeji etiam agminis calones & ſqualor ſeculi, ſervæ & lotrices, ipſique demum ruricolæ, quamlibet rariores, eam ipſam ſorbere incipiant: Accidit, ut jam nulli fere homini tam nota ſua domus ſit, quam decocti illius indoles, & pro ſtatu temporis, ſucceſſuque ſegetis de ſurgente cadenteque fabarum valore, tantum non eodem more, ac de frumentis ſuis judicent, inque ſinu gaudeant delicatuli, ſi quando prolixæ meſſis fama patriam percrebuit, annonæ contra caritatem miſere deplorent, quaſi quidem hoc nectare carere ſine vitæ diſpendio non poſſint, aut majores noſtri non caruiſſent, quibus videlicet ne pictæ quidem, ut ajunt, fabarum imagines fuerunt cognitæ. In hanc morum viciſſitudinem noſtros abripuit decurſus ſeculi. Antiquis temporibus ſola Mecha, & quæ hanc ſuſtinet, felix Arabia, de felici fabarum meſſe gloriari potuit, quibus nempe ſolis ſuos natales debere conſtat. Poſteaquam vero Perſis & confinibus innoteſcere cœpit hoc genus leguminum, illi quoque nulla ſui parte iis inſerendis defuêre, & jam ſucceſſu temporis, Alexandriâ, Smirnâ & Aleppo infinitas eorundem ſegetes arceſſiverunt Europæi. Quinimo ſpe lucri pellecta Indorum ingenia, ubi viderunt aliis ſuccedere negotium, paria tentare ingreſſa ſunt, & hoc tam felici eventu, ut Javanenſes præcipue ex agris ſuis, haud ſpernendas ſegetes collegerint, quæ, aliis mercibus aſſociatæ, quotidie ad nos commeant, quarum priores Levanticas, poſteriores autem orientales dicere, ſolenne eſt.

Quo

Quo major vero indies fabarum copia conſumta fuit, tanto majorem cumulandarum illarum curam geſſerunt Indi, & jam Ceyloniâ & Moccâ, Inſulis, copioſe progerminant, quibus nempe tractibus tres novas fabarum ſpecies in acceptis ferunt Europæi. Javanenſes colore luteolo conſpicuæ, aliis palmam cedunt facillimè, Ceylonienſes paulo minores, luteolæ, his tamen præſtantiores, Moccenſes optimæ, & Levanticarum æmulæ, ſed minores & viridiuſculæ. Quâ præ Levanticis orientales gaudent, bonitas & præſtantia, non ipſi terræ aut climati, ſed providentiæ hominum aſſignanda eſt, quâ factum, ut Moccenſes ipſis Ceylonenſibus palmam præripiant, utpote quæ munditer habitæ, a pulvere & ſitu providè purgatæ, cautè & diligenter exterſæ, ſacculis ex arundine indica contextis in molem circiter 270 librarum, involutæ, ſapore ſuo facile ſeſe commendant; cum ex adverſo Javanenſes & Ceylonienſes hæc legumina non ita molliter tractent. Et, ſi verum eſt, quod vulgaris rumor hactenus edocuit, has fabas a Batavis ſaburræ loco in naves conjici, explendisque mercium convaſandarum rimulis deſtinari, quid quæſo mirum, ſi vel quiete juſto longiore torpeant, aut madefactæ, mucorem contrahant, aut aqua ſalſa conſperſæ, computreſcant, & corium Indicum, aut aliam quamcunque mercium ſociarum ſpeciem redoleant. Stupendam autem fabarum indies conſumi copiam, teſtari poſſunt typis conſignatæ Batavorum tabulæ, quibus illa, quæ in mercatoriis Amſtelodamenſium, Selandicorum, Delphicorum & Roterdamenſium Cameris hoc menſe venalia proſtant, mercium recenſentur genera, ubi nempè ex hac triplici fabarum ſpecie in unum computata, numerantur pondo

Moccenſium	Ceylonienſium,	Javanenſium.
1123432.	100	152000
561716.		34500
		34500
1685148.		221000.

 Qua-

Quarum infinitam multitudinem ex Oriente, agro Levantico puta, viis Venetianis, per Germaniam, aliasque Europæorum provincias diſpertiunt. Verum enim vero, quamquam incredibiles fabarum congeries quotannis ad nos permeant, valorem tamen ſolitum parum omnino aut nihil immutant, dum, quot fabarum myriades, tot bibonum copiæ pedetentim emergant. Cæterum ſoli Africæ Aſiæque frugum iſtarum ex voto ceſſit plantatio. Ut ut enim Europæi noſtri in hanc ſegetem intenderunt animum: tamen formidine fruſtranei ſucceſſus iterum depulſi, a labore protinus deſtitere, perſuaſi, fabas aqua fervente de induſtria corruptas, ad nos perferri, atque ita plantationi nullo modo inſervire poſſe. Itaque inter res ſeculi rariſſimas relatum fuit, ſi quando in hortis Pariſienſium Regiis, Ducali Stutgardiæ, Amſtelodamenſium Medico, aliis, arbuſculæ ex hoc ſemine oriundæ, comparuerunt, ex quibus unam alteramve celebrioribus noſtratium hortis inſerere non pœnituit, quarum tamen hic plerumque fuit exitus, ut, cum toto anno, per omnes dies, magna noctium parte, benigniter ſunt habitæ, aut climatis impatientes, aut ab hortulanis non ſatis provide curatæ, opinione citius, emarcuerint. Lipſia, quæ hortorum abundat amatoribus, & in acquirendis exoticis incredibile quantas impenſas fecit, dum ex Batavis aliisque terrarum provinciis pretioſos arceſſivit frutices, unius alteriusve poſſidendæ felicitate gaviſa eſt, quæ tamen ad nullam certam, ſolidamque frugem pervenerunt, & in ipſa herba & flore præcerptæ ſunt. Quæ vero infertilitas hortulanorum animos non fregit, ſed erexit. Currente enim hoc anno 1723. iſtiusmodi arbuſcula duobus abhinc annis e Belgio huc delata, in horto Apeliano felici omine florere viſa eſt a menſe Majo usque ad menſis Julii finem duorum cubitorum altitudinem exhibet, folia ſimilitudine iis proxime accedunt, quæ Centur. III. & IV. Ephemerid. Nat. Cur. Obſervatione 168. pag. 378. ſub nomine Gelſamini Arabici, fructum Coffee ferentis, in fronde deſignata ſunt. Saltem in eo differunt,

quod

quod circa marginem paulo criſpiora & obſcure viridia conſpiciantur. Bina in uno ramo reſident folia, ex his & fronde flores emergunt, Jasmino albo vulgari perſimillimi, eundemque odorem ſpirantes, ſtaminulis utrinque prominentibus, deſcriptioni per omnia ſimillimis conſpicui, quod ipſum citato loco prolixius eſt legere. Infima parte ſui floreſcere primum cœpit arbuſcula, ſuccedebant poſtmodum flores alii, ſed pedetentim, ita quidem, ut tandem infimi, qui primum floruerunt, fructus edere inciperent, & jam præſtolandum ſit, an hæ fruges ad maturitatem ſuam perventuræ ſint. Simulac flos arboris noſtræ curioſis animis ex relationibus publicis innotuit, plures novitate rei producti, & quod per famam audiverant, coram viſuri, in hunc hortum, tanquam ad mercatum, convolabant, majori quam pro numero frequentia ſed & lætitiæ non vulgaris ſpecie, futurum arbitrati, ut, ſi hæc plantatio noſtratibus ſuccederet, pretium fabarum hactenus ſolitum, horrendum quantum imminuatur. Fieri autem poſſe, ut ex fabis recentibus ejus generis arbuſculæ noſtris his agris progerminent, id ipſum teſtantur noſtri hortulani, qui non unam iſtiusmodi plantam ex hoc ſemine excitarunt. Eminet inter reliquos omnium dexterrimus Apelii, Weiſius, qui arborem, è faba duobus ab hinc annis productam & educatam huic exoticæ ſociam eſſe voluit, poſt decurſum unius anni floribus ferendis aptam forte futuram.

Triumphent itaque aquæbibuli noſtri delicatiſſimi, ſpe certa freti, nullam ipſis poſt hæc defuturam eſſe fabarum copiam, ſi recens & maturam ſemen nacti, ſagacius indagaverint felicem plantandi methodum, quâ nimirum inventâ, agros avenis ſuispurgatos, his leguminibus conſpergere, conſperſos ſi ſeges ſucceſſerit, demetere, demeſſos granariis ſuis acervatim imponere, & jam iis, quorum fuerunt inſatiabiles, ſatiari queant.

Quod ſi vero primo hoc decennio tam fauſtis avibus non ſuccedat meſſis, ut tolernum e frugibus patriis decoctum ſorbillare

billare poſſint, haud gravatim, penes noviter educatas, hactenus uſitatis, palatum titillent gulam deliniant.

CUrioſæ huic relationi ſolertiſſimus Dn. Linckius d. 5. Junii An. 1724. aliam ſuperaddidit ſeq. Cum haud ita pridem Gelſeminum Arabicum, arbuſcula Europæis Caffe dicta, in horto Apeliano, inter alia hujus loci viridaria celebri, ſui videndi copiam faceret, eximia florum ſegete ſpectantium oculos reficiens; rei novitate permoti, paulo ſolicitius in ipſius natales inquiſivimus & formam ſtatumque arboris graphice deſcriptam dedimus.

Interveniente vero tempore, cùm majora pedetentim incrementa cepiſſet arbuſcula, adeo ut hoc ipſo Menſe Junio, ſpem, floribus oblatam, frugibus, i.e. triginta circiter baccis, expleviſſet, genio noſtro temperare non potuimus, quin eadem illa, quam floribus dederamus, induſtria, perquireremus novi fructus indolem. Habe itaque Lector curioſe, novæ rei novam, ſed genuinam deſcriptionem. Conditionem arbuſculæ nuper deſignatæ denuo exponere, ſupervacaneum exiſtimo, requirit potius inſtituti ratio, ut, quam ex ſemente collegimus, paulo ſolicitius expendamus frugum meſſem.

Baccas itaque numero forte triginta maturas in arbuſcula offendimus, in imis ſcilicet duobus ramis, iisdemque ex adverſo poſitis conſpicuas: E vicinis ſuperioribus, baccæ quædam novæ ſed adhuc virides, atque hinc nondum maturæ procuberaverant, in ſuprema vero arbuſculæ parte gemmis turgebant ramuli, florum proxime expectandorum certis præconibus. Quod me & alios, quibus propior acceſſus patuit, in admirationem duxit, illud unum fuit, quod in eadem arbuſcula & florum mire pullaſcentium copia, & crudæ vireſcentesque fruges & baccæ maturæ comparuerint, quæ ſingula aliis in arboribus raro junctim concurrere intelliges.

Fruges

Fruges maturæ ſpeciem præ ſe ferunt fructus Corni, ſed paulo minores, color autem cordiformis ceraſi nigricantis, nondum ſatis maturi & ex cruditate adhuc rubeſcentis, æmulus eſt.

Fructum ipſum deſcribit Cluſius in Hiſtoria Plantarum p. 236. ſequentem in modum: „ Buna Fagaræ eſt magnitudi-„ ne aut paulo amplior, oblongior plerumque, colore ex ci-„ nereo nigricante, cortice tenui, & veluti ſulcum quendam „ per longitudinem utrinque habente, per quem facile in „ duas æquales partes dividitur, quæ ſingula grana conti-„ nent, oblonga, altera parte plana, fulveſcentia, guſtu acido. Et Wormius p. 189. ubi præter ea, quæ ex Cluſio repetit, & hoc addit. „ Bon vel Ban, Buncho Avicennæ, Bunca Rha-„ ſi, Elkario nonnullis. Bauhino, Evonymo ſimilis, Æ-„ gyptiaca Planta, fructu Baccis Lauri ſimili, Buna Cluſio, „ Bacca eſt Lauri magnitudine & figurà, colore ex cinereo „ nigricante &c. Animum adverti ad ſingula & fructus hic noſter magnitudine ſua ad ſimilitudinem baccæ Lauri accedit, ceterum cortice tenui, eodemque ſimplici atque unico circumductus, ſulcô ſupra memorato utrinque conſpicuus. Solvi corticem & ecce! carnem in fructu alias, aut ceraſo obviam hic animadverti nullam, niſi quod ipſe nucleus, vel ſic dictum Bon ſtatim ſuccederet, nulla peculiari cute, ſed modo quibusdam fibrillis, in morem Macis, Nucem Moſchatam veſtire ſolitæ, indutum, quæ eo ipſo medio, quo bini nuclei junguntur, per longitudinem ductæ, ut hi nuclei facili negotio excludi & ſeparari potuerint.

Fructus omni ſucco deſtitutus erat, & non niſi viſcoſâ humidâque ſubſtantiâ, mirè, imo ad nauſeam dulci, non vero acidula, præditus. Quod itaque modo dictus Cluſius acidum ſaporem fructibus attribuit, inde forſan eſt, quod illi haud maturi, juſto citius decerpti, hi autem noſtri plenariam maturitatem adepti fere nimium maturuerint.

Quæ Dn. le Roque de hoc fructu commentatus eſt, exquiſitum ſaporem atque nutrimentum illi attribuens, mihi quidem in his noſtris obſervare non proclive fuit. Neque illud quidem, quod de faba prædicat, quaſi peculiari, tenellaque cuticula veſtita fuerit, in his exemplaribus patuit, niſi forte modo dictas fibrillas cuticulam ejusmodi eſſe perſuaſus fuerit. Addit idem ille, fabam in arbuſculâ extergefactam ſoliditſimam eſſe & pallide viridem, craſſioreque, fuſco, atque amarulento detineri ſucco. Sed qui fiat, ut tam eximia dulcedo, quam in noſtris animadvertimus, in ſuccum adeo amarulentum mutari poſſit?

Cæterum fabæ ex albo flaveſcebant, & poſtquam earum aliquot terræ mandatæ fuerant, quatuordecim dierum ſpatio progerminabant.

Cum itaque tanta frugum quæ adhuc quotidie ſuccreſcit, ante pedes ſit copia, conjectura non fallet, qui lætam aliquando frugum iſtarum meſſem ex his agris ſibi pollicetur.

OBSERVATIO CVII.

DN. JOHANNIS HENRICI LINCKII.

Lacerta aquatica per Vomitum reddita.

HOmines non raro temporum ranas & lacertas per vomitum reddidiſſe, res eſt inter Obſervatores Naturæ curioſos dudum perorata, & hinc inde in obſervationibus medicis idipſum animadvertimus, nec ipſæ quidem Ephemerides Nat. Curioſ. exempla earum rerum nobis ſuppeditare deſiſtunt, & perluſtranti Dec. II. An. I. p. 108. ruſtici quodpiam occurrit, qui aquam ſpermate ranarum infectam largiore hauſtu imbibit, & poſtquam ovula ſuccedente tempore fœtus ediderunt, non vulgarem ranarum copiam evomuit. Dec. II. Ann. IV. p. 60. relatum legimus, puerum varii furfuris vermiculos ſtomacho excluſiſſe, & inter hos etiam quatuor ranas, unam

&

& viginti lacertas. Dec. I. Ann. III. p. 456. dicitur: Cereviſiam hauſiſſe molitorem, aquis, implendo forte dolii vacuo, ſuperinfuſis miſtam, neque ita multo poſt lacertam per vomitum rejeciſſe unam, per alvum alteram. Centur. V. & VI. p. 127. Paganus ruri dicatus non temnendam aquæ portionem imbibit, atque eo ipſo ſemina animalculi ſcil. lacertæ deglutivit, & decurſu temporis vivam magnam & robuſtam lacertam beneficio fracedinis putredinoſæ maturatam prodidit. His Caſum noviter auditum adjungemus, qui abhinc anno Roethaviæ, oppidulo, duobus a Lipſia milliaribus, diſtante, contigit.

Fabri cujusdam lignarii conjux varias ſubinde moleſtias ex morbo Epileptico ſuſtinuit, & accitas ſtomacho vellicationes vehementer queſta eſt, eſu ciborum acidorum graviter exaſperatas, dulcium autem quodammodo mitigatas, lactis vero preſſi copia, & coagulo caſeis conficiendis accommodato, penitus ſopitas. Accidit autem, ut, cum cereviſiam dulcem recens coctam potaret, lacerta quæpiam per œſophagum egredi moliens, poſt longas titillationes in lucem prodiret, quam poſt aliquot dies duæ aliæ ſunt ſecutæ. Plures ſtomacho ineſſe hariolata eſt mulier, quia nunquam non cibo acido irritatæ, per eosdem colli parietes, aſcenderunt, nec ſine notabili ſono præcipites ſe dederunt in Stomachum. Tollendis vellicationum inſultibus primùm varia Mithridatii copia intenta fuit, ſed fruſtraneis jugiter ſucceſſibus, donec primam lacertarum modo dictarum animadvertit, & quo morbi genere laboret. Aut me fallunt omnia, aut pauperis conditionis mulier plus aquæ quam cereviſiæ haurire ſolita, cum ipſis aquis ovula imbibit, quæ in corpore excluſit, eſt enim ordinaria lacertæ aquaticæ ſpecies, quemadmodum ex Fig. VI. Tab. I. ſubjuncta animadvertere eſt, juxta formam magnitudinemque ſuam accuratiori penicillo deſignata.

(*Lipſia Auguſt. Vind. d. 25. Sept. An. 1723. miſſæ.*)

OBSERVATIO CVIII.

DN. D. MICH. ERNESTI ETTMULLERI.

De Scroti, Penis, & Pedum Scirrho ex Eryſipelate contracto.

CHriſtianus Kettwig, ætatis 49. annorum, menſe Julio ſuperioris anni in Noſocomio Lipſienſi recipiebatur, manuum opera panem hactenus lucratus, nunc ad quempiam ſuſtinendum laborem ob pravam corporis diſpoſitionem ineptus. Scrotum hic habet ſecundum omnes dimenſiones magnum, ad genua usque propendens, coloris naturalis, ubi vero femoribus adjacet, glabrum atque rubicundum, indolens interim atque durum. Teſticuli ad latera in ſuperiori parte latent, qui contrectati aut compreſſi doloris ſenſum excitant. Membrum virile ex medio loco ſcroti emergit, itidem elongatum, durum atque tumidum. Tota diſtantia ab inguine ad præputii extremitatem unius ulnæ eſt cum octava parte. Inguina naturaliter ſe habent, nullo tumore conſpicua. Femora & pedes ſunt tumida, dura, & circa genua & talos in rugas & ſulcos complicata. Cæteroquin ſanus degit, omnis doloris expers, optimo ciborum appetitu præditus, dum vero mingit, difficulter lotium profluit.

SCHOLIUM.

In dignoſcendis tumorum ſpeciebus, quæ ſcrotum occupant, facile falli poſſe Medicos, præter quotidianam experientiam teſtatur, variisque ex exemplis probat Salomon Reiſelius. (a) Variæ enim ſunt cauſæ, quæ ad extraordinariam illud magnitudinem elevant. Solent communiter ſcroti tumores herniæ ſalutari. Licet enim Galenus (b) triplices tantum ſtatuat

a) Miſcell. Nat. Cur. Dec. II. Ann. VII, Obſ. II.
b) de Tumor. contr. nat. cap. 15.

TAB.

pag. 21

I.B.Brühl ad vivum del.
1727.

ſtatuat hernias, Enterocelen puta, Epiplocelen, & Entero-Epiplocelen, prout ſcilicet vel inteſtina, vel omentum, vel utraque in ſcrotum deſcenderunt, hoc tamen nomine Medicis, improprie licet, veniunt etiam tumores ſcroti, à quacunque cauſa progeniti, ſive aqua, ſive flatus, ſive carnoſum quid in cavitate ejus lateat, ſive vaſa teſticulorum ſanguine, vel ſemine fuerint tenſa; unde hydroceles, pnevmatoceles, ſarcoceles, cirſoceles & ſpermatoceles notiones exurgunt. Arduum igitur negotium & difficile ſæpe eſt, latentes has à ſe invicem diſtinguendi cauſas, & quæ tumoris ſpecies efflagitat, valida inveniendi præſidia. Docet id ipſum caſus, præſens quem penitius excutere animus eſt. Scroti tumore laborare ægrotum iſtum, primus me docebat conſpectus; ambiguum tamen in principio tenebant circumſtantiæ, mox recenſendæ, quo nomine ille ſit inſigniendus? Antequam ſingula Phænomena rimatus eſſem, pro enterocele habendus mihi videbatur, in recenti adhuc memoria obſervanti exemplum Notarii cujusdam Publici, curæ meæ ante aliquot annos concrediti, in quo omnia inteſtina prolapſa ultra genua ſcrotum protruſerant, abdomine interim vacuo exiſtente, & ſi contrectabatur hoc, arteriarum pulſum & oſſium duritiem percipere licebat, qualia exempla etiam Olaus Borrichius (c) Thomas Bartholinus (d) Theophilus Bonetus (e) & Felix Platerus, (f) referunt. Inſpecto autem eodem extra lectum, pedibus inſiſtente, omnibusque circumſtantiis examinatis, obſervabam, nullam in inguinum loco intumeſcentiam eſſe, quæ de ruptis vel relaxatis peritonæi proceſſibus, inteſtinisque tranſitum concedentibus, teſtari poſſit, nec imminui tumorem compreſſum, vel reſupinato ægro, abdomen vero inteſtinis plenum turgere, nec unquam de cruciatibus aut

c) Act. Med. Hafn. Vol. V. Obſ. 59.
d) Cent. II. hiſt. 95. & Cent. III. epiſt. 10.
e) Medicin. Septentr. Lib. III. ſect. 30. obſ. 13.
f) Lib. III. obſ. pag. 756.

moleſtia quapiam ægrum conqueſtum eſſe, audiebam; his ſignis motus, enterocelen non eſſe, certus fiebam. A flatibus ſcrotum in maximam molem expandi poſſe, exemplum docet recentiſſimum Malabarici illius à Javgeon Academiæ Regiæ Pariſienſi communicatum, (g) Pnevmatocelen vero quo minus vocitem hunc tumorem, non tam renitentia ejus ſumma, qua ne digitis quidem cedit, & reſilit, vel quod, ſi manibus comprimitur, nullus flatus deprehenditur, nec de loco in locum cum ſono movetur, (hæc enim ſigna fallunt quandoque, ſiquidem nec ſcrotum, nec veſica, aëre ſi maxime diſtenduntur, reſiliunt, vel ſonum edunt) quam gravitas nimia obſtat. Hydrocelen vocare hæreo; nulla enim adeſt fluctuatio aquarum, dum tumor premitur, nec lucidum comparet ſcrotum, quando ei ſolis vel candelæ lumen opponitur, ad tactum duriſſimum eſt. Cautos tamen decet eſſe Medicos in dignoſcenda hydrocele, ne à duritie decipiantur cum Petro Foreſto (h) qui Cornelium quendam teſtem unà cum ſcroto ulta 5. annos adeo durum habuiſſe refert, ut Chirurgus non ſolum, verum & ipſe Sarcocelen eſſe judicaverit; impoſitis vero maturantibus molliorem evaſiſſe tumorem, factoque abſceſſu magnam aquæ copiam profudiſſe cum inſequente ſanitate. Sarcocele igitur dici poſſet, ſiquidem omnia ſigna à Practicis huic adſcribi ſolita cadunt in hunc tumorem; durities, puta, color undique ſibi ſimilis, inſenſibilis augmentatio, moleſtia major quam dolor, intumeſcentia in inguine nulla. Colorem undique ſibi ſimilem ut aſſeram, non obſtat rubedo, in ſcroti partibus lateralibus conſpicua, ſiquidem hic color non à tumoris indole, ſed attritu femorum contiguorum, levem excoriationem ſeu intertriginem excitante, dependet. Tumor equidem in alterutro teſticulo percipitur nullus, (quod pariter phænomenon omnem latentis Cirſoceles vel Spermatoceles ſuſpicionem tollit) unde dubium oritur,

g) Hiſtoire de l'Acad. Royale des Sçiences, 1711, pag. 30.
h) Lib. XXVII. obſ. 15. Schol.

tur, an carnoſi quid teſticulo ſit adnatum, quod in Sarcocele fieri, communiter docetur, unde Galenus (i) teſticulos vocat induratos; hernia tamen hæc carnoſa ex illarum claſſe eſſe poteſt, quarum caro non teſticulis, ſed tunicarum ſcroti communium ſecundæ adnaſcitur, tradente Paulo Barbette (k) nec impoſſibile eſt, colluviem ſeroſam ſimul conjunctam eſſe cum ſolido corpore, ſiquidem inveterata Hydrocele Sarcocelen mentitur, & ſæpenumero, ut aliæ herniarum ſpecies, ita potiſſimum Hydrocele & Sarcocele ſibi invicem combinantur, unaque alterius exiſtit cauſa, utriusque vero ſignis non æque patentibus. Contingere enim poteſt, ut in Sarcocele facto tumoris carnoſi incremento vaſa lymphatica rumpantur, ſuumque liquorem in ſcroti cavitatem effundant, quemadmodum alio tempore in Hydrocele humor ſeroſus, acris factus, vaſa capillaria membranasque leviter erodit, ita ut ſanguis exſudans in carneam ſubſtantiam excreſcat. Sic Guilielmus Fabritius Hildanus, (l) Thomas Bartholinus, (m) & Johannes Chriſtianus Wolff, (n) Hydro-Sarcocelen; Philippus Jacobus Hartmannus, (o) Oſcheo-Didymo-Hydro-Sarcocelen; & Johannes Daniel Horſtius (p) Hydro-Cirſo-Sarcocelen annotarunt. Et cum in noſtro ægro utrumque ſcroti latus æqualiter ſit expanſum, ex loci differentia decidere haud licet, num carnoſus, an ſeroſus ſit tumor, ſi verum eſt, Remberti Dodonæi, (q) Hildani, (r) Danielis Sennerti, (s) & Malachiæ Geigeri, (t) effatum, in dextro teſticulo Sarcocelen, in ſiniſtro Hydrocelen fieri, quod quidem Wolffius (u) eleganter refutavit. Interim non repugnabo, ſi quis

i) Loco cit. k) Chirurg. P. 1. cap. 25.
l) Cent. IV. obſ. Chir. 65. & 67. m) Cent. II. hiſt. 95.
n) Not. ad Ido Wolffii Lib. II obſ. Chir. 15.
o) Miſcell. Nat. Cur. Dec. II. Ann. X. obſ. 156.
p) Obſ. anat. 6. q) Obſ. Med. cap. 39.
r) Loc. cit. obſ. 64.
s) Pract. Med. Lib. III. Part. IX. ſect. I. cap. 7.
t) Kelegraph. cap. 2. pag. 17. & 21. u) loc. cit. pag. 166.

quis hunc tumorem generali ſcirrhi nomine appellare velit, ſiquidem Galenus (w) Sarcocelen ejusdem generis eſſe cum ſcirrhis dicit, eique ſuffragatur Paulus Ammanus (x) Sarcocelen ſpeciem ſcirrhi vocans, & Durantes Scacchius, (y) tophaceam herniam vocat. Non enim vera caro eſt, quæ in ejusmodi ſarcomatibus luxuriat, ſed medii generis inter fibras carneas & nerveas ; & Johannes Vigo (z) docet, per affluxum alicujus humoris fieri herniam carnoſam, nempe cum hujus materiæ ſubtilior pars propter calorem teſticulorum in halitum reſolvatur, quicquid vero craſſum & viſcoſum eſt, remaneat, & in ſcirrhum tandem indureſcat. Subjectum vero eſſe ſcrotum ſcirrhis, textura non ſolum ejus, qua gaudet, docet, ſed plura etiam hac de re proſtant hiſtoriarum monumenta. Sic Philippus Hoechſteterus (aa) refert de milite, qui in glande penis vulnus acceperat, quod neglectum fungoſa contraxit labia, & fluxionem recepit, à quo tandem creſcendo malum ad ſcrotum etiam devenit, ſcirrhoſam inde duritiem nactum. Ab equitatione etiam in ſcirrhum induruiſſe ſcrotum, refert Vitus Riedlinus (bb) Hinc eo minns ſcirrhoſum hoc ſcrotum vocare vereor, quo major cum eo tumoris in membro virili & pedibus eſt convenientia, non Sarcoceles ſed ſcirrhi nomine nuncupandi ; & ab eadem cauſa producti, ad quam nunc progredior. Pro hac æger eryſipelas accuſat, quod ante ſeptem annos crura cum pedibus occupavit, & ad ſcrotum progreſſum fecit, ſæpiusque rediit, à quo tempore ſenſim atque ſenſim tumorem tam in ſcroto quam pedibus auctum obſervavit. Id qua ratione contingere potuerit, nunc diſpiciendum eſt. In eryſipelate particulæ ſalino-ſulphureæ carnoſis & membranaceis partibus apponuntur, per habitum proſcribendæ, ſed in itinere impeditæ, idque

w) Meth. Med. Lib. XIV. cap. 17.
x) Prax. vuln. lethal. Dec. II. hiſt. 4.
y) Subſid. Medic. Lib. III. cap. 8. z) Pract. Lib. II. N. V.
aa) Dec. VI. obſ. Med. 8. bb) Obſ. Chirurg. XXIIX.

idque in membris imbecillioribus. Imbecillitas hæc vel naturalis eſt, partium ſcilicet à fonte caloris remotiorum, quales ſunt pedes & ſcrotum, vel à morbis contracta. Quod ſi igitur materia hæc inflammabilis ex voto vel naturæ viribus, vel medicamentis diapnoicis ſtimulata commode diffletur, intra diem vel biduum ceſſat morbus. Sin negligatur, & refrigerantibus ac repellentibus tractetur, ad interiora ruit, magisque principales partes occupat; quinimo ſi diuturniorem moram in loco quodam agit, muſculoſas ſimul aggreditur partes & ad ſuppurationem tendit, aut in ſcirrhum, vel, ſi materia maligna, ſcorbutica, ſimul fuerit juncta, ob partis corruptionem in gangrænam & ſphacelum abit. Quod autem ex eryſipelate durus ejusmodi tumor oriri poſſit, Galenus (cc) jam docuit, tum ſcirrhos potiſſimum naſci, docens, ſi quod viſcus phlegmone laborat & craſſis cibis ſuccisque lentis quis utatur, & (dd) generationem ejus interdum ab initio eſſe, aliquando vero ex lapſu, aut inflammationis, aut eryſipelatis, aut oedematis, cum immodeſtius refrigerata ſint, exemploque probavit Cercilii pueri, (ee) qui ex intempeſtivo refrigerantium uſu ſcirrhum in femore contraxerat. Egregie rem confirmant, & quæ modo diximus, illuſtrant ea, quæ Engelbertus Kæmpferus (ff) refert; morbum ſcilicet regioni Malabaricæ endemium eſſe, cujus tragœdiam ſcroti eryſipelas ſingulis menſibus recidivans cum novilunio ordiatur, quo poſt unum alterumve diem ceſſante eroſis lymphaticis ſenſim in ſcroti cavum liquor quidam ſeroſus, ſubſalſus, augmentum indies, luna præſertim creſcente, capiens, ſcrotumque ita diſtendens, ut immiſſa tandem acie educendus ſit, confluat; & morbum nequaquam periculoſum, nec aſſuetis valde moleſtum eſſe niſi forte inveteratus noxam, (quod ſæpe

Ee acci-

cc) Meth. Med. Lib. XVI. cap. 6.
dd) de Tumor. contr. nat. cap 9.
ee) L. II. Art. Curat. ad Glauc. cap. 4.
ff) Amœnit Exot. faſcic. III. obſ. 7.

accidat,) teſticulis inferat, atque adeo in Hydro-Sarcocelen degeneret In noſtro ægro eryſipelas ad interiora repulſum non fuit, ſiquidem, præter ipſius confeſſionem, ob rem anguſtam domi omnibus deſtitutus remediis, vel refrigerantibus, vel repellentibus, id efficere haud potuit, nec de aliis unquam ſymptomatibus, quæ hac occaſione oriuntur, conqueſtus eſt, ſed prima alterave forſan vice penitus naturæ robore vel etiam atmoſphæræ benignitate materia tenuis fuit difflata. Et quoniam de natura eryſipelatis eſt, ut ad partes vicinas ſerpat, facili negotio fieri potuit, ut à pedibus & cruribus ad ſcrotum & membrum virile propter cutis continuitatem progreſſum fecerit. Simile exemplum refert Heinricus à Mœnichen gg) de viro, qui poſt ſudationem aërem ambientem improvide admittens, ut cruris ſiniſtri eryſipelas ad ſcrotum, ob enterocelen jam dum maxime expanſum, non ſine vitæ periculo ſe receperit, anſam dedit. Succeſſu vero temporis poſtquam ob reiteratos eryſipelatis reditus magis debilitatæ ſunt partes, ac pori & canaliculi turbati, ſanguis, qui per arterias ſub novo paroxyſmo copioſius affluxit, totus remeare non potuit, ſed purpura ejus ſola refluente per venas, glutinoſus poſt ſe atque craſſius ſerum reliquit, atque ſcirrhum conſtituit. Eſt enim ſcirrhus tumor durus ac indolens cum ſenſu vel exiguo vel plane nullo, & ejus indolis, ut licet externas partes occupet, plerumque tamen interiora aliqua in conſenſum trahat, contagio in eodem corpore ſerpente, quod tale eſt, ut etiam lactantes mulieres alumnos ſuos inficiant, referente Hildano. (hh) Membrum virile in noſtro ægro exceſſiva pariter notatur magnitudine. Certa equidem huic menſura conſtitui haud poteſt, quæ omnibus atque ſingulis viris æque competat. Ut enim de ætate nihil dicam, quæ differentiam aliquam affert, homines παχυσωματουδεῖς & obeſi, quemadmodum quoad cæteras partes magis toroſi ſunt,

gg) Miſcell. Nat. Cur.
hh) Cent. II. obſ. 78.

ſunt, atque viſcera artusque obtinent inſigni magnitudine conſpicua, ita & penis eandem cum reliquo corpore ſervat proportionem. Talem deſcribit Hildanus (ii) in generoſo juvene robuſto, & corporis proceritate multis aliis elatiore. Et ridiculam nobis reliquit hiſtoriam, dummodo vera eſſet, Nicolaus Neander: Rabbi Eleazar, inquiens, & Rabbi Iſmaël habuerunt ventres tam groſſos, ut cum ſtarent erecti converſis faciebus & ventribus contiguis, duo validi boves potuerint inter eos tranſire, neutrum contingendo. Iſmaëlis membrum genitale ſimile erat magnitudine ſacco cuidam novem modiorum, Eleazaris vero octo modiorum. Quemadmodum autem talis membri hujus vaſtitas præternaturalis dici haud poteſt, juxta Galenum, (kk) obeſus, dicentem, aut tenuis non præter naturam eſt, ſed tantum alter quidem eſt ſupra id, quod eſt ſecundum naturam, alter vero eſt infra, uterque vero non natura diſpoſitus eſt; ita dantur, qui, etiamſi cæteroquin non adeo amplam partium conſtitutionem nacti fuerint, vel à nativitate liberalem nimis hac in parte naturam ſunt experti, vel ex morbo exceſſivam ejus acquiſiverunt magnitudinem. Sic Johannes Conradus Peyerus (ll) virum commemorat tanti mutonis, ut vel priapum longe ſuperaverit, pavorique fuerit mulierum fortiſſimis; & Johannes Fridericus Blaw (mm) militem refert, qui ob membri virilis gravitatem vix incedere poterat. Plura ejusmodi exempla legere licet apud Chriſtianum Franciſcum Paulini, (nn) Bernhardum Albinum, (oo) Thomam Bartholinum, (pp) Philippum Hœchſteterum, (qq) & Johannem Benedictum Sinibaldum, (rr) At-

ii) Cent. VI. obſ. 61. kk) de Tumor. contr. nat. cap. 2.

ll) Exercit. Anat. & Med. 30. pag. 166.

mm) Ephemer. Nat. Cur. Cent. II. obſ. 166.

nn) Cent. IV. obſ. 82.

oo) Diſput. de Sterilitate 1683. Francof. ad Viadr. habit. §. 6.

pp) Cent. III. epiſt. 10.

qq) Loc. alleg.

(rr) Atque tales prælongo extenſoque priapo imbuti Onobeli appellantur, quaſi telum aſini obtineant. (ss) Noſtri ægri mentula à morbo in tantam magnitudinem excrevit, eryſipelas enim inſecutus eſt ſcirrhus, haud ſecus ac in milite cachectico obſervavit Blaw (tt) in quo oppletis undique tubulis factæ obſtructiones ex humorum circulantium ſtagnatione tumor penis in ſcirrhum abiit; erat enim, ut refert, ultimò tactu tam durus, ut tangenti non carnem ſed lignum tetigiſſe videretur. Scirrhus ſic ſenſim ac ſenſim incrementum capiens tale produxit monſtrum. Singulare eſt in noſtro ægro, quod membrum virile non retractum ſed elongatum, non coalitum cum ſcroto, ſed ab eo ſeparatum conſpiciatur. Solet enim in aliis ſcroti tumoribus vel aqua vel flatu extenſi vel inteſtina continentis ad interiora retrahi; quemadmodum Johannes Helwigius (uu) de ſe ipſo, intumeſcentiam ſcroti flatulentam paſſo, ſcribit, quod penis, muſculorum pari primo ab humore flatulento è peritonæo affluente laxato, in ſcrotum fuerit retractus, & urina surſum ac arcuatim plerumque in mingendo proſilierit; & Thomas Bartholinus (ww) de mendico refert, cirſocele laborante, quod ejus ſcrotum cum pene in unum corpus informe quaſi coaluerit, tam vaſtum, ut tres ſpithamas æquaverit longitudine, unam craſſitie, & ſpeciem maximæ cucurbitæ retulerit, ac ad latus foramen habuerit, per quod lotium emiſerit, & quoties mingendi ei inceſſerit cupido, informe hoc peculium univerſum ex gremio ſuo prodire juſſerit, ne ſe commingeret; alium quoque Venetiis vidit, enterocele laborantem (xx) cujus peni tantum in medio ingentis tumoris relictum erat veſtigium, per quod lotium ſtillabat; & Johannes Georgius Joſephus Schwallerus

rr) Geneanthr. Lic. III. tr. 1. cap. 15.
ss) Lampridius in Heliogab. tt) Loc. cit.
uu) Obſ. Med. 130. ww) Loc. alleg.
xx) Cent. V. hiſt. 95.

rus (yy) tumorem deſcribit ſcroti à ſubſiſtentibus humoribus horrendum in modum inflatum cum penis diſparentia. Verum quando hos caſus cum noſtro conferimus, videmus, ſcrotum horum ægrorum diſtenſum undique fuiſſe, absque eo ut in mali conſortium tracta fuerit cutis penis ſeu præputium, quod membrum virile tegit. In noſtro vero ægro penis cutis cum ſcroto paria fata experta ad omnem dimenſionem extendi ſe paſſa fuit. Eo ipſo enim, dum ad debilitatam ab eryſipelate penis cutem uberior ſemper humoris ſive nutritii, ſive excrementitii affluxus factus eſt, materia difflari neſcia, & per diuturniorem moram indurata, in longitudinem æque ac latitudinem eandem extendit. Cui curvaturæ pariter ac compreſſioni ſcirrhoſæ cutis in acceptum referendum eſt, quod difficulter urinam reddat. Pedes denique quod attinet, ordinario ſi graciles fuerint, ſingulare afferunt non ſolum toti corpori decus, ſed & de ſanitate firma teſtantur, uti viciſſim tumefacti hydropis vel alius cachexiæ ſignum probant. Hinc Chinenſium mulieres ſummo ſtudio nituntur, ut quam minimos nanciſcantur pedes, continuo & horrendo cruciatu eos conſtringendo. (zz) Non tamen eſt, cur ſemper de hydrope metuant, qui tumorem eorum inconſuetum animadvertunt, ſiquidem talem à ſola corporis gravitate oriri poſſe, binis exemplis probat Vitus Riedlinus. (aaa) Noſter æger pedum ſuorum vaſtitatem à ſcirrho, eryſipelas inſecuto, obtinuit. Eryſipelati obnoxios eſſe pedes, notius eſt, quam ut multis exemplis probare ſatagam. Solet enim natura ad partes corporis extremas lubentius, quam internas, quicquid noxium eſt, deponere, & habent integumenta uſum emunctorium, ob quem corpora bibula vocantur à Theodoro Schenckio. (bbb) Ut paucos ſolum allegem Authores, commemo-

(yy) Miſcell. Nat. Cur. Dec. III. Ann. V. obſ. 56.

(zz) P. Martinus Martinius Hiſt. Sinenſ. Dec. I.

(aaa) Linear. Medic. Ann. III. pag. 597.

(bbb) Schola part. Sect. I. Part. IV. cap. 2.

memorant tumores ejusmodi eryſipelatodes in femore, crure, genubus, tibiis, Petrus Foreſtus, (ccc) Wolffgangus Gabelchoverus, (ddd) Auguſtinus Thonerus, (eee) & Johannes Petrus Lotichius; (fff) recurrens vero eryſipelas in crure Felix Platerus, (ggg) Joſephus Lautenbachius, (hhh) & Isbrandus Diemerbroeck. (iii) Nec rarum eſt, ſcirrhoſam duritiem contrahere pedes, quemadmodum Petrus Johannes Faber, (kkk) & Philippus Salmuth, (lll) ſcirrhi in crure, ac in femore & crure Petrus Foreſtus (mmm) mentionem fecerunt. Quod autem eryſipelas ejusmodi ſcirrhus in pedibus inſequi poſſit, non ſolum Galeni exemplum de puero Cercilio, ſupra allegatum, ſed & illud Salmuthi (nnn) ſatis teſtantur. Pedes in noſtro ægro non æqualiter ſunt tumefacti, ut œdematoſi, ſed circa genua & talos in ſulcos diſciſſi. Tenue enim eſt ſerum, quod in œdemate fibrarum interſtitiis ſubito interponitur, fibræque ipſæ molles & flexiles ſunt, quæ æqualiter diſtendi ſe patiuntur. In ſcirrhoſo vero hoc tumore cutis ſemel indurata non adeo promtè ceſſit, & materia craſſior ſenſim atque ſenſim accedens æqualiter cutem attollere nequivit, impedita potiſſimum à flexura genuum & pedum extremorum ſub motu ambulatorio, quem æger pro pane lucrando quotidie, quamdiu licuit, ſuſtinuit, facto. In regni Malabarici oppido D. Thomæ ad littus Coromandel certas familias, ob necem D. Thomæ, Apoſtolo, illatam velut divina ira devotas, pedem alterutrum obtinere craſſum elephantis ad inſtar Johannes Linſchotanus, (ooo) & ex eo Adam Olearius, (ppp)

ccc) Lib. IV. obſ. Chir. 2.
ddd) Cent. III. obſ. 12. & 86.
eee) Lib. IV. obſ. 6. & 7.
fff) Lib. VI. cap. 6. obſ. 1. 2. 3.
ggg) Obſ. Lib. II. p. 517.
hhh) Conſil. Medicin. 134.
iii) Obſ. & Curat. Med. 82.
kkk) Cur. Inſign. 6
lll) Cent. III. obſerv. Med. 72.
mmm) Loc. cit.
nnn) Loc. alleg.
ooo) Voyagie naar Oſt-Indien. p. 22.

(ppp) refert, ipſumque tumorem Kæmpferus (qqq) exacte deſcribit. Mentionem etiam ejusdem facit, Andreas Kleyerus, (rrr) & pedem talem, quem ſtrumoſum vocat, exactius, ac Linſchotanus fecit, æri incidi curavit. Similem etiam figuram exhibet Chriſtianus Menzelius (sss) pedis elephantini in muliere ex eryſipelate contracti, & fonte ſalutifero Frauenwaldenſi curati. Ut taceam puellam Anglicam 16. annorum, cujus crus admodum tumefactum pedesque ſtrumoſos delineavit Caſpar Bauhinus. (ttt) Non aberravero, ſi ægri noſtri pedes cum his ſuppeditatis iconibus comparaverim, prout cuilibet figuram inſpicienti patebit. Verum de Cura nunc ſcroti ſcirrhoſi quædam dicenda forent. Sed ut ingenue fatear, nihil tentatum eſt. Præter ſummam enim ægri repugnantiam, qua fatis ſuis cedere & moleſtam hanc ſarcinam patienter circumgeſtare, quam variis ſe cruciatibus & tormentis ſubmittere maluit, authoritate pariter ac ratione, & experientia munitus abſtinere lubentius ab omni præſidiorum genere, quam vitæ diſcrimini exponere miſerum, volui. Galenus ſiquidem (uuu) exquiſitum ſcirrhum, qui omnino inſenſibilis eſt, minime curationem admittere pronuntiat, quoniam medicamentis non cedit, & mitia nihil agunt, valentiora verò plus indurant. Cui Paulus Ammanus (www) aſſentitur, ſarcocelen & maturantibus, & cathæreticis lædi, nec unquam in pus abire, more aliorum carcinomatum, perhibens; ſectionem Chirurgicam tentare eo major erat religio, quo inveteratum magis erat malum, & metus gangrænæ & carnoſæ diſpoſitionis ingruebat, qua-

ppp) Comment. in Mandelsloh Itiner. orient. L. III. p. 196.

qqq) Loc. cit. faſcic. III. v. 8.

rrr) Miſcell. Nat. Cur. Dec. II. Ann. III. obſ. 13.

sss) Ibid. obſ 14

ttt) de Hermaphrod. Lib. I. cap. 8.

uuu) Meth. cap. 14. & Lib. II. ad Glauc. it. Lib. VII. de Comp. Medicam. ſec. genera.

www) Loc. citat.

qualem funeſtum eventum deſcribunt Johannes Jacobus Wepferus (xxx) & Hildanus (yyy) Curatorum tamen exempla proſtant ; quamvis rariora, & quidem talium, quorum tumor recens fuit, nec in tam enormem magnitudinem excrevit. Marcus Antonius Montagnana (zzz) certe methodum, qua ſarcocelen per cathæretica abſumſit, deſcribit, ſed mox addit, ſe laborem, (ſiquidem infra unius vel dimidii anni decurſum cura abſolvi haud poſſit) & præmii exilitatem fugientem ac ob multorum eorumque periculoſorum ſymptomatum ſyndromen ægritudinis hujus curationem non amplius in ſe ſuſcepturum eſſe. Quemadmodum igitur per unum luſtrum cum dimidio tumorem hunc geſtavit noſter, absque inſigni noxa vel moleſtia, quam qualem pondus ei inter ambulandum & mingendi difficultas creat; ita ad plures annos, imo ad mortem usque ſarcinam hanc portare poterit, omni in diæta committendo errore in Noſocomio exemtus. Nec ei adeo ſiniſtre ominari volo, ut militi fecit Blaw (aaaa) dum dicit: Quare conjectura alia fieri haud potuit; quam quod ſcirrhoſo tumore ulterius aucto, tandem ex occluſione meatus urinarii vel ſuperveniente gangræna miſer ſit obiturus.

Vid. Tab. VIII.

(Lipſia Auguſt. Vind. d. 8. Octobr. An. 1723. miſſæ.)

xxx) Cicut. Aquat. hiſtor. p. 102.
yyy) Obſ. Chir. Cent. IV. obſ. 67.
zzz) Conſ. 227. aaaa) Loc. cit.

)o(

OB-

TAB. VI

Obſerv. XCIX
Pag 224

OBSERVATIO CIX.

DN. D. JOHANNIS CASPARI GRIMMII.

De Viro per octiduum mictu cruento laborante.

MErcator quidam Italus Lipſiæ degens ſine omni cruciatu ſanguinem cum urina in majori copia, ſine evidente cauſa, per octiduum emiſit, procul dubio ex venis emulgentibus promanantem. Hic ex Martialibus ſanatus fuit.

OBSERVATIO CX.

DN. D. JOHANNIS CASPARI GRIMMII.

Ulcus Cancroſum in faucibus fœminæ XL. annorum.

FOEmina quædam per aliquot annos perpeſſa fuit inſignem Cephalalgiam procul dubio ex ſanguine acriore ſcorbutico, ceſſante hâc cephalalgiâ apparuit ulcus Cancroſum in faucibus ſat enorme. Medelam hujus mali ſequentem in modum inſtitui; ſæpiùs ipſam purgavi Pilul. laxantibus ☿libus, loco potus ordinarii ordinavi Decoctum ex Rad. ſarſæparill. Rad. Pareyr. brav. Rad. Chin. & Rad. polypod. & tandem ptyaliſmum per 🜍 nativ. Hung. fieri curavi. Externè adhibita fuit ▽ ☿lis & ſic intra ſpatium trium hebdomadarum plenariè curatum fuit ulcus hoc cancroſum.

OBSERVATIO CXI.

DN. D. JOHANNIS CASPARI GRIMMII.

De Viro LIII. annorum polypô cordis & exinde dependente plenariâ Cachexia laborante.

VIr quidam tum ratione inclytæ proſapiæ, tum etiam ratione ſingularis eruditionis celeberrimus, per unius anni de-

curſum & ultra palpitatione cordis fermè perpetua agitabatur, ſubſecuta fuit Cachexia plenaria, ſcilicet reperiebatur polypus hic in ventriculo cordis dextro duobus ramis donatus, alter prominebat ad auriculam cordis dextram, alter ad venam cavam. In ſiniſtra parte thoracis circum circa erat adnaſcentia pulmonum inſeparabilis, in dextra autem ejusdem aderant ℔ij aquæ extravaſatæ; in ipſa verò ſubſtantia pulnonum erant Vomicæ vix numerabiles. In abdominis caviate reperiebantur Menſ. jv. lymphæ extravaſatæ, glandulæ neſenterii erant ſcirrhoſæ, epar & lien ſcirrhis ejusmodi :rant repleta, aſt renes videbantur illæſi. Rebus ſic ſtanti- ɔus in hoc morbi decurſu incredibiles anxietates & dyſpnœ- ım perpetiebatur æger, & quia hæc lerna malorum erat ncurabilis, hiſce ſymptomatibus ſummè dolorificis beatè /ita defunctus fuit.

OBSERVATIO CXII.

DN. D. JOHANNIS CASPARI GRIMMII.

De puella XIV. annorum poſt Variolas perpeſſas per VI. hebdomadas aphonia laborante.

PUella quædam XIV. annorum Conſtitutionis debilioris corripiebatur variolis confluentibus cum punctulis nigricantibus, poſt harum defloreſcentiam ſubſecuta fuit aphonia per VI. hebdomadas cum proſtratione virium, quæ procul dubio ortum ſuum traxit ex obſtructione nervorum linguæ. Reſtituta fuit per decoctum vulnerarium appropriatum, Reſolventia & Analeptica.

OB-

OBSERVATIO CXIII.

DN. D. JOHANNIS CASPARI GRIMMII.

De ægro mictu cruento cum ſubſequentibus moleculis ſ. fruſtulis tunicaceis conflictante.

MErcator quidam valetudinarius annorum XLIV. aliquoties per aliquot annos perpeſſus eſt calculum renum, tandem ſubſequebatur mictus cruentus, ubi multoties excrevit moleculas ſ. fruſtula tunicacea, quæ procul dubio generata in ſubſtantia renum & protruſa fuerunt ad veſicam urinariam, exinde per urinam prodierunt. Ad priſtinam valetudinem recuperandam inter alia multum contulit Mixtura ex Spermate Ceti, Saccharo Canarienſi & Oleo Amygd. dulc. recent. expr. ſæpius aſſumta.

OBSERVATIO CXIV.

DN. D. JOHANNIS CASPARI GRIMMII.

De viro, qui excrevit per urinam ſubſtantiam glanduloſam membranaceam inſtar vermis renalis ſ. lumbrici terreſtris.

VIr quidam honeſtus annorum L. ſæpiùs laboravit tum calculo renum, tum calculo veſicæ, hincque obnoxius retentioni Urinæ, poſtea cùm etiam per aliquot dies lotium non emittere poterat, cathetere opus fuit, ſed non immitti potuit, adeoque mediante inſtrumento extrahebatur ejusmodi vermiformis ſubſtantia glanduloſo-membranacea, quæ procul-dubio ſuam formam accepit in uretere.

(Lipſiâ Auguſtam Vindel. d. 14. Oct. A. 1723. miſſæ.)

OBSERVATIO CXV.

DN. LIC. ROSINI LENTILII.

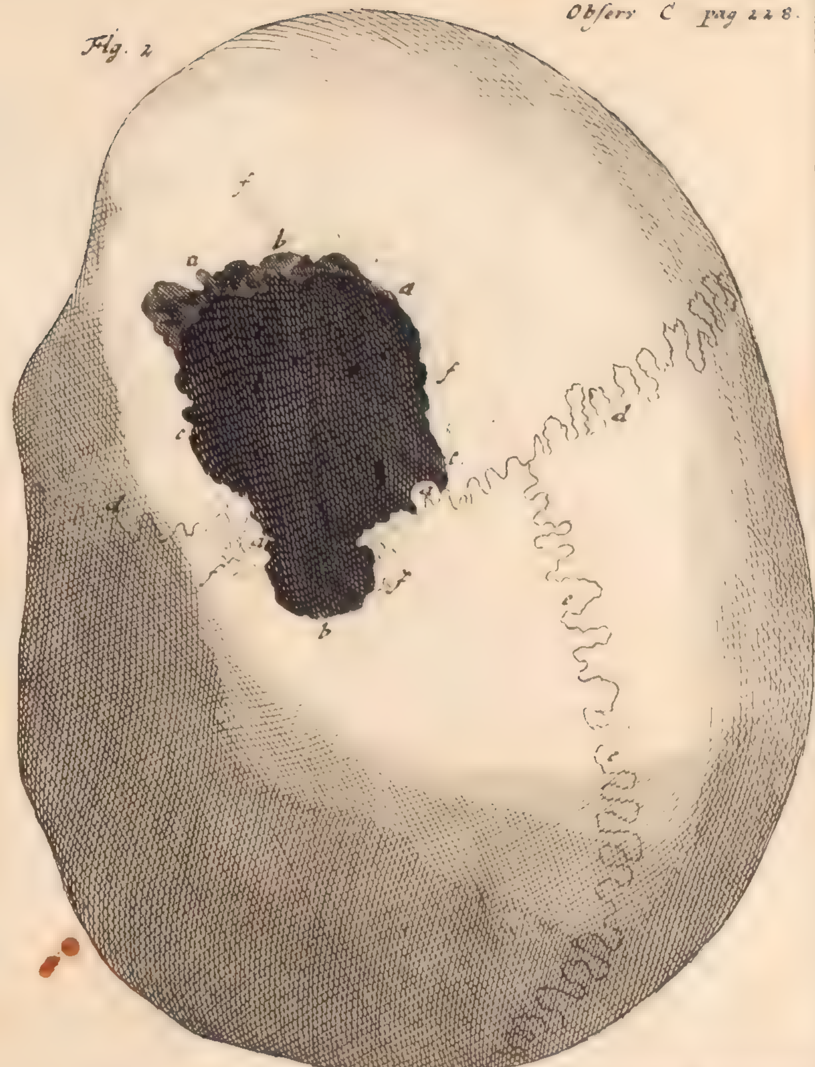
De Turfis, ſeu ceſpitibus foco Batavorum inſtruendo ſervientibus.

APud *Batavos* degens, occaſionem nullam e manibus labi ſum paſſus, quæcunque ſe, ad notitiam rerum naturalium curioſius veſtigandam, obtuliſſet, ut, a Praxi Medica ſemotus, vel aliunde quid frugis decerperem, ſymboloque noſtræ Academiæ, quod audit: *Nunquam otioſus*, facerem ſatis. Cum etiam *Turfis* intimius cognoſcendis animum applicaſſem, in quibusdam librorum equidem venalium Catalogis obtulit ſe viſui Schediaſma *M. SCHOOKII*, viri ſat curioſi, de *T.rfis*, at nunquam mihi licuit eſſe tam felici, multa tametſi cura adhibita, ut ipſius libelli particeps fieri potuiſſem. Hinc, qua terminatione latina veniret ille ceſpes, *Turfa, Turfus*, vel *Turfum*, adhuc juxta cum ignaris novi. Satis eſt, me intelligere *ceſpitem aridum, oblonge quadratum, inſtar laterum coctorum, fuſco-nigram, qui accenſus ignem facile concipit, ſervat, ac focis, præcipue Batavorum, alendis adhibetur. Batava* lingua vocatur Turf, vel Torf, *gallis* les *tourbes.* Ceſpes ille partim eſt naturalis, partim artificialis, conſtans e terra paludoſa, remixta feſtucis arborum & ramorum ſub terra putrefactis, ſtramineis culmis, aliisque particulis bituminoſis, quæ terra effoſſa, aquaque permixta a certis hominibus, mercede certa conſtitutis, depſitur, in laterum coctorum faciem effigiatur, ad ſolem toſta exſiccatur, hinc verum exponitur. Loca, ubi limus iſte reperitur, Batavis nominatur *Veenland*, quæ nomenclatura indicat een zwavelagtige Turfgrond, *un terrain ſoufreux, d'où l'on tire les tourbes*, ager ſulphureus, unde effodiuntur glebæ focariæ. Auctor libri, qui vocatur *delices d'Hollande Tom. I. p. 9.* ſic de his glebis: „ Au lieu de bois la nature a pour-

Fig. 1.

Fig. 2

„ a pourvû ce païs là d'une certaine terre, qu'on nomme „ *Veenes*, qui étant tirée des foſſés, & expoſée au ſoleil, ſe „ durcit, & on la coupe par petits morceaux presque quarrés, „ qu'on apelle *des tourbes*. On les ſerre en des lieux ſecs & le „ plus ſouvent dans les gréniers & elles deviennent tres-pro- „ pres à faire du feu. Medicus quidam *Hagienſis*, natione Auſtriacus, eo jam tempore ſenex, vir eruditus, & rerum naturalium curioſus, cujus humanitatem hic publicè laudo, nomine *SCHMIDTBERGER*, mihi varia notatu digna de his ceſpitibus narravit, quæ noſtris *Ephemeridibus* inſeruiſſe non pigebit. Sic autem ille: ſunt ruricolæ certi, qui in ericetis, ſterilibusve & paludoſis agris fodiunt, remotaque exteriore cruſta, quum terram hanc bituminoſam invenerunt, cavitatem, loco remotæ illius cruſtæ, aqua ad ſummum replent, ſic ut ille diſtrictus 2. 3. vel 4. quoque jugerum, intuentibus lacum quendam ſive piſcinam referat. Elapſis aliquot ſeptimanis, operarii iſti, lintribus eo vecti, reti piſcatorio terram limoſam extrahunt, aquam ad certam terræ conſiſtentiam exſtillare faciunt, ipſam vero terram in colles ac acervos congerunt, quam pedibus depſendo, a filamentis rudioribus, radicibus arborum, lignis, lapillis, aliisque quisquiliis, quantum poſſibile, repurgant, ferreis quibusdam inſtrumentis, in formam oblonge-quadratam compingunt, exſiccant, ac venum exponunt. Exhauſto illo lacu, usque ad ſtratum illud arenarium, *HELMONTIO quellem* dictum, piſcatores e regionibus piſculentis, *Roterodami* v. gr. & confinibus coëmtos piſciculos, in eum projiciunt, qui ibidem adulti venduntur. Hoc in ſtatu hi lacus per triennium relinquuntur, poſtea molarum hauſtoriarum ope (Watermoolens) aquam omnem exhauriunt, variis limis, terris, aliunde, vel ex ipſa quoque *Germania* inferiore, advectis, quin immo humano, aliorumque animalium fimo, arenis mixtis, lacum exhauſtum redimplent, ut vel gramini germinando, vel frugibus ferendis idoneus fiat. Alii limum nigrum e Ducatibus *Clivenſi* & *Juliacenſi*, advectum,

relicto adhuc in lacu ſpatio quodam vacuo, injiciunt, qui, ſucceſſu temporis, ope caloris ſolaris albeſcit, (wird gleichſam gebleichet) e qua cum fiſtulæ pro ſugendo nicotianæ fumo, tum vaſa *Batavorum porcellana*, conflantur. Exhauſta ſemel hæc terra bituminoſa, *Turfa*, (liceat ſic appellare à buon conto) non amplius alia ſuccreſcit in perpetuum. Propterea, ne aliquando hujus inopia ſit laboratura *Hollandia*, non fruſtra ſane metuitur. *D. SCHMIDTBERGER* jam a longo tempore, pace tunc adhuc florente, a provinciarum Statibus deliberatam fuiſſe ajebat, quo pacto metuendæ iſti inopiæ ſuccurri poſſet? ejusque rei cauſſa conſultum quoque fuiſſe celeberrimum ſui temporis *Batavorum* Mathematicum & Architectum, *STEVINUM*, ſed conſilii inopem, prout in libris ſuis mechanicis etiam ſuper hoc argumento nonnulla ſcripſerit. *Amſtelodami* degit mercator quidam, cui nomen *Balthaſar SCHAIDT*, vir integerrimus, amicus meus, qui mihi recenſuit, prudentes quosdam inter *Hollandos* calculum non ita pridem iniſſe, quo ſubducto, *turfas* ultra 120. circiter annos non amplius repertum iri, fuerint edocti. Tunc autem adhuc ſupereſſe loca, unde advehi poſſint, *Friſiam* nempe *Orientalem* & *Bremenſem* Ducatum. Plane igitur veriſimile, quod & *SCHMIDBERGER* & *SCHAIDIUS*, & alii confirmant, glebam iſthanc exiſtere e lignis & arboribus variis, ut plurimum tamen pinis, abietibus, & ſi quæ plures in pinguium ſyſtema veniunt, & his quidem ſub limo ſeu palude maximam partem putrefactis, quum compertum ſit *Hollandiam* olim ſilvis horridis abundantiſſimam fuiſſe, cujus rei veteres Romanarum expeditionum ſcriptores adhuc mentionem injiciunt; per creberrimas autem marium vicinorum exundationes, ſilvas iſtas ſubrutas in limo usque ad barbarum *HELMONTII quellem* ſubſediſſe, inibique tractu temporis, accedentibus aliis quoque variisque terræ portionibus, in cariem, ſive putredinem vel quaſi abiſſe, mixturamque hanc terræ, limi, putridorumque lignorum in haſce glebas arte ac induſtria hominum compactam, ac in *turfas* coagmen-

coagmentatam fuiſſe, unde ratio facile patet, cur iſtiusmodi terra ſemel exhauſta non renaſcatur. Id ſane verum eſt totam terram *Hollandicam* mihi viſam poroſam, limoſam, paludoſam minusque ſolidam, quod e vectura rhedarum in urbibus cognoſcitur, per quam ſtructuræ quoque maximæ contremiſcunt; it. e fundo, cui *Amſtelodamum* eſt ſuperſtructum, qui profunditate non admodum magna aquam exſpuit, ſic ut ædibus ſuperſtruendis prius aliud fundamentum e palis infixis, impoſitisque e dentiſſimis trabibus, veluti cratibus, parandum ſit. Forſan, niſi *quellem* HELMONTIANUM fundamenti loco terram iſthanc paludoſam ſuſtineret, civitates illius regionis dudum in limo ſepultæ fuiſſent. Cæterum *Turfa* eſt duum præcipue generam, alterum poroſius, quod cito igni conſumitur, alterum denſius, pinguius tamen, tardiusque conflagrans, caloremque diutius fovens, ſine dubio, pro conditione arborum plus minus denſarum & pinguium. Fetorem etiam una *Turfa* præ altera ſpirat graviorem, ſubfetida tamen utraque. Porro *Turfa*, cujus eſt uſus ad pinſendos panes coquendamque ceteviſiam, inſtruendos denique furnos aliorum quorundam opificiorum fabrilium, ex *Friſia occidentali* allata forma effigiatur majore & longiore, non itidem æque ſolida ac denſa, quam ſupra deſcripta, pauciores quoque carbones reliquens. Non cito conſumuntur carbones e *Turfa* relicti, valdeque dubium eſt, utrum vel ligna, vel combuſtibiles aliæ quælibet materiæ, ſint aptiora, pauperum quoque neceſſitati, quam excitatus per *Turfas* calor, valde commodus ſexui ſequiori, aliis ignibus perraro ſemet approximanti, puisqu'un ſeul de ces charbons (ait Auctor *Deliciarum Hollandicarum*) dans un chauffepié les peut garantir de froid une matineé, où un apres-midy tout entier. Temporis quoque tædia fallunt per hos ignes opulentiores. Extruunt e *Turfis* turriculas quaſi e lapidibus quadratis, e quorum rimis vel commiſſuris prorepit flammula jucunda e rutilo cæruleſcens, quæ non admodum male olet, ad minimum melius *carbone foſſili Anglo-*

Anglorum vel agri *Leodienſis*. Gratiorem eo faciunt hanc flammam Camini ornatiſſimè ſtructi, *porcellana Batava* decorati, etiam in caſulis hominum viliſſimæ conditionis, uti gens illa, præ pluribus aliis munditiei ſtudere conſuevit. *Cineres* largitur plurimos, plures tamen ea, quæ eſt poroſior. Melior habetur, cujus favilla eſt gryſea, præ ea, quæ ruffeſcit. *Cinis* tamen eſt fere fatuus, nec ad acriora lixivia valde idoneus. Largiri, inquit *SCHMIDTBERGERUS*, nonnihil ſalis, ſed ſalſi potius, quam lixivioſi, idque in minimo quanto. Sal ille forſan eſt proles aquæ marinæ, quamvis omnes aquæ Hollandiæ ſint ſalſidulæ. *Turfarum cinerem* injiciunt in capaciſſimas foveas, pluviis nivibusque impraegnandum, unde intra triennium tantam pinguedinem nitroſitatemque indipiſcitur, ut ſtercorandis hortis, pratis & agris egregie ſerviat. Alibi *cinerem* hunc miſcent *homerdæ*, aliorumque animalium *excrementis*, & per aliquot temporis ſpatium in foveas recondunt, hinc inſtrumento quodam terreo longo, in altera ſui extremitate in cochlearioli formam excavato, inque talem acervum quam profundiſſime intruſo, certi quidam homines, qui propterea miſtproevers, id eſt *ſtercorum delibatores*, audiunt, fimum illum, num ſatis acrimoniæ contraxerit, labris admotis deguſtant, ac eum, qui examen ſuſtinet, agrorum ſtercorationibus impendunt Cum *Amſtelodamo Naerdam*, navicula tractili vectus, proficiſcerer, ad oppidum *Muyden* anchoris impeditas in Rheno vidi totas naves mercatorias *fimo humano* oneratas, quæ per inſignem tractum fetorem intolerabilem ſpirabant, quod mercaturæ genus tamen lucri non minimam partem affert, illius diſtrictus lacubus advectum, ut magis ibi pro ſtercorandi uſu fermentetur ac putreſcat. Sed hæc obiter. Hominibus ſane iſtis revera *lucri bonus eſt odor e re qualibet*, Cæterum *Turfarum cinis*, multa præcipue nive imprægnatus, ſalem impertitur ſuperficiei aquæ innatantem, in cryſtallos plane nitriformes abeuntem, quæ cryſtalli nitri quoque more amareſcunt, paribusque cum hoc in medicina viribus pollent, niſi

niſi quod nitro ſint magis fixæ, nec inflammabiles, quamvis encheireſi certa tales fieri queant, ſuperfundendo ſc. Spiritum vini rectificatum, tunc enim particulæ Spiritus vini ſulphureo-volatiles, cum ſale hoc mirabili uniuntur, unde flammam, inſtar nitri, concipiunt. Sal autem ſupra dictus in aquæ ſuperficie collectus earundem cum *Sale amaro Anglico Epſomenſi* virtutum eſſe perhibetur. Illud præterea peculiare habere dicitur e *Turfarum cineribus* facta muria, quod, cum ſapone cocta, hunc coagulet, præter morem aliorum ſalium lixivioſorum. Per retortam pulſa *Turfa* præbet ſpiritum, oleum & ſal volatile, omnia cervinis æmula, quamvis adhuc gratiora, virtutum eximiarum, quæ, ſi lege artis combinata quaſi eſſentificentur & per cucurbitam rectificentur, ſpiritum exhibent ſanguini contra rubicundiſſimum, variis in morbis effectu plane mirabili commendabilem, ad exemplum Spir. Corn. C. eſſentificati, quem parare docet *in Phaſide ſophico ſecundo* TACKIUS. Talem ipſe SCHMIDTBERGERUS inclytus paravit, præparationique ſuæ Tincturæ Bezoardicæ admovit, qui vir optimus denique adjecit, Chimicum quendam *Hafnienſem Turfam* ſibi apportari curaſſe, & ex ea quæſiviſſe Tincturam univerſalem, irrito quamvis labore; poſtremo ſpiritum vini cum Sale *Turfarum* combinatum adeo ab hoc imbibi cumque eo uniri, ut nil, niſi phlegma inſipidum ſupernatet, vaſe quantumlibet accuratiſſime clauſo. Si hoc verum, alicui mirum videri poſſet, ſpiritum iſtum eſſentificatum, quippe leviorem, non potius phlegmati ſupernataſſe, niſi concentratione ſui majus ſibi pondus adquiſiverit, quo pondere ad naturam Tincturæ univerſalis quam proximum acceſſum faceret.

Quum hæc de *Turfis* ab egregio SCHMIDTBERGERO pleraque comperta, ad heu! mihi præmature beatum *Dn.* OTTMANNUM meum, *Pharmacopœum Stutgardienſem* vere eruditum, curioſum & χημικώτατον, omnia perſcripſiſſem, ſequens ab eo reſponſum tuli: *Turfam Suecicam* ex illo regno huc mecum advectam, & prope *Saltlæſiam* effoſſam varie tentavi,

Ejus ℔iß. largiebantur Spiritus volatilis ℥iij. & olei fetidi ʒß. ſalis autem volatilis omnino nihil, Oleum fetidum ſpirabat odorem radicum, e quibus *Turfa* conſtabat, Spiritus tartari æmulum, coloris rubicundi, ac ad reagentia ſequenti ſe modo habentem: A ſpiritu vitrioli & ſolutione aluminis nulla mutatio. Solutio mercurii ſublimati colorem dedit album & liquorem fecit craſſum. A ſolutione lunæ ſedimentum parciſſimum; a ſolutione ſacchari ſaturni color lacteus; a ſolutionibus martis & vitrioli martis nigredo & præcipitatum obſcure nigrum; a ſolutione vitrioli veneris color gramineus turbidus; a ſolutione veneris idem color obſcure viridis, & quaſi granulata ſubſtantia; a ſolutione ſulphuris cum ſale tartari primo nihil, hinc flavedo turbida; a ſolutione ſcoriarum reguli antimonii & a ſpiritu ſalis armoniaci nulla mutatio; a ſolutione reſinæ turbatio; ab infuſione lacmi ſeu tornæ ſolis color rubeus exaltatior; a ſirubo violarum viriditas, quæ omnia manifeſtant nihil propemodum acidi in *Turfarum* oleo, alcali vero multum, nitri non parum & vitrioli martis tantillum. Lixivium e *Turfæ* cineribus paratum *OTTMANNUS* expertus eſt inodorum & nigreſcens. Hoc ab inſtillatione ſolutionis ſacchari ſaturni, vitrioli martis, martis ipſius, multum turbabatur, parum a ſolutione veneris & ſulphuris cum calce viva, a ſolutione reſinæ craſſuit. Sirubus violarum & infuſio lacmi ob lixivii nigredinem cognitu nihil præbebant, a reliquis reagentibus nulla plane mutatio. Hactenus *OTTMANNI* experimenta.

In quibusdam *Curlandiæ* locis *Turfas* quoque focis inſtruendis adhiberi recordor.

Turfarum fumum non omnes æqualiter bene ferunt. Hiemali tempore, duo circiter *Turfæ* laterculi accenſi cacabis terreis, hi thecis ligneis perforatis (Stoofjens Hollandi, galli *Chauffepié* vocant) imponuntur, & in templis durante cultu per omnia Auditorum volentium ſubſellia diſtribuuntur, quarum fumum e multis, *Sereniſſimus* quoque PRINCEPS *noſter hæredi-*

hæreditarius, ægre ſuſtinuit, capite quaſi hinc obnubilato, doloribusque vexato.

MONCONTSIUS Itinerar. Tom. III. p. m. 252. ſine dubio ſibi falſo perſuaderi paſſus eſt, *ERASMUM ROTERODAMUM*, *Turfis*, lignorum loco, uti, *Batavos* omnium primum docuiſſe.

OBSERVATIO CXVI.

DN. LIC. ROSINI LENTILII.

De Carbone foſſili ſeu lithanthrace, alimento focorum Anglicorum, tum & aliorum.

NOn ingratum, ſpero, lectori futurum, nobiliſſimisque Dominis Collegis, ubi, propter materiæ affinitatem, pauca quoque de *Carbone foſſili* ſeu *lithanthrace* dixero. Notum iſto Carbone *Londinenſium* focos communiter inſtrui. *CAMDENUS Hiſt. Britann. p.m. 599.* eum ita deſcribit: *Bitumen aliqui volunt eſſe terrenum, nigrum, alii gagatem, alii Thracium lapidem;* ſe autem, ait, credere, nil aliud eſſe, quam *bitumen calore ſub terra induratum & excoctum, bituminis enim odorem reddere, &, ſi aqua adſpergatur, acrius & luculentius ardere.*

Relicta pauliſper natura *carbonis foſſilis*, prius eum non eſſe ſolius *Britanniæ* peculium, demonſtratum ibimus. Sic apud *Scotos* quoque in *Tifa* lapidem nigrum naſci ſcribit *OTELIUS*, ad ignem non ſecus, ac lignum, aptum, referente *MAJOLO Dier. Canic. Tom. I. Coll. 18. p. m. 310.* qui ibid. quoque ex *PLIN. Hiſt. nat. lib. II. cap. 107.* recenſet, apud eos, qui fere nobis ſunt Antipodes, in *Cattaja* genus lapidis eſſe, in quo ipſa carbonum natura apparet; admoto enim carbone accenſo igneſcit lapis e parva ſcintilla, ſenſimque totus igneſcit, ac quaſi ingens carbo incenſus noctem ſua luce illuſtrat, ardore quoque calefacit adſtantes. A *Talcaguana*, à *l'Irequin* & dans la ville même de *Conception* on trouve de tres-bonnes

 mines

mines de *Charbon de terre*, ſans creuſer plus d'un ou deux pieds, ſcribit *FREZIER relat. du Voyage de la mêr du Sud, aux côtes de Chili p. 146.* Ubi inſuper addit *Americanos* iſtos tali *carbone* uti neſcire & valde miratos eſſe, cum *Europæos* vidiſſent, pabulum alendo igni e terra eruere. In *Chinæ* quoque regionibus *Xenſi* & *Peking carbo foſſilis* effoditur, teſte *FRANCISCI* im Oſt-Indiſchen Luſt-Garten p. 1151. *Carbones foſſiles* ubique paſſim reperiuntur, potiſſimum in Territorio *Leodienſi*, in *Bohemia, Saxonia*, *Italiæ* variis locis, it. in *Elva* inſula, in *Sicilia* ut refert *KIRCHERUS mund ſubterr. Tom. II. lib. VIII. ſect. II. p. 66. b.* Idem *Lib. X. Sect. III. p. 189.* integrum montem e ſolo *lithanthrace* conſtantem nobis deſcribit inter *Neoſolium* & *Cremnitium*, quibus tamen nemo utatur pro mineris liquandis, neque fabros ferrarios pro ſuis officinis, aut ullum alium. Cauſſam quæſitos reſpondiſſe: nimis vehementem ſuſcitare calorem, ita, ut ferrum conſumat & omnem liquationem deſtruat. Plures quoque in quibusdam *Galliæ* tractibus generantur, cumprimis in *Avernia* (Auvergne) & in agro *Seguſiano* (Forez) ut eſt apud *MISSON Voyage d'Italie Tom. II. p. 255.* In fodinis *Nivernenſibus*, *Burgundicis*, *LEMERY Diction. des Drogues p. m. 493.* in montibus *Provinciæ Gallicæ* (Provence) *Hiſtoir. de l'Acad. Royale des Sciençes An. 1710. p. 33.* In agro *Leodienſi* maximus eſt horum proventus, ibique ab Inventore, *Mareſchallo PRUDHOMME le HOUILLEUX*, appellantur *Hoüilles.* Immo fama quoque fert, ſpectrum quoddam, ſeniculum nempe alba veſte indutum, iſti *Mareſchallo* mineram hujus *Carbonis* primum oſtendiſſe. Totus ager *Leodienſis*, quin vel ipſa urbs, teſte *ANSELMO BOETIO DE BOODT*, cauſſà lucri, quod ex hiſce *lithanthracibus* captant, (non ſine periculo, eam aliquando ſubrutum iri) quaſi cuniculis ſuffoſſa eſt, eod. *KIRCHERO teſte loc. cit.* Hic lapis, quem *MARCUS POLUS*, ap. *MAJOLUM* loco dicto, vocat, *Carbonum* vicem *Belgarum* domeſticis neceſſitatibus præbet. Vehitur in urbes, venditur ligni modo, eſtque indigenis magno uſui, perinde ac reſtincti *carbones* in

Italia

Italia eſſe ſolent, ſed non adeo abſumitur, durat ignitus & cum neceſſe eſt, reſtinguitur, ſervandus in aliud tempus, quo rurſum accendatur. Quamvis hic *POLI* locus de ipſis quoque *Turfis* explicari poſſit. Apud *Aquisgranum* æque hæ glebæ nigræ lapideæ effodiuntur, ſcribit *GEORG BRUIN* in *Aquisgrana*; idem, ait, accidere apud *Namurcum*, quin & *Noviodunum*, *Franicheriam*, *Hannones &c.* In *Germania* ſuperiore adeo his non deſtituimur, ut potius in *Miſnia*, *Saxonia* &c. eorum habeatur copia teſte *VATERO phyſiol. experimental. ſect. V. cap. V. §. 5.* Haut procul *Caſſellas* ejusmodi *Carbonum* fodinas ſe conſpexiſſe affirmat illud *Holmiæ* Decus, *Dn. URBANUS HIÆRNE*, Patronus noſter, in *Paraſceve act. Laborat. Holm. Append. de calore & ignibus Artic. III. p. m. 194.* Poſtremo gazophylacium illud Naturæ, *Ducatus* noſter *Würtenbergicus* & ipſe *lithanthracum* ferax eſt. Inventa hujus minera ante hos circiter 20. annos, ſubter vineta *Feuerbaci* hora una a metropoli *Stutgardia* diſtantis pagi. Monſtrabat mihi tunc aliquot fruſta Præſes redituum Cameralium *Dn. de TESSIN*, vere elegantia, pinguia & *carbonibus Anglicis* bonitate nullo modo cedentia. Deliberatum de iſtius mineræ cultura, totis autem viribus incolæ *Feuerbacenſes* reluctarunt, ſucceſſu temporis vineta ſua, cuniculis in terra per foſſores tactis, fulcimento ſuo orbata, in ruinas abitura cauſſantes. Cum lignis abundet Ducatus, quieti ſuæ relicti *carbones.* Inde mihi tamen problema natum: *Cum paſſim circa hanc urbem vina colligantur, quæ ſaporem quodammodo piceum, non tamen propterea nauſeoſum, referunt, idiomate noſtro* pächſende Weine, *dicta, annon talismodi ſapor a CARBONE FOSSILI, ſub iſtis vinetis latente ſit arceſſendus.* Satis autem de locis *lithanthracum* feracibus. Pergimus de earum diverſitate pauca recenſere. *VATERUS loc. cit.* ratione locorum variare dicit, ubi modo dura & lapidea, modo mollior, rarior, &, ipſius verbo, fabrilior, inveniatur, inter quos ille difficilius flammam concipiat, ſed diutius alat, hic vero, uti facile inflammetur, ita quoque citius deflagret.

Deſcribuntur autem a *KIRCHERO loc. cit.* iſti *carbones*, *quod ſint maſſæ quædam bituminoſæ, cum ſulphure, quod olent, permiſtæ, vel juxta ETTMULL. Opp. Tom. II. p. m. 288. edit. FRANK. quod ſint terra quædam bituminoſa, in meatibus ſubterraneis aliquantiſper combuſta & exinde in ſpeciem carbonis transmutata.* Omnium optime Illuſtris *HOFFMANNUS*, *Obſſ. Phyſico-Chim. Lib. II. obſ. 24 ſunt*, ait, *hi carbones minerales, terra rara & ſpongioſa, ſucco bituminoſo ſubterraneo copioſiſſime & intime impragnata, quorum anima bitumen eſt, quo orbati nec flammam concipiunt, nec fumum exhalant.* Quod idem jam antea ceu memorabile quid, notaverat *not. in POTER. p. m. 485.* nempe omni abſtracto per deſtillationem oleo nullam eos flammam ulterius concipere. A *gagate lithanthrax* facile diſtinguitur, vel ſola duritie, ſecundum *CÆSIUM de mineral. Lib. III. cap. VII. ſect. I. p. m. 355.* uti ſecundum *VATERUM*, terreſtreitate & impuritate, *loc. cit.* Bitumen enim foſſile terrenum, ſi fuerit ita durum, ut poliri poſſit, *gagates* illi vocatur, qualis in *Ducatu* quoque noſtro non procul *Kirchhemio* ſubter *Tecciam*, effoditur, cujus tanta nonnunquam eruuntur fruſta, ut polita torno obediant, ut inde fabricari queant tabacothecæ, pulveri ptarmico cuſtodiendo ſervientes. Præter uſum culinarium focis etiam fabrorum, aliorumque opificum metalla tractantium, prompte inſervit, iis cumprimis, ubi effoditur, locis, melior omni *carbonum* vulgarium igne, non ſolum, quod calorem largiatur multo potentiorem, ſed quod oleum quoque contineat, unde ferrum redditur malleabilius, prout ait *LEMERT Diction. de Drogu. p. 494.* Illud præterea curioſum de *lithanthrace* memorat *LANGIUS*, quod ſemel in uſum vocatus ex Aëre nihilominus inflammabilitatem novam recipiat. *Opp. P. I. Colleg. Chim. p. 503.*

Fumus ex ſuccenſis hiſce *carbonibus* productus peſſimæ eſt apud complures, etiam *Angliæ ſcriptores*, famæ. Pectori noxius a longo tempore creditur. Hinc, ajunt, *Londini* phthiſin quaſi endemice graſſari, qua liberentur, qui, mari trajecto, *Cale-*

Caletenſem Galliæ aërem ſpirent. Inter cauſſas phthiſeos aërem paluſtrem ac denſum, carbonumque fumo oppletum expreſſe recenſet celeberrimus Angliæ Medicus *MORTONUS phthiſiol. Lib. II cap. I. p. 80.* Pollicem huic premit *CAR. LEIGH phthiſiol. lancaſtr. cap. I.* phthiſin ſcorbuticam derivans, inter alia, ab aëre fumo *carbonaceo* craſſeſcente, quod probare conatur deſtillatione *carbonum foſſilium*, unde nempe prodeat liquor vitriolaceus, qui cum ſero ſanguinis confuſus, in viſcoſam coagulum, ei, quod in phthiſi ſcorbutica excernitur, ſimile tranſeat. Hæ, pergit, particulæ vitriolaceæ *carbonum* in aërem provectæ, athmoſphæram inficiunt; hinc phthiſin in ejusmodi aëre vocat *morbum ſtationarium*, & ibi terrarum particulas vitriolaceas maſſæ ſanguineæ per inſpirationem communicari credit, unde phthiſis. Quantum *lithanthracum* vapor ab igne excitatus aſſidentibus noceat, *Leodienſes*, aliique, qui hujusmodi foſſilibus carbonibus ignem exſtruunt, fatentur, ajente *KIRCHERO loc. cit. Tom. II. Lib. IX. Sect. II. p. 126. a.* La vapeur dé ce charbon noircit le linge, & cauſe à pluſieurs les maladies de poitrine, ou de conſomption, inquit *LEMERY loc. cit.* De celeberrimo Angliæ Medico, *Dn. LOCKE*, ſcriptis editis clariſſimo, An. 1704. mortuo ita *JOH. CLERICUS dans l'Eloge Hiſtorique de Mr. LOCKE p. 37.* ſcribit: *Dn. LOCKE* ſe aſthmate correptum ſentit, ſic, ut diu *Londini*, ubi *carbo foſſilis*, quali ad focum ſuccendendum utuntur, ipſi multas moleſtias creabat, manere non potuerit. Hinc ſe coactum vidit, ut diverſis temporibus aliquot hebdomadas extra urbem verſaretur, ad ſpirandum aërem fumis horum *carbonum* non contaminatum. Sic & *KIRCHERUS loc. cit.* fumum *carbonum foſſilium* capiti ob virulentos halitus multum incommodi ferre ſcribit. His teſtimoniis & ratiociniis non obſtantibus, qui patrocinium horum ſuſcipiant, non deſunt viri graves. Unus inſtar omnium ſit ſupra laudatus inſigniſſimus *Fr. HOFFMANNUS*, qui *loc. cit.* poſtquam elementa horumce *carbonum* e varia chimici ignis tortura eruiſſet, liquido con-

ſtar e

ſtare perſuaſus eſt, nullum in illis reperiri deleterium principium, nullum mixturæ ſanguinis vel partibus tenuiſſimis noſtri corporis infeſtum, nihilque arſenici nec aliquid minerale noxium in iis eſſe reconditum. Igni, ait, aperto commiſſos ac per retortam deſtillatos, fundere primo phlegma, poſtea Spiritum Sulphureum, parum acrem, hinc oleum primo ſubtile, poſt craſſius, fundum petens, igne denique aucto, ſal quoddam acidulum inſtar ſalis ſuccini, relicta terra nigra, levi, quæ ignita non amplius inflammetur, nec fumum emittat, nedum flammam. Spiritum primo, dum prodit, album, poſtea fieri e bruno rubicundum more ſpiritus lignorum, Tartari, myrrhæ &c. Ab affuſo Spir. Sal. acido bullulas, a Spiritu Nitri efferveſcentiam excitari, a calce viva volatilitatem nares afficere, cui mixturæ, ſi Spir. Nitri addatur, fumum adſcendere. Oleum cum Sale Tartari impaſtatum identidem odorem Sal. volat. ſpiraſſe; mixturam hanc deſtillatam ſpiritum eſſe largitam alcalinum, volatilem, oleoſum, qui ſirubo violarum viridiſſimum conciliarit colorem, more omnium alcalinorum. Oleum craſſum Sulphur olens argenteo cochleari, accedente leni calore, nigredinem affricaſſe, veri Sulphuris mineralis in carbone latentis κριτήριον, & quæ ibi plura valde curioſa adducuntur. Ex hiſce phænomenis concludit nobiliſſ. Auctor *carbonem foſſilem innocenter vapulare*, cum ſulphur minerale non eſſe nocivum toto die comperiamus, quo inſuper non tam copioſo hi carbones abundent. Hæc principia nimias potius humiditates exſiccando, ſanguinem & corpus a putredine & corruptela defendere; porro bituminoſa omnia aëris vitia emendare & humiditates nimias diſſipare. Ejusmodi locis, quibus vapidus & iners aër incumbit, magnam, immo fere incomparabilem medicinam eſſe ſulphuream *carbonum foſſilium* vaporem, extra dubium ponit, & exemplo urbis *Hallenſis Saxonum* confirmat, ubi a 20. circiter annis *carbones foſſiles* cocturæ ſalis adhibeantur, magno urbis commodo ad ſanitatem. Objectiones porro aliquæ ibi dilu-

diluuntur. Facile conciliari poſſe puto ſententias haſce utcumque diverſas, cum ipſe Illuſtris Auctor vaporem hunc nimia copia ac denſitate nocere poſſe firmiter ſibi perſuadeat, ratiociniisque confirmet. Atqui *Londini* hoc fieri, id eſt, in tanta, tamque populoſa urbe, ubi immenſus focorum eſt numerus, hunc carbonum fumum nimia copia neceſſario inſpirari debere certum eſt, quod ſufficere videtur ad probandum, pulmoni eum nocere, ſaltem quantitate, tametſi qualitatem nocivam per ſupra deducta principia non poſſideat. Nimirum res ipſa *Londini* loqui videtur. De oleo e carbone foſſili deſtillato, maxime fetido, quod metalla nitida colore nigro inficiat, *VATERUS* quoque teſtatur *cit. loco.* Ac *ETTMULLERUS,* quamvis iſthunc carbonem in Medicina nondum eſſe uſitatum aſſerat *loc. cit.* nihilo tamen minus, non ſine ratione ſe ſuſpicari dicit, quod exinde deſtillari poſſit oleum conveniens in morbis externis Chirurgicis ſi permiſceatur cum arena. Le charbon de terre, étant broyé avec de l'huile de lin en conſiſtence de liniment, eſt propre pour ramollir, pour reſoúdre, pour faire digerer & ſuppurer les abſces, ait *LEMERY loc cit.* Et *KIRCHERUS* mentionem injicit unguenti e *carbone foſſili* oleo mixto & frixo, quo oblitæ vites ab omni inſectorum eroſione immunes evadant. Notabile eſt, quod legitur in *Hiſtoire de l'Acad. Royale des ſcienc. An. 1710. p. m. 33. edit. Holl.* ubi recenſetur manuſcriptus liber *Comitis MARSIGLII,* cui titulus: *Eſſay Phyſique ſur l'Hiſtoire de la mer.* Explicat ibi Illuſtris Auctor guſtum aquæ marinæ, diſcernendamque vult eſſe ſalſedinem aquæ marinæ ab ejus amaritie. Illam enim adſcribit diſſolutioni ſtratorum ſalinorum in mari (*lits ou bancs de ſel*) hanc autem diſſolutioni ſtratorum bituminis. Ad hoc probandum cepit ℥xxiij. ʒij. aquæ putealis, in qua diſſolvit Sal. comm. ʒvj. & Spiritus *lithanthracum* (qui non ſint aliæ res, quam bitumen) ℈ij. gr. iiij. unde reſultavit aqua marina artificialis, ejusdem cum naturali saporis. De phænomenis infuſi pulveris *lithanthracum* in aqua

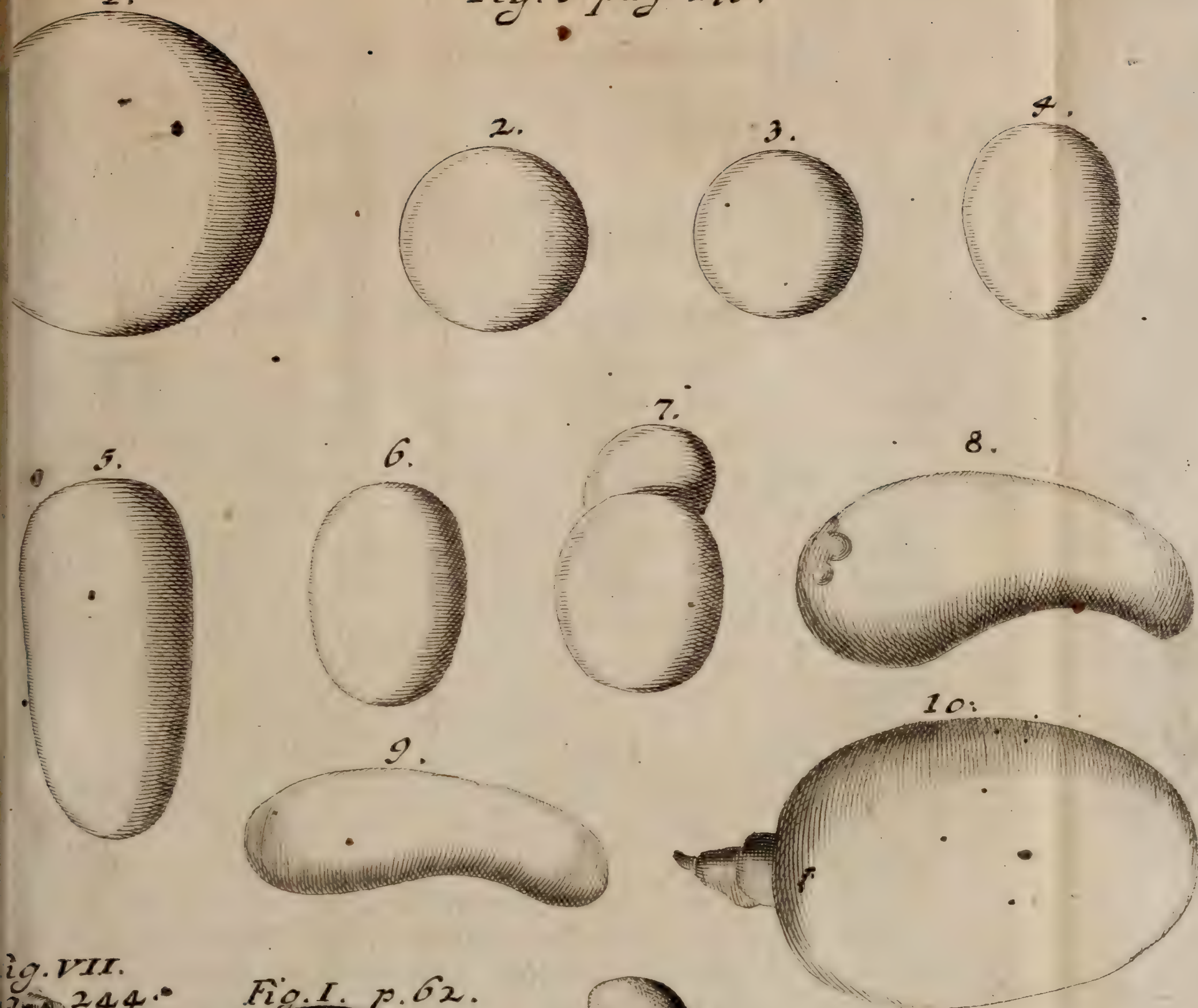
fontana, poſtea congelata, it. de phænomenis infuſi *cinerum lithanthracum* cum Spir. Vini admixta limat. ♂. vid. *acad royale des ſcienc. An. 1713. p. 16.* Audiendus denique ſupra laudatus *Dn. HIÆRNE*, qui *loc. cit. p. 166.* in fodinis *carbonum foſſilium* accidere ſcribit, fodinæ collapſu & aquæ admixtione *carbones* ſponte accendi, idipſum quoque ſæpius evenire, ſi *carbones* hi in navigiis vel ædibus adſervati humectentur. Cujus rei ſingulare exemplum aliquando *Holmiæ* ſit editum, ubi *lithanthraces* humidi ex nave in granarium tranſportati & asſervati ſenſim ſua ſponte ignem conceperint, ita, ut horum ejectione matura vix, ac ne vix quidem ipſum ædificium ab incendio liberum ſervari potuerit. *Terræ* quoque *motus* in *Anglia* quandoque per incendium fodinarum *lithanthracinarum* ortos e *Dn. PLOT Natur. Hiſt. of Stafford Shire lib. III. p. 141.* allegat. Prope *Aquisgranum* & *Leodium* argilla vel limus *foſſili carboni* admiſcetur, ne cito nimis conſumatur ignis, ſed eo diutius duret. Sic & a viro fide digno *Caſſellæ* ſibi relatum memorat *HIÆRNE p. 194.* quamprimum *carbones* premantur a ſuperincumbente argilla humo condita, diuturnaque decidente pluvia madefiant, contingere, ut illi humido delabente incendantur, nec niſi ſumma difficultate reſtinguantur. *D. JORDANUS* pro certo refert, ingentes *lithanthracum* acervos, lapide pyrite combinatos ſua ſponte incenſos fuiſſe in *Pudlevvharf Londini* & pari modo in *Nevvcaſtle* contigiſſe. Sic & de his ſatis.

(*Stuttgardiâ Auguſt. Vind. d. 21. Oct. An. 1723. miſſa.*)

)o(

OB-

Fig. 6. pag. 243.

ig. VII.
244.

Fig. I. p. 62.

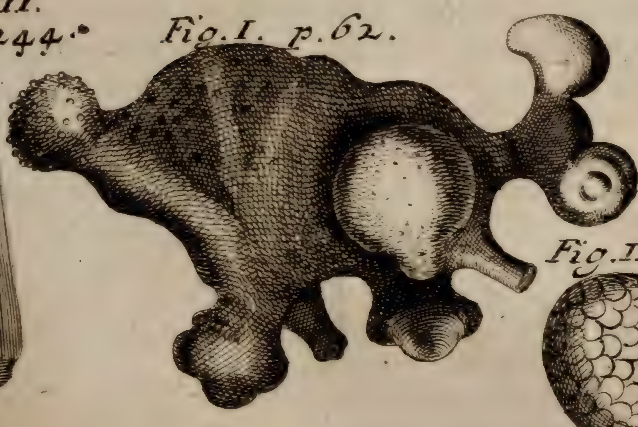

Fig. II. p. 62.

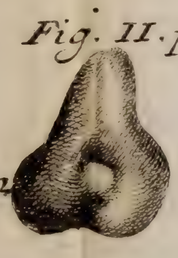

Fig. III.

Fig. IV. p. 62

OBSERVATIO CXVII.

DN. D. GEORGII FRIDERICI FRANCI DE FRANKENAU.

Varius Naturæ in ovis gallinaceis luſus.

TRitum in ſermone proverbium eſt, nihil Natura ſibi tam ſimile deprehendi, quàm ovum ovo; aut velut alii: quàm apes apum ſimiles, non tam aqua ſimilis aquæ, non tam lac lacti, non tam ovum ovo ſimile eſſe conſtans teſtatur Naturæ ordo; verùm quanta in his etiam ſæpius præter Naturæ conſuetum morem varietas occurrat ac diſſimilitudo, ſequentes ovorum gallinaceorum figuræ admodum diſſimiles optimè probare poterunt, quas curioſitati ac benevolæ communicationi debes Viri Nobiliſſimi atque Experientiſſimi, *D. D Marci Herfordii*, Medici apud nos ſenioris, & Auliatri Regii digniſſimi; ubi in adjuncto ſchemate num. 1. 2. & 3. naturali magnitudine exhibet tria ova gallinæ, pilæ inſtar rotunda, & à debita ovali ſua figura planè recedentia, ex vicina nobis Inſula Mœna nuper aſportata; porro interdum quoque naturali quidem ſua ovali excluduntur figura ova, ſed multo minora, columbinorum inſtar ovorum magnitudine, uti hic *Fig. 4.* exprimit ut & *Fig. 6.* in Gallina Africana; vel etiam ovalem plane oblongam repræſentat figuram, uti *num. 5.* deſcribitur, aut gemella interdum ſibique cohærentia, minora tamen in lucem enituntur ova gallinæ, ut *num. 7*; vel plane à naturali aberrant ſæpe curſu, & monſtroſi quid habent Gallinarum ova, ut ſint incurva, & in ſummo leviter inflexa, uti duo heic *num. 8. & 9.* penicillo adumbrata ova, *Plinio* Zephyria atque irrita, Germanis Wind-Eyer dicta audiunt. Vel interdum cum appendicula quadam altera in ſummitate prodeunt cornu inſtar acuminati adnexi, vid. *num. 10.* ex quibus ſingulis colligere licet figuris diverſis, diverſos quoque vel bene

vel male formatos pullorum incubatione produci poſſe fetus, ſi gallinis ſupponantur atque maturitatem acquirant debitam. (*Vid. Tab. III. Fid. VI.*)

OBSERVATIO CXVIII.

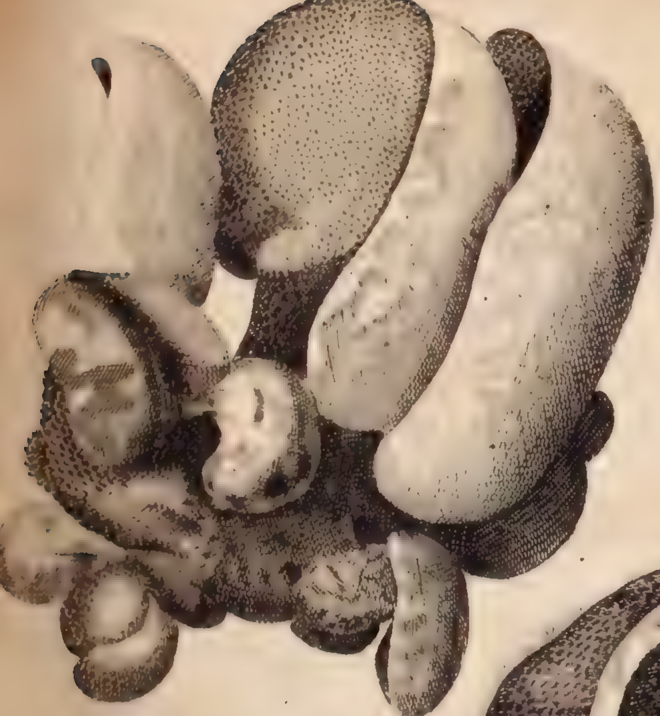
DN. D. GEORGII FRIDERICI FRANCI DE FRANKENAU.

Cryſtallus Islandica in Amethyſtum mutata.

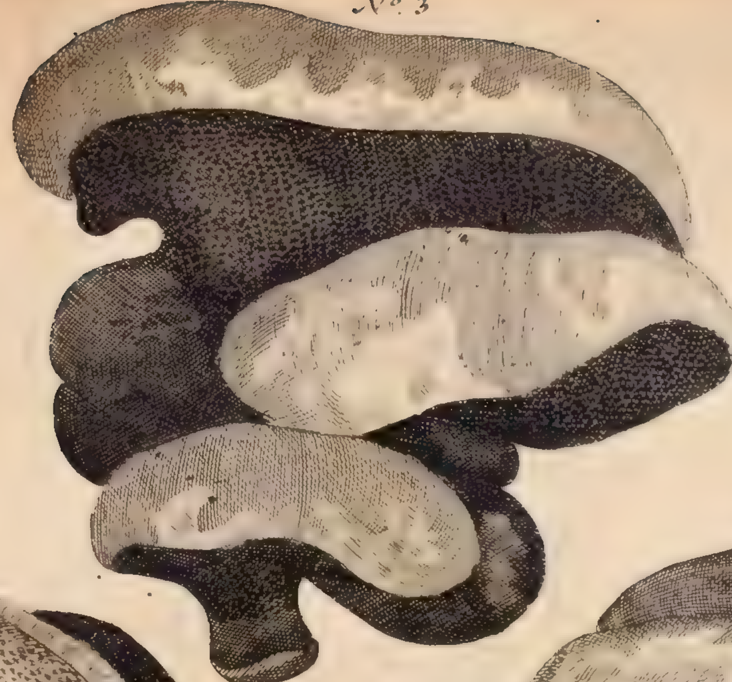
DIverſum gemmarum, quæ è cryptis ſubterraneis magno eruuntur labore colorem provenire à vaporibus ac mineralibus ſub terra ſulphureis, vel particulis etiam fluidis metallicis ignis ſubterranei ope lapideſcentibus hiſce admixtis, unanimis probat tam Phyſicorum quam Chimicorum conſenſus, tum artificialium gemmarum confectio; ita ut certò concludere liceat ſapphirum, ſmaragdum, amethyſtum, ſimiliumque colorum gemmas, nil aliud eſſe quam cryſtallum montanam, cupri aut vitrioli vaporibus aut particulis in fluore commiſtis gravidam; hæc autem Cryſtallus Islandica, quam naturali ſua magnitudine heic depictam ſiſtimus, ſemper ab initio dum, clara ac inſtar aquæ pellucida permanſit, donec forte fortuna in rarithecio prælaudati Viri curioſiſſimi, *D. Marci Herfordii* fuerit repoſita ad latus mineræ Amethyſti Norvegicæ, ubi ſic ultra annum immobilis jacuit, antequam aliquid coloris violacei veſtigium circa conum in ſummitate intuenti ſe manifeſtavit, incrementum indies magis ſumens ſola affrictione vel attritu, quod probe notandum. (*Vide Tab. III. Fig. VII.*)

OB-

No. 1

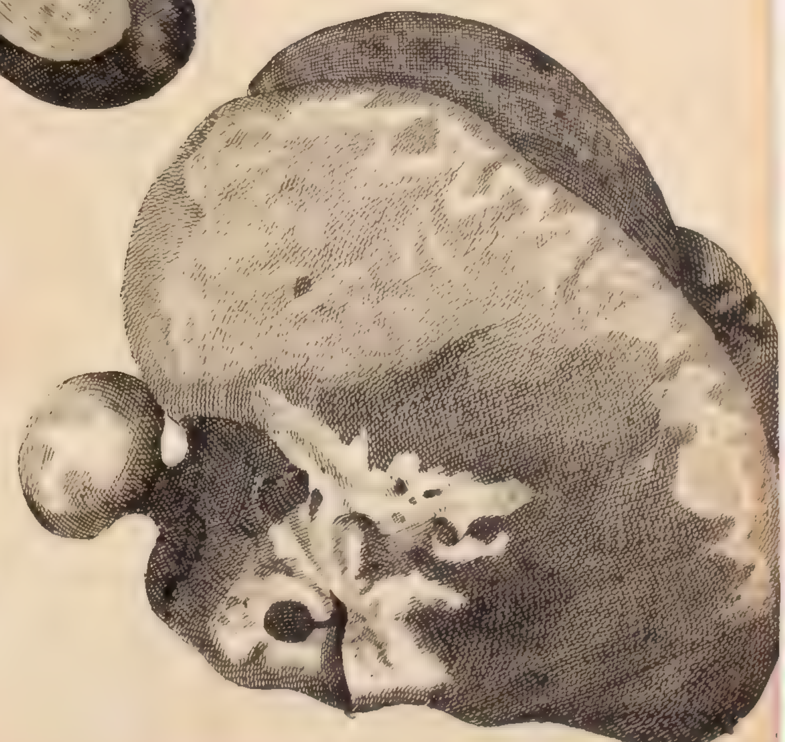
No. 3

No. 2

No. 4

Dehn

OBSERVATIO CXIX.

DN. D. GEORGII FRIDERICI FRANCI DE FRANKENAU.

Fungus quernus Inſulæ Mœnæ monſtroſus.

QUemadmodum magnus in plantis quotidie naturæ occurrit luſus & varietas, ita nec minor in fucis ac fungis, qui communiter à Botanicis illis ſuccenſeri ſolent, & vel ex terra naſcuntur interdum, vel ex annoſarum arborum, præcipuè quercuum caudicibus ſubinde, eorumque ramis, (vix enim ulla ſeneſcens arbor, in qua non conſpiciuntur) prodeunt, atque iisdem cohærent. Monſtroſum ejusmodi fungum quernum ex Inſula Mœna huc paucos ante annos ſecum aſportavit curioſiſſimus ſupra à nobis jam laudatus auctor, atque accuratiſſime deinceps ſic delineari juſſit à pictore hujus urbis ſatis perito, cujus *figuram* heic quadruplici ſub ſchemate varioque ſitu ſiſtimus, nempe prout vel ante vel retro, vel ad latera conſpicitur, ita ut *Fig. num. 1.* ſignata faciem ejus anteriorem, cum ſuis lobis, fiſſuris atque eminentiis repræſentet, quemadmodum *num. 3.* idem fungus vice verſa à poſtica parte ſe viſendum exhibet; *num. 2.* vero *&* *4.* laterales conſpectus à dextris vel ſiniſtris intuenti offerat; ipſe autem fungus in ſe ſpectatus duplo majorem habet magnitudinem, quam illam qua heic ad vivum delineatus cernitur; coloris eſt fuſci & uliginoſi inferius; ſupra autem pallidi & maculis fuſcis aſperſi cum ſuis tuberculis ac ſciſſuris, & ad 19. ſpeciem fungorum pernicioſi generis *Cluſii* meritò referendus. *(Vide Tab. VIII.)*

OBSERVATIO CXX.

DN. D. GEORGII FRIDERICI FRANCI DE FRANKENAU.

Excreſcentia carnoſa in dorſo infantis circa vertebras lumbares enata, & ichore ſeroſo repleta.

CIrca finem anni proximè elapſi 1722. menſe Decembri militis cujusdam præſidiarii uxor paupercula afferebat in ædibus meis viſendam infantem, puellam nempe 5. duntaxat ſeptimanarum natam, teneram, valdeque emaciatam, in cujus ſpina dorſi circa lumbares vertebras ſtatim à nativitate aderat excreſcentia quædam carnoſa, mollis ac mobilis ovi columbini magnitudine primum, humore ſeroſo lymphatico referta & translucens, majus quotidiè incrementum ſumens, venisque diſcurrentibus diſtincta, & quidem talis, uti hic rudi penicillo adumbrata cernitur. Suaſi ſtatim ſcalpello apertionem pro evacuando humore contento, eamque ad urbis hujus Chirurgum ſeniorem ablegavi, ut operationem inſtitueret, ac tenellæ ſimul hujus infantis curam haberet, & quidem magna cum cautela, ne inter operandum exſpiraret, fieretque nimia ſeri illius profuſio, partiumque vicinarum debilitatio, quia forte connexionem habere poſſet cum ipſa ſpinali medulla ejusdemque involucris, radici hujus excreſcentiæ valde expoſitis ac propinquis; verùm matrem cum infante poſthac videre amplius non licuit, eò quod ab operatione forſan ſibi metueret, & vix ſalutis ſpem supereſſe crederet, quia tenella nimis viribusque exhauſta; præterea ne quidem ſupina jacere aut dormire poſſet. Optandum ſane fuiſſet, ut poſt mortem infantis ſectione curioſiore origo mali clarius inveſtigari potuiſſet, & annon ſaluberrimum Ampliſſimi Amſtelodamenſium Conſulis & Practici dexterrimi, *D. Nicol. Tulpii obſſ. medic. lib. 3. cap. 80.* monitum habere

locum

Fig. 3 p. 246.

Fig. 1. pag. 79.

Fig. 2. p. 79.

I. C. Dehne fe.

locum etiam heic poſſet, quando de alia ſic pergit: non fuiſſe in manu medica, excreſcentiam hanc, *de qua agit*, quocunque modo demere, quin protinus demeretur & ægro vita, à qua ſævitia propterea ſedulo abſterrendi erunt Chirurgi, quotiens ſe offeret ſimillimus tumor, jam ſexies nobis viſus; aſt proſperius multò ceſſit ſanatio ſeroſi illius tumoris Lymphatici, ad vertebrarum lumbarium ſecundam enati Illuſtris *Dn. D. Joh. Maur. Hoffmanni*, t. t. P. P. Altorfini Celeberrimi, nunc vero Conſil. & Archiatri Onoldini Splendidiſſimi, quem *obſ. 208.* recenſet *Ephemeridum German. Nat. Cur. Decur. 2. Ao. 5.* quæ pluribus legi meretur & cum hac noſtra, ſi lubet, conferri. *(Vid Tab. IX. Fig. 3.)*

(Auguſtæ Vindel. d. 19. Nov.
An. 1723. exhibitæ.)

OBSERVATIO CXXI.

DN. D. ELIÆ CAMERARII.

De noxio Radicum eſu.

VEnenorum indoles nondum hactenus ea claritate atque evidentia radiat, ut acquieſcere in acquiſita eorundem cognitione ſedulis abditorum ſcrutatoribus liceat, cum nec numeroſa ſatis, nec ſatis perſpicua ſuppetant in re intricatiſſima phænomena, nec rationes omnium reddere ſufficientes in promptu ſit Phyſicæ Medicæque rei aſſiduis promotoribus. Ut enim nihil dicamus de lentis occultiſque venenis, quorum & natura & agendi ratio profundiſſimè hactenus latuit Eruditos, etſi proh dolor maleferiatis hominibus plus æquo innotuerit in perniciem mortalium; ipſa etiam illa venena, quæ apertius innotuere, & quorum effectus funeſtos frequentius licuit obſervare, multum adhuc recondunt obſcuri abſtruſique, non ſolum quà agendi modum ſed & quà effectus ſuos funeſtiſſimos, atque in oculos incurrentes, qui non

non ideò eam ſcrutantibus certitudinem offerunt, ut cum certitudine ſemper plenâ de veneno exhibito liceat pronunciare, poſtquam tot exemplis evictum eſt, gigni haud raro in corpore noſtro ſuccos ea pravitate atque erodendi vi prædites, quæ cum venenorum atrocia certare queat. Quicquid vero horum ſit, ipſa illa rei tam difficilis intricatio atque difficultas animum nobis merito addit ad ſcrutanda ſemper majori attentione atque contentionis ardore tam deleteria generis humani nocumenta. Exiſtimamus hinc phænomenorum nunquam heic nimium fore, & ne ea quidem hic excludi ab animo veritatis avido, quæ etſi nulla ſeſe raritate commendent, etſi ſimilia frequentiſſimè etiam obſervata fuerint, aliquid tamen ſenſim ſenſimque ad majorem evidentiam valeant contribuere. Atque ipſa hæc ratio me movet, ut aliquem fore ſequentibus obſervationibus hic locum ſperare auſim, cum multitudo omnis generis phænomenorum majorem ſubinde claritatem in re tam incerta promittere queat. Vir annorum 64. frequentibus olim Eryſipelatis inſultibus ac podagræ dehinc tormentis obnoxius comedit in prandio bubulam carnem cum radicibus paſtinacæ coctam, ejusque juſculum copia radicum abundans, quæ quidem radicum abundantia Patrifamilias honoris ergò plenè ex integro ceſſit, non excluſa tamen penitus familia; vix abſoluto prandio omnes de oris ſiccitate, faucium quaſi coaleſcentia, nebula oculis obverſante conquerebantur, turbati omnes, ancilla largiter evomebat aſſumta, uxor easdem ventriculi everſiones paſſa eſt, marito filioque à vomitu liberis. Eo tamen major Viri turbatio fuit, quam ut diſcuteret, mox à prandio urbe egreſſus eſt, liberiori aëre campique deliciis nebulas iſtas atque ſtrangulationes diſcuſſurus; tantum verò abeſt, ut ſcopo ſuo ſit potitus, ut potius ea malum vehementia increverit, quæ ipſum compulit domum ſe greſſu titubante qua poterat celeritate conferre, ibi vacillatio ſpirituum atque objectorum, turbulentusque capitis ſtatus quovis momento cepit incrementa formidan-

TAB. X.

midan-

midanda, vox faucibus hæſit, aphonia quaſi ex linguæ immobilitate ac paralyſi ſuccedit; reliqua familia luctatur cum moleſtiis ſuis, at mitius tolerabiliusque, utpote ferculo pravo non tam largiter paſta. Ipſe verò ſemper gravius affligitur, mens incipit laborare, ſui, ſuique ſtatus vix amplius conſcia, novit equidem adſtantes, at delirat tamen, mira garrit atque inepta, hinc in lectum à ſuis conſtringitur, multo inibi cum metu agitatur, proſpicit torvo vultu, inter deliria continua, fixis in certam plagam oculis meticuloſis, tentat è lecto perpetuo fugam. Medicus poſt ſextam veſpertinam de turbis illis certior factus haud cenſet Emetico amplius eſſe locum, jubet in pede ſecare venam, præſcribit mixturas binas alternatim frequentiſſimè exhibendas, unam bezoardicis refertam, alteram antispaſmodicis ac volatilibus; negligunt adſtantes Venæſectionem, remedia aſſiduè infundunt tremiſcente ægro atque abſurda continuo effutiente per totam noctem, vixque adſtantium robore in lecto coercendo; perpetuo artubus conatu omni laborabat, ac ſi in altum per parietem repere jamjam pararet; ſemper matulam poſcens urgente ac ſtimulante urina, nil tamen valuit excernere. Remediis ſedulo exhibitis ſenſim ſenſimque aurora illuceſcente rationis ſeſe recolligentis quosdam emicare radiolos videbantur ſibi advertere adſtantes penè ſub iſtis terroribus atque anguſtiis exanimati, obrepit hinc ſomnus breviuſculus, major dehinc emicat ſerenitas mentis, diſſipantur nebulæ, horaque matutina ſexta evaneſcit delirium, geſtorum antea haud recordatur, nec eorum qui ipſi tota nocte precibus curisque adſtiterant. Secatur tum demum Medico jubente vena, exhibentur porro nervina, analeptica, vires animumque ſenſim recipit æger, hactenus priſtinæ ſanitati plenè reſtitutus. Familia hæc tantis implicita turbis ac moleſtiis omnem mox indignationem ſuam convertit in piſtorem, apud quem panem ea die emerant, at Medicus inſtituto examine panis innocentiam facilè agnovit, poſtquam paſtinacæ comeſtæ copiam recenſuerant. Petroſelini radices

fuiſſe admixtas pernegabant, de quibus vel ideò ſciſcitabatur Medicus, quod recordaretur Viri alius, Ordinis Senatorii, qui in prandio cum bubula carne coctas petroſelini, ut credidit, radices comedit, ac poſt meridiem interfuit exequiis, ea tamen oris fauciumque ſiccitate ſenſim ſenſimque obrutus, ut omnimodam ſtrangulationem imminere ſibi pertimeſceret, res eo usque plena faucium conſtrictione invaluit ut metu ſuffocationis, turbatique & obnubilati capitis pondere, ex templo ſe ſubitò cogeretur proripere, domique humectantibus, fauceſque demulcentibus viam illam liberiorem, lubricamque reddere, donec acceptis à Medico Bezoardicis ac nervinis mixturis moleſtiæ tantæ pedetentim ceſſarent. Difficile eſt in talibus caſibus judicium, etſi exempla cicutariæ loco petroſelini incautè coctæ ingeſtæque plurima paſſim proſtent, nec annoſæ nocumenta paſtinacæ Medicorum ſcholis ignota ſint. Cujus quidem rei exemplum inter nos obtulit opifex, qui cum conjuge ſua radicibus paſtinacæ largius in prandio paſtus iis mox obruebatur ſymptomatibus, torminibus, inflatione abdominis enormi, ſpaſmiſque, ut præſentem omnia viderentur intentare mortem, procurato tamen vomitu, datiſque alexipharmacis quibusdam mali incrementa ſiſtere haud adeò fuit difficile.

Aliæ radices aliam nobis aperiunt ſcenam. Uti ſolent non rarò preſſi paupertate homines radicibus quibusdam ſponte in agro provenientibus ſecurè veſci, ita contigit nuper, ut infantes bini ejusdem matris in campum egreſſi deprehenderent in via plantam ſibi incognitam, quam credebant eſſe ex genere eſculentarum, puella natu paulo major non ipſa quidem ex iis comedit, at fratri tamen ſex annorum puello eas & mundavit & ſcabendo præparavit ad eſum, qui & neſcio quid ibi deliciarum deprehendiſſe ſe putans, largiter ſatis iis paſcebatur, revocabat infantes appropinquans veſpera domum, cumque ad matrem accederet puellus tam benè paſtus, ſubitò ante ædes patrias in terram violenter proſternitur, accurrit perterrita

rita mater, puerumque videt convulſum alternis terram quaſſare pedibus, delatum in hypocauſtum lectulo imponit, ibi demum major ſe veneni vis exſerit, oriunturque jactationes corporis enormes, ſpaſmi violenti, tendinum non modo, ſed & ipſius corpuſculi in altum ſublevati projectique ſubſultus horribiles, ſpumante ore, torvis oculis tortisque cœruleſcit livido luridoque pallore diſtorta facies, arctantur præcordia, reſpiratio reciprocis ægre trahitur rhonchis, inſtantemque minari mortem omnia videbantur. Suſpicio mox matri infeliciſſimæ ac meticuloſæ oborta eſt de faſcino veneficioque infanti illato, uti ſolent plebeji homines primas quasque cogitationes in eventibus funeſtis eò conjicere, ſed exemtus menti pavidæ protinus error iſte fuit. Jacebat, agitabaturque ore ſemper hiante puellus, infunditur faucibus tantillum tepidi lactis, deglutit gratum liquorem puellus, vel ſaltem ſpaſmus eum ad ventriculum urget, propellitque; affunditur ille largius, hinc majores præcordiorum labores, violentiores corpuſculi laborantis anhelantisque conatus ac cruciatus, donec tandem ſuffuſo largius hauſtoque lacte ingruerent vomitus ejicientes copiam haud exiguam radicum ſuſpectarum; quæritur ex ſorore adſtante, an iſtæ ipſi cognitæ ſint radices, promittit illa ſe mox allaturam abjecta comeſtæ radicis folia, procurrensque extra oppidum reportat illicò funeſtarum cupediarum triſte documentum, hyoſcyami folia; ſic verò dato ulterius largiori manu lacte evomit feliciter infans reliquias edulii funeſti; datur poſt vomitus & frequentes & atroces Diaſcordii bolus, quo ſumto quieſcentibus, quæ tenellam Machinam miſere hactenus per horæ integræ intervallum quaſſaverant, convulſionibus, oppreſſus ſopore gravi conquievit, data ſunt adhuc mixturæ alexipharmacæ ſubinde cochlearia quædam, dieque inſequente rediit ad ſanitatem alacritatemque priſtinam puer, cane pejus & angue radices nunc quasvis ſibi obvias fugiens atque abhorrens.

OBSERVATIO CXXII.

DN. D. ELIÆ CAMERARII.

De Venenorum Applicatione Externa.

NOn ore ſolùm hauſta venena minantur miſeris mortalibus necem, ſed & exterius corpori admota formidandos poſt ſe trahunt eventus. Non allegabimus eorum contradictiones ſpecioſas, qui bufones ſiccatos, ipſumque arſenicum ad peſtem avertendam amuleti loco cordis regioni jubent admovere, & qui ex adverſo amuleta illa cane pejus & angue deteſtantes, & rationum pondere, & experientiæ triſtis documento omni conatu è remediorum claſſe ea proſcribunt. Quàm adſperſum bufonis lotium aliqui meruerunt? Nec latere poteſt quenquam Medicorum Cel. Kempferi teſtimonium de periculoſa vernicis Indicæ Collectione, perforatione arboris non niſi arundine longa à miſeris homuncionibus periculoſo operi deſtinatis perficienda, deque aliis iſtarum regionum venenis, queis tela inficiunt immedicabili toxico. Hac vice in Mercurialibus libet ſubſiſtere. Mercurius ſublimatus primas fere inter venena, tum agendi celeritate, tum eroſionis violentia, jure ſuo tenet; cumque ſub ſchemate dulcis mercurii fiat remedium ſatis tutum, nemo tamen eſt qui ignoret noxas ex præparatione & mitigatione draconis inſufficienti toties obortas, quas anxietates, quas faucium mox eroſiones, quas in interioribus necroſes ſubitò, morteſque etiam celeres effecerit. Recordamur Matronæ, quæ febricitans loco bezoardicæ mixturæ à miniſtrante ancilla cochleatim accepit ſolutionem ſublimati dilutiorem à Chirurgo ſubminiſtratam Marito contra impetiginem; quantæ hinc percepto errore anxietates, timores & anguſtiæ? quam ſedulæ oris infami liquore graviter infecti elutiones, quam ſeriæ medicæ opis implorationes! quam & mox ſenſit, obtundentibus acrimoniam, ac Bezoardicis

mox

mox largiter ingeſtis; ſed nec illa nunc nos diſtinebunt ore hauſti diſcrimina, exteriori illius applicationi potius intentos. Ubi equidem inficiari haud licet frequentiſſimè corroſivum hunc Mercurium Coſmetico ſcopo adhiberi, uti enim in facie polienda exornandaque ingenioſæ ſunt fœminæ, ita latere illas diu haud potuit, acerrimum hoc concretum dilutum aquis congruis aptiſſimum eſſe ad minutiſſimas quasque ſordium cutis nitorem obfuſcantium moleculas penitius eluendas, abſumendasque, quippe cujus tenerrimi gladioli inter ipſas quæ cuticulam efformant ſquamulas ſeſe inſinuantes acie ſua penetrantiſſima quicquid hærere inter ſubtiliſſimas earum commisſuras queat peregrini celerrimè perfectiſſimeque excutiunt abraduntque. Nec parum in arcano hoc infauſto ſibi placent deceptæ pulchritudinis emendicatæ amaſiæ, cum revera nitidiſſimam exhibeat cutem; quam verò abominarentur execrabilem fucum ſplendentes tantiſper mulierculæ, ſi omnem quam infidus Majæ filius infert noxam plenius perſpicerent, non enim dentibus ſolùm, quod plurimæ earum incipiunt pertimeſcere, infeſtus eſt, ſed ipſum cutis nitorem, aliquandiu eum exaltando, miſerrime ſenſim ſenſimque deprimit deſtruitque. Manifeſtam magis gravioremque noxam ſæpiſſimè intulit idem ſublimatum, κατ' ἐξοχὴν dictum, ubi exulceratis paſſim corporis partibus incautè fuit adhibitum, mundificandi, abſumendique ſuperflua ſcopo. Non ſemel præſentiſſimas ejus noxas obſervavimus, cum ab incautis eum in finem adhiberetur, ubi quidem graviori malo ſubita ab ejus ceſſatione, congruisque remediis ire obviam licuit. Aliter res cecidit in infante, cui tinea capitis laboranti, eam imprudens Chirurgus aliquoties tetigerat aquâ ſublimato imbuta, unde graviſſimæ convulſiones obortæ ipſi tandem vitæ triſtiſſimum impoſuere finem. Retrahimus verò ab his nunc calamum, alii intenti hiſtoriæ, quæ præter opinionem formidinemque noſtram fauſtiorem ejus applicationem exhibet. Fœmina annorum 32. ab aliquo jam tempore menſium ſuppreſſione laborans, con-

traxit ſenſim ſenſimque in ſummo femore ingentem tumorem, qui & verſus inferiora ipſamque genu regionem deſcendit, totum occupans pervadensque quibusdam quaſi cuniculis femur, etſi in ſummo ejus maximus tumor, capitis ferè æquans magnitudinem hæſerit, adeò ut mole tandem ſua malum omnem ipſi incedendi facilitatem adimeret; erat ſimul illa tertium jam in menſem prægnans, rogabatque enixè Chirurgum expertiſſimum ut ſuppetias ſibi ferret ſuſpiranti ſub tanto onere. Ille cum fluctuantem in vaſto ſacco fluidi cujusdam maſſam digitis exploraſſet, in parte humiliore inciſione facta exitum concluſo liquori procuravit, erat ille ex eorum genere, quos frigidos ſolent vocare, viſcidos, mucoſos, glutineque ſuo vix fluens, ea quidem eductus diverſis vicibus copia, quæ plures æquaret menſuras. Jam ſe malis ereptam omnibus credidit mulier, ac per integrum menſem non niſi Emplaſtra à Chirurgo petiit. Nullo verò fundamento nitebatur ſpes illa intempeſtiva; hinc Chirurgus ipſi declaravit, eam cum ſanitate in gratiam redire haud poſſe, niſi & diutius largiusque utatur forti lignorum decocto, & ulteriorem læſæ parti Chirurgi manum ſinat admovere; annuente illa, Chirurgus ſinuoſa ulcera omnem femoris pervadere ac perfodere ambitum animadvertit, hinc in parte ejus exteriore plures, ultra novem etiam, inciſiones, quasdam etiam longiores facere coactum ſe vidit, quarum fiſtularum omnium ſeparati ſacculi in imo ſuo monſtrabant viſcidum ſtagma, concretam quaſi ex muco gelatinam, non fœtentem, at tenacitate moleſtam; jungebatur lentori huic viſcido flaveſcens alia tenuior ſanies; hinc Chirurgus Tincturam primum ex Aloe, Myrrha, maſtiche, ariſtoloch. &c. cum vini ſpiritu factam crebro injecit; cum vero haud proficeret ad votum, dimidiam unciam Mercurii ſublimati ſolvit in libra aquæ roſarum, eaque ſolutione injecta calloſas fiſtulas adortus eſt; dolor oritur intenſus, itur ad Medicum, diſſuadeo Chirurgo (nec enim diffiteor meticuloſitatem meam, nec unquam fidam Mercurio)

ſua

ſua in arte valdè experto infidum mercurium ; ille allegat atque urget fiſtularum pertinaciam, miſcetque acrem liquorem cum aqua calcis vivæ, ut miſcela hâc mitigaretur ejus ferocia, vix per dies octo inſiſtit injectioni, cum conſpicit incipientem ſalivæ fluxum largiſſimum, decurrentem eadem ratione qua ſub ordinaria ſolet ſalivatione mercuriali, ſed quod memorabile atque attentione dignum exiſtimo, non niſi ex latere oris ſiniſtro, ſolæ hujus glandulæ intumuerant, ſolæ ſtillabant largum viſcidumque phlegma, cum & ſinuoſum ulcus eſſet in ſiniſtro femore, huncque morem ſuum conſtanter ſervavit fluxus ſalivalis tam diu, quam ſolet alias fieri in ordinaria ſalivatione data opera inſtituta; dum interim aſſiduè injectionibus inſiſtebat Chirurgus, tandem mali pertinacis victor evaſit, reſtituta in integrum poſt decurſum duodecim ſeptimanarum ſpecioſa fœmina, hactenus plena valetudine gaudente, cui ſubdolum venenum, quod necem aliis toties attulit minori longè admotum doſi, rebellia ulcera coercendo atque eradicando ſalutem procuravit exoptatam.

(Tubinga Auguſtam Vind. An. 1723. d. 10. Dec. miſſæ.)

OBSERVATIO CXXIII.

DN. LIC. DANIELIS HOFFMANNI.

De Pſychroluſia Variolis funeſta.

PSychroluſiam, ſeu frigida balnea Celſo jam commemorata, Angli cum primis, interque eos Floyerus novis commendarunt elogiis, morbis variis, iisque etiam à cauſis contrariis initia trahentibus opem ferre rati, cum pro eo ac uſurpentur, vel refrigerent vel calefaciant. Quod quidem paradoxon explicare conatur in Pharmacop. Practica D. Eduardus Strother M. D. explicans id per varium fibrarum à frigida aqua affecta-

affectarum ſtatum, quæ magis minuſve tenſæ motum augeant, caloremque in fluidis promoveant vel & imminuant ex adverſo, hinc & Hecticis, Melancholicis, juxta Tozzium pervigiliis, juxta Dolæum Maniæ & Hydrophobiæ, quin & Leproſis eruptionibus, ſtuporibus, epilepſiis, Colicis, plurimisque aliis morbis opem ferre contendit. Etſi languentibus, ſcirrho affectis, phthiſicis, aliisque tono fibrarum deſtitutis noxiam dicat. Meum non eſt de iſtis ferre judicium, ſequentia potius Viri Clar. verba attentione digna mihi viſa ſunt: Quando Variolæ per annos aliquot præteritos magis malignæ & lethiferæ, quam antehac, fuerunt, in mentem venit, pſychroluſiam aliqua ex parte huic cædi anſam præbuiſſe; nam uti frequentius nunc quam ante immerſioni conſulunt Medici, ac uti cutis fibras paſſim aqua indurat, ſic ſi quis mox ab immerſione variolis corriperetur, fieri vix poterit, ut iſte non morte præmatura intercipiatur; Exemplum nobis prope inſtat, amici nempe cujusdam filioli natum ibant, eorum alter ſubmerſus eſt, alter variolis è veſtigio correptus eſt, quibus ἀνομάλως erumpentibus, puſtulæ maturationi nequaquam omninò pares erant, cæterum mictus ſanguineus ſe in conſpectum dedit, deliria infeſtabant, pulſus myurus & formicans erat, ſymptomatis variis ita premebatur ægrotulus, ut quaſi præfocatus extremùm emiſerit animam Ex hinc inferre licet, variolas nunquam paſſos cautè immergendos eſſe. Hæc Viri Clariſſ. verba in mentem mihi revocarunt hiſtoriam analogam, quam hic libet ſubnectere: Puer octo annorum cum aliis pueris petulantibus ſe ad lavandum contulit, Nicroque mœnia noſtra alluenti ſe liberius immerſit, domum rediens conquerebatur de intenſo lateris ſiniſtri dolore, ea capiente incrementa, ut ejulatus pueri clamoresque omnem viciniam implerent, commoverentque ad commiſerationem; anxia circa hunc filioli ſtatum mater Medici implorat opem, accedens ille, corpuſculumque inſpiciens accuratius, ſparſas per ſuperficiem ejus paſſim nigricantes conſpicit puſtulas, piſa magni-

magnitudine æquantes; graſſabantur tum inter nos frequentia ac vehementia inſolita variolæ, agnoſcebat ergò ille infauſtas has obſcuro ſuo colore puſtulas, non vanè conjiciens, laboraſſe jam benigno hoc tot in pueris morbo lavantem puellum, frigore autem aquæ peſſimum hunc morbi ſtatum non potuiſſe non ſibi arceſſere. Parentes equidem ſuſpicione de faſcino illi illato toti ſe paſcebant, torquebantque, Medicus verò tantam ex aquæ frigore humorum ſtaſin, hos dolores & infelicem puſtularum nigredinem potuiſſe cudere haud dubitavit. Exortæ mox ſunt convulſiones miſerè puerum cruciantes, inæqualis reſpiratio, ac ſubinde fere penitus oppreſſa, ac ſuſpenſa per ſpaſmos præcordiorum. Data ſunt, quantum licuit per ſpaſmi ferociam, aliqua bezoardica, quæ expulere agmina variolarum; evaluit equidem ad hanc expulſionem naturæ virtus, ad perficendas puſtulas haud ſufficiens, auctæ enim ſemper convulſiones haud prius conquievere, quam anima afflictam machinulam penitus deſeruiſſet.

(Tubingæ Auguſt. Vind. An. 1723. d. 25. Decembr. miſſæ.)

OBSERVATIO CXXIV.

DN. D. JOHANNIS DANIELIS GOHLII.

De Pſeudoiſchuria periodica, ſeptimo die Urina hirci pota ſemel, poſtmodum autem ſingulari Avtocratia Naturæ ſoluta.

FAber ferrarius 45. annorum, Vir magnus & quadratus, hactenus per ſemeſtria temporum ſpatia periodicè acutè febricitans, ad calculum renum equidem non proclivis, Menſe Februario anni 1722. ex tenuiſſima non ritè fermentata feculenta cereviſia (Kovent) in dolores colicos inciderat. Studebat illos delinire partim per reiteratam aſſerculorum quernorum ad

ignem excalefactorum impoſitionem in abdomen, partim per internum *allii* uſum, initiò minutim conciſi crudi, poſtea quoque cum ſpiritu frumenti remixti. Hujus remedii tertiam fortè doſin die 5. Februarii cubitum iturus patiens aſſumſerat, ubi dolores multum ante jam tum remiſerant, ſuperfluam interim hanc doſin nocere non poſſe, ratus, ſecurus noctem tranſigit, ſaltem Urinam, quam alias aliquot vicibus per noctem reddere conſueverat, jam deficere, attonitus animadvertit. Pro ſontico id capiens phænomeno, domeſtica per inſequentem diem ſibi parat remedia, ſpeciatim aquam petroſelini largiter hauſerat. Cum autem ſuppreſſio Urinæ nihilominus ſtabilis permaneret, eaque ſine ullo ſenſu preſſionis aut aliquo dolore, meum ſibi verſus noctem expetit auxilium.

Ordinabam primò pulveres temperantes diureticos ex Nitro & Tart. Vitriol. largiter cinnabriſatos, aliàs admodum in tali caſu proficuos, per ſingula bihoria iterandos, ſed nihil præter rugitus & borborygmos in abdomine excitarunt, Urinæ progreſſum neutiquam. Deſcendebam hinc ad remedium potentiùs diureticum, (cujus mentionem injeci in Dec. I. Act. Med Bercl. Vol. 5. Sect. 3. p. 92.) præprimis cum nullum obſtaret contraindicans, febris abeſſet, appetitus ſibi adhuc conſtaret, patiens quoque orthoſtadius eſſet, nec de ſenſu alicubi moleſto aut dolore ſuſpecto lancinante quicquam querularetur. Videbatur illud aliquem ſenſum quaſi rediturae Urinæ in regione ſupra pubem excitaſſe, aſt ſine ſucceſſu. Alia interea quoque offerebantur evporiſta, quæ omnia in effectu erant inania & vacua. De Calculo Veſicæ, de ſanguinis grumo aut pure meatum Urinarium obturante nulla ex collectis & penſitatis ægri circumſtantiis dabatur præſumtio. Quod autem renes fortè magis laborarent infarctu calculorum, ſabuli, grumorum ſanguinis aut puris, aut ureteres utrinque iisdem obſtructi eſſent, nec minus in ſuſpicionem cadere volebat. Quod potius infarctus humorum congeſtorius, vel ſpasmodica conſtrictio in his partibus ſubeſſe poſſet, majore cum probabili-

tate

tate præſumendum erat. Adeoque ad explendam hanc intentionem patiens ſemicupio ex emollientibus reiterato committebatur, ejusque Lumbi Linimentis, ſaltem temperatis ſecundum ureterum tractum ad pubem verſus utrinque diligenter ab uxore fricabantur, ſed ne hilum quidem his omnibus proficiebatur, patiens potius Abdomen magis intendi animadvertebat, dum, conſtante adhuc appetitu, nihil quicquam excerneretur. Qui rerum ſtatus me movebat, ut ipſi Laxans ordinarem ex * reſinæ præparatæ gr. viij. additô Tartari tartariſati ſcrupulo ſemis. Inde quindecies copioſa ſubviridia mucoſo-aquoſa per alvum ejecit & ſemel etiam per ſuperius os eandem fermè aquoſam materiam, Urinâ inde nihil ſimul commotâ.

Quintus nunc exceſſerat dies, quo, in vanum adhibitis omnibus hactenus remediis, Urina ſubſtiterat, quare, ut tantò magis de ſtatu morbi certior fierem, Catheterem per Balneatorem loci applicari curavi; ſed ne guttula quidem lotii prodiit. Urgebam nunc inſtanter magis venæſectionem in pede, qua Riverium aliquando ſimilem patientem reſtituiſſe, ex Obſervationibus ejus conſtat, ſed per dilationes clandeſtinas ſecus ſentientium, quaſi vires hinc ſaltem magis dilapidarentur, negligebatur. Ut cor flaccidum potius refocilletur, *Vinum Hiſpanicum*, citra meum conſilium ab officioſis adſtantibus multis elogiis, patienti ad id prono, offerebatur, ſed, proh dolor, cum ſumma dyſphoria. Appetitus enim, qui hactenus benè conſtiterat, nunc penitus proſternebatur, & Ventriculus, qui hucusque nihil mali ſenſerat, nunc magnis ardoribus vexabatur, & cum frequenter recurrentibus everſionibus multa acria eructabat inquinamenta, Hypochondrium etiam dextrum nunc magis dolebat. Interea paulò ante ordinatum remedium ex Terra fol. ♀. ʒj. ſoluta in ℞. Tartari acris & Spir. Sal. dulc. ā ʒij. Miſc. paratum, ſingulis bihoriis ad

 40. gut-

* Intelligitur Reſina Jalapp. cum tripla portione amygdalorum dulcium excorticatorum detrita.

40. guttas ſumendum, ob hoc inconveniens interjectum, reponebatur, & quod nunc Ventriculo nimis ſenſile & acre eſſet, incuſabatur. Manſit non ſaltem immutabilis univerſi morbi facies, ſed novis his acceſſoriis ſymptomatibus ventriculi læſi, majora potiùs ſumſerat incrementa. Abdomen perſtabat durum & tenſum, vomitus materiæ acris continuabant, aſſumta iterum rejiciebantur, intercurſabat Eructatio ſingultuoſa, exterior habitus corporis ultra ſolitum erat frigidulus & tumor œdematoſus deſcendebat in pedes. Ipſe patiens de ſemetipſo deſperans & debilis omnem ulteriorem reſpuebat remediorum ordinationem. Dies autem inſtabat ſeptimus nec ullum, ne leviſſimum quidem ſe manifeſtabat ſignum appariturі lotii. Unicum præſidium, quo ſe patiens adhuc conſervabat, ſitum erat in ſpontanea per periodos eveniente alvi ſolutione, quam viam abhinc quo primum laxans dederam, natura ſibi apertam ſervaverat. Ne itaque patientem omni conſilio vel auxilio deſtitutum relinquerem, dari evporiſton, dicebam, *Urinam ſc. Hirci* quo nonnunquam quendam ſimili ratione ægrotantem reſtitutum fuiſſe, legerim. Vix diſceſſeram & dictum factum Hircus aderat, cujus calentem Urinam patiens confidentiæ plenus, nauſeâ omni ſepoſitâ ad unciam fortè ſemis hauſerat, ſed hem! etiam vomitu ſtatim reddiderat. Nihilominus tantum effecerat, ut tantillum Urinæ, poſt completam 6. dierum ſubſiſtentiam, ſine ullo dolore excreverit. Talis parca Urinæ, ſed limpidæ & claræ, excretio vix per biduum perſtabat, ubi nova ſubintrabat Urinæ plenaria ſubſiſtentia, cum iisdem, ut ante, ſymptomatibus vomitoriis, in eo ſaltem moderatioribus, quod pultem farinaceam & juſcula ex avena excorticata parata, nunc retinuerit. Undecimo morbi die cum præter ſpem, ſponte, bono augurio, iterum rediret Urinæ profluxus cum aliquo ardore, & majore, quam nuper, tinctura, ſucceſſu autem deſtitueretur, Patiens animum recapeſſens, novam expetebat ordinationem. Præſcribebam ergo Decoctum Foreſti in Nephriticis Caſibus a

Linda-

Lindano aliisque celebribus Practicis admodum commendatum nec præſenti caſui difforme, ut ſingulo ſemihorio ſcutellam hauriret calentem. Quo factum, ut patiens citra conſuetum hactenus morem, preſſiones quaſi ad Urinam mittendam ſenſerit, ſed in eventu vacuas & vanas. Quare ut denuo ſtatus Veſicæ Cathetere exploraretur autor fui & ſuaſor, ſed iterum in vanum, Urina prodiit nulla. In vanum etiam urina hirci iterum potata fuit, quam patiens, prout nuper, vomitu rejecit. Accedebat nunc horridula magis corporis perculſio cum calore interiorum ſtipata, ſingultus frequentior, præprimis poſt ſomnum, ſe exſerebat, habitus etiam corporis leucophlegmaticum induebat, & ſine dubio majora cepiſſet incrementa, ſi alvus retenta liquida excernere ſalutari tenore amplius non continuaſſet. Decoctum Foreſti, quod hactenus patiens ſatis benè ſumſerat, jam accuſabat frigidum nimis eſſe, quale quid in emergente Viſcerum antipraxia patientes prætendere ſolent. Demum die morbi univerſi 14. urina præter expectationem, & quidem ſine ardore, proceſſit iterum limpida & clara, ſine ullis interiorum ardorum, (qui ſaltem latici erant,) caracteribus, ſine ullo etiam ſedimento. Interim recenſita hactenus ſymptomata, febriles alterationes, Aſpectus Levcophlegmaticus, Vomitiones & ſingultus ſub ipſa Urinæ proceſſione nondum quicquam remiſerant. Hærebat adhuc inter ſpem & metum patiens, præprimis cum interno æſtu & hinc ſiti magis affligi videretur, accedebat dextri hypochondrii obtuſus dolor, quem ut palliaret, univerſum corpus in iſtud latus incurvare tenebatur, urina etiam inter emittendum majorem creabat ardorem. Cujus cum inſpicerem conſiſtentiam, limpida iterum erat tenerrimisque flocculis innatantibus referta, ut Catheteris immiſſionem, autorem ardentis Urinæ declarare, quam quicquam aliud, debuerim. Die morbi 20. nova & tertia superveniebat Urinæ ſuppreſſio, quæ facilè fatalem terminum rebus ſic ſtantibus accelerare potuiſſet, præſertim dum alvus facta eſſet obſtipatior & inter

muſſitantes dolores magis Iliacos , quàm colicos , Cliſterum emollientium injectiones eluderet, niſi ſedula & inſtans illorum applicatio tandem & hunc nodum diſſolviſſet. Ad dextrum hypochondrium dolens Emplaſtrum Miraculoſum ſtatim applicari juſſeram, quod , cum poſt applicationem majores, prout quandoque ſolet, creaſſet dolores, impatiens illud à corpore avulſum rejecerat. Eventus interim comprobavit, id ipſum Emplaſtrum , ſi patientem patientia non deſeruiſſet non leve ſymbolum ad ſalutarem effectum contribuiſſe. Per inſtantiam enim Cliſterum id tandem effectum eſt ut multa ſanguine & pure remixta materia exierit , cujus excretionem etiam morbi & ejus ſymptomatum remiſſio ad plenariam patientis Orthoſtadiam inſecuta eſt.

Epicriſis.

Spuriam hanc Urinæ ſuppreſſionem , quam *impropriè* dictam *Iſchuriam* Autores vocant, vix condignè tractarunt Viri celebriores praxin clinicam docentes. Sine dubio detinuit illos ab hac tractatione, Morbi raritas. Quæ ex Veſicæ vitio evenit Urinæ ſuppreſſio , admodum familiariter ſecundum ſuas cauſas & ſigna ubique in practicis expenditur; quæ autem ex diſſitis locis, Veſica vacua & de cetero illæſa exiſtente contingit Urinæ ſuppreſſio , nec in veterum nec recentiorum monumentis clinicis, niſi tranſitoriè, excuſſa habetur. Unicus *Petrus Salius Diverſus* , in ſuis particularium morborum Curationibus, cap. 14. ſibi ſumſit materiam *de illa lotii ſuppreſſione agendi* , *in qua Urina non deſcendit in Veſicam.* Cauſa itaque hujus mali extra Veſicam indaganda eſt , vel in venarum emulgentium , vel ureterum vel renum diatheſi præternaturali, in quo ſtudio ſe ſatis exactum præbet jam dictus autor,ut lectorem eò ablegare cogar. In tam abſtruſo autem & ſontico morbi ſtatu, ubi ex antecedentibus ægri morboſis diſpoſitionibus, nihil, in quod fundari queat animus , pateſcit,

Meden-

Medentis meritò fluctuat judicium ; etiam in Viro exercitatiſſimo , ut quorſum ſuam dirigat intentionem , aut quibus mediis illam exequatur , ceſpitet. Ita & de eventu , quid decernere debeat , anceps hæret , cum unanimis Autorum ſententia eò tendat , ut , *niſi ante ſeptimum diem patientes mingant , pereant , & quanquam poſtea mingant* , *ex febre moriantur*. Præſens caſus, ob eluſionem hujus prognoſeos, videtur mihi tantò magis memorabilis eſſe , cum omnibus ſignis inſtructus eſſet, qui ad lethalem exitum collineare ſolent, ubi & Hydropis & Febris inſecuturæ texta ſtamina præſtò erant, & nihilominus ſanitatem recuperavit.

Neceſſum igitur eſt , ut pro modulo ſalubris hujusmodi eventus etiam conformis & ſuperabilis cauſa in noſtro patiente ejusque abſconditis interiorum viſcerum receſſibus alicubi delituerit , quam an eruere queam , tentabo quidem , pro apodictica autem cuiquam obtrudere , nullatenus intendo.

Quodſi perpendo patientem nunquam calculoſum manifeſtò fuiſſe , ad Colicam autem Hæmatiticam vel hæmorrhoidalem , admiſſa poſt potum feculentum corporis refrigeratione, ex Temperamenti Melancholici partim, partim ex neglectarum ſanguinis artificialium evacuationum ratione , quandoque proclivem fuiſſe, mentem ſtatim ſubit, Patientem malè & perversè egiſſe , quod per *Allium*, acre & nervinum ſtimulans, colicam compeſcere intendens , eo ipſo Naturam in transverſum egerit , ut materiam excretioni deſtinatam intra viſcera detinuerit. Quam ponderoſum hæc unica ex non naturalibus res implicet momentum , vel centenis variorum ſchematum ſimilibus exemplis, ſi locus concederet, corroborari poſſet. Indubium interim eſt, quod Natura in ejusmodi objectis circumſtantiis admodum ſenſilis ſit, hinc tonicas ſuas actiones extra debitum moderamen latius per confinia partium tùm diffundit , ut ex uno admiſſo abſurdo innumera plura poſt inſequantur- Indidem etiam in noſtro Caſu *renum in ſuis poris ſpaſtica conſtrictio* evenit ut nihil Urinæ per tanta tempo-

rum

rum ſpatia tranſcolari potuerit, fluctuarunt interea in inteſtinis aſſumta potulenta, nec per vaſa meſenterica ſuo ordine ad renes diſpenſari potuerunt, quin ſtagnando infarcta & à tergo preſſa vaſa, proximâ ad ſeceſſionem ſeri eventuri diſpoſitione, Hydropem Aſcitem ipſo momento induxiſſent, niſi provida Natura poſt ſemel monſtratam per laxans viam, ſponte cumulata liquida tempeſtivè ſemper depleviſſet. Et hac ratione præſervatus manſit patiens ab Hydrope ex pluribus indiciis alias ſibi certò metuenda. Ut præfatam cauſam ſpaſmoden in noſtro caſu ſublatuiſſe credam, me porrò devinciunt periodica ejus recurrentia ſchemata, quæ magis motûs cujuſdam proterviam eminenter ſubfuiſſe teſtantur, quàm cauſam quandam materialem vias præcludentem, qualis tandem una cum Urina in conſpectum veniſſet. Ex hac etiam ſuppoſita cauſa, Venæſectio, ſi tempeſtive in pede adhibita fuiſſet, ſine dubio ſalutariter ceſſiſſet; qua vero neglecta, non potuit non congeſtio ſanguinis verſus Venam portæ, inſtantibus colatoriorum ſtricturis, obfirmari, ſtaſisque inde alicubi enaſci, ob quam diſſolvendam, vel, ne invaleſcat, reſtringendam & defendendam, Natura febrilibus ſe oppoſuit motibus, & demum etiam ſalutarem invenit viam, abſcedentem materiam extra viſcera eliminandi, ſuumque habitaculum ita expurgandi, ut ferme per anni adhuc decurſum in illo commorari, deinde autem à febre acuta, cui ſæpius, ut dictum eſt, obnoxius fuit æger, emigrare, volente ita Divinâ providentiâ, juſſa ſit.

Nonnullæ Cautelæ conſectariæ.

1.) Quantum damni domeſtica remedia in ægrotis ſi eadem omnium ſubjectorum eſſet ſenſibilitas, creare queant, ex hoc exemplo fit manifeſtum.

2.) Ex rebus non naturalibus, excreta & retenta, in ſingularem trahenda ſunt conſiderationem, quorum leviſſima turbatio, ſonticorum & ſæpiùs lethalium eventuum, poteſt eſſe cauſa.

3.) Quan-

3.) Quando remedia directè motibus excretoriis opponuntur ex ignorantia ejus, quod Natura intendit, ſemper malè cedit.

4.) Nulla contingit excretio, pro morbida reputata, ab Hæmorrhagiis narium ad pedum ſudores usque notata, ubi directa remediorum oppoſitio non ſit nociva, aut potiùs, ſublatâ hâc, graviorem non creet mox inſequentem.

5.) Periculoſæ valdè ſunt Hypotheſes, quæ Venæſectiones promiſcuè impugnant, in quarum tempeſtiva tamen ordinatione, ſumma, & præſervationum, & curationum morborum momenta, magis, quam in ulla alia, ſit licet Aurum potabile dicta, medicina, reſident.

OBSERVATIO CXXV.

DN. D. JOHANNIS DANIEIS GOHLII.

De Ruptura interiorum, paſſionem Colico-Iliacam mentiente, Arnicâ, curata.

JUvenis miles ex ſervitiis Signiferi, Domini de D. Francofurti ſaccos avenâ fartos ex navibus ad communem frumentorum præſidii aream menſe Januario anno 1723. transportaverat, ubi ſtatim poſt de Cardialgia cum doloribus abdominis colicis & vomitibus conqueſtus eſt. Nihilominus iter equeſtre cum ſuo Domino per Wrizenam inſtituens, ibi in diverſorio ipſum commorari, Dominumque deſerere coegerunt dolores colici magis ingraveſcentes.

Curæ ibi committitur Balneatoris loci, qui illum primò pilulis fortiter purgantibus, ſed in vanum, aggreſſus eſt, dein Clyſteres injecit reiteratò, ſed nihil proficiens, externis fotibus & unguentis abdomen delinivit, nihilque intentatum reliquit, quod pro ſuo modulo ordinare ipſi in promtu fuit.

Cum itaque pharetra ejus tota exhauſta omnesque telæ

exploſæ eſſent, Me ipſe Balneator conſulit, &, ut ſi quid ſcirem, quô patiens, irritis hactenus omnibus, ex faucibus lethi eripi poſſet, expromerem, humaniter in nomine Signiferi, ſpeciatim certum aliquod laxans, cujus effectus noſcebat, à me expetit nec petito ejus ullatenus deeſſe poteram.

Perpendens, omnem mali originem pullulare ex geſtatis oneribus, principio quidem condeſcendi in exhibitionem expetiti laxantis, prædicendo, irritam fore ejus in tali ſtatu, ubi fortiora purgantia reſtiterant, totque clyſteres incaſſum injecti erant, efficaciam, quæ cum ſe promiſſis meis conformaverat, ſatius duxi intentionem dirigere ad interiorum alicubi fortè factam rupturam. Præſcripſi hinc *Herbam Arnicæ veræ*, pro infuſo calente cum Cereviſia reiteratò ſorbillandam. Quâ cum majores crearentur quàm anteà dolores, ut Clyſteres denuò injicerentur, ratum duxi. Quibus etiam effectum eſt, ut laxantia hactenus reſtitantia apertam invenerint viam, ſed ſanguis etiam, qui extravaſatus retinebatur, unà cum Urina in larga copia, ſcindentibus ab umbilico ad pubem usque protenſis doloribus ſtipata, ad triduum usque profluxerit.

Cujus extravaſati ſanguinis, ne quid intra Viſcera reſiduum hæſitaret, continuatum arnicæ uſum aliquandiu imperabam, Inteſtinorum amurcam ℥j. Salis Epſoniæ data eluebam, omnemque metuendam ſtaſin per ordinatos lapides cancrorum in Vino ſolutos, præoccupabam, ut ita brevi per Dei Gratiam reſtitutus, Dominum ſuum reducem factum, iterum Francofurtum ad Viadrum ſequi potuerit.

Epicriſis.

Habuit hic Morbus, meo, uti opinor, judicio rationem *Colicæ Nephriticæ.* Quanquam enim Calculum non habuerit pro objecto expulſionis, arripuit ſanguinem extravaſatum pro iſto. Id ſaltem attentionem meretur, quod tot Cliſteres, alias in paroxyſmis Colico-Nephriticis, tam ſalutares & efficaces, incaſſum injecti fuerint. Et ſi quis etiam conjectura alloqui potu-

potuiſſet, ſanguinem extravaſatum hujus morbi cauſam eſſe, nonne idem Clyſterum uſus pro ſacra anchora arripiendus eſſet? Cum autem tot Cliſterum aliorumque remediorum præſidium fuit irritum & dolor immaniter furere continuavit, crederem fermè ſine Arnica, patientem vix ac ne vix quidem evadere potuiſſe.

OBSERVATIO CXXVI.

DN. D. JOHANNIS DANIELIS GOHLII.

De admiranda Eſſentiæ dulcis Hallenſium *efficacia in Epilepſia Infantum meſenterica periodica.*

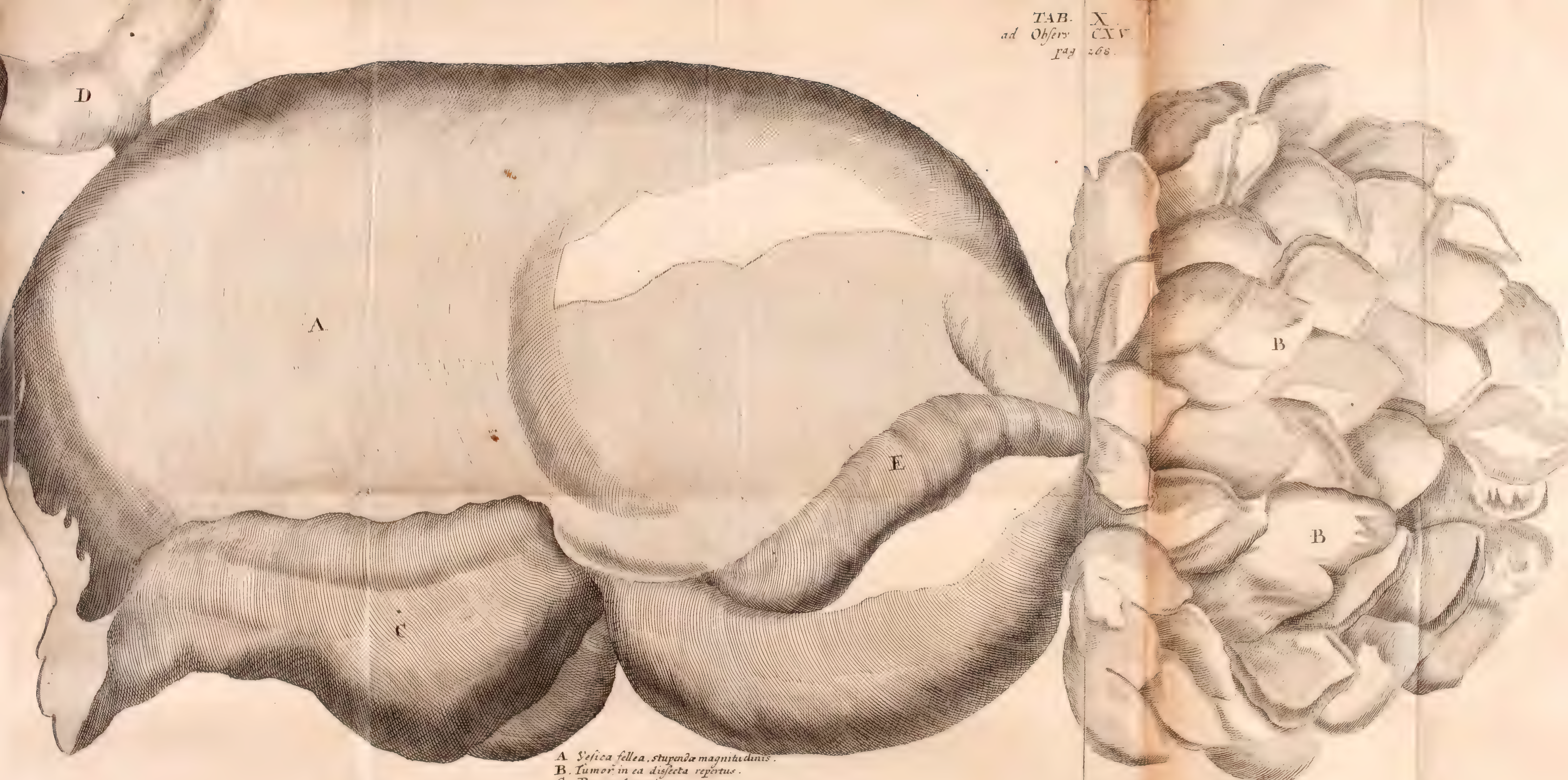
PUer nobilis duos ætatis annos nondum explens, corripitur menſe Decembri anni C. 1723 (alias ſanus & vegetus, ſaltem ſupra ætatem ſapiens & corporis incrementa ſumens,) primò languoribus & muſſitantibus in abdomine torminibus, ut de punčturis intra abdomen ſe exſerentibus frequentius querimonias duxerit. His nihil obſtantibus, nihilominus bene ingerit, benè digerit, benè egerit, & benè dormit, niſi à doloribus excitatus fuerit. Parentes hinc ſecuri facti, tranſiens fore malum reputabant, nec malum quendam eventum inde ſibi promittebant. Pro peregrino ſaltem indicio capiebat nobilis mater, quod ſuum conſortium & confabulationem amicam, in tali quiritante ſtatu, puer ægrè ferret, & ſolo cum Nutrice, uti appellabatur, commercio proximo delectaretur, hinc moroſitatem quandam ſubeſſe reputans, ipſum quandoque increpavit, ſed nil mutatus ſemper manſit averſus. Tandem quodam die inopinatò puellum in ſinu Nutricis cubantem rigida quædam prehendit tenſio, qua etiam oculi aperti torvi tenebantur. Quo aſpectu perculſa nutrix magnâ vociferatione ad parentes accurrit, qui poſtmodum recurrentes ejusmodi paroxyſmos admodum conſternati ipſimet conſpexerunt. Perferuntur ad me ſtatim litteræ hujus

circiter tenoris. *Puellus ut ſupra intra paucos dies indiſpoſitione laborat, non equidem calet nec friget, appetitus ipſi hactenus conſtitit, alvi etiam habuit libertatem, ſaltem quod tormina ventris ſentiat ex corporis volutatione & inquieta jactatione præſumimus. Specificum Cephalicum Michaelis exhibitum quidem eſt, quod nobis ſemper ad manus eſt, ſed nihil præſtitit*, quare ſine mora accerſor, inſtructus remediis contra paralyſin vel Epilepſiam.

Ipſe præſens acceſſiones paroxyſmorum ita ſe habere obſervavi. Jacebat puer perpetuò ſoporoſus, lenem ſaltem ducens ſpiritum, nec expaveſcens, uti alias in ejusmodi caſibus ſolet, ſomnum tamen profundum non eſſe, ex eo pateſcebat, quod clauſis adhuc oculis, Nutricem appellaret aut potum poſceret aut de puncturis, rarò ſaltem venientibus, quiritaret. Expergefactus verè & apertis tum oculis, præmiſſo uno vel altero ſuſpirio, confeſtim ſuo paroxyſmo tetanode corripiebatur, qui ſpeciatim in torvis & ſiniſtrorſum verſis rigidis oculis cognoſcebatur. Reſpiratio tum erat quaſi ſufflaminata. Et prout illa fiebat liberior, tum profundo ſolvebatur ſuſpirio ſingultuoſo, & in inteſtinis ſtrepitus & borborygmi audiebantur. Tragica talis ſcena communiter binis ſe invicem mox excipientibus vicibus in uno ludebatur paroxyſmo, quo ſuperato iterum in ſoporem propendebat patiens & ita induciarum tempus conſumebat. Potus, quem interea per vices poſcebat, difficulter & quaſi reſtagnans per œſophagum deſcendebat in Ventriculum. Pulſus erat inæqualis in rythmo & admodum frequenter intermittens. Dextrum brachium, flagelli inſtar ſusque deque movebat gnaviter, ſiniſtro quieſcente, nec minus pedibus etiam frequenter calcitrabat, ac ſi tegmina corporis impatienter ferret. De cetero calore febrili deſtitutus.

Dabam ſtatim poſt meum acceſſum pulverem ex auro fulm. gr. iß. cum Magneſiæ gr. vj. cujus effectus, cum retardaret, injiciebatur Clyſter. & vix inſerta fiſtulâ, præſto erant fæces deturbatæ, ſed ſtrictô anô, retentæ. Recurrebant quidem

TAB. X.
ad Obſerv. CXV.
pag. 268.

A. Veſica fellea, stupendæ magnitudinis.
B. Tumor in ea diſſecta repertus.
C. Portio hepatis.
D. Pars inteſtini duodeni.
E. Ligamentum rotundum, fundo veſicæ adnatum.

dem poſthæc acceſſiones, ſed longioribus horarum intervallis, & potus nunc liberius deſcendebat in Ventriculum. Subjungebatur mox pulvis laxans ex Mercurio dulci, acuatus cum reſina præparata, ſed iterum ultra terminum, quaſi nihil acturus, reſtitabat, ut denuo Clyſterem adhibere neceſſarium duxerim. Quô applicato, fæces erant præ[illegible]bus. Sequebatur poſt horum remediorum uſum admodu[illegible]olerabilis patientis ſtatus, totaque nox inſequens ſine ullo inſultu convulſivo tranſigebatur. Et, ſic magnam parentes ponebant ſpem in filii reconvaleſcentia, egoque meditabar abitum, commendans *Eſſentiam dulcem Hallenſium*, cujus uſu, magnæ debilitates, in quibus puer à morbo projectus erat, ad ſenſum vinci poſſent, quam etiam per tabellarium ſtatim accerſi curarunt. Sed o caducam & fallacem ſpem! circa Meridiem eadem iterum & magis increbeſcens cum miſero patiente ludebatur tragœdia, antedicta omnia fiebant per momenta pejora, & quæ hactenus interius ſaltem Meſenterium verſus Diaphragma rigidè ſtringebat convulſio, nunc ſe quoque ad extra vertebat, ſiniſtrumque brachium hactenus liberum, immobile & rigidum ad pectus applicatum tenebat per intervalla, ut tum nulla vi avelli poſſet. Nunc etiam pollices in pugnum colligebantur, ambæque manus per vices extenſæ tremulâ convulſione concutiebantur. Imò ipſa reſpiratio mox erat intercepta & quaſi nulla, mox iterum ſonora & ronchoſa ut Mortis hunc eſſe apparatum omnes & ſinguli crederent. Interea non intermittebatur Remediorum, ubi dabatur exhibendi commoditas, uſus, quô autem nihil amplius proficiebatur. In his conclamatis circumſtantiis Tabellarius redux affert Eſſentiam dulcem, cujus 8. guttas ipſemet in Vino opportuno tempore, ubi ſtertor remiſerat, patienti dedi, quas etiam commode deglutiverat. Tempus tum erat ſerotinum nec apparebat ulla dictarum circumſtantiarum mutatio. Præces ad DEus fundebantur ſedulæ quibus impetrare ſperabant ab Eo mitiorem moribundi filii exſolutionem. Nec quicquam aliud, quam

 certa

certa mortis hac ipſa nocte ingruens hora, ab omnibus & ſingulis expectabatur. Aſt, quod mirum erat, miſellus patiens ſupremam ſuam horam in elapſa nocte nondum attingerat, nihil interea nec in pejus nec in melius mutatus. Jacebat extremè debilis inter pedum & brachii dextri jactationes perpetuas in concatenatis ſui mali acceſſionibus, ronchoſus & moribundus; & cum nunc demum per diem, ſupremum fatum expectandum eſſe omnes conſiderent, Ego condolens diſceſſi, die Decembri nono, nec mihi aliud quid perſuaſi, quàm quod patientis fatalis hora non multum poſt meum diſceſſum, acciderit. Sed hem! die ejusdem Decembris undecimo ſequentis tenoris ad me perferuntur Litteræ, à Parente conſcriptæ. *Teneor, Te, Domine Doctor, de noſtro ſtatu informare, ubi ſine dubio pro Miraculo habebis, quod & nos pro illo habemus, quod puer noſter non ſaltem adhuc vivat, ſed etiam, poſt agonem per 24. horas & ultra durantem, in tantum immutatus ſit, ut fermè novam de reconvaleſcentia futura ſpem conceperim. Iſto, quo diſceſſeras die, circa horam circiter primam obſervabamus in patiente aliquam mutationem, quare ſex guttas Eſſentiæ dulcis ipſi exhibebamus. Horâ tertiâ major notabatur mutatio, hinc quartâ iterum dabantur guttulæ quinque. Horâ quintâ motus convulſivi remittebant, ronchi ceſſabant & in ſoporem devolvebatur, ſub quo erumpebat ſudor. Per inſequentem noctem binas ſaltem mali expertus eſt acceſſiones, ſed admodum debiles, ſub ipſa ſoporis & ſudoris continuatione. Interea Eſſentia dulcis, primò, per ſingulas, remittente autem malo, per binas ac trinas horas, exhibita fuit. Qua etiam, favente Divinâ benedictione, univerſa mali acceſſio in totum ſublata eſt, ut ab hora quarta matutina diei Decembris decimi, non amplius apparuerit, ipſi etiam reſpirationi, abolito omni roncho, ſua reſtituta ſit libertas, adeoque ad hoc usque tempus, quo litteræ ſcriptæ, ultra 30. exceſſerint horæ ab omni acceſſione vacuæ. Continuè potiùs dormit, luridumque illum ac emortualem faciei colorem iterum amiſit, mucida nonnunquam ſatis vegete tuſſi expectorans. Hanc ob cauſam ipſi quandoque tan-*

tillum

tillum ſyrupi violarum dedimus aſſumſit iterum etiam aliquid de juſculis cereviſiariis , jura carnium reſpuens. Cum igitur nunc magis de morbo pectorali metuamus præſentiam Domini Doctoris iterum expetimus, Eſſentiæ dulcis uſum interim continuantes divinorumque decretorum curſum patiente reverentiâ placidè expectantes. Accedens circa ſeptimam veſpertinam, omnia in litteris conſignata , vera eſſe , offendi. Appellabat iterum patiens ſuam nutricem , poſcebat potum , aſſumebat Eſſentiam dulcem, alvus ipſi erat ſoluta , comedebat ſimilam ſyrupo violarum imprægnatam, ab omni ſpaſmorum acceſſione erat liber, ſiniſtra ſaltem oculi palpebra ſimul cum dextra non levabatur , quoniam tonus illam magis quam alteram deſtituerat. Pulſus interea & in rythmo factus erat æqualis , & ſine pauſa continuus magis celer potius & frequens , imò verminoſus. Caput hinc etiam magis calebat & manuum volæ. Præſumebam poſſe febriles motus continuos , convulſivos ſolvere & excipere , qualem caſum in propriis meis liberis aliquando habueram , ſuaſi hinc ut Clyſter injiceretur , quod etiam factum erat. Parentes aliquâ ſpe melioris eventus lactati , cubitum ibant ſecurius. Mane inſequente die duodecimi Decembris inter ſextam & ſeptimam, iterum immutabatur univerſus hujus patientis ſtatus , omnesque , quibus intererat, ex plumis advolabant ubi demum verum , emortualem, ſtertentem puer ducebat Spiritum , eique reddebat inter fuſas ad DEum preces , qui dederat.

Epicriſis.

In vero Capitis Clavo Hypochondriaco magnus ſymptomatum offenditur ſymbolismus cum tali infantum meſenterica tetanode convulſione. Utrinque conſpirant Hypochondria cum Meningibus. Quò magis inferiora excretoria præcluduntur ſpaſticè , eò major eſt regurgitatio ad ſuperiora, qua partes tenduntur & extenduntur ſ nſibilius Quantum incarcerati flatus hanc tragœdiam augeant , ipſa morborum hiſto-

hiſtoria benè obſervata loquitur. Quod in infantibus Natura ad convulſiones faciliùs devolvatur quàm in adultis, ipſius unicæ magis ad vitalia attentioni vigili & hinc valdè ſenſili, imputandum eſt. Quod ceterum Eſſentiam dulcem attinet, fateor, me diu ex quodam inſuperabili præjudicio hæſitaſſe, antequam aliquam in ipſam fiduciam ponere potuerim. Demum vicit cupido tentandi monſtrum illud horrendum præjudicii, quod totum faſcinat mundum, illamque aliquoties in caſibus deploratis, & ubi officinalium pretioſiſſima nos deſtituunt præparata, exhibui cum ſingulari efficacia. Prolixum foret Exempla hic allegare. Id ſaltem breviſſimis dicam, dictam *Eſſentiam dulcem in affectibus, quæ deſtitutionem à Tono pro fundamento habent, mira præſtare, ad quæ nunc accedit, quod etiam valeat Toni protervas exacerbationes compeſcere.* Adeoque Remedium eſt, quod ſanis exhibendum non eſt, qui ejus efficaciam eludunt, ſed debilibus & verè ægrotis, nec promiſcuè omnibus & ſingulis, ſed illis, quos ordinaria remedia deſtituunt.

(Wrizena Auguſtam Vindel. d. 12. Dec. A. 1723. miſſa.)

OBSERVATIO CXXVII.

DN. JOHANNIS CONRADI BRUNNERI LIB. BARONIS à BRUNN.

Experimentum circa Podagram cum Nephritide.

LAc, natura omnibus deſtinatum alimentum, ſalutare promittit quoque medicamentum: partibus ſanis alendis cùm ſit aptum, ægrotantibus quoque reficiendis erit idoneum. Succum præbet mitem, naturæ gratum, balſamicum, nùlli non acceptum, niſi organum guſtus vitiarit lautitiis, ſaporibus, qui ſeculi mos eſt, multifariis & irritamentis pravam conſuetudinem contraxerit.

Lactis

Lactis beneficium cùm in aliis, cum viris Celeberrimis, tum in meipſo expertus ſum proprio experimento, quod cum aliis communicare publici intereſſe putavi.

Medicus ſeptuaginta annorum, natus parente podagrico, matre nephritica, non multos, ſi vis, nullos commiſi exceſſus, ſtudiis addictus, à juventute integra uſus ſum valetudine; itinera per Germaniam, Galliam, Angliam atque Bataviam ſtudia ſecutus, bene tuli. Primordia nephritidis ſenſi anno ætatis vigeſimo quarto Pariſiis, ubi multum ſabuli flavi minxi ac tenuis, poſtea craſſioris, cùm aliàs, tum præſertim quando bibi meracius. Provectior ætate lapillos genui in renibus & excrevi majuſculos cum ſolitis doloribus, præſertim à potu vini albi, Rhenani, Moſellani, Nicrini, multiplici experientia edoctus.

Annum quinquageſimum ſupergreſſus podagræ quoque inſultus ſenſi primùm ex pedis dextri radice pollicis; abhinc ſiniſtri; poſtea genua inceſſit; inde manus, cubitos humerosque; collum denique & nullam non partem variè afflixit, per intervalla primò longiora, poſtea breviora, & me muneri obeundo tantùm non inhabilem reddidit; quin interiora identidem affici, ſtomachum præſertim, timidè ſenſi. Paroxyſmum podagricum plerumque excepit nephriticus, quo calculum excluſi, & fere nunquam non ſabulum cum urina reddidi, futuri paroxyſmi nuntia. Varia tentavi, nec ſine ſucceſſu. Tandem verò metu graviorum cogitatio ſubiit de lacte, communi podagricorum, quos intemperies gulæ non ſubjugavit, ſolatio. Poſt multas difficultates noſtro ſeculo inſuperabiles vicit tandem amor ſanitatis tam propriæ, quam proximi; indignum ratus medico, nemini prodeſſe & pane veſci, ceu inutile terræ pondus.

Auſpicatus ſum curam lactis menſe Aprili anni quem agimus MDCCXXIII. cum bono Deo & continuavi hucusque xxv. Octobr. quo hæc ſcribo eo cum ſucceſſu, ut ab eo tempore neque podagræ, neque nephritidis dolores ſenſerim,

qui ante immunis nunquam penitus fui. Appeto; digero citra moleſtiam; non ſitio; egero debito: & quod mirum eſt, ne micam quidem ſabuli ab omni tempore video; nec hæmorrhoides, quas antehac habui; dormio bene; pulſum quem olim habui celerem, nunc tardum, plenum & fortem percipio; habitus corporis augeſcit, & vires creſcunt; verbo: integra per Dei gratiam nunc fruor valetudine; melius quoque ambulo, pedibus manibusque utor, niſi quod partes affectæ ad eam integritatem hactenus quidem non redierint atque robur, quod ante magnum habui, ad actiones peragendas. Quæ quidem bona, Deo benedicente, lacti debeo. Cujus vaccini recens mulcti mane ℔j. circiter haurio; loco prandii tantundem cum ſimila cocti comedo; poſtea bibo lactis non calefacti ℔iß. circiter; hora octava loco cœnæ iterum lactis cum ſimila cocti ℔j plus minus comedo, & iturus cubitum ℔ß. bibo, cætera contentus nec comedo nec aliud quicquam à ſex menſibus bibo, nec ulla me lubido capit aliis accumbentem, dulci valetudinis fructu contentum. Natura certe paucis contenta, quæ ordinavit. Hæc obſervatio, ut & aliis proſpere eveniat, votorum eſt alterum.

OBSERVATIO CXXVIII.

DN. JOHANNIS CONRADI BRUNNERI LIB. BAR. à BRUNN.

Experimentum de Virtute Corticis Peruviani adſtringente.

POſt innumera experimenta quibus Cortex Peruvianus ſe commendavit generi humano, ceu nobile & præſtans remedium, diſputatio tandem de modo operandi, adſtringendo an reſolvendo febres fuget, orta fuit inter doctos; cùm tamen virtus medicamentorum, ut & aliorum effectuum in natura non tam à priori (alias inermes eſſemus a medicis) quàm

quàm à poſteriori & experientia diſcatur. Prior de virtute adſtrictoria opinio tam alte inſedit mentibus, ut pleroſque ſiniſtros eventus, (in febribus, uti olim, & nunc haut infrequentes,) huic Cortici tribuerint, ejusque uſum diſſuaſerint, unde ad nomen ejus horret vulgus ut perire, (tanta eſt hominum vecordia!) quàm hoc ſanari malint ægrotantes. Unum, quod nuper obtigit, innumeris addere liceat experimentis, unde veritas fortè aut falſitas opinionum diluceſcat.

Hebræa viginti quatuor annorum non invenuſta, capillis flavis, facie roſea, ſtatura pumila, à ſeptem annis maritata, duos peperit infantes. Circa medium geſtationis tempus plerumque intumuerant pedes œdemate ad genua usque. Gravida ſeptimo menſe, dum febres impenſe graſſabantur Manheimii, ubi degit, & ipſa febre correpta fuit anno MDCC XXII. adeo ut duos conſecutive dies paroxyſmum habuerit, plerumque circa quartam aut quintam veſpertinam cum frigore, ſubſequente calore. Urina rubra, pauca, craſſa, frigore turbata cum ſedimento ſimili, lateritio; abhinc ſine febri diem unum fuit; quarto paroxyſmus, duosque conſecutive dies, uti ante rediit. Quod autem ægram cum propinquis angebat quam maximè, fuit tumor hydropicus ingens, qui crevit & lumbos jam ſuperavit; noctu propter ſpirandi difficultatem, è lecto ad captandum aërem ſeſe proripere coacta fuit. Varii varia, uti pilulas de ammoniaco, millepedum quoque uſum ſuaſere, citra profectum. Specifico autem antifebrili ex Cortice minus fidentes, ne incraſſatio humorum major fieret, & hinc obſtructiones vaſorum lymphaticorum frequentiores, cum hydropis incremento. In re ancipiti vocatus, ſuaſi Corticem Peruvianum formâ pilularum, qua tegerem tam horrendum medicamentum, ſequenti methodo.

℞. Cortic. Peruv. ℥ß.
Regul. Antimon. medicin. ʒj.
Myrrh. ℈ß.
Caſtor. gr. v.

Cinnab. Antimon. ℈ß.
Extr. trifol. febr. ℈iiij.
Miſce c. ſolut. Tragac. fiant
pilulæ ex ʒj. xvij. de aurentur.
Doſis xiij. ter in die ſuper bibendo ſcutellam calidæ.

Hiſce uſa, primis diebus citra profectum, convaleſcentiam tantum non deſperavit gravida. Tertia hinc aut quarta die paroxyſmus levior, poſtea continuato uſu penitus emanſit. *Urina*, quod notatu dignum, quodque in aliis mecum alii ab uſu Corticis obſervarunt Practici, *tenuior*, *fluidior*, *minusque tincta*, *copioſior præſertim apparuit; adeo ut mediam partem urinæ plus reddiderit ægra*, *quàm fluidorum potulentorum aſſumpſit.* Evidenti, ni fallor, indicio & experimento non incertiori, corporis fluida non ſpiſſiora, ſed tenuiora atque fluidiora uſu Corticis reddi. Appetitus abhinc & ſomnus rediit cum virium incremento, decremento autem tumoris hydropici manifeſto, adeo ut eo, quo hæc ſcripſeram, die ad integram valetudinem redierit ægra, appetat, digerat, egerat, dormiat, cum ſenſu moventis ſe in utero fœtus, quem juſto poſthac tempore enixa eſt ſanum, anno abhinc ſuperſtitem, ipſa autem integra utitur gaudetque utriusque ſanitate.

(A. 1723. d. 24. Dec. exhibitæ.)

OB-

OBSERVATIO CXXIX.

DN. D. JOHANNIS ADAMI LIMPRECHTI.

Hiſtoria Graminis abſciſſi, radice in loco natali relictâ, filo in faſciculum colligati, in hypocauſto calido, inverſo modo ſuſpenſi, omni aquâ & terrâ deſtituti, media hyeme augmentum capientis.

DEcennium abiit, ex quo Neo-Angermundæ in Marchiâ Uckeranâ, tempore hyemali, in hypocauſto calido Dn. Mülleri Senioris, Pharmacopæi & poſtea Conſulis Oppidi in his oris quondam Celebris, ante ſexennium circiter è viventium numero erepti, conſpiciebam ex ſuperiora ſpeculi parte aliquid pendere ad figuram accedens plumarum quibus Nobiles & militiæ dediti Officiales pileos ſuos olim ornare conſueverunt, de quo mihi referebatur: moris eſſe ibidem ut ex Freyenwaldenſi fonte ſalutifero quatuor Milliaribus Neo-Angermündâ diſtante, tale quid reportarent. Hoc quotidiè obſervabam magis magisque ſeſe explicare, ita ut inverſo etiam modo ſuſpenſum, nec loco ſuo remotum, absque ulla humiditate mediâ hyeme augmentaretur.

Res mihi videbatur ulteriore inquiſitione digna, quare cum Academ. Noſtræ Præſide DN. LUCA SCHROEKIO eam communicabam, 1714. die 6. Dec. qui anno ſeq. die ſeptimo Januarii mihi ita reſpondebat. De Gramine ſine radice per dimidium anni ſpatium & ulterius ſuſpenſo, nihilominus tamen incrementum capiente nihil mihi innotuit. Cum is vero ſequente anno die nono Julii occaſionem commodam indicaſſet, ex Nundinis Francofurti ad Viadrum celebratis, menſe Novembre, eodem adhuc anno, illud ipſi transmiſi, ſed non eodem anno à loco ſuo natali erat ſeparatum, hinc in Epiſtola meâ addidi, de ejus incremento ulteriore me quodammodo dubitare, quare aliud ejusdem exemplar 1717. menſe Julio

tempore Vernali anni jam memorati radice in terrâ reliᵣâ, abſciſſi, oculis ejus curioſis expoſui.

Poſtmodum, neſcio quo fato, commercium noſtrum litterarium aliquandiu fuit interruptum, usque dum litteræ ejus die 16. Maji 1720. Auguſtæ Vindelicorum ſcriptæ ad manus meas pervenerint, in quibus hæc verba continentur: Neſcio an ultimas meas die 16. April 1717. exaratas acceperis, in quibus de Gramine illo plumoſo mentem meam aperueram. Gramen illud tum noviter collectum examini à me ſtudioſè expoſitum, germinationem & incrementum in hyeme & alio tempore oculis non exhibuit.

Reſpondi: Litteras ejus die 16. April 1717. ad me datas, me nondum vidiſſe, ligaturam graminis de novo miſſi paulo firmiorem, ſi non alio modo in itinere longiore læſam, in cauſa forſan fuiſſe, cur augmentum ejus percipi non potuerit. Ille vero in litteris die 19. Junii 1721. ſequentia regerit: De Graminis Plumoſi augmento nihil habeo quod judicem, cum experimentum in eo prorſus arefacto repetitum non ſucceſſerit, & ita tuam vel aliorum, qui ex oculari accurata inſpectione rem melius perquirens ſententiam percipere malim. Quæ de Gramine hoc Anno 1717. menſe April ſcripſi, cum litteras iſtas in via periiſſe ex tuis perſpiciam, repetere hic juvat: In Theatri Botanici l. 1. ſect. 16. à Bauhino Gramen ſparteum pennatum appellatur, eleganter deſcribitur ac delineatur, meliusque quàm à Car. Cluſio in Hiſtor. Plant. qui illud Spartum Auſtriacum pennatum vocat. Memini etiam circa Urbem Jenenſem inveniri, loci tamen ſpecialis non amplius recordor.

Dum hæc inter nos tractantur, aperitur mihi occaſio perveniendi in Notitiam Inſpectoris Regii Fontis Freyenwaldenſis, Nobiliſſ. & Experientiſſ. Dn. Doct. Gohlii cum quo Berolini oretenus de hoc gramine multa prolixè confero, qui aliis intentus hucusque de eo non multum fuerat ſollicitus, cum vero ulteriorem ejus inveſtigationem in litteris die 22. Aug. 1721.

Freyen-

Freyenwaldam ad ipſum miſſis rem urgerem, & in ſpecie curioſitati ſuæ exponerem: Jam exactè inquirendum eſſe, an Ramuſculi graminis tantummodo expandantur, an vero villi ejus laterales in longum & latum creſcant, an utrumque fiat, & omnes ejus partes præcipuè apices longitudine ſua augeantur, me enim percepiſſe de augmento graminis cum Balnearum Freyenwaldenſium Præparatore Regio & aliis illud fuiſſe confirmatum, ipſique retuliſſem Experimentum Auguſtæ Vindelicorum non ſucceſſiſſe: Momentum reſcribit die 17. Sept. ejusdem anni attendendum eſſe collectionis hujus graminis, ſi quis velit prætenſum augmentum & incrementum etiam evulſi aridi graminis ſuſpenſi obſervare, nempe tempus quo florere inchoat, ita enim perhibent, ſucceſſu temporis hyberni explicari ſua ſponte magis plumulas iſtas, quæ ſtatum floriditatis ejus conſtituunt. Tantum habeo (ſcribit ulterius de hac materia) quod de gramine plumoſo vel pennato de præſenti certificare poſſum, ſi DEus vitam concedat, non deero quin gramen illud accuratius attendam per ſingula ortus & occaſus ſui tempora & ſic certiores fiemus de ejus vera natura.

Penultimo Septembr. 1721. prænominato Dno Doct. Gohlio ſequentia ſignificanda duxi neceſſaria: Ill. Academ. noſtræ Præſidi paucas quaſdam graminis hujus miſi particulas, quæ ex convolutis foliis facilè extrahi poterant, in ſubtile acumen aſſurgentes, inferius ubi foliis arctius circumdantur, plumula ornatas in qua ſemen contineri judicarem, niſi inverſo naturæ ordine in inferiore culmi parte illam ſeminis thecam obſervaſſem. In ea tamen ſeminis quoddam analogum inveniri mihi videtur, quod verno tempore, ſi DEus vitam & vires conceſſerit terræ committi curabo, & ut Auguſtæ Vindelicorum hoc etiam fiat deſideravi, expectaturus ulteriora Nova Obſervationibus noſtris occurrentia.

Sequente anno die 10. Julii plura de hoc ſubjecto cum ipſo comunico & primo quidem continuationem ſententiæ Magnif. noſtri Præſidis quam his expoſuit verbis: De Gramine Plumoſo

quæ

quæ Nobiliſſ. Dn. D. Gohlius ſcribit, (indicaveram enim Dno Præſidi, ea, quæ Dn. Gohlius de eo ad me ſcripſerat) majorem nonnihil explicationem ſuppeditat atque momentum collectionis tam ſtudioſè obſervandum conjecturam parit, remanentes aliquas ſucci particulas in gramine recenter, ante ſtatum floriditatis collecto ſupereſſe, quæ deinde augmentum illud efficere queunt, quod ſanè ulterior veſtra inquiſitio dubio procul oſtendet, mihi ob arefactum planè quod miſiſti ſpecimen nihil obſervare licuit. Cæterum accuratam hujus graminis deſcriptionem Joh. Scheuchzerus in ſua Agroſtographia 1719. Tiguri edita exhibuit, ex qua fortaſſe Phænomeni hujus explicatio haberi poſſet. Semen in miſſis glumulis nullum invenire potui. Hæc ille: Secundò ſubjungo quæ ego Berolini obſervavi in arido gramine à Te accepto, relicta in terra radice, poſt elapſum effloreſcentiæ ejus ſtatum abſciſſo. Hoc in faſciculum filo colligavi & ſpeculo in hypocauſto meo eo modo ſuſpendi ut ſuprema ejus pars pavimentum ſeu terram verſus ſpectaret, ſic foliaceum tegmen, à quo cauliculus undique tegebatur, imò firmiſſimè cum eo cohærebat, ita ut conjunctim ſtramen firmiter judicaſſes, qua figura, eo, quo hæc ſcribo, tempore ſubligatum adhuc conſpicitur, ſine ullo movente externo ſenſim ſeſe aperuit, & tractu temporis Ariſtam tenuiſſimam, digiti longitudine, in apricum protulit. Tales ariſtas quaſdam cum aliquali labore primùm extrahebam, poſtea foliaceo illo tegmine magis magisque ſeſe explicante, faciliore ſubinde negotio plures acquirebam. Faſciculum earum ulterius examinandum præſentibus offero.

Obſervabis in altera parte ariſtæ, quæ inferior eſt, tuberculum quoddam oblongum, quod grani thecam tamdiu nominabo, usque dum experientia, aut propria, aut aliena ſemen in illo nullum contineri, licet ſit tenuiſſimum, & vix ac ne vix quidem grani nomen mereatur, me docuerit. Extremitas tuberculi hujus inſtar floſculi Typhæ apparet, (wie

ein

ein klein Maß-Kölblein,) taceo, quod in hujus extremitatis fine, ſi diligentius eam aſpexeris, oculis tuis ſeſe oſtenſurum ſit quoddam quaſi lanuginoſum album in pappulos forſan cum tempore, ſi rectè hariolor, abiturum.

Nondum deſino de hiſce ariſtis modo dicto formatis ſingularia Tecum communicare obſervata. Has primò extraxi in lineam rectam ſeſe extendentes, poſtquam autem in faſciculum qualem Tibi transmitto, colligatas clavo alicui ferreo mediante filo appendi, exacto paucorum dierum ſpatio, ſuapte natura in teneriore ejus parte, quæ ſuprema eſt, incurvatas conſpexi & longitudine ſua quodammodo auctas. Magis mirum de Ariſtis iſtis Tibi aperiam: Præterito menſe Aprilis in medio faſciculi magni inverſo modo ſpeculo meo appenſi innumeras ferè ejusmodi ariſtas, quas non ſine labore aliquo prima vice extraxeram, rejecto velamine foliaceo quod ſuperius tegmen vocabam, naturali quaſi inſtinctu in publicum prodire avidas, in transverſum jacentes inveni integras & prædictæ longitudinis rectilineares cum tempore circa partem ſuam tenuem, magis magisque criſpandas.

Vix elapſo menſtruo ſpatio die ſc. nono Auguſti obſervationes ſuas ex loco graminis hujus natali Freyenwalda Berolinum mihi transmittit Nobil Dn. D. Gohlius quæ ita ſonant: Quæ porro circa gramen plumoſum notaverim hæc habes: Statim ac fontem (Freywaldenſem ſc.) ſub finem Maji acceſſi, per Balneatricem vetulam manipulum graminis recenter abſciſſi, mihi aſportari curavi, quem nunc florentem eſſe vetula aſſerebat. Per flores autem intelligebat ſeminium illud caudatum, nunc plumulis ornatum quod colligavi in minutum quendam faſciculum quem nunc accipe. Quod ſi oblongam illam portiunculam, ex qua cauda illa crinita procedit, maſticando examinas, nucleum in meditullio reperies, adeoque veram indolem alicujus ſeminis. Adeoque non capio quomodo ſemen ſit ante florem, aut illud plumoſum non debeat vocari flos, Porro: Elapſo anno ſub finem Auguſti idem

gramen plumoſum ab eadem vetula mihi aſportari curavi, & hærebat in folliculis gramineis idem illud ſemen caudatum, ſed omni lanugine aut plumulis deſtitutum prout Tibi probam ejus hujus anni transmitto. Ubi oblongam illam baſin pro ſemine reputatam, maſticatum etiam tunc nucleum intus contentum diſtinctè comprehendebam. Quid hoc ſibi vult in eodem gramine hæret ſub æſtatis tempus ſeminium plumoſum, ſub autumni & hyemis tempus autem ſeminium idem glabrum? Nec obſervo qui illud caudatum ſeminium verius hyemem ſuas plumulas cadere faciat ut ſic fieret glabrum, nam quæ hic vides in faſciculum collecta per æſtatem pependerunt. Hoc ſaltem aſſerere poſſum, quod iſta caudata ſeminia quæ in manipulo iſto hoc vere collecto nondum plumoſa deprehendebantur, in ipſo hypocauſto, ſic avulſa à terra, plumulas ſuas explicarent. Res mihi adhuc videtur intricata quæ accuratiore obſervatione indiget. Scheuchzerum non poſſideo, ſcire mallem ea, quæ de hoc gramine idem annotaverit.

(Berolino Auguſtam Vind. d. 26. Jan. An. 1724. miſſa.)

OBSERVATIO CXXX.

DN. D. MICH. BERNHARD. VALENTINI.

Felis poſt mortem rediviva.

MAximus anno ſuperiori rumor ſpargebatur de puero quodam in vicino nobis Comitatu Niddano poſt mortem redivivo atque vaticinante, ad quem videndum undique plures, etiam longe diſtantes advolabant. In veritatem hujus rei inquirens forte fortuito incidi in Parentem pueri, nomine Gözium, peræquatorem Haſſo-Darmſtadinum, qui candidè fatebatur, negotium hoc maxima ex parte eſſe fictitium, niſi

quod filius, per aliquot dies quaſi ſyncopticus inſtar mortui jacuerit & paulò poſt ad ſe redierit. Interim bruta quædam è mortuis naturaliter quaſi reſuſcitari poſſe, curioſa nuper obſervatio me docuit. Cùm enim felis quædam domeſtica à frigore hyemali congelata & quaſi exanimata à pueris hinc inde pedibus conculcata & projecta fuiſſet, ancilla eandem in fimetum recondebat fimoque & ſtramine copioſo obruebat. Quid fit? Paucis diebus effluxis tempore nocturno in pariete adjacente immanis ſtrepitus quaſi unguibus excitatus oboritur, qui ancillam permovebat ut ſpectrum aliquod ſubeſſe crederet. Ecce verò ſole exoriente felis ante citata rurſus comparebat & ſic rediviva hinc inde diſcurrebat, ita tamen, ut omne hominum conſortium reſpueret & quaſi rabie correpta torvum videns blandis licet verbis compellata ocyus aufugeret. Fidem relationi huic non tribuiſſem, niſi his oculis meis & mortuam & redivivam conſpexiſſem. Nullus ergò dubito, quin humores circulantes à frigore quaſi congelati ſpiritusque fixati à calore fimeti, rurſus expanſi & in motum acti fuerint; qua ratione felis hæc non aliter vitæ reſtituta fuit ac animalia & inſecta tempore hyemali latitantia & vitam mediam, ut *Helmontius* loquitur, viventia, quæ à calore vernali & æſtivali externo pedetentim reſuſcitantur & ſic quaſi vitæ priſtinæ reſtituuntur. Totum hoc negotium quodammodò illuſtrat alia hiſtoria de ovis gallinaceis à felibus junioribus excluſis, quam alibi communicavi.

OBSERVATIO CXXXI.

DN. D. MICH. BERNHARDI VALENTINI.

Anatome Ardeæ Stellaris.

HAud ita pridem adferebatur mihi Ardea Stellaris ſeu Botaurus (vulgo ein Rohrdummel) ut qualis avis eſſet diſpicerem, in cujus anatome, veriſſima eſſe comperi, quæ *Jonſtonus*

nus in Hiſt. nat. de avibus p. 104. de interaneis ejus habet. Cumprimis admirabar in illa curioſiſſimam aſperæ arteriæ ſtructuram, de quâ laudatus mòdò ſcriptor ſeqq. refert: „ Aſpera arteria in ea tota continua eſt, larynx nulla, nec „ quod huic analogia quadam reſpondeat. Damnum hoc „ compenſare voluiſſe natura videtur *canalium duorum* hinc „ inde in pulmones utrosque abeuntium ſtructura. Ita enim „ fabricati ſunt, ut annuli cartilaginei minimè totum abſolvant „ circulum, ſed exteriori duntaxat parte medium: interiori, „ ubi aliis avibus hi circuli fiſſura quadam in longum tantùm „ diſſecantur, membrana tenuiſſima, alteram canalis divaricati „ exactè medietatem abſolvens, plana & æquabilis obtenditur: „ quin & hemicycli latus exterius componentes rari admodum „ interjectis ſubtiliſſimis membranis ſive tunicis ad faciliorem „ & majorem diſtinctionem facti ſunt, quo nempe longiſſi- „ mus & hoc facile tumeſcere meatu conceptus roſtro in „ aquam inſerto aliquandiu retentus, tandem per apertum & „ extractum, quà data porta, maximo impetu erumperet. Delineationem aliqualem è *Blaſio* vid. in *Amphitheatro* noſtro *Zootomico Tab. LIII, Fig. 7. & 14.* Simili apparatu & ſtructura aſperæ arteriæ grus eundem ferè clangorem in aëre formac ac clangula, cujus Anatomen in *præcedenti Centuriâ Ephem.* communicavi. Ea ipſa Ardea Stellaris roſtrum ſubito ex aqua extrahens boatum inſtar alicujus tauri edit, cujus intuitu quoque *Plinio taurus* dicitur. Sonitus ſanè talis ignorantibus ſæpe horrorem & terrorem incutit, ita ut Eccleſiaſtes quidam Megalindanus cum Ardea quædam Stellaris in pratis uliginoſis prope oppidum ſe abſconderet boatumque conſuetum ſæpe emitteret, Auditoribus ſuis monſtro hoc (mit dem Thier in der Lücken-bach) minatus ſit, nî reſipuerint & à peccatis abſtinuerint.

(Giſsâ d. 15. Apr. An. 1724.
Auguſt. Vindel. miſſæ.)

OB-

OBSERVATIO CXXXII.

DN. LIC. CONRADI MICHAELIS VALENTINI.

Cuculus à Rubecula enutritus.

CUrrucam ſubditum adulterato fœtum nido cuculum enutrire, non tantum vulgus, ſed & eruditi perhibent. Vid. *Jonſton in Hiſtor. Nat. de Avibus pag. 15.* Idem & ab aliis aviculis fieri, ipſa experientia & αὐτοψία me nuper docuit. Cùm aliis enim in ſylva Atzenhainenſi obambulando vidi Rubeculam ſæpius advolantem majori è nido eminenti avi cibum adferre, unde propius accedendo obſervabam eſſe Cuculum, hincque concluſi Cuculum nullo diſcrimine habito aliarum avium nidum adulterare, illarumque ovulis exhauſtis propria ſupponere. An autem Cuculi illi à novercis quaſi enutriti adòleſcendo nutrices ſuas enecent & devorent, de eo adhuc ſub judice lis eſt, neque certi quid compertum habeo. Probabile reddit rapacitas illorum, indeque natum eſt proverbium quod priſtinorum beneficiorum immemores ſuisque Bonifaciis nocentes, ingratos vocemus Cuculos.

OBSERVATIO CXXXIII.

DN. LIC. CONRADI MICHAELIS VALENTINI.

Petroſelinum Antiphthiriaſicum.

PLurimas herbarum etiàm vulgatiſſimarum Vires ſpecificas in manibus plebejorum adhuc hærere, commune noſtratium experimentum adſtruit, quò pediculos in capite puerorum ſemine petroſelini pulveriſato enecare norunt, de quo

Botanici & herbariorum ſcriptores magis muti ſunt quàm piſces. Hoc ipſum polychreſtum longè tutius eſt quam ſemen ſtaphiſagriæ aut Mercurius, ſimulque ad conſolidationem ulcuſculorum, tineæ & favi in capite ἐπιβάλλον μέρος ſuum confert. Petroſelinum hoc magna in copia ad Petronellam, Hungariæ civitatem, inter Viennam & Poſoniam ſuccreſcere, indeque nomen ſuum obtinere *Edvvardus Brovvn* in *itinerar. pag. 103.* ἀυτόπτης teſtatur.

OBSERVATIO CXXXIV.

DN. LIC. CONRADI MICHAELIS VALENTINI.

Narciſſo-Levcoii radix vomitoria.

PErtinet huc radicis Narciſſo-Levcoii vis emetica forte fortuito nuperrimè, Anno 1724. Gieſſæ obſervata. Cùm enim puella ruſtica bulbulos ejus, recentes è terra erutos, pro cepis minoribus, quas barbaro nomine cipollas vocant, hinc inde divenderet, iisque Domini Secretarii Mogii Uxor cibos condiret, omnes è familia ejus quotquot easdem devorarunt, ipſo Paſchatis feſto crebris vomitibus corripiebantur, unde iisdem plebeji loco vomitorii uti poſſent.

OBSERVATIO CXXXV.

DN. LIC. CONRADI MICHAELIS VALENTINI.

Carlina in Haſſia Inventa.

RAriſſimam his in oris herbam anno ſuperiori 1723. in ſylva Grünbergenſi reperi, quam Comes & Amicus meus Dominus Heuſſerus, Redituum Principalium Præfectus, in Italia

Italia olim obſervarat, & cum nonniſi unicam ejus ſtirpem invenire potuiſſemus, ſemen ab avibus peregrinis illuc delatum eſſe conjiciebat. Erat autem elegantiſſima Carlinæ ſpecies, quæ *Caſp. Bauhino in Pinac. & Turnefortio I. H. p. 500.* Carlina acaulos magno purpureo flore; *Columnæ P. I. 29.* & *Rajo H. P. 289.* Acanthoides parva Apula, *Barrelierio* autem Acarna atractylis folio amplo purpureo flore prolifero dicitur, qui ultimus nitidiſſimam ejus figuram exhibet in *Iconibus plantarum* per *Galliam, Italiam & Hiſpaniam obſervatarum, num. 483.* Semen ejus Hortulano Academiæ Giſſenæ transmiſi, ut peregrinus hic hoſpes incola fiat Haſſiæ.

(Giſſa, d. 15. Apr. An. 1724.
Auguſt. Vind. miſſa.)

OBSERVATIO CXXXVI.

DN. D. GEORGII TOBIÆ WEISMANNI.

Mictus & Vomitus Magicus.

Virgo ruſtica, Chriſtiana Baurin, Nicro-Tailfingenſis, annor. jam 34. temperamenti ſanguineo-melancholici, maturè aſt irregulariter in hoc usque tempus menſtruata, ante 14. annos ex principio ſibi ſuſpecto motibus ſubitò corripitur Epilepticis, una cum paralyſi dextri lateris imperfecta, jungebatur nonnunquam, præter aphoniam ſat diuturnam, tanta deglutiendi difficultas, ut ne guttulam liquidi cujuscunque per fauces admittere valuerit, ita ut ſub miſerrimo tali ſtatu ſæpe per plurimos dies ab omni cibo potuque feriari fuerit coacta. Secta aliquoties in paroxyſmo vena, nec non repetitus Ferinarum uſus utrique malo modicas attulere ſuppetias. Anno 1719. graſſantibus undiquaque per univerſam ferè patriam, febb. epidemiis intermittentibus, ipſa quoque per integrum annum laborabat hoc malo, neutiquam ſilentibus, ſed intercurrentibus maxima cum moleſtia conſuetis convulſionibus.

Bien-

Biennio abhinc, Altdorffi, pago priori vicino, apud fratrem degens, nocte ſibi quadam perſuadet vidiſſe fœminam lecto adrepentem, & muſſitante voce, numne dormiat? quærentem audiviſſe, quæ tandem ſuper ipſam devoluta tantopere preſſerit, ut præ animi angore vix reſpirare, multò minùs clamare potuerit, & terrifica hæcce apparitio, non ſemel, ſed omni nocte continuavit, quamdiu in ædibus moraretur fraternis; accidit etiam, ut ingratum hoc phantaſma femur ægræ ſiniſtrum tangendo, ſtigmata quaſi impreſſorum digitorum in illo reliquerit, per trimeſtre conſpicua. Poſt intumuit genu, primò ſine dolore, aucto dein maximis cum cruciatibus, junctis ſimul Urinæ difficultate & ardore. Ad Sorores Nicro-Talfingam delata priores quidem apparitiones nocturnas non amplius experiebâtur, aſt genu occupabat prægrandis tumor livido-fuſcus, ſtriatus, nodoſus, imò monſtroſus cum atrociſſimis doloribus. Chirurgus advocatus renuit aperire tumorem, ſuſpicans, latere quid intus altiore indagine dignum, imponit tamen Emplaſtrum defenſivum, poſt bidui moram, præſente Medico, illum inciſurus. Aſt ſequenti die advolat ægræ ſoror, referens, excreviſſe iſtam præterita nocte inter acerbiſſimos cruciatus per vices cum Urina turbida, cruenta, ea quæ afferat, ſcilicet fruſtilla vitri viridiuſculi plurima, rotunda, multangula, majora & minora, clavos ſoleares, aciculas integras & horum inſtar recurvas, uncinulas, Hafften, ut vocant, mares & fœminas. Hæc tragœdia ludebatur, quotiescunque lotium exire volebat, quod tamen retinere ſtudebat, dolores, quibus obnoxia, licet in caſſum, vitatura, imò & potum formidabat, ne ſtimularet Urina renovatione prioris torturæ. Medicus cum Chirurgo ſequenti die præſens tumorem genu cum admiratione videt quaſi evanuiſſe, referebatque ægra, ſenſiſſe ſe per puncturas & ſtricturas, quomodo ſupranaturalia iſta verſus veſicam fuerint mota & promota; diſſipatæ ſenſim fuerunt, tumoris reliquiæ & genu penitus reſtitutum, quæ autem antea cum Urina dolorificè ejiciebantur, poſtea,

poſtea, mutato loco, prævia doloroſiſſima cardialgia egerebantur per vomitus cum pauco ſanguine & juncta aphonia atque deglutionis difficultate maxima plurium dierum. Re ad Magiſtratum ſuperiorem delata, in urbem noſtram, Nurtingam, transportata fuit, ut ſub inſpectione & cura Medica eò attentius & diligentius poſſet obſervari, tractarique; adhibita medicamenta appropriata, roborantia, Nervina, ſpecifica ſic dicta, diu erant ſine effectu, imò frequentius vehementiusque convellebatur, vomitus magici continuabant, ceſſantes tamen ſubſequo tempore, & ſuccedentibus in illorum locum variis moliminibus febrilibus, per chinata poſt ſublata; retinebamus apud nos ægram ſic per DEI gratiam reſtitutam adhuc per bimeſtre, liberam ab omni ulteriori inſultu, dein reddebatur ſuis, incolumis, excepta paralyſi dextri lateris. Sed quàm breve fuit gaudium! vix ſeptimana effluxerat poſt reditum in pagum Talfingam, ecce! febris redibat & vomitus priorum, nempe vitrorum, clavorum, acuum, acicularum, cum convulſionibus, aphonia, viriumque languore ſummo; redeundum ſic nobis erat ad priorem methodum, aſt ruebant omnia in pejus, hinc ſecunda vice huc transportari jubebatur; inſtitimus antimagicis, impr. Balſam. Magic. Pforzh. in larga admodum doſi, dedimus ℞ ♂. helleb. c. Liqu. C. C. S. haud pepercimus fumigationibus, appendimus amuleta, cremavimus excreta recentia ſanguine & ſaliva madida aperto igne valido ſub dio, ſed augeri videbatur malum, placebat itaque feriari pauliſper à ſic dictis ſpecificis, & parum & raro quicquam egerebatur, induciæ apparebant gratiſſimæ per tres ſeptimanas. Sub rebus hiſce geſtis emanſerunt motus convulſivi alias conſueti, ſilente autem altero malo, redierunt tanta cum violentia, ut & partes paralyticæ per totam diem noctemque crudeliſſimè quaterentur, hanc miſeriam iterum ſequebatur aphonia, tantaque faucium conſtrictio, ut in tertiam usque ſeptimanam ne guttulam liquidi deglutire potuerit, fato hinc ſuo, triſti ſpectaculo, relicta. Verùm nondum erat ſatis

miſeriarum. Præter omnem ſpem & expectationem, facto aliquo quaſi fragore in collo, ſenſim redibant loquela, deglutitio, vires proſtratæ, & vivere denuò incipiebat, quæ dudum ab omnibus tumulo erat deſtinata. Conquerebatur dein ſæpiuſculè de ventriculi roſivo dolore, quaſi vivi quid intus lateret, nec ſuſpicio erat vana, peregrinus enim ibi alebatur hoſpes, vermis teres, craſſiuſculus, tres ferè ulnæ quadrantes longus; hic ſui domicilii pertæſus tandem intra motus horridos & ſanguinis rejectiones floridi è faucibus protruſus, vivus, rubicundus, & in extremitate ſua acum transverſim infixam gerens triſtiſſimam hancce ſcenam denique clauſit. Quæ dein in præſens usque tempus in hac ægra obſervavimus, huc redeunt: Convulſiones patitur menſtruas, ſtato tempore, inter Novi ☽. ſc. & primam quadraturam, ſed mites, poſt ſat tolerabiliter degens, lecto nihilominus conſtanter affixa. Anno abhinc ad Ferinas ablegavimus in paralyſi toties ipſi proficuas, nec hac vice caruerunt bono ſucceſſu, alacris enim & vegeta ad nos rediit, ita ut magno cum gaudio jam extra lectum verſari, & fulcris alaribus munita per ædes circumrepere potuerit, hoc verò notabile nobis fuit, quod balneis inſidens, in ſiniſtro pede horrendos perpeſſa fuerit dolores, altero è contra illa bene ferente & multum inde roborato. Nec hoc admiratione indignum cenſemus, heroinam hancce clinicam, quamdiu duraverunt memorati inſultus magici, noctes diesque ne per horulæ quadrantem dormiviſſe; tentavimus ſemel per Laudan. liquid. Sydenh. quietem procurare, ſed tam ſiniſtrum fuit noſtrum tentamen, ut potiùs magis fuerit debilitata, nec in præſentiarum magis dormit, perpetuis vigiliis jamjam aſſueta, viribus nihilominus nihil fracta, & faciem ſemper floridam habitumque corporis turgidulum præ ſe ferens. Aſſuetæ quater per annum vena tunditur, ſanguine effluente laudabili, ſæpiùs veſicatoria admittit, nec corporis luſtratio per lenia Sennata hactenus fuit inutilis. Quem tandem eventum obſervare licuerit

in

in poſterum, qualeque mortis genus expectare, DEus dies-que docebunt, quæ ſuo tempore in complementum hiſtoriæ fideliter communicabimus.

OBSERVATIO CXXXVII.

DN. D. GEORGII TOBIÆ WEISMANNI.

Ferculum Magicum.

PUer annorum quatuordecim per aliquot ſeptimanarum ſpatium male habens, nec ſemper mente ſibi benè conſtans, albos, breves latosque excernere incipiebat vermiculos, convellebantur & diſtorquebantur miſerè artus, imo capiti inſiſtens elatis in altum pedibus ſubitò obrigeſcebat inſtar ligni. Pater hujus ægroti Medicum adiens ex ipſo informari cupiebat, anne hicce filii ſui morbus naturalis curabilisque ipſi videatur, aut non, ſuſpicari enim, à perſona non adeo bonæ famæ datum quid fuiſſe in paſtu, quod cauſa jam ſit hujus tragœdiæ. Reſponſum accepit, affectum eſſe convulſivum, omniaque relata ſymptomata facili negotio à rebus planè naturalibus poſſe habere originem, difficulter admodum decidi, an ſuſpecti quid lateat, inſuper non omnem recuperandæ ſalutis ſpem deeſſe. Octiduo elapſo redit pater afferens ſecum varias lacinias, acus, clavos, ſtupam, confractæ ollæ figulinæ teſtulas plures, indicans, omnes haſce reculas per triduum eructâſſe puerum, jam nec loqui, nec ſtare, nec ambulare, nec mingere poſſe, difficulter quoque audire, intelligere tamen quæ cum ipſo loquantur præſentes. Accepit relator pro uſu externo ſuffimigia, pro interno, Oleum hyperici compoſitum, æger autem ab ipſo medico circa veſperam viſitatus ad varias formatas quæſtiones ne voculam regerere valebat, omni quidem conatu tentabat reſponſum extorquere, ſed utplurimum fruſtra, interdum autem accidebat, ut poſt magnum niſum aliquot verbula pronunciaret, ſed cor-

rupta & difficulter intelligibilia. Poſt brevem moram incipiebat aliquot vicibus retro caput ad feneſtras flectere, os valdè diducere, & ſimiliter agere, ac ſi ore aliquid acciperet & manducaret, longè tamen aliter, ac ſi revera ederet. Præſenti medico adſtantibusque quærentibus: Quid ederet? an bonum ferculum? quis illi daret? & ubinam eſſet illa perſona? tandem hoc reſponſi balbutivit, Knöpfflein, Gut, Weib da, digitis ad feneſtram monſtrans. Disſuadebatur eſus globulorum, perſeveranter autem defendebat æger ſapidam illorum bonitatem. Abſoluta mirabili hac cœna denuò interrogabatur, ubinam eſſet iſta fœmina, quæ nodulos aſportâſſet? & undiquaque circumſpiciens per ſigna illius abitum ſignificabat. Elapſa ſemihorulâ, cùm lecto ſe paululum dediſſet, impatienter ſe jectigare valdeque malè habere cœpit, donec poſt crebras eructationes multum ſtraminis ſemimanducati & ſaliva madidi violenter removeret. Denuò ſub variis hortationibus ſerioque eſus nodulorum interdicebatur, imò parentes inſtruebantur, ut ipſi vel vi os manibus comprimerent, & invito quoque doſes aliquot ſupramemorati Ol. hyperic. comp. ingererent, haud neglectis vegetabilibus aliis externis, ſine ſuperſtitionis macula alias uſurpari ſolitis. Dum hæc agebantur, faſtidire incipiebat ſuos globulos, imo alios quoque cibos, anxiè & unicè deſiderans præſentiam fœmiæ, quæ ferculum ipſi primitus aſportâſſet. Moleſtum ægri petitum parentes tandem Decano & Præfecto Urbis vicinæ patefaciebant, qui nominatam à patiente, & alias quoque admodum ſuſpectam mulierem ſtatim in locum habitationis ægri deduci jubent, qua conſpecta, puer mutilata voce geſtibusque ſignificavit, hanc eſſe ſuam coquam, quam adoriri quidem appetebat, ob impotentiam ambulandi autem nequibat, adductus verò propius, oculis ſcintillantibus oreque ſpumante aggrediebatur illam, unguibus faciem lacerabat, imò adſtantis cujusdam gladium prehendens transfodere volebat; retracto autem ab hac violentia ſuggerebat quidam, ut ternis vicibus pro-

pter

pter DEum veneficæ hujus imploraret auxilium, id quod etiam pro viribus præſtabat; hoc facto, dum illa tam vehementer inſtantem manibus quaſi retentura, in collo & pectore contrectat, ſtatim articulate & facile loqui incipit æger. Hæc intuens miles quidam Veteranus, ſub vehementiſſimis comminationibus cogit vetulam, ut, licet maximè invita, & inter ſolenniſſimas proteſtationes ſingulos pueri artus tangeret & demulceret, tam mirabili cum eventu, ut pars una poſt alteram, uti ordine illas tangeret, cum omnium admiratione ſumma quaſi in momento ſuo vigori priſtino reſtitueretur, ſic ut æger iterum loqui, audire, ambulare, ſtare & urinam reddere ſine difficultate poſſet, imò ſtatim cum aliis pueris in platea diſcurrebat, ut vix quisquam credidiſſet, in tam miſero illum ſtatu paulò antea degiſſe. Deductus ſequenti die in urbem vicinam de levi conquerebatur laſſitudine, viſus aliquali defectu, & quod nonnunquam adhuc vermiculi ex ore proreperent, & quod antrorſum ſe inclinare nequeat. Hæc audiens ſupra dictus miles denuo puerum ad mulierem inimicam ducit illamque cogit, ut ægri quoque dorſum tangeret, oculos palparet, & digitis deliniret, unde & hæ penitus evanuerunt moleſtiæ, & miſellus hic priſtinæ ſuæ ſanitati optime fuit reſtitutus. Cætera confitebatur poſtea puer, vetulam hanc ſolummodo per tres illos dies, in quibus varia illa rejecerit, ipſum adiiſſe & prohibuiſſe, ut a nemine, niſi ab ipſa ſola, quicquam cibi caperet, imò nec interna nec externa medicamenta, cujuscunque ſint generis, admitteret, unde herbas quoque iſtas antimagicas lecto clam ſubditas quæſiverit, inventasque ſtatim rejecerit. Hæc fuit ſcena ludicri hujus actus, de quo judicet curioſa eruditio, quicquid lubebit, nobis placet

Manum de Tabula.

)o(

OBSERVATIO CXXXVIII.
DN. D. GEORGII TOBIÆ WEISMANNI.
Ferculum Cruentum.

FOEmina bonæ alias famæ ſibi ſuisque parabat pultem, quam fere totam in prandio conſumebant, quod verò reliquum erat altera die marito denuò oblatura cum ſtupore videt maximam partem cruentum eſuique ineptum, quò diutius quoque ſtabat, eò magis ſanguine tingebatur; farina ad pulmentum hoc ſumta ex optima confecta erat Zea. Eidem fœminæ paucis ante diebus idem contigit cum fermento, fermentatura enim panem, fermentum quoque in figulino vaſe probe opertum & in camera ſua repoſitum obſervat attonita in ſuperficie plus minus tenue & ita cruentum, ut digitos quoque rubro colore macularet. Farina autem hæc pro fermento deſtinata conſtabat ex mixtione Zeæ & ſecalis.

(Nürtinga Auguſtam Vindel. d. 21. April A. 1724. miſſæ.)

OBSERVATIO CXXXIX.
DN. D. CONRADI GRAFFII.
Ex Colica hypochondriaca tumor inflammatorius inguinis ſiniſtri cum inteſtinis incarceratis in abſceſſum abeuntes & poſt ſeptem lumbricorum exitum feliciter curatus.

VIr quadraginta aliquot annorum, temperamenti melancholici, ex Colica cum vomitu enormi, tumorem durum inflammatorium inguinis ſiniſtri experiebatur, ad quem ſanandum Chirurgus accerſitus in- & externa pro judicio adhibuit

hibuit varia , perſeverantibus , vomitu , tumore & dolore, qua ex cauſa æger altero die meum efflagitabat conſilium, quem accedens , tumore inflammatorio proceſſus peritonei, atque ut prodere videbantur ſymptomata una cum inteſtinis in eodem incluſis & incarceratis , laborantem inveni , & quod antea nunquam hernia afflictus , ex ejusmodi motibus ſpaſticis malum natum eſſe , judicatu facile erat. Malo primário & ex eo nato ſecundario pro poſſe ut medeatur ſine ulla mora Clyſteres & externa diſcutientia adplicari jubeo, quæ ſemper levamen quoddam inſecutum , creſcente tamen tumore nunc magis molli & ſuppurante , qui altero die ſuá ſponte apertus , copioſum fundebat pus , remittentibus ſymptomatibus. Poſt aliquot dierum effluxum tres lumbrici, palmam longi , ſpatio octo dierum quatuor ſuccedentibus, vulnere exibant , etiam ſæpius alimentoſum quid excrementis mixtum effluxit ; quo in ſtatu alvo ſemper laxa & aperta ſervata , malum tandem per adhibita in- & externa remedia balſamica & vulneraria funditus ſanari paſſum , ægro negotiis domeſticis ut antea præſente. Ex hiſce adparet , naturam vi temperamenti ad ſpaſticos & febriles motus minus propenſam , arte convenienter adjutam atque tranquillitati reſtitutam , læſiones inteſtinorum etiam ſumme periculoſas perſanare poſſe , quæ alias aliis in ſubjectis & temperamentis ad motus ſpaſticos pronioribus vel ex ſua natura vel accedente aliquo in methodo medendi errore præcipites in ſphacelum & mortem abeunt.

(*Gieſſa Auguſt. Vind. d. 24. April. An. 1724. miſſa.*)

OB-

OBSERVATIO CXL.

DN. D. DANIELIS NEBELII.

Paralyſis palpebræ ſuperioris poſt morbillos paulatim ſublata.

ILluſtriſſimæ proſapiæ Virgo quadragenaria major, tempore vernali, morbillos tunc epidemicos contraxit & ad oculorum inflammationem collyrium ex Aqua roſarum & croco frigidulum ſæpius adhibuit, unde, diſparentibus jam morbillis, utriusque oculi tenſivum dolorem paſſa eſt cum relaxatione palpebrarum, quibus oculi velut clauſi apparebant, nec attolli pro lubitu poterant. Multa huic incommodo fuerunt oppoſita medicamenta in- & externa, ſacculi ſcilicet cephalici, litus ſpirituoſi, veſicatoria, fonticuli, V. S. in brachio, ſalia volatilia oleoſa & ſpiritus penetrantiores antiparalytici, nec non balſamum Peruvianum palpebris mane veſperique illitum, & poſtea Aqua travmatica Gallorum, quam eau d'arquebuſade vocant, ablutum, cujus uſu nonnunquam ablata fuit ad tempus palpebrarum relaxatio, brevi tamen rediit, donec fluentibus paulo largius fonticulis utriusque brachii, dexter oculus priſtinæ integritati reſtitutus, ſiniſter autem ſubinde propendente palpebra adhucdum obtectus fuit, qui tamen ſenſim quoque ab hoc incommodo liberatus emplaſtro veſicatorio pone ſiniſtram autem impoſito & cucurbitulis cum ſcarificatione quovis menſe cervici, dorſo & ſcapulis admotis.

(Heidelberga Auguſt. Vind. d. 25. Apr. An. 1724. miſſæ.)

OB-

OBSERVATIO CXLI.

DN. D. WILHELMI BERNHARDI NEBELII.

Diabetes ſpuria in variolis & morbillis feliciter ſublata.

PUer IV. annorum variolis confluentibus anno MDCCXXIII. menſe Decembri laborans, circa diem morbi decimum, poſtquam in facie variolas pure turgidas ſcalpendo aperuit & unguibus digitorum abſtulit, atque ita debitam ſuppurationem & exſiccationem puſtularum impedivit, largius urinam limpidam excernere cœpit, ac plus quam potulentorum ac juſculorum quotidie aſſumerat, per vias urinarias emittere ſeri limpidi inſipidi ac inodori, cum magna ſiti, inquietudine & æſtu febrili, accedente tandem alvi fluxu ex potulentorum copia. Pulſus fuit celer, frequens & magnus, ſatisque æqualis. Datum pro potu emulſum amygdalarum dulcium, quod vehiculum quoque fuit pulveris pannonici rubri cum Bezoartico Sennerti & gummi Arabico mane atque veſperi cuſpidatim exhibiti, quibus medicamentis alvi quidem fluxus paulatim diminutus, ſed urina die morbi duodecimo, ad menſuram unam cum dimidia, licet vix tres libras emulſi & juſculorum per viginti quatuor horas aſſumſerit, excreta fuit, die verò decimo tertio ad menſuram unam, die decimo quarto ad libras tres, die decimo quinto ad ℔ij. ceſſante tunc diarrhæa, & ſiti diminuta, appetitu verò ciborum ſenſim redeunte, puſtulisque decidentibus; die morbi XVI. alvus obſtructa fuit, Urina pauca & flaveſcens, pulſusque bonus. Conſimilis diabetes in puero VI. circiter annorum ex morbillis decumbente, in ſtatu morbi poſt potulentorum aquoſorum abuſum obſervata à me fuit & emulſo amygdalarum dulcium cum pulveribus abſorbentibus & diaphoreticis mitioribus ſæpius exhibito ſublata.

OBSERVATIO CXLII.

DN. D. WILHELMI BERNHARDI NEBELII.

Mors repentina ex ſubitanea profuſione ſanguinis in cavum thoracis.

INter varios eosque ſubitaneos ac ſæpè lethales morbos qui præterito autumno anni MDCCXXIII. & ſequente hyeme in Palatinatu à Medicis obſervati fuerunt, notatu dignus mihi videtur ille, qui menſe Novembri Heidelbergæ accidit: Miles 50. circiter annorum, plethoricus & athletici corporis habitus, poſt meridiem tabernam vinariam cum nubili puella, quam ſuam ſponſam vocabat, adiit, ibique cum ea ſaltando vinumque bibendo ita incaluit, ut dum adſtanti cuidam poculum amicitiæ propinavit ſubito mortuus in terram deciderit, nec ullum amplius vitæ ſignum præbuerit. Sequente die, diſſecto cadavere, viſcera abdominis apparebant ſana, in utroque verò pectoris cavo plusquam una ſanguinis extra ſua vaſa profuſi libra comparuit, adeo ut toti diphragmati tres ferè libræ ſanguinis coagulati incumberent. Aperto cranio vaſa ſanguifera ipſam calvariæ ſubſtantiam penetrantia ſolito magis diſtenta & varicoſa videbantur, ſinui quoque longitudinali inter duram matrem atque cranium inhærebant ſanguinis congrumati duo ferè cochlearia, ex ipſo verò cerebro diſſecto profluebat parum aquæ ſanguinolentæ, qualis etiam in ventriculis cerebri reperiebatur. Conſimilem ferè caſum militis ſubitanea morte defuncti ob repentinam ſanguinis profuſionem in pectoris cavum annotavit Experientiſſ. D. Zehnerus Med. Doct. Mannheimenſis, quem ſeqq. verbis deſcripſit: Apparitor quadragenarius ex legione Pyrevtarum, Ser. Elect. Palatini Spiritus vini potu ſæpius abutens, Mannhemii menſe Januario MDCCXXIV. malè ſibi eſſe ſentiens aſſumſit vomitorium pro primis viis expurgandis bono cum effectu.

Elapſis

Elapſis autem quinque diebus pomeridiano tempore menſæ asſidens præter opinionem uxori ſuæ conquerebatur tam malè ſeſe habere, ut verbis illud exprimere nequeat. Hæc ob metum imminentis forſan animi deliquii Chirurgum caſtrenſem, ut venam ſecet, accerſere voluit, ſed à marito impediebatur reſpondente nondum eo perventum eſſe, ut extremum id remedii genus arripiatur. Vix autem hæc verbā protūlit cum ſubito toto corpore & collapſa facie impalluit, paucisque momentis poſt brachia verſus uxorem extendendo vitam cum morte commutavit. Sequente die prædictæ Legionis Dux cauſam repentini hujus obitus ſcire voluit & cadaver aperiri juſſit, quo facto in thorace obſervatus pulmo haud parum infarctus & ſemicorruptus, dexterque ejus lobus in parte laterali pleuræ firmiter adhærens, inferius autem diaphragmati firmisſimè connexus, ita ut ſine vi inde ſeparari non potuerit, prætérea in ſiniſtro thoracis cavo ſanguis apparenter ex pulmone profuſus & concretus ſedecim ferè unciarum inventus. In cordis quoque dextro ventriculo, præter inſignem ſanguinis grumoſi copiam, quatuor notabiles & diſtincti polypi lateralibus ſuis filamentis interioribus cordis columnis tenaciter adhærentes, extremisque ramulis in vicina vaſa ſanguifera majora cordis protenſi fuerunt reperti. In ſiniſtro autem ventriculo nihil horum deprehenſum. Abdominis viſcera erant ſine labe, præter renes, qui ambo jam corrupti viſi, ita quidem ut ad duriorem digitorum attactum quodammodo diffluxerint, cujus cauſam indicabat membrum virile puſtulis venereis infectum.

(Heidelberga Auguſt. Vind. d. 25. Apr. An. 1723. miſſa.)

OBSERVATIO CXLIII.

DN. D. DANIELIS FISCHERI.

De Sanguine Menſtruo Philtri loco propinato.

VEre non minus, quam ſapienter, olim veteres, ad prolongandam vitam, & valetudinem corporis conſervandam, moderatum alimentorum uſum, corporis motum ac laborem, & parcum veneris exercitium, teſte *PLUTARCHO*, *de Tuenda Sanitate p. 129.* juventuti potiſſimum, commendabant: Probe enim cognoſcebant, quod ex poſt, memoriæ, conſignatum reliquerunt, Medici antiquiſſimi, ex quibus, vel *HIPPOCRATEM*, *GALENUM*, atque *CELSUM*, adducere, tanquam primarios, Artis ſalutaris antiſtites, (ut taceam Philoſophos, morum præcipue Elementa tradentes;) ſufficit, in his potiſſimum, conſiſtere rationem ſanitatis. Nam & experientia, rerum omnium optima Magiſtra, horum effata comprobat, ita ut vera eadem eſſe, jam omnis, ſine fluctuatione, credat, quod vel exinde colligere licet, quia omnes, non tantum docti, ſed & vulgus, probe notam, hanc ſanitatis rationem, habent. At quamvis, apprime, ipſis cognita ſint, fundamenta ſanitatis, qua, ex uſu & obſervatione eorum, quæ proſunt & nocent, hauriunt, tamen eadem, re ipſa, haud ſequuntur, ſed unicè voluptati, quæ exiguæ eſt durationis, temporali, indulgent. Ut nil dicam, de voluptatis vitiis, in abuſu rerum ſalubrium, conſiſtentibus, quæ valetudini obſunt, eamque deſtruunt, atque longævam vitam, procul à corporibus hominum arcent, cum eadem, inſtituti ratio, perſtringere, haud permittit, atque à Medicis, Præcepta ſalubria tradentibus, ſatis ſuperque, atro ſint notata carbone. Ex his autem omnibus, eligemus, libidinem, Veneri famulantem, ſive amorem hominum incaſtum, quippe quo, hodie nihil exiſtit familiarius prætioſiusque; ita, ut ſemel Cupidinis

dinis telis vulnerati, atque Veneri ſervientium catalogo inſerti, nullum eſſe dulcius atque pretioſius tempus, quam, ubi Veneri in ara pulchritudinis, initia juventutis, offerre poſſunt, hinc etiam eſt, quod præ deliciis, quas ex Veneris ſinu, coeci veluti, decerpunt, ferè reddantur, inſenſibiles, ob voluptatem maximam, quam percipere ſe ſentiant. Quapropter etiam, multas ſubeunt moleſtias, easque cum tædio conjunctas maximo, quæ tamen tantæ efficaciæ, eſſe haud poſſunt, ut à Venere, lenociniis ſuis, capti, avocare, à ſemel accepta intentione, vel plane refrenare, cupiditatem hanc illicite amandi, multorum periculorum, tam in corpus, quam etiam in vitam civilem, atque ipſam Animam, redundantium, promam condam, poſſent. Simulac enim à Cupidinis telis læduntur, illico etiam omnia rejiciunt media, quæcunque ipſos retinere, ab intentione, quam cupido impreſſit, valerent, ac pertinaciter, de re quadam amata, cogitant, de mediis ſoliciti, quibus potiſſimum, ad ſcopum pervenire, atque impreſſæ imaginationi, ſatisfacere poſſent. Atque hoc ut efficiant, omnem movent lapidem, nullique parcunt modo, quomodo amatæ Perſonæ, complacere poſſint, quales quidem modi, cum maximo damno, revelantur, in Libris *Romans*, inticulatis. Qui cum non ſufficiant, ad illicita etiam, media, atque nociva, qualia enarrat quam plurima *GEORGIUS FRANCUS de FRANKENAU*, *in Diſſ. de Philtris Cap. IV. & V. habita Heidelbergæ An. 1673. menſ. Martio*, perveniunt, quibus ſeu mediis è tripode promulgatis, Perſonam adamatam, in ſui amorem, conjicere tentant, quamvis intentioni, rariſſime effectus reſpondeat, ſingulari, partim ex Divina providentia, partim ex ignorantia modi conficiendi & propinandi, eadem media, utque adeo pro amore, furorem ſæpius, aut mortem ipſam, eo celerius, accerſant. Quo quidem vitio, cum utrumque ſexum humanum, obſervamus eſſe obnoxium, nihilominus tamen, pro diverſitate naturarum, & conſuetudinis, variè quoque eodem inflam-

mantur. Sequior attamen ſexus, variis illecebris, & ficta venuſtate, formæque lenociniis, incautos faſcinare ſtudet, profligato ſæpiſſime, omni pudore, quibus, ſi ſcopum ſuum aſſequi haud valeat, ulterius intendit, mediis undiquaque conquiſitis, etiam illicitis, in ſui amoris vincula, protrahere, adductosque, velut incarcerare. Tam enim pertinax exiſtit, & in amando, ut longas curas, anxias cogitationes, multasque moleſtias, etiam cum proſtitutione famæ, conjunctas, haud æſtimet, ut ſolummodo ſcopum ſuum, aſſequatur. Si enim fidem adhibere poſſumus teſtimonio *C. PLINII SECUNDI Lib. X. Hiſt. Nat. Cap. LXIII. p. m. 155.* qui ſic inquit; *Meſſalina Claudii Cæſaris Conjux, hoc regalem exiſtimans palmam, elegit in certamen nobiliſſimam è proſtitutis ancillam mercenariæ ſtipis, eamque die ac noctu ſuperavit, quinto ac viceſimo concubitu*; facile colligere licet, inexplebilem ſentire, ſexum ſequiorem, voluptatem, qui licet viris laſſetur, nunquam tamen ſatiatur. Inexplebili itaque cupiditate cum feratur, neceſſe eſt, ut de mediis, etiam ſit ſolicitus, quibus mediantibus, maſculos in vincula ſua irretiat, atque ſic ab iisdem ſatiatur. Adeoque non erramus, ubi ſexum ſequiorem, pertinacem admodum in amando eſſe, affirmamus, præſertim cum exempla, *PLINII*, relationi conformia, hodie admodum ſint familiaria, atque nulli non nota, quæ, quo notiora ſunt, ſic etiam prædicta vera eſſe, neminem facile dubitaturum exiſtimamus, præcipue, cum exempla, his præſertim temporibus, plane libidine intoxicatis, quam plurima, rem palam faciant, qualia etiam mihi, hactenus in Praxi Medica, obvenere, quæ etiam hoc loco, enarrare haud inutilia, nec injucunda, Lectori futura, ſpero & confido.

Juvenis Ruſticus, ex Pago Okolisna dicto, 23. circiter annorum, temperamenti cholerico - ſanguinei, captus amore ancillæ, quæ hic in oppido Sc. Miklos, apud Pellionem quendam, ſerviebat. Horum familiaritas, tam conjuncta fuerat, ut ambo, omni conatu, in id intenderent, quo tantum ſemet

ſemper

ſemper præ oculis habere poſſent, quæ etiam intentio eorum, felicem, ex perſuaſione, nacta eſt eventum, dum ambo, in unam, pro ſervitio, domum, conducerentur, ſequenti anno; at, eum ordinaria ſit amantium calamitas, ut meticuloſi exiſtant, ne caſu quo, alteruter, amore alieno captus, abduceretur, ſic etiam, hic illud evenit, nam ruſticus juvenis, cum ſucceſſu temporis, amaſiam ſuam averſaretur, odioque haberet, aliam adamando, quæ ipſi, pro genio ſuo, formoſior videbatur, intendebat, quomodo ſeſe, ex reti hoc venereo, extricare, evolvereque poſſet, nactus etiam modum, poſt decurſum unius anni, non tantùm ſervitio, ſed & familiaritati antiquæ, quam fovebat, cum prædicta ancilla, valedixit, atque à conſortio ejus, omni occaſione, ſibi cavebat. Ancilla autem, cum eundem, continuo amore, & lenociniis, pro more ſuo, proſequeretur, omnem movit lapidem, ut rurſus ipſum, vinculis ſuis libidinoſis, incarceratum videre poſſet, at cum mediis, apud ruſticos ſuetis, id haud efficere poſſet, videretque, omnes ſuos conatus, irritos eſſe, cum ſe Ruſticus juvenis, alius ancillæ amori devoverit, eique quam maxime faveret, imo pertinaciter, eandem adamaret, nam, licet tempeſtas exiſteret, vento, gelu, nivibus & pluviis, horrida, tamen amaſiam ſuam novam, viſitabat, minis etiam, amaſiæ ſuæ hoſpitis, imo verberibus, quibus ancilla ab eo adamata, ab hoſpite vexabatur, nihil efficientibus. Cum itaque animadverteret, omnem, quemcunque etiam intenderet, conatum, Ruſticum ſibi rurſus, in amorem conciliandi, eſſe irritum, ipſa tamen eundem, ſibi devincire laboraret, illuc tandem, neſcio cujus conſilio, devenit, ut eidem, exhiberet, poculum gratiæ aliquibus, mihi vero, recepta voce uſitata, Philtrum, dictum. Pro hoc itaque infundendo, utebatur vehiculo cremati, cui addidit, quantitatem ſanguinis menſtrui proprii, idque vetulæ tradidit, Ruſtico propinandum; atque hoc conſilium, etiam quoad potionem, non vero quoad effectum exſpectatum, ſucceſſit; vetula enim adportat ruſtico poculum, infor-

infortunatus etiam ebibit, cum maximo ſui detrimento. Nam vix horæ ſpatium tranſiit, cardialgia angi cœpit, cum tali anxietate, ut vix ac ne vix quidem, aliquid vitæ ſupereſſe crederet; hanc inſequebantur vomitus enormes, ſæpeque inanes, aliquando vero, aliquid muci velut linioſi, efferentes, cum ſumma virium debilitatione. Hæc ſymptomata, ſequenti die, excepit delirium, veluti furioſum, ut laqueis coërceri, intoxicatus debuerit, cum univerſi corporis tumeſcentia. His itaque, cum per tres dies, miſer colluctaſſet, tandem conſilii cauſa, ad me venerunt, petentes, ut quocumque auxilio, miſero ad eſſem. Relata igitur bene perpendens, ſtatim judicavi, rem eſſe periculi plenam, hinc quid actu opus ſit, non diu deliberandum eſſe exiſtimavi, præcipue cum & inſipiens æger, de cardialgia & dolore urente, in ventriculo, querelas, funderet, juſſique ut bonam quantitatem, quantumque potuerit Olei olivarum, vel Lini, epotaret, quod etiam fecit, nullo tamen inſequente vomitu, hinc ſequenti die vomitorium, ex Rad. Ypecacoanha exhibui, quod aliquot vomitus cauſavit, patienti, non ita difficiles, cum aqua calida, in qua, Butyrum ſolutum erat, promovebantur. Poſt aliquot vomitiones, poculum exhibebatur vini generoſioris, quo epoto, nauſea, partim à vomitu, partim vero ab ipſo ſanguine menſtruo hauſto, cauſata, ſenſim remiſit, ut & anxietas circa præcordia, admodum moleſta. Circa meridiem, exhibui ipſi Sal vol. oleoſ. Sylv., cum Spir. Nitr. carminat. commendavique ejus uſum reiteratum, in vino. Caput, lixivio ſimplici lavabatur, & pileo imponebantur, Heræ Aromaticæ. Ab horum itaque uſu, ita allevabatur, Philtro intoxicatus ruſticus, ut ſequenti die, ſymptomata ferè omnia, evaneſcerent, ipſeque tumor univerſi corporis, remitteret; quod cum obſervaſſem, ulterius commendavi uſum prædictorum medicamentorum, cum motu corporis modico aſſumendorum, unde factum, quod poſt quartam curationis diem, plenarie fuerit reſtitutus, niſi quod vires adhuc fuerint aliquantum attritæ, atque articulorum

mem-

membrorumque gravitatem, ſentiret, quæ tamen brevi, etiam ad priſtinum vigorem pervenere.

Non decurrebat medius Annus, à quo hic caſus fuerat notatus, rurſus ejusdem farinæ alter, obſervabatur, in juvene itidem ruſtico, ex Pago Veterna-Poruba dicto, qui etiam ex hauſto ſanguine menſtruo, cum cereviſia bene lupulata, pro more hujus Comitatus conſueto, in pleraque hæc, incidit ſymptomata, graviora autem illa, uti & delilirium, non ita erant intenſa, nec ullus corporis tumor, apparebat. Cauſa autem, quod ſymptomata, non in eo afflixerint miſerculum gradu, celeriori medicationi adſcribenda eſt. Nam primo ac cardialgia angi, atque vomere cœperit, illico etiam auxilium petebatur, quod etiam, prout priori caſu enarratum eſt, confeſtim extradebatur, ne ſymptomota graviora, accederent, hominemque vitæ periculo, exponerent, aut uſu rationis ſpoliarent, hinc etiam factum, quod non tam graviter, decumberet, ſed ad tertiam morbi diem, ferè ſanus, ex DEI, O. M. gratia, eſſet.

His plures alios, ejusdem indolis caſus, adjungere poſſem, niſi certo perſuaſus eſſem, hos haud in dubium vocari poſſe, ab æquis rerum æſtumatoribus, cum his, ſimilia exempla plura, Practicis Medicis occurrant, ac plurima quoque ſcriptis, jam ſunt promulgata. Quo itaque certiores hi exiſtant caſus, hoc etiam evidentius colligere licet, SANGUINEM MENSTRUUM ESSE VENENOSUM. Quod quidem conſectarium, multis paradoxum eſſe videbitur, cum hodie fere omnes Medicorum Dogmaticorum atque Phyſicorum, eundem excuſent, & ſincerum nullaque labe peregrina infectum defendant, quemadmodum videre eſt apud *Celeb. JOH. BOHNIUM. Circul. Anat. Phyſiolog. Progymn. XVI. p. m. 228.*

Verum, deſinent mirari, quicunque paulo acuratius mecum perpenderint, liberi tamen, ab omni præjudicio, quod ſanguis menſtruus, nulla ratione, æquiparari poſſit, cum ſan-

guine, in motu circulari, ſive progreſſivo, exiſtente: hunc enim purum ſincerumque eſſe, in ſtatu ſecundum naturam, non nego, nullus tamen etiam negare poteſt, eundem, variis mixtis, nocivis etiam corpori ſano, ſcatere, dum in motu ſuo, intra canales adhuc volvitur propelliturque, quod quidem, nullus, credo, in dubium vocabit, quicunque paulo penitius, animo trutinaverit ægritudines, à vitio ſanguinis exortas, quæ vitia, non illico ſanguini infunduntur, ſed lente, ſemina latentia morbifica, in eodem, accumulata, exagitantur, modo, Architecto ſummo cognito. Sanguis autem menſtruus, jam eſt is liquor, qui in organis, ſexui ſequiori ob id unicè & ſpecificè quaſi donatis, reſpectu videlicet, humani generis propagationis ſecernitur foraſque excernitur. Jam ſanguis excretus, motu orbatus, & aëris injuriis expoſitus, omnium Medicorum judicio, ab eo differt, qui in canalibus contentus, atque in motu continuo conſtitutus exiſtit; adeoque etiam, ſanguis excretus, non eodem modo, quo ſanguis, in motu exiſtens, conſiderari debet. Sanguis enim menſtruus, excrementitia eſt ſoboles ſanguinis, qui canalibus ſuis incluſus, in orbem agitur. Nam quotidiana & infinita ferè, comprobatum eſt experientia, quod fuſe ſatis explicuit, *Doctiſſimus ARCHIBALDUS PITCARNIUS in Obſerv. de Fluxu Menſtruo, p. m. 145.* (in Opuſculis ejus habetur) fluxum ſanguinis menſtrui, exoriri, in illis ordinariè (de extraordinariis caſibus, quales Medici Clinici, proferunt, hic nihil dico, cum circumſtantiæ, ſi in his etiam adnotatæ fuiſſent, antecedentes & conſequentes, alia ratio, quoque dari poſſet, uti alia occaſione, dicemus) ſubjectis, quæ creſcendi finem ſunt adepta; hocque non alia ex ratione, quam quod, per ſumpta, continuo, alimenta corporis, neceſſe eſt, ut excernatur, cum diameter canalium ſanguiferorum, minor ſit quantitate ſanguinis. Adeoque neceſſe eſt, aucta quantitate ſanguinis, augeatur quoque & preſſio ejus, per vaſa inferiora, quippe quæ, minus prementi ſanguini, reſiſtunt. Sanguis autem, ad talem delatus

tus locum, qui minori vi pollet reſiſtendi, vi prementi, ibidem accumulatur, tandemque quantitate & pondere auctus, qua data porta, erumpit.

Quæ, uti certa ſupponimus, ſic quoque vix credo, aliquem in dubium vocare poſſe, ſubjecta creſcendi finem adepta, etiam magis animi motibus, jamjam exerceri. Quæ uti certa ſunt, ſic quoque patet, evidenter ſatis, quod, ex omnibus animi motibus, quam maxime, inclinent ad iram, mœrorem, atque præcipue venerem; quæ quidem pathemata animi, uti omnium Medicorum, cujuscunque demum ſectæ addictorum, conſenſu, motus humorum, valde interturbare poſſe, partim eundem retardando, partim accelerando, varieque partim exagitando, ſic quoque facile, labem maſſæ ſanguineæ, inferre poſſunt, prout id, millenæ Practicorum obſervationes, docent atque confirmant His omnibus, ſi accedat obſervatio, ingenioſi *J. D. SANTORINI in Diſſ. de Catamenii* (quæ exſtat *in Operibus Medicis G. BAGLIVII*, edit. Antwerpienſis) quippe qua conſtat, (facile enim omnibus notare licet, ſed parum æſtimatur, adeoque negligitur) tunc ſolum menſtrua erumpere, cum puellarum genitalia, illuc uſque, ignoto ſtimulo, afficiuntur, ac tunc, in vetulis erumpere deſinere, cum præ ſeminis inertia, hoc oeſtro, deſtituantur. Quod quidem effatum, *Doctiſſimi Viri*, non ut hypotheticum, ſed tanquam, millena experientia confirmatum, conſiderandum venit. Præter enim obſervationes à *Celeberrimo Italo* allatas, adhuc & nos plurimas addere poſſemus, ſed cum ſeculi mos magis delectetur, ſi ſuppoſita, comprobentur, aliena obſervatione, ut poſtulato, major concilietur veritas, nec eæ mihi deſunt, ex quibus, indefinitas numero ferè, adducere poſſem, quod tamen chartarum anguſtia vetat, unica pro nunc contentus, quam inſeruit *Cl. JOH. CHRISTOPH. HERTIUS in Ephemerid. Academ. noſtræ Cent. X. Obſ. XXIV. p. 291.* ex qua, quivis colligere, debito conſectario, poterit, reaſſumptam fuiſſe, concipiendi energiam, cum fluxu men-

 ſtruo.

ſtruo. Menſtruo enim fluxui, ubi mulieres & virgines, obnoxiæ ſunt, libidinoſiores exiſtunt, ante, ſub & poſt, eundem, prouti id, quotidiana confirmat experientia; unde facile patet veritas poſtulati, ſuperius allati.

Ex quibus dictis, ſufficientem ſatis deductionem, facere poſſem, de venenoſitate, ſanguinis menſtrui, at neceſſe eſt, ut adhuc in anteceſſum, concedendum mihi poſtulem, ſanguinis menſtrui excretionem, eſſe criticam. Videmus enim, à ſuppreſſo eodem, ſequiorem ſexum, admodum in ſanitate lædi, atque variis ſymptomatibus, iisque graviſſimis, & exitium minitantibus, imo accelerantibus, affligi, quemadmodum, præter *HOLLERIUM*, *RIVERIUM*, *FORESTUM*, *PLATERUM*, *CRATONEM*, *TIMÆUM*, *ZVINGERUM*, *LOMMIUM*, & alios, enarrant *Illuſtres Triumviri GEORG WOLFG. WEDELIUS, in Diſſ. de Suppreſſione Menſium, Cap. V. p. 22. ſequ. JOH. GOTHOFR. BERGERUS, in Diſſ. de ſuppreſſione catameniorum §. V. ſequ. p. 8. ſequ. GEORG ERNEST. STAHLIUS, in Diſſ. de Menſium Muliebr. fluxu ſ. n. & ſuppreſſ. p. n. §. XXX. ſequ. p. 19. ſequ.* aliique. Unde recte *HIPPOCRATES, Sect. V. Aph. 57.* inquit: *Si menſtrua non fiant vel ſiſtantur, ex utero morbi eveniunt.* Econtra, ubi ſecundum naturam, fluant excernanturque menſtrua, nullis moleſtis ſymptomatibus, ſexum ſequiorem affligi, obſervamus, ſed potius, vegetum & viribus conſtantem, eundem eſſe, cernimus. Unde, evidenter ſatis colligere poſſumus, criticum eſſe, ſanguinis menſtrui fluxum, adeoque ad criticas naturæ evacuationes, referendum, quod, adhuc magis confirmant, ſigna fluxum hunc, præcedentia, ex quibus certo, ſcire poſſumus, inſtare, hanc criticam excretionem, hæc enim, nihil aliud indicant, quam, molimina à natura provida, non tamen ſapienti, quemadmodum hodiernorum Medicorum, quorundam, eſt ſententia, ſuſcepta, ad expellendum id, quod corpori, quantitate & qualitate ſua, eſſet noxium. Signa autem omnia, illuc collimare nemo eſt, qui non animadverterit,

pulſus

pulſus enim fit, celer atque magnus, item tenſiones variæ, circa uterum, huncque proxime adjacentes & cingentes partes, etiam doloroſæ, cum conjuncto, capitis dolore, & laſſitudine gravitateque membrorum, &c. non alia quidem ex ratione, niſi ut moles aucta ſanguinis, evacuetur, & latens illud, ſanitati inimicum, à ſanguine, excernatur. Atque hoc noſtrum poſtulatum, caſus à Medicis Clinicis, de inſolitis menſtrui fluxus viis, notati, quales præter *SCHENKIUM, SENNERTUM, JOH. LANGIUM, G. W. WEDELIUM, G. E. STAHLIUM, JOH. NICOL. PECHLINUS, Obſ. Phyſ. Medicar. Lib. I. Obſ. XXXVII. p. 86. Obſ. XXXIIX. p. 88. Obſ. XXXIX. p. 91. & Obſ. XLIII. p. 97. JOH. LAURENT. FEHRIUS, in Miſc. Nat. Curioſ. Dec. II. An. I. Obſ. 166. p. 392. BALTH. TIMÆUS à GULDENKLEE, Caſuum. Medicinal. Lib. IV. Caſu. XII p. 189. J. C. ROST. in Annalib. Nat. Curioſ. Wratislavienſium, An. 1719. Claſſ IV. Artic. VI. §. 2. p. 493.* & alii plures, publico expoſuerunt, magis adhuc confirmant, ex his enim, omnis æquus exiſtimator, colligere, ſatis ſuperque poterit, quod natura, non modo per vias ordinarias, ſpecificè huic excretioni dicatas, ſed etiam extraordinarias, & inſolitas, ſemet liberare, ab aucta ſuccorum mole, intendat, ſine ullo, in corpus redundante, vel minimo malo, quin potius, cum emolumento maximo. Unde haud video, quomodo poſtulatum præſens, in dubium vocaretur?

Atque de his, cum nullus dubitet, hinc etiam evidentius, jam conſectarium, deducere poſſumus, de ſanguinis menſtrui venenoſitate. Verum, antequam deductionem hanc, perficiamus, neceſſe nobis eſt, ut prius, fateamur, cum *Illuſtr. JOH. HENR. HEUCHERO, in Diſſ.* inſcripta, *Mithridates ſiſtens præſervationem à veneno §. VIII.* quoniam, venena diverſa admodum ſunt, atque diverſimode etiam operantur, pro ſubjectorum, in quæ agunt, varietate quod venena, haud generali conceptu, omnibusque univocè competente, exprimi poſſint, ob varietatem, venenorum, atque ipſorum

etiam ſubjectorum. Hæc, uti præfari volui, ſic quoque certior eſſe poſſum, in deductionibus, jam jam reſolvendis, nec objectiones, quæ alias objici poſſent, amplius locum habituras; ſed propero jam ad deductionem, ejusque reſolutionem:

Sanguis, in circulo ſuo exiſtens, quotidie ex variis, iisque etiam pravis, alimentis, augetur, adeoque auctio molis ſanguineæ, non tantum reſpicit, quantitatem, ſed & qualitatem, ſecundum Canonem: Qualis Cibus & Potus, talis Chylus, qualis Chylus, talis etiam ſanguis, qualis ſanguis, tales quoque humores, ab eodem ſcilicet excreti. Atque hic ſanguis, in vaſis ſuis contentus ac circulatus, non modo afficitur, per alimenta, ſed etiam labem contrahit, ex animi motibus, ſequiori ſexui, admodum familiaribus, præcipue vero, amore, cui pertinaciter, eundem inhærere, ſuperius indicavimus, prouti oſtendit, *JACOB. JOSEPHUS JOEPSERIUS in Manuduct. ad Vitam longiorem Part. I. Cap. XII. p. 137. ſequ.* Unde mirari haud debet, quod ſanguis, non tantum quantitate peccans, ſed & qualitate pravus, magis minusque pro ſubjectorum conſtitutione, excretus, non poſſit non varias alterationes, quemadmodum in Caſibus, ante allatis, retulimus, ſymptomataque corpori inducere, qualia alias, ex ſumptione venenorum, exoriri ſolent. Imo adhuc magis adjuvatur, hæc ſanguinis menſtrui venenoſitas, cum, ut ſupra demonſtratum, propoſuimus, tempore menſtrui fluxus, ſexus fœmininus, magis ſit obnoxius, cogitationibus libidinoſis, unde fit, quod, teſte *Illuſtr. J. G. BERGERO*, Præceptore meo, quondam optimo, *Lib. II. de Nat. Human. Cap. I. p. 455. ſequ.* ex interiore, vaginæ tunica, quæ multis rugis orbicularibus, inæqualis eſt, multasqne hinc inde lacunas, & plures earum majores, juxta urethræ exitum collocatas, habet, liquor, exſudet ſeroſus, ea copia, ut extra pudenda, profluat. Ut nihil dicam, de ovulis ſubventaneis, quæ, idem *Vir acutiſſimus, l. c. p. 460.* ſine coitu & complexu venereo, per ſolam fricatricum ſalacitatem,

tem, vel per nocturnas pollutiones, ex ovariis in uterum, devolvi aſſerit. Qui quidem liquor, tempore fluxus menſtrui, cum ſanguine miſcetur uniturque veluti, unde facile, adjutrices manus, ſanguini menſtruo, jam excreto, in operatione ſua, dare, quis non videt & animadvertit? præſertim, qui ſecum reputat, quantum alterationis, in corpore ſexus ſequioris, non excitet ſemen virile, in uterum immiſſum, prouti id, quotidiana unicuique confirmat, experientia, & vel unica Obſervatio, *laudati ſuperius PECHLINI l. c. Obſ. XLV. p. 104. ſequ.* teſtatur. Quamvis, illud, affirmare non auſim, quod liquor hic, cum ſemine æquiparari poſſit, cum Neotericorum obſervatione conſtet, hunc liquorem, non eſſe ſemen muliebre, ſed ſimilem illi, qui in glandulis proſtatis, ſexus maſculini, excernitur. Quicquid autem ſit, ſoboles tamen exiſtit, cogitationum libidinoſarum; cogitationum autem vim, in humores, & humorum, in cogitationes, nullus eſt, qui ignorat; Unde facile, & ex hac commixtione, de pravitate ſanguinis menſtrui, judicare licebit. His autem omnibus, præferri debet, quod ſanguinis menſtrui, excretio, critica ſit, criticæ autem excretiones, cum nihil aliud ſint, quam expulſiones materiæ pravæ & nocivæ alias in corpore, per tempus aliquod collectæ, à natura provida factæ. Jam ſi ſanguis menſtruus, eſt ex genere eorum, qui critice excernuntur humores ſive liquores, ſequitur etiam, quod ſit pravæ indolis. Nam toto die obſervant Medici Practici, per excretiones criticas, id ex corpore excerni, quod alias ægritudinis, exſtitit & exiſteret cauſa, facta enim in morbis criſi perfecta, ſanitas reſtituitur, innuiturque corpus liberatum eſſe ab eo, quod alias ſanitati, vim, inferebat; procedentibus etiam rite excretionibus, in ſtatu ſ. n. ſanitas quoque protecta, conſiſtit. Atque his deductionibus, tandem pondus addit, experientia, hæc enim optima rerum magiſtra, tantos, & tot, nobis proponit caſus, ex quibus, ceu oraculis totidem, ſatis ſuperque conſtabit, pravitas ſanguinis menſtrui, tales autem, hic colligere, neceſſarium haud eſſe,

exiſti-

exiſtimo, cum præmiſſi duo caſus, ſufficiens teſtimonium, de ſanguinis menſtrui venenoſitate, perhibere poſſunt, unum tantum addo, quem ex *CRINITO* refert *Cl. ANDR. CORVINUS in Font. Latinit. Part. II. ſub voce Lucretius p. m. 232.* de Lucretio Caro, ex familia Lucretiorum, quæ Romæ inſignis erat, oriundo, & Quiritium Poeta Phyſico primo, qui cum afflatu poetico excitatus, incaluiſſet, uxor ejus, amore alieno eum accenſum eſſe, exiſtimans, ſuum ſanguinem menſtruum, præbuit, unde in rabiem verſus, ſibi tandem manus intulit. Huic exemplo plura non addo, cum authoritas fidesque immaculata Doctiſſimorum Medicorum, huic & caſibus ſuperius allatis, etiam ſua approbatione, pondus addant, ex horum autem claſſe, vel unicum *Illuſtr. G. E. STAHLIUM* in medium producam, hic enim *l. c. §. VIII. p. 6.* ſequens profert de pravitate ſanguinis menſtrui judicium, inquiens: *Quemadmodum vero minime negamus, & teſtatur idem praxis attentior, quod ſanguis hic per uterum & partes ſpermaticas oberrans, in fœminis laſciviæ ſtimulo agitatis, neſcio qua orgaſtica inquinamenta concipiat; quorum ratione deinceps, humoribus animalis ingeſtus, aut affrictus, non exiguas, turbas, modo in craſi humorum, modo in motu eorundem æque ac ſolidarum partium, conciliet; Siquidem ab eodem, modo incontinentibus, aut improvidis, inflammationes genitalium virilium, ſubſequi; modo quibus malignè propinatus fuit, cardialgico-anxia, ſyncoptica convulſiva, conſectaria, & ſimilem impetum ſpermatis orgaſticum, concitare, ſubinde obſervatur.* Ex quibus acutiſſimi viri verbis, clariora evadunt, de quibus hactenus, pro rei exigentia, copiosè diſſerui.

Num vero hæc, ſanguinis menſtrui venenoſitas, ſit univerſalis, vel accidentalis, ſive aliunde profecta? ardua eſt quæſtio. Qui accidentalem eſſe pronuntiant, provocant, ad ſubjecta libidinoſa, Lue venerea, vel alio etiam morbo inquinata. At nullo modo video, quomodo illuc adduci poſſem, ut crederem, revera eſſe accidentalem tantum, ſanguinis menſtrui venenoſitatem, quum illi, qui noſtræ ſententiæ adverſantur,

tur, ad experientiam in contrarium, provocare haud poſſunt, multo minus, affirmare audent, quod homo, ſanguinem libere & tuto, ſine omni ſymptómatum morbificorum ſequela, menſtruum, poſſit haurire, quin potius ipſi experientiam noſtram admittunt, nosque præterea confirmant, præter argumenta ſuperius allata, in opinione noſtra, quoque odor ſanguinis menſtrui, quippe qui differt ab odore ſanguinis, vena aut arteria inciſa, miſſi, teſte etiam *Doctiſſimo MARTINO LISTERO, in Diſſ. de Humoribus Cap. XLV. p. m. 416*, atque *MOISES*, immundum lege Divina eſſe dixit, ſexum ſequiorem, hoc fluxu prædìtum, ac coitum, cum tali perſona, lege vetuit. Imo, non tantum apud Iſraelitas, ſed & alios Græciæ, Aſiæque populos, interdictæ ſunt tales perſonæ, à religionibus, ne aliqua contaminatione quaſi venenata, viri inficerentur. Quod cum certum exiſtat, atque nullus de his, nec ex plebejis dubitet, evidenter colligere licet, ſanguinem quoque menſtruum differre à ſanguine, in venis & arteriis circulato, adeoque eſſe venenoſum.

Unde magnopere miror eosdem, qui cum ſanguinis menſtrui venenoſitatis rationem, dare ſatagunt, ad ſuperſtitioſa, fugiunt ſubterfugia, aſſeruntque, ſanguinem hunc, in Philtris adhibitum, venenoſitatem quandam, exſerere, & mortem ipſam, inferre, ob pactum implicitum, quod cum generis humani hoſte, ſcelerati ejusmodi homines, ineunt, non vero ob venenatam naturam, ipſius ſanguinis, quemadmodum ſtatuiſſe etiam legimus *CL. JOH. ADOLPH. WEDELIUM in Diſſ. de Sangu. Menſtr. Cap. I. p. 6. ſequ.* quibus tamen hic, cenſoriam addere virgulam, inſtitutum non permittit, ſufficit eosdem, tantum admonuiſſe præcepti *HIPPOCRATIS*, quod dedit, *Lib. de Decenti Habitu*, ne Medicus, ſuperſtitioſus ſit, ſed eandem averſetur. Neſcio itaque, quomodo hi ſe excuſabant, dum ad ſuperſtitioſas refugiunt rerum cauſas, cum naturales, prout ſuperius expoſuimus, ob-

viæ omnibus ſint, ipſaque experientia, easdem confirmet atque comprobet.

Atque hæc ubi approbo, nullo modo tamen mihi eſt animus, defendendi hypotheſin, veterum quorundam, & Philoſophorum & Medicorum, utpote *HIPPOCRATIS Lib. I. de Morb. Mulier. Cap. XXI. AUTHORIS Problem. Ariſtot. p. m. 83. PLINII l. c. Libr. VII. Cap. XV. p. m. 94.* aliorumque, quam etiam recoxit, *J. B. HELMONTIUS*, at mitiorem, in ratiocinando ſe geſſit, teſte, *JOH. BOHNIO, l. c. Progymn. XVI. p. m. 229.* atque noviſſime amplexus eſt, *PHILIP. VERRHEYEN. in ſupplem. Anatom. Tr. I. Cap. XX. p. m. 96.* videlicet, quod non tantum ſanguis hic menſtruus, venenoſitatem ſuam exerat intro aſſumptus, ſed & halitibus ſuis, noceat, non tantum homini, ſed etiam animantibus & vegetabilibus. Cum hactenus, nulla, ipſe fecerim experimenta, ut certo ſcire poſſem, quid de horum opinione, ſentiendum ſit, experientiam autem aliorum, in dubium vocare, tam pro, quam contra, eandem, facientium, facile levitatis argui poſſem, & dignus eſſem, meo judicio, hinc potius aliis ingeniis acutionibus, quibusque plus relinquitur temporis, ad indagandos effectus naturales, qui non tam ad Medicinam, quam Philoſophiam, ſpectant, vel tempori opportuniori, atque magis, à Practicis negotiis libero, relinquo. Hæc interim ſufficiant, ſperans de his, benignum, & ab omni acredine liberum, Lectoris judicium.

(Ex S. Nicolao Auguſt. Vind. d. 27. Apr. An. 1724. miſſæ.)

OB-

OBSERVATIO CXLIV.

DN. D. GEORGII FRIDERICI FRANCI DE FRANKENAU.

De Cancro marino rotundo majori variegato.

EJusmodi cancri marini rotundi majoris ſchema accuratè depictum ſuperiori anno benevole mecum communicavit Archetypi poſſeſſor, Celeberr. D. D. *Marcus Herford*, medicorum hujus Urbis Senior, & Auliater Regius meritiſſimus, qui talem cancrum marinum rotundum inter rariora ſua aſſervat, aſportatum ex Norvegia, in quo iſtud præcipuè conſiderationem aliquam meretur, quòd in ſuperiori cruſta ſ. tegmine, variis inſcriptionibus exſtantibus, quaſi totidem cælaturis ſuperbiat, extra ſic agglutinatis & firmiter cohærentibus, uti interdum tam in hoc, quàm altero aſtacorum oblongorum genere, etiam maris incola ſæpius videre eſt, minores conchas albicantes firmiter cruſtis adhærere, quando in profundo maris circa rupes luto ſe obruunt, vel inter ſaxa ſemet ſubducunt, adeoque ſæpius unum animal aut inſectum alteri rurſus hoſpitium præbet ſe ipſo longè minori. Huic deni ſunt pedes cum forcipibus anterioribus, qui in obliquum feruntur, cum duabus antennis circa os. *Fig. A.* ipſum cancrum marinum naturali magnitudine exhibet, *Fig. b. b. b. b.* autem exſtantes in eo eminentias ſeu inſcriptiones deſignat. (*Vide Tab. X. Fig. 1.*)

OBSERVATIO CXLV.

DN. D. GEORGII FRIDERICI FRANCI DE FRANKENAU.

Pes Gazellæ ſeu Capreoli Indici Orientalis minoris.

FIgura hæc *Lit. C.* notata exhibet pedem caprioli ſeu Gazellæ Indicæ minoris tenellum, biſulcum, eadem magnitudine depictum ad vivum, unde totius animalis illius magnitudo ac tenerrimus corporis habitus facilè colligi poterit. Uſum in Medicina, quantum ſcio, nullum habet, & inſervit ſolùm curioſis pro dentiscalpio, ſi in fine argento decenter muniatur aut ornetur, ut pro utenſili vario ſecum in ſacco portando inſervire queat. *(Vide Tab. X. Fig. 1.)*

OBSERVATIO CXLVI.

DN. D. GEORGII FRIDERICI FRANCI DE FRANKENAU.

Feſtuca oſſea muſculoſæ femoris parti inhærens in bove.

ACcidit ſubinde, ut in annoſioribus quibusdam animalibus tendines, cartilagines, ligamenta, immo ipſa vaſa arterioſa oſſeam induant ſubſtantiam, uti hoc in cervis atque tauris ætate provectioribus ſæpe videre licet; aſt hæcce feſtuca oſſea *Lit. D.* expreſſa, 4. circiter pollices longa, carni muſculoſæ oſſis femoris tam firmiter impacta deprehendebatur, ſecundum fibrarum longitudinem, ut non niſi cultelli ſeparatione opus haberet, antequam plenariè educi poſſet. Credendum non eſt hanc aliunde acceſſiſſe, aut ab ipſo femoris oſſe ſeceſſum ante feciſſe; cùm nulla hic labes aut corruptio

ruptio ſpectaretur; an vero portio tendinis cujusdam muſculi Tibiam extendentis, uti recti, cruralis, aut vaſti interni vel externi fuerit ſic induratus, aliis ſagacioribus dijudicandum relinquo. (*Vid. Tab. X. Fig. 3.*)

OBSERVATIO CXLVII.

DN. D. GEORGII FRIDERICI FRANCI DE FRANKENAU.

De Pullo cornutô.

NOn novum aut inſolitum hodie eſt, gallinarum pullos, anatum vel etiam anſerum ex ovis ſuis excludi comâ pennarum quodammodo faſtigiata, aut in thyrſum quaſi coacta; longè rarius autem eſt videre in volucrum genere pullos cornu in fronte gerentes, uti præſens *Fig. lit. E.* id clarè demonſtrat, (licet ſciamus arte quandoque inſeri detruncatos caponum pollices, & glutine ſanguinis ſic firmiter uniri, ut cornu quaſi referat); ejusmodi autem cornutum ante biennium ſuis in ædibus excluſum pullum jucundo ſpectaculo curioſorum oculis exhibet prælaudatus *D. D. Marcus Herford,* amicorum integerrimus, Vir antiqua virtute & fide; ipſum verò huncce pullum probè exſiccatum, inter curioſa mea aſſervandum reliquit optimus ſenex, cui vitam & vires ulterius toto corde apprecamur. (*Vid. Tab. X. Fig. 4.*)

(*An. 1724. d. 7 Junii Auguſtam Hafnia allatæ.*)

) o (

OBSERVATIO CXLVIII.

DN. D. HIERONYMI LAUBII.

Spina ventoſa femoris ſiniſtri : Vomicæ pulmonum duræ.

TUmorum abſceſſuumque indolem eorundemque cauſas abſtruſas eſſe & reconditas ſæpius, præter innumeras Obſervatorum hiſtorias hæc, quam ante aliquot annos in Noſocomio Militari in cadavere militis inſtitui, ſectio anatomica docuit.

Juvenis nimirum quoad externum habitum ſatis vegetus & toroſus ab aliquot hebdomadibus ſine prævia ſibi nota cauſa tumorem duriuſculum non admodum dolentem in parte femoris ſiniſtri interiori magnitudine palmæ virilis obſervans, quem inceſſus difficultas excipiebat, ſub finem menſis Januarii in Noſocomio medelam quærit. Applicantur ſtatim, quæ tumorem iſtum in loco propter ſubjacentia vaſa ſanguinea majora perículoſo reſolvere vel diſſipare valerent, ſed in caſſum, quin usque & usque tumor in longum & latum extenditur, tandemque femur fere totum in horrendam molem extollit ita ut ejus circumferentia ſeſquiulnam excederet : dolores indies augentur, tibiam ac pedem tumor œdematoſus occupat, externa tamen facies femoris colorem naturalem conſervat. Tandem in parte femoris exteriori infra cutem ſupra genu prominentia quædam quaſi oſſis fracti tactui ſe offert, genuque ac femore paululum commoto ſtrepitus aliquis comminutorum oſſium index auditur. Priusquam vero hæc obſervari potuerant, Chirurgus locum tumoris præ cæteris molliorem incidit, ſed loco puris latere crediti paucus ſaltem ſanguis è vulnere prorumpit, nulla ſuppuratione ſubſequente : ægri interim vires indies minuuntur, accedit macies extremorum, tuſſis & aſthma, donec, doloribus in femore paucis ante obitum

tum ſeptimanis ceſſantibus, tumoreque flacceſcente, d. 7. Maji mors optata miſerrimam vitam finiret, ut per cadaveris examen prognoſtico de præſentia Spinæ ventoſæ incurabilis à me ante duos menſes lato, ab aliis in arte peritis, inprimis Medico-Chirurgo hujus loci primario quodam in dubium vocato robur accederet, deſideratam occaſionem largiretur.

Inciſione quippe femoris facta ſpectatores ſtupebant muſculos omnes in putrilaginem converſos, ſanguinis extravaſati congrumati copiam, innumera oſſis femoris corroſi fruſta per totum tumorem diſperſa, imo plusquam dimidiam oſſis portionem penitus conſumtam, reliquam ad coxam usque intus & extus carie exeſam.

In perluſtratione Thoracis Pulmones in utroque latere pleuræ firmiſſime adnatos, lobum, dextrum totum purulentum, ſiniſtrum plurimis vomicis, plerisque oſſeam duritiem, imo nonnullis lapideam ſubſtantiam referentibus ſcatentem, venam cavam aſcendentem æque ac deſcendentem polypoſâ concretione firma infarctam obſervavimus. In abdomine Hepar in margine inferiori ſubatrum, veſicula bile vacua, lien putrilaginoſus, renes valde pallidi conſpiciebantur.

OBSERVATIO CXLIX.

DN. D. HIERONYMI LAUBII.

Dolor lumbaris cum motu femoris abolito ex abſceſſu interno & carie vertebrarum.

ABſconditam Abſceſſuum naturam triſtesque eventus & hæc, quæ ſequitur, obſervatio confirmat. Sub finem menſis Octobris Noſocomio concreditur Miles de dolore in lumbis ac motu femoris dextri impedito ab aliquo tempore conqueſtus, exterius nullo cauſæ ſigno apparente: applicantur tam interne quam externe varia, ſed incaſſum, ægerque intra 14. dierum ab introitu in Noſodochium ſpatium, prævia biduana

diar-

diarrhœa, ibidem moritur, cauſamque genuinam perpeſſi in lumbis & femore dextro doloris atrociſſimi in cadavere ſuo conſpiciendam concedit. Dum ſcilicet abdominis cavitatem perluſtramus, & veſicam urinariam diſtentam ab inteſtino recto, cum quo coaluiſſe videbatur, ſeparare intendimus, non exigua ſaniei fœdæ ac graveolentis quantitas in cavitate, quam os iſchium interius cum oſſe ſacro efformat, abſcondita manus noſtras conſpurcat; muſculusque iliacus & pſoas dextri lateris gangrænati ad levem attactum inter digitos quaſi diffluunt. Originem fœtidiſſimi abſceſſus ulterius indagantibus in conſpectum veniunt duæ infimæ Lumbares vertebræ nigricantes & carioſæ, dimidiumque os ſacrum à carie in parva fruſtula exeſum. An caries iſta abſceſſus, an vero hic cariei cauſa fuerit, determinare nequeo. Circa reliquas thoracis & abdominis partes internas nihil præternaturale occurrit, niſi quod Pulmo dextri lateris inflammatus & cum pleura arctiſſimè coalitus, renes valde magni & ureteres ſolito ampliores obſervati fuerint.

OBSERVATIO CL.

DN. D. HIERONYMI LAUBII.

Ulcus in dorſo magnum ad pleuram penetrans cum carie coſtarum.

SCaturiginem abſceſſuum obſcuram & difficulter ante inſpectionem cadaverum determinandam ſequens obſervatio æque ac priores teſtabitur. Decubuit in Noſodochio militari adoleſcens 20. circiter annorum per 5. menſes ob ulcus in dorſi latere dextro ad 4. digitorum latitudinem infra ſcapulam diſtans, ex relatione ægri ſponte ortum, copioſiſſimam materiam purulentam graveolentem quotidie fundens, inprimis quando tumor à latere ſcapulæ comprimebatur, nulla vel levi tuſſi vel reſpirationis difficultate moleſtum, decubitum in

utroque latere, facilem concedens, quod cum nulla arte ad conſolationem perduci poſſet, prævia trium ſeptimanarum diarrhœa extremorumque macie miſerum è vita tandem ſuſtulit. In examine hujus ulceris poſt mortem remotis muſculis dorſalibus & ſcapula dextra in conſpectum venerunt coſtæ à quinta ad nonam usque nigræ & carie exeſæ, muſculique intercoſtales à pure acriori perforati. Thorace aperto Pulmo utriusque lateris ſic ſatis laudabilis apparebat niſi quod hinc inde tuberculis durioribus ſcateret, dextri lateris lobus cum pleura & diaphragmate connexus quidem, nullum tamen cum ſacco purulento intra pleuram & coſtas ſupradictas contento & circumcirca gangrænato communicationem habere videbatur, niſi quod ejus tunica exterior à vicina gangræna leviter infecta eſſet. Præter hepar marcidum & ſemiputridum, bileque deſtitutum cæteræ abdominis partes ſatis naturaliter conſtitutæ reperiebantur.

OBSERVATIO CLI.

DN. D. HIERONYMI LAUBII.

Aſthma grave cum Hernia umbilicali.

JUvenis Suecus habitu corporis toroſo præditus, ſed hernia umbilicali affectus ob tuſſim ſiccam cum aſthmate moleſtiſſimo, ultimis vitæ diebus ſtertoroſo, & ſuffocationem minitante, per duos circiter menſes in Noſocomio tractatus, vi morbi quævis remedia eludente, ibidem ultimum halitum efflavit. Altero à morte die cadaver illius examinatum foveam illam in umbilico, cui ægro decumbente duo digiti commode immitti potuerant, à peritoneo illic loci adeo extenſo ac protuberante una cum annexo firmiſſime omento ſimul prolabente efformatum fuiſſe docuit. Aſthmatis vero graviſſimi cauſam demonſtrarunt Pulmones in utraque cavitáte, inprimis dextra cum vicinia arctiſſime coaliti, duri, inflammati pureque

craſſo infarcti: pericardium cum cordis ſubſtantia ubique connexum, digitis quidem ab eadem ſeparabile, ſed copioſiſſimis punctulis rubris conſperſum, quin ipſe cordis ventriculus ſiniſter ex rubro fuſcus apparebat. Polypi in utroque cordis ventriculo & auriculis aderant, inprimis in dextro craſſi & ad ſemiulnæ longitudinem in cavam & arteriam pulmonalem protruſi. In abdomine Hepar molle quidem ſed eximiæ molis diaphragma verſus ſuperiora adigebat. Bilis folliculus evacuatus, collapſus, pallidus. Lienis ſubſtantia ad putredinem vergens, ventriculus & inteſtina flatu diſtenta: vena portæ cum ſuis ramis ſanguine atro turgida, omentum ad os pubis usque protenſum conſpiciebantur.

OBSERVATIO CLII.

DN. D. HIERONYMI LAUBII.

Vomicæ pulmonum & partium abdominis. Serum copioſum in capite.

Miles gregarius poſt febrem intermittentem ſuperatam, vel, quod ſuſpicari licuit, ſuppreſſam, dolores abdominis atroces, lancinantes & rodentes patiens, vermium præſentiam accuſans, Noſodochium petit menſe Junio, ibidemque variis pro circumſtantiarum varietate & mutatione adhibitis mox convaleſcere viſus, mox in priſtinos dolores relapſus, aliquot ante obitum diebus dolorem aurium moleſtum cum auditus difficultate percipit, triduoque antequam exſpiraret, caro corripitur, ſicque ſequentis anni menſe Januario miſeram vitam finit. Cauſas variorum ſymptomatum in diuturno hoc morbo obſervatorum in cadavere examinaturi primo ad anatomen Capitis accedimus, in eoque Cerebrum copioſo ſero inundatum inprimis circa medullam oblongatam & cerebellum ac ventriculos anteriores invenimus, cum vaſis venoſis pone os petroſum, ubi ad jugulares internas abeunt ſanguine,

guine, atro, craſſo ad polypoſas concretiones vergente valde diſtentis. In Thorace Pulmones undique adnati, pure craſſo infarcti, exterius æque ac interius copioſis granis majoribus conſperſi, pericardium cordi inſeparabiliter coalitum reperiebantur. Abdomine tandem aperto in peritonæo & meſenterio plus quam centeni abſceſſus ſteatomatoſi, quorum majores ovi gallinacei, minimi piſi magnitudinem æquabant, materia ſebacea referti, lien extus ater, intus ſimilibus abſceſſibus obſeſſus, hepar fuſcum & marcidum, colon, ubi ventriculo ſubjacet, adeo diſtentum, ut robuſti viri brachium recipere potuiſſet, in conſpectum prodiere.

(Hafnia Auguſtam Vindel. d. 12. Aug. A. 1724. miſſa.)

OBSERVATIO CLIII.

DN. D. JOHANNIS GEORGII BREBISII.

Unguentum ophthalmicum.

CUm ex eorum ſim numero, qui indies libenter diſcunt, Galeni mandatum mihi numquam diſplicuit, quod ſcilicet ab omnis generis hominibus, & à ruſtico, & à paupere vetula medicinæ ſtudioſus diſcere debeat; nam dum ea colliguntur quæ inter vulgus nota ſunt vel domeſtica audiunt, impetrantur ſimul remedia probatiſſima, quæ ſæpius alia ſic dicta claſſica, vel intra pharmacopolia ſplendido titulo aſſervata compoſita, effectu felici longe ſuperant. Ad probandam rei veritatem, placet nunc hiſtoriam de me ipſo allegare, quæ ſequens eſt: ſcilicet ante quatuor annos circa veris initium, meum dextrum oculum ex improviſo invadebat obſcuratio, tam celeri curſu ſumens augmentum, ut intra trium dierum ſpatium tota tunica cornea pellicula quadam albicante obduceretur, & amplius nil quidquam hocce oculo diſcer-

nere potuerim. Accidens iſtud non levem terrorem mihi concitavit, ſimulque invitavit absque ulteriori mora remedia convenientia, tam evacuantia, quam reſolventia, adhibere, non neglectis venæſectionibus, ſcarificationibus, veſicatoriis, aliisque à Dominis Collegis meis ordinatis pretioſiſſimis ophthalmicis, aſt peſſimo cum ſucceſſu, quoniam oculus antea nondum dolens, poſtea dolens factus eſt, & quidem periodice, cum occaſu ſolis incipiente, cum ortu ſolis iterum remittente dolore; quapropter cum ſomnus omnis deficeret, vires quoque exinde proſtratæ fuerunt, appetitus ſimul omnis dejectus, ſitisque enormis excitata, cum ſudore colliquativo, hecticorum more quamprimum oculi ſomnum capiebant. Tandem cum res conclamata, nullumque remedium conducibile videretur, venit vicini conjux, meum deplorans peſſimum ſanitatis ſtatum, offerens ſuum unguentum ophthalmicum, externe tantum ſupra oculum applicandum, in ſemetipſa jam olim probatum, enarrans ſimul ingredientia. Deridebam quidem ſimplicitatem mulieris, quæ ſola crederet melius remedium ſcire, quam plures expertiſſimi Medici, nihilominus in ejus præſentia, benevolentiæ gratia, patior ſui remedii applicationem, quo peracto non longe poſt mihi ſomnus profundus obrepit, durans per tres integras horas, cum antea intra quinque ſeptimanas nec integras quinque horæ quadrantes in totum dormiverim, imò expergefactus ad miraculum meas me recollegiſſe vires experior, hinc pergebam cum applicatione dicti unguenti, & ſic appetitus brevi rediit, ſomnus continuavit, dolor remiſit, oculi albumen totum totum inflammatum & quaſi ſincero ſanguine pollutum apparens, priſtinum nitorem paucarum dierum ſpatio recuperavit, pellicula quoque ſucceſſive evanuit, remanente ſolummodo levi viſus obſcuritate, ſed magis imbecillitate, quæ poſtea per quandam aquam ophthalmicam viliſſimi pretii plenarie ceſſavit. Ambo hæc remedia poſtmodò pluribus aliis exhibui, ſemper cum effectu deſideratiſſimo, ut dicere non erubeſcam,

melio-

meliora remedia ophthalmica non inveniri poſſe. Sed quid fit? Poſt ſex menſes oritur quoque ſub oculo ſiniſtro, & quidem ſupra os jugale, furunculus, an ex metaſtaſi, an ex alia cauſa, adhuc ignoro; hinc oculus non ſolum tumere, ſed quoque furunculus ad magnitudinem ovi gallinacei, coloris nigricantis, prominere cepit, cum horrendis capitis doloribus, lancinationibus & ſpaſmodicis contractionibus muſculi temporalis, ut verbis ſatis exprimere non valeam. Nil intentatum reliqui pro ſiſtendis hiſce doloribus, ſed omnia fruſtra; tandem incidit in mentem Balſamus ophthalmicus, applicatur, & intra quadrantis horæ ſpatium omnis dolor auffertur, obdormio per plures horas, expergefactus, punctulum album prodiiſſe video, nullum pus tenue effluebat, rupto tandem magis magisque tumore, indolente facto, fruſta plurima magnitudine minimorum amygdalorum, conſiſtentiæ craſſæ, inſtar ſevi putridi, extrahere poteram, itaque bis vel ter in die tantùm illitus furunculus feliciter ablatus fuit. Hujus unguenti cauſa publicavi ſchedam, ut poſtmodum alii mecum poſſint experiri virtutem ejusdem, & didici hactenus, quòd illud in contuſionibus, ſemiluxationibus, prominentiis coſtarum & vertebrarum, adhibito ſimul externo munimento, nec non in pluribus aliis morbis externis, magnam efficaciam præſtet, vel ubivis valeat, ubi dolor urget. Compoſitio Balſami vel unguenti ſequens eſt: Rec. butyri caprini recentis libras tres officinales, herbæ Loti odorati recentis & florentis, Germanicè zahmer Stein-Klee, Siebengezeit, Wetter-Kraut, minutiſſime conciſæ manipulos quatuor, Rutæ hortenſis florentis conciſæ manipulum unum & dimidium, frixentur in ſartagine ferrea lento gradu ignis, usque omnis humiditas conſumta ſit, cujus ſignum hoc eſt, quando non amplius ſtridet, quo facto transcolatur per pannum lineum, & ſic impetratur unguentum grati coloris, viridis, ſed ingrati paululum odoris. Examinando ingredientia, Lotus quidem non eſt officinalis, attamen D.D. Simon Pauli in ſuo

Quadripartito botanico, à Meliloto parum differre credit, adeo ut unum pro altero poſſit ſubſtitui; aſt quod Lotus melilotum viribus longe ſuperet, teſtatur & effectus & odor ingratus, Sulphuris nareotici index, hinc cum Meliloto quidem parem diſcutientem, ſed inſuper majorem anodynam virtutem poſſidere nullus dubito. Ante viginti octo annos dum Phyſicus eram Cronachii & ibidem Conſul regens hæmorrhoidibus cæcis laborabat, Chirurgus ejus furentem dolorem non poterat ſedare, hinc juſſi lotum cum butyro frixare, poſtmodum exprimere, cum vitello ovorum miſcere, & exceptum linteo carpto dolenti loco applicare, quo modo dolor ſubito fuit ablatus. De Ruta dicitur in proverbio:

Nobilis eſt ruta, quia lumina reddit acuta;
Auxilio rutæ, vir lippe videbis acute.

Butyrum caprinum, ſicut omnes animalium pinguedines, anodynam virtutem poſſidere, cutim emollire, criſpatas fibras relaxare, in ſimul, præ reliquis omnibus, refrigerare, in comperto eſt. Aliquando ruſtico contra gangrænam imminentem ab infelici venæſectione, ſequens Unguentum extemporaneum applicari juſſi cum effectu felici: Rec. flor. lact. caprill. ℥iij. vitell. ovi cum album. No. ij. ſpir. vini camphor. ʒvj. agiteatur invicem ut fiat linimentum, cui intingantur linetamina & applicentur. Reperiuntur ergo in noſtro Unguento pauca ingredientia, ſed electa & probata, ut meliora vix potuiſſent invicem combinari. Herbipoli in Monaſterio quodam diſpenſatur ſingulare Oleum ſub titulo: der Gnaden-Balſam, mirabilem effectum præſtare dicunt in omnibus artuum doloribus & tumoribus, nec non contracturis & eſt ſimplex infuſio florum loti odorati, ſed mihi diſplicet ideo, quia brevi tempore ranceſcit, butyrum vero noſtrum per aliquot annos in cella vel frigido loco conſervari poteſt integrum & incorruptum. Aquam ophthalmicam quod concernit, elaboratur ſequentem in modum: Rec. Aqu. roſar. ℥xiix.

Vitrio-

Vitrioli albi ℥v. ſalis culinar. ʒj. coq. in vaſe figulino ad caſum partis dimidiæ, tunc removeatur & adhuc calenti injiciatur Rutæ hortenſis recentis minutiſſime conciſæ manipulus ſemis, vas probe conte&tum ſeponatur in locum frigidum, tandem coletur, & admiſceantur aqu. roſar. opt. ℥xiv. camphoræ cum tantillo Spir. vini reſolutæ ʒß. vel ℈ij. reſervetur ſub titulo: Aqua ophthalmica univerſalis. Si tantum oculus confortandus vel clarificandus, cum aqua euphraſiæ temperavi, quemadmodum in violentis læſionibus cum aqua plantaginis commiſceri poteſt, nec non cum alb. ovor. conquaſſata in maculis oculorum, puſtulis & cicatricibus poſt variolas, vel inſtillari guttatim, vel linteolum quadruplicatum cum ea madefactum noctu poteſt imponi læſo oculo, de die vero removeri, cavendo ſolum, ne per radios ſolares irritetur oculus.

(Rotenburgo ad Tubarim Auguſt. Vindel. d. 26. Aug. An. 1724. miſſa.)

OBSERVATIO CLIV.

DN. D. CHRISTOPHORI BERNHARDI VALENTINI.

Veſicula fellis inſolitæ magnitudinis.

CUm anno præcedente 1723. Halæ Suevorum degerem, die 29. Novembris Lanio quidam è bove juniore veſicam biliariam 2. libras pendentem extrahebat, quam à bile liberatam & exſiccatam inter rariora mea adhuc ſervo. Inflata in diametro dimidium fere pedem Rhinlandicum habet, quæ in aliis ſubjectis vix 2. pollices ſuperat.

OB-

OBSERVATIO CLV.

DN. D. CHRISTOPHORI BERNHARDI VALENTINI.

Rex Roſarum novus.

QUandoquidem unica hirundo, quod dicitur, non faciat Ver & ad genuinam experientiam plures ſimilesque requirantur obſervationes, non poſſum non hic referre, quod An. 1722. in horto noſtro extra mœnia roſam triplicem proliferam (quam Regem roſarum in Meditationibus ſuis de Muſeis vocabat B. *Dn. D. Major*) inter alias invenerim, quæ figuræ intuitu illi à laudato modo Viro depictæ adeo ſimilis erat, ut lac lacti & ovum ovo, niſi quod ſuprema magis imperfecta fuerit, quam inferiores perpendiculariter ſubſtratæ. Vid. *Appendix Muſei Muſeorum Dn. Parentis*, & *Miſc. Acad. Germ. Decur. I. A. IV. & V. p. 46.*

OBSERVATIO CLVI.

DN. D. CHRISTOPHORI BERNHARDI VALENTINI.

Oſteocolla figurata Giſſena.

PRæter lapides figuratos perpetua & conſtanti forma gaudentes, conchas ſc. petrefactas, gloſſopetras &c. plurimi adhuc figura inconſtanti caſuali & fortuita præditi reperiuntur, quibus non minus curioſi oculi in Muſeis paſcuntur, quam prioribus. Ita ante ſexennium & quod excurrit *Illuſtr. Dn. Comes Leiningio-Hartenburgicus*, νῦν ἐν ἁγίοις, ſilicem mihi gratioſe offerebat, pedem cervinum exactiſſime referentem, fimbria alba & quaſi marmorea, inſtar ungulæ equi, circum-

cumdatum. Eſt mihi pariter ſilex glandiformis, glande à cupula colore diſtincta. Eſt amygdaloides, qui à plurimis pro naturali amygdala habitus ori inſertus fuit. Quo & Oſteocollam (quam Haſſiæ quaſi propriam facit *Pometus in Hiſt. ſimpl.* figuratam in colliculis petroſis Giſſenis (auf der Haard) inveniendam, quæ miris ſæpe figuris ludit, accenſere poſſum. Adferuntur inde fruſta virunculos referentia, à noſtratibus Heintzelmännger dicta. Adferuntur cava, adferuntur ſolida, radicibus Zingiberis æqualia, quæ wilde Jngber-Zähen a vulgô dicuntur. Haud ita pridem Vir quidam Senatorius, Dn. Schneiderus, Pileo Giſſenſis, ex agro ſuo eruerat fruſtum, quod mulierem infantulum in brachio ſiniſtro geſtantem exactiſſime referebat. Vulgus illa frequenter utitur contra luxationes & fracturas oſſium in brutis, cumprimis ſuibus. Copioſe reperitur in viis profundioribus & excavatis (in den hohlen Wegen) Giſſam inter & Francofurtum ſitis. Cum id olim Medico cuidam juniori, ſimplicium ignaro, me Francofurtum comitanti, aperirem: Sic eſt, regerebat, hîc plures elegantes plantæ reperiuntur (es gibt hier viel ſchöne Kräuter) quaſi verò & plantarum generi Oſteocolla noſtra accenſenda ſit.

(*Gieſſa Auguſt. Vind. d. 10. Sept. An. 1724. miſſa.*)

OBSERVATIO CLVII.

DN. D. JOHANNIS ADAMI LIMPRECHTI.

De Veſpertilione mortuo.

PRimo omnium de Nomine Germanico hujus avis mediæ naturæ in gratiam Exterorum qui linguam Germanicam ignorant pauca præfari placet.

Occaſionem ſuppeditat Italus, Bononiæ Profeſſor olim Celeberrimus, Ulyſſes Aldrovandus qui in Ornithol. libr. IX.

ubi de avibus partim quadrupedibus, partim avis naturam referentibus, Bonon. in fol. 1646. edit. de Ave noſtra non Ave, ita à Platon. in Ænigmat. ſalutatur ſequ. modo ſcribit.

„ Germanis vocatur *Flaedermaus*, quæ vox denotat mu„ rem qui inter volandum tremulas alas concutiendo ſonum „ excitat licet obtuſum ; hoc enim ipſis proprium verbum „ *fladderen* ſignificat, unde metaphorico ſenſu *flaedderen* ſumi„ mitur pro *garrire* & dicitur de his qui nimiâ loquacitate im„ portuni ſunt. Simili vocabulo utuntur Belgæ & alii Germa„ niæ ſuperioris populi. Nam *pladderen* dicunt de Anſeribus „ aut Anatibus aquam ſubinde alis verberantibus atque ita ſo„ num edentibus.

Ad hunc Aldrovandi locum magis dilucidandum addo: Murem noſtrum alatum, quem tamen, ut Poëta Patriâ Sulmonenſis canit, pluma non levat, aptius dici *Fladdermaus* quàm à multis Germaniæ ſuperioris incolis *Fledermaus*.

Germanis enim *Maus* idem eſt ac Latinis *Mus*; *fladderen* vero ſonum obſcurum ex motu alarum ſæpius repetito ortum ſignificat, qui aliquando in compoſitione alarum ad volandum in aliis avibus, aliquando in volatu meticuloſo, qui veſpertilionibus, adſcribitur, obſervatur. Solent enim dubiæ hæ aves volitatione incertâ, indirectâ & tortuosâ uti, contrario ſcilicet alarum motu aliarum rapacium volucrum, quæ alas ſuas vix ac ne vix quidem movent, cum inſtar teli ex ſublimi æthere miſſæ prædæ in terra ipſis præpoſitæ recta ferè linea quaſi injiciuntur. Hinc Caſparus Schwenkfeldius, Medicus olim in Sileſia Cervimontanus in Theriotrophio Sileſiæ duo nomina muris noſtri volitantis poni curavit, *Fladermaus & Fledermaus*, poſterius, quia vulgariter ita vocatur, prius quia deberet ita vocari. *Fladern enim & fladderen* Germanis ſuperioribus denotat non tantum verbis multis iisque aliquando ineptis, ut Aldrovandus vult, animi ſenſa proferre, ſed et actibus inconſtantiam ſuam oſtentare, quadrata miſcere rotundis, ita ut finem

finem optatum, ſi non per varias ambages vix ac ne vix quidem obtineant, de quibus verè dici poſſit:

Pluribus intentus minor eſt ad ſingula ſenſus.

Hominem tali ingenio præditum Nationales mei Sileſii Faſel-hafftig l. einen Fladder-Geiſt vocant, quaſi dicas: ſpiritum ſine prævio rationis ductu hinc inde ſeſe moventem & ut ebriis accidit ferè titubantem greſſuque firmo ac ſtabili rariſſimè incedentem & res ſuas tractantem. Vox *pladderen* non Belgis tantum, ſed & aliis Germaniam inferiorem inhabitantibus populis in uſu eſt, quando de avibus aquatilibus præcipuè majoribus loquuntur, quæ alis ſuis aquam verberantibus ſonum edunt, hunc Ruſtici in Sileſia per verbum *Platſcheren* exprimunt. Differentia vero inter voces *pladderen* & *fladderen* mihi eſſe videtur, quod Germani voce *priore* utantur quando aqua mediante inſtrumento qualicunque, & *poſteriore*, quando aër, ut ſonus edatur ille obſcurus, ab avium alis agitatur. Cæterum, quodſi in voce *pladderen* loco quartæ litteræ *d.* ponatur littera *u*, legitur *plauderen* quod Germanis ſuperioribus idem eſt ac *garrire*.

Jam ad Realia procedendum:

Anno poſt Chriſtum natum 1714. die 10 Sept. veſpertilionem marem mortuum ſub arbore in horto meo inventum, cui cranium quodammodo læſum erat, filia mea natu minima offerebat, quem accuratius conſiderandum mihi tunc temporis proponebam.

Oculos animadvertebam minimos nigerrimi inſtar punctuli, uti mihi olim in talpis apparuerant, in anteriore aurium radicis parte poſitos, unde Luſitani veſpertilionem jure non poſſunt nominare lingua ſua Morcego vel Murciegalo, i. e. Murem cœcum.

Aures in unoquoque latere videbantur binæ, ſed videbantur, exteriores quæ vulgo Aſininæ dicuntur, de quibus in ſequenti obſervatione prolixior ero & accuratior, quadruplo largiores & altiores interioribus.

 Maxil-

Maxillæ dentibus minimis acutiſſimis & candidiſſimis repletæ erant, ex quibus præ cæteris eminebant canini dicti, inferior autem maxilla brevior ſuperiore, ambæ in parte antica roſtro ſuillo ſimiles, niſi quod in ſuperiore pili pauci longiores inſtar felis barbæ adeſſent.

Diducta utraque maxilla rictus apparebat amplus cui in exiguo hoc animalculo digitus minimus imponi, hinc lingua cum frenulo ſuo facilè conſpici, imò Os hyoides ad radicem linguæ poſium non difficulter tangi poterat.

Sutura Lambdoidalis hiabat, hinc occiput elatius ſingularis craſſitiei & duritiei in conſpectum veniebat.

Alarum ſubſtantia membranacea nos docet Italos Veſpertilioni inconveniens dediſſe nomen eum nominantes *Ratto penugo* vel *penago*, i. e. Murem pennatum. Hic enim exceptionem patitur regula: Omne quod volat habet pennas. Has, loquor de alis una cum armis & pedibus curioſius examinatas vid. in Obſ. 48. Decur. ſecundæ anni primi ab Excell. Collega noſtro D. D. de Muralto, qui de Caudâ ejus nihil aliud memoriæ reliquit, quam eam rotundam in veſpertilione fœmella inter alæ duplicationem latere, eamque poſſidere nocturnam noſtram avem citat figuram Sceleti ab Excell. Lachmundo Ephemeridibus ann. IV. obſ. 152. inſerti. In figura Geſneri nulla obſervatur cauda. In Jonſtoni vero eò clarior ante oculos ponitur & quidem cuſpidata Tab. XX. qualem in hoc meo ſubjecto ipſe inveni & quidem ex articulationibus oſſeis ſeptem compoſitam, duobus pollicibus longam in acutiſſimam cuſpidem deſinentem, qua ſola excepta tarſis pedum videbatur annecti membrana ferè triangulari.

Penis oculo noſtro ſeſe ſiſtebat longiſſimus, quodammodo exertus & in cadavere adhuc ferè rigidus.

De Interioribus ſemimuris viſceribus in Geſnero & Jonſtono nihil legitur. Aldrovandus æque ac Bellonius ſcribunt, eadem planè convenire cum muribus vulgaribus cum quibus & citatus de Muralto conſentit, niſi quod ex ſuo ſubjecto annotet

notet ſitum Hepatis in ſiniſtro Hypochondrio, renis dextri in ſuperiore, ſiniſtri in inferiore loco, longitudinem inteſtinorum, quorum ductus æqualis fuit capacitatis, dimidiam ulnam æquaſſe & uterum bicornem cum duplici ovario adfuiſſe.

In meo ſubjecto corpuſculum integrum in tabula anatomica expanſum vix accedebat ad longitudinem dimidii digiti minimi exceptis capite & cauda.

Hepar ſat magnum, pari modo ren dexter transverſum in modum vertebris lumbaribus ſuperimpoſitus, longè minor ſiniſter qui circa regionem inguinalem inveniebatur.

Lienis magnitudo dimidia erat Parenchymatis hepatici, ventriculus contra exiguus & vacuus. Inteſtina ſeptem vicibus tam longa quam totum veſpertilionis corpuſculum capite & cauda non menſuratis.

Cor quoque inſigne, ſuperabat ferè dimidiam hepatis magnitudinem ita ut propè integram thoracis cavitatem impleret & pulmones in poſteriorem thoracis partem reprimeret quorum exigua portiuncula in ſiniſtro ejus latere conſpiciebatur.

Arteriæ aſperæ pars poſterior membranacea oculis egregiè ſeſe objiciebat uti & muſculi pectorales carnoſiſſimi.

Declinabat ad veſperum dies, cadaver igitur muris qui etiam à ſero veſpere nomen tenet ſeponendum erat, quod in armarium probè occluſum recondo. Verum enim vero cum ſequenti die in illud inquiro ut obſervationes inceptas continuare poſſem, ſpe mea fruſtatus, nil niſi alas ejus antecedente die tabulæ claviculis infixas cum parte capitis poſtica cerebro & cerebello vacua reperio, nam mures vivi non alati, loco trepani dentibus uſi craſſum ſatis cranium perforaverunt ut contentis in eo appetitui inordinato ſuo ſatisfieri poſſet, poſtquam reliquas pectoris æque ac abdominis partes univerſas & ſingulas ita ut ne oſſiculum quidem remanſerit, Pica forſan laborantes devoraſſent.

(Berolino Auguſtam Vind. d. 28. Sept. An. 1724. miſſa.)

OBSERVATIO CLVIII.

DN. D. ALEXANDRI CAMERARII.

Vulnus abdomen utrinque penetrans.

IN ultimo *Ephemeridum* tomo, *Cent.* ſc. *IX. Obſ. LXX.* deſcriptum legitur vulnus, abdomen utrinque penetrans, intra decem dies perſanatum. Mihi priori anno caſus obtigit analogus, quem proin exponere, & potiores ejusdem circumſtantias paucis recenſere, B. L. non ingratum fore confido.

Studioſus juvenis, corpore robuſtus & ſanus, d. 13. Maj. 1723. à meridie cum ſociis tibiam inflat, ad tres vini libras bibit, inde cœnatur, & abhinc hypocauſtum petiturus ſuum vulneratur in abdomine ſupero, nec litigans cum adverſario, nec cauſam ullam cum illo habens, imò ne gladio quidem cinctus ſuo. Nihilominus ab accepto ictu ambulat adhuc per ædes, advenienti hoſpiti, quid ſecum interea actum fuerit, exponit & Chirurgum quietus expectat. Hic venit cito, videt *vulnuſculum* modò parvum, *anguſtum*, & induſium ſatis quidem cruentum, hæmorrhagiam tamen facilè ſiſtendam, nec propriè largam, multò minus enormem. Audit etiam vulneratum alacriter loquentem, nec animo linquentem, nec de moleſtiis vel doloribus conquerentem. Hinc vulnus deligat de ſimplici & plano. Ex adſtantibus verò aliquis obſervat maculam induſii cruentam in dorſo quoque, &, alterum ibi vulnus eſſe reputans; chirurgum ejus rei certiorem facit. Hic, remoto induſio, terretur ſtatim cùm videret, ſecundum hoc vulnuſculum *poſticum* primo antico correſpondere, enſemque abdomen totum perforaſſe. Deligat tamen & hoc eadem ratione, maximè quòd hoc nec ſanguinem funderet adeò copioſum, nec magnitudine priori accederet, quippe vix *ſubduplum.*

Inte-

Interim res Medico & Chirurgo videtur ſuſpecta, qui proin curæ ſocios ſibi eligunt me, cum chirurgo jurato *Simonio*, lithotomo & embryulco noſtrate. Vocamur uterque cùm jamjam noctesceret, & accurrimus celeriter.

Deprehendi igitur vulneratum in lecto quidem jacentem, ſed mirum quàm thraſonico & jactabundo modo traducentem ac vilipendentem vulnus ſuum, nihil iſtud importare, nullum undique eſſe periculum. Inquietus erat in lecto, brachia huc illuc, ſurſum deorſum jectigans, vultu rubens, pulſum in utroque carpo plenum magnum offerens. Et cùm quietem ac tranquillam in lecto continentiam ipſi commendarem, loquax regerebat ſtatim, necdum omne vinum tranſpiraſſe. In medio autem hujus loquacitatis ſuæ & diſcurſus noſtri examinatorii, (in quo tamen nihil audivi, niſi unicam de ardoris ſenſu in loco vulneris, ſed tolerabili, querelam) ex improviſo ſeſe erigens, *vomere cruenta* incipit, benè largiter, facilè, cibis ſemicoctis vinoque permiſta, omnia tamen æqualiter rubentia, æſtimata ferè ad libras duas. Factum hoc ſine alteratione prævia notabili, absque deliquio, absque etiam ſingultu, qualem tamen modò unicum ante horulam audiviſſe voluit Medicus primùm vocatus. Et erigere ſtatim poſtea in lecto ſeſe potuit ad religationem & inſpectionem vulneris ægrotus.

Vulnus *anticum* igitur vel tandem vidi eſſe in ſiniſtro hypochondrio anteriori, diſtans tantum à papilla ſiniſtra quantum ab umbilico, ſed à linea recta ab utroque hoc extremo duci concipienda deflectens ſiniſtrorſum unius pollicis latitudine, penetrans in cavum abdominis proximè ſub cartilagine coſtæ decimæ. Anguſtum valdè, nec longum, nec latum, ſed reſpondens gladio acuto tereti, einer Stoß-Klinge, uti etiam punctim inflictum eſt. Promanabat ex illo paucus ſanguis fluxilis, & ſtylus ultra pollicis longitudinem adigi facilè poterat. Attactum æger ibidem ægrè tulit, de prius dicto ardoris ſenſu querulus. Nec in loco vulneris, nec alibi per abdomen quidquam

quam tumoris erat. Nulla tuſſis aderat, reſpirandi difficultas nulla, nec inter reſpirationem concitatam, qualem ægro tum injunxerat;Medicus alter, candelam ceream interim vulneri admovens,ullum prodeuntis aëris indicium.

Vulnus *poſticum*, antico minus, ſubduplum ut dixi, prodibat in ſiniſtro dorſi inferioris latere, digitos quatuor latos à mediâ ejusdem ſpinâ, ſub coſta ultima duodecima. Etiam ex hoc profluebat parum ſanguinis. Etiam hoc admittebat ſtylum facilè in profundum.

Inciſionem & ampliationem vulneris anterioris, quam primùm vocatus Medicus propoſuerat, judicavi ego nec utilem nec neceſſariam, materiæ cuicunque exitum ſatis patulum eſſe & geminum, ad vomitum verò cruentum nihil ipſam penitus conferre, totus reputans. Unde utrumque vulnus, poſt geminam injectionem decocti travmatici (quod tum ad manus erat, ab altero Medico præſcriptum) cum ſpiritu vini probè remixti, & intruſam turundam emplaſticam, deligatum rurſus fuit pro more.

Interea verò cùm vix abſoluta eſſet hæc deligatio, vulneratus *ſecundâ*, & paulo poſt *tertiâ vice vomit* iterum *cruenta*, benè multa, multis grumis ſanguini fluido & florido remixtis. Iterum ſine deliquio. Non autem ſine *pulſu* inſigniter mutato. Qui enim priùs ante horulam magnus fuerat atque plenus, ut venæſectionem in pede ipſi decreverim, poſt deligationem & vulneris inſpectionem adminiſtrandam, à primo ſtatim vomitu cœpit imminui, languere & usque remittere, ut tandem non ſupereſſet, niſi gracilis, *debilis*, obſcurus. Cum *facie* non amplius turgidâ floridâ & rubicundâ, ſed jam *pallidâ*, collapſa, tantum non emortuali. Æger etiam non ita loquax amplius, ut antea, ſed taciturnus, ſolicitus, dormire volens, imò ſomnum anxiè deſiderans.

Venerunt ita tres iſti vomitus intra unius horulæ ſpatium, bihorio ferè ab accepto ictu, laudati quidem à vulnerato, quòd evphoriam ipſi tulerint & remiſſionem anxietatis atque oppreſ-

ſionis

ſionis in pectore, quæ magna prius fuerit, etiamſi ne verbulo quidem mentionem ejus antea fecerat; ſed ſuſpecti admodum mihi æquè ac adſtantibus reliquis, qui, ſi per noctem iſta quidem omnia continuaverint, ultima ægroto, fateor, imminere credidimus.

Nihilominus ex ancipiti hoc rerum ſtatu divina Soteris Gratiâ ſervatus & liberatus mane d. 14. Maj. fertur noctem reliquam tranſegiſſe inſomnem quidem & inquietam, absque tamen ulteriori vomitu; Urinam miſiſſe citrinam naturalem, ad ſolvendam alvum ſurrexiſſe, ſed fruſtra, quippe pedibus admodum infirmus atque genubus tremulus, proin ab Amico in lectum citò iterum deportandus. Certè pulſum mihi, hora ſeptima matutina ad deligandum venienti, offert non amplius debilem, gracilem, parvum, ſed magnum rurſus atque plenum; ſub ipſa deligatione etiam erectus in lecto, & ab Amico ſuſtentatus, diu ſedet, omniaque feliciter ſuſtinet, ſemper quidem imminere vomitum, adeoque properandum eſſe inquiens, nec tamen actu vomens, nec ſingultiens, nec ullum vel deliquii vel ſpaſmi ſignum exhibens.

Et quid multa? Abhinc *benè* omnia procedunt. Vulnus utrumque circumcirca leviter intumeſcere, & laudabile pus fundere incipit. Abdomen nihil quidquam intumeſcit, nec tenditur. Ventris borborygmi audiuntur, ructibus atque flatibus liberè ſuccedentibus; urina manet citrina, cum nube ad fundum demiſſa; alvus ordinatè ſolvitur, nec quidquam cruenti unquam exhibet; cibus & potus ſapit; ſomnus naturalis eſt; nec præter leve modò caloris incrementum veſpertinum, utique febris vulnerariæ indicium, quidquam habet de quo conqueratur vulneratus, *intra 14. dies* reſtitutus & plenè *ſanatus*, ut vale univerſitati dicere & domum proficiſci potuerit.

Therapiam ſi quis deſiderat, illam ſimiliter dabo paucis. *Venæſectio*, pedi primùm deſtinata, fuit iterum intermiſſa, ob intervenientes vomitus cruentos, & dictam pulſus mutationem adeò inſignem; altero mane judicata abs me non amplius

neceſſaria; inſtituta nihilominus poſtea, me inſcio, demum à meridie in brachio. *Enemata* duo intra primum triduum ſalutariter applicata. Vulneri per ſiphonem injecta, ægro etiam aliquoties cochleatim propinata, *aqua ſclopetaria. Diæta* ordinata tenuis gelatinoſa. Internè verò dati ægro *pulviſculi* ex nitro, gummi arabico, coralliis rubris, margaritis, ab initio non ſine grano camphoræ; per diem cochleatim *mixtura* ex aquis leniter diapnoicis cum confect. alkermes & pulv. pannonico; ad ſorbillandum quoque *infuſum theiforme* ex agrimonia, ſanicula, hyperico, veronica, betonica &c. ad noctes denique alternas modo tres *pilulæ* theriacæ cœleſtis, modò *emulſio* amygdal. dulc. cum ſem. melon. &c. Cæterùm *turundis* conceſſus utique locus fuit, ſecus ac in obſerv. annotatum eſt, ut apertum diutius ſervaretur utrumque vulnus, & procuraretur exitus non modò liquori per ſiphonem parcè injecto, ſed & puri, aut collecto intus liquamini cuicunque.

Quid hic intus ſauciatum vulneratumque fuerit, aut quanam iſte vomitus cruentus ratione venerit, diſputari equidem prolixè poſſet. Dabitur forſan occaſio dicendi de hoc quædam alibi. Hic modo claudam verbis *Ill. Hoffmanni*, qui in ſuo de *Fato Phyſ. & Med.* ſchediaſmate: „ Peculiarem planè, inquit, „ DEI providentiam atque directionem in graviter vulneratis „ frequentius obſervare & admirari licet; dum in exemplis „ nobis aliquoties hic loci fuit, quosdam gladio perfoſſos fuiſſe „ iis in locis, quæ partes vitali corporis conſervationi immediatè ſervientes cuſtodiunt, illæſis iisdem manentibus, adeò, „ ut exquiſitiſſima partium earumque ſitus notitia inſtructus, „ vix deſtinata opera tam innoxiè telum trajicere potuiſſet.

OB-

OBSERVATIO CLIX.

DN. D. ALEXANDRI CAMERARII.

Amavroſis.

QUalem in cit. *Ephemeridum* tomo ult. *Cent. X. O. 28. Illuſtris Dominus Director* recenſet Amavroſin dextri oculi, à percuſſione ejusdem violenta natam, talem mihi nuper in ſiniſtro oculo exhibuit Studioſus, ſed absque nota cauſa vel prægreſſa violentia quacunque venientem. Licebit eam recenſere paucis.

Juvenis, ſtatura brevis, corporis habitu gracilis & macilentus, capillis niger, ante aliquot annos tertianâ noſtra epidemia etiam prehenſus, indè tamen hactenus benè valens atque diligens, quippe in multam ſæpe noctem lucubrare ſolitus, obſervavit *oculo* ſuo *ſiniſtro* (nunquam dextro) obverſantes *muſculas*, ſed eas aliquandiu neglexit, quia pro veris animalculis per aërem volitantibus tamdiu habuit. Tandem verò manibus captaturus talem majuſculam & prehenſurus, oculis quoque illam perſequens, ſimulque in vicino pariete quaſi depingi videns, deceptum ſeſe hactenus opinione ſua agnovit, proin illas ne quidem amplius curavit, maximè quòd nec doleret inde velruberet oculus, nec ullum in legendo ſcribendove detrimentum caperet.

Cùm verò in ſeptimanam modò quartam durarent iſta, ex improviſo inter legendum, circa ipſam meridiem, miratur muſculam ſuam, quæ parva prius nihil ferè hactenus ipſi faſceſſerat moleſtiæ, *augeri* ſimul & ſemel, ad magnitudinem phaſeoli, prorſus nigri, circumcirca tamen quaſi nube quadam cincti clariore, quo ipſo proin literas multas obvelavit, atque viſum ferè omnem iſti oculo intercepit.

Cùm & hæc moleſtia duraſſet per duas ſeptimanas, neque tamen lumen omne iſti oculo ademiſſet, quin legere adhuc

iſto potuerit utcunque, tandem, ſimili veloci modo, iterum quaſi nihil cogitantem invaſit & ſiniſtrum ipſius oculum occupavit *nigredo* major atque *tenebricoſitas* tanta, ut legere amplius vel perſonam agnoſcere, coloreſve iſto oculo diſcernere non potuerit, lucis modo atque tenebrarum viciſſitudines valens diſtinguere.

Ita conſtitutus me demum conſuluit, atque ſuper varias circumſtantias quæſitus ſeqq. ſuperaddidit: *Nullam* prorſus *cauſam* eſſe ſibi cognitam; Lucubrationes iſtas non æquè fuiſſe nimias, ad horam modò noctis decimam vel undecimam, rarò ultra, protractas; Nihil conſtare ſibi de ſiccata ſcabie, nihil de emanente vel ſuppreſſa narium hæmorrhagiâ, de catarrhis nihil. Ebrioſitatem omni modò declinavit, & contra non exceſſus ſaltim ſed actus omnes venereos & laſcivos ſolenniter proteſtatus, victu autem ſemper uſus eſt laudabili, cum reliquis ſodalibus eodem, quibus tamen nulla unquam de viſus hebetudine querela fuit. Nunquam quidquam in dextro oculo fuiſſe obſervatum, ſed manſiſſe huic priſtinam viſus aciem; nec ex ſiniſtro lachrymas ſtillare, nec ullum cujuscunque morbi alterius indicium ſibi notum eſſe.

Hiſce ita perceptis, tandem oculos etiam inſpexi ipſos, & deprehendi, nullum prorſus in affecto ſiniſtro comparere vitium, niſi quòd *pupilla* ejusdem altera dextri oculi ſit paulò *amplior*; de reliquo utrumque eadem exhibere phænomena, dilatari in tenebris, ſtringi ad lucem, referre intuentis imaginem.

Ante omnia igitur diætam ordinavi, lucubrationibus omnibus interdixi, ad diem proximum pulveres digeſtivos dedi, ex cinab. nativ. præpar. cum nitro puriſſ. cryſtall. præpar. & ocul. cancr. præpar. non ſine ſuccino præpar. ſem. fœniculi & rad. valerianæ. Deinde potiunculam laxantem ſcripſi ex rhabarbaro & ſennæ foliis, in aqua coctis, cum manna. Abhinc curavi *veſicatoria* in utroque brachio poni, valerianæ radicem, cum fragmento ſuccini, in dorſo ſuſpenſam geſtari, mane ſe-

men

men fœniculi maſticari, ejusdemque decocti calentis vaporem oculis excipi ; internè verò uſurpari *pulverem* ex rad. valerian. herb euphraſ. ſem. fœnicul. ſuccino præpar. cryſtall. præpar. matr. perl. præpar. non ſine nitro puriſſ. cum *infuſo theiformi* ex herb. euphraſ. c. flor. beton. meliſſ. acetoſella, ſalvia, flor. conſolid. regal. cichor. paralyſ. cyani : & *pilulis*, ſumendis noctibus alternis, extr. bezoard. chaquerill. helenii, pœoniæ, valerianæ, ligni aloes, caſtorei, rutæ, cum cinab. nativ. præpar. &c.

Poſt dies 14. lætus rediit & nuntiavit recuperatam oculo *videndi facultatem*, nondum quidem diuturnam adeò & conſtantem, ſed *matutinam* modò, dum evigilans per horam unam, alias plures, ſemel ad prandium usque videt iterum diſtinctè omnia, ita tamen, ut & ſin. illi oculo obverſetur adhuc deſuper quaſi ſuſpenſa nubes exigua, & occluſo dextro eidem tenuis videatur obverſari nebula, vel araneæ tela. Reliquum diei nondum quidem de hac viſus claritate participare, neque tamen priſtinam caliginem ſupereſſe. Quandoquidem verò proficiſcendum ipſi erat ad Avunculum, ut vicarias apud ipſum in eccleſia præſtaret operas, hinc ante diſceſſum ejus dedi modò unicam pilularum laxantium doſin ex aloe præpar. cum magiſt. jalapp. & extr. panchymag. non ſine acceſſu extr. valerian. inſuper veſicatorium jam nuchæ imponendum ſuaſi, pulveris verò nuperi atque pilularum reiterationem, ac reliquorum evporiſtorum continuationem commendavi, dato ſimul naribus leni *errhino*, ex herb. majoran. flor. lil. conv. ſemin. nigell. & elæoſacch. errhino; ſub quorum uſu tandem penitus convaluit, & priſtinam *viſus integritatem* recuperavit.

OBSERVATIO CLX.

DN. D. ALEXANDRI CAMERARII.

Hydrops Saccatus.

QUod in diſputationum academicarum primâ, ſub præſidio *Parentis Deſideratiſſimi* quondam habita, pronunciavi de hydropis ſpecie ſaccata; ſcil. illam, dum adhuc eſt *in fieri*, plerumque *difficulter* admodum *agnoſci*, quando autem *inveterata & radicata* eſt, adhuc *difficilius curari*, id experientia non ſimplici interea edoctus fui. Dabo utriusque ſpecimen ex anatomia practica, quod hoc ipſo demum labente anno mihi ſuppeditavit gemina fœminini cadaveris ſectio.

Scil. Obſtetrix in vicino pago, quadragenaria, paupercula, decem liberorum mater, gravidam ſeſe reputaverat tamdiu, donec præterlapſo pariendi tempore immota maneret, quin indies increſceret, abdominis moles, tabeſcente interim & in ſtatum merè ſceletiformem redacto reliquo corpuſculo. Hæc aliquoties me acceſſerat conſultura, & ſententiam exploratura meam ſuper paracenteſin, à Chirurgo tantoperè ſibi commendatam, facilior ad ſuſtinendam illam, quàm ego quidem ad inſtituendam, quia ex inæquali abdominis mole, & diverſo diverſarum regionum reniſu credidi, caſum hunc ſimilem eſſe illi, quem *in Ephem. Cent. IV. O. 162.* deſcriptum legimus. Unde toties dimiſi illam, cum adhortatione de patienti tolerantia, nec tamen ſine inſtructione etiam de curâ palliativâ, & moleſtiarum ac ſymptomatum mitigatione poſſibili. Cùm verò ex inſtituto meo nuntiaretur mihi, illam diem tandem obiiſſe ſuum, operæ pretium fore exiſtimavi, cum Auditoribus quibusdam meis excurrere, & abdomen aperire.

Depre-

Deprehendimus igitur, *abdomen* ambitu ſuo æquare *duas ulnas* noſtrates; propendere quidem & inclinari magis in dextrum latus, protuberare tamen & *acuminari* in ſiniſtro latere, infra umbilicum, verſus pubem; ubi etiam mollius ad tactum fuit, ut fovea digitis potuerit imprimi, cùm in reliquo tractu tenſum, durum, digitis ne quidquam cederet.

Inciſa cutis illicò corrugari cœpit & contrahi; ſub illa perparum membranæ adipoſæ ſuperfuit. Ad utrumque verò hypochondrium, inter cutem & abdominis muſculos, loco pinguedinis *veſiculæ* erant ſero plenæ, turgidæ, quod proin copioſè ſatis promanavit limpidum, flavum, membrana *emphyſematis* inſtar quaſi ſpumam vel congeriem veſicularum tenuiſſimarum inflatarum referente.

Inciſo ſuſpenſa manu modicè peritonæo in lineâ albâ, protuberavit ſtatim maſſa quædam mollis, tenax, alba, repræſentans inteſtinum flatu turgidum; quæ tamen nec inteſtinum fuerat, nec omentum, nec alia pars abdominis; ſed ex poſt facto comparuit, eſſe *mucum tenacem viſcidum.* Præter hunc nihil hic prodiit; digitis autem & ſpecillo deprehenſæ fuerunt variæ cellulæ & cavitates.

Inciſione igitur altera opus eſſe videbatur, ad ſiniſtrum umbilici latus, ubi cultri acie vix leviter adacta profluxit ſtatim, non aqua, nec ſeroſum quidpiam tenue, ſed *materia fæculenta*, craſſa, ſpiſſa, fuſco-bruna, quandoque ſtriis tincta cruentis, alias particulis variegata craſſioribus candicantibus, quaſi pultaceis vel adipoſis.

Cùm effluxiſſet tenue (ſi quidem vocare ita licet portionem utcunque adhuc fluidam, utut benè viſcidam & ſpiſſam) adhæſit tamen parietibus internis undique adhuc multum viſcidi & tenacis muci, qui patellis figulinis abradi, & ægrè quidem ac difficulter præ glutinoſitate obtineri potuit.

Utre hoc ita evacuato *nihil* tamen in conſpectum, prodiit de viſceribus abdominis aut inteſtinis; ſed tangebatur

modò

modò ad utrumque, inprimis verò dextrum, latus magna parietis illius incraſſatio atque denſitas. Unde cruciatim, à cartilagine xiphoide usque ad oſſa pubis, & ab uno lumbo ad alterum facta inciſio, & tota cavitas adſtantium oculis abs me fuit expoſita.

Ita comparuit hic *ſaccus* in *ſin.* latere 2. circa umbilicum in *medio* 3. in *dextro* autem latere ultra 4. *pollices* latus vel *ſpiſſus*, multas ubique habens *cavernas*, majores, minoresque & in his concludens *gluten* illud albicans, quod ſupra dictum fuit prorupiſſe à primâ ſtatim peritonæi puncturâ.

Hic ipſe mucus, quomodocunque nominari velit, bibliopegorum gluten benè craſſum colore ad amuſſim exhibuit, ſpiſſior modo adhuc & tenacior, unde integra ejus fruſta potuerunt modò manibus ex cavernis iſtiusmodi premendo protrudi, modò digitis etiam extrahi.

Reliqua *utris* ſubſtantia fuit in locis quidem illis incraſſatis *fibroſo-celluloſa*, in cæteris autem *membranoſa*, ordinariam tamen membranarum craſſitiem ubique excedens, planè juxta obſerv. *B. Avi in diſſ. c. t. Anat. Hydrop.*

Quia ſectio longitudinalis, à cartilagine xiphoide usque ad pubem continuata, proceſſit deſuper & infra aliquantum ultra cavitatem hujus utris, hinc deſuper quidem abdominis viſcera cum inteſtinis, infra autem uterus cum veſica videri & tangi, digitis autem membrana ſubtus tota elevari potuit; manifeſto indicio, illam jacuiſſe ſuper inteſtina in abdominis cavitate, contiguam modò, non continuam nec cohærentem.

Circumcirca autem quatuor iſtæ laciniæ extrorſum ad muſculos abdominis per mutuas fibrarum inſertiones ita quidem accreverunt, ut digitis tamen undique potuerint liberari & ſeparari absque cultro.

Quo proinde facto ſeorſim elevari atque iterum reponi potuit triplex laciniarum quadriga: 1. cutis; 2. integumentorum abdominis, ſed benè extenuatorum & emaciatorum; 3.

illius

illius utris, qui ubique ferè admodum ſpiſſus & craſſus, præter parietem quaſi ſuum internum vel poſticum, quo dorſum & abdominis cavitatem reſpexerat, membranoſus tenuis nullibi ferè fuit in anterioribus, niſi ad ſiniſtrum umbilici latus, inter hunc & pubem, ibi præciſè, ubi notabatur ab initio tumidi abdominis protuberantia.

Ita verò in conſpectum venit demum primò quidem cavitas abdominis, cum ejusdem contentis, ſurſum omninò truſis ad thoracem, cætera tamen ſanis, & ſatis benè ſe habentibus, niſi quòd omenti pinguedo omnis fuerit conſumta.

Deinde verò inſignis hujus molis atque utris *origo & connexio:* ſcil. infra, in pelvi, *ad dextrum latus uteri*, ubi principium ſacci adhuc membranoſum, cum ligamentis uteri & ejusdem lateris ovario obliteratis connexum, facili negotio potuit reſecari, atque hoc modo totum ex abdomine removeri.

Uterus ipſe, cum altero ſuo ſiniſtri lateris ovario, erat *in ſalvo*, ſed contractus, parvus, exiguæ admodum intus cavitatis, & in collo ac orificio interno cartilaginis inſtar induratus; ovarium ſiniſtrum ſimiliter; Oviductui verò ſeu tubæ adhæſit hydatis avellanam ferè æquans magnitudine.

Inſtans ſepulturæ tempus plura non permiſit; unde bilancem modò cum ponderibus afferri curavimus, & ponderavimus tam exemptum utrem, quàm collectam prius fæculentam iſtam materiam. Deprehendimus verò, ſaccum quidem iſtum ſ. utrem 12. & liquamen iſtud fæculentum 35. libras civiles pondere ſuo æquare.

Quemadmodum igitur in caſu hactenus recenſito & eo usque inveterato, therapia omnis fuiſſet fruſtranea, nec in confirmato iſtiusmodi malo curæ locus, niſi palliativæ; ſic etiam altera ſectio, quam priori nunc ſubjungam, ſpecimen dabit hydropis ſaccati fientis atque naſcentis, proin adhuc parvuli, ſed eò etiam difficilius agnoſcendi, quia nec abdomine in

tumorem elevato, nec aliis quibusdam ſignis, imò ne menſium quidem anomaliis, ſeſe priùs manifeſtavit.

Etenim *ancilla juvenis*, vix duos ultra 20. annos nata, alacris & ſana, nec morbi ullius unquam ſibi conſcia, ab exploſa ſclopeto glande plumbea vulnerata, & poſt 46. horas mortua, erat mihi nuper inſpicienda.

Hæc autem curioſo admodum, certè non quotidiano, exemplo *ovarium* uteri ſiniſtrum mihi exhibuit *hydropicum.* Intelligendo non hydatidem majuſculam, ab ovario fortè pendulam, qualis phaſeoli magnitudine conſpiciebatur extus ad tubam hujus lateris ſiniſtri, & in ovario alterius lateris, dextro; ſed ſtricto ſenſu, ovarium ipſum liquore intus concluſo turgidum & plenum, magnitudine adæquans ovum anſerinum, unde ab adſtantibus quibusdam, rerum non probè gnaris, diu pro veſica urinaria fuit habitum.

Ex hoc proin, inciſione facta, profluxit *aqua limpida, colore flava*, ſapore *ſubſalſa*, quantitate ad uncias quatuor æſtimata, in cochleari ſuper candelæ flammula ſtatim inſtar albuminis ovorum *albeſcens* & *concreſcens.*

Quod autem membranoſus hicce ſaccus, liquore antea turgidus, hoc modo jam evacuatus, genuinum fuerit ovarium, præter alia inprimis docuerunt & ad oculum demonſtrarunt *ovula*, paſſim fibris ipſius interſperſa, & diſtinctè adhuc per ſuperficiem conſpicienda.

Neque tamen in utero, ejusve partibus reliquis, præter hactenus dicta, quidquam deprehenſum fuit, niſi quod à vulnere ſclopetario provenit.

Scilicet glans iſta plumbea in ſummo natis ſiniſtræ & muſculi glutæi (inter quem & cutem pinguedo aderat ſesqui pollicis craſſitie) per ipſum oſſis ſacri foramen ſupremum in abdominis cavum penetrans, non modò nervum ex ſpinali medulla ibi prodeuntem avulſit, verùm etiam propè inteſtinum rectum tranſiens, mediam uteri ſubſtantiam, & abhinc veſicam urinariam pariter in medio, gemino vulnere facto, traje-

trajecit (unde etiam urina omnis in cavum abdominis effluxit) indè ad foramen oſſis pubis dextrum pergens de ſuperiori oſſis ambitu feſtucam longiuſculam pariter avulſit, ibi verò in inguine, ſub principio muſculi pectinæi, proximè ad ramum nervi cruralis antici, tandem ſubſtitit.

(Tubinga Auguſtam Vindel. d. 29. Dec. A. 1724. miſſa.)

OBSERVATIO CLXI.

DN. D. JOHANNIS HARTMANNI DEGNERI.

De dolore quodam perraro acerbiſſimoque maxillæ ſiniſtræ partes occupante, & per paroxyſmos recurrente.

VIr plurimum Reverendus, Dnus. Durand, Eccleſiæ gallicanæ, quæ hic eſt, Paſtor, nunc ob ætatem rude donatus, 75. annos natus temperamenti ſanguineo-cholerici, & corporis ſtructuræ valde robuſtæ, a puero exercitiis juvenilibus adſuetus, multis dein bellicorum laborum injuriis & exercitationibus ſtrenue agitatus, ſtationem tandem fixam & tranquilliorem nactus, ſemper proſpera uſus eſt valetudine; nec in hac provecta ætate quinquagenarii viribus inferior, ſolis Venæſectionibus, & his more gentis hujus iteratis, adſuetus, nullas vero hæmorrhagias ſpontaneas expertus, a quinque nunc annis inter venandum alvum deponens, excrementa inopinato adſpicit cruore tincta, quorum adſpectu perterritus, huic excretioni poſtmodum invigilare, & illam, forſan ſibi, inſcio licet, jam a multis annis familiarem, ſingulis exacte menſibus periodice recurrentem, ac duos treſve dies perdurantem, ſatis conſtanter absque ullo incommodo inſenſibiliter plane obſervare cœpit. Ubi vero turbari periodicum

hunc fluxum vidit, dolores modo renales, modo hemicranicos aut podagricos, aut torporem omnium membrorum expertus eſt. Proprio hinc ductu & auſu Pilulas quasdam ſibi familiares aloëtico-colocynthiacas, ſtatim aſſumſit, ex quorum uſu & fluxus & prior corporis hilaritas identidem rediit. Factum inde, ut a quatuor circiter annis hæmorrhoïdum fluxus paulo inordinatior ſuccederet, & vir ille alio præterea malo, eoque moleſtiſſimo corriperetur, dolore nimirum maxillæ ſiniſtræ valde acuto & adeo immani, ut omnem viri intrepidi patientiam vinceret, ac ille ſibi temperare non poſſet, quin alta voce exclamando cruciatuum remiſſiones a Deo peteret. Doloris acerbitatem verbis exprimere haud quidem valet, ita tamen eum deſcripſit, quaſi acu ignea ſe confodi ſenſerit. Primum dolor ſe manifeſtabat immediate infra glandulæ lacrymalis ſitum, ex quo loco ceu unico ictu & fulminis inſtar per transverſum quaſi oculi, & muſculum, qui palpebram deorſum trahit, ad temporalem pervadebat, & hinc admodum auctus quaſi plurimis ac decem velut acuum ictibus iterum juxta oculum per muſculum ad naſi alam & ſuperius labrum excurrit, & in hoc ut & in radice dentis canini ſubſiſtit, & in labro talem ſenſum excitat, quaſi ſuperiora verſus trahatur. Deſeruit tamen poſtea dolor partes ſuperiores, & nunc in muſculo ſuperiori labro proprio, zygomatico, ſedem maxime fixam tenet, ubi etiam externe tumorem mollem cum inflammatione levi advertere licet, qualem circa arthriticorum articulos obſervamus, magnitudinem nucis juglandis adæquantem, & dum dolores ſentiuntur, valde conſpicuum, iis vero remittentibus iterum decreſcentem. Dolor hic non eſt continuus, ſed tranſitorius, & per paroxyſmos annuatim recurrit. Dum vero recurrit, haud adeo longæ eſt durationis, ſed per intervalla 4-5-aut ſexies per horam, modo minus remiſſiusque, modo vero intenſius pungit, & poſtquam patientem per menſem aut ultra excruciavit, ſenſim evaneſcit, denuo autem poſt aliquot menſes recurrit.

Quan-

Quando dolor vehementius ſentitur, patiens nec ſalivam exſpuere, nec deglutire, nec cibos aut potum ſumere, nec loqui, nec linguam inter dentem & labrum affectum interſerere poteſt, imo ut uno verbo dicam, in memoratis paribus ne minimum quidem motum ciere audet, aliàs intenſiſſimos ſibi provocaret dolores. Appetitus tamen & ſomnus ut & reliqua corporis officia ſemper ſibi ſatis bene conſtabant. Obſervatum porro fuit, adſtrictiones alvi dolores fovere imo augere, ejusdem vero laxitatem illos paulo ſublevare. Tempeſtas quoque calido-ſicca dolores ferociores, humido-frigida autem leniores illos reddit. Cum meum æger ſuper hoc affectu conſilium expeteret, hæmorrhoidum ſucceſſum legitimum omnibus viribus conſervandum duxi. Et certe, excretio hæc dum inſtabat, aut rite ſuccedebat, ab initio hujus affectus ſenſibiliter ſemper ægrotum levavit, multumque dolores mitigavit. Nunc tamen & in ultimo ejus acceſſu eundem effectum fluxus ille haud amplius præſtitit, quamvis largior per 5. aut 6. dies absque ullo virium detrimento, quin evidenti potius reliquæ ſanitatis emolumento duraret. Suaſi præterea Venæſectiones univerſales, juxta ac particulares proxime circa locum affectum prope angulum oculi interiorem, præſertim malo pertinaciſſime exiſtente, ex qua ultima Venæſectione valde minuebatur, ac per aliquot menſes domitus plane dolor videbatur. Hirudinum quoque applicationem in loco affecto ſuaſi, ſed quæ, neſcio quo caſu, effectu ſuctionis caruit. Recrudeſcente ante duos circiter menſes malo, Venæſectionem in loco affecto iterandam ſtatui, & inciſione haud ſuperficialiter facta forte fortuna arteriam inciſam multumque ſanguinis effuſum fuiſſe retulit Patiens. Dum vero ſemper gravius laborant ii, qui, cum levati morbo videntur, in eum de integro incidunt, ita & minuebatur quidem paululum inde dolor, ſed tamen hæc ultima Venæſectio non æque ac prior expectationi noſtræ ſatisfecit, ad tempus tantummodo levamen afferens. Omiſſo uſu ſupradictarum Pilularum abſor-

bentia, nitroſa, cinnabarina, æſtum ſanguinis temperantia, ac æqualem circuitum promoventia, largiter propinavi, interpoſitis lenioribus laxantibus, in ſpecie mercurialibus, ut & parcius & extra fluxus periodum exhibitis helleboratis, clyſteribus, aliisque ſtricturam lenientibus. Externe tinctura quædam alcalica cum camphora & croco tincta, ut & emplaſtrum quoddam mercuriale, itemque ſaponatum, per vices impoſita, in initio mali multum profuerunt, & patiens ultra 6. menſes ab hac tortura plane immunis erat. Nunc vero & in ultimo morbi aſſultu tantum abeſt, ut ab eorum uſu levetur, ut potius immanius vexetur, ac proinde ab eorum applicatione abſtinere oporteat. Spiritus volatiles urinoſi, tincturæ & olea ſic dicta nervina, e.gr. ſuccini, terebinth. junip. eundem prorſus ſiniſtrum edunt effectum. Formulas, quas ſpiritus vini ingreditur, minime perferre poteſt, & ab aqua vulneraria, l'eau d'arquebuſade dicta, quam ipſi ſuaſerat amicus quidam, tantos cruciatus paſſus eſt, quantos antea fere nunquam expertus fuerat. Præterea alia, in ſpecie e lumbricis terreſtribus parata, at in caſſum omnia, applicata fuêre, pertinaciter perſeverantibus, ac patientem valde excruciantibus doloribus. Ultimum remedium, quod commendavi, fuit applicatio aquæ frigidæ cum linteo, & dein, antiquorum more, guttatim parti affectæ inſtillatæ, ex quo, ut & ſi muſculo temporali applicabatur, magnum levamen ſenſit æger, unde propria ſua & commoda ſane inventione ductus pluviæ tempore ſtillicidium e tecto majori vi, majorique levamine excepit, & ab hinc ſatis tolerabiliter vivit. Compreſſionem porro fortiorem partis affectæ paroxyſmi tempore propoſui, unde dolorem modo ſiſti, modo intercipi poſſe, non ſine fructu ſenſit patiens. Cauſtici potentialis leniſſimi uſum ob loci nimiam extenſionem ſuadere commode haud potui, quamvis æger ad ferenda quævis ſit paratiſſimus. Opiata ob majora & funeſta, vires frangendo, præprimis in hoc ſene metuenda mala interne non admittenda cenſui, præpri-

mis

mis cum externe applicata nil ſolatii afferrent, nec quidquam ſolidi ad curam conferre poſſent. Scorbuticam tandem malignitatem, magnum illud morbonæ idolum, nec accuſandum nec oppugnandum cenſui. Cum enim quondam idem plane affectus Clariſſ. Academiæ Nat. Curioſorum Præſidem Primum, D. D. Bauſchium affligeret, ſcorbutum ſuſpicatus, diu maſcule hunc morbum impugnavit, non vero expugnavit. Cujuſmodi hiſtoriam, noſtræ ſimillimam, ni dixeris forſan eandem, legiſſe me memini nullam, præter citatam, quæ extat in Miſcellaneis Nat. Cur. Dec. I. Ann. II. in hiſtoria ſuccincta ortus & progreſſus dictæ Academiæ &c. Arthritico-ſpaſtici autem aliquid hic ſubeſſe, & in hanc, (aut data occaſione in reſolutorium affectum) tendere poſſe, cum Excell. Archiatro quondam Gothano, Dan. Ludovico, Miſcell. Nat. Cur. Dec. I. Ann. III. obſ. 252. ſtatuere haud dubitavi. Hæc ita conſcripta morbi hiſtoria die 8. Auguſti 1724. ad Celeberrimum doctiſſimumque quendam Profeſſorem data eſt, illam ut examinaret, intricatiſſimumque hunc affectum aliquo maturiori conſilio curandum ſuaderet. Reſponſoriæ erant ſequentes: „ Fecit exploratio hiſtoriæ morbi, ut cenſeam, locum, qui ſe- „ dem dat malo, & qui, eo urgente, tumet, ſub orbita oculi, „ eſſe ferro ignito inurendum ad profunditatem unius alte- „ riuſve lineæ geometricæ, id quippe exſtirpando radicitus „ malo profore puto. Ad hos Dni. Profeſſoris literas ita reſpondi: Conſilium hoc ſecutus fui, locumque, qui ſedem dat malo, & qui eo urgente tumet, ferro ignito tam profunde inurendum curavi, quam licebat. Dolor quidem in loco uſto ceſſat, ſed exinde modo infra illum locum, modo ſupra, modo ad ejus latera immaniſſime vagari perſeverat, adeo ut ſi totus locus, per quem dolor graſſari ſentitur, urendus ſit, ſpatium unius pollicis in forma quadrata ſummum expleret. Quod etiamſi fiat, dolorem tamen hac via ſiſti poſſe, tantum abeſt ut credam, ut potius verear, ne is poſt latius ſerpat, rurſusque idem remedium expoſcat. Hæc fuit ratio, quæ

quæ me a cauſtico potentiali antea deterruerat, quamvis illud ob loci ſatis largam extenſionem, dolorisque vagi variam mutationem, ferro longe commodius adhiberi poſſe videatur. Exiſtimo tamen, nos non inepte facturos, ſi nervi propaginem eo ipſo foramine, quo ex oſſe maxillari ſub orbita oculi egreditur in genas, aduremus, quamvis ibi neque tumor neque dolor adſit de quo nec non de cauſa genioque morbi, ut ſupra laudatus vir ſententiam & conſilium mecum communicaret, denuo rogavi. Reſponſum ejus hoc fuit: „Malum videtur hærere in oſſe corrupto, cujus acer humor „nervos ea parte transmiſſos rodit. Quum locus, tumor & „doloris ſedes pertinax ſolo ferro ita mutari queant, ut ex„ſtirpetur, id præcipue ſuaſi. Nec aliud vel jam remedii „cerno. Itaque cum ſpe læti eventus inuri poſſe locum, ubi „nervus ex oſſe maxillæ egreditur, & ipſe cenſeo.

Interea dum id reſponſum expectabamus, affectus quotidie in deterius abiit, ac dolor adeo auctus fuit, ut patiens illius atrocitate plane mutus factus ne verbulum amplius proferre valuerit, ſed omnia litteris ſignificare debuerit. Et ſingulare ſane & maxime notabile hoc fuit ſymptoma, quod patiens tamdiu ab omnibus doloribus immunis manſerit, quamdiu totus fuit mutus, ac ab omni cibo, potu, motuque abſtinuit, hinc & totam ſemper noctem lateri utrique, imprimis tamen affecto accumbens absque ulla moleſtia tranquille dormiendo tranſegit, ſupinus vero cubans, & quamprimum edendo, loquendo, caput paululum fortius agitando, per ſolum inæquale ambulando, vel quocunque demum modo motum in parte affecta, vel tantum per conſenſum, concitabat, ſtatim dolores illos revocabat, ut ipſi per jocum ſæpius dixerim, eum forſan tempore miniſterii nimium loquendo & lautius vivendo ea corporis parte multum peccaviſſe, tantusque nunc pœnas debere luere. Veritus interea ſæpius eſt æger, ne maxime latrante ſtomacho fame tandem ob denegatam deglutitionem ſibi pereundum foret. Dolor erat

pun-

punctorius, lancinans, ruptorius, reiſſende Schmertzen. Dum hæc itaque per octiduum in ſumma ἀκμῇ durarent, patiens vero novam uſtionem ſubire nunc recuſaret, dolor tamen in muſculoſa illa parte ita hæreret, ut tota ſummis digitis apprehendi, tolli, & digiti quaſi ſubtus ſubjici potuerint, ut commode excidi poſſe videretur, itaque decrevi, totum illum locum liquore quodam ſeptico, ad exſtirpandos tumores cancroideos, aliasque excreſcentias mihi familiari, auferre; quo liquore absque ullo ſenſibili aut moleſto ſymptomate ſpatio duorum dierum, duas tertias muſculoſæ dolentis carnis abſumſimus, tertiâ cum perioſtio intactâ manente; ſecuta eſt hæmorrhagia levis, effluentibus circiter centum ſanguinis guttis, quo facto dolor omnis ceſſavit, & conſolidato dein vulnere adhuc dum ceſſat, patiensque in integrum reſtitutus hactenus optime valet.

(Neomago Auguſtam Vind. d. 6. Dec. An. 1724. miſſa.)

OBSERVATIO CLXII.

DN. D. BENEDICTI GULLMANNI.

Tuſſis epidemia Auguſtana puerilis.

AEris conſtitutionem plurimorum morborum eſſe cauſam, epidemicorum vero præcipuam, nemo hodie facile ibit inficias, qui rationem & experientiam pro cynoſura & lapide lydio habet, illiusque naturam cum Phyſicis penitius eſt perſcrutatus, Hippocrate hoc confirmante §. 7. de flatibus, hiſce verbis: qualia ſunt tempora, tales ſunt morbi conſtitutiones, & §. 18. ubi aërem dominum vitæ, & fabrum morborum nuncupat. Vita enim noſtra potius ab aëre, quam alimentis dependet, dum his ad aliquod tempus, juxta varias obſervationes, illo vero, ne ad momentum carere nos poſſe, extra du-

bium longe eſt poſitum, id quod infantes recens nati funeſto ſuo exemplo tota die confirmant, qui certam debent obire mortem, ſi non à puncto excluſionis ſuæ aërem inſpirant; quidni dicam, quod ipſa alimenta ſalubritatem vel inſalubritatem ſuam, certo limite, ab ipſo acquirere debeant. Non igitur mirandum, ſi ex varia mutatione & conditione aëris machina noſtra ſæpius alteretur, variisque morbis afficiatur. Hoc nobis ſufficienter demonſtravit ſtatus præteriti anni 1724. qui ob temperiei inconſtantiam fœcunda mater exſtitit morborum, quos breviter recenſere, animus eſt.

Per totum Januarium, Februarium & Martium usque ad æquinoctium Vernale vix per ſeptimanam temperatum aërem inſpiravimus, ventis enim mox ab Oriente mox Occidente, nunc à Meridie nunc Septentrione flantibus, ſemper alternabat tempeſtas humida cum ſicca, frigida cum calida, nix cum pluvia, quæ varia mutatio viam ſternebat catarrhis, rheumatiſmis, affectibus hyſterico-hypochondriacis, imo apoplecticis. Variolæ etiam ab initio anni epidemicè graſſari incipiebant, pauciores vero cum malignitate, & confluentes, methodicè modo tractatæ, regimineque debito obſervato, omnes feliciter decurrebant, morbillis vix unus & alter laborabat. Menſe Aprilis magis conſtans evaſit, & per 14. dies frigus cum ventis Aquilonibus regnavit, quod ſucceſſive in temperatum calorem, cælique ſerenitatem ſe commutavit, quæ catarrhis obicem poſuit. Menſis Majus inchoabat cum amœnitate ſuâ vernali, terramque circa finem Aprilis valde ſiccam, pluviis ſuis irrigavit, fluxumque ſcarabæorum Majalium, in magna copia è terra prodeuntium, cohibuit. Junium & Julium regebat: Syrius, usque ad ſolſtitium æſtivum, ſolisque æſtum ſatis percepimus, & reliqua pars æſtatis valde ſicca exiſtebat, quæ vitibus rubiginem uredinemque inducebant, qua uvarum magna pars hinc inde hortulanis noſtris deperdebatur. Variolæ non minus hoc tempore usque in Autumnum continuabant; febribus bilioſis, Cholericis,

cis, Tertianis irregularibus unus & alter ſporadicè corripiebatur, ſicuti etiam icterus nonnullos infeſtabat. Hæc tempeſtas æſtuoſa perſeverabat ferè usque ad æquinoctium autumnale, paucis intermixtis pluviis. In fine hujus æſtatis & in principio Autumni, Tuſſis Infantum ſingularis, ferina & convulſiva epidemicè ſævire cœpit, quæ infantibus in cunis non pepercit, ſed illorum aliquos è vita ſuſtulit. Hujus cauſa primaria absque dubio (ſalvo aliorum judicio) erat præcedens ſiccitas æſtatis, ferventisque Solis diuturnitas, quâ fiebat, ut tranſpiratio corporis nimium intenderetur, ſpiritus animales maximoperè diſſiparentur, omnes ſecretiones labefacterentur, imprimis vero tonus Ventriculi adeo deſtrueretur, ut ad laudabilem digeſtionem totus iners redditus fuerit, accedente porro, ad ſitim extinguendam, nimia ingurgitatione vel aquæ vel cereviſiæ minus defecatæ, menſtruum illius ita vitiabatur, ut loco ſucci nobilis, blennam viſcidam magnam in copia progeneraret. Hâc materia infarctus & onuſtus ventriculus ſæpius ſeſe liberare tentabat, & per αὐτοκρατίαν naturæ vomitum per vices inſtituebat, absque tamen levamine notabili, cum tenacitus materiæ miſellos nunquam non obligaret, illam iterum deglutire, & ſic illis periculum potius induceret ſuffocationis, ob interceptam aëris communicationem ex ſpaſmodica contractione fibrarum pulmonalium, & impedito motu diaphragmatis explanatorio. Hæc tuſſis longè ſuperabat illam, cujus mentionem faciunt Acta Berolinenſia Vol. VI. 1720. p. 24. quæ per unius menſis ſpatium, noſtra vero ad finem usque anni perdurabat. Rebellis & contumax hic affectus tandem cedebat exhibitis ſæpius laxantibus levioribus, præmiſſis præparantibus, incidentibus, tonumque ventriculi roborantibus, intermixtis antiſpaſmodicis, ſique aliquid febrilis intercurrebat, paucis nitratis. Optimè imprimis audiebant infuſa theiformia pauxillùm crocata. Elixir. Aperitiv. Clauder. Eſſent. Pimpinell. alb. Eſſent. Succin, Eſſ. Cort. Caſcarill. ♃is. ⊕. Autumni maxima pars erat ſerena,

 ſana,

ſana, morbisque libera, exceptis paucis diarrhœis & febribus Cholericis. Menſis Novembris præcocem nobis hyemem præſagire voluit, dum Borea ſpirante frigus ſuperveniret ſat vehemens, & remittente illo, nix in magna quantitate terram tegeret, ut trahis vehi potuerit, quicunque volebat, rigor vero hic auſterus vix per octo dies duravit, verum ſeſe mutavit in tempeſtatem pluvioſam, quæ fores pandebat iterum coryzis contumacibus, doloribus odontalgicis, febribus catarrhalibus, affectibus apoplecticis atque ſuffocativis, variolæ vero à principio usque ad finem anni pueros moleſtare non deſinebant.

(An. 1725. 10. Jan. exhibita.)

OBSERVATIO CLXIII.

DN. D. ANTONII VALLISNERII.

Difficultas urinandi à proſtatis tumefactis.

SEreniſſimus Magnus Dux Hetruriæ, Coſmus III. non tam à provecta ætate, quam indefeſſo in regendis Dominiis ſuis ſtudio, ſumme emaciatus debilitatusque, mane d. 9. menſ. Septembr. An. 1723. menſulæ pro more aſſidens, vehementisſime per duas horas durante horrore fuit prehenſus: præſens erat D. Joſephus del Papa, meritiſſimus ejus Archiater, qui opportunis remediis occurrebat, à quibus aliquantum ad ſe rediens Sereniſſimis non de alio aliquo, quam urinæ ſuppresſione querebatur, quamvis notabiles ſtimulos aut moleſtias inde non perciperet. Poſt viginti quatuor horas, poſtquam ne guttula urinæ comparuiſſet, advocatus fuit Chirurgus, Dn. Antonius Benevoli, ut mediante ſyringa urinæ eductionem tentaret, quod etiam altero die feliciter præſtitit, & 32. circiter uncias urinæ optime conſtitutæ prolicuit; quam operationem uſque in duodecimum diem quandoque præfatus Chirurgus

rurgus iterare debuit, negotio ſemper feliciter, & cum beneplacito Sereniſſimi Ducis ſuccedente; poſtea vero absque ſyringæ applicatione urina ſponte excerni potuit. Nihilominus conſiderando qualitatem morbi & reliquas circumſtantias, ſpeciatim ætatem provectam, & ſummam univerſalem debilitatem, infirmitas hæc incurabilis fuit judicata; prout etiam ultimo menſis Octobris die optimus Princeps, in ætate 81. annor. 2. menſ. & 17. dier. placide vitam finiit. Altero die cadaveris apertio & balſamatio fuit inſtituta. Ubi lobus pulmonis ſiniſter nonnihil lividus fuit obſervatus, & ſtomachus chartæ inſtar extenuatus, nec non circa œſophagum adeo corruptus, ut ad primum attactum laceraretur. Ren ſiniſter urina repletus erat, cujus ureterem calculus magnus inſtar nuclei dactyli obſtruebat, & non tantum in hoc, ſed altero etiam in rene magna arenularum & exiguorum calculorum copia latebat. Veſica colore livida, craſſa & durior viſa fuit; cujus prima & interior tunica prorſus abraſa, inque tota circumferentia illius exulcerata comparuit: id quod ab affectu aliquo eryſipelatoſo proveniſſe veriſimiliter creditur, à quo etiam vehementiſſimus ille horror productus fuerit. Tandem proſtatæ ſupra modum craſſi occurrerunt, à quibus difficultatem emittendi urinam ortam fuiſſe judicatum fuit. Reliqua viſcera, interque ea cerebrum etiam, optima qualitate & ſine ulla alteratione inventa fuerunt.

)o(

OBSERVATIO CLXIV.

DN. D. ANTONII VALLISNERII.

Mors ex ſuppreſſione urinæ ob tumorem in proſtatis glanduliformem.

EXcellentiſſimus Dn. Antonius Boſi, Medicus, ætatis annorum ſeptuaginta duorum, vir ſtaturæ proceræ, & qui optima valetudine ferme ſemper gaviſus eſt, tumorem, abſceſſum & fiſtulam ad hæmorrhoides paſſus, ſed feliciter curatus eſt. Poſtea febris periodica eum invaſit, à qua, præmiſſis univerſalibus, corticis Peruviani uſu brevi convaluit. Decimo abhinc die violentus egerendi conatus cum omnimoda urinæ ſuppreſſione, & aliquali dolore ad glandem eum aggreſſus eſt, cum febre, quæ ſecunda die poſt phlebotomiam adeo remittebat, ut vix febrim eum tenuiſſe dignoſceretur. Sicuti teneſmus nulli obtemperabat remedio, ita & iſchuria, nullum circa urinarias partes cruciatum ſuſtinens æger; circa vero renes conqueſtus eſt primis diebus de aliquali dolore præcipue vero circa renem ſiniſtrum. Teneſmus ut plurimum irritus erat quamvis frequentiſſimus, excepto pauco cruore, quem aliquoties effundebat. Tertia die pauciſſimæ fæces, quæ in innumeris ejuſmodi conatibus viſæ ſunt, albæ apparuere. Intumeſcere deprehenſus eſt venter, & quarta die guttulæ aliquæ lotii pellucidi defluxere, nec proinde a cathetere quidquam ejus erupit, quamvis ter alias ad ejusdem auxilium confugerent Medici ad levamen Collegæ accerſiti. Perdurante teneſmo & ſtillicidium perdurabat urinæ cum inſigni urethræ cruciatu, & craſſior aliquantulum ſecernebatur, adeo ut poſtremo viſcoſum aliquod in matulæ fundo obſervaretur. Aucta eſt quotidie abdominis moles, & vires paululum perfractæ ſunt, ita ut decimo denique cruciosiſſimæ ægritudinis die, teneſmo intolerabili ſemper usque ad extremum

mum atrociſſime & frequentiſſime (quinquies enim & ſexies quolibet horæ quadrante) eum torquente, & de quo tantummodo æger conquerebatur, & qui unitus ejus morbus dici poterat, ad ſuperos migravit. Quidquid medicina ſuppeditare potuit conſultum eſt, at omnia incaſſum, adeo ut aptiſſimum in hoc morbo quisque faſſus fuerit illud Cratonis oraculum: *Utinam eſſet tam facile morbos curare quam noſcere!* Diſſecto abdomine, in fellis cyſtide parva bilis quantitas, & hæc cinereo potius ditata colore obſervata eſt, & ſubſtantiæ glutinoſæ: ſex corpora variis æqualiter donata proceſſibus ab eadem cyſtide extracta ſunt, minime tophaceam naturam gerentia, friabilia, externe nigra, interne vero flava, leviſſimi ponderis & inæqualis magnitudinis, ita autem unum alterum referebat, ac parvus tribulus aquaticus majorem refert. In renibus veſiculæ repertæ ſunt, aliæ in eorum ſuperficie ſparſim poſitæ, aliæ in eorum ſubſtantia deliteſcentes, in ſiniſtro verò una præ cæteris tumidior. Ureteres verſus pelvim ampliores erant, adeo ut minimi digiti diametrum ſuperarent. Pinguedo copioſiſſime conſpiciebatur, & ut renem quemlibet ferme obrueret, ita in eorum centro in lobulorum interſtitiis reperiebatur, in rene autem ſiniſtro atroflaveſcens conſpecta eſt. Veſica urina diſtenta erat, & ſex ejusdem libræ in ejus fundo reperiebantur. Tunica ejus interna tribus in locis eroſa aliquantulum; in ejus collo quo catheter attingere compertus eſt, corpus veſicæ intimæ adhærens, & eam elevans, ita ut oſſis pubis partem ſuperiorem comprimens urinæ deſcenſum omnino occluderet. Oriebatur corpus intra veſicam, & rectum inteſtinum inter & proſtatas poſitum erat, figura ejus ovalis, magnitudo nucem juglandem æquabat (ſimile forte erat illud à clariſſimo Tulpio relatum, ut ex obſervatione decima de urinæ ſuppreſſione Theophili Boneti in ſuo ſepulchreto patet) proſtatæ naturalem magnitudinem ſuperabant, cum ovi gallinacei compreſſi figuram ex alterutra parte ſimilem redderent. Apertum fuit tertium hoc corpus, & glanduloſum

ſum conſpectum eſt, ejuſdem omnino ſubſtantiæ ac illa proſtatarum, adeo ut in tres lobulos diſtinctos proſtatas in hoc cadavere dicendum fuiſſet. Muſculi autem tam ſphineter ani, quam levatores, & extrema recti inteſtini livida & nigricantia omnia prodiere; & hæc ſedula inveſtigatio cadaveris oculis adſtantium ſubjecit, quas inter numerabantur Comes Franciſcus Negriſoli Eques ſcientiarum amori addictiſſimus, Antonius Ottoni, Antonius Stolfini, Jacobus Manangoni, Johannes Maria Antoldi, & Franciſcus Boſſignati Medicinæ Profeſſores, Franciſcus Rinoldi, & Dominicus Gualazzi, Chirurgi.

OBSERVATIO CLXV.

DN. D. ANTONII VALLISNERII.

Polyporum narium rara ſpecies ſanata.

INauditum caſum, inaudita proinde, ut puto, aggreſſum curandi ratione, Chirurgia obtulit. Scilicet: Polypi utrinque cavum naſi totum obſidentes, meatusque ad fauces directos penitus occludentes, intercipientesque muci deſcenſum aërisque tranſitum ac reciprocationem, ita ut reſpirationi, loquelæ, deglutitionique graviter officerent. Labia ſimiliter tumidiora exulcerabantur; verbo: res eo redacta, ut ſuffocatio immineret. Maria-Cypriana ſubjectum, Virgo 18. annorum, denatis patre matreque, Baptaleæ, in ſua patria commorans, auxiliis pene omnibus, Medicisque penitus deſtituta, ſæpius admoto igne actuali curatio fruſtra pertentata. Spe jam ſic decollata, inde ſolicitius quæſitum ivit ope, mubicunque ratio ſuaſerat eam poſſe reperiri. Pulſavit Iatrorum nonnullorum fores, audivit mœſta noemata illætabilia prudentum, conſuluit oracula Patavina, nihilque aliud retulit, præter judicium: fore ſuam ægritudinem inſanabilem, nec à quoquam attingendam. Poſtremo & meo quoque ſiſtitur obtutui, quomodocunque poſſem, eidem ut opitularer, enixe obſecrans. Examinata morbi natura, cernensque nihil obſtare, quo

minus

minus extirpatione tuto negotium abſolvi queat; iis quæ ad corpus diſponendum requiri videbantur, præordinatis, ipſammet, obſervatis obſervandis, audacter aggreſſus ſum. Anſerino roſtro igitur parte magis obvia unius polypi naris dextræ arrepta, firmiterque cochlea, qua, ut & rite, munitum eſt inſtrumentum, conſtricta, vertendo magnam ejusdem portionem, è narium tholo propendentem, extraxi, pauxillulo exeunte ſanguine, quo fluere deſinente, reliquisque opportune executis, complementum extirpaturus differebatur ad ſequentem diem. In obſcuro namque poſita res, & illud ſperare, nec aliud agere permittebat. Ideo luce adventantis diei vivide clareſcente, cum expectatum repentinum juvamen ægris jucundum, medentibusque gratum, in hujusmodi caſibus oriri ſolitum, apertio videlicet itineris aëri tranſitum concedentis, cum pediſſequa reſpirandi libertate, non contingeret, inquiſitum exquiſite in cauſam. Incuſatus alter oculis objectus polypus, naſi ſepto connexus, quemque ſupradicta ratione, ſed repetito aggreſſu, fruſtulatim evulſeram. At nec idem adhuc expectatus effectus plane comparuit. Obſtupeſcebam, tranſitu ſuppoſito objectaculis emundato, nondum de cætero aërem reciprocari, nam illa naſi pars omni viſibili carnis tubere ſoluta conſpiciebatur. Verum enim vero ſtyli fortisque in- & exſuflationis actu repetito, detegi potuit, impedimentum reſidere in meatu ad fauces ducente; quod removere cum relato roſtro anſerino nullo modo poſſibile eſſe, obſtante figura ejusdemque magnitudine, clare novi. Conſilio itaque in arena ſumpto, cum aliud quoddam inſtrumentum in promptu haberem, forcipis inſtar conſtructum, longiuſculis, exilibusque brachiis præditum, extremitatibus deſinentibus in capita ſemicylindrica intus cava, ea parte qua concurrunt orbiculatim incidentia, quæ ubi apte fuerint juncta, vix magnitudine pineolum exſuperant, aptaque ſunt præcidere quidquid carnis apprehenderint, extemplo conjeceram indigentiæ idem eſſe

aptum, ac ſubinde illud ipſum ad uſum pertraxi. Mirum hac prima vice perquam optime inſervientem, impulſæ blunto, fere ad extremitatem ductas naſalis introduci Patiens paſſa ſit. Alternata hinc brachiorum capitumve apertione & concluſione, intruſione & retractione, tandem forte fortuna apprehenditur, extrahiturque polypus diſtinctus, mole digiti minimi poſtremum æquans internodium, implantatusque erat prope fauces, ægra confeſtim reſpirante. Sic itaque magno labore, nec minore accuratione extricata hac nare à magis obviis polypodis extantiis, acceſſi ad alteram, eodem polyporum ordine, numeroque obſeſſam, easdemque repetitas enchireſes indigentem. Optate pariter inſerviit ultimum inſtrumentum ad reliquias moleſtia connotatas affabre, affatimque tollendas, quod oportuit exequi per intervalla, modo longiora, modo breviora, prout inſtabat neceſſitas; etenim inſpiratus & expiratus actuoſiori niſu ſonitum edebant inſtar vexillorum exagitatorum, ab ore ſiquidem hinc & inde urgebantur, cujus commeatum implicabant. Inſumti ſunt plures menſes in exigenda feliciter hac, inaudita fortaſſe, curatione, pauciſſimis remediis adhibitis ad ingentem adeo carnis luxuriem amoliendam, quam judicarem, ſi conjuncta conſpici poſſet, mediocre ovum gallinaceum æquaturam. Ægra modo laudabili fruitur valetudine. *Ex communicatione Dn. D. Jacobi Antonii de Lupis, Medici Baptalea, d. 24. Julii An. 1723.*

OBSERVATIO CLXVI.

DN. D. ANTONII VALLISNERII.

Partus veſicularis.

SEptimana elapſa Mulier mediæ ætatis, Luccæ, diu laborioſa graviditate afflicta, tandem excluſit acervum veſicularum, ſedecim librarum pondere, veſiculis rotundis, craſſis, magnitudi-

tudine parvi ovi columbini , ſimul junctis inſtar acinorum uvæ, minime filamentoſo pediculo , ex ſubtiliſſima pellicula combinato appenſis, omnibus dein in craſſum truncum conjunctis, quas non bene obſervare potui, vaſa tamen eſſe mihi videbantur. Veſiculæ iſtæ liquorem aliquantum glutinoſum continebant, & quælibet in liquore iſto ſanguineam maculam habebat, qualis in ovo gallinaceo fœcundato adparet. Simile quid doctiſſimus D. Valliſnerius (Vid. ejus Raccolta di varii trattati, edit. Venet. 1715. pag. 83.) deſcripſit & adcuratiſſime examinavit. Id quod meam excitavit curioſitatem , ut denuo conſiderarem & admirarer , quæ ille tam docte circa ſimilem partum veſicularem ſcripſit, neque ſecundum debile meum judicium , in omnibus , quæ is tam ſapienter protulit, ullam inveni differentiam , niſi circa molem & pondus veſicularum , nec non maculam ſanguineam in liquore cujuslibet veſiculæ contentam ; qualis ſi perſpicaciſſimo Valliſneriano oculo occurriſſet , multam de ea eruditiſſime philoſophandi occaſionem ipſi ſuppeditaſſet. Credere , tantam quantitatem & pondus veſicularum , inſtar acinorum uvæ alternatim appenſarum , totidem eſſe ova , uti ex macula illa ſanguinea in qualibet earum obſervata quis ſupponere poſſet, delirare eſſet, non cum fundamento circa raras naturæ operationes meditari; & ego, quanquam non minus in hac, quam in omni alia ſcientia inexpertus, vix atque vix quidem pro hydatidibus illas habere poſſum, cum macula illa ſanguinea tam evidenter obſervata , non aliud quid eſſe queat, quam vas aliquod ſanguiferum pro nutrimento dictarum veſicularum à natura conceſſum ; & ſicut hæ fuerunt inſignes & magnæ inſtar ovi columbini, ita eo facilius ab oculo dijudicari vaſa illa potuerunt, quod in reliquis caſibus , ob earum exilitatem fuit impoſſibile. *Ex relatione D. D. Joh. Baptiſtæ Dechiappæ , Medici Lucenſis, à D. D. Petro Michaele Gagna, Medico Taurinenſi, d. 22. Jan. A. 1724. Clar. D. D. Anton. Valliſnerio communicata.*

Uxor Dominici Bigi, ſutoris Marinenſis, annorum triginta, temperamenti calidi-humidi, vino dedita, ſpatio annorum decem ſex edidit perfectos partus, quinque nempe marium, & unius fœminæ. Menſe Martio proxime elapſo, cum facta eſſet gravida, periodice paſſa eſt fluxum menſtrui ſanguinis, cui, ob quandam ſuæ ſalutis negligentiam, nullam medicam opem popoſcit. Initio menſis Julii cum menſium profluvium iterum pateretur cum periculo Abortus, me accerſivit, qui quamvis evidentia gravidationis ſigna animadverterem, ratione tamen periodici fluxus, nunc floreſcentis, nunc aquoſi, de uteri Mola hæſitare cœpi. Antequam igitur debitis præſidiis occurrerem, ad inhibendum Abortum, ventrem contrectavi, & de motu ſucceſſivo & ſubſultorio fœtus certior factus ſum, idem Muliere confirmante. Inter cætera remedia ſanguinis miſſionem è ſalvatella præſcripſi ad paucas uncias, cum debito victus regimine, quietoque per aliquot dies in lecto decubitu. Sed cum ob rem domi anguſtam, & Viri abſentiam, ad motum faciendum cogeretur, die 14. ſupradicti menſis Julii, præcedentibus lipothymiis, iterum in ſanguinis profluvium ex utero incidit. Poſt quatuor horas vocatus, inveni Mulierem partus doloribus laborantem, jam emiſiſſe quinque molas veſiculares, quarum duæ primæ, obſtetricis, & adſtantium muliercularum incuria, projectæ fuerunt. Cum vires eſſent attritæ, & quædam ſigna mortui fœtus adeſſent, ab exhibitis vires reſtaurantibus partumque ſollicitantibus, brevi enixa eſt puellam mortuam, coloris citrini, ſed perfecte organizatam, & cum puella totas ſecundinas, quas diligenter tractavi. Nocte dieque ſequenti, ut à fide dignis accepi, tres aut quatuor molas veſiculares, aut globos, totos aquoſis bullis, inſtar ovorum piſcium, ut aſſerebant, refertos, cum lochiis emiſit. Puerpera interim fœdo totius colore, nec levi macie, lente adhuc convaleſcit. Expoſiti tres veſicularum globi, quas potui obſervare, & qui prima fronte placentæ partes videbantur, aqua pluries diluti, albi

erant

erant coloris, ſeſquilibram pendebant; ſinguli longitudine & latitudine digitos octo, craſſitie vero duos digitos, in centro præſertim, ſuperabant. Veſicularum numerus attingi vix poterat, quamvis permiſſum foret à tot in praxi occupationibus, quibus adhuc diſtineor, præcipue ab epidemica febrium ardentium, & tertianarum intermittentium mali moris, ſed non perniciosarum, conſtitutione, quibus ſoli agrorum cultores, paucique ex urbanis detinentur. Millenas & millenas tamen dicere poſſem. Albi, ut dixi, erant coloris, nonnullæ vero flaveſcebant, rubeſcebant duæ tantum aut tres, quamvis lympha in ipſis contenta tota eſſet cryſtallina. Unitæ quamvis glandularum conglobatarum congeriem & acervum repræſentarent, ab aliarum tamen conſortio ſeparatæ, tot folliculi fellis videbantur. Singulæ veſiculæ proprio ligamento pediculoque donabantur, ut uvarum racemos perbelle æmularentur. Inæqualis erant magnitudinis, major tamen pars piſcium ovulis, aut acinis granatorum ſimillimæ; minores granum milii, majores ceraſorum fructum non ſuperabant; in aquam projectæ innatabant; ſed, ut paucis rem totam complectar, omnes duas elegantiſſimas Tabulas veſicularum, & præcipue ſecundam, quas Tu in Muliere Scandianenſi obſervaſti, & celeberrimo Marc. Malpighio miſiſti, ad amuſſim referebant; in hoc ſolum diſtabant, quod in harum molarum altera truncus vaſorum non exiguus aderat, qui quaquaverſum dimiſſis ramis appenſas ſuſtineret veſiculas, in alterius vero ſuperiori parte appendebatur moles primo aſpectu carnem & muſculoſa, quæ cultro anatomico diſſecta integumenti potius membranoſi, ſeu chorii vices gerebat; pars autem interior innumeris miliaribus veſiculis, ſeu acinis glanduloſis, rubicundiſſimis, inſtar mali Punici, acervatim junctis, ditabatur. *Ex communicatione D. D. Joh. Chriſtophori Magnenii Reip. Sancti Marini Medici, Non. Sextil. An. 1724.*

OBSERVATIO CLXVII.

DN. D. ANTONII VALLISNERII.

De fonte quodam raro in regno Neapolitano.

JUxta arcem quandam Comitatus Arpini, nunc Ducatus Sora, in provincia, quæ Terra di Lavoro dicitur, in regno Neapolitano, ad radicem montis, media via, quæ à dicta arce ad Alvitum, regionem vicinam ducit, ad dextram rivuli, quem incolæ Rio di Sciavi nominant, in quadam vallecula glareoſa, duo fontes aquæ limpidæ & copioſæ, uno ab altero ad 25. palmos Neapolitanos diſtante, profluunt. Ille qui ſub ſaxis ſatis magnis & inordinate ſitis oritur, in aliquibus horis diurnis penitus ſiccatur, & hinc irregulariter jam ſubito, jam tarde, cum eadem aquæ abundantia, quam antea habebat, reſurgit. Talis defectus & reditus multo ſæpius in æſtate, quam hyeme evenire obſervatur. Primo notabilis eſt obſervatio ibi facta, quod poſt aquæ exſiccationem, interdum poſt dimidiam horam, aliàs poſt unam, duas, tres, aut quatuor, irregulariter aquæ reſurgant, nec unquam iſtæ mutationes motui Lunæ reſpondeant. Quandoque, inprimis temporibus calidis æſtivis, ſiccatur, & à ſex in ſex horis reſurgit; atque Sole oriente uſque ad meridiem deficiens, inde redit, & usque ad ſolis occaſum fluit; eundem modum uſque ad mediam noctem, & hinc ad Solis ortum tenendo. Regularis tamen hic temporis in defectu & augmento modus varius eſt & inconſtans, interdum per dies, quandoque per ſeptimanas durans, verbo, non certam determinationem habens. Aqua guſtata, quando poſt defectum reſurgit, nauſeoſum habet ſaporem, ſimilem quaſi illi, in qua alumen depuratur; & qualitatem hanc intra octo vel decem minuta amittit, ad priorem gratiam rediens, & inſipida redditur. Revertens videtur ex meatibus tortuoſis provenire, ob fragorem aliquem,

qui

qui auribus ſentiatur, ſi attente per unum vel duo minuta, antequam reſurgit, adplicentur. Tempore, quo aqua deficit, ſi intra meatus plurima aqua ex vicino rivo fuit infuſa, vacuum impleri non potuit, neceſſumque fuit expectare, uſque dum ſponte ſua revertatur aqua. Solidam conſiderationem meretur obſervatio, quod alter vicinus fons nullam dictarum qualitatum obtineat; ex quo concludi poteſt, diverſam eſſe meatuum organiſationem, eoque magis, quod ſupra ſaxa inordinata, ſub quibus prior oritur, tales non videantur. *Ex relatione D. P. Roviglii d. 15. Sept. A. 1724.*

OBSERVATIO CLXVIII.

DN. D. ANTONII VALLISNERII.

De uteri inflammatione cum acuta febre, inteſtinorum levitate & lochiorum ſuppreſſione, per diarrhœas ſanata.

HOneſtiſſima Mulier, excellentiſſimo D. Angelo de Pigris jam pridem nupta, ætate bis decimum vix annum ſuperante, temperamento, ut ajunt, lymphatico, habitu corporis mediocri, prægnans facta, nonum à conjugio menſem, & tertium inſuper emenſa diem, continuo per id tempus vomendi vexata ſtimulo, à paſtu præcipue, poſtremis tantummodo geſtationis menſibus aliquantulum remittente, alvo vero ſemper ſicca, & non niſi clyſterum uſu mollita. Prægreſſis tandem brevi trium horarum ſpatio ventris torminibus, & crebris inſtante partu prægnantes vexare ſolitis egerendi conatibus, hora veſpertina tertia, vitalem enixa eſt infantem, iis omnibus quæ facilem ſequi ſolent partum, rite ſuccedentibus: ex quo, quæ à perita obſtetrice peragi ſolent, peractis, moderate fluentibus lochiis, reliquum noctis & ſuccedentium dierum quieta tranſegit; accurata interim victus ratione, & ceterarum nonnáturalium rerum congruo uſu adhibitis.

Veſpe-

Veſpere autem ineunte, & prægreſſi partus hora recurrente, dolores in imo ventre hinc inde paullatim excitari, ſenſim inde ſenſimque creſcere, octava vero noctis hora ad ſummum evehi, & in medio hypogaſtrii regione ſubſiſtere. His itaque vexata infelix puerpera, opemque expoſcens, accurrens obſtetrix, anodynum ac emollientem clyſterem injecit, ex jure pingui cum ſacchari aliquantulo, & oleo cheirino paratum; ventrem inſuper manibus oleo prædicto madidis, levibus circa umbilicum præcipue tractat frictionibus, & calentibus linteis. Ex his levari paululum ægra, & dolores ad meridiem uſque remittere, à prandio vero iterum recrudeſcere; unde accerſitus die à partu ſecunda, ab accedentibus ſymptomatibus, & ineunte morbo prima, hora vigeſima quarta ægram inviſens, jacentem in lecto reperio querulam, pallentem vultu, laxam, & aliqualiter ſitibundam; pulſus frequens, ſed æqualis & mollis, lingua nec arida, nec aſpera, caput leviter dolens, reſpiratio facilis, calor corporis ad tactum temperatus, lochia quantitate non multa, qualitate tamen non prava, lotia qualia & quanta, utpote lochiis confuſa, non licuit deprehendere, ventris dejectio & rejectio clyſmate pauca; totus in abdomine ſtrepitus & rumor erat; ibi namque muſculorum aliqualis tenſio, moleſtus vel levi manu contrectata, dolor, internarum quaſi partium dilanians diſtractio, ad lumbos præcipue & hypochondria extenſa, ſcabra una & inæqualis ſphærici quaſi corporis, quæ iliis, pube, ſub umbilico circumſcribitur, regione prominentia. Suſpicatus itaque, perpenſis omnibus, ad ſymptoma melius, puerperarum tormina dici ſolitum, quam ad morbum ex immiminenti dictarum partium inflammatione, cujus adhuc præcipua deerant ſigna, referendum id eſſe, ut & temporis opportunitate, & remediorum uſu certior de his fierem, ac in ancipiti caſu deſumtæ inſuper à juvantibus & lædentibus ſuppeterent indicationes, ad paregorica mitiora, cum interna, tum externa confugi. Hora proinde 24, hauſtulum aquæ violarum tepidiuſculæ ad

octo-

octo unciarum pondo, cum ſuperadditis guttulis decem laudani liquidi Sydenhamii, propinandum exhibui, Clyſteren interim ex vaccino lacte cum conquaſſatis binis recentium ovorum vitellis & oleo cheirino parari, & paulo poſt injici moderate calidum juſſi. Topica pariter externe adhibita, fomentum videlicet anodynum abdominis regioni cum ſpongiis calenti decocto ex herbis malvæ cum radicibus contuſis, & violariæ cum floribus expreſſo, imbutis apponi curavi, & ſæpius, ne mox frigeſceret, iterari. Largas interim potiones ex jure junioris pulli vix ſalito paratas, & victum tenuiſſimum, non Hippocraticum tamen, ex ſola ptiſana, ſed ex panatellis, & ovis ſorbilibus conflatum imperavi. Aromatica inſuper qualiacunque, nedum vini uſum, qualia in hiſce præſertim caſibus incautis & ſtultis mulierculis ad ſedandos, ut ajunt ipſæ, vere ridiculos iratæ matris morſus mos eſt adhibere, acriter inhibui. Factum exinde eſt, ut ſymptomata paulo mitiori & aliqualis quies ad octavam uſque noctis horam acceſſerit. Matutinis vero omnia reviviſcunt, & ad meridiem exaſperantur. Aucta febris, ſitis, dolores tum ſupremi, tum imi ventris, imminuta lochia & pallide colorata. Inducto proinde in animum futuræ inflammationis metu, maritum mihi amiciſſimum monui, ut quam citiſſime doctiſſimum Virum conſuleret, quem pro mea ſecuritate in tanto periculo comitem jure expetebam; chirurgum inſuper in hac temporis mora pariter accerſeret, ne data & præceps occaſio mittendi ſanguinem, quam ſecunda morbi dies præſtabat opportuniſſimam, turpiter elaberetur. Adventante interim viro experientiſſimo Thoma Puccino, & benigne pro ſua, ut in omnes ſumma, in me certe ſingulari benevolentia, animique candore, recte, nec amethodic ad id usque tempus peracta probante, propoſitam ſanguinis miſſionem è ſaphæna confirmavit. Detractus proinde ſanguis è malleolo dextro ad uncias decem pauco ſero, compacta fibra, colore coccineo; iteratus ad veſperam clyſter è puro lacte tepenti,

fomenta interim ſupradicta repetita, vel eorum loco rete vervecinum oleo roſaceo calenti intinctum, viciſſim adhibitum; potiones ex jure pulli jam exhibitæ, utpote quæ in hiſce caſibus aquis quibuslibet magis conſentaneæ, itidem probatæ, uſum ſolum ſeri caprini deſtillati, & aquæ violarum in poſterum adjecto. Victus ratio eadem. Proxima nocte vigiliæ, jactationes, vaniloquia, ſitis, ſuppreſſa quaſi lochia. Die tertia febris ardens, pulſus durus, tenſio abdominis, dolores punctorii & lancinantes, vomendi ſtimulus & ſingultum ſimulans, ſicca tuſſis. Crebræ coxis & cruribus frictiones, manibus aqua roſarum calente madidis inſtitutæ. Injectio clyſteris uterini, & ſpongia emolliente decocta vaporoſa vulvæ admota. Veſperi iteratur phlebotomia e dicta vena ad uncias ſex; ſanguis qualitate priori reſpondet. Nocte ſudores ſymptomatici, ſubdeliria, urinæ paucæ & rubræ, lochia nulla, diarrhoea copioſa, febris colliquativa. Mane quarta videlicet die lingua arida, mammæ nullatenus duræ ac turgidæ, ſed molles & cedentes. Pulſus frequens, celer & parvus. Tota die largis potionibus, frictionibus inferiorum, fomentis inſtitimus, iterato ad veſperam enemate. In nocte iterum vigiliæ, linteorum projectiones, prædicta ad tuſſim & vomitum incitamenta, pertinax & mordax diarrhœa cum crebra quandoque & inani egerendi voluntate, teneſmo quaſi comitata. Mane, quinta ſcilicet, iteratur clyſter ex aqua hordei chalybeata, cum recenti ovo conquaſſato, inducto metu, ne ex lacte hucusque parata enemata, ob moram in læſis inteſtinis acorem contrahant, & ſymptoma tam exitiale adaugeant, noxium potius eorum uſum ægra ipſa accuſante. Quo facto paulum refici viſa eſt, & tota die melius res cedere & præcipue quæ uterum ſpectant, occluſus licet penitus, & in ſeſe, quoad externum tactum percipi poſſet, contractus. Nocte pejus multo, & ſexta pariter die, in qua crebræ alvi dejectiones, chyloſum quaſi, vel lacteum concretum ſuccum in graveolente, & inſtar fuſi ſulphuris flavo-

luteo

luteo latice natantem, ſimulantes ; ita ut qui primo loco uterum & adnexas partes obſediſſe videbatur vitioſus humor, facta metaſtaſi, ſeſe ad colum & rectum inteſtina tranſtuliſſe videretur. Urinæ itidem pravæ & ſubjugales. Septima melius omnia, & octava ad meridiem usque, utero nihil evomente, nec ullatenus mammis turgentibus, patula ſolum per anum via, eaque ſolitis cruciatibus & inanibus quandoque ejusmodi conatibus obſepta. Hora proinde diei vigeſima, quod præcedentibus remiſſum valde, & incertis horis vix apparuerat, extemplo extremorum frigus, corporis univerſi horripilatio, & artuum inde ac dentium concuſſio ſubſequuta. Hæc omnia unius horæ ſpatio, quibus calor, modum tamen non excedens, & per totam noctem ſudor copioſus & ſitis magna ſuccedunt. Nona plura egerit alvo, ſupradictis qualitate reſpondentia. Pulſus frequens, ſed aliquantum remiſſus. Urgent vigiliæ, teneſmus; ineunte nocte clyſter injicitur ex aqua hordei chalybeata cum expreſſa ejusdem pulpa, ſuperadditis in ebullitione duobus papaveris albi capitibus. Quievit plurimum, & per horas octo alvo non egeſſit. Decima & undecima melius habuit, alvi dejectiones multæ, minus tamen moleſtæ, & odore graves. Decima ſecunda eodem feliciter uſa eſt enemate, quievit plurimum. Decima tertia febris pauca, coctionis in urina manifeſta ſigna, omnia leviora, alvus exerit liquida, ſed pauciora. Decima quarta judicatus eſt morbus. Febris dimittitur. Uſu tandem Hippecacoannæ radicis per clyſteres non neglecto, durante in diem usque vigeſimum ſalutari diarrhœa, in integrum, DEO dante, reſtituitur. *D. D. Gaſto Joſephus de Georgiis.*

OBSERVATIO CLXIX.

DN. D. JOHANNIS GEORGII BREBISII.

De menſium fluxu præcoci putatitio.

NObilis Fœmina per integrum geſtationis tempus vario modo ſe male habens, tandem filiolam bene formatam & ſatis robuſtam parturit, absque tamen ſolenni vel aquarum eruptione, vel ſanguinis profuſione. Poſt aliquot dies vero infans plorare incipit toties, quoties umbilicus arctius ligatur, quamobrem deligatur flaccide, quo facto quidem ſe quietiorem præbet, domina mater autem, dum extra lectulum depromitur tenella filia, ſemper obſervat ſincerum ſanguinem ex genitalibus extillaſſe. Hinc rariſſimum hoc phænomenon mihi per literas denuntiat, ſcilicet puellam recens natam habere menſtrua. Advolo curioſus, & res ita ſe habebat, nam ſanguis infra labia pudendi ſincerus partim, partim congrumatus paululum inveniebatur. Hoc non obſtante nobiliſſimæ matri contradicebam, ſtatuens non eſſe menſtruum ſanguinem, quoniam in tali ſubjecto tenello, vel adhuc imperfectæ magnitudinis, nondum inveniatur ſanguinis ſpumeſcentia, uterusque indiſpoſitus ſit pro admittendo vel transmutando ſanguine. Interim dum perſcrutabar, undenam tale profluvium ſanguinis ſit derivandum, ex improviſo faſcia decidit umbilicalis, ſimulque in conſpectum venit umbilicus protuberans inſtar omphaloceles incipientis, attactu tamen longe durior, valde carnoſus, ſanguineus, turgidus. Hunc dum paululum comprimebam, ecce non ſolum infans incipit male ſe habere, alte vociferari, pedesque extollere, ſed etiam ſanguis per muliebria fluere. Accuratius itaque hunc umbilicum viſitabam, ſimul inveniebam cutim extimam coaluiſſe quidem ſuperficialiter, umbilicalia vaſa ſanguifera tamen ſubtus latentia adhuc aperta eſſe, hocce modo ſanguinem retrogradum ad ve-

ſicam

ſicam deferri, perque eandem excerni. Quæſitum conſilium meum erat ſequens; ſcilicet ſacculos ſubtiles ex nervinis, diſcutientibus & travmaticis paratos, calido vino immerſos, iterumque expreſſos imponere juſſi ſupra umbilicum, faſciaque conſueta firmare, hoc facto brevi ſtillicidium deſiit, umbilicus quoque detumuit, nec non infans belle ſe geſſit. Poſt aliquot menſes vero Domina Mater, animi pathematibus vexata, infanti tormina concitavit, ſic per clamores nocturnos diurnos continuos umbilicus denuo tumere cœpit, inſtar veſicæ vitulinæ minoris, pellucidus, perfectumque omphalocelen conſtituit, ſiquidem apertura jam magnitudinis cruciarii ſe dabat in conſpectum. Nihilominus ſedatis doloribus per unguenta convenientia, nec non applicato globulo, ex fruſto fungi parata, & dimidia parte cum cera obducto, brevi temporis ſpatio iterum in totum diſparuit. Ex hac obſervatione mihi nunc conſtat, ſanguinis ex muliebribus extillationem in tenellis, & ad menſtruationem nondum diſpoſitis ſubjectis, *ſecundum quorundam obſervationem*, non ſtatim pro præmaturo menſium fluxu haberi debere, ſed potius vel ex umbilici vitio, vel ex renum & veſicæ vaſculorum ſanguiferum dilaceratione (de qua cauſa analogam obſervationem inpoſterum communicabo) per arenulas aut calculos minores tranſeuntes, quibus infantes tam tenerrimos, quàm etiam adultiores non raro infeſtantur, ortum ducere.

(Rotenburgo ad Tubarim Auguſt. Vindel. d. 29. Jan. An. 1725. miſſa.)

OBSERVATIO CLXX.

DN. D. JOHANNIS ADAMI REIMANNI.

De dubia Hydropis Pectoris & Pericardii Diagnoſi.

SI quidpiam eſt, quod antiquum illud Artis noſtræ opprobrium, quod nempe ſit στοχαστικὴ & conjecturis multum laboret, fulciat, eſt ſane ſi rem ex vero judicare liceat, defectus ſolidæ & genuinæ morborum diagnoſeos, unde non ſaltem ſuccreſcentes præcipites & acuti, ſed conſiſtentes quoque adulti tardique & chronici morbi ſæpius nos latent, nec tam inexpertos, recenterque ab incude Academica profugos & ex opinione ſua ſublimi rei Medicæ notitia promptior tumidos, ſed exercitatos etiam & inter ſqualentes ægrorum lectulos auſtera quadam & intrepida obſervandi patientia conſeneſcentes deludunt Medicos. Naſcentes quidem & orientes herbæ nonniſi a peritiſſimis rei herbariæ dignoſcuntur, florentes tamen & adultas idiota etiam ſuo notare novit nomine: aliter cum morbis comparatum eſt, quos etiam cum in vigore & flore ſuo ut ita loqui liceat conſtituti ſunt, non æque facile ſemper dignoſcere licet. Candidus hac in re eſt Galenus dum quod in Arte conjecturale eſt, id maxime in affectuum dignotione conſiſtere 2. de Comp. Med. profectus eſt: & jam ante hunc Medicorum Dictator Hippocrates inter ea quæ in Arte non recte fiunt, retulit id, ſi quis ſcilicet cum alius morbus exiſtat alium apparere dixerit; de Morb. p. 448. imo non erubuit contra morem moderni ſæculi ingenue confiteri, quod ignoraverit apud Eupolemum in coxendice pus latitare qui hinc ex tardiori ſectione periit cum alias ſervari potuiſſet V. Epid. Hiſt. 7. p. 1143. Avenzoar antiquiſſimus Medicus filiam gravidam pro hydropica fortiſſimis purgantibus curabat & dolebat hinc acerbe, ſe contra Artis præcepta ſimilem dediſſe medicinam, deceptum tamen, id eſt ignorantem ſe id feciſſe fatetur.

tetur. Gradus uxorem propriam mola gravidam qua vere imprægnatam reſpexit, confeſſionemque erroris ſui memorabili hoc epiphonœmate claudit: ſubjiciamus cervices noſtras & ſuperbiam noſtram, nec nos omnia ſcire poſſe exiſtimemus, nec tamen propterea a ſtudiis deſiſtamus. Succeſſu temporis Artem hanc majorem certitudinem & noſtra ætate perfectionis gradum obtinuiſſe, qui præſumere auſit, hoſpes ſit in re Medica oportet: hallucinamur & nunc & utinam non majori ſicut olim turpitudine: nolo ulcus hoc tangere, ne Medicorum proſtituere velle videar famam, alias in proclivi foret demonſtrare & hodie magnos decipi Viros, præſertim cum tot diſceptationes & contentiones ſæpius ſatis acerbæ Medicorum apud ægros ſufficiens hujus rei præbeant teſtimonium. Carolus Patinus gloria ſui ſæculi & Medicus celeberrimus labore morbi ſui laceſſitus ſæpius in Artis incertitudinem vel futilitatem ac Medicorum de morbi quo detinebatur natura conſultantium inconſtantiam excandeſcebat, angebaturque morbi obſcuritate magis quam rigore & tædebat Medicum in Medico Emporio ignoto ære quo ſibi mortem coëmeret e vivis diſcedere: quis dubitabit & hodie Medicorum aliquos parem experiri fortunam? Cum ergo ad Artis Medicæ ornamentum & a contemptu vulgi vindicationem (hæc enim cum ſit Ars nobiliſſima propter eorum qui eam exerceat ignorantiam judice Hippocrate omnibus jam artibus longe inferior habetur) nihil magis quam genuina morborum diagnoſis contribuere valeat, morborum autem præcipue pectoralium rariorum & abſtruſionem natura ob multiplicem quem pectus cum reliquis corporis humani partibus habet conſenſum ingenii noſtri aciem frequenter effugiat, non inutilem ut confido navabimus operam, ſi hydropis pectoris & pericardii recepta ſigna pathognomica curatius examinabimus, quantumque his fidere debeamus & poſſimus aliorum & noſtra experientia docuerimus.

Utque ab hydrope pectoris ordiamur, affectu frequentiori quam quidem vulgo creditur, quive ſub nomine Aſthmatis inveterati, ſcorbutici ſpaſmodici multis olim impoſuit, nec agnitus eſt, donec autopſia Anatomica in defunctis exiſtentiam ejusdem evidenter detexiſſet: hunc ita depingit Præceptor. Si aquæ inquit copia in pulmone collecta fuerit, febris & tuſſis vexat, confertim reſpirat, pedes intumeſcunt ungues omnes contrahuntur velut ſuppuratus afficitur, verum remiſſius ac diutius: quod ſi infuſum aut fomentum aut ſuffitum adhibeas pus non ſequitur, indeque cognoſcas non pus ſed aquam intus eſſe 2. de Morb. p. 483. Veſiculoſam pulmonum compagem ſeri fluore inundari ſicque congeſtione hujus lobos pulmonum in tumorem extendi poſſe, adeoque hydropem pulmonum conſtitui, non quidem negaverim ſicut jam olim Foreſtus in quodam aſthmatico Britio dicto pulmones tanquam ſpongiam pituita imbutos & turgentes deprehendit L. XVI. Obſerv. VII. Scholio; perſuaſiſſimus tamen ſum Hippocratem hoc loco de hydrope pectoris agere: paracentheſin enim thoracis ceu primarium commendat auxilium cujus ope nonniſi in pectoris cavitate ſtagnantes educuntur humores: quod ſi infarctum pulmonum proprie dictum intelligeret adhibito fomento aut ſuffitu excretio reſtagnantium humorum liberius ſuccedere deberet quam quidem fieri docuit. Idcirco autem pulmonum meminit, quod originem ſeroſæ diluviei & aſcitis pectoralis exinde derivari velit: ubi enim æſtatis tempore ſiti preſſus copioſam aquam biberis & pulmo repletus rurſus in pectus dimiſerit tumque in pectore extiterit vehementem ardorem excitat, ita ut pinguedinem quæ in arteriis ineſt liquefaciat, at ſi ſemel pinguedo liquefieri cœperit longe citius aquam inter cutem efficiet. Gignitur etiam ubi tubercula in pulmone exorta fuerint & aqua repleta in pectus eruperint. Aquam autem intercutem etiam ex tuberculis oriri argumento mihi ſunt boves, ſues, & oves; in his enim fere quadrupedibus pulmonis tubercula oriuntur,

quæ aquam continent: Sectione namque facta citiſſime cognoveris cum aqua effluet. Talia autem multo magis in homine quam pecoribus fieri videntur quanto morboſa magis etiam victus ratione utuntur de Inter. Affect. p. 545. qualia tubercula ſeu hydatides humore conſiſtente lento & pellucido albuminis ovi inſtar prægnantes cum hydrope thoracis unius lateris actu in nobili Burgundo orthopnœa inveterata defuncto deprehendit Piſo de Seroſa colluvie S. 3. cap. VII. obſ. 53.

Febris hoc in affectu adeſt, qualis ſuppuratis familiaris eſt lenta ſcilicet & tabida rebus inprimis ad incitas redactis, quo tempore inflammatoria etiam accedere ſolet ſi ſcilicet pulmonum inflammatio fatalis accedat (quod ut plurimum fieri perſuadere volunt Acta Berolinenſia Vol. X. p. 27.) aut ſi labes alterius viſceris conjuncta ſit, ſicut Piſo in dicto ægro ob tumorem inflammatorium hepatis & in Canonico quodam ob hypochondrii utriusque dextri præſertim tumorem, horrorem & febrim obſervavit: vel denique pulmonalium tuberculorum inflammatio ſuperveniat, ſicut hydropicis ex tuberculo pulmonum factis Hippocr. l. c. rigorem & febrim adſcribit, plerique enim exortis ut inquit tuberculis purulenti evadunt, nec hydatides tales citra abſceſſum uspiam ſe obſervaſſe teſtatur Piſo, non ſemper tamen adeſſe febrim pluribus obſervationibus evincunt Wratislavienſes in ſuo de Hydrope pectoris Tractatu: nos in fœmina ex ſubito fluentibus menſtruis perpeſſo terrore gravi & panico ſuppreſſis muliebribus hydrope pectoris correpta inordinatas æſtus febrilis ſub noctem inprimis exacerbationes animadverterimus licet, in aliis tamen fere nil febrile in principio præcipue detegere potuimus, niſi ſi nocturnas faucium & linguæ reſiccationes ſubinde recurrentes eo referre libeat.

Adeſt præterea tuſſis, idque juxta p. 544. de Int. Affect. ſicca, quæ etſi ſæpius frequens & valida evadat paucum & tantæ violentiæ improportionatum eliditur: vidimus ſub hoc conatu ſanguinolenti quid ſed ſine ullo levamine ſucceſſiſſe:

quod ſi tamen ipſi pulmones etiam quoad veſiculoſam ſuam ſubſtantiam ab inundatione ſeri immunes non ſint, aut reſorbtionem ſeri in cavitate pectoris ſtagnantis in pulmones cum Berolinenſibus inducti exemplo Dni. Bredo & du Walw admittere velimus, manifeſtum eſt ſputa copioſiora cum proceſſura eſſe.

Porro confertim inquit reſpirat, vel ſicut loco proxime cit. refert erectæ cervicis reſpiratio contingit: hæcque difficultas ſpirandi in conſcenſu acclivium vel poſt corporis leviorem etiam motum increbeſcit: quibus demum pedum tumor & unguium contractio malo ſcilicet increſcente, vigore vero corporis marceſcente ſuccedit. At vero cum omnia hæc recenſita ſigno ſuppuratis etiam eveniant: ſi quis enim ex pulmonis inflammatione purulentus extiterit, febris vexat, tuſſis ſicca & difficultas ſpirandi detinet, pedes intumeſcunt & ungues manuum ac pedum contrahuntur. 2. de Morb. p. 476. igitur hanc addit Præceptor differentiam, quod ſuppurati citius conſumantur & exacerbationes ſymptomatum manifeſtiores habeant, hydropici vero tales ad aliquot annos ſine inſigni valetudinarii ſui ſtatus mutatione durare valeant, nec ſputatione puris interni notas exhibeant: adde etiam quod morbis ex quibus empyema ſuccedere ſolet antecedenter nullis obnoxii vixerint.

Reſpiratio hæc orthopnoica cum multis aliis morbis familiaris ſit, ex prædictis vero ſignis primarium obtineat locum, quo pacto ab reliquis ſpirandi difficultatibus dignoſcenda ſit, determinare difficile eſt, niſi quod hæc crebritas & difficultas ſpirandi poſt 3. aut 4. horarum ſomnum deſubito, cum tanto ſuffocationis periculo ingruat, ut ægri repente ex lecto ſe proripere liberiorisque auræ ergo feneſtras aperire & erecta cervice ſpirare cogantur, procedente vero die ſenſim lenteſcat & remittat: quas nocturnas morbi hujus invaſiones adeo quosdam pertimuiſſe conſtat ut perpetuis potius mallent coſumi vigiliis quam decubitu ſupino ſomno indulgere, erecta

enim

enim cervice ſedendo quaſi, reclinato ſaltem capite liberius aliquando his deliciis perfrui poſſunt: Hanc ita recidivantem reſpirandi difficultatem poſt Riverium, Piſonem, Williſium, Baglivium, Medicos Wratislavienſes multi recentiorum Medicorum etiam in Ephemeridibus noſtris ſpeciatim Riedlinus, Wepferus, Vicarius & alii pro ſigno pathognomonico hujus affectus habent, quorum experientia fulti nos ipſi in duobus ſubjectis hoc morbi genus adeſſe prædiximus & inſtituta poſt mortem ſectione actu deprehendimus: multum ergo licet huic ſigno tribuamus, tamen pro infallibili cum Baglivio id aſſerere necdum audemus. Diluvium enim ſeri in pectore absque ſimili orthopnœa dari etſi rarius ipſi Medici Wratislavienſes concedunt, & Wepferus Ephem. D. 2. A. IX. obſ. 229. exemplo Adoleſcentis ex grandinibus pulmonum aliarumque partium tabidi comprobat: licet enim in hujus dextra pectoris cavitate lib. iij. in pericardio autem lib. j. ſeri inventa fuerit tamen dextro inſuper lobo indurato, ſiniſtro vero inferiori ſui parte diaphragmati accreto pulmoneque aqua ſpumida inundato exiſtente, ad ultimum vitæ articulum ſemper humili ſitu decumbere valuit, acclivia ſine impedimento ſcandebat, atque currendo magis quam lento gradu alta petiit. Riverius obſerv. a Ruffio comm. 3. meminit Virginis thoracem totum aqua viroſa repletum habentis quæ ſine difficultate ſpirandi ad mortem uſque permanſit. Prudenter hinc etiam Helwigius noſter in recentiſſime edita Centur. Ephem. X. obſ. 32. abſente hoc ſigno negative concludere diſſuadet, qui de reliquo affirmative rectiſſime ita colligi putat: huic aut illi iterato periculum ſuffocationis ingruens ex improviſo ſomnum primum excutit, ergo in cavitate thoracis extravaſatum ſerum aut lympha continetur, qua de re tamen ignoſcet Vir optimus ſi dubitare auſim. Aſthmaticus apud Sylvaticum Cent. 2. conſ. 49. ſingulis noctibus ſuffocationis periculum incurrit, quòd nonniſi facta aſſumptorum & materiæ pituitoſæ rejectione per vomitum remittere ſolebat: an etiam hic hydrope

pectorali affectus fuerat ? an hac via ſuffocationis cauſa tolli potuerit ? ambigo : niſi forte evacuatio ſtomachi ex prægreſſa forte coena lautiori tumidi deſcenſuique ita diaphragmatis obicem ponendo aſthma vehementius concitantis per accidens quaſi profuerit : conſtat enim ex obſervationibus Medicorum tales hydropicos parciſſime cibandos eſſe ſi nolint paroxyſmum concitare, quod cum ipſe Wepferus hoc morbi genere conflictatus deprehendiſſet ad unciam coenam ſuam menſurare ſolebat referente Brunero in ejus Memoria : aut ſupponere velimus pituitam non tam vomitu quam tuſſi potius inter vomibundas ventriculi everſiones ex pectore excuſſam eſſe , adſtantesque deceptos eſſe. Quid dices de Presbytero cujus meminit Gœkelius D. 2. A. 7. obſ. 128. qui aſthmate nocturno periodico laborans quoties in lecto cubantem cum membrorum laſſitudine anxietate & triſtitia paroxyſmus corriperet, toties confertim e lecto ſurgere ac aperta feneſtra per acceſſum aëris externi liberam ſpirationem ſibi procurare cogebatur, ut ſic ſuffocationis effugeret periculum : an & hic ſub ſpecie & ſchemate aſthmatis hydrops latitavit ? certe ſi verum eſt quod adhibitis ibidem recenſitis mediis immunis ab hoc affectu reditus fuerit valde dubito , verus enim hydrops pectoris non tam facile cedit, niſi forte ætatis beneficio, Juvenis enim fuerat, aut ſingulari DEI providentia id contigerit. Quot morbi ſpaſmodici nocturnas exacerbationes habent qualis is fuit quem D. Alberti ſub ſpecie catarrhi ſuffocativi peculiari Diſſertatione propoſuit & Sulphuris ☉ti ℥ii ope compeſcuit; utque indubio plane argumento theſin meam evincam, provoco ad Centuriæ Ephem. 1. Obſervat. 3. Scholion. ubi de Viro quodam refert Vicarius , quod ab aliquo tempore in acclivium & ſcalarum aſcenſu aut paulo vehementiori corporis motu dyſpnœam tantam ſentire conſueverit, ut anheloſus evadens quiete ſubſiſtendo ſibi conſulere cogeretur, poſt unam alteramque ſeptimanam prægreſſo œdemate pedum ingenti, adeo aucta eſt hæc diſpnœa, ut poſt. 2. 3. raro 4. horas ſomni

lectum

lectum deſerere ac in ſella reliquam noctis partem erectus tranſigere neceſſum habuerit, quod poſtmodum frequentius contigit ita ut hora ſomni metum eidem incuſſerit. Hic quamvis ab omnibus fere pro hydropico habitus fuerit, tamen aperto poſt mortem thorace ne quidem ℥j aquæ deprehenſa eſt, adeoque hoc morbi genere ipſum periiſſe quo pacto demonſtrabit dictæ obſervationis Author D. D. Vicarius ego non video. Provocat equidem ad authoritatem Coi, ſed irrito plane conatu, etſi enim is pedum œdema acervatim factæ reſpirationi ſuccedere doceat, quod quidem nullus in dubium vocabit, tamen nulla legitima conſequentia demonſtrabitur ipſum œdema hoc ex metaſtaſi & tranſpoſitione ſeri in pectoris cavitate hactenus ſtagnantis ad pedes, derivare, ſed potius mali ingraveſcentis indicia per hoc innuere velle: intumeſcunt in hoc morbo non ſaltem pedes ſed & corpus de Int. Affect. p. 544. quibusdam etiam venter & ſcrotum & facies: & nonnulli hinc iſtud ab inferiore alvo provenire exiſtimant cum ſcilicet ventrem magnum & pedes intumeſcere videant 2. de Morb. p. 483. quis autem hoc non vi morbi & per propagationem mali fieri negabit? unde quæſo ſtrepitus in pectore œdemate præſente proveniret, ſi omnis in cavo thoracis latitans ſeroſitas metaſtaſi quadam ad pedes delata eſſet? cui bono etiam paracentheſin pectoris commendaret Præceptor? ex cujus tardiori adminiſtratione ventrem ſcrotum & faciem demum intumeſcere teſtatur locis jam ſupra notatis: ſi enim prodeſſe debeat eductio aquarum artificialis tempeſtive eam, priusquam ſcilicet viſcera labem contraxerint irreparabilem, in uſum trahere oportet juxta monitum Præceptoris: hydropicos cito ſecabis, quo pacto præter experientiam Avicennæ, Zacut. Luſitani, Williſii Guido Patinus memorabili Mercatoris cujusdam exemplo, qui accepto forte fortuna pectoris per enſem ictu evacuataque ita ſeri in pectore ſtagnantis copia convalluit, ſervari poſſe ægros comprobat: & quamvis ex retroceſſione tumorum pedis hydropicorum vel arthriticorum

ſpontanea aut incongruis medicationibus coacta & violenta omnino ægros difficilius ſpirare & angi, & vice verſa experiamur , adeóque dari metaſtaſes & tranſpoſitiones humorum extra controverſiam ſit , nihil horum tamen in prædicto ægro contigiſſe evidentiſſimum eſt : debuiſſet enim profluente ex œdemate ſcarificato copioſa aqua levamen dyſpnoœæ ratione aliquod ſentire , præcipue cum & in ventre vix ℥ij. Aquæ repertæ fuerint : ita & tumore pedum ſuccreſcente difficultas ſpirandi aucta eſt,non ut remiſiſſet, ſicut quidem fieri debuiſſet ſi is per metaſtaſin & non propagationem mali productus fuiſſet: ſicut accidit cum in ventrem erumpit aqua , tum enim confeſtim ſanus & morbo liberatus eſſe videtur, quamvis procedente tempore venter inundatur eademque illa majoraque patiatur obſervante Hippocrate. Denique ſatis manifeſta cauſa difficilioris reſpirii in exuſtatione arteriæ magnæ tartarea & pulmonibus corruptis ſectione deprehenſa eſt ut neceſſum haud ſit hydropem pectoris ſupponere , aut ut verius dicam fingere.

Supereſt porro adhuc unum primarium aſcitis pectoralis ſignum, aquarum nempe fluctuatio : ſi enim diutius aure ad latera admota auſcultaveris intrinſecus veluti acetum inquit olet, ſive ebullit aceti inſtar: aut etiam ſi multa calida lotum humeriſque comprehenſum concutias ægrum, ſtrepitum fluctuationemque faciet: de Intern. Affect. p. 544. Aquoſus enim humor velut in utre ſemipleno incluſus ab una ad aliam partem agitatus & fluctuans ſuſurrum ſeu ſonitum illum efficit: quo ſigno uſus Zacut. Luſitan. Prax. Adm. L. 1. Obſ. 102. ægrum non ſaltem diſſentientibus reliquis Medicis, quorum unus adeſſe Aſthma, alter Orthopnœam, tertius Cachexiam & quartus Tuberculum pulmonis defendebat , pro hydropico recognovit , ſed & paracenteſi mediante feliciter reſtituit. Hæc fluctuatio aquarum non ipſi tantum ægro ſed adſtantibus etiam perceptibilis eſt ſicut Dn. de Walw in Act. Berol. Vol. X. talem ebulitionem in præcordiis poſt vehementem præ-

præcipue corporis motum obſervavit p. 7. & hanc circumſtantiam in deſcriptione ſui morbi his verbis retulit: Es kochte ihm auf der Bruſt: adſtantesque obſervabant; ein gequadere p. 29. Adoleſcens apud Williſium a corporis motu inclinatione aut agitatione quavis, in latere ſiniſtro aquæ intus aggeſtæ fluctuationem non ſaltem ſenſit, ſed ab aliis etiam motus & ſonitus evidentiſſime tum tractatu tum auditu percipiebatur. Phar. Rat. Part. 2. cap. 13. Lanio in Ephem. Cent. 1. obſerv. 3. cum tuſſiret clangorem & murmur habuit: ſed hoc non ſemper contingit, hinc fluctuationem talem pro inſeparabili & maxime proprio ſigno cum Gohlio in dictis Act. Berolin. venditare non audemus. Ipſe recte in Italo obſcurius hoc fuiſſe ſignum fatetur & reliqui Authores notabilem talem circumſtantiam ſilentio non prætermitterent ſi eam adfuiſſe deprehendiſſent. In noſtris ægris fateor me ſibilum & fremitum præcipue paroxyſmi aſthmatici tempore animadvertiſſe quidem, nec tamen eam multum a ſpumida ebullitione aſthmati humido familiari diverſam eſſe obſervaſſe. Certe ſi in empyicis qui minus puris habent, ſtrepitus contingit, in pure autem repletis nullus juxta 432. Coac. fiat, quare etiam diverſitas hæc in ſeroſæ diluviei quantitate non ſuccederet nil quicquam obſtare video: minore copia ſeroſitatis præſente accidere poteſt ut fluctuatio ejusdem ex loco in locum ægro ex latere uno in alterum ſe devolvente percipiatur dolorisque metaſtaſis ſimul contingat, ſicut Juvenis apud Williſium ſupinus ſupra lectum jacens caputque a margine ejus usque ad pavimentum reclinari ſinens, illico perſentiebat aquæ verſus claviculas decurſum ſimulque illuc doloris metaſtaſin: major autem ejusdem ſi adfuerit copia pectusque fere repletum, fruſtra has exſpectabis permutationes, ſicut in aſciticis fieri conſuevit, qui ventre necdum ſatis aquis repleto pro varia converſione corporis in hanc vel illam partem ventris molem provolvi experiuntur, increſcente autem aqualiculi tumore non item.

Poſſem

Poſſem equidem adhuc prædictis ſignis Hippocraticis palpitationem cordis juxta Sebizium addere, aut deliquia animi recurrentesque lipothymias cum Williſio, torporem item incipientemque brachii paralyſin cum Baglivio huc referre, verum cum hæc rarius & concurrentibus aliis extraordinariis circuitum humorum in præcordiis ſufflaminantibus obſtacula eveniant, miſſa pro nunc hæc facio.

Progredior ad Hydropem Pericardii, affectum rariſſimum & qui fere ſemper effectus eſt & productum impediti ob polypos aut oſſificationes vaſorum, vel tumores & excreſcentias in & circa cor conſiſtentes, circuli circa cor vitalis: ſuperflua hinc inter Medicos viget diſceptatio utrum hydrocardia hæc ſine palpitatione cordis juxta Drelincurtium eſſe poſſit, corque facilius in multo quam pauco latice moveri valeat, vel potius polypum ſemper conſequi debere hunc affectum, quod poſt Galenum Riolanus, Amat. Luſitan. Piſo, Tulpius, Bonetus Lowerus experientia ſua defendunt ſiquidem ſeri hæc p. n. copia non cauſa ſed productum potius palpitationis eſſe ſolet. Falluntur certe cum Galeno multi qui palpitationem ex impedita cordis ab exuberante pericardii humoris mole, dilatatione derivant, non enim cum cor dilatatur, ſed cum conſtringitur fit palpitatio, quatenus ſcilicet ſupra ſuam baſim aſſurgens cuſpide ſua ad coſtas pertingit pectusque ita ferit: hinc fit omnino, ut cum cor quoad molem ſuam in ſimilibus affectibus inſigniter auctum exiſtat ita ut cavitatem pectoris fere repleat, ſternoque hinc propius ſit cuſpide ſua, quoties omni vi adhibita reſiſtentiam polyporum de quorum exiſtentia fruſtra Kerkringium dubitaſſe in confeſſo eſt, aut oſſificatorum vaſorum ſuperare contendit, pectus magis feriat, ut plurimumque ita palpitationem producat, præſertim cum baſis cordis cum vaſorum radicibus ob ſanguinem ibi aggeſtum aut repercuſſum ampliata ex tumeſcat: interim accidit etiam ut fracto ejus robore & tono fibrarum ſuarum enervato copioſa inundatum lympha exiſtens non æque va-

lide ſe attollere & pectus contingere ac ferire valeat, unde aut nulla aut tremula ſaltem palpitatio ſequatur neceſſum eſt: ita Artis Pyrobolariæ officialis ex cujus pericardio ingens aquarum copia tanquam ex fonte profluxit cordis pulſum ſe ſentire negabat Act. Berolin. Vol. X. p. 79. Sicut nec in Wepferi puero cujus ſupra ex D. 2. A. 9. obſ. 229. mentionem fecimus palpitatio adfuit.

Abſonum ergo erit palpitationem cordis pro ſigno eſſentiali hujus affectus venditare qui Lowero judice nullo aliquo certo ſigno adventum ſuum indicat: ſicut autem frequenter hydrops pectoris cum pericardii hydrope conjungitur, ita uterque affectus magnam habent in ſymptomatibus ſuis affinitatem: adeſt hic etiam reſpirationis difficultas præſertim a motu fortiori vel aſcenſu acclivium ea tamen cum differentia, ut oppreſſio reſpirationis magis ſit anxia quam ſonora, adſunt lipothymiæ frequentes, tuſſicula ſicca & magis fere quam in pectoris aſcite, lentaque corporis ſine cauſa manifeſta contabeſcentia: pauci tam exquiſiti ſenſus ſunt ut cor ſuum veluti aquæ innatare obſervare poſſent ſicut Venetus hydrope pectoris & pericardii laborans de quo Hercules Saxonia l. 2. Med. Pract. c. 8. de ſe teſtabatur, aut Sexagenarius ille apud Raim. Fortem Cent. 2. conſ. 46. qui poſtquam a duobus annis pondus in pectore, accedente poſt aliquod tempus motu quodam cordis tremulo & inordinato, ſenſum ac ſi cor aquæ innataret, habuit. Zacut Luſitanus ter vidit hunc affectum, ubi ægri animi deliquio, cordis palpitatione, pulſu duro parvo, nulla præcedente cauſa Syncope oppreſſi vitam ducebant, & accedente febricula conſumpti ſunt: ob quam corporis conſumptionem nonnullis affectum hunc Tabis pericardii nomine inſignire placuit: quid nobis circa ægrum ſimili morbo denatum obſervare licuerit ſequens hiſtoria docebit.

Juvenis 26. annorum macrioris corporis habitus, qui puer adhuc exiſtens ex ſatis ſublimi ædium tecto præceps factus tanta vi in ſcamnum foribus adſtans impegit, ut illud quidem

diffregerit, ipſe vero velut exanimis per triduum ſine ſenſu jacuerit. Reconvaleſcens lente adultiori ætate caſtra ſequutus ſæpius equitans excuſſis habenis incautus adoleſcens humi proſtratus eſt, & pro more ſimilium licentioſius vixit; ſpirituoſorum liquorum fautor magnus fuit, frigidique potus poſt incaleſcentiam corporis ingurgitationibus ſubitis deditiſſimus erat: hic valetudinarius quidem ſemper fuit maxime tamen ante annos 6. de tuſſi ſicca anguſtiaque præcordiorum conqueri cœpit, ita ut ſub velociori paulo corporis motu anhelus evadat nec acclivia conſcendere expedite valeat. An. 1717. cum ex officii ſui ratione in Salisfodinis urbi noſtræ vicinis lignorum devehendorum curam gerens totos dies in frigidiori aura conſumere coactus fuiſſet, adeo ingraveſcere expertus eſt ſuum malum, ut ob tuſſim ferinam ſiccam inſomnes ageret noctes & ex leviori etiam corporis motu non ſaltem multum anheloſior ſicut olim evaderet, ſed palpitationem cordis etiam validam, conſpicuam & ab adſtantibus auditu perceptibilem cum pallore faciei cadaveroſo lipothymiaque inſtante experiretur. Aderat præterea arteriæ carotidis ſiniſtræ palpitatio irregularis & valde conſpicua, nec pulſui in carpo correſpondens; præcipue autem palpitabat tempore dyſpnoeæ exacerbatæ. Appetitus eſt dejectus & ſi forte quid edat aut bibat, ſtatim cum difficiliori & anxio reſpirio inflatur venter: pulſus durus eſt & inæqualis, id eſt ſyſtole & diaſtole nullam habent continuam proportionem; urina rubra & pauca, alvi dejectiones rariores eæque virideſcentes & gypſi inſtar tartareæ: tuſſis ſicca vehemens, qua tamen nihil fere muci viſcidioris unquam excluditur, ipſeque miratur æger per violentiam hujus nullum adhuc cruentum ſucceſſiſſe ſputum; calores febriles manifeſti nulli, niſi quod lingua fauceſque ſomni tempore areſcant, ſudoreſque colliquativi ſuccedant: abdomen inſuper totum diſtentum, præcipue autem hypochondrium dextrum durum fuerat, quod cum ſibi naturale eſſe credebat æger hic, nullam ejus adhibuit curam, nec in præſens præternaturalem hanc condition-

ditionem eſſe crediditſſet, niſi ex non pridem ductæ uxoris qualitate & relatione contrarium didiciſſet: contabeſcens ita & marceſcens indies pro phthiſico non à vulgo tantum, ſed Medicis etiam quibusdam, quorum conſilio hactenus, fruſtra licet uſus fuerat, reputabatur: ſub initium Julii pedes circa malleolos, dexter imprimis, tumere incipiunt, dyſpnœa vero in tantum adaucta eſt, ut nonniſi erectus ſedens pedibus demiſſis & pendentibus pauculam capere quietem valeat, extremaque ſemper frigida habeat: adhibitis equidem hydragogis eductaque ita ſeri copia ſucceſſit malorum quædam remiſſio, ſed non erant diuturna hæc halcyonia, nam non pedes ſaltem in dies œdematoſi tumoris incrementa experiuntur ſed abdomen ipſum jam hydropicum evadit; ſudores colliquativi ceſſarunt quidem, ſed corporis debilitas incrementa notabilia accipit, anxietates & lipothymiæ increbeſcunt, ſuffocationesque noctu urgent, ubi etſi pulſus in carpo debilis ſit, arteria carotis tamen una cum corde vehementer palpitat, eoque tempore cor ſibi comprimi querulatur. Sub initium Auguſti in tantum œdema pedis dextri increvit, ut accedente ſpontanea in metatarſo ruptura, effluente copioſo ſero pes idem ad genua usque intumnerit, poſt diem tamen quintum prægreſſo interiorum ardore externorum vero frigore & alvo, procedentibus ſemper dejectiones torminibus, liquidiori reddita ſucceſſit nulla arte ſuperabilis gangræna & ſphacelus, quam paulo poſt placida excepit analyſis.

Obtenta ægre ſatis pro more hujus loci ſecandi corpus licentia, ut diſſentientes mathematica demonſtratione convinceremus, ægrum non phthiſi pulmonari, ſed quæ noſtra fuerat putatio ex impedimento circuli humorum circa cor vitalis polypoſo denatum eſſe, pectus primum aggreſſi, nil ſeri in cavitate hujus utraque deprehendimus, pulmones etſi ob exuberantem cordis & pericardii aquoſo humore diſtenti molem retruſi ad poſteriora vix comparuerint ſub initium, tamen ſaniſſimos ſine tuberculis, inflammatione, adhæſione ad pleuram

 multo

multo magis ulceratione aliqua eſſe comperimus. Ex pericardio diſſecto profluxit aqua limpida fere ad ℔ij. cor erat amplum, ſed flaccidum & in ventriculo hujus ſiniſtro notabilis ſanguinis grumoſi continebatur quantitas, valvulæque venæ cavæ mitrales dictæ, una præcipue harum cum lacertulis ſuis & columnis carneis ad latera ventriculi exſtantibus, aſperæ & penitus oſſificatæ, aut ſi mavis ſilicis inſtar induratæ fuerant quas etiam curioſitatis gratia adhuc conſervo. Polypi veri equidem nihil comparuit, ſed loco hujus interna aortæ aſcendentis ſuperficies ſalebroſa & inæqualis cum interſperſis in tunica interiori concretionibus lapidoſis & ſiliceis, hincque dependente anguſtia canalis, eſſe deprehenſa eſt. Abdomen aqua fœtente repletum fuit, omentum pro more hydropicorum putridum, ventriculus extenuatus, flaccidus, & ſtylo Wedeliano papyraceus, hepatis dexter lobus ventriculo contiguus ad ligamentum umbilicale dictum ſcirrhoſus fuit.

Hydropem pericardii in hoc ægro fuiſſe nemo negabat, ſed hunc cauſam & non effectum potius morboſum eſſe quis etiam aſſeret? oſſificatio etenim valvularum & arteriæ incruſtatio lapidoſa ſine dubio ex perpeſſis in priori ætate externis violentiis orta, fecit, ut non ſaltem ob difficilem & laborioſam ſanguinis ex corde in arterias diſtributionem cor & arteria carotis palpitarent, ſed etiam ſeceſſiones ſeri vitioſæ & præternaturales in pericardium contigerint. Notum quippe eſt ex Anatomicis valvularum venalium eum eſſe uſum ut ſanguinis in venas ex cordis ventriculo regreſſum impediant: dum enim mucro cordis ejusdem baſi in quavis Syſtole adducitur columnæ carneæ quibus valvularum tendines adhærent, ſurſum moventur & ita filamenta dicta remittuntur, quo fit ut valvulæ iis adhærentes relaxatæ etiam, non difficulter a ſanguine in cordis ſyſtole expreſſo ſurſum propellantur ac proinde oſtium venæ exacte claudant: recedentibus autem in diaſtole a venarum orificiis longius his columnis, extenſisque ita fibris tendinoſis cuſpides valvularum diducuntur verſus

cordis

cordis latera, ſanguinique ita ad cor refluo viam pandunt. Oſſificatis autem adeoque tenſioni & relaxationi non amplius obſequentibus his valvulis,filamentis & columnis exiſtentibus neceſſario turbabitur circulus humorum,quatenus in ſyſtole quavis non in patentes unice arteriarum ductus, ſed in venas non ſatis vitio valvularum munitas propellatur ſanguis, unde plus cordi accedet quam quidem protundere poſſit, anguſtiori præſertim arteriæ, ut dictum, diametro exiſtente & reſiſtentia vi cordis propellentis ex denegata vaſorum dilatatione aucta, præſente. Oſſeam autem talem vaſa pati & membranas metamophorſin docet abunde origo oſſium de corde Cervi, quales oſſificationes arteriæ magnæ in homine quoque contingere docent Harvæus, Platerus, Dodonæus, Bartholinus, Williſius, Mayow, Piſo, Riolanus, Horſtius & alii, & Wepferus ſuo comprobat proprio exemplo: ſi de valvularum oſſificatione forte quispiam dubitaret, evolvat D. 1. A. 3. obſerv. 282. ubi Raygerus noſter refert ſe Pariſiis in ſutore quodam inopina morte ex vivis ſublato valvulas ſemilunares oſſeas reperiiſſe, & Acta Berolinenſ. Vol. IX. p. 57. referunt in 15. annos palpitatione cordis laborante, & ſub paroxyſmo hujus exſpirante valvulas cordis ſemilunares itidem oſſificatas repertas fuiſſe. Si ergo in aorta hujus, quem ſupra hydrope pectoris defunctum eſſe diſputavimus, plurimus tactu deprehendebatur tartarus, indeque ſine dubio ſat notabilis aqua pericardii congregata fuerit,non inſolitum fuit ipſum dyſpnœa & nocturnis ſuffocationibus correptum fuiſſe, hæc enim & noſtro contigiſſe ægro jam notavimus.

Si denique cauſam ſcrutari libeat cur arteria carotis ſiniſtra ſaltem & non etiam dextra palpitarit? repetendum eſt ex Anatomicis, hanc quidem ex ſubclavia dextra prodire, illam vero ex loco intermedio intra duas ſubclavias emergere; cum ergo arteriæ aſcendentis portio ob concretiones lapidoſas anguſtior & dilatationi reſiſtens evaſerit, redundat omnis

ſub quavis ſyſtole ex corde protruſa ſanguinis moles in hanc, æqualisque ita præpeditur humorum diſtributio.

Judicet jam ex dictis B. L. jure ne, an injuria dubiam dixerim morborum horum diagnoſin? monitosque eſſe velim Practicos juniores præcipue, ne ſtatim de morbo rariori tanquam ex tripode uni inhærentes ſigno ſententiam ſuam pronuncient, ſe ipſos ita vulgi & malevolorum cenſuræ, Artem vero ſaluberrimam contemptui & deriſui exponant. Ubique prudentem adhibeant ſtochaſmum, nec priusquam morbi principium, progreſſum & durationem accurate perſpexerint, quicquam definiant, ſi enim ſemel præjudicata in Medico invaluerit opinio & ex hac conſequatur pervicacia, fit ut apud ægros ea quæ volumus videamus, ad ea vero quæ revera adſunt, adeſſe vero nollemus, cœcutiamus adeoque impares prorſus nos ad inveniendam veritatem reddamus.

(*Eperieſſino Auguſt. Vind. d. 30. Jan. An. 1725. miſſa.*)

OBSERVATIO CLXXI.

DN. D. LAURENTII HEISTERI.

Sectio juvenis amauroſi laborantis.

ANno 1718. menſe Martio, Altorfii cadaver adoleſcentis, viginti annos nati, præſentibus Medicinæ Studioſis, diſſecui, qui multis abhinc annis amauroſi ſive gutta ſerena, poſt frequentes capitis dolores, qui ad mortem usque continuarunt, laboravit: unde tandem ſtupiditas ſive fatuitas quædam acceſſit, cum ſumma totius corporis macie, ac denique inſultus epileptici vitæ finem fecerunt. Apertum cadaver *in abdomine* omentum putredine conſumtum manifeſtabat, & hepar quaſi corrugatum, ſolitoque minus apparebat, macula nigra defœdatum. *In pectore* pulmones duris nigrisque grandini-

dinibus conſitos, pleuræque adnatos invenimus. *Oculi* nulla labe affecti videbantur, niſi quod pupillæ, ut plerumque in gutta ſerena fieri ſolet, ſolito ampliores eſſent. Inciſo autem *oculo* dextro humor vitreus fere omnino diſſolutus, & cryſtallinus valde exiguus, juſtoque mollior inveniebatur Cum vero ad alterum quoque oculum, craniumque aperiendum progredi vellemus, mater ob ſtolidam quandam ſuperſtitionem, ne filius nimium dilaceraretur, ulteriorem ſectionem concedere noluit.

OBSERVATIO CLXXII.

DN. D. LAURENTII HEISTERI.

De lumbricis in cavo abdominis repertis, inteſtinisque ab eis perforatis.

EOdem anno moriebatur puer, ſeptem annos natus, ab aliquo tempore multis vexatus doloribus & lancinationibus infimi ventris: qui vero, licet fortiſſimo gauderet appetitu, ſenſim contabuit & mortuus eſt. Inciſo abdomine primo offendimus aquam præter conſuetudinem in abdomine fluctuantem, flaveſcentem, ad aliquot uncias. Qua ope ſpongiæ ablata, vidimus vermes ſive lumbricos teretes, quales in hominibus vulgo eſſe ſolent, & inter hos unum adhuc vivum licet ſectio die poſt mortem fieret, inter circumvolutiones inteſtinorum oberrantem, longitudine ſex digitorum transverſorum & craſſitie calamum ſcriptorium mediocrem æquantem. Inteſtina tenuia aliquot foraminibus pertuſa, & in eis varios adhuc lumbricos offendimus, imprimis vero in aliqua inteſtini tenuis parte tumor durus, rubens, aliquot foraminibus pervius ſe monſtrabat, per quæ foramina, vermes ſine dubio tranſierunt. *In thorace duæ glandulæ ad œſophagum*, circa quintam thoracis vertebram ſitæ, valde in hoc cadavere

vere tumidæ erant, cum alias ſæpe in adultis vix, aut ſaltem non niſi magna induſtria inveniri poſſint.

OBSERVATIO CLXXIII.

DN. D. LAURENTII HEISTERI.

Anatome juvenis phthiſici ex hæmoptyſi, in quo vaſa lactea copioſa, foramen p. n. in œſophago, aliaque notatu digna reperiebantur.

STudioſus quidam Norimbergenſis, annos ſeptendecim natus & phthiſi defunctus, aperiebatur Altorfii die XIII. Aprilis An. 1718. Tenerioris ab infantia erat conſtitutionis, debilis & gracilis, pectus habebat compreſſum, faciem coloris vividi, & ab aliquo tempore nunc cum, nunc ſine tuſſi, notabilem ſanguinis copiam per os rejecerat: quæ vero hæmoptyſis tandem ita increvit, ut ſæpe ſanguinem ad libras duas una vice rejiceret, hocque aliquando ſæpius, ita ut mirati ſint multi, ipſum tamdiu ſupervixiſſe. Succeſſu temporis vero cum ſanguine quoque pus excrevit. Tandem ejectiones ſanguinis e pectore per bimeſtre quidem ſpatium ceſſaverant, ſed tunc frequens ſæpeque adeo *larga narium hæmorrhagia* ſupervenit, ut aliquoties actum eſſe de ægro exiſtimaverint amici. Acceſſerat ſimul *inſignis ardor ſupra ſiniſtrum ventriculi orificium*, qui omnium remediorum vim eludebat. Reſpiratio erat ſemper difficilis, & non niſi in dextro latere decumbere aut quieſcere poterat, donec tandem placide obiret. In ſectione vaſa ſanguifera in omento, ventriculo & meſenterio, licet tantam ſanguinis copiam amiſerat, ſanguine tamen valde erant turgida, & licet ſectio viginti quatuor horis poſt mortem inſtitueretur, tamen Studioſis præſentibus *copioſiſſima vaſa lactea, chylo repletiſſima*, per totum inteſtinorum tenuium tractum atque per meſenterium, imo in ipſo duodeno, jucundo vidimus ſpectaculo: quod inde ortum eſſe videtur, quia

ad

ad ultimum vitæ halitum amici emulſionibus cordialibus, aquis ac gelatinis roborantibus ipſum refocillare ſtuduerant: quæ facile in vaſa lactea intrabant, eaque tam pulchre replebant. In thorace pars dextra pulmonis pleuræ tantum in parte ſuprema pectoris; pars ſiniſtra vero ei magna ex parte firmiſſime jungebatur, totusque pulmo multis intus tuberculis duris erat obſitus, & ſi totus lobus premeretur, pus per aſperam arteriam ex variis intus ulceribus copioſum effluebat. Maxime vero mirabamur pulmonem ſiniſtrum inter & pleuram, ubi non adhærebat, colluviem quandam fuſcam, libram ſuperantem, & odoris medicamentoſi, haud ingrati, repertam fuiſſe. Cujus in originem cum inquirerem, vidimus tandem cum ſtupore *in œſophago duos pollices ſupra diaphragma foramen* pollicis latitudine, oris nigricantibus undique cinctum, per quod ſine dubio tanta liquoris copia in pectus effluxerat, qui aſſumtas ante obitum aquas cordiales redolebat. Hoc foramen & quæ forte prægreſſa eſt inflammatio, etiam *cauſa continui illius ardoris* circa hunc locum, de quo antea dixi, fuiſſe videtur. Ceterum *muſculi pyramidales abdominis* in hoc cadavere deficiebant, & quia diu nulla alimenta ſolida aſſumſerat, inteſtina craſſa exiliora tenuibus apparebant, & non niſi pauciſſimas fæces continebant.

OBSERVATIO CLXXIV.

DN. D. LAURENTII HEISTERI.

Diſſectio empyemate defuncti.

JUvenis, viginti quinque annos natus, temperamenti cholerici, qui in bello ultimo Hungarico, ut Chirurgus, caſtra eſt ſecutus, in Hungaria, cum corpus vehementer incaluiſſet, abhinc à biennio, hauſtum frigidæ in ſe avide ingurgitans, febri corripitur, appetitus deſtruitur, incipit delaſſari, tuſſire, mucoſa ſæpius excreare, alvi tandem profluvio laborare, ac

 ſenſim

ſenſim ſenſimque marceſcere. Suo aliorumqne commilitonum conſilio varia, ſed incaſſum, adhibuit. Et licet febris paullo minueretur, acceſſit tamen ſenſim dolor pectoris gravativus, præſertim in dexto latere, laſſitudo & macies major, tuſſis crebrior, reſpiratio difficilior, quæ ad metum ſuffocationis tandem augebatur, ſputumque pituitoſum ac purulentum non niſi difficilime rejiciebatur. Tandem in hoc ſtatu Altorfium, patriam ſuam, ſe transferri curavit. Erat ipſi tunc pulſus continuo celer, æſtus præternaturalis, præſertim aliquot horis poſt paſtum, genæ tunc rubebant, reſpiratio difficillima, & circa veſperam horripilationes ſentiebat, urina tamen fere ſemper naturalis. Denique ſub levi corporis concuſſione fluctuantem in pectore colluviem & ipſe & adſtantes percipere poterat, atque in latere ſiniſtro, ob ſuffocationis metum decumbere haud poterat. Cum vero *Empyema pectoris* his ſignis ſe manifeſtaret, & *paracenteſis* ipſi a me proponeretur, eam ſemper reſpuit, atque empiricos, vetulasque quascunque in auxilium vocavit; quibus vero omnibus nihil proficientibus, poſt duos treſve menſes vitam cum morte tandem commutavit.

Cadaver menſe Auguſto An. 1718. *apertum* demonſtravit inſignem materiæ purulentæ, fœtidiſſimæ, digitosque quaſi rodentis copiam, in dextro pectoris latere deliteſcentem, pleura variis in locis eroſa, coſtisque nigris & carie exeſis, pulmone pluribus ſacculis ſive vomicis purulentis referto, & magnam partem conſumto, hinc inde pleuræ fortiter juncto. Siniſter pulmonis lobus ſanus quidem erat, pleuræ tamen quoque adhærens, nullus vero liquor peregrinus in hac pectoris cavitate reperiebatur. Si hic æger juſto tempore paracenteſin admiſiſſet, curari forte potuiſſet. Si vero diutius differtur, materiam purulentam pleuram & coſtas arrodere, hasque carie afficere, ac pulmones magis magisque deſtruere hoc ex cadavere conſpicimus: hinc neceſſario mors ſequi debet.

OB-

OBSERVATIO CLXXV.

DN. D. LAURENTII HEISTERI.

De Lege Regia, digeſtor. Lib. XI. Tit. VIII. quod prægnantes mortuæ, antequam fœtus ſit exciſus, non ſint humandæ.

VErba in corpore Juris, loco modo citato, ita ſe habent: *Negat lex Regia, mulierem, quæ prægnans mortua ſit, humari, antequam partus ei excidatur. Qui contra fecerit, ſpem animantis cum gravida peremiſſe videtur.* Lex hæc, licet ab antiquiſſimo, ut creditur, Rege Numa, gentili ſive ethnico, ortum duxerit, tam ſapiens tamen eſt, tam juſta & tam pia, ut à Chriſtianis hac in re nulla melior, quantum ego ſaltem novi, unquam fuerit condita aut promulgata; verum e contrario pia, imo divina hæc lex inter Chriſtianos, quod dolendum, ubique fere negligitur, nec usquam adhuc audivi, quod à Magiſtratu quodam, vel à Theologis obſervetur, aut ſaltem de ea tantum in Republica cogitetur; ſed potius ubique locorum prægnantes mortuas, absque ulla hæſitatione aut conſcientiæ ſcrupulo, promiſcue una cum fœtu humari permittunt. Et licet hac de re peculiari diſſertatione Anno 1720. egerim, (a) tamen quia peſſimum, barbarum, impiumque illum morem inter Chriſtianos nondum abrogatum video; verum ubique locorum ſingulis annis multas gravidas una cum partu aut fœtibus, contra hanc legem Regiam, vel rectius divinam humari experior, qui ſæpe facili matris mortuæ ſectione vivi extrahi ſervarique poſſent: hinc quia forte diſſertatio noſtra ad paucos tantum pervenit, paucis præcipua ad hanc rem ſpectantia hic repetere & utile & neceſſarium eſſe exiſtimavi. *Multis nimirum conſtat & exemplis & rationi-*

a) Titulo: Fœtum ex utero matris mortuæ mature exſcindendum eſſe.

tionibus, fœtus in utero materno ſua gaudere vita, eosque, gravida quamvis mortua, diu ſæpe adhuc in utero ſuperſtites eſſe, uſus docuit. Imo conſtat plures tales fœtus, matre mortua, ſectione mature inſtituta, vivos ex utero fuiſſe eductos, atque conſervatos. (a) Quicunque vero fœtus in utero diutius relinquuntur, illis tandem neceſſario, modo citius modo tardius, eſt moriendum, aut miſeri innocentes vivi, quod horrendum eſt dictu! cum matre mortua ſepeliuntur. Quia vero hoc ſane impium eſt, atque crimen, inter Chriſtianos præſertim, quam maxime deteſtandum, imprimis cum meretrices aliæve ſimilis farinæ mulieres, quæ fœtus ſuos, neglecta funiculi umbilicalis ligatura, aut alia inſigni negligentia, perdunt, graviſſime ſæpius puniantur; hinc cur non puniendi eſſent & hi, qui fœtus, præſertim maturos, matre mortua, negligunt, eoque ipſos neceſſario perdunt? qui facillimo ſæpe negotio ſervari & ex orci faucibus eripi poſſent: cum non minus de vita hominis hoc agatur in caſu, quam in illo; adeoque una eademque utriusque delicti ratio eſſet habenda. Quapropter quia Principes, Theologi, Jureconſulti, Philoſophi, imo quilibet homo etiam ex ſolo lumine rationis intelligere poteſt, infantes tales iniquiſſime negligi imo perdi; per DEUM omniaque ſacra rogatos eſſe volumus Principes & Magiſtratus quoscunque, Theologos & Sacerdotes, Jureconſultos & Medicos omnes, ut rem tanti momenti, ubi de vita hominis innocentiſſimi, quem temere interficiunt, agitur, curæ cordique habere velint, & non ſolum ex amore chriſtiano miſereantur talium infantum, quorum ipſi etiam ethnici, ut ex laudata lege Regia apparet, ex ſolo rectæ rationis lumine ſerio miſerti fuerunt; ſed etiam ob quintum ſacri decalogi præceptum, NON OCCIDES, omnem curam adhibeant, ne tales infantes, ſicut hucusque ſæpiſſime factum eſt, deteſtanda

a) *Meryus* in Hiſt. Acad. Reg. An. 1708. putat, fœtus vitam mox cum matris vita ceſſare: quod vero falſum eſſe in prædicta Diſſertatione evici,

ſtanda perdant negligentia; verum â perito artifice matura eos cadaveris inciſione ſervare, ſeque ſic ab horrendo infanticidii crimine liberare ſtudeant. Veriſſimum enim videtur dictum illud notiſſimum Patris cujusdam: *Quem ſervare potuiſti & non ſervaſti, illum occidiſti.*

OBSERVATIO CLXXVI.

DN. D. LAURENTII HEISTERI.

De ruptura uteri in partu difficili.

VIr Clariſſimus Maximilianus *Preuſſius*, Protophyſicus Vratislavienſis celeberrimus, in ultimis Academiæ hujus Ephemeridibus, Centuria nempe nona pag. 21. notabilem retulit caſum, *de utero à fœtu in partu diſrupto.* Quoniam vero haud multum diſſimilem caſum paullo poſt obſervavi, operæ pretium eſſe exiſtimavi, eum ipſum quoque cum publico hic communicare: quia ſæpius mihi contingere videtur, quam hactenus vulgo fuit creditum. Vocabar nimirum cum Altorfii adhuc eſſem, An. 1719 die quarto Maji, circa mediam noctem in oppidum, *Engelthal* dictum, duobus milliaribus ab Altorfii diſtans, ad dicographi uxorem, partu difficili laborantem, ut ei ſuccurrerem, fœtumque una cum matre, ſi fieri poſſet, ſervarem. Elegeram mihi itineris nocturni comitem, Medicinæ Studioſum, Jo. Petr. *Dieſenbachium*, Mœno-Francofurtenſem: ſed, cum adveniremus, tribus jam ante adventum noſtrum horis, infelicem parturientem, poſt maximos pariendi conatus, quos ab hora matutina quaſi decima, ad undecimam veſpertinam ſuſtinuerat, ſubito triſtique fato defunctam eſſe, ex marito & adſtantibus audiebamus, fœtu tamen nondum edito, ſed in utero adhuc exiſtente. Cum vero admitteremur ad mulierem mortuam videndam, reperiebamus manum fœtus ſiniſtram ex vagina uteri propendentem, modiceque adhuc calentem: quopropter ſuaſi

 auctor-

auctorque fui marito, ut cadaver mox incideretur; partim & potiſſimum ad fœtum, ſi forte adhuc viveret, ſervandum; partim, ut cauſſa tam ſubitaneæ mortis inveſtigaretur: quoniam alias, ut ſatis notum eſt, mulieres parturientes per tres quatuorve dies, imo adhuc diutius tali in ſtatu vivere poſſint; ſicuti teſtantur Auctores in arte obſtetricandi verſatiſſimi, & uſus quotidianus. Poſtquam igitur maritus annueret, ſectionem aggreſſus ſum, apertoque prudenter abdomine, mox tanquam inſolitum quid in talibus caſibus, ſanguinem in cavo abdominis, offendimus. Cum vero abdomen ulterius, ad uterum melius conſpiciendum, aperiremus, invenimus primo inteſtina omnia ab utero ſurſum ad hypochondria protruſa, ſicuti in gravidis ordinarie fieri ſolet; verum inferiorem uteri partem corpore peregrino membranaceo, vaſculoſo coopertam vidimus. Mirabamur hanc rerum faciem, & quid hoc rei eſſet ulterius inquiſivi. At, accuratiori indagine facta, magno cum ſtupore reperimus, *latus ſiniſtrum uteri omnino perruptum ſive perforatum eſſe*, caputque infantis per inuſitatam hanc uteri aperturam in cavum abdominis, usque ad oculos penetraſſe; membranaceum vero & vaſculoſum illud corpus eſſe membranas fœtus, per rupturam ſive hiatum illum uteri in abdomen propulſas. Extraximus vero mox ſine mora, & ſine ulla uteri inciſione, per hunc hiatum, ſumma cum adſtantium admiratione, infantem maſculum, mortuum quidem, ſed egregie adhuc calentem, una cum ſecundinis; unde non ſine ratione judicavi, infantem hunc â paucis forte demum momentis mortuum eſſe. Cum vero nullum amplius pulſum in funiculo umbilicali, nec vitam in reliquo fœtu perciperem, attentius poſtea uterum & præcipue locum illum, ubi diſruptus erat, conſideravi; ubi eum circa oras rupturæ nigricantem, tenuem & quaſi putridum inveni; *pars vero uteri ſuperior extraordinariam craſſitiem, trium ſcilicet digitorum, habebat*; quæ, ut & tota reliqua uteri pars, colorem & conſiſtentiam naturalem obtinebat, nihilque præ-

terea

terea morboſi deprehendebatur. Percontanti mihi cauſam hujus corruptionis uteri, & quibusnam ſymptomatibus, durante graviditate, mulier hæc afflicta fuerit, maritus, obſtetrix aliique domeſtici retulerunt, eam toto graviditatis tempore de nullo morbo vel ſingulari ſymptomate conqueſtam eſſe; verum ad ultimum usque diem bene ſe habuiſſe, floridum faciei colorem oſtendiſſe, bonoque ſemper appetitu gaviſam eſſe; ſic, ut mirandum ſane ſit, unde talis uteri, eaque tam ſubita corruptio orta fuerit. Nam tempore matutino, hora circiter decima, doloribus partus naturalibus correpta erat, qui per aliquot horas ſatis vegeti & naturali modo continuarunt; verum fœtus non ſequebatur, ſed manus tandem ſiniſtra prodibat: quam quidem obſtetrix loci illius, ſatis alias perita, blande ſemper, ut ajebat, reponere, ſed fruſtra, tentabat. Tandem verſus veſperam ejus diei dolores partus ſubito remittebant, parturiens inſolita debilitate corripiebatur, & interea, dum me accerſi curabant, mortua erat. Annos ætatis habebat XXXVI. corporis ſtaturæ erat mediocris, & jam ter antea, licet ſemper difficulter, infantes robuſtos & vegetos, feliciter excluſerat. In ſecundinis nullum prorſus vitium apparebat & nihil quidquam mali in infante, qui magnus omnino & robuſtus erat, deprehendebatur; hinc vix dubitandum fœtum hunc vivum adhuc exſcindi potuiſſe, ſi modo ſectio illa matris mortuæ citius fuiſſet inſtituta. Quomodo vero uterus hic adeo corrumpi potuerit, & putredine ſive ſphacelo quaſi, idque unico tantum in loco, corripi, reliqua uteri parte illæſa; & quidem ſic, ut mulier ſemper bene, toto geſtationis tempore, ſe habuerit, & ſimul fœtus tam magnus & robuſtus generari in utero tali morbido, ſicut ſaltem apparuerat, potuerit, res eſt, quæ, ut lubens fateor, meum ingenium ſuperat; quamque propterea doctioribus inveſtigandam relinquere, quam incertis conjecturis lectores defatigare malo.

OB-

OBSERVATIO CLXXVII.

DN. D. LAURENTII HEISTERI.

De Glandulis labri ſuperioris.

IN utroque labro parvas exiſtere glandulas, pro ſubjectorum diverſitate varias, nunc minores, grani milii magnitudine; nunc majores lentis quandoque & quod excedit, magnitudine, etiam in vulgus hodie notum eſt, & non ſolum in cadaverum anatome, ſeparata interna oris tunica videri; verum etiam in multis hominibus vivis, ſi alterutrum labrum altero digito intus in ore, altero extus prehenditur, manifeſte ſentiri percipique poteſt. Has glandulas labri inferioris eleganter delineavit celebris quondam Anglorum Anatomicus, Guil. *Covvper*, in Myotomia reform. Fig. IV. lit. H. H. & ex hoc *Mangetus* in theatro anatom. Tab. XXI. niſi quod multo majores & copioſiores ibi exhibeantur, quam â me unquam obſervatæ fuerint. Quoniam vero de iis glandulis, quæ in labro ſuperiori reperiuntur, nusquam adhuc habemus figuram, quantum ego ſaltem novi, hinc eas hic, prout ad objectum a me delineatæ ſunt, Tab. XI. Fig. 1. ſiſtam, non ignorans, eas in aliis ſubjectis etiam alio modo ſe habere.

A. A. Palatum.

B. B. dentes maxillæ ſuperioris.

C.C.C. labri ſuperioris facies interna, ubi membrana oris ablata, glandulæ figuræ & magnitudinis variæ in eo conſpiciuntur.

D.D. Labri hujus partes poſteriores, ſeu potius pars genarum membrana oris adhuc tectæ; ubi vero tales glandulæ non amplius reperiuntur, & hinc male a quibusdam toti oris membranæ adſcribuntur, quæ vix alibi in genis demonſtrari poterunt.

OB-

OBSERVATIO CLXXVIII.

DN. D. LAURENTII HEISTERI.

De lingua humana & præſertim ejus glandulis in ſuperficie; ubi ſimul de ductibus linguæ ſalivalibus novis quædam diſſeruntur.

MUltas quidem jam habemus figuras de lingua; verum tam multa in ea notanda occurrunt, præſertim ob diverſitatem earum in diverſis ſubjectis, ut tamen nondum omnia ſatis recte in illa demonſtratæ ſint. Conſtare hoc vel ex eo poteſt, quod adhuc nuper tres egregii viri *Vaterus*, Vitebergenſis, *Coſchvvitzius*, Hallenſis; & *Waltherus*, Lipſienſis, quilibet peculiares & *novos in ea ductus ſalivales* quæſiverint & deſcripſerint. Primus eum indigitat *in foramine illo linguæ* in figura noſtra 2. lit. A. ubi, ſi adeſt (nam non in omni lingua reperitur) haud dubito, glanduloſum illud corpus, circa radicem linguæ, liquidum aliquod per hoc orificium in os effundere. Quem vero alter deſcribit atque delineat, quantum ego ſaltem hucusque obſervare potui, *venas* potius *linguæ*, ex diviſione illa a ductuum exteriorum natura diverſa, atque ex mea qualicunque obſervatione, eſſe ſuſpicor, donec forte uſus melius quid me edoceat. Quos tertius deſcripſit, â *Verheyeno* & *Morgagno* quoque jam indicatos, poſtquam accuratius eorum examen inſtituerim, non nego. Attamen tam amplos & tam manifeſtos eos nondum hactenus reperi, ut ſetam immittere potuerim. In hac autem mea figura 2. Tab. XI. *glandulas potiſſimum illas* indicare volui, *quæ inter* A. B. C. D. id eſt, in radice linguæ, non quidem in omnibus, *attamen in variis ſubjectis tam inſignes obſervavi*, & ni fallor, ſæpius in talibus, quæ vel laqueo ſuffocata fuerunt, vel aliqua faucium inflammatione laborarunt: in quibus ob impeditum

ſanguinis per venas jugulares refluxum ad cor, tantopere diſtentæ ſunt, ut hic in figura conſpiciuntur.

A. Indicat illud cœcum hactenus dictum foramen, quod *Collinus* Anatomicus Anglus, in ſua Anatomia jam â quadraginta annis indicavit ac delineavit, credititque glandulis quibusdam circa radicem linguæ ſitis inſervire, ut per hoc liquidum quoddam in os excernant, quodque haud pridem doctiſſimus *Vaterus* tanquam *peculiarem ductum ſalivalem* & communem totius corporis glanduloſi circa radicem linguæ propoſuit. Spatium inter B. C. A. & D. ut jam anteâ monui, multas ſat magnas glandulas indicat, cum inſigni orificio in qualibet, ſicut in hoc homine erant, quorum varia ſtylum ſatis craſſum, facile admiſerunt.

D. Speciatim denotat ligamentum anterius Epiglottidis, cujus ope linguæ jungitur.

E. Epiglottis, quomodo linguæ cohæreat.

F. Ligamentum Epiglottidis laterale.

G.G. Os hyoides ſive linguale.

H.H. Papillæ linguales. (*Vid. Tab. XI, fig. 2.*)

OBSERVATIO CLXXIX.

DN. D. LAURENTII HEISTERI.

De interiori Laryngis facie & præſertim ejus ventriculis.

QUia ſinus illi in interiori laryngis facie, *ventriculi laryngis* dicti, ante novam Celeb. *Morgagni* deſcriptionem parum noti erant, atque aliæ delineationes, quam quas ipſe in Adverſariis ſuis doctiſſimis primis Tab. II. exhibuit, hactenus nondum proſtent, interea tamen variationes eorum, ſicut & totius faciei internæ laryngis, non minus quam in aliis partibus obſer-

obſerventur, hinc & talem, qualem ego è cadavere humano delineandam curavi, hic Tab. XI. fig. 3. exhibebo.

A.A. Cartilago ſcutiformis.
B.B. Cartilago cricoides.
C. Cartilago Epiglottis a facie poſteriori.
D. Arytænoides cartilagines cum incumbentibus glandulis arytænoidæis Morgagni.
E.E. Ligamenta lateralia Epiglottidis.
F.F. Sinus ſive *ventriculi Laryngis*, aut potius eorum orificia.

Circa E. E. & F. F. itemque in Epiglottide parva conſpiciuntur foraminula, quæ excretorii ſunt ductuli glandularum ſubjectarum, quibus liquidum pro laryngis humectatione excernitur. *(Vid. Tab. XI. fig. 3.)*

OBSERVATIO CLXXX.

DN. D. LAURENTII HEISTERI.

De Calculo in glandula quadam bronchiali reperto.

IN pleriſque, ſi non in omnibus, partibus corporis humani Anatomici hactenus calculos invenerunt. Nullum vero adhuc novi, qui calculum in glandula bronchiali hucusque invenerit. Mihi autem in ſectione cadaveris adhuc Altorfii contigit, in maxima glandularum bronchialium, quæ primæ aſperæ arteriæ diviſioni accumbit, calculum magnitudine phaſeoli reperire, poroſæ ſive tophaceæ ſubſtantiæ, quem adhuc aſſervo. Inſimul vero hic monere volui, quod *in figura mea, quæ de his glandulis in Ephemeridibus* his Centur. VII. Tab. VI. Fig. 2. exhibetur, chalcographi vitio, multæ harum glandularum male ſint repræſentatæ, quia, ut rami bronchiorum, perforatæ quaſi, ab ipſo ſiſtuntur, cum eas, ut ſuſpicor, in pictura à ramis bronchiorum non ſatis di-

ſtinguere potuerit, quæ globoſam figuram habere debuerant, ne hic error mihi imputetur.

OBSERVATIO CLXXXI.

DN. D. LAURENTII HEISTERI.

De Calculo in veſicula fellea nucis juglandis magnitudine nuper reperto, & enormi ductus choledochi amplitudine.

SÆpius jam minores calculos nigricantes in veſicula fellea reperi, & aliquando etiam unum parvæ nucis moſchatæ magnitudine, atque figura quoque tali rugoſa; qui vero ſubſtantiam & colorem fere habet Gummi arabico paullo ſordidiori, (ut ſubinde talia fruſtula reperiuntur) haud abſimilem. Superiori vero anno in cadavere fœminino publice diſſecto aliquem inveni, qui nucis juglandis ſatis inſignis magnitudinem habebat. Poſtquam vero veſiculam felleam, in qua continebatur, quæque naturalem figuram valde mutaverat, & fere rotunda erat, aperui, eumque eximere vellem, maſſa ejus non fortiter cohærebat, verum leni compreſſione in multos quaſi grumos, ſive maſſulas argillaceas, majores & minores diſcedebat. Colorem habebat intenſe flavum, ad gummi guttæ accedentem, qualem etiam bilis circumfuſa obtinebat. *Ductus bilarii* ſive choledochi communis *orificium* in inteſtino duodeno, quod alias ſolet eſſe anguſtiſſimum, ut aperto duodeno non niſi accurata inſpectione videri queat, *hic adeo amplum & dilatatum* erat, ut parvum digitum facile immittere in illud potuerim: quod à calculis talibus biliariis magnis, antea jam transgreſſis, ita dilatatum fuiſſe opinor.

OB-

OBSERVATIO CLXXXII.

DN. D. LAURENTII HEISTERI.

De digito enormi cancroſo ſeu carioſo feliciter reſecto.

Digitos etiam mirabiles morbos ſubinde pati, ſequens docere poteſt exemplum. Anno 1720. cum non adeo diu Helmſtadii eſſem, me acceſſit Chirurgus cum muliere paupere, quæ in minimi digiti manus ſiniſtræ extremo articulo ingentem gerebat *tumorem fungoſum*, *cancroſum*, *exulceratum*, valde dolentem ſaniemque continuo plorantem, pomi mediocris magnitudine, digitusque ſimul naturali duplo erat craſſior, & ex Tab. XI. fig. 4. videri poteſt: quem quidem tumorem Chirurgus jam aliquoties integrum reſecaverat; verum novum incrementum nulla arte impedire poterat, ſed inſtar fungi, intra pauciſſimos dies, tres quatuorve ſcilicet, ſemper rurſus æque magnus erat, ut antea. Quapropter explorata morbi natura atque origine, reperi per inciſuram quandam tumoris os totum extremum carioſum eſſe atque deſtructum, hinc ſuaſi extirpationem digiti hujus in altero oſſe vicino, ut ſic corruptum ſimul & ſemel auferatur, ne cancroſa indoles reliquum corpus afficiat. Cui cum annueret ægra conſilio, ſpem aliam curationis non proſpiciens, digitum ſitu ſupino tabulæ impoſui, cuneum acutum paulo ſupra tumorem admovi, ac uno mallei ictu totum carcinoma à ſano reſecavi. Vulnus eſſentia vulneraria brevi conſolidatum eſt, & mulier adhuc hodie ſana vivit.

A. Manus ægræ.

B. Digitus auricularis duplo craſſior naturali.

C. C. C. Fungus ille cancroſus, multis inciſuris inſtructus, ſaniem plorantibus.

(Vid. Tab. XI. fig. 4.)

OBSERVATIO CLXXXIII.

DN. D. LAURENTII HEISTERI.

De Craſſitie uteri in gravidis; utrum in his fiat craſſior an tenuior?

LIs eſt inter Anatomicos, *utrum ſubſtantia uteri in gravidis ſit tenuior, quam in non gravidis, an craſſior?* dum nonnulli eam tenuiorem, alii vero craſſiorem graviditatis tempore fieri affirmant. Utraque pars tam ad rationes, quam potiſſimum ad uſum ſive experientiam provocat. *Mauriceau* (a) *Stalpartius* von der Wiel (b) & *Dionis* (c) ſtatuunt, uteri ſubſtantiam in gravidis *ſemper fieri tenuiorem;* quia uterus, quo magis extenderetur, eo magis, ut attenuetur, neceſſum eſſe. His vero inter alios, ſe opponunt *Graſius* (d) *Bohnius* (e) *Deventer* (f) & *Meryus* (g) qui ſua experientia in diſſectis gravidis, uterum craſſiorem invenerunt, ſed & ego ſex minimum exemplis recentiſſimis id confirmare poſſum. Primo enim hoc vidi Amſtelodami cum Clariſſ. *Ruyſchio:* deinde Altorffii in muliere, quæ brevi poſt enixos gemellos obiit. Poſtea in muliere illa, quæ cum ruptura uteri mortua eſt, de qua alias dixi. Porro hic Helmſtadii in gravida, quæ glande plumbea exanimata erat Ann. 1722. Denique & in ſutoris uxore primipara, partu difficili extincta, Ann. 1723; ac tandem in militis quoque primipara conjuge, quæ gemellos geſtaverat, unoque excluſo, confeſtim, altero retento, deceſſit. Neque nos

a) Traité des Maladies des femmes groſſes.
b) Centur. poſterior Obſ. XXX. p. 319.
c) In Chirurg. & tract. de art. obſtetr. cap. de Sect. Cæſarea.
d) De part. Gener. mulier. ubi plures citat ſcriptores, idem ſentientes.
e) Circul. anat. p. 41.
f) Operat. Chirurg. Cap. VIII.
g) Hiſt. Acad. Reg. Scientiar. Ann. 1706.

nos moratur quod Dionis objiciat, *eos, qui dicant, ſe uterum craſſiorem in gravidis vidiſſe, deceptos fuiſſe à placenta utero adhuc cohærente, quam ſimul cum utero pro uteri ſubſtantia habuerint:* nam uteri craſſitiem, placenta jam exemta, accurate examinavi, ita ut hæc nobis non impoſuerit. Interea tamen fatemur uteri craſſitiem in gravidis non ubique eſſe eandem; verum quodammodo variare; & hunc ultimum uterum fœminæ gemelliparæ fuiſſe omnium, quos vidi, in gravidis tenuiſſimum, forte quia magna hæmorrhagia uteri periit, unde parietes ejus magis collapſi erant; quamvis tamen digiti transverſi adhuc craſſitiem habuerit, quam uterum virgineum nunquam ſuperare vidi.

OBSERVATIO CLXXXIV.

DN. D. LAURENTII HEISTERI.

De Circulo ſanguinis mutuo inter fœtum & matrem in gravidis.

NOn pauci ſunt, iique adhuc è recentioribus nobiliſſimis Medicis, qui *negant circulum ſanguinis inter fœtum & matrem*, licet *Meryus* in Hiſt. Acad. Reg. Pariſienſis Ann. 1708. non ſolum multis argumentis id probaverit verum etiam exemplum gravidæ deſcripſerit, quæ ex lapſu, indeque orta profuſione nimia ſanguinis in abdomine, mortua eſt, in cujus ut & fœtus venis nihil amplius ſanguinis inventum eſt, licet placenta arcte cum utero adhuc cohæreret. Manifeſto indicio, ſanguinem fœtus ad matrem tranſiiſſe, & una cum hujus ſanguine per lacerata vaſa in abdomen effluxiſſe. Quorſum enim, quæſo, abiiſſet? Ita & ego, ad ſententiam *Meryi* confirmandam nuperrime in gravida illa gemellipara, de qua in præcedenti Obſervatione dixi, quæ uno, eodemque vivo & vegeto excluſo fœtu, paullo poſt ob enormem ſupervenientem uteri hæmorrhagiam, altero retento, obiit; cum

Clariſſ.

Clariſſ. Collega noſtro D. D. *Wagnero* variisque Medicinæ Studioſis, dum fœtum recentum, quoque robuſtum & magnum, ad foramen ovale aliaque his demonſtranda aperirem, obſervavi, *nihil ſanguinis neque in vaſis matris, neque in fœtus corde aut vaſis majoribus*, quæ alias eo abundant, fuiſſe, licet hic fœtus omnibus ſuis membranis & humoribus adhuc fuerit cinctus, placentaque ejus firmiter utero adhæſerit. Fœtus vero nati ſive egreſſi placenta aliquo modo ab utero, ſponte an obſtetricis culpa, ignoro, avulſa ſive libera erat; unde ingens illa hæmorrhagia orta fuit, & ſic ſimul per hanc viam ſanguis matris hujusque fœtus effluxit: cui vero, antequam efflueret, ad uterum & vaſa matris prius tranſeundum erat, quia nullam aliam habet viam. *Igitur datur circulus ſanguinis a fœtu ad matrem:* quem etiam *Meryus*, loco citato, a matre ad fœtum probavit. Hoc ſolum vellem, ut *Meryus* adhuc vaſa illa, quæ hoc in caſu rupta ſive læſa fuiſſent, indicaſſet, aut adhuc ab aliquo, qui ſectioni interfuit, indicarentur.

OBSERVATIO CLXXXV.

DN. D. LAURENTII HEISTERI.

De Glandulis copioſiſſimis in ingluvie Coccothrauſtæ obſervatis.

ILlius avis, quæ *Gesnero*, libro de avibus, *Coccothrauſtes* vocatur, quamque vulgo *Steinbeiſſer*, *Kernbeiſſer* item *Kirſchfinck* noſtrates appellant, cum aliquando in paſtu ventriculum & ingluviem ejus accuratius conſiderarem, nudo oculo innumeras parvas glandulas, capitulis minimarum acicularum, ſive ſeminibus papaveris ſimiles, in ingluvie deprehendi, quæ parvis talibus rotundis, diſtinctisque glandulis ubique erat refertiſſima, ſicut ex Tab. XI. fig. 5. videri poteſt. Magna vero talium glandularum copia hic propterea videtur eſſe neceſſa-

ceſſaria, quia hæc avis nucleis ceraſorum & ſimilibus duris corporibus veſcitur; quæ ad digerendum forti liquido gaſtrico, eoque copioſo, ſine dubio indigebant

A. Ventriculus.

B.B. Ingluvies aperta innumeris minimis glandulis inſtructiſſima.

C. Finis Oeſophagi.

D. Pars inteſtini ventriculo adhærens.

(*Vid. Tab. XI. fig. 5.*)

OBSERVATIO CLXXXVI.

DN. D. LAURENTII HEISTERI.

De Pediculis ſive pulicibus muſcarum.

CUm aliquando muſcam vulgarem in feneſtra quadam ſedentem, propius aſpicerem, obſervavi in poſteriori parte dorſi ejus parva quædam animalcula, paullo tamen majora quam acari, qui in caſeo ſæpe conſpiciuntur. Quare novitate rei impulſus, cum nunquam antea ſimilia animalcula muſcis adhærentia viderim, arripui illam muſcam, atque animalcula hæc, quorum aliquot uni huic muſcæ inſidebant, microſcopio luſtravi, & inveni ea talem habere figuram, qualem Tab. XI. fig. 6. repræſentat, ſcarabæo quodammodo æmulam, ſex pedibus inſtructa quibus progrediebantur & curſitabant in microſcopio, itemque barbulis ſive antennis, (ut *Redius* anteriora illa filamenta a. a. appellat) duabus majoribus & duabus minoribus inſtructa, coloris pallide fuſci, niſi quod in parte poſteriori b. pars ad lunæ cornutæ formam albicans eſſet. Quidam horum pulicum exiguis maculis quaſi erant conſperſi ut A, alii ut B. ipſi deſtituebantur. Hæc animalia ſine dubio nutrimentum in muſca quæſiverunt: unde conſtat, nec muſcas à vexa aliorum animalculorum eſſe liberas, ſive ea pediculos, ſive ob colorem, ad

 puli-

pulices magis accedentem, pulices vocare, ſive alio quodam nomine inſignire quis velit, perinde erit. (*Vid. Tab. XI. fig. 6.*)

OBSERVATIO CLXXXVII.

DN. D. LAURENTII HEISTERI.

An circulus ſanguinis veteribus fuerit cognitus, occaſione loci veteris Scholiaſtæ Euripidis & Plutarchi.

VEtus atque notatu digniſſima eſt parœmia, *Nihil hodie dici, quod non dictum ſit prius.* (a) Quæ, ſicuti multis in rebus longe eſt veriſſima, ita & eam *de circuitu ſanguinis in corpore animalium,* ab HARVEO præcedenti ſeculo deſcripto, veram eſſe, multi variis eisque ſat plauſibilibus argumentis, ut alios nunc taceam, ex antiquiſſimo Medicorum parente, HIPPOCRATE ſcilicet, probare annisi ſunt: in quo, cum locum unum alterumve inveniſſent, ubi *circuli & periodi ſanguinis* vocabulis utitur, (τοῦ κύκλου καὶ τῆς περιόδου τοῦ αἵματος) mox ex ſolis vocibus, partim, ut opinor, ex invidia contra *Harveum*, inventionis gloriam ipſi invidentes, partim ex nimia & ſtolida quadam erga veteres reverentia, ac ſi veteres omnia ſciviſſent, & recentiores nihil novi invenire valuiſſent, concludere voluerunt, *Harveum* non eſſe inventorem circuli ſanguinis, ſed illum jam *Hippocrati* fuiſſe notum atque deſcriptum. Quod autem *Hippocrates* hac in re verba, prætereaque nihil contineat, unde certo intelligi, vel ſaltem veriſimili conjectura induci poſſit, ipſum ſanguinis periodum, uti ab *Harveo* deſcribitur, ſciviſſe; egregie inter alios vir magni judicii *Archibaldus Pitcarnius* edocuit, (b) quia ex variis locis *Hippocratis* oſtendit, virum hunc innumera continere dicta contra veram ſanguinis circulationem pugnantia, quæ profecto non ſcripſiſſet,

a) Terentius in Prologo Eunuchi.
b) in diſſertat. de Inventoribus.

ſet, ſi eam rite cognoviſſet; e contrario, abunde potius inde perſpicere licet, *Hippocrati* hanc circulationem fuiſſe incognitam, præſertim cum ne mentionem quidem faciat de *tranſitu ſanguinis ex arteriis in venas;* ſic, ut potius concludendum: *quicunque nusquam motum ſanguinis circulatorium clare deſcripſit, & ſæpiſſime talia protulit, quæ veræ circulationi ſunt contraria atque repugnant, eum hanc circulationem ignoraſſe.* Atqui hæc vera ſunt de *Hippocrate.* Ergo verum circulum ſanguinis ignoravit.

Longe autem majori veriſimilitudine demonſtrari poſſe exiſtimo, ex veteribus alios circulum ſanguinis clarius *Hippocrate* indigitaſſe; quamvis, ut verum fateamur, non eadem accuratione ac *Harveus* eum deſcripſit: tamen quilibet ſatis facile ex verbis eorum mox recenſendis colligere poterit, id quod motum ſanguinis circulatorium appellamus, ipſis non fuiſſe prorſus incognitum.

Sub circuli ſanguinis nomine intelligunt Autores *motum, ſeu fluxum ſanguinis ex corde in arterias, ex arteriis in venas, ex venis rurſus ad cor,* & ſic porro; quod omnes hodie concedunt, quia motus hic certiſſimis experimentis demonſtratus & extra omnem dubitationem poſitus eſt. Igitur ſi hoc verum eſſe datur, concludi forte ſine errore, ex verbis mox proponendis, poterit, veteri cuidam *Scholiaſtæ Euripidis* hunc ſanguinis motum fuiſſe notum; atque ſimul inde probabiliter inferri licecit, ſi Scholiaſtæ, tanquam Philoſopho, fuerit cognitus, ergo & Medicis, ſi non omnibus, tamen quibusdam, perſpectum fuiſſe.

Verba autem, in quibus ſententiam noſtram contineri arbitror, leguntur in ſcholiis *ad Hecubam Euripidis*, ex editione Anglicana *Barneſii* p. 20. animadverſione ad verſum 567. & in editione quadam Baſileæ 1544. impreſſa, in 8. pag. 47. atque ita ſe habent: Διαῤῥοαὶ πνεύματος αἱ φλέβες ἐν αἷς τὸ αἷμα διέρχεται ἐκ τῶν ἀρτηριῶν. διαφέρει δὲ ἀρτηρία φλεβὸς· τῷ τὴν μὲν ἀρτηρίαν ἔχειν πνεῦμα πολὺ, καὶ ὑποκάτω κεῖσθαι τῆς φλεβὸς.

αἷμα δὲ ὀλίγον, τὴν δὲ φλέβα αἷμα μὲν πολὺ, καὶ ἀνωκεῖσθαι τῆς ἀρτηρίας, πνεῦμα δὲ ὀλίγον. Quæ verba ſic latine verto: *Canales ſpirituum Venæ*, (ſunt) *in quas ſanguis tranſit ex arteriis. Differt autem arteria a vena: arteria enim multos habet ſpiritus, & ſubjacet venæ, ſanguinem vero paucum; aſt vena ſanguinem quidem multum, & collocatur ſupra arteria, ſpiritum vero paucum* (continet.)

Ex quibus verbis non ſolum conſtare mihi videtur, Viro huic Philoſopho motum ſanguinis circularem ex arteriis in venas non ignotum fuiſſe, cum clariſſime dicat, *ſanguinem ex arteriis in venas tranſire*; ſed etiam eum plura ex anatome ſciviſſe: diſſerit enim poſtea *de differentia ac diverſo arteriarum venarumque ſitu, & de diverſis earum contentis*, nimirum quod *arteriæ multos habeant ſpiritus*, id eſt, ſanguinem floridum, ſubtilem, mobilem, quem ſpirituoſum Medici appellare ſolent; *venæ vero ſpiritum paucum*, quia in his ſanguis craſſus ac niger reperitur, quæ omnia ſano & explicato ſenſu ſatis vera ſunt; quorum tamen ulteriorem explicationem jam miſſam facimus, & potius ad rem ipſam properamus, ut ſcilicet probemus, circulum ſanguinis ex citatis noſtri Scholiaſtæ verbis demonſtrari poſſe.

Itaque cum circulus ſanguinis potiſſimum in motu ejus, ſive tranſitu ex arteriis in venas, conſiſtat, atque hoc phænomenon indubitatum indicium & pathognomonicum quaſi circuli ſanguinis ſignum ſit, quo præſente, circulus ſanguinis contingit, quo abſente circulus hic non peragitur; ideoque concludo: qui hoc præcipuum ſanguinis periodi phænomenon ſcivit, ille etiam rem ipſam intellexit. Scholiaſtès enim hic non nudis circuli aut periodi ſanguinis vocabulis uſus eſt, ut *Hippocrates*; ſed potius perſpicuis verbis rem ipſam, *motum nimirum ſanguinis ex arteriis in venas*, ſicut ex citato loco conſtat, deſcripſit, & clare ob oculos poſuit. Præterea, quia veteres ſciverunt, originem arteriarum eſſe in corde, ſicuti clarum eſt ex *Hippocrate*

&

& *Galeno*, (a) facile erat Philoſopho ita ratiocinari: *Si ſanguis ex arteriis tranſit in venas, ne arteriæ fiant vacuæ, ex corde novus ſanguis in locum effluentis neceſſario debet ſuccedere*, quia nullæ aliæ in arterias dantur viæ. Deinde, ſi ſanguis perpetuo in venas influeret ex arteriis, & non in aliam partem evacuaretur, non poſſet omnis capi a venis. Quare, quia venæ deſinunt in corde, ut veteribus quoque non fuit incognitum; hinc neceſſe eſt, ut in cor ſe rurſus exonerent. PLUTARCHUS enim in *Timæo* inquit: *Cor eſt origo venarum*, (b) *fons ſanguinis, a quo magna velocitate, ſeu impetu, per totum corpus circumpellitur* (περιφέρεται.) (c) Igitur ſi Philoſophi ſciverunt, cor eſſe fontem ſanguinis, a quo magno impetu per totum corpus pellitur, & deinde quoque ſciverunt, ſanguinem ex arteriis in venas tranſire, ſicut hæc modo ex duobus antiquiſſimis ſcriptoribus probavimus; ſequitur, motum circulatorium nonnullis veteribus non prorſus fuiſſe incognitum.

Interea tamen, ne exiſtimetis, quæſo, L. B., me vobis perſuadere velle, veteres hos æque bene atque exacte circulatorium motum perſpexiſſe, ac *Harueum*, & nos hodie; cum probe ſciam, plura requiri, ut ejus exacta hiſtoria, ejus reditus ad cor, ejus motus per venas in auriculam dextram, inde in cordis ventriculum dextrum, hinc per arteriam pulmonalem in pulmones, ex his per venam pulmonalem in ſiniſtram auriculam & ſiniſtrum cordis ventriculum, atque ejus progreſſus ex hoc poſtea magno impetu & velocitate in arterias totius corporis, ac denique ex his rurſus in venas & cor, ſicque totus circuitus rite intelligatur. Nam ſine horum accurata ſcientia, circuli ſanguinis cognitio manca atque im-

 per-

a) *Hippocrates* Libr. de aliment. & Libr. de Venis, & *Galenus* de Uſu partium Libr. VI. XVI. & aliis in locis.

b) Veteres ſæpe venas in genere pro vaſis, arteriis ſcilicet & venis, poſuerunt.

c) Conf. quoque *Longinus* de Sublimi cap. XXXII. edit. Tollii, & Boileau traité du Sublime chap. XXVI.

perfecta eſt: a quo tamen vita, omnes actiones & functiones noſtræ dependent, & ſine quo nihil fit, nihilque de corporis noſtri functionibus intelligi poteſt; imo ſine quo quid vita, quid mors ſit, ignoratur.

OBSERVATIO CLXXXVIII.

DN. D. LAURENTII HEISTERI.

De incerto infanticidii ſigno ex pulmonis fœtus innatatione vel ſubmerſione.

SI quid eſt, quod multas difficultates, diſceptationes & lites inter Medicos æque ac in foro excitat, id profecto ſunt caſus, quos vocant, *Medico-legales*, & maxime inter hos judicium *de infanticidio*, ſignaque, quibus cognoſcatur, ac certe determinetur, utrum fœtus ſive infans, furtiva venere conceptus & clandeſtino partu enixus, ſi mortuus reperitur, ante partum, in utero ſponte ſit defunctus, an violentam mortem obierit: quia ſecundum hæc indicia Jureconſulti & judices de matre, aliisve, qui adfuerunt, vel capite plectendis, vel a mortis pœna abſolvendis, ſententiam pronunciare ſolent. Scortula enim, illicita venere gravida facta, ut pro virginibus poſtea ſe venditare haberique queant, ne honoris detrimentum capiant, necibus ſæpe miſellorum infantum nefando deteſtandoque crimine facinora ſua occultare atque expirare ſtudent: &, licet malitioſe innocentes infantes obtruncaverint, partus vero clandeſtinus ſingulari juſtoque Dei judicio palam fiat, fœtusque enixus etiam reperiatur, tamen, ut poſtea capitis pœnam, quam infanticidium ſequi probe norunt, effugiant, negant atque pernegant, ſe fœtui vim intuliſſe aut eum interfeciſſe; verum vel in vel ante partum ipſum obiiſſe, mortuumve natum eſſe, conſtanter plerumque ac pertinaciſſime affirmant.

Verum,

Verum, quia his in caſibus fides ipſis merito non habetur a judice prudenti, legesque divinæ juxta & humanæ vindictam clamant, pœnamque capitis, ob ſanguinem innocenter profuſum, exigunt, judices Medicis demandant, ut in fœtu ſive corpore, ut vocant, delicti, inquirant, utrum ille fœtus mortuus ſit editus, an violentam manum expertus fuerit: ne matres innocentes damnent, nocentesve temere abſolvant.

Hic vero graviſſimus lapis offenſionis objicitur Medicis, nodusque duriſſimus, imo plus quam Gordius reſolvendus: dum ſigna illa, quæ fœtum vel ſponte mortuum, vel violenter occiſum certe demonſtrent, adeo dubia & incerta ſunt, ut nihil ſupra. Non jam dicam de ſignis in univerſum, quæ ad hanc rem faciunt; verum de eo tantum, *quod ex pulmonis ſubmerſione & innatatione in aqua deſumi*, & a non paucis, præſertim etiam recentioribus nonnullis, pro certiſſimo & infallibili haberi ſolet, paucis hic agam, & quid de eo ſentiendum ſit, ex nupera quadam eaque inſigni obſervatione illuſtrabo, ut & JCti & Medici cautius in ſimilibus rebus agere mercarique diſcant, quam ſæpe hactenus factum eſt.

Notius vero eſt hodiernis Medicis quam notiſſimum, *fœtum neque humanum, neque beſtiarum, in utero reſpirare, aut reſpirare poſſe:* quia non ſolum uterus, in quo ſitus eſt fœtus, in gravidis exactiſſime clauſus & muco tenaciſſimo obturatus eſt, ut aër eum ingredi nequeat; verum etiam quia fœtus adhuc duplici, præter uterum, membrana eaque ſatis denſa, quaſi in duplici veſica, includitur, ut aer ad fœtum nullo poſſit pervenire modo. Præterea etiam liquidum ſive aqua, cui ut piſcis innatat, eum ambit, in qua nulla, ut notum eſt, fieri poteſt reſpiratio: & propterea, qui fœtus, vel mortua matre mortui ex alvo exſcinduntur, vel qui mortui partu excluduntur, pulmones habere collapſos, nigricantes obſervamus: & ſi tales pulmones vel integri, vel in fruſta diſſecti in aquam conjiciuntur, ad lapidis inſtar aliusve corporis gravioris

mox

mox fundum petunt. Illorum vero animalium fœtuumque pulmones, qui extra uterum plus minus vixerunt & reſpirarunt, vel etiam pulmones fœtuum, qui non reſpirarunt, & in quorum pulmones aer flatu fuit vel ſemel ac leviter tantum injectus, mox aquæ, ſi ei immittantur, innatant: ita, ut aer immiſſus in pulmones tantam habeat efficaciam, qua pulmones, alias fundum petentes, in ſuperficie aquæ detineat, fundumque petere impediat. Ex his igitur præcipue experimentis hactenus plerique dijudicare, atque tanquam infallibiliter decidere voluerunt, *num fœtus extra uterum vixerit & reſpiraverit nec ne.* (a)

Attamen non defuerunt nonnulli, qui horum ſignorum certitudinem in dubium vocarunt, atque inprimis ZELLERUS, Profeſſor Tubingenſis, peculiari diſſertatione demonſtravit, *pulmonum in aqua ſubmerſionem infanticidas non abſolvere*, eandemque *pulmonum ſubmerſionem nullo modo certum ſignum eſſe animal, aut fœtum non vixiſſe:* quia ſubinde durities vel ſcirrhus in pulmonibus, aliave cauſſa, eos tam graves & ponderoſos reddit, ut, licet animal vixerit, ſatisque diu reſpiraverit, pulmones tamen prædictam ob cauſſam ſubmergantur. Si quis igitur ex ſubmerſione pulmonum judicaret, fœtum talem non reſpiraſſe, adeoque extra uterum non vixiſſe, graviter profecto erraret: cum poſſet eſſe occiſus, & pulmones propter vitium aliquod peterent fundum. Ita enim cadaver juvenis annos ſeptendecim nati, & ex phthiſi mortui, Altorfii quondam ſecui; cujus pulmones, ob duros tumores in eis deprehenſos, aquæ injecti fundum petebant; licet juvenis ſine dubio integros ſeptendecim annos reſpiraverit. (b)

Igitur

a) Vid. M. A. N. C. Dec. I. Ann. VI. obſ. 202. p. 299. It. Schreyerus aliique.

b) Exempla plura adducunt *Zellerus*, *Valentinus* in Pandect. Med. Legal. *Bohnius* in diſſert de Infanticidio, van *Hoorn*, Suecus, in epiſt. hoc de argumento Holmiæ editis, aliique.

Igitur, ſi in fœtu ſimilis pulmonum conſtitutio obſervaretur, alia vero indicia violentæ manus aut cædis deprehenderentur, ob pulmonis ſubmerſionem infanticida non eſſet abſolvenda.

Alterum vero & contrarium, *ſi nimirum pulmones fœtus aquæ innatant*, tanquam certius hucusque, imo infallibile a quamplurimis habitum eſt ſignum, *fœtum extra uterum vixiſſe & reſpiraſſe*, feminamque talem, quæ ſimilem fœtum enixa eſſet, infantem vel ex inſtituto, vel ſaltem gravi negligentia interfeciſſe. Fuerunt quidem nonnulli, ſed pauci, qui, fœtus in utero jam mortui pulmones putrefactione aliave ratione ita poſſe rarefieri & mutari, ut poſtea aquæ innatent, eodem modo, ut corpora ſubmerſorum, licet fœtus aerem nunquam hauſerit, ſtatuerunt. Plerique vero his contradicunt, & præſertim *Rivinus* olim atque *Langius*, Lipſienſes, & Collegium Medicum Francofurti ad Viadrum cum *Schreyero* (a) itemque haud pridem, cum quæſtio hæc in Suecia agitaretur, Medicus eruditus Suecus, VAN HOORN, ſicut Acta literaria Sueciæ & nova litteraria germanice ſcripta, quæ Lipſiæ prodeunt, docuerunt, poſt illos evincere docto ſcripto allaboravit, pulmonem putrefactione aut corruptione non ita mutari, poſſe ut aquæ innatet; *verum illos pulmones, qui extra uterum non reſpirarunt*, (ſi flatus non fuerit immiſſus) *fundum ſemper petere*, idque experientia & obſervationibus ſuis, quas in illis epiſtolis deſcripſit, firmare ſtabilireque contendit. Verum quia nuper exemplum vidi, ubi contrarium obtinuit, ipſi hoc in argumento aſſentire non poſſum; ideoque publicæ utilitatis cauſſa meam placet obſervationem, notatu digniſſimam, hic deſcribere, ut eo evincam, ſigna hæc eſſe fallaciſſima.

Ggg Die

a) Vid. *Schreyeri* Diſſertatio Germanice edita, de eo, *an certum ſignum ſit, quando pulmo infantis mortui in aqua fundum petat, fœtum in utero mortuum eſſe; & vice verſa, an certum ſignum ſit, fœtum, extra uterum vixiſſe & reſpiraſſe, ſi aquæ innatet?* Cizæ 4. 1690.

Die XIV. menſis Julii hujus anni 1722. vocabar hic ad mulierem plebejam, quæ per quinque jam dies in partu erat verſata, fœtum vero eniti non potuerat. Remedia ante, pro more mulierum, varia adhibita fuerunt partum promoventia, externa & interna, quia fœtus in ſitu erat naturali, ſed omnia fruſtra. Quoniam vero interea parturiens ad ſummam erat redacta debilitatem, & mortem brevi timerent ipſa & adſtantes, præſertim quia jam a biduo motum fœtus non amplius perceperat, dolores parturiendi ceſſaverant, & inde fœtum mortuum, maxime quia etiam fœtor cadaveroſus ex utero proveniebat, judicabant; hinc ut manu ſuccurrerem, fœtumque mortuum extraherem, rogabant, ne mater una cum fœtu periret. Cum vero manus admoverem, capitis fœtus inuſitatam magnitudinem, cauſſam partus hujus difficilis inveniebam; nullum arteriarum pulſum in fœtus capite, præſertim etiam in ita dicta *fontanella*, ſeu fonte pulſatili, percipiebam, epidermidem jam a capite recedentem, illudque adeo orificio uteri interno infixum & quaſi incuneatum deprehendebam, ut, poſtquam multos labores fruſtra ſolis manibus adhibueram, tandem caput aperire, cerebrumque educere & inſtrumento fœtum extrahere cogerer; quem etiam tandem, ſi capitis apertionem excipias, integrum protrahebam.

Fuerat hic fœtus valde magnus, præſertim caput: ſexus erat virilis, in toto copore lividus, cuticula ubique recedebat a cute ſubjecta livida & virideſcente, inprimis vero ſcrotum jam totum fere putridum & nigrum obſervabatur: quæ ſigna ſatis demonſtrant, fœtum jam per aliquod tempus in utero mortuum fuiſſe. Diſſecui vero eodem adhuc die cadaver, præſentibus aliquot Medicinæ Studioſis, & pulmonem quoque nigricantem & flaccidum inveni, ſicut in fœtibus, qui in utero mortui ſunt, aut qui nunquam reſpirarunt, deprehendi ordinarie ſolet. Verum cum hunc pulmonem in magnam ollam aqua recenti repletam, injicerem, ea inten-

tione,

tione, ut Auditoribus meis demonſtrarem, quomodo pulmones horum fœtuum fundum peterent, contra meam adſtantiumque exſpectationem, innatabant; & licet lobos pulmonis etiam in fruſtra diſſecarem, nullum tamen fundum petiit, ſed omnia innatarunt, ſicut in eis, qui extra uterum vixerunt & reſpirarunt. Hunc vero fœtum in utero mortuum fuiſſe, ex ſignis modo recenſitis, putredine ſcilicet, fœtore, livore, epidermidis a cute diſceſſu, aliisque circumſtantiis ſatis certum eſt; neque flatus ullus in pulmones hos injectus eſt; neque dici facile poteſt, fœtum hunc, qui orificio uteri interno, quaſi incuneatus hæſit, & tam arcte conſtrictus fuit, ut nil, niſi bregmatis regio, digitis tangi potuerit, reſpirare potuiſſe, aut reſpiraſſe: quia pulmones non adeo rubicundum, ut ii, qui reſpirarunt, ſed magis nigricantem colorem habuerunt, uterique orificium arctiſſime conſtrictum, aeris ingreſſum impediviſſe videtur. Imo ſi quis etiam contendere vellet, fœtum in tali ſitu vel quod veriſimilius, ruptis membranis & effuſis humoribus, quia aeri tunc aditus conceditur in uterum, mox reſpirare, & poſtea adhuc in utero mori poſſe, ſequitur etiam inde id, quod volumus: *Indicium ſcilicet ex pulmonis fœtus innatatione non eſſe certum ad probandum vel decidendum fœtum neceſſario vivum fuiſſe natum, ſive extra uterum adhuc vixiſſe, reſpiraſſe, & interfectum fuiſſe:* quia apud meretrices ibi quoque diu hærere, profuſisque humoribus, utero aperto reſpirare & tamen tandem ante partum adhuc in utero ſine ulla vi externa mori poteſt. Ex his igitur conſtat, huic experimento ſoli inpoſterum minime fidem eſſe habendam: licet, præter ſupra jam citatos, varii adhuc recentiores ſcriptores innatationem pulmonis, *pro ſigno infallibili* fœtum extra uterum vixiſſe, habeant. Conf. Act. Medicor. Berolinenſ. Vol. IX. pag. 60. & ſeqq.

(Helmſtadio Auguſt. Vind. d. 8. Febr.
An. 1725. miſſa.)

OBSERVATIO CLXXXIX.

DN. D. GEORGII TOBIÆ WEISMANNI.

Nævi materni hæreditarii, expirante nomine maſculo, expirantes.

NOn adeo ſingulare aut rarum quid eſt, infantes recenter natos variis commaculatos nævis conſpici, quorum cauſa in depravata gravidarum matrum fortiori imaginatione utplurimum quæritur & fundatur: producemus vero hic iſtiusmodi caſus, ubi vulgare hoc principium vix ſufficiet. Novimus honeſtiſſimam familiam, quæ quartam jam uſque in progeniem in liberis ex deſcendentibus maſculis oriundis ſexus utriusque nucham macula rutilante, certo tempore quaſi flammea, ſatisque lata pictam monſtrat: filiarum autem ſororumque liberi utriusque ſexus, mutato nomine, ſigno hoc familiæ igneo omnes & conſtanter carent. Rationem negatæ imaginationis maternæ fundamus in hoc, quod bini in lucem editi fuerint fœtus ab uxore unius filii flammeo hoc ſtigmate notati, antequam hæreditariam in marito maculam unquam conſpexerit, ſecuti dein alii duo liberi cum eodem hoc ſigno in lucem prodierunt, ſic ut jocoſam Patri ſuſpicionem forte movere poſſet mater vacillantis fidelitatis matrimonialis, ſi in poſterum ſequeretur partus tali macula carens. Solidam rarioris hujus phænomeni rationem obſtrictiſſimè expetimus ac expectamus ab ingeniis ſagacioribus, nobis enim talem, quæ guſtui ſatisfacere potuerit, invenire hactenus nondum licuit.

OB-

OBSERVATIO CXC.

DN. D. GEORGII TOBIÆ WEISMANNI.

Venæſectio, Purgatio, Acidularum in- & externus uſus in gravida ſalutares.

MAtrona annorum ſupra 40. utero gerens ultra trimeſtre ab anorexia & frequentibus vomitionibus bilioſis valdè moleſtabatur, quibus dein progreſſæ in graviditatis termino ad ſeptimanam usque 22. jungebantur vehementiſſimi circa uteri regionem & inguina paſſim dolores, ut pedibus inſiſtere amplius nequiret. Conſulebatur Medicus Veteranus Practicus, qui, ut ſtatim ſecaretur vena in pede, die Brand-Ader, ſuadet, tam felici cum eventu, ut iſta veſpera ambulare rurſus potuerit, doloribus penitus evaneſcentibus: jubebatur præterea aliquot ante partum ſeptimanas patrias adire acidulas bibitura per plures ibi dies ad Menſ. ß. unde valdopere ſeſe movit infans cum inſigni matris terrore. Datum fuit lene cholagogum, quod ſepties operabatur largiter cum levamine, continuatæ etiam fuerunt acidulæ in priori doſi, ſubjunctis ſimul indies per 5. horas in illis balneationibus, ſicque ægra hæc noſtra gravida undiquaque ſana & vegeta ſuos repetiit lares, anorexia prius, vomitibus, laſſitudine totius enormi penitus non confecta. Eadem hacce methodo plures alias feliciter fuiſſe reſtitutas gravidas adverſa valetudine conflictantes elegantiſſima memorati Medici MSSta. frequenter teſtantur. Diverſa occurrunt in hoc exemplo, quæ à multis fortè longiſſimè rejicientur, aſt ſecurum firmumque reddere poterunt in ejusmodi circumſtantiis Medico-Practicum ſolida ratio & experientia: ubi nec temerè, nec timidè agitur, nihil periculi.

OBSERVATIO CXCI.

DN. D. GEORGII TOBIÆ WEISMANNI.

Uſus Decocti Viſci Querni Polychreſtus.

MAtrona ultra ſexagenaria, arthritica, cachectica, per tempus benè longum lecto affixa medicorum animos & curas valdè defatigavit, uſurpata enim fuerunt diverſa & pretioſa medicamenta ſine levamine aut ſpe reconvaleſcentiæ; ſic miſera & viribus penè fracta beatam expectabat analyſin, cùm tandem, dubio licet prognoſtico, proponebatur uſus decocti Viſci Querni. Annuit, etſi invita, ægra, ſorbetque ſic inſtar Thee, mane & veſperi decocti hujus calidi ſcutellas aliquot, jungitque ante paſtum ℞. ♂. cyd. cum Eſſent. balſam. Hoffm. gt. xxx. tam fauſto cum ſucceſſu, ut quæ tumbæ jam ab omnibus proxima habebatur, ſenſim recuperare vires incipiebat, appetitus & ſomnus redibant, dolores arthritici ceſſabant, & roborabatur taliter magna hæc clinica, ut per horas aliquot iterum extra lectum verſari cumque ſuis menſæ aſſidere valuerit, nullumque fuiſſet dubium, quin meliùs longè & conſtantius potuiſſet reſtitui Matrona hæc, modò continuare diutius notati decocti potum ſibi perſuaderi paſſa fuiſſet, quem tamen ob nauſeam mox recuſavit, relapſa dein in deploratum penitus ſtatum, qui poſt menſium aliquot decurſum viribus omnibus exhauſtæ vitæ finem fecit.

Meliorem ab uſu hujus decocti ſortem expertus laudat Vir juvenis, annor. 32. Hic pro temperamento prædominante cholerico ad iram valde pronus, nec infrequenter colicæ ſpaſmodico flatulentæ obnoxius fuerat. Nuper ob perpeſſam injuriam vehementer excandeſcens in vini potu generoſi ſolamen quæſivit, ſed malè, prodiderunt enim ſeſe ſtatim indicia conſuetæ alias colicæ, quam verò neglexit in principio, conjecerunt vero in lectum atrociſſimi dolores, quorum injecti

jecti clyſteres leves & breves inducias dabant, breves dico, violentius enim mox recrudeſcebant tormina & ſtricturæ ſpaſticæ in animi usque deliquium, refecto tamen, alvus ſponte & largiter ſoluta, admodum profuit, ſic ut reiterata poſtmodum clyſmata deſideratum habuerint effectum. Acciderunt hæc ſaltem intra triduum, nihilominus vires corporis adeò proſtraverunt, ut pro reducenda priori valetudine etiam optima pharmaca noluerint ſufficere. Incidit denique ipſe Patiens in uſum Decocti noſtri ſæpius laudati, cujus integram per menſem abſolvit curam, indeque priſtinam ſanitatem maximo cum gaudio feliciſſimè obtinuit, rediit enim citò priſtinus totius vigor roburque, inſuper flatus alias adeo moleſti tam valide fuerunt diſcuſſi & propulſi, ut per tempus valde longum penitus liber ab illis manſerit. Repetiit jam aliquoties verno vel autumnali tempore prædictam curam, illiusque optatiſſimum effectum deprædicare ſatis nequit.

Similes huic noſtro potui medicato laudes deſtinat alia Matrona, 58. circiter annorum, 14. liberorum mater, per crebra puerperia aliasque animi & corporis ægritudines multum debilitata. Hæc per multos jam annos conquerebatur de nauſeoſo & exſiccante ſalſo faucium acore, appetitu proſtrato, nec non aſthmate perquam moleſto, quod in obeundis negotiis domeſticis magno illi fuit impedimento. Aſſueta erat annuis Venæſectionibus, laxationibus, & acidularum uſui, ingrato autem hoſpiti hæc omnia haud ſufficienter reſiſtebant. Conſultus ab ægra Medicus ordinarius ad corrigendam M. S. acrimoniam bilioſam, adque roborandum nervoſi ſyſtematis tonum ſuadet Decoctum noſtrum Viſci Q. Paruit lubenter ægra dato conſilio, ad alia medicamenta alias valde nauſeabunda, hauſitque more indicato per menſem liquorem hunc calidum, inde mitigabatur ſtatim ſenſus ille moleſtus ſalſedinis urentis in ore & faucibus, redibat appetitus, & aſthma inveteratum viſum ita imminuebatur, atque reſpiratio fiebat tam levis & facilis, ut ſcalas ædium aliaque loca acclivia ſine omni

omni difficultate iterum ſuperare potuerit, & hoc hucusque conſtanter.

Modus parandi & bibendi Decoctum eſt ſequens: ℞. Raſur. Viſci Q. ℥ij infund. cum Aqu. fontan. Menſ. ij. in vaſe fictili tripedali, operculo benè lutato; decoque lento ignis gradu ad conſumt. 3. part. de colatura, quæ aſſervari poteſt & ſolet in vaſis vitreis mundis, bibatur manè & veſperi ½ quartar. calidè inſtar Infuſi Theiformis, cum, vel, quod melius, ſine ſaccharo, ſubſequo, ubi poſſibile, leni corporis motu. Si ſcopo præſervativo in uſum trahitur, præmittendæ Venæſectio & ſufficiens corporis per lenia laxantia luſtratio, quæ etiam tempore intermedio pro rei exigentia poteſt repeti.

OBSERVATIO CXCII.

DN. D. GEORGII TOBIÆ WEISMANNI.

Phthiſis acidulis curata.

PHthiſis, triſtiſſimus affectus, optimo inter illos jure refertur, qui difficulter cognoſcuntur, facilius tamen curantur, facile vero cogniti, difficiliùs & rarius curantur. Memorabiles tamen paſſim proſtant obſervationes Phthiſicorum etiam deſperatorum quos benigna & omnipotens ſummi Numinis manus per adhibita remedia feliciſſimè reſtituit; inter plura ejusmodi exempla attentionem atque admirationem excitavit illud, quod E. N. C. Decur. II. Ann. IV. Obſ. XVII. p. 47. legitur Senis ultra ſexagenarii Fonte Medicato Freienwaldenſi optimè curati. Suſpecta habentur alias Phthiſicis acida, nec temperata talia ſemper tutò in uſum vocantur, multò magis Acidulæ in hoc caſu malè audient, habere tamen & hanc regulam ſuam exceptionem, caſus modo memoratus, illeque, qui mox ſequetur, luculenter evincunt. Obtigit nobis in relictis B. Soceri ſchedis notatum invenire exemplum Viri cujusdam

dam ſenis pro Phthiſico deſperato habiti: hic triſti ſuo fato relictus acidulas Deinacenſes adibat totus deſperabundus vel citiorem mortem vel meliorem valetudinem ibi reperturus. Potabat hic è fonte noſtro ſoterio per aliquot ſeptimanas doſin parcam, nec frigidam, ſed tepidam tam bono cum effectu, ut qui certa Charontis præda habebatur, poſt benè reſtitutus & vegetus ad ſuos reverteretur. Sic quotidiana etiam docet experientia, plures ægros Phthiſicos, non æque ſemper ad fontem, ſed domi, in locis vicinis Deinacenſes noſtras, haud ſine fructu bibiſſe. Magnum quidem communiter apud permultos paradoxum habetur Acidularum in Phthiſi uſus, nec deerunt forſan ex Medico ordine, quorum guſtui adducta minus placebunt; aſt, hoc non obſtante, vix audemus vulgarem eamque contrariam ſententiam pro univerſali acceptare veritate, partim, quia plures alii Medici interque hos e. gr. celeberrimus Anglorum Medicus, Mortonus haud rarò acidulas Phthiſicis proficuas obſervarunt, partim quia haud ſufficiens ſuppetit ratio, quæ in hoc affectu omnem planè Acidularum uſum tollere valeat. Quæ ſunt autem iſtæ rationes ſingulis promiſcue Phthiſicis acidulas prohibentes? annon huc redeunt: Per illas augeri tuſſim, impediri expectorationem, glandulas, veſiculas & vaſcula pulmonum ulcerata ab acidularum acrimonia minerali magis adhuc lædi, dilacerari, exulcerari, & tandem funeſtam diarrhœam excitare. Sed liceat paucula in contrarium excipere. Tuſſim quod attinet, vix illa augebitur ab acidulis qua talibus, aut à corrodente illarum acrimonia, ſed actuale frigus culpa eſt excitatæ hujus moleſtiæ, uti res ipſa loquitur, quod omnis tuſſis etiam ab alia vel ſimplici aqua frigida, ab aliis aſſumtis frigidis, ab aëre frigido acrior & pejor reddatur; bibant vero ægri noſtri acidulas calidas, aut ſaltem tepidas, nec in larga doſi, & nulla habebitur querela tuſſis exacerbatæ; id quod alteri etiam opponimus rationi, dum liberam expectorationem non tam acrimonia, quàm frigiditas fontis medicati impedire ſolet. Tertia ratio ſpeciem quan-

dam præ ſe ferre videtur & ſanæ rationi planè contraria eſſe, exulceratis pulmonibus, imò affectui, qui plerumque totam M. S. infectam & intemperie calido-acri contaminatam habeat, acria adhuc opponere remedia, uti ſint acidulæ: aſt regerimus modeſtè, (a) Deinacenſes noſtras, (de quibus ſolis hic nobis ſermo eſt) talem excedentem acrimoniam, quæ in aliis deguſtatur, planè non ſecum ferre, ſic ut ab aliis fortioribus ad Deinacenſes noſtras mites nulla valeat conſequentia; (b) adhæc nemo demonſtrare poterit, acidulas unquam M. S. corroſiva quadam acrimonia tingere, potiùs (c) per acidulas talis intemperies corrigitur, quod ſcorbutici cum fructu iſtas potantes teſtantur; (d) fortè ſaccharata plus acoris in corpore excitarent, quàm acidulæ, & tamen copioſe Phthiſicis præbentur ab illis, qui acidulas, ut ſummum venenum rejiciunt. (e) Quodſi itaque M. S. acidis particulis per acidulas non gravatur, vix videmus, quomodo pulmonibus læſis major exulceratio & corroſio accreſcere poſſit, imò (f) ſi externam acidularum operationem conſideramus, & obſervamus, quomodo coctæ ad ulcera inveterata multum conducant, non adeò ineptè concludere poſſemus, illas exulcerationibus quoque internis profuturas; (g) inſuper apud multos non æquè conſummatos nondum adſunt ulcera, ſed ſaltem tubercula cruda, ubi iterum non videmus, quid hiſce nocere poſſint acidulæ, potiùs ab illis, utpote remedio reſolvente, deobſtruente, magis optatum eventum ſperare liceret. Diarrhœa Phthiſi ſuperveniens meritò ſuſpecta habetur, utpote ſignum M. S. ad fuſionem colliquativam pronæ, propter quam particulæ M. S. & lymphæ non amplius decenter cohærent, fibræ partium ſolidarum tonum ſuum deperdunt & flaccidæ fiunt; in hoc gradu Phthiſeos omnino diſſuadendæ ſunt acidulæ, ſed inde non ſequetur, quod ideò omnibus promiſcuè Phthiſicis ſint prohibendæ; non enim niſi in extrema labe pulmonali metuenda eſt ab acidulis diarrhœa, & ſi quoque ſupervenerit, non ideò quaſi fatalis ſanguinis colliquatio conſideranda, cui reſiſtere amplius ſit impoſſibile.

Maxi-

Maximum pondus haberet Experientia, quippe plurium ab uſu acidularum ſecutarum mortium teſtis, quaque ſemper, in ſpecie circa aquas minerales præponderat optimè fundatæ viſæ rationi. Aſt dubitandum paululum, an antiqua hinc regula, qua Phthiſicis in genere acidulæ prohibentur, primario fundata ſit in frequenti & ſolida experientia, an vero non potius inveteratum & ſuper prætenſa acidularum corroſivitate fundatum ſit præjudicium, quod ut fœcunda variorum errorum mater prædictam pepererit regulam. Cur enim tam multi olim Colicis interdixerunt acidulas? cur febre tabifica laborantibus? cur tam multæ mulierculæ, imò etiam Medici adhuc ſibi perſuadent, acidulas adverſari inſultibus hyſtericis, unde hæc omnia? ſanè ab experientia non fluunt, utpote quæ contrarium teſtatur, ſed ex mero præjudicio nimiæ acredinis & frigoris potentialis acidularum, per quod omnis ad crebriorem experientiam occaſio fuit præcluſa, dum omnes, qui vel minimum Phthiſeos ſymptoma referebant, ſtatim à Fontibus Soteriis relegabantur, imò tam magnum erat præjudicium, ut, ſi quis pro incipiente Phthiſico habitus acidulas cum fructu aut ſaltem ſine damno biberit, ſtatim mutata fuerit de conditione ægri ſententia & non ampliùs pro tali reputatus, quia probam per aquas minerales impunè ſuſtinuerit. Quodſi vero nonnunquam Phthiſici ab acidulis læſi fuerunt, erant illi utplures ægri conſummati & deſperati, de quibus hic propriè non ſola eſt quæſtio. Litem contraria dirimit quotidiana experientia, omnibus hiſce exceptionibus longe major, quæ quidem non ordinario tales nobis præſentat Hoſpites, qui ob malum Phthiſicum adiverint acidulas, interim nec raro inveniuntur, qui ob aliud morbi genus quidem aquarum curam proſequuntur Phthiſici, & tamen levamen reportant optatiſſimum.

OBSERVATIO CXCIII.

DN. D. GEORGII TOBIÆ WEISMANNI.

Continuatio Caſus in antecedente Obſervatione No. CXXXVI. recenſiti.

MAnſit infelix hæc ægra à prioribus magicis inſultibus hucusque libera quidem, nihilominus tamen paroxyſmis Epileptico-convulſivis ſtato tempore menſtruo conſtanter miſerè fuit afflicta. Menſtruæ fuerunt hactenus dictæ convulſiones, aſt circa Solſtitium æſtivale anni præteriti tota hujus mali ſcena inopinato fuit inverſa. Ingruebant tunc convulſiones totius horrendæ, non per horas aut diem, ſed ultra ſeptimanam diesque noctesque continuo durantes ſpectaculo planè miſerrimo; ſponte dein, ſine ullo propinato pharmaco, ſenſim miteſcebant, imò diurno tempore ſilere incipiebant, omni è contra veſperâ hora circiter ſexta redeuntes & durantes per totam noctem in horam usque ſextam matutinam alterius diei, per diem poſtmodum ſic ſatis benè ſe habebat, nil niſi inſignem laſſitudinem perſentiſcens. Durante hac periodo diæta quoque hactenus conſueta fuit mutata: parciſſimi prius fuit cibi, plusque nutrimenti aut refectionis invenit à pauxillo vini, jam verò illud horret valdiſſime, & optimè ingerit & digerit cibos etiam difficilioris concoctionis, pro potu aqua panata contenta. Accidit hoc temporis intervallo aliquid, quod recenſione non indignum judicavimus. Ægra noſtra præter morem inopinato in ſomnum cadebat, ſtatimque per ſomnium offerebantur ipſi varia dicta biblica ſolatio pleniſſima, quæ dein evoluta animum ipſius proſtratum maximopere erigebant; nec languidi corporis medela fuit omiſſa, imaginabatur ſibi enim ingeſſiſſe ipſi quendam conſilium, quodſi cruciatim tres venæ in capite, brachio & pede aperirentur, & ex ſingulis novem guttæ proprii ſangui-

nis

nis emiſſi in triplici vehiculo, lacte nempe materno, aqua flor. acac. & tiliæ deglutiendæ propinarentur triſtiſſimas emanſuras eſſe convulſiones. Hocce ſomnium & ſuggeſtum Venæſectionis remedium adeò tenuit ægræ noſtræ animum, ut ejus executionem ad nauſeam usque petierit & urſerit: impedivérunt verò rationes & Theologicæ & Phyſico-medicæ impletionem deſiderii, permiſimus tamen in aliquale ſolamen Venæſectionem brachii largam cum hoc eventu, ut convulſiones ſtatim ſerius & mitius invaſerint, ab ulterioribus ſomniis autem poſtea non amplius fuit tentata. Octiduo ante Solſtitium Hybernale repetita fuit Venæſectio itidem nec levamine, vix enim nunc per bihorium amplius convellitur, & quidem leviſſimè. Quid mutationis ſecuturum tempus laturum ſit, dies docebit &c.

(Nurtinga Auguſtam Vind. d. 4. Febr. An. 1725. miſſa.)

OBSERVATIO CXCIV.

DN. D. ERNESTI GOTTHOLDI STRUVII.

De corticum Ulmi in hydrope virtute ſingulari.

IN ſimplicibus egregias latere vires, præ compoſitis æſtimandas, agnovit antiquitas, & Recentiorum experientia ſummo ſtudio commendat. Pluribus id locis teſtantur Acta noſtra curioſa, & publicæ utilitati obſcuras antea virtutes exponunt ac illuſtrant. Operæ hinc pretium me facturum putavi, ſi etiam quæ mihi ex aliquot experimentis, in corticibus Ulmi innotuerit virtus contra hydropem, aſcitem præcipue, Curioſorum experientiæ & indagationi ulteriori commendarem. Scilicet ſolum decoctum horum corticum cum aqua factum, in memorato morbo, tum loco medicamenti horis medicis, tum loco potus ordinarii uſurpatum, per quatuor

vel ſex ſeptimanas, in aliquot perſonis hydropem curaſſe obſervavi ſtagnantes in abdomine aquas, partim per urinam, & id quidem utplurimum, partim per alvum educendo; ſub initio quidem aggravari morbus videbatur, toto ambitu corporis intumeſcente, ſed præterlapſis paucis diebus, urinæ fluxus adauctus morbo levamen afferebat, ut roborantibus ſtomachicis, admiſſo etiam vini generoſi uſu, ſubjunctis, hydrops ſcandaloſus, DEI gratia, recederet. Pauca hujus virtutis apud Botanicos invenio veſtigia; ejus inprimis Dioſcorides his verbis meminit: *craſſior ulmi cortex in vino aut aqua frigida unciatim potus pituitas trahit.* Cum vero decoctum horum corticum, plurima reſinoſa gummoſa & gelatinoſa ſubſtantia abundare deprehendatur, facile crediderim, partim acrimonia iſta, ſub mucilaginoſis particulis latitante, ſtimulari vias urinarias & alvum, partim gelatinoſis iſtis disrupta vaſa lymphatica conſolidari, utpote vis traumatica his corticibus ab Auctoribus adſcribitur. Lubentiſſime tamen hæc cogitata accuratiori Curioſorum indagini ſubmitto.

OBSERVATIO CXCV.

DN. D. ERNESTI GOTTHOLDI STRUVII.

De maſſa polypoſa per alvum excreta.

VIr nobilis proſapiæ, provectioris ætatis, à primis juventutis annis caſtra ſecutus, calculi doloribus ſubito corripitur, quos ſuppreſſio urinæ & alvi, nec non vomitus enormes ſubſequuntur. Adhibitis proprio conſilio aquis carminativis ſpirituoſis, & fotibus externis balſamicis, ſed fruſtra, à Chirurgo caſtrenſi applicatur clyſma eo ſucceſſu, ut dolores primo remiſerint, mox vero recrudeſcentes, alvum ſolverint, & quidem fluxu ejus deinde non compeſcendo, cum intra duas vel tres horas ultra triginta ſedes evenerint, vomitu etiam perſeverante. Perterritus atrocia ſymptomatum Dominus

nus Patiens, per Chirurgum ſtatum morbi mihi denunciari jubet. Ut itaque & vomitus enormes, & dolores atroces abdominis, ſimulque diarrhœam compeſcerem, præſcripſi Eſſentiam millefolii cum Eſſent. pimpinellæ & theriacali permixtam, ad 40. guttas ſingulis horis ſumendam, & ut exterius abdomen unguento carminativo balſamico inungeretur injunxi. Ceſſant inde vomitus, dolores quoque in ventre, ſed in regione inteſtini recti dolores teneſmoidei cum continua alvi ſollicitatione accreſcunt; obſervantur in excrementis guttulæ aliquot ſanguinis, & tandem fortiſſimo niſu exit membranoſo-carnea quædam maſſa ad ſpithamam longa & pollicem lata multa pinguedine intertexta. Extraordinario hoc phænomeno permotus æger & Chirurgus meam præſentiam deſiderant; exhibetur mihi ad luſtrandum quæ prodierat maſſa, eamque ut deſcripſi invenio. Primo intuitu hæſitans an ſit portio inteſtinorum per alvum excreta, ut talis caſus legitur in Miſcell. nat. cur. dec. 3. obſ. 129. an vero in ipſo inteſtino recto ſaltem ſedem ſuam habuerit, cauſam inſoliti phænomeni accuratius inquirere cepi, de prægreſſis Patientis morbis & conſtitutione corporis interrogo, & ipſum præteritis annis hæmorrhoidarium, & ante aliquot annos circa os ſacrum vulnere profundo vulneratum fuiſſe comperio. Sollicitus itaque de interiori inflammatione vel læſione inteſtinorum fotum vaporoſum ex herbis emollientibus & diſcutientibus cum lacte commendo, & ut Eſſentia antea præſcripta continuetur cum analeptica quadam Mixtura injungo; admiſſo fotu, pacata omnia; poſtero die eadem hora recurrunt dolores quidem cum teneſmo, ſed ſtatim fomento ſuppreſſi, & id per tres dies eadem hora continuabat, nullo vero amplius excreto inſolito, vel ſymptomate alio ſubſequente, quod inteſtinorum ſtatum vulneratum vel ullam eorundem læſionem indicaſſet, ſedibus ſemper naturalibus, appetitu cum viribus redeunte, ut Dominus Patiens octavo die ſanus & vigens in publicum rurſus prodierit, nec etiam in hunc usque diem ſimile per Dei gratiam ſenſit.

OBSER-

OBSERVATIO CXCVI.

DN. D. ERNESTI GOTTHOLDI STRUVII.

De Maſſa carnoſa inſtar venæ cujusdam per tuſſim excreta.

PRior obſervatio revocat mihi in memoriam exemplum pueri cujusdam 12. annorum, piſcatoris noſtratis; hic ipſe cæterum ſanus, per quatuor ſuccedentes hyemes corripiebatur tuſſi ferina, excretionibus ſputi pituitoſi viſcidi & intercurrente febri catarrhali; quæ ſymptomata conjuncta ipſum per quinque ſeptimanas detinebant, optimis medicamentis bechicis, pectoralibus, febrilibus, anticatarrhalibus nequidquam interea proficientibus; transactis vero, uti retuli, aliquot ſeptimanis, improviſo per tuſſim ejicebat maſſam carnoſam rubentem inſtar carnis recens mactatæ, ſine ullo fœtore, ad articuli longitudinem & minimi digiti craſſitiem, interius cavam adinſtar vaſis cujusdam venoſi. Extemplo ceſſabat omnis tuſſiculoſus & febrilis apparatus, ægro de die in diem vires reſumente; & hæc ipſa ſcena & ſucceſſus morbi per aliquot annos in hoc puero à me per hyemem fuit obſervatus, reliquo anni tempore puero ſano ſine incommodo vivente.

(Auguſt. Vindel. d. 6. Martii An. 1725. exhibita.)

OBSERVATIO CXCVII.

DN. D. GEORGII DETHARDINGII.

Faſcinatio.

VOcabar circa veſperam ad Virginem 24. circiter annorum, ſanguineo - melancholicam, miris convulſionibus laborantem, & vociferationibus horrendis omnibus gravem. Offendebam ab inſultibus epilepticis differre hunc affectum, quia non, ac in his ſolent, quatiebantur membra, ſed prouti pedes agitabantur, ac ſolemus ad removenda obſtacula illis uti, ita manibus inſultabat caput, crinesque manipulatim ſibi evellebat. Nec ad paſſionem hyſtericam referre paroxyſmos hoſce poteram, ſub qua vox faucibus hæret, nec mens tam emota eſt. Quicquid de cauſa occaſionali inquirerem, nemo adſtantium me de illa informare poterat, nam ſubito erat hoc affectu correpta. Ordinabam ergo, quo frequenter uti ſoleo, Infuſum foliorum Sennæ Nitro acuatum, ut hoc per intervalla ori infunderent, à quo etiam inſultus remiſerunt, ſomnus vero & mens circa diluculum redierunt. Narravit tunc quidem adſtantibus, ſe fuiſſe faſcinatam à Vetula ſibi blandiente, cui, quod noſſet eſſe veneficam, noluerit in deſideriis prolatis aſſurgere; ſponſum autem obtulerat. Rediens ego, hæcque percipiens, in indolem animi hujus afflictæ inquiro, offendoque, eſſe animi ſenſibilioris æque ac impetuoſi, imprimis à ſpectris pavidi. Jubeo ergo bono illam animo eſſe, omnemque metum deponere, quod Faſcinationis hujus Author eſſet propria Phantaſia. Reiterari itidem juſſi infuſum memoratum, nec Paroxyſmus rediit.

SCHOLION.

Verſamur in ſeculo, quod morborum cauſas ad vivum reſecare ſolet, nec tam facile viribus Diaboli tribuit, quod

Principium vitale in corpore patrare valet; ex quo etiam obſervationes medicæ de vere Obſeſſis, faſcinatis, philtratis &c. longe hodie rariores ſunt, ac quas ævum præteritum magno numero obtulit. Abſit, ut nullas talismodi afflictiones verè dari affirmaverim; nec enim doctrina de Spirituum efficacia in corpus humanum ex abyſſo ſua in tantam lucem protracta eſt, quin caligo mentes indagantium adhuc dum involvat, hinc ulteriorem indaginem de die in diem deſideret ac exſpectet. Nec tamen adſtantium ſive ægrotantium relationibus ſtatim eſt dandum, quæ hunc, illum, iſtum morbum oriundum eſſe jubent à cauſis ſupra naturalibus, & miram ſymptomatum catervam pro argumento allegant. Detrahendum potius relationibus iſtiusmodi ſpecioſis, quandoquidem phantaſia morbis laborantium ultra noſtrum captum corpus exercere potis eſt, & modo objecta obvenerint, quæ valde aut averſatur, aut deperit, pro damni vel gaudii inde exſpectandorum varietate, motus corporeos tam diverſimode in ſubſidium vocat ac rapit. Quoad præſentem obſervationem dum propinavi pharmacum, nullam aliam habui indicationem, quam inducere circa inteſtina novum & ingratum ſenſum, ad quem Principium vitale ſeriò attendat, hinc remittat à motibus membrorum, phantaſia jubente inſtitutis; nec in hoc conſilium cœptum me fefellit. Conferantur, quæ fuſius in Diſſertatione de obſeſſione ſpuria à me ſunt allata.

OBSERVATIO CXCVIII.

DN. D. GEORGII DETHARDINGII.

Mira Affectuum animi inter ſe certantium efficacia.

VIrgo nobilis, viginti circiter annorum, ſanguineo-cholerica, à teneris orphana, ſed ſub blanda educatione Affinis

Affinis adoleſcens, ante annum ex mœrore incidit in convulſiones per vices ſibi infeſtas. Huic conſilium meum imploranti obtuli præviis univerſalioribus remedia antepileptica, qualia officinæ promere valent, ſed citra ſingularem quandam aut ſenſibilem medelam, ut ſecutus fuerim conſilia horum, qui ſalivationem mercurialem pro antidoto Convulſionum, imo inveteratæ Epilepſiæ remedio magnis halitibus commendant. Succeſſit quoque in tantum curatio, etſi non omnino morbus ceſſaverit, ut paroxyſmi eſſent rariores ac breviores, ægraque hinc ab uſu continuato antiſpasmodicorum magis magisque refecta domum revertendi læta conſilia ceperit. Aſt, ad blandas ſuas literas reditum ſollicitantes obtinendo reſponſorias ſibi graves & duras viſas, negabat quippe Affinis priſtinum domicilium, ſuadebat vero, ut penes alios habitaculum & ſuſtentationem quæreret; ac ſi fulgure mens tacta fuiſſet, illa commota, nunc in iram rapitur, nunc lachrymis ſe tradit, nunc vindictam minatur his, qui clandeſtinis ſuaſibus odium ſui, quod ſuſpicabatur concitaverant, nunc in hos gravis, qui ſui curam omnino abjecerant, nunc pudore proſternitur, quod amici ſe repudiatam intelligerent, quibus multa de deliciis priſtinæ ſuæ ſedis narraverat. Hinc vigilias agere, abhinc frequentius & longius convelli cepit, tandem ſpaſmis univerſalioribus, Tetano, Opiſthotono, Emproſthotono variè agitari, donec mente omnino emota, & citra intervalla una cum corporis membris agitata animam efflavit, me remediis ethicis & phyſicis fruſtra contra mortem certante.

OBSERVATIO CXCIX.

DN. D. GEORGII DETHARDINGII.

Læſio rami arterioſi in carpo manus dextræ.

STudioſus ſub conflictu cum alio in manu vulneratus ſtatim ſe confert ad domum Chirurgi, qui obliget. Vulnus circa carpum inflictum viſum fuit minoris momenti, nec intra undecim dies aliquid monſtri alere. Tunc quidem gravis hæmorrhagia ſubito obveniens ſueta ſtyptica ex ſpiritu Vini, oleo Terebinthinæ &c. ſpernens, omnium animos confundit, ut in conſilium cum alio Chirurgo vocatus fuerim. Arteriæ ramum fuiſſe læſum ex ſaltu ſanguinis ſumma & facies adſtantium petentis colligere erat. Obligabatur eadem variis ſtypticis, imprimis à Vitriolo ſub forma Pulveris applicito induciæ per tres ſeptimanas. Tentabantur ligaturæ vaſis arterioſi, ſed à Vitriolo jamdum tunicæ erant corroſæ, ut ſine excideremus. Applicationem torcularis, quale Chirurgi pro comprimendo anevriſmate in uſum trahere ſolent, (vid. Heiſteri Chirurgia) vulneratus ob dolores inde ſibi natos ferre non poterat; nec adeo arctam ligaturam à vinculis linteis concedebat manus gangrænam minitans. Sub his anguſtiis varia variorum conſilia, plura adhuc malevolorum & imperitorum judicia. Hic cauteria actualia, ille amputationem manus, iſte ſympathetica media ſuadebant. Conveneramus tandem brachium in loco à vulnere paululum remoto incidere, an arteriæ ramum hic ligare integrum foret, ſed profundior hujus ſitus & hoc conſilium eludebat, modo quod hoc ſubſidii inde, ut ab arteria arctius in loco inciſo compreſſa refrænaretur, ac longius intervallum concederetur, quam denuo ſanguis proſiliret. Accidit tandem, ut ſub fluxu iterum impetuoſo, novaque hinc ſuſcepta deligatione, quod Vitrioli pulvis non tam ſubito ad manus eſſet, Chirurgorum alter fruſtillum Vitrioli

trioli intrudendo vulneri , tam apte os arteriæ obtúraverit, ut à momento illo nulla porro inſecuta hæmorrhagia , ſed ſub ſucceſſiva lapidis iſtius colliquefactione ſuccreſcens caro omnino vulnus occluſerit, ex quo manus iterum ad priſtinos labores ſuſcipiendos habilis evaſit.

SCHOLION.

Fallaciam cauſæ non cauſæ toto die in ſcientia medica obvenire , vel , ut termino juris utar ſub- & obreptitie ſe inſinuare in foro medico, non eſt, ut referam , quandoquidem qui hoc negaverit , ad medicaſtros relegandus foret, quibus, ut decipiunt , decipi nimis quam familiare. Sit in numero exemplorum, vulneris, de quo obſervatio loquitur , conſolidatio. Hanc unus medentium derivabat à virtute characterum, quos, me tamen inſcio, fronti vulnerati digito atramento madido inſcripſerat , & quidem illo mane , à quo arteria ſiluit. Alius allegabat penuriam ſanguinis , ab hujus profuſionibus largioribus oriundam , ex qua arteriæ læſæ minus vividus impulſus. Imprimis Chirurgorum alter Sympathiæ viribus omne hoc negotium eſſe tribuendum acriter ſuſtinebat, nam ſympathetico , ut vocatur , pulvere linteamina ſanguine vulnerati madida conſperſerat. Erat vero idem ille, qui fruſtillum Vitrioli jactu ſatis felici oſtiolo arteriæ intruſerat. Quod hujus mentem roborare videbatur , erant mutationes caloris ac frigoris, quas ſuſtinuerat ægrotus, ſicubi linteamina fœda nunc in frigidam nunc in calidam fuiſſent merſa. Sed, quamvis ſuggeſtionibus totum hoc myſterium niti multis & apodicticis rationibus docerem, ſurdo narrabam fabulam , aut rectius hic fabulam pro veritate & nubem pro Junone malebat amplecti in hunc usque diem ſibi ſapiens. Quod ſi ſub evidentia cauſarum paralogiſmi tam familiares , quid mirum hos tam frequenter occurrere, ſi quando eadem abſconditæ magis ? Qui cæteroquin luxuriem ingenii ſub ætiologiis for-

mandis legere cupit, is legat hiſtoriam anſerum ſubito ſubmerſorum in Ephemeridibus Wratislavienſibus (Sammlungen von Natur und Medicin-Geſchichten) Anni 1718. M. Jul. Claſſ. IV. Art. 10. & Ann. 1719. M. Febr. Cl. IV. Artic. 12. Ann. 1720. M. Auguſt. Claſſ. IV. Art. 7. reperibilem.

(Roſtochio Auguſtam Vindel. d. 3. April. A. 1725. miſſa.)

OBSERVATIO CC.

DN. D. CONRADI GRAFII.

Siſtens hiſtoriam & curam aliquot ſubjectorum ex uſu Paſtinacarum & intermixtæ radicis Cicutæ (quantum ex circumſtantiis colligi potuit) graviſſima ſymptomata paſſorum.

MAtrona quædam nobilis 49. annorum Sanguineo-Melancholica, atque conſtitutione Plethorica, alias venæ ſectioni & ſcarificationi aſſueta, quæ per aliquot vices menſium anomalias & ceſſationes erat paſſa, corripitur die 16. Martii An. 1724. poſt ſumtum prandium paroxyſmo quaſi apoplectico adeo, ut facies appareret inflata, omnes turgerent venæ, extrema frigerent membra, anxietas ſumma cum vomitu conjuncta occuparet præcordia, caput afficeretur vertigine, mentis perturbarentur actiones, eademque ante dicta fœmina proferret minus cohærentia verba valdeque tamen queratur de oculorum caligine, membrorumque ſtupore & impotentia, quæ tanta, ut neque manus movere, neque pedibus ſine alterius adjumento ſtare aut progredi, imo ne legere quidem poſſet. Quam ob rem vocatus ego quum venirem, primoque aſpectu gravia ejusmodi pathemata obſervarem, ſtatim apoplexiæ oborituræ metu venam ſecari, clyſterium applicari, partes exteriores panno calefacto fricari ac foveri, motumque per

hypo-

hypocauſtum auxilio Domeſticorum inſtitui curavi: quo facto adhibitis modo nonnullis aliis medicamentis intra octiduum in priſtinam, adjuvante DEI gratia, reſtituta eſt valetudinem. Verum enim vero adhibitis vix antea enarratis medicamentis referunt filium illius matronæ juniorem nobilem puerum decem annorum pari modo de torpore & nauſea queſtum eſſe nunc vero altum dormire ſomnum (qui tamen non ita multo poſt, ſomno videlicet peracto, excepto languore, ſanus ſurrexit) prætereaque domeſticum hujus Præceptorem, hominem viginti aliquot annorum, temperamenti Sanguineo-Cholerici, ſummis anxietatibus, nauſea, vomitu, virium languore, vertigine & oculorum caligine conflictari, atque adeo impotentem eſſe, ut pariter ac illa ne literas quidem majuſculas diſtinguere aut dijudicare poſſet. Quæ quum mihi etiam relatæ eſſent circumſtantiæ, accuratius ego rem examinans, ſuſpicionem in alimenta conjeci, inprimis quoniam ad formatas quæſtiones hoc expiſcatus, ſe radices paſtinacas pridiè ejus diei effoſſas comediſſe, quibus ſumtis ſtatim poſt prandium nauſea aliisque ſupra jam dictis ſymptomatibus afflictos fuiſſe. Adhibui igitur huic Præceptori domeſtico, ad primas vias purgandas laxans quoddam, & reliquum curæ, adhibitis cordialibus atque diapnoicis DEO T. O. M. clementiſſime benedicente intra quatuor dierum ſpatium abſolvi feliciter.

Ultimum quod ad tanti mali cauſſas atque originem attinet, circumſtantiæ credere jubent, radicem Cicutæ, cujus ille ager, in quo creverant paſtinacæ, refertus erat, ex incuria paſtinacis adhuc mole parvis & minus craſſis intermixtam fuiſſe, atque gravibus ejusmodi pathematibus ratione temperamenti & aſſumtæ quantitatis parum differentibus fomitem quaſi præbuiſſe. Ex quibus itaque admonemur, quantum curæ & diligentiæ in colligendis & ad uſum culinarem transferentibus radicibus adhibendum, ne propter incuriam ob intermixtas narcoſi aut alia virtute nociva præditas radices

vere

vere mors in olla reperiatur, totaque familia innocenter pœnam luere cogatur.

OBSERVATIO CCI.

DN. D. CONRADI GRAFII.

Obſervatio de fœmina febre hectica defuncta ex renis dextri exulceratione, cum tumore glanduloſo Viri robuſti pugni magnitudinem excedente, urethræ adnato & per octo ſeptimanas urethram comprimendo plenam lotii ſuppreſſionem inducente.

FOEmina honeſta triginta aliquot annorum per dimidium, & quod excurrit anni, de dorſi dolore & ardore urinæ inter mingendum cum alvo tardiore valde querens conſilii ergo me accedebat, cui prævia cauſæ cognitione (quod menſes ſc. juſto parciores fluentes habuerit) præter venæ ſectionem in pedibus inſtituendam, remedia congeſtionem ſanguinis circa renes & proxime adjacentes partes diſcutientia, atque naturæ motum per vias uteri ordinarias promoventia ſucceſſu felici & ſuadebam & ordinabam, ut etiam per triginta ſeptimanas valetudine proſpera negotia conſueta domeſtica obiens, uti viſa fuerit. Cum vero hoc tempore circumacto hyemali præſertim levi horrore & frigore antecedente dolores dorſi æque ac abdominis prioribus vehementia longe majores iterum infeſtarent eandem, quibus plena lotii obſtructio ſe adjungebat ſociam, nullo cedens medicamento meum quoque efflagitabat conſilium, urgens, ut loquuntur ſymptoma ſine mora removeatur, lotii ſc. ſuppreſſio per triduum cum ventre valde tumido durans, ſuaſi Catheteris ad eliciendum lotium applicationem, ſimul ut de calculo, ſi præſens eſſet, certior fieret indagatio, quem tamen abeſſe & liber antea lotii exitus & quod nec unquam de dolore gravativo in regione pubis conqueſta, atque alia ſuadebant concurrentia, quibus accedebat

vana

vana illius per fiſtulam urinariam exploratio. Hiſce permotus prædicebam ægram hanc fœminam ex loco adfecto renis inflammatione in abſceſſum jam abeunte cum carnea quadam excreſcentia urethræ extrinſecus adnato, quod ſine ullo impedimento per urinæ iter fiſtula urinaria immitti poterat, laborare nullo auxilio humano liberandam & hecticam fato ceſſuram. Qua in re magis firmatus animus, quod ſingulis fere minimum alternis diebus lotium cathetere educendum eſſet. Hoc turbidum ad album tamen colorem proxime accedens ſemper effluebat, ardore circa renis dextri regionem magis vel minus gravi (prout ſc. pus in rene aut collectum aut emiſſum erat cum urina) alvo ſui officii ſemper immemori, & tardiori Clyſteris uſu ſolicitanda, quo utroque excretorum genere ſuccedente multum levata. Hæc ſymptomata, cum per octo ſeptimanas æquo paratoque animo tuliſſet, variaque a variis etiam fama celebrioribus medicis hac ſuper re conſultis, in uſum vocata remedia, eorumque opem ſemper experiretur fruſtraneam, tandem morbo confecta, atque tota viribus exhauſta ſummaque macie conſumta miſeram hanc vitam cum morte placide & pie commutabat. Medicos inter, eadem adhuc viva, cum fuiſſet contentio, quænam hujus mali cauſſa? atque maxima illorum cohors calculum veſicæ præſentem crederet, ſuperius commemorata ſigna (longe aliud æqua judicii lance rem expendentibus ſuadentia) mente haud agitans, Cadaver Illuſtriſſimi noſtri Comitis Solomeio-Laubacenſis eheu juſto maturius! piiſſime defuncti clementiſſimo juſſu ſectioni ſubjiciebatur, in qua ren dexter, quod ad ejus ſubſtantiam carneam vel vaſculoſo-glanduloſam attinet, totus conſumtus reperiebatur. Ureter ex hoc rene ad veſicam pertendens inteſtini tenuis flatu diſtenti capacitatem præ ſe ferebat, quadrantem menſuræ puris albi coloris lactis ad inſtar fere continens. Urethræ adnatum erat corpus glanduloſum viri robuſti pugni magnitudinem excedens, quod per medium diſſectum ſubſtantiam

 cere-

cerebri & corticalem & medullarem referebat, excepto, quod ejus ſubſtantia paulo ſolidior. Hoc erat unicum illud lotii remorantis repagulum nulla arte removendum multisque ærumnis miſeram hanc exponens. Ipſam enim renis inflammationem & hanc inſequentem abſceſſum hoc & fotum & auctum fuiſſe, quilibet œconomiæ animalis peritus facili judicare poterit negotio. Omnibus autem hiſce incommodis auxiliatrices commodaſſe manus parciorem menſium fluxum, congeſtionem ſanguinis circa imi ventris partes cauſando, & ſeri impuri viſcidioris copiam producendo inflammationem, quam citato greſſu, niſi maturæ diſcuſſioni malum obſequatur, abſceſſus ſequitur, & ipſius glanduloſi corporis geneſin excitaſſe & promoviſſe nullum eſt dubium.

(Giſſa, Auguſt. Vind. d. 15. Apr. An. 1725. miſſa.)

OBSERVATIO CCII.

DN. D. GOTTLIEB EPHRAIM BERNERI.

Ambuſtio pedis, chartæ luſoriæ folio, ſebo illito, facta.

PEdi ſiniſtro juvenis octodecim annorum, cum ruri apud cauponam diverteretur, largoque cereviſiæ potu aſſumto, ebrius ſomno opprimeretur; à caupona & convivis, fiſſum, interius atque exterius, ſebo ex quo candelas conficiunt, probè illitum chartæ luſoriæ folium, accenſum imponitur (germ. vocant ein Spaniſch Pflaſter) Pes calceo & duobus tibialibus hyemalibus indutus, atque ſic à frigore ſatis munitus, ignis tamen ſævitiem declinare minus valuit; eâ enim vehementia, tantaque ſtrage in pedem ſævierat, ut in tarſo ac metatarſo pedis combuſtio, trium ac quatuor digitorum, in longum ac latum ſeſe extenderet, atque non ſolum

lum cutem penitus abſumſerat; verum etiam venas pedis majores, quas anaſtomoſis varia ibidem loci formare ſolet, ea ratione combuſſerat, ut ſanguis in eadem congrumatus, una cum vena dimidii digiti longitudine, ex vulnere ſine ulla hæmorrhagia extraheretur; niſi quod, antequam combuſtio venæ innoteſceret, cum cruſta nondum penitus ſeparata eſſet, circa communicationem anaſtomoſeos, primâ pomeridianâ horâ à paſtu per tres, quatuorque dies, inſignis hæmorrhagia oriebatur, cujus tamen poſt venæ ſeparationem & extractionem, nulla veſtigia amplius comparebant, quia oſtium venæ, unde effuſio ſanguinis ortum ſumſerat, nova carne accreſcente, jam obturatum erat: ſeparata vena, ſtylo tangebamus os majus metatarſi primum, cum quo pedis digitus major ſeu pollex unitur, ſic ut faſcia lata pedis combuſtione penitus ablata eſſet. In tibialibus notatu dignum erat, ut & in calcei corio, quod ne hilum quidem immutatum, multo minus ambuſtione aliquid ablatum eſſet, ac ne quidem corrugatio calcei animadverteretur. Nim. diverſa ſolet eſſe actio ignis, pro compactiori ſitu & nexu & magnitudine corporum, ejus vim excipientium; arctiori nexu & ſitu gaudent fibrillæ corii, quàm ut tenues ſebi particulæ, vehementer licet motæ, ſitum & nexum illum amoliri queant, cum in præparatione ex calcis vivæ partibus & quercus corticis adſtringentibus, omnis humiditas, laxiorem ſitum fibrarum efficiens exhauſta ſit; ſed & eædem fibræ cutis carneæ ab adſtringentibus quercus & aluminis particulis adeo compactum ſitum obtinuerint, ut vix ab ignis vi in ordine & ſitu illo turbari queant. Laxius verò cohærent cutis fibræ in ſitu naturali conſtitutæ & ſibi connexæ; adeo ut tenues ſulphureæ ſebi partes vi motus flammæ poros corii quidem tranſierint, nullum verò combuſtionis veſtigium, i. e. remotionem partium ex ſuo ſitu eidem inducere potuerint; quod quidem eo promptius evenit in cute, eo quod fibræ carneæ laxius cohærendo, facili negotio ſeparatæ fuerint, à ſuo ſitu & connexione cum aliis. Illud ſaltem hic elu-

cet, quod flamma, dum ſuperius in conum ſurgit, à premente atmoſphæra, renitendo ad partes ſubjacentes prematur, æque quàm ſuperius verſus adigatur à circulari aëris motu.

OBSERVATIO CCIII.

DN. D. GOTTLIEB EPHRAIM BERNERI.

Hæmorrhoides, conſolidato gingivarum ulcere, priſtina relegentes veſtigia.

JUvenis viginti quatuor circiter annorum, cum annuo abhinc decurſu valetudinarius eſſet, morbo in hæmorrhoidum eruptionem terminante, quæ ex limaturæ Martis crud. qua ad ſcrup. unum quotidie utebatur, inſigniter promovebatur; circa tempus vernum in febrem incidit acutam, cum dolore & tumore genæ & gingivarum inſigni. Curata febre per convenientia remedia, dolor ceſſat cum aliquali tumoris remiſſione; poſt aliquot hebdomadum decurſum, ſentit ſub oſſe jugali maxillæ ſuperioris ſiniſtræ tuberculum circa radicem dentis molaris tertii, quo aperto, effluxerunt aliquot guttulæ ſanguinis, cum paucula puris quantitate, revertente ſingulis menſibus eadem & puris & ſanguinis quantitate & excretione; durante eodem effluxu, immunis eſt ab omni morbo, tum hæmorrhoidum quoque fluxu; unus vel alter tranſit annus cum conſolidatione ulceris gingivarum, quam ex injectione olei Tereb. lucidi, & immiſſione pilul. ex aloe, myrrha & mercur. præcipitato albo obtinebat; redeunt ſingulis noviluniis hæmorrhoides, cum aliquali circa veſtigia ulceris gingivarum dolore, tum gravitate quoque & dolore lumborum & oſſis ſacri auctiori, in hunc usque diem revertentes; cavitas ulceris ejus erat profunditatis & amplitudinis, ut caput aciculæ majoris admitteret. Cum valetudinarius eſſet, excretionem ſanguinis ex trachea ſæpius notavit, eo quo-

quoque tempore pleuritide cum aliquali ſanguinis & puris rejectione tentatus eſſet; ad trigeſimum accedens annum, ſingulis anni decurſibus hæmorrhoidum fluxu, quandoque cum puris excretione copioſa vexatus; ad annum quadrageſimum & ultra accedens per biennium & ultra continuo hæmorrhoidum fluxui, modico tamen, poſt fæcum excretionem obnoxius, cæterum appetitu conſtante, & viribus perſiſtentibus, ceſſante poſthac fluxu hæmorrhoidali, ultra quinquageſimum annum ſanus & vegetus vivit.

OBSERVATIO CCIV.

DN. D. GOTTLIEB EPHRAIM BERNERI.

Ingens fragor tempore partus cum fœtore, primiparæ, mox inſequente fœtu.

IN Democriteo puteo, quod Veteribus abſconditum latebat generationis negotium; à recentioribus ad clariorem & perfectiorem cognitionem perductum; tantum nihilominns quandoque tenebrarum & obſcuritatis, ſplendentibus cognitionis radiis interſpergere ſolet; ut quod ſtabile ac firmum decernendum relinquatur; ne polydædalus quidem cernat oculus. Ejulatum embryonis, utero ac membranis, liquoribusque immerſi, plures adſeverant Doctiſſimorum Medicorum anteſignani; quinimo rationibus ad idem ſtabiliendum dogma, inſiſtunt ſuis. Sed quæſo, quis certum nobis miſit è peneſtralibus geneſeos humanæ nuncium? Orene embryonis? an Æoli potius faucibus, prægnantium inteſtina, vaporum ac flatuum forma, mirum quantum divexantis, ortus ſit ejusmodi ejulatus; præprimis cum accreſcente utero, inteſtina è ſitu ſuo naturali dislocata, multis gyris & anfractibus intorta, vapores, vel anfractibus concludere; vel ſi eosdem vi ſuæ conſtrictionis, vel rarefactionis, de loco in locum

propellant, propter anguſtius orificium ex quo in amplius tranſeunt ſpatium, lateribus ejusdem varie & fortiter alliſi; modulantem hunc ſæpius ſimulent ejulatum; prægnantemque in errorem ejulantis ſui fœtus, utpote ad cujus actiones notandas, labe quadam, dedita eſt, deducentem. Cum tamen infans, quam diu in utero hæret, ne tantillum quidem aëris, ad vocem formandam hauriat, eo quod membranis concluſus ſit, liquoribusque innatet; ſed præterea quoque liquor ejus nutribilis, & is, quo immediate ambitur, os ejus & labia immediatè tangat & premat veluti; ſic ut ad primam ejus aperturam, liquor nutribilis, os & fauces ſubeundo ventriculum petat, in alimentum fœtui cedens. Quis ergo ejulatum vel loquelam embryonis hic concipiet? ubi aqua, os & fauces circumſtando, tremulam aëris propulſionem per os & tracheam adeo impedit; ut eundem aërem nec ad- nec remittere per organa voci dicata, queat. Sed illud ſaltem admiratione dignum videtur: Fragor nim. ingens primiparæ, fœtu puellæ mox inſequente, exauditur. Flatum ex utero erumpentem *Wedelius de Medicam. Facultat. p. 120.* Ignivomæ flammæ ſimilem obſervavit *Bartholinus Obſ. Anat. Cent. 1. Obſ. 1.* mox poſt partum aditum. Nos ante partum, fœtu mox inſequente, fragorem cum ingenti fœtore percepimus. Sed verò ex ruptura Chorii, anne hic fragor exortus? cum fœtus ſtatim ſecutus ſit, & tam arctè quandoque capite impingat in membranam dictam, ut accedente anguſtia orificii uterini, partus inſigniter inde remoretur, fœtusque debilis inde periclitetur, niſi ruptura hujus membranæ, quandoque ſat robuſtæ contingat, vel adjuvante obſtetrice, vel vi fœtus arietantis; chorion enim extra uterum prominens in vaginam, tumorem notabilem obſtetrici objecerat; adeo ut à ruptura chorii aëre repleti hic fragor ortus videatur; at verò fœtus, vaporem, vel intra membranarum duplicaturas genitum; vel uteri cavitate cumulatum oſtendit; eo quod membranæ non arctè ſatis fœtum ambierint, unde ſpatium

reli-

relictum intra membranam chorii & amnii colligendi vapores, & aqua concluſa, ope caloris, anſam dederit, conſtantis ſulphureo-acribus partibus, olfactum graviter ferientibus; mater enim erat hypochondriaca, quæ talibus abundant humoribus, infans verò cachecticus, ob nutrimenti defectum puſillus, membranæ enim fœtum cingentes, vel nutrimentum debita ambitus ſui tenſione & conſtrictione ſufficiens eidem in os impellunt; vel laxitate ſua, nutritionis negotium inſigniter turbant.

OBSERVATIO CCV.

DN. D. GOTTLIEB EPHRAIM BERNERI.

Scabies manuum, primo menſium erumpendi conatu; ſingulis denuò menſibus contingens.

SI ulla unquam corporis humani excretio duriora experta eſt fata; ſanè ſanguis eſt menſtruus. Is namque venenoſæ à Veteribus qualitatis reus inſimulatur; nutritionis attamen negotium eodem perfici; imò ipſum menſtruum ſanguinem tempore geſtationis, fœtui in alimentum cedere, aſſeverare, nulli dubitabant. Imò eo ſolo fine mulierem creatam cum menſtruo fluxu, ut tempore geſtationis & impregnationis, à ſubſiſtente eorum fluxu, fœtus nutrimentum inde caperet. Illud equidem quod attinet, cum circulatio ſanguinis doceat, ſanguinem reliquosque humores, perpetuo gaudere motu circulationis progreſſivo, hocque totum corpus, ac minimam ejus partem peragret, quo ipſo humores in ſtatu ſuo naturali conſervantur, totique proinde Maſſæ debeatur deciduus menſtruus ſanguis, quando ad uterina appellit vaſa; quid quæſo eveniet corpori humano, quippe cui ſanguis in vaſis genitalibus contentus, intimè eſt commixtus, & quibuſcum perpetuo circulatur? Vel igitur venenoſam qualitatem ab utero nanciſceretur; ſed quid fibroſæ ſolidæ cum fluidis?

dis? An partes hæ in ſe ſolidæ qualitatem imprimunt in corpus fluidum ratione ſuæ eſſentiæ? Vel igitur à ſubſiſtente eodem ſanguine, ortaque putrefactione, malignitatem contrahet menſtruus ſanguis; ſed hic movetur ab impulſu fibrarum uteri ſolidarum. Præterquam enim quod à preſſione ſanguinis, menſes potius moveantur, quo ipſo omnis ſubſiſtentia humorum & putredo arceatur; quis unquam ſanguinem menſtruum, quamprimum à venis deciduum, putridum obſervavit; niſi poſtquam per aliquot tempus in plicis vaginæ ſtagnavit, quin potius floridus qualis è vena ſecta proſilit, notatus fuerit. Qualis verò fœtui inde ex eorum hypotheſi contingeret nutritio; ſi ex ſanguine venenoſa qualitate imbuto nutriretur? ſed potius gelatinoſa benigna & lenis chyli & lymphæ pars eſt, qua ipſa nutritur infans in utero; quinimò, ſanguini qua tali, nutritionis lauream excuſſere experimenta Anatomicorum recentiorum exceptione tantum non majora. Licet enim ſanguis peridrome hac menſtrua gaudeat, ſubſiſtatque geſtationis tempore; ideo non ſequitur, quod fœtus hoc ſanguine nutriatur, cujus effluxus ſæpè ad ultimum geſtationis tempus durat; ſunt enim qui menſes nunquam patiuntur, & tamen pariunt; ſicuti quibusdam fluunt tempore geſtationis; ſed ſaltem excretio iſta menſium ab alteratis & ſufflaminatis, cæteris paribus excretionibus humorum M. S. oritur; quibus deficientibus vaſa replentur corpusque redditur gravius, qua vaſorum repletione humores motu circulationis magis urgentur & premuntur, donec erumpant & perrumpant, ubi minorem reſiſtentiam inveniunt. Accedente enim preſſione Lunæ, in quadraturis verſantis, quæ habitum corporis & poros cutis inſigniter conſtipat & comprimit, plenitudine vaſorum per menſis decurſum collecta; ſanguis per vaginæ vaſa perrumpendo, vices excretionis, ob liberiorem ſanguinis circulum, hactenus ceſſantem, præſtat. Maſſam enim ſanguinis inſignem collectionem humorum, & repletionem ſuſcipere menſtruo ſpatio, ob ſucceſſivam

ceſſivam vaſorum repletionem, tam viri, quam mulieres experiuntur. Illi enim plus urinæ excernunt, & urina corpus copioſius evacuant novilunii vel eo tempore, quo vaſa ultra debitam tenſionem repleta ſunt, quo ipſo corpus levius evadit, quod mulieres excretione ſanguinis levius reddunt. Dubitandum quippe non eſt, tranſpiratione inſenſibili aucta, ad modum & pondus aſſumtorum, excretiones menſtruas inſigniter minui, ſi non ſufflaminari, attendenti ad excretionem & retentionem humorum, evidens eſt; unde eruptio macularum in ſcorbuticis à Bartholino Obſ. 15. Cent. 1. notatarum; uti & periodica manuum ſcabiei eruptio in caſu noſtro deducitur; eo quod ex plenitudine vaſorum, majori impetu, à Corde adductus ſanguis, imprimis fluxu menſtruo tantum non ſufflaminato, tumultuariè vaſa tranſiens, ob rigiditatem ſalium & humorum craſſitiem, non ſolum facilè ſtagnet in glandulis ſubcutaneis; ſed & in tumorem attollat partes, in quibus ſtabulatur; imprimis cum manus, aëris injuriis, præ reliquo corporis habitu, magis exponantur.

OBSERVATIO CCVI.

DN. D. GOTTLIEB EPHRAIM BERNERI.

Lachrymæ, paſſionem hyſtericam levantes & terminantes.

CONvulſionum & ſpaſmorum maximas eſſe partes, inter morborum tragœdias, horumque cauſam ſub eadem ſæpe innoteſcere ſpecie; haud ibit inficias, qui ad partium & viſcerum ſtructuras attenderit curatius. Cum quæque corporis humani pars, fibris ſuis nervoſis & muſcularibus, tanquam reliquorum vaſorum baſi innitatur & inſtructa ſit; quibusque mediantibus per influxum ſucci nervei, vigoratur viſceris ac partis munus vel ſecretorium vel excretorium: Quid quæſo

ſecus ex ſucci hujus eclipſi, viſceri eveniet? quàm vel contractura vel convulſio? craſſis enim exiſtentibus humoribus, vel acribus corroſivis, multiplicium obſtructionum præberi anſam, quis negat? unde fibrarum nervoſarum compreſſio; ſpirituum verò ſeu ſucci nervei ejusque influxus obex: convulſionum denique nervoſi generis affectuum, productrix cauſa, ortum ſumit. Ea verò ſeſe hic ingerit conſiderationi noſtræ convulſionum ſpecies, quæ vulgò Paſſio Hyſterica vocatur in mulieribus; In viris verò Hypochondricæ affectionis nomine venire ſolet; nim. eam diſpoſitionis ſuæ laxitatem nanciſcitur quandoque genus nervoſum, qua in ſe veluti contortum, tonum naturalem, à ſucci nervei influxu oriundum, perdit, qui tonus maximè labefactatus ab acribus ſtimulantibus, viſcidis & ponticis partibus, dum viſcerum colatoria vaſa ſubeundo, nervos iisdem inſperſos, acredine ſua ſtimulant; vel gravitate ſua premunt: unde labefactatio toni partis & actionis viſceris, dum ultra modum nervoſum genus tendunt; quod in ſeſe poſt humorum excluſionem & reſolutionem reſiliendo, minus affectat ſpatium, dum in criſpaturas quaſi cogitur.

Quando igitur ex peſſima chyli diatheſi & elaboratione, primarum viarum membranæ non ſolum merè nervoſæ; ſed plexus viſcerum multiplices, materia ex chylo oriunda viſcida & acri vellicantur, premuntur & oppleti ſunt; vel uteri cavitas flatuum exiſtat fœcundum receptaculum & genitrix; (uti etiam primæ viæ iisdem repleti ſunt, & tunc malum audit hypochondriacum) ut corpus ejus nervoſum valdè ſtimuletur & prematur, ob conſenſum nervorum, meſenterii quoque plexus, imò totum nervorum ſyſtema, cum cerebro, ob ſpirituum turbulentum motum, à nervorum concuſſione & criſpatura oriundum patitur; & ratione nec debitè, nec in copia verſus fibrarum nervoſarum principia excurrunt, & ſic ne minima erit generis nervoſi fibra, quæ malum hoc non ferat, mille quippe ſymtomatibus ludit. Præ cæteris

verò

verò illachrymatio larga, vel levat, vel pejus reddit malum. Quemadmodum enim totum abdomen, cum diaphragmate & pulmonibus convulſum eſt, ob convulſos nervorum plexus, vaſa pulmonalia hac de cauſa inſigniter conſtringuntur; unde ſegnior eſt regreſſus ſanguinis ex venis carotidibus verſus cor & pulmones; ex hoc tardiori motu copioſa in glandulis ex arteriis palpebrarum ſecedens lympha, imbrem lacrymarum cauſatur largam, graviorem quandoque, eo quod ob ſubſiſtentem & tardiorem ſanguinis motum, ſymptomata augeantur; mitigentur verò, quando ceſſante ſpaſmodica partim convulſione; per arterias ſanguinis impulſus & motus denuo vigoratur, & fortior evadit. *Vid. Bartholini Cent. 11. Hiſtor. 9.*

OBSERVATIO CCVII.

DN. D. GOTTLIEB EPHRAIM BERNERI.

Vaſorum umbilicalium ruptura in partu.

IPſum nutritionis negotium fœtus in utero, tum per vaſa umbilicalia; tum per os fieri, nemo fortè negaverit. Imò ipſummet embryonem in ovario latitantem, his ipſis vaſis nutrimentum pro ſui augmentatione, dum ex iliacis ramificatione diſperſa placentiformi, vaſa umbilicalia non ſolum; ſed placenta ipſa oritur, capere, advertentibus manifeſtum eſt. Cum enim hypotheſis, qua ex utriusque ſexus ſemine, coalitus eſt ortus fœtus, cum placenta & umbilicalibus vaſis, rationi & experientiæ, contraria ſit; merito ad præexiſtentiam & delineationem omnium ad fœtum pertinentium partium in ovario recurrere licebit, ſedulis naturæ ſcrutatoribus: *vid. Graaff. de organis mulierum.* Quæ ad uterum una devolutæ, in lætam ibidem ferantur & exſurgant meſſem & ſegetem. Quæ igitur perpetua lege connexionis, ali-

 men-

mentum ſubminiſtrant fœtui, umbilicalia vaſa, ea neſcio quo ſydere infauſto, in partu ab improvida obſtetricis manu, in muſculis abdominis rectis abrupta, morti proximum ferè per hæmorrhagiam exhibuere fœtum. Obſtetrix infelici adeo eventui medelam allatura, ceræ globulo adaptato, ulteriorem hæmorrhagiam ſiſtens, felicem vaſorum umbilicalium coalitum expectavit, & conſecuta eſt. Scil. ea ſolet eſſe vaſorum corporis humani lex, ut rupta vel ſciſſa penitus, ob fibrarum criſpaturam & reſilitionem, orificium vaſis anguſtando, effluxum humorum ſiſtant, imprimis ſi penitus abſciſſa vel abrupta ſint, conſtant enim arteriæ & venæ, fibris circularibus muſculoſis, quæ ruptæ in ſeſe reſiliunt & ſeſe conſtringunt, ulterioremque præcavent humorum effluxum.

OBSERVATIO CCVIII.

DN. D. GOTTLIEB EPHRAIM BERNERI.

Trepanatio.

Miles 28. annorum, ab adverſario juvene robuſto, circa dextrum os bregmatis, fuſte ingente, quadraginta & ultra pondo habente, percuſſus, ſtatim concidit, aphonos factus, ſenſibus viſu, auditu & loquela privatus; per dimidium horæ ſpatium, in loco, ubi percuſſus erat, jacens, antequam domum ad parentes deferebatur ubi lecto impoſitus, ſomno profundo, ſenſibus privatus opprimitur per duos dies & ultra. Queritur quandoque expergefactus, de dolore capitis, in dextro bregmatis oſſe; uti & obtenebratione & ſcotomia oculorum, vertigine, dolore totius habitus corporis, imprimis lateris brachii & cruris dextri; delirium patitur. Medicus & Chirurgi accerſiti, locum affectum cataplaſmate fovent, ex herbis aromaticis & reſolventibus. Pulſus aderat durus cum febre, ſingulis veſpertinis horis, quotidie cum hor-

rore

rore & calore ſubſequente, paroxyſmum repetente. Medicus & Chirurgi de trepanatione cogitantes, in oſſe bregmatis dextro, crucialem inciſionem parant, ubi cutis in inſignem tumorem elevata erat, ob ingentem percuſſionem; nulla verò læſione in cranio apparente, ne fiſſura quidem, vel depreſſione cranii, de trepanatione dubitant. Me arceſſito in conſilium, quid de trepanatione ſentirem exquirebatur, ſymptomatis perpenſis ſupra recenſitis, eam neceſſariam eſſe judicabam. Accerſitus præterea erat Veſalia Medicus & Chirurgus caſtrenſis, quorum adventus cum moram longiorem traheret & periculum hic erat in mora; Conſilio habito cum Medico & Chirurgis, trepanatio decernebatur, licet nulla læſio in cranio appareret, quod licet ſanguis extravaſatus ſub cranio non colligeretur, attamen perforatio cranii, nullum periculum ſecum ferret, quem tamen latere ſub cranio, ſymptomata ſatis indicabant, trepano applicato in medio, ubi plaga & percuſſio facta fuerat. Exemto fruſto cranii, trepano abſciſſo, arctè ſatis adhærente duræ matri, ſanguis nihilominus per foramen trepanatione factum, aſſurgebat & replebat fere trepanum, paucus tamen erat, nec congrumatus, qui per aliquot deligationes fluebat; trepano inæqualiter ducto, circa infimam cranii tabulam, prominentiæ quædam ſentiebantur, quæ cum reſcindi non poterant, complanabantur, ne pungerent duram matrem, quæ cranio ſatis arctè adhærebat. Sanguine licet pauco per trepanum educto, ceſſabat aliquatenus ab operatione, caligo oculorum, & vertigo remittebat. Chirurgus militiæ campeſtris, ut & Medicus, cauſabantur; trepanationem, non fuiſſe neceſſariam, eo quod paucus ſanguis per trepanationem evacuatus eſſet, nec fiſſura cranii adeſſet; ſed eventus curæ oſtendebat evidenter, fiſſuram cranii ad duram matrem usque adfuiſſe; quemadmodum ſeparatio ingentis fruſti, de cranii utraque partim lamella; partim ſuperiore ſaltem, monſtrat; ubi ex latere fruſti verſus ſuturam ſagittalem, uti figura tertia oſtendit, ſito

& ſeparato, ingentem & inæqualem fuiſſe fiſſuram, una cum ſanguine extravaſato, licet non adeo copioſo. Quod ſi verò trepanatio omiſſa fuiſſet, eo quod non apparebat fiſſura, nec trepanum eam attigerat, ſanguis hic putreſcens, inflammationem duræ matris cauſaſſet, cum deliriis, quibus ipſis patiens ad plures abiiſſet. Fruſtulo per trepanum ſeparato à cranio exempto, lino carpto, ſpir. vin. rectificatiſſimo intincto, ut & balſamo Copaiba replebatur; Cataplaſmate ex blande reſolventibus herbis aromaticis, & vulnerariis conſtante, ſuperimpoſito, uti & emplaſtro de betonica. Internè antepilepticis, antapoplecticis, antifebrilibus, & reſolventibus, cum decocto vulnerario adhibitis; ſed poſt menſis decurſum, ſeparabatur fruſtum iſtud cranii, quod figuræ 2. & 3. oſtendunt; ubi patiens tempore deligationis dicebat, daß ihm etwas im Kopff ſchlodderte, als wann etwas los wäre. Chirurgus oſſiculum hoc tentans, ſentit trepani ſeparationem cum inſigni cranii ſubſtantia ſuperioris partim ſolius lamellæ, partim utriusque ad duram matrem usque. Quo exemto, vulnere ulterius ex arte deligato, intra paucas hebdomadas convaluit æger, ſanus degens & laboribus ſeſe applicans.

Fig. 1.

a. Locus oſſis begmatis, in quo trepanatio facta, & ubi fruſtum cranii fuit ſeparatum.
b. Sutura ſagittalis.
c. Sutura coronalis,
d. Sutura lamdoidea,
e. Sutura ſquamoſa temporum ſiniſtra.
f. Sutura ſquamoſa dextra.

Fig. 2.

a. Foramen trepano factum.
b. Prominentiæ poſt trepanationem relictæ,
c. Fiſſura cranii inæqualis ſanguine tincta & perfuſa.
d. Superioris lamellæ pars, ſimul ſeparata.

Fig.

Fig. 2. pag. 454.

Fig. 3. p. 455.

Fig. 1. p. 454.

Fig. 4.

pag. 489.

Fig. 5.

Fig. 3.

a. Idem fruſtum cranii inverſum, quo fiſſura ſanguinolenta exactè conſpici poſſit.

b. Puncta ſanguinolenta, quæ ſanguinem extravaſatum, oſtendunt.

c. Pars ſuperioris lamellæ cranii, cum trepano ſimul ſeparata. *(Vide Tab. XII.)*

OBSERVATIO CCIX.

DN. D. GOTTLIEB EPHRAIM BERNRRI.

Ureteres utrique à calculis obturati, & arctiſſimè clauſi, cum renum ingenti malo, in puero ſex annorum.

IN puero ſex annorum, cum aliquandiu anorexia, nauſea, febre, & mictu cruento laboraſſet; mihi qui poſtliminio curæ advocabar, cum obiiſſet, ſequentia apparebant circa inteſtina, renes & ureteres. Aperto abdomine, inteſtina liquori loturæ carnium ſimili innatabant. Remotis verò inteſtinis, quo ad renum ſitum perveniremus: primò magnitudinem ingentem utrorumque renum obſervavimus, in naturali tamen ſitu locatorum: ferè ad bovinam renum magnitudinem accedentium, renum ſubſtantia glandulosa, & globulorum forma, uti Figura prima oſtendit, apparente. Ubi renem per medium, per gibboſam ejus ſubſtantiam diſſecaveramus, & ad pelvim ſectione perveneramus, papillas renum ſatis auctas animadvertebamus, ſed quarum tubuli excretorii obſeſſi & obturati erant, & veluti ambiebantur à concretione calculoſa, uti fig. 2da oſtendit. In pelvi, qui ſatis dilatatus erat, calculi & ſabuloſa materia, ut & in tubulis renum excretoriis obſervabatur; ulterius inquirentes, progrediebamur ad ureteres, quos à pelvi ad veſicam usque diſcindebamus & reclinabamus, obſtructos & obturatos inveniebamus lapillis longitudinalibus, dactyli formam obtinentibus, uti Fig. 1. oſtendit,

dit, flaccidis ureteribus ut & veſica, quæ vacua erat ab urina. Lapilli, qui ureteres obſederant, friabiles erant, ſiquidem remotis iisdem ex ſitu ſuo, conterebantur. Hepar præternaturale, ferè hominis adulti. Cum igitur tubuli renum excretorii, ſerum urinoſum excernere, & in pelvim renalem deponere non poterant, ob calculoſam materiam, ipſas obſidentem & ambientem, ex regurgitante ſero urinoſo, renes in tantam molem diſtendebantur; imò planè rumpebantur circa extrema arteriarum; unde ſerum hoc, loturæ carnium ſimile, in abdomen ſtillaverat & penetraverat. Calculi verò dactyliformes in pelvi generati, tandem ureterum ductus ſubierunt, eosque tam arctè clauſerunt, ut ne gutta quidem ſeri urinoſi ad latera calculorum, penetrare potuerit; unde veſica vacua urina, magna tamen ſatis inveniebatur. Hepar præternaturalis magnitudinis, indicat ſecretiones ibidem labefactatas fuiſſe ob craſſum ſanguinem, qua de cauſa ad cachecticum habitum, viſcidum, ſalino-acidum & terreſtrem diſpoſitus puer, calculos prædictos generaverat.

Fig. 1.

a. a. Renes in præternaturalem magnitudinem diſtenti.
b. Arteria magna.
c. Vena Cava.
d. d. Arteriæ emulgentes.
e. e. Venæ emulgentes.
f. f. Venæ ſpermaticæ.
g. g. Ureteres utrique juxta longitudinem diſſecti & reclinati.
h. h. Lapilli ureteres obturantes.
i. Veſica Urinaria.

Fig. 2.

a. Ren diſſectus.
b. b. Tubuli excretorii renum, qui urinam ad pelvim deferunt.

d.d.d.d.d.

Fig. 1 pag. 456.

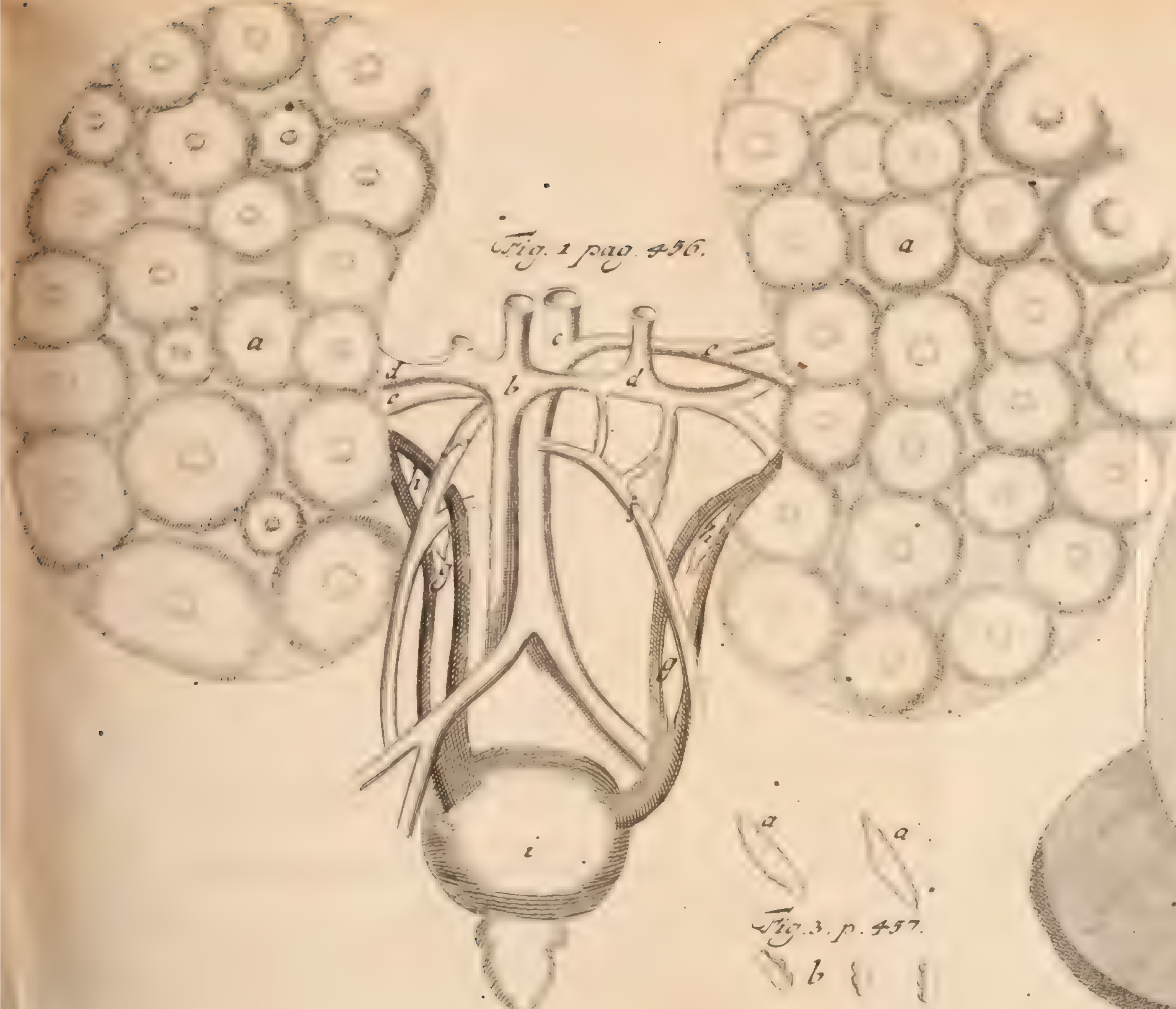
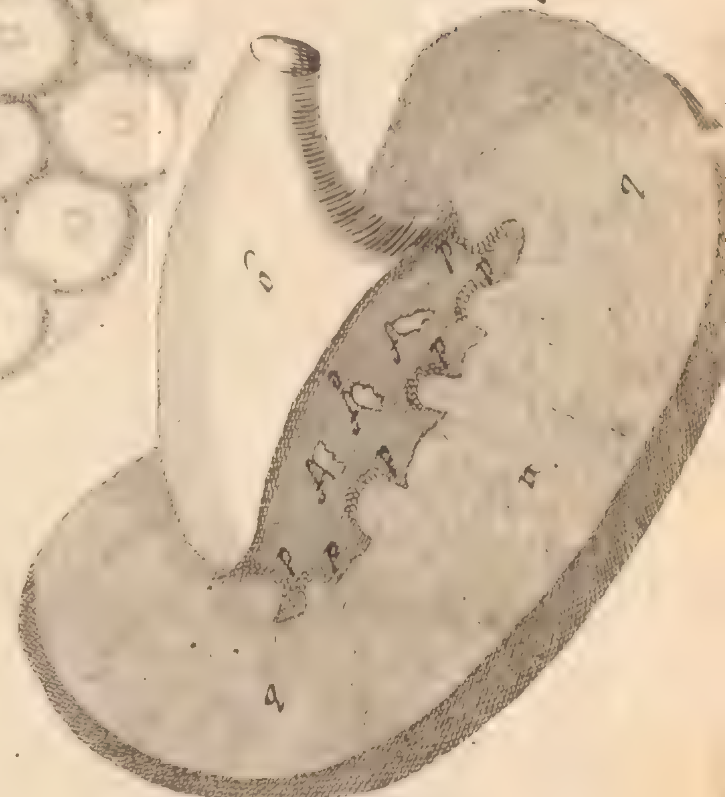

Fig. 3. p. 457.

Fig. 2. p. 456.

ierunt.

d. d. d. d. d. Papillæ, concretione calculorum tomentoſa obſeſſæ & circumcirca obductæ.
e. Peluis Renalis.
f. f. f. Lapilli in pelvi reperti.
g. Principium Ureteris.

Fig. 3.

a. a. Lapillorum forma, qui Ureteres utrinque obturabant.
b. Lapilli irregulares, in pelvi reperti.

(*Vide Tabul. XII.*)

(*Duisburgo Auguſt. Vind. d. 26. Apr. An. 1725. miſſæ.*)

OBSERVATIO CCX.

DN. D. JOHANNIS ADAMI LIMPRECHT.

De Veſpertilione Vivo.

CUm Berolini in ædibus Bingertianis veſpertilio temerè oberrans circa meridiem circumvagaretur, ſcopis & aliis quæ ad manus habebant inſtrumentis defatigabatur à domeſticis tam diu, usque dum laſſus in terram dejiceretur. Hic mihi offerebatur, quem absque cibo & potu in muſcipulo incarceratum per biduum detinui & die 22. Januarii 1724. præſente Dn. Johannne Matthia Bingerto Familiæ Regiæ Chirurgo Operationibus ſuis in ditionibus Brandenburgicis ſat celebri vivum & viribus nondum penitus exhauſtum filo diſtentum claviculis tabulæ anatomicæ infixis alligavi manibus, ut ita dicam, pedibusque, interea vocem edebat non latratui aut gannitui canum, ut Autores quidam de eo ſcribunt, ſed ſibilo murium ſimilem. Diu hoc modo extenſus in vivis manebat, donec tandem læſis cultro Anatomico vitalibus extremitates alarum verſus latera corporis ſui contraheret & ita vivere deſineret.

Brevitatis gratia hic loci referre omitto ea , quæ tam exterioribus quam interioribus priori ſubjecto mortuo conformia fuerunt.

Primò omnium in hoc noſtro conſiderabimus aures cum earum circumpoſitis in inſignem altitudinem aſſurgentibus ſuperadditamentis , de quibus ſingulare hoc annotandum , ea non tantum per diem illum quo laqueo collo circumducto ſpiritum vitalem amplius ducere ipſi interdictum fuit , ſed & per aliquot hunc ſequentes adhuc erecta remanſiſſe.

De Aurium numero in veſpertilionibus ſcribit Petrus Bellonius Cenomanenſis qui in Inſula Creta & in Ægypto peregrinatus multas veſpertiliones lactantes cultro ſubjecit Anatomico in Hiſtoria ſua de avium natura libro 2. Dari ex Veſpertilionibus quosdam qui quatuor haberent aures , cui conſentit Aldrovandus , Geſnerus & Jonſtonus , licet figura Geſneri non niſi duas oculis noſtris repræſentet ; in figuris Jonſtoni autem quatuor exprimuntur etiam in lactante cum tamen à quibusdam dubitetur an ulla ex fœmellis quatuor poſſideat. Verum enim vero ſignum diagnoſticum fœmellarum eſſe duabus tantummodo gaudere auribus conatur infringere Aldrovandus in Ornithologia ſua Bononiæ 1646. in fol. edita, ubi pag. 575. expreſſe aſſerit : *Obſervati mihi ſunt alii veſpertiliones fœmina & Mas vulgaris formæ , quibus binæ tantum auriculæ neque ita longæ erant ut ſuperioribus , eæque nigræ.*

Ego non niſi duas in ſubjecto hoc meo Maſculino inveni aures , & hoc quidem ſingulari caſu , licet primo intuitu cum aliis quatuor earum adfuiſſe certo certius judicaſſem. Inquirendo enim in majoribus vulgò ſed falsò dictis auribus longitudinem totius corporis , capite caudaque exceptis , referentibus , ubi in eis inveniretur introitus in meatum auditorium, ne quidem ullum in ipſis patuit foramen , id quod mecum pariter obſervavit adſtans Chirurgus Regius modo nominatus , qui vano etiam labore eundem introitum perquirebat. Quærant & alii nobis curioſiores an majora illæ à tergo mino-

rum

rum aſſurgentia aurium aſininarum ſimulacra proprium obtineant meatum auditorium.

Cur vero adſtent auribus magna illa eas à parte præſertim poſteriore includentia tantæ altitudinis ſuperadditamenta non immeritò quæritur? Reſpondetur à quibusdam: Ea eſſe loco tegminis ut aures in medio eorum poſitas ab injuriis aëris defendant. Sunt etiam qui dicunt, ipſos inter volandum præcipuè partes has ſuper aures aſcendentes aliquando demittere quodammodo ut vocem alterius veſpertilionis eò accuratius percipiant, eodem ferè modo, ut quidam ex hominibus manu cava auri admota deficienti auditui ſuccurrere tentant. Dn. de Muralto credit ad aërem benè reverberandum partes has aures transſcendentes adeſſe.

Dum vero Anatomici hujus in diſſectione Veſpertilionis & explicatione ejusdem oſſiculorum & muſculorum Curioſi Nomen occurrit fateri cogor me rationem ignorare, cur vox *Anthelicis* communi Anatomicorum ſignificationi contrario uſu in ejus obſervatione 48. Ephemerid. noſtr. Ann. 1. Decur. ſecunda inveniatur. Ita enim ibidem verba ejus ſonant de veſpertilione fœmella: *Aures amplæ, quarum anthelix oblongus ad aërem benè reverberandum.* Oblongitatem Helicis hic loci intelligendam eſſe Julius Caſſerius Placentinus in Hiſtor. Anatomic. libr. 3. de Auditus organ. tabul. prim. docet ubi expreſſe ſcribit: *Alæ ſeu pinnæ, auris circumferentia, vel etiam totius auriculæ circumductio* ἕλιξ *vocatur, inferior autem concham ambiens* ἀνθέλιξ. Eodem modo mentem ſuam explicat Anatomicus Ultrajectinus Isbrandus de Diemerbroeck. Anatom. libr. 3. c. 18. & protuberantiam exteriorem ambitum conſtituentem à tortuoſitate *Helicem* & alteram ei oppoſitam *Anthelicem* appellat.

Godofredus Bidloo Anatomicus Belga celebris in Tabul. Anatomic. XII. *Helicem* vocat auris marginem extimum & Johannes Gorræus Medicus Gallus in definitionibus Medic. Lutetiæ Pariſ. in fol. 1622. edit. pag. 16. in voce ἀνθέλιξ & in

Mmm 2 voce,

voce ἕλιξ rem totam ex Ruffo magis dilucidat pag. 159. *Helicem* aſſerente illud eſſe quod complet circumferentiam aurium & *Anthelicem* oppoſitam Helici partem, quæ in medio eſſet, concham vocari.

Cæterum in Veſpertilionis noſtri ſuperadditamentis illis aurium prolongatis & ſubtili cartilaginoſo ambitu circumdatis obſervanda quoque veniebant vaſa ſanguifera longitudinem membranoſæ ejus ſubſtantiæ perreptantia in qua fibræ ab infima ad mediam usque partem ſemicirculares, à media usque ad ſupremam transverſæ apparebant.

Pilos illos paucos longiores barbæ felinæ non abſimiles in hoc ſubjecto non obſervavi, mentum vero & utraque maxilla inferior ad tempora usque cinereis pilis circumdata erant, ſimili ferè modo uti ex Iudæis quidam barbam ſuam alere ſolent.

Narium foramina ut in vitulo oblonga, de quibus Jonſtonus meminit, aderant, ſuper naſum etiam locus depreſſus & ſub naſo extremitate ferè maxillæ ſuperioris duo monticuli. Integra facies una cum reliqua corporis anterioris parte fuſca.

Muſculi pectorales longi & carnoſiores. In Diaphragmate etiam nihil membranoſi, ſed totum erat carnoſum. Hepar magnum in medio abdominis ſitum tegebat inteſtina loco omenti, quod mihi liquidò non apparebat. Ciſtam ſuam magnitudine grani hordei non viridiuſculo, ſed incarnato quodam colore fel diluebat. Ventriculus vacuus vix amplior vicinis inteſtinis in hoc ſubjecto, quod per biduum inediam ſuſtinuerat, in conſpectum veniebat. Inteſtina quatuor ferè vicibus longiora reliquo corpore à clavicula ad oſſa pubis usque menſurata, lien valdè parvus, teſticuli ſatis magni, penis vero non ita rigidus ut in antecedente obſervatione annotatum fuit.

Ex iis quæ reſtant deſcribenda in ave non ave noſtra, quædam ſunt talia, quibus genuinum nomen imponere me multo diligentiores in naturali hiſtoria jam dubii hæſerunt. Quatuor enim videtur habere pedes, quibus tamen non incedit, hinc inter quadrupedes non refertur, pennis deſtituitur & tamen poſſidet alas, cauda gaudet qua volare creditur. Has modò enumeratas corporis partes, exceptis earum extremitatibus omnes & ſingulas membrana firmiter connectit quæ volando expanditur, & duplicaturas ſacciformes continet, quas tam ſub alis, quàm ſub cauda fœmellæ cujusdam exſiccatæ memoratis illis aurium ſuperadditamentis longioribus carentis clariori lumini diurno expoſitæ in domicilio Curioſi noſtri Friſchii Membri Societatis Regiæ Berolinenſis laborioſiſſimi quodammodo obſervare potuimus. Multiplex illud condendo furto aptatum receptaculum alius quidam amicus lardo impletum ſe obſervaſſe mihi retulit. Hinc beſtia hæc cujus lardi furacitas famoſa, à Germanis quibusdam non ineptè nominatur *Speckmaus i. e. lardi Mus.* Modum autem replendi ſacculos illos membranaceos Dn. Friſchius credebat eſſe talem: Res furtivas in ore eos primò abſcondere, poſtea mediantibus pedum digitis partim in ſacculum ſub barba illa Judaica latentem pedetentim promovere, partim cum ore ſuo in ſaccos reliquos majores, quorum orificia fures illi providi unguiculis ſuis, ſatis aperta tenere, tantaque prudentia ſeponere ſcirent, ne in uno latere pondus inæquale remaneret, quo volatus ipſis redderetur incommodus.

Extremitates, extra membranam ſuperius indigitatam, conſiſtentes numeravi quinque, anteriores duas, unam in unoquoque latere, unico ungue unco conſtantem acutiſſimo, quo parietibus ſeſe inuncare valent, poſteriores totidem, aliam vero figuram habentes, pedum ſcilicet, quorum unusquisque quinque digitis accuratè à ſe invicem diſtinctis, & ungue uncinato armatis ſeſe oſtendebat, quo extremitas quinta, cauda nimirum, inſtructa quoque erat, in

priore ſubjecto non inuncato curvamine ſed cuſpidatim deſinens.

(Berolino Auguſtam Vindel. d. 16. April. A. 1725. miſſa.)

OBSERVATIO CCXI.

D. JOHANNIS LEONHARDI FRISCHII.

De Veſpertilionum latibulis majoribus in montium ſpeluncis.

OMnibus conſtat Latibula Veſpertilionum, tam æſtiva quam hiberna, omnis generis foramina eſſe, majora, minora, quæ vel veteres muri, vel riparum præcipitia vel annoſæ arbores habent. Item rimas quaslibet in templis, cellis, rupibus, aliisque locis ſolitariis vel inacceſſis, ubicunque etiam aſſeres murum tegentes vel picturæ in atriis ſuſpenſæ ſpatium dant. Cauſæ etiam in promptu ſunt. Nam latibula amant, quia mures ſunt. Obſcuriora loca quærunt, quia in luce cœcutiunt. Sic ut quadrupedes mures ſive currentes quadrupedem catum etiam noctu hoſtem habent, ita hi volantes volantem, i. e. noctuam ſive ululam (quæ propterea à Gallis vocatur chat huant, catus ululans, & à Germanis genus quoddam earum Kautz, Käutzlein) propter quam receptacula talia quærere coguntur. Sed diverticula ſpatioſiora Veſpertilionum in amplioribus ſpeluncis montium vulgo minus nota ſunt, quia in paucis regionibus ejusmodi cavernæ ſunt, & ubi ſunt pauci eas perrepunt, & qui perrepunt veſpertilionum receſſus non obvios habent, nec eos propter contemptum & tædium ſtudioſe quærunt. Ex iis ipſis qui in ſcriptis ſuis magnarum cavernarum quas viderunt, mentionem faciunt, de Veſpertilionum tamen habitaculis aut nihil aut pauca addunt. Ut Tournefort in Acad. Scient. Pariſ. ad ann. 1702. egregiis obſer-

obſervatis in Labyrintho Cretenſi ſive magno Inſulæ Candiæ antro, tantum adjicit, quod ſit (une retraite des chauve-ſouris) diverticulum veſpertilionum. Nolui in horum numero eſſe, ſed hac occaſione obſervationes meas qualescunque doctioribus communicare. In Palatinatu ſuperiori inter Sultzbach, ſedem Comit. Palatin. & oppidum Altdorf, Reip. Noribergenſis Academiam, ſpecus eſt admirandæ vaſtitatis propter multitudinem cavernarum & angulorum, ut tempore belli ſæpe aliquot pagi vicini cum omni ſuppellectili, cum armentis & annona in eo refugium invenerint. Vocant illum vulgo Windloch, hoc eſt Ventoſum foramen, quia ſæpe ventus impetuoſior in orificio ejus oritur. Introitus per quem deſcendendum, eſt in planitie campi elevatioris, tam anguſtus ut vix uni homini commode pateat, in cujus ſiniſtro latere hiatus eſt exiguæ quidem latitudinis in ſuperiori parte, qua introitum ſpeluncæ attingit, ut hominis corpus vix delabi poſſit, horrendæ tamen profunditatis, id quod e lapſu injectorum lapidum in aquam, quæ in fundo ejus eſt, & e ſaltibus eorum in ſubjacentes rupes frequentioribus, facile conjici poteſt. Idem hiatus primaria etiam cauſa eſt venti, qui in orificio ejus interdum oritur. Saxorum immenſa ſeries, quæ hanc ſpeluncam facit & ſuſtinet, non horizontaliter, ſed fere ubique oblique & inclinata jacet. Hodegus meus accenſis facibus omnia mihi oſtendit, quæ in hujusmodi antris eſſe ſolent, & tandem etiam Latibulum Veſpertilionum, orificio latiori, ut irrepere potuerim. In hoc (1) pendebat horum animalculorum magnus numerus, ad minimum aliquot centuriæ, ea (2) fere diſtantia quam uniuscujusque expanſæ alæ faciunt, ut ſcilicet quodlibet ſine vicinorum incommodo abire & redire potuerit. Hærebant (3) acuta ungue unici digiti, quem in cubito utriusque alæ habent. Superior pars hujus latibuli (4) concava erat, ſed inæqualiter, & tam aſpero ſaxo camerata, ut in ſuperficie ejus ala utraque ſive alatus pes anterior μονώνυχος facile ubique invenerit quo figi poterat. Altitudo

titudo (5) hujus refugii ea erat, quæ illud ab utroque hoſte tutum reddidit, à vulpe ſcilicet, & à noctuis. Vulpes enim (6) Veſpertiliones in hoc antro perſequitur, & ſingulos, ſi qui in parietibus extra hæc caſtra quieſcentes hærent, ſaltu attingere & rapere tentat. Monſtravit mihi Venator, qui hodegus meus erat, veſtigia multa unguium vulpeculæ, quæ eo ipſo die Veſpertilionem in pariete adhuc pendentem ſaltibus compluribus fruſtra petiit. In caſtris vero eorum non poteſt eos videre, & ſi odoratum ſequitur (quem propter excrementa, quæ infra in hoc loco in magna copia jacent, facile habere poteſt) & eo usque penetrat, omnes tamen ſaltus ejus ibi debiliores ſunt, quia tantum in linea perpendiculari fieri poſſunt, iidemque propter tenebras incerti, & non tam Veſpertilionibus quam naſo & capiti vulpis metuendi. Noctuæ, cujuscunque ſint magnitudinis, quæ in hac ſpelunca conveniunt, mures hos ſic pendentes in laqueari domus ſuæ, non poſſunt attingere, ſi quæ propter varios hujus antri anfractus eo penetrare poſſunt: Nam volando non poſſunt introire, & ſi pedibus ingrediuntur, neque avolantes & alia latibula anguſtiora quærentes Veſpertiliones poſſunt perſequi, neque manentes in alto & ſuſpenſos abripere, quia cum corpus noctuæ volando elevandum eſſet, quod ſpatium anguſtius ibi perhibet & in volatu invertendum, ut unguibus aut roſtro eos apprehendere poſſet, ad quem motum neque oſſiculorum in alis juncturæ, neque nervorum in eis tractus, neque ipſe pennarum ſitus commodus eſt. Videmus quidem ardeam in venatione a falcone volatu ſuperatam interdum dorſum ad terram vertere, ut hoſtem roſtro excipiat vel ſtercore oculos ejus incruſtet, ſed corpore ſic inverſo ſtatim in alto aëre delabi incipit, corpus enim in hoc ſitu nulla avis in eodem loco tenere, nedum altius levare poteſt. Roſtra præterea noctuarum adunca non tam ad capiendam quam ad dilaniandam prædam idonea ſunt. Propter adventum meum & propter lucem, facisque fumum (7) major numerus veſper-

ſpertilionum fremitum illum ediderunt quem alias e ſingulis audimus, qui veſpertino tempore in æſtate circumvolant, eumque continuarunt quamdiu face mea turbabantur. Nullus eorum aufugit, nullum etiam vi dejeci præter paucos quos abſtraxi, ut eos extra ſpeluncam accuratius conſiderare poſſem.

Hæ obſervationes explicarunt mihi verſus Homeri difficiliores, qui ſub initium Odyſſeæ ultimæ leguntur:

> Ὡς δ' ὅτε νυκτερίδες μυχῷ ἄντρου θεσπεσίοιο
> τρίζουσαι ποτέονται, ἐπεί κέ τις ἀποπέσησιν
> ὁρμαθοῦ ἐκ πέτρης ἀνά τ' ἀλλήλῃσιν ἔχονται.

Difficiliores voco eos, quia plerique commentatores idem fateri coguntur, quod Jacob. Duport in Prælect. ad Theophraſti Characteres Morum cap. VI. ſcribit: Ego certe fateor hunc " morem atque ordinem τῶν νυκτερίδων, adeoque locum hunc " Homeri de Veſpertilionibus mihi plane veſpertinum, hoc eſt, " obſcurum videri, nunquam enim vidi Veſpertiliones hoc " modo catervatim ſedentes. Deinde quia hic locus varia " quorundam interpretatione confuſus eſt, ego hos Poetæ verſus ſic vertendos eſſe puto:

> Sicut quando veſpertiliones in ſpatia antri vaſti
> Stridentes volant, & quando quis eo delatus fuerit;
> Serie quodam ſuperius e ſaxo hærentes, alius juxta alium, pendent.

Hoc eſt, ut de applicatione hujus ſimilitudinis nil dicam, quando Veſpertiliones ſoli ſunt, & nec homo, nec hoſtis quidam eorum adeſt, circumvolant cum ſtridore in antri ſpatio majori, quamprimum vero aliquis eorum intrat, quem metuunt, receſſus ſuos & latibula petunt, in quo ſine ſtridore ſuſpenſi ſerie quadam in ſaxoſo laqueari arcis ſuæ hærent.

(Berolino Auguſt. Vind. d. 16. April. An. 1725. miſſa.)

OBSERVATIO CCXII.

DN. D. JOH. MAURICII HOFFMANNI.

De ſanguine ſeroque lacteo.

SAnguificationem, proprie loquendo, eſſe chyli albicantis in ſanguinem rubicundum transmutationem, a principio vitali potiſſimum factam, cooperante motu ſanguinis tam inteſtino, quam progreſſivo, viſcerumque chylum ſanguini exactius commiſcentium, aut utrumque depurantium & exaltantium, fibrarumque motricium apparatu organico, olim in ſciagraphia inſtitutionum medicarum docuimus. Eandem autem variis lædi modis in ſtatu præternaturali habitæ obſervationes loquuntur, quibus ſequentem memorabilem ſubjungere lubet. Nempe enim aliquoties in cachectico-ſcorbuticis perſonis ſanguini vena ſecta effuſo in ſuperficie mucaginem lactei prorſus coloris inhæſiſſe, ſed & ſerum, facta ſeparatione circumfluum, ſimili colore albicante conſpicuum fuiſſe; præcipue autem me ad contemplationem atque indagationem curioſam allicuit bis terve ſanguis in Illuſtri quodam Viro & cruſta lactea tectus, & ſero circumfluo lacteo inundatus, idque tunc potiſſimum evenit, ex quo inordinatæ vivendi rationi indulſerat, multiplici ciborum varietate ventriculum oneraverat, plenoque ſe proluerat auro; hinc enim non poterant non ſub diſpoſitione cachectico-ſcorbutica jam dum præſente, mucido-ſeroſæ chyli lymphæque particulæ in ſanguine copioſius confluere, hujusque confermentationem aſſimilatoriam præpedire, ac propter inductam ſimul ſpiſſitudinem ejusdem peridromum per viſcera & vaſa colatoria remorari, neceſſario hinc ſimul eveniente recrementorum turbata ſeparatione, motusque tonici in viſceribus & vaſis deficiente energia, ut adeo recenſita ſanguinis cruſta albicans, ſerique lacteus color præternaturalis, deficientis ſanguificationis ac

depra-

depravatæ luculentum ſignum merito cenſeri debeat, ſicuti Joh. Jeſſenius à Jeſſen in judicio de ſanguine vena ſecta dimiſſo erudite quoque aſſeruit, ſi ſanguis pallorem quendam & albicantem colorem præ ſe tulerit, indigeſtionis ſuſpicionem movere, eoque cruditatis majoris, quo ad lactis propius acceſſerit colorem; & D. D. Bruno in notis p. 174. idem effatum confirmavit exemplo præcipue feminarum ad cachexiam diſpoſitarum, quin imo jam olim Sennertus de ſcorbuto cap III. theſ. 7. in ſcorbuticis ſanguinem quaſi glutine albo obductum deprehendit & Med. Practic. L. VI. P. V. C. III. p. 244. in Juris Doctore ſcorbutico ſerum inſtar lactis candidum annotavit. Ceteroquin equidem bene conſcius ſum, in nonnullis, qui ventriculum laudabili nutrimento repleverunt, & finita digeſtione venam ſibi ſecari juſſerunt, ſerum vel potius chylum lacteum effluxiſſe, non abſimili modo ac Beatus meus Parens in cive quopiam Altorfino bibulo cereviſiam hordeaceam, quam ante ingurgitaverat, cum ſanguine emanaſſe viderat. Hinc etiam recordor ab Illuſtri ſummeque merito Dn. PRÆSIDE noſtro in Miſcell. Nat. Curioſ. Dec. II. An. IX. Obſerv. 231. ſanguinem album ob chyli admixti copiam & ſanguinis tardiorem motum, annotatum; ſimiliter a Carolo Raygero p. m. in Miſcell. Natur. Curioſ. Dec. I. Ann. VI. & VII. ex copioſiori alimento chylo ſuperfluo ſanguini non aſſimilato hunc lacteum colorem obſervatum fuiſſe.

)o(

OBSERVATIO CCXIII.

DN. D. JOH. MAURICII HOFFMANNI.

De pulmonum hydrope.

PErIlluſtris quidam Dominus, annos LXV. natus, diſpoſitionem cachectico-ſcorbuticam diu in ſinu quaſi foverat, atque inter alia huic malo familiaria ſymptomata, utriusque cruris tumorem œdematoſum ſibi imprimis moleſtum accuſabat. Hic autem poſt epotum diaphoretico-diureticum decoctum ex ingredientibus lympham mucido-viſcoſam reſolventibus & acrimoniam ſalinam attemperantibus concinnatum, pilulas purgantes ex hydropicis Bontii formatas, atque cum mercurio dulci, reſinaque jalappæ paratas, & extracto trochiſc. Alhandal ſtimulatas aſſumtas, tum tincturam antihydropicam cum tinctura millepedum juniperina & ſpiritu cochleariæ permixtam, remedia alia anticachectica uſu probata, & pulverem pepticum ex aromaticis, ſalinis, acribus & martialibus, ordinatim exhibita melius ſe habere cœpit, ſimulque ab uſu pediluvii cum foliis roriſmarini, ſalviæ, betonicæ, chamæpityos, herba ruta, ſerpillo, floribus chamæmeli, ſambuci, cum tantillo ſulphuris ac nitri in aqua chalybeata decoctis confecti, tumor œdematoſus notabiliter imminutus deprehenſus eſt, ſicque in ſtatu tolerabili aliquot menſes exegit PerIlluſtris Dn. Patiens. Appropinquante autem autumno de reſpirandi difficultate conqueri cœpit, atque eapropter juxta ſuum deſiderium ipſi præſcripſeram vinum medicatum ex radicibus enulæ, acori, cichorei, vincetoxici, trifolii fibrini, herba Gentiana cruciata, fumaria, ſcordio, centaureo minori, comis abſinthii, foliis ſennæ, agarico crudo, fibris ellebori nigri non præparatis, ſeminibus fœniculi, apii, cochleariæ, baccis juniperi, cortice Winterano, caryophyllis aromaticis, macere, cardamomo minore, limatura Martis puriſſima & tar-

taro

taro ſolubili compoſitam. Poſt hujus uſum tumor pedum œdematoſus nocturno tempore quidem ſubſidebat, diurno autem rurſus ſeſe attollebat, lympha viſcoſa, ſub perpendiculari inter ſtandum vel ambulandum corporis ſitu, non adeo promte per vaſcula ſua refluente. Per-Illuſtrem autem Dn. Patientem anxie affligebat dyſpnœa mox poſt ingreſſum in lectum, & primum ſomnum maxime ingraveſcens, poſt noctis vero meridiem ſenſim ſenſimque remittens, quod pathema cum paulo attentius expendiſſem, mox in memoriam mihi redibat, quod apud Riverium in Praxeos Medicæ L. VII. C. V. me legiſſe memineram, eſſe hoc pathognomonicum, & quo ſolo hydrops pectoris a cæteris difficultatis reſpirandi ſpeciebus diſtinguatur, ſignum; quando nimirum ſpirandi difficultas primo quoque ſomni tempore invadit, eumque intercipit, ac per noctem magis urget, procedente vero die denteſcit, ſicuti jam dudum Carolus Piſo de morbis thoracis internis a colluvie ſeroſa enatis idem exemplo confirmavit nobilis viri, qui, cum primus ſomnus eum de more teneret, tum ſubito ſuffocatio ſomno interrupto eundem excitabat, ut invitus e lecto ſurgere, & ſubito ad feneſtras cubiculi confugere, liberioris aeris, naribus apertis, captandi gratia cogeretur, nec minus hodie ex recentioribus Carolus Muſitanus in trutina medicinæ L. IV. C. III. frequentem & imminentem ſuffocationem, quæ primo ſomni tempore aggreditur, & de nocte magis urget, adventante die pedetentim lenteſcit, pathognomonicum eſſe ſignum, quo ſolo pulmonis hydrops ab empyemate & aſthmate diſcriminatur, confirmat. Eo magis ideo alia quoque ſigna, nunc recenſenda, penſitanda eſſe autumavi, quoniam memorem mihi vellicaverat aurem Sylvius L. I. Prax. cap. 50. §. 26. hydropem pectoris cognitu admodum difficilem eſſe ſcribens, & Riverius l. c. affectum hunc plerumque non agnoſci, & ex hiſtoriis a Schenckio collectis patere docuerat eundem non niſi poſt diſſecta cadavera hoc morbo defunctorum innotuiſſe. Recenſebo igitur ſigna, quæ partim in ſenſus ſe

 inges-

ingeſſerunt, partim conjecturæ artificiali ſe ſubjecerunt. Et primum quidem pulſus intermittens non erat, ſed inæqualis, validior ſemper in dextro, imbecillior in ſiniſtro carpo, ſæpius vermicularis, digitum heic intente, illic remiſſe vibrans, nonnunquam undoſus, cujus ictus ſub primo digito majoris erat impetus, quam ſub ſecundo; palpitatio cordis tunc præcipue advertebatur, quando iræ furore brevi Dn. Patiens exagitabatur, aut indignationem in adſtantes convertebat (quod utrumque ſæpe ſæpius obtingebat) tuncque ſimul reſpiratio turbabatur, certiſſimo indicio moliminum ſpaſticorum ſimul concurrentium, nam ceteroquin de die, animo & corpore ad quietem compoſito, reſpirationis negotium æquabile quoque ſuccedebat, niſi citatior ingreſſus idem intenderet, aut vice verſa thoracis verſus genua inflexio interciperet, a qua aliquoties maximum repentinæ ſuffocationis periculum eveniſſe recordor. Tuſſis ἄπτυστος plerumque ſicca audiebatur & ſi quid mediante illa explodebatur, inſtar glutinis tenax viſcidumque, coloris ſubobſcuro-cinerei conſpiciebatur. Appetitus integer vigebat, ideoque vires etiam aliquandiu conſtabant, bis terve tamen ex improviſo lipothymia Dominus Patiens deficiebat; aliquando appropinquante veſpertino tempore apoplexiæ non levia ſuperveniebant ſigna, eo magis metuenda, quia hujus affectus leviorem invaſionem æger jam dudum ſenſerat, & viginti quinque abhinc annis torturam oris lateris dextri cum paralyſi ſiniſtri perpeſſus erat, integritati tamen per DEI Gratiam ope medicamentorum tunc a me reſtitutus, ſubſidiariam demum operam contribuente Thermarum Carolinarum uſu. Urina plerumque lixivioſa conſpiciebatur, ſpiculis tartareis fæculentis non ſolum fœta, ſed & arenulis ſabuloſis ad fundum matracii ſubſidentibus, & in globum quaſi coëuntibus onuſta. Haſce namque per longum tempus cum urina excernebat, & quandoque propter eaſdem in renum pelvi tubuliſque excretoriis collectas, nephriticis paſſionibus quoque obnoxius fuerat. Tumor crurum

rum œdematoſus ulterius verſus femur protendebatur, inſimulque ſcrotum in amplitudinem inſignem protuberabat cum membri virilis retractione & abbreviatione, nec minus etiam ilia cum hypogaſtrio protuberabant; brachia contra atrophia flacceſcebant, manusque areſcebant. Nec vero tunc malorum finis erat; quin alvus etiam officium, niſi per interna purgantia laceſſitus, negligebat. Clyſterum enim injectionem & æger faſtidiebat & natura quaſi abhorrebat. Vigilatæ per aliquot ſeptimanas noctes & nutrimentum abſumebant, & vires attenuabant. Accedebat ulterius febris lenta, nocturno calore ſitim pariens, membraque plus æquo depaſcens, & quod dolendum maxime erat, anxietates præcordiales Per-Illuſtrem Dn. Patientem tantum non perpetuo excruciabant. Interea cum per totius morbi decurſum Idem Dominus ſub anhelitus difficultate ſolum de ponderis anguſtia preſſoria & gravitatis ſenſu, a jugulo per mediam thoracem deorſum exporrecto querelas habuerit, neutiquam autem inclinato corpore fluctuationem aquæ intus perſenſerit, nec juxta Hippocratem L. II. de morbis, aure ad latera admota ebullitio intrinſeca, veluti aceti ebullientis, percipi potuerit, opinio mea de pulmonum hydrope concepta ab adſtantibus & advenientibus in dubium vocari cœpit; quibus autem repoſui, ejusmodi fluctuationem & ſonum tunc quidem perceptibilem eſſe, ſi colluvies ſeroſa vel lymphatica in thoracis cavitate fluctuaverit, aliter autem rem ſeſe habere, ſi juxta obſervationem celeberrimi quandam Archiatri Romani Pontificii Lucæ Tozzi hydrops pulmonum obtigerit citra lymphæ ex ſuis ductibus effuſionem, nam tunc alium excogitandam modum eſſe, quo pulmo ſeſe ex his ærumnis expedire conetur, idque ſibi aliquando obtigiſſe experiri in quodam hoc genere morbi interemto, cui pulmo inerat tam ſero glutinoſo diſtentus tumidusque, ut univerſam thoracis capacitatem occuparet. Adeoque omnino in ea perſtiti animi ſententia, dyſcraſiam cachectico-ſcorbuticam, ſerum lymphaticum ſalino-

lino-mucidum ac viſcoſum tenaxque, prædicto per ductus lymphaticos reciproco commeatu, intra pulmonales veſiculas tubuloſque bronchiales ſenſim ſenſimque collectum & coagulatum, præcipuam affectus propoſiti cauſſam fuiſſe; num autem præterea forte etiam hydatides aut tubercula pulmonum ſuperficiem compreſſerint, aut concretiones polypoſæ intra cordis thalamos ſimul ſanguinis peridromum interceperint, aut intra mediaſtini celluloſum interſtitium glutinoſa colluvies ſimul collecta fuerit, in ſectione cadaveris indagare libuiſſet, ſi licuiſſet. Atque ita hucusque morbi ſat gravis ortum & progreſſum calamo, ſermonis interprete, deſignavi; ne autem inanis ſaltem ſpectator adfuiſſe, aut operam nullam præſtitiſſe videri poſſim, ediſſeram quæ primo ego ſolus præſcripſerim, dein in conſilii partes advocati Medici duo Excellentiſſimi ad reparandam ſanitatis jacturam peragenda eſſe reputaverint. Scopus ſingulis præfixus erat reſpirationi ſuam libertatem reddere, ſymptomatumque remotionem aut mitigationem moliri per cauſarum jamdum deſignatarum remotionem & correctionem. Et reſpirationi difficili relevandæ quidem præ cæteris opem ferebat mixtura ex gummi Ammoniaco in vino ſoluto, cum aquis hyſſopi, veronicæ vinoſa, oxymelite ſcyllitico, eſſentia croci & ſpiritu cochleariæ confecta ante decubitum nocturnum propinata, circa mediam noctem repetita, cui deinde alia incidentia & reſolventia ſubornabantur, e. g. Elixir antaſthmaticum Fürſtii, ſpiritus bezoardicus Buſſii, extractum incidens Stahlii, ſal volatile oleoſum pectorale ſingulare, liquor cornu cervi ſuccinatus. Porro ad imitationem Williſii pilulæ ex millepedibus, floribus ſulphuris & benjoini, itemque ſale volatili ſuccini cum terebinthina Veneta formatæ offerebantur, quibus pulvis Pompeji Sacci diureticus ab Excellentiſſimis Medicis Vratislavienſibus in eruditiſſimis ſuis obſervationibus de hydrope pectoris p. 52. propoſitus ſurrogabatur. Silentio prætereo martialia aliaque anticachectica uſu probata ſingulari ſtudio ordinata; nec immorabor

rabor pectoralibus congruis adhibitis recenſendis, ne pretium temporis inutiliter deperdam. Sufficiat memoraſſe, nec pediluvia, nec fomenta humida tumori pedum œdematoſo diſcutiendo paria fuiſſe, ſuffitus ſiccos cum gummi Anime tacamahaca maſtiche, gummi Juniperi, ſuccino citrino, ut & ſparadrapum ad exemplum Hartmanni ex ceræ ℥iiij. ſevi hircini ℥ij. olei roſacei ℥j. confectum, palliativam medelam præſtitiſſe. Tumoris ſcroti incrementum prohibuit cataplaſma ex cochleis cum teſtis ſuis contuſis, herba agrimonia, naſturtio aquatico, floribus chamæmeli, ſemine aniſi & farina fabarum cum aqua calcis vivæ compoſitum, cui poſtmodum ſubſtitutum eſt fermentum cum teſtis ſaltim cochlearum contuſis, ſcordio, naſturtio aquatico, alchimilla, floribus chamæmeli, meliloti, anethi, roſarum, maſtiche, myrrha, olibano, alumine crudo & farina fabarum in aqua calcis vivæ cum aqua ſambuci parata confectum, affuſo ſub applicatione ſpiritu vini camphorato. Alvi ſegnities tollebatur electuario purgante, cujus electuarium lenitivum Florenzolæ, palpa caſſiæ recenter extracta & paſſularum minorum in aqua fumariæ decoctarum, cum ſtimulo radicis Jalappæ & dacrydii roſati ingredientia erant. Purgatio & catharſis per alvum, quoties nec. ſitas eam poſtulabat, nunquam ex uſu pilularum ſuccedebat, ſed tormina cum abdominis inflatione inde eveniebant; potiuncula ſaltem ex reſina Jalappæ cum vitello ovi recluſa, & in aqua veronicæ ac meliſſæ diluta noſtram ægrique ſpem adæquabat. Vigilias nec pulveres cinnabarini & nitroſi abſorbentibus maritati, nec pulvis anodynus Ludovici, nec theriacæ cœleſtis, nec de cynogloſſa pilulæ, nec laudanum opiatum, nec externa hypnotica ſedare valebant. Anxietatibus nocturnis demulcendis, viribusque dejectis reſtaurandis pulveres cordiales & ſolares, analeptici, antiſpaſmodici, gelatina cornu cervi citrata, confectio Alkermes, confectio diatunicæ, cum aquis ſpirituoſis, conſimilibusque eſſentiis ſalutares ſuppetias ferre haud poterant. Aeſtum febrilem nonnihil

attemperabant emulſiones ex ſeminibus frigidis cum pulveribus antifebrilibus, abſorbentibus & ſalinis propinatæ. Sitim optime levabat decoctum ex radice ſarſæparillæ, chinæ, graminis, cornu cervi raſpati, ſantalo citrino atque corticibus extimis malorum citriorum in aqua decoctis parata. Atque ita aliquot transactæ ſunt ſeptimanæ, donec fatalis immineret cataſtrophe, quæ obtingebat die XXVII. Aprilis, ſiquidem hora nona antemeridiana, in puncto plenilunii, horrore febrili totum corpus concutiebatur, ſenſuumque tum internorum, tum externorum paulatim deficiebat uſus, ſole circa veſperam recedente ſphaceloſa putredo circa malleolos utriusque pedis ſeſe manifeſtabant cum ichoris fœtidi profluvio; inſequente vero die circa meridiem poſt varios hoſce morboſos caſus totque rerum diſcrimina Per-Illuſtris Dominus, Patronus per plures annos meus Gratioſus corporis exuvias terræ, animam autem Salvatori ſuo quam ſeriis precibus ſemper commendaverat, reddebat.

OBSERVATIO CCXIV.

DN. D. JOH. MAURICII HOFFMANNI.

De variolarum in facie deformitate præcavenda.

PLura equidem ab autoribus recenſentur topica ad variolarum cicatrices delendas, ac foveolarum veſtigia opplenda, profutura; ego duo ſaltem non adeo vulgata recenſebo. Primum eſt variolarum inauratura die X. XI. XII. quando areſcere incipiunt, inſtituenda, facie prius oleo amygdalarum dulcium moderate illita, auri puriſſimi foliis vel lamellis impoſitis, atque donec ſenſim decidant, intactis relictis, ſic namque aëris ambientis contactu immediato præpedito rubor cum areolis ſive foveolis complanatis mox diſparebit. Alterum eſt Linimentum, quod ex lithargyrii candefacti, dein

poſt

poſt refrigerationem in pulverem contriti ac in olla cum aceti roſacei juſta quantitate cocti uncia una & dimidia conficitur, & cum oleo roſaceo admixto ad deſideratam conſiſtentiam redigitur, cum pluma perdicis aut gallinæ aut columbæ dein tenuiter inungendum. Heic vero non poſſum non ingenue fateri, ſpem Medici utrumque hoc remedium aliquando eludere, in illis perſonis, ubi acrior ſalina vel acida dyſcraſia fluidorum catholicorum obſtat aut cutis textura tenuior obvenit, ut ob hanc cauſam cum tres Principes virgines variolis decumbentes ſimul curandas habuerim, duas a deformitate variolarum prorſus immunes, tertiam autem foveolarum impreſſiones aliquandiu retenturam prædixerim, quales tamen haud profunde excavatæ pulchritudinem non adeo ſenſibiliter læſerunt.

OBSERVATIO CCXV.

DN. D. MICHAELIS ALBERTI.

Transformatio Febrium una ſerie facta.

MOrborum Metaſchematismus in Praxi Medica haud infrequens eſt, dum modo acuti in peracutos, modo acuti in chronicos & hi in illos interdum convertuntur, adeo ut a priſcis temporibus ſeduli obſervatores hanc transfigurationem attento annotaverint ſtudio, quæ ipſa varietas ſolertiori animi applicatione omnino excipienda eſt, quo magis inconſtantes tales affectus ſua indole perquam ſunt intricati, inſuperque providam promerentur curationem: haud enim difficile, neque perinde probatis obſervationum ſectatoribus ignotum eſt, quod & quomodo ulla, quandoque etiam levi ἀθεραπέυσει hæc immutatio morborum contingere queat: interim etiam aliquoties evenit, ut ob diverſas cauſas talis palindrome ſua procedat ſponte, e qua diverſa cauſarum ſerie illam hac occaſione eminentem qualitatem exemplo aut ſpe-

cimine quodam Practico illuſtrare & confirmare placuit, quia inſuetudo ægrotandi ad mira & ſingularia ut plurimum morborum ſpecimina anſam præbet, adeo ut modo indicata qualitas ſub peculiarem ſcrutinii laborem vocanda ſit, quo ſufficienter innoteſcat, quam diverſæ mutationes in Oeconomia, vitam & ſanitatem humanam concernente, exinde oboriantur: hanc præviam meditationem clariorem reddet ſequens Caſus. Vir honeſtus quadragenarius Phlegmatico-Sanguineus à teneris ferme annis bona valetudine præditus, nunc etiam firmiori corpore inſtructus, ab aliquo tempore variis curis & turbis animi afflictus, inſuperque diætæ non æquè ordinatæ ob diverſas rerum œconomicarum viciſſitudines & ſollicitudines addictus, corripiebatur præterito anno 1724. media circiter æſtate potentiori inſultu febrili cum eximio animi angore & incidente corporis ſimultaneo languore, ita ut magnus æſtus, capitis dolor & anguſtia Hypochondriorum inter reliqua febrilia ſigna & ſymptomata primatum tenuerint: erat vero hoc febris ſpecimen tota ſua indole acuti typi, adeo ut rationis aberrationes per primum decurſum continuaverint: duravit vero talis febris per ſeptem completos dies ſine ulla excretione, acutis febribus competente, ſiquidem Urina flammea, ſed limpida per hunc terminum evacuata ſpem coctionis, imo reſtitutionis eluſit: interim accidit, ut ſeptimo die mediocris ſudor comparuerit, quo facto ſimul calor febrilis, qui huc usque nunquam ceſſavit, nunc deferbuit & intermiſit, ita ut per duodecim horas à febre velut liberatus comparuerit patiens, proinde vero contigit, ut hic affectus in intermittentem quotidianam mutatus fuerit, quæ ſub repetito ſpontanei, ſed anxii vomitus, & difficilioris ſudoris ſucceſſu duas perduravit hebdomadas; abhinc affectus in exquiſitam tranſiit Tertianam, quæ cum iteratis evomitionibus & ſudationibus ante dictarum qualitatum per tres perſeveraverat ſeptimanas, deinceps in intermittentem Quartanam, denique etiam in intermittentem Octanam præſens immutatus

fuit

fuit affectus, ſub quo confuſo proceſſu circumactus fuit terminus octo circiter hebdomadarum: præterea vero conſequebatur moleſta Purpura Urticata, quam vulgo vocant die Neſſel-Sucht, quæ iterum per bigam hebdomadum afflictum tenuit patientem, tandem per tres ſeptimanas conſecuta erat mitior Febris Lenta cum liberali & ſatis largo ſudore, donec peracto hoc temporis tractu per DEI bonitatem hic patiens integræ ſanitati reſtitutus fuit, adeo ut in omnibus functionibus, vitæ humanæ quadrantibus, nihil alieni expertus fuerit, neque ullis ominoſis morborum reliquiis laboraverit: illud interim ſub prædicti morbi exitu contigit, ut, (prout alias diuturnis & cum diſtincto gradu affligentibus, nec non vires valde deſtruentibus morbis familiare eſt,) pedes admodum intumeſcere & in ſuperficie latiores atque ominoſas ſanguinis ſtagnationes & vibices tanquam ingruentis ſphaceli prodromi ſubire ceperint, qualis tamen ſtatus poſt brevem temporis moram iterum ſine ullo damno evanuit. E reliquo neceſſe habeo, quo ſignificem quanta circumſpectione intricatus hic affectus debuerit tractari, quemadmodum pro ſingulari ſenſibilitate & debilitate ægrotantis leniſſima medicamina adhibita fuêre, unde ipſe eventus luculento probavit teſtimonio, quod omnino ſub Divina benedictione funditus confuſus hic morbus fuerit extirpatus, ſicut peritis arbitris abunde cognitum eſt, quam exquiſito moderamine illi in morbis tractari debeant, in quibus conſpicua adeſt inſuetudo ægrotandi.

OBSERVATIO CCXVI.

DN. D. MICHAELIS ALBERTI.

Scirrhus Uteri ſanguineus ſtupendâ & fœtidâ Uteri Hæmorrhagiâ ſolutus.

TUmorum morboſorum multitudo perquam notoria eſt, quos inter alios *Arantius*, *Fallopius* & *Ingraſſias* ita expoſuerunt, ut ſimul indolem illorum tumorum illuſtrare laudabili induſtria fuerint anniſi: inter alios ejusmodi tumores illi etiam admodum ſunt ominoſi, qui ex ſanguine generantur, ſive in epigeneſi, cum multo ſanguinis affluxu ſtipata, ſive in eximia & evidenti ſanguinis ſtagnatione, ſive in plenaria extravaſatione ſanguinis conſiſtant: quare etiam nonnulli horum ſanguineorum tumorum illa præditi ſunt qualitate, ut tamdiu ſine vitæ diſpendio continuent, quamdiu occluſi manent, quales vero minus perita manu aperti acceleratam inferunt mortem: viciſſim vero quidam talium tumorum ſponte perrumpentes & detentum cruorem eructantes afflictum ægrotum priſtinæ reſtituunt ſanitati. Hæc practica conſideratio ſequenti obſervatione Medica clarior evadet. Fœmina triginta quatuor annorum, in fœcundo matrimonio vivens nono puerperio ob varias animi ærumnas præmaturam Lochiorum ceſſationem experta erat, à quo tempore inſolitum, magis magisque vero increbeſcentem dolorem in Hypogaſtrica regione & quidem inter umbilicum & inguen dextri lateris ita ſenſit, ut intrinſecus hærentem affectum denotare potuerit: acceſſit etiam ut in affecta regione in abdomine latitans quidem tumor cum molliori renitentia, ad contactum vero doloroſus, percipi potuerit, qui cum tempore & majori mole & graviori dolore accrevit: interea vero, poſteaquam infans per annuum ſpatium lactatus, nunc ablactatus fuit, menſtruus fluxus jam ſubſiſtebat, prædicta vero afflictio majoribus increbeſcebat gradibus, ita ut moleſti ſangui-

nis

nis orgaſmi, appetitus & virium proſtrationes, contabeſcentia corporis, intumeſcentia pedum, impalleſcentia corporis, Hecticodea diſpoſitio, Hypochondriaca anguſtatio & ſuſpecta ponderoſitas in Hypogaſtrio conſequerentur: eructaverant vero poſt peractam aliquam commotionem corporis Hæmorrhoides profluvio ſanguinis ſatis conſpicuo, unde prædictus tumor cum reliquis indicatis ſymptomatibus minuebatur, qui tamen brevi poſt in priſtinum & ſemper majorem degeneraverat ſtatum, licet per dimidium annum Menſtruus Hæmorrhoidum fluxus recurrerit: contigit tandem ut nominata fœmina ob gravem iracundiam, ſimultaneam & enormem ſanguinis eructationem ex utero fuerit experta, quæ adeo ſtupenda fuit, ut in ſpatio octo dierum fermè viginti modii ſanguinis & extremè fœtidæ aduſti coloris materiæ evacuati fuerint: hoc ipſo enormi profluvio ad extremum ferme patiens fœmina fuit exhauſta, cum ſumma virium proſtratione, corporis contabeſcentia, emortuali quaſi frigore & rigore, pulſu debili, perturbato & intermittente, nec non Hippocratica facie: interea dum obitus hujus perſonæ ad extremum afflictæ expectabatur, præter omnium ſpem ex peculiari alma Divina providentia & bonitate ſub uſu Mixturarum & Decoctorum roborantium, mitius travmaticorum, reſolventium, uterinorum & balſamicorum ſucceſſivè in meliorem tranſiit ſtatum, ut de ſanitate impetranda major ſpes denuo concipi potuerit: & hæc bona valetudo ita etiam poſt paucarum ſeptimanarum ſpatium impetrata fuit, ut ſingulis negotiis ſuis domeſticis operam dare valuerit: abhinc etiam priſtinus ſuſpectus tumor & dolor in abdomine evanuit, & Menſes iterum ita effluere cœperunt, ut una ordinaria Menſtrua periodo ipſi quidem ſucceſſerint, altera vero Hæmorrhoides ſatis promtè ſatisque largiter emanaverint: imo contigit, ut hæc fœmina brevi poſt imprægnata fuerit, quamvis tribus prioribus factæ ingravidationis Menſibus Hæmorrhoides erumpere & fluere continuaverint, nihilominus hæc fœmina ſub multis odioſis animi

tur-

turbis & variis domeſticis adverſis & perverſis viciſſitudinibus legitimo partu vivum & vegetum enixa eſt infantem, qui cum ſua Matre naturali adhuc fruitur vita, adeo ut ex congrua hactenus commemoratarum circumſtantiarum collatione, facile inclareſcat, prædictum intricatum affectum non modo nominatæ indolis, ſed etiam per bonitatem DEI & naturæ robur funditus eradicatum fuiſſe.

OBSERVATIO CCXVII.

DN. D. MICHAELIS ALBERTI.

Hæmorrhoides Menſtruæ in puero decenni.

EAdem fœmina [a], cujus in antecedente obſervatione mentio facta fuit, inter plures liberos adhuc vivos, etiam puerum indulgentius educatum & multo victu ſaginatum, ſanum & integrum aſſervat, qui tamen paulo quietioris eſt indolis; hic jam ferme à duobus annis ſua quidem ſponte verno & æſtivo maximè tempore Menſtrua plane periodo, prævio Colico dolore conſpicuum Hæmorrhoidalem fluxum, per triduum durantem, expertus erat, quo peracto nihil inde adverſi ſenſerat, ſed adhuc bona valetudine gaudet: interea in hoc puerulo notandum eſt, quod ipſe à teneris multo oppletus fuerit victu & adhuc voraci diſtinctus ſit appetitu, deinde quod mediocri afflictione verminoſa laboraverit, quæ tamen parum moleſtiæ ipſi unquam faceſſit, ita ut ex Vermibus Menſtruum hunc ſanguinis fluxum deducere velle, non quidem rationi & veritati quadrare mihi videatur; porro hic puer quoad externum conſpectum paulo pallidior & turgidior comparet, interim ipſius Parens integra gaudet ſanitate, neque ulla eminet qualitate, ex qua per hæreditatem Hæmorrhoidales motus ex Patre in hunc natum propagari potuerint, neque Mater illo tempore, quo hic puer genitus fuerat, Hæmorrhoidales ſenſerat conatus: at enim vero hujus Matris Parens

Parens & Mater, adeoque hujus pueri Avus Maternus & Avia Materna Hæmorrhoidali laboraverant profluvio, ut nihilo minus hujus incongrui fluxus in hoc puero ratio in hæreditaria diſpoſitione ſatis conſpicue hæreat, quamvis longe adultior ætas Hæmorrhoidali quadret negotio, id quod fuſius præeunte Hippocrate & Stahlio in meo tractatu de Hæmorrhoidibus, conſentientibus *Frommanno* tract. de Hæmorrhoid. *& Franckenau diſſert. de Hæmorrhoid.* demonſtravi: & quamvis in hiſce *Ephemerid. A. N. C. dec. I. ann. 8. obſ. 22. & dec. II. an. 9. obſ. 124.* ejusmodi exempla de pueris Hæmorrhoidariis proſtent, tamen etiam hanc obſervationem addere placuit: illud interim hoc loco adhuc reticere nolui, quod præmonente *Hollerio* & teſtante ipſa experientia Hæmorrhoides, in tenellula ætate perrumpentes, haud provectiorem promittant ætatem, ſiquidem mihi adhuc biga exemplorum conſtat, ubi puella, quæ unà Rachitide laboravit, perpuſilla & quinque annorum nata, deinde etiam puerulus ex hoc præmaturo Hæmorrhoidum fluxu in Atrophiam, miſerandam contracturam & Hecticam inciderant, quo arduo & morboſo ſchemate etiam brevi occubuerunt: quales Hiſtoriæ Medicæ luculento confirmant teſtimonio, quod docente *Hippocrate* & illuſtrante *Stahlio* Hæmorrhoidalis fluxus certa ætate contingere debeat.

OBSERVATIO CCXVIII.

DN. D. MICHAEL ALBERTI.

De Hippolitho.

LApidum geneſis in diverſis partibus animalium vivorum multis jam comprobata proſtat Eruditorum ſuffragiis atque Exemplis, adeo ut præſenti obſervatione tantum veritatem lapidis in equo nati teſtari voluerim, ſicut ſatis diſerte & erudite de Hippolitho *in Miſcell. A. N. C. dec. I. ann. 5. obſ. 167.*

actum eſt ; & quamvis præterito anno honeſtus quidam Mercator hujus urbis, qui poſtea Hydropico obiit affectu plures calculos punicei coloris magnitudine differentes, quorum maximus minoris fabæ molem æquavit, per receſſum evacuaverit, qui quadantenus colore & duritie imo facultate tingendi cum lapide Bezoardico convenerant, quales lapides equidem non in fellea veſicula ſed in ventriculo genitos fuiſſe ob tres haſce præcipuas affirmo rationes : 1.) quia calculi à nudâ bile nati ut plurimum colore virideſcentes & conſiſtentia friabiles atque tophacei exiſtunt : 2.) quia tantæ magnitudinis calculi per Cyſticum & Choledochum ductum, ni disruptionem ipſis inferant, haud tranſire poſſunt, præcipue cum motus, quo mediante tales calculi per hoſce ductus transvehi & in inteſtinorum canalem promoveri deberent, neque in hiſce ductibus proportionatus, neque alibi ſufficiens, occurrat : 3.) quia nulla argumenta contrariantur, quin à priori & poſteriori, ex ratione & obſervatione, ſufficienter demonſtrari poſſit, quod & quomodo calculi in ventriculo etiam generentur ; tamen hoc loco nonnullas obſervationes à Dn. D. Neumanno, auditore quondam meo peraſſiduo, nunc Medicinæ Practico Freybergenſi Clariſſimo ad me tranſmiſſas communicare volui, ita enim ipſe ſuam recenſet Hiſtoriam. Ante aliquot annos hic loci in ventriculo equi octo annorum, aduſtioris coloris, ſub inceſſu facilè ſudantis, & quamprimum in ſtabulum deductus fuerat, mox decumbentis, tres calculi reperti fuerant, quorum maximus quinque libras cum quadrante ponderaverat & formam minoris capitis infantilis æquaverat, qui etiam in ſuperficie plurimum lævis, in illo vero latere, quo ventriculi tunicæ adhæſerat, paululum aſperior fuerat : colore eminebant hi lapides puniceo : reliqui duo plurimum rotundam monſtrabant figuram, ſicut icon picturâ exceptus & hac vice tranſmiſſus clarius demonſtrat : duo minores haud ponderati fuerant, quoniam unus illorum deliberato ſtudio diffractus eſt, quo illorum geneſis

neſis quadantenus compareat: inde etiam repertum fuit, quod una cruſta ſive lamella alteri adnata & circumducta fuerit, tandem in Meditullio delituit nucleus, ad avellanæ nucis magnitudinem veniens: reliqua in Germanica addit lingua, quæ etiam huic obſervationi inſerere volui. Der 3te und kleineſte von dieſen Steinen iſt damahls weggeſchencket worden: der gröſte aber wird annoch bey mir aſſerviret, worzu ſich, weil er extrem groß iſt, verſchiedene Liebhaber gefunden, ſintemahl, ſoviel uns wiſſend iſt, dergleichen in keiner hohen Kunſt-Kammer befindlich. Wie denn Valentini in ſeiner Natur- und Materialien-Kammer Libr. III. cap. 9. p. 437. zweyer Steine, ſo in der Straßburgiſchen Kunſt-Kammer aſſerviret werden, Meldung thut, davon der gröſte 90. Loth wiegen ſoll. Vermuthlich mag ſich dieſer Stein in Pferden generiren, wenn ſie von ſteinigten Waſſern trincken, die eine Ochram bey ſich führen, ſo die Digeſtion und reſolution der Speiſen verhindern, und dieſelben per calorem præternaturalem, welches das ſtete Schwitzen des Pferdes anzeiget, impaſtiren, coaguliren, und zu einer ſolchen dicken Maſſa machen, ſo nach und nach lamellatim ſich übereinander leget, und endlich lapideſciret, dergleichen Maſſa mir zu Handen gekommen, ſo ebenfalls aus einem Pferde-Magen genommen worden, ſie ſiehet aus wie Bimsſtein, iſt gantz leichte und porös, man kan auch drinnen noch etwas von dem verdauten Futter obſerviren.

Es iſt mir auch ein Stein von einer andern Art zugeſchicket worden, als ich nun ſelbigen exploriret, ſo habe ich die äuſſere cruſtam als eine harte rauhe Haut eines Meſſerrücken dicke befunden, die ſich ſchneiden ließ, und den Stein in ſich ſchloß, den man hingegen nicht ſchneiden konte.

Anno 1723. wurde mir auch ein anderer Hippolithus eingehändiget, welcher Menſe Novembr. bey einem ſchwartzen Pferde in inteſtino Colo gefunden worden. Es iſt dieſes Pferd einem Pacht-Mann, auf einem der Stadt nahe gelegenen ſogenannten Hormiſchen Vor-Werck, zuſtändig geweſen. Er hat dieſes Pferd

von einem Officier erkauffet, welcher ſolches mit aus der Polniſchen Campagne gebracht. Es hat dieſes Pferd ſtarck geſchwitzet, und weil es obſtructionem alvi pertinaciſſimam letzlich bekommen, iſt es auch davon crepiret. Es iſt dieſer Hippolithus gantz rund, ſo groß wie eine Schieb-Kugel, ſehr ſpongiös und hat viel Gruben äuſſerlich, in welchen noch Futter zu ſehen iſt. An der Couleur iſt er Leber-Farbe und nicht völlig lapideſciret; denn man kan noch als in einen Schwamm, wie an Bäumen wächſt, hinein ſchneiden. Nun weiß ich nicht, ob er innwendig zum würcklichen Stein generiret iſt, weil, wie bekannt, à nucleo dergleichen exſicciret und zum Stein worden. Er wieget 4. Pf. und 12. Loth.

Es wurde mir auch neulich ein Stein überbracht, welcher in der veſica urinaria einer Kuhe gelegen, wieget 6. Loth und ein Quintlein, an der Couleur gantz weiß, in der Form zwey Finger breit und ſieben Finger lang, iſt ſehr porös und mürbe, bröckelt ſich abe, wie ein calculus veſicæ bey einem Menſchen.

Aus einem Schwein iſt mir auch neulich ein Stein überſendet worden, welcher eine Oval-Figur, in der Gröſſe eines Tauben-Eyes, zwey quer Finger lang und Finger breit dicke, an der Couleur bräunlich, wieget 2. Quintlein und 6. Gran, hat in der veſica Urinaria gelegen.

OBSERVATIO CCXIX.

DN. D. JOH. FRIDER. BAUERI.

Regeneratio roſarum rubrarum ſpontanea in aceto roſarum.

ADeo abſcondita ſunt naturæ penetralia, ut ſæpius vera exiſtentia, ob ſummam eadem inveniendi difficultatem in dubium vocentur & a ſagaciſſimis Naturæ ſcrutatoribus pro non

non entibus habeantur. Simile fatum ſenſit miraculoſum illud myſterium, quo ſolertiſſimorum quorundam Phyſicorum indefeſſo labore eo res devenit, ut plantas ex ſuis cineribus iterum educere, vel ex cujuscunque plantæ ſemine ἐγχειρήσει quadam ipſam plantam reſtituere potuerint. Quam plantarum reſtaurationem non unus celeberrimorum Phyſicorum ob eam cauſam dubiam reddere auſus eſt, quod hoc labore permultum tempus conſumſerit & nihilominus oleum & operam perdiderit. Sic Nicolaus Eglinger Diſput. Baſil. Theſ. Phyſic. aperte fatetur, omnia hujus generis argumenta ſpecioſa fallibilia eſſe & quod ſi intentioni reſpondeant, caſu ſaltim hoc fieri. Alii, inter quos Riolanus, Rolfinc. Chim. L. VI. C. III. Billichius in Theſſalo in Chymicis redivivo, Freytagius Noct. Med. C. 64. & plures ſunt referendi, fabulis hanc de Palingeneſia relationem & nonentibus chymicis annumerandam eſſe, unanimi faſſi ſunt ore. Sed ipſa natura & tot Celeberrimorum Autorum autoritas pro re loquitur, dum ſæpius citra omnem noſtram ſpem & intentionem, absque omnimodo manuali labore, ſedula Natura ejusmodi egregium ſpectaculum oculis noſtris ſubjicit, prout de hac re citra jactantiam gloriari poſſum. Nec minus multi fide digni Autores Palingeneſiæ veram exiſtentiam teſtimoniis corroborarunt. Sic Horſtius Phyſic. Hippocrat. Diſſ. VI. Ath. Kircherus Mund. ſubterran. L. XII. Sect. IV. C. 5. Thom. Bartholin. de Nivis uſu, Thom. Browne de Religione Medici Sect. 47. Petr. Borellus Obſervat. Med. C. II. Obſerv. 21. & alii in eo conſentiunt, quod plantarum reſuſcitatio non vana ſit ſpeculatio. Imo, non ſolum artificialis regeneratio de plantis approbatur, ſed etiam de hominibus & animalibus ſimile quid refertur, quemadmodum citatus Borellus Cent. IV. Obſ. 62. Juſto fere liberalior ita ſentit. „ Sed quod omnem admira„ tionem ſuperare debet, id de hominibus fieri poterit, & „ in phialis licita necromantia, patrem, avum, atavum, to„ tamque proſapiam, imò antiquos Romanos, Hæbreos &

„ quemcunque volueris absque Pythoniſſa ad libitum accer-
„ ſeris cum propriis figuris, modo eorum cineres & oſſa ſer-
„ vaveris, aliaque majora quæ non adhuc revelanda eſſe exi-
„ ſtimo.

Hæc porro confirmat Nicolaus Franchimontius Proto-Medicus Pragenſis quodam experimento prodigioſo, qui in deſtillando oleo vitrioli & ſpiritu vini tartariſato, in recipiente fumum obſervavit oberrantem, qui poſtea figuram colubri viventis repræſentavit, & per duas horas in vitro permanſit, usque dum in ſpiritum urentiſſimum reſolutus eſt. Kircherus l. ſ. c. cauſam hujus prodigioſi phænomeni nec in oleo vitrioli nec in ſpiritu vini, ſed unice in ſemine ſerpentino vel huic vel illi ingredienti admixto quærendam eſſe perhibet, ita ut ovulum colubrinum ignis calore excitari cujusdam virtutis plaſticæ beneficio poſteaque in ſerpentis formam redigi potuerit. Hinc ulterius prædictus Autor argumentatur, quod ſi qui hujus rei experimentum juxta enchireſin præſcriptam rurſus tentaret, fruſtra laboraret, cum non omni tempore tale ſeminium inveniretur ingredientibus inſitum. Sed redeamus iterum ad Palingeneſiam plantarum. Ita refert citatus Kircherus T. II. p. m. 435. ſe tandem inveniſſe modum, quo plantam in vitro hermetice ſigillato ex ſuis cineribus excitaverit, & ad decennium ſpectandam exhibuerit, donec hyberno tempore vis vehementioris frigoris, phiala rupta finem ſpectaculi fecerit. Nec minorem meretur attentionem relatio Quercetani Hermet. diſcip. defenſ. contr. Anonym. Tr. I. C. 23. de Medico Cracovienſi, qui ex omnibus herbis ſpagirice cineres præparare potuit & ſolo vaſi admoto calore plantam, tam colore quam figura, viridi flori ſimilem reſuſcitavit. Equidem Freytagius l. a. hanc Quercetani obſervationem omni fide cenſet indignam & fabulis ac præſtigiis annumerandam eſſe putat, ſed experientia, utpote omnium relationum optimus interpres, Quercetanum ab hac acerba inculpatione optime liberat. Quærat aliquis quomodo plantarum regeneratio

neratio ſit fundata? Paracelſus, qui hoc artificium magnum appellat naturæ myſterium, in L. VI. de rerum natura, ad tria ſua principia, nimirum Sal, Sulphur & Mercurium provocat. Quod ſi itaque ligni carbones cum liquore & reſina hujus arboris, adhibito leni calore in mucilaginoſam maſſam redigantur, putat tria hæc principia, videlicet Sal in carbonibus, Sulphur in reſina & Mercurium in liquore, quaſi concentrata maſſam efformare, qua nova arbor iterum prodire poſſit. Hanc Paracelſiſticam procedendi methodum deſcriptam invenies apud Tackium Myſter. reſurrect. rerum p. m. 49. Juxta aſſertum plurimorum Palingeneſiæ defenſorum ſufficit ad unum ſaltim principium provocare, nimirum ad Sal omnibus vegetabilibus inſitum. In ſale, arte non omnibus nota, ex planta extracto, virtutem plaſticam latere, quæ leni calore excitari & formam plantæ, ex qua ſal fuit extractum, iterum reſtituere valeat, ſæpius citatus Kircherus pluribus demonſtravit. Hoc Sal plantæ eſſentiale Beguinus in Tyrocinio Chymico p. m. 18. ſeqq. vitam & eſſentiam plantarum nuncupat, &, ut hujus verba hic apponam, cit. loc. ita pergit. „Sales herbarum, præſertim calidarum, ſi certo „quodam modo & nobis cognito ſeminentur, alias produ„cunt ſuæ ſpeciei herbas.„ Huic adſtipulatur Unzerus in Oper. Chymic. Tr. de Sale p. m. 131. qui demonſtrat calcinationem & uſtionem plantæ eſſentiam non deſtruere ſed Sal, utpote vim & potentiam remanere, qua nova ſimilis planta produci queat. Quod ſi itaque his Chymiæ Magiſtris fidem attribuere non dubites, Sal cujuscunque plantæ & fruticis fundamentum eſt, quo ex rudi chao plantam naturali ſimilem iterum reſtaurare valemus. Verum enim vero, licet ad oculos demonſtrare poſſimus, Sal cujuscunque artificialis plantæ eſſe matrem, multum tamen abeſt, ut voto noſtro reſpondeat Sal ſpagirice præparatum, ut potius multo plura requirantur adminicula, ante quam finem laborum noſtrorum acquiramus. Modum procedendi cum ſale plantæ eſſentiali,

tali, multifarium Autores recenſent quemadmodum Harsdörffer in recreat. Mathemat. T. II. P. IX. ita procedere jubet, ut ſal cum ſpiritu & phlegmate alicujus plantæ ſolvatur & iterum coaguletur, poſtea maſſæ roris majalis certa infundatur quantitas & vaſe probe clauſo aſſervetur, quo facto, admoto leniſſimo calore, planta juxta omnes ſuas qualitates in conſpectum prodiret. Alium modum Tackius in Tr. Tumul. paupertat. deſcribit, ſcilicet ut ros majalis ex B. M. deſtilletur ad ſiccitatem, aqua deſtillata in phiala cum duodecim generis ſeminibus mixta, per duos menſes radiis lunæ exponatur, poſtea mixtura cucurbitæ immittatur & appoſito diaphano recipiente, radiis ſolis exponatur, quo peracto, fore, ut varii generis flores reſurgant. Digby in Tr. de plantarum vegetatione ſimpliciſſimum enarrat modum, quo nimirum certam urticarum quantitatem uſſit & ex hujus cineribus affuſa aqua lixivium præparavit, quod, frigori hyberno tempore expoſitum & congelatum, figuram urticarum, excepto colore exhibuit. Plura experimenta Palingeneſiæ artificialis collecta invenies in Georg Franci de Franckenau Tr. de Palingeneſia. Sed ne in campum alienum divagari videar, dum rem craſſis tenebris involutam perſpicuam reddere ſtudeo, aliam plane palingeneſiæ ſpeciem, ante oculos ponam, quam nec ars nec induſtria humana ſed ſola natura ſua ſponte produxit.

Paravi ante aliquot annos acetum roſarum rubrarum & poſt præparationem in nonnullis vitris aſſervavi, quorum unum, cum in locum obſcurum fuerit poſitum, à me plane fuit neglectum, donec præterlapſo anno præter ſpem ac opinionem in manus iterum incidebat. Vitrum cum a me adſpiceretur, en! in fundo duæ vel tres roſæ rubræ in conſpectum veniebant, quæ tam forma quam colore naturalibus roſis reſpondebant. Quod mirum, nec in eo ſedula natura quicquam omiſit, dum roſarum ſpecies, nimirum ſimplices & plenas, quæ tunc temporis aceti præparationi inſervierant,

viebant, quoad omnia ſua folia efformavit, eo ſaltim excepto, quod calycem cum petiolo, imò etiam ſtamina formare ex merito intermiſerit, cum ſola roſarum folia acetum fuerint ingreſſa, ſtamina vero una cum calyce & petiolo fuerint ſepoſita. Egregium hoc naturæ phænomenon omni attentione aſſervavi, eoque iterum per ſemeſtre ſpatium in ſcrinio ſervato præter jam recenſitas roſas iterum duæ novæ conſpiciebantur, quæ ſuperioribus in omnibus reſpondebant. Inſuper obſervavi cuticulam circa vitri orificium acetum contentum occludentem, ſed hujus non alia fuit facies, quam vulgarium illarum pellicularum, quæ haud raro in doliis vinum involvere ſolent. Minus conſultum mihi videbatur, hanc pellem, quæ parum ornamenti vitro conciliabat, e ſede ſua removere, cum verendum eſſet, ne roſæ vel turbarentur vel plane auferentur. Soli naturæ commiſi & intra duos menſes, id quod inutile velum mihi videbatur, ſponte locum ſuum mutavit & duas iterum roſas regeneravit, ita ut jam acetum diaphanum non ſine admiratione à me conſpiceretur. Sic octo roſæ tam ſimplices, quam plenæ intra duos annos in hoc aceto roſarum comparuerunt, quarum priores tres non ſolum figura ſed etiam colore cum floridis roſis conveniebant, poſteriores vero in eo ſaltim ab iis differre videntur, quod tanta rubedine non ſint exornatæ ſed pallidæ magis conſpiciantur. Quod ſi in rationem hujus myſterii inquiramus, jactator futurus eſſem, ſi hanc roſarum reſtaurationem meo labori adſcribere vellem, nec enim quicquam me contribuiſſe lubens fateor, præterquam, quod ab initio acetum foliis roſarum infuſum, radiis ſolis, diebus canicularibus expoſuerim, poſtea vero in loco temperato i. e. neque calido neque frigido vitrum aſſervaverim, ſedulo cavens ne ab importuna manu vel quocunque modo moveatur vel turbetur. Cum autem de hiſce regeneratis roſis vix aliquis exactam ideam ſibi formare nec etiam ab aceti roſarum præparatione ſimile quid ſperare queat, operæ pretium erit, ut in eo ad minimum curioſo Lectori ſatis-

faciam & vitrum has roſas continens, in æs inciſum ante oculos ponam. Vitri utrumque latus pictor oblique delineavit, ut omnia eo melius in conſpectum veniant.

(Vid. Tab. XII. fig 4. 5.)

OBSERVATIO CCXX.

DN. D. JOH. HENRICI SCHULZE.

Polypus ἄπους *œdematis & exulcerationis cum copioſo ſucci lymphatici effluvio cauſa.*

Circa initium anni cIↄ Iↄcc XVIII. Halæ Magdeburgicæ in noſodochio orphanotrophei Glauchenſis decumbebat adolescens vigeſimum annum, quantum memini, nondum emenſus, cui præter reliqua incommoda pedes & nates valde intumuerant, & in ſuperficie puſtulas magnas limpida gelatinoſa aqua repletas, contraxerant. Hæ quum indies augerentur a chirurgo tandem apertæ fuerunt, ut humiditas efflueret: medico, viro experientiſſimo mihique a multis annis amiciſſimo *D. D. Joanne Junckero* omnia artis præſidia ad hominem reſtituendum interea diligenter adferente, ſed nihil proficiente. Continuo enim manebat tumor, tantamque humiditatis copiam per loca a cuticula jam deſtituta effundebat, ut plurima lintea quotidie imbueret. Adeo autem nihil purulenti aut graveolentis habebat emanans humor, ut a puriſſima lympha nihil illum differre, quum vivum inviſerem, agnoverim: ipſe etiam chirurgus, qui puſtulas illas aperuerat, pro certo affirmabat, nihil præter limpidam puramque lympham a ſe umquam fuiſſe exterſum. Quum igitur morte auferretur miſer homo, ante laudatus medicus me benevole invitabat ut cultro viam ad indagandas morbi cauſas patefacerem. Diſſecui itaque, præſente etiam *D. D. Cramero*, nunc

practi-

practico Swinfurtenſi & multis medicinæ chirurgiæque ſtudioſis ſpectantibus, exanime corpus, in quo præter abſceſſum, multa uniformi cocta, ſed, quod mirabar, non fœtente, alba materia repletum, ad poſtremam pulmonum regionem ubi vertebris adhærent, latitantem, ſinuoſos cuniculos inter membranam thoracis interna ſuccingentem, cum qua dexter lobus firmiter coaluerat, extendentem, nihil omnino quod notabilem labem viſcerum teſtaretur, deprehendebamus, donec cor ipſum attingebatur.

Hoc vero nimis flaccidum externa facie, auriculas, dextram præcipue, valde turgentes oſtendebat. Mirabamur ubi interiora cordis patefacta erant, ſtupendos polypos radices ſuas circa cordis atque auricularum lacertulos agentes, indeque per omnia tam arterioſa quam venoſa vaſa cordi implantata ramos emittentes. Ut integrum extraheremus unum venæ ab inferioribus ſanguinem cordi advehenti innatum & præ ceteris inſignem, totum ejus canalem per longam inciſionem aperuimus, finemque tandem deprehendimus vix duorum digitorum intervallo ab eo loco ubi in ramos iliacos finditur. Nolo multis commemorare eundem polypum ramificationes ſuas dimiſiſſe per omnia illa majora vaſa, quæ ſanguinem ſuum ex jecinore collectum venæ huic cavæ infundunt: ſed feſtino potius ad exponendum monſtrum, quod ſe circa ipſam diviſionem venæ hujus offerebat. Nimirum hærebat hic concretum aliquod polypoſis per omnia ſimile, niſi quod ἄπους erat, admodum craſſum, &, ubi maximum erat, diametro cavæ fere reſpondens, ita ut cavitatem hujus canalis tantum non penitus expleret. Figura accedebat ad oſſiculum illud capitis carpionum, quod vulgo lapidem carpionum vocitamus, ſed magis, quam illud oſſiculum rotundum & plenum erat, cordiſque ut pingi ſolet ſimilitudinem aliquo etiam modo referebat. Nam ubi angulo iſti, in quo iliacæ venæ coeunt, inſidebat, levem quandam inciſionem, tamquam crenam, habebat. Lateribus venæ cavæ a parte poſteriore,

qua nempe dorſum reſpicit, ſeſe applicabat, ſine tamen coalitu, eoque loco habebat maximam tam latitudinem quam profunditatem ſuam: anterius non attingebat omnino canalis hujus latera, ita ut ſanguis adſcenſurus exiguo & vix quartam partem totius venæ capacitatis æquante ſpacio ſurſum evadendi locum hic haberet,

SCHOLION.

Quid bonum adoleſcentem in tam miſerum & immedicabilem ſtatum præcipitem dederit, equidem me non habere ſatis compertum fateor. Tantum accepi ipſum pueritiam & ineuntem adoleſcentiam non ſolum alacriter tranſegiſſe, ſed moribus etiam nimis ſolutis, ut ab omni cultura abhorreret. Ad meliorem mentem rediens abjecta priſtina feritate non ſolum compoſitiſſimis moribus fuit, ſed ad litterarum ſtudia ut ſero, ſic ſerio impetu delatus ſedentariæ vitæ totum ſe ſimul ac ſemel mancipavit. Relatum mihi eſt ipſum, quum ante annum iter aliquot dierum Halam faceret, idque valde frigida jam tempeſtate ſuſcepiſſet, offenſum dicacitate & improbitate eorum, quos itineris ſocios ſortitus fuerat, vix auſum fuiſſe e rheda, qua vehebatur, meritoria deſcendere & diverſorium ſubire: ut autem frigoris vehementiæ reſiſteret vinum aduſtum, copioſius forte quam par erat, bibiſſe. Utrum vero hoc diætæ vitio, utpote frigore ſanguinem ad interiora majoraque vaſa compellente & in iis cohibente, vini autem ſpiritu inſpiſſante & coagulante, mali ſui fundamenta jecerit, an aliæ cauſæ ſimul fuerint, id eſt in quo mihi nondum ſatisfacio. Illud certum eſt hominem ab eo tempore valetudinariam duxiſſe vitam, inque ſingulos fere dies omnia pejora facta eſſe.

Hoc autem extra omne dubium poſitum eſſe exiſtimo illum tumorem, qui nates primo deinde etiam pedes obſedit, tandemque magnas puſtulas aqua limpida plenas in ſuperficie

cie attulit; ex quibus apertis longo poſt tempore puriſſima lympha continuo emanavit; nullam aliam cauſam agnoviſſe præter hoc ipſum concretum polypoſum, quod viam ſanguini ab inferioribus adſcenſuro intercluſit. Scilicet jam diu notum eſt experimentum in tumorem œdematoſum attolli partem ſanguine per arteriam libere influente, per venam autem aliquamdiu conſtrictam aut arctius compreſſam reditum non inveniente: cui ſimilia præſtabat impedimentum in ipſa vena hoc loco obſervatum, quod quidem non penitus obſtruebat iter, ſed ita arctum reddebat ut quarta tantum pars totius canalis libera exiſteret.

Putavi autem hanc obſervationem non indignam quæ publice exſtaret, non ſolum quia œdematis pertinacis, ſubſequutæque exulcerationis cauſam haud certe vulgarem exhibet, verum etiam quia mihi inter tot obſervationes de polypoſis concretionibus paſſim inventis nullam videret licuit, qui polypum tam craſſum, eumque ἄποδα, a quopiam in vaſe quodam viſum commemoraret. Peculiariter autem me eo perduxit, quod vidi multos doctiſſimos viros dubitare utrum polypi in mortuorum cadaveribus inventi, in vivis & decumbentibus jam fuerint, cauſaque morbi mortisque inſequutæ exſtiterint: an vero iidem demum in anxiæ mortis articulo, ſubſiſtente jam & feriante ſanguine, enati fuerint & coierint. In hoc enim homine puto manifeſtiſſime elucere nexum illum inter venoſi ſanguinis impeditum progreſſum, ſubſequutumque ejusdem in extremis ſtagnationem lymphæque ſeceſſum: quæ quidem quamdiu adfuit (adfuit autem ante mortem menſibus aliquot) eandem adfuiſſe cauſam arguit.

Tandem quoque Viro experientiſſimo data fides me admonuit ut promiſſum ſervarem, tandemque cum ipſo communicarem quam publice pollicitus ſum* notabilem hiſtoriam

* *Bibliothec. noviſſima obſerv. & recenſ. pag. 204.*

ex pedibus ſtillicidii, quo ſuccus nutritius, laudabilis ad ſatis longum tempus e pedibus prorupit, donec morte auferretur ægrotus ille, in cujus cadavere licuit cauſam admodum mechanicam hujus ſtillicidii cultro anatomico detegere manuque contrectare, quantum memini à nemine umquam obſervatam aut litterarum monumentis traditam.

OBSERVATIO CCXVI.

DN. D. JOH. HENRICI SCHULZE.

De Spiritu vini tartariſato tincturam antimonii non extrahente.

QUum magnam commendationem ſulphuris antimonii aurati, tam illius quod primum cadit quam alterius, quod ſecundæ præcipitationis dicitur, legiſſem; idque ultimum, quum experiendi occaſio eſſet, in officina noſtra pharmaceutica, alias inſtructiſſima, deſideraretur: auctor fui pharmacopœo, diligentiſſimo ſuarumque rerum peritiſſimo viro, ut illius præparationem ſuſciperet, cui labori ipſe etiam, dum materia debito modo fundebatur & ad extrahendum ſpiritui vini immergebatur, per otium adſtiti. Quum materia per integram noctem convenienti calore in arenæ balneo commiſſa fuiſſet, nihil tamen coloris contraxit infuſus ſpiritus, ſed perinde albus, ac adfuſus fuerat, permanſit. Mane igitur ſequentis diei ad me mittebatur portio illius, quæ guſtui explorata ſatis & plus etiam acris erat quam quæ in officinis exſtat, tinctura. Quumque guttulam unam vel alteram ſuper planum effunderem, promte aufugiente & per auram diſſipato ſpiritu, remanebant cryſtalli micantes ſalini, aperteque teſtabantur tam ſaturatum ſpiritum eſſe ſalibus quam poteſt eſſe ſaturatiſſima, quæ dicitur, tinctura. Ipſemet pharmacopœus quum toties tincturam feciſſet, mirabatur

eſſe-

effectum, cauſam vero ſcite admotum conjiciebat in ſpiritum vini ſuper ſal tartari rectificatum, quem ſuperfuderat, quum forte alter per ſe rectificatus tunc non eſſet ad manus: me vero plane ſibi conſentientem habebat, quippe jam pridem perſuaſum colorem iſtum rubicundum, quem ſpiritus vini extrahit antimonio cum ſalibus calcinato affuſus non deberi ſulphuri cuidam metallico, ſed potius oleoſis ſpiritus vini partibus cum ſale combinatis. Plura non addo quum videam Exc. Dom. Lic. *Carl* id ſolide docere Ephemerid. noſtrarum *Cent. II. obſerv. CXC.* ad cujus confirmationem noſtram hanc experientiam nude ſubjungere viſum fuit.

Videant autem alii quam juſte prudenterque hodie quibusdam locis pro tinctura myrrhæ vel ſuccini extrahenda, jubentibus paſſim & efflagitantibus medicis, adhibeatur idem ſpiritus vini tartariſatus: aut ſaltem myrrha ante extractionem aliquoties liquore nitri fixi aut oleo tartari p. d. irroretur, tumque demum extrahatur. Eſſentia, ſeu tinctura, quantum ego experiendo didici, neutiquam ſaturatior hoc pacto impetratur: bene vero & omnino talis, quæ uſui externo balſamico in ulceribus tractandis omnino inepta ſit & noxia. Fateor rubicundiorem conſpici tincturam myrrhæ cum alcaliſato ſpiritu factam: unde aliqui eam ſaturatiorem eſſe ſibi aliisque perſuadent: ſed ſi quis alteri per puriſſimum ſpiritum factæ pauculas guttas tinctura antimonii aut metallorum inſtillet, quaſi momento exaltatur color & ex flavedine in rubedinem tendit, quum interim myrrhæ particulis nihilo ſaturatior facta ſit.

OB-

OBSERVATIO CCXXII.

DN. D. JOH. HENRICI SCHULZE.

De efficacia æthiopis mineralis in glandularum colli, maxillarum parotidumque tumore inveterato & fiſtula pone aurem ſananda.

ANno cIↄIↄccXV. ad finem labente Hala mihi proficiſcendum erat in patriam, ubi per pluſculos dies fruebar hoſpitio viri admodum Reverendi, quem ut alterum parentem ſemper colui, nunc ut ſocerum dilectiſſimum veneror. Ejus filia natu minima tunc duodecimum annum agens, variis catarrhalibus moleſtiis a multis annis divexata tunc & lucem ſolis & hominum conſpectum effugiebat, alteram ſibi intolerabilem, alterum ne moleſtiam crearet ingrato odore ſaniei flavæ, quæ ex ejus dextra aure continuo emanabat, non ſolum per meatum auditorium, ſed & per foramen pone aurem, ex quo in meatum poterat ſtilus intrudi. Glandulæ colli, maxillæ inferioris & parotides utrinque enormi tumore erant diſtentæ videbanturque omnino obduruiſſe. Nihil omiſſum erat, ut in filia ſenibus parentibus dilectiſſima, quod vel a medicis vel chirurgis proficiſci poſſe crederent: ſed exiguum conſequi licuerat operæ pretium.

Hoc rerum ſtatu in memoriam mihi veniebat æthiops mineralis, cujus multas laudes ab amico quodam in ædibus Hoffmannianis tunc familiari convictore, medicinæ candidato acceperam, nondum ipſe tamen experientia cognoveram. Ratus igitur idoneum huic inveterato malo fore iſtud remedium, miſſurum me medicinam pollicebar, ſed non ante ſumendam, quam pluvia tunc & inconſtans tempeſtas cum ſereniore & conſtantiore permutaretur. Halam redux circa novi anni initium transmiſi æthiopem ita præſcriptum, ℞. *Æthiop. min.*

min. ℥ſs. *pulveris cinnam. acut. Sacch. Canar.* ā ʒj. *Ol. Cinnamom. gt. IV. M. div. in 16. p. æq.*

Conditiones ſumendæ medicinæ has porro præſcribebam. Sumeret puella, ante uſum æthiopis laxantes pillulas omnino leniſſimas ad normam Beccherianarum factas. Sequentis diei mane adſumat doſin pulveris prædicti, idemque duobus ſequentibus diebus faciat. Poſt tres doſes ſucceſſive ſic ſumtas easdem pillulas ſumat, ſequenti autem die prorſus nihil medicinæ capiat. Tum ad uſum pulveris per triduum redeat, iterum laxet, unum diem quieſcat, ſicque deinceps pergat donec medicina ſit conſumta. Interea adjuvetur mercurialis medicinæ operatio regimine diapnoico & ſufficienti humectatione, in quem finem adjeci ſpecies pro potu conveniente ex ſarſaparilla, r. chinæ, bardanæ, ſcrophulariæ, polypodii, glycyrrhizæ, cort. aurant. culilabani, ſemine aniſi, cet. quem mane inſtar infuſi theiformis bibit, deinde, ulterius decoctis ſpeciebus, potum non ingratum adepta eſt pro ordinario ſumendum.

Tres menſes tranſigebantur inter ſpem ac metum: tandem vero ſignificabant læti parentes exoptatiſſimum medicinæ effectum, nec poterant ſatis demirari, qui potuerit medicinæ quantitas ad plenariam mali exſtinctionem adeo exacte determinari: brevi enim animadverſum eſſe, quantum glandularum tumor minueretur: ſed quum ad finem tenderet curatio etiam aurium fluxum omnino diſparuiſſe & fiſtulam pone aures coiiſſe. Nihil moleſti paſſam eſſe virginem, omninoque degiſſe, tamquam ſine uſu medicinæ fuiſſet, niſi ſenſibilis emendatio valetudinis vires remedii prodidiſſet.

SCHOLION.

Plures de efficacia æthiopis mineralis obſervationes ab illo tempore collegi. Sed quod eas nuper Candidato medicinæ permiſi, diſſertationi inaugurali *de Æthiope minerali*,

 medio

medio Octobris 1725. habitæ, inſerendas, merito abſtinemus a tædioſa repetitione.

OBSERVATIO CCXXIII.

DN. D. JOH. HENRICI SCHULZE.

De auris conſtitutione interna in ove ſurda.

QUum lanio Halenſis ovem, quæ ſæpe a grege aberraverat, quoniam vocem paſtoris non audiebat, mactaſſet, mihique tunc crebro pro ſectionibus in collegio anatomico partes animalium ab ipſo ementi obtuliſſet caput cultro rimandum, in eo ſequentia obſervavi. Meatus aurium repletus erat materia ceruminoſa valde diluta, eodemque modo, quem in hominibus aures manantes habentibus obſervamus, fœtente. Hanc cum eluiſſem, quantum poteram, integrumque auditus organon, una cum tuba Euſtachiana, a reliquis capitis partibus ſeparaſſem, ad interiorum progreſſus ſum ſcrutinium. Vidi itaque, quod me in maximam admirationem abripuit, membranam tympani utraque ſui ſuperficie, illa ſcilicet qua ad meatum auditorium ſpectat, & altera, qua cavitatem tympani obducit, obſeſſam quaſi verrucis capitula acicularum minimarum æquantibus, manifeſte vaſorum quorundam implicationes & conglomerationes præ ſe ferentibus. Similes quaſi verrucoſæ conglomerationes totum ambitum tympani cavitatis, quæ in ovibus ſatis magna eſt, inveſtiebant & per integram tubam Euſtachianam usque ad ejus orificium ſeſe offerebant. Interior hæc cavitas eandem ſordidam fœtentemque materiam, quæ in meatu fuerat, continebat, totaque ab ea repleta erat.

SCHOLION.

Verrucas primo intuitu mentientia hæc corpora veras fuiſſe vaſorum productiones & conglomerationes præternaturales

tales manifeſtum erat accuratius intuenti, ſed manifeſtius reddebatur, quia facili labore diduci poterant & explicari. Puto ejusdem indolis fuiſſe corpuſcula illa, quæ in membranis hydropicorum corporum, ut peritonæo, pericardio & pleura a quibusdam viſa & pro glandulis deſcripta ſunt. Equidem non valde repugnavero ſi quis conglomerationes hujusmodi vaſorum glandularum præter naturam factarum nomine & loco cenſendas putet, quum ſaltem effectum glandularum, nempe ſecretionem materiæ cujusdam, præſtiterint in hoc ſubjecto ovillo. Nullum enim mihi dubium eſt proventum materiæ illius ab his quaſi verrucoſis conglomerationibus dependiſſe, quum ſi omnino vellem eam a glandulis ceruminoſis dictis derivare, obſtet inſignis ejus copia in cavitate interna a me reperta. Ipſe quidem primo conſpecta illa ſuſpicabar forte tympani membranam fuiſſe perruptam, ut per foramen quoddam influere illa potuiſſet: ſed accuratiori examine omnino vidi illam non ſolum integram, ſed vel quadruplo naturali craſſiorem eſſe, nec aquam meatui infuſam & in eo ad multas horas relictam vel minimum penetrare posſe: unde nihil reliquum fuit unde ſcaturigo illius deduci posſet, quam ex his ipſis vaſorum conglomeratis ductibus & extremitatibus.

Nullus dubito quin etiam in hominibus enatæ ejusmodi vaſorum extremorum prolongationes & conglomerationes cauſa ſurditatis vel obtuſioris auditus exiſtant. Intime novi virum quendam cui admodum puero accidit, ut pila ex nive duriore ad ſiniſtram aurem fortiter illiſa, tunc quidem ſanguis copioſe efflueret & deinde profluvium materiæ fœtidæ aliquandiu duraret. Illi ab eo tempore usque ad viceſimum ætatis annum læſa auris ab auctumni fine usque ad veris jam adultioris tempora manavit ichore fœtido colore vitellum ovi referente, ſed conſiſtentia dilutiore, totoque illo tempore vel nihil, vel admodum obtuſe, illa aure audire potuit. Neque raro ipſi accidit ut moleſtum in ſummis faucibus guſtu

odoratuque ſenſum perciperet, cum pruritu & titillatione, eoque tempore mucum & ſalivam notabiliter flaveſcentem projiceret, ſine dubio ex interiori aure per tubam Euſtachii exoneratam.

Quid me nuper in hac ſententia confirmaverit, brevibus referam. Puer erat decem annorum qui quoniam audire non poterat, nec loquendi uſum habebat. Adhibitus in conſilium, aures explorare adgredior, idque ut ſine dolore & læſione facerem chartam mollem, in formam ſpecilli convolutam, adhibebam. Hanc cum extraherem non ſolum colore ſed & odore ſimillimam, paulo tamen tenaciorem ſuperius deſcriptis materiam ipſi adhærere ſenſi: quare ſollicitis parentibus ſpem feci fieri poſſe ut huic ægroto convenientium remediorum continuato uſu ſuccurratur. Dedi ipſi in hunc finem mercurialem medicinam blandiſſimam aperitivo-diapnoicam, per plures dies cum infuſo quodam continuo aſſumendam, cum prognoſi illa, ſæpius, poſt intervalla quædam, repetendam eſſe eandem curationem. Effectus primi tentaminis, DEO annuente, is fuit ut intenſiores ſonos & clamores nunc audiat, jamque voces quasdam & ſonos imitetur: ſperoque fore ut divini numinis auxilio plene convaleſcat, quod ſi ex voto ſucceſſerit integram curationem ſuo tempore exponam.

OBSERVATIO CCXXIV.

DN. D. JOH. HENRICI SCHULZE.

De ductu thoracico nova facilique encheireſi inveniendo.

QUum ſuperiore æſtate in theatro noſtro diſſecarem & demonſtrarem cadaver viri decollati, apertoque abdomine vaſa lactea per meſenterium pulcre conſpiceremus, lubido

bido inceſſit ductum etiam thoracicum in eodem ſubjecto demonſtrandi. Sed quoniam tunc quidem prandii tempus avocabat, laborem hunc aliquantiſper differre cogebar. Reverſus chyli quidem vaſa fruſtra inquirebam, omnia enim diſparuerant, ſicque ſimul omnis ſpes ablata erat ſecundum D. D. Henningeri deſcriptionem inveniendi, quod quærebamus. Sed nec D. D. Salzmanni conſilium, quo jubet vas lymphaticum magnum per venam emulgentem ſiniſtram decurrens inquirere, nunc exſequi licebat: non enim apparebat nobis illud vas quantumvis accurate quærentibus. Rem igitur alia via aggreſſus ſum. Inteſtina tenuia pleraque a nexu meſenterii liberata extra abdomen protraxi, & hoc facto cœpi meſenterium, qua parte colon in dextro latere adhæret, levi prius inciſione facta, digitis deinde caute ſeparare ſurſumque protrahere: ſic ſubito & cum aliquali impetu proſiliit qui antea ab arteria magna & vena cava ſuppreſſus delituerat ductus lympha albente mediocriter adhuc repletus, etſi triceſima a morte hora jam effluxerat. Conſpiciendum autem ſe præbebat inter aortam & venam cavam, accurate in illo loco, cui e regione vena emulgens ſiniſtra cavæ trunco jungitur. Cera deinde rubra repletum per thoracem ulterius eundem proſequi facillimum fuit.

Videtur ſane hæc enchireſis longe facillima, & non parum certior illis, quæ jam ſunt cognitæ & propoſitæ: neque deſpero fore ut ſæpius experiendo certiſſima reddi poſſit.

OBSERVATIO CCXXV.

DN. D. JOH. HENRICI SCHULZE.

De pinguedine bubonocelen mentiente.

IN eodem cadavere quum peritonæi proceſſus accuratius, & annuli ſimul rationes, ad doctrinam herniarum intelligendam, explicare conarer, tanta ſe offerebat in dextro latere craſſities & tumor proceſſus, molle corpus digitis premendum præbens, ut mecum omnes adſtantens crederent nos inteſtinum vel omentum intus deprehenſuros eſſe. Sed cum aperirem illico apparuit quantitas magna pinguedinis vaſibus ſpermaticis arcte intertexta & internata, ut non ſine magno labore ſeparari inde poſſet: peritonæi interiori lamina prorſus naturaliter conſtituta, nihilque relaxata. Hoc a dextris viſo etiam ſiniſtri lateris proceſſum aperui, ibique pariter pinguedinem, ſed longe pauciorem, vaſibus intertextam reperi. De cetero vir hic adeo non erat pinguis ut potius ſtrigoſis macilentisque mereretur accenſeri: quo magis illam pinguedinis in hoc loco collectionem adnotandam putavi, quum fieri poſſit ut illa non attentiſſimo imponat, herniamque ſuſpicari, ubi nulla eſt, inducat.

OBSERVATIO CCXXVI.

DN. D. JOH. HENRICI SCHULZE.

Obſervatio anatomica exhibens ſectionem puellæ cum hernia umbilicali natæ & ſtatim poſt partum mortuæ.

MEnſe Januario cIↃ IↃcc XXIII. in vicino pago naſcebatur puella, quæ magnum tumorem in abdomine habebat tunica tenui diaphana veſtitum. Quum ad ſepulturam huc defer-

deferretur, a parentibus venia impetrata eſt corpuſculum illud diſſecandi, quod præſente Exc. D.D. Bajero, Collega & fautore honoratiſſimo, multisque ſpectantibus philiatris feci.

Exterius tumorem magnitudinem pugni mediocris æquantem & circa baſin ſuam aliquantulum anguſtiorem deprehendimus, circa cujus baſin cutis & cuticula, ut reliquum univerſum corpus haſce partes habebat, deprehendebatur. Sed ubi ſe attollebat hic tumor incipiebat membrana diaphana, non valde craſſa, firma tamen, quam peritonæum fuiſſe deinde, ubi tumor diſſectus & cutis ſeparata fuit, manifeſte cognoſcebatur. Ad infimam oram hujus tumoris, qua regionem pubis ſpectabat, adnatus erat funiculus umbilicalis. Quum decuſſatim inciderem membranam, quæ tumorem cingebat, effluebat aquæ flaveſcentis & ſubſalſæ, quantum quatuor uncias æquabat. Jam ubi lacinias diſciſſæ membranæ diducere volebam, plerisque locis omentum ipſi adnatum videbam, in quo duo maxime notavi, quæ delectarent. Primum erat vaſorum ſanguineorum ſubtiliſſimorum copia & ornatus, alterum, quod prius ſpectaculum adjuvabat, aqua inter omenti duas lamellas incluſa, quæque efficiebat ut vaſa ſanguinea majora apparerent, meliusque cognoſcerentur: ſimulque Ruyſchii adſertionem, qua is contendit omento humano nulla foraminula ineſſe, egregie confirmabat. Præter omenti maximam partem, ſupra hepar præter naturam revolutam, integrum hepar tumori huic inerat, ſed a figura ſua naturali multum receſſerat globoſumque factum erat, pro ratione loci quem hic præter naturæ ordinem occupaverat. De reliquo nihil erat quod animadverterem in quo à ſtatu ſano receſſerat, niſi hoc quod folliculum fellis omnino vacuum & contractum inveni. Exigua etiam portio inteſtini jejuni in tumorem hunc illapſa erat. In ventriculo & liene, præter id quod ex ſitu aliquantum retracti erant, nihil ſingulare inveni: nec etiam in inteſtinis, niſi hoc unum quod inteſtinum ileon illo loco qui quatuor latos pollices diſtabat a cœco, appendi-

pendicem præternaturalem habebat digiti auricularis extremum articulum longitudine ſua æquantem, in baſi ſua inteſtinuli ipſius latitudinem bis ſuperantem, ſed continuo in acutum abeuntem, cujus apicem glanduloſa papilla quædam quaſi coronabat.

Hepatis ſitus præternaturalis diaphragma mirum in modum detraxerat, ut ſub eo retracto renes tamquam thecæ incluſi, toto fere corpore ſuo deliteſcerent. De reliquo nihil præter naturam renum infantilium aderat: ſed ureterum amplitudinem, quæ omnino æquabat ordinariam in adultis, admirabar, & quod ren dexter binos ureteres, alterum ex parte ſuperiori, alterum ex medio ſui corporis, dimittebat, ſibi invicem proxime junctos, & ad veſicam coaleſcentes, ſimplicique foramine lotium immittentes. Thoracem ob feſtinationem neceſſariam, quia ſepulturæ hora aderat, non niſi perfunctorie licebat luſtrare. Cavitas ejus multam continebat aquam, quæ pericardium etiam valde extendebat. Cor, pulmones & thymus nihil, quod præter ordinem eſſet, offerebant.

SCHOLION.

Erat puella hæc ordinariam magnitudinem in utero conſequuta, partuque non difficili excluſa. Obſtetrix & pater, præſentes ſectioni, affirmabant vivam fuiſſe in lucem editam, ſed momento ſtatim exſpiraſſe. Vero mihi ſimillimum videtur ideo eam communi aere non potuiſſe uti, quia diaphragma tantopere retractum ad reſpirationem peragendam non valuit officio ſuo defungi.

Ceterum veniam me facile conſequuturum ſpero, qui prolapſum hunc omenti & hepatis cum inteſtino herniæ umbilicalis nomine deſignavi, quum ſatis diverſa ſit herniarum, quæ adultis hoc loco accidunt, conditio; quam quidem hic indicare aut repetere non eſt neceſſarium. Retinui autem notum nomen, quia aliud non occurrebat commodius.

An forte, ſi puella vixiſſet, illa appendicula inteſtini ilei evaſura erat diverticulum ejusmodi, quale *Ruyſchius theſaur. anat. VII. tab. I. fig. II. & III.* ex hominum corporibus exhibet, & cujus ſimile mihi ante paucos dies demonſtratum eſt, quod lanio quidam ex ſue mactata extraxerat, indeque, ut inteſtina replere moris eſt, botulum effecerat, quem viro honoratiſſimo tamquam ſingulare & præcipuo viro dignum donum obtulerat. Adſerebat autem lanio hic id quidem in ſuibus rarum, ſed a ſe ſæpius viſum eſſe, artisque termino vernaculo vocari ein Dreyzack, ſcilicet a tribus extremitatibus quas farcimen inde confectum habet.

OBSERVATIO CCXXVII.

DN. D. JOH. HENRICI SCHULZE.

De femina ſtillicidio urinæ perpetuo laborante.

RUſtica mulier triginta duorum annorum ante biennium primum partum cum maxima difficultate in lucem ediderat, ex quo tempore urinam continere nequit. Ad me hac æſtate venit, quoniam audiverat ex alia ruſtica, quæ eodem malo laboraverat, illam meo conſilio, (dederam autem bufonem crematum ex collo geſtandum) feliciter convaluiſſe. Dedi ipſi idem remedium, ſed poſt duos menſes rediit, idque ſibi nihil profuiſſe retulit. Miratus ego effectum imparem, ſuaſi ut ſe inſpiciendam præberet, præſertim quum alium nævum indicaret, qui id efflagitabat. Exploraturus igitur meatum urinarium vidi ipſum penitus coaluiſſe, ut nec minimum ſpecillum intrudi poſſet. Cœpi igitur ulterius explorare vaginam, quum oculis meis viderem urinam inde effluere. Digito igitur intruſo cum os pubis ſuperaſſem deprehendi foramen tantum, cui anterior indicis articulus facile poterat immitti: cumque in illud foramen catheterem inducerem, paucisque momentis relinquerem, urina guttatim per illum ef-

fluxit, nullum ut dubium ſupereſſet de læſione continui quæ veſicæ in ſuperiori colli ejus parte acciderat.

SCHOLION.

Multis auctoribus, recentioribus tamen magis quam vetuſtis, innotuit veſicæ poſt partum difficilem in vaginam perforatio. Primus eorum, qui mihi ad manus ſunt, eſt *Felix Platerus obſerv. libr. III p. m. 787.* Poſt hunc *Henricus ab Heer. Obſ. I, 14.* notabilem hiſtoriam & notatu digniorem curationem exhibuit. Vidit eundem affectum *Timæus a Güldenklee* & *Mauriceau.* Copioſius de hoc argumento diſſeruit *Chriſtophorus Vœlterus*, in libro vernaculo quem *ſcholam obſtetricum* inſcripſit, *parte III. c. 8.* Exc. D. D. *Hilſcherus* peculiarem Jenæ edidit diſſertationem *de urinæ incontinentia ex partu globulis ligneis curanda*, inque ea caſum feminæ ruſticæ retulit, quæ cum hoc malo, & inſuper inteſtini recti in vaginam perforatione decem jam annis vixerat, quum opem ejus imploraret. Sed nullam videre adhuc mihi licuit obſervationem, ubi ſimul occluſio meatus urinarii fuit, ut in mea ægrota, quam dimiſi cum conſilio ut ſibi pateretur aperiri meatum, quoniam hoc prius non facto nullus aliis remediis ſupereſſet locus: quod quidem ſe facturam promiſit ſi prius mariti & amicorum conſilia audiviſſet.

Equidem illa abhinc non potuit adduci ut ſineret aliquid tentari pro orificio meatus urinarii recludendo. Pro certo tamen accepi illam hac æſtate uterum geſtaſſe & prolem feliciter eſſe enixam.

Hoc ipſo anno 1725. alia mihi femina obtigit eodem morbo laborans in qua manifeſtum fuit exploranti, vaginam in veſicam patere, ſed foramen illud altius, quam in præcedenti femina, inveni: meatum autem urinarium bene patulum. Huic globuli Hilſcheriani, quos ante duos menſes geſtare cœpit, in tantum quidem proſunt, ut per vaginam nihil effluat. Sed oportet ſphincterem veſicæ enormem in modum fuiſſe læſum,

quo-

quoniam ex meatu urinario continuo effluit lotium. Futuro vere, ſi DEUS vitam dederit, experiar quid in hac præſtiturus ſit bufo.

OBSERVATIO CCXXVIII.

DN. D. JOH. HENRICI SCHULZE.

De Cavitatibus ſive ſinibus oſſium capitis.

QUum ſuperiori anno medicinæ quidam candidatus ad me deferret cranium neſcio unde allatum, magnitudinis conſpicuæ, illudque accuratius conſideraturus ſerra diviſiſſem, id in admirationem me abripuit inſignis magnitudo cavitatum ſ. ſinuum oſſis frontis, ſimulque invitavit ut mihi ad ceterarum, quæ in capitis oſſibus reperiuntur, cavitatum contemplationem viam pararem. Paucis interjectis diebus commode accidit ut Per-Illuſtris S. R. J. liberæ Reip. Norimbergenſis Sapientiſſimi Senatus inſigni beneficio impetrarem cadaver virile in academiæ theatro anatomico publice diſſecandum: qua occaſione uſus omnia, quæ ad dictas cavitates pertinent, ſtudioſe tam in hoc recenti, quam in pluribus quæ ipſe ad manum habebam, & quæ *Excell. D. D. Trevv*, Phyſicus Norimbergenſis, benevole mecum communicavit perquiſivi. Quid tunc invenerim brevi poſt diſſectionem publicæ luci expoſuit D. D. *Sebaſtianus Reininger*, in diſſertatione ſua inaugurali *de cavitatibus oſſium capitis, earum vera conſtitutione, uſu & morbis*, edita 1722. menſe Junio. Ex qua jam quæ anatomen illuſtrare poſſunt excerpta dabo. Non inutilem hanc operam exiſtimo, quoniam ſatis certo ſcio plerosque paulo vetuſtiores anatomicos illas ita deſcripſiſſe ut in craniis e terra erutis aut coctione præparatis invenerunt, unde non pauca vel falſa vel obſcura de iis tradiderunt.

Ipſe ad præparationem omnium, quæ huc pertinent, ſequenti ratione me accinxi. Exempto cerebro & dura matre omnes deinceps partes externas capitis oſſa cingentes, quantum fieri poterat, removi. Ad cavitates aperiendas commodiſſime inſervivit inſtrumentum quo utuntur Chalcographi ad litteras in ænea tabula ſcribendas, cælum, ni fallor, Latini vocant: quo etiam utor ad auris interiora, præſertim canales ſemicirculares & cochleam, in duro oſſe petroſo detegenda. Ad foramina ſeu exitus ſingularum cavitatum ſeta ſuffecit. Poſtquam omnia in recenti præparato ſatis conſideraveram, ferventibus ſolis radiis expoſui, quorum ope cito exſiccatum fuit, unde poſtea pleraque foramina melius clariusque apparuerunt, ipſumque præparatum ad hunc diem bene durat, quantum conjicere licet diutius duraturum.

Os frontis, qua parte ad oculorum orbitam formandam interius reflectitur, atque naſi radicibus ſeſe accommodat, in plerique hominibus cavitates binas format, ſepto tenui oſſeo in medio diſtinctas, quæ, ubi mediocres ſunt, vix ulterius verſus tempora, quam medium oculi ſpacium, ubi orbitæ ſummus locus eſt, excurrunt. Altitudinem ab eo loco, ubi naſi oſſa apponuntur, metitus, pollicem æquare illam intelliges. In illo orbitæ angulo, qui ad nares eſt, cavitatis fundus eſt, & hoc loco fere oſſium laminæ a ſe invicem maxime diſtant: hincque anguſtior facta in canalem oſſeum definit, qui, ad medium oſſis ſpongioſi ſuperioris delatus, ibidem foramine, quod inter reliquas cavitates adhuc enarrandas ampliſſimum eſt, in narium meatum, non rotundo, ſed oblongo & rictum quendam referente, finitur.

Ea eſt conditio hujus cavitatis, ubi mediocris illa eſt. Dari autem longe majores in hoc oſſe, docuit me alius cranii inſpectio. Nam in illo a dextris quidem non excedit medium orbitæ ſpatium, ſed in ſiniſtro latere tam longe excurrit, ut ſupra orbitæ angulum externum demum terminetur, quod cavum duorum pollicum latitudinem plane æquat. Amplitudo

do tanta eſt, ut medii digiti articulum extremum facile capiat. Altitudo, inde a radice narium computando, a ſiniſtris quidem in ſummo excedit duos pollices, a dextris paulo minor eſt, ſic ut ſiniſterior omni intuitu anguſtior ſit dexteriori. Quo loco liceat notare, quod diligentiſſimus anatomicus *Raymundus Vieuſſens Neurograph. univerſal. lib. I. cap. 16. p. 103.* confidenter aſſerit, ſinum frontalem dextrum ſiniſtro *ſemper* ampliorem eſſe; id mirifice falſum deprehendi. Ex decem enim craniis, quæ hæc ſcribentes ad manum habuimus, duo tantum fuerunt quæ hujus viri adſerto convenerunt.

Sed non ſola hæc aderat in hoc cranio tam inſignis cavitas, verum alia pone iſtam, ampliſſima ſane, occurrebat, quam diligenter conabor adſcribere. A ſiniſtris terminatam fuiſſe prius deſcriptam cavitatem ſupra angulum orbitæ externum, modo indicavi. Ex hoc loco excurrens paries oſſeus medium criſtæ galli petebat, ſicque a cavitate anteriori hanc poſteriorem disjungebat. Ad tempora tam longe protenditur, ut attingat illum locum quo os frontis ſincipitis oſſa & ſphenoidei proceſſus, inter frontis & temporum oſſa aſcendentis, ſummum concurrunt. Decurrit autem ſupra totum orbitæ ſuperius tabulatum, ut omnia hic, usque ad cribriformium oſſiculorum finem interius conſpiciendum, cava ſint. A dextris hoc longior, quo brevior eſt in hoc latere prius deſcripta cavitas, apparet, & ad medium usque imperfecto pariete oſſeo diviſa. Ex utroque latere finitur in canalem magis magisque anguſtum, qui pone foramen prioris ſeſe exonerat in meatum narium, ita ut proxime adjacentis exiguæ cavitatis ethmoidea exitus eodem foramine obſervetur. Duplicem talem oſſis frontis cavitatem ſe vidiſſe etiam teſtatur Exc. *D. D. Morgagnus Adverſar. anatom. I. p. 38.* Sed & hic ludit naturæ varietas. Ex craniis, quæ præſto fuere, unum a ſiniſtris illam exhibet, in anteriorem inſtar duarum mamillarum oſſeo

ſuo pariete prominentem: alterum a dextris, pariete tamen non integro ab interiore diviſum.

Parietem intermedium, qui cavitates frontales in dextram ſiniſtramque dirimit, raro invenies medium tam accurate tenere, quin in aliquam partem valde inclinatus ſit, raro etiam ſine notabilibus curvaturis conſpicies. Cranium in quo tantum unica cavitas, ſine intermedio ſepto, fuerit, nullum equidem vidi. Sed ſeptum illud in medio perforatum, foramine quod piſum tranſmitteret, vidi in cranio ab *Exc. D. D. Trevv* mecum communicato. Id vero an patulo in vivo corpore, an membranoſo pariete, quod omnino ſuſpicor, clauſum fuerit, determinare nolim. Sunt etiam qui prodiderunt in unico tantum latere fuiſſe in altero nullam cavitatem: quod numquam videre mihi licuit. Equidem nolo fidem aliorum auctorum adſertis derogare: magnopere tamen vereor ut ſatis accurate omnes in hanc rem inquiſiverint. Dum enim cranii ſuperior pars, ut diſſectores ſolent, ſerra diſcinditur, ſæpe fit ut alterutra tantum cavitas in oculos incurrat, altero profundius latitante, quam ulteriori cura adhibita demum in conſpectum producere licet. Etiam illud non præter rem moneri poſſe exiſtimo, cum *Gabriele Fallopia* quosdam aſſeruiſſe nullas inveniri cavitates ubicunque in adulto homine ſe offert frons diviſa per ſuturam ſagittalem ad nares excurrentem. Hunc quidem laudatiſſimum virum hic errare jam monuit *Jo. Riolanus*: in cujus admonitionis confirmationem addere liceat in uno ex noſtris craniis, quod de feminæ provecta in ætate exſtinctæ cadavere eſt, illam ſuturam pulcre exſtare usque ad narium radicem conſpicuam, tamque laxam ut nullo negotio diſtrahi poſſit: ſed & cavitates frontales ſatis ibi eſſe magnas.

Unicum nobis videre & poſſidere contigit cranium, in quo frontalium æque ac ſphenoidearum cavitatum nec vola eſt nec veſtigium. In hoc oſſa dictorum cavorum ſedes præbentia & craſſiora ſolito & magis cavernoſa ſunt. Et in oſſe

qui-

quidem frontis id quod diploen vocamus inter utramque cranii tabulam fere unice heic apparet : in reliquo cranii ambitu parum conſpicitur. Locus ſphenoidearum cavitatum tenuiſſima lamella oſſea tectus eſt, qua deraſa omnia apparent intus cavernoſa: & in has tamen cavernulas eodem loco, quo in legitimas cavitates ſolet, foramen manifeſtum ingreditur, ſtilum tamen non profunde admittens.

Progredior ad cavitates ethmoidei oſſis, quæ profecto omnium maxime variant, ut vix duo capita reperturus ſis ſibi exacte hic ſimilia. Quo minus mirari oportet, ſi quosdam auctores, præſertim vetuſtiores, nihil de illis commemorare, ceteros illas, ut opinor, calvarias, quas examinarunt, ſequutos nihil vel reliquis, vel autopſiæ, perpetuo reſpondens tradidiſſe videas. Hanc naturæ inconſtantiam optime jam notavit celeberrimus ille Patavinorum Doctor *Jo. Bapt. Morgagnus adverſ. anatom. I. pag. 38.* qui, ut pluribus locis, Vieuſſenium tacite corrigit quod earum numerum ad ſex, tres ſcilicet in utroque latere cavitates, adſtrinxit.

Sed difficultatis non ultima res eſt in ſingulis quæ obveniunt craniis certo determinare ad quodnam os cavitates hujus regionis juſtiſſime referri debeant. Nam etſi illud ſatis firmum eſt in oſteologia frontale os totam ſupremam orbitæ regionem conſtituere: hique termini ſutura, ſatis in quibusdam conſpicua, indicentur: ejusque faciem internam, cui anterior cerebri portio incumbit, demta parte exigua, criſta nempe galli & cribro, usque in occurſum ſphenoidei oſſis protendi : haud tamen raro obveniunt crania, in quibus ita cavitates cavitatibus intermixtas & conjunctas videas, ut dubites omnino cui oſſi hanc vel illam potiori jure tribuas. Nos in deſcribendis illis ſequemur crania quæ clariſſimam earum faciem præ ſe ferunt.

Illud igitur caput, quod in publica anatome oſtendi, ethmoideas ſequentem in modum ſiſtit. Ablata oſſis frontis interna tabula, loco qui inter cribrum & os ſphenoides medius

dius eſt, a ſiniſtris erat cavitas inſignis duplex, nimirum oſſeo ſepimento per medium decurrente diviſa. Harum anterioris, quæ figuram irregularem, ſed ad triangularem, ratione baſeos latæ & fundi anguſtioris accedentem, habebat, parietem ſuperiorem adſcribo oſſi frontis: lateralem ſiniſtrum partim oſſibus papyraceis orbitæ, partim aliis minoribus cavitatibus ſ. cavernis anterius ſitis: lateralem dextrum ſepti narium ſuperiori parti. Exitus patebat ſatis amplus & oblongus circa oſſis turbinati ſuperioris medium illa facie quæ ad ſeptum narium ſpectat, adeoque foramini oſſis (quod in facie oſſis turbinati orbitæ oculi oppoſita hiat) correſpondenti ſpacio, nec multum impari rictu. Sed poſterioris figura pariter irregularis, ad quadratum vero magis accedens erat. Poſtremus paries huic erat oſſeum ſepimentum, quo a cavitate ſphenoidea ſeparabatur, eique oppoſitus alter, quo a ſocia cavitate, modo deſcripta, ſejungitur: ad orbitæ extremum finem quaſi ſaccum quendam dimittit, qui tam profunde deſcendit, ut a cavitate maxillæ ſuperioris non niſi tenui oſſeo ſepimento disjungatur. Hujus cavitatis foramen ad finem oſſis turbinati ſuperioris in meatum narium, ad fauces progredientem, rotundo ore hiat, quod facillime in oculos incurrit.

Hiſce duabus cavitatibus in eodem ſpatio a dextris tres reſpondent, quarum poſtrema ſiniſtræ per omnia ſimilis, ambæ anteriores diſſimiles ſunt. Media enim exigua peculiari foramine hiat in oſſis turbinati ſuperioris facie orbitæ obverſa. Altera rictu ſimili, quem in ſiniſtra cavitate huic reſpondenti deſcripſi, ſimilique loco ſe aperit.

Deſcripſi, ut potui, has cavitates, in quarum conſideratione forte mecum conſentiet B. L. dubium videri ad quodnam os majori jure pertineant. Mihi non injuſtum viſum fuit has ethmoideis relinquere, attamen vel admonitione hac ſeparare ab illis, quæ nomen hoc ſine dubio merentur. Sed inter has & cavitatem oſſis frontis ſupereſt in eodem capite alia non adeo magna, cujus foramen recta deſcendit, eademque, quo

major

major frontalis, in oſſis turbinati ſuperioris media facie orbitæ obverſa, exitum invenit: quam ſine hæſitatione fronti adjudico, quoniam ipſiſſima eſt illa cavitas quam ſupra tamquam oſſis frontis poſteriorem ex cranio, in quo ampliſſima & longiſſima erat, deſcripſi.

Pergo nunc ad exponendas ceteras inter orbitam oculi & ſeptum narium obvias cavitates, aut ſi mavis cavernas, quas oſſi ethmoidi ſine hæſitatione adſcribo, quoniam oſſibus orbitæ tenuiſſimis, quæ partibus a fronte & maxilla ſuperiori ad oculi hanc ſedem formandam concurrentibus interiacent, unice inſculptæ ſunt. In capite publice a me demonſtrato undecim erant a ſiniſtro latere, dextrum enim latus alius demonſtrationis cauſa non examinabatur. Ex his quinque una ſerie, inſtar loculamentorum, quæ reponendis mellibus apes ſtruunt, niſi quod quadrangulares erant, locatæ viſebantur: ſubque his ſextum aliquanto longius ſed figuræ quaſi ſemiovalis erat. Hæ omnes ſingulæque foramina ſibi propria habebant, nec unicam cum altera communicantem obſervare licuit. Patent autem parum a ſe invicem remota in oſſis turbinati ſuperioris parte ad fauces mox finitura, facie vomeri obverſa, duæ poſteriores & omnium infima ſolitaria: tertia, quarta & quinta (ab orbitæ imo ad faciem progrediendo) hiant in ſummo receſſu oſſis turbinati ſuperioris, qua parte illud orbitam ſpectat. Ceterarum quinque cavernarum recenſebo etiam foramina. Supra modo enarratas tres una ſatis magna eſt membranæ interventu penitus dviſa, ſic ut ſeparata hæc caverna foramine ſuo directe incumbat foramini alterius: has ſextam & ſeptimam computo. Juxta hanc, magis anterius ad oculi internum angulum, octava erat, quæ granum tritici oblongo ſuo cavo includere poſſet. Nona & decima ſatis magnæ non niſi exiguo ſepimento oſſeo & obducta membranula diviſæ ſunt, & immediate ſubjacent ipſi loco, quem caruncula lacrimalis poſt ſe habet. His demum undecimam annumeramus, quæ non conſpicitur niſi in fundo cavitatis oſſis

Ttt fron-

frontis, narium ſummo ſepto adhærens. Harum ſingula foramina hiant vel in canalem, quo frontales ſinus ad oſſis turbinati ſuperioris circiter medium, ut ſæpe monuimus, ad orbitam obverſa, ſe aperiunt, vel proxime ad latera ejus rictus.

Nimis longum foret, forte etiam nimis tædioſum, ſi omnium, quæ ad manus ſunt capitum receſſus pari cura exhibere & deſcribere vellemus: quare unius, præ ceteris nobis commodi, quoniam nulla vel coctione vel in terra corruptione vel minimum corruptum eſt (qualia fere crania ob rationes infra dicendas huic examini inepta ſunt) ſed ſimplici exſiccatione prævia ad durationem præparatum eſt. Id quum ceteras cavitates, præter maxillares, minimas, & has ſatis parvas exhibeat, etiam ethmoidearum noſtrarum unicum veſtigium exhibet, idque cum maxillari apertè conjunctum. *Verheyenus Tractat. IV. cap. XVI. p. 259.* numerum nullum determinat: quod vero ſcribit: omnes iſtas cavitates habere communicationem inter ſe, & cum cavitate oſſis baſilaris ſeu cuneiformis, id omnino falſum eſt ſi intelligatur de cavitatum unius cum altera, per foramina quædam, conjunctione: id vero de communicatione cum cavitate ſphenoidea nullo modo excuſari poteſt. *Vieuſſenium* in eo peccaſſe, quod ethmoideas cavitates certo numero incluſit, ſuperius monitum eſt: nunc aliud ipſius adſertum *Neurograph. univerſal. lib. I. cap. 16.* veritatis cauſa examinare jubet. Nimirum perhibet anteriorem utriusque lateris cavitatem quamvis bina foramina, ſeu ut ipſe loquitur, canales, habere, quorum uno cum maxillari cavitate, altero interiori cum ſuperna narium parte communicet. At vero nos ſingularum undecim foramina rimati invenimus, in nulla duplex vidimus. Communicationem maxillarium cavitatum cum ethmoideis anterioribus proinde tamen non negamus: nam locus, ubi frontalibus cavitatis exitus eſt, verticaliter imminet illi, quo ſe maxillaris in cava narium aperit: de quo mox dicendi locus juſtior erit. Forte

Vieuſ-

Vieuſſenius examinavit calvarias in quibus membrana narium omniumq; cavitatum interna obducens ablata fuit, ubi foramina multa in ſuperſtitibus oſſibus apparent, quæ antea membranis occluſa fuerunt.

His ſubjungimus cavitatum oſſis ſphenoidei deſcriptionem. Oſſis frontis tabulam interiorem eo excurrere, donec ſphenoideo, prope illum locum, quo nervi optici perforant, per ſuturam dentatam conjungitur, autopſia docet. Ille itaque locus, qui inter ſellæ ſic dictæ turcicæ proceſſum poſteriorem & hanc ſuturam eſt, plerumque cavus reperitur. Id quo ſe modo in capite nuper publice diſſecto habuerit, primo exponam, deinde quid in aliis obſervaverim, ſubjungam. Ablata tabula oſſis ſphenoidei inde a ſutura ad usque proceſſum, qui ephippium finit, ampla & profunda cavitas in oculos incurrebat, cujus longitudo ab ultimo receſſu verſus occiput, ad foramen usque in nares hians, unum pollicem geometricum duasque lineas perfecte æquat: profunditas erat octo linearum. Latitudo non eadem ubique. Namque in poſteriori parte, plus quam ad dimidium indicatæ longitudinis, unica tantum eſt cavitas, pollicem accurate æquans. A ſiniſtro autem latere protuberat cavitas alia, quæ oſſeo ſuo pariete ſphenoidei oſſis tabulam ſupremam non penitus attingit. Hæc ſi abeſſet tota cavitas quarta parte auctior foret. Indicata jam cavitas nihil aliud videtur eſſe quam quædam ethmoidea, quæ nimis longe ad poſteriora extenditur. Nam, ut dictum eſt, non tota adſurgit ad os ſupremum ephippii, ſed parvo quidem, ac notabili interſtitio hinc diſtat. Quod vero maxime admirationem meretur nullum omnino habet excretorium ductum. Nam cum aquam infudiſſemus, illaque per multas horas ſtetiſſet, ne guttula quidem unica effluxit. Membrana tamen pituitaria, velut aliæ cavitates, obducitur, inque membrana iſta notabilis arteriæ truncus, cera rubra repletus, cum ſuis ramificationibus cernitur: qui aperte communicat cum arteria quæ tunicam narium pituitariam

in ſummo faucium intrat. At vero hæc unica cavitas præternaturaliter formata fuiſſe omnino videbatur.

Re igitur vera tantum unica eſt in hoc capite ſphenoidea cavitas: quod ſæpius obſervavit *Excell. D. D. Heiſterus*, noſtræ olim, nunc Juliæ Academiæ Doctor celeberrimus, quoniam de hac cavitate ſic ſcribit *Compend. anat. pag. 18.* quandoque duplex eſt. Idem ſuo teſtimonio confirmat laudatiſſimus *D. D. Morgagnus Adverſar. anat. I. p. 38.* Habet autem hæc cavitas foramen ſuum in dextrum narium meatum, ejusque ſummum locum hians. Eſſe nobis cranium, in quo nulla adeſt cavitas, quum tamen foramina conſpici poſſint, data occaſione ſupra diximus. Aliud ad manus fuit, quod ſub ſella prorſus nullas, ſub loco, quo nervi optici penetrant, admodum exiguas habebat, vix piſi capaces, quarum foramen a dextris aderat ordinario loco, nullum a ſiniſtris. In multis aliis quæ adhibuimus, nullam videre licuit in duas partes accurate diviſam. Dextra fere in omnibus major ſiniſtra deprehenditur. *Verheyenus* videtur credere minores eſſe cavitates ſphenoideas ubi frontales fuere magnæ: ſed in illo cranio, ex quo frontales maximas deſcripſimus, has ſphenoideas ſatis magnas vidimus.

Verheyenus Tractat. IV. Cap. XVI. p. 259. adnotat ſe vidiſſe dextram cavitatem ſphenoideam ſubdiviſam per aliquod parvum ſeptum transverſum, e lamella oſſis inferiori emergens, at ſuperiorem non attingens: cui ſimile in noſtro quodam cranio reperimus: ſed hoc forte curioſius eſt, quod in aliquo deprehendimus ſeptum tenuiſſimum oſſeum, e lateralis exterioris lamellæ medio exſurgens & totam cavitatem dextram, ſi exiguam aperturam excipimus, horizontaliter ſecans atque dividens. Addendæ nunc ſuperſunt cavitates maxillæ ſuperioris, quæ a nonnullis auctoribus *antra Highmori* vocantur, non quod *Nathanael Highmorus* illa primus obſervavit, aut quod antrorum nomine illa primus inſignivit: utrumque enim

enim a magno *Veſalio de fabrica H. C. p. 49*, jam factum eſt: ſed forte quod aliquanto majori induſtria, quam priores, deſcripta pictaque *Corp. hum. diſquiſ. anat. p. 226.* illa dediſſe viſus fuit: etſi ſatis imperfecta eſt illa deſcriptio, quippe ne quidem meminit foraminis, quo in narium meatum hiat: ſolumque levitatis oſſium cauſa antra hæc facta fuiſſe arbitratur.

Maxillam ſuperiorem ex XIII. oſſibus componi res eſt ſatis nota: hoc tantum loco notamus, quoniam anatomici in numerandis illis non admodum conveniunt, nos illud par, in quo ſunr hæ cavitates, quartum vocare cum *Excell. D. D. Heiſtero Comp. anat. p. 20. §. 85.* Duo ſcilicet ſunt oſſa illa, quæ totam maxillam ſuperiorem conſtituunt, dentibusque omnibus ſuperioribus ſedes, quibus infixæ ſunt, præbent. Cavitatis parietes faciunt tabula oſſis hujus externa, quæ partibus mollibus variis buccam conſtituentibus locum, cui affigantur, fixum præbent. Quumque os hoc verſus tempora pari tertio, Zygomatico, jungatur, cavitas etiam usque ad locum conjunctionis hujus extenditur. Alterum parietem ſuperiorem dat oſſis hujus ad orbitæ inferiorem locum conſtituendum concurrens lamina, quæ cum oſſa ejusdem orbitæ, papyracea dicta; in quibus ſunt ethmoideæ cavitates, attingat, facile eſt ad intelligendum, quod ſupra monuimus, maxillarem & ethmoideas exiguis tantum ſeptis a ſe invicem ſeparari. Parietem tertium habent cava hæc laminam illam oſſeam, quæ meatum narium facit, cuique os turbinatum inferius adhæret. Hanc laminam non totam eſſe oſſeam, ſed parte haud modica, quæ ad oſſis ethmoidis confinia ſpectat, membrana tantum tegi, docet autopſia. Fundum cavitatis dat ſatis tenera lamella oſſea, dentium, quorum radices illam attingunt, præſepiola quaſi finiens. Haud modicam, ſed ſatis conſiderabilem hanc eſſe cavitatem ex indicatis terminis quilibet intelligit: pollicis extremum articulum facile abdi in illa poſſe certum eſt. Id tantum addimus, locum, quo illa incipit,

 eſſe

eſſe ſupra dentem caninum ſecundum, indeque eam usque ad maxillæ ſuperioris finem poſtremum late pandi.

Foramen hujus cavitatis, cujus beneficio cum meatu narium communicat, eſt in ſumma ejus regione, ubi os turbinatum inferius uni maxillaris oſſis parieti, quem antea tertium diximus, adnaſcitur & ad radices oſſis turbinati ſuperioris, medio ſpacio longitudinis, quam hæc oſſa habent, exit. Ipſius figura ovalis, capacitas tanta eſt, ut pennam anſerinam, qua ad ſcribendum utimur, mediocrem, ſi illa ovaliter compreſſa ſit, transmittere poſſet. Id foramen illam conſideratu dignam circumſtantiam offert, quod nimirum ſub ſe habet oſſis turbinati oblique ab anterioribus deſcendentem quendam proceſſulum, qui immediate ad finem ovalis oſtioli deſinit. Hæc loci conditio facit, ut ſtilus vel ſeta a frontalibus ſinibus demiſſa facile immittatur maxillaribus: & viciſſim e maxillaribus ſurſum protruſa ſeta facile ſubeat foramen directe ſuperpoſitum frontale. Quumque, ut ſtudioſe ſupra notavimus, ethmoidearum quædam cavitates anteriores foramine ſuo vel in ipſum frontalium canalem, vel prope ipſius exitum, pateant, viſum illud mihi fuit occaſionem errandi *Vieuſſenio*, cetera laudatiſſimo ſcriptori, dediſſe, ut perhiberet, anteriorem ethmoideam duplici foramine, altero in nares ſummas, altero in maxillares ſinus patente, præditas eſſe.

Qui capita ex terra eruta, vel coctione & membranarum ſeparatione præparata, examinant, non poſſunt hujus foraminis vel verum exitum vel juſtam magnitudinem, obſervare: quoniam parietis, qui meatum narium ab his cavitatibus ſejungit, pars magna membranacea eſt, quæ tunc ſeceſſiſſe debuit, ut magnum hic & inæquale foramen inter utrumque os ſpongioſum ſeu turbinatum, in medio parietis, adſit: quod tamen in illis, ubi omnia integra relicta ſunt, ſupremam totius cavitatis regionem occupat. Hæc eſt deſcriptio cavitatis maxillaris, qualem capitis in theatro noſtræ Academiæ publice præfecti & demonſtrati conſideratio ſuppeditavit. Non adeo mul-

multum, quod annotari opus ſit, aliorum craniorum conſideratio ſuggeſſit. Celeberrimus *D. D. Morgagnus Adverſar. anat. I. p. 38. VI. p. 116.* teſtatur, ſe in muliere quadam nullos omnino ſinus maxillares deprehendiſſe, quod rarius accidere ipſe agnoſcit.

OBSERVATIO CCXXIX.

DN. D. JOH. HENRICI SCHULZE.

De aneuryſmate verminoſo in arteria meſocolica equæ.

QUum ineunte anno 1725. equam ad labores ob ſenectutem jam ineptam levi pretio comparare liceret, rogantibus philiatris noſtris in theatrum anatomicum adductam ſclopeti ictu enecavimus, pluſculosque dies accuratiori ejus diſſectioni dedimus. Cujus quidem laboris ne pœniteret inter alia effecit illud aneuryſma, de quo titulus loquitur. Nam quum ex craſſis inteſtinis ampliſſimam & craſſiſſimam ejus partem, quæ inteſtino colo humano reſpondere videtur, ad examen accuratius revocaremus, ſecundum ejus longitudinem excurrentem arteriam ſatis craſſam animadvertere licebat: quam quum curioſius ſpectarem, in oculos incurrit aliqua notabilis ipſius dilatatio nucem juglandem cum viridi ipſius tegmine æquans, figuræ ovalis potius quam rotundæ. Hæc tactu explorata ſatis erat dura: quumque mirum videretur phænomenon arteriam intervallo trium digitorum ſupra & infra illam dilatationem abſcidi, totumque hoc fruſtum exemi. Flatus immiſſus per unum foramen cum ſibilo per alterum exibat: ſtilum transadigere ſine magno obſtaculo licebat, ita tamen ut mihi viderer quaſi per glomum capillorum vel lanæ illum ducere.

Ut itaque viderem quid rei eſſet, ſecundum arteriæ tractum & illud aneuryſma & ipſam arteriam aperui, vidique tunicam arteriæ in illo loco, ubi maxime erat dilatata, craſſitiem ſanæ partis ad minimum triplo excedere. Ubi omnino culter usque ad cavitatem penetraverat, oculis conſpiciendi ſeſe præbebant innumerabiles vermiculi quaſi capillares, aut pilo caudæ equinæ non craſſiores, mire inter ſe convoluti, digiti indicis articuli anterioris longitudinem æquantes, vitam motu reptatuque ſuo ſatis indicantes. Color ipſis erat rubens, microſcopioque viſi toti pellucebant, in altera extremitate aliqua nigredo conſpicua videbatur: hacque parte caput fuiſſe exiſtimabam. Curioſum erat ſpectaculam, quum conſiderarem mutuum tot animalculorum implexum: qua delectatione ut liberius fruerer, volebam integrum glomum eximere: quod ut facere aggrediebar novam admirandi materiam nanciſcebar, quum ſingulos quidem extrahere facile eſſet, univerſos loco movere non liceret. Cauſum hanc inveni ſubeſſe, quod illius dilatatæ portionis interior ſuperficies, non ſecus quam cordis ventriculi, lacertulis quibusdam erat inſtructa, quos vermiculi hi ſubierant, ipſisque ſic inhærebant, ut lateribus proximi, dum his quaſi fulcris ſuſtinebantur implexique erant, reliquis omnibus firmamento eſſent, ne poſſent ab impetu irruentis arterioſi ſanguinis loco moveri.

In ejusdem equæ ventriculo antea obſervatum ferat tuberculum aliquod, quod tantillum mobile ſub tunica rugoſa interiori jacebat, quumque aperiretur ejusdem generis vermiculis, pariter convolutis, repletum inveniebatur, prorſus intercedente nulla diverſitate, niſi hac una, quod non æque, ut illi ex arteria, rubebant. Ex hoc tuberculo, quod nucis moſchatæ ambitum æquabat, foraminula duo vel tria in ventriculum hiantia videre mihi viſus ſum.

Hæc intuitus evolvere cœpi auctores hippiatros, quotquot ad manus erant: ſed in nullum incidi, qui ſe ſimile quid

obſer-

obſervaſſe teſtaretur. Tandem incidi in celeberrimi viri *Frid. Ruyſchii* obſervationes anatomico-chirurgicas, qui *Obſ. LXIV.* vermium in arteriis equorum viventium pauciſſimis verbis meminit, eosdemque ad *pag. 61.* adjecta tabula delineat noſtris omnino ſimiles, niſi quod ſculptor in craſſitie denotanda aliquantulum exceſſiſſe videtur. Forte etiam Ruyſchius noſtris craſſiores obſervavit. Valde male me nunc habet, quod non ante ſeparationem anevryſmatis curioſius inquiſivi num qua darentur foraminula, ex quibus hi vermes in inteſtina exſpatiari, æque ut ex illo ventriculi tuberculo, poſſent: quod fere ſuſpicor, quoniam bis vel ter in canibus etiam obſervare licuit ad ventriculum ejusdem generis tubercula, quæ vermis ſingularis, in canibus quidem longior & craſſior, inhabitabat, foramine in ventriculum mira arte perforato, ſic ut admodum obliquo itinere poſſet in ventriculum irrepere. Dabimus autem operam, ut ſumtis pluribus experimentis de hac re certiores reddamur.

OBSERVATIO CCXXX.

DN. D. JOH. HENRICI SCHULZE.

Equiſetum, abortuum in integro grege crebrorum cauſa.

QUum ante non multos annos in quadam non ignobili Marchiæ urbe diſtrictus notabilis ad Havelam, virgultis fere tantum ſponte ſubnatis conſitus in pratorum legitimam formam redigeretur, lætiſſimus proventus equiſeti primo anno inſequuto ſuccrevit, paucis graminibus aliis intermixtis. Fœnum inde confectum horreis invehitur, inveniturque per hiemem pecori gratiſſimum pabulum. Enimvero grave damnum mox inſequutum eſt, quum ex gravidis, tam vaccis quam ovibus, pauciſſimæ evaderent, quæ non abortum paterentur. Ex

reliquo pecore nullum fuit, in quo animadverti ulla noxa, ab hoc pabulo illata, potuiſſet.

Veroſimile hinc fit equiſeto iſti copioſius ſumto illum effectum tribuendum eſſe. Illi ſaltem, quibus hæc experientia magno conſtitit, hinc didicerunt gravidos greges alio fœno paſcere: hoc autem, equiſeto permixtum, illis tantum ſuppeditare animalibus, quæ nulla fœtura impprægnata ſunt.

Poſſet aliquis hunc abortum pro epidemio habere, ejusque cauſſas aliunde arceſſere: & ſane, fateor, idem ipſe putabam, cum mihi illa res primo exponeretur: ſed poſtquam multorum affirmatione intellexi nec aliis gregibus in illo tractu id accidiſſe malum, nec aliarum domuum pecoribus, quam quibus id fœnum, equiſeto multo abundans, pro pabulo fuerat: in equiſetum non rejicere hunc effectum non poſſum.

OBSERVATIO CCXXXI.

DN. D. JOH. HENRICI SCHULZE.

Scabiei retropulſæ effectus, cultro anatomico detecti.

PRidie Kal. Auguſti M DCC XVII. juvenis XXII. annorum, Studioſi quondam Theologiæ, præſentibus medicinæ aliquot Doctoribus & ſtudioſis, diſſecui cadaver, in quo notatu digna ſeſe obtulerunt ſequentia.

Inciſis cum cute muſculis, ut abdominis pateret cavitas, ſtatim membranaceum quid, fœdis atro-cœruleis & lividis ſtriis totum repletum, offendebam, teterrimum odorem de ſe ſpargens, eratque quaſi flatu diſtenta eſſent membranarum interſtitia. Peritonæum ſenſeram me diſcindere ſatis craſſum: mirabar itaque quid rei novæ eſſet. Inquirendo vidi hoc eſſe omentum, peritonæo totum ex utroque latere agglutinatum, nec niſi vi inde abſtrahendum: ceteroquin vero penitus putridum.

Altius

Altius progreſſus inteſtina flatibus multisque liquidis diſtenſa deprehendebam. Ipſa vero nihil admodum ſanum oſtendebant, ſed crebris quaſi exanthematibus cæruleo-lividis per totum tractum ſuum erant in ſuperficie diſtincta.

Diſtincte ſingula viſurus obſtupui, ventriculum, hepar, lienem, inteſtinum colon & duodenum cernens adeo coaluiſſe & in una quaſi maſſa hærere, ut nullam eorum partem potuerim ſine cultro aut dilaceratione invicem diſtrahere vel ſeparare. Lien magna craſſitie & duritie erat, folliculus felleus craſſo & viſcido liquore repletus, inſtar ſolutionis gummi guttæ ſaturatioris: pancreas ſaniſſimum & quaſi unicum in toto corpore illibatum apparebat: renes flaccidi multoque ſero perfuſi.

Fœdiſſimus odor, utpote die fervidiſſimo & ex cadaveroſo corpore, impediebat plura ſcrutari diligentius, quare ad pectus feſtinabamus. Pulmones erant admodum inflati, externaque ſuperficies nihil mali jubebat de eis ominari. Liberi etiam jacebant, niſi quod dexter lobus pleuræ, per medium aliquod ligamentum membranaceum, laxe cohærebat. In cordis dextra auricula, ejusdemque ventriculo dextro, polypos tres non admodum craſſos inveniebam. Auricula vero ſiniſtra tam erat corrugata tamque exigua, ut juraſſes eam numquam, aut a longo ſaltem tempore non fuiſſe expanſam ut officium faceret. Videbatur quaſi appendicem habere exiguo canali tamquam iſthmo patentem ſuoque corpori annexam.

Hinc ad pulmones redibatur, quoniam inſignis acervus magnorum tuberum, circa bronchiorum principia, tactu ſentiebatur. Hæc penitius viſuri tracheam, quam altiſſime fieri poterat, præſcidimus, & totum viſcus exemimus. Erant autem illa tubera diverſæ magnitudinis, & tunicis membranaceis incluſa, quibus leviter remotis in quibusdam majoribus obviam prorumpebat materia copioſa alba, uniformis, inſtar gypſi aqua humectati, quæ in omnibus, quotquot aperuimus,

mus, ferme dimidiam partem conſtituebat: reliqui corporis ſubſtantia erat glanduliformis, quippe vaſa in iis conſpicua perreptabant aliqua. Aliqua horum tuberum continebant materiam magis craſſam, non effluentem, inſtar gypſi magis jam conſiſtentis. Magnitudo diverſa erat, & quum maximum eorum juglandem æquaret, longitudine etiam excederet; reliqua ſenſim minora cernebantur, donec ad avellanæ aut fabæ magnitudinem accederent. In pulmonum illa parte, quæ ſuperficiem conſtituit, talia nulla vidimus; ſed qua parte ad ſpinam incumbit bene multa aderant.

His viſis caput quoque luſtrandum ſupererat, quod admodum volebam, niſi mecum omnes ob intolerabilem fœtorem, rei hujus pertæſi fuiſſemus.

Hic homo vitam ſedentariam a multis annis egerat, ſcabie etiam humida diu & graviter vexatus fuerat. Hac ſimul ac ſemel externi remedii, proprio conſilio adhibiti, uſu liberatus circa veris ingreſſum, brevi poſt deprehenſus eſt male ſibi conſtantia verba proferens, ex quibus de mentis vacillatione indicium capiebant. Julio menſe, cum menſæ adſideret aliquid ſcripturus, ſubito percepit ſenſum quaſi igneum ex manus dextræ digitis ad caput excurrentem, toti brachio ſtupore inducto. Eundem ſenſum, a pollice pedis dextri ad caput evagantem, brevi poſt expertus eſt, ex quo linguæ ac mentis uſum amiſit, medicinarum uſu ſubinde reſtitutum quidem, paroxyſmis tamen hemiplectodeis crebro recurrentibus, quum ſcabies nullo ſtudio revocari ad externas partes poſſet; tandem convulſivi acceſſerunt motus & ſopor, per dies aliquot continuos durans. Appetitus inter hæc viguit, crebri tamen vomitus ac diarrhœæ fuerunt. Finem vitæ impoſuerunt vehementiſſimæ convulſiones in ſpaſmum cynicum abeuntes.

OB-

OBSERVATIO CCXXXII.

DN. D. JOH. HENRICI SCHULZE.

Obſervata in cadavere trimuli, variis incommodis tota fere vita ſua vexati.

A. d. VII. Septembris MDCCXVII. præſentibus medicinæ & chirurgiæ aliquot cultoribus, diſſecui ſalinatoris cujusdam filium, qui, vix ſemeſtri vitæ ſuæ ſpatio incolumi transacto, per duos & quod excurrebat, annos, continuo morbo decubuerat, tam variis ſymptomatibus ſtipato, ut qui ad medicinam ipſi faciendam adhibebantur, empirici & e plebe hominum medicaſtri, morbum alii faſcino tribuerent, alii dislocationem vertebrarum interpretarentur. Abdomen ſemper viſum fuit præter modum turgidum & tenſum, nates acutæ pendulæ, artus flaccidi & macie conſumti. Voracitas in eo notabilis ſemper erat, ſitis etiam perpetua, diarrhoeæ frequentiſſimæ, nec rari vomitus. Fæces, quæ rejiciebantur, intolerabili fœtore, multoque muco permixtæ ſecedebant, flatus nulli ſponte erumpere obſervati. Tuſſis continua infeſtabat, ſed quæ nihil fere ejecit; ſomno præter naturam, ſæpe per integrum diem, deditus fuerat. Ante obitum epilepticæ convulſiones diu graviterque miſellum agitabant. Plura de morbo ex parentibus percipere non poteram, nec de medicinis adhibitis certum reſcire, niſi quod chirurgus, neſcio quis, vertebrarum dislocationi mederi magno molimine conatus fuerit, inductus, ni fallor, ad hanc ſuſpicandum, quoniam abdominis immodica inflatio anterius incurvatum pauliſper infantem reddiderat.

Ad ſectionem vocabar, quia parentes certiores reddi cupiebant, utrum vere a vertebris luxatis morbus exſtiterit, quod omnino præter rem creditum fuiſſe conſpiciebatur.

Juvabit tamen recenſere, quæ ſingularia in hoc cadavere nobis obtigerunt. Externus abdominis color lividus apparebat, & ad cœruleum vergens, quem a transparentibus per cutem, valde extenuatam, abdominis muſculis fuiſſe, ſectione ipſa & cutis ſeparatione clare adparebat. Sic diſſectis cum tendinibus muſculorum abdominis integumentis, magna vi erumpebant inteſtina flatu turgida. Omentum requirentes exigua reperiebamus veſtigia ejus, nempe convolutam tunicam exſanguem, ſupra colon reflexam. Mirabamur inteſtinorum diſtenſionem, quippe colon, ubi manu flatus repreſſeram, & ad digitos meos metiebar, latus ſuperabat tres latos digitos. Jejuni etiam portionem, quæ maxime videbatur extenſa, ſimiliter dimetiens, latitudinem duorum digitorum, indicis nempe & medii, æquare deprehendi. Erant vero ab hac extenſione juga interna hujus inteſtini adeo extenſa, & in cavum inteſtini ſpacium alte exſtantia, ut valvularum, contentorum progreſſum morantium, ideam facile animo valerent ſiſtere. In meſenterio mirabar non adeſſe valde induratas aut mole auctas glandulas. In pelvi abdominis erat colluvies quædam ſeroſa, conſiſtentiam fere purulentam adſpectui præbens, ſed ſpongiam promte ſubibat. Hepar ſatis ſanum, ſed mole videbatur naturali majus, in parte ima ſuffuſum nigreſcente colore. Lien induratus craſſusque videbatur. Colon facie ſua poſteriore cum duodeno ad notabile ſpacium coaluerat. Folliculus fellis, renes & veſica urinaria nihil incommodi offerebant.

Ad thoracem progreſſi offendimus pulmonem dextro lateri firmiter adhærere, & in angulo illo, ubi ad latus dextrum diaphragma pleuræ connectitur, medio illius ſpatii effluebat materia purulenta, ſed quo loco, niſi inter illas membranas concurrentes & fuerit contenta, nullo examine deprehendi poterat. Illud ſingulare hunc totum lobum obtectum fuiſſe vera pinguedine, ad craſſitudinem ferme calami ſcriptorii anſerini; quibus autem locis pleuræ adhærebat lobus, erat hoc me-

dium

dium cohæſionis. Siniſter lobus liber erat, circumfuſus multa aqua, qua ſpongiam mediocrem quater ſaturare poteram. Æſtimari facile poterat unciarum decem vel duodecim. Illi humori innatabat, & partim pleuram, partim pulmonum superficiem hinc & inde tegebat, pellicula craſſior viſa, ſed quæ inter digitos diffluebat, ut ſuſpicari liceret, eſſe prorſus idem pinguedinoſum concretum, quod in dextro lobo offendebatur. Pericardium aqua turbida erat expanſum. Cor exemptum auriculam dextram offerebat coagulato craſſo ſanguine plenam, intermixto polypoſo concreto, quod in ipſam cavitatem dextram ſeſe inſinuabat. In ſiniſtro ventriculo, ad columnam illam, quæ in pariete intermedio valvularum funiculos alligatos tenet, arcte adhærebat polypi ſatis craſſi corpus, cujus rami inter rugas & ſulcos cordis mire implexi erant. Pulmonum ſiniſter lobus in bronchiorum ramis materiam craſſam albam continebat, quæ hinc usque in arteriæ aſperæ truncum adſcenderat. Glandulæ bronchiales in ſatis magnum tumorem elatæ videbantur. In thymo tres particulas globoſas inſtar ovi columbini reperi, quarum una ſuprema materiam quaſi ſebaceam continebat, reliquæ a ſtatu hujus viſceris naturali minus videbantur receſſiſſe.

Hæc ſunt, quæ ex illa ſectione obſervavi, ex quibus ad morbi ipſius indolem detegendam nihil laborabo, cum ex defuncti pueruli parentibus, ad hiſtoriam morbi pertinentia plura ſciſcitatus nihil comprerim, forte quod illa eſt vitæ illorum generis ratio, ut parum temporis domi ſint, ut plurimum in officinis ſalinatoriis occupati. Sed de illa tunica pinguedinoſa, quæ pulmones veſtiebat, quoniam pluribus ſectionibus & exemplis nobis obtigit illam videre & examinare, alio tempore plenius dicemus.

OB-

OBSERVATIO CCXXXIII.

DN. D. JOH. HENRICI SCHULZE.

Scotophorus pro phosphoro inventus: ſeu experimentum curioſum de effectu radiorum ſolarium.

SÆpe caſu diſcimus, quod conſilio & deſtinata opera vix inveniſſemus. Idem mihi accidit aliud quærenti & molienti, ut invenirem quod non ſperaſſem. Operæ pretium facturusne ſim, ſi cum curioſis rem omnem communicavero, ipſorumque ulteriori diſquiſitioni eam permiſero, benevolus lector ipſemet per ſe judicabit. Tituli vero inſolentiam condonabunt æqui judices. Non enim aliam ob rationem ſcotophorum experimentum hoc vocavi, quam ut effectum obſcurationis, quem in hoc vidi, innuerem. Quum lapis Bononienſis a ſolis radiis lucem accipiat: noſtra hæc mixtura a ſole obſcuratur & fuſcum colorem adipiſcitur. Puto autem non minus indagatu dignam eſſe philoſopho naturali hujus obſcurationis veram cauſſam, quam illius a quovis phosphororum genere ſparſæ lucis.

Biennium fere excurrit quum mihi de phoſphoris varia perlegenti animum ſubiit examinare proceſſum Balduini. Erat tunc forte ad manus aquæ fortis portio, admodum mediocri quantitate particularum argenti imbuta, ſcilicet quantulo opus eſt ad præparandam illam, ut ſeparationi auri ab argento fiat idonea. Talem aquam fortem adhibui, ut, quod in experimento Balduiniano requiritur, cretam illa imbuerem. Suſcepi hunc laborem ad feneſtram patentem, ſole tunc lucidiſſimos radios immittente. Admirabar coloris in ſuperficie mutationem in obſcure rubentem ad violaceum inclinantem. Magis autem mirabar, quum viderem illam patellæ partem, quam ſolares radii non contingebant, illum colorem minime exhibere,

Hos

Hoc viſo & ulteriori examine digno habito deſtiti a phosphoro Balduiniano, & huic quaſi ſcotophoro experimento inhærebam, ut mutati coloris cauſſas explicarem. Dubius vero & anceps conſilii ſaturatam illam cretæ portionem in duas partes diviſi, quarum alteram vitro rotundo & oblongo, qualibus vulgo utimur in medicinis liquidis diſtribuendis, indidi. Utque commodius ſpiſſum illud magma intruderetur, cœpi plus de aqua forti affundere. Cum autem nimiam illa ederet ebullitionem, & diſſolvere cretam inciperet: ad reprimendum hunc impetum aquæ portionem ſuperfudi. Illico de manibus vitrum illud repono, in talem locum, ubi radiis ſolaribus pateret. Vix aliquot minuta effluxerant, quum viderem illud vitrum, qua parte ſolem exceperat, colorem exhibere ſimilem, nempe atro-rubentem & in cœruleum vergentem. Reliquam in patella portionem radiis & luci expoſitam donec ſicceſceret, reliqui, & in ea obſervare potui ſuperficiem coloratam, per aliquot dies permanentem, donec ulterioribus experimentis conſumeretur.

Rem novam amicis ad me venientibus propoſui, ut eorum judicia cognoſcerem, quorum aliqui videbantur effectum hunc obfuſcati coloris calori tribuere. Ut igitur certo cognoſcerem, utrum a calore effectus hic provenerit, varia experiri ſumus aggreſſi. Primo itaque idem vitrum ad lucentem foci ignem tam prope collocavimus, ut incaleſceret plus ſatis. Ita autem poſitum erat, ut illa pars, quam radii ſolares antea non attigerant, adeoque nihil coloris illius habebat, ad ignem ſpectaret. Nihil mutabatur inde color, etſi calorem tantum ad hunc ignem conceperat vitrum, ut vix manus illum tolerare poſſet.

Satis ex hoc apparet calori nihil hic eſſe tribuendum; quare reliqua in hunc finem tentata prætermitto. Ut vero clarius viderem, & aliis demonſtrarem non calorem, ſed lucem ſolis obſcurum hunc colorem inducere: contentum in vitro ſedimentum cretaceum & humorem ſupernatantem agitando

permiſcui, ut omne diſcrimen coloris tolleretur. Ita diviſo liquore (liceat mihi mixturam hanc ita vocare) alterum vitrum eo repletum in locum obſcurum, nulliſque ſolaribus radiis patentem reponendum ſtatui, alterum novis experimentis capiendis deſtinavi. Repoſui itaque ad ſolem, tenui filo perpendiculariter inde ab orificio ad fundum ducto, quod illam partem, quam ſol adſpiciebat, quaſi mediam dividebat. Jam per aliquot horas ad calidiſſimum ſolem relinquebatur vitrum a nemine turbandum vel contingendum. Ubi ad conſiderationem ejus rediimus, notabili illud colore deprehendimus imbutum. Quum admodum tenue filum removeretur, jucundo ſpectaculo cognovimus hanc partem, quam filum tetigerat, eundem præferre colorem, quam dorſum vitri, quo radius ſolaris nullus pervenerat. Idem poſtea pilo equino, capillo humano, filoque argenteo ſubtiliſſimo experti ſumus eodem ſucceſſu; nullum ut dubium pendere hanc coloris mutationem unice a luce ſolari, nec quicquam calorem, etiam ſolarem, effeciſſe.

Jam ulterius experimenta in contrarium modum inſtitui, nempe ut, quoties novum tentare animus erat, commiſcendo & confundendo liquorem, unius coloris illum redderem, & vitrum pro maxima ſui parte opacis corporibus obtegerem; relicta exigua portione, quæ liberum luci acceſſum permitteret. Sic non raro nomina vel integras ſententias chartæ inſcripſi & atramento notatas partes ſcalpello acuto caute exſcidi, & ſic chartam hoc modo perforatam vitro, mediante cera, affixi. Nec longa mora fuit, quum radii ſolares, qua parte per apertam chartam vitrum tetigerant, illa verba illaſve ſententias ſedimento cretaceo tam accurate & diſtincte inſcriberent, ut multis curioſis, experimenti autem neſciis, ad neſcio quod artificium rem hanc referendi occaſionem ſubinde dederim.

Dixi ſuperius cretæ ſaturatæ portionem exſiccatam me aſſervaſſe. Hanc etiam, quotieſcunque ad liberum ſolem ponere-

neretur, promte colorem mutare expertus ſum, & ita quidem, ut nihil calori tribui poſſet, omnis vero mutatio apertæ luci unice tribuenda eſſet. Dixi etiam me vitrum aliud eadem materia repletum in locum umbroſum repoſuiſſe. Illud, quoties reviſi, eumdem colorem albentem retinuit, nec ulla ſui parti vel veſtigium aliquod cujusquam mutationis oſtendit. Sicut etiam, quod ſæpe expertus ſum, ſolutio argenti cum aqua forti facta in loco penitus umbroſo nihil obſcuratur: ſimul vero ac ſoli exponitur, colorem atro-rubentem, in cœruleum deinde vergentem, inducit.

Supereſſe videbam ut ſcrutarer cauſſas enarratorum effectuum. Eram autem in illa perſuaſione ab aqua forti & creta invicem commixtis hæc omnia pendere, & neſcio quid philoſophabar de effectu lucis in hæc corpora operantis: nam penitus exciderat aquam illam fortem, quam adhibueram, fuiſſe argenti quantumvis pauculis particulis alteratam, ſeu, ut loqui ſolemus præcipitatam (geſället.) Accidit igitur bono fato, ut in mentem veniret eadem experimenta repetere de integro. Erat tunc ad manus ſpiritus nitri penetrantiſſimus fumans, qualis ope olei vitrioli paratur. Hunc, ne cretam prorſus ſolveret, affuſa aqua multa temperavi, & ſic imbibere cretam cœpi. Etſi vero ad ſolis clariſſimam lucem negotium ſuſciperem: illam tamen notabilem coloris mutationem minime licuit obſervare. Rem itaque tento cum aqua forti, qualis in officinis pharmacevticis venditur. Idem ſucceſſus erat, qualem a nitri ſpiritu obſervaveram, non qualem exſpectaveram. Quare animum ſubiit recordari illam, quam primo adhibueram aquam fortem, ratione particularum argenti hæc phænomena edidiſſe.

Jam igitur rem propius aſſequutus argenti portionem aqua forti diſſolvo, diſſolutum aqua tempero, & cretam, ſicut antea, imbuo. Eadem nunc emergunt phænomena, ſed color ille longe nunc manifeſtius ſe prodebat, quum particularum argenti major copia liquori ad imbibendum adhibito ina-

natarer. Immo memini, cum iterum experimentum inſtituerem cum aqua forti tanta argenti copia imbuto quantum ſolvere valet, factum eſſe, ut vitri etiam illa loca, ad quæ ſolis radii directi non pervenerant, non obſcuram nigredinem a radiis reflexis promte induerent. Expoſui eandem ſolutionem, ſed aqua dilutam, nullaque creta permixtam in vitro aperto radiis ſolaribus, & deprehendi pariter illum colorem nigricantem liquori innaſci.

Quo vero certior redderer ſolis lucem edere illum effectum, quem dixi, vitrum iſta miſtura plenum ita collocavi ut ſolis radii ex ſpeculo plano in illud reflecterentur: & brevi expertus ſum omnia æque recte ſuccedere hac ratione, quam ſi ad liberum ſolem immediate ſuſcipiendum poſuiſſem. Simul etiam didici opus eſſe, ſi quis experimentum caute inſtituere velit, ita collocare mixturam vitro contentam, ne a tergo ſit corpus, quod radios ſolares reflectat. Memini me per noctem vitrum ad feneſtram poſuiſſe, quæ ſolem non niſi poſt meridiem immittebat. Erat autem e regione oppoſita domus tectorio calcis recenti admodum albente incruſtata, ex quo lumen matutinum vivide refringebatur in meum cubiculum. Adſpiciebam mane vitrum & colorem ſolitum deprehendebam. Poſt hæc ſæpius idem ſic collocavi, ut ſolem in parietem albentem clare lucentem adſpiceret, nulla autem ſui parte a radio quodam immediate tangeretur. Ita inveni, etſi tardius quam a ſpeculo, colorem illud exhibere conſuetum.

Cretæ pulverem ut adhiberem, id caſu factum eſt, quoniam ut dixi, animus erat parare phoſphorum Balduinianum. Puto autem parum intereſſe ſi quis malit cretæ loco ſubſtituere aliud corpus album e. gr. cornu cervi uſtum, magneſiam albam & id genus alia. Ipſe ceruſſam loco cretæ iisdem experimentis adhibui eodem fere ſucceſſu. Sed incommodum hoc videbatur, quod ceruſſa & lateribus vitri firmius adhæreſcit, & fundum gravitate ſua nimis petit, & poſt longiorem quietem diffi-

difficilius cum humido commiſcetur, quod tamen fieri debet, ut color, quo ſemel imbutus eſt, removeatur, novoque experimento locus fiat.

Si quis momentaneum effectum videre geſtit, radios ſolares per vitrum convexum uſtorium colligat, ut in vitrum mixtura illa repletum incidant: obſervata tantum cautela, ne focum vitri accurate quærat, ſed aliquantulum deficiat. Sic videbit vel momento inſigniter obſcurari colorem contentæ in vitro mixturæ.

Hæc eſt ſumma experimenti ſæpius inſtituti. Ætiologiam effectus hujus adderem, ſi ipſe mihi in eo ſatisfacerem. Puta autem illud ſaltem inde clarum fieri effectum lucis & caloris ſolaris alium eſſe, quam qui exſpectari ab igne culinari idem poſſit. Deinde exiſtimavi uſum etiam hunc habere experimentum noſtrum, ut minerarum aut metallorum examini ſervire poſſit, ſiquis ſcire cupit, utrum argenti quippiam in ſe recondant, nondum enim ab alio metallo aut minerali, ſimili ratione tractato, hæc phænomena obſervare licuit. Nec deſpero alias utilitates experimentum hoc curioſis naturæ ſcrutatoribus oſtendere poſſe: quare minime dubitavi illud ulteriori doctiorum examini publice exponere.

OBSERVATIO CCXXXIV.

DN. D. JOH. HENRICI SCHULZE.

De morbo rariſſimo exanthematico, chronico, una cum curationis ſucceſſu ac methodo.

VIrgo annorum circiter XXIII. corporis tenerioris, temperamenti ſanguineo-cholerici, ad iracundiam pronior, parentibus etiam tenerioris habitus prognata, variolarum & morbillorum jam perfuncta morbis, cum cetera rectiſſime valeret, nulloque ab aliquot annis premeretur valetudinis incommodo, domi etiam haberet, quæ ab otio & inertia ſatis

prohibebant, ad inviſendos neceſſarios amicos in Miſniam iter anno MDCCXV. adultiori jam vere cum parentibus ſuſcepit. Inveniunt eos ex purpuræ morbo, qui totas ibi familias pervagatus erat, vix dum ſibi reſtitutos: & virgo neceſſe habuit in iisdem cubiculis requiem aliquot noctibus capere, ubi purpura laborantes ægroti decubuerant. Domum redux cum aliqua familiarium leviter rixata & ad iracundiam, diſſimulandam tamen, incitata, ſuperbibit, ſicque ſomnum cepit. Illa nocte in externa cuti aliqualem cum pruritu calorem ſenſit. Expergefacta rubentes & aliquantulum turgidulas in ſuperficie corporis, ejusque ſuperioribus præcipue partibus, maculas & moleculas ſenſit, iis non diſſimiles, quæ excitari ſolent, quando urtica corpus tactum fuerit, quod genus mali vernaculo termino appellare ſolent, die Neſſel-Sucht. Nihil de reliquo mali eam corripuit, niſi quod permanentes illæ maculæ cogebant remedia circumſpicere. Adhibebantur euporiſta; maxime autem ab vicina quadam commendabantur helenii radices decoquendæ & potandæ.

Paruit ægrota conſilio, & per plures dies multum ejus decocti non ſine moleſtia ingurgitavit, maculis inde magis magisque erumpentibus & augeſcentibus, ut variolarum ſpeciem induerent. Habuerunt illam excretionem pro ſalutari, quare non intermittitur decocti abuſus. Incepit hæc rerum facies ipſis pentecoſtes feriis: & privatis auſibus in tertiam hebdomadem ſic tractata eſt. Tandem inconſultum videbatur diutius absque medici conſilio agere, quum ſuſpecti tam extraordinariæ excretionis progreſſus viderentur, quoniam in ſingulos dies & plura emicabant, & augebantur mole exanthemata. Permittitur itaque curatio medico, viro multa praxi exercitato, qui malum mora jam contumax factum evacuantibus, alterantibus & aliis, quæ neceſſaria ipſi viſa erant, aggreſſus eſt, hoc ſucceſſu, ut aliorſum revocata illa materia, quæ ad externum habitum incitata erat, incrementa excretiones cutaneæ nulla amplius caperent. At vero manebant illa

in

in cute exanthemata, & faciem obiter inſpicienti oſtendebant variolarum jam ſuppuratione facta ad deſiccationem properantium ſpeciem: intus vero non humidum ſerum videbatur, ſed tota cutis, quantum in exanthemata abierat, verrucis obſita videbatur, exterius contectis albente furfuracea cuticula, fiſſuris paſſim hiantibus, & ſingula exanthemata terminantibus. Nullum autem plane ſenſum doloris inferebant, etiam quando rudiori tactu tentabantur. Maxime vero hoc malum faciem totam, naſum præcipue, frontem, aures, & ſinciput occuparat: in collo autem, pectore, brachiis & manibus plurima quidem emicuerant, ſed pleraque ſtatim ab initio receſſerant, tota vi excretionis ad caput maxime vergente.

Is erat rerum ſtatus menſe Auguſto exeunte, cum ad opem imploratus ferendam accederet vir Ampliſſimus, medicus hujus ævi celeberrimus Fridericus Hoffmannus, qui me ſecum ad hanc ægrotam viſendam benevolus adduxit, & voluit ut illius curationem, ſe moderante & conſiliis juvante, adgrederer. Exhorrui, fateor, ad primum ægrotantis adſpectum, & parum ſane ſpei ad recuperandam valetudinem ſupereſſe videbatur. Erat jam crebris evacuationibus aliquantulum fracta, & glandularum pone aures tumor ab aliquot diebus acceſſerat, cum lacrymarum ad oculos promte confluentium facili profuſione, quoties aliquid accuratius intueretur. Capilli in anteriori capitis parte, quam efflorefcentiæ obſidebant, defluere videbantur. Originem & ſtatum morbi percunctatus celeberrimus vir, nullum, quod ſiniſtram ſuſpicionem faceret, ſignum animadvertebat, &, quantum privatis illis curationum auſibus aberratum eſſet, demonſtravit: de reliquo regimen ante omnia præſcripſit, & in victu obſervandas leges. Poſt aliquot dierum, ad recuperandas vires permiſſarum, otium rem ex præſcripto & conſilio Excell. Viri aggreſſus ſum decocto ex radicibus Sarſæparillæ, chinæ, ſcrophulariæ, liquiritiæ, h rbis agrimoniæ, hepaticæ, betonicæ aliis præſcripto quo per totum curationis decurſum perpetuo

uſa

uſa eſt, ita ut mane aliquot cyathos levius decocti calidos hauriret, frigidum autem ex ſecundaria ſed vehementiori decoctione, loco ordinarii potus adſumeret. Suadebatur autem ut frequentius, etiam non urgente ſiti, potum hauriret, quoniam erat conſilium attenuare humores viſcidos & per omnia excretoria eliminare. Pilulæ quoque dabantur ex mercurii dulcis & extracti panch. Crol. æquali pondere, quarum doſin ſingulis hebdomadibus ſumebat. Reliquis diebus tinctura antimonii acris ad guttas LX. ter quotidie præbebatur, quam primis hujus curationis diebus modico camphoræ miſcebam, ut glandularum tumori cito obviam iretur, cum alias viderim certam opem ab hoc remedio tempeſtive adhibito profectam: quæ me ſpes nec in hac ægrota decepit.

Hac methodo usque ad Septembris medium tractata virgo animadvertit nonnulla exanthematum verrucoſorum ſenſim decedere, & in plerisque apertum erat circa radices ſuas illa magis magisque ſiccari & contrahi. Quo intellecto cœpi efflagitare ab celeberrimo Hoffmanno aliquam mercurii ſui diaphoretici portionem, quem aliis in vitiis externi habitus & quibuscumque impuritatibus ſingularia præſtitiſſe expertus eram, ut cedens jam malum eo citius profligaretur. Impetravi quantum quatuor doſibus ſufficeret, & pilulis balſamicis commixtum exhibui, quas poſt tertium quemque diem ægrota adſumebat. Obſervabam, quod etiam in aliis vidi, primam exhibitionem ſubſequi ventris aliqua tormina, cum aliquot dejectionibus, tamquam mercurium dulcem laxantem propinaſſem.

Sed brevi ſe exſerebat effectus diaphoreticus, tam manifeſtus, ut, quæ alias vix calidiſſimis diaphoreticis aſſumtis ſudaret, nunc facile, etiam ſecundo & tertio die ab aſſumta medicina, ſudaret, ſi modo leviter decumberet, aut quietem caperet. Jam non obſcurum erat brevi fore ut priſtinam ſanitatem recuperaret ægrota, nec lento enim gradu amplius ad ſe redibat, ſed fœdæ deformitates certatim defluere properа-

perabant. Quia vero circa centrum firmius cuti impactæ hærebant radices, quam ut promte & ſine dolore diſcederent: venit in animum mucilagine ſeminis cydoniorum ſuperficiem illarum partium, quæ maxime erant obſeſſæ, totam illinere, idque ſæpius repetere, ut exſiccata & in anguſtius ſpacium contracta mucilago continuo tractu velleret illas, quibus hærebant, fibras. Ex quo factum eſt ut quæ totum naſum contexerant exanthematum cruſtæ ſimul ac ſemel deciderent.

Nihil externarum medicinarum in uſum fuit vocatum, præter unguentum magnis encomiis commendatum, cujus compoſitionem, quia aliunde huc miſſum erat, indicare nequeo. Illius experimentum in uno exiguo ſpacio circa tempora fieri permittebatur: ſed eventus docuit illam partem, quæ inuncta erat, tardius eſſe liberatam. Ceterum omnia illa exanthemata tam feliciter ſunt remota, ut vix veſtigium aut cicatricula nunc ſuperſit.

Quum jam omnibus mihi viderer defunctus tam difficilis curationis partibus, cœpit oculorum alter rubore & affluxu ſeri acris gravius vexari, quod copioſe, quoties legere aliquid aut accuratius intueri vellet, multis lacrymis profluebat. Ut huic tandem malo ſuccurrerem & colophonem operi imponerem, laxantibus medicinis ad inferiora deducere affluxum continuum ſtudui, &, cum imminutum illum jam cernerem, modice adſtringente remedio, ex vitriolo albo & butyro non ſalito, quod Binningerus in obſervatione ultima tantopere commendat, impetravi unica inunctione ut oculus rectiſſime valeret. Videbatur autem defluxio locum mutaſſe tantum, quum poſt paucos dies in eodem latere dens carioſus vehementes turbas excitaret: verum poſt repetitum laxantium pilularum uſum penitus ceſſit ille dolor. Et ſic, juvante DEO, perfecte reſtituta eſt & ſatis commode valet, de cujus ſalute tantum non omnes deſperaverant.

Quod jam ad pathologicam hujus morbi tam ſingularis conſiderationem attinet, brevibus liceat aperire quid ſentiam. Non negligenda mihi videtur illa circumſtantia, quod in lectulis illis aliquot noctibus requievit, quibus purpura affecti decubuerant. Notum eſt quam facili contagio ille morbus propagetur: notum etiam quam arctum ſit inter efflorefcentias illas urticatas & purpureas affinitatis vinculum. Febris nulla adeſſe ſymptomata obſervabantur: ſed excandeſcentia illa ab iracundia humorum commotionem febri analogam induxit, & excretionem promovit.

Non poſſum quin hac occaſione referam quid mihi acciderit ante hos fere decem annos febri tertiana correpto. Incidebat febris minus legitimo typo, ſed mox ab ſui initio usque ad finem ſex horis anticipabat cujusvis paroxyſmi ordinarium tempus. Perſuaſum primis diebus habebam morbum meum non eſſe febrim tertianam, ſed me diætæ vitia, maxime vero lucubrationibus, debilitaſſe ventriculum: quare huic mederi cupiens proprio conſilio vinum abſynthio & agrimonia medicatum in uſum voco & quotidie aliquot cyathos haurio. Altero ſtatim die per totum corpus emicabant efflorentiæ urticatæ, miro & intolerabili pruritu moleſtæ, quibus cito abolendis feliciter adhibebatur ſcarificatio: & febris decurſus, legitime ex hoc tempore tractatæ, de reliquo ſatis tolerabilis & absque hac moleſtia fuit.

In noſtra ægrota malo conſilio accidit ut leve hoc ſymptoma, cui ab initio facile fuiſſet mederi, empiricis curationibus in pejorem ſtatum deduceretur. Illud enim decoctum radicum helenii cum cereviſia paratum & nimis diligenter potatum humorum maſſam magis commovit & ad excretionem cutaneam ſtimulo fuit. Notum certe eſt medicis, & jam a longe tempore obſervatum, quantum incommodi decocta calidiorum ſimplicium, præſertim reſinoſorum, poſſint inducere, ſi incongrue dentur & diutius continuentur. Audiamus practicum ſolertem Henricum ab Heer Obſ. medic.

XXII.

XXII. p. m. 201. Sæpe, inquit, obſervavi melancholicos, quibus hepar æſtuabat, nimio guajaci uſu elephanticos factos, alios, qui calidiori eſſent hepate, niſi dilutiſſimum potum ſumerent, eumque ex ligno longe a cortice remoto concinnatum, icterum, aliaque mala ſæviſſima ſibi peperiſſe. De helenio autem notum eſt, eſſe radicem ejus, ſi qua alia, reſinoſam: quare facile animadvertitur quantum ad exagitandos humores, jam ad excretionem in ſuperficie corporis vergentes, decoctum largius potum valuerit, uſu præſertim ejus in tertiam hebdomadem continuato, & natura ad viſciditatem lymphæ in cute deponendam inclinata.

Quare hunc affectum pro maximo exemplo habeo, quantopere morbi benigni in moleſtiſſimos & ſatis contumaces mutari poſſint, ſi incongruis remediis illi tractentur.

OBSERVATIO CCXXXV.

DN. D. JOH. HENRICI SCHULZE.

Pædarthrocace pro luxatione falſo habita & fruſtra curata.

MEnſe Julio MDCCXX. anni ineunte ſecui puerulum, qui nuper annum quartum ingreſſus erat, & febre continua deceſſerat. Erat autem viri honorati filius, qui mihi aperiendum illius corpuſculum permittebat, quoniam ille ſuperiori æſtate ſubito claudicare cœperat, &, quod maximum eſt, nullo ſenſibili dolore vel lapſu vel violentia, quod quisquam meminiſſet, prægreſſis. Nam quum antea, quantum ferebat illa ætas, greſſus ſatis firmos & promtos faceret, imo deambulare continuo vellet: numquam animadverſum eſt vel minimum pedis vitium. Aliquo die ad inviſendos amicos in proxime ad hanc urbem ſitum & vix mille paſſibus diſtantem pagum una cum domeſticis aliis dimittitur: ubi

lætus & alacris degit, obambulat & in conſpectu amicorum ludens diſcurrit. Veſperi ſimul domum redeunt, & ancilla, quæ humeris portare illum volebat, impetrare ab eo non poterat, ut ſe geſtandum ipſi permitteret. Adeoque maximam viæ partem pedibus ſuis perfecit: per illud tantum ſpatium, quo per ſuburbana & urbis loca, usque ad parentis ædes, eundum erat, geſtatus fuit.

Quum domum attigiſſent, & ancilla ipſum ad portam depoſuiſſet, usque ad fores cubiculi, ubi avia ipſius erat ipſumque excipere volebat, progreſſus eſt. Cum autem fores ingreſſuro per unum gradum lapide ſtratum adſcendendum ſit: isque puerulus alias, nemine adjuvante vel ſuſtentante, facile illuc adſcendiſſet; nunc ſe excuſabat his verbis: mea avia ſcandere non poſſum. Nemo ſiniſtri quicquam ſuſpicabatur, ſed omnes interpretabantur laſſitudinem motione corporis diuturniore prægreſſa contractam: neque puer de ullo dolore conquerebatur. Sequenti die animadvertitur claudicatio, pesque ſiniſter dextro apparebat aliquanto longior, absque tamen diſtorſione aut in alterutrum latus propendentia notabili. Inquiritur accurato ſtudio, omnesque, quibuſcum altero die fuerat, examinantur, ſi quid forte reſcire poſſet, quod puerulo accidiſſet: ſed nihil de aliqua vel minima violenta cauſſa explorari potuit.

Committitur pueri curatio chirurgo cuidam, qui luxationem nullam ullibi potuit deprehendere. Ipſe, quoniam in iisdem eram ædibus, ſæpius adfui & accurate tunc conſideravi locum, ubi luxatum pedem ſuſpicabantur aliqui: ſed luxationis certum ſignum nullum cognovi. Dolorem autem ſentiebat puer quoties digitis fortius explorabamus locum, quo os femoris oſſi iſchii inarticulatum eſt: illumque ſenſum ejulatu ſignificabat. Nihil autem tumoris, nulla rubedo partis, nulla exſtantia ſentiebatur, & poterat os femoris ad omnem motum ipſi naturalem æque bene & facile flecti, quam in altero pede ſano.

Quo-

Quoniam igitur nulla deprehendebatur luxatio; pes tamen ille tam ſubito longior ſocio pede factus erat: nihil ſuſpicari aliud poteramus, quam decubuiſſe ad hanc articulationem aliquam materiam, quæ caput oſſis femoris in ſuo receptaculo, quod acetabulum dicunt, commode abdi & contineri non ſineret. Hoc fine adhibebantur externe, quæ diſcutere illud, quod ibi decumberet, poſſent: ſed parum proficiebatur pesque ille notabiliter macilentior evadebat. Puer deambulare inter hæc, ut claudicantes poſſunt, valebat: imo per ſcalas etiam in alteram domus contignationem ſæpe ſolus adſcendebat, ut dolorem a motu deambulatorio excitari nemo cognoſceret: de reliquo etiam ſatis bene & naturaliter omnia ſe habebant, edebat, concoquebat, dormiebat, &, quæ peculiaris in illo erat gratia, libentiſſime & feſtive confabulabatur: ſic ut nullum morbum, ſi pedis vitium demas, in illo cognoſcere liceret.

Hic erat rerum pueruli hujus ſtatus usque ad auctumnum ſuperioris anni, quo pes adfectus magis magisque elongari cœpit, & inceſſus difficilior videbatur, ut puer ipſe ſegnior ad deambulandum fieret, geſtarique mallet. Erat vero homo in arte medicina plane empiricus, qui aſſeverabat luxationem factam, & caput oſſis femoris ex ſede ſua remotum eſſe, ſeque puerulum brevi reſtiturum pollicebatur. Curationi igitur illius traditur, qui emplaſtris, inunctionibus, tractione & quæ alia ſunt, miſerum puerum neſcio an magis excruciaverit, an curaſſe illum dicere debeam. Effectus is fere fuit primus, ut puer, qui antea ſine dolore claudicabat, nunc vix pedem, niſi adhortationibus & omnis generis perſuaſionibus compulſus, movere vellet, nec facile ad greſſum tentandum ſine lacrimis veniret.

Juſſerat enim ille vir pedem ſæpe movere & greſſum tentare, idque puero ad reſtitutionem ſaluti fore prædixerat. Totam autem rem brevi confectum iri pollicebatur, eo potisſimum argumento ductus, quod nunc femoris articulatio reſtituta

ſtituta videbatur, poſtquam pes, qui antea longior revera erat, eandem longitudinem cum ſocio pede habere cœpit. Quominus autem promte ambularet puer, in cauſa eſſe putabat pedis debilitatem atque macilentiam, quam ceſſuram remediis & tempori ſpes erat. Et ſane etiam ceſſit, nam ante ultimum morbum parum inter ſanum pedem intercedat diſcriminis, ſi filo menſuram ambitus inſtitueremus, & diſſecantes ſatis magnam pinguedinis copiam offendimus.

Interea feſtivus antea puer nun plane triſtis & taciturnus evadebat, nihilque magis extimeſcebat quam illud tempus, quo ad ſuum Podalirium mittendus erat. Quumque inter hæc hyems ac ver transactum eſſet, ſupervenit illa febris continua ſatis acuta, quæ ipſum miſeriis ſuis ereptum vitæ meliori tradidit, mihique occaſionem dedit cultro viam ad ſcrutinium accuratius male affecti femoris pandendi. Socium ſe mihi in hoc labore præſtitit D. D. BASS, Medicinæ Profeſſor Extraordinarius, quem propterea advocabam, quod ipſum chirurgicis atque anatomicis rebus præcipue occupari noveram, atque a multis annis mihi ſe amicum ac ſocium ſæpe in hujusmodi exercitationibus tribuerat. Primo autem manifeſtum erat pedem ſiniſtrum, qui male affectus & ſocio longior antea fuerat, nunc ad digiti fere latitudinem dextro eſſe breviorem. Quum removiſſemus integumenta femoris communia & muſculos etiam diſſecuiſſemus, ut jam via promta eſſet ad ipſam oſſis femoris articulationem conſiderandam, invenimus ligamenta illa, quibus caput oſſis femoris coxendicis oſſis acetabulo conjungitur, integra & illæſa, tactu autem ſentiebamus materiam mollem, ferme ad juglandis magnitudinem ibi ſubtus deliteſcere. Cultro igitur quam cautiſſime ſeparamus in loco ſuperiori illa ligamenta, ubi ſtatim prorumpebat materia cerumini aurium conſiſtentia & colore ſimillima, fibris quibusdam intermixta; præter quam etiam effluebat humiditas fuſci coloris, cujus quantitatem duarum fere unciarum æſtimabam. Proxime itaque conſiderabamus reliqua,

ut originem ac fontem hujus extravaſati humoris inveniremus.

Hac intentione os femoris ab illis ligamentis totum reſecamus, quo facto ſponte ſua ex acetabulo exibat, nobisque copiam faciebat tum ſe, tum vero etiam illam cavitatem penitus conſiderandi. Et quidem in oſſis femoris capitulo nihil ſupererat cartilaginis ejus, qua naturaliter contegitur, & ad facilem motum aptatur. Totum autem erat aſperum & inæquale, rotunditateque ſua ad notabilem partem privatum. Nullum veſtigium teretis illius ligamenti, quo oſſi coxendicis implantatur, ſupererat. Eadem erat facies ipſius illius loci, cui caput illud inſeritur: neque enim ibi veſtigium ligamenti teretis neque cartilaginem obſervare licebat, niſi in ſuperiori ejus parte admodum pauxillum. Reliquam omnem corruptio illa abſtulerat, totamque ſuperficiem inæqualem reddiderat. Dum extergenda ſanie occupamur, obſervabamus aliquem e loco ſuperiori affluxum, atque inveniebamus ſinum ſupra os coxendicis ab acetabulo excurrentem, unde porro deſcendentem illum ad pelvim proſequuti ſumus, ejusque cavitatem tantam deprehendimus, cui digitus poſſet inſeri.

Ut vero hanc etiam cavitatem ulterius exploraremus abdomen aperuimus; peritonæum vero nondum pereſum, ſed ſub illo cavitatem hanc prorepſiſſe, intusque tam latam vidimus, quanta fere eſt duorum pollicum latitudo. Reliqua abdominis viſcera fugitivo oculo luſtrantes nihil læſum aut ſingulariter corruptum invenimus; nihilque porro obſervavimus, quod ad illam, quam indagabamus, corruptionem intelligendam facere poſſet.

Ex hac ſectione clare cognoſcebam puerum hunc laboraſſe illo affectu, quem M. Aur. Severinus ſub nomine pædarthrocaces peculiari libello deſcripſit, qui pars eſt operis de recondit. abſceſſ. natura. Alii ſpinam ventoſam dicunt, etſi ipſe

ipſe Severinus aliquam diſtinctionem hic ſtatuit, & pro diverſis affectibus habet. Vere hic accidit, quod laudatiſſimus Autor Cap. XVI. ſcribit: articulis infeſtum eſt vitium, adeo, ut ignaris hominibus oſſis luxati ſpeciem præbeat, qua propter ad repoſitum capituli contrectata pars exaſperatur. Quare pes affectus initio prominuerit, ſeu longior altero fuerit, cauſam eſſe puto ipſum capituli oſſis femoris tumorem, qui mali principium fuit: brevior autem redditus fuit illius hominis induſtria, qui, quum os luxatum ſe reponere velle profiteretur atque conaretur, atterendo ad vicinas partes effecit, ut, quæ carioſa valde erant comminuerentur.

Acceſſit illa ad deambulandum crebrior compulſio, ex qua factum eſt, ut partes aſperæ exulcerati capitis oſſis hujus fricando etiam male afficerent ipſa oſſa, quæ ad acetabulum ſic dictum concurrunt. Sanies, quæ effluxit ex illo oſſe primario læſo, etiam porro ſua acrimonia egit in partes vicinas ſibique illum ſinum, de quo dictum eſt, efformavit, oſſaque, quæ contigit, carioſa reddidit. Quod vero ille ſinus ſub perioſteo adſcendit, & dorſo oſſis coxendicis ſuperato, cavitatem ſibi ſub ipſam pelvim penetrantem formavit, id ſine dubia factum eſt dum puer ſupinus noctu & per plures dies, quibus febri affligebatur, decubuit.

Illud in hoc caſu ſingulare eſt & admirandum videtur, quod in puerulo antea ſaniſſimo illa ægritudo pedis ſimul ac ſemel cœpit, & cum elongatione ejus notabili conjuncta fuit. Multum diſputat laudatus Severinus utrum hoc mali genus per influxum, an vero per congeſtionem fiat, id eſt, an ſubito & cum aliquo impetuoſo affluxu, an vero ſucceſſive, tarde ac citra impetum generetur: tandemque concludit per congeſtionem magis fieri hos abſceſſus, quam per influxum. At vero hic caſus credere nos jubet, poſſe etiam ſubito oriri hoc vitium. Cauſas ejus explicare non audeo. Severinus obſervat quod pædarthrocace poſt recurrentes (re-

tropul-

tropulſas vel retrocedentes) variolarum, morbillorum, ceriorum & achorum, lactuminis, ut dicunt, ac tineæ negatas imperfectasque repurgationes ſuccedere ſolita ſit. De his cauſis ſollicite inquiſivi, nec ullam earum prægreſſam eſſe comperi. Quum de variolis & morbillis quærerem, illud ſingulare mihi pro certo affirmatum eſt, hujus pueri neque matrem, neque matris ſororem, utramque jam adulta ætate defunctam, neque aviam, neque aviæ plures ſorores, quæ viridi ſenectute adhuc vigent, his morbis umquam correptas, hancque familiam jam ex longo tempore habitam eſſe ab hoc tantum non omnibus extimeſcendo in noſtris regionibus morbo immunem. Aliquid ad provocandum malum feciſſe diuturniorem & longius continuatum motum vero videtur ſimile: qua vero ratione ſolus ſuffecerit, quum alias hic morbus revera ſit in noſtris terris rariſſimus, & multi tamen pueri in motu excedant, id me non conſequi fateor. Forte recurrendum eſt ad teneritudinem oſſium in hac ætate, & ſuſpicandum tam crebram agitationem capitis oſſis hujus effeciſſe, ut copioſior hic eſſet humorum affluxus: hunc autem affluxum fuiſſe ſubito ſedatum, quum ancilla illum humeris ſuis imponeret, ibique quieſcentem per ſuburbana & urbis partem ad parentis ædes, ſera jam veſpera & frigidiori reddita aura, reportaret. Sed ut initium ſubitum fuit: proinde tamen non nego per congeſtionem deinceps incrementa ſumſiſſe malum illud, tumoremque adauctum fuiſſe: quod clare licuit cognoſcere quoniam auctumni initio ſiniſtri pedis elongatio multo magis conſpicua fuit, quam initio fuerat.

OBSERVATIO CCXXXVI.

DN. D. CHRISTIANI MICHAELIS ADOLPHI.

De aſcitica puella ex improviſo ſanata.

MErcatoris cujusdam Lipſienſis filia, ſex annorum hydrope aſcite per 3. & ultra annos laboravit, nec unquam ab ullo remedio levamen, multo minus curationem obtinere potuit, quare malum per annum fere pro deplorato habitum eſt, & nulla amplius remedia exhibita ſunt, contigit autem, quod ſub ſomno tandem ex improviſo, ſine ulla cauſa apparente, magna aquæ vel ſeri extravaſati in cavo abdominis copia excreta, puella mane perfecte ſanata ſine ullo remedio exhibito ſurrexit, & per 6. jam annos pancratice vixit.

OBSERVATIO CCXXXVII.

DN. D. CHRISTIANI MICHAELIS ADOLPHI.

De felici melancholiæ hypochondriacæ ſine ullo remedio ſolutione.

FOEmina quædam 64. annorum melancholico-cholerici temperamenti per 18. annos melancholia hypochondriaca obſeſſa, per quod annorum ſpatium multis, variorumque Medicorum, auxiliis uſa, ſine exoptato tamen ſucceſſu, quare per 5. annos ab omnibus, deſperata quaſi ſalute, remediis penitus abſtinuit, quod pertinaciſſimum ac moleſtiſſimum malum ſponte ſua hanc bonam fœminam deſeruit, nam de nocte aliquando contra conſuetudinem adeo diuturnam bene quieſcens & dormiens per ſomnum quaſi circa præcordia levamen ſenſit, ex quo mane integra, ſana, contenta, ac hilaris e lecto ſurrexit, & per 3. jam annos integerrime per

DEI gratiam vixit; atque nullam evidentem cauſam hujus felicis ſucceſſus ac improviſi neque ea, neque ii, qui curam ejus geſſerunt indicare poſſunt.

OBSERVATIO CCXXXVIII.

DN. D. CHRISTIANI MICHAELIS ADOLPHI.

De ſingulari melancholiæ hypochondriacæ ſolutione.

IN alia fœmina 50. circiter annorum, & ſanguineo-phlegmatici temperamenti, alia hujus mali ſolutio, minus tamen felix, obſervata eſt; nimirum hæç per multos annos melancholica, hypochondriaca, moleſtiſſimam & anxiam vitam egit, omniaque auxilia tentavit, ſed licet cum levamine quodam, quandoque, ſine tamen plenaria in integrum reſtitutione. Poſteaquam aliquoties ira, quamvis leviter ſaltem commota eſſet, de nocte derepente ſineque evidenti cauſa paralyſi manum pedumque correpta, ex quo a priſtino malo, hypochondriaco nempe, libera penitus per duos jam annos manſit, manibus pedibusque tamen adhuc capta.

OBSERVATIO CCXXXIX.

DN. D. CHRISTIANI MICHAELIS ADOLPHI.

De Calculo, in urethra nato, & in veſicam recurvato.

VEtula 76. circiter annorum per plures annos obſtructione urinæ laborans, quæ ſubinde debitis remediis ceſſavit, ſed ultima vice per 7. dies duravit, & nullis remediis ſolvi potuit, & ſic mortua eſt. In cujus cadavere aperto calculus oblongus in urethra natus firmiterque ipſi accretus & veſicam usque recurvatus inveniebatur.

OBSERVATIO CCXL.

DN. D. CHRISTIANI MICHAELIS ADOLPHI.

De Paralyſi palpebrarum.

VAriæ particulares paralyſes in foro medico notæ ſunt, quæ hanc & illam corporis partem & nervos, qui ad eos pertingunt, occupant. Inter quas non ubique obvia eſt ea, quæ palpebras afficit, quæ in ruſtica annoſa, in pago, ad quem duarum horarum itinere Lipſia itur, videre eſt. Multum enim laxatæ propendunt palpebræ & adlevari nequeunt, & oculi rubent, continuoque illacrymantur. Paſſa eſt hanc paralyſin ante 4. annos ira præter modum concitata. Qua occaſione reor, ſicuti variæ dantur paralyſes quæ externas & oculis ipſis patentes partes lædunt, ita & dari poſſe varias internas partes, has & illas ſic corrumpentes.

OBSERVATIO CCXLI.

DN. D. CHRISTIANIS MICHAELI ADOLPHI.

De mira cerebri in anguſtum compreſſione.

PArturiens 39. annorum ſucci plena, ſanguineo-cholerica, paſſionibus hyſtericis ſubinde præſertim tempore ingravidationis obnoxia inter partus labores, ex niſu fortiori & intempeſtivo apoplexiam lethalem ſibi conciliavit. Aperta poſt mortem calvaria conſpectoque cerebro plexus choroideus ruptus, extravaſatus ſanguis cerebrumque in anguſtum notabile ſpatium compreſſum conſpiciebantur.

OBSERVATIO CCXLII.

DN. D. CHRISTIANI MICHAELIS ADOLPHI.

Vermes ordinario luem veneream comitantur.

QUotquot lue venerea affectos hinc inde vidi ſimul eos vermibus in Ventriculo & Inteſtinis lumbricis ſcatere deprehendi, ſine dubio ex illo quod ſanguinis circulus lentior ſit & balſamo omni is deſtituatur illorum, & adeo corrumpatur, ut in vappam quaſi abeat, unde & lympha & bilis fiunt viſcidiores & totus habitus cachecticus mox eam comitatur, unde etiam in aliis cachexiæ ſpeciebus putredines non raræ & verminoſa propago familiaris. Imo ſecundum alias bene multos luem veneream totam quantam vermibus ſcatere habetur.

OBSERVATIO CCXLIII.

DN. D. CHRISTIANI MICHAELIS ADOLPHI.

Salia Volatilia Oleoſa in hæmorrhagiis compeſcendis admodum proficua.

COntra vulgarem Practicorum opinionem occaſione caſus cujusdam & diſcurſus quondam ſuper eundem cum alio Medico habiti hic etiam omni aſſeveratione affirmo ſalia volatilia oleoſa, qualia optime ex Tinctura Tartari, Spir. Salis Ammoniaci & ſimilibus Ol. macis, menthæ, meliſſæ, aniſi, de cedro &c. parantur in cohibendo ſanguinis impetu & ſubortis hæmorrhagiis ſymptomaticis ſiſtendis fida & tuta ſatis eſſe & optima remedia, quoniam ea egregia donata ſunt virtute tonica & ſpaſmos ſedante, obſtructionesque internas ſimul ſolvente; hi enim, cauſæ præcipuæ ſunt circulationis turbatæ, & inæqualis, atque ſanguinis congeſtionum ac tandem

eruptionum. Aſt circumſpectus quoque ſit eorum uſus. Etenim hic modus circa eorum exhibitionem eſt tenendus ut parciori doſi, ſed crebriori propinentur, & dempta prius plethora, & febris forte magnæ orgaſmo compoſito. Hoc modo exhibita minime exiſtimandum eſt ea ſanguinem nimis commovere, ipſique orgaſmum & turgeſcentiam verendam inducere, quod non eſt univerſale, ſed tantum, ut modo eſt indicatum de plethoricis valet, & ubi in magna quantitate ingeruntur vel febris magna corpus occupat.

OBSERVATIO CCXLIV.

DN. D. CHRISTIANI MICHAELIS ADOLPHI.

De Inflatione tympanitica pertinaci V. Sect. in pede curata.

FOEmina, Vidua 56. annorum, ſanguineo-phlegmatici temperamenti, vitam ſedentariam agens & laute ſat vivens, a ceſſante per ætatem menſium fluxu ſubinde anguſtias præcordiorum, phlogoſes & hæmorrhoidum molimina experta, atque præſertim inflatione abdominis tympanitica moleſta cum ructibus frequentibus & alvi ſegnitie vexata, per 8. decurſum annorum, a variis Medicis, etiam multis empiricis & mulierculis præſcripta reſolventia, carminativa multa in copia hauſit, ſæpius purgationes easque ſat fortes ſæpiusque clyſteres pro alvi ſegnitie admiſit, quæ vero omnia moleſtam hanc abdominis inflationem auferre minime potuerunt, ſaltem reliqua ſymptomata ad tempus lenire valuerunt. Tandem circumſtantiis & præſertim diætæ regimine rite penſitatis largam ſatis in pede venæſect. inſtituendam curavi, ex quo inflatio hæc abdominis penitus ſine aliis remediis internis carminativis ſic dictis, penitus ceſſavit, ac per 4. annos usque ad vitæ finem libera ab ea manſit. Unde concludendum nec omnem

ſemper

ſemper ejusmodi inflationem, uti vulgo fertur a flatibus eſſe, nec omnem per carminativa curari.

OBSERVATIO CCXLV.

DN. D. CHRISTIANI MICHAELIS ADOLPHI.

De Venæſectionis utilitate in ſuppreſſione urinæ.

EAndem utilitatem, quam Venæ-ſectio præſtat in urinæ ſuppreſſione vidi in Viro Juvene 24. annorum euſarco, ſucci pleno & ſanguineo-cholerico, qui quandoque urinæ ſuppreſſionem expertus & aliquando præſertim ægerrime hac detentus ſe habens, adeo ut ad 7. usque diem urinæ ſuppresſione periculoſiſſime decumberet ac ab omnibus remediis internis pariter ac externis nullam ſolutionem aut evacuationem urinæ conſequi potuerit. Tandem meo ſuaſu Venæſectionem die nimirum ſeptimo in pede adhibuit, ex quo elapſis duabus horis copioſiſſime profluxit.

OBSERVATIO CCXLVI.

DN. D. CHRISTIANI MICHAELIS ADOLPHI.

De Guſtu abolito ex caſu ab alto & exinde ſyncipite læſo.

FAber lignarius 36. annorum robuſtus ſatis ac vegetus trabes in ædificio quodam configens ex alto in ſynciput cecidit atque in eo periculoſam læſionem paſſus, quæ feliciter curata eſt, adeo ut per 4. annos integra fruatur ſanitate, ſed guſtus ex caſu (læſis ſine dubio ſingulariter nervis) plane abolitus eſt. Mirum hinc videtur, quod guſtus organon in lingua, & in ea papillæ nerveæ conſtitutæ ſunt.

OBSERVATIO CCXLVII.

DN. D. LUCÆ SCHROECKII.

Urina chyloſa.

VIr ſtemmate meritisque in patria nobiliſſimus, temperamento ſanguineo-phlegmatico cæterum corpore robuſto præditus, in juventute abſtemius, aquæ potu contentus, largiori autem ciborum eſui indulgens, progreſſu temporis vinorum generoſorum quandoque liberaliori potui adſuefactus, ſatis proſpera tamen valetudine aliquandiu gaudebat; ſenſim dein obeſior factus, ſedentariam vitam amabat; & variis morboſis, interque eos nephriticis ac hypochondriacis inſultibus anſam ſuppeditabat, urina alba & chyloſa ſemper adparente. Quibus licet conveniens medela, non ſine exoptato, aſt inconſtanti ſucceſſu, fieret, tandem accedente anorexia, vomitu, & omnimoda virium proſtratione, placide, anno ætatis quadrageſimo tertio, animam Creatori ſuo reddidit. Cadaver cultro anatomico apertum, pingue admodum, aſt exſangue comparuit; ventriculus laxus, ſine plicis, & intus lividus erat; qualis etiam facies in inteſtinis occurrebat; ren ſiniſter itidem flaccidus; cujus ureterem prope ejus ingreſſum in veſicam, occupabat calculus amygdaliformis, pondere grana LIV. æquans, albicans, tam arcte ureteri infixus, ut ope cultri exſcindi debuerit; ren dexter erat maximus, fere totus membranoſus, tubuli ejus ampli & valde craſſi; in quibus, ut & in pelvi, præter albicantem viſcoſam materiam, & ſabulum, calculi ejusdem coloris, ultra quadraginta, viginti ſex &c. granorum pondere, & unus magnus, quaſi rotundus, pilæ luſoriæ magnitudine, cum appendice ſcyphiformi, pondere unciam unam, drachmas quinque, cum granis quindecim latebant, omnes albidi, tophacei, aſperi, angulares, partim plani; veſica itidem humore ſimili, qualis cum urina excerni conſueverat, ſcate-

ſcatebat. Hepar mediocri magnitudine gaudens, externe rubrum & ſano ſimile, intus autem in ſuperiori parte nonnihil ſcirrhoſum, reliqua vero ſubſtantia flacceſcebat, atque ad disſolutionem pronum erat, veſicula fellea humore viſcido & amurcam referente repleta; ſplen magnus, quadratæ figuræ, externe quidem bene conſtitutus, interne ad diſſolutionem itidem diſpoſitus videbatur. Pulmones nonnihil lividi, in dextro latere coſtis arcte adnati, in parte inferiori ſuccum craſſum puriformem plorabant, cor reſpectu corporis reliqui, utpote proceri & toroſi, parvum ac flacidum adparebat. Veriſimile eſt, ob largum ciborum, inprimis non adeo ſemper ſalubrium, eſum, & ventriculi inſecutam debilitatem, crudiorem chylum fuiſſe generatum, qui cum ſanguine ad renes itidem debiliores delatus, ibidem partim cum ſero urinario prodierit, partim in renibus ſubſiſtens in calculoſum concrementum abierit.

OBSERVATIO CCXLVIII.

DN. D. JOHANNIS KANOLDI.

Biographiæ medicæ ſpecimen.

Biographiam eſſe Sermonem de vitæ alicujus geſtis atque eventibus, notum eſt cuilibet. Hanc, quæ moralibus alias clauditur terminis, medico hac vice vindico foro, ideo quod ea complectatur vitæ deſcriptionem juxta motuum morboſorum eventus atque ſucceſſus, a vitæ primordiis, in ſenectutem & finem vitæ usque, adeoque medicæ omnino conſiderationis exiſtat. Utilitatem ſtudii hujus res ipſa profitetur; ſiquidem qui Naturam ægri exquiſite noſſe præſumit, (dicunt, er kennet ſeine Natur von Grund aus,) non aliunde revera, quam hiſce ex fontibus, neutiquam ex urinæ ſorditie, (ut vulgus fallitur,) nec ex ſolis medicamentorum effectibus, de-

promere tenetur rei cognitionem & ſcientiam, ex motuum nempe morboſorum longinquis æquè atque multiplicibus, ſed ſub maxima ſæpius varietate tandem ſimplicibus, ſucceſſibus. Neceſſaria ſane ea eſt, ſi ulla alia, fientium in medicina rerum cognitio, tum formandi veri pathologico-ætiologici conceptus, tum ſane practicæ operationis ſcopo: morborum enim plurimorum, ſponte ſuborientium, ſucceſſus, internam ſequuntur diſpoſitionem, neutiquam tumultuarios, fortuitos & extraneos inſultus, & qui ſæpius, ex diverſis etiam morborum ſchematibus, ægrotant, non vagam certè & peregrinam, ſed dependentem ut plurimum atque conſobrinam patiuntur afflictionem; quæ præcedaneum alium magis vel minus remotum jure ſucceſſionis agnoſcit atque reſpicit laborem. Uno eloquar verbo: morbi plurimi ſuccedunt ex diſpoſitione aliqua morboſa, domeſtica, cujus fundamentum eſt toleratus olim morbi, & ſpecialiter Excretionis, alicujus eventus, ex quo poſthac in ſeros usque annos deſcendunt atque conſpirant ſchemata reliqua, quorum medicationem non niſi habito ad antiquos fontes reſpectu efficaciter agites atque peragas.

Exemplar hac vice ſiſtere placet in viro, pluribus & multiplicibus per ætatem afflictionibus tum eructatoriis, cruſtæ lacteæ, achoribus, Fluxionibus aurium, oculorum, Scabiei, Febribus, urinariis, &c. tum eluctatoriis, congeſtoriis & reſtagnatoriis, motoriis, Anaſarcæ, Cephalalgiæ, Eryſipelati, vertigini, anguſtationibus præcordiorum, Flatulentiis, &c. expoſito; quas ſi tumultuario conſpectes oculo, inconditum & infide cohærentem nanciſcaris conceptum theoreticum; ſi verò retro ad diſponentes invicem deſcendas naturæ motus, aliam ſanè, veram, connexam, acquiras & cognoſcendi & agendi certitudinem atque ſcientiam, qua varios quidem ægrum affectus, ſed unam intentionis Naturæ normam & ſcopum, Affectum generatim unum atque ſimplicem toleraſſe atque exhibuiſſe palam fit.

Vir ſcil. 49. 50. ann. (ex quo quorſum poſthac evaſerit, ignotum,) natione Alſatus, opificii ſutorii, temperamenti cholerico-ſanguinei, habitus ſatis pleni, vitæ ab infantia activiſſimæ, agiliſſimæ,

I. In *Infantia*, ad *pueritiæ* annum 14. cum cruſta lactea & Achoribus graveolentibus fere perpetim conflictatur; Hæmorrhagias vero nunquam, nec ea ætate cephalalgias, vertiginem, nec quicquam morbidi paſſus. Ceſſantem experitur an. 15. achoraceam ſeri excretionem.

Abhinc II. per *Adoleſcentiam & in juvenili ætate* graviter vertiginoſus evadit, ita ut alta ſcandere, citra præſentaneum lapſus metum non valeat: in patria etiam aliquando urinæ incontinentia, cum ſciſſionibus corripitur, cum ſenſu in lumbis fluctuatorio, als wenn etwas mit Waſſer angefüllet darinnen ſchwuckerte, wobey er das Waſſer gar nicht halten konte, ſine tamen calculi excretione, ſed cum ſabulo ita dicto rubro, in vitro adhæreſcente, quod poſthac extra patriam copioſe ſeceſſit. Accedente hinc, dum opificii ergo Alſatia vinoſa relicta, Germaniam cereviſiariam viſeret, ſpiſſiore potu & craſſiore cibo, ex cibis maximè dyſpeptis, præc. Francofurti, (beſonders von dem vielen harten geräucherten Rind-Fleiſch, Salate, u. d. gl.) uſu, perpetuo fere abhinc valetudine adverſa premitur, emaciatur, debilitatur, appetitus cadit, affligitur fere indies anguſtia & preſſionibus mox colli, mox præcordiorum, mox & præcipuè ventriculi, maximè poſt ſumtos cibos; incedunt leves interdum æſtus & horripilationes, cum tuſſiculatione, ejectione muci non pauci, ita ut Phthiſicum ſe eſſe perſuadeatur. Francofurti ſimul, ut & in Ducatu Wirtenbergico, & præcipue. Lipſiæ pluries ſcabiem graviſſimam patitur; item flatulentias, aliquando graviſſimam obſtructionem alvi, item dorſi dolores, anguſtias & anxietates præcordiorum. Febribus in Germania multis & multiplicibus tentatur, aliquando Quartana per dimidium fere annum, nec minus Anaſarca, Cephalalgiis

 ſimul

ſimul frequentiſſimuis: poſt prandium nihil quicquam potulentorum aut juſculentorum, citra languorem, marceſcentiam, & incaleſcentias manuum, preſſiones ventriculi, & Flatulentias, niſi demum alta veſpera aſſumere valet.

III. In *juvenili præcipuè ætate* circa ann. 26. menſæ aliquando aſſidens, dolore aurium corripitur, ſuccedit tinnitus, privatur uſu auris, ſurdeſcit: videbatur quaſi lamella auribus appoſita, als wäre ein Blätlein vor den Ohren; vagatur affectus mox in hanc, mox in alteram aurem; tandem ſuccedit fluxio ex aure materiæ copioſæ, primo prunæ quaſi ſanioſæ, tandem albeſcentis, fœtentis bis ſæpe per diem effluxit copia, extergenda linteaminibus: Ante effluxus hujus eventum laborabat ſemper Cephalalgia gravativa, oppletiva, dolorifica; poſt effluxum verò factum levabatur caput, auris verò pruriebat, imo dolebat, & ſcalpta ichorem fundebat; audiebat tamen. Quamdiu fluxio hæc ſibi conſtabat, bene habebat; quandocunque verò morbo aliquo detinebatur, nihil fluebat, aut fortè rectius, quando fluxio ſupprimebatur, morbo aliquo laborabat. Invaluit verò hæc fluxio præcedens ex eſu inconvenientium, maximè ſuillæ, non verò bovinæ, unde pruritus auris, ſcalptio, fluxio. Poſt duos circiter abhinc annos hæmorrhoidum turgeſcentiam incurrit; gravis nempe adeſt ardor in inteſtino recto, ita ut ſedere vix potuerit, frequens alvi excretio, exturgeſcunt hæmorrhoides, ſie hängen ihm weit heraus, daß er ſie gar hat wollen wegreiſſen; mitigantur tandem unguento quodam luteo applicato. Interim continuat aurium affectus poſthac per 13. 14. annos.

IV. *In virili ætate*, annorum forte 38. 39. cum deſineret iſta aurium fluxio, corripitur, & hucusque ſæpiſſimè detinetur, Cephalalgia gravativa, preſſoria, oppletiva, ut apoplexiam metuat. Auditus abhinc hebetatur; imo ſæpius oculis inflammatio, ardor, rubor, dolor, effluxio aquei humoris obtingunt. Incedit etiam aliquando in dextro

tro capitis latere eryſipelas, cum ſenſu ardoris, ſed levioris. Imo Febres frequentiores abhinc incurrit, curatus interdum larga Venæſectione, more Gallorum. Nec Venæſectiones ſolum frequentiores, ſed etiam purgationes adhibuit; quibus ultimis aliquantiſper alleviatus fuit. Intermiſit vero poſthac evacuationes iſtas. Ad ſudationes copioſas olentes, ſimul urinæ ſordidæ ejectiones proclivis: interdum Diarrhæis obnoxius; nec minus tuſſibus mucidis. Circa annum ætatis 43. 44. ſuſurrus capitis incedit; diffunditur hic ſenſus in capite moleſtus deorſum, & nucha rhevmatico ſenſu detinetur, qui magis ad humeros tendit; durat hæc moleſtia, ſub langueſcentia virium ad annum ætat. 46. quo ſuccedit Rheumatiſmus Axillæ & Colli. Levato hoc poſt dimidium anni, incedit vertigo, veſperi ſemper affligens, poſt ſumtos 2. 3. potus; affligit in lecto decumbentem, ſomno tamen obrepente evaneſcit: ſuccedunt poſthac Quartanam Febrem; & ſopita vel ſupreſſa ea, quotidianam, poſt eſum raphani cum butyro. Accepto purgante graviter ἄνω καὶ κάτω evacuatur, unde Febris ceſſat, raphani eſu tamen abſtinere cogitur. Annorum circiter 47. 48. circa Nativitatis Feſtum incedit ipſum vehemens pruritus ſcroti, qui ultra 2. annos (ad ann. ætat. 50.) continuat, & aliquando fere intolerabilis, daß er kratzen muß, bis das wilde Blut weggehet: tandem poſt 2. annos, menſe Febr. remittit hic pruritus, exorta in Femore puſtula grandi, ein groſſer Blut-Schwer, daß er faſt dafür nicht gehen kan. Devorato halece, gravi corripitur tuſſi ſicca cum aſperitate faucium. Antehac, anno abhinc citius, iterum ardor in hæmorrhoidibus moleſtiſſimus, qui tamen à ſupra illo citato tempore non redierat hactenus; evaneſcit tamen ex uſu pulverum nitroſo-cinnabarinorum. Succedit iterum ſtrepitus in aure ſiniſtra, quaſi ſonitus pſt, pſt, pſt; & cum hyeme refrigeraretur dolore dorſi verſus hypochondrium ſiniſtrum affligitur, ita ut reſpirare liberè non valeat; mox dolor humero,

meros, mox coxendicem occupat: jungitur tuſſis; urina mox virideſcens, mox nigreſcens, mox lutoſa, plerumque ſordidiſſima: vertigo interrcurrit: dolor interdum cor apprehendere videtur: copioſo ſudore levatur. Allegato anno circiter ætatis 47. 48. autumno Febre tertiana tentatur, cum largiſſimo ſudore, fœtidiſſimo, & urinæ frequenti conatu, paucis tamen ſemper ſecedentibus guttis, rubicundiſſimis; leviter miteſcente Febre, ſequitur poſt ſternutationem frequentem Tuſſis, ejecto multo muco tetri coloris; exulcerantur labia: ad lene laxans vehementer evacuatur, ad tertium usque diem; evaneſcit tandem Febris bene evacuato corpore & Venæſectione ultimo admiſſa. Poſthac cum iſto viro quid rerum geſtum ſit, non experiri licuit, curam ingratiſſimo effugiente, unde biographiam noſtram ulterius, & forte ad finem vitæ, ſi mihi ipſi illum attingere contigerit, producere non vacat. Satis tamen illius eſſe autumo, pro ſchemate, quo motuum ſeroſorum multiplices valde & proteiformes ſucceſſus alternationesque à prima infantia in quinquageſimum ætatis annum usque ſatis pateſcere confido.

Rumpe, quæſo, nexum, neglige initia, agita ſolitarium hunc vel illum inſultum; quid tunc niſi incerti, vagi, precarii mox de ſcorbuto, mox de acrimonia, mox de tumultibus ſpirituum ſylveſtrium, mox de abſtruſioribus qualibuscunque aliis cauſis conceptus ſuppetant atque cogitationes? Cum qui attentiore univerſas motuum iſtorum, à prima ad ultimam, ſcenas, juxta ſeriem ſucceſſuum, contemplatur oculo, exquiſitiſſimam omnino, certam, & ſpeculationibus fatuis vacuam elicere ætiologiam, & methodum medendi veram, conſtantem, & efficacem condere atque ſequi ſufficientiſſime valeat. Nempe, ut rem conceptui in compendio offeram: Vir hic ſanguine ſubtili, florido, mobili præditus, excretionem copioſiſſimam humorum mucido-ulceroſorum in capite, diuturnamque ejusdem aſſuefactionem expertus fuerat in prima infantia. Hac excretione ſuccedente

&

& continuante, ſanitate de reliquo illibata fruitur. Hac verò eadem ceſſante, non ſolum vertiginoſus ſtatim evadit, ſed & accedente aeris craſſioris, potus ſpiſſioris, & ciborum maximè dyſpeptorum uſu, ſcabiem incurrit, excretionem nimirum primævæ illi achoraceæ parem. Imo hac etiam ſublata, nihilominus ſub continuato aeris & diætæ uſu incongruo, & vicariis evacuationibus ſeroſis non adeo ſuſceptis, valetudinarius evaſit atque manſit, variis poſthac ſeri translatoriis, congeſtoriis, reſtagnatoriis, reſolutoriis, excretoriis, & ſuccedaneis commotionibus agitatus, natura ſimul ſub humorum ſeroſorum, excerni conſuetorum & poſtulantium, per diætæ verò depravationem partim magis muceſcentium, partim indies accreſcentium, ſtatu atque conditione, quaſi averſabunda, tædioſa, hincque ipſorum vel accumulationi contranitente, vel excretioni & moliminibus eo tendentibus invigilante. Donec tandem iisdem nimis onerata, antiquas quodammodo vias repetens ea, eosdem per aures evacuare ſuſceperit, poſt varias prægreſſas capitis oppletiones & cephalalgias gravativas, quæ ceſſant ſub actuali excretione, revertuntur ſub excretionis ceſſatione. Unde ingraveſcente ætate eadem excretio tentatur tum per languidiores translationes ad oculos, aures, per eryſipelas, ad pectus, ad anum & loca hæmorrhoidalia vicinaque, ad pedes; per reſolutiones febriles, tum longinque per affectus rhevmaticos, ſpaſticos. Interim nullam ſinceram excretionem ſanguinis Natura inſtituit, partim per temperamenti conditionem, partim per humorum conſtitutionem (quia non ſtrictè ſanguis peccat, ſed ſeroſa colluvies,) partim per motuum excretoriorum aſſuefactionem, non ſanguinis, ſed ſeri peccantis exoneratio hic inſtituenda atque neceſſaria exiſtit.

Ultimo adhuc notari meretur, quod Patiens hic inſanorum & valetudinariorum, imo minus vivacium liberorum parens fuerit; ſiquidem tres jam infantes mortui; ex reliquis duobus alter tunc quinquennis à prima ætate hucusque per

totum

totum corpus excretione puſtuloſa laborat, er ſchlägt jederzeit aus; alter verò bimulus, à prima ætate catarrhali, aſthmatica pectoris labe hucusque detinetur. Imo tertius infans, nuper natus, puella, conſimilem catarrhalem oppletionem à nativitate ſuſtinet, ſie hat den Fluß mit auf die Welt gebracht; imo etiam poſt 2. 3. ſeptimanas à nativitate corripitur aphthis & copioſa ſalivatione acerrima, nihil quidem gingivas & os, at verò collum extus valde arrodente; ſub qua tamen excretione de reliquo ſanus eſt infans.

OBSERVATIO CCXLIX.

D. FRANCISCI BUTTNERI.

Variolarum malignarum Francofurti ad Mœnam An. 1723. cum magna infantium ſtrage graſſantium deſcriptio, earumque tractandi & curandi obſervata Methodus.

PAſſim per Germaniam, inprimis verò Francofurti ad Mœnum An. 1723. variolæ infantibus æque ac adultis admodum fatales fuere, quippe epidemicè graſſantes febrem malignam ut plerumque tunc fieri ſolet, conjunctam habuere.

Neceſſarium hinc ut ſingulari cura judicio ac circumſpectione hiſce afflicti tractentur; ubi indefeſſum omnino & non ſatis laudandam operam cum multorum ſalute præſtitit frater meus dilectiſſimus, Medicus apud Francofurtenſes celeberrimus; cujus ideo in ſæviſſimum hunc morbum epicriſin obſervationes & medendi modum cum ipſius venia Lectori Medico communicari non ingratum fore exiſtimo. Sunt autem excerpta ex ejus ad me in vernacula datis litteris, ſequentia.

Variolas hujus loci quod concernit, initium ſumſere

cum

cum primordio anni, & per hunc totum fere indeſinenter cum maxima infantium internecione ſævivere. Ut plurimum ſunt malignæ notæ, vel depreſſæ cum foveis, vel acuminatæ & ardentes; quarum iſtæ uti ſolent, decurſum ſuum tardius, hæ vero celerius proſecutæ, utræque autem plerumque confluentes factæ ſunt. Sæpius petechiæ, imò magnæ ecchymoſes concurrunt, ac ſi iisdem laborantes læſi & violenter vellicati fuiſſent.

Quod ſi acrimonia humorum ingens, variolæ raro ad ſuppurationem perveniunt, ſed decidunt, vel mox in veſiculas ſanguine aut humore acerrimo ſeu corroſivo repletas abeunt, vel ab infantibus ſtatim ab eruptione ita perfricantur & comminuuntur, ut facile in inflammationem lethalem dein abeant ac convertantur. Ubi ſalivatio inprimis in depreſſis mox ab initio ſe oſtendit & manet, ibi ut plurimum morbus bene procedit; ſi vero a morbi ſtatu recedit, tunc ſuffocatio vel diarrhœa inſequitur communiter lethalis, & tunc omnis intumeſcentia ſubito evaneſcit. In ſubjectis debilioribus & ubi humores viſcidi adſunt, vomitoria mox in initio cum ſingulari euphoria dantur, & quamvis purgantia κάτω non tute præſcribi poſſint, natura tamen quandoque etiam ſponte per diarrhœam ſibi ſuccurrit: qua namque interveniente variolæ ſatis bene procedunt, & plerumque benignæ indolis ſine petechiis tum eſſe ſolent. Si motus nimis enormis, primo quidem die apud infantes hirudines optimo cum ſucceſſu applicantur, & apud adultos Venæſectio inſtituitur, atque ſic eruptio variolarum valde promovetur; verum cum jam variolæ malignæ vel etiam petechiæ ſe exſerunt, tunc inprimis ea propter ab iſtarum applicatione & Venæſectione deſiſtendum, quia ob metuendam ſanguinis acrimoniam ejus effluvium per nulla prorſus remedia tunc cohiberi poteſt, & ſæpius usque ad mortem ægrotos infeſtat. In ejusmodi variolis petechialibus hæmorrhagias varias funeſtas ex oculis, auribus, naribus, ore, ano, vaſis urinariis, imò aliis etiam partibus, obſervavi, e. gr. ad glandulam parotidem, ubi è tuberculi cujusdam lividi, avellanæ nucis magnitudinis,

alio tempore odioſum dictu, ſpontanea ruptura ſanguis tam copiosè effluxit, ut nullo plane remedio ſiſti potuerit; ejusmodi hæmorrhagiæ etiam poſt mortem demum fiunt.

Hiſce nunc circumſtantiis & indicationibus omnia volatiliora in cura exulare debent, fixioribus autem temperantibus, motum ſanguinis nimium refrænantibus, rupturam vaſorum minimorum ſphaceloſam impedientibus inhærendum, ubi abſorbentia & nitroſa, in ſubjectis autem cachecticis cum his amicabili unione Cinnabarina maximam utilitatem præſtant. A ſpirituum mineralium & ex iisdem paratis remediis uſu præſertim in hoc morbo abhorreo, quicquid etiam alii de iis jactitent. Si hæmorrhagia ſuſpecta exoritur, electuarium diaſcordii Fracaſtorii cum conf. Alkermes & pulvere bezoard. anglic. vel in mixturis aquam theriacalem è ſuccis Mindereri præſcribo; in nimia autem acrimonia oleum amygdalarum dulc. frig. expr. cum ſirupo violarum, & in torminibus ventris graviſſimis vel teneſmo, quo ferè omnes laborant, (& quandoque cum remiſſione torminum hæmorrhoides fluentes ſuccedunt,) enema demulcens ex cremore hordei cum ſevo cervino paratum, ordino. Hic neutiquam reticendum mucilaginoſis & oleoſis, v. gr. decocto C.C. & oleo amygd. d. &c. quod interdum ad aliquot guttulas in infuſo Theé, vel ptiſana vel juſculo quodam præbui, ac hirudinibus in infantibus, in adultis vero Venæſectione Deo benedicente me plus effeciſſe, quam omnibus alexipharmacis. Liquor myrrhæ per deliquium paratus in variolis corroſivis, quibus vel in gula vel in inteſtinis evidens damnum provenit, quod ex ſingultu, vomitu &c. (& in ipſa aſpera arteria ex raucedine & abolita penè omni voce) apparuit, magno fuit auxilio & ab interitu apparenter multos liberavit.

Ratione diætæ non facilè ſuaderem juſcula carnium ut alii ſolent, verum vegetabilia glutinantia & refrigerantia, cremorem hordei, ſpinachiam &c. cum butyro non ſalito cocta, & ad ſummum vitellum ovi. Vinum ac cereviſiam rejicenda exiſtimo è contra aquam hordei, vel infuſum Theé, vel etiam aquam ſimplicem pani ſimilagineo calido infuſam addito pauxillo ſaccharo

vel

vel ext. cort. citr. pro pot. ordinario commendo. Quodſi verò motus non adeò vehemens, concedo interdum aliquid panis biſcocti vino rubro imbuti. Veruntamen licet omnis diligentia hoc modo in curatione fuerit adhibita, nihilominus variolæ ejusmodi ſæpiſſimè in internis viſceribus, faucibus, œſophago &c. foramina relinquunt, quæ naturæ committenda, & ut plurimum morte finiuntur, poſt aliquod demum tempus. Denique ad prognoſin hujus morbi notandum, quod ſuſpiria ſignum latentium petechiarum, & ſi poſt applicationem hirudinum aut Venæſectionem fluxus ſanguinis ſiſti non potuerit, vel etiam ſpontaneæ hæmorrhagiæ exortæ fuerint, ſignum lethale ſemper extiterint; cum contra diarrhœa in principio morbi ut plurimum ſalutaris evaſerit.

OBSERVATIO CCL.

DN. D. CONRADI BERTHOLDI BEHRENS.

De Ecſtaſi Diſquiſitio.

SIngularis obſervatio eſt de Ecſtaſi *Hanſii Engelbrechti*, civis Brunſuicenſis in *Plurimum Reverendi Dn. Rethmeyeri Antiquit. Eccleſiaſt. Tom. IV. pag. 421.* recenſita, & ſtupenda ſunt, quod homo hic per 12. horas inſtar mortui jacuerit, ac interea varias viſiones habuerit, quæ dein ſibi reſtitutus propalavit. Et certe ſi rem ejusmodi cum vulgo ſuperficietenus quispiam conſideret, facile ad ſupernaturales cauſas declinaverit, quas ipſas tamen Medicus rationalibus inſiſtens principiis hoc in exemplo non admiſerit, cum phænomena omnia ad naturales cauſas referri, ab iisque omnino deduci queant.

II. Ac primo omnimoda ſenſus & motus ad tempus ablatio, à ſpirituum animalium interceptione cauſata, inque *Engelbrechto* Ecſtaſin producens, conſtitutionem ejusdem hypochondriacam ac convulſivam recte arguit. In hypochondriacis enim pleraque ſymptomata ſpaſmodica exiſtere, jam in *Selectis meis practicis Sect. IV.* pluribus aſſerui, & à nullo Medicorum praxin attente exercente in dubium vocabitur. Quo pacto autem hypo-

chondriacus ejusmodi ad tot horas, imo dies inſtar mortui decumbere queat, exemplis catalepticorum ac mulierum hyſtericarum illuſtratur. Cataleptici ad 19. horas ita perſiſtentis exemplum recenſet *Paullinius Cent. IV. obſerv. 38.* per integrum diem *Tulpius l. 1. obſ. 22.* in alterum atque tertium diem *Heerius obſ. 3. p. 62.* Hyſtericæ vero elapſo demum triduo quaſi ex alto ſomno ſe colligentis, oculosque aperientis meminit *Hagedornius cent. 2. obſ. 89.* Aliam ad novem dies ſine ſenſu, motu, ac alimento omni ſuperſtitem adducit *Lanzonus*, *Ephemer. Nat. Curioſ. Dec. 2. An. 9. Obſ. 51.* adeo ut pro mortuis habitæ feretro includantur, qualis exempli meminit *Piſo l. de Morb. à colluv. ſeroſa. obſ. 26. p. 107.* ac aperturæ corporis ſubjiciantur, quod inſigni Anatomico *Veſalio* non absq; honoris jactura contigit apud *Paræum l. 23. c. 46.*

III. Scilicet uti catalepſis ac ecſtaſis tantum invadendi modo differunt, qui in catalepſi ſubitaneus eſt, ita quoque ecſtaſis ab affecto communi ſenſorio oritur, ut ſpiritus animales quaſi concentrati ad partes ſuas determinatas pro ſenſu & motu irradiare nequeant. Senſorium illud commune non equidem cum *Carteſianis* glandulam pinealem ſtatuerim, ob plures rationes à me in *Selectis meis phyſiologicis Sect. II. n. 49.* adductus; ſed meditullium cerebri, aut ſi mavis principium exortumque nervorum, quod ipſum commune ſenſorium à lympha quapiam auſtera in vicinia ſtagnante, ſpaſmodice affici, pororumque cerebri conniventiam quandam cauſare, phænomena circa ecſtaſin omnia probant. Certe ruſticum illum Batavum, qui ante non multos annos Stolvici per ſex menſes dormiverat, cujusque hiſtoria plenior in *Actis Erud. Lipſ. an. 1707. p. 278.* recenſetur, ab affectu convulſivo in ſomnum ejusmodi præternaturalem incidiſſe, poſt mortem deprehenſum, ceu in quo teſte *Excell. Heiſtero in Ephem. Nat. Curioſ. Cent. 2. obſ. 98.* abdomen ita introrſum tractum fuit, ut aortæ pulſus prope Umbilicum deprehenſus ſit, quale quid etiam in pueris Epilepticis interdum contingere *Pechlinus Obſ. p. 286.* teſtis eſt.

IV. Non autem ut quidam juxta cum *Engelbrechto* ipſo voluere, veritati conforme eſt, animas in ecſtaſi ejusmodi extra cor-

pus alio ac etiam ad cœlum ſecedere, ac dein ad corpus reverti, & meminiſſe quæ vidit. Uti anno 1638. quidam *Johannes Werner* infimæ ſortis homo deſcriptionem viſionum ſuarum in lucem edidit in qua *p.40.* refert, ſe an. 1637. Torgaviæ degentem ecſtaſi correptum, ac Viennam usque abductum, in ipſo Imperiali conclavi ſecretiſſimis negotiis interfuiſſe. Sed ſecundum naturam hæc ſiquidem phantaſtica non fuerint, non fiunt, talemque ecſtaſin divinam pariter ac diabolicam agnoſcit *ſumme Rever. Buddeus, Inſtit. Theol. Dogmat. l. 1. p. 86.* Anima enim noſtra, utpote ſpirituum animalium parte ſubtiliſſima, auraque illa divina, primo homini in creatione inſpirata conſtans, ut jam pluribus in *Ephemer. Nat. Curioſ. Cent. IV. Obſ. 87.* aſſerui, nulla naturali ratione, à vivo corpore ceu organo ſuo citra deſtructionem ejusdem ſeparari, aut ab eodem ſeparata ad idem remeare poteſt. Quod enim *Bodinus* ejusmodi quippiam exemplis magorum præcipue probare nititur, qui per hebdomadas aliquot aut menſes ecſtaſin patiantur, in eo recte à *Merico Caſaubono l. de enthuſiaſmo cap. 3. p. 74.* refutatur, ex ea ratione, quod Diabolo facile ſit, illorum phantaſiæ res ejusmodi repræſentare, ac perſuadere, quod hæc vel iſta, hoc illove loco reapſe viderint aut egerint. Nec bis mortuorum exempla in Sacris Literis occurentia illis favent, cum miraculoſa, adeoque nobis imperſcrutabilia exiſtant, ut recte *Suelingius* argumentatur *Diſſert. de Bismortuis.* Quin quod anima humana ne quidem extra corpus & in diſtans operari queat, ut nullo firmo exemplo probabitur, multo minus igitur eandem extra corpus alio ſeceſſuram; quispiam concedere poterit.

V. Et ſeceſſum animæ à corpore refutant exempla eorum, qui forti ſua phantaſia ecſtaſin in ſemet ipſis voluntariam produxerunt, quotiescunque voluerunt. Ita apud *Auguſtinum l. 14. de Civit. Dei. c. 23.* quidam ita ſe auferebat a ſenſibus, & jacebat ſimillimus mortuo, ut non ſolum vellicantes atque pungentes minime ſentiret, ſed aliquando etiam igne ureretur admoto ſine ullo doloris ſenſu, niſi poſtmodum ex vulnere. Similia exempla quorundam ſponte, quoties vellent, ecſtaſi correptorum re-

cenſet *Caſaubonus c. 3. p. 68.* qui etiam non conſueverunt ad ſeredire, niſi vis quædam eos revocandi aut ſuſcitandi adhiberetur. Novit etiam viditque mulierem *P. Zacchias*, ut teſtatur *l. 3. Quæſt. Med. Leg. Tit. 2. quæſt. 6.* quæ ſe, ubi frequens hominum cœtus in templis ſacrisque locis conveniſſet, raptam in ecſtaſin confingebat, & admiratione non parum dignum erat, quam apte ſimularet. Meminit idem quoque hypocritarum quorundam ad homines decipiendos & ſanctitatis nomen ſibi conciliandum ecſtaſin ſimulantium, quos vulgus fraudum neſcius, tanquam rem ſupernaturalem & miraculoſam admiraretur & veneraretur.

VI. Nec etiam quæ ecſtatici ad ſe redeuntes de translationibus ac viſionibus ſuis, locutionibus cum angelis ipſoque Deo, ac neſcio quibus aliis myſteriis narrant ſtatim evincunt, animam extra corpus raptam inque iisdem locis exſtitiſſe, de quibus illi recenſent. Notum enim eſt, quali phantaſia polleant hypochondriaci adeo ut npnnunquam ea præſtent, quæ rationi vitæ generis ineruditi nunquam ab ipſis exſpectari poſſent, & alias eruditionem & artem præſupponunt. Ita eruditi cujusdam Sileſii meminit *Paullinius Cent. 1. Obſ. 96.* qui poſt mediam noctem in ſomno ſurgens aliquando concionem vel nuper lectam vel auditam ſine multa hæſitatione repetebat, & demum in lectum iterum ſe conjiciebat. Imo verſus fundebat ab Autore dicto adductos. Recenſet etiam *Hannemannus in Ephemer. Nat. Curioſ. Dec. 3. Ann. 3. Obſ. 61. de Zanardo,* quod in componendis carminibus non multum peritus fuerit, nec quoque in Græca Hebræaque lingua, & tamen in ſomno currente diſcurſu carmina pulcherrima Latina & Germanica formaverit, & terminos antedictarum linguarum cognoverit, conciones quoque magis ordinatas & elegantiores in ſomno confecerit, quam in vigilia. Quæque vigil cum multo labore non penetraverit, in ſomno in promptu habuerit, & hæc pluries ipſi accidiſſe. Quam gravem concionatorem pœnitentialem ſe præſtiterit agricola & adoleſcens *Johann Müller* Lindhorſtii pago Ducatus Magdeburgici ante quindecim annos, pagellæ typis impreſſæ referunt. Qui caſus quamvis ab Editore Paſtore Rurali ad tentationes Dæmoniacas referretur

non

non tamen niſi paroxyſmus hypochondriacus convulſivus fuit, demum cum morte ex jactura ſpirituum naturaliter ſuperveniente. Famuli cujusdam mercatorii in paroxyſmo Epileptico accurate & per integram horam concionantis exemplum ſuppeditat *Rommelius in Ephemer. Nat. Curioſ. Dec. 2. Ann. 6. Obſ. 229.* Eique parallela *Illuſtris Lentilius Ibid. obſ. 201.* & *Heintkius Dec. 2. Ann. 7. obſ. 144.* Stupenda ſunt quæ de Virgine Hyſterico Epileptica recenſent *Excell. Schoberus Ephemer. Nat. Cur. Cent. 1. obſ. 23.* & *Anhornius Cent. 9. obſ. 24. Gohlius in Act. Medic. Berolin. Dec. 1. Vol. 2. p. 62.* Qualia etiam non proferunt Energumeni vulgo ſic dicti de Dæmonibus ipſis viſis, ſermocinantibus, atque vim inferentibus, cum tamen omnia non niſi falſa & mendaces depravati animi ideas exſtitiſſe, ac ab affectibus convulſivis dependiſſe, eventus poſtea docuit. Lectu omnino digna eſt, & ad ecſtaſin applicata eandem egregie illuſtrans eſt obſervatio *Excell. Anhornii in Ephemer. Nat. Cur. Cent. 9. Obſ. 23.* Ubi energumenus, qualis à plerisque habitus fuit, inter alia mane queſtus eſt, quod Dæmon illum prægreſſa nocte arreptis capillis e lecto extraxerit, ac verberibus graviſſimis exceperit, cum tamen excubitores ipſi in faciem conſtituti, hæc omnia negarent, ac tantum ſomnum ejus interruptum, capitisque in varium ſitum jactitationem, anxia ſuſpiria cum motibus quibusdam convulſivis obſervaſſent.

VII. Nec obſtat ſeceſſumque animæ in Ecſtaſi probat *Divi Pauli Apoſtoli* raptus in tertium cœlum, quem ipſe de ſe teſtatur *II. Corinth. XII. 2. 3. 4.* & plenarie deſcribitur in *Act. Apoſtol. c. IX.* Hæc enim Ecſtaſis erat à Deo modo extraordinario ac captum humanum ſuperante procurata, unde quoque nulla ratione ad *Engelbrechti* ecſtaſin applicari poteſt. Neque enim ad conſtituendam religionem Chriſtianam uti *Pauli Apoſtoli* ac gentium Doctoris, ita quoque *Engelbrechti* viſionibus opus erat, cum *Johannes Evangeliſta in Apocalypſi ſua c. XXII. 18. 19.* omnibus ejusmodi finem impoſuerit, idque cum conteſtatione, ſi quis appoſuerit quæpiam ad iſta, DEum quoque ſuper illum plagas in libro ſcriptas cumulaturum. Et *Paulus* ipſe *1. Cor. XIII. 8.* prophetiarum ceſſationem aſſerit, ceu quoque aliter ſe habere nequit. Perſiſten-

ſtentibus enim ejusmodi ecſtaticis viſionibus, ex neceſſitate ſequitur, *Chriſtum ac Apoſtolos* Eccleſiæ ſuæ doctrinam imperfectam, ac ad ſalutem æternam conſequendam inſufficientem tradidiſſe, quod aſſertu impium.

VIII. Nec quicquam autem hic *Doctiſſimus Schoberus Ephem. Nat. Cur. cent. 1. obſ. 23.* animam rationalem ab omni corporis commercio vi conſtrictionum convulſivarum excluſam, in ſe reductam, tumque operationes ſuas divinis analogas manifeſtius exſerentem aſſerit. Hoc enim ſi ita eſſet, quotidie exemplis ejusmodi abundaremus, & in infantibus plenius operationes ejusmodi ſe manifeſtarent, cum illi convulſionibus ſæpius laborent.

IX. Concludo igitur *Engelbrechti* ecſtaſin morbum fuiſſe & quidem ſyncopem convulſivam, nec quicquam ſupernaturale ſimul adfuiſſe. Viſiones autem ejusdem nonniſi ſomnia exſtitiſſe. Quamvis enim ecſtatici ob commune ſenſorium ſpaſmodice affectum immobiles decumbant inſtar mortuorum, phantaſia tamen in iisdem non ceſſat, ut *Stolterfothus in Idea errante c. 1. p. 14.* recte probat, idque propter ſanguinis circulum in cerebri interiori ſeu medullari ſubſtantia adhuc continuatum, ſpirituumque in viciniis exiſtentium motum undulatorium foventem. Haut ſecus in Citharædo quieſcente ac aliud quippiam meditante digiti nihilominus ejus modulaminis numeros dudum edocti, fides miro diſcrimine & agilitate exacte pulſant, quod elegans *Williſii* ſimile eſt *l. de Arim. brut. part. 1. c. 16.* inſomnia egregie illuſtrans. Unde quoque non absque inſomniis ſunt ecſtatici, quæ hic eo magis res divinas cœleſtesque repræſentant, quo magis homines ejusmodi attentiori & frequentiori Sacrorum Bibliorum lectione, ac concionum in templis auditarum diſcurſuumque piorum ſubinde ruminatione ſe exercuerunt, ac quod ejusmodi hominum ſorti familiare eſſe ſolet, ſcripta prophetica & Apocalyptica in ſuccum quaſi & ſanguinem verterunt; Plerumque etiam philautia quadam ſimul laborant, quaſi præ aliis pietate ſua ac juſtitiæ amore apud DEUM in gratia eſſent,

AP-

APPENDIX
AD
ACTORUM PHYSICO-
MEDICORUM ACADEMIAE
CAESAREAE LEOPOLDINO-CARO-
LINAE NATURAE CURIOSORUM
IN GERMANIA.

VOLUMEN PRIMUM.

CANELLAE
ſive
CINNAMOMI
cujuscunque generis,
ARBORUMQUE
hoc cortice obductarum
HISTORIA,
variam illius nomenclaturam, locos natales, ac propagandi rationem complectens:

curate ſcripta, apertiusque, quam antehac a nemine unquam explanata,

a

PROCURATORE id genus mercium primario operisque ad hujus Aromatis ſelectionem conductis PRAEFECTO;

Ex Germanico ſermone Latine reddita.

A. O. R. cIↄ Iↄ CCXXV.

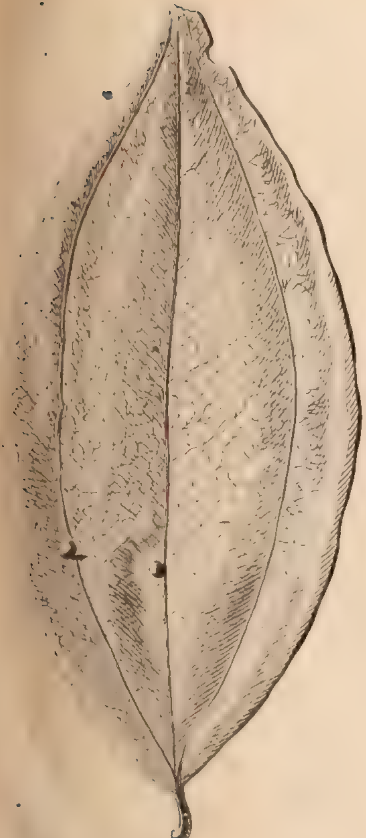
apud incolas eſt tantum in uſu medico. Si flammis torretur, exſtillat aquam & oleum, quibus cutem inungunt, ſicque omnis generis halitus noxios aërisque contagia arceri putant. Foliis quoque exprimunt ſuccum; eumque capiti illitum refrigerare ajunt cerebrum inſimulque roborare. Cortex & folia Num. 6. oculis ſubiciuntur.

Septimi generis cognomen eſt *Davvel Coronde,* ſive Tympani Cinnanomum, Belgice Trommel-*Caneel;* lignum enim hujus arboris juſtam ſoliditatem adeptum leve eſt atque tenax, cumque ab incolis ad vaſa & tympana, quæ *Davvel* vocant, conficienda adhibeatur, hinc iſtud quoque Cinnamomum Dawel Coronde appellant. Arboris truncus, dum adhuc adoleſcit, ſpoliatur cortice, qui pallidus eſt, generique ſexto loco recenſito ſimilem proximumque uſum habet. Corticem & folia Num. 7. oſtendit.

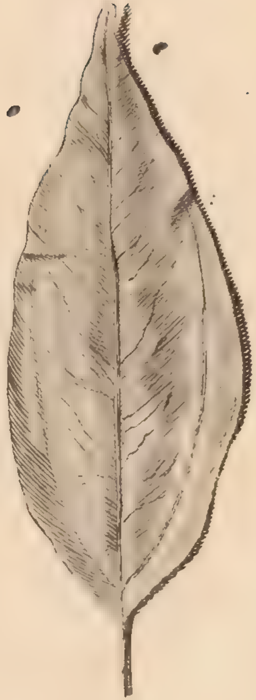
Octavum genus inſignitur nomine *Catte Coronde; Catte* vero Ceilanenſibus idem ſignificat quod *Spina* Latinis: & quia truncus hujus arboris multis ſpinis horret, ultro patet, cur ſpinoſum denominaverint iſtud Cinnamomum. Equidem Cortex refert Cinnamomi ſimilitudinem, folia non item; tum vero neque Cinnamomum olet, neque ſapit; radix autem æque ac cortex & folia in uſum medicum incolis cedunt, qui tumores ex ſpiſſitudine & impuritate ſanguinis oriundos id genus remedio in forma Cataplaſmatis calide impoſito brevi tempore tolli atque ſanari perhibent. Folia & cortex Num. 8. reperiuntur.

Nonum genus dicitur *Mael Coronde*, ſive Floridum Cinnamomum, quia iſthæc arbor perpetua florum amœnitate ridet, & hi quidem proximi accedunt illis primi optimique generis, Raſſe Coronde dicti; ſed nulli inde fructus proveniunt, contra atque in laudato primo genere fieri ſolet. Materies iſtius ligni nunquam ita ponderoſa ſolidaque redditur, ut in reliquis generibus ſupra enumeratis, octo, novem vel decem quandoque pedes in ambitu continentibus. Ex hac arbore perpetuo florente, ſi inciſione vel terebratione vulneratur, aqua limpida, uti ex betulis in Europa naſcentibus, ſtillat, at neglecta & nullius uſus, quemadmodum & cortex ac folia quæ N. 9. comparent.

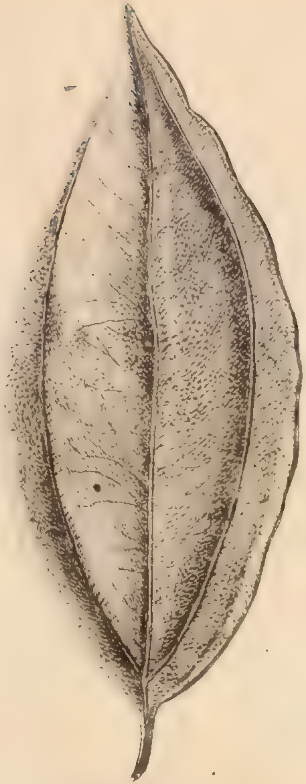
Qu

Nº 5.

Nº 6.

Nº 7.

Nº 8.

Nº 9.

Ceterae, quæ in hiſtoria memorantur figurae, usque num. 21 cum ad hoc argumentũ nihil attineant, neq; transmiſſæ ſint, omittendæ hic fuerunt.

Qui Ceilan inſulam incolunt, aliud adhuc Cinnamomi genus dari ajunt, *Toupat Coronde*, ſive Trifolium Cinnamomum ipſis dictum; quod quidem non in eo tractu, quem Nob. Societas posſidet, ſed in regionibus ſuperioribus verſus Candia ſitis naſcitur. Quandoquidem vero id genus Canellæ nunquam meis oculis vidi, hinc autopſia deſtitutus ex aliorum tantummodo relatu de ea quicquam, in veritatis præjudicium, pronuntiare non auſim.

Atque ſic Tibi, V. N. brevi hac Cinnamomiferarum, quas appellant, arborum cujuscunque generis deſcriptione ſatisfactum iri confido, pro certo affirmans, Te omnium primum eſſe, cui tam enodate illam obtinere contigit; ſiquidem annos prope quindecim continuos heic locorum primarius Inſpector atque Diſpenſator operis ad Cinnamomum delibrandum conſtitutis præfui, diligenterque in hanc rem inquirendo omnia ac ſingula ignobilia atque improba genera, optimo ſæpius antehac admiſta detexi, eorumque cortices, radices & folia ſummis Gubernatoribus exhibui, qui cum affecti admiratione, quod pertinaci ſtudio ac diuturna obſervatione jam tandem explorata hæc res ſit atque proviſa; tumvero eam ſcitu neceſſariam judicantes annuum hujus adminiſtrationis ſalarium inſigni additamento locupletarunt.

Reſtat ut ſciamus, quot curſibus annorum definiatur tempus, quo eſt maturitas arbores Cinnamomum præbentes decorticandi. Atque hic quidem de primo præcipuoque ſolum genere, quod pro Nobil. Societate in ſingulos annos delibratur, exponam, cunctas quæſtiones de reliquis quoque generibus eadem opera ſatis perſolutas exiſtimaturus.

Nempe enim primo æque ac ceteris arborum, in quibus Canella naſcitur, generibus ſua certa annorum ſeries, ſuum cuique tempus eſt, intra quod idoneæ fiunt ad corticis detractionem, hac tamen cum differentia, (de primo genere nunc loquor,) quod ejusmodi arborum alia aliam duobus vel tribus annis maturitate antecedit: etenim illa quæ in valle ſabulo exalbido, puro minutoque bene conſtrata, (vallium autem hujus generis magna eſt frequentia in Ceilan,) naſcuntur, intra quinquennium ita adoleſcunt,

leſcunt, ut ſatis aptæ ſint decorticationi: cum ex adverſo in uliginoſo limoſoque ſolo provenientes ſeptimo aut octavo demum anno plenam maturitatem aſſequantur. Quin & illæ tardius matureſcunt ad delibrandum, quibus proceritas aliarum arborum frondoſarum umbras inducit earum radicibus ſolem arcentes. Inde quoque eſt, quod ejusmodi cortex non eandem guſtus ſuavitatem habere deprehenditur, quam iſte arboribus, quæ loco, uti ſupra dictum, arenoſo, albido, humidulo atque ſolibus expoſito prognaſcuntur, detractus, ſed ſubamarus eſt, cum nonnulla adſtrictione, Caphuramque ſapit.

Enimvero, radiorum ſolis viribus Caphura ſumme tenuis volatilisque efficitur, ita ut in ſuccos arboris penetret, cum quibus fermenteſcere quadantenus incipit; porroque inter materiem ligni teneramque interiorem corticis membranam ſurſum tendens in ramos foliaque adeo diffunditur, ut ne Caphuræ veſtigium quidem ullum ſit reliquuum. Tum vero interior illa mollis adhuc glutinoſaque inter lignum & corticem hærens membranula imbibit & ſugit quaſi puras ſuavesque iſtius ſucci particulas, relictis craſſioribus portionibus, quæ ſurſum verſus ſerpentes aut propulſæ in folia, flores & fructus abſumuntur.

Quæ hic ſcribo, ex obſervatione mea propria depromſi, factoque eorum certiſſimo experimento, curioſis quibusdam harum rerum inveſtigatoribus plus ſimplici vice in re ipſa comprobata dedi. Si nimirum corticis arbori recens detracti humor vel ſuccus in ligno etiam tum reſiduus guſtu exploratur, ſubamarus eſt, Caryophyllosque aromaticos ſapit: quodſi contra ejusdem recentiſſime decerpti corticis interior membranula, quæ trunci ligno adhæſit, guſtatur, dulcedinem omnium maxime gratiſſimam ſuaviſſimamque offert percipiendam; exterior autem corticis pars deguſtata ſapore ab illo vulgarium arborum nihil prorſus differt, ex quo palam eſt, omnem illam ſuavitatis vim ſoli teneræ membranæ inhærere. Quando autem cortex radiis ſolaribus ad ſicceſcendum expoſitus in ſe convolvitur, hæc oleoſa ſuavisq; membranulæ dulcedo in ejus tegmen ſive tutamen, craſſum videlicet

delicet corticem (cui truncum veſtienti primum ſuum virideque velamen jam tum ademtum eſt) ſeſe inſinuat, qui ea tam large imbuitur, ut ob odoris fragrantiam ſaporisque ſuavitatem per univerſum terrarum orbem, uti Te ipſum, V. N. id minime latet, ſit deſideratiſſimus.

De reliquo juvabit hic noſſe, ad quot annos usque vigeat duretque illa maturitas ætatis, ita quidem, ut arbores, quæ Cinnamomum ferunt, idoneæ ſint ad delibrandum, integra nempe atque ſalva adhuc corticis virtute ac ſuavitate.

Satis autem conſtat, id genus arbores, ſi annos quatuor, quinque vel ſex ſupra decem adoleverunt, adhuc a trunco denudari poſſe, pro ſoli, uti jam diximus, qualitate; verum auctiores annis & craſſitie, amittunt ſuum ſaporem, peritque grata illa dulcedo, guſtuque cortex caphuram refert: quin & iſte juſto craſſior redditus calore ſolis non amplius convolvitur, ſed planam formæ figuram retinet.

Hic vero non ſine cauſſa quis cogitaverit, aut quæſiverit etiam, quomodo fieri potuerit, ut cum annorum vix bis centum ſpatio a Luſitanis non modo, ſed ab indigenis quoque, tum vero Europæis Ceilan inſulam (annis ante aliquot centenis jam detectam cognitamque) incolentibus tam immenſam Canellæ copiam hoc intervallo delibratam atque in varias orbis terrarum partes exportatam eſſe haud incompertum habeatur, tantus tamen vegetarum arborum annuis decorticationibus ſufficientium numerus provenerit, & adhuc provenire queat? Et in enodatione quidem hujus quæſtionis nonnulli auctores, Ceilan inſulam deſcribentes, ex ignorantia ſe non parum turpiter dederunt, dum tradunt, aromatico libro detracto quatuor vel quinque annis arborem decorticationi denuo idoneam fieri, id quod tamen naturæ omnino adverſatur; quia nusquam gentium arborem reperias, quæ cortice truncum obducente penitus denudata vivere ultra ac perennare queat, imo vero eam paullatim exareſcendo interire neceſſe eſt, ex parte puta trunci involucro ſuo ſpoliati; aſt ipſa radix viva vegetaque permanet, atque id ipſum rationem oſtendit, qua tanta arborum ad delibrandum idonearum copia

b ſingu-

ſingulis annis ſuppetere poſſit: etiamſi enim arbor, cui cortex Cinnamomi ademtus eſt, ad imam ſtirpem usque, uti in Europa quercus, betulæ, alni, ſalices &c cædatur, tamen ab ejus radioe pullulant tenella germina, brevique tempore, quatuor nempe, quinque, ſex, ſeptem vel octo annorum ſpatio, citius alia, alia tardius, matureſcunt aptaque fiunt decorticationi, ita ut ex vetula radice pariter uti ex fructibus decidentibus arbore, ſemper virgulta proveniant. Præterea, ut hæc ipſa copioſiſſime heic locorum naſcantur, facit quoddam genus columbarum ſilveſtrium, quas ideo quod Cinnamomi fructibus aluntur, Cinnamomivoras appellant; ab iſtis etenim, quando eſcas pro pullis ſuis quærunt, huc & illuc volitando raptorum fructuum, qui decidendo ipſis elabuntur, magnus numerus varie per agros diſpergitur, unde quotannis etiam multa millia arbuſcularum ſurgunt, (cujus generis arbuſcularum annum unum cum dimidio habentium quatuor exempla heic adjuncta Num. 10. notantur,) ita ut paſſim earum veluti denſæ ſilvulæ aut fruticeta vias omnes ſepientia occurrant: usque adeo copioſe & abundanter id præſtantiſſimarum genus arborum provenit; præſtantiſſimas eas appello, quoniam non novi præſtantius ullum usquam gentium plantarum ſtirpiumve genus reperiri. (Summum tamen Numen cuncta mirabilem in modum, in ſuo quodque genere, conſtruxiſſe, res ipſa loquitur.)

Ac vero, ſi quidquam, certe probum legitimumque Cinnamomum omnibus in univerſum populis gratum atque acceptum eſt. Ejus oleum vi ignis elicitum medicina cardiaca omnium præſtantiſſima habetur; Caphura quoque ex ejus radice mire prodeſt in quamplurimis affectibus, quemadmodum & pretioſum illud oleum Caphuræ, itemque folia & ex iis arte chymica diſtillatum oleum, nec non fructus & oleum inde expreſſum. Ut ſummatim dicam, quidquid ex arbore Cinnamomum largiente provenit, ſuam habet vim medicaminis, uſumque ſingularem; ut de inſigni oppidoque lucrativo quæſtu ac emolumento quod ad Dominos & Conſortes Nob. Soc. redundat, hic taceam. Hiſce igitur finem faciens Te &c.

Hucus-

Hucusque hiſtoria Canellæ omnis generis, quam una cum ſingulorum exemplis Procurator ejusmodi mercis in Ceilan, operisque ad eam ſeligendam conductis Præfectus ex Orientali India noviſſime Amſtelodamum ad *Dn. Albertum Seba*, Pharmacopœum heic loci peritiſſimum, omnisque rei herbariæ exoticæ pariter ac indigenæ ſtudioſiſſimum, miſit. Iſtam ipſam vero atque eidem adjuncta quædam Cinnamomi cujuscunque generis, alia insuper plura curioſa rerum exoticarum exempla modo laudatus *Dn. Seba*, pro ſingulari ejus humanitate, non ſolum benigniſſime nobiſcum communicavit, ſed ut ea quoque paullo magis explanarentur, non gravatus eſt memoratæ hiſtoriæ porro ea, quæ hic ſequuntur, amica mente ac manu ſubnectere.

Explicita hucusque Cinnamomi cujuscunque generis deſcriptione, non erit alienum inſtitutis meis, ſi hic paucis referam, me proximis ſuperioribus annis heic Amſtelodami a Nob. Orient. Ind. Societate pacto pretio mercatum eſſe, quæ arcis vaſtis tunc incluſa convaſataque erant Cinnamomi ſive Malabathri folia, interque ea reperiſſe flores Cinnamomi, magnitudine Fabæ Italicæ floribus pares, coloris ſubcærulei; tum etiam fructus, (quorum exemplum hic Num. 11. ſignatur); at nihil ejusmodi quidpiam occurrebat in aliis arcis, ex quibus depromta exempla hic adjunguntur. Annis 1722. & 1723. a laudata Soc. emtione facta comparavi oleum fructibus arboris Cinnamomi expreſſum, pariterque excoctum, quod durum ſatis atque candidum eſt, ſicut adjectum exemplum Num. 12. oſtendit; idque apud Or. Ind. Societatem appellatur Cera Cinnamomi, ideo quod rex in Candia candelas cereosque ſuos ex ea parari curat, atque ob odoris ſuavitatem iſtorum uſum ſibi tantum aulæque ſuæ reſervat. Patitur tamen & concedit hujus regionis incolis, ut ex alio haud abſimili fructibus Cinnamomi genere ſuccum exprimant, ſicut oleum ex olivis, pinguem fluidumque, ad apparandas lampades adhibendum luminique inſtillandum.

Apud Indos hujus Ceræ Cinnamomi eſt uſus quoque in medicina, eamque intro ſumendam illis, qui membris luxatis, caſu ab alto, contuſionibus & percuſſionibus ſunt afflicti, ideo propinant,

nant, ut inteſtinæ partes vim perpeſſæ & corruptæ ejus medicinali balſamique æmula virtute in integrum reſtituantur; itemque datur hæc cera in dyſenteriis a ʒj. ad ʒijß. foris adhibita cutem longe nitidiorem mollioremque reddit, quam pomatorum, quæ appellant, unguentorum omne genus.

Suppetit inſuper Oleum ex foliis arboris Cinnam., guſtu ſubamaro oleum Caryophyllor. ver. cui aliquantulum olei Cinnamomi additum eſt, referens, & Oleum Malabathri vocatur. Hoc oleum aromaticum ad capitis ſtomachique dolores, itemque ad plures alios caſus efficax & præſentaneum remedium celebratur.

Oleum ex radice Cinnamomi proprie eſt oleum Caphuræ ex iſtis radicibus, cujus plenum aliquod vitrum mediocre Num. 13. hic mitto, annis ante duobus proximis a ſæpe laudata Societ. meo pretio emtum. Erant vero hæc vitra arcæ incluſa, cui majuſculis litteris lingua Belgica inſcriptum legebatur: *Deſe Oliteiten ſyn tot een Geſchenck uyt Candia geſchickt*, i. e. hæc olea muneri mittuntur ex Candia; adeoque vera nec adulterata ſunt, magnique æſtimantur. Si iſtud oleum ſuppoſito igne coactum in vitrea vaſa diſtillat, una cum eo tranſcendit Caphura Baros ab Indis nuncupata, quæ tenues lucidasque cryſtallos format inſtar floſculorum aut glaciecularum frigore mediocri concretarum parietibus vaſis adhærentes. Hæc Caphura in medicina longe multumque præſtat & pro rege in Candia tantummodo conquiritur & aſſervatur, qui eam nobilis ſingularisque medicamenti cardiaci loco habet. Neque vero Caphura Baros ſolum, ſed oleum quoque Caphuræ ex radic. Cinnamomi in corpus aſſumtum remedii vires reficientis numeros implet; cumprimis ſtomachum corroborat, corporis flatus diſcutit, contra arthritidem podagramque inſigniter opitulatur, inſuper ad urinas ciendas pollet; ſumitur autem a guttis x. ad xij. ſaccharo albo exceptum, aut idoneo liquori inſtillatum. Foris adhibetur in omnibus articulorum doloribus, a frigore aut obſtructione ortis, atque illitum calida manu affectis partibus probe infricatur, ſicque malum brevi paullatimque extenuatum evaneſcit. Anni jam ſunt ſex ſupra triginta, cum hic Amſtelodami Dn. Nicolaus Dumbſtdorfius in Offi-

cina

cina ſua pharmaoevtica me habuit in ſervitiis, tuncque temporis id contigit, ut iſte ipſe bonus vir arthritidis vagæ cruciatibus diu noctuque continuis infeſtaretur, adeo ut quandoque clamorem edere coactus fuerit. Quamvis autem ad medicorum uno plurium opem confugeret æger, multisque remediis uteretur, medicinam tamen non ſentiebat, usque dum ipſi afferretur conſilium, quo jubebatur curare, ut oleo ex radic. Cinnamomi, cujus ipſi copia tunc ſuppetebat, illineretur; tum vero hæc eum illinendi cura mihi demandabatur, quam libenti quoque animo ſuſcepi. Initium igitur hujus curam faciens illinebam iſtud oleum artubus ſingulis dolore oppreſſis, inque hypocauſto manu calida infricabam, & quidem bis de die ac qualibet vice ad horam unam. Etſi vero ex ſpaſmo & intolerabilium dolorum atrocitate tanta aderat nervorum contractio, ut membra externa, manus puta & pedes, omnino incurvata nodoſaque deprehenderentur, ſpatio tamen dierum quatuordecim adeo immutata cernebatur mali facies, ut noctu æger neque dolores neque ſpaſmos ſentiret amplius, ſed ſomno placido frueretur. Atque hic illitus adeo proſpere ſuccedebat, ut intra ſex hebdomadas hypocauſtum pedibus obire valeret, cum antea manuum pedumque uſu omni eſſet privatus. Itaque tribus menſibus continuata fuit hæc illinendi opera, ſicque demum æger ad ſanitatem rediens ab omni ejusmodi invaletudinis acceſſu liber deinceps, annosque inſuper quindecim ſalvus incolumisque vixit. Re autem vera non hoc tantum ita eveniſſe teſtari poſſum ſed illud etiam, quod iterum & ſæpius aliis idem dederim conſilium, pari ubique ſucceſſu. Porro, quam ſalutarem præſtet operam vulgaris quoque Caphura, ex libris ſcriptisque paſſim editis abunde conſtat; in ea ipſa tamen latent adhuc non pauca quæ magno nobis ſint uſui. Qua occaſione non poſſum quin eorum in gratiam & uſum, qui forte hoc opus habuerint, heic ſubjungam me contra ardores partium igne vel alia materia ambuſtarum, ſive manus ſive pedes ſive alia fuerint humani corporis membra, nullum adhuc remedium magis proficiens & præſentaneum expertum eſſe, quam iſtud quod ſequitur. Nimirum recipiantur ♌ Lumbric. terr. c. 🜈i re-

ctificat. ℥xij. Camphor. ℥ij. Miſc. Ut primum madefacta hac miſtura linteola parti læſæ & ab ambuſtione graviter dolenti imponuntur, lenimen ſentitur, inflammatio ſe remittit magisque extrahitur, ita ut latius atque altius ſerpere nequeat. Horum vero linteolorum madefactorum applicatio continuetur neceſſe eſt, usque dum dolor penitus ceſſet, & absque ullius mali ſuperventu ulcus ſiccescat. Quodſi ambuſtio altius penetraverit, ut adapertum ſit vulnus, tunc ad vulgaris unguenti Ceruſſæ libram unam recipiuntur unciæ duæ Camphoræ hyperici oleo ſolvendæ, linteolaque eo illita ulceri imponuntur; ſic enim absque ullo alio additamento ulcus brevi ſanabitur, id quod frequentibus experimentis deprehendi comprobatum.

N. 14. *Caryophylli Plinii* ſive *Americani;* ſunt fructus quos arbor fert in Americæ inſula S. Thomæ naſcens: videntur autem genus eſſe Piperis Jamaici, niſi quod illi parvulam coronam habeant atque oblongiores ſint, tum guſtu ſuaviores & acriores: eorum folia (N. 15.) deguſtata ſaporem quoque habent ſuavi acrimonia Cinnamomo Caryophyllisque æmulam. Ex hiſce foliis æque ac e fructibus paratur egregium aromatici ſaporis oleum, quod in remediis roborantibus pollet.

N. 16. Radices *Salab;* in Perſide Sinarumque confiniis naſcuntur, ſpeciemque Satyrii præſentant; ex iis vero majores pellucidæ flore ſunt candido, minores fuſcæ fl. purpureo: humi repunt, adulto autumno evellendæ. Sinenſibus pariter atque Perſis id genus radices ſunt maximo pretio, qui plerumque, cumprimis vero longum iter agentes, eas ſecum portant, atque in medicinæ ad roborandam naturam ipſis uſitatæ omnium præſtantiſſimæ numero & loco habent. Speciatim contra phthiſin, arthritidem, epilepſiam &c. tam infantibus quam provecta ætate hominibus exhibent radices Salab in pulverem tritas, itemque eas aqua decoquunt, cui decoctioni ſpiſſiori quodammodo & mucilaginoſæ ſaccharum album addunt ſaporis gratia. Hujus liquoris cochlear unum morbo fractis & debilitatis iterum iterumque propinant, quo remedii genere vires languentes admodum reficiuntur, calorque intus depaſcens reprimitur, cujus rei

ego-

egomet ipſe experimentum feci plus ſimplice vice. Præterea opulentiores Perſæ, quando cum amicorum ſuorum primis præcipuisque ſaliarem in modum epulari inſtituunt, iſtam quoque radicem (prius tamen per noctem in aqua calida maceratam) in opſoniis ſuis miſcellaneis confuſaneisque (olla putrida vulgo dictis) apponi curant, hoc ipſo oſtenſuri, epulis ſuis ad lautitiam viriumque recreationem nihil omnino deeſſe.

N. 17. Eſt cortex, *Coſtus Peruvian. ver.* vel *Cortex Jubabæ* dictus: defertur ex Braſilia, gratoque ſapore & roborandi virtute mirificum uſum præſtat in phthiſi pariterque in omni ſpirandi difficultate; odore refert ſiliquas illas aromaticas quæ Vaniglies nuncupantur: Spiritu vini tinctura ex hoc cortice extrahitur, tum & in pulverem redactus uſurpatur, & Chocoladæ additur. Is etiam affuſa aqua calida, ſicut Thea, extractus ſorbillatur; viribus autem radici Salab prope accedit.

N. 18. Sunt Trochiſci ſive Placentæ, quas *Catagamber* appellant; advehuntur ex Japonia, conſtantque e puriſſimo magiſterio ex terra Catechu parato. Id vero contra Anginas aliasque faucium inflammationes efficaciſſime pollet, ac ſtatim largeque humorem ſubminiſtrat, pulmonis canaliculos aperit, ægrumque anhelitum levat. Utuntur eo inſtar Theæ de Boy, vel viridis Theæ, dum ejus fruſtulum aliquod una cum Thea infuſum extractumque pitiſſando hauriunt; ita namque inſidens in venis & medullis fervor temperatur ſitisque depellitur.

N. 19. Sunt *flores Theæ de Boy* e Sinarum regno; extrahuntur aqua, hocque infuſum ab opulentioribus ſicut Thea ex more calide bibitur. Iſti vero flores magis efficaciter leniterque urinas cient quam ipſa Thea; corroborandi quoque viribus eminent, ſuntque magno uſui in pectoris affectibus.

N. 20. *Areca*, ſive fructus *Pynang* vel *Fauſel*. Naſcuntur in arbore procera, quæ nucis juglandis arbori haud abſimilis eſt, pasſimque deſcripta habetur. *Arecæ* vel *Pynang* ſunt interiores nuces ſive nuclei magnitudine nucis moſchatæ, extrinſecus ſæves, & *Fauſel* nuncupantur; interiori Areca ſive nucleo, qui durus & lignoſus eſt, utuntur in dyſenteriis & diarrhœis a ℈j, ad ʒß, ex idoneo

neo liquore ſumendo. Iſtorum fructuum *Pynang* una cum fructibus *Betre* (ſive *Betle*, *Betele* , *Betel*) calce viva ex aqua ſubacta in unam maſſam redactorum atque in vitro parvo uniusmodi ab orificio ad fundum usque capacitatis (Zuckerglaͤßl.) aſſervatorum plurimus eſt uſus apud Indos & Sinenſes , tum & Europæos , maximam vero partem apud feminas ſeſe mutuo inviſentes ; ad eundem namque modum quo herba Nicotiana viris , iſti fructus feminis apponuntur, & quidem in arcula affabre facta , una cum vaſculis murrhinis ſive porcellanis (Quispedors vocant) proritatæ in ore lymphæ ejectioni deſtinatis, quorum numerum cum perſonis congregatis æquant. De dictis fructibus quidam integri , de nonnullis vero aliquot tantum fruſtula arculæ indita præſto ſunt cum cultello forficulaque in hunc uſum peculiarem fabrefactis , quibus iſtos fructus vel eorum fruſtula in minores majoreſve partes feminæ , ad ſuum quæque arbitrium , ſecando dividunt, tum vero de ſingulis illis ſpeciebus tantum quantum cuique libet , capiunt , orique injectum mandunt , usque dum materia humeſcat , humorque in ore proritatus incipiat pulcherrimo rubro proximoque ardenti purpuræ (vulgo Carmin dicto) colore infici, ad quem laticem dein per dentium interſtitia tanquam per ſyringam aut fiſtulam in ollulas ſalivarias (Quispedors) ſcite commodeque ejaculandum iſtæ feminæ perquam agiles ſunt atque exercitatæ , quin & ex iis illa quæ in hoc laticem pulcherrimo colore infectum copioſe ejaculandi ſive ludo ſive artificio maxime valet, conventus magiſtra tunc ac princeps habetur. Coloris autem pulcherrimi extrahendi ratio hæc eſt, ut quævis harum feminarum exacte ſciat habeatque compertum, quantum cujusque ſpeciei in ore ſimul mandendum ſit.

Atque ſic de rebus vanis & otioſis inter ſe colloquentes plurimum pretioſi temporis abſumunt maleque perdunt. Fructus, quem hæc præbet, utilitatis in eo conſiſtit, quod ora recenti ſalivæ rore vegeta ac refecta , dentes vero a putredine ac doloribus immunes (hujusmodi certe cruciatibus nunquam afficiuntur) eosque etiam urgente ac adventante ſenectute integros conſervant.

N. 21. Eſt fructus *Betel*, itidem in arbore naſcens , quæ magnitudine pariter ac foliorum ſtructura vaſtæ arbori canelliferæ æmula eſt. Fructus ſunt, uti Fabæ Turcicæ, oblongi & anguſti, inque longitudinem ulnæ quadrantis excreſcunt: ubi primum maturuere,tum incipiunt hiſcere mediique crepantes reconditi ſeminis minuti magnum numerum ſiſtunt.

HI-

HISTORIA EPIDEMICA HUNGARIÆ,

in qua

plane ſingularia cum de aliis, tum de morbis acutis, in primis vero de febre petechiali, morbillis, variolis, dyſenteria &c. recenſentur,

conſcripta

ab

ANDREA LOEW,
Nobil. Sempron. Hung.
Phil. & Med. D. Phyſ. Sempr. Ord. Acad. Cæſ. Leopold. Natur. Curioſ. Collega.

nunc vero

fideliſſime communicata

a Filio

CAROLO FRIDERICO LOEW,
Regiæ Legationis Suecicæ Medico Ordinario.

Illuſtriſſimæ Societatis Natur. Curioſ. ad provehenda artis ſalutaris, & naturalis ſcientiæ incrementa

Cæſareis auſpiciis in Germania conditæ

Præſidi

Perilluſtri, atque Excellentiſſimo

LUCÆ SCHROECKIO,

Phil. & Med. D. Acad. Leopold. Imper. N. C. Præſidi, S. C. Maj. Archiatro, Comit. Palat. S.R.I. Nobili, Reip. Patr. Phyſ. primario,

Atque

Ceteris Ampliſſimi Ordinis Sociis, Munerum ſplendore, meritorumque in rempublicam & literariam amplitudine Eminentiſſimis, Dominis, ac Patronis ſummopere obſervandis, obſequii, honoris & gratæ mentis declarandæ cauſa

Hanc Hiſtoriam Epidemicam Hungariæ

D. D. D.

C. F. L.

EXpendenti mihi illum, in quo collocati eſtis, dignitatis gradum, qui literarum, & artis præcipue ſalutaris decori, ornamentoque datus eſt, ſubit animum vereri, ne intempeſtiva interpellatione, pro favore Veſtro, quem ambio, offenſionem concitem. Quid enim magis metuendum homini, ſuæ ſibi tenuitatis conſcio, & illis Viris obſtrepenti, in quibus tantum gravitatis, altiſſimæque in omni divini, humanique cognitione decoris, ſcientiæ, quantum prudentiæ, omnium caſibus temporum paratiſſimæ lumen elucet? Hæc autem tanta, tamque exquiſitæ ſcientiæ, prudentiæque laus, quam inſigni acceſſione cumulat ſingularis comitas, illud efficit, ut in ea, in qua pro commodis publicis excubatis ſpecula, tot meritorum, humano generi utiliſſimorum, luce colluſtrati, & explendeſcentes, cunctorum recte ſentientium animos in Vos convertatis, ut obſervent Vos eruditi, & revereantur. Horum quidem ego cunctis quanquam ingenio, & ſcientia facile, nemini tamen unquam nec ceſſi, nec cedam ulla in Vos obſervantia, quam Vobis non minus debeo, quam profiteor, quippe Ampliſſimi Ordinis Veſtri judicio perbenigne ornatus, & dignus æſtimatus, quem in numerum ſociorum Acad. Nat. Cur. cooptaretis. Longum eſſet, atque ab hoc alienum loco, cetera referre benevolentiæ genera, quibus a Te, Excellentiſſime Præſes, aliisque Ampliſſimi Ordinis Veſtri membris ſum ornatus: talibus certe, ac tantis, ut nullum gratiæ pro iis referendæ dignum locum

cum

cum reperire poſſim. Invitat etiam me, &, niſi me tanto honore indignum præbere velim, ad ſui venerationem feſtinare cogit prolixa humanitas, qua me eſtis proſecuti, ſive Vos coram, præſtita clientis obſequentia, ſalutarem, ſive abſens colerem epiſtolis, meisque ſubdiffiſus rebus, conſilio uterer Veſtro, aut opem ſimul peterem, & ſine recuſatione impetrarem. Igitur tantis meritis adductus dudum intellexi ad me pertinere, ſolicite contendere, & eniti, ut aliquod grati animi pignus, non ſine debita ſubmiſſione Vobis conſecratum aliquando extaret. Diu cogitanti de digna tantis Viris probanda gratæ mentis ſignificatione, beati parentis ſcrinia excutienti oblata videbatur materia, luce publica non indigna. Huic vero ut ſeſe magis probaret, non alia ratione felicius me conſecuturum exiſtimavi, quam ſi Veſtris Amplisſimis Nominibus inſcriptum opuſculum prodiret. Sed tamen viciſſim ſubvereri veniebat in mentem, ne eminentis cujusdam inſimuler audaciæ, qui Veſtris Nominibus, in tam alto, ſplendidoque poſitis loco, opuſculum tam humile, tam nullo expolitum cultu, inſignire coner. Nam cum Vos ii ſitis, qui acerrimo judicio ſingula penſitant, & non niſi exquiſita arte elaborata ſuo aſpectu dignantur, metuebam, ne apud Vos longe, quam optaverim, minus gratiæ hoc ineam tempore, quo mihi totus ipſe diſpliceo: quid agendum fuerit, ſerius cognoſco: quid actum ſit, video, ac, perturbato decoris ordine, poſt rem affero conſilium: tantum abeſt, ut expectationem Veſtram ulla ratione ſuſtinere poſſim. Jam demum agnoſco, habendam fuiſſe rationem mentis, cum compoſitæ, cujus eſt, ſecum conſiſtere, ac morari: tum circumſpectæ, pro qua non decet efferri præcipitis impetu conſilii, ſed rationem, inſtruendæ actionis ducem ſequi; denique & verecundæ, ut, quorum reverearе dignitatem, horum præſtantiæ quid conveniat, exiſtimes, horum oculis, quæ ſint indigna, ſolicite devites: cum omne judicii, gravitatisque pondus, omniaque ingenii ornamenta poſtulare ſibi videatur ea res, quæ tantis, tamque

intelligentibus rerum arbitris, exiſtimatoribusque probari vellet. Sed vicit tandem omnem dubitationem, quæ ab hoc officii curſu me revocare poterat, par faſtigio Veſtro humanitas, & comitas, qua bonas mentes permulcetis, & erigitis. Igitur ſicut viribus diffido meis, ita religionis conſcientia me ſuſtento, hacque confiſus, a Veſtra benignitate conſilii mei veniam demiſſe, obſervanterque peto, ſine ulla etiam dubitatione expecto, & quantæ venerationis, tantæ fiduciæ plenus Vobis, Viri Ampliſſimi &c. &c. præſens opuſculum ſic offero, ut omnem obſequii cultum Vobis in perpetuum ſimul obſtringam, & plura propriæ diligentiæ documenta, in ceterorum annorum conſtitutionibus, tanto ſolicitius obſervandis promittam, quo citius, & clarius intellexero, non diſplicere Vobis inſtitutum meum. Reliquum eſt, ut Vobis ſpes, fortunasque meas commendem, Vos artis ſalutaris cultorum præſidio, rebus familiæ Veſtræ conſtanter florentibus ſalvos ſemper, & incolumes ſervari diſcupiam, idque a DEO immortali omni votorum pietate precandum Vobis ducam, & continenter exorandum,

Veſtrorum

Perilluſtris, Excellentiſſimique, Ampliſſimorum, Nobiliſſimorumque Nominum

obſequentiſſimus, obſervantiſſimusque

C. F. L.

Con-

Conſtitutio Epidemica Poſonienſis Anno 1688.

ANni tempora, prout variant, ſuos habere morbos certos jam pridem *libr. 3. Aphor. 21.* recte annotaſſe *Hippocratem* præſente anno abunde confirmavit experientia. Scilicet *menſe Julii & Auguſti* cum cœlum quaſi flammasſet caloribus, & pluviarum ferme toto illo tempore expers fuiſſet, quibus alias intemperies aëris ſicca temperanda & corrigenda, *Febres* ſolito magis in hac urbe graſſari ceperunt. Quorum principia cum horrore, vomitu, nauſea ægrum occuparunt, ſubſequentibus ſtatim caloribus, ſiti, dolore capitis, virium proſtratione ſumma, cardialgia, ut plurimum dies noctesque durantibus, aſt biduo poſt, adhibitis ſudoriferis, in *intermittentes* ut plurimum febres, modo *tertianas*, modo *quotidianas*, imo *quartanas*, per intervalla ſecundum ſuum typum repetentes, terminantibus. Tantam autem hæ febres benignitatem in ſe fovebant, ut raro adminiſtratis legitimo modo remediis, h. e. *V. S. Anti-febrilibus ex* ⊖ *card.ben.abſinth.centaur.min.lap. cancr. chinchin. arcan. dupl. flor. nitr.* aliisque, ultra octiduum ſeſe extenderint, quin penitus remiſerint. Non ſenſerunt has febres tantum provectioris ætatis homines, verum etiam infantes lactentes & ablactati, ſine ullo ætatis diſcrimine. In nonnullis deprehendebantur *continuæ*, dies noctesque ægrotos affligentes, & *V. S. ſudoriferis ordinariis, nempe ſpec. de hyacinth. antim. diaph. ſpec. de gemm. frig. mixtura mea ordinaria &c. cum confortantibus* junctis, tractatæ, omnes terminum ſuum elapſo 15. dierum ſpatio benigniſſime abſolventes. Hiſce continuis annumeranda quoque fuit *Pemphinx*, vulgo Neſſel-Kranckheit dicta, tunc temporis graſſata, quæ ægrotos, (qui quaſi urticæ urentis vim eſſent experti,) excruciavit pruritu, tumore permagno variæ magnitudinis in toto corpore, modo imperialis, modo floreni, modo groſſi, modo totius cubiti, ſuperficiem cutis occupante, eamque in veſicas non adeo rubras, ſed magis albas attollente, mox recedente, mox redeunte, aliisque ſymptomatibus febres continuas malignas alias concomitantibus. Quæ febris licet aliis temporibus *benigniſſima* adhibito ſudorifero intra biduum remittere ſoleat; nunc tamen admodum *maligna* more continuarum ſua decurrit tempo-

tempora, propinatis autem *medicamentis diaphoreticis*, *expellentibus temperatis &c.* DEO benedicente apud omnes feliciſſime XV. die ſuperata. Obſervavimus etiam, quod notatu dignum & perrarum, tunc temporis certam febrium ſpeciem, quæ fuit *complicata ex febre quotidiana continua & tertiana*, una die binas habens exacerbationes, altera unicam, quam *Hemitritæum* appellare placuit. Fuit absque horrore, cum continuo calore, ingenti præcordiorum compreſſione, ut de continuis conſtrictionibus pectoris conqueſti fuerint, ſiti inexplebili, intenſioribus tamen hiſce tempore exacerbationis, cum vigiliis, deliriis, diarrhœis, in primis virium proſtratione ſumma, ut ſemper animi deliquia metuenda fuerint. Febris hæc admodum periculoſa continua ingentem reconditam habuit malignitatem; quapropter more aliarum febrium malignarum, v. gr. *V. S. ſudoriferis*, *expellentibus*, *confortantibus mixtis*, *ordinariis*, ratione tamen habita ſymptomatum urgentium, tractata feliciſſime intra XXI. dies fuit ſubacta atque ejecta, ſuperſtite quidem adhuc aliquali pectoris compreſſione, *Laxativo* tamen medicamento ſub finem exhibito, penitus ſublata.

Conſtitutio Epidemica Sempronienſis Anni 1697.

NOn quivis annus quosvis fovet morbos, multo minus una eademque ſymptomata. Prouti anni variant tempora, aërisque tempeſtates, ſic quoque morbi, qui nunc benigniores, nunc pejores, multorumque funerum nonnunquam cauſæ exiſtunt. Hoc jam dudum obſervavit, ac *toto libro III. Aphoriſmorum* nobis demonſtravit maximus Græciæ Doctor, *Hippocrates*. Et quis non videt, diverſum aëris ſtatum humores modificare morbificos, eosque diſponere, pro diverſitate locorum aliarumque circumſtantiarum, ad producenda ſymptomata, quandoque graviora, aliquando mitiora. Id videre licuit *anno 1697.* quo *hyemem rigidiſſimam* experti ſumus. Produxit intenſiſſimum illud frigus non ſolum *varios pectoris morbos*, *catarrhos*, *coryzas*, *gravedines*, *tuſſesque vehementiores*, ſed & tranſpiratione impedita, lympham diſpoſuit in coagulum pronam; adventante *vere*, liquatisque macrocoſmi humoribus, lympha hactenus torpida apud plurimos varias ſubiit mutationes; inde in quibusdam *febres tertianæ* ſubortæ, in plerisque *febres continuæ*, *pleuritides ſpuriæ*, *malignitatis expertes*; in plurimis, inprimis *ſub finem Aprilis*, *Maji*, *Junii*, *Julii*, quo tempore magis efferationes bilioſæ ob exceſſivum calorem ambientem notabantur, *febres petechiales Epidemicæ*. Referam ex morbis, quos hoc anno perluſtravi, ſolum præcipuos. Inceperunt *petechiales* more ſolito cum

rigore,

rigore, caloribus p. n. ſiti, anxietate præcordiorum, quandoque vomitu, doloribus capitis, inſueto artuum languore, ſine cauſa manifeſta, cum inſigni extremorum laſſitudine, ut plurimum quarta, aliquando ſeptima demum die maculæ effloruerunt petechiales, in quibusdam copioſiores majoresque, in quibusdam minores ac parciores. Deliria ſexto jam, ſeptimo, octavo morbi die ſupervenientia, boni fuere ominis. In illis enim decima quarta vehemens notabatur obſurdeſcentia, & decima quinta caloris, adeoque morbi ſolutio. Si ſerius, v. gr. 10. 11. 12. contigerunt deliria, atrociora ſymptomata, nec non malignitatem prænunciarunt ſummam, nullusque expectandus fuit motus criticus, ſed paulatina ſolutio. Obſervavi hoc in quamplurimis, in primis in Cive hujus loci primario, ex itinere ſexta morbi die reduce. Septima, adhibito uno vel altero *medicamento expellente*, *bezoardico*, vidi corpus petechiis copioſiſſimis rubris conſperſum; eodem die notavi ſummam in ſomnum propenſionem, vix non diſpoſitionem lethargicam. Veſicatoria quippe aliquot applicata ægrum a ſomno abſtrahere non valuerunt, & excitatus licet quandoque comederit, medicamenta *expellentia*, *ſudorifera*, *epileptica*, *confortantia* ſedulo aſſumſerit, ſubito nihilominus in ſomnum recidit, ſalva manente reſpiratione; acceſſerunt 10. die deliria: excitatus enim ex ſuo profundo ſomno, & interrogatus minus appoſite, minus ordinate reſpondit, deſubito in ſomnum relabens. Die undecima & ſequentibus ſupervenerunt motus convulſivi, diarrhœæ, involuntarius urinæ fluxus, ſummatim, ſymptomata exitioſa. Decima quinta calores p. n. obſervavi longe remiſſiores, pulſum naturali ſimilem, ſomnum autem adhuc profundum. Si exſuſcitatus fuit patiens, neminem agnovit, torvis oculis vidit, ad interrogata muſſitando, minus intelligenter reſpondit, floccos frequenter legere continuavit. Morbum igitur hunc in peſſimis ſignis conſtitutum ex *Hippocr. Coac.* nec non *2. Aphor. 27.* difficillimum ac periculi pleniſſimum pronunciavi. Decima ſeptima demum die, ſuborta obauditione, ad ſe rediit, ſtupidus quidem & oblivioſus, præteritorum immemor, vires tamen brevi reſumſit. Vidi in alio ſubjecto, eundem morbum in optimis ſignis conſtitutum, duodecima, rarioribus tunc temporis exiſtentibus jam maculis petechialibus, produxiſſe *puſtulas miliares*, *parvas*, *albas*, *acuminatas*, innumeras, exceſſivam ſanguinis ebullitionem, nec non malignitatem latentem prodentes, & 15. die, prægreſſis vix momentaneis convulſionibus, funeſtas. Obſervavi, malum hoc fuiſſe *epidemium*, nullumque ætatis habuiſſe diſcrimen, juvenes vero puerosque frequentius invaſiſſe, ac contagium in domo delituiſſe, aut ſubſtitiſſe, donec in reliquos fere omnes ſæviit. Qui valetudinis ſalutisque

que ſuæ ſolliciti fuerunt, ac in tempore, ſpretis præpoſteris medicationibus, meam poſtularunt curam, ad unum omnes convaluerunt. Incepi, prævio unico *ſudorifero*, pro ætatis diverſitate, prima & ſecunda jam die *a V. S. in brachio*, quam ſequenti die pro rei exigentia *in pede*, *ante exanthematum eruptionem*, repetii. *Alexipharmaca*, (malignitatis enim hic ſumma eſt habenda ratio,) *ſudorifera ex ſpec. de hyacinth. Liberant.* ♃ *diaphor. C. C philoſ. præpar. lap. bez. orient. mithridat. &c.* mutatis mutandis, ſingulo octihorio exhibui cum ſudoris imperio. Quamprimum mentem adverti vacillantem, imminentis delirii prodromum, *Veſicatoria* nuchæ pedibusque imponi juſſi, addidique *pulveribus ſudoriferis confortantia*, nec non *epileptica*, *v. gr. pulv. epilept. March. unicorn. mar. ſpecif. cephal. Mich. mag. ungul. alc. perl. &c.* Nimiis vigiliis ac deliriis ſummis *miſtura mea ex mithridatio cum conf. alkerm. pulv epilept. de gemm. frig. aut analept. &c. Sir. papav. in aqu. ſolut.* ut plurimum veſperi, & quidem cum fructu obviam veni. *Alvi fluxum ſtypticis* quandoque ſingulo trihorio aut quatrihorio exhibitis compeſcui: obſtructionem *enematibus* ſuſtuli. Cum calores p. n. decreſcere inceperunt, quod sæpiſſime ſub initium decimi quinti diei contigit, contentus fui ſolis *pulveribus præcipitantibus*, *v. gr. ſpec. de gemm. frig.* ♃ *analept. C. C. philoſ. fl. nitr.* quotidie ſemel aut bis in uſum vocatis. Vinum ac cereviſiam prohibui, conceſſique ſolum *aquam ex raſ. C. C. ebor. ſem. fænicul. rad. ſcorzon. coctam.* Reliquis ſymptomatibus ex ſuis fontibus proſpexi. Sub initium quartæ ſeptimanæ, appetitu jam redeunte, ne in priorem morbum reciderent, dedi *Laxativum.* Et hac methodo, DEO ſint laudes, omnes petechiis etiam peſſime decumbentes, excepta unica perſona, ſervati ſunt. *Morbilli* menſe *Junio*, *Julio*, omnes fere pervaſerunt domos, & obſervavi illos *epidemialiter* graſſatos, primis quatuor diebus utplurimum graviſſimos, apparente efflorefcentia, quæ elapſo quatriduo evanuit, leviſſimos. Quibus legitima adhibita fuere remedia, *expellentia* nempe, *ſudorifera*, *v. gr. pulv. alexit. lap. bez. C. C. philoſ. unicorn. mar.* omnes ſtando quaſi ac deambulando morbum evaſerunt. Qui in cura ſunt neglecti, aut male tractati, etiamſi convaluerunt, elapſis aliquot ſeptimanis, aut in *febrem* inciderunt *exanthematicam*, (quam *Roſſaliam* nominare ſolemus, & conſiſtit in maculis rubris, latiſſimis, in toto corpore denſiſſimis, eryſipelas quaſi univerſale referentibus, poſt quartum diem evaneſcentibus, & ſquammularum inſtar decidentibus, cum ægri alleviatione,) cum caloribus continuis, ſiti magna, aliquando deliriis, nemini exitioſam; aut reportarunt *tumorem flatulen-*

tulentum totius corporis, permultis funeſtum. Notavi ſimul, quando unus aut duo in domo morbillos ſuperarunt, decimo demum quarto aut quinto alios ejusdem domus in ægrotantium locum ſucceſſiſſe, adeoque morbilloſum contagium ſerpiens a 14. in 14. delituiſſe ac ſubſtitiſſe. *Menſe Junio*, *Julio*, frequens fuit *Icterus*, cum aliquali alteratione, appetitu dejecto, nauſea, ſiti, oris amaritudine, deturpato cutis, inprimis oculorum, colore, pruritu, urinis croceis, cereviſiæ brunaceæ ſimilibus, turbidis, excrementis quandoque flavis, copioſis, ſæpiſſime albis, cineriſciis. Obſtructionem ductus choledochi reſeravi, bilemque in maſſam ſanguineam, ac in habitum corporis jam derivatam reduxi, ejusque acrimoniam ſalino-ſulphuream exceſſivam correxi *aperientibus ſalibus ex pulv. hepat. Tartar. Vitriolato*, *ſale cichor. acetoſell.* additis *granis aliquot diagrydii.* Inſtar omnium fuerunt *acidulæ Croaticæ*, quibus bilem ſufficienter dilui, atque feliciſſime ſpatio 2. aut 3. hebdomadarum ictericos reſtitui. Præter *hydropes*, *calculos*, *podagram*, *arthritides &c. tempore autumnali* more ſolito, *Quartana* prodiit *contumaciſſima*, quam, ſi *Venæſectione*, *purgatione*, diebus paroxyſmorum inſtituta, nec non *medicamentis Antifebrilibus chinatis* ter aut quater exhibitis infringere nequivi, reliqui intactam, optime gnarus multitudine atq; frequentia medicamentorum facile ad *Cachexiam ac hydropem* diſponi, adeoque magis deſtrui. *Naturæ* igitur opus hoc commiſi, atque expectavi *æquinoctium vernale*, quo tempore natura, uno vel altero medicamento adjuta, quandoque per ſe febrem hanc feliciſſime ſubigere ſolet.

Conſtitutio Epidemica Sempronienſis Anni 1699.

DE Japonibus ſcribit *Wilhelmus ten Rhyne*, *Diſſert. de Arthrit. in ſuis notis*, *p. m. 92.* quod quidem *peſtem* ignorent, *variolas* tamen timeant, cum ipſis maxime ſint contagioſæ, atque ſæva & multiplici hominum ſtrage illorum terras depopulentur, ut major etiam mortalium pars his in Japonia aliquando ſuccumbat, quam peſte alibi, atque idcirco præ labis illius metu, parentes liberos, mariti uxores, & quæcunque dulcia ſunt vel ſanguinis vel thori pignora, relinquant. Unde Japones & Sinæ liberis dotati, ubi interrogantur, quot ſoboles alant? regerunt, totidem, quot variolis jam laborarunt; reliquorum enim vitam in ancipiti locant, adeoque inter permanentes proles non numerant. Idem reſponſum fere a nobis hoc *anno nonageſimo nono* tuliſſent Curioſi, ſi ex uno alterove quæſiviſſent, quot filios aut filias habeat? Tot nempe, quot jam *variolarum* virulentiam ſuperarunt. Etſi enim apud nos *Variolæ*

non adeo aliquando obſervantur funeſtæ, hac tamen *hyeme auſtrali, tepidiori ac humidiori* plus minus exiſtente, illæ, peſtis inſtar, in infantes & adultiores furere cœperunt, eosque pro diverſitate tempeſtatum, magisve vel minus maligni ætheris, nec non humorum in corpore exiſtentium, varie affecerunt. Inceperunt modico cum horrore, quem excepit calor intenſus, pulſus fortis, oculi turbidi, ſitis intenſa, aliquando jactatio inquieta, ſternutatio frequens; nonnunquam jam primo aut ſecundo ebullitionis die apparuit una vel altera puſtula in facie, dorſo, utplurimum vero ſub finem tertii aut initium quarti diei eruperunt *variolæ*, primum rubræ, exiles, rotundæ, figura nempe, colore & magnitudine regulari, cum febris ſymptomatumque, etiamſi hactenus fuerint graviſſima, atque nervoſo generi periculoſiſſima, remiſſione, aut notabili diminutione. Hæ turgidæ maturuerunt brevi, juſtoque tempore exaruerunt jam incruſtatæ. In quibusdam ſubjectis puſtulæ fuerunt admodum raræ, ſolito tamen majores, hinc inde ſparſæ, valde diſcretæ, ita quidem, ut iisdem affecti in lecto vix contineri potuerint, quin deambulare voluerint, ſi ipſis conceſſum fuiſſet, quæ variolæ mitiſſimæ ac benigniſſimæ fuerunt. *Diarrhœa* nec non *hæmorrhagia narium*, diebus ebullitionis ſuborta, omnibus ſaluti fuit, detracta nempe nimium quantum ebullientis ac æſtuantis ſanguinis, nec non ſeminii varioloſi parte, quod reliquum fuit varioloſum fermentum facilius, inprimis jam laxatis venarum ſpatiis, evolvi, digeri, expellique potuit; & in his *variolas* obſervavimus diſcretas, raras, *benigniſſimas*, ſaltim hinc inde ſparſas. Qualis enim ſtatus humorum ebullientium in corpore, in primis in centro, talis quoque ſe exſeruit & effloruit in extremis, habitu corporis: unde quo pejor materia ebulliens, eo periculoſiores & deteriores variolæ. Sic ſpiritus quandoque a miaſmate varioloſo irritatos magis, quam oppreſſos obſervavimus, qui magno ſæpe conamine quisquilias ſuas ad cutem amandarunt, ſerumque virulentum repurgarunt felici eventu, tuberculis tam magnitudine, quam colore & figura regularibus enatis. Notavimus è contra ſpiritus a miaſmate hoc varioloſo diebus jam ebullitionis obrutos ac fere oppreſſos, ut amplius ſeſe ſufficienter expandere nequiverint, multo minus inquinamenta varioloſa excutere potuerint. Remanſit ergo miaſma virulentum in maſſa ſanguinea, quam ad coagulum diſpoſuit. Tingebatur quidem cuticula rubedine quaſi eryſipelacea, ac tumore afficiebatur, nulla tamen aut fere perpauca apparuere variolarum veſtigia, potius loco harum tertia jam die maculæ in facie, dorſo, natibus, pedibus, manibus, effloruerunt purpureæ, quæ exacte morſus pulicum aliquo modo obſoletos repræſentarunt, copioſæ,

pioſæ, aut diebus ebullitionis, quarta nempe, antequam ulla adhuc comparuit puſtula, aut ante plenam & ſufficientem variolarum eruptionem, quæ ſemper manſerunt parvæ, ſeſſiles, depreſſæ, confluentes, duræ, ſeptima die lethales. Obſervabatur in his pulſus debilis, catarrhus ſuffocativus, ob nervos affectos, inſultus epileptici, ſubſultus tendinum, deliria, maculæ purpureæ, latiſſimæ, ad nigredinem ſpatio aliquot horarum tendentes, ante, aut poſt mortem largiſſimum ſanguinis per alvum profluvium. Certiſſima ſane ſummæ inflammationis in maſſa ſanguinea latentis, nec non inſtantis ſphaceli, adeoque indubiæ mortis indicia. Unam habui virginem octennem, in qua maculæ hæ purpureæ jam diſparuerunt, ut aliqualem reconvaleſcentiæ ſpem nobis fecerint, aſt tempore maturationis variolæ confluentes, inprimis in facie, manſerunt ſeſſiles, depreſſæ, duræ, cartilaginoſæ quaſi, cutis ipſa eryſipelate fuit affecta, & intenſa rubedine tincta, tumida, ſymptomata novis acceſſionibus febrilibus fuerunt exacerbata, quæ tandem XV. die funeſto terminarunt eventu. Unicum habui puerulum 7. annorum, ejusmodi maculis purpureis una cum variolis correptum, qui hæmorrhagia narium copioſa IVta die ſuborta a periculoſiſſimo atque exitiali hoc malo liberatus fuit. Reliqui omnes his *petechiis purpureis* laborantes, etiamſi ex methodo medendi ordinaria & optima, *expellentibus* nempe, *ſudoriferis*, *alexipharmacis*, *bezoardicis*, *confortantibus*, *nervinis*, *antepilepticis*, *v.gr. ſpec. liberant. de hyacinth. pulv. pannon. lap. bez. orient. pulv. epilept. C. C. philoſ. unicorn. mar. diaſcord. Frac. mithridat. conf. alkerm. &c.* tractati fuerint, mortui ſunt. Sine dubio a veneno varioloſo peſtifero ſanguinis compages nimis fuit ſoluta & jam in fluorem converſa, in primis ſerum acre, virulentum redditum, atque diſpoſitum non ſolum viſceribus, ſed & partibus externis, mediante efflorefcentia, necroſin induxit funeſtam. Neque *gravidæ*, licet alias naturæ conſilio a morbis epidemiis immuniores ſint, quam alii, ab hoc variolarum contagio fuere immunes, imo decuberunt peſſime; hæ ſemper ſexta aut ſeptimana die *abortum* paſſæ ſunt cum *magna Uteri hæmorrhagia*. *Variolæ malignæ* utplurimum inceperunt cum *lumborum & abdominis doloribus*, qui ſi cum erupturientibus jam puſtularum notis remiſerunt, *boni*, ſin minus, *mali* fuerunt ominis; utplurimum enim in his variolæ aut non ſufficienter eruperunt, aut, ſi prodierunt, confluxerunt, & tempore maturationis depreſſæ manſerunt, ſæpe refugerunt & in fauces gulamque copioſæ incubuerunt, *catarrhumque lethalem*, inprimis circa morbi ſtatum, induxerunt. In permultis ſalivationem in eruptione, & poſt eruptionem, obſervavimus copioſam, qualis a mercurio aſſumpto oriri ſolet. *Diarrhœa* diebus

 matu-

maturationis oborta, *peſſima* fuit, natura enim jam debilitata, & in negotio maturationis impedita, deducendo aliorſum materiam varioloſam ſuccumbere debuit, variolis nempe non bene maturatis, quin potius collapſis, aut *catarrhus*, aut *convulſiones* ſupervenerunt funeſtæ. Reſpiratio anxia, interrupta, vel ſublimis, inprimis in morbi ſtatu ſemper fuit convulſiva, & indubitatum ſignum malignitatis, quæ nullis medicamentis expelli potuit, quin potius humores in ſuo motu impedivit, atque ſic lethalitatem intulit. Obſervavi in filiolo trium annorum, tempore eruptionis, die tertia & quarta morbi ſummam extremorum, pedum nempe, manuum ad carpum usque, naſi refrigerationem, ſine ullo ſudore, cum pulſu debili, calorem vero in reliquo corpore ſufficientem ac præternaturalem. Metui ſanginis recurſum, caloris languorem, & necroſin imminentem, adeoque frigus hoc brevi fore morticinum, in primis materia varioloſa in centro retenta minusque expulſa, exhibitis tandem *expellentibus* variis, *bezoardicis*, nec non *linteis calide applicatis*, ſpatio bidui rediit ad extrema calor, variolæque prodierunt copioſiſſimæ cum ſumma ſymptomatum alleviatione, & maturatis tandem variolis, vitæ conſervatione. *Menſe Aprili*, *Majo* notabantur *morbilli*, qui, ſi ex methodo tractati fuerunt, ſudorque ſucceſſit ex voto, in omnibus *benigni*, neque efflorescentia inflammatoria diutius manſit, quam per quatriduum; quo tempore una cum maculis ſquammarum ad inſtar deciduis, calor ceſſavit penitus. Obſervavi autem in quibusdam morbilloſam hanc inflammationem effloruiſſe in dorſo & facie ad inſtar herpetis, cum puſtulis ſplendentibus, mox in rubedinem morbilloſam ordinariam variæ figuræ abeuntibus. Fuerunt exanthemata hæc morbilloſa mali moris, adeoque in cura probe attendenda, & *expellentibus*, *ſudoriferis*, *alexipharmacis* ſedulo tractanda. *Menſe Aprili*, *Majo*, *Junio* frequentes fuerunt *febres petechiales malignæ*, quæ invaſerunt cum horrore levi, nec manifeſta ſanguinis æſtuatione, ſed calore mitiori, quem aëris injuriis adſcripſerunt ægroti, neque crediderunt ſe ægrotare, donec calor, hactenus effectum ſuum occulens, ingraveſcere viresque vacillare cœperint, ut jam ægroti decumbere coacti fuerint, magno cum damno ſuo tamdiu contranitentes. Acceſſit anxietas præcordiorum, ſitis immanis, capitis dolor, vigiliæ, linguæ ſcabrities, deliria aliaque ſymptomata. Qui ab initio *Venæſectiones* admiſerunt, medentumque opem implorarunt, atque dicto præſcriptove audientes fuerunt, evaſerunt omnes; qui vero neglexerunt curam, eamque demum die VI. aut VII. inchoare voluerunt, ii plerumque die XIII. XIV. XV. XVIII. XIX. mortui ſunt. Quicunque a *Purgantibus*, credentes, vitium hærere in Ventriculo, curam inceperunt, ad unum

omnes

omnes deceſſerunt, & in illis maculæ obſervatæ ſunt longe majores ac latiores. Qui ſudare ad varie aſſumta *alexipharmaca*, *diaphoretica*, *expellentia* in incremento & progreſſu morbi non potuerunt, etiamſi bene ac perite alias tractati fuerint, mortui ſunt, mortem vero uno vel altero die præceſſerunt *ſudores ſpontanei*, copioſiſſimi, reſolutivi. *Subſultus tendinum* in tangendo pulſu in ſtatu morbi notatus ſemper *exitialis* fuit. *Convulſiones epileptica*, in primis diſtorſiones in ore & fronte variæ, *funeſtiſſima*. *Senſus hebetior*, ſi nempe ægroti ſe non laborare, ſed optime valere dixerunt, *manus tremula*, *reſpiratio difficilis ac frequens*, *difficillima citra faucium tumorem deglutitio*, *inevitabilem prænuntiarunt mortem*. *Macula quo tardiores in efflorescentia*, *eo pejores*, unde apud quos die demum ſeptima, aut nona, prodierunt, ut plurimum obſervabantur funeſtæ, ſecus, ſi jam quarta eruperunt. Eædem *ex rubro colore* tendentes in *lividum*, *nigrum*, extremam ſanguinis corruptionem indicarunt. Circa *Solſtitium*, *menſe Junio*, morbus hic fuit *peſſimus multisque exitialis*. Cauſa hujus febris petechialis malignæ, cum calor ſæpe, in primis in initio, non adeo ſævus fuerit in prava & maligna indole quærenda fuit, quæ citra inſignem calorem vi ſua corrodente partes corporis fluidas & ſolidas corrupit, diſſolvit, deſtruxit, ac violentia ſæpe materiam expulit, modo *per alvum*, criſi imperfecta ac funeſta, modo *per inſenſilem tranſpirationem*, ubi ægroti, in primis ſub finem, ſudoribus fere diffluxerunt, qui fuerunt reſolutivi, peſſimi. Sanguinem igitur ac ſerum in hoc morbo coagulari ac incraſſari, ſæpiſſime ex ſale corrodente maligno ſummam contrahere acrimoniam, ex ſymptomatibus abunde claret.

Conſtitutio Epidemica Sempronienſis Anni 1700.

HOc anno inſueta fere fuit aëris intemperies. *Menſe Januario*, *Februario* temperatum frigus extitit, *menſe Martio*, nec non *Aprili* fere toto tempeſtas nivibus & gelu ſæviit, quo tempore graſſari cœperunt *febres continua exanthematica*, ſolis *confortantibus*, *blandiſſimis diaphoreticis remixtis*, tractandæ. Etenim, qui more ſolito aſſumſerunt & continuarunt *ſudorifera*, *ex ſpec. de hyacinth. Liberant. ♃. diaph. ⊖ volat. C.C. mithridat.* illi omnes, viribus exinde exhauſtis, & convulſionibus ſubortis migrarunt ad ſuperos; qui vero in principio tractati ſunt *Venaſectione*, deinde *blandioribus diaphoreticis*, utplurimum tamen *confortantibus & epilepticis*, *v. gr. pulv. epilept. M. ſpecif. cephal. pulv. analept. mag. gran. kerm. perlar. C.C. unicorn. mar.*

con-

convaluere omnes. Calores non adeo intenſi fuerunt, debilitates vero ſummæ cum vigiliis, ſudoribus ſpontaneis, pulſu celeri, frequenti, tremoribus nec non motibus convulſivis. *Menſe Junio, Julio* plures pluvioſæ notabantur dies, quam ſerenæ; *menſis Auguſtus* & *medius September* fuere ſereniſſimi, calidiſſimi. *Reliquo medio Septembri* & *toto menſe Octobri* tanta pluviarum fuit frequentia, ut poſt hominum memoriam his menſibus viſæ non fuerint crebriores. Si enim de die non pluit, certe de nocte pluit, imo poſt 14. dies pluvioſos vix duo ſereni apparuerunt, quos ſtatim pluviæ exceperunt continuæ. Per has igitur inſuetas anni conſtitutiones ſævierunt *Tuſſes, rhevmatiſmi, febres*, in primis *quartanæ*, quæ in vicinis noſtris locis fuerunt *epidemicæ*, *apoplexiæ ipſæ*; apud infantes frequentes fuerunt *variolæ erraticæ*. Senes experti ſunt *debilitates ſummas* inſtar *febrium continuarum*, ſed *benignarum, recurrentes*, quæ *ſolis confortantibus medicatis* ceſſerunt.

Conſtitutio Epidemica Sempronienſis Anni 1701.

Annus ineuntis hujus ſeculi incepit eadem inconſtantia, qua ultimus annus ſeculum finivit. *Januario* quippe & *Februario* frigora uno vel altero die notabantur intenſa, tertio vel quarto valde remiſſa, unde ex inſuetis his anni mutationibus ortæ ſunt *defluxiones biliofæ in brachiis, oſſe iſchii, pedibus*, ſumme dolorificæ, utrique ſexui infeſtæ. *Rhevmatiſmi hi bilioſi ſudoriferis* neutiquam tractari debuerunt, utpote quorum uſu dolores ſemper exacerbati ſunt, meliori vero ſucceſſu *digeſtivis ex ſalibus, v. gr. pulv. hepat. rubr.* ⊖ *cichor. acetoſell.* ♀ *vitriolat. diagryd. ſulphurat.* quotidie adhibitis obtemperarunt, & intra XXIV. dies evanuerunt. *Martius* fuit valde benignus, *Aprilis* vero & *medius menſis Maji* ob frigora infantibus funeſtus, hi nempe valde infeſtabantur *Vomitibus, catarrho ſuffocativo, colicis convulſivis, epilepticis*. In *Junio* nil occurrebat notatu dignum, niſi quod mane hoc & præterito menſe rorem in foliis arborum, in primis prunorum, inſtar mellis, noſtrates vocant Hönigthau, eumque fructiferum indicare annum credunt, copioſum obſervaverimus. *Julius* totus exæſtuavit, nil tamen mali, quod mirum, produxit, niſi *febres tertianas*, (quæ ſexto paroxyſmo abierunt,) & in ſenibus, adultis ac infantibus *puſtulas*, ſive *exanthemata miliaria*, quæ occuparunt totum corpus cum moleſtiſſimo pruritu. Cauſa ſine dubio quærenda in efferationibus bilioſis, in primis lympha ab externo calore valde intenſo evocata, ſed facile *refrigerationibus, v. gr. ſpec. de gemm. frig. ſl. nitr. lap. cancr. &c. & balneis hordeaceis*

ceis repreſſa ac contemperata. Toto menſe *Auguſto* calores fuere intenſiſſimi, pluviæ pauciſſimæ, fere nullæ, noctes ſimul calidæ. Jam valde graſſari cœperunt *febres* cum frigore duarum, aliquando trium horarum, inſecutus eſt ſtatim calor ultra 40. horas durans cum capitis dolore, ſiti, virium proſtratione, linguæ ac faucium ariditate, vigiliis, quandoque deliriis, ut juraſſes *febrem* imminere *continuam*, ſed poſt adhibita *ſudorifera*, *Venæſectionem*, remiſit calor, atque in *intermittentem febrem*, ita tamen, ut vix aliquot horæ inter paroxyſmum & apyrexiam interjectæ fuerint; & ſic una febris excepit alteram, afflixitque diu infirmos; rariſſime enim ante nonum paroxyſmum terminavit. Si *Venæſectione*, *diaphoreticis & præcipitantibus*, cum malignitate non caruerit, rite tractabatur, nulli fuit funeſta. Febres hæ maxime ſævierunt *menſe Septembri*, quem obſervavimus calidiſſimum, ſicciſſimum, ſine ullis pluviis. *Menſis Octobris* incepit cum pluviis, quæ per aliquot durarunt dies, inſequentibus mox caloribus inſuetis, ac vix poſt hominum memoriam notatis. Continuaverunt æſtuoſiſſimi dies per *Novembrem* fere totum, ita, ut nullus ſenum tantæ æſtatis & autumni calidi & conſtantis recordari potuerit, unde optimum & generoſiſſimum crevit vinum, quod tamen ſucceſſu temporis minus generoſum evaſit. *Morbi* fuere *pauci*, iique utplurimum *ordinarii*. *Sub finem Decembris* exaſperatum fuit cœlum, & terra frigore obriguit.

Conſtitutio Epidemica Semproníenſis Anno 1702.

HAc hyeme permutata quaſi videbantur tempora. Frigora intenſa ſolum durarunt ad ſextum *Januarii* diem, ſeptimo ſupervenerunt pluviæ, ſubſequentibus diebus nebulæ, cœlum turbidum, mox ſerena, calida tempora. Toto *Februario*, exceptis vehementiſſimis ventis, eadem fuit cœli facies, nullum frigus, nullæ nives, utplurimum ſiccitas, ſerenitas, ut crediſſes, imminere æſtatem; nocturno quidem & matutino tempore quandoque aura obſervabatur frigidiuſcula, ſole tamen oriente ſtatim fuit temperata, unde jam *medio Februarii* habuimus flores violarum, nec non flores ceraſorum acidorum. *Morbi* his menſibus, præter *catarrhos frequentes* vix notabantur alii. *Martius*, qui inſecutus eſt, fuit ſiccus, quandoque ventoſus, pluviæ, quæ oboriebantur, fuerunt temperatæ, fertiles. Hujus initium *phthiſicis*, *hecticis*, *hydropicis* valde fuit funeſtum. Circa *æquinoctium vernale* inceperunt copioſæ inter pueros graſſari *febres continuæ*, utplurimum *malignæ*, *petechiales*. Invaſerunt illos leviſſimo rigore, laſſitudine ſpontanea, ſuccedente

dente calore non adeo magno, ſubinde remittente, ſed tertio aut quarto die vehementius recurrente, quo utplurimum in conſpectum venerunt exanthemata, deliria brevi poſt comparuerunt, in quibusdam vehementia, & quidem cum vigiliis, in quibusdam breviora, maculæ erant parvæ inſtar morſus pulicum. *Febres hæ epidemicæ diaphoreticis, præcipitantibus & confortantibus temperatis*, non *ſudoriferis fortioribus*, tractatæ, nulli fuerunt funeſtæ, ſed valde *contagioſæ*. In *adultioribus*, utpote viris, *maculas* utplurimum obſervavimus *latas*, ſucceſſerunt ſtatim deliria, convulſiones, epilepſiæ, & his fere omnibus decima tertia dies fuit exitialis. Duravit epidemica hæc lues in *Junium* usque, quæ ſine dubio magnis ſiccitatibus cum Hippocr. 3. Aphor. 7. adſcribenda. *Aprilis* plerumque fuit ſerenus, calidus, ſubinde ventoſus, frigidus. Hunc excepit *Majus* frigore quidem moderato, ſæpe tamen, præſertim Borea interſpirante, rigidiuſculo: fuit variabilis, nunc calidus, nunc turbidus, pluvioſus, mox frigidus, ventoſus, unde vitis juſto tardius & inæqualiter gemmas ſuas protruſit. Frequentes hoc menſe fuerunt *arthritides vagæ*, quæ ſolo reiterato *Laxantium*, minus *ſudoriferorum*, uſu tractari voluerunt. *Julius* fuit valde temperatus, calidus, ut & *Auguſtus*, ſi exceperis imbres & tonitrua horrendo fragore & fulguribus, in primis noctu, *menſe Auguſto* frequentia, & grandinibus inſolitis, quæ aliquoties, præſertim die 12. 13. 18. promontoria noſtra fere omnia, & quidem optima, valde deſtruxerunt, remixta. Fructus omnes horæi valde fuere inſipidi, humidi, & ad putredinem proclives. Unde frequentes habuimus *febres*, primo intuitu *continuas mentientes*, adhibita tamen *Venæſectione* & *ſudoriferis*, tertio & quarto die in *intermittentes tertianas* degenerantes, tandem *præcipitantibus & Laxativo* brevi conſopitas. *September* comparuit uno alterove die ſerenus & amœnus, tertius & quartus ſerenum diei cœlum noctu tempeſtuoſo tonitru & fulguribus terribilibus fœdarunt. Sequentes dies mox ſereni, mox turbidi, pluvioſi, aliquando frigidi, in primis noctu, & notavimus circa feſtum Matthæi bis pruinas, ſed plane innocuas. Hoc menſe habuimus *Diarrhœas*, *dyſenterias*, quibus, adhibitis *rhabarbaro toſto cum myrobalanis*, & dein *adſtringentibus ex corall. ſl. ferr. cum mithridat.* cito medebamur. *Octobris* quatuor dies initiales fuerunt ſereni, amœni, calidi, his quatriduum ſucceſſit frigidum, ventoſum, imbridum, nivoſum, autumni præludium, octava mane gelu & pruina nocentiſſima folia ac uvas nondum maturas in omnibus fere promontoriis decoxerunt, & millena damna fecerunt. Jam remittere cœpit frigus, & cœlum ad aliquot dies inclaruit. Circa *medium menſis* fere octo turbidi, nebuloſi, ſolis expertes, nota-

bantur

bantur dies. Tandem circa 20. exortis ventis, nebulisque diſcuſſis cœli facies mutari cœpit, æſtasque in autumno conſtans comparuit. Fuit enim ab hoc tempore usque ad ſextum *Novembrem* ſerenitas, cum frigida tamen aura matutina. Septima tota die pluit, octava nix cecidit ingens; ſucceſſit horridum gelu octiduum fere durans, quod & botros in copia adhuc in promotoriis exiſtentes vix non in lapides convertit. *Medio Novembris* amœnior aura comparuit, caloreque fortiori nives uvasque glacie adſtrictas ſolvit. Hoc tempore frequentes fuerunt *febres*, quæ nullum ſervarunt typum, quin potius *febres malignas* mentitæ ſunt. Invaſerunt cum horrore, caloribus primis diebus fere continuis, ſummo virium languore, capitis dolore, ſiti, oris amarore ſiccitate linguæ. Adhibitis *Venæſectione & ſudoriferis blandis*, tertia vel quarta jam die terminarunt in *intermittentes*, quarum paroxyſmos *arcana duplicato, ſale Card. Ben. cort. chin. de chin.* ac tandem *levi laxativo* ſuppreſſimus. In his notatu dignum fuit, quod, etiamſi valde poſt febres comederunt, vires tamen per longum temporis ſpatium recuperare nequiverint. His menſibus copioſe graſſari cœperunt inter pueros & puellas *variolæ*, quæ obſervabantur modo *benignæ*, modo *malignæ*, confluentes, depresſæ, adhibitis *blandis diaphoreticis*, ſanguinem contemperantibus, v. gr. *pulv. alexit. C. C. philoſ. pulv. epilept. ſpec. de hyacinth. unicorn. mar.* aliquando, ſi exire noluerunt, addito *ſale volat. C. C.* nec non *lap. bezoar*, nulli funeſtæ. Accuratam inſuper ſymptomatum rationem habere debuimus. Sic accidit, ut puerulus V. annorum ex variolis malignis convaleſcens in *gingivis ſuperioribus* reportaverit *ulcuſcula*, quæ primo intuitu ab adſtantibus pro *aphthis*, Mundfäule, judicata & tractata ſunt, elapſo 24. horarum ſpatio corroſivitate ſua magnam jam maxillæ ſuperioris & inferioris occuparunt partem cum ſummo fœtore & nigredine, maximoque imminentis *ſphaceli* periculo. Adhibuimus frequentiores *injectiones ex decoct. rad. ariſtoloch. iridis flor. maſtiche, thure, mundificantia, balſamica, v. gr. elix. Propr. ſine acido, balſ. peruv.* quibus tandem corroſivitas, fœtor, nigredo receſſit, & puerulus priſtinæ ſanitati reſtitutus eſt. Taceo *catarrhos, rheumatiſmos menſe Novembri & Decembri* frequentes. Sine dubio morbi hi utplurimum ex lympha a varia aëris anomalia, nec non erroribus diætæ, v. gr. fructibus horæis hoc anno valde putridis, ad viſcedinem & ſpiſſitatem diſpoſita, quæ in ſanguine concervata eundem in tumultuarios motus concitavit, deducendi.

Conſtitutio Epidemica Sempronienſis Anni 1703.

ANni hujus principium aura temperatiori, nivibus ſtipata illuxit, paulo poſt ſucceſſit frigus intenſum, quod brevi remiſit, & in pluvias abiit. *Februario* gelu ſævjit ingens, nivesque ceciderunt ſæpiſſime, mox tamen accedente aura calidiuſcula in liquorem ſolutæ. *Martius* comparuit caloribus amœniſſimus, ſicciſſimus, quandoque tamen interveniente Euro, rigidus. *Aprilis* ſimul præter morem ſiccus fuit. Habuimus his menſibus ventos vehementes, nives copioſas, quæ terram liquore balſamico ſufficienter irrigare potuerunt. *Majus* & *Junius* fuere æſtuoſiſſimi cum pauciſſimis pluviis; unde uvæ circa feſtum Viti jam fere defloruerunt omnes. Hoc ſemeſtri notavimus *febres continuas*, non adeo frequentes, nec malignas, ſine dubio, ob vinum nimis leve ac tartareum, quod præterito crevit anno, diureticum, minus ſanguinem accendens. *Variolas* habuimus in copia, modo *benignas*, plerumque *malignas*, ſeſſiles, depreſſas, quæ tamen ſi rite *bezoardicis temperatis*, *expellentibus*, *confortantibus*, *v. gr. pulv. alexit. ſpec. de hyacinth. antimon. diaph. C. C. philoſ. præp. pulv. epilept. lap. bez. orient. unicorn. mar. mithridat. &c.* tractatæ ſunt, pauciſſimis, imo fere nullis funeſtæ. Et licet plurima tunc temporis conſpicerentur puerilia funera, cauſa tamen mortis magis adſtantium incuriæ & negligentiæ, aut medicaſtrorum præpoſteræ ac perverſæ curæ & imperitiæ, quam malignitati adſcribenda. Notatu dignum fuit, me his temporibus inter alios habuiſſe Comitiſſam valde ſanguineam, corpulentam, jam fere quadragenariam, variolis correptam. Huic ſub prima morbi invaſione, quæ erat cum rigore, caloribus, cordis compreſſione, virium languore &c. curavi aperiri *medianam*, præſcripſi *bezoardicos expellentes pulveres* more ſolito, *pulv. alexit. C. C. philoſ. lap. bez. orient. unicorn. mar. &c.* & ecce præter omnium expectationem tertia & quarta die erupere per totum corpus *variolæ* copioſiſſimæ, ſexta acceſſit *immodicus menſium fluxus* ad inſtar puerperæ, retroceſſerunt ilico variolæ, quæ absque hoc fuere depreſſæ, ſeſſiles, confluentes, verbo, peſſimi moris. Mutavi medicamenta, dedi frequenter *ſpec. de hyacinth. corall. rubr. terr. ſigill. mithridat. mag. ſmaragd. pulv. epilept. M.* non omiſſis *confortantibus*. Fluxus hic immoderatus continuavit octiduum, nec *ſtypticis* ſiſti potuit: durante fluxu variolæ non creverunt, nec ad maturitatem tendere voluerunt, ſed confluxerunt, majoraque conciliarunt ſymptomata, etiamſi *expellentia*, *bezoardica*, *antepileptica ſtypticis* ſemper conſideratisſime

ſime miſcuerimus; octiduo elapſo fluxuque cohibito tandem parvulæ hæ variolæ, non faſtigiatæ, maturitatem receperunt, ſymptomata remiſerunt, & Illuſtriſſima Comitiſſa a varioloſo hoc affectu, periculi pleno, præter omnium opinionem ac ſpem, liberata eſt. Variolæ hæ permultorum oculis valde fuerunt infeſtæ, & modo *inflammationem* reliquerunt pertinacem, modo *humorem depoſuerunt contumacem*, ac coagulationi vel condenſationi aptum. Priori feliciter medebamur *aquis ophthalmicis ex aqu. plantag. roſar. chelid. tut. præp. ſach. ſaturn.* poſteriori inflatione *pulveris ſubtiliſſimi ex ſach. canarienſ. antim. crud. lap. ſciſſil. præp. perl. præp.* & ſi opus fuit, *Veſicatoriis.* His menſibus varios atque diverſos notavimus *hæmoptoicos*, tam ſenes, quam juvenes; in quibusdam enim ſanguis ἀθρόως καὶ βιαίως ad aliquot libras *ſine ulla prægreſſa tuſſi* excretus eſt, & in his fere nulla adfuit irritatio, ſed ſanguis floridus lubricavit ſibi ipſi viam, & unica irruptione extravaſatus per os affectavit exitum; in quibusdam *quaſi extuſſiendo* ſanguis pedetentim rejectus eſt, in his ſine dubio vaſa pulmonum fuerunt eroſa, & ſalinæ particulæ maſſæ ſanguineæ inexiſtentes teneras pulmonum veſiculas ſtimularunt, inde irritatione facta tuſſis producta fuit cruenta. His feliciter ſubvenimus *Venæſectione* & *medicamentis adſtringentibus ex compoſ. ſperniol. Cr. lap. hæmatit. ocul. cancr. trochiſc. de ſpod. de carabe*, addito *laudano de tribus* in refracta doſi. Si ſanguis fuit ſedatus, ordinavi *pectoralia travmatica cum reſolventibus mixta, v. g. elix. pectorale cum eſſ. travmatica*, nec non *decocta pectoralia ex fl. & fruct. pectoral. uſitat.* item *gelatinam pectoralem ex raſur. C. C. ebor. cum herbis pectoralibus* factam, it. *decocta ex herb. alchymill. ſcabioſ. pyrol. ſanicul. millefol. tuſſilag. pulmonar. heder. terreſtr. rad. tormentill. ſem. aniſ. fœnic. rad. chin. &c.* Menſe *Junio* ex caloribus inſolitis, nec non ingurgitatione aquæ frequentiori adultiores æque ac juvenes reportarunt *febres tertianas* frequentes, ſed ſumtis *ſalibus abſinth. centaur. min. card. ben. cort. peruv.* ac tandem *purgante* brevi curatas. *Julius* non tam amœnus & ſerenus fuit, quam pluvioſus, nocte dieque frigidus, ventis ſumme moleſtus, qui in primis a die quarto ad octavum valde ſævierunt, & frumento, quod violentia ſua excuſſerunt, quam maximum intulerunt damnum; circa 24. ad finem usque calidiſſimi notabantur dies. *Auguſtus* incepit cum frigore, pluviis, quæ hoc menſe fuerunt copioſæ, flante tamen auſtro ſuos alternavit dies, fuitque variabilis & inconſtans. *September* extitit ſereniſſimus, amœniſſimus cum inſolito aëris fervore, quandoque pluviis intemperiem ſolis contemperantibus atque terram irrigantibus. *Octobris* primi octo dies fuerunt pluvioſi, frigidi ſimul, hoc tamen non obſtante, tertia & ſexta

die obſervavimus tonitrua & fulgura, elapſo octiduo ceſſarunt pluviæ, & ſubſolanus ſuperveniens radiis ſolaribus non ſolum terram madidam ſiccavit, ſed & botros a nimiis pluviis jam putrefactos valde exſiccavit, illosque in pulveres fere redegit. Toto *Novembris*, nec non *Decembris* menſe cœli temperies notabatur placidiſſima, ut crediſſes vernum adeſſe tempus. Circa natalitia intenſum frigus ingruit, terraque congelavit. Frequentes hoc ſemeſtre *bilioſas* notavimus *febres*, quæ cum rigore, mox caloribus, vomitibus, præcordiorum anguſtiis pueros æque ac adultos invaſerunt, primoque intuitu *continuas* mentitæ ſunt. Duravit calor utplurimum 40. horas cum dolore capitis, ſiti vehementi, ariditate linguæ ac faucium, adhibitis vero *Venæſectione*, *diaphoreticis*, remiſit, & in *ordinariam tertianam* cum apyrexia degeneravit, atque *antifebrilibus ſalibus*, nec non *chinatis* rite tractata ſexto paroxyſmo ceſſavit. Memini, me plurimos habuiſſe, qui octavum ſuſtinuerunt paroxyſmum, & hi ex febre reportarunt *icterum*. Color hic non adeo flavus, ſed ſaturatior & fuſcus fuit, ſine dubio a particulis acribus, bilioſis, ſulphureis, quæ copioſius in ſanguine collectæ tandem in habitum corporis ſeſe diffuderunt, cutemque deturpato imbuerunt colore. Alvus in his omnibus ſufficienter ſuo fungebatur officio, indicio, porum choledochum in duodemi & jejuni confinio non fuiſſe obſtructum. His feliciter, & quidem intra paucos dies medebamur *pulveribus ex ſale cichor. arcan. dupl.* aut *tartar. Vitriolat. ſpir. ſalis coagulat. pulv. hepat.* additis nonnunquam *aliquot granis diagryd. ſulphurati.* Veriſſimum itaque eſt *Dioclis* monitum, notante *Celſo*, prodeſſe nempe *icterum*, ſi poſt *febrem* oritur. His temporibus aliquos notavi *cachecticos*, nec non *hydropicos*, qui in *icterum flavum* inciderunt, quorum ſuperiora corporis marceſcebant, & mirum in modum flaveſcebant, tumentibus interim inferioribus & abdomine. Veſiculæ in horum pedibus obortæ ſtillabant liquorem ſumme croceum. Cauſa ſine dubio ſalibus lixivioſis ſulphur ſanguinis ita modificantibus adſcribenda. Cura ad tenaciſſimas obſtructiones tartareas, & dyſcraſiam viſcerum dirigi debuit, & profuerunt in ſpecie *martialia*, *pulvis cachecticus*, *Tinctura mart. aperit. Mynſ. ſpir. aperit. Penot. Purgantia* ſingulo octiduo ſemel exhiberi debuerunt, v. gr. *Recipe pulv. rhabarb.* ℈j. *gialap.* ℈ß. ⊖ *abſinth. gr. vij. g. g. grij. ol. mac. gttj. M.* Quodſi venter a *laxantibus* obſervabatur detumeſcere, bis cum ſucceſſu ſingula hebdomada pro exigentia ſymptomatum & ratione virium propinari potuerunt; ſin tumor poſt purgantium uſum in eodem ſtatu manſit, aut infirmus naturæ ductu frequentes dejectiones ſine alleviatione habuit, abſtinendum fuit a purgantibus. *Diuretica* in his caſibus

bus alias omnem abſolvere videntur paginam, hic tamen cum ſummo judicio & diſcrimine adhiberi debuerunt, & ſi unquam, certe hic, urinæ ſtatus probe conſiderandus fuit. *Urina* enim *cruda*, *alba*, *tenuis* teſtabatur de ſanguinis textura valde laxa, & hæc pro medela requirebat *ſalia lixivioſa*, utpote *ſal ſtipit. fabar. ononid. junip. ebul. abſinth. tart. vitriolat. ſpir. ſal. coagul. &c.* *Urina rubra* docuit ſanguinis texturam eſſe valde ſtrictam, atque abundare ſalibus lixivioſis, unde præſcribi debuerunt *ſalia volatilia*, v. gr. *ſuccin.* ⊖ *volat. tartar bufon. lumbric. terreſtr.* in primis *amara*, *decoctum ex herbis*, *abſinth. mij. eupator. marrub.* ā ℥ß. *bacc. junip. mj. rhapont. ver.* ʒß. *m. pro infuſo &c.* *Scroto tumenti* maxime profuit *decoctum ex fol. rut. abſinth. menth. mil. cumin. cum vino* factum, & cum ſpongia calide applicatum. *Febres petechiales*, quæ obſervabantur, fuerunt valde *benignæ*. Alias, præter morbos ordinarios, *catarrhos* nempe, *tuſſes*, *raucedines &c.* nil memoratu dignum occurrit.

Conſtitutio Epidemica Sempronienſis Anni 1704.

J*Anuarius* ineuntis hujus anni totus fuit valde frigidus, nivoſus; *Februarius* e diverſo præter morem temperatus, utplurimum ſerenus, aliquando pluvioſus, aliquando ventoſus, quandoque nivoſus. *Martius* incepit cum intenſo frigore, ſolis tamen ſplendore atque ſerenitate temperato, quinta nix cecidit copioſa, quæ ſexta jam in liquorem abiit, ſeptima ſupervenit tempeſtas tumultuaria, valde nivoſa, octava dies fugatis nubibus purgatoque aëre mira illuxit ſerenitate, quæ tempeſtas pulcherrima, ventis mitioribus remixta, ſicca, non ſolum ad *æquinoctium vernale* duravit, ſed & uno quaſi tenore in *Aprilem* usque continuavit. Imo *Aprilis* ſua natura alias variabilis, hoc anno fuit amœniſſimus, ſerenus, ſiccus, absque pluviis fere, cum caloribus ad finem usque prope æſtivis: die 27. tonitrua & fulgura ingentia cum pluviis habuimus, ſol tamen nubila mox ſerenavit, unde arbores juſto citius folia & flores emiſerunt ſuos. Tertia *menſis Maji* dies incepit cum pluviis, quas ſecuta ſunt frigora, & quinta pruina matutina, quæ vineis noſtris maximum damnum intulit, alias totus menſis fuit ſerenus, calidus, ſiccus, ventoſus. Succeſſit *Junius* ſereniſſimus, ſicciſſimus, pluviarum expers, ventis tamen mixtus. His menſibus, inprimis ſuperioribus, Morbona æque ac Bellona apud nos valde ſævìit. Hungari quippe a Noſtris deditionem civitatis ſollicitantes, ſed repulſam reportantes rabie velut accenſi hinc inde diſcurrerunt, nobisque excidium minati ſunt. Civitatem d. 18. Febr. e longinquo obſidione cinxerunt

xerunt, eam tamen ſupervenientibus adverſis cœli tempeſtatibus, nivibus nempe & ventis inſolitis, intra biduum ſolvere coacti ſunt, interim IX. ſeptimanis nos undique tenuerunt concluſos, ut nullus exire auſus fuerit. Milites Cæſarei frigoribus & militaribus laboribus, inprimis triſti eſuritione & aquæ potu valde hactenus debilitati, huc tandem in defenſionem civitatis diſpoſiti ad novi deſuetique cibi ac vini copiam, quæ miſeris noſtri large obtulerunt, gravati in periculoſos inciderunt *morbos*, *caſtrenſibus non abſimiles.* Conqueſti ſunt de *languore totius corporis*, *nauſea*, *ſtomachi gravedine*, *caloribus*, *ſiti*, *dolore capitis*, *vigiliis*, acceſſerunt *deliria*, aliquando *alvi fluxus*, nonnunquam *petechiæ. Venæſectio* prima aut altera die inſtituta, nec non *ſudoriſera ex ſpec. de hyacinth. C. C. philoſ. lap. cancr. antim. diaph. &c.* ſæpe in herba ſuppresſerunt malum, unde ægri intra quatriduum convaluerunt. *Purgantia* & *Vomitoria*, etiam in principio adhibita, non conduxerunt, morbum potius exaſperarunt, & malignitatem latentem evocarunt, quam tandem *expellentia*, inprimis *mithridatium cum confect. alkerm.* & *confortantia* diu continuata ſuſtulerunt. Qui methodo ordinaria fuerunt tractati, evaſerunt omnes periculum; qui autem citius juſto noſocomiis valedixerunt, etiamſi fere nullos in diæta errores commiſerunt, utplurimum in priorem morbum reciderunt. Inter hos unus *febre maligna* laborans ex delirio furibundus proſiliit e lecto, & per feneſtram ſecundæ contignationis ſat altæ in fluentum præcipitem ſeſe dedit, in aqua hinc inde diſcurrit, defatigatus tandem, & exanimis fere in lectum deportatus, adhibitis *alexipharmacis*, *ſudoriferis*, *confortantibus* convaluit. *Morbus* hic *epidemius* a victu profectus primo menſe militibus gregariis inhæſit, brevi poſt cives, qui curis, laboribus, frigoribus, excubiis diurnis & nocturnis inſuetis defatigati vino horno, generoſiſſimo, dulci, etiam nocturno tempore præter morem indulſerunt, invaſit, atque in *febres malignas petechiales* degeneravit. Sanguis quippe una cum reliquis humoribus ex erratis vitioſam diatheſin nactus faciliime malignitatem concipere potuit. Inceperunt *menſe Februario* cum languore ſummo, calore moderato, qui in dies crevit, vigiliis, ſiti intenſa, aliisque febrium comitibus ſymptomatibus. In his ſi exanthemata prodierunt die quarta, evaſerunt omnes rite tractati periculum die XV. ſecus ſi maculæ in conſpectum venerunt die ſeptima: infirmi enim periculoſiſſime tunc temporis debuerunt, & 21. demum die mortis periculo liberati ſunt. *Menſe Februario* valde *benignæ* fuerunt *petechiæ*, *Martio* pejores, *Aprili* peſſimiæ. Obſervavi in quodam juvene ſat robuſto petechiis laborante, *puſtulas* XIV. morbi die exeuntes *pellucidas*, ceu *cryſtallinas*, parcim *milii ſeminiis*,

partim

partim *lentis*, imo multas *piſi* magnitudine hinc inde per totum corpus diſſeminatas, in dorſo vero numeroſiſſimas, *aqua plenas*, ſumme *malignas;* intendebatur enim febris cum anxietatibus, cordis compreſſionibus, convulſionibus; albeſcere tandem hæ veſiculæ & ſuppurare ceperunt, hinc exiccatæ jam exaruerunt, & ſquamatim circa 21. diem deciderunt, quo tempore pauperculus morti jam vicinus, præter omnem ſpem feliciter enavigavit periculoſiſſimam hanc charybdim. In *fœminis* ſemper notavi *menſium fluxum*, aliquando *diarrhœam* ſimul, quæ omnibus fuit *funeſta*. *Deliria præmatura* fuerunt *exitioſa*. Sic robuſtus quidam Vir 45. annorum, quinta morbi die incepit delirare, ſexta eſt mortuus; & fœmina triginta annorum ſimiliter robuſta tertia die delirans, quarta eſt mortua. Horum ſanguis prima & ſecunda morbi die *Venæſectione* extractus exhibuit in ſuperficie pituitam denſiſſimam inſtar cruſtæ vix ſeparabilem, & croco quaſi tinctam; brevi ante mortem bilis utrinque ſeſe diffudit in totum corporis habitum; ſingula mortis prænuntia. In *febribus* hiſce *malignis* frequens fuit *attritio* aut *excoriatio in natibus*, non ſolum a longiori decubitu, quin potius a ſanguine ſuo modo malignitate corrupto deducenda, qui qua data porta, ſarcinam ſuam deponendam & excernendam quæſivit. Latuit autem utplurimum *gangræna* & *ſphacelus*, caroque tandem adhibitis adhibendis, v. gr. *unguent. ægyptiac.* ad os usque excidit cum ægrorum levamine. *Menſe Februario morbilli* epidemice graſſari cœperunt, qui tamen ex methodo tractati *benigni* fuerunt, *inſtante æquinoctio verno* indies magis invaluerunt, & invaſerunt infantes æque ac adultos, & puerperas, cum horrore, caloribus ſummis, ſtillicidio lachrymarum copioſo, mordaci, oculorum rubore ac tumore, cum tuſſi ferina, gravitate & compreſſione pectoris, maculæ effloruerunt utplurimum ſecunda morbi die, aliquando quarta, quandoque ſeptima, & perſtiterunt quatuor aut quinque dies. Obſervavi hoc tempore *morbillorum tres ſpecies*, *maculas* nempe *latas*, *rubras*, ſine puſtulis, adeoque *non elevatas*, *neque ſuperficiem cutis ſuperantes;* altera ſpecies *cutim ſolum transparuit*, & hæ duæ ſpecies inadvertenter evanuerunt, quas vulgus retroceſſiſſe putabat; tertia prodiit cum *maculis parvis*, *rubris*, quæ in dies auctæ, & *ſupra cutis ſuperficiem modicum elevatæ* racematim coaluerunt, quarumque protuberantia, digito leviter admoto, tactu percipi potuit; poſt quinque dies, morbo jam remittente, maculæ per totum corpus latiſſimæ & maxime rubentes evanuerunt, atque ſquamularum forma deciderunt, cute farina quaſi conſperſa relicta. *Morbilli* quo citius prodierunt, eo benigniores, quo tardius, eo pejores fuerunt. Inceſſit ſæpe hic morbus ſub vario ſchemate, vario ſtipatus ſatellitio. Sic

f *menſe*

menſe Aprili ad puerperam vocatus deprehendi *morbillos* copioſiſſimos, protuberantes, quibus interſperſæ fuerunt *maculæ petechiales*, deliravit valde, imo tubarum in vicinia inflatarum cantus & pulſati tympani ſonos, inter difficultates ſomni per phantaſiam oblatos articulate imitata fuit, frequenter riſit, convulſa & aphona tandem jacuit, neminem novit, 15. tamen morbi die, adhibitis *expellentibus alexipharmacis temperatis*, *cordialibus*, ad ſe rediit, atque debellatis ſymptomatibus graviſſimis convaluit. Eodem tempore gratioſam habui puellam 6. annorum, *variolis* veris laborantem, ſupervenerunt nona morbi die, variolis necdum in ſtatu conſtitutis, *morbilli* copioſi, graviſſime inde decubuit, ſed ex duplici hoc morbo feliciter emerſit. Veriſſimum igitur eſt Axioma medicum: Qualis humor effervefcit in corpore, talis efflorefcit in cute. *Morbilli* hi, ſi perite *expellentibus*, *v. gr. pulv. alexit. de hyacinth. lap. bez. orient. pulv. epilept. C. C. philoſ. antim. diaph. unicorn. mar.* cum *pectoralibus & confortantibus* mixtis, nec non ſervato ſimul idoneo diætæ caloriſque temperamento, tractati ſunt, omni vacarunt periculo, neminique fuerunt funeſti; neglecta autem, aut præpoſtera vel perverſa morbillorum cura, aut præmatura, ſuperatis jam morbillis, aëris mutatio, vel inordinata rerum non naturalium diæta, præcipitavit quam plurimos in *tuſſim ferinam*, *febrem continuam*, *reſpirationem difficilem*, *pectoris compreſſionem*, *catarrhum* ita dictum *ſuffocativum*, *lethalem*. Menſe *Majo* & *Junio* continuarunt adhuc *morbilli*, *febres continuæ*, *tertianæ intermittentes*, *variolæ*, quæ *ſporadice* hinc inde vagatæ ſunt, ſed fuerunt ſine malignitate, adeoque convenienter tractatæ, facile curabiles. *Julius* fuit amœniſſimus, ſed cum ſummis caloribus, quarta coorta eſt graviſſima tempeſtas cum frequentiſſimis tonitrubus, flammarumque fulgoribus, nec non grandinibus inſolitis, quæ in civitate utplurimum magnitudine juglandis, imo ovi gallinacei, prægreſſo imbre, ceciderunt, ad vineas tamen ſparſim venerunt, adeoque illis exiguum intulerunt damnum. Sub initium *Auguſti* remiſerunt calores, ſed ſexta audiebantur tonitrua terribilia, grandines cadebant inſolitæ, copioſiſſimæ, quæ in optimis noſtris promontoriis & vites & uvas prorſus deſtruxerunt. Jam ſucceſſerunt æſtuoſiſſima tempora, quæ vix ſuſtinere potuimus, neque ſpirarunt eteſiæ, nullæ fuerunt pluviæ, quæ fervorem ſolis contemperaſſent, imo eadem aëris conſtitutio erat in *Septembri*, *Octobri* nec non *Novembri*, ut crediſſes, autumnum in æſtatem fuiſſe converſum; habuimus quoque d. 25. *Septembris* veſperi tonitrua & fulgura ſufficientia, unde in reſiduis promontoriis, quæ a grandine intacta manſerunt, generoſum crevit vinum, imo

imo generoſius creviſſet, ſi nobis ob metum tumultuantium Hungarorum ſerius vindemiare licuiſſet. Finitis enim jam vindemiis æſtuoſa & ſicca adhuc continuarunt tempora, ſine ullis fere pluviis. Sub finem *Novembris* & initium *Decembris* nives deciderunt paucæ, & moderata ſubſecuta ſunt frigora. Menſibus æſtivis, *Julio* nempe & *Auguſto*, exiſtente cœlo maxime æſtuoſo, *diarrhϾ* & *dyſenteriæ* ſatis fuerunt frequentes, & magis pueros adultiores, ſenes, minus infantes ſporadice afflixerunt. Præceſſit diarrhœa cum ciborum faſtidio, languore totius corporis, ſiti, dejectionibus copioſiſſimis, ſeroſis, utplurimum bilioſis, viſcoſis nec non pituitoſis, valde fœtidis, mox inſecuta eſt dyſenteria cum dejectionibus cruentis & purulentis, numeroſis ad 70. 80. intra diem & noctem, aliquando velut momentaneis, ut miſeri vix ſellam foricariam deſerere potuerint, & circa noctem cum majori exacerbatione, utplurimum caloribus, quamvis non adeo urentibus, pulſu celeri, ſiti, inquietudine, acuto inteſtinorum & ani dolore, inani, licet frequenti, deſidendi cupiditate, præcordiorum anxietate, vigiliis; in progreſſu morbi blanda acceſſerunt deliria, non ſine malignitatis nota. Quamdiu ſanguis cum materia bilioſa, mucoſa, purulenta & ſanioſa, aliquando cum ſtrigmentis & ramentis exivit, tamdiu de vehementibus torminibus & doloribus conqueſti ſunt. *Dejectiones nigræ, fœtidæ* in morbi ſtatu, majoris corruptionis denotarunt gradum, indicio manifeſto, imminere jam *gangrænam* & brevi *ſphacelum*, unde in illis dyſenteria antea cruenta & torminoſa jam obſervabatur fere indolens, pulſus quaſi nullus, extrema frigidiſſima, ſudore copioſiſſimo reſolutivo frigido perfuſa. Refrigerationem hanc infirmi non percipiebant, quin potius de calore interno & ſiti conqueſti ſunt, imo manibus glaciei inſtar frigidiſſimis res aut loca frigida capeſſere deſiderarunt; & hi omnes, ſalvis tamen ſenſibus motuque membrorum illæſo, elapſis utplurimum 48. horis, mortui ſunt. Cauſa hujus affectus adſcribenda fuit partim copioſis fructibus horæis, acido-aqueo acri fermentifico fœtis, partim caloribus ferventiſſimis, bile inde acriori lymphaque acidiori & quaſi corroſiva reddita. Succi nempe eminenter acres, mordaces nectendo in inteſtinis diutius, quam par eſt, moram, primo abſterſerunt inteſtinorum mucum, deinde illorum cruſtam villoſam, ſive velamentum bombycinum ſimul abraſerunt, & altius penetrando ipſas glandulas eroſerunt, atque ulcus, vel quaſi tale, inſtar veſicantium, induxerunt; inde membranis inteſtinorum ſenſim ſenſimque a ſale corroſivo eroſis vaſorumque oſculis reſeratis, non ſolum ſanguis frequenter ſtillavit, ſed & triſtiſſimus doloris ſenſus acceſſit, imo ſpasmo-

dica vellicatio, qua inteſtina ſpaſmo quodam irritata motu quaſi vermicu-lari dolorifice ſeſe torſerunt, unde non mirum, ſucceſſiſſe tandem *inflammationem*, *gangrænam* ipſam, nec non *lethalem ſphacelum*. Quo enim major acrimonia, eo major ſpaſmodica fibrarum nervearum irritatio, major fermentifica humorum fuſio, glandularum, ductuum & vaſorum inteſtinalium eliquatio, nec non cruoris ſimul cum plexibus glanduloſis ac reliquis inteſtinorum contentis excretio. Profuerunt ſub initium morbi, non obſtantibus torminibus & ſupervacaneis excretionibus, humores acres *diluentia*, & *leviter Evacuantia*, utpote *aqua Laxativa cum aqua cinamomi*, in primis *rhabarbarum toſtum*, quod blande laxando ſimul ob partes terreas admixtas adſtringere, & leniter roborare ſolet, cum *myrobalanis & elæoſacch. cinnamomi* propinata, nec non *clyſteres abſterſivi ex ſpec. emoll. hord. vitello ovi, conſ. roſar. lacte*, aliquoties adhibiti. His præmiſſis ſtatim deveniendum fuit ad *incraſſantia*, *demulcentia*, *adſtringentia cum anodynis* mixta, unde ſingulis quatuor aut quinque horis exhibui pulverem ſequentem: *Rec. corall. rubr. præp.* ℈ß. *lap. hæmatit. terr. japon.* ā *gr. viij. theriac. cœl. gr. iij. laud. de trib. gr*ß. *M.* mutatis tamen mutandis, addidi ſæpe *terr. ſigillat. fl. ferr. bol. armen. pulv. ſtypt. Cr. ſmaragd. præpar. cryſtall. mont. pulv. dyſenter. Crat. ex tragacanth. gumm. arab. & corall.* conſtantem, *nuc. moſch. &c.* inprimis, ubi calores fuerunt ingentes, *compoſ. ſperniol. Cr. ſpec. de gemm. frig. unicorn. mar. ſpec. de hyacinth. &c.* imo moderanda fuerunt medicamenta ad ipſius excretionis, malignitatis & virium modulum. Sæpe videbatur jam alvus adſtricta, morbusque ſublatus, brevi tamen malum recruduit, & exivit iterum aliquando cum, aliquando ſine cruore materia mucoſa in minima quantitate cum ſummis torminibus alvum ad excretionem ſtimulans; adhibitis autem frequentioribus *clyſteriis ex decoct. hord. cum capit. vervecin.* nec non continuatis *pulveribus adſtringentibus*, ex toto ceſſavit. Tandem, ne propter deraſos plexus ilei glanduloſos fluxus alvi cœliaco non abſimilis remaneat, ordinavi ſummo cum effectu *balſamica*, *ſtomachica*, *balſ. peruv. opobalſ. Tinct. corall. elix. Vitriol. M. pulv. ſtomach. elect. diacinam. Reg. nuc. in Ind. condit.* Et ſic dyſenterici intra tres ſeptimanas ex integro reſtituti ſunt, quousque etiam a vino abſtinere debuerunt, contenti *aqua cocta ex rad. tormentill. raſ. C. C. ebor. maſtich. &c.* Quos invaſit cum *vomitu*, hi peſſime decubuerunt, & vix ſervati ſunt, optime autem ipſis profuit *balſamum peruvian.* nec non *opobalſamum cum corall. rubr.* exhibitum. *Ad-*

ſtrin-

ſtringentia, ſine præviis *blandis Laxantibus*, in initio & progreſſu morbi adhibita protraxerunt morbum, tormina exacerbarunt, & poſt ſe utplurimum *febres*, *arthritides*, *pedum tumores*, *lienterias* reliquerunt. *Opiata* hic fere omnem abſolverunt paginam, imo fateri debeo, me fere nullum dyſentericum ſine frequentiori exhibitione *laud. de trib.* commode reſtituere potuiſſe; exhiberi autem debuit, antequam dyſenteria fuit conſummata & plane ulceroſa, aut vaſa majuſcula exeſa, aut ſenſus doloris jam periit. *Menſe Auguſto* frequentes habuimus *rhevmatiſmos ad brachia*, *ſcapulas*, *femora*, *lumbos*, *coxas* productos, ſine ulla rubedine, multo minus tumore, non tam articulis, quam muſculorum interſtitiis firmiſſime & diutiſſime inhærentes, cum motus impotentia, doloribus lancinantibus, profundis, fixis, qui noctu exacerbati ſomnum impediverunt: infirmi enim loco moveri nequiverunt, & quo ſtatu fere primo jacuerunt ac decubuerunt, in eodem manere debuerunt, & ſine cruciatu ac vehementi dolore vix moveri aut attingi potuerunt; adfuit ſimul tenſio & caloris acriuſculi ſenſatio cum pulſu frequenti. Vulgus hunc affectum nominare ſolet *delapſum catarrhorum a capite*, es iſt ein Fluß im Arm oder Fuß gefallen. Statuendum potius rhevmatiſmum provenire a ſero aut lympha acriori, flatulenta, retrogrado motu impedito, in ſpecialem aliquam membranoſam, tendinoſam, nerveam & muſculoſam partem delabente, ibique ſtaſin patiente, & partes fibroſas, nerveas tendente, easque triſti ſenſu vellicante. *Arthritis Vaga* hoc anno frequens fuit. Invaſit homines prævio horrore inſtar febris, membranoſas ac muſculoſas articulorum partes dolore, rubore, tumore & movendi impotentia corripuit, vagabunda fuit & ambulatoria, modo hanc, modo illam invaſit partem, nulla tamen loco ultra 48. horas fixa manſit, remiſſionem ſæpe, relicto ſolum tumore, ſimulavit, at opinione citius, imo vehementius rediit, & priorem locum occupavit, imo memoratu digna in plerisque fuit paroxyſmorum invaſio dolorumque motus, dum quo tempore humerum, carpum aut digitos dextræ manus, eodem tempore & genua ſiniſtri pedis; & quo tempore ſiniſtri brachii, eodem dextri pedis partes ſingulari alternatione & ſaltu dolorifico infeſtavit. Similiter hic peccavit ſerum, ſive lympha acido acris, ſed ſale volatili intimius fœta, quæ ad perioſteum, ſive ſenſibiliſſimas articulorum mobilium membranas detruſa, eas diſtendit, vellicavit, ibique ſicuti ſpina infixa ſæviit. Cura *arthritidis Vagæ* & *rhevmatiſmi* una eademque fuit. *Venæſectio*, niſi adfuit magna febrilis alteratio, intenſior arteriarum pulſus, nec non præcordiorum com-

preſſio, nil profuit, vires potius abſtulit. *Purgationes*, utpote turbationes & colliquationes liquorum naturalium exaſperarunt magis malum; reiteratus autem *enematum*, in primis *laxantium*, uſus, v. gr. *Rec. pulv. hepat.* ℈ß. *ſal. cichor. acetoſell.* ā. *gr. v. diagryd. ſulphurat. gr. vj. fecul. ari gr. iv. M.* aut *decoctum ex fol. ſen. S. S.* ʒiß. *rhabarb.* ʒj. *crem. tartar. in aqu. cichor. infuſ.* addita *manna & aqua cinnam.* ſummopere profuit, in primis ſi veſpertino tempore *pulvis confortans* ſequens exhibitus fuit: *Recip. pulv. analept.* ℈ß. *epilept. gr. viij. lap. cancr. præp. gr. vij. laud. de trib. gr.* ß. *M. opiatorum* enim vires hic ſumme deprædicandæ ſunt, morbi quidem cauſam non tollunt, ſomnum tamen conciliant & dolores mitigant: non autem neceſſum fuit ſingulis diebus *opiatis* & *laxantibus* uti, dirigi & moderari potius pro re nata morbique indole debuit cura. Ab uſu *ſudoriferorum* nunquam felicem vidi ſucceſſum. Poſt inunctionem *ſpirituoſorum*, v. gr. *ſpir. vin. camph. formic. ſal. armoniac. junip. lumbric. &c.* ſemper notavi dolores oſteocopos, adeoque abſtinendum fuit a *ſpirituoſis*, nec non *unguinoſis*, *emplaſticis*. Optime autem, in primis ſub finem morbi, profuerunt *Thermæ Badenſes*, aut *balnea acidularum*, imo in ipſo morbo *balnea ex aqua dulci cum hordeo* parata. Atque hac methodo tractati feliciſſime intra 20. aut ad ſummum, ſi copia peccavit materia, 40. dies reſtituti ſunt. *Febres* his temporibus habuimus frequentes, quæ utut prima die tragœdiam a pandiculatione, oſcitatione, languore, frigore, mox calore ſatis intenſo auſpicatæ ſunt, cum ſubſequente ſecunda die apyrexia, ſpeciem *intermittentis* ſimulante; ſupervenientes tamen paroxyſmi, qui fuerunt cum languore, pulſu magno, exacerbatione caloris aliorumque ſymptomatum, confirmarunt intermiſſionem illam fuiſſe doloſam, & latuiſſe ſub hoc cinere ignem *continuarum febrium*, nec non *malignitatem* ipſam. Expoſt enim videbantur quandoque, inprimis mane, remittere calores, nunquam autem intermiſerunt. Creſcente morbo, creverunt ſymptomata, imo convulſiones in ſtatu morbi notavi frequentes. *Deliria ſerotina*, v. gr. die 11. 12. ſupervenientia ſemper fuerunt *exitioſa*. Febres hæ more continuarum *Venæſectione* in principio, *diaphoreticis*, *bezoardicis*, *confortantibus* tractari debuerunt. Ultimis tribus menſibus, præter *febres tertianas*, *quartanas*, *catarrhos*, vix alii notabiles occurrerunt morbi.

Con-

Conſtitutio Epidemica Sempronienſis Anni 1705.

QUo clementior anno præterito fuit aëris conſtitutio, eo rigidior ſub ingreſſum anni 1705. comparuit cœli temperies. *Januarius* quippe incepit gelu congelare aquas, imo continuavit frigus toto hoc menſe ſine remiſſione; nives ceciderunt paucæ, & ſpirans Euronotus induxit ſiccitatem. Nec mitior fuit *Februarius*, quin frigore & gelu longe rigidior, ſine ullis nivibus. *Martius* illuxit gratioſa ſerenitate, & exoptato calore, ſed quinta nives ceciderunt magnæ, ſexta frigus, quod ad 12. usque duravit diem; circa *æquinoctium vernale*, ſpirante aëre meridionali, frequentiores habuimus pluvias, fructiferas, quas ſerena, calida mox inſecuta ſunt tempora, adeoque Martius utplurimum ſiccus extitit. *Aprilis* varias ſuſtinuit ventorum mutationes, & frequentiores, vix non quotidianas, in primis circa finem, pluvias, oblectamenta vernalia inhibentes; imo & *Majus* fuit valde inamœnus, frigidus totus, excepto uno aut altero die, pluvioſus. Continuavit pluvioſa & frigida hæc aëris conſtitutio ultra *medium Junii*: unde non mirum, uvas circa feſtum Viti necdum florere incepiſſe. Circa *ſolſtitium æſtivum* temperatior aura & calores deſiderati demum redierunt. Morbi, qui in hoc ſemeſtre inciderunt, erant varii. In *Januario* & *Februario* continuarunt *febres quartanæ*, quæ tamen, uno vel altero *Laxativo* adhibito, nec non *chinatis medicamentis cum arcano duplicato*, præter morem utplurimum ſuperari potuerunt, neque ullam labem poſt ſe reliquerunt. Frequentes erant *rhevmatiſmi in pedibus*, *manibus*, *ſcapulis*, *lumbis*, cum dolore acerbo, ſine inflammatione, ſine tumore; hi *diaphoretica* ſuſtinere non potuerunt, ſed ſolis *temperatioribus cholagogis*, v. gr. *infuſis ex manna*, *fol. ſenn. tartaro*, *cum aqu. cichor. &c. clyſteribus*, *præcipitantibus*, nec non *balneis hordeaceis*; & pro re nata, in ſumma dolorum exacerbatione, *grano dimidio laudani de tribus*, tractari voluerunt. *Catarrhos* habuimus copioſos, qui in *febres* degenerarunt *continuas*, non adeo funeſtas. Servati enim omnes ſunt, qui ſtatim ab initio adhibuerunt *Alexipharmaca*, eaque continuarunt. Menſe *Februario* jam inceperunt *febres petechiales*, quæ *pleuritides* ab initio mentitæ ſunt, inceperunt cum horrore levi; febre lenta, tuſſi ſicca, dolore in pectoris regione, ad ſcapulas, claviculas adſcendente, cum moleſtia ægri, ſi in partem ſanam decumbere voluit; aſſumtis autem *ſudoriferis* evanuerunt

runt

runt dolores, & quarta, imo in pleriſque ſeptima demum eruperunt maculæ. In aliis ſimularunt *febres intermittentes*. Sic in Virgine quadam XVI. annorum, ſanguineo-phlegmatica, tunc temporis ordinario menſium fluxu laborante, notavi tres paroxyſmos, more *febris quotidianæ intermittentis*, mane cum horripilatione, ſubſequo calore, circa veſperum intermittente, dolore capitis gravativo, ſiti, laſſitudine &c. quotidie recurrentes, quarto *calores continuos*, prioribus longe intenſiores, nec non eruptionem macularum, ſeptima hæmorrhagiam narium ſat largam, decima deliria blanda, manuum tremores, linguæ ac faucium ariditatem moleſtam, 12. 13. novam copioſorum exanthematum, prioribus jam evaneſcentibus, eruptionem; & ecce 16. morbi die, non obſtante hæmorrhagia, quæ ex alleviatione morbi judicabatur critica, ſeptimâ oborta, obiit. Maximam *malignitatem* exanthematica hæc febris in receſſu geſſit menſe *Martio*, *Aprili*. Incepit cum horripilatione, calor in ſanguineo-phlegmaticis, quorum ſanguis ſero viſcido abundat, mitis, ſed ſubdolus; in ſanguineis intenſior, adfuit languor totius corporis, mox ſubita virium proſtratio, membris quaſi laſſitudine fractis, aut contuſis, ſitis non adeo magna, nauſea, vomitus, pulſus naturali fere ſimilis, unde magis de languore, quam calore, conqueſti ſunt; ſexta aut ſeptima æſtus invaluit, atque malignitatem ſuam ſequentibus diebus prodidit, ſupervenientibus gravioribus ſymptomatibus, utpote exanthematum eruptione, cardialgia, pulſu celeri, frequenti, vigiliis, vehementiſſimis capitis doloribus, deliriis, motibus convulſivis, linguæ ariditate & fiſſuris &c. *Venæſectiones* prima aut altera die inſtitutæ, nec non repetitæ, valde profuerunt, ſerotinæ omnes nocuerunt. *Laxativa*, etiam ſub initium morbi exhibita, rejicienda fuerunt, & memini in his *exanthemata longe latiora* prodiiſſe, quam in aliis, eosque graviſſimis ſymptomatibus, *tremoribus* nempe *totius corporis*, *deliriis furioſis*, tandem *aphonia*, *convulſionibus epilepticis*, tentatos fuiſſe, omnesque fatis occubuiſſe: *clyſteriis ex humectantibus & emollientibus* confectis, nec non *ſuppoſitoriis* alvum adſtrictam commodiſſime reſerare potuimus. Cura methodica maxime dirigi debuit ad vires, quæ conſervari, ad humorum fervorem, qui contemperari, ad malignitatem, quæ corrigi debuerunt. Præſtitimus hoc *blandis diaphoreticis*, *bezoardicis*, *cordialibus*, *v. gr. pulv. alexit. ſpec. de hyacinth. C. C. philoſ. pulv. analept. epilept. lap. bezoard. orient. antimon. diaphor. unicorn. mar. conſ. alkerm. mag. perlar. orient. &c.* exhibito ſingulo octi-

hori

horio pulvere uno, aut potiuncula. Sic corpus manſit perſpirabile, ſanguini ſua conſtitit ſyſtaſis & craſis, atque malignitas exuperata fuit. A *medicamentis ſpirituoſis*, *volatilibus*, *bezoardicis fortioribus*, *calidis*, quæ in hoc caſu magis obfuiſſe, quam profuiſſe, jam a longo tempore in his calidis oris expertus ſum, ſtudio abſtinui. Vinum omnibus interdixi, *aquam ſolam ex rad. ſcorz. raſ. C. C. ebor. ſem. aniſ. &c.* concedens. Acutiſſimos capitis dolores *Veſicatoria* nuchæ appoſita ſuſtulerunt. Sæviit vehementer hic morbus æque in adultos, atque gravidas. Sic binas habui, harum una, tertia morbi die, gemellos vivos, nondum maturos, octimeſtres, qui intra aliquot dies mortui ſunt, peperit; altera ſexta morbi die filium æque octimeſtrem, qui ſex diebus vixit, enixa eſt. Fortior hic ſine dubio ſanguinis motio & rarefactio, qua apertæ & laxatæ ſunt viæ, partus hos acceleravit, inde puerperæ valde debilitatæ, ſed ſolis *confortantibus*, *analepticis*, *bezoardicis blandiſſimis*, aliisque pro morbi & ſymptomatum exigentia remixtis, tractatæ, binæ die XV. evaſerunt ex morbo hoc graviſſimo. Legitima enim & matura medicamentorum applicatio omnibus ſalutaris fuit, ſecus, qui a principio neglexerunt remedia. Sic inter alios novi mercatorem, Sileſitam, eadem febre detentum, qui fere omnia reſpuit medicamenta, tandem delirio phrenetico correptus in lecto vix detineri potuit, die 12. demum prodierunt exanthemata, indubia mortis die 14. morbi ſubſecutæ indicia. In alio pauperculo *petechiali febre* extreme laborante notavi in dorſo, brachiis, pedibus, natibus quamplurima *ulcuſcula*, elevata, dura, cum intenſo dolore, inflammatione, ad inſtar furunculorum, ichore plena, ſed tubercula illa ulceroſa valde fuerunt maligna, naturam *anthracum* æmulantia; caro enim in circuitu inflammata, tandem ſphacelata & corroſa, ubique tota excidit, adhibitis tamen *expellentibus*, *Alexipharmacis & mundificantibus externis* præter omnium ſpem ſanitati priſtinæ reſtitutus eſt. Ceterum multiplici experientia edoctus ingenue fateor, etiamſi omnia ſigna fefellerunt, me tamen ſequentia in prognoſi nunquam decepiſſe; deprehendens nempe in tangendo pulſu *contractionem aut ſubſultum tendinum*, pro certo mortem prædicere potui. Sic ex *linguæ ariditate*, *fiſſuris*, *aſperitate*, *ſcabritie*, *ſiccitate*, quaſi lignum attingeres, *nigredine*, in primis, ſi retorrido calore cum vicinis faucibus aruit, aut *cruſta quadam nigra obducta*, quæ *licet ſæpius os fricando & colluendo deterſa*, *ſtatim tamen nova repullavit*, infallibile ſummæ interiorum partium inflammationis & ſideratio-

g nis,

nis, nec non mortis augurium habuimus. Lingua enim etiam in minima inflammationis ſuſpicione ſtatim reſiccare incipit, & creſcente inflammatione creſcit pariter & ſiccitas linguæ. Hoc morbi ſtadium ſæpe ultra XV. morbi diem fuit protenſum, aliquando felici, aliquando funeſto eventu. Sic memini quosdam 16. alios 18. imo 22. demum morbi die fuiſſe extinctos, alios jam integre reſtitutos ex leviſſima cauſa & errore diætæ *recidiuam* reportaſſe, quæ tandem, inflammatis glandulis, in pectore, inprimis pulmonibus ſitis & exulceratis, in *hecticos* degeneravit *calores*, longo tamen *medicamentorum pectoralium* uſu ſuperabiles. Menſe *Majo febres petechiales* deſævierunt, & evaſerunt ex his omnes, qui ex methodo tractati ſunt. Eodem tempore *Icterus* frequens fuit, qui flavo ſuo colore deturpavit totum corporis habitum, ſpeciatim vero oculorum politum ebur, nec non tempora. Conqueſti ſunt de pruritu in cute, maxime dorſo, de caloribus tranſitoriis, laſſitudine ulceroſa, doloribus capitis, ſomniis turbulentis, intenſiſſima ſiti, inappetentia, oris amaritudine. Alvus plus ſolito adſtrictior, &, quæ exierunt excrementa, penitus albeſcentia, pauca, viſcida, urina craſſa, turbida, ſubnigra, in ſuperficie oleaginoſa, crocea fuerunt. Utique hic fuit obſtructio tubulorum biliferorum, a viſcida lympha hepatis & acinorum glanduloſorum, nec non ſaburra tartarea proveniens: inde bilis ab acido fixiori plus minus auſtero, torpidior & ſpiſſior reddita, in motu ſuo impedita, neque per deſtinatos canales, tum ad veſiculam, tum per ductum cyſticum in ductum choledochum ad inteſtina delapſa, potius reſtitans, in venæ cavæ propagines, tanquam fontes ſuos receſſiſſe, ibique ſerum cum ſanguine, & exinde productos humores, nutritioni & excretioni dicatos, citrino ſuo colore infeciſſe neceſſum fuit. *Martialia*, *rhabarbarina*, *aperientia* non ſolum ductus illos obſtructos feliciter reſerarunt, ſed & bilem peccantem, atque jam ad habitum corporis delatam eduxerunt per epicraſin, v. gr. *pulv. hepat. cachect. croc. mart. aperit. cum ſalibus*, *rhabarb. Alex ſpir. ſal. coagul. ſal acetoſell. abſinth. cichor. tartar. vitriolat. arcan. dupl. rad. curcum. &c.* additis pro re nata, & quidem optimo cum ſucceſſu, aliquando *granis aliquot diagrydii*. Menſe *Junio* continuarunt adhuc *febres continuæ*, ſed fuerunt valde *benignæ*. Jam inceperunt *tertianæ*, *quartanæ*, curatu tamen faciles. *Julius* incepit cum caloribus, ſubinde tamen nubibus exaſperatum cœlum, inprimis die 19. & ſequentibus aliquot diebus, flante Borea, frigidam effudit pluviam. Cum Sirii ortu etiam exorti ſunt calores, qui cum inſolito

ſolito & vix tolerabili aëris fervore usque poſt ejus occaſum, imo toto menſe *Auguſto*, ſine ulla alternatione, continuarunt, excepto XIX. Auguſti, quo cum imbribus, tonitrubus & fulgure grandines per mediam horam deciderunt copioſiſſimi, quæ promontoria noſtra fere omnia deſtruxerunt. Totus *September* aut ventoſus, aut frigidus, aut pluvioſus fuit, adeo, ut vix quatuor dies ſereni toto menſe numerari potuiſſent. *October* extitit amœnus, calidus, ſiccus, & quampluri-mum contulit ad maturitatem uvarum, quæ alioquin immaturæ manſiſſent. Hinc vinum nec quantitate, nec qualitate laudabile crevit. *Novembris* initium ventoſum, utcunque ſiccum fuit, progreſſus ad finem usque pulcherrimus, ſerenus, calidus. Sub initium *Decembris* apparuerunt hyemis indicia, nubibus & nebulis aër turbidus, frigidus, mox inſecuta eſt amœna, ſerena ſine nivibus tempeſtas, ad finem menſis durans, nobis quidem grata, ſed ob hoſtium furorem valde infauſta, ferrea & ignea. Tumultuantes enim Hungari die 24. Decembris civitatem noſtram arctiori obſidione cinxerunt, eamque circa prandium ex monte Leonhardi globis ignitis continuo ex machinis bellicis majoribus exploſis invaſerunt. Primam ſtragem ſuſtinuerunt ſuburbia, (non excluſis V. domibus in civitate interiori exiſtentibus,) quibus flammea hæc procella, aut diverſa incendia ſacram Chriſto naſcenti noctem in funeſtam cinerum diem verterunt. Die Nativitatis CHRISTI ignitis ſuis globis nova incendia facere, atque reſiduum in cineres redigere, ſed fruſtra, tentarunt; pilis autem ſuis majoribus igniariis, Bomben, ingens damnum ædificiis intulerunt; tandem biduo poſt, re infecta, diſceſſerunt. His temporibus, menſe nempe *Julio*, *Auguſto*, *Septembri*, *Decembri*, adhuc continuarunt *febres continuæ*, *petechiales*, & notavi inter alia honeſtas duas fœminas, ſorores; quarum una menſe *Auguſto febre exanthematica* laborans, die X. morbi acquiſivit frequentem *diarrhœam* cum torminibus & doloribus inflammatoriis, vigiliis continuis, caloribus intenſiſſimis, die XII. extrema, ſudore reſolutivo perfuſa, etiamſi de æſtu graviſſimo, potius anxietatibus, conqueſta fuit, frixerunt, 13. mortua. Latuit hic ſine dubio *inteſtinorum ſphacelus*. Altera ſoror menſe *Septembri* eadem *febre petechiali* correpta, ſumſit ſub initium morbi, nil mali ſuſpicans, ante macularum eruptionem, neſcio cujus ſuaſu, *Laxativum*, die 10. incepit delirare, adhibitis tamen adhibendis, die 17. calores remiſerunt, & mens rediit, imo jam periculum evaſiſſe ab omnibus judicata fuit; die 19. morbi in *femore pedis ſiniſtri* ex inſperato prorupit *macula nigerrima*, *cruſta-*

cea, *inſtar anthracis*, magnitudine duplicis groſſi, quæ igneo ſuo fervore latius ſeſe diffudit, carnem ſubditam exuſſit, atque die 21. pauperculam e medio viventium ſuſtulit. Menſe *Decembri* in alia fœmina 46. annorum obſervavi eaſdem *maculas petechiales* tertia jam die prodeuntes, valde *latas*, non obſtante *Venæſectione* ſecunda morbi die adminiſtrata, tertia incepit delirare, quarta obiit. In his caſibus utique peculiaris ſanguinis corruptio, & ſingularis malignitas ſupponi debuit. Menſe *Auguſto* ex flagrantiſſimo ſole aërisque ſiccitate ortæ ſunt *diarrhœæ*, *dyſenteriæ* cum teneſmo, vomitibus, ſiti, doloribus abdominis; utplurimum conjuncti fuerunt *calores*, inde methodo ordinaria tractari non potuerunt, quin potius *alexipharmacis*, *v. gr. terr. ſigillat. Japon. bol. arm. theriac. cœl. ſpec. de gemm. frig.* curam aggredi debuimus. Ubi nullus adfuit calor, ibi optime profuerunt *blande educentia*, in primis *rhabarb. toſtum cum myrobalan. citr.* aut *aqua laxativa* ipſa cum *aqua cinnam.* ſub initium exhibita, aut *clyſteres abſtergentes ex hord. cap. vervec. lacte &c.* frequenter applicati. Materiam adhuc reſtitantem acrem, auſteram, acidam, urentem feliciter deinceps *abſorbentibus*, *adſtringentibus*, *ac incraſſantibus*, *v. gr. corall. rubr. alabaſtr. terr. jap. ſigillat. cryſtall. mont. &c.* correximus. Sic multum præſtitit *opobalſamum*, nec non *oleum nuciſtæ* interne exhibitum; non minorem utilitatem attulit *Cataplaſma* toti abdomini applicatum: *Recip. pulv. centinod. burſ. paſtor.* ā. *m*ß. *fol. roſar. rubr balauſt. ana* ℥iij. *diacydoniat. cum ſpec.* ℥ß. *nuc. moſch. n. ij. maſtich* ʒj. *caryoph.* ℈j. *F. Cataplaſma*, adde *ol. myrtin. cydon. maſtich.* ā. ʒj. *M.* Hoc menſe *eryſipelata* frequentiſſima fuerunt, ſed uno vel altero *ſudorifero* exhibito extincta. Nec his menſibus conticuerunt *febres quotidianæ*, *tertianæ*, *quartanæ*, quæ circa finem menſis *Octobris* valde *contumaces* extiterunt, ſenibusque funeſtæ. Præter alios affectus, *rhevmatiſmos* nempe, *catarrhos*, *podagricos dolores*, *odontalgias &c.* ſequentem notavi caſum. Honeſta matrona, annorum 45. multarum prolium mater, circa finem menſis *Novembris*, prægerſſis jam a longo tempore ſpaſmis digitorum manus ſiniſtræ, agonizantem puellam in vicinia viſitans, eamque morientem conſpiciens, valde perterrita concidit *epileptica*, deportata domum, & in lectum illata tandem ad ſe rediit præteritorum fere inſcia. Ad ipſam vocatus nil intentatum reliqui, aperui *venam in brachio dextro*, ordinavi clyſteres, dedi *antepileptica*, *v g. pulv. epilept. ſpec. cephal. M. caſtoreum*, *unicorn. mar. ungul. alc. cran. human. aqu. hirund. c.*

caſtor.

caſtor. epilept. L. &c. affectum tamen curatius perpendens deprehendi ſpaſmum, vel potius pulſum & ſubſultum magnum in medio, annulari & auriculari digito ſiniſtræ manus, ubi frequenter & fere indeſinenter illorum extremitates ad volam manus retractæ ſunt; bihorio elapſo, majorem perſenſit in prædictis digitis ſubſultum, mox paroxyſmum epilepticum; adeoque celer motus tendinum veluti ſubſultorius, inſtar pulſus ordinarii, indubitatum inſtantis paroxyſmi fuit præſagium. Senſit autem inſecutas exacerbationes omnes manifeſtam originem traxiſſe ex extremitatibus trium digitorum ſiniſtræ manus, indeque in momento, quaſi volando, auram quandam adſcendiſſe per brachium ad caput, affectoque cerebro, pars corporis ſiniſtri variis motibus valde agitata & concuſſa fuit, pes tremuit, oculos contorſit, ſpumeum quiddam circa os apparuit, reflexo capite verſus dorſum, adfuit ſimul omnium ſenſuum perturbatio. Dira hæc ſymptomata, ſi remiſerunt, durarunt autem quandoque uno horæ quadrante, quandoque brevius, ægra tandem ſopore quaſi oppreſſa jacuit, mox gravi ſuſpirio ad ſe rediit horum omnium inſcia, atque ſolum de gravitate capitis ac laſſitudine membrorum conqueſta eſt, utplurimum, finito paroxyſmo, modicum ſanguinis ex nimio motu convulſivo in pulmonibus extravaſati, ore rejecit. Sæpe velut ab utero ſuffocata rubebat inſigniter, cum laſſitudine quadam ac ſenſim oborientis febriculæ rudimento. Non quidem continenter horrendo hoc ſymptomate, ſed interpolatis vicibus, modo ſerius, modo ocius, aliquando quotidie, aliquando tota ſeptimana ſemel, commiſeratione digna exagitata fuit, prout venenata hæc materia vel citius, vel tardius, auram ſuam ſubtilem, vel ſpiritus ſuos volatiles emiſerit, qui in cerebrum delati irritando ſenſiles ac nerveas fibrillas celerem illam, inordinatam & in voluntariam concuſſionem membrorum, cum conſpicua mentis labe, ac terribili nervorum contractione illius potiſſimum corporis partis, ex qua malignus vapor ſpeciatim in cerebrum fuit amandatus, conciliarunt, miſeram noſtram, ſi extra lectum fuit, cadere fecerunt. Malum hoc necdum radicatum quo ex toto tolleretur, nihil non tentatum fuit, cum per *cathartica, v. g. pil. coch. de ſuccin. Cr. extr. caſtor. cum ſir. de cichor. c. rhab. &c.* tum per *Veſicatorium*, ad eliciendam materiam peccantem, regioni carpi impoſitum. Carpum deinde arctiori vinculo circumligari curavimus. Interne quotidie mane ſumſit *pulveres epilepticos* ex *pulv. epilept. M. gr. viij. mag. cran. hum. gr. v. ungul. alc. præp. gr. vij unicorn. mar. gr. jv. pulv. caſtor. gr. v.* veſperi vero mixturæ ſequentis guttas 30. *Rec. Elix. uterin. Cr. eſſ. ſuccin,*

cin, *ſal. volat. oleoſ.* ā. ʒj. *M.* his continuatis remiſerunt ſymptomata, non tamen ex toto ceſſarunt. Unde ſanguinem *cruciatim* ex brachio nempe dextro, & pede ſiniſtro ſimul & ſemel detrahi curavi, tandemque *miſtur. ſimpl. cum elix. uterin. Cr. & eſſ. anod.* exhibui, quorum beneficio malum hoc potiſſimum, una cum motu tendinum ſubſultorio in digitis intra tres menſes devictum fuit. Pro roboratione membrorum & nervoſarum partium, nec non avertendo recidivæ metu, ablegavi ipſam menſe *Majo* ſequentis anni ad *Thermas Badavino-Auſtriacas*, & quidem optimo ſucceſſu. Priſtinam enim recuperavit ſanitatem. Thermas autem quotannis viſitare debebit, quod licet deinceps non obſervaverit, nullum tamen ſimilis morbi indicium per multos annos amplius in conſpectum prodiit. Et hæc dicta ſunt de morbis, qui hoc anno apud nos obſervati ſunt.

Conſtitutio Epidemica Sempronienſis Anni 1706.

CRedidiſſes præteriti anni exitu & ferocientium hoſtium abitu, nos jam calamitatibus, moleſtiis, periculis vacuos, furoremque hoſtium erga nos in lenitatem eſſe converſum. Sed ecce illorum furor mox abiit in rabiem. Cogitantes enim de noſtro interitu & civitatis exitio, d. 2. *Januarii* ad priſtinam ſtationem redierunt majoribus machinis, mortariis pluribus & requiſitis bellicis probe inſtructi; 3. die Januar. ſummo mane, continuis tormentorum & pilarum jactibus tam ardenter ædificia pulſarunt, ut fulmina & fulgura de cœlo deſcendiſſe putaſſes, imo ſparſo miſſilium flammarum imbre nova incendia excitarunt, & quamplurima civium ædificia immani grandine quaſſata deſtruxerunt. Sed cum hoſtes vidiſſent, ſe continuo machinarum bellicarum boatu & fragore inconcuſſam civium fidem & conſtantiam neutiquam evertere poſſe, ſexto Januarii, ſummo mane, trino agmine & magno impetu mœnia invaſerunt, admotisque quamplurimis ſcalis, nec non globulis quamplurimis manu injectis, mœnium faſtigia, quæ jam attigerunt, tranſcendiſſent, niſi noſtrorum Civium & inhabitatorum pectora pro muro fuiſſent, atque continuis ſcloporum exploſionibus, nec non clavis præferratis permultos de muro in ſubjectas foſſas præcipitaſſent, hoſtesque pedem, relictis centenis & ultra mortuis, in priſtinam ſuam ſtationem referre coëgiſſent. Hoſtis itaque invictam civium conſtantiam jam expertus, adverſis tempeſtatibus cœli quotidie magis magisque invaleſcentibus, die 10. Januarii obſidionem ſolvit, receſſit, ſed a longinquo nos cinxit. Cives interea inſue-

inſuetas in excubiis ſub Jove frigido & humido per aliquot menſes conſtanter continuarunt ſuas ſtationes, atque intrepide defenderunt ſua mœnia. Alias hic *menſis* valde horridus fuit, frigore tamen quandoque remittente, placidior. Mollior aër ſub initium *Februarii* obſervabatur, in progreſſu remiſſum aliquod frigus, ſub finem nives, ſubſequo frigore congelatæ. *Martii* ingreſſus rigidiſſimus ſubito cum ſereniori ac blandiori aëre commutabatur, circa *æquinoctium* frequentes fuerunt pluviæ, mox nives, mox varii ventorum tumultus, adeoque *Martius* non ſiccus, ſed humidus extitit. *Aprilis* comparuit nivoſus, mox tamen ſerenior & amœnior factus calore ſuo veris delitias produxit, languentes animos excitavit, & ad finem usque ſiccus ac calidus permanſit; die 30. ingens tempeſtas cum fulguribus & tonitrubus oborta eſt, quam præceſſit magna papilionum cohors occidentem verſus volitans. *Majus* fere totus mane ſubfrigidus fuit, ſiccus, circa meridiem calidus, cum pauciſſimis pluviis. Toto *Junio* grata & exoptata habuimus tempora, calores intenſos ſæpe venti, quandoque pluviæ nocturnæ contemperarunt amœniſſimæ. Medardi dies fuit ſereniſſimus, & die S. Viti uvas in omnibus promontoriis jam defloruiſſe notavimus, inde noſtrates præcocem vindemiam augurari ſolent. Toto *Januario* morbi, præter *catarrhos*, hyemali tempore non infrequentes, nec non *quartanas*, noſtris deſideratas dederunt inducias. Sub initium *Februarii febres* notavimus *continuas*, malignitatis tamen expertes, *rhevmatiſmos frequentes bilioſos*, *defluxiones ſeroſo-bilioſas in capite*, maxime *pone aures*, aliquando cum, aliquando ſine tumore, cum modica febrili alteratione, ſumme dolorificas, *ſuffumigiis ex olibano & cataplaſmatibus emollientibus* curatas. Continuarunt illæ in primis menſe *Martio*, & invaſerunt articulos maximo cum dolore, inflammatione, tumore, ſenibus, in primis podagricis, exitioſæ: in his rediit *podagra*, ſed ſine doloribus, quæ retrocedens materiam peccantem ad pectus tranſtulit, ibique *catarrhos lethales* excitavit. Sed miratu dignum fuit, quod præter hujus menſis indolem nullæ *febres continuæ*, exceptis paucis *catarrhalibus*, quæ ſenibus fuerunt funeſtæ, obortæ ſint, cum tamen fœminæ cum prolibus ſuis, ſuperioribus menſibus, maximum metum & terrorem ex turbis bellicis conceperint, & pro majori ſecuritate diu noctuque ſqualida cellaria inhabitare debuerint, cives autem & incolæ omnes in excubiis quam maximos exceſſus ſub Jove frigido & humido in vino commiſerint, adeoque humores ad morbos generandos, aut ſuſcipiendos diſpoſuerint, in primis, cum absque hoc *Martius* ſit humorum genitor, motorque dolorum. Beneficium hoc adſcripſimus vino

novo,

novo, quod præterito crevit anno, leviſſimo, claro, acido, tartaro crudo abundanti, diuretico: hoc potenter viſcidam bilem diluit, ſolvit eamque per alvum & urinam eduxit, adeoque ſanitati noſtræ valde proficuum fuit. Aliis annis vina hujus loci nova, ubi calore ſolis & cœli benignitate ad ſummam maturitatem pervenerunt, generoſa ac potentia tartaro ſubtili ſcatent, oleoſa ſunt, & necdum defœcata, largius hauſta bilem a naturali ſua craſi dejiciunt, alcalicis ſuis particulis quam maxime ſanguinem accendunt, viſciditate autem ſua hujus circulum retardant, toti corpori torporem inducunt, caput gravant, conſtipant, imo particulis ſuis hamoſis ſalino volatiles maxime activas reprimunt, actiones animales ſimul lædunt, & varios morbos, in primis *febres continuas*, *malignas*, *petechiales* conciliare ſolent. Menſe *Aprili*, *Majo*, *Junio*, repullularunt *febres continuæ*, *petechiales*, quandoque cum, quandoque ſine malignitate, methodo tamen ordinaria feliciter eradicatæ. Inter alia notavi gratioſam filiolam, quinquennem, *febre continua* correptam, cum maximis abdominis doloribus, torminibus, vix non convulſivis, & imminentis *epilepſiæ* metu; loqui nil potuit, dolorem autem ejulatu expreſſit, continuarunt calores ſine ulla intermiſſione ad 21. diem. In horrendo illo ejulatu ob metum gravioris mali 11. & 12. morbi die dedi *laudan. de trib. grß.* cum *pulv. epilept. M. caſtor. unicorn. mar.* ▽ *hirund. c. caſtor. &c* laudabili cum ſucceſſu & ſubſecuta quiete. Durante morbo, & 6. ſeptimanis poſt morbum, ne verbum eloqui potuit, licet omnia bene intellexerit, & linguam quaquaverſum movere ac volutare, bibere, comedere, deglutire potuerit. Topica præſcripſi varia, v. gr. *unguentum ex conſ. anacardin.* ℥*ij. alkerm.* ℥*j. extr. caſtor. gr. viij. ol. ſuccin. gutt. iij.* pro illinitione, & frictione faucium, linguæ & palati. Fomenta ex *infuſ. majoran. ſalv. chamomill. hyſſop.* collo, in primis laryngi frequenter applicuimus, donec interior laryngis rima a ſiccitate coarctata ac conſtricta, aliquantum iterum humectata officio ſuo fungi potuit, atque ſenſim & ſenſim, licet ſub initium difficulter, verba articulata expreſſit. Humores biliosos ex abdomine ad muſculos laryngis, inque nervos vocales, metaſtaſi facta, delatos, præter calorem febrilem, interiorem laryngis rimam arefacientem, eosdem affeciſſe, conjiciendum ex prægreſſis vehementiſſimis, vix non convulſivis, abdominis doloribus, in tempore conſopitis. Iisdem temporibus obſervavi in filiolo ſexenni *calores continuos* ſine ulla intermiſſione, vix remiſſione, ad 30. diem & ultra, non obſtante legitima medicamentorum adminiſtratione, extenſos, adeoque non ſine malignitate, tandem tamen feliciter ſuperatos. His menſibus *rhevmatiſmos & arthritides vagas* notavimus frequentes,

tes, methodo autem noſtra ſuperius tradita mox profligatas. Menſis *Julius* fuit æſtuoſiſſimus, noctes præter morem calidæ, ſine ullis fere pluviis: die 16. cœlum opacis & atris nubibus deſubito exaſperatum effudit imbrem largiſſimum cum tonitrubus, in vicinia cum grandinibus inſolitis, maximo *Ruſtenſium vinearum* damno. Sub ingreſſum ſolis in leonem, niſi quandoque grati ſpiraſſent eteſiæ, calores vix fuiſſent tolerabiles; tandem ultima hujus, prægreſſis noctu crebris tonitrubus nec non fulguribus, gratioſa ac tepida ſuperveniens pluvia cum amœniſſimis & ſubfrigidis ventis ingentiſſimum auræ calorem contemperavit, terram refocillavit, & omnia recreavit. In *Auguſto* terra per totum menſis curſum fervido ſolis calore fovebatur, ſubinde tamen nocturno tempore tepidis pluviis animabatur, inde jam ſub initium hujus menſis maturas habuimus uvas. *Ægidii dies* mira & exoptata illuxit ſerenitate, & ſerenavit totum menſem, exceptis 17. 18. diebus, qui fuerunt frigidi, ventoſi, pluvioſi. Per *Octobrem* totum eadem gratioſa ſerenitas, ſiccitas & æſtus amœnus duravit, cum nebulis matutinis, ſolis ſplendore diſcuſſis, exceptis 6. 7. & 8. diebus, qui ſparſerunt pluvias. Hinc vinum crevit generoſiſſimum. Secunda *Novembris* primam demum notavimus pruinam, & continuarunt amœniſſima, calida illa tempora, præter ætatis anni morem, toto menſe, niſi quod 14. 15. intervenerint pluviæ, & 24. nives ceciderint ingentes, ſequenti tamen die liquefactæ. Eadem cœli tempeſtas continua, ſerena nempe, calida, aliquando nebuloſa fuit usque ad 17. diem *Decembris*, 18. vero, 19. pluvioſa, nec non nivoſa; die 20. ingruit gelu, quod poſt biduum remiſit, reliquis diebus pluviæ, nebulæ, venti ac calores alternarunt, quæ tempeſtas, prædominante calore circa Natalitia, *pyrorum flores & turiones ſambucinos* elicuit. Menſibus æſtivis omnis generis *febres* graſſatæ ſunt, frequenter autem hinc inde in civitate comparuerunt *febres*, quæ *continuas* mentitæ ſunt, nobisque ab initio impoſuerunt. Invaſerunt hæ cum horripilatione vix ſenſibili, inſequente calore, ultra 30. horas durante, cum vehementi ſiti, capitis dolore, vigiliis, vomitibus, præcordiorum anguſtia, anxietatibus, virium proſtratione, linguæ ac faucium ſqualore, ita ut *febrem continuam* fore metuerim; adhibita tamen *Venæſectione* in brachio, & repetita in pede, exhibitoque uno vel altero *ſudorifero*, remiſit calor, & tertio aut quarto die utplurimum in *intermittentem tertianam duplicem* terminavit; aſt inter apyrexiam & paroxyſmum breviſſimum fuit intervallum, imo, ſaltem aliquot interjectis horis, nova *febris*, ſine ullo frigore, acceſſio, quæ obſervabatur una die intenſior, & quaſi compoſita ex *tertiana & quotidiana*, altera autem *levior* typum *quotidianæ* referens. Ante

paroxyſmum dedi *antifebrilia ex ſalibus*, *arcan. dupl. cort. chin. lap. cancr. &c.* in caloribus vero diuturnis, ob metum latentis malignitatis, nec non ingentem debilitatem, *blanda diaphoretica*, *utpote lap. bez. orient. pulv. analept. M. C. C. philoſ. magiſt. perlar. conf. alkerm. &c.* aliquando, in primis ubi *capitis dolores* fuerunt intenſi, loco *antifebrilium* præſcripſi *ſpirit. ſudorif.* ℈j. *cum ſpirit. anod.* ℈ß. & quidem laudabili ſucceſſu: non enim tantum dolores remiſerunt, ſed & paroxyſmi febriles brevi ceſſarunt, & utplurimum ſoluti ſunt ſpatio 15. aut 21. dierum. Febres *tertianæ* circa hæc tempora fuerunt frequentes, ſed adeo mites, ut poſt quintum aut ſextum paroxyſmum, adhibito *Laxativo*, nec non *antifebrilibus ſalibus* receſſerint. Febribus *continuis* corripiebantur permulti, ſed ſine gravioribus ſymptomatibus, & abſolverunt jam die 15. ſuum curſum feliciter; hinc omnes ſervati, qui non incuria neglecti, ſed methodo ordinaria tractati fuerunt. Menſe *Julio*, *Auguſto*, *Septembri*, *diarrhœæ*, *dyſenteriæ* ex radiorum ſolarium æſtu invaſerunt quamplurimos, ſine ætatis diſcrimine, cum maximis torminibus, teneſmo, dejectionibus copioſiſſimis, purulentis, cruentis. Principium curæ ſumſimus a *rhabarb. toſt. myrobal. citrin.* aliquando ab *aqua laxativa*, in primis ſi ventriculus cruditatibus labefactatus aut gravatus fuit; acrimoniam humorum temperavimus *abſorbentibus*, *v. gr. coralliis rubris*, *terr. ſigill. fl. ferr. cryſtall. mont. &c.* continuas dejectiones & dolores correximus *clyſteriis ex decoct. hord. aut oryz. capit. vervec. vitell.* ſæpe injectis, nec non *adſtringentibus*, *incraſſantibus*, *demulcentibus* ſæpius exhibitis, v. gr. *pulv. dyſent. Cr. terr. catechu &c. mithridat. theriac. cœl. laudan. de trib.* imo fateri debeo, etiamſi ſingulis 5. aut 6. horis medicamenta *adſtringentia* exhibuerim, me tamen ſine *opiatis* nihil profeciſſe, adeoque *Laudanum de trib.* in accifa (refracta) doſi aliis additum & ſæpe repetitum hic optimam tuliſſe opem. In quibusdam obſervavi neque hæc quicquam profuiſſe, quin potius infirmos aliquando evomuiſſe biliosa, indicio, ventriculum una cum primis viis, cruditatibus acribus, bilioſis, adeoque cauſa morbifica adhuc eſſe repletum, iis bis dedi *rad. Ipecacuanh.* & quidem pro doſi ℈ij. inde frequentiores habuerunt vomitus, pauciores dejectiones, quo facto, reliquum curæ *adſtringentibus*, *incraſſantibus*, *anodynis*, v. gr. ſequenti *pulvere* aliquoties exhibito, & ſingulis 6. horis repetito, Recipe *cryſtall. mont. corall. rubr. præp. terr. japon. ana gr. viij. theriac. cœl. gr. iij. jv. laudan. de trib. gr. ß. aliquando gr. j. M.* feliciter peractum fuit.

Tres

Tres perſonas notavi, quæ, abſumptis jam roſcidis & balſamicis lymphæ particulis, ſpiculis autem acribus, adeoque doloribus, auctis, tandem, ſupervenientibus dejectionibus atris, cadaveroſum odorem ſpirantibus, indolentibus, artuum refrigerationibus, mente ac ſenſu privatæ *gangræna & ſphacelo inteſtinorum* obierunt. In alia matrona 5. diebus ante mortem præceſſit *ſingultus*, omnem *caſtorinorum & opiatorum* efficaciam eludens, inflammationum & convulſionum internarum, nec non mortis imminentis prænuntius. Menſe *Octobri* in ſcenam prodierunt morbi vitio *renum & veſicæ* orti. Sic in Perilluſtri quodam Domino, ſeptuagenario, alias robuſto, notavi *Iſchyriam*, ſive totalem urinæ ſuppreſſionem, ex *calculo renum* tubulos obſtruente, natam. Adfuerunt maximi dolores circa lumbos, vomitus frequentes, anguſtiæ & anxietates præcordiorum, obſtinata alvi obſtructio, nullus veſicæ tumor, nullus in pube dolor, nulla perinæi gravitas, nulli calores, imo pulſus naturali fere ſimilis. Cathetere flexili ſæpe immiſſo ne gutta urinæ extrahi, aut *calculus* in veſica latens deprehendi potuit. Adhibuimus ſæpiſſime *clyſteres emollientes*, *balnea aquæ dulcis una cum herb petroſel. malv. parietar. chamomill. melilot. verbaſc. ſtram. aven. &c.* unguenta pro inunctione lumborum, ex *unguent. roſac. ol. ſcorp. Matth. ſucc. citr. nitr. præp. &c.* Interne fere quotidie dedi *decoctum ex ſpec. dialth. Fern. & aperitiv. For. cum fol. ſenn. mechoacann.* quibus magnam ſeroſorum humorum, alias ad renes tendentium, copiam per alvum eduximus, ne guttam vero urinæ elicere potuimus. Potus ordinarius conſtabat ex *ſpec. dialth. Fern. & aperit. For. cum raſ. C. C. ſem. aniſ.* Ex *diureticis*, *lithontripticis*, *pellentibus*, ſumſit *tinct. ſal. tartar. ſpir. ſalis dulc balſ. ſulphuris terebinth. ſuccinat. ſal geniſt. ononid. fabar. ſpir. ſalis coagul. tartar. Vitriolat.* aliaque; imo pro exigentia ſymptomatum, utpote vigiliarum, dolorum, etiam *laudan. de trib.* in refracta doſi, alvoque libera exiſtente; pro corroboratione virium *confortantia.* Sic tandem ſeptima morbi die robore naturæ moti ſunt *calculi* ex renibus in ureteres, cum vehementi, lancinante, pungente dolore; ex his brevi delapſi in veſicam urinariam: patente jam exitu parum urinæ, non quidem ſine dolore, emiſit, mox una cum tribus lapillis, magnitudine fabarum, urinam ſubcruentam ſine dubio ex laceratis vaſculis a calculorum aſperitate, excrevit, & poſt ſubnigram, tandem, & quidem abunde, pallidam, copioſa materia viſcida, ſabuloſa refertam. Dolores ſtatim poſt excretionem urinæ evanuerunt omnes, remanente ſolum laſſitudine ulceroſa ſenſuumque torpore, donec vires ſuas deperdi-

perditas recollegit, atque ex integro convaluit. In aliis eodem tempore obſervavi ſummum *urinæ ardorem*, ubi quidem fere nullus urinæ fuit defectus, maximus tamen dolor, & in urethra ignea quaſi roſio. In aliis *Stranguriam* animadverti, ubi continuus fuit ad mingendum ſtimulus, nihil tamen, niſi una vel altera gutta effluxit. His omnibus feliciter medebamur *decocto aperit. For. dialth. Fern, cum fol. ſenn. clyſteriis*, nec non *topicis*, *balneis*, aliisque ſuperius allegatis. Inter morbos illius temporis etiam occurrit *Paſſio Iliaca*. Hac corripiebatur quidam Vir-Juvenis, *hernia ſcrotali* jam ab aliquo tempore laborans, alvi nempe contumaciſſima obſtructione, vomitibus frequentiſſimis, doloribus circa umbilicum ſummis, inſtituta autem repoſitione, nec non adhibitis crebrioribus *enematibus*, *aquis laxativis*, *cataplaſmatibus ex decoctis emollientibus*, alvus ſtimulata ſui officii memor copioſe excrementa reddidit, evanuerunt dolores, nec non Vomitus, imo jam periculum evaſiſſe ab omnibus judicatus fuit. Sed ecce, diebus aliquot elapſis, neſcio quo errore commiſſo, in eundem morbum recidens, accedente febre, vomitibus ſtercoreis, obſtinata alvi conſtipatione, ſudore frigido in extremis, doloribus atrociſſimis, delirio, ſingultu, virium languore, & ultima die dejectionibus ſpontaneis, ſeptima recidivæ die, remediis prioribus nunc nihil proficientibus, extinctus eſt. Jam addam, quæ de *immodico hæmorrhoidum fluxu* notavi. Fuit Vir quinquagenarius, artis pharmaceuticæ peritiſſimus, ex familia, cujus indigenis maſculis hic affectus quaſi proprius, ortus. Is jam in ætate ſua juvenili fluxum hunc ſanguineum expertus eſt, qui ſi ſtatis & definitis temporibus, ſingulis nempe menſibus, moderate rediit, ſanitati quam maxime profuit; ſi vero ex voto non ſucceſſit, ſtatim toti corpori languorem induxit, inteſtinis tormina, gravitatem circa os ſacrum, calores febriles quaſi continuos, bilioſas capitis defluxiones, oculorum inflammationes &c. conciliavit. In ætate virili ſanguis non amplius moderate ad uncias, ſicuti ante, & menſtruatim, neſcio qua ſanguinis acrimonia aut viarum laxitate, non periodice, ſed ſingulis fere ſeptimanis, ad libras manavit cum notabili virium dejectione, faciei colore ad viriditatem inclinante, gravitate in coxis, in cruribus magna debilitate, ut vix incedere potuerit. Siſti cito hic fluxus non debuit; ſanguis enim ſtatim regurgitavit ad pectus, & *anxietates præcordiorum*, *reſpirationem difficilem*, *palpitationes cordis* induxit. Cum vero immodicus hic fluxus latentem hactenus *cacochymiam*, nec non acredinem & ſalſedinem ſanguinis inſignem prodiderit, imo aut *hydrops*, aut *phthiſis*, aut *apoplexia* exinde metuenda, & vires jam laban-

labantes medelam urſerint, ſuaſi omnino in brachio *Venæſectionem*, *roborantia & temperantia*, *acidula*, bilem acrem, lentam, roſivam corrigentia, & per epicraſin educentia, v. gr. *Tinct. roſar. corall. mart. aperit. c. ſucc. oxalid. M. Tinct. ſeri lact. caprin. cum tamarind & rhabarb. fact. pulv. hepat. ſal. cichor. grana granatorum acidorum ſucculenta*, quæ maſticavit, ejusque ſuccum deglutivit, *pulv. cachect. Qu. lap. cancr. crud. ſmaragd. præp. corall. mag. perlar.* emulſiones *ex ſem. frig. cum decoct. hord. & julep. roſac. fact. nitroſa* ipſa, *compoſ. Sperniol. Cr.* quibus ebullitionem in ſanguine nimiam compeſcuimus; fluxum vero immodicum *blandis adſtringentibus* cohibuimus, v. gr. *Tinct. mart. adſtring. lap. hæmatit. eſſ. travmat. ſir. de roſ. ſiccis, myrtill. trochiſc. de ſpod. carab. croc. mart. adſtring. dent. eq. mar. ſ. hippopotam. ſucco urticæ expreſſ. & depur. infuſo millefol. ſanguiſorbæ, vino rubro ex infuſ. carn. cotoneorum*, aliisque in primis topicis, v. gr. *unguento Comitiſſæ*, quo inungi debuerunt hæmorrhoides, & dorſum, aut aliis fomentis, linimentis & fotibus ex *ſucc. plantag. burſ. paſtor. verbaſc. ſangu. dracon. thur. terr. ſigill. rad. biſtort. tormentill. &c. it. vernice*, in qua intinctus fuit pannus lineus & *cum ol. roſat.* admotus. *Polygonum*, utpote ſingulare & decantatum euporiſton, ſub axillis frequenter geſtavit. Obſervari autem diligenter debuit, ne alvus plus ſolito adſtricta fuerit. Hac igitur methodo ſymptomaticas excretiones temperavimus, atque Pharmacopœum noſtrum ad multos annos conſervavimus, donec tandem mœrore animi confectus, & viribus jam exhauſtus placidiſſime obiit. Menſe *Decembri* luctuoſa *epilepſiæ* notavi phænomena. Puer octennis noctu hora XII. in aream mictum exiens ſpectrum ibi perſpicit, horrore ac terrore plenus ſummo cum angore & clamore in hypocauſtum & lectum veluti furiatus rediit. Vix ſeſe ad quietem componens tentabatur horrore, ſudore frigido, affectibus convulſivis. Mane accerſitus deprehendi inordinatam ac involuntariam membrorum concuſſionem, modo ceſſantem, modo redeuntem. Affectus hic indies invaluit, & ſecutæ ſunt brevi graviſſimæ convulſiones nervoſi generis, genarum labrorumque terribiles ſpaſmi, adfuit continuus digitorum, velut aliquid comprehendentium, luſus, contumaciſſima alvi adſtrictio, nulla ſpuma circa os, oculi manſerunt aperti & irretorti, reſpiratio libera, oris autem diſtorſio enormis, largo riſu mox ſuperveniente; dentes valide coierunt, ut pro infundendis cibis liquidis & medicamentis, inſtrumento aperiri debuerint, articulata vox periit, & nil, niſi clamor remanſit, mentis operatio defecit,

nec ſenſus nec memoria alicujus rei extitit, ſedere, ſtare, ambulare nequivit, & quando mater ipſum elevare voluit, mox inſtar globi ſeſe incurvavit, mox in alios incredibiles flexus inſtar arcus ſeſe præcipitavit; nec paroxyſmus inducias conceſſit, ſed duos menſes indeſinenter fere diu noctuque continuavit. Terrorem morbum hunc convulſivum produxiſſe, extra omne dubium eſt, licet non excluderem *vermes*, quorum aliquot ante & in morbo excrevit. In hoc tumultu morbique vehementia pro demulcendis partibus convulſis, vellicatis ac diſtortis, *antepileptica ſpecifica* ſæpiſſime exhibita, v. gr. *pulv. epilept. M. ſpec. cephal. Mich. mag. cran. hum. ungul. alc. præp. unicorn. mar. cinnab. nat. caſtor. aqua epilept. Lang. hirund. c. caſtor. &c.* nullum præſtiterunt emolumentum. Vomitoria cum Laxantibus mixta, v. gr. Recipe: *Aquæ laxat.* ℥ij. *ſir. Emet. A. S.* ʒß. *M.* pro una vice, quæ pro educendis humoribus bilioſis, cum acido confermentatis, fixis, binis vicibus exhibui, obſervavi hic feliciſſime profuiſſe. Jam optimo cum ſucceſſu reiteravi ſpecifica, v. gr. Recip. *Specif. cephal. M. gr. vij. pulv. epilept.* ℈ß. *caſtor. gr. vij. ungul. alc. præp. aut unicorn. mar. gr. v. M.* eaque quotidie bis aut in forma pulveris, aut potionis, additis aquis appropriatis & ſirupis, præſcripſi, quibus aliquando granum ß. aut ad ſummum gr. j. *laudan. de tribus* addidi. *Enemata* multum profuerunt. Atque ſic poſt duorum menſium tædia expugnatus fuit morbus, ut jam puer ſui compos ſtare, ambulare, ſedere, cibum ac potum capeſſere, articulate loqui potuerit. Subſecuto menſe *Majo*, ne in poſterum recidivaret, miſi illum ad *Thermas Badavino - Auſtriacas*, ex quibus redux immunis jam ab hoc execrando morbo vivit, & quod mirandum, ſine ulla mentis aut memoriæ labe. Hoc menſe duos notavi *apoplecticos*. Unus octogenarius ex ordine ſenatorio, prævia vertigine, laſſitudine membrorum, deſubito *apoplexia* correptus cum ſenſus ac motus abolitione, pulſu magno, in debilem tandem & frequentem mutato, omnibus in caſſum adhibitis, ſecunda morbi die placidiſſime obiit. Alter fuit Reverendiſſimus hujus loci Plebanus, 56. annorum, atque habitus corporis obeſioris. Hic, dum nocte Natalitii Domini hora ſecunda matutina ſacris peragendis intentus, præ verecundia, juſto diutius retinuiſſet urinam, ab altari reverſus de torpore, vertigine, anxietatibus conqueſtus eſt, mox domum vectus & in lectum delatus ex regurgitatione ſeri urinoſi ad ſuperiora, *Apoplexia* fortiſſima cum ſtertore, ſpuma ante os, tactus, ſpatio ſemiquadrantis, adeoque eadem hora, qua ſanus fuit, repente interiit.

Con-

Conſtitutio Epidemica Sempronienſis Anni 1707.

JAnus bifrons eadem ſerena fronte, qua veterem annum denis ſereniſſimis diebus clauſit, auſpicatus eſt novum totidem ſerenis, calidis, ſiccis diebus, unde ſtatim X. die ingruerunt frigora, mox ſubſecutæ ſunt nives copioſæ, quæ congelatæ ad feſtum purificationis usque jacuerunt durabiles. Secundus *Februarii* dies totus fuit turbidus, & regula ruſticorum hoc anno veriſſima: Sole nempe micante, die purificante, nix aut frigus erit majus, quam ante. Eo ipſo enim die remiſit frigus, nives liquatæ omnes, ingruerunt pluviæ, nebulæ, quæ ultra ſeptimanam inſtiterunt, denſiſſimæ, fœtidæ, corporibus noſtris valde infeſtæ; die 17. 18 rigidos habuimus ventos, boræos, qui ſiccarunt terram. Jam ad aliquot dies frigoris vis ſoluta, ſed die 24. Feſto Matthæi intenſior facta in medium *Martii* continuavit; adeoque *Februarius* fere totus ſiccus fuit; Bacchanalia amœniſſima, ſerena, calida, dies Cinerum valde frigidus, ventoſus; medio *Martii* ceciderunt nives, mox ſecutæ ſunt pluviæ. Æquinoctiale tempus notabatur valde turbidum, pluvioſum, nivoſum, lutoſum, imo ad finem menſis usque tumultuaria tempeſtas, mox ventis, mox nivibus, aut pluviis, moleſta, raro ſerena; adeoque *Martius* valde humidus atque ingratus. *Aprilis* incepit cum nivibus, pluviis, mox inſecuta ſunt frigora, quæ tempeſtas tumultuaria X. continuavit diebus, imo totus menſis magis fuit frigidus, ventoſus, quam calidus. Ipſo quoque *Majo* cœlum, ſi paucos amœnos dies exceperis, utplurimum atris inhorruit nubibus, & dies turbido aëre frigidisque ac frequentibus pluviis reddidit minus vernales, minus majales, rigidi præter morem extiterunt. Menſe *Junio* longe amœnior ac placidior aura comparuit. Medardi dies valde ſerenus ſine ullis pluviis, & rediit nunc calor intenſiſſimus, imo, quod ex tot aëris viciſſitudinibus & cœli inclementia, ſuperioribus menſibus prægreſſa, nullus præſumſiſſet, multo minus crediдiſſet, jam ante diem Viti copioſe uvas in flore deprehendimus: die XVI. ſupervenerunt pluviæ gratioſiſſimæ, fructiferæ, mox æſtus increvit, & fere tribus ſeptimanis indeſinenter, nulla intercedente pluvia, continuavit, cujus ardore terra valde exiccata dehiſcere, homines autem ob largiores ſudorum effuſiones defatigari debuerunt. Febres *continuæ* modo cum, modo ſine exanthematibus, modo benignæ, modo malignæ, prouti apud nos quo-

quotannis obſervantur epidemicæ, ita & hoc ſemeſtri fuerunt frequentes, in quam plurimis malignitatis expertes, & methodo ordinaria, ſuperioribus annis jam tradita, tractatæ, plerumque die XV. in alio nono, in uno ſeptimo, prægreſſa eodem die hæmorrhagia critica, ex voto ſolutæ. Alios invaſit cum maxima malignitate. Sic honeſta quædam fœmina, quadragenaria, ex eadem *febre* die morbi demum XI. incepit delirare, quod alias pro peſſimo & fatali ſigno habeo, XV. receſſerunt calores, ſed quinque diebus & noctibus inſomnibus continuis transactis, valde delira ab aſſumpto *pulvere epilept. M. mag. marg. perlar. pulv. analept. caſtor.* nec non grano uno *laudani de tribus*, ſomno quidem jucundiſſimo quievit, ſed expergefacta in graviſſimas incidit convulſiones, cum continuo tendinum inſultu variisque labiorum ſpaſmis: tandem XVIII. die, adhibitis frequentioribus *antepileptcis*, *confortantibus*. nec non *enematibus*, alleviata præter omnium ſpem convaluit. Et ſicuti ſerotina deliria latentem produnt malignitatem, ſi non exitium ipſum, ita præmatura funeſtum ſemper præſagiunt exitum. Obſervavi hoc iisdem menſibus in filiolo ſex, in juvene XVII. in Viro L. annorum, qui omnes ex *febre maligna* tertia die inciderunt in continua deliria, ſexta convulſi mortui ſunt. Alia fœmina melancholica, & ſimul gravida, cujus maritus cum quatuor prolibus ſimul & ſemel menſe *Martio* in uno cubiculo, epidemiali hoc morbo decubuerunt, (qui tamen convaluerunt omnes,) eadem *febre maligna* detenta cum *uvulæ ac tonſillarum inflammatione* ſumma, octava recentem enixa eſt puerum, inde valde debilitata nona delirare incepit, & ex caloribus, viribus exhauſtis, emaciato corpore, vigiliis continuis, credebatur certo certius peritura. Sed ea fuit fortitudine, ut *ſudoriferis*, *confortantibus*, *epilepticis*, rite tractata calores illos intenſos ultra XXX. dies ſuſtinuerit, & periculum evaſerit, remanente aliquali mentis labe. Menſe *Januario* ſingularis contigit caſus. Puella XV. annorum ob leves errores commiſſos matris caſtigationem verita ſibi ipſi mortem conſciſcere voluit, ſumptisque aliquot granis *mercurii ſublimati* incidit de ſubito in continuos *vomitus*, *alvi fluxus* cum graviſſimis inteſtinorum torminibus, ſiti magna, linguæ ac faucium ariditate; ſed cauſa horum ſymptomatum mox patefacta, accerſitus exhibui *theriacalia*, in primis *cryſtall. mont.* ℥ß. *cum ol. amygd. dulc. it. juſcula pinguia*, & loco potus ordinarii *lac bubulum* ſuaſi; his acidum venenoſum abſorptum, acrimonia obtuſa, & puella ab interitu vindicata fuit. Venena enim mineralia ſola corroſivitate agunt,

ex

ex qua, ſi non ſtatim ab initio idoneis medicamentis ſuccurratur, *necroſis*, & ex hac ſanguinis & ſeri deſtructio. Hoc videre licuit in fœmina mediæ ætatis, nutrice, cui ab alia *arſenicum citrinum* malitioſe in juſculo propinatum fuit, intra paucas horas extincta. Hæc cardialgia, lipothymiis, intenſiſſimis torminibus, vomitibus, alvi dejectionibus cum irritatione acerrima valde agitata, poſt mortem exhibuit ſtomachum & inteſtina partim *gangrænata*, partim *ſphacelata*, eroſa, ſanguinem nigerrimum. Eodem tempore Vir quinquagenario major, ſanguineus, diu noctuque per triduum ſomno profundo, *lethargo* vix abſimili, quaſi ſepultus jacuit, ſine ulla alteratione febrili, aut pulſus mutatione, quarta, *Potione Laxativa mannata* ſumpta, expergefactus, ſibi optime præſens, atque ad interrogata appoſite reſpondens, de *proſtratione virium*, & ſequenti die in brachio dextro de *tumore*, aliquali *rubore*, ſed *dolore* ſummo valde conqueſtus, ſexta obortis *caloribus* & ſupervenientibus *deliriis*, atque omnibus incasſum adhibitis, *ſuffocatus* obiit. Hac hyeme *articulorum dolores* ſine inflammatione, ſine tumoribus, valde graſſati ſunt, ubi *laxativa*, *aperientia*, *præcipitantia*, *decoct.* nempe *aperitivum cum fol. ſenn. S. S. rhabarb. mann. tartar. lap. cancr. præp. ſal acetoſell. cichor. diagryd. ſulphurat. pulv. hepat. flor. nitr. tartar. Vitriolat. &c.* ſæpius adhibita omne abſolverunt punctum, & intra quadrageſimam medicam morbi vehementiam infregerunt. In honeſta quadam fœmina iisdem *doloribus* detenta, ſed *alvi fluxu* ſimul laborante, ſeptima die morbum notavi jam ſolutum. Præſtat igitur in his affectibus *alvum* habere magis *laxam*, quam adſtrictam. Menſe *Februario* in ablactatis & lactentibus copioſas obſervavi *febres catarrhales*, quæ invaſerunt tenellos cum tuſſi vehementi, caloribus continuis, ariditate faucium, facie floridiori & rubente, ſiti, ſternutationibus, reſpiratione frequentiori, in aliquibus inter reſpirandum cum ſtertore & ſonitu, ut plurimum cum *dentitione*. Profuerunt hic *enemata* ſæpe adhibita, *expellentia temperatiora*, aciditatem lymphæ corrigentia, cum *pectoralibus* mixta, v. gr. *pulv. alexit. epilept. ſpec. diair. antihect. Pot. lap. cancr. C. C. philoſ. ſir. pectorales*, inunctiones ex *ungu pectoral. rubr. potab. cum ol. irin. aniſ. deſt. &c.* ratione ſimul habita virium. Atque hac methodo omnes ante nonum diem feliciter ad ſanitatem perducti ſunt; *convulſionibus* autem *epilepticis* ſimul tentati perierunt fere omnes. Vernale tempus *phthiſicis* & *hecticis* valde grave, quam plurimis funeſtum fuit. Sic inter alios officialis, necdum tricenarius

narius, ex caſtris ſub finem *Novembris* præteriti anni redux, & jam ab aliquo tempore *hectica pulmonari* laborans de tuſſi vehemente, gravitate pectoris, copioſa materiæ purulentæ expuitione valde conqueſtus eſt. Affectum hunc curatius examinans ex rorida partium nutriendarum ſubſtantia jam fere conſumpta, ex calore non amplius latente, ſed jam manifeſto, ex pulſu frequentiori & celeri, in primis poſt paſtum, ex urina oleaginoſa, ex difficili reſpiratione ad motum quemvis atque aëris alterationes, ex frequentiori tuſſi, quandoque ſicca, quandoque cum ſputo purulento, quam utplurimum, ſumptis cibis, ſecuta eſt vomitio, *ſecundum hecticæ febris gradum* jam imminere, atque humorem nutritium in gelatinoſam magis ſubſtantiam converſum quaſi deliquari, ſive pulpas carnium hinc inde in corpore manifeſte quaſi depaſci, quæ *ſpecies febris Maraſmodes* dicitur, judicare debui. Externe pariter & interne adhiberi curavi remedia, quæ alias huic affectui habentur appropriata, *expectorantia*, *abſterſiva*, *analeptica*, *refrigerantia*, *travmatica*, *obtundentia*, v. gr. *pulver. anonym. ſpec. diair. lac ſulphur. pulv. Haly*, *lap. cancr. ſpec. de gemm. frig. pulv. analept. antihect. Pot. ſpec. pro decoct. flor. & fruct. ſpec. pectoral.* (quibus quandoque beneficio alvi non ſuccedente, addidi *mannam electam*,) *Sir de jujub. flor. papav. loch. ſan. & expert. de pulmon. vulp. conſerv. roſar. bellid. tuſſilag.* emulſiones ex *ſeminibus cum decocto hordei*, *julepo roſaceo & nitro perlato* paratas, *gelatinas ex herbis pectoralibus &c. lac caprillum cum ſacharo* mane potum, aliaque; externe *unguent. rubr. potab. pectoral. cum ol. irin.* nec non *emplaſtra pectoralia* uſitata & *cataplaſmata*. Cura hæc hyemalis videbatur ſuccedere ex voto, rediit appetitus, redierunt vires, remiſerunt calores, non niſi poſt paſtum revertentes. Aſt induciæ ſolum ad breve tempus fuerunt, nulla pax. Inſinuavit enim ſe malum, nobis id minus opinantibus, increverunt calores, ſæpe velut paroxyſmos febrium æmulantes, ſupervenerunt ſudores nocturni, vel matutini colliquativi, virium proſtrationes, reſpiratio anhelosa, indicio manifeſto, miaſmata pulmonum ulcerativa in maſſam ſanguineam copioſe delata ibique confermentata, ignem peregrinum internum non ſolum hactenus foviſſe, imo eroſione ad glottidem producta, vocem raucam conciliaſſe, verum etiam alimentarium ac roridum lymphæ nectar acrimonia ſua volatili, aut fermento ſuo putrido penitus inquinaſſe & deſtruxiſſe, ut jam corpus maraſmo incurabili conſumptum, pedes vero tumidi, & cutis vix oſſibus hærens, tanquam funeri ſuo propemodum

modum ſuperfuerit, donec tandem lenta morte tabeſcens menſe *Majo* placidiſſime obiiſſet. *Hecticam ex ſcorbuto calido* natam obſervavi in juvene XVII. annorum. Is alias melancholicus, vitæ ſedentariæ amans, ſæpe ſenſit tumorem in ſiniſtro hypochondrio, aliquando febriles alterationes, brevi tranſeuntes, palpitationes cordis, frequentes phlegmatis moleſte ſalſi e tonſillis aliisque oris glandulis rejecti, in primis matutino tempore, exſcreationes. Facies fuit lurida, pallens, ſubtumida, maculis copioſis, lividis, granulatis referta, quaſi pulvere pyrio afflata, indicio certiſſimo, liquores vitales a ſalibus acido-bilioſis, acribus, valde jam eſſe deturpatos, unde particulis ſulphureis rarefactis facillime *febris lenta*, *hectica*, ſeſe inſinuare potuit. Calor fuit primo occurſu mitis, paulo poſt acer & mordax, qui ſemper circa veſperum ſub ſchemate *febrilis paroxyſmi* rediit, ſed in inflammatorios calores terminavit; obſervabatur jam urina oleoginoſa, reſpiratio difficilis, ſitis magna, appetitus proſtratus, emaciatus corporis habitus, continua pulmonum oppreſſio, virium languor, decubitus in dextrum latus valde moleſtus, tuſſis cum ſputo purulento, ſpiſſo, fœtido; corpus ſudore tota nocte quaſi diffluxit cum pulſu frequenti & maraſmo, atque contabeſcens torpidus fuit, moroſus, profundis cogitationibus defixus vix ad interrogata reſpondit, neque claram, ſed non niſi ſubmiſſam & raucam vocem edere potuit, quod vitio pulmonum ſanie repletorum, qui aëris copiam, quo vox formatur, imminuunt, natum. Hoc tamen notandum, quoties alvus fuit concitatior, & ad *diarrhœam* proclivior, toties alleviationem ſymptomatum ſenſit patiens. Acceſſit tandem facies Hippocratica, nares ſcilicet acutæ, oculi concavi, tempora collapſa, genæ exeſæ, malæ protuberantes, ſcapulæ, claviculæ, coſtæ prominentes, artus cum reliquis muſculoſis partibus excarnes, verbo: oſſa tegit macies, nec juvat ora cibus, & fuit ſceleto ſimilis. Adhibuimus ex ſpecioſiſſimo medicaminum *thoracicorum & ſcorbuticorum* apparatu ſatis mature remedia, v. gr. *pulveres pectorales* ſuperius notatos, *cum pulv. hepat rad. ari, tartar. vitriolat. &c.* remixtos, linctus, gelatinas, emulſiones, electuaria, infuſa, decocta ex *ſpec. pro decoct. pectoral. flor. & fruct.* nec non *herb. fumar. beccabuug. trifol. fibrim, cichor. acetoſ. hepat. nob. flor. bellid.* aliisque cum *ſero lactis*, aliquando cum *aqua* ad formam potus Theæ parata, imo menſe *Majo*, cum animadvertiſſem, hecticos calores aliquantum deferbuiſſe, *lac caprillum recens* cum modico *ſachari*, a quo tamen ob acidum vel ſalſum ventriculi fermentum, anxieta-

tes præcordiorum, hypochondriorum tenſiones, adauctam inde febrim, mox abſtinere debuit. Nil vero magis profuit in *ſudoribus nocturnis*, quam *unguent. reſumtiv. infrigid. Gal. cum ſaccharo ſaturni* paratum. Aſt vehementia & diuturnitas morbi eluſit opem & operam omnem, donec tandem medicamentorum pertæſus, accedente extrema virium proſtratione, fati neceſſitatem longiori vita dignus, magno cum parentum luctu perſolviſſet. Eodem tempore Franciſcanus XXX. annorum laboravit *phthiſi vera*, ſive conſumptione partium corporis muſculoſarum a colliquatione & pulmonum vitio orta, quæ fuit cum compreſſione pectoris, difficili reſpirio, ſed fere ſine febre; huic præmiſſis *pectoralibus* in primis *antihectico Pot.* aliquando cum *pilulis de cynogloſſa* remixtis, exhibitisque ſubinde *laxantibus mannatis*, decoctis quoque aut juſculis ex *herbis pectoralibus*, *reſolventibus*, *expectorantibus &c. lactis caprilli* uſus optime ceſſit. Acrimonia enim humorum ſalina inde fuit temperata, ſerum dilutum, corpus humectatum, & ad nutritionem diſpoſitum. In aliquibus obſervavi *febrem hecticam ex Quartana*, utplurimum autem ex *febribus continuis* male judicatis ſubortam. Harum enim fermentatio & calor p. n. continuatus alimentarium lymphæ rorem abſumſit, inde virium habitusque corporis concidentia; acredo vero, quæ alias per vices acceſſit, & tumultus edidit fermentatione continuata, aucta & quaſi domeſtica facta *febrem hecticam Maraſmoden* in uno & altero induxit lethalem. In pueris & puellis III. IV. V. VI annorum, notavi eodem tempore apud nos alias valde frequentem *Tabis ſpeciem*, quæ fuit cum *abdominis tenſione* & intumeſcentia, calore intrinſecus aucto, pulſu circa veſperum celeriore, inquietudine nocturna, carne flaccida, totius corporis extenuatione, etiam in iis, qui avidiſſime comederunt, ita quidem, ut carne jam abſumpta, oſſa omnia prominuerint, ſola cute contecta. Faciei color fuit pallidus, ſubniger & lividus, nulla fere adfuit tuſſis, nullum ſputum, reſpiratio libera, indicio evidentiſſimo, hos ſine pulmonum corruptione, marcore confectos, cauſam autem fuiſſe quærendam in *meſenterii*, ductuum nempe lacteorum, *glandularum* obſtructione, nec non humorum corruptorum in abdomine abundantia; utut non negem, *lumbricos* tunc ſimul in inteſtinis naſci potuiſſe, qui quandoque in conſpectum venerunt. Unde non mirum, cum univerſi ſanguinis ſyſtema ſale acri-acido jam ſcaturierit, corpora debito alimento privata, in tantam incidiſſe maciem. Huic malo quamplurima oppoſuimus remedia, in primis *aperientia*, *martialia*,

tialia, v. gr. *croc. mart. aperit. cum ſalibus, arcan. dupl. nitroſa, pulv. hepat. ſal. C. B. tartar. vitriolat antihect. Pot. lap. cancr. rad. ari &c.* aliquando *anthelmintica*, *v. gr. aquam contra verm. cum ſir. flor. perſic.* aliaque *Topica*, *unguent. contra verm. deoppilat. martiat. ol. cappar. tamariſc. colocynth. ſpirit. ſal. ammon. &c.* ſed irrito conatu omnia, donec tandem lenta tabe conſumti ſupremum diem clauſiſſent. *Octimeſtres* aliquot *partus* his menſibus habuimus, quos tamen omnes ſpatio V. VI. vel VII. dierum mortuos obſervavimus. *Julius* incepit cum caloribus, quos tamen quandoque contemperarunt pluviæ lenioresque venti, has die X. habuimus copioſas, quas ſequentibus XIV. diebus calores exceperunt intenſiſſimi, die XXI. XXII. XXIII. tonitrua horrenda cum fulguribus, quandoque cum, quandoque ſine imbribus; a die XXV. ad finem usque variæ aëris viciſſitudines, mox diverſi ventorum tumultus, mox frigora, mox pluviæ, rariſſime ſolis ſplendor. Integer *Auguſtus*, ſi ſex aut ſeptem dies amœnos per intervalla calidos, exceperis, pluviis & ventis præter ætatis anni indolem, valde rigidus fuit. Pluviæ continuarunt ipſo *Ægydii die*, ſequenti autem, diſcuſſis jam nubibus nebuloſis, cœlum ſerenatum gratiora nobis promiſit tempora, & ſecuti ſunt XIV. fere dies calidi, ſereni, noctes tepidæ, viniculturæ exoptatæ. Medio *Septembris* rurſus varias ſubiit mutationes tempeſtas, maximæ exortæ nebulæ, ſolis demum meridiani ſplendore diſſipatæ, ſed brevi in pluvias fere continuas, aut de die, aut de nocte, in primis *æquinoctiali die* abeuntes, quæ cœli inclementia ventoſa ac pluvioſa in *Octobrem* usque duravit, unde botri nec dum bene maturi aut digeſti juſto citius ob exceſſivum humidum computruerunt, & deciderunt copioſe in terram. Quinta *Octobris* ſpem fecit haud exiguam ſerenorum temporum, ſed octava valde pluit, a qua ad ultimam lunæ quadram, i. e. XVIII. grato ſolis ſplendore corpora noſtra incaluerunt, quo ipſo ingruerunt pluviæ, XIX. gelu, XX. nives, quorum caſus die XXII. cum procelloſis aëris agitationibus ac frigore ingens fuit, earum tamen præceps ſolutio. Jam imminuerunt *vindemiæ*, & vinum, quod collectum fuit ante pluvias aut nives, in *Julium* usque, ſalibus heterogeneis a mucilagine terreſtri & ſulphurea quaſi ligatis, & in fermentationis negotio ſufficienti impeditis, permanſit turbidum, mucilaginoſum, ſed ſine fœtore; poſt pluvias autem contraxit fœtorem putridum, quem retinuit usque ad depurationem, quæ tandem poſt annum ſubſecuta eſt cum grato colore & ſapore. Circa finem *Octobris* autu-

 mnalis

mnalis amœnitas nobis iterum affulſit, quæ toto fere *Novembri*, qui ſiccus extitit, continuavit. *December* varius & inconſtans fuit, mox frigidus, mox nebuloſus, mox pluvioſus, unde nives, quæ die Sancti Andreæ ceciderunt, brevi tabuerunt. Hoc ſemeſtri frequentes habuimus *febres Tertianas*, quæ utplurimum ſine prævio horrore, potius cum corporis gravitate, præcordiorum anguſtia, vomitibus, ſiti, capitis dolore, vigiliis, in primis caloribus intenſis inceperunt, & primis IV. diebus magis *continuarum*, quam *intermittentium* genium redoluerunt, donec tandem ad perfectam apyrexiam devenerunt. Initium curæ a *Venæſectione* ſumſi, atque præſcripſi *præcipitantia*, *antifebrilia ex lap. cancr. ſal. abſinth. C. B. centaur. min. arcan. dupl. antimon. diaphor.* tandem die intermiſſionis *Laxativum*; quibus feliciter ſexto, aut ad ſummum ſeptimo paroxyſmo ſublatæ fuerunt. Nec defuerunt *quotidianæ*, *quartanæ*, facili tamen negotio levatæ. Eodem tempore viguerunt *febres continuæ*, acutæ, quæ ſub initium videbantur benignæ, tertio tamen & quarto die latentem ſuam prodiderunt malignitatem; calores enim hactenus vix conſiderandi, jam intenſiores facti, immanes produxerunt cephalalgias, vehementiſſimas virium proſtrationes, deliria, vigilias, ſitim, linguam ſcabram, fiſſam, tendinum contractiones, motus convulſivos varios ac inordinatos, quos una cum tremore labiorum in chirurgi hujatis facie obſervavi frequentes, non tamen, quod mirandum, lethales. R. P. Franciſcanis lues hæc fuit popularis, eoſque fere omnes hic exiſtentes invaſit. Illi enim muſtum mendicatum & collectum emiſſi vino novo turbido ac muſto ſe obruerunt, ac corpus prava victus ratione ad *cacochymiam* diſpoſuerunt. Jam reduces cibis luridis eſurialibus, pro more & exigentia temporis, ſtomachum onerarunt, indeque has *febres continuas* ſibi conciliarunt. *Venæſectiones* ſub initium adminiſtratæ optime profuerunt, *diaphoretica expellentia*, v. gr. *antim. diaphor. mithridat. diaſcord. Frac. ſpec. de hyacinth. C. C.* cum *confortantibus & antepilepticis* mixtæ omne tulerunt punctum, morbumque hunc præcipitem, qui ex ſymptomatibus graviſſimis judicabatur pernicialis, ubique ſeptima die, nulla interveniente notabili criſi, repreſſerunt, atque omnes, (fuerunt illorum undecim,) ex hoc morbo convaluerunt. Fœminas notavi aliquas ætatis provectioris, non gravidas, *fluxu menſium immodica* laborantes, qui utplurimum, in primis in plethoricis, ad XIV. dies duravit, & intra octiduum rediit cum languore, laſſitudine totius corporis, facie pallida, quaſi exſangui, inap-

inappetentia, ſiti, caloribus, dolore capitis, lumborum, hypochondriorum inflationibus, lipothymiis. Cauſa immodici hujus fluxus eadem omnino, quæ menſium ordinate fluentium; & ſicuti in hoc ſanguis turgeſcens venulas interiorem vaginæ ſuperficiem adeuntes divellit, ac per harum extremitates ruptas nomine menſtruorum nigricans lente promanat, donec ſubſideat aliquantum ac imminuatur ejus turgeſcentia, de quo legi meretur *Bohnius œconom. animal. progymnaſ. 16. pag. 154.* ita in immodico fluxu eadem vaſorum vaginalium oſcula rupta, necdum occluſa, ſed magis hiantia continuo quaſi fundunt ſanguinem, modo grumoſum, modo ſeroſum, pro habitudine ſanguinis & ſeri hic aut in quantitate, aut qualitate, & motu peccantis atque exitum affectantis. Laxior enim & mollior vaginæ compages admittendis & emittendis ſanguinis menſtrui ordinarii æque, ac extraordinarii, copiis magis accommodatur, quam ſolidior ac durior uteri ſubſtantia. Cum vero affectus hic, ſi negligitur, utplurimum *cachexiam*, *hydropem*, *atrophiam* minari ſoleat, maturavi curam, atque in plethoricis quantitatem ſanguinis, indeque natam ferocientem turgeſcentiam deplevi *Venæſectione in brachio* feliciter inſtituta, excedentem ebullitionem & fermentationem ab humoribus bilioſis, acribus, ſalinis volatilibus, ſanguini inductam *uterinis leniter incraſſantibus*, *& adſtringentibus*, v. gr. *corall. rubr. lap. hæmatit. trochiſc. de carab. de ſpod. pulv. Heurn. croc. mart. adſtring. terr. ſigill.* imo *terreis* omnis generis, *Tinct. antiphthiſ. Gr. corall. ſucc. urticæ &c.* in malo contumaciori & refractario cum his *adſtringentibus figentia*, i. e. *laudanum de tribus* acciſa doſi maritavi. In *hypochondriacis*, *ſcorbuticis*, ubi ſanguinis impetus ex obſtructione viſcerum, in primis meſenterii, non ſpontaneus fuit, ſed, qua data porta, ruens coactus, ab *Adſtringentium* uſu *præcordiorum anxietates*, *capitis dolores*, aliaque ſymptomata hyſterica notavi. Hic omnino locum invenerunt *Laxantia*, ſed leniſſima, extra paroxysmum propinata, v. gr. *decoct. fol. ſenn. tamarind.* & quod ſpecificum fuit, *rhabarb.* ipſum in ſubſtantia deglutitum. Profuerunt quoque, licet per Accidens, cum *confortantibus* mixta, v. gr. *Tinct. tartar. corall. compoſ. ſperniol. Cr.* aliaque *martialia temperata*, acorem ſimul abſorbentia. Pro meliori tandem viſcerum & vaſorum firmitudine, nec non fibrarum ac pororum coarctatione, optimo cum ſucceſſu ablegavi illas ad thermas *Badavino-Auſtriacas*, ex quibus reduces ordinarium, & naturæ convenientem menſtruum fluxum expertæ

pertæ ſunt. In Perilluſtri quadam matrona notavi *Tumorem exiguum in pudendis*, qui tamen non extra pudoris ſinum propendebat, ſed, menſibus non fluentibus, quotide creſcebat & intumeſcebat valde, menſibus autem fluentibus, qui ſæpe intempeſtivo, aliquando immoderato & continuato ad aliquot ſeptimanas fluxu urgebant, detumeſcebat. Adnatus fuit *uteri orificio*, cujus ſubſtantia cum vagina & pudendis absque hoc ſpongioſa, rugoſa & glanduloſa eſt, in qua varii generis humores ſtagnare & ſubſiſtere poſſunt, inde tumoris incrementum & decrementum. Tentavimus *injectiones cum aqua calcis vivæ*, *decocta lignorum* aliaque, irrito tamen conatu; ſuaſi tandem *inciſionem*, quam reformidarunt *Chirurgi Vienneſes*, atque potius naturæ hoc opus committi, quam crudele & anceps ſectionis remedium experiri decreverunt. Ejusmodi tumorem utero extrinſecus adnatum, tres libras ponderantem, in virgine XXIV. annorum, feliciſſime ſecuit *Chirurgus Halberſtadienſis*, cujus mentionem facit *Frider. Hoffmannus in annotat. ſuper Poterii opera*, *cent. III. cap. 47. pag. m. 332.* & ipſe *Poterius eodem loco*, nec non *Blancardus in Collect. Medic. centur. 3. obſerv. 51. pag. 421.* Sarcoma autem totam uteri vaginam occupans, foraſque propendens, atque interno ejus orificio adnatum obſervavit *Kerkringius Spicileg. Anatom. Obſerv. 53. pag. 114.* ex uteri orificio interiori varias excreſcentias membranaceo-carnoſas propendentes *Ruyſchius*, *Centur. Obſerv. Anatom. chirurg. 6. pag. 12.* nec non *Bartholinus Centur. I. hiſtor. 94. pag. 139. Centur. II. hiſtor. 6. pag. 161. Centur. II. hiſtor. 58. pag. 248. Segerus in M. A. C. decen. I. ann. 2. pag. 199.* aliique. Laboravit ſimul *fluore albo*, effluxitque fere indeſinenter e pudendis materia purulenta, fœtida, ſed ſine dolore, indicio certiſſimo, ſerum ſeu lympham hic ſola peccare copia, deponique in glandulis per uterum illiusque vaginam diſſeminatis, quæ nimium laxantur, ductus autem excretorii inde valde dilatantur, & ſphincteruli, quibus hi ductus claudi recludique ſolent, a peccantium humorum, qui in vaſis ſunt fluxiles, jam extra vaſa lenteſcentes & ichoreſcentes, mucoſi, copia magis vel minus reſolvuntur. Pro depletione ſeri excrementitii & viſcoſi, cum ſit plethorica, ordinavi *Venæſectionem in brachio*, *fonticulos*, *laxantia ex manna*, *rhabarb. fol. ſenn. diuretica*, *terebinthinata* nempe & *ſuccinata*, *mag. lap. cancr. decoctum dauci*, *aperitivum For. &c.* non omiſſis quandoque *martialibus & tartareis*. Serum corrigere, ejusque qualitatem cum ſanguine contemperare,

rare, nec non uterum glandulasque flaccidas roborare voluimus *infuſo ror. mar. cum vino, pulv. abſorbente Wedel. pulv. ex ebor. unicorn. foſſil. oſſ. ſep. corall. oſteocoll. teſt. ovorum calcinatis, perlis, alum. plum. ſacchar. ſaturn. tinctur. corall. eſſent. lign.* in primis *elix. Propriet. rhabarbarino* mane ad 40. guttas, veſperi vero ſequenti pulvere: Recipe *magiſt. oſteocoll. carniol.* ãã. ℈ijß. *corall. rubr. præpar. margar. præpar. maſtich. gumm. arab. oſſ. ſep. unicorn. foſſ. ebor.* ãã. *gr. XV. ol. lign. ſaſſafr. gttij. M.* & dividatur in V. doſ. it. Recipe *rad. chin. ſarſæparill.* ã. ℥j. *paſſul. min.* ℥iß. *maſtich.* ʒij. *alum. plumoſ.* ℥j. *ſemin. aniſ.* ʒj. *conciſ. D. ad nodul. Spec.* Säckel zum Waſſer ſieden, pro potu ordinario; nec omiſimus *Topica*, inunctiones, ſuffitus ex *ſalvia*, *maſtiche*, *ſuccino*, *thure*, imo nil intentatum reliquimus, eradicare tamen penitus affectum hunc contumacem non potuimus. Cum autem ex longa praxi conſtet, *fluorem* hunc *album* quandoque, in primis valde obeſis, prout noſtra fuit, & jam a lunari tributo fere abſoluta, nec adeo enervata, in quibus humores turgent, ſi non eſt immodicus, proſicuum eſſe, & pro *fonticulo* microcoſmi habendum, qui impedit, ne corpus in majorem excreſcat molem, abſtinendum jam a medicamentorum uſu, & curam ad *thermas majales* differendam duxi. *Hypochondriaci* variis & gravibus ſymptomatibus his temporibus tentati ſunt; in quibusdam *ventris inferioris viſcera*, in aliis *præcordia*, in aliis *cerebri confinia* maxime affici videbantur. Ex multis unicum ſaltem *hypochondriaci* enarrabo exemplum, in quo ſyndrome graviſſimorum ſymptomatum apparuit. Vir, ætatis mediæ, temperamenti cholerici, habitus corporis tenerioris, ipſo *æquinoctii autumnalis die* incidit in *ventriculi dolorem*, quem preſſo pede ſecuti ſunt æſtus vagi, atrociſſimi capitis dolores, cordis palpitationes, anxietates præcordiales, dolor & conſtrictio in pectore, ſive gulæ ſtrangulatio, quæ *ſuffocationem* minabatur, præcordiis enim conſtrictis, non ſolum reſpiratio difficilis, & ad motum quemvis laborioſa fuit, ſed & non raro ſupervenerunt animi deliquia, ex quibus laboribus & anguſtiis ſudor erupit frigidus; in partibus extremis notabantur ſpaſmi & ſtupores cum formicationis ſenſu & tremore undulante, in ſomno pavores, terrificis inſomniis interturbati, continua inteſtinorum murmura, in ore ſapor bilioſus, alvus utplurimum obſtructa. Obſervavi autem ex ſymptomatum horum confluxu ſuffocationes has hypochondriacas plerumque fuiſſe *ſpaſmos* & contractiones partium nervoſarum, ortasque a ventoſa & humoroſa hypochondriorum ſentina. Sæpe ex mœſtitia nimia, atque diutius continuata, nec non

k excesſi-

exceſſiva lætitia, in has incidit ægritudines. In paroxyſmo, præmiſſis *clyſteribus*, eximie profuerunt, & omnibus palmam præripuerunt *caſtorina* cum *anodynis* mixta, v. gr. *pulv. caſtor. gr. viij. epilept. M.* ℈ß. *ſpecif. cephal. g. v. laudan. de trib. g. j. M.* it. *miſt. ſimpl. cum eſſ. caſtor. anodyna* maritata. Extra paroxyſmum in eam maxime incubuimus curam, ut humores viſcidos, acidos, obſtructionum autores, attenuaremus. Multi in hoc paſſu multa laudant, atque pro ſpecificis venditant. Nos in tanto medicamentorum apparatu in *martialibus & blandis laxativis*, v. gr. Rec. *Vitriol. mart. g. j. diagryd. ſulphurat. g. iij. pulv. hepat. g. vij. ol. carminat. M. gutt. j.* M. pro j. vice, indubitatam ſemper medelam invenimus, imo hoc pulvere exhibito imminentem ſæpe paroxyſmum declinavimus; levi enim eguit purgante, quantum vel infans vj. ſeptimanarum, vel minor adhuc ferre poſſet, ſed ſingulo menſe bis eundem *pulverem* in uſum vocare debuit, inde alvus octies ſoluta, & moleſtiſſimus affectus ſublatus fuit. Non minori voto ſucceſſerunt *acidulæ Roitſchenſes*, quarum uſu maximam alleviationem ſenſit. Jam addam, quæ in Viro eccleſiaſtica dignitate conſpicuo de *Anaudia* notavi. Is LIV. annorum, plethoricus, atque alias *hypochondriaco affectui* obnoxius, jam menſe *Julio balbutie linguæ* laborare cœpit; non enim tantum in concionibus, ſed etiam prælectionibus precum publicarum, quin & in communi converſatione quasdam ſyllabas & voces inter pronunciandum abſorpſit, vel quaſi ſuppreſſit, ut vix intelligi potuerit, & ſumſit hic affectus ſenſim atque ſenſim ſua incrementa, donec ſub finem *Septembris* mane derepente incidit in *Anaudiam*, ſive *impedimentum ſermonis*, ut articulate nec duo verba proferre quiverit, cum *ſtupore digitorum manus dextræ*, memoria factorum & geſtorum, imo reminiſcentia reflexiva læſa; neque enim ſcribendo mentem ſuam exprimere potuit. Linguam quaquaverſum movit, volutavit, exporrexit, ſapidiſſime comedit. Graviora metuens *Venæſectionem in brachio* ordinavi ſine mora, nec non medicamenta *nervina, cephalica*, v. gr. *ſpec. diamoſch. dulc. diambr. contr. apoplex. ſpec. cephal. M. extr. caſtor. ſal. volat. ſuccin. C. C. ſpir. ſal. ammon.* cum *aqua lil. conv. eſſ. ambr. lign. aloës, ſal. volatile oleoſum*, aliaque. Linguam, in primis frenulum, inungi juſſi linimento ex *conf. anacardina, alkerm. compl. ol. rut. lavend. cinam. extr. caſtor.* His frequenter adhibitis adhuc eodem die ſeſe recollegit, atque intelligibilius loqui cœpit, redeunte ſimul memoria. Senſus motusque linguæ uſus ſemper perſtitit integer; loquelam nunquam amiſit, quin potius ſermonem exteriorem per motum linguæ exprimere, ob aërem tamen minus ſufficienter

inter

inter fluctuantes gutturis ſinus impulſum & reflexum, non ſatis intelligibiliter proferre potuit; natum hoc utique vitio *laryngis*, nervorumque ſexti paris, qui ſunt vocales. Sermo enim impeditus fuit a reſolutis aut relaxatis nimium muſculorum anguſtæ laryngis rimæ conſtringendæ aut anguſtandæ dicatorum, ligamentis, quorum fibræ ſine dubio a ſero nimis copioſe, vel per arterias, vel per vaſa lymphatica ex toto corpore plethorico affluente, flaccidæ redditæ rimulam haud ſufficienter pro alliſione & extruſione violenta aëris anguſtare ac diſponere valuerunt. Acceſſit & aliud malum valde ſuſpectum, *faucium conſtrictio*, ſuffocationem, ſive ſtrangulationem mentiens. Hæc aliquoties, ſed derepente venit, ipſiusque fauces quaſi laqueo conſtrinxit, liberamque reſpirationem inhibuit, brevi tamen remiſit. Putabant vitium hærere in *pulmonibus*, aut *abſceſſum* inibi latitare, ſed falſo; potius a particulis acidis & auſteris hypochondriacis, mediantibus nervis recurrentibus, muſculos faucium in ſpaſmos cogendo, viam idcirco aëri præcludentibus, ne a muſculis reſpirationi inſervientibus præ anguſtia loci facta ex- & impelli queat, deducendum. Cum vero vidiſſet, ſe quidem voces & verba, nondum tamen expedite, neque ſemper integro ſenſu & phraſi proferre poſſe, urſit ulteriorem curam, quam ob anni ætatem, *autumno præcipiti*, ipſi denegavi, eamque ad incrementa dierum differre volui. Moræ igitur pertæſus incidit in aliquem, qui perfectam mali curam etiam hoc tempore promiſit, deditque inter alia *Vomitorium*, ipſo ſolſtitio hyberno imminente, quo id aſſecutus eſt, ut quidem magnam humorum ſaburram, fictitium nempe, aut potius *imaginarium pectoris apoſtema* Vomitu rejecerit, inde alleviationem ad biduum ſenſerit, paulo poſt tamen in majorem debilitatem, mentis vacillationem ac torporem, propenſionem in ſomnum, loquelam difficiliorem inciderit. Nec his acquieſcere voluit, ſed ordinavit *fumiſuctionem nicotianæ*, ipſi alias inſuetam, nervis infeſtam imo *nervinis morbis exitioſam*; experientia enim conſtat, *Apoplexiam* inter *nicotianæ* uſum ſæpe invaſiſſe, teſte *Deckero exercit. Pract. p. m. 10.* & *Richardo Carr, epiſt. Med. 2. p. 21.* Inde valde oblivioſus factus, & ſub *initium Februarii* ſequentis anni graviſſima *apoplexia* tactus, ſubito interiit.

Conſtitutio Epidemica Sempronienſis Anni 1708.

CRedidiſſes hac *hyeme* denuo permutata fuiſſe tempora, atque adeſſe æſtatem etiam in frigidiſſimis alias menſibus. *Januarius* quippe nullum fovit gelu, nullas nives, fuit utplurimum pluvioſus, nebuloſus, humidus, nubilus, calidus. *Februarius* quaſi totus calidus, amœnus, utplurimum ſerenus, quandoque pluvioſus, ventoſus, & circa finem cum modico frigore & nive, quæ tamen altera die evanuit, unde jam medio menſe obſervavimus diverſos flores. Huic ad *æquinoctium* fere usque plane ſimilis *Martius*, amœnus nempe, calidus, qui in copia flores elicuit. Circa *æquinoctium* die XVIII. XIX. XX ſuborti ſunt venti valde frigidi, rigidi, qui congelarunt terram, ſed ſub finem menſis aura iterum comparuit turbida, pluvioſa. *Aprilis* præter morem illuxit ſerenus, calidus, plane æſtivus, raro pluvioſus, ſiccior magis. *Majus* variabilis, ad medium usque frigidus, pluvioſus, a medio ad finem calidus, amœnus: II. autem, III. & IV fuerunt pruinæ, quæ hinc in vineis damna fecerunt. Totus *Junius* pluvioſus, *Medardus* quoque & *Joh. Baptiſta* effuderunt pluvias, imo nulla dies hujus menſis fuit ſine pluviis. Toto *Januario* præter *otalgiam* in Viro, *mictum cruentum* in filiolo quodam poſt partum, *pleuritidem cum diarrhœa*, nullos fere vidi morbos. *Variolis* tamen laborantes habui, quorum unus erat VI. annorum, qui eruptis prius tertia morbi die una cum *variolis petechiis purpureis*, quarta die antea correptus *hæmorrhagia narium* mortuus eſt. Menſe *Februario* obſervavi *Apoplexias fortiſſimas*, uti quoque *febres continuas* VII. die ſolutas. Hoc menſe fœmina quædam enixa eſt *fœtum mortuum*, *ſecundinæ* remanſerunt, altera die mortua. *Martio* filiolum quendam Ruſtenſem *clauſura ani* laborantem habui ſub cura, de quo *Sculteti Armamentarium* videri poteſt: ſuccurri etiam fœminæ *otalgia* laboranti *miſt. ſimpl.* mixta cum *eſſ. caſtor.* De *doloribus capitis*, *Vertigine*, *diarrhœis* cum maximis caloribus, *febribus tertianis*, *continuis*, *variolis* tunc temporis graſſantibus nil adducam. *Aprili*, *Majo*, *Junio* continuarunt *variolæ*, quas tamen modo in filiolo quodam prægreſſa eſt *epilepſia*, modo in puella die III. IV. V ſecuta eſt *hæmorrhagia narium*, jam in alia die XII. *herpes miliaris*. Quædam *variolæ* confluebant, quibusdam jungebatur ſub initium *diarrhœa*, quibusdam *epilepſia*. *Febres continuæ catarrhales*, *diarrhœæ* quoque his temporibus in conſpectum prodibant.

Menſe

Menſe tamen *Junio Variolæ* epidemice graſſantes maxime erant malignæ. Sic eas obſervavi in aliis cum *maculis purpureis*, in alio cum *vibicibus*, in alio ſuborti ſunt XII. die *furunculi* inſtar *anthracum*, in aliis *tumores* & *parotides* inſtar *bubonum*; aliis *palatum, gingivæ, fauces* fuerunt *exeſa*: alios conſumpſit *calor hecticus*, inflammatorius, & fuerunt hæ variolæ funeſtæ die X. XXIII. XXVII. Sic malum, ſive venenum varioloſum in Gratioſo parvulo Ebergényi fuit inſanabile, adeoque plus docta valuit arte. Incepit morbus cum *horrore*, quem ingentes exceperunt *calores*, quandoque *deliria*, *ſitis magna*, *pulſus celer*, *languores* totius corporis, tertia die eruperunt *variolæ*, quarta *maculæ petechiales coloris purpurei*, guttarum inſtar copioſe per cutem diſperſæ, inde variolarum excretio retardata fuit, quæ tandem omnes coierunt in *unam*, totamque faciem *cruſta*, ſanie fœtidiſſima referta, contexerunt. Undecima die ſupervenit *diarrhœa*, brevi tamen conſopita, die XII. aliæ effloruerunt *veſicæ*, *aqua limpida flava*, quandoque *ſanguine remixto*, plenæ, quæ ordinarias contexerunt *variolas*, magnitudine *ovi columbini*, imo *ovi gallinacei*. Sie haben ausgeſehen wie die ordinairen Zangen-Blattern, ſo durch ein *Veſicatorium* aufgezogen werden, oder als wenn man ſich in heiß-ſiedend Waſſer verbrennt hätte, & ſteterunt per biduum: die XIV. notavimus in dorſo lateris dextri *tumorem*, qui nullo modo maturari potuit, ſed reſolutus tandem collum occupavit, omnemque maturationem reſpuit, imo ſeſe reſolvit: interea *calores* continuarunt intenſi, acceſſit *tuſſis* cum expuitione *materiæ purulentæ*, quandoque *ſanguinis*, *fœtor oris* fuit cadaveroſus, indicio certiſſimo, pulmones variolis refertos, valde eſſe inflammatos, exulceratos, utplurimum conſumptos, ſi non *ſphacelatos* XXIII. demum die pauperculus viribus jam exhauſtus obiit. Poſt mortem obſervata tota *facies* & *abdomen nigerrimum*, ex quo colligendum, non ſolum totam maſſam ſanguineam, verum etiam omnia viſcera corroſivo hoc veneno varioloſo fuiſſe infecta, & tandem *ſphacelata*. *Julius* magis pluvioſus fuit, quam ſerenus. *Auguſti* initium æque pluvioſum, quinta inceperunt calores, qui toto menſe continuarunt. *Ægidii dies* ſine pluviis, & per totum *Septembrem* mira aëris ſiccitas, calores præfervidi, intenſiſſimi, etiam nocturno tempore, qui durarunt usque *æquinoctium*, mane ros cecidit, & supervenerunt nebulæ fructiferæ. Flavit utplurimum hoc tempore auſter, bonum alias conſtantis tempeſtatis ſignum. *October* ultra medium ſereniſſimus, pulcherrimus, calidus, d. XIX. XX. noctes frigidæ, inde in aliquibus promontoriis botri congelati, ſuperveniente tamen ſolis ſplendore ſtatim regelati; d. XXVII. ante feſtum Simonis & Judæ ingentes ceciderunt

nives,

nives, dies feſtivus, nempe XXVIII. valde ſerenus, ſed frigidus borealis, XXX. nec non XXXI. iterum ninxit, ſed tertia nix abſumpſit priores, ut jam ſine damno vindemias noſtras uberiores, præter expectationem, colligere potuerimus, neque nocuerunt nives, potius conſervarunt botros a frigore, vinum autem, quod crevit in abundantia, fuit generoſiſſimum, ſuaviſſimum, dulce. In *Novembri* aëris temperies longe benignior, & quidem calidior affulſit. *Decembri* aëre mutato ceciderunt d. VII. VIII. X. nives copioſæ, profundæ, mox ſecuta frigora, & circa finem denuo nives. Menſe *Julio* continuarunt *Variolæ malignæ*, neminem tamen, qui X. annum exceſſit, hoc tempore invaſerunt. Accedebant ſemper cum *ſomno*, ita ut nocte dieque dormiverint III. aut IV. diebus. *Auguſto* nulli fere morbi viſebantur præter *diarrhœas* & *dyſenterias*. Circa finem ob continuas aëris ſiccitates, calores præfervidos, Sirio inſigniter urente, inceperunt *febres erraticæ*, quæ nullum typum ſervarunt, invaſerunt cum aliquali *frigore*, inſequente *calore*, aliquando ultra XX. aliquando ultra 40. horas durante, poſt apyrexiam aliquot ſaltim interjectis horis novus paroxyſmus acceſſit, cum *capitis dolore*, *ſiti*, *linguæ & faucium ſqualore*, *virium debilitate*, ita ut *febrem continuam* fore judicaſſes, donec tandem transactis aliquot paroxyſmis in *tertianam ordinariam* degeneravit, quod utplurimum circa ſeptimum diem contigit. Adhibui *V. S. diaphoretica*, *præcipitantia*, quamprimum vero notavi *tertianas*, aut *tertianas duplices*, exhibui ſtatim *chinnata cum arcan. dupl.* optimo cum ſucceſſu. *Septembri* continuarunt *febres tertianæ*, ſexto paroxyſmo ſolutæ, ubi optime profuerunt *chinnata &c.* De his febribus erraticis vid. M. N. C. *Dec. III. ann. VI. p. m. 177. app. nec non H. M. V. p. 300.* Inter alia notavi, *animi affectus* quid poſſint. Officialis quidam incidit in ejusmodi *febres*, præceſſit horror, ſecuti ſunt calores, qui in IV. durarunt diem continui cum anxietatibus præcordiorum, aut pectoris compreſſione, ut ſæpe in lecto erectus ſedere debuerit, cum capitis dolore, ſiti, deliriis &c. Adhibita *Venæſectione in brachio & pede* quinta die remiſit calor, qui tandem undecima intermiſit, ut jam extra periculum judicatus fuerit. Quid fit, accepto triſti & ingrato nuncio derepente incidit in *ſomnum profundum*, & quaſi in ecſtaſin, ut exinde expergefieri non potuerit, tandem applicatis *clyſteriis*, nec non *Veſicatoriis* intra XV. horas ad ſe rediit, omnium rerum inſcius, vix loqui valens præ nimiis debilitatibus, aſt eodem die relabitur in priorem *ſomnum profundum*, ſicque elapſis vix XII. horis, accedentibus *convulſionibus*, *ſine febre comatoſus* fatis ceſſit. Pari ratione nobilis matrona, quinquagenaria, temperamenti ſeroſo-bilioſi, habitus carno-

carnoſioris, in ſterili matrimonio ſemper exiſtens, tributum tamen lunare ſuum accurate, ſed largiſſime perſolvens, *hypochondriacis* nec non *hyſtericis paſſionibus* valde obnoxia, jam a longo tempore valetudinaria, incidit ſub finem *menſis Septembris* in *febrem continuæ ſubſimilem*, quæ rite tractata degeneravit in *tertianam exquiſitam* ſeptimo paroxyſmo judicatam. Reliquit autem poſt ſe *ſummam virium proſtrationem*, *anorexiam*, *capitis gravitatem*, *anxietates*, *cachexiam* ipſam. Urina, quam hactenus reddidit, fuit turbida, cum ſedimento copioſiſſimo, mucoſo, coloris roſei, non tamen fœtens. Materiam hanc hypochondriacam, quam natura, optima morborum medicatrix, per ductus urinarios excretam voluit, jam motam, promovimus *digeſtivis*, *aperientibus*, v. gr. *pulv. hepat. tartar. vitriolat. arcan. dupl. ſal. cichor. lap. cancr. tinct. ſal. tartar.* tandem *decoct. aperit. For. cum fol. ſenn. & manna* acuato. Quinquies inde dejecit, relicta tamen aliquali, ſed torminoſa in inteſtinis *hypercatharſi* ad biduum; qua ſedata melius ſeſe habuit, atque *ordinarius menſium fluxus* inſtitit. Octiduo poſt, i. e. quarta *Februarii* obſervavi pulſum alteratum, juſto celeriorem, ſexta veſperi *affectum ſoporoſum*, propenſionem nempe gravem & invincibilem in ſomnum, reipſa dormivit, & excitata oculos aperuit, ad interrogata paucis, ſed appoſite reſpondit, de nullis doloribus conqueſta, mox relapſa in ſomnum; ſi adſtantes devotas ac pias cantilenas canere inceperunt, ipſa ſimul expergefacta ſtatim cecinit, neque ante cantare deſtitit, quam inchoatam abſolvit ſtropham, adeoque ſemper ſibi fuit præſens, omnes cognovit, nunquam ſenſibus neque internis, neque externis, neque motu deſtituta, ſed valde debilitata, & ad actiones more ſolito obeundas languida, reſpiratio fuit integra. Calor febrilis notabatur p. n. lentus, acris & mordax, qui veſpertino tamen & nocturno tempore intenſior, pulſus celer, mollis, facies pallida, ſubtumida, quaſi *leucophlegmatica*, oculi ultimis diebus quaſi turbidi, lachrymabundi. Oppoſui huic *Comati ſoporoſo* varia, v. gr. *caſtorina*, *cinabarina*, *jovialia*, *ſal. volatilia*, *ſuccin. C. C.* cum pulveribus *epilepticis & confortantibus* remixta, nec non *Veſicatorium* nuchæ applicatum, ſed ſine operatione, imo irrito ſucceſſu omnia, donec tandem ſomnus hic p. n. ſeptima die corpus fratri ſuo morti tradidit. Paulo poſt mortem e naribus copioſe ſtillavit *ichor ſeroſus*. Veriſſima igitur manet *obſervatio Wedelii opiologiæ* inſerta, *p. m. 46.* qua fatetur, ſe nunquam vidiſſe *affectum ſoporoſum* vere talem, ubi non adfuiſſet *calor p. n.* ſimul, quod & ipſe aliquoties jam in praxi obſervavi. Eodem menſe *Illuſtriſſima Comitiſſa* gratioſam enixa eſt

filiam

filiam, quæ *lac ſugere ex papilla non potuit*, ſed id per nares ſumma cum moleſtia & anxietate reddere debuit. Examinatis faucibus, *columella & tonſillæ cum poſtica parte palati* abfuerunt, unde lac, quod deglutire non potuit, per nares reſultavit. Non diu ſuperſtes fuit, tertio enim a nativitate die, accedentibus *motibus convulſivis* fatis ceſſit. In cauſas inquiſituri, quare natura in formando corpore a recta formatione & ſcopo deflexit, harumque partium deficientium oblita fuit, ſciant, *Illuſtriſſimam matrem libenter & quidem attente ac conſiderate ſæpe in diſtractos canum & felium rictus ludendo inſpexiſſe*, adeoque horum ſtructuram fortiter ſibi impreſſiſſe. Interim *Wedelianum poriſma*, uvulam nempe ad deglutitionem eximie facere, manet veriſſimum. Parallela aliquo modo hiſce exempla, ſi cui volupe fuerit legere, adeat *Obſervationes Wedelii recenſitas in M. A. N. C.* legat *Dec. II. Obſerv. 5. ann. 5. M. A. N. C. p. 12.* nec non *Salmuth. obſerv. med. 6. cent. 3. pag. 115.* ubi ſimiles reperiuntur caſus. *Febres erraticæ* adhucdum *Octobri* continuarunt, calores autem non adeo fuere intenſi, interim obſervavi *hemitritæos*, ubi *febris una die bis venit, & altera ſemel.* ViceColonellus quidam ex *febre colica bilioſa* cum *vomitu* correptus incidit in *deliria*, ex his in *convulſiones epilepticas*, qui tamen evaſit. Sic alius quidam Vir laboravit *febre continua* cum *maximis debilitatibus*, *capitis dolore*, corroſione & *torminibus ventis*, ſexta ſupervenit *fluxus alvi*, ſeptima *icterus*, qui occupavit totum habitum corporis, cum *dejectionibus albis*, *urina ſaturatiori*, *nigricante*, *oleaginoſa*, *proclivitate in ſomnum*, & ſolvit calores. Ab initio dedi *diaphoretica* cum *confortantibus* mixta, caloribus vero jam abactis *ſpec. diacurcum. cum pulv. rhabarb. tartar. vitriolat. ſal. cichor. trochiſc. de eupator &c.* *Novembri* inceperunt graſſari *morbilli* utplurimum *benigni*. *Tuſſes ferinæ* atque *catarrhi* fuerunt frequentiſſimi. Menſe *Decembri* continuarunt adhuc *morbilli*, qui tamen ſub finem anni maximam induerunt *malignitatem*, fuerunt valde *parvi cum maximis catarrhis*, *fuerint &c.* Quidam correptus ex *febre maligna cum diarrhœa, vomitibus*, *ſingultu continuo*, tandem adhibitis *V. S. ſtypticis*, *caſtorinis*, nec non *opiatis*, quæ pro doſi *ad gr. iß.* præſcripſi, nona die convaluit præter omnium expectationem.

Con-

Conſtitutio Epidemica Sempronienſis Anni 1709.

J*Anuarius* incepit cum frigore, quod a die V. ad XII. valde exaſperatum, imo poſt hominum memoriam acerbiſſimum fuit, remiſit tamen ad aliquot dies, d. XVIII. vero iterum intendebatur, verbo, nives ceciderunt ſupra nives, gelu ſupra gelu, & continuavit per totum menſem. Menſe *Februario* continuarunt frigora, imo III. & IV. ceciderunt nives copioſiſſimæ cum horrendo gelu & ventis, ut homo in plateis vix ire potuerit, quam tempeſtatem nemo unquam obſervavit, adeoque vera fuit ruſticorum obſervatio: Sole micante, die purificante, nix major erit, quam ante. Sol enim hoc die ſplendebat. Poſt *novilunium* remiſit gelu, ſed rediit die XVIII. XIX. ingens cum nivibus, quod continuavit: die XXV. & XXVI. longe majores ceciderunt nives cum omni tempeſtatum inſolitarum, frigorum & ventorum genere, quæ præcluſerunt ubique vias, arbores frigoribus obnoxias deuſſerunt cunctas. Duravit hoc in *Martium* usque. Continuavit enim & hoc menſe gelu una cum nivibus, quæ copioſe ceciderunt, ad *æquinoctium* usque, adeoque *hyems hujus anni fuit ſumma*, tempeſtas ſæviſſima, *nivis altitudo maxima*, cujus nulla hominum ante nos recordatur memoria. Jam miteſcente hyeme jucundiora & calidiora affulſerunt tempora. *Aprilis* enim fuit valde amœnus, ſerenus, calidus. *Majus* tamen erat frigidus, pluvioſus, XVII. die ninxit. *Junio* denuo calida, ſicca tempeſtas obſervabatur. Menſe *Januario* continuarunt adhuc *morbilli cum tuſſibus vehementiſſimis*, *catarrhi*; *febres continuæ* ſeptima die ſolutæ, quæ tamen leviſſima occaſione redierunt. Hoc menſe in *puella octenni* obſervavi *menſes ordinarios*. *Februario* graſſabantur *petechiæ*, *febres continuæ*, & matrona quædam mortua eſt *comate ſomnolento* ſeptima morbi die. *Martio* viſebantur *morbilli*, *herpes miliaris ex puerperio*. *Catarrhi* fuerunt frequentiſſimi, & apud infantes *cum febre continua*. *Febres continuæ*, *petechiales* adultos quoque invadebant, quæ poſteriores per totum *Aprilem* obſervabantur. Menſe *Majo* morbi præter *catarrhos*, *febres intermittentes* fere nulli. Virgo tamen quædam nobilis hoc menſe *ſphacelo ex colica biliofa* duarum dierum fuit mortua: Erat hæc ipſa virgo XXXII. annorum, atrabilaria, quæ d. IX. *Maji* derepente veſperi incidit in ſæviſſimos & *acutiſſimos ventris dolores*, qui *dextra*

magis parte cruciarunt, atque modo ſurſum, modo deorſum iverunt, in primis vero *regionem umbilici usque ad ſcrobiculum cordis* occuparunt, tanta ſævitie, ut exiſtimaverit ſe veru ignito perfodi, urſerunt *vomitus*, *anxietates ſummæ*, adfuit *omnimoda excrementorum & flatuum retentio*; ordinavimus frequentes *enematum injectiones*, nec non *aquam laxativam*, quam prima vice rejecit, altera vero retinuit, irrito tamen conatu omnia. Secunda enim die fluxerunt *menſes coloris nigerrimi*, acceſſit paulo poſt *ſingultus*, mox *totalis fere* tum *pulſus*, tum *caloris extinctio*, ſalvis ſenſibus motuque membrorum illæſo, quam refrigerationem non percepit, quin potius de intenſisſimis caloribus internis, quaſi candenti ferro intus aduſta fuiſſet, conqueſta, manibus glaciei inſtar rigidiſſimis ſubinde loca petiit frigidiora, eademque die, i. e. ſecunda *Martii* veſperi mentis tamen compos, velociter, ſed feliciter humanis rebus erepta eſt. Succi hic inteſtinales, in primis bilioſi, acres inter plexus nerveos meſentericos, nec non fibras inteſtinales hærentes, atque in illarum anfractibus concluſi, acrimonia ſua tormina & cruciatus excitarunt terribiles, atque in fundum Ventriculi penetrantes Ventriculum ad vomitus & ſingultum ſtimularunt, arſenicalem autem naturam mox induentes inteſtina inſtar mineralis veneni aſſumti corroſerunt, dilacerarunt, atque in ea more perforantis terebellæ, aut ſpinæ infixæ, ſe infixerunt, inflammationem conciliarunt, & ſtagnante in capillaribus ſanguine, acrimonia ſua corroſiva in momento fere inteſtina ſphacelarunt, quaſi in ferventiſſimam aquam immerſa fuisſent. Similes caſus vid. apud *Joh. Sophron. Kozack de ſale*, *cap. 6. ſect. 15. pag. 26*?. *Dominic. Panarolum Obſerv. Med. 50. Pentecoſt. 4. p. m. 139. Segerum obſerv. 82. dec. I. ann. III. M. A. N. C.* Menſe *Junio* morbos nullos obſervavi, exceptis *febribus tertianis*, nec non caſu infelici cujusdam Domini, *febre continua* laborantis, quam die IX. exceperunt *terribiles convulſiones epilepticæ*, inde ſecuta *deliria &c.* *Calores* intermiſerunt, *deliria* vera remanſerunt. Sub initium quartæ ſeptimanæ obſervavi novos *calores* ex *ſcorbuto* ortos, cum *maculis ſcorbuticis purpureis*, *vigiliis continuis*, *deliriis*, nec non *copioſa ſanguinis per inferiora* partim grumoſi, partim floridi ad tres medias *ejectione*, inde ſumma virium proſtratio, & cum fine quintæ ſeptimanæ mors. *Julius* hujus anni fuit valde ventoſus, quandoque præter morem auſterus, frigidus, ſine pluviis fere. Totus *Auguſtus* erat valde calidus, exceptis ſub finem aliquot diebus, qui fuerunt ventoſi, frigidi. Frigus quoque obſervabatur per totum *Septembrem*,

qui

qui utplurimum pluvioſus fuit. Ægidii die usque ad prandium pluebat, in Feſto Matthæi circa veſperam habuimus ingentia fulgura, tonitrua, pluvias, ſed ſine grandinibus. Menſe *Julio*, *Auguſto*, *Septembri*, *Octobri inſolitæ* ſine ætatis diſcrimine ſævierunt *febres*, peculiarem enim habuerunt naturam, invaſerunt cum modico *horrore*, mox *caloribus continuis*, ut etiam peritiſſimi credidiſſent, adeſſe *febres continuas malignas*, *vomitibus*, *alvi fluxu*, *ſiti*, *doloribus capitis*, *vigiliis*, V. demum die remittente calore degenerarunt in *intermittentes exquiſitas*, quæ pro ſubjectorum temperamentis, ſanguinisque ac humorum conſtitutione modo contumaciores, modo benigniores fuerunt. Paroxyſmum imminentem utplurimum comitabantur frequentes *dejectiones biliosæ*, nec non *Vomitus* terribiles *choleræ* inſtar. Evomuerunt quippe modo fruſta *pituitæ* coagulatæ, viſcidæ, modo *bilem flavam*, modo *viridem*, modo *vermes* ἄνω & κάτω copioſos, diebus intercalaribus ceſſarunt vomitus, alvique fluxus. Verſipellis hæc *febris epidemica* quosdam invaſit cum *exanthematibus urticæ puncturis* ſimilibus, quæ calore retrocedente receſſerunt, & calore redeunte redierunt. In duabus perſonis, una XVII. altera XXX. annorum, obſervavi his *febribus* ſuperveniſſe *apoplexias fortiſſimas lethales*. Raro ſervarunt ſtata ſua tempora, ſed quandoque X XII. horas præponendo & anticipando virulentiam ſuam ad XXX. aliquot, imo 40. horas exercuerunt, quandoque unus paroxyſmus excepit alterum, donec tandem peregrino materiæ miaſmate ſufficienter diſſipato & extincto, ſeptimo, aut ad ſummum octavo paroxyſmo terminatæ ſunt, relictis poſt ſe *puſtulis & fiſſuris in lingua*, *inflammatione faucium*, *abſceſſibus*, ſemper autem *virium proſtratione* ſumma. *Venæſectio* etiam in principio adhibita nil profuit, quin potius *febrilis paroxyſmus* poſt ejus adminiſtrationem incrementum ſumſit, ſanguis autem extractus floridiſſimus apparuit, & natura magis debilitata fuit. Conduxerunt *blanda diaphoretica*, quæ paroxyſmos in ordinem redegerunt, & poſt tertium paroxyſmum *laxantia* die a febre vacuo exhibita. Tandem devenimus ad *antifebrilia*, uti ſunt *ſalia amariuſcula*, quæ incidunt, ſerumque attenuant, v. gr. *ſal abſinth. C. B. centaur. min. arcan. dupl* nec non *alcalica fixa*, *pulveres* nempe *inſipidos ac terreos*, quales ſunt *lap cancr. ſpecif. febril. Cr.* Omne autem fere punctum abſolvit decantatiſſimus *cort peruv. cum ſalibus* mixtus, & *evacuato jam corpore*, i. e. ante acceſſum V. VI. & paroxyſmi propinatus, ſeptimum vel ad ſummum octavum paroxyſmum ſubegit, atque hac ratione *febrem*

 hanc

hanc jugulavit. Rimatus cauſas procatarcticas epidemialis hujus febris, aëris anomaliæ & intemperiei, nec non largiori potui propter calorem externum vix tolerandum eam adſcribendam duxi. *Auguſtus* enim, qui fuit calidiſſimus, poris nimium apertis corpora ſudore copioſo manare fecit, inde ſerum abſumptum, aut ſubtractis partibus tenuioribus bilioſæ particulæ auctæ, atque hoc modo acrimonia bilioſa, fermentifica, irritativa enata, quæ licet a largiori potu dilui, & ſerum refundi videretur. Ventriculi tamen & inteſtinorum tonum labefactavit, & ad excernendum ἄνω καὶ κάτω plus juſto contenta citavit. Utut non negandum, *febres has epidemicas* ex miaſmate, aëris ſobole, ſimul aliquid participaſſe. Non fuerunt *contagioſæ*, imo ſi rite tractabantur, nulli funeſtæ, ex incuria tamen & negligentia, aut medicaſtrorum præpoſtera & perverſa cura ac imperitia accedente *cachexia & hydrope*, multis exitioſæ. Et hæc ratio eſt, quod in aliquibus locis Hungariæ ex defectu medicorum & medicamentorum, aut perverſa, aut neglecta cura hæ febres *malignitatem peſtiferam* aſſumſerint, in primis ſi ex miaſmate, aëris ſobole, aliquid participarunt. *Febres petechiales*, quæ tamen autumno præcipiti quotannis ſunt frequentiſſimæ, hoc anno vix obſervavi, & ſi vidi, fuerunt *benignæ*. *Diarrhœæ atque dyſenteriæ* eodem tempore frequentes quoque fuerunt. Infantes, quos corripiebant, ſi ſuperarunt *nonum diem*, evaſerunt.

Biga

Biga Diſquiſitionum Phyſiologicarum

DE HUMANITATE

ſeu

CUR HOMO SIT,

Qualisque ſit Humanæ Naturæ deſtinatio & indoles

in genere.

AUTORE

Joanne Kanold, M. D. Pr. Vrat. Nat. Curioſ.
Dexippo.

Perilluſtri atq; Magnifico

DN. PRÆSIDI.

Magnificis atq; Excellentiſſimis

DN. DN. ADJUNCTIS:

Reliquisq; Excellentiſſimis

DN. DN. COLLEGIS

Acad. Leopold. Carolin. Nat. Curioſorum,
Viris Dignitatum, Meritorum, Famæ gravitate undique celeberrimis,

Patronis, Fautoribus & Collegis

Qualicunque officiorum promptitudine devenerandis.

Perilluſtris atq; Magnifice Domine Præſes,
Magnifici atq; Excellentiſſimi Domini,
Domini Adjuncti & Collegæ!

EX quo benevolo Magnif. atque Excellentiſſ. D. D. A. N. C. Adjuncti & Collegarum, qui ſunt Vratislaviæ, juxta certum numerum ſpeciali Cæſarea gratia beatorum, conſenſu inopinatus Collegio Perilluſtri adſcitus, & ſolenni Perilluſtris Dn. Præſidis Diplomate confirmatus fui, nil antiquius habui, quam hunc, quem me hactenus neutiquam ſatis promeruiſſe credidi, Honorem qualibuscunque meis conaminibus, ut mereri videar, ſtudere. Licet enim diſtrahar non parum Collectionis Eventuum Phyſico-medicorum (Sammlung von Natur- und Kunſt-Geſchichten, quorum jam octavus ſub prelo ſudat Tomus,) à me cœptæ, & hucusque continuatæ, continuandæque cum Deo, & ſi Fata alia non impediant, Labore: Tamen hunc, ſi modo fragilis mea valetudo patiatur, non ſatis fore profiteor, qui ſymbolum Perilluſtri Collegio, Cæſarea gratia foto, Principum clementia beato, toto orbe celebratiſſimo, utilitate incomparabili, ſpe perennitatis deſideratiſſimo, deditiſſime conferendum impediat. Primitias autem dum offero, VIRI PERILLUSTRIS, MAGNIFICI, EXCELLENTISSIMI, has non alias, quam, quia non tantum cujusvis, ſed præc. Medici intereſſe puto, quid ſit proprie & genericè illud, circa quod quotidie verſatur, de homine, ejusque deſtinatione eſſe, ſimulque vobis, limatiſſimi Judicii viris, ut quam bene vel male arduum hoc, ſed neceſſarium tractaverim negotium, judicetis, adſcribere ſuſtinui. Cujus, ſi eſt, protervíæ me ex affectus, quo in vos, PATRONI & FAUTORES æſtumatiſſimi, teneor, calcare excuſatum haberi, facile ex Veſtra, in disquirendis rebus Medico-Phyſicis quibuscunque Studioſiſſimorum, Benignitate & Intentione præſumo. Si quid eſt, quo lapſu me gravi fuiſſe obſervetis, monere, aut ſi quid eſt, quod a perverſis perverti notetis, tueri me ut gratioſe velitis, obnixiſſime contendo. Interim non minus gratulabundum me de veſtra celebratiſſima ſocietate, quam ad officiorum genera qualiacunque, quorum potis ſum, paratiſſimum credatis, utpote qui pro honore mihi duco inſigni, quod dignus habear, qualitercunque Veſtrum

Perilluſtris atq; Magnifice Domine Præſes,
Magnifici atq; Excellentiſſimi Domini
Domini Adjuncti & Collegæ

Dab. Vratislaviæ d. 17. Apr. 1720.

Cultor devotiſſimus

Joh. Kanold. Dr.

Diſquiſitio I.

Cur Homo ſit?

i. e.

De Fine ſ. Deſtinatione Hominis in genere.

§. 1.

QUot ſint in omni hac Rerum Univerſitate Creatorum ſumma genera, non difficile hactenus viſum fuit determinare; ſiquidem præter *Spiritus* & *Corpora*, nihil eſſe, quod tertii generis claſſem commodè conſtituat, Philoſophorum ſemper ſolenniſſima fuit ſententia.

§. 2.

Non vacat, vel in Diſtinctionis hujus, vel in Diſtinctorum prolixius inquirere, *Veritatem* & *Naturam*. Licet, quæ afficere quodammodo poſſint communem opinionem, non planè deſint, ſi non crudæ negationis, tamen modeſti Examinis Argumenta.

§. 3.

Id ſolum in meam rem, præfationis loco, ediſſerere conceſſum erit, Hominem Creatorum mundanorum nobiliſſimum, ſi ullibi, hìc ſane *Macrocoſmi* ſiſtere Imaginem & ſimulacrum; cum adeſſe in eo *Spiritum*, h. e. Principium per ſe Agens ſ. Movens; & adeſſe *Corpus*, h. e. Subjectum ſimpliciſſimè patiens; adeſſe verò etiam aliud quiddam *Medium*, quod nec eſt Principium movens primum, nec eſt ſubjectum crudè patiens, ſed tamen natura Activum, utriquè, Spiritui & Corpori, perfectè par, *Motum* ſcilicet, nemo facile negaverit.

§. 4.

Homini viſibili ineſſe *Aliquid*, quod non eſt Corpus, & quod etiam a corpore abeſſe poteſt, ſed dum abeſt, efficiat, ut corpus, quod antea fuit, poſthac eſſe funditus deſinat; vice verſa dum in corpore eſt, huic id præſtet, quod nec habet per ſe, nec vi propria efficere poteſt, Corpus; i. e. quod in corpore & per illud, *ex ſe*, *libere* ſecundum normam quandam mentalem, in ordine, gradu, Duratione *convenienter*, juxta organorum aptitudinem *proportionatè*, ad certum finem, longiſſime ſæpe abſentem, *efficaciter*, citra etiam Cauſæ materialis cogentem impulſum phyſicum, vel ullum vel ſufficientem, undique *rationaliter*, ſi non abſolutè, tamen *humano labili more*, *agat*, Corpusque juxta ipſius diſpoſitionem organicam actuet, ſimulque, ut exiſtere poſſit, *conſervet*, in propatulo eſt.

§. 5. Ad-

§. 5.

Adeſſe verò etiam *Corpus*, craſſiſſime materiale, artificioſiſſime quidem tum in ſui ipſius domeſticos, tum præc. alterius cujusdam Agentis externos uſus *fabrefactum*, ita quidem, ut tractandis qualicunque modo rebus acceſſibilibus omnibus varie *appropriatum* ſit, *erecto* ſui & perpendiculari præcipue uſui aptatum; Interim *per ſe* tum in hanc ſui ſtructuram *coaleſcere* nequaquam valens, tum poſthac in hac etiam ſtructura quantumcunque perfecta *plane iners*, & *Motuum* organicorum ſponte ſua excitandorum, *impos:* ex ſui quaquaverſum materiali mixtione & conſtitutione *abſolute & citiſſime corruptibile*, funditusque colliquabile, adeoque ſui ipſius *durabilitati* tantæ, quanta ordinarie obſervatur, *ex ſe neutiquam par*, ſed Exiſtentiæ & Integritatis ſuæ Conſervationem *ab alio* ſimpliciter exſpectans *actu* & *Agente*, *quo abſente*, corpus ita ſibi ſoli relictum, juxta iſtam propriam materialem ſui Diſpoſitionem, ſtatim funditus *collabi*, & in mixtione æque ac ſtructura *deſtrui*, inevitabiliter opus habeat, æquali certitudine puto eſſe in aprico.

§. 6.

Hominis ergo non *a Corpore*, tanquam Inſtrumento, & per ſe ignaviſſimo Ente, ſed certè *ab Agente*, quod ſolum dat eſſe, dat operari, dat durare Corpori, petenda eſt primario Definitio, quod nempe, *Homo ſit Anima rationalis, non ex eſſentiali ſui neceſſitate, ſed vi ſolius Deſtinationis divinæ in hoc mundo ſola corpori organico impoſita, ut per illud Rerum externarum ſucceſſivarum, apprehenſibilium quarumcunque multiplices Incurſus, & tum abſolutas, tum ad ſuum corpus habitudines, juxta Temporis ſucceſſus, percipiat, comparet, dijudicet, corpusque ſuum juxta Rationis & Ratiocinationis Excellentiam, inter res creatas corporeas diverſimode actuet, illudque tanquam Inſtrumentum ſuum, conſervet ſimul & per hoc ſui ſimile producat; ad agnoſcendum & acquirendum Numinis Creatoris Amorem ineffabilem.* Cui Definitioni *ſcriptura* ipſa velificari videtur, dum poſt formatum ex Gleba Terræ humanum Corpus, ſimulac Anima actuans inerti huic inſufflata eſſet Structo, factum eſſe dicit Hominem *Animam viventem* ſ. vivificantem, Agentem, verbo Rationalem. In quem ſenſum Germanicum Menſch, à τὸ *Mens* Latino, quod evidendi ſenſu Animam rationalem & ratiocinantem denotat, dictum & productum eſſe Nonnullis non abſurde videtur.

§. 7.

Datur itaque *aliquid*, quod per ſe quidem eſt Ens, ſed nondum Homo;

mo; corpori vero organico inditum, efficit tandem id, quod dicitur *Homo.* Datur etiam *aliud quid*, quod undiquaque, etiam in ſingulis ſtructi particulis, nil niſi eſt *Inſtrumentum*, Actorem, cujus eſt Inſtrumentum, indiſpenſabiliter præſupponens, quo actuante, *Corpus* exiſtit *vivum*, cum alias eſſet non niſi abſolute mortuum. Sed hæc dum in mundo hoc ſaltem primo & primario vigere debeat unio Animæ cum corpore, ſi audacter aliquid quærere licitum ſit, Ingenium exercere poſſet quæſtio: *Qua Neceſſitate, quo reſpectu & Fine, poſt Entia Intelligentia Extramundana alia, Homo ita & non aliter creatus, i. e. Anima humana, tanquam ſpiritus, corporeo huic Domicilio incluſa ſit?* Et quidni liceat? cum in DEI, Creatoris ſapientiſſimi, Scopos, Humanitatisque noſtræ cauſas, intra Religioſitatis cancellos, inquirere, crimen haud eſſe poſſit. In hac itaque rimanda Quæſtione, ſi *a corpore* rem primario determinare fas eſſet, in proclivi foret reſpondere, Corpus, tanquam Ens plane iners, & ad ſpontaneos motus inhabile, neceſſario exegiſſe, in ſui ſubſiſtentiam & uſum, Principium Agens, i. e. Animam, qua actuante poſſit eſſe, quod eſt, i. e. vivere & actuari. At vero nova hinc ſtatim Curioſitatem provocaret quæſtio: *Qua neceſſitate & quo fine Corpus ita, & non aliter efformari, Animaque dari debuerit?* Ibi, ſi reſponſio præcipitetur, ſtatim forte ea per circulum rediret ad Animam, quod ita ſcilicet factum ſit propter Animam, & quod Anima in hac vita abſolutiſſime indigeat corpore. Licet enim in ſpecie vix dici poſſit, Animæ Eſſentiam, ex formali quadam ſui neceſſitate, tale requiſiviſſe corpus, & non aliud; redeatque ejus, (Eſſentiæ) reſpectu, in genere facti ratio unice ad abſolutiſſimam & liberrimam Dei voluntatem, qui pro ſpiritu, qualis eſt anima, aliud quodcunque Corpus conſtituere potuerit, eodem jure, quo conſtituit humanum: nihilominus tamen, in genere, dici omnino poteſt, Corporis quaquaverſum Exiſtentiam & ſtructuram nulli alii, niſi ſoli Animæ ſervitio dicatam eſſe atque traditam; & vice verſa, Animam, dum in hoc mundo corporeo exiſtere debet, Corpore in genere tali, quale jam eſt, ſimpliciter indiguiſſe, quippe ſine hoc aliquid efficere in hac vita phyſice poſſe Animam, probari non poteſt. Interim cum generalius hæc ita reſpondeantur, ſtatim ſubdit Curioſitas Quæſtionem: *Cur ita? Cur, & quo neceſſitatis reſpectu Homo talis, ut in hac vita eſt, ex Corpore & Anima conſtare & proſtare debuit, & non aliter? in quem finem creaſſe putandus eſt DEus ſpiritus quosdam, quos corpori alicui & tali, ut eſt humanum, alligavit, quique in hoc mundo nil niſi in & ex corpore poſſint?*

§. 8.

Hic (ſi ſpecialius balbutire liceat,) non minimum rationis dandæ pondus recidere videtur *in ipſum Corpus.* Cum ſi DEus, propter ſe ipſum, Entia Intelligentia quæcunque creaſſe ſtatuendus ſit, ibi ſive ſpiritus extramundani ſoli, ſive ſimul Animæ mundanæ, etiam ſine Corpore (uti poſt mortem,) ſufficere Ipſi facile potuiſſe videntur, etiam citra corporis neceſſarium acceſſum; eo quidem modo, quo ſatis fuerit DEO pro ſe, etiam ſi plane nihil creare ſuſceperit, nihil præter ſe eſſe. Dum ergo, præter ſpiritus ſupra mundanos, ipſi placuerit Corpus addere certæ ſpirituum claſſi, non abſona plane videtur Conjectura, Hominem ita, uti jam eſt, *in reſpectu ad Corpus* conditum & combinatum fuiſſe. Et quidni hoc conjicere par ſit, cum aliquod Aſſertioni huic Argumentum ipſe ſuppeditare videatur Creationis ordo; dum *primo loco* humanum fuiſſe efformatum Corpus, cui perfecto, ſecundo loco, inſpiratum fuit Principium activum, vivificando corpori perfectiſſime par, in ſacris aſſeritur. Cui accedit, quod, vi communis opinandi moris, *Fœtui primis fiendi menſibus mortuo*, neque per Jus ſcriptum, neque per Theologiam Humanitas perfecta aut Reſurrectio tribui & adſcribi hactenus ſolita fuerit, licet anima eſſentia ipſi talis inſit, qualis ea etiam poſt centeſimum vitæ annum exit è corpore.

§. 9.

Hoc ipſo tamen, uti fortaſſe videri poſſit, *evincendum haud eſt*, Animam, ut ipſa queat exiſtere, *abſolute & unice indiguiſſe* Corpore, quo ſine exiſtere non potuerit, eadem ſui perfectione, qua exſtitit, ſimulac infuſa ea fuit Corpori perfecte formato. Si enim hoc ſtatuatur, fruſtra eſſet ſperare Exiſtentiam Animæ perfectam *poſt mortem corporis.* At vero Animæ in ſe eadem jure credenda eſt perfectio eſſentialis poſt Corpus, qualis fuit ea in Corpore. Siquidem Corporis uſus Animæ nullam *eſſentialem* largiri palam eſt Conditionem, niſi ſaltem *moralem* & *Theologicam*, i. e. nude reſpectivam aut imputativam. Quodſi vero præter Humanitatis corporeæ illam connexionem & Reſpectum in genere, alia *ſpecialior præcedaneæ*, ante Animam, *Corporis efformationis* primævæ quærenda ſit ratio, eam forte (ſi amplius conjecturare liceat,) in Exhibitione *Normæ atque regulæ*, à Deo præcedenter datæ, quærere & invenire pronum ſit, juxta quam nempe, Animæ Activitatem ſuam ſpiritualem, & non aliter, exercere, licitum eſſe debeat. Anima enim, tanquam Spiritus divinus, ex propria hac ſui indole *plus certè agendi compos*, quam in corpore agit, cum in mundum corporeum dari debuit opus habuiſſe videtur, ut, *præter* inditam ſibi ipſi *mentalem*, divinæ deſtinationis, *legem*,

legem, præparatum prius inveniat ſuum *Inſtrumentum*, quo tanquam apertiſſima Norma, edoceri & intelligi, *primo actus influxu* potuit, quousque ſibi potentiam ſuam ſpiritualem exercere, nec plus, quam Corporis aptitudo & deſtinatio ferat, intendere & tentare, licitum ſit. Siquidem rerum corporearum quarumcunque noſſe habitudinem, naturam & Deſtinationes cum in genere ſit officium Animæ humanæ, naturalis hoc activitatis ſuæ Exercitium Eam *primo omnium loco ad Corpus ſuum* proprium applicare debuiſſe, in ſtatu etiam Integritatis, veriſimillimum apparet, i.e. dum intelligendi & movendi actus in mundum reliquum, qui prius adeſſe debuit, quam cognoſceretur, exercere debuit Anima, illos, ante omnem activitatis hujus ad externa effluxum, prius in proprium corpus, quod æquali jure præſto etiam eſſe prius debuit, quam actuaretur, intendere debuiſſe, probabile exiſtit. Imò verò non abſurdum eſſe puto, hanc prægreſſam Corporis Formationem, altero loco & *in ſpecie*, ſtatuere *in futuræ Generationis aliqua efficacia*; hoc quidem ſenſu, ut, cum Anima appareat in hoc mundo circa res corporeas nil niſi ex ſenſu, Idea & comparatione inſtituta agere poſſe, illa, Corpori, tanquam *Ideæ*, divinitus primum paratæ & perfectæ, immiſſa, huic ipſi ita efficaciſſime *aſſueſcere* debuerit, ut poſthac ſeipſam cum corpore, per longiſſimos Generationum ſucceſſus, *intrinſeca & ſolitaria* poſthac quaſi virtute propagatura, primarium huncce, habendi & exſtruendi ſimile Corpus, habitum & activitatem, impreſſione hac efficaciſſima & completa, nacta fuerit, magis, quam alterius alicujus cujuſcunque actus, ex corpore formato demum poſthac ſenſim addiſcendam aut acquirendam Ideam.

§. 10.

An vero (ut hoc inſeram,) *Animæ*, tanquam *Spiritus*, *Eſſentia*, qua talis, *inferior* multum habenda ſit *Eſſentiæ reliquorum ſpirituum incorporeorum*, ideo quod corpori in mundo alligata ſit, dubitari forte poſſit. Licet autem in re tam ſublimi noſtræ animali Rationi in hac vita parum certi ſcire datum ſit, Deique opera quam maxime ex ſenſu & Fide dijudicari debeant: tamen cum nec ſcripturæ, Animæ humanæ in hoc corporis ergaſtulo *ſpiritualitatem*, perfectamque, ſui ſpiritualem Exiſtentiam, extra corpus, poſt mortem, non deneganti, imò verò aliquando eidem in futura Felicitate ἰσαγγελίαν, i.e. ſimilitudinem aut Identitatem Angelorum adſcribenti, contrarium videatur, comparare mente Animæ etiam in hac vita Conditionem eſſentialem, cum eadem reliquorum quorumcunque ſpirituum; proinde Religionis violatæ vix reus putandus ero, ſi nec in hac vita Animæ humanæ deteriorem multo ſ. vilio-

rem eſſe *in ſe Eſſentiam*, quam ſpirituum creatorum aliorum, corporis expertium vel impotentium, conjiciam: ſiquidem nec Corpus ipſum, nec quodcunque, vi corporis, in animam redundare poteſt, ejusdem aliquid infert Eſſentiæ vel detrahit; adeoque *extra voluntatis Deſtinationisque Divinæ* normam atque ordinem, vix dari poſſe puto cauſam, quæ in utroque ſpiritu magnam Eſſentiæ diverſitatem ſufficienter demonſtret. Sed hæc obiter.

§. 11.

Dixi paulo ante, *cauſam hominis*, ita, uti eſt, creati, reſpicere non minima ſui parte *Corpus ipſum*: non quaſi hinc Corpus primaria & nobiliſſima hominis pars haberi mereatur, qua dignitate omnino, præ Corpore gaudet Anima, jure tum *operationis eſſentialis*, tum *æſtimationis & promiſſionis divinæ*, nobilitatem Corporis longiſſime poſt ſe relinquens. Sed dum Anima per ſe, etiam ſine corpore, exiſtere, Deique amore, ſummaque ſui felicitate perfectè frui poſſe, Chriſtiana fide rectè credatur; ſimul verò eadem in hoc mundo, ad certum aliquem Finem, corpori alligata ſtatuenda ſit; proinde hujus ſuæ combinationis neceſſitatem & cauſam, *non ex ſe*, dum per ſe ſubſiſtere poteſt, ſed ſane *ex ipſo Corpore*, quod adeſſe ſane conveniens erat, ubi Homo creari debebat, habere probabile exiſtit. Et ut clarius eloquar, quod ſentio, nil frivole ad quæſtionem illam reſpondiſſe me perſuadeor, ſi dixero, *factum ita eſſe Hominem*, *quia creatus fuit univerſus hic mundus corporeus.* Quid ita, dicis? ſic habe:

§. 12.

Mundi hujus quaquaverſum viſibilis ſ. ſenſibilis, ementiſſima videtur eſſe conditio, *mutare & mutari*, h. e. per innumerabilia indeſinenter Fientia, & per varias, ſed concinnas, fientium rerum viciſſitudines, adeoque *Temporis* ſucceſſus longiſſimos, DEI actuantis principaliſſimi exhibere Actiones & Directiones, Potentiam & Amorem. Quatenus enim de DEI Creatoris, in mundi intelligibilis cujuscunque productione, *ſcopo* (citra profanæ opinionis crimen,) præſumere liberum eſt, fuiſſe illum *Bonitate* & *Amore* præcipuè *innoteſcere*, veriſimillimum apparet. Is itaque, DEUS, ante rerum initia, cum eſſet non niſi ſolus, Ens unum & unicum, *cognoſci*, a nemine poterat. Cum ergo liberè vellet ut cognoſcatur, neceſſe erat, ut *crearet*, quibus innoteſcere poſſit. Cognoſci verò non niſi ab *Intelligentibus* poterat; unde creare ſuſcepit. Dum porro innoteſcere *Bonitatis & Amoris Effluxu* voluit DEUS, cognoſcendum ſe exhibere ſine dubio voluit, tum *quatenus in ſe eſt* bonus & amans, ſemper idem, tum *quatenus perenniter agit bene*, per

per Facta innumera diverſimode, ſed *ſucceſſivè* cumulanda. Creavit ergo *Entia Intelligentia*, *duplicis*, ut apparet, *ordinis* & *ſtatus*, *Alia*, quæ *intuitivè*, DEum, ut in ſe eſt; *Alia*, quæ *contemplativè* & *comparativè*, eundem per Acta, perenniter & ſucceſſive fientia, bonum & amabundum cognoſcerent. *Illorum*, cum tempore nullo egeat, cognitio eſt *ſimultanea*, perfecta, qualis fere eſt, proximè Intuentis rem perſpectiva cognitio: *Horum* vero cum collectiva, comparativa, concluſiva, adeoque ſucceſſiva debeat eſſe, *Tempore* opus habuit, Cognitio, qualis fere eſt Quærentis ambulando de loco in locum, de parte ad partem, de re ad rem. *Tempus* porro cum eſt menſura ſucceſſus & durationis *Motus* de Termino ad terminum, ſ. potius de puncto ad punctum; Motus autem inevitabiliter præſupponat *res fientes*, i. e. *ſucceſſive notas & mobiles*; quod ipſum de nulla alia re, quam de *materia* & *corpore* prædicari poteſt; ſiquidem Motus, eſſe ſine Recipiente, aut corpore, concipi vel credi non poteſt: ſequitur hinc in Cognituro requiri Eſſentiæ & conſiſtentiæ ſuæ talem *Aptitudinem*, quæ *affici* poſſit *Materiis*, ſucceſſive ſ. in tempore motis, i. e. ut habeat pariter *Corpus*. Aptitudinis hujus corporeæ, in reſpectu & connexione ad ſubſequam cognitionem, prima debet eſſe conditio, *apprehendere materiæ motæ indolem*, quod fit *ſenſu*: Senſus requirit *Dijudicationem*, quæ fit *Ratione & Ratiocinatione*; quibus ipſis tandem abſolvitur *Intellectus animalis*. Hunc ultimato ſequitur *Affectus*, *Voluntas*, & *Motus animales*: ita dicti voluntarii: quibus ipſis tandem Homo ſ. Anima ex corpore rationalis & intelligens, poſt corporearum conditionum, undiquaque concinniſſimarum, & *Dei Bonitatem* & *amorem* undique loquentium, temporariam & ſucceſſivam conſiderationem & uſum, redire poteſt eo, quo exiit, nempe ad *Amorem DEI Creatoris reciprocum*.

§. 13.

Hac quidem ratione palam eſſe puto, hominem naturaliter conſideratum, ut poſſit eſſe & converſari inter res corporeas, ſuccedentes & concinnè mutabiles, poſt partem ſui rationalem ſ. ſpiritualem, i. e. *Animam*, opus habuiſſe Conſtitutione & Aptitudine congenere, *corporea*; i. e. ut ſpiritus, vi divinæ Voluntatis, mundo huic corporeo dicati, habeant *Corpora propria*, quæ affici poſſint Conditionibus rerum corporeis. Adeo ut manifeſtum hac connexione evadat, in hos fines *ſoli ſpiritui animali conceſſum eſſe*, *eſſe & agere in corpore*. De *aliis autem ſpiritibus* vix evidenter ſatis probabile exiſtit, eos tali propria & libera virtute, cum corporibus congredi, eſſe præditos; cum ſolum hæc

domeſtica ſit ſpiritus humani, eique *ſoli*, vi divini ordinis & voluntatis abſoluta, propria *Energia*, ab aliis ſpiritibus omnibus aliena.

Diſquiſitio II.

Cur Homo ſit?

ſive

De Fine & Deſtinatione Corporis, in ſpecie.

§. 1.

Corpus ergo, ut præcedente Diſquiſitione declarare allaboravi, cum habere debuit Humanus ſpiritus ſ. Anima, citra quod mundanis corporeis Rebus ineſſe efficaciter vix potuerit; prono hinc ſubit pede Quæſtio: *In quonam in ſpecie conſiſtat iſthac Aptitudo Corporis, Mundo huic ſenſibili ſubordinata, & quænam ſint & quot Aptitudinum harum Corporearum eminentiſſimæ Claſſes & ſpecies, juxta quarum συνεργίαν Anima rebus corporeis externis uti convenienter poſſit?*

§. 2.

Ad formandum in hac re diſtinctum Conceptum, diſquirendum ante omnia venit, *quot & quibusnam præcipue activitatum corporalium ſpeciebus Anima in hac vita actu polleat & pollere debeat?* Ubi *tres* horum actuum ſummariæ conſtituendæ ſunt Claſſes, 1.) Activitas *circa Externa* qualiacunque, per actus rationales & voluntarios: 2.) Activitas *circa proprium corpus*, per motus vitales: 3.) Activitas *circa ſpeciem conſervandam*, per Actum generationis. Et ecce! fundantur hæ ipſæ in explicita Divina Deſtinatione, tanquam Lege, ſub ipſa Creatione, etiam in ſtatu Paradiſiaco Humanitati promulgata. Ita enim cum creaſſet DEUS Hominem, *Primò* omnium apparet non ſolum *intendiſſe*, Geneſ. 1. v. 26. Sed *actu indixiſſe Corporis actuationem* ad & juxta res externas qualescunque, tum per *Senſus*, *rationem* & *ratiocinationem*, tum per *Loquelam*, tum per *Actiones Membrorum voluntarias* quascunque, Geneſ. 1. v. 28. 29. 30. c. 2. v. 15. 19. 20. 2.) *Curam* & *Conſervationem Corporis proprii*, Geneſ. 1. v. 29. c. 2. v. 16. 3.) *Propagationem ſpeciei*, Geneſ. 2. v. 15. Et his iisdem ſingulis Deſtinationibus, DEum etiam *maledixiſſe* poſt Lapſum, pariter ex ſacris manifeſtum eſt, & 1.) quidem *Rationalibus voluntariisque actibus*, Geneſ. 3. v. 17. 19. 2.) *Vitalibus*, Geneſ. 3. v. 18. 19. 3.) *Propagativis*, Geneſ. 3. v. 16. His itaque ſummis Activitatis humanæ generibus

bus univerſa Humanitatis, ut in hoc mundo, & erga hunc Mundum eſt, abſolvitur & abſolvi debet Conſtitutio.

§. 3.

Pro hiſce vero explendis Activitatis humanæ Intentionibus quid, quæſo, involvitur aliud, quam requiri & præditum eſſe *Aptitudinibus corporeis*, quæ perficiendis iſtis actibus adæquate ſufficiant. At vero requiruntur indiſpenſabiliter *in priores ſcopos* partim *ſenſoria*, partim *membra;* ſimul vero etiam, pro *Conſervatione* ipſius corporis Organa ſpecialia, mechanicæ præc. ſtructuræ & diſpoſitionis, i. e. *viſcera :* Pro *generandi* tandem potentia, cum quodlibet Corpus progenerandum pariter habere corpus, habere Animam debeat, opus eſt pollere Progenerantes, *ſuppeditandi Animam* æque ac *materiam pro Corpore*, ab Anima formando per organa certa, *Virtute propria.*

§. 4.

In PRIMA *Activitatis corporeæ claſſe*, cum Reactionem quandam perpetuam inter res corporeas externas, & inter corpus humanum intercedere opus ſit, quæ neceſſario fieri debet mediante *Motu*, ibi primo loco inquirere non ſupervacaneum foret: *quot motuum modis externæ res ſ. corpora incurrere ſoleant in Corpus animale humanum ? & an hoc etiam appropriatum ſit hiſce Incurſibus ſingulis ?* Ad *prius* non ita difficile eſt reſpondere, id fieri præc. per ſumma illa univerſalium, qui in mundo corporeo quaquaverſum vigent, Motuum genera, *Motum* ſcil. *Caloris*, *Elateris*, *Ponderis*, *& Luminis ;* quibus ipſis reliquæ omnes motuum ſubdiviſorum ſpecies recte ſubordinandæ ſunt. Sed cum non placeat, hos ipſos Motus ſpecialius proſequi, ſiquidem Phyſicas ſpecialiter iſti ſpectent Conſiderationes ; ſolum hoc in rem noſtram, & ad ultimum quæſtionis momentum addere conveniens erit, *congenerem illis & proportionatam* eſſe debere Diſpoſitionem Corporis humani, ad illos ſufficienter apprehendendos & tractandos. Sed ecce! quam concinne efformata & diſpoſita ſunt *Senſoria*, comprehendendis Corporum motibus ſingulis exquiſite ſufficientia, pro *Luminoſis*, *Viſus ;* pro *calidis, frigidis, mollibus, gravibus, levibus, denſis, glabris, &c. Tactus ille craſſior ;* cui reliquæ ſenſuum ſpecies, tanquam tactibilium corporearum. Qualitatum per minima Perceptiones, *Olfactus*, *Guſtus* & *Auditus* convenientiſſime, & ſufficienter ſubordinatæ, ea fini, *tum* ut minutiſſimorum Corpuſculorum Actus, quæ ſingulatim craſſa luminoſa & tactibili qualitate non pollent, præcipue propter efficaciam eorum ad corpus humanum, obſervari poſſint ; *tum* ut congredientium ſ. colliſorum ſolidorum, aut aliorum, fluidorum etiam, vehementer commotorum, Cor-

porum

porum Motus, ſi quam maxime etiam nec videri, nec palpari poſſint, *eminus* deprehendi & dijudicari poſſint. Quam concinne porro *Membra ſ. Artus*, Artuumque agilitates ſufficiant tractandis, admovendis, removendis, rebus corporeis, modo tractibilibus, quibuscunque, cuilibet credo eſſe manifeſtum.

§. 5.

Interim Corpus hoc, ut ſit ita convenienter *ſenſile* & *agile*, varias expoſcit *conditiones*, & materiales proprietates; & quidem 1.) dum quaquaverſum corporeis Incurſibus patere debet, *undiquaque ſenſibile*, i. e. Motibus etiam ſubtiliſſimis *per totum* alterabile ſit neceſſe eſt: 2.) Huic effectui ſubeundo, nulla melius quadrat Structura, quam *ſubtiliter ſexta*: 3.) Cum juxta ſenſum & rationem diverſimode, & ſæpiſſime quantopere agiliter moveri debeat, *mobile undiquaque* ſit oportet: 4.) Mobilitas hæc propter hanc Texturæ & Mobilitatis neceſſitatem, *mollitiem & Flexilitatem*, *tenacem*, tamen, requirit: Sed ſimul 5.) *Fundamento hinc inde firmo & duro* ſuffultam, partim ne ob mollitiem cito collabaſcat, partim ut ponderoſis tractandis ſufficiat. 6.) Mollities hæc & Flexilitas, cum ſit requiſitum corporis talis, quod ex minutiſſimo puncto in grande Structum ſenſim excreſcere debet, pro hoc ſui accremento *Humiditatis multa* & diverſæ partim materia, partim vehiculo indiget: 7.) Interim his reſpectibus *Mixtionem* ſui neutiquam firmam, metallicam, aut vegetabilem, ſed *laxam* undique requirens: 8.) Humiditas hæc cum in ſtruendo & ſtructo corpore *non phyſice imbibitoria*, ſed *mechanice ad- & trans-notoria* eſſe debeat, requirit partim *organa mechanice impulſoria*, partim *conſiſtentiam* corporis undique *poroſam*, transmiſſoriam: 9.) Organa hæc non minus ac artus externi, pro vario & ſubordinato ſui ſcopo, *diverſimode configurata*, *ſubordinata* eſſe debent: 10.) Omnia hæc, cum juxta temporis longos ſucceſſus actuari debeant, hujus ſuæ Integritatis *durabilitate diuturna* opus habent imo fruuntur. Sic adeſt Corpus ſtructum, ſenſile, agile, loco-mobile, molle, flexile, fundamento tamen duro innixum, ſed undique humectum, prorſum, laxe-mixtum, organisque ſubſidialibus undique concinne diſtinctum, durabilitatis ſimul egens diuturnæ & ordinarie compos. Quibus ipſis conditionibus ſatis eſſe poteſt corpori, pro actibus Animæ ſentientis, ratiocinantis, moventis temporariis, juxta primam ſuæ in hoc mundo neceſſariæ Activitatis claſſem, ſuſtinendis.

§. 6.

At vero (quod ALTERAM *activitatis humanæ*, corporis domeſticæ oeconomiæ debitæ, *Claſſem* attinet,) dum eſt in Orbe univerſaliter

motus,

motus, *quaquaverſum perpetuus*, non ſolum in maximis, *integralibus* dictis, partibus, ſed in minutiſſimis etiam atomis, *integrantibus*, per ſingulas individualiter, ita quidem, ut ſingula hæc Corpuſcula, ſi vel libere vagentur, vel laxius alicubi cohæreant, motu vario facillime *afficiantur*, nexuque leviore *dejiciantur;* hoc ipſum tanto facilius procedet, non ſolum ubi *minus firma* eſt æqualiter in grandi aliquo humido-molli corpore *Cohæſio & coadunatio* harum particularum, ſed ubi *intrinſecæ mobiliſſimæ particulæ*, tanquam diffundendæ reliquæ diſſolutionis efficaciſſimum Inſtrumentum, jamdum undique in magna copia *interjecta* præſto ſunt. Eſt vero Maſſa talis, infide cohærens, quam maxime illa, cujus *mixtioni terreo-mucido-pinguedinoſæ*, *multa aquoſitas* interſeritur, cujus interactione perpetua, ſi nihil aliud, illa velociſſime & funditus diſſolvitur, i. e. in *putredinem abit. Tali* cum undiquaque *Corpus humanum* præditum ſit, & eſſe debeat *mixtione*; vi hujus *pro ſe & ex ſua materiali diſpoſitione* illud præcipiti expoſitum eſt *exitio.* At vero dum *hoc* pro Animæ actuantis uſibus per longos temporis ſucceſſus *integrum* & *incolume* exiſtere, i. e. vivere & ſanum eſſe *debeat*, dum *per ſe & ex ſe* hoc præſtare neutiquam valet, *aliunde* exſpectet neceſſe eſt *ſui Conſervationem.* Cui vero, amabo, ſecundum omnem judicandi & dijudicandi ἀκρίβειαν, hæc eadem melius, verius, & proximius tribuenda eſt, quam *Agenti illi*, cujus ſolius gratia Corpus *exiſtit*, & cui ſoli, & unice etiam illud *inſervit*; quodque reciproce quin conſervatrice ſcientia & potentia perfectiſſime, aut minus quam corporis & quarumcunque corporis partium multipliciter actuatrice polleat, nullo unquam Rationis aut Experientiæ argumento evinci poterit.

§. 7.

Conſervet ergo Anima vi propria ſuum corpus, tanquam Inſtrumentum ſuum in hoc mundo indiſpenſabile. Sed *quomodo conſervet* ? an ignoto & incomprehenſibili aliquo *Spirituali*, aut *balſamico* modo, ὡς Θεὸς ἀπὸ μηχανῆς ? nequaquam, ſed apertiſſima, planiſſima, ſimpliciſſima tamen recta, conſtanti, ordinata & ſucceſſiva *materiali methodo*, per machinas nempe corporeas, aptiſſime in *organicam directionem*, & ad obtinendum ſcopum præfixum diſpoſitas, & appropriatas licet *per ſe* plane ſegnes & organice-immobiles, ſimul vero motibus univerſalibus quibuscunque, ratione ſpecialis directionis contranitentes, ſine ullo intercurrente alio medio niſi ſolum & unice *motu*, Animæ, tanquam Agenti, & Corpori tanquam Recipienti, *Eſſentia & Indole* perfectiſſime pari.

§. 8.

Cum ergo Conſervatio hæc mechanico-organica generice perficienda ſit

da ſit *motu*, *mobiles* ſint & hic partes inſtrumentales quæcunque neceſſe eſt. Cum Motus hic conſervatorius vigere debeat in Corpore *humido-molli*, *Mechaniſmi* certè Indoles recidet quammaximè ad *Motum Fluidorum*, *æqualiter Corpus humectatorium*. Quo ipſo ſimul cum ex univerſa illa Corporis maſſa aliqua ſemper ex mixtione *ſecedant*, imo ſecedere debeant, quæ partim ſpecialibus *uſibus* debentur, partim *contagii inſtar* labem aliquam, præc. diſſolutoriam nocivam, repente in corpore protrahant & diffundant, tum *ſeparanda*, tum *colligenda*, tum *educenda* hæc miaſmata erunt.

§. 9.

Opus ergo eſt I. *Motu Fluidorum*, *ordinatè & convenienter progreſſivo*. Pro hoc perficiendo 1.) opus eſt *organo* quodam ſ. machina, motum hunc Fluidorum mechanica quadam proportione primo & efficaciter *impellente*; quale eſt *Cor*: 2.) Sed *Motus ipſe* qualis quæſo accommodatior in hos fines excogitari poſſet alius, quam *ejaculatorius*; qualis fit *actu cordis pulſorio*: 3.) Ejaculatio Fluidorum, ex uno aliquo puncto, per medium denſum, in diſſitas partes, ſingulis injectionibus æqualiter nunquam peragi poteſt, niſi per *intermedios tubulos*, quaquaverſum diſtributos, hinc adſunt *Arteriæ*, ex una in plures, de majoribus in minores ſenſim terminantes: 4.) Ejaculatos ita ex Corde in arterias humores, *effundi* neceſſe eſt in ipſas partes, quæ hinc ubique *poroſæ* eſſe debent, ut undique ſunt in corpore: 5.) Sed abhinc unde *redeant* in cor? *reprimantur*; quod fit *Motu Tonico*: 6.) Aſt quomodo? per alia conſimilia *Vaſa* & *Tubulos*; quod fit in *venis*, per quas Humores, poſt officium humectationis, ſeparationisque exſolutum, ordinate & ſenſim revehuntur ad primum illum ſui motorem, Cor. Sic proſtat, ſic viget indeſinenter in corpore vivo *Motus humorum progreſſivus ſ. circulatorius*.

§. 10.

Cum porro neceſſarium ſit, ut partim ex iſta Humorum, imo interdum ipſius corporis, maſſa, quædam *activè* ſeparari & eligi debeant, partim quædam indeſinenter *paſſivè* ſecedant, & elabantur, opus certè eſt II. *Separatione*, *Aſſervatione*, *Ejectione*. Dum ergo primario ſeparatio requiritur, 1.) quæ, quæſo, aptior in corpore molliter texto excogitari poſſit ſeparationis *methodus*, quam *cribratoria*, *colatoria*, *filtratoria*, qua ipſa ſubtiliores, nexu ſuo jam ſolutæ, & hinc inde noxiæ portiones, à craſſioribus, utilibus, aut ſegnibus ſecernantur, transcolentur & ſecludantur: ſed 2.) adſunt *Secernicula*, *Filtra*, *Colatoria*? adſunt certe, *viſcera ſecretoria*: 3.) Cumque diverſi ſint & eſſe debeant in corpore humores, *diverſa* etiam ſint neceſſe eſt hæc Colatoria; quod appareat

paret ex *Hepate*, *Renibus*, *Inteſtinis*, *glandulis* aliis, &c. quam maximè etiam *Cute*. 4.) Segregata ita indigent, vel *immediata perpetua Excretione*, vel ſui *ad Tempus Aſſervatione* & collectione, poſthac *ſimultanea Evacuatione*, ita quidem ut quam maximè nocivæ portiones indeſinenter, ſegniores verò collective excludantur; aliquando vero opus etiam eſt *nudâ aſſervatione humorum ſeparatorum utilium*, promptuarii inſtar, quale quid præc. fit in *Lymphæ* œconomia; pro quibus ſingulis ſcopis, ſingula adſunt organa neceſſe eſt; & adſunt certè, *Cutis*, *Inteſtina*, *Veſica*, *Folliculus Fellis*, *Vaſa Lymphatica*, *Teſticuli*, &c.

§. 11.

Humores ita movendi, *natura ſpiſſiuſculi*, magna hoc modo humiditatis portione privati, ſpiſſiores redditi, & ad transpreſſorium & colatorium illum ulterius motum poſthac ineptiores facti, antequam Fluidi reſtitutione voluntaria beentur, & antequam, novo impulſui progreſſivo applicentur, pro mobilitatis ſuæ neceſſaria promotione III. *Intermedia*, *ſubſidiali Conquaſſatione*, *Concuſſione*, *Diſgregatione* egent; quale quid fit in *Pulmonibus*; ex parte etiam in *Liene*, qui tamen ſimul facillimam in abdomine remoram ſubeunti ſanguini copioſiſſimo, receptaculum & diverticulum, quidni etiam Fomentum Ventriculo? præſtare videtur.

§. 12.

At vero cum partim in Corporis perficiendum Incrementum plus, quam pro corporis præſenti menſura neceſſum ſit, humorum, partim motu illo progreſſivo-ſecretorio magna indeſinenter detrahatur corpori, & præc. humoribus pars, ne plane hi iſta detritione ſenſim conſumantur, IV. *Reſtitutione amiſſi* identidem opus habent; quæ fit *Actu Nutritionis*, & ſuccenturiantibus, ſubſidialibus. Pro hac autem perficienda opus eſt, 1.) *Senſu Amiſſi*, qui adeſt in *Fame* & *Siti*: 2.) Cui ſtatim & inevitabiliter complicatur *Concupiſcentia*, quæ eſt *Appetitus*: 3.) Opus eſt *Aſſumptione*, quæ eſt *Cibatio* & *Potatio*; 4.) Opus eſt diverſiſſimorum nutribilium ſ. nutrimentorum *Examine*, quod peragitur *ſenſibus*, præc. *Guſtu*: 5.) Opus eſt prævia craſſiore *præparatione diſcerptoria ſ. comminutione denſorum*, & *ſubactione fermentatoria*, quæ fit ſub *maſticatione* & *immixtione ſalivæ*: 6.) Opus eſt *Immiſſione* craſſæ hujus maſſæ in reſolutionis chylolæ *officinam*, quæ peragitur *Deglutitione*: 7.) Opus eſt ſenſu & Judicio *ſufficientiæ* in cibando, quæ eſt *Satietas*: 8.) Opus eſt *reſolutione fermentatoria* in chylum, quæ fit in *Ventriculo* præcipuè: 9.) Opus eſt *ſeparatione chyloſæ* utilis materiæ à Fecibus, quæ fit in *Inteſtinis* mediante motu *periſtaltico*, pro- & expreſſorio: 10.) Opus eſt *Receptione* & *Diſtribution* chyloſæ maſſæ in ipſum ſanguinem, quæ perficitur

vaſis chyliferis: 11.) Opus porro eſt *Sanguificatione*, quæ præcipuè dependet à *ſanginis motu circulatorio*, & connexa quaſi confermentatione: 12.) Opus tandem eſt *ſcientia ſtruendi corpus* in ſolidum, *notitia loci indigentis*, *cognitione eligendi materias congruas*, opus eſt *voluntate*, actum hunc nutritorium exercendi & perficiendi, opus eſt *ſenſu ſufficientiæ*, ex quo ceſſare debet Agens.

§. 13.

Omnia hæc, dum ſub multiplicibus illis diverſiſſimorum actuum reſpectibus *alternatim* & *ſubordinate* ſuccedere debeant, hac ipſa vero via varias ſubinde & *multiplices mutationes ac noxas* ſuſtinere & poſſint & ſoleant, opus eſt 1.) *Obſervatione & Excubiis*, quas præſtant *ſenſus:* Opus eſt 2.) *Læſionum vel factarum, vel imminentium Evitatione* & *Excuſſione*, quæ peraguntur partim *Affectibus*, partim *Motibus ita dictis morboſis*, nihil aliud, quam motuum vitalium ordinariorum Augmenta & ſpeciales horum ad eundem progreſſus, Secretionis, Excretionis, & Nutritionis finem Directiones, juxta Læſionum æſtimationem, pro Fundamento habentibus, per organa vitalia, his uſibus & Intentionibus conformia, & ut plurimum per ſe, ni impediantur, ſufficientia.

§. 14.

De *TERTIA illa activitatis corporeo-animalis claſſe*, *Progeneratione* nempe, non eſt, ut multa hic adjiciam, cum de ea nil niſi *nudum factum* intelligere nobis datum ſit, quod ſcil. DEUS, qua Creator hominis, *ſui etiam Imaginem* exiſtere voluerit in eo, ut homo hominem legitimè efficeret, ſimulque in Operante utroque, *indiſpenſabiliter* in hunc finem ſimul *neceſſario*, Mare & Fœmina, præter *animalem* quandam *abſconditam efficaciam*, Actum hunc *organicæ corporali aptitudini* & diſpoſitioni alligaverit. Quis enim, qui (citra naturalem illam *Propenſionem*,) tale quid nunquam viderit aut audiverit, tum ex illa activiſſima *Animæ* maris, cum Anima Fœminæ *unione* & *mutua reactione*, tum ex *organicis* utriusque quantumcunque accurate perſpectis, *aptitudinibus*, potuiſſet *vel à priori præſumere*, quod, ſi effici debeat homo, tali opus ſit methodo, talibusque organis, & non aliter; *vel à poſteriori concludere*, ſi adſunt talia Inſtrumenta, indiſpenſabiliter per ea effici debeat homo, & non aliud. Proinde cum parum exquiſitius circa hanc rem nobis noſſe datum ſit, ſupervacaneum eſſe duco verbis inhærere: ſufficiens eſſe credo, Activitatem hanc humanam, inter reliquas, allegasſe, cujus ſaltem veritatem & deſtinationem divinam, ſimul ac organicam phyſicam conſtitutionem & ſtructuram ſcire unicè nobis licitum exiſtit.

§. 15.

§. 15.

Datur ita jam *Corpus ſ. Structum*, *affabre*, *tum ex ſenſoriis & Artubus*, *pro Rerum externarum apprehenſibilium omnium*, *cunctiplici ſubeundo incurſu & tractatione; tum ex viſceribus, pro ſui ipſius conſervatione perficienda; tum ex certis organicis aptitudinibus, pro ſpecie propaganda, ſuper fundamenta firma, & terreo-mucoſo-pinguedinoſis materiis, cum multa aqueo-humida, laxa, mollitie & flexilitate tenaci, in ſpem tamen longæ durationis, & Conſervationis, non ex propria ſui effectrice aptitudine, ſed aliunde juxta hanc exſpectandæ, conformatum, ordinatumque, Animæ actuantis uſui unicè dicatum appropriatumque.*

§. 16.

Hoc modo (ut vela tandem contraham) quid apertius quæſo, conficitur, quam *in genere* quidem, Exiſtentiam & Durationem *Hominis* eſſe, *propter DEI Amorem*, comparatione, per Tempus inſtituta, cognoſcendum & conciliandum: Exiſtentiam verò & Durationem *Corporis* in hoc mundo unicè eſſe *propter res mundanas corporeas quascunque: In ſpecie* vero *Corporis* ſpecialiter *ſtructi* uſum & uſurpationem eſſe *propter Activitatem alterius cujusdam* in hoc orbe *Agentis*, mundanas corporeas res, congeneri mundano corporeo actu cogniturí & tractaturi, adeoque per ſe, tanquam ſpiritus, divina deſtinatione ſpeciali, motus in corpore ciendi & rationis, capacis; quod eſt *Anima:* Quippe quæ 1.) *per corpus hoc*, & non aliter, ſimulque *ſola*, *rebus mundanis corporeis*, activè intereſſe, illud actuare, ex ipſo ſentire, in ipſo ratiocinari, & per illud ipſum rationaliter & voluntariè agere poteſt, in Amoris Divini acquiſitionem: 2.) quæ hoc, ſibi ita neceſſarium Corpus, ſed *fragile*, *in ſui domeſticos uſus*, *perenniter conſervet*, juxta intrinſecam corporis ipſius ſtructi & ordinati *aptitudinem*, à reliquis Corporis, ad uſus externos ſtructi, & ordinati, Deſtinationibus neutiquam alienam aut iis contrariam, ſed concinnè ſubordinatam & correſpondentem: 3.) quæ in & ex corpore *ſui ſimile*, i.e. *Animam corpori organico impoſitam*, producat. Verbo: Corpus humanum tali, quali conſpicuum eſt ſtructura, & *exiſtit* unicè in *Animæ Agentis neceſſitates*, ob rerum mundanarum corporearum uſum; & *inſervit* etiam *ſibi ipſi* in integritatis, animæ neceſſariæ, *conſervationem*, ab illa ipſa exſpectandam, quæ eſt *vita;* & inſervit *univerſæ humanæ ſpeciei*, quam hoc modo eſſe & conſervari, quousque mundus & tempus duraverit, Creatoris ſtatuit ineffabilis AMOR.

Ad

Academiæ Cæſareæ Leopoldino-Carolinæ
Naturæ Curioſorum
Per Illuſtrem Dominum Præſidem, Magnificum Dominum Directorem, Cæteraque incluta Societatis Membra,

προσφώνησις

L. Immanuelis Heinrici Garmanni,
Conſulis & Medici Schneebergenſis.

SI fides iſtis habenda ſermonibus eſſet, qui per traducem incertis paſſim divulgati Auctoribus avitæ fabulam inſcitiæ, non ſine ingenti gentis noſtræ dedecore, jactitarunt; certe Germania noſtra tantis ignorantiæ tenebris immerſa jacuiſſet, ut vix inde eluctari, iſtasque, ſummo-quantumvis ſtudio, diſcutere & propulſare licuerit. Sed facile quidem nos Germani patimur, homines, ſub alio cœlo natos, ita noſtris de rebus exiſtimaſſe, prout ſua quemque animi voluptas aut potius libido traxiſſe videtur. Nolumus jam priora illa poſt Chriſtum natum ſecula in probandi caſtra arceſſere, ubi Majores noſtri, armis alias aſſueti, non minus in literarum elegantiorum ſtudio ingenii nervos explicuerant, licet non ſine magna Reipublicæ literariæ jactura multa generis iſtius monumenta, uti in rebus humanis ſolet contingere, temporum iniquitate ſint intercepta. Ex quo enim profligata ſubinde barbarie, quæ in Monachorum clauſtris latitabat, elegantioribus literis antiquus ſuus honos iterum cœpit conſtare, & Auguſtiſſimorum Imperatorum ſingularis in litteras propenſio & munificentia largis ſtipendiis omnium artium Magiſtros alere hinc inde conſuevit, Germanorum etiam indefeſſum in amplificandis ſcientiis artibusque ſtudium fructus ſane præclaros non absque Gentium exterarum ſtupore & invidia oſtendit, cujus ſolertiæ complures eosque eximios futura tempora ſeris nepotibus pollicentur. Prodeant modo in Scenam tot Eruditorum Illuſtres Societates, quas non in Academiis ſolum, in centro quaſi collectas, ſed etiam per diſſitas longe provincias adhuc florere, & ſuos undiquaque radios ſpargere videmus. Inprimis autem præclariſſime de Sodalitate quæ a literis nomen habet, meretur inclutus Veſter Naturæ Curioſorum cœtus, qui ſub auſpiciis Divi Imperatoris LEOPOLDI, ſemper Auguſti, obſtetricantibus magnis Viris, ſuasque operas certatim veluti ad promovendum laudabile inſtitutum conferentibus, feliciter coactus, Deique præpotentis ſingulari cura ad hunc usque diem conſervatus, novisque ſemper incremen-

tis, largiſſima profecto penu, locupletatus fuit. Certe eousque eximium hocce Inſtitutum Magno Imperatori, Glorioſiſſimo literarum Nutritori, gratum acceptumque fuiſſe conſtat, ut nec medias inter orbis bello commoti turbas & ſub graviſſimo pro Imperii regnorumque incolumitate occupationum pondere Veſtræ Academiæ curam depoſuerit, quandoquidem opulentiſſimum illud, quod rarioribus naturæ & artis monumentis ſuperbit, Cimeliophylacium Vindobonenſe Vobis recludi juſſit, imo ipſam quoque Societatem privilegiis & immunitatibus vere Auguſtis liberaliter inſtructam ſua tutela quam clementiſſime dignari voluit. Quid? quod ſequentium etiam Imperatorum, Invictiſſimi JOSEPHI pariter ac Auguſtiſſimi noſtri CAROLI VI. gratia veſtro non defuit ordini, quam etiamnum longe indulgentiſſimam experiri Illuſtri licet Collegio, quod pro gratioſiſſima propenſione Summo Monarchæ cunctam felicitatem, Victoriarum agmina, lætosque triumphos, Barbaris contremiſcentibus religioſe apprecatur. Accedit quod Sacratiſſimum ELECTORUM Collegium, cæterorumque Principum Purpura non exigua ſane attulerint adjumenta, quorum quippe in tuendo exornandoque Veſtro ordine ſtudium ſemper fuit ampliſſimum. Sub tantorum igitur Nominum auſpiciis cœtus veſtri famam eo usque creviſſe quid mirum, ut nulla jam recenſendis laudibus, veſtrisque meritis pro dignitate excolendis par queat invenir Oratio. Et ſi vel ex invido poſterorum, quod tamen ſuſpicari non facile licet, livore veſtra taceantur merita perſtabunt tamen ea, & ab oblivione hominum graviter vindicabuntur per æterna illa Ephemeridum, a Vobis editarum, Volumina, in quibus quicquid vel Natura ſuo in ſinu ſervavit reconditum vel ſuperiorum ſeculorum incuria denſiſſimis immerſum jacuit tenebris, vel quicquid etiam longiſſimi temporis experientia a Vobis fuit obſervatum, ſtupenda prorſus ſolertia coegiſtis in unum & publico mundi Theatro ſolenniter exhibuiſtis. Cum primis animo meo obverſantur Illuſtres, & Excellentiſſimi Academiæ Veſtræ Præſides, Viri profecto jam dudum immortalitati conſecrati & ſempiterna meritorum amplitudine conſpicui, *Bauſchius*, *Fehrius*, *Volckamerus*, qui arti ſalutari ad vitam mortalium, quantum licet, conſervandam auſpicatiſſimo cum ſucceſſu operati ſunt, & per ſucceſſores adhuc operantur, qui ſupra Vulgus, quod nihil eſſe judicat tam proletarium, quam medicandi facultatem, ſapientes, omnem eo dirigunt vim ingenii, ut conjecturarum ac relationum mire ſæpe numero detortarum fallaciis remotis veritati, tanquam exploratæ fidei Matri litetur. Quod dum faciunt, ſolicite cavent, ne fiat in re omnium maxime ſeria luſus, neve vaga luxuriantis ingenii commenta pro principiis habeantur rerum agendarum, ſed ut rationi maxime inſiſtatur, lucidæ omnino ac perſpicaci, quæ ſi experientiæ, optimæ illius Magiſtræ,

giſtræ, dictatis eſt ſtabilita, non facile poterit errare, aut parum cautos in præcipitia abducere. Tantæ ſcilicet molis eſt excellere in artium nobiliſſima, ut mirum debeat haberi neutiquam, quod rari inveniantur, quibus ea obtigit felicitas, ut ex immenſis, quibus illa jacet immerſa, difficultatibus eluctati in plano conſiſtant, & optime de omnibus meriti officioſo ſtudio rem agant humano generi maxime proficuam, & præ cæteris ſummo jure expetendam. Fuit iſta felicitas Veſtris Præſidibus ſemper propria, & vel ad malevolorum invidiam cœleſti munere liberaliter conceſſa. Ut enim ad *Bauſchium Veſtrum* recurram, qui cum Auctor & Præſes primus Splendiſſimi Veſtri Collegii atque Fundator A. R. S. MDCLI. cognomine Jaſon ſalutatus fuerit, quid aliud egit, quam ut poſthabitis ac ſuperatis quibuscunque laboribus eo tantum pedem promoveret, quo conſilio ac induſtria ſua in reſtituenda hominum ſanitate, & eruenda totius Naturæ cognitione, perennem gloriam, aureum quaſi vellus, peracto itineris ſui curſu, reportaret? Quid dicam de *Febrio Veſtro*, Vero Argonauta, ab Auguſtiſſimo Chriſtiani orbis Navarcha LEOPOLDO torque aureo condecorato? quem remis velisque eo dediſſe operam conſtet, ut Argo in curſu ſuo magis magisque proveheretur in dies, & tota, cui ſumma cum laude præ erat, Expeditio, ad optatum aliquando portum perveniret. Anteceſſorum ſuorum Gloriam ſi non ſuperavit, tamen adæquavit magnum illud Noricorum ſidus & flos inter Eruditos jucundiſſimus, *Joh. Georgius Volckamerus*, cognomine Helianthus, ſub cujus tutamine eo usque ſurrexit illuſtris Societas, ut per Auguſtam clementiam novis non ſolum inſignibus exornata, ſed præter ea Præſides ejus & Directores cum eorum ſucceſſoribus in ordinem S. R. I. Nobilium quoad omnes honorum acceſſiones, haud omiſſa Comitis Palatini dignitate ipſoque Cesareæque Majeſtatis Archiatri & Perſonæ ejus Sacratiſſimæ Medici titulo, recepti & ſolenniter fuerint cooptati. Qui modo tuetur ſummum Præſidis locum Per-Illuſtris *Lucas Schroeckius* alter profecto eſt ſeculi noſtri Celſus, Archiater apud Auguſtanos ſancta ſua canitie Venerabilis, Mæcenas Artium & Scientiarum propenſiſſimus, cui Deus arbiter temporum & rerum humanarum diuturnam largiatur vitam & ſanitatem, quam vovent incluta Societatis Membra, quæ radios famæ & gloriæ per literas quæſitæ ultra Tagum longe ipſumque Boryſthenem, dudum projecerunt. Profecto enim Academia Veſtra tam arctis non potuit limitibus conſtringi, & uno quaſi loco ſemper includi, ſed quo ſplendor ejus novis ſubinde luminibus auctus magis magisque effulgeret, non in Germania ſolum, ſed in exteris etiam regnis Celeberrimos ac præſtantiſſimos quosvis in omni artis ſalutaris & naturalis ſcientiæ genere Viros undique conquiſivit, qui ſua ope ac laboribus mutuo collatis in

ſubſi-

ſubſidium venirent, & partam Academiæ famam ſartam tectamque conſervarent. Hinc in noſtros etiam Sudetes excurrere vobis placuit, indeque ***Joh. Chriſtianum Mackium***, Conſulem & Phyſicum Schneebergenſem, ***Johannem Chriſtianum Schumannum***, Conſulem & Phyſicum Annæmontanum, ***Joh. Fr. Henckelium***, Phyſicum apud Freibergenſes in Hermunduris arceſſere, ordinique Veſtro aſſociare. Quin etiam Veſter, qui ſummus ſemper fuit, favor, & benevolentia prorſus ſingularis ſolicitavit olim B Parentem meum, *Chriſtianum Fridericum Garmannum*, Phyſicum Chemnicenſem, cujus ego memoriam atque cineres pius colo, ſuavique ſemper gaudio obruor, quoties ejus ſub Pollucis, aſtri benigni & bona fata pollicentis, nomine in Actis veſtris oculis meis ſubjiciuntur meditationes. Jam vero, cum eximium illum favorem in me quoque renaſci & conſervari per litteras ad me datas ſignificaſtis, totus ego rubore perfuſus trepido, quando Veſtra in arte Salutari & Scientia Naturali conſummatiſſima eruditio in mentem mihi venit, cujus faſtigium ad has pauperrimi ingenii mei vires vix ac ne vix quidem ſe inclinare credideram. Abſterſa tamen verecundia accedo ad Vos, Illuſtria Nomina, Mæcenates optimi, gratiasque maximas pro ſingulari novoque Veſtræ benevolentiæ documento, quo me immerentem in Ampliſſimum Academiæ Naturæ Curioſorum Ordinem ſub Pollucis II. cognomine recipere dignati fuiſtis, decerno, ſimulque tacitum illum cultum, quo Vos Veſtraque merita nunquam non proſecutus ſum, hanc occaſionem cauſamque idoneam nactus publice expono. Non poſſum quidem non dolere vehementer, quod Faſti æque Conſulares, ac itinera & alia non adeo levia negotia, quibus poſt horrida infauſti incendii Schneebergenſis rudera indies premor & fere opprimor, omne propemodum otium mihi ſurripiant & totum quaſi me ſibi habeant mancipatum. Interim ne ad Inſignium Veſtri ordinis ductum unquam otioſus inveniar, quantulum in me virium erit, prætermittam nihil, quod ad amplificandum exornandumque Graviſſimum Ordinem Veſtrum pertinere arbitrabor, Symbolasque meas, ſi Deus vitam & Sanitatem largietur, qualescunque transmittam, quas non ex earum pretio, ſed pro cujuscunque modulo & affectu jam dudum didiciſtis æſtimare. Quod reſtat, devota precum formula concludo, Deum ter optimum terque maximum enixe flagitans, ut floreat ad poſteritatis memoriam & ſeculorum ordinem Illuſtris Naturæ Curioſorum Societas, cujus conatus non turbet tonitru ex Septentrione eminus proſiliens, quod Deus ſua potentia ac per æquas pacis conditiones exultante ipſa Religione & Sanctuario, diſcutere, divinoque ſuo robore diſſipare velit! Valete & agite feliciter! Dabam Schneebergæ Hermundurum, Menſe Majo A.R.S. MDCCXXV.

M. JOH. ERNESTI GRVNDLERI,

Medicus Malabaricus, ſeu brevis relatio de ſtatu artis Medicæ inter gentes Malabaricas: ex ejusdem manuſcripto in compendiolum redacta.

Quum vir plurimum reverendus, & meus olim in Pædagogio Regio collega Anno MDCCIIX. ad miſſionem inter gentes Malabaricas proficiſceretur, erant qui ipſum rogarent, ut medicinæ, (cujus partes anatomicam & materiam medicam probe callebat, ceterarumque non prorſus expers erat, ut teſtari de ipſo poſſum,) conditionem inter has gentes expiſcaretur, &, ſi per otium liceret, de eo Europæos redderet certiores. Hujus deſiderii memor noſter Auctor, quum Malabaricæ linguæ addiſcendæ cauſſa multos evolvere libros deberet, maluit ex tanta illorum multitudine illos potius legere, ex quibus medicinæ ſtatum addiſceret, quam quoscunque alios. Quum jam ſe probe in hoc ſcriptorum genere exercuiſſet, acceſſit Anno MDCCXII. ad ſcribendum hoc opuſculum, quod Germanica Lingua exaratum, in Europam miſit, hoc titulo præfixo: Medicus Malabaricus, qui brevibus edocet, quibus in Medicina principiis hæ gentes innitantur, & qua ratione quibusve medicamentis morborum curationes adgrediantur. In Europæorum medicorum gratiam, & ut ſuo examini hæc ſubjicerent, ex medicis Malabarum libris congeſſit, & ex parte transtulit *Jo. Ern. Grundler*, qui præfationi inſeruit totius medicinæ aliquam ſciagraphiam ſecum à Brahmanno quodam communicatam, ex qua apparet, quo ordine tota ars in ſcholis harum gentium medicis tradatur. Perlegi hanc totam commentationem non ſine jucunditate: & putavi me rem non ingratam curioſis medicis facturum eſſe, ſi ſummam aliquam ipſis præmonſtrem, donec integer liber, quod fore ſperamus, lucem adſpiciat publicam.

Præmittitur tabula præfigurationem templi medicinalis habens, cui explicatio quædam ſubjungitur. Sequitur præfatio occaſionem ſcribendi libri enarrans, & exponens, quam difficile fuerit theoriam medicam conſequi. Ex tot enim libris poëtice ſcriptis, vix unum tandem invenit, qui partem theoreticam tradiderit: reliquas formulas tantum remediorum exhibuiſſe. Sed in hoc etiam ordinem deſideravit, & non raro illum ab aliis diſſentire deprehendit. §. 6. Aſſeritur, ex omnibus inter has gentes excultis diſciplinis medicinam plurimum boni continere, quum theologia eorum ſit vana & impia, philoſophia admodum mediocris, jurisprudentia nulla. §. 8. Miſſionarii abeuntes ex officina pharmaceutica orphanotrophei Glauchenſis

chenſis inſtructi fuere multis medicamentis. Sed Malabares libentius ſuis inhærent, (*) nec id ſine fructu, §. 9. Narrat, quomodo tandem cum doctore Bramane medico collocutus fuerit, ex quo ſummam medicinæ in connexione audiverit & ſcripto conſignatam acceperit. Hanc ad verbum exhibet, tanquam ſummam Wagadasaſtirum ſeu inſtitutionum medicarum libris ſex omnem medicinam complexarum §. 10. & ſeqq. Nimirum quod origo medicinæ a DEO ſit, & aliqua per manus quaſi traditione inter Deos verſata fuerit, donec per prophetas ad homines perveniret, §. 11. exponitur. Ex §. 13. apparet, eſſe ex illis libros, qui de adjurandis dæmonibus & curationibus magicis præcipiunt. Conf. §. 19. Medicamentorum genera in VI. claſſes, ſecundum totidem ſapores, acidum, dulcem, ſalſum, amarum, acrem, & denique adſtringentem diſpeſcunt. §. 14. De medici & eorum, qui medico ſubſerviunt, conditione, de accurato ægrotantium regimine, quamdiu hoc vel illo morbo vigilandum ipſi vel dormiendum ſit: quoties dentes & lingua repurgari debeant, osque collui, itemque de anni temporibus præcipiunt, & accurate philoſophantur, quomodo quis ſingulis ſe menſibus gerere debeat, quomodo habitare ac cœnam ſumere deceat. §. 16. Similiter eſculentorum & potulentorum rationes in numerato habent, & de ſingulis præſcribunt, quamdiu illa incorrupta maneant, quibusque vaſibus quam optime adſerventur. Ceterum docent §. 17. ex terra, aqua, igne, ventis & aëre, ſole ac luna ſapores ac vires medicinales in ſingulis generari & determinari. De reſpiratione ita ſtatuunt. Intra diem & noctem 20600. vicibus aërem ordinario inſpirari: quicquid excedit aut deficit, morboſum eſſe. Morbos autem eſſe alios primitivos: ex his alios natos. Sed claſſium medicamenta ſecundum totidem ſapores in XXXII. ſubdividi: & huic tanquam fundamento ſuperſtructam eſſe artem medicinas componendi. Quærunt etiam de generatione hominis, deque formatione. Ut medicus prognoſin felicius inſtituat, debet de ſignis in ægro obſervandis inſtrui, idemque ad ægrum abiens augurium inſtituere, aves & quælibet obvia conſiderare, ut & illum, qui ſe vocat nuncium, & ſe

 ipſum

(*) Conf. relationum de miſſione Malabarica continuationem III. p. 147 ſeqq. ubi hæc leguntur: ,, Europæi qui in his degunt terris in omnibus fere morbis ,, opem medicorum Malabaricorum implorant, rati hos aëris in his terris ,, conditionem, ut & alimentorum vires melius callere. Et ſane hi feliciter ,, multos perſanant: ſed hoc illis ſolemne eſt: ut Europæos, durante curatione, cibis fere tantum Malabaricis adſtringant, quoniam perſuaſum habent illos cum ſuorum remediorum viribus maxime conſpirare. Iſ medicinarum illarum vires expertus ſum in meo corpore: exiſtimant viro ,, medici indigenæ Europæarum medicinarum vires in Orientali India minores eſſe, quam in illis terris, ubi præparatæ ſunt. ,,

pſum quo poſitu ab eo, qui vocavit, deprehenſus ſit. §. 21. §. 22. Illos recenſet libros, ex quibus pathologia diſci debeat. Therapiæ adumbrationem ſiſtit §. 24. & in quot partes illa divellatur. De eo copioſius, verbis potiſſimum Auctoris, liceat exponere. Quartus inſtitutionum liber ſex capitibus abſolvitur, quibus docetur, univerſam curandi artem octo claſſibus contineri, ſecundum totidem morborum familias. Adeoque prima claſſe contineri illos, qui morbos infantum tollere callent: Secunda qui morſus & ictus venenatorum animalium ſanare norunt: Tertia, qui dæmonas fugare & mentis morbos poſſunt avertere: Quarta, qui ſuccurrunt in venerem tardis vel ad coitum ineptis: Quinta qui morbos ceteros corpori ingruentes propellere ſatagunt; cui claſſi plurimus defertur honos: Sexta, qui manuum opera ſuccurrunt ægrotis: Septima, qui ſenium retardare, & canitiem avertere poſſunt: Octava demum, qua ratione omnes capiti & oculis accidentes morbi debellari debeant, probe callentes continentur. Oportet autem, ſi quis excellere in medicina velit, octo has medendi tanquam claſſes æque eſſe pervagatum, aut potius in ſingulis exercitatum, ut perfecte ſingula eo pertinentia calleat. Quum vero non omnibus liceat ad tantum adſpirare gradum: hinc ſunt apud eos, qui ſe uni tantum claſſi vel duabus pluribusve ſeorſim mancipant, neglectis tantiſper reliquis, ut in his, quæ excolenda ſibi ſumſerunt, eo magis excellant. Unicuique harum claſſium præſidet numen aliquod, tamquam patronus & tutelaris DEUS, quem medici illi venerantur, & medicinas ejus nomine exhibent. Sic infantum morbis præeſt ventus; aqua morbis ex venenatis ictibus favet: aër profligandis dæmonibus fert opem: ad venerem impotentibus ventus igneus opitulatur. Chirurgis luna ſubvenit & terra canitiem arcet: quintæ claſſis medicorum conatus ſol adjuvat & oculorum capitisque morbis, tamquam Deus averruncus, anima hominis ſuccurrit. Hæc ex §. 24.

Supereſt, ut ceterorum ſummas brevius referam. §. 25. Accurate præcipiunt de ſelectu medicinarum ratione locorum natalium, collectionis & aſſervandi temporis, quomodo ſingula præparari, præparataque aſſervari debeant, etiam de ſuccedaneis præſcribunt, §. 26. morbos primitivos & inde exortos, calculo adjecto, enumerat. Ex uno ſæpe videas CCCIII. CCCLX. CCCLXXXIII. deductos. Mentis morbi traduntur eſſe DCCLXXXXII. tota omnium morborum ſumma conficit MMD CCCXXXXVII. Chemiæ etiam rationem §. 27. habent. Hæc à Deo Tſchiwen libris IV. tradita eſt. Agunt de mercurio, ſulfure, aliisque mineralibus, de ſalibus, antimonio, vitriolo, alumine, corallis, gemmis, metallis: deque inſtrumentis pyrotechniæ, & operationum enchireſibus.

reſibus. De pulſibus, §. 28. accurate præcipiunt. Excrementa, præcipue vero urinam, conſiderant: pilulas polychreſtas ſeu univerſales præparant, vehicula appropriata eligunt, diætam obſervant. Hactenus ex ſciagraphia Bramanis.

Venæſectionem §. 30. neſciunt: ſcarificationes, ſed raro & rudi minerva exercent: fonticulos & clyſteres vix norunt. Sed qui inter Europæos habitant, ſenſim & V. S. & alia noſtra inventa arripiunt. Anatomes §. 31. fere ignari ſunt, adeo ut ne viſcerum quidem ſitum ſciant. Sed ocularii medici de hac parte ſatis accurate loqui ſciunt. Officinas §. 32. pharmacevticas, quales apud nos ſunt, ignorant: quisquis Medicus eſt, ipſe præparat & diſpenſat medicinas. Species vero uſuales, ſeu, ut loqui ſolemus, officinales reverendus Vir collegit & transmittere Halam parat, ut muſeo exoticorum & rariorum, quod orphanotropheum inſtituit, inſerantur. Herbarium quoque vivum colligit, eodem fine. Hæc ex præfatione. Sequitur nunc ipſe liber duabus partibus abſolutus: quarum prior de principiis theoreticis agit: poſterior autem de modo curandi morbos & de remediis.

Ex priori aliqua delibabo. Capite primo refertur, quod ſtatuant tres morbos principales unicuique congenitos. Primos vocatur Wáldum, i. e. venti in corpore ſeu flatus; Alter Bíttum, ſeu vertigo vel ſtoliditas. Tertius Tſchéſtum, hoc eſt, impuritates humorum. Et hi quidem ex variis cauſis emergentes ceteris præponderant; ſecundum individuorum conditionem, aliosque vel excitant vel ſupprimunt. Cap. II. de pulſibus inſcribitur. Statuitur autem pulſus in univerſum triplex, pro triplici morborum claſſe. Mira ſunt, quæ de pulſuum philoſophia commemorantur. Sub umbilico, ad intervallum quatuor digitorum latorum, eſſe radicem pulſuum, ab qua bis & ſeptuageſies mille arteriæ oriri dicuntur, quæ inde per corpus univerſum diſpergantur. Ajunt autem hanc radicem eſſe latam, quantum quatuor digiti ſunt, & altitudinem habere, quanta eſt longitudo duorum digitorum. Non abſimilem eſſe formam coralliis: esſeque ipſum illum locum, quo homo concipitur. In feminis præcipiunt pulſum lævæ manus explorare: in viris autem dextræ. Eſſe autem pulſum ejus magnitudinis, quæ eſt in grano hordei. Tribus digitis illum explorant: utque acutius ſentiatur pulſus, opus eſſe digitos trahere, ut fragorem edant. Modos pulſuum deſignare ſolent ſimilibus phraſibus: pulſus graditur: inſtar ranæ ſubſultat; inſtar lumbricj reptat, ſerpentis more repit, repit ut cæcilia; incedit ut pavo, ut gallina, ut paſſer, ut palumbes, ut cornicula, currit ut glires. Cap. VII. de febribus agitur. Sunt febres ardentes inter morbos, quod eſt in regno ſuo rex. Sitis eas

comitans eſt inſtar Dei mortis; ſunt autem tam graves morbi ex ſcintillanti igneo oculo, quem idolum Iſchuren in fronte unicum gerit, enati, de quo hiſtoria adjicitur. Cap. IX. de ſignis morborum & mortis agit. Refertur §. I. hoc curioſum ſane. Si quis ſcire cupit, utrum is, qui decumbit, ſanitatem ſit recuperaturus, an vero morti conceſſurus, urinam ejus patellæ injiciat, tum ſtramen oleo puro intingat, & deſtillare in urinam ſinat. Si guttula illa fundum petit, ille moritur: ſi vero ſupernatat, ſpes eſt certa ſalutis. Ibidem commemoratur ex aſtris etiam præſagia illos capere. Caput X. morbos familiares illorum hominum enarrat, quorum ſunt CLXXVII.

Pars poſterior de modo curandi & de remediis agit. In præparationibus ſuis, quæ chemia illorum eſt, fere ſemper & ubique ſtercus & urina vaccarum accedit, quod procul dubio faciunt, quia de ſanctitate horum animalium alte infixam mentibus perſuaſionem fovent. Sed parum licet ex hoc capite referre, quoniam nomina plerorumque ſimplicium non ſunt nobis cognita.

Finita hac parte ſecunda annotationes variæ ſuperioribus ſuo loco ſubjiciendæ comparent; ex quibus ſequentia excerpſi. Tranquebar, Danorum in India Orientali emporium, ubi Miſſionarii degunt, jacet ſupra gradum undecimum latitudinis borealis, minuto quinto. Malabares temperamenta tantum tria ſtatuunt. Loco carbonum utuntur in operationibus chymicis & fere etiam reliquis culinaribus, ſtercore vaccarum exſiccato.

Ultimo demum loco apparet vocabularium medicum, ubi termini artis & ſimplicium medicinarum nomina exponuntur.

Si quis cum hac brevi recenſione conferat, quæ nobiſcum alii de medicinæ apud Sinenſes & Japonenſes ſtatu communicaverunt, videbit, ut exiſtimo, in multis admodum convenire hanc Malabaricam. Ne de reliquis dicam, vel una illa convenientia eſt inſignis omnemque admirationem ſuperans, quod ex æquo deſtitutæ hæ ſingulæ gentes fundata theoria aliqua vel tolerabili: tamen, quod experientiam apud ſe canam conſervant, in praxi ſint felices. Quod non ſolum fide digniſſimorum miſſionariorum teſtimonio certum eſt; verum etiam itinerum plerique Scriptores, vel ad invidiam Europæorum medicorum, confirmant. Neque ſolum theoria vera deſtitutos tam exoptatus ſucceſſus comitatur eos, verum inſuper falſiſſima eorum theoria, quæ undiquaque elucet, & anatomes craſſa ignorantia, tamen eos, pulſuum ſignis tanquam cynoſura ductos, non deducit à recto in curationibus tramite, quia praxin ſuam non ſuperſtruxerunt theoriæ; ſed obſervato & deprehenſo qualis ſit pulſus

ægroti,

ægroti, hoc quaſi indice ad medicinæ exhibendæ commentarios ablegantur. Sed hæc ulterius exſequi non eſt noſtri inſtituti, quibus libelli elegantis & curioſi faciem lectori benevolo ſiſtere in animum fuit, cui fini ſatis nos feciſſe exiſtimamus.

De quibusdam rarioribus Indiæ utriusque Exoticis, ac præcipue, de Terra Sinica Bezoardica Tanzuè dicta:

Ad Excellentiſſimum

LUCAM SCHROECKIUM,

Cæſareæ Leopoldino-Carolinæ Naturæ Curioſorum Academiæ digniſſimum Præſidem,

EPISTOLÆ DUÆ.

Doctoris Michaelis Schendo R. C. Eq. Van der Beck, Militarium Noſocomiorum, nunc Ruſſici Imperii Exercituum Medici, Academ. Nat. Curioſ. Collegæ dicti *Critodemi*.

Epiſtola Prima.

QUo primo tempore, Præſes Ampliſſime, in Illuſtrem Cæſareæ Leopoldino-Carolinæ Academiæ Ordinem cooptati, ſortiti provinciam hanc ſumus ut abdita naturæ juxta Inſtitutum ſcrutari partitis inter nos ſtudiis juberemur, eo nervos omnes dirigendos duximus, omnique diligentia ac induſtria enitendum ne homini prorſus inutili hic honos habitus eſſe videretur. Quo nomine non Tibi otioſas obſervationum compilationes ex multiplici praxi mea in variis disparatisque climatibus hauſtas, aut ex vaga quadam experientia depromptas deberi cognoveram, ſed à tali quem aſſidua peregrinatione naturæ codicem pervolventem noſti quid ulterius optari, quod locupletiſſimum naturæ gazophylacium perſcrutantibus minime indignum cenſeri poſſit. Hinc cum plerique Syſtematici omnia cum principiis Carteſii figurarum fato metientes revocata ex orco Democritea Philoſophia, jam nata parturiant & refoſſa ex veterum ſcriptorum quisquiliis recudendo phantaſmata cramben ab aliis coctam ſæpius recoquentes in epulas literarias protrudant; inter tot neotericarum opinionum & ſcripturientium divortia de ulteriori remediorum indagatione potius ſolliciti,

liciti, cum vel ſola remediorum ſcientia artificem totum conſumat, tumultuarias haſce pagellas rudi Minerva conſcriptas ad Te interim dare decrevimus, quo usque æquo temporis ſpatio quid exaſciatum magis ex voto contingat expromere quod propriæ experientiæ ſcrutinio in Chymicis caſtris preſſius inveſtigando adinvenimus.

Univerſum licet vegetabilium regnum tamquam miraculorum Divinorum promptuarium veneremur, qui ampliſſimum tamen materiæ Medicæ ambitum noſtræ ætatis cum anguſta priſci ævi penu conferre ſtudebunt, Exotica, dum non omnis fert omnia Tellus, magnam Materiæ Medicæ partum conſtituere, artis noſtræ cultores fatebuntur. Arabes enim, Gentiles, Barbaros, Silveſtres, Indos cunctis Europæis multo vigilantius ſua ſimplicia obſervaſſe, dudum in propatulo eſt; cum in hunc usque diem de Plantarum duntaxat faciebus & nominibus adhuc eruditior Botanophilorum chorus anxiè diſceptare non vereatur. Quæ noſtro igitur Exoticorum Muſeo, hoc ultimo Luſitanico itinere remedia acceſſerunt enunciaturus haud injucundam prorſus me operam collocaturum confido.

Cum aliquot nuper Sereniſſimo Luſitaniæ Regi è Nummophylacio meo antiquos eximii operis Onyches, vetuſtosque lapides illuſtrium monumenta virorum, quibus delectari videbatur Ulyſſiponæ obtuliſſem, inter alia Regiæ Munificentiæ documenta, Aulicus Apothecarius qui & inſtructiſſimis ex frequenti Indorum commercio Exoticorum Officinis præerat, duas elegantes arculas rarioribus utriusque Indiæ refertas Exoticis impertiebatur, non tantum ut votis meis quibus Regios Medicos ſollicitaveram indulgeret, ſed & animo in naturæ arcanorum indagatione indefeſſo novam experimentorum rerum uſum docentium materiam ſuppeditaret. Pervagatis itaque pluribus terræ angulis rerum analyſi modo intentus, Tibi Vir Sapientiſſime qui naturæ opera ſedulò perveſtigantibus quicquid curioſum ac utile in publica commoda redundare poteſt deſponſaſti, unam interim ſubſidiorum Exoticorum Apertam Arculam, duabus nempe Epiſtolis circumſcriptam obferre ſtatui; in quibus non modo ea quæ circa quædam minus nota ſimplicia ex praxi didiceram exararem, ſed & alia plane ignota per Experientiæ Lapidem Lydium, apud quem omnia examini ſubjeceram comprobata pandens ad Te rerum naturalium Arbitrum, candidè ſiſterem.

Occurrit autem præprimis Radix quædam geniculata, pallide flaveſcens, variisque nodulis ac cingulis inſtar Hypecaquanæ calamiſtrata, quæ noviter ex America adducta, Gentianæ Indicæ nomine à Luſitanis decoratur; licet magnitudine, colore, figura, nullatenus Gentianæ Radicem

ſed

ſed quandam potius Hypecaquanæ ſpeciem referre videatur. Ipſum enim Chinæ Chinæ Corticem, Gentianæ Indicæ pariter nomine, circa ann. 1649. è regione Quitenſi in Heſperiam translatum Febrifugum, primùm innotuiſſe quem latet? Tantæ verò & tam penetrantis, aromaticæ, tamen neutiquam ingratæ amaritudinis deprehenditur, ut Europæa Gentiana, Centaurium aut Colocynthis, aliaque amariſſima cum hac collata ſimplicia inſipida & inertia vocari mereantur. Itaque adverſus omnium Febrium malè moratarum indolem, quibus & hodie Cœmeteria ſaginari compertum eſt, Tertianas & Quartanas præcipue ex Bile, Pancreatico ſucco, Inteſtinali Lympha aliisque Gaſtricis Liquidis, peregrinis ſalium in inteſtinis hoſpitantium ſaporibus, inquinatis ſua incrementa capeſſentes vix tutius certiusque hac radice Anti-Pyreticum in univerſa rerum natura reperiri pronunciare non hæſitamus. Siquidem vel unicus hujuſce radicis ſcrupulus ad febrilia fermenta è viſceribus excutienda plus efficit, quam repetitæ didrachmales nauſeoſæ Chinæ Chinæ Doſes pro febrium radice tollenda unquam præſtiterint. Quinimo plurimos ex ſola iſtius novæ Gentianæ Indicæ maſticatione & ſalivæ tantummodo deglutitione tamquam incantamento reſtitutos vidimus, ut hanc radicem in Chronicis omnibus, qui Medici patientiam fatigant, maximis laudatam effectuum exemplis, Exoticis omnibus ex Vegetabilium familia, noſtro calculo præferendam duxerimus. Quamobrem etiam ſpecificas hujuſce vires in inſigni quodam Amaro Balſamico & ſubtiliſſimo Alkalico conſtitutas in Elixir concentratas, datis illico ad Clariſſimum Noſtrum Koleſerium Virum Polymatheſtaton conſummatæque eruditionis Medicum literis ſignificavimus, rati medicamentum quod re vera ſuperaret & longo ſtadio poſt ſe omnia alia amara relinqueret, in reatu jecinoris, Spleneticis, Nephriticis, Hyſtericis, Arthriticis, Scorbuticis, Literatis, ſaluberrimi dubio procul uſus futurum. Quanti enim, ex quo ſacris iſtis interſum, ſemper Amara fecerim, probatum eſt omnibus qui Medica noſtra conſuetudine aliquando uſi, Amarorum Patronum me vocare non ſunt veriti.

Sanè in Chronicis, quorum contumacia vulgarium auxiliarum vim ſuperbe ſatis eludit, infimi præcipue ventris morbis, Amara cæteris omnibus palmam reddere dubiam indubium eſt. Hinc vel ab ipſis Medicinæ Incunabulis quæ paucarum herbarum Scientia nuncupabatur, Antidotus *Hiera Picra*, *Sacra Amara* & *Aſylum Languentium* vocata, quo ſemper apud Medentes pretio Amara extiterint, continuata experimentorum ſerie abbunde teſtari poſſet. Qui morbos ex primis viis tamquam ex Pandoræ pyxide in totam œconomiam animalem diſſeminari credunt Sinenſes, Daykium æque ac Hippocrates ab Europæis æſtimatur, ſe-

quentes pro ſaburra vitioſa & morbifera excutienda, ad Amara tamquam ex Æſculapii Fano deprompta ſimplicia ferme omnes confugiunt, fermenta ex quorum penuria maturatur ſenectus reſtauranda exinde opinati. Longa prorſus deductione opus eſſet ſi veritatem hanc Medicis exercitatiſſimis & longo rerum uſu confirmatis aliunde notam probare animus foret. Quippe quod ex juſto vel vitioſo ſtomachalis fermenti charactere totius œconomia ſana vel ægra dependeat, inibique prima valetudinis vel morborum ſemina ac radices conſerantur, depangantur, propagentur, inoleſcant, denique maturentur, adeò ut Helmontius ſuo ſenſu abbundans Stomachum eſſe palæſtram febrilis certaminis & febrile centrum dudum fuerit opinatus. Amara omnem abſolvere videntur paginam, ut pote quæ dum principem inter Stomachica locum meruere, tonum viſcerum corroborando, & aſperitate ſua humorem vitioſum facile exſcopando, morboſos in primis viis deſtruunt apparatus. Omnia quin etiam Amara Balſamicam Indolem redolere vel ſolo Aloes exemplo evinci poſſet, quæ non ſolum mortua condiendo corpora Balſamationum baſim conſtituit, ſed & ad vitam longam conferre à primævis Medicinæ parentibus credebatur. Hinc tritum illud originem traxiſſe conſtat: Qui vult vivere annos Noë, utatur Aloë. Ut nil referam tot Pilularum Aleophanginarum agnomina, Noribergenſium, Francofurtenſium, Hamburgenſium, Halenſium, Roſatarum, Violatarum, Cichoreatarum, Venetis quibusdam è Muſtaceo laureolam captare ſtudentibus, Divæ Fuſcæ cognominatarum. Et quemadmodum Herba Centaureum, vide *Ledelii* Centaurium minus, Auro tamen majus ac pretioſius, quod Simon Pauli Claſſe III. Quadripartiti Botanici adeo ad longævitatem commendat, tantæque ob egregios effectus apud Germanos exiſtimationis, ut Mille Florenorum Herbam, *Tauſentgulden-Kraut* apellare non dubitaverint, *Fel Terræ* & *Fel Naturæ* quibusdam Botanicis dicitur, ita & *Aloë Bilis Vegetabilis* quam pluribus audit. Bilis enim animalis principiis ſalino-ſulphureis turgens eſt Balſamum Vitæ. Unde & Abderitanus Democritus Hippocrati eum ſanandi cauſa inviſenti, dum ſeriò occupatum in naturæ examine reperiſſet, quidque tanta moliretur aut quæreret ſedulitate, percontanti, ſe Bilem quærere reſpondiſſe fertur, in qua videlicet arcana Naturæ Animalis latere non ignorabat. Sic & Scholæ Belgicæ decus Clariſſimus Boerhaave diverſorum animalium bilem in internos hodiernæ pharmaciæ uſus feliciter introduxit. Quicquid enim virium Lapides Bezoardici, Hyſtricis, Simiæ, Humani, Bovini, Equini, aliique in Veſicula Fellea reperti poſſidere creduntur, illud partibus debent Biloſo-Sulphureis quibus coagmentantur, cum nil aliud exiſtant

quam

quam Bilis per vitium coagulata, & cum partibus tartareo-terreſtribus in lapidem obdurata; unde & accenſi flamma ardere luculentiſſima conſpiciuntur, & aqua infuſi, inſtar pretioſæ illius infuſionis *Pedra del Puerco*, eamdem amaro ſapore ſolent inficere. Omnia quinimo Exotica quæ in ſupremo remediorum ſubſellio haud infimam apud Practicos ſedem occupant, guſtu inſigniter amara eſſe comperiuntur: ut enim prætereamus Peruvianum Corticem, Hypecaquanam, Jeſuiticam ſeu Ignatianam Fabam, Pareiram Bravam, Radicem Sinenſium Polychreſtam ac celebratiſſimam plantam *Gin-Seng* dulcamari quoque ſaporis; poſt *Ninſing* in Japonia nullum vegetabile Exoticum vehementius expetitur, quam Coſti Amari ſpecies *Putſiuk* dicta, quæ ex Guſarata à Belgis in Japoniam copioſe transfertur. Radix Rhabarbari tanti apud Sinenſes Medicos habita, cum viridis & recens eſt valde Amara perhibetur. Ipſa Arbor Cinamomifera, cujus cortex adeo Analepticus eſt, fructum tamen producit inſtar baccarum Lauri liquore Oleoſo Amariſſimo prægnantem. Alkakengi Mexicanum in Hiſpania Nova *Coyopatli* dictum, efficaciſſima in morbis Infantum radix, amariſſimi ſaporis eſt; Specificum Anti-Dyſentericum Novum, Nuces videlicet Americanæ rugoſis albicantibus ſtriis inſtar Nucis Myriſticæ variegatæ, magnitudine tamen juglandis cortice viridi ſupra putamen adhuc tectæ, adeo tuti certique effectus ut verè *Anthora in Nuce* appellari poſſint, Amariſſimæ pariter ſunt. Infuſio aut Decoctio *Theé Boy* quam plantarum gemmam & vegetabilium gloriam reputantes Sinenſes in ejus ſorbillatione longæ vitæ ſpem ponunt, ſaporis eſt ſubamari. In Inſula Bourbon inventæ ſunt plurimæ Cavheé plantæ, quarum fabæ longiores & vividiores ſunt, & uſtulatæ amariores quam Arabicæ evadunt: Virtutes enim decoctionis Cavheé in amaritie quadam Empyreumatica conſiſtere, benè noverat Venetiis quidam celebris *Caldæ* pocillator, qui panis cruſtis ad inſignem amaritiem uſtulatis, inque Doſi proportionata Cavheé commixtis abutebatur, cæteroſque hujusmodi officinarum mangones in corradenda otioſorum pecunia ſuperaverat. Ipſius Opii, cujus virtutes abunde deſcripſit Jenenſium Profesſor Wedelius in ſua Opiologia & quo artem noſtram carere non poſſe Clariſſimus *de le Bois Sylvius* inculcat, Sapor Amarus. Cereviſias Amaras ſeu generoſius Lupulatas durabiliores exiſtere neque adeo facile aceſcere notum eſt Zythopoeis. Vina debiliora, vappida aut pendula mox futura, Hungaris, Moldavis, Valachis Abſinthio condire familiare eſt, quo à corruptione adeo evadunt immunia, ut nil obſtante diuturna longioris Itineris ſucceſſione integris viribus in Ruſſiam usque transvehi poſſint. Memini equidem in Valachia ob intenſum æſtivum calorem & cellariorum

ad vina condenda profundiorum defectum, menſe præſertim Julio & Auguſto vix poculum vini non acidi aut aceſcentis potabile reperiri, ſed passim amara tunc in delitiis haberi, videlicet Abſinthiaca ipſis *Pelino*, & *Pelinko*, copiæ cujus intuitu Ovidius in Pontum relegatus, non ſine ratione ſcripſit

,, Terraque de fructu quam ſit amara docet.

Sal Armoniacum omnia ſalia activitate ſua ſuperans inſigni reliqua amarore præcellit. Sal Amarum Catharticum Epſomienſe, Mirabile Glauberianum, adeo omnibus Catharticis præferenda, ut optandum ægrotantibus foret ſi reſinoſis purgantibus Medicorum S. C. abrogatis, Amara Salina poſthac ſubrogarentur. Vel ſimplicem Auri ſolutionem, aut Aurum Fulminans egregii in pluribus morbis effectus, auſtero-amari ſaporis eſſe, qui vel primoribus labiis Chymiam delibarunt nequaquam ignorant; & quemadmodum incipientem quorumcumque liquorum putrefactionem intermixta quælibet Muriatica quæ ſaporis amari ſunt, cohibere conſtat; ſic & putredinem Ovulorum Obſtetricem, quam Lumbricorum Patriam vocavit Helmontius arcere. Unde ut ab Inſectorum & vermium generatione immunia Artifices vernice oblita reddant Opificia, Nautæque navigiis ab Inſecto quodam Aquatico inſtar Teredinis roſtro carinam terebrante imminentem corruptionem avertant, adnotante ſagaciſſimo Naturæ ſcrutatore Valisnerio, Aloen, Colocyntidem pici immiſcere conſueverunt bene conſcii Amara quæcumque Inſectis exitioſa eſſe, neque Ovula ſua (natura magiſtra) deponere ubi vel minimam amaritiem olfecerint. Qua ratione etiam Sulphur utpote ſaporis amari liquores quoscumque fermentationi obnoxios, & Vina per ſulphurationem perenni duratione ad longum tempus incorrupta præſervare cenſendum eſſet, illorum forſan vermiculorum generationem impediendo, qui armato oculo inſpicientibus, innumero numero in aceto ſe produnt. Quin imo ſi vera eſſent Novatorum Gallorum, qui cum veritatem occupare non poſſint ad commenta recurrunt, verminoſa Syſtemata, ex Kircherianorum ſomniorum orco in ſcholas nuper revocata, ipſam videlicet Peſtem virulento quorumdam vermium aut Inſectorum ſanguinem inſtar caſei depaſcentium ſeminio tribuentia, omnia inſigniter Amara utpote verminio pernicioſa in Peſte prodeſſe poſſe quis dubitaret? Ego equidem qui Medicorum odi vulgus Myſteriarchas & Secretarios, illud ſilentio nequaquam præteribo, quod licet hujusmodi vermium conjectura neutiquam ductus, adverſus tamen triplicem graſſantem peſtem nullo alio præſervationis medio fuerim uſus, quàm præparatione quadam Minerali penetrantiſſimam ac peculiarem amaritiem habente, ac plane talem qualis in nullo alio ferme ſimplici

guſtui

guſtui ſe offerat. Hinc amaras aquas quæ in Codice Sacro Prævaricatoribus cauſa mortis extiterant, efficaciſſima nobis ſalutis media ſuppeditaſſe non reticebimus, ut exinde in amaris ſacram ſalutis anchoram ſtatueremus experti.

Proxime ſequuntur Placentæ quædam Japonicæ *Catacambra* vocatæ, magnitudine & craſſitie unius *Joachimici*, barbaris characteribus inſignitæ coloris ex cinereo flaveſcentis, ſapore *catechù* ſeu Terram Japonicam perperam officinis dictam æmulantes, attamen valde gratiori, utpote non adeo auſtero-vitriolicam & adſtrictiori nauſeoſa dulcedine guſtus organa afficiente; imo me Indice ad dulciuſculum decantatæ Anti-Phthyſicæ *Garmanni* Tincturæ, in via ſicca ex Saturni ſaccharo & Martis Vitriolo per calcinationem & reverberium paratæ ſaporem aliquatenus accedentes, & ſane præparatione illa ex Terra *Catechù* & Glycirrhizæ ſucco inſtar Muſcerdæ ſub *Cacciù* nomine apud ſeplaſiarios proſtante longe ad palatum præſtantiores. Sunt qui eam pro quodam ſubtiliori *Catechù* cremore ſeu melius Magiſterio venditant. Frequentibus vero diverſorum menſtruorum ſolutionibus edoctus aſſerere nequaquam vereor, aliqua equidem ſimplicia compoſitum illud *catechù* conſtituentia in harum quoque placentularum compoſitione neutiquam deſiderari, exulante veruntamen Terra illa Vitriolico-Martialis proſapiæ quæ *Catechù* baſis audit, quæque arenoſa ſub ipſo maſticationis actu ſtridens in omnibus ferme Menſtruis aquoſis, ſpirituoſis, oleoſis, quibus alias *Catechù* potiori ex parte parari ſolet, inſolubilis ſubſidet. Neque enim quis amplius in Exoticorum hiſtoria vel leviter tinctus, dubitare audet, *Catechù* mixturam compoſitam eſſe ex Terra quadam Japonica *Arecka* (qua Indi perdite delectantur,) ſucco inebriata, cum pulverum Vegetabilium miſcella, præcipue vero decantati ſeminis *Banghe*, cujus intuitu non ſolum Anodynam vim obtinet ſed & Venerem ſtimulantibus accenſetur. Quantæ vero extiterit efficaciæ hæc Japonica Fæcula, nomine *Catacambræ* pharmacevticis Gazophylaciis nuper accedens, in Tuſſibus inveteratis, aliiſque acrioribus ex vitio Lymphæ defluxionibus Tracheam & pulmonales Veſiculas vellicando irritantibus, nunquam ſatis enunciare valeo. Quinimo ad cruentum ſputum, aliasque ex impetuoſa ſanguinis expanſione hæmorrhagicas regurgitationes compeſcendas non ſolum eandem cum fructu præſcripſi, aſt & inſuper aſſeverare poſſum, quod Hæmoptoicis pluribus Scrupulo uno *Catacambræ* per vices exibito, efficacius quam cum Nitri Vncia ſubvenerim, ut orgaſmo ſanguinis coërcito non modo citiſſime ſed etiam conſtantiſſime eruptio atque fluxus intermiſerit.

Neque prorſus indigna videtur curioſorum indagine Radix Indica *Saja*, quæ in pollinem redacta, fervidaque aqua in pultem commixta, atque unguibus, digitis, faciei, capillis applicata, colore elegantiſſimo ex puniceo-flaveſcente eosdem conſtanter inficit nullo dein Lixivio diluendos. Hac radice Americanæ Fœminæ apud quas majus exiſtimationis pretium flavedo quam albedo apud Europæas venuſtulas obtinet, loco fuci abutunteur, ad faciem & capillos barbarice mangonizandos; haud aliter ac Perſicæ & Byzantinæ Neo-Nuptæ ad conciliandam (phantaſiæ vitio,) manibus elegantiam, ungues pulvere *Alkanna* ſeu *Kna* tingere more gentis conſueverunt. Cum vero *Curcumæ* radix tam intenſa flavedine nequaquam ſuperbientis, tamen ad icterum a gravioribus practicis haud inutiliter commendetur; Radicem *Saja* ſaporis alias inſipidi, potiori jure ictericæ mulieri exhibere non dubitavi, a cujus reperitis doſibus, non ſolum urinas inſtar croci tinctas, ſed & easdem potentius quam a Rhabarbaro provocatas cum plena ægrotantis reſtitutione vidiſſe contigit.

Accedunt Cortices *Jubaba* ſubtiliſſima, tutiſſima tamen virtute Narcotica commendabiles, & quorum vel ſimplex ſuffumigium inebriare compertum habeo; unde & præcipuum apud Indos audiunt Paregoricum; iisdemque felicius quam *Chaquirilla* in praxi me uſum obſervationum farragine probare valerem. Cum enim optima quæque ſiniſtra utendi ratione pernicioſa ſæpius evadant, adeo infamis Opiatorum fama, ut plurimis vel audito ſaltem pharmaci Opiati nomine quaſi perterrefactis, ad alia divertere quibus patienti immorigero mos geratur, conditio ſeculi exigat.

Nota ſunt Radicis *Hypocaquanæ* fata, utpote remediis paulo activioribus & manifeſtius operantibus, ſive ut vulgo loquuntur generoſioribus communia, ut cum ad nocendum æque ac ad juvandum apta ſint, a quibusdam Hyperbolicis efferantur laudibus, ab aliis vero ex artis Medicæ finibus ſupercilio cenſorio penitus proſcribantur. Speciem veruntamen ejusdem Radicis *Cipo de Cameras* Hiſpanis dictæ, ſiſtimus, *Sanguineæ* a colore quo inter reliquas ſpecies diſtinguitur rubro vocatæ; majoris equidem apud Indos pretii ac vulgaris Cinerea, pro cujus libris circiter duabus, ſanguineæ binas uncias vix facile obtinueris. Hujus pro doſi ſcrupulus mitioris atque leviſſimi effectus Emetici, ventriculum ſarcina impura gravatum lenius exonerat, ut vel omnibus correctioribus Emeticis præparationibus quæ caſtra Chymica certatim ſuppeditare ambiunt, tuto carere poſſimus.

De *Pareira Brava* verba facere ſuperſedebo, quæ licet in Braſilia remedium Vniverſale audiat, & in morbis omnibus qui Diuretico-Diaphoreticis exonerationibus obſequuntur promiſcue uſurpetur, eaque propter

pter in Luſitania communioris ac cæteræ Exoticæ Radices uſus, cum famam in confringendo comminuendove calculo non diu ſuſtinuerit, apud Europæos neglecta quodammodo videtur, & plus ornandis doctiorum Exotica rimantium muſæis, quam publicis uſibus perperam deſtinatur. Diuturno veruntamen artis uſu hanc comprobatam radicem in ſororiantibus Calculi morbis, in affectibus ſcilicet ſpaſmodicis, pertinacibus Iſchiadicis & Rhevmatico - Arthritico - Podagricis paſſionibus, humores Seroſo - Lymphaticos a naturali dulci indole deflectentes caſtigando, tartareas congeſtiones diſſipando, tam in ſubſtantia quam inſtar decoctionis Thée per infuſionem uſurpatam expectationes noſtras nequaquam fefelliſſe ad lydium practicæ veritatis lapidem provocantes ingenue teſtamur. Longe ſane majus Exoticorum Patronis in *Pareira* quam in decantato Japonenſium *Moxiburio* levamen agnituris. *Moxam* enim Europæis debitam ejusdem applicationem perperam & incongrue adminiſtrantibus, in *Noxam* ſæpius converſam, quis eſt hodie qui ignoret?

Herbam *Acmellam Ceylanicam* itidem præteribo, cujus virtutes in concretionibus Tartareis & viſcidis congeſtionibus reſolvendis, ad renes tartareis quisquiliis infarctos inquinatosque detergendos & urinam ciendam, Experientiæ noſtræ ſuffragium ſemper tulere. Hinc & Hydropem, in illuſtri ſacri ordinis Viro, plurium morborum hæredem, quam ſolvi per renes Helmontius tract. *Ignotus hoſpes* agnoſcit, incipientem per diuturnum *Acmellæ* uſum feliciter expugnavimus.

Lapidis Bezoar ex Capricerva aut Rupicapra Bezoardica Perſis *Paſeú* dicta, (qua etiam ratione Turcis *Panſechri* Bezoar vocatur) & quem auro cariorem largitur Caramania, dubias Alexipharmacas virtutes merito apud circumſpectiores Practicos hodie ſuſpectas eſſe neminem latet. Huic in dignitate & munere ſuffectus eſt Lapis Hyſtricis, Porcinus de Malacca pretioſiſſimus, aut de Ceylan, inferioris veruntamen famæ & pretii. Itaque animadvertant optaverim curioſiores ne in hujusce Kimelii emptione decipiantur. Ceylanicus quippe durior, ponderoſior, & quaſi lapideſcens, mollior alter, levior, levigatior, & plus tartareo - cretaceus quam lapideus inſigni amaritie intra breve tempus aquam infuſionis inficit, ubi prior XII. horarum ſpatio amarorem vix notabilem ſolet communicare. Hujus adeo decantati Lapidis Alexiterio - Bezoardico - Sudoriferæ vires, radici cuidam Bezoardicæ qua Hyſtrices perdite delectantur, *Moringa Malabarica* dictæ originem ſuam debere perhibentur. Tres autem hujusmodi Radices, Luſitanicæ Exoticorum ciſtulæ inſuper adnexæ ſunt multo præconio condecoratæ, quaſi virtute lapides ipſos pretioſiſſimos ſuperarent. Figura, magnitudine & colore Paſtinacas hortenſes luteas ad amuſſim referunt, niſi quod

ſi quod annulis numero pluribus calamiſtratæ inſtar celebris Radicis *Ginſeng* conſpiciantur. Odore ſunt Aromaticiſſimo & ſubſtantia inſtar Zingiberis reſinoſa. Quid vero circa virtutum fidem ſtatuendum maneat, cum pauca ſint, quæ famam ſuſtineant, pronunciare non audeo, donec opportuna experiendi occurrat occaſio.

Vt nil referam diverſas *Cardamomorum* ſpecies, Javanici ſcilicet, Ceylanici, Malabarici, Chinenſis & Americani, quæ licet figura & capſularum ſtructura inter ſe toto, ut ajunt, cœlo diſcrepantia, in viribus tamen ac ſaporis aromatici acrimonia coincidentia ipſe ſenſus oſtendit.

Item Americanorum *Sago*, farinoſam nempe cujusdam radicis craſſioris fæculam, artificioſe ab iisdem granulatam, nec plane fatui ſaporis, quæque apud Indos Panis (quem Homerus medullam hominum vocat, ſacri codices Robur Cordis apellant) locum paſſim habet.

Mexicanum *Sabadilli* ſemen attingam, quod figura & nigreſcente colore Muſcerdam referens, triplici longiuſcula gibboſa capſula excipitur, ſapore acri amaro ac ferme Colocynthiaco, maſticatumque inſtar Tabaccæ Braſilianæ fauces acrimonia ſua cauſtica illico aggreditur, & per horas aliquot nauſeoſe irritando inficit. Axungia tritum miræ contra pediculos exiſtit efficaciæ, quos vix applicatum perimit & extirpat præſentaneo magis eventu, quam ſtaphidos agriæ ſemina, aut ipſa Mercurialia Malagmata præſtare hactenus conſueverint. In hoc exitioſiſſimo ſemine quid ultra, caſualiter edoctus, latere ſuſpicer, Experimentis nondum confirmatus, aſſerere modo vix auſerim.

Théam, quæ hodierno ſeculo caput ſuum inter Vegetabilia extulit Quantum lenta ſolent inter Viburna Cupreſſi ubique Theopotæ cuſtodem valetudinis habent: & licet de Thée vulgaris ſit inter Sinenſes perſuaſio, hanc plantam ſibi a Diis donatam vitæ prorogandæ cauſa, Thraſonicos Théopoſiæ effectus ſe neutiquam experiri Europæi conqueruntur. Vbi vero reſciverint duriora Thée folia in China non potui ſed arti Tinctoriæ inſervire & hæc ad Europæos communiter transferri, cum una ex apicibus & tenellis ſummitatibus electi Thée pluris in natali loco veneat, quam centum alterius libræ, cautius mercari diſcent. Itaque iisdem *Extractum Herbæ Thée Boy*, ſeu ſuccum in China penes Aulicos uſitatum inſtar ſucci Glycyrrhizæ noſtratis condenſatum, ex noſtra Exoticorum Arcula ſiſtimus, quod ad ciceris magnitudinem in calida decoctum, jucundiſſimo ſapore & odore eamdem imbuit, ut Electiſſimo Thée merito præferri poſſit,

Accedit hiſce *Gummi Kikekunemalo*, quod mea ſententia, parum attenta nominis novitate, ſpecies eſt quædam *Gummi Copal Albi* ad differentiam videlicet Flavi Europæis artificibus haud ignoti, & ſi mavis ipſum

Borru-

Boruſſicum Succinum æmulantis. Elegantia puritate ac perſpicuitate adeo ſe ſupra flavum *Copal* commendat, ut experimento tentato vix aliquid aptius pro pulchra nitida alba ac ferme Cryſtallina Vernice excoquenda reperiri unquam poſſit. Quinimo non adeo refractariæ indolis ac flavum artifices torquet, ſed ſolutionis facilioris exiſtens, ſpirituoſo-reſinoſis ſolventibus promptiſſime paret, ut egregium in oeconomicis uſum ſint agnituri, qui propius ad hoc Americanum Succinum artificem manum admoverint.

Neque levem etiam in Medicis merentur animadverſionem cortices quidam anonymi, arboris nempe illius quæ *Banillias* producit Indis *Mechaſuchil* pretioſas ſuaviſſimi odoris ſiliquas, delitioſiſſimo Aromatico-Balſamico ſapore præditas, Cocolatæ ex *Cacao* in *Nicaragua* regione præcipue præparationem ingredientes, ejusdemque pretium, prout in majori minorive portione commiſcentur, vel augentes vel minuentes. Quarum virtutes Cephalico-Cardiacas ſpirituum vitalium texturæ congruas, Sinenſium quidam corroborantes Trochiſci, & meo judicio Vitalibus *Mynſichti* Trochiſcis præferendi abunde reſtantur, ex *Banilliæ* ſiliquis, Ambra Eſſentificata, & *Badiani* ſeu Aniſi Stellati Oleo cum ſaccharo commixtis conſtantes, alias ad collapſas recreandas vires & Apoplecticos præcavendos inſultus *Placentæ Senectutis* vocati. Eaque propter in maxima capitis debilitate *Banillias* cum Tabaccæ ſelectæ foliis comminutas, Orientales Satrapas longiorem per fiſtulam fumigando haurientes incredibili emolumento ac levamine ſæpius ſpectavimus. Cortices autem iſti Mexicani, coloris externe cinerei, interne inſtar ſiliquarum ipſarum atrorubentis & ab externa Corticis *Chaquarillæ* facie haud prorſus abludentes, fragrantia & aromatico guſtu ipſis *Banilliis* ſiliquis longe eminentiores, leviſſimoque, reſpectu ipſarum, inibi proſtantes pretio, apud paucos, Cocolatæ mercimonia exercentes hactenus inter arcana fuere; imo novimus ejusdem farinæ virum conſuetis pretioſioribus ſiliquis corticem hunc nobiliſſimum commilitonibus cæteris alias ignotum, ſubſtituentem, qui in Hiſpanica & Luſitanica aulis per hoc Arcanum Succedaneum, ſuo tamen primitivo multo præſtantius, dicebatur locupletatus. Cum enim Hiſpani Luſitanique, qui Cocolatæ ſorbillatione ita deliciantur ut Ambroſiam & Nectar ſuum vel ipſi Jovi nequaquam invideant, *Vacakam* ſive *Vvacakam* (ſit venia vocabulo barbaro) ſingulis Cocolatæ fervide ſpumeſcentis Murrhinis, lautioris cupediæ cauſa cochlearculo immiſceant, reperiſſe perhibetur ingenioſus iſte ſeplaſiarius corradendæ pecuniæ compendia. Eſt autem *Vacaka* pulvis quidam, apud Hiſpaniæ Magnates celebris, ſaccharaceus fragrantiſſimus enormis pretii, quem nil aliud eſſe experimento compertum

tum habeo, quam ipſam teneriorem *Banilliarum* ſiliquarum medullam ſaccharo in tripla, quadrupla, & ſi mavis decupla, pro minorum gentium Diis, portione comixtam, tritam diutius, accurateque levigatam, ad Cocolatæ fragrantiam in ipſo hauſtu extemporanee exaltandam, excogitatam: atque adeo ſpeciem quamdam elæoſacchari *Banilliæ* haud inelegantem exiſtere; ut ſi quis Aquæ Cinamomi melioris notæ hauſtulum, amicorum alicui porrecturus, ad majores palati delicias, Cinamomi inſuper elæo-Saccharum protinus immiſceret. Facile vero exinde argui poterit quam pretioſus exiſtere debeat *Vacakæ* pulvis, cum ad parvam ejusdem elaborandam portionem multa requiratur *Banillarum* copia, ex quibus dein emedullaris, ſubſtantia nempe illa molliori nigreſcente inſtar ſeminum Ficuum in ipſis melioris notæ ac maturitatis ſiliquis, parce tamen reperibili, detracta, ſiliquarum vero Cannabino - filamentoſis corticibus, qui ex majori parte ſiliquam ipſam conſtituunt, tamquam effœtis evanidisque prorſus abjectis, materia ſaccharo impraegnando ſufficiens ſuppeditetur. Hic vero callidus Hiberus opus itidem ſuum compendioſe expediebat, Cortices hoſce Mexicanos in pollinem ſubtiliſſimum redactos, cumque ſufficiente ſacchari Virginei pinguioris, necdumque uti ajunt *refinati* portione probe ſubactos in conſuetos Magnatum uſus reſervando.

Se quoque haud parum commendant *Cortices Coſti Aromatici*, colore Cinamomi ſaturiore, facie vero externa & craſſitie inſtar *Corticum Culilaban* aut *Coſti Albi*, iisdem attamen longe pretioſiores, quod reliquorum omnium Aromatum in ſe fragrantiam concentratam contineant, unde et Tincturam ſive Eſſentiam per Alkalica ſpirituoſa adortus ſum, quæ ſe adeo grato aromatico guſtu & odore diſtinguit, & ex ſimultanea cæterorum aromatum miſcella juxta elegantiores Diſpenſatoriorum formulas, aromaticæ variæ exinde reſultantes Tincturæ, eidem æquiparari nullatenus mereantur.

Non hic veruntamen ſerpentarium attingam horrendi nominis lapidem *Pedra de Cobras de Cabello* Luſitanis dictum, cujus miracula patronis ipſis obmuteſcentibus, Patribus ſcilicet Societatis, elapſo ſeculo pro maximo certoque adverſus Venena Antidoto, agyrtico præconio fruſtra venditare conantibus, eoque intuitu a Kirchero Pliniana fide mercante, *Venenorum Magnes* in ſuo Regno Naturæ Magnetico vocati, nunquam ſatis laudandus *Redius* Florentini Ducis experimentis celeberrimus ſæpius exploſit, inque ipſis ut ajunt cunis ſufflaminavit. Cum eundem quid Artificiale exiſtere plurimi nuper detexerint, haud improbabiliter ſcilicet ſtatuentes conſtare ex partibus ſpongioſioribus cervinorum aut Vitulinorum ſemiuſtorum Oſſium, ac data ad fallendos incautos opera ita ſubdole

ſemi-

ſemicalcinatorum ut in centro nigreſcentia cinereum in peripheria colorem præ ſe ferant.

Aut *Lapides Quadratos Indicos* eadem fide in Europam traductos, inſtar Taxillorum polite ab ipſa natura exaſciatos, quique ſpeciem quamdam Marcheſitæ Indicæ Aureæ in Quadratos taleolos æquilateros ſciſſilis conſtituentes, à metallicis Mineris effodiuntur; unde licet in aqua per anni ſpatium macerarentur vix tantillum ſuppoſitæ virtutis ſuæ infuſo largiri poſſent, quod ad ſtatuminandam vacillantis experimenti ſpem, conferre momentum aliquod videretur.

Oleum potius *Santali Citrini* fragrantiſſimum, ad Ambræ odorem proxime accedens, ideoque ob vires ſpirituum animalium valde recreativas quas obtinet Cephalico-Cardiacas præcipuum capitis audiens confortativum adnumerabo: Mira enim qua pollet ſuaveolentia, Florum *Malabathri*, *Squinanthi* Indici, *Rhodii*, *Calambucci*, *Florum Canangæ*, aliaque pretioſa Indica à *Kæmpfero* in amœnitatibus ſuis Exoticis adeo commendata Olea non ſolum odoratus ſolatia, ſed & naturæ providentiam cum Plinio admirantes etiam deliciis auxilia permiſcentem, plurimorum morborum ſolamina, longis paraſangis præcellens.

Oleum ſequitur *Cajeputi* Oleo Roriſmarini Europæi multo equidem penetrantius, & ad aromaticum Camphoræ Oleum quod ex radice Cinnamomi in India elicitur, magis accedens. Remedium ad dentium dolorem ſedandum præſentaneum, quocum Caryophylorum, Thymi, Origani, Buxi, Serpilli, aliaque in hujusmodi cruciatibus ætherea celebrata Olea nequaquam comparanda veniant: ad maculas oculorum, ſuggillationes, ſuffuſiones vulgo Cataractas diſcutiendas, Ficoſosque hæmorrhoidalium venarum tumores reſolvendos mirum; ac ſi eodem Tinctura Croci ad intrinſecum uſum extrahatur, ad ſuppreſſa provocanda Menſtrua, Fœtum mortuum & Placentas Vterinas expellendas, ac inordinata illa concrementa Vterina, quæ *Molarum* nomine venire ſolent, ad tempeſtivam excluſionem promovenda, *Oleo Sabinæ* longe efficacius in praxi adinvenimus: eaque propter cum remediorum ſelectus Medicum commendet, optandum mehercle foret & Oleum hoc in Amſtelodamenſibus pharmacopoliis noviſſime introductum per reliquas Europæ partes civitate medica donaretur.

Oleum itidem *Hupo* in America per expreſſionem paratum, quo infantum umbilico peruncto inter remedia lumbricos & vermium in humano corpore ſtabulantium ſpecies educentia, nulli ſecundum obſervationum centuria teſtari poſſem.

Accedunt hiſce *Balſamum Rackaſira*, Copaibæ balſamo tum ſapore & odore aromatico, cum virtutibus longe præcellens. Vna enim alte-

rave Doſi Gonorrhœas feliciter ad ſanitatem perduxit, quas plurimæ Copaibæ unciæ irrito ſæpius effectu tentaverant. Idcirco ardores urinæ cum ſimplices, tum venereis inquinamentis accidentes, efficaciſſime mitigat, expedit, corrigit.

Balſamum denique *Peruvianum Album* liquidum, (ad differentiam ſicci, quod in Cucurbitis congelatum ſub *Tolutani* nomine ad nos transfertur) nigro valde fragrantius, ſuavitate & guſtu gratiſſimum, & inter Balſama utriusque Indiæ pretioſiſſimum, cui meliori jure *Reginæ Lachrimæ* agnomen Orientali Opobalſamo ab Helmontio olim donatum competere poſſit.

Remanent celebres Sinenſium Trochiſci Bezoardici, ſive Paſtilli *Tanzùc* Orientalibus dicti, de quibus ſeorſim verba facere in Epiſtolam alteram diſtuli, tum ne prolixiori ſermone Tuam hæc tenuia perlegendi patientiam pro una vice exhaurire voluiſſe videar. Vale Vir Sapientiſſime, atque ulterius favere perge

Tibi

Addictiſſimo Critodemo.

Epiſtola Altera.

CUm tot apud Europæos undique ferveant, inque dies emergant nova Jatrophiloſophorum idiomata, abſurdaque ſententiarum portenta terminis noviter cuſis ſuos patronos captantia, latere ſæpius in puteo Democriti profundiſſime ſepulta morborum ſtamina, denſaque caligine circumfuſa penitus deliteſcere perſuaſum ſibi habentes Sinenſes, eam Medicinæ partem tantummodo colunt quæ *Therapiæ* nomine à Schola Medica ſalutatur. Neque enim inter plauſibiles quasdam hypotheſes aut otioſas inanesque ſpeculationes ſeneſcentes Æſculapii Sinenſes ſterili controverſiarum logomachia tempus terere conſueverunt. Itaque filii parentum veſtigia prementes in eadem arte occupantur, & dum præter aliqua Theoretico-Practica Jatromnemata perpetuo ſcepticiſmo omnes controverſiarum ambages è Medicina proſcribentes, aſſidua paucorum remediorum inſpectione certas operandi regulas artificioſe venantur, ad Medicinæ leges haud opinionibus fluctuantes, ſed ſenſibus & experimentalibus veritatibus confirmatas ſtudia ſua conantur dirigere. Quamobrem jactare non verentur ſe duos habere oculos, Europæos unum, reliquum autem mortalium genus cæcutire. Cum vero in pertinaciorum morborum ſanatione, ſine nobiliſſima Chymiæ arte analyſin corporum & experimentorum clavim ſuggerente vix quidquam laude dignum effici poſſe, nemo qui delicias Chymicas

micas vel primoribus guſtarit labiis inficias iverit; ea Sinenſes neutiquam carere cenſendum. Artem enim Chymicam ab Ægyptiis per Arabes, Perſas atque Parthos occaſione commerciorum ad *Seres* antiquorum, moderna appellatione Chinenſes devolutam, qui paulo plus de antiquitatis Chymico-Metallicæ traditionibus narrat, facile evincent. Ego ſane Chinenſes Philochimicos, & Pyrotechniæ amantiſſimos probaturus illud omnino præmittendum duxi; quod conſtanti plurimorum qui in China extiterunt relatione, cum quibus crebros ſermones miſcere contigit, Transmutationis Metallorum viliorum in perfectiſſima per intimam originalis ſuæ labis depurationem ſtudioſiſſimi perhibentur, & vitam per heroicum aliquod remedium ſeu pharmaciæ ſublimioris ſubſidium ultra vulgatum terminum plurimi prorogaturi, ne videantur naturæ gazas negligere, in Chymico triplicis regni examine perquam ſedulo verſari.

Præter vero Metallicam Sophorum Tincturam perfectionem imperfectis conſtanter impertientem, cujus deſiderio tot capiuntur Jaſones, antiquiſſima Metallorum è gremio terræ Sinenſis orbis terrarum ditiſſimæ erutorum cultura, non ſolum in Metalloſcopia & Mineralium Docimaſtica nequaquam rudes, ſed & in Chymicis laboribus, absque quibus hæc ſacra nonniſi ſuperficialiter & mechanice tantum tractari poſſunt, ſatis expertos Sinenſes & Japones teſtatur, quos Chryſopluſio tantum inſiſtere ex itinerantium fide falſo olim acceperamus. Vſus equidem Medicus Talci apud curioſiores Europæ Chymicos nuper introductus & à Sinenſibus ad nos dimanans omnem ſuſpicandi anſam eripiet, ſi Talci pollinem & ſpecularis Lapidis, *Glacies Mariæ* ſive quædam aluminis plumoſi ſpecies, nuncupati, cum aut ſine nitro calcinatum in præcipitantes, abſorbentes & diaphoreticas directiones, per plures annorum centurias, à Sinenſibus uſitatum perpendamus. Ex *Badian* ſeu Aniſo Stellato *Zinghi* ab ipſis vocato, multique apud eos habito, tum ut illo ſemper Thée condiant, cum ut Radici *Nin-zing* anatica portione commixto ad roborandas vires utantur, Oleum per deſtillationem parare, vulgare eſt apud Sinenſes Pharmacopoeos. Ex quo dein, aut pro debilioribus, è ſeminibus tantum expreſſo, cum Sulphure è Nativa Cinnabari per forte lixivium vel per Mercurii deſtillationem ſegregato, aut Virgineo in Aureis Antimonii Mineris facile reperibili ſulphure Balſamum ſuum Polychreſtum jamdudum parare norunt, quo adverſus quoscumque pectoris morbos ſeptentrionali Sinarum regioni prorſus Endemios utuntur; quibus non tantum propter enormem hybernam aëris rigidioris inclementiam (licet non tamdiu ac in reliquis Borealibus Europæ partibus perdurabilem) ac Hypocauſtorum abuſum infeſtantur; ſed & ob molliorem ſoli cretacei conditionem, ſupinamque viarum publi-

carum negligentiam, quæ nullo lapideo, uti alibi moris eſt, pavimento ſtratæ ſupra fidem lutoſæ exiſtunt, æſtivis verò mox ſupervenientibus radiis exſiccatæ tantum in plateis ob incredibilem populi commeantis multitudinem pulverem jumentorum excrementis inquinatum ſuppetunt, ut non ſolum oculis nocumenta ſed & in pulmones reſpirando hauſtus ferinas Tuſſes, aliaque pectoris quibus aſſiduo confligantur pathemata ſæpius progignat. Quamobrem etiam hæc pulverulenti aëris incommoda evitaturi, ſpecie quadam velamenti diaphani ex Serico crudo, cujusmodi in Europa ad avertenda in caſtris inſecta ſomnum capturi utimur, in pyramidale Caputium turbinati, circuloque ligneo circa baſim divaricati cautiores ſe muniunt, larvatique per publicas plateas incedere conſueverunt. Per epiſtolam verò nuperrime ſignificatum, multifarii apud Sinenſes Medicos uſus illud præcipue Antimonii Sulphur extare, quod ex eodem per Aquæ Fortis macerationem aut alia hujusmodi Corroſiva Salina præparatur. Quod enim ex Antimonialis Reguli ſcoriis in copia apud eosdem excoquitur, nobis alias *Auratum* dictum, inque externos tantùm Fullonum, Unctionum, Thermarumque artificialium uſus deſtinatum in maxima apud Japones & Sinenſes copia proſtare conſtat, ob crebrum Antimonialium Regulorum uſum, quo ad temperanda Metalla indigent, pro conciliando videlicet pulchro Tintinabulis ſonitu, æneisque nolis tinnitu, quæ deauratæ ac in Turribus Octagonis penſiles conſpiciuntur, ut flante vento jucundus hinc inde concentus in aëre percipiatur.

Neque tantum Antimonialia Remedia à Sinenſibus Medicis uſurpari relatum eſt, ſed & Aureis quoque ac Mercurialibus præparationibus uti, frequens Nativæ Cinnabaris apud eosdem in morbis uſus anſam mihi dubitandi præbuit. Itaque celebrem apud Orientales Medicos Terram Bezoardicam Sinicam Rubram in paſtillos quosdam Majuſculos *Tanzùc* vocatos formatam duplo Auri pretio Byſantii & paſſim in Oriente venalem, quid artificiale exiſtere dudum edoctus, publico tamen hactenus communicare hæſitaveram, quousque ſufficienti eorundem *Tanzùc* copia mihi facta, hanc falsò ab aliis mineralem reputatam Terram, examini Chymico ſubjiciendi opportuniorem occaſionem nanciſcerer. Et primo quidem in limine ſanè mirandum ocurrit quod inter tot hodiernos rerum Exoticarum Secretarios & Scrutatores in tanta commerciorum frequentia, Sinenſium *Tanzùc* Medicorum Orientalium panaceam nemo hactenus circumſpexerit, in qua quemadmodum tanquam heroico adverſus omnes acutos & periculoſos morbos remedio promiſcuè confidunt, ita eadem ac Andromachi Theriaca Venetiis pompa & externo oſtentationis apparatu, Satraparum videlicet Aulicorum Sinenſibus *Mandarinorum* interventu

Medi-

Medicorumque confluxu in foro Aulæ majori ejusdem præparationem adoriuntur. Cum enim Sinenſes non alios Nobiles apud ſe reputent quam literatos, ſuosque Conſiliarios ac Aulicos è Philoſophorum gremio tantummodo adſciſcant, eorumdem auſpiciis, ſelecto per Horoſcopos favorabili ad hoc opus Conſtellationum aſpectu, *Tanzùc* ceu pretioſiſſimum Vitæ Kimelion parare ſolent, quod ad avertendas dein amanuenſium fraudes vel Regii Draconis vel Regnantis Imperatoris effigie, variisque præparationis tempus indicantibus characteribus obſignatum, aureis torquibus elegantiorisque operis fimbriis collo appendere ac in præſentaneos Magnatum uſus circumgeſtare conſueverunt. Pulcherrimos eximiique quos unquam viderim operis *Tanzùc* eſſe memini, quos Sinenſium more exornatos Incomparabilis noſter *Koléſerius* ab Illuſtri Valachiæ Principe *Brancovano* ſibi in munus oblatos, mihi ſæpius in ſuo Muſæo humaniſſime tractandos exhibuit: & primus quem ſciam, qui in ſuo Dacicæ Peſtis Scrutinio, hujuſce tunc temporis ab ipſo creditæ Terræ Sinicæ Bezoardicos & Alexipharmacos uſus typis commendaverit; licet pauco ab hinc ſpatio datis ad nos literis eruditiſſimis aliter opinatus, Trochiſcos hoſce Sinenſes plurium aromatico-bezoardicorum ſimplicium compoſitionem eſſe nobiſcum una convenerit.

Cùm verò præter aliquot minores *Tanzùc* quos ex Turcia pridem acceperam Charta Sinenſi involutos candidiſſima, eaque ſubtiliſſima, quam Cannabina noſtra longe firmiorem ex Mori Sylveſtris cortice parari compertum habeo ad differentiam communis, quæ aliquando ex Arundine aut ex Goſſipio, in Luſitanica Exoticorum arcula unus ex Majoribus *Tanzùc* paſtillis explendæ curioſitati noſtræ inſuper acceſſerit; experimentum non eſſe protrahendum duxi, ut in accurato *Tanzùc* examine ea componentia detegerem, quæ communicatæ mihi dudum præparationis integritatem ſolidè confirmarent. Et quidem ex graviori juxta paſtillorum molem pondere, quid metallicum adeſſe illico conjiciens, Microſcopii exquiſitiſſimi ope plane detexeram; ſed illud præcipue mentem torquebat anne pondus illud Nativæ tantum Sinenſium Cinnabari, aut auro Mercurioque in Bezoardicum pulverem chymice calcinato potius deberetur. Relatum etenim fuerat inter alia compoſitionem *Tanzùc* ingredientia, Sinenſes ex Mercurio & Auro puriſſimo amalgama facere, cui dein in magno Murrhino vaſe in pollinem trito, ſalis foſſilis ſpiritum, ſingulari (forſan Glauberiano) fornacis artificio ex carbonibus in ſaturæ ſalis ſolutione usque ad ſalinam efflorеſcentiam inebriatis paratum ſuperfundendo, calcem ad fundum ſecedentem à liquore decantato ſæpius edulcatam, cum Nitro mox detonatam, & tandem cum modico Sulphuris ad exaltationem coloris

loris deflagratam pro paſtillorum baſi uſurpare. Dum ab hoc Sinenſis præparationis pulvere notum *Salæ* Chryſo-Bezoar nequaquam abludere cogitabam, qui loco Mercurii, Aurum & Martem in Aqua Regis ſolvendo, cum Oleo Tartari præcipitando, edulcorando, & cum ſulphure ad deflagrationem tractando, pulverem obſcurè rubentem in perplurimis morbis abigendis minime contemnendum obtineret: ſtatui *Tanzùc* ad aram Vulcani Chymicam vocare, & difficulter alias deſtructibilem Auri Mercuriique præſentiam Metallicam iterum expiſcari. Sed Nativam Cinnabarim Mineris Auri ditioribus admodum familiarem eſſe comitem, ſicut etiam Antimonium raro omni Auro carere, quamdiu nempe in Minera exiſtit, bene conſcius, verebar antequam experimentum capeſſerem, Aurum ſi fortè aliquod in Catino Probatorio deprehenderem, Cinnabari an præſuppoſitæ Auri calcinati exiſtentiæ tribuendum? Omnem verumtamen dubitationis nubem brevi Cineritium diſcutiebat, cum ultra ſpem poſt validioris ignis torturas ex unica *Tanzùc* uncia, unam Auri fulgurantis drachmam ante amicorum oculos ſiſteret. Itaque Chymicorum manus oculatas eſſe, ac credere quod vident cum Plauto edoctus, reperto Auro ad Mercurii ſeparationem ulterius procedendum cenſui. Eapropter rectificationem Mercurii tentaturus, *Tanzùc* in pulverem redacti uncias duas fortiſſimo lixivio decoxi, & poſt tardam ejusdem diſſolutionem, Mercurii ad vaſis fundum ſecedentis tres ægrè drachmas obtinui; Sulphur in lixivio natans, ob acidi quod ad manus non erat inopiam copioſa aquæ Simplicis affuſione præcipitavi, quod exſiccatum & catino dein Docimaſtico ſubjectum, Aurum itidem puriſſimum ad Scrupulos circiter quatuor relinquebat. Pauca Mercurii currentis portio, quæ per hoc experimentum redundabat, votis noſtris minus ſatisfaciebat. Igitur ſuperiori tentamini neutiquam acquieſcens, Tres *Tanzùc* uncias cum Limatura Martis tractare decrevi, qua faciliori obſervata Methodo, Mercurii drachmas quinque completas faciliori marte elicere contigit. Quamobrem Mercurium Aurumque ex *Tanzùc* per ignem ſegregatum non eſſe Cinnabaris Nativæ ſobolem evidenter edoctus; *Tanzùc* inter heroica remedia ſollicitæ experientiæ ubique reſpondentia & expectationi ſatisfacientia, quæ ſcilicet Panacearum nomine veniunt Polychreſta, ſuffragante conſtanti Orientalium Medicorum ſententia præcipuum quoddam veluti eſſe Sinenſium Chymicorum *Azoth* didici, cum & illud quoque ex Mercurio & Auro, licet curioſis magis quam ſolidioribus operationum ambagibus apud Europæos Chymiatros paretur. Nativam verò Cinnabarim in Sinenſium *Tanzùc* exiſtentem, tantopere à Paracelſo commendatam ſub nomine Electri Mineralis immaturi, ex quo *Lili Tincturam* extrahit, quam

quam dein in Vinum Vitæ redaſtam Membrorum vocat Eſſentiam ac Ens Horizontis; ab Helmontio cæterisque qui cum ipſo easdem tibias inflant multi æſtimatam, cum in ea particulæ Mercuriales à Sulphureis temperentur, quis ſpernet? Enim verò Diaphoretica notabiliter exaltare Cinnabarim; Ludovici, Hoffmanni, Poterii ſuffragio evinci poſſet, qui Mercurialibus, aut Diaphoreticis Antimonialibus Nativæ Cinnabaris additamentum unanimiter laudantes præſentiorem omnibus laborioſioribus Chymicorum Electris pulverem nanciſci poſſe ſpoponderunt. Hinc famoſæ ſuperiori ſeculi *Wildeganſii* Pilulæ ſub Panaceæ Solaris nomine, Auro Fulminante, Diaphoretico Stibio, & Bezoardico Minerali cum Nativa Cinnabari commixtis conſtabant.

Quod reliqua ſpectat *Tanzùc* conſtituentia Simplicia, Euphorbium & Gummi Guttæ in valde licet refracta Doſi, paſtillis hiſce immiſceri neutiquam reticendum. Tanti ſcilicet Sinenſes & Japones Medici ſternutationem faciunt, ut promiſcuus Ptarmicorum apud eosdem uſus verè abuſus dici mereatur. Quem in finem Magnatibus ex *Tanzùc* collo appenſo aliquid ex tempore abradere haud inſuetum, quod inſtar Nicotiani Pulveris, officioſitatis gratia mutuò ſibi ad excitandos ſpiritus obferre valeant. Neque inficias iverim *Tanzùc* inter Ptarmica potentiſſimum eſſe Sternutatorium, Euphorbium ipſumque planè Helleborum Album exſuperans; quæ quidem vis haud partibus Mercurialibus ſalino-reſinoſas exaltantibus, ut quidam amicorum alias haud ineruditus opinabatur, tribuenda, ſed Gelatinæ cuidam Sinicæ qua paſtilli firmiter coagmentantur, quæque ſuo glutine efficit, ut pulvis narium membranis pertinacius adhæreſcat, & diutius vellicando, ſalubrem ab ipſis reputatam ſternutationem ſæpius provocet. Licet etiam effectus hic Ptarmicus Lapidi Bezoardico Bovino prorſus non denegandus qui in fellea Bovis Cyſtide, apud Sinenſes remediorum amarorum haud poſtremos æſtimatores, raròreperibilis, *Tanzùc* compoſitionem ingreditur.

Agmen denique claudunt rariſſimus aromaticus *Cortex Tanzùc* cognominatus, à quo & agnomen paſtilli mutuaſſe videntur; & decantatiſſima radix *Gin-ſeng* Sinenſibus, Japonenſibus *Niſi* pro cujus uncia una ſex argenti pendere familiare apud Sinas eſt. Præcipuum Sinenſium Cordiale audit in debilibus & languidis ex diutino aut acuto morbo convaleſcentibus, ad priſtinum corporis florem recuperandum; cujus potum ceu potentiſſimum morborum ſtatorem ac vindicem non tam ſenibus in illa frigiditatis atque cruditatum neceſſitate quæ ultimæ ætati adveniunt, promiſcuè commendant, quàm Literatis ob continuas meditationes & ſpirituum animalium conſumptionem exhauſtis & effœtis ad vires longioribus vigiliis diſ-

ſipatas recolligendas; aliisque præcipuè qui ſubtiliſſimum ſanguinis florem, ſemen profundendo nervos enervarunt, & balſamicum nervorum nectar peſſumdando, ſanguinem ad ſenilem characterem ſubeundum graviter diſpoſitum à laciniosa vita obtinuere. Hinc cum actus vitales torpidiores ad munus ſuum alacrius defungendum ſtrenuius exſuſcitat, plurimi licet prurientes inanes tamen in Veneris arena Athletæ, rugarum ſuarum conſcii, & quaſi funerata parte, qua ſola ſeſe viros approbare geſtiunt, inter Aphrodiſiaca quæ hactenus innotuere, ſupra fidem extollunt. Quamobrem etiam non tam ultimæ ſenectutis amor, quam hujus uſui acceptam Sinenſes ferunt, illam Europæis innoteſcere fecit, quàm quod in impotentium ac præcocius emeritorum gratiam, dulces in amplexus vertere officium Thori credatur. Ego equidem qui radicem *Gin-ſeng* in Convulſione & Spaſmo Infantum repetitis experimentis mira præſtare didici, non tantum folia inſtar Mandragoræ habere, imo ipſam radicem licet in minori forma ad amuſſim referre ſciens, non *Araliaſtri* ſed Mandragoræ ſpeciem, adeoque Opiatæ Indolis eſſe arbitror. Opio verò Turcas & Orientales ad Venerem abuti ille ignoraverit, qui eorumdem *Aphiòn*, *Daturam*, Stramoniatum *Maslàc*, compoſitiones utcumque Opiatas eſſe aliquo modo dubitaverit. Radicem eapropter *Gin-ſeng* haud inter remedia Syſtema nervinum irradiantia, & Cordi robur addentia, ſed inter Pacativa Anodyna & tutiora Narcotica potiori jure adnumerandam cenſeo.

Hæc ſunt quæ circa compoſitionem *Tanzùc* ad notitiam noſtram, Præſes Ampliſſime, pervenere; cujus ſaluberrimum uſum in omnibus Exanthematicis Febribus, puncticularibus & peticularibus Maſſæ ſanguineæ ebullitionibus, aliisque malignis Epidemicè graſſantibus morbis, non tam aliena quàm noſtra experientia, conſtantiſſima ægrorum Euphoria, ſæpius comprobavimus. Adverſus Peſtem *Tanzùc* cæteris omnibus palmam præripere conſtans eſt Medicorum Orientalium ſuffragium: unde non perperam omnino videntur arguere, qui anti-Loimica in Mercurialis proſapiæ remedio quærenda decernunt, cum Mercurium verum rebellium morborum Caduceatorem, Luem Veneream domare quæ morbus contagioſus eſt apertiſſime conſtet. Ipſe Paracelſus in Arcano Coralino quod ex Mercurio paratur tamquam contagioſorum morborum remedio, & qui vitulo ejus arat Helmontius in ſuo *Tumulo Peſtis*, ſpem reſtitutionis omnem poſuiſſe videntur. Certè Vermiculorum Peſtilentialium Patroni ab hac mente nequaquam recedent, qui Mercurialia cuicumque verminio & Inſectis exitioſa eſſe compertum habent. Adde quod graſſante ſæpius per univerſam Styriam & Carnioliam peſtilenti contagio, in *Hydria* haud

procul

procul *Labaco* ubi ditiſſimæ Hydrargyri tractantur fodinæ, incolæ omnes immunes extitere: quod & in Dacia, Peſte *Albam Juliam* depopulante ac longe lateque viciniam devaſtante, in *Szalakna* ubi copioſe Mercurius excoquitur, aliisque fodinarum Stationibus quæ Gas Mercuriale habent, haud ſoli ſæpius animadvertimus. Hinc forſan Amuleta vel ſtylo Paracelſiſtico *Zenexta* ex Hydrargyro adverſus Peſtem, aliquam olim ſibi fidem promereri valuere.

Pauca hæc levidenſia, ubi Te, in cujus gratiam illa exaravimu s, æqui bonique conſulere ſciam, Vir Sapientiſſime, qui omnia quæ Maria abſcondunt, Terra tegit, aut Barbari celant, indefeſſo in medicinæ incrementum inſectaris labore, publicis dein uſibus commodisque de more revelanda, facto paululum Otio, & alteram Exoticorum Ciſtulam aperire minime cunctabor, aut Chymicā quædam Curioſiora, ad quorum experimenta occupationes dudum direximus, candidè impertiar. Vale Vir Sapientiſſime & Te Reipublicæ Literariæ bono diu ſoſpitem ſerva.

Ita vovet

Ampliſſimi Tui Nominis Cultor haud exiguus

Critodemus.

Ad virum Dignitate & Literis Illuſtriſſimum
SAMUELEM KOELESERI DE KERES-EER,
Principatus Tranſilvaniæ Secretarium
Præſens Ruſſiæ Literariæ Status
In Epiſtolam adumbratus

A Michaele Schendo R. C. Eq. Vanderbech, Philoſoph. & Utr. Medicinæ Doctore, Sacræ Imperialis Majeſtatis Magnæ Ruſſiæ Exercituum ac Militarium Noſocomiorum Medico.

Diuturnum rerum atque ſtudiorum uſum, quibus te ſupra hodiernam Eruditorum ſortem penes literatum orbem jam dudum collocaſti, ita animum Tibi firmaſſe, ut iis quæ communis rumore famæ ceteris commendantur, rarò vel tarde fidem præbere ſoleas ex eleganti Tuo Rationabilium hujuſce ſeculi Dubitationum Elencho ſatis compertum habeo.

Concedendum ſcilicet rumoribus tempus, quo ſeneſcant; plurimis aſſueſcendum, ſentiendum cum paucis nequaquam improbo, feſtinandumque lentè, ne per inanes præjudiciorum fallacias etiam in Adiaphoris præoccupato Philoſopho aſſenſus incautior extorqueatur. Non is tamen ſum, qui ſcepticiſmo Tuo omnimode ſuffragandum cenſeam, cùm nos literario commercio in hiſce Hyperboreis oris penitus deſtitutos eſſe opinari adhuc videaris, neque eo ſemel adduci patiaris, ut Tibi aliisque emunctioris Naris hominibus perſuaſum velis in hoc Ampliſſimo Imperio nequaquam gelidas torpere Muſas, ſed liberalibus artibus adnexas ſtrenuè foveri ſcientias, & omnigenæ Literaturæ cultum in has quoque regiones feliciſſimis dudum auſpicatum avibus, Armatæ Palladi domicilium perenne polliceri.

Quæ veteres Rerum Ruthenicarum compilatores, Mayerberg, Oderbonius, Paulus Jovius, Petrejus, Herberſtenius, Poſſevinus, Rautenfels, Olearius inſipidis commentis conſarcinarunt ac circa incultos Gentis hujuſce mores olim in lucem prodidere, at ſi penes æquos rerum arbitros ſuſpectæ quodammodo non forent fidei, nullam hodierno rerum ſtatui labem adfricare valent. Quemadmodum enim quæ de rudibus Germanorum moribus Tacitus & Mela Lib. III. quæ de Anglis Horatius & Strabo, quos barbaricas Sceleratorum hominum fæces vocare Lib. IV. non dubitat: Quæ Galli contra Hiſpanos & hi vice verſa quotidie exprobrant: Quæ in icone Animorum de Polonis Barclajus exaggerat, nihil quod horum minuendæ aut denigrandæ famæ faceſſat, ex Polonia contra Barclajum defenſa ſolide evincitur; ita præteritorum temporum memoriam depravando, primævæ opinionis modulo florentes hodie Ruthenorum animos metiri velle, rationi æquitatique haudquaquam conſentaneum videtur. Hujus enim commatis obtrectatoribus ſubſannandis illud Socratis ad Zopyrum in rem noſtram adduxiſſe ſuffecerit: Talis equidem fuiſſem niſi me Philoſophia mutaſſet. Quoſdam verò exigui nominis, inconſulti & maleferiati cerebri Scriptores mille putidis calumniis ac jejunis cavillationibus Præſentem Ruſſiæ Statum proſcindere auſos, Weberum Germanum, Perrium Anglum, Neubaur Polonum, Braſey & Neufville Gallos, aliosque Ruthenis infenſos aut transacto bello Suecorum ære conductos ſycophantas virulenti animi ſaniem eructantes non eſt heic quod moremur; cum ejus pulveris homunciones dicaces, profugos, ſuſcepti muneris deſertores, ac malè huic Imperio affectos, illud hujusmodi falſis & detortis narratiunculis intendere patear, ut heic terrarum ſemel neglecti, contemptores ſuos apud exteras gentes petulanti calamo traducendo, privatæ vindictæ litent, dubioque ſaltem reparando nomini, aut dedecori obliterando proſpiciant. Adverſus igitur hos profligati pudoris ac maleſani

cordis

cordis Rutheno-Maſtiges, Ruſſiæ hodiernæ vindicias exſerere, & abſterſo fuco nativum rebus colorem reddere animus modo mihi non eſt; absque eo enim quod mentientium turpitudinem detegendo, recriminationis intemperie bilem exonerem; Ruthenos non eſſe natura hebetes, viſcoſo ingenio, literarum ac literatorum oſores, vel Præſens Ruſſiæ Literariæ Status ſatis evincat, quem rudi licet Minerva delineatum, Tuo defæcato judicio ſuccincte ſiſtendum duxi, ut hiſce peregrinis ſigillatim inſtructus notitiis, calculum nobis adjiciens, ſuos poſthac publicæ veritati triumphos aſſerere non graveris.

Heroica Magnanimi Petri Imperatoris facinora, quæ ſupra humanæ ſortis aleam exſurgunt, non priora noverunt, poſteriora vix credent ſecula. Hic enim Principum Phœnix tantis adornatus virtutibus, quantas perfecta, & natura & induſtria, mortalis conditio recipit; cui publica felicitate nihil fuit prius, nihil unquam poſterius; recluſit vias, patefecit portus, urbes condidit, propugnacula evexit, navales claſſes conſtruxit, Imperium ampliavit, itinera terris, mare littoribus reddidit, diverſasque gentes ita commercio miſcuit, ut omnia in perpetuam Ruſſici Imperii felicitatem conſpirare videantur.

Natura Magnus, Fortuna Major, Virtute Maximus, natus ad omnia quæ recte & fortiter facienda ſunt, nil arma quantumvis optime inſtructa valere ſenſit, niſi conſilium & rerum gerendarum Prudentia mutuo ſibi fœdere reſponderent. Summam videlicet rerum apud Ægypticos & Chaldæos tunc extitiſſe cùm ſcientiæ apud eos vel maxime florerent; inde una cum Imperio literarum & ſapientiæ cultura ad Perſas devolutam: & quousque Græcorum Monarchia Gloriæ faſtigium tenuit, nullam orbis oram ſapientiæ laudibus & opinione doctrinæ claruiſſe magis ex hiſtoriis haud ignoraverat. Unde novus veluti Prometheus, Galeas timeri magis, quæ capite ſapientia gravido circumferuntur ſciens, & multa edoctus experiendo fieri, quæ ſegnibus ardua videntur, ut ſubjectos ſibi populos, quos ad Martis artes adeo egregiis ſucceſſibus effinxerat, liberalibus quoque diſciplinis, luminoſisque ſcientiarum facibus animaret, eo nervos omnes provide dirigendos duxit, ut Gymnaſia inſtruendo, Lycea dotando, artes excitando, ſcientias inducendo, literas ac literatos evehendo. Academias erigendo; bene de ſua meliùs de poſtera ætate meritum, *Patriæ Patris* titulum Imperatoribus niſi poſt edita præclara virtutis ſpecimina decerni ſolitum, veri parentis beneficiis in patriam erogatis promeruiſſe conſtaret. Nam cætera ad ejusdem gloriam pertinentia, publica facta loquuntur, hoſtes prædicant, venerantur ſubditi, mirantur exteri, orbis applaudit, ut de eo majori merito quàm de celebrato, à Tacito,

 Agri-

Agricola dici poſſit: Geſta ejus manſura eſſe in animis hominum æternitate temporum, fama rerum. Rudimentis itaque imperii feliciter jactis, duratis ad omnium laborum tolerantiam membris, ſepoſita ſolii Majeſtate, Aulæque ſplendore, peregrinas adire provincias non detrectavit, ut peculiares cultiorum regionum mores animosque perluſtrando, exemplo monſtrante viam, quod in ſuæ ditionis terras emendandas induceret, aut ad Ruſſicum ſtabiliendum Imperium conduceret, Autoptes ſedulus inveſtigaret. Et quemadmodum olim Trophæa Miltiadis excitabant è ſomno magnum illum Græciæ Themiſtoclem, ita copioſiſſima varii generis ſtudiorum ſubſidia, multiplicis uſus ſcientiæ, liberales artes atque diſciplinæ per Belgium, Angliam, Germaniam, Gallias, longè lateque florentes *Magnum Petrum* dormire nequaquam ſinebant, quin ſerius animo volutaret, qua ratione arbores has peregrinas ſuo quoque Cœlo paulatim doceret aſſueſcere. Quamobrem Viros Gente & Mente, Arte & Marte, Genio & Ingenio Illuſtres undique collegit, & egregia iisdem (quamvis in graviſſimo bello ærarium Mars occuparet) ſtipendia conſtituit, ut ſtrenua eorundem opera ad veterem Ruthenorum poliendam aſperitatem redux uteretur, & quam unico conatu evellere vix poterat, virtute atque aſſiduo exterorum conſortio ſenſim obliteraret. Nec ejusdem optime conceptas ſpes eventus unquam fefellit. Vix enim in orbe gentem aliquam inveneris, quæ facilius ubi cum exteris mixta eſt, peregrinæ morum elegantiæ atque diſciplinæ conſentiat. Unde non vereor præſago auſpicari animo, ſua quandoque dierum maturitate fore, ut hæc Natio quæ adeo pernicibus incrementis ad tantam nominis celebritatem adolevit, ubi in firmiorem & ſtabiliorem culturæ ſtatum excreverit, plurimis ante ferenda, æquiparanda paucis audiat. Quæ enim Gens tam brevi annorum Curriculo adeo difficilibus per ſummam temporum iniquitatem initiis felicius emerſit? Militares progreſſus, armorum fortitudinem, obſidiones, conflictus, prælia, victorias partas, trophæa erecta, cumulatos triumphos, quibus Rutheni in Martis Palæſtra locum ſibi non infimum poſteriori hoc ſeculo meriti Gloriæ faſtos decorarunt, non hic circumſcribam, ne extra oleas vagari videar; cùm hoc mihi muneris & officii incumbere ſentiam, ut ea, quæ ſcientias ac Eruditos reſpiciunt tantummodo attingam. Et quidem poſtquam Epidemicos quosdam errores felici auſu extirpaſſet, novis per novos mores hominibus, per novos homines expuliſſe veteres quodammodo videbatur. Hinc emendatis provinciarum rectoribus probatæ fidei judicibus conſtitutis, Auditoribus Bellicis ex Germania conductis, litigioſis ſublatis ambagibus, novis legibus latis, antiquis caſtigatis, jure Municipali ad Romani normam recuſo, ſanctionibus pragmati-

cis,

cis, collegia Prætoria, Dicaſteria, fundavit, indixit, erexit, in quibus Themidis ſacra inviolabili tenore celebrarentur, & ſubmotis Rabularum æſtibus breviori ad juſtitiam via accedere ſingulos paterentur. Neque enim hic integras Olympiades contendere fas ulli amplius eſt, dum congruentem intra aliquot hebdomadarum ſpatium ſine ulteriori mora, legis menti ſententiam fert Judex nulla vel rara appellationis remora intercipiendam.

Metallico-Docimaſticam Societatem inſtituit expertiſſimis inſtructam Mineralium ſcrutatoribus, qui in hoc ampliſſimo imperio abdita terræ viſcera conſtanti ſedulitate rimando, reconditos è metallifodinis naturæ theſauros in publicam utilitatem eruerent, ac citra ſubjectarum gentium gravamen, Regium ærarium dilatarent. Cujus celeberrimi Rei Metallicæ indagandæ, aut promovendæ dicati Collegii laudes enunciaturus, ſi illud tantum addidero, Rerum Chymicarum expertiſſimum & ſagaciſſimum cultorem, ſupremum Rei Tormentariæ atque Armamentariis inſtrumento bellico & Navali refertis Præfectum de Bruce huic præſidere ; Virum videlicet ſummam ab Arte & Marte gloriam conſecutum, ſerium & ſolidum ſubterraneorum inveſtigatorem ac in rebus mineralogicis tam ad Theoriam quam Praxin inſtructiſſimum, pro omni Encomio ſufficiet. Et quamquam feraciſſimæ Nitri glebæ, ac ditiſſimæ ſulphuris in Sinbiria juxta Wolgam prope regnum Kaſani detectæ, Ferri in Metropolis Moskuæ vicinia, ac in Careliæ prope celebres Thermas Olonitzenſes confiniis, cupri in Siberia circa fiuvium Geneſcy fodinæ, aliæque quam plurimæ noviter in apricum deductæ, Rei Metallicæ in Ruſſia diurna incrementa teſtentur. Laboratorium Docimaſtricum omni chymica ſupellectili abunde exornatum, pro experimentali tentamine, juventuti Ruthenæ practice inſtruendæ dicatum cuicumque patet, qui Sacris Metallicis initiari aut operari malit.

Nil referam propagandis ampliandisve commerciis deſtinata collegia, quorum famam minime ambiguam tot exoticarum artium officinæ & ergaſtula ſuſtinent; tot inquam egregia regionibus hiſce antehac ignotæ opificia adeo feliciter introducta, ut à ſeculorum canitie huic imperio congenita quodammodo videantur. Viros in hoc illuſtri publicis commodis inſudante congreſſu, nomine conſiliariorum Mercurio Litantes ut uno faſciculo complectar, vel ſolum Tibi conſiliarium Bacconum nominabo, qui ſolidam rerum ad Commercium & Mercaturam facientium notitiam longo itinerum firmavit uſu, qui ut Poëta canit:

- - - *Seris venit ab annis:*

Virum in quo certant Probitas, Candor, Humanitas, Modeſtia & Doctrina: ut taceam Comitis Andreæ Caſſis admirandam indolem, amænumque

que igneum & indefeſſum ingenium non intra unius doctrinæ anguſtias ſe continens, atque adeo inſigne Græciæ Noſtræ ornamentum. Denique ſagaciſſimum virum Baronem da Schaphiroff præclariſſimo ingenio, multiplici eruditione & exquiſita facundia illuſtrem, perplexis negotiis explanandis natum, collegio huic laudabiliter præſidere ſcias, cui (poſtquam aſſertum fuit & patrio Cœlo redonatum nobile illud pignus ac depoſitum, quod fata Ruſſiæ commodarant, Magno videlicet Imperatore *Petro* ad Divorum conſortia revocato,) conſcribendæ quoque tanti herois hiſtoriæ provinciam concedere *Auguſtiſſima* gratioſiſſime dignabatur. Veruntamen inter præcipua Ruſſiæ hodiernæ ornamenta locum ſibi ſupremum vindicat ſacra ſynodus, cui Orthodoxæ Orientalis Eccleſiæ regimen & rerum ſpiritualium moderamen incumbit. Nihil hoc ſacro Senatu integrius Areopagum habuiſſe credideris, ut ſi viros illuſtres, virtutum & ingenii fama conſpicuos, edecumatæ eruditionis, ornandisque literis natos, Tibi noſſe contingeret, vivæ Minervæ exempla ac omnigenæ doctrinæ Penuarium jure meritoque diceres. Videlicet qui venerabilem hunc conſeſſum exornant omni laude digniſſimi Præſules, priſcam Eccleſia diſciplinam reſtituentes glaciem fregere, ac ut religionis non fucatæ ſinceritas effulgeret, multa incondita & ſuperſtitioſa expunxere.

Eminet inter ipſos non dignitate tantum, verum multiplicis literaturæ gloria Theophanes Procopoviz olim Pleſcowienſis, modo Novogoradienſis Archi-Præſul, vir vaſti ingenii, mactus omni laude, Eccleſiæ Ruthenæ decus, cui plenis ſuffragiis faſces ſuos ſubmittit omnis in Ruſſia Eruditorum chorus; multis equidem nominibus de hac Republica Literaria præclare meritus, qui Romam Epitomem olim orbis, ac nobiliſſimum hodie ſcientiarum omnium Emporium, cauſa ſtudiorum adiit, & opima ſcientiarum ſpolia reportans, plurimis Eccleſiaſtico-Politicis ingenii partubus editis, ac doctrinæ fama ſæpius innotuit, ut per omnes honorum gradus ad hunc dignitatis apicem perveniret. Licet enim in nullo diſciplinarum orbe ſit hoſpes, in elegantiori tamen literatura adeo pollentem ſcias, ut ab Eruditorum ſubſelliis Ruthenorum Demoſthenes ſalutetur. Literarum ac Literatorum Patronum & Evergetam indulgentiſſimum tot eximiæ ſpei adoleſcentes quotidie experiuntur, qui ejusdem ære aluntur, educantur, ac omni pietatis artiumque liberalium ſtudio inſtruuntur. Unde cum magis aliis quam ſibi natus eſſe videatur, id unum omnes boni vovent, ut quod præclariſſime impoſitum onus hactenus ſuſtinuit, diu incolumis & magno Ruſſiæ totius emolumento ferre pergat; cujus favor & patrocinium cum præcipuus ſit fundus Literariæ noſtræ felicitatis, Maxima ejusdem

Sit laus laudari non potuiſſe ſatis.

Proxi-

Proxime huic accedentem Theophylactum Lapatinski Epiſcopum Tweriensſem eruditus noſter veneratur orbis ; virum videlicet Polymatheſtatum, Græcarum Literarum, in quibus ſatis feliciter verſatus eſt ſtudioſiſſimum, quem in Moskuenſi Archi-Gymnaſio ſacrarum olim Literarum Profeſſorem, poſtquam pluribus eo in munere laudabiliter exactis annis, non inutilem operam ſtudioſæ juventuti impertitus fuiſſet, honoribus jam maturum ex Academico Studio ad hanc dignitatem evectum, indeflexo per omnes vitæ partes probitatis tenore, non aliter quam aurei ſeculi reliquiam intuemur. Uno verbo

Si pingi virtus poſſet, imago foret.

Neque reticebo Tibi, Græciæ noſtræ decus famigeratiſſimum Archimandritam Athanaſium Condoidi, virum profunde doctum, Helleniſtis paucis comparandum, ac quamdiu pretium aliquod eruditioni erit, omnibus commendatiſſimum ; cujus excellentes ingenii dotes Italicis Lyceis excultas circumſcripturus illud tantum addam, quod e Scholæ carceribus eluctatus, & Academicæ vitæ vix mancipatus, nihil beatius quam ſcire, nihil divinius quam docere reputans, Profeſſoris ac Concionatoris Apoſtolicum munus per amœniora utriusque Philologiæ Studia adeo egregie per univerſam Græciam ſuſtinuerit, ut eamdem adhuc juvenis, ſui nominis fama penitus impleverit. Undique enim nactus patriam quia patrias ubique virtutes circumferebat, Patriarcharum ac Eccleſiæ Orientalis Antiſtitum delicium exſtitit. Dignus eapropter, quem conditionibus ut illa fluebant tempora invidendis, Moldaviæ Princeps Cantermirius (quem amaverunt bonæ Muſæ, ſuſpexerunt ſapientes viri, honeſtarunt Magni Reges,) exciperet, ac maximæ ſpei filiis inſtituendis præficeret. Inde in Archi-Lyceo Moskuenſi Theologiæ Profeſſor deſignatus, ex cathedra Theologica Petripolim evocatus à Magno Imperatore *Petro* in ſynodale tribunal conſtituentium Antiſtitum ordinem cooptatus eſt. Quas vero Hiſtorico-Eccleſiaſtici ac Philologico-Theologici argumenti materias aula mandante ſcripſit ac per ſubſidia, quæ eruditio ſuppeditat penitus excuſſit, lucem ſuo forſan tempore viſuræ, ſapientum exiſtimationem ſemper ſuſtinebunt. Poſſem inſuper Cœnobii Sereniſſimæ Triados Archimandritam Gabrielem una referre, Ruthenica Puffendorffii traductione notum, ſi de ejus inſtituto atque doctrina Te per Acta Eruditorum Lipſienſium certiorem factum ambigerem. Ut nil addam de Archimandrita Kruliez ingenii ac eruditionis laude nulli cedente, quem Pragenſibus ſtudiis exornatum, dum ſeniorum tempora ſcivit meritis prævenire, & quod defuit ætati virtutibus compenſare, atque in vertendo Magno Buddei Lexico utilem patriæ operam intendit ; ſi Literatæ Ruſſiæ columenque decusque vocave-

S ri,

ris, ſane nihil veritati detraxeris. Facile igitur longus Eccleſiaſticorum Eruditorum poſſet contexi Catalogus, ſed diſplicet in ea argumenti parte prolixiorem eſſe, in qua Tibi omnino ſatisfactum fuiſſe arbitror, cum enim haud facile emergant quorum virtutibus obſtat Res anguſta domi; quotquot Moskuæ Gymnaſia munificentia Principis erecta ſunt, Scholarchis Eccleſiaſticis gaudent, qui ejusdem ſacri Ordinis Profeſſores omni eruditione ſubactos viros ut plurimum eligunt, præter ſtudia liberalia ſcientias Ruthenicæ juventuti fideliter tradituros. Solent ibi cereis adoleſcentiæ mandibulis ſcabra oſſa mandenda nequaquam obtrudere, ſed prima literarum tinctura imbutos, poſitoque inter diſciplinas leviores tyrocinio, Philoſophiæ Scholaſticæ ſpatia emenſos ad Theologica Studia promovere; & cum modeſta dogmatum ventilatione ceu Silicum concuſſu veritatis ignem elici nequaquam ignorent, Polemoſophiæ ſeu Dialecticæ ſacræ crebram operam navant, ut annuis impreſſis Theſibus, quemadmodum alibi moris eſt, publicæque diſputationi propoſitis, bonæ frugis ſeges ad lætiorem meſſem matureſcat. Pro iis vero, qui ſolidioribus ſcientiis & quæ de pane lucrando ſunt vacare atque imbui malunt, celeberrimum Bidloo Ruſſiæ Æſculapium Medicinæ Anatomes, ac Chirurgiæ Profeſſorem ibidem conſtituerunt, qui non theorice tantum, ſaluberrimæ artis principiis eosdem inſtruit, ſed & practica manuductione in Noſocomio Moskuenſi, cui præeſt, Studio Medico addictos neceſſarias docet Enchireſes. Hinc ferme omnes Ruthenæ gentis chirurgi, qui peregrinas oras nequaquam luſtrarunt, quicquid in arte iatrica valent, ex Bidloiana ſchola hauſiſſe ſcias. Horum vero inenarrabilem numerum facile valebis arguere, ſi præter tot militum Legiones ac Bellicas Majores Naves & Myoparones ſuis chirurgis inſtructas, tot propugnacula aut cuſtodiendis finibus deſtinata munimenta perpendes, quibus vel caſtrenſibus Medicis, vel Stationariis Chirurgis proviſum eſt.

Ut nil referam Xenodochia, Gerontocomia, pauperum ædes, cæteraque egeſtati conſtructa ſubſidia, ubi belli infelices reliquiæ, valetudinarii vel mutili milites aut adſcititiis tibiis recepti, quod ſupereſt corporis commode alunt, foventque. Noſocomia vero adeo magnifice Petripoli exſtructa, ut erga pauperes Clementiſſimi Imperatoris pietatem abunde teſtantur, ac in ejus famæ ſecuritatem, de tanto pauperum ac Gregariorum militum Hoſpite haud incongrue dici ex Evangelio poſſit, ſi hi tacuerint, lapides clamabunt. Ægrorum militum receptioni deſtinatur unum, infirmos nautas exipit alterum, ex quorum Pharmacevticis Officinis quicquid morborum conditio exigit in decumbentium ſolatium provide ſuppeditatur. Primi directionem mihi commiſſam dudum Tibi ſignificavi, in quo

per

per plurium qua Chirurgorum qua Amanuenſium omni inſtrumentorum apparatu inſtructorum partita miniſteria, quingentis & ultra aliquando ægrotantibus opportuna remedia bis de die diſpenſantur; ac præter difficiliores ex Chirurgiæ Rationalis fonte ſcaturientes operationes, Anatome Nobiliſſima corporis Organici Clavis Strenue exolitur. Et ſiquidem teſte Plinio Ægyptiorum Regibus mos erat corpora mortuorum ſcrutari, ut cauſas valetudinum oculata fide cognoſcerent; nullum hic inopina morte aut occulto minusve frequenti morbo extincti cadaver ſarcophago concreditur, quod Anatomicum cultrum nequaquam expertum fuerit. Unde illud adeo Tibi enunciare, me intra octodecim annorum praxeos amplitudinem non tot alibi cadavera inſpectioni Anatomicæ ſubjeciſſe, quot hic anni unius ſpatio contigit ſecuiſſe. Nautico Noſocomio medicam navat operam Doctor itidem Græcus Mignatti, qui per plurimos annos Caſtrenſis Medici munere egregie functus eſt; inter quos Doctor Georgius Policala olim Auguſtiſſimæ Imperatricis Perſonæ Medicus, nec non Doctor Sebaſto celeberrimi Viri Apoſtoli Zeno qui penes Romano-Cæſaream aulem Hiſtoriographi munus digniſſime ſuſtinet, Amici ac Fautoris mei perpetuo obſervantiæ cultu ſuſpiciendi Avunculus ex gente noſtra adnumerari merentur. Cæterum in molem amplam Epiſtola præſens exſurgeret, ſi Celeberrimorum Medicinæ ſacris in hoc Imperio cum honeſtis emolumentis operantium Catalogum conſcribere mens foret; cum tamen reticendi nequaquam veniant ejusdem ſcientiæ Commilitones, Doctores, Van der Hulſter Zachariæ, Joannis & Petri Czarorum Archiatri digniſſimus filius; Aruntius Azzariti anatomica incidendi dexteritate paucis ſecundus; Nicolaus Englertus qui per mare Caſpium ſeu Hircanum univerſam ripenſem Dageſtaniam, Scirvaniam, Kilaniam usque ad Tabariſtaniam excurſionibus medicis peragravit; Theophilus Schober Thermarum nuper in Regno Kaſanenſi detectarum experimentis ac deſcriptione clarus, & cujus diſſertatiuncula de Loliaceis ſeminibus & Secalis corruptis, Eruditorum Actis inſerta tuam non fallit notitiam; & Antonius Thelis Byſantinus, Moskuenſis Practicus: tum etiam Chirurgorum Coriphæi, Vilhelmus Horn viginti annorum praxi in Pariſienſi Noſocomio exantlata inſignis, ac Joannes Hovi primus maritimarum Copiarum Chirurgus: Quibus accedunt Apothecarius Behr Hamburgenſis & Chriſtianus Durup Danus anatomia Vulcanica verſatiſſimi.

Vides ergo Artem Medicam ſuis hic etiam Atlantibus ſuſtineri; & cum homines ad Deos nulla re propius accedere, quam ſalutem hominibus dando Cicero pronunciaverit, quo in honore ac pretio habeantur facile concipies. Quinimo collegio ac Dicaſterio Medico gaudent, de cujus

us Præſide meritſſimo, Aulæ ac totius Imperii Archiatro, ejusdemque juniore Fratre Imperialis Perſonæ Medico verba facturus illud tantum attingam, Laurentii de Blumentroſt quatuor Imperatorum Archiatri (ſicuti Crato trium Cæſarum, & Lanciſius trium Pontificum medicos ſe extitiſſe gloriabantur,) digniſſimos eſſe filios, & quos natura patri ſimiles fecit, virtutem reddidiſſe ſimiliores; ut eam quam naſcendi ſorte & ſollicita educatione à parente præclaram acceperunt indolem, Lynceo hoc ævo felicius excoluiſſe atque illuſtraſſe videantur. Natu major Joannes Diſſertatione de Caſtrenſi Medico Literariæ Reipublicæ pridem notus, Principis Hæreditarii Medicus, Archiatro Areskino fatis functo, in dignitate & munere ſuffectus eſt; vir ut cæteras ejus virtutes ſilentio venerer, judicii acerrimi; tanta vero comitate reliquæ, quæ apud eum ſummo ſunt in gradu virtutes aſperguntur, ut non fucatum exinde recipiant ornamentum. Minor natu Laurentius in præcipuis Germaniæ, Belgii & Galliarum Academiis, Medicinæ, Philoſophiæ & Matheſi ſtrenuam operam dedit, atque in hoc ſolidiſſimarum ſcientiarum ſtadio, quodcumque humilioribus ingeniis caliginoſum occurrit aut etiam impervium vel levi acie penetrans, adeo publicas expectationes non implevit modo ſed vicit, ut emeritos exſuperaſſe ſenes, omnes ingenui fateantur. Dignus eapropter cui reduci Magnus Monarcha Petrus ſuæ valetudinis, in qua tot Gentium & populorum ſpes ſtantque caduntque, per tot annos curam committeret. Itaque ſub tanti viri præſidio, qui Naſcenti primus obſtetrices manus porrexit, noviter inſtituta ſcientiarum per Geometrico Mechanica experimenta Phyſico-Chymica tentamenta, meteorologicas Botanicas Zootomicas Anatomicas obſervationespromovendarum Academia adeo utiles eosque perennes fructus polliceiur, ut ſuperſit poſthac Ruthenis anſa de Literaria quoque hujus Imperii felicitate ſibi gratulandi.

Neque enim Te ulterius latere debet ſcientiarum Academiam, quam ad Pariſienſis (cujus membrum honorarium extitit,) normam *Magnus Petrus* erigere meditabatur; ac Maris Caſpii feliciter

Auſus inexpertas remis audacibus undas
Tentare - - - -

Halcyonibus reductis ad eamdem quo ocyus ſtabiliendam, præcipuam curam intendit; ab Auguſtæ Regnantis ſollicitudine ſingularique munificentia nequaquam dilatam, quæ nullum Magno Principe immortalitatemque merituro impendii genus quam quod erogatur in Poſteros noſcens, ut lætis auſpiciis imperii ſui habenas dirigeret, ad eamdem illico promovendam, eruditos in quovis ſcientiarum genere Viros Attalicis conditionibus undique convocavit, difficultates complanavit, privilegia confirmavit; atque

que dum ampliſſimam Divi Petri civitatem novæ quotidie ædificationes in ſpatium majus extendunt, Regali ſumptu erectum & Academiæ deſtinatum in nobiliori Baſilianæ Inſulæ parte palatium ſolicita celeritate perficiendum mandavit. Apollinis & Palladis vere illud dixeris ſplendidiſſimum Armamentarium Muſarumque Delubrum, ſiquidem in eo non Profeſſores tantum, Præceptores, inſtructores, Magiſtri, opifices ac interpretes conducti congrue degent, ſed & Academici coetus ibidem habendi erunt, experimenta celebranda, omnisque Mathematicorum inſtrumentorum, Pnevmaticarum Antliarum, Scyphorum, Miſcroſcopiorum, Baro- & Thermometrorum, machinarumque reliquarum apparatus Academico uſui proſtabit. Adhuc etiam in uſum Philobiblorum, exquiſitiſſimorum librorum delectu & copia nulli inferior Bibliotheca, aptos magis ac decoros habitura lares è ſua primæva ſtatione in illud ampliſſimæ ſtructuræ ædificium traducenda: Cujus ordinem, ſeriem, elegantiam, ornatum, incrementa, Bibliothecæ Imperialis Præfecti Schumacheri, Viri in re literaria verſatiſſimi ſedulitati atque vigilantiæ debemus. Hic enim in noviſſimo ſuo Pariſienſi itinere, quod novam maris Caſpii Geographicam aut Hydrographicam Tabulam nomine majeſtatis ſuæ, Regiæ ſcientiarum Academiæ oblaturus ſuſceperat, uberrimum præcipuorum ac rariorum qui ulterius deſiderabantur in quovis literarum genere librorum penum concinnavit, nulliſque pepercit ſumptibus, ut iisdem comparatis Petripolitanam Bibliothecam amplificaret. Inde & Cimeliarcha Regius conſtitutus, Anatomicis metallico-mineralibus ac exotico-phyſicis Locupletiſſimis Gazophylaciis dirigendis atque Cuſtodiendis Præfectus eſt. Cum enim ſummorum Principum ſplendorem Cimelia hæc auxerint, & luculentam naturæ indagandæ, aut ad veram Hiſtoriæ Naturalis fidem ſtatuminandam, ſæpius facem prætulerint; omnium ſed naturalium præcipue ſcientiarum ſtrenuus Promotor *Petrus* plusquam Alexandrina munificentia, talia & tanta in hoc ſtudiorum genere ſimul collegit, ut cæterorum Muſeorum gloriam haud parum obſcuraverit. Præter enim frequentiſſima cum Perſis, Seribus atque Indis commercia, quæ ad Anatomem comparatam Regia ſubinde augent Theriotrophia, celeberrimi Amſtelodamenſis Profeſſoris Ruyſchii anatomicos theſauros multo ære redemit, ac Alberti Sebæ naturalium exoticarumque rerum ſcrutatoris, & collectoris feliciſſimi rariora Collectanea comparavit, ut nullibi ſimilia aut curioſiora reperiri non verear absque fuco proferre. Præter vero copioſiſſima hæc artis & Naturæ opera, quæ ab indole rerum noſtrarum recedunt; ampliſſimum Nummophylacium quod Regio eruditæ antiquitatis reconditorio Principes alii ſolent inſerere, Apollini & Muſis conſecravit; Cujus Ectypas & prominentes gemmas,

Cæſareas facies, Divos rubigine ſacra
Horrendos - - -

Numiſmata illuſtrium monumenta virorum ſi referre vacaret, qui antiquitates ex ſeculorum canitie eruunt ſatis haberent, quo æruginoſum calamum occuparent. Cum & ex ipſa Siberia pretioſiſſimæ quotidie ſuppetant Græci ac Romani nominis umbræ, quas vetuſtatis religione exuvias ex majorum ſuorum tumulis ſæpius effodiunt. Quæ enim à Rurico (anno videlicet C. 808.) ad hæc usque tempora, Ruthenorum Numiſmata aliaque circa rem monetariam hujusce gentis curioſa documenta colligi potuerunt, Eruditiſſimus Petrus Miller nuper digeſſit accuratéque deſcripſit. Tot tantisque diſponendis ac digerendis Theſauris indefeſſa Noſtri Bibliothecarii dexteritas atque ſolertia applicatur; de cujus eximio talento haud parum miraberis, ſi præter diverſa hæc onera, quibus apte ferendis pauci eſſent, Neo-inſtitutæ Academiæ à ſecretis digne inſuper munus implere perceperis. Ne autem præter indefeſſos magiſtri Pauſener labores in Ruthena Grammatica ac Lexico juxta omnes ejusdem linguæ Dialectos conſcribendis, ignores quibus & qualibus naſcentis Academiæ cura ac Muſarum caſtra fuere concredita, Academicorum Profeſſorum nomina lubens communicabo, ac ſi Jacobum Hermannum præprimis nominavero, cujus vel ſolum nomen plenum Elogium continet, in Mathematicis diſciplinis Patavii Profeſſorem olim meum Honorandiſſimum, calculo differentiali ſeu Analytica infinite parvorum methodo celebrem, jam ſatis Tibi factum eſſe putaverim. Ut nil referam ambos fratres Bernoullios, qui intimiores Matheſeos receſſus penetrantes, nominis famam Latiſſime diffuderunt; Danielem videlicet Phyſiologiæ Profeſſorem hic deſignatum, qui principia Matheſeos ad theoriam medicam neceſſaria docebit, & Nicolaum Matheſin applicatam pertractaturum, Georgium Bernhardum Buffingerum, qui de origine mali moralis commentatus, ſpecimen nuper doctrinæ Veterum Sinarum edidit Phyſicæ Experimentalis & Theoreticæ Profeſſorem, ac in experimentis celebrandis Graveſandium in Inſtitutionibus Philoſophiæ Newtonianæ ad uſus Academicos imitaturum. Neque enim hic per qualitates, ignotas illas Ariſtotelis Beſtias, tradenda Phyſica locum habebit, quæ futilibus auctoritatibus mentes docendorum irretiat; ſed cum in rerum naturalium ſpeculatione haud minus quam in deciſione forenſium opus ſit teſtibus oculatis, Philoſophiæ Experimentalis medullam, quam ſolam Medicinæ parentem ac altricem agnoſcimus, per aſſidua ſenſibus ſubjicienda tentamina enucleare mens erit. Eloquentiæ Profeſſorem Joh. Petrum Kohl Kilonienſem, Chriſtianum Martini

Vratislavienſem Algebraico ſuæ Pithographiæ ſpecimine notum, Metaphyſices Profeſſorem, ejusdemque præcepta ſecundum Inſtitutiones Wolfianas traditurum, Ioh. Simonem Beckenſtein Juris Publici Profeſſorem, Chriſt. Frideric. Groſs Philoſophiæ Moralis Profeſſorem, ejusdem præcepta ad ductum Puffendorfii in libello de officio hominis & Civis traditurum, Frid. Majer univerſæ Matheſeos elementa ad normam Wolffi explicaturum: Chymiam Experimentalis Philoſophiæ vel Magiſtram vel adminiſtram excolet Michael Burger. Anatomen quæ in manifeſta organica-mechanica ſtructura plurima deprehendit, quæ olim imperceptibilia & occultarum qualitatum velamento involuta delituerant, exercere debuerat Anatomicorum decus Heiſterus, in cujus abſentia Joh. Georgius du Vernoy noviter ſuffectus pertractabit. Sapientes Hiſtoriam oculum prudentiæ Civilis, Geographiam vero oculum & lumen hiſtoriæ vocant, cui augendæ aut corrigendæ ſtrenuam in Academia noſtra navabit operam Expertiſſimus Pariſienſis Geographus Joſephus Nicolaus de l'Isle. Ut nil addam de ſolertiſſimo Naturæ ac Botanices ſcrutatore Joh. Chriſt. Buxbaum; Antiquitatum Romano-Græcarum Profeſſore Theophilo Sigefrido Bayer. Omnibus ergo qui penitius intuentes ad amplas ſpes ſtudiorum ingenuorum cultura ſeſe erigunt, & quibus ſcientiarum augmenta cordi ſunt, erunt hæc perennia ad virtutis ſtudium incitamenta, quibus ſitim ſuam explere poſſint; & dum celeberrimi iſti Reipublicæ literariæ in Ruſſia Statores ſcriptis edendis præclariſſimis Academiam adoleſcentem illuſtrabunt, & ingenia quoque alia per literarias vindemias excitabunt ſuccreſcentia, quæ in tam laudando ſtadio iis aliquando ſuccedant; nulli nominis cebebritate inferior futura Petriburgenſis Academia ad illud famæ faſtigium invidendis incrementis perveniet, quod Magnus ejusdem Fundator attigit, qui in eo ſeculo quod miratur nihil ſummo vixit miraculo ac vivus ubique elogia ſua legit. Sed quemadmodum fructiferæ arbores per complures annos, firmæ atquæ ſtabiles vix in ſecula excreſcunt, ita in omnibus ferme ante eſt ſpei rudimentum quam rei experimentum, nullaque ars vel diſciplina tam brevi ſtabilita aut conſummata eſt ſpatio, cui non relictum aliquid fuerit quod dies atque ætas mitificet. Videlicet quod de Fama Virgilius

Viresque acquirit eundo,
creſcunt annis creſcentibus artes.

Quæ

Quæ nobis extorſiſſe ſcias dictatorium quorumdam ſupercilium in ipſis rudimentis experimenta quærentium, iniqua Cenſura omnium aliarum gentium labores damnantium, & neutiquam perpendentium ſe dudum quaſi Siſyphi labores ſortitos multa operoſitate nihil hactenus perfeciſſe. Patet autem teſte Seneca Ep. ad Lucil. XXXIII. omnibus veritas, nondum eſt occupata, multum ex illa etiam futuris relictum eſt.

Cùm verò Aſtrognoſia ita Arti Nauticæ velificetur, ut ex eadem Gigantæa in dies augmenta capeſſat; pro Sacræ Uraniæ addictis ac ſydereæ culturæ vigilantibus Aſtroſophis, Academiæ uſui in amœniſſima ſua ſuburbana Villa *Orangen-Baum* dicta, aptiſſimam erigendam Aſtronomicam ſpeculam (obſervatorium vulgò vocant) conſtruere Principis Mentzicov, cujus Cœleſtem animum numeroſa virtutum caterva ſtipat, munificentia decrevit: in qua Tuborum Opticorum apparatus nullatenus deſideretur, ut armatis oculis in hac elevatione poli, meteororum phænomena, Planetarum diſtantiæ, vertigines, curſus, phaſes, periodi, tranſitus combinari atque indagari poſſint. Ut nil addam de Magno illo ac ſtupendæ molis duplici Gottorpienſi Globo ex cupro confecto, anno *1656.* ab Oleario invento & *1664.* ad finem perducto, cujus deſcriptionem Happelius Part. 2. relation. Curioſ. pag. *194.* prolixe refert; quem anno *1713.* à Cimbrorum duce ad Imperatorem noſtrum transmiſſum fuiſſe, Te vix ignorare ambigo, Academiæ locupletandæ deſtinato; cui ſimilem æque ac celebrem æneam Moskuenſem Nolam *356.* centenis pondo & *25.* in diametro pedes habentem orbis non vidit.

Neque verò ſuis deſtituitur Ruſſia Chalcographis, & Typographis: præter enim Academicos elegantiſſimos ex Belgio acerſitos Typos; Illyricis Latinis Græcis Petriburgenſis Typographia ſub ſynodali directione, nitidis luculentisque characteribus inſignitur, cujus immenſam Sacrorum, Eccleſiaſticorum, Scholaſticorum, Hiſtoricorum, Philologorum, Mathematicorum atque Oeconomicorum excuſorum librorum vim circumſcripturo charta citius quam materia deficeret. Recenſenda quin imo Moskuenſis Typographia venit multorum annorum uſu jam celebris; ut de Moskuenſi Metropolitana Bibliotheca nulla verba faciamus ſelectiſſimis ſacris & profanis codicibus & membranis Octavi & Noni ſeculi vetuſtate commendabilibus, omnis eruditionis monumentis, quæ utique conferri per aptiorem virum mererentur, referta: quorum Catalogus publicæ luci dudum communicatus ac Lipſiæ nuper recuſus Tuæ ſat erit expl ndæ curioſitati: cum & in eo Librum Evangeliorum Quinti Seculi dete es, in quo Evangelium de Muliere in Adulterio deprehenſa & coram Chriſto adducta penitus deſideratur. Hortus quin etiam Botanicus Petripoli nu-

per

per excitatus qui officinales herbas ſuppetat Pharmacevticis uſibus adaptandas, Exoticarum quoque Plantarum ſuppellectili decorandus, ubi cultus nobilior acceſſerit. Non tamen fabuloſam Plantam *Borametz* quæ in Scythia Aſiatica ſeu hujuſce ditionis Tartaria vel Dauria creſcere, agni formam repræſentare, lana amicta eſſe, ac gramen in circuitu depaſcere dicitur, Botanophili à nobis expectent; quæ enim ex vulgari rumore in Ruſſia accipiuntur magna cum cautela admittenda eſſe nequaquam ignorant. Quo in genere Comitis Savæ Ragozinski ad Sinenſium Imperatorem hujus Aulæ Ablegati non pauca nobis pollicetur ſedulitas, qui occaſione data de re Botanico-Pharmacevtica bene merendi anſam etiam arripiet: præcipuè verò itineris Aſſecla Abbate Kruzala viro ſtudioſiſſimo ſymbolum conferente, qui exactiſſimum itinerarium ſeu quoddam Legationis Diarium conſcribere & poſteritati mandare decrevit. Quæ omnia pluribus recenſere inſtituti memores ſuperſedemus.

Atque hæc quæ circa literarium hodiernæ Ruſſiæ Statum calamo occupatiſſimo attigeram, ſatis ſuperque fore putaveram ut dubiam Tuam de Ruthenis opinionem reduceres, ac dignius de ipſis ſentire doctus, alios quoque à priſtina ſententia dimotos ad ſaniorem mentem revocare adnitaris. Plurima enim adhuc notitiam noſtram effugiiſſe ſcies, ubi ſcriptorem paucorum menſium Incolam perpendes, cujus necdum eſt firmiores in hac Palæſtra greſſus facere. Quis enim omnia tam cito exhaurire queat? Aliquos tamen altioris ſphæræ Viros ulterius recenſere atque in hoc Album inſerere opportunum duxi, quibus Coronidem dictis quodammodo imponerem. De Turcis accepimus linguarum utilitate motos vulgato Proverbio dictitare ſolitos, quot linguis quis polleat, totidem illum viris æquipollere: nullibi verò quam in Ruſſia, præter tot ex vulgari ligno ſculptos Mercurios ſemidoctorum Catalogo ſaltem inſerendos, qui regiones has Hyperboreas in vitæ atque fortunarum ſolatium quærere debuerunt; plures nobili viros proſapia natos reperies, qui peregrinis linguis imbuti, patrio idiomati recepta per Europam exotica copulare ſummo ducant honori. Cum enim ſcientiarum fundamenta idiomata ſint, qui ad ſummæ fortunæ ſpem educantur, Dynaſtarum filii, poſtquam in Academiis Oxonienſi, Berolienſi, Hallenſi, Pragenſi Studiorum ſuorum Curſum abſolverint, validumque ingenium peregrinis artibus miſcentes, mores ſuos civili venuſtate perfecerint; domum reduces, opima (utpote quæ ſenſus illaqueant) linguarum ſpolia reportant, maximo ipſis in extraneis aulis ad res patriæ gerendas olim uſui futura: Quorum fama admodum Illuſtri Juniores Principes Nariskinos, Kourakinos, Dolhoruccios, Gallizzinos, Golowinos Comites, Beſtuſſoffios, viva exempla re-

ferre ſupervacaneum : aut Eruditos Milites , inter quos Generalis Campi Mareſchalli Locumtenens de Munnich in utraque Architectura & Hydraulica verſatiſſimus , eaque propter dignus cui celebris Ladogenſis Canalis Regia plane conſtructio committeretur ; ſupremus Præfectus Staff in Militari Architectura & Tactica nulli ſecundus , Vir ad Mechanicam natus, Theoria Bellica & Praxi apprime inſtructus ; Doctiſſimus Culonius Ruthenæ juventutis , Architecturæ militaris ſtudio , publicis ſumptibus ſe exercentis à tot annis Inſtructor & Moderator ; Et Peditatus Tribunus Baro Wagnowitz omni literarum nobiliorum cultura exornatus haud infimum locum obtinent.

Quod ſi aliquos honoris gratia in medium producere arriſerit, præter Senatoris Andreæ Artemonowiz ingenium præclariſſimum , Generalis Procuratoris Jagoſinczikì judicium acerrimum , omni obſequiorum genere proſequendum Ampliſſimum virum Petrum Tolſtoi nominabo , intimæ admiſſionis Conſiliarium ad illuſtriores aulæ gradus evectum, cujus inauditam in longo aulæ & fortunæ uſu modeſtiam & humanitatem omnes admirantur. Hic enim plurimis Legationibus egregie functus, dum penes Turcicam Portam hoc munus occuparet, inter ſubceſiva Byſantina otia, tempus omne à muneris ratione reſiduum inſumpſit in præſenti Imperii Ottomannici Statu per Celebrem Riccardum Gallico atque Italico idiomate exarato in vernaculam traducendo , plurimisque oculato tot annorum praxi hauſtis obſervationibus & Commentariis illuſtrando. Quod opus in hac materia abſolutiſſimum cum Perſpicaciſſimi Imperatoris Noſtri, dum viveret, calculum promeruerit, nuperis Petriburgenſibus prælis ſubjectum eſt Aliunde Famigeratiſſimi Principis Demetri Cantermirii in eodem argumento eruditi labores Te non latent, ſub titulo, *Incrementa* & *Decrementa Ottomanici Imperii :* Principis inquam ſapientiſſimi acerbo fato nobis nuper erepti , quem tamen ſapientia fatis

Eximit & Cineri vult ſupereſſe ſuo.

Eò enim clarius eniteſcit egregia Cantermiriæ virtutis indoles , quæ per tot Turcarum anguſtias in regione penitus barbara ad tanti nominis & ſapientiæ opinionem eluctari potuit ; adeo ut manibus tanti Principis poſt buſta colendi nunquam ſatis parentari poſſe opinemur. Reliquit verò quatuor poſt ſe digniſſimos natos , quorum unus Conſtantinus judicio & maturitate conſilii prudentior quam ætatis ſors ferre videatur , & Natu minor Antiochus, cujus indoles nihil vulgare ſperat ſpiratque , publicas expectationes non fallunt.

Quor-

Quorſum itidem referam eximium ac Nobile Par Fratrum, Barones Oſtermannos Mercurio & Muſis litantes. Natu minoris Viri præter vaſtam rerum cognitionem & probatam experientiam, profundum maturumque judicium & incomparabile ingenii acumen, quibus in re literaria famam venerationemque ſibi meritò conciliavit laudes circumſcripturus, illud ſilentio neutiquam præteribo, quod difficilioribus negotiis gerendis natus, rebus in ambiguis nunquam ambiguus, cum ad componendam cum Suecia pacem Legatus deſignatus, ſui muneris induſtria effecerit ut Ruthenorum Aquila & Aquilo amiciſſimo fœdere conſpirarent, dignus profectò eſt, cui in memoriæ fano Togata Statua cum elogio ponatur. Natu majoris Megalopolitani Ducis ad hanc aulam Ablegati, dum licet ex floridiorum literarum hortulis in negotiorum ſenticeta rejectus, amœnisſimi ingenii talenta adhuc excolere non gravatur, & fortuna in virtute & virtus in fortuna eſt. Cæterum ſi exterorum Principum ad hanc Aulam Ablegatos, viros omni literarum cultura expolitos, ſcientiisque litantes in hunc inſignium Philomuſorum numerum cooptare deberem, Romani Imperatoris ab Hohenholzer, qui Comitatem quam Tacitus omnis virtutis promptuarium vocat, longa aſſuetudine inſitam ſibi quodammodo reddidit; Belgicæ Reipublicæ Van Wilde Aſtrææ ſacris ac laureatis Themidis honoribus initiatum, Daniæque Legatum Von Weſtphalen nobiliſſima inſtructos Bibliotheca; ac Regio-Boruſſicæ Legationis Secretarium de Vokerot ſcientiis ferme omnibus quæ ſeculi curioſitatem exercent, haud ſuperficiarie imbutum, nullatenus reticerem.

Horum quapropter agmen claudent Illuſtris Zeccanius olim penes Principes Nariskin ſtudioſorum moderator, nunc Magni Ruſſiæ Ducis formandis moribus Præfectus, Vir Literatiſſimus in Palladis Palladio enutritus ac educatus; Celeberrimus Secretarius Cokius Vir politioris literaturæ; nec non Baro Henricus ab Huyſſen Regio-Boruſſicæ Scientiarum Academiæ membrum, quem Jablonskius, Bignonius, Gravina, Ciampinus, Menkenius, aliaque magna eruditæ Reipublicæ nomina, quibus conſtat, quid diſtent æra Lupinis, literario Commercio non dedignantur. A prima ſiquidem ætate animum eximiis ſapientiæ & ſolidæ Eruditionis præceptis exornavit, & rebus gerendis admotus graviſſimas Aulicas occupationes Muſarum conſortio ſemper temperavit. Adoleſcens & adhuc in incude ſtudiorum conſtitutus ingenii ſui Chirographum publico exhibuit. Cum enim Spiræ ſupremum Imperii Romani Dicaſterium à milite Gallo clauſum, Adſeſſores & Cameræ Imperialis Advocatos aufugere, actaque judicialia auferri hinc inde videret, incepit ſcribere Diſſertationem ſuam Eruditiſſimam *de juſtitia*, ſive de eo, quod juſtum eſt, quando ob Bellum Pe-

t 2 ſtem

ſtem vel aliam publicam Calamitatem jus reddi nequit, & hanc materiam nervoſe primus enucleavit. In ipſo juventutis flore juridica ipſi Argentorati cathedra oblata, Hiſtoria Comitiorum Vaticanorum, ſive Electionum Romanorum Pontificum (vulgo Conclavium) conſcripta, à Magno Imperatore *Petro* formandis Hæreditarii Principis politice moribus acceſſitus, in plurimas aulas tractandis negotiis admiſſus, Mandatum Hiſtoriæ Ruſſicæ conſcribendæ munus ſuſcepit; ac infatigabili ſolertia quicquid ad continuandam temporum ſucceſſionem, & ad hanc ſpartam ornandam hinc inde reperire vel decerpere licuit, ſolus quem ſciam veluti Sybillæ folia

Ne turbata volent rapidis ludibria ventis.

in ordinem congeſſit. Cumque matura jam ætate florido Muſarum contubernio inter Muſices ac Parnaſſi delitias indefeſſus adhuc verſetur, Dignum propterea cenſemus

— *Fato candidiore frui.*

Neque Doctorem Thomam Conſet Eccleſiæ Anglicanæ quæ in Ruſſia colligitur Primum Presbiterum honoris cauſa nominare prætermittemus, utpote Berolinenſis ſcientiarum Academiæ Socium, Philoſophicis Theologicis & Philologicis ſtudiis inſignem;

Cujus honos ſemper, nomen laudesque manebunt,

aut Eruditiſſimum Dunant Genevenſis Academiæ decus, Gallorum Proteſtantium in Ruſſia Eccleſiaſten.

Vides ergo tot in naturæ indagatione indefeſſos & omni laude digniſſimos Viros, tot omnigena virtute & eximiis animi dotibus ſuperemineutes, ad æternitatem omnis ſolidæ eruditionis eruendam fovendam conſervandamque natos, ſuæ conditionis munera ſtrenue implentes, tot inſignes Technophilos artis ſuæ excellentiſſima edentes ſpecimina, ſpem futuri eventus nequaquam elidere. Cum enim hodierna ſcientiarum acquirendarum facilitas cujuscumque argumenta torpedinis eludat, ita Collegia Panſophica ad rem literariam ampliandam conferre plurimum nemo ingenuus diffitebitur; ut olim ſera nec ingrata Ruthena Poſteritas, in ſempiterno Mnemoſynes Templo, aut melius animis inſcriptum perpetuo ſervet: nunquam ſerò ſi ſeriò introducas ſcientias.

Vota igitur fervidiſſima nuncupabimus, ut Divina Bonitas omnis boni fons & origo, bonum tam inæſtimabile, *Auguſtiſſimam* inquam Noſtram in certiſſimam literarum ac ſcientiarum tutelam, hujuſce rebus imperii diu intereſſe, clementiſſime velit, tantoque muneri addat perenni-

nita-

nitatem. Ad cujus Majeſtatem tamquam communem Patriæ Totius, Caſtrorum, Muſarumque clementiſſimam Matrem Magnam Piam Felicem Ruthena juventus ſub noviter erectæ Academiæ inſtitutione formanda, primæ ſolennis inaugurationis occaſione ſequentes poëticos vagire modos jure majori meritoque valeat.

Reſpice Magna Parens *clementi reſpice vultu*
Quæ tenera in cunis Muſa Ruthena litat.
Nec pigeat fœtum dextra ſceptroque fovere
In decus imperii creſcere quousque detur.
Numine ſique Petri *vitales hauſerat auras,*
Ob radios poſthac floreat illa Tuos.
Nil nobis periiſſe putes, cum ſit modo Matris
Nuper quæ fuerat Regia cura Patris.

Heroicas cujus virtutes voce mea & ſtylo auguſtiores, religione ac ſilentio venerabor, bene memor, quod de Carthagine Romanæ ſcriptor hiſtoriæ pronuntiavit, edixitque, ſatius eſſe tanta ſilere de Urbe quam parum dicere. Sed jam tempus eſt ut Epiſtolæ huic finem imponam, quæ jam pridem Epiſtolæ modum exceſſiſſe videretur, niſi me, juxta tritum illud Lugdunenſis Profeſſoris aſſertum, legibus Magiſtellorum nequaquam illigari gloriarer, qui tam anguſtis finibus epiſtolam circumſcripſere; cupiens Te cum otium aut animus blandietur has mecum pariter leges tranſcendere: in tanta enim rerum ſtudioſorumque mole non ſuſtinuiſſem Te prolixis literis & maxime intempeſtivis interpellare, niſi Te in hoc argumento haud parum hallucinari animadvertiſſem. Obſecro autem Te obteſtorque per Communia Muſarum Sacra, ut hoc potius noſtro veritatis aſſerendæ Zelo, quam cenſorio cuidam pruritui, à quo bene ſcis quantum hactenus abſtinuimus, officioſiſſimè donandum velis. Vale. Dabam Petripoli Primo Kalendas Auguſti: Anno

QVo MagnVs PetrVs aD CœLos eVoLaVerat.

Diſſertatiuncula Medica, De MUMIA PERSICA: i. e. Remedio in Aſiâ celeberrimo, ad Illuſtre Cæſareum Collegium Naturæ Curioſorum in Germania Transmiſſa,

a
Dn. Doct. Gottlob Schobero, Archiatro Ruſſico, Nat. Curioſ. Ariſtophane.
Ex Urbe Moſcua Ann. 1725. M. Septembri.

C. D. B!

PRÆFATIO.

Multa indies in omnibus mundi plagis nova inveniuntur remedia, & ad noſtras deportantur Regiones, quæ pro arcanis, univerſalibus, polychreſtis, ſpecificis & infallibilibus habentur, ſummisq́; laudibus ad cœlum usq́; extolluntur & deprædicantur. Verum enim verò ſi natura illorum, viresq́; examinantur accuratius, deprehendimus non rarò plura hæc continere verba pollicita, quam in morborum curatione effectus. Hoc non obſtante, eorum cognitio atq́; exploratio Medico Curioſiori eſt neceſſaria, quo easdem datâ occaſione in ægrotorum ſalutem aut approbare aut improbare poſſit. Quapropter, dum Aſtracaniæ verſarer, ibidemq́; per totam ferè Aſiam famoſiſſimum ſub nomine Mumiæ Perſicæ remedium ſummis cum laudibus mihi communicatum eſſet, in ejusdem naturam, proprietates & uſus inquirere, hinc meam ſententiam Illuſtri noſtræ Academiæ *judicio ſubmittere non indignum fore judicavi. Hoc ſaltem*, Lector candide, *quàm obnixe peto, ſi in hac tractatione quædam deprehendantur humana, eadem dextre interpretari, benevoleque ignoſcere velis. Vale & fave!*

CAP.

CAP. I.
DE MUMIÆ PERSICÆ
Nomine, Ortu, Naturâ & occaſione inveniendi.

§. 1.

MUmiam à voce Mum i. e. cerâ derivatam eſſe, unanimus Criticorum conſenſus eſt: Sed in eo controverſia eſt, an vocabulum ſit perſicum, utrum arabicum? (Nam ægyptiacum, quia in eadem lingua proſtat vocabuluw gabbaras i. e. Mumia, eſſe non poteſt.) Sed res facile poteſt decidi, ſi aſſeramus, hanc vocem Mum in utraque lingua uſitatam eſſe.

§. 2.

Sumitur autem Mumia his noſtris temporibus 1.) pro quocunque cadavere, quod ſive Myrrha, ſive Aloe, Croco, balſamoque &c. conditum, & in cryptis ſubterraneis eſt conſervatum. 2.) De ſero ex his corporibus ſic conditis exſtillato & inſpiſſato. 3.) Nec non pro corporibus à radiorum ſolarium æſtu in loco arenoſo exſiccatis, aut artificialiter præparatis. 4.) Sed proprie magis ſignificat cadaver cera obductum & conſervatum, uti in more poſitum fuiſſe apud Babylonios & Perſas, hiſtoriæ teſtantur.

§. 3.

Cum verò Arabes, & ab his edocti Ægyptii Vilioris conditionis homines demortuos Piſſaſphalto à putredine conſervare ſoliti eſſent, vocabulum Mum ab initio 5.) de hoc condimento i. e. piſſaſphalto, & mumiam pro ipſo condito ſubjecto, nempe cadavere prædicarunt, uti videre eſt in Schrœderi Pharmacop. Lib. IV. Claſſ. 2. num. 396. p. 745. & Lib. 5. Claſſ. 1. p. 833.

§. 4.

Poſtea verò Perſarum Medici, quorum potiores Arabes eſſe ſolebant, tunc temporis, cùm magis inclareſcere incepiſſet hic condiendi modus, antiquam piſſaſphalti appellationem, nempe Mum haud retinuerunt, ſed vocem Mumiæ elegerunt atque ſubſtituerunt. Hujus rei, ſi conjecturæ locus, hæc ratio eſſe poteſt: Quod ſcilicet piſſaſphaltum non crudum, aut nimis fluidum, quod ad conſervationem cadaverum putredinoſam parùm aut nihil valeret, ſumeretur, ſed illud quod diurno tempore à radiis ſolaribus magis digeſtum, intimeque eſſet inter ſe commixtum,

tum, non aliter ac cadaver balſamo conditum: Hinc non Mum, ſed Mumiæ denominationem mereri crediderunt.

§. 5.

Eſt autem piſſaſphaltos ſeu piſſaſphaltum genus bituminis, partim colore nigro, uti aſphaltum, partim ex luteo album, odore mixto: Si adhuc ſit fluidum pro Malthâ uſurpant. Probatur bonitas piſſaſphalti ſi aquis injiciatur & non ſubmergatur, ſed iisdem ſubnatet. Plinius non pro nativo concreto, ſed pro mixtura bituminis & picis habet. v. Hiſt. Nat. l. 24. c. 7. Hinc mercatores bitumen miſcent cum pice & pro Mumiâ venditant, teſte Schrœdero l. a. Sed Dioſcorides nativum quoddam aſſerit naſci in Apollonia Epirotarum, item ex Cerauniis moxtibus devolvi, & impetu fluminis rapi, rurſusque æſtu maris in litus expui, ibique concreſcere docet in Lib. I. c. 100. His noſtris temporibus in locis ſubterraneis Europæ hinc & inde reperitur, & interdum ejus fluida ſubſtantia è terræ gremio exſtillat & ſcaturit, ut peregrinatorum pedes ab hujus tenacitate quaſi agglutinentur & figantur, uti optimè annotavit Hübner in Lex. Nat. Art. & Rei Metall. p. 138.

§. 6.

Noſtra itaque Mumia Perſica revera ſpecies quædam piſſaſphalti nativi eſt, quæ conſiſtit in ſubſtantia bituminoſa ſicca, ſub colòre nigro, cum odore grato, & ex parte balſamico, ſapore verò parùm dulci, aut ferè inſipido.

§. 7.

Dependet verò hujus Mumiæ geneſis ab oleo petræ, quod in Perſia è lapidum molliorum ſubſtantia exſudat, & per fiſſuras montium deſtillat ad baſin lapideam, in qua à vehementi radiorum ſolarium æſtu ita digeritur, aut potius coquitur, ut pars hujus olei volatilior, quam Naphtham vocant, evaporetur, reliqua verò ſubſtantia fixior in conſiſtentiam ſolidiorum redigatur & inſpiſſetur. Hanc meam hypotheſin probabilem reddit odor petrolei, modò portio quædam Mumiæ dictæ ſub vola manus calida detineatur, aut carbonibus ignitis inſpergatur, tunc odorem balſamicum ſatis manifeſtè de ſe ſpargit ex parte oleo petræ analogum.

§. 8.

Similem ferè piſſaſphalti ſpeciem in Moſchorum Aſiatica Provincia ad Mare Caſpium ſita, quæ Turcovia vocatur, annotavi, ubi ex monticuli ſuperficie concava petroleum ex lapidibus exſtillare ſolet, hinc duo quaſi lacus dicto oleo ſcaturientes formantur, qui interdiu à continuo Solis æſtu evaporatur, ut conſiſtentiam ſpiſſiorem, colorem brunnm, ſaporem

porem verò à balſamo ſulphuris artificiali vix differentem acquirat. Adeoque Aſtracaniæ in Officina pharmacevtica ſub nomine balſami ſulphuris naturalis venditur, cujus effectus cum artificiali conveniunt in operatione medicinali.

§. 9.

Ad imitandam igitur mumiam perſicam ſequens feci experimentum: Recepi nimirum dictum balſamum petræ oleoſum, eundemque vitro anguſtioris colli incluſi, hoc ſupra ignem in arena poſito, maſſam leniter digerere & evaporare per aliquos dies permiſi, donec lentè ad conſiſtentiam mumiæ perſicæ accederet. Remoto ab igne vitro, eoque refrigerato, ſubſtantiam acquiſivi mumiæ noſtræ perſicæ omnibus ferè numeris æqualem.

§. 10.

Duplicem autem recenſent Perſæ hujus mumiæ ſubſtantiam, una quæ prope Civitatem ſuam Laer reperitur, & hæc eſt rariſſima, quæ à Gubernatore hujus loci diligenter colligitur & immediatè ad Regem Perſarum mittitur, ſed parum de hac, & vix octo aut decem uncias Regis Camera ſingulis annis acquirit. Altera ſpecies circa Urbem Loreſtan majori in quantitate invenitur, ſed in bonitate priori cedit, languidiusque operatur. Ut mihi videtur, collectores harum Mumiæ ſpecierum Regi non ſunt fideles, ſed potiores partes clam & furto ſubtrahunt, & ad vendendum in extera Aſiæ loca mittunt. Aſtracaniæ enim apud mercatores Armenos eſt vendibilis, ſiquidem portionem quandam apud eosdem pretio, aliam vero à Principe Iberienſi Moſcoviæ dono obtinui.

§. 11.

An in noſtris Europæis Regionibus deſcripta Mumia Perſica planè ſit incognita, & annon in Magnatum & aliorum Curioſorum pinacothecis, aut apud Aromatopolas vendibilis reperiatur, neſcio. Mihi tamen videtur, interdum ſub nomine Ambræ nigræ in conſpectum venire. Quicquid ſit, ad ambræ nigræ naturam quàm proximè accedit, eamque ob cauſam ſi quis Ambram Perſicam loco Mumiæ Perſicæ vocare vellet, ex mea ſententia rectè ageret. Ad minimum ex geneſi hujus, ſimiles reliquarum Ambræ ſpecierum natales, de quibus hucusque dubitatum eſt, magis patere, & certiores evadere videntur.

§. 12.

Signum optimæ mumiæ eſt: 1.) Si portio in manu calida detineatur ad tempus, atque tunc odorem ſuavem manibus præbeat. 2.) Carbonibus ignitis injectum fruſtulum fumum gratum emittat, quod ſi verò

u picis

picis fumum ſpiret, tunc vilioris & alterius ſpeciei commixtum cenſetur. 3) Si in oleis deſtillatis, aut ſpiritu vini tota ſubſtantia ſine ullo relicto ſedimento diſſolvatur cum grato odore, bonitatem ſuam ſatis manifeſtè declarat. 4.) Acu ignito quando aduratur mumia, multumque oleaceæ reſinæ ſi præbeat, & ſpargat odorem ſuccino deflagrato ſimilem, laudem meretur.

§. 13.

Deſcripta ſic mumiæ perſicæ natura, reſtat, ut occaſionem inventæ Medicinæ paucis referam. Quidam inter venatores Perſicos in territorio Civitatis Laër eodem in loco, ubi è monticulis lapidoſis Mumia, tunc temporis parum aut nihil æſtimata, effluxit, cervum ſagitta petit, unumque è cruribus, ſive focile majus ſive minus non conſtat, hujus feræ perforat, frangitque, hoc non obſtante, beſtia terrefacta cum tribus pedibus ſe conjecit in fugam, & ex oculis hujus ſagittarii evaſit. Altero die ab eo de novo ſuſcipitur venatio eodem in loco & ecce! ſimilis cervus ac heſternus à ſagittis lethaliter vulneratur, ut ſtatim moriatur. Cadaver benè aſpiciens & obſervans venator, comprehendit eandem eſſe feram, cui pridie ſuis armis pes eſſet fractus, unde cùm in heſterna fugâ pedem ſauciatum mumiæ fortè fortuna intinxiſſet, factum eſt, ut paucis horis os eſſet conſolidatum ab hac medicina. Miratur ea propter & ſtupeſcit, hocque factum miraculoſum ſodalibus, hoc ſimul & ulterius inquirentibus, refert. Hinc experimentis in fracturis oſſium & vulneribus ſanandis inſtitutis, ſingulares & extraordinarias ferè hujus medicamenti vires experti ſunt.

§. 14.

Interim undique in Perſia hujus novi medicaminis fama expenditur, tandemque ad Aulæ & Regis aures volitat, atque veritate à Regis Miniſtris explorata, locum hunc, in quo tam nobile medicamentum naſcitur, muro lapideo diligenter munire, & in ſua retinere poteſtate juſſit. Hoc vero balſamicum remedium non poteſt emi pro pecunia, quia uti jam dixi illud in cameram ſuam recipit, & in capſulis aureis cum margaritis & gemmis pretioſis incluſum, inter alia dona Regibus, Principibusque mittitur ſolenni cum Legatione.

§. 15.

Annon fabulis ſit annumeranda hæc hiſtoria, aliis judicandum relinquo. Mihi certè ſic videtur, ad minimum illud, quod unum os è focilibus pleniſſimè fuiſſet fractum à ſagitta, brevique hoc tempore iterum eſſet conſolidatum, manet dubium. Perſuadere quidem ſolent emptores

res mercatores Armeni Aſtracaniæ, ſimul aſſerentes, ſi gallinæ crus frangatur duas in partes, poſtmodum hac medicina illinatur & ſpleniis muniatur os, altero die gallinam iterum hoc pede ambulare poſſe. Sed fides ſit penes Auctores.

§. 16.

Hoc enim hominum genus admodum eſt aſtutum & fallax in tractandis commerciis ſuis, quærit enim unice conſumptionem ſuarum mercium, hinc perſuaſionibus & variis utitur mendaciis ſicque credulos ſeducit ac decipit. Quæ enim figmenta protulerunt de Planta agnina Boramez dicta? Quam nonnulli deſcribunt eſſe Plantam è cucurbitiferis. Alii vero per modum fere Coronæ ſolis, cum caule ad aliquot ulnas alto, è ſuperficie terræ creſcere & in ſummitate fructum ſub agni forma & quidem lana amictum, qui in circuitu terræ omne gramen depaſceret, proferre fabulantur.

§. 17.

Certe his noſtris temporibus conſtat pelliculas crinium criſporum (die kleinen krauſen Lamms-Fellgen,) non deſumi à planta, ſed ab embryonibus paulo ante medium geſtationis tempus ex uteris ovium Aſiaticarum viventium, quæ præ aliis à natura lana molli gaudent, exciſis, quorum pelliculæ è tenellis corporibus detrahuntur, præparantur more ſolito & ad uſum conſervantur. Hinc etiam vocabulum Boramez in lingua Tartarica agnum ſignificat.

§. 18.

Hujus autem figmenti veritatem è principiis Philoſophicis deducentes, cum Ariſtotele credunt, embryones animalium à prima conceptione creſcere per modum plantæ usque ad medium geſtationis tempus, quo ſentire atque movere incipit fœtus, atque adeo vitam tunc demum animalem impetrare exiſtimant. Ideoque, ſi ante dictam ætatem fructus immaturus excidatur, non animalis, ſed vegetabilis appellationem mereri ſibi perſuadent. Eam vero ob cauſam tunc, & non alio tempore pelliculæ dictæ in uſum cedunt, quia lana earum magis tenera & in cincinnos contorta exiſtit, quibus vero proprietatibus orbantur pelliculæ, ſi in utero commorantur ulterius atque conſervantur.

§. 19.

Similem procul dubio fraudem quoque committunt in mercatura Rhabarbari, cujus maximam partem olim è Volgæ confiniis, nunc vero è Siberia, Dauria, Tartaria magna atque China deportant mercatores, aſſerentes, ſingulare & proprium eſſe genus plantarum rhabarbarum & à Rha-

u 2 ponti-

pontico differre. Verum enim vero ut hoc credam, vix poſſum perſuaderi. Nam 1.) in itinere meo Aſiatico, cum in toto fere tractu Volgæ peregrinarer, diligens rhabarbari in locis, quæ amat planta, fui inquiſitor, ſed nihil niſi Rhaponticum invenire potui, cum tamen in oppidis Volgæ adjacentibus, nempe Ramara, Czaritzin, Calmuckim radix rhapontica ſub nomine Rhabarbari à mercatoribus venderetur, & à Chirurgis adhiberetur pro ſcopo purgandi omni tempore optato cum ſucceſſu. Hi etiam meam teſtificaverunt ſententiam, ſe nempe cum tartaricis ſeplaſiariis interdum fodiſſe hanc radicem ſed nullam unquam vidiſſe aliam niſi rhaponticam. 2.) Semina hic Moſcoviæ obtinuimus à Domino Chriſtiano Langio Commiſſario Imperatricis Ruthenicæ apud Chinenſis Monarchæ Aulam è China ſub nomine veri Rhabarbari Chinenſis, quæ terræ commiſſa plantam produxerunt Rhapontico in omnibus ſimillimam. Itaque in ſententiam Celeberrimi Commelini abeo, qui in Catalog. Plantar. Amſtelod. num. 82. p 17, ſic ſcribit: Rhabarbarum & Rhaponticum unius ejusdemque plantæ eſſe radices. Hujus plantæ radices effoſſæ atque ſiccatæ (ſuperior pars rhabarbarum, inferior vero Rhaponticum) ſatis ſuperque evincunt.

CAP. II.
DE MUMIÆ PERSICÆ
Viribus & Uſu Medico.

§. 1.

DE viribus & uſu Medico noſtræ Mumiæ Perſicæ nunc dicendum reſtat. Ex antecedentibus jam cognovimus virtutes huic Medicinæ tribui extraordinarias in conſolidandis vulneribus & fracturis. Veruntamen quicquid garriunt & Inventores & Mercatores hujus Medicinæ, aut fabulam ſapere, aut dolum conſumendi merces recondere in antecedentibus dictum eſt. Interim injurius eſſem in nobilem hanc Medicinam, ſi virtutes proprias, quæ omnino egregiæ ſunt, ex toto denegare vellem. Eſt enim Mumia noſtra Medicamentum balſamicum, quod odor & ſubſtantia bituminoſa probat, & conſequenter etiam Nervinum atque Antiſpasmodicum. Ob contentas particulas oleoſas & ſulphureas temperat humorum acrimoniam & ſudorem commovet, hinc jure meritoque eſt temperans diaphoreticum & egregium ſanguinem coagulatum reſolvens. Et ut mihi videtur certis poſitis circumſtantiis ſimiles fere virtutes ac balſamus peruvianus, ſuccinum, ambra & ſimilia balſamica præſtat, ſive externe ſive interne adhibeatur.

§. 2. Tri-

§. 2.

Tribus vero potiſſimum in caſibus laudabilem hujus Medicinæ effectum ſum expertus. 1.) In quadam puerpera, fluentibus nimium lochiis. Varia jam fuerant adhibita è Coralliis, matre perlarum, Croco ♂tis aſtringente &c. ſed ſine notabili effectu. Hanc vero præſcripſi formulam: ℞. Sperm. cet. rec. ⊕ depur. C. C. phil. præp. āā ʒß. Sperniol. Croll. Mum. perſ. āā ℈j. Miſc. pro IV. Doſ. in vehiculo calido ſumendis. Hujus Medicinæ altera doſis fluxum imminuebat, & reliquæ occludendo fontem, ægram ad perfectam reducebant ſanitatem.

§. 3.

2. In mictu cruento ſenis à laxitate potiſſimum tubulorum renalium præſentaneam præſtabat medelam Mumia perſica. Formula vero erat talis: ℞. Raſ. dent. hippopot. ⊙ ⊕n. probe edulcor. ∀ Sigill. rubr. āā ʒj. Mum. Perſic. ℈ij. M. pro vj. Doſ. Ab hoc pulvere unica ſaltem doſis ſumebatur in decocto hord. cum Gelat. C. C. Summt. hyper. & agrimoniæ & convaluit.

§. 4.

3. In tertio caſu ſimiliter non efficax fuit. Vir quidam à Gonorrhoea virulenta per appropriata erat ſanatus, remanebat tamen effluvium Liquoris ſeminalis ſub colore albo è proſtatis, qui tamen ſine omni erat acrimonia, & accidebat à relaxato fibrarum tenuium tono. Ad corroborandas itaque haſce partes hoc pulvere utebatur æger eum euphoria: ℞. Os. ſep. Catech. præp. fol. Myrt. āā ʒj Mum. perſic. ℈ij. M.F. pulv. pro viij. Doſ.

§. 5.

Plures tentaſſem experiri hujus Medicinæ effectus, ſi non hujus caritas & raritas obſtetiſſet, eandem obtinere in copia. Interim cum plurima jam experta remedia in Pharmacopoeas Medicas ſint introducta, quæ viribus ſi non antecellant, tamen æquipolleant, evidenti ſine damno hoc bituminoſo concreto carere poſſumus.

S. D. G.

MEMORIA
VIRI ILLUSTRIS AC MAGNIFICI
D. GEORGII CHRISTOPHORI PETRI
AB HARTENFELS,
Medici Doctrinæ, Munerum, Proſapiæque Decoribus Celebratiſſimi,
Inter Primos Academiæ Naturæ Curioſorum Adſcriptos nemini Secundi,

An. MDCCXIIX. Decembri Menſe defuncti, ex Funerali Rectoris Academici Programmate decerpta.

ARtem ſervandorum hominum qui callent excercentque Naturæ omnium parentis miniſtri, utinam ſibi eandem haberent ea ratione propitiam, ut, quod Principum olim optimo acclamatum legimus, mortis imperio nunquam ſubjiciantur. Neque enim provecta longius ultra communem mortalium ſortem ætas, æqua deſideriis luctuique noſtro præbet ſolatia, quoties matura licet, nunquam tamen non acerbiſſima Machaonum meritis ac fama immortalium funera plangimus. Ex quorum cenſu cumprimis videtur commemorandus venerabilis antiquiſſimæ Univerſitatis Hieranæ Senior Generoſiſſimus, Magnificus, Excellentiſſimus, Experientiſſimus, Ampliſſimus Dn. GEORGIUS CHRISTOPHORUS PETRI ab Hartenfels, Medicinæ Doctor, Sacri Palatii Cæſarei Comes, Conſiliarius & Archiatrus Electoralis Moguntinus, Conſul Primarius & Phyſicus Erffurtenſis, Facultatis Medicæ Senior, Profeſſor Publicus & P. L. C. cujus præclaræ ac ad ſeveriſſimam normam exactæ vitæ indicem tabulum in memoriæ ſacrario ad recolenda poſteris tanti Viri merita heic ſuſpendimus. Editus eſt in hanc lucem Anno O. R. M. DC. XXXII. die 13. Februarii Erfordiæ, Patrem nactus Virum Nobiliſſimum Dn. Chriſtophorum Petri, piæ memoriæ, Senatorem apud Erffurtenſes primarium; Matrem præclaram & pientiſſimam Dn. Barbaram, natam Zimmermannianam: Avus paternus fuit Dn. Chriſtophorus Petri, Senator itidem & cicis Erffurtenſis: Avia paterna Dn. Urſula nata Juchia: Avus Maternus erat Dn. Melchior Zimmermann, Islebienſis, civis etiam primarius Erffurtenſis: Avia materna fuit Matrona pientiſſima Dna. Sibylla Zimmermannia, ex nobili & antiqua Keylingiorum familia oriunda. Poſſet hic recenſeri longa Prædeceſſorum ſeries, ſi opus eſſet, qui ad unum omnes Chriſtophori nomine inſigniti partim Francofurti ad Mœnum, partim Hamburgi &

gi & alibi floruerunt : ſed quid proderit ordine longo cenſeri, & pictos majorum oſtendere vultus ? Cum ſalutari ſacri fontis lavacro regeneratus CHRISTO Servatori nomen daret, Propater fuit Vir Ampliſſimus, Strenuus & Prudentiſſimus Dominus Georgius Gabler, beatæ memoriæ, Capitaneus & Senator Erfurtenſis. Nondum annos duos tranſegerat, cum uterque parens Anno 1635. vitam cum morte commutaret : in parentum pie defunctorum locum ſucceſſerunt Tutores, quorum unus fuit Dominus Bernhardus Apfelſtadius, alter vero Dominus Bonaventura Kachandt, uterque Senator : qui deprehenſos in pupillo vegeti ingenii igniculos fideli Præceptorum informatione ſuſcitare unanimi decreverunt ſententia: eapropter ipſum poſt exactum quartum ætatis annum inſtitutioni Domini M. Chriſtophori Apfelſtadii p. m. commiſerunt, ex cujus plusquam paterna educatione & informatione tantos hauſit profectus, ut poſt annum ætatis decimum ex triviali ſchola Jactis ibidem literarum & pietatis rudimentis in Gymnaſium Senatorium translatus fuerit: ubi poſtquam linguarum & artium fundamenta poſuiſſet per annos quatuor, à Dominis Inſpectoribus ad lectiones Academicas promotus, & paulo poſt, nempe Anno 1648. in inclytam Univerſitatem Jenenſem miſſus eſt : ubi cum Philoſophiæ & imprimis Phyſices ſtudio frequentando tam lectiones publicas quam privatas ſedulam navaſſet operam, atque ultra annum ibidem eſſet commoratus, à Dominis Tutoribus in Patriam revocatus brevi poſt in Gröningenſem celebrem Friſiæ occidentalis Academiam ſe contulit, in qua poſt abſolutum Philoſophiæ curſum ſub incomparabilis Philoſophi Martini Schoockii Polyhiſtoris celeberrimi & Phyſices Profeſſoris publici præſidio Diſputationem de Elementis publicam proprio Marte elaboratam habuit Anno 1650. menſe Decembri : huic famigeratiſſimo Viro multa ſe debere ſæpius profeſſus eſt : poſtmodum ibidem animum ad Artem Medicam appulit præceptore uſus Excellentiſſimo Anatomiæ Profeſſore P. Domino D. Antonio Deuſingio : in botanicis audivit Dn. D. Muntingium, Botanices ibidem Profeſſorem P. cujus manuductione cognitionem herbarum non contemnendam ſibi acquiſivit : quamvis autem animus ipſi eſſet, in hac Univerſitate diutius commorari, & feliciter inceptum Medicinæ ſtudium ad umbilicum perducere, attamen à Tutoribus ob ſumptuum neceſſariorum difficultatem revocatus patrium relegere ſolum coactus eſt: ubi poſtquam ultera biennium ſub Medicinæ Profeſſore & Practico celeberrimo Domino D. Valentino Andrea Möllenbroccio Collegia Medica varia habuiſſet, ad tempus Salfeldiam ſe contulit ad Chymicum quendam inſignem ibidem commorantem, ut Chymicis laboribus aſſueſceret: Anno 1654. Academiam Lipſienſem petiit, ubi ſtudium Medicum ſub manuductione

ctione Dnn. Profeſſorum, inprimis beati Domini D. Johannis Michaëlis continuavit. Anno 1655. à Generoſiſſimo & maximo ſtrenuo Viro Domino Carolo à Boſen, Sereniſſimi Electoris Saxoniæ militiæ equeſtris & pedeſtris Chiliarcha informationi filii unius & nepotis ex filia præfectus eſt, in qua Sparta cum ſesquiannum permanſiſſet, ſimulque paulatim praxin Medicam in agro Variſcorum incepiſſet, vocatus eſt ab Illuſtriſſimo Comite ac Domino, Domino Henrico Quinto Rutheno, Domino à Plavia, Graiza, Gera, Schlaiza, Crannichfeldia, Lobenſtein & Burgk, &c. Graizam, cujus filii natu minoris Ephorus conſtitutus eſt: in quo officio cum ultra anni dimidium perſeveraſſet, à prælaudato Domino Comite Archiatrus & Medicus aulicus denominatus eſt Anno 1657. menſe Januario. Anno 1658. menſe Februario juſſu Illuſtriſſimi Comitis ac Domini ſui gratioſiſſimi ſe contulit in Univerſitatem Jenenſem, ubi poſtquam rigida Dominor. Medicinæ Profeſſorum examina ſuſtinuiſſet & Diſputationem inauguralem publicam de Ephialte habuiſſet, ab inclyta Facultate Medica Licentiatus Medicinæ renunciatus eſt: ſubſequente anno menſe Januario ibidem cum tribus aliis Competitoribus honores Doctorales eſt conſecutus, præſentibus in ſolenni Promotionis actu Sereniſſimorum Saxoniæ Ducum & prælaudati Comitis Domini ſui gratioſiſſimi Legatis. Anno 1662. pertæſus vitæ aulicæ reſignavit Officium, cui per ſexennium præfuerat, atque à Comite ac Domino ſuo gratioſſimo honorifice dimiſſus eſt, quod ſplendida, quæ adſunt, docent teſtimonia: amore ergo ſingulari ductus natalis ſoli Erfordiam ſe contulit, ibidem praxin Medicam quam apud exteros feliciter exercuerat, continuaturus: & quamvis eodem anno à diverſis Sacri Rom. Imper. Civitatibus plurimæ ipſi oblatæ fuerint vocationes & medendi provinciæ, maluit tamen afflictiſſimis tum temporibus cum patria contriſtari, quam alibi lætiorem ætatem agere. Eodem anno in Academiæ Cæſareæ Naturæ Curioſorum conſortium receptus quintum ac vigeſimum in ordine locum Achillis elogio decoratus obtinuit. An. 1663. menſe Aprili cum Facultatem Medicam per literas decenter compellaſſet, poſt habitam Diſputationem publicam pro loco in Facultate obtinendo, à beato Domino D. Eccardo Leichnero p. t. Facultatis Decano & reliquis Facultatis prædictæ membris in numerum Aſſeſſorum Facultatis Medicæ cooptatus eſt, quam Spartam publice legendo, diſputando, Candidatos examinando, privata Collegia Medica aperiendo, ut & anatomica tractando per plures annos pro viribus ita exornavit, ut hoc ipſo Facultati Medicæ ſedulitatem ſuam luculenter demonſtraverit, præſertim in actibus Doctoralibus, quorum multos ſatis ſplendide celebravit, cum tanto Doctorum publice & legitime creatorum numero, qualem ex prædeceſſoribus

Faculta-

Facultatis poſt conditam Univerſitatem complevit nemo. Vigeſies etiam & ultra Decanatus Medici officio cum laude functus eſt. Anno 1664. Menſe Novembri, ab Eminentiſſimo Principe ac Domino, Domino JOH. PHILIPPO, Sacræ Sedis Moguntinæ Archi-Epiſcopo & Principe Electore, Domino ſuo clementiſſimo, glorioſiſſimæ memoriæ, poſt reductam Erfordiam Præſidii Electoralis Medicus denominatus eſt: in quo officio ita ſe geſſit, ut perſpectæ fidei Medicum decet: ſiquidem hoc ipſo anno magnum in obſidione Urbis ſauciatorum, & militaribus febribus laborantium militum numerum curavit cum propriæ ſanitatis detrimento, adeo ut parum abfuerit, quin Ungarica febre correptus eodem anno vitam cum morte commutarit. An. 1666. d. 30. Julii Reverendiſſimus & Perilluſtris Dominus, Dn. Philippus Ludovicus, Liber Baro in Reiffenberg, &c. ipſum titulo Medici Ordinarii & Provincialis, ut & Profeſſoris P. extraordinarii ad mandatum Eminentiſſimi Principis Electoris inſignivit: eodem anno d. 8. Decembris altiſſime memoratus Eminentiſſimus Princeps Elector ipſum Corporis & Aulæ Medici titulo per literas vocationis Herbipoli transmiſſas clementiſſime honoravit: quam Spartam ea, qua par eſt, animi gratitudine in ſe ſuſcepit, inque illa brevi poſt à Regiminis Erffurtenſis t. t. Domino Præſide ad mandatum Principis Electoris proprium cum adjecto honeſto ſalario confirmatus eſt. An. 1668. cum Dn. D. Grabius Mülhuſium vocatus eſſet, clementiſſimo Principis Electoris juſſu ipſius functio ipſi demandata eſt, quam ita adminiſtravit, ut decet, civibus pro virili conſiliis medicis inſerviendo, id quod etiam præſtitit An. 1683. graſſante dira peſte cum vitæ periculo indeſinenter nullis parcens laboribus, cujus rei luculentum teſtimonium univerſa Civitas ipſi perhibere poteſt: quamvis autem in Praxi Medica excolenda parum temporis ipſi ſuperfuerit, nihil tamen ipſi fuit antiquius, quam ut ſimul etiam Studioſæ Juventuti inſerviret; quem in finem à prælectionibus publicis, privatis Collegiis, aliisque laboribus Academicis ſe nunquam ſubduxit. An. 1680. ab Eminentiſſimo Principe ac Domino, Domino ANSELMO FRANCISCO, feliciſſimæ memoriæ, in functione Archiatri Electoralis confirmatus cum eodem Principe Electore, Domino ſuo Clementiſſimo Erfordia Moguntiam profectus eſt, nec ſolum in itinere, ſed & in Aula Moguntina per aliquot ſeptimanas ſummam expertus eſt gratiam & clementiam, ſed & inſuper poſt præviam clementiſſimam commendationem Auctoritate ſummaque poteſtate Potentiſſimi atque Invictiſſimi Principis ac Domini, Domini LEOPODI, Romanorum Imperatoris Auguſti, glorioſiſſimæ memoriæ, in numerum Sacri Rom. Imperii Nobilium aſſertus, ab Hartenfels, cognominatus, ſimulque S. Cæſar. Palatii Comes & Poëta Laur. Cæſ. ſolemniſſime creatus eſt mediante Illuſtriſſi-

ſtriſſimo Comite ac Domino, Dn. Melchiore Friderico, Comite à Schönborn Buchheim, Domino ſuo gratioſiſſimo: diverſis deinde vicibus ab altisſimè memorato Principe Electore Aſchaffnaburgum & Moguntiam vocatus Principi & Aulæ Conſiliis Medicis aſtitit, ſemper honorificè & munificentiſſimè dimiſſus ſummamque expertus Electoralem Clementiam.

Anno *1689.* die 1. Maji Perantiquæ Univerſitatis Erfurtenſis Rector electus, & brevi poſt, nempe die 3. Junii ſolemniter inauguratus eſt, quod Officium Rectorale pro virili adminiſtravit per triennium de Academia benè meritus, quod Bibliotheca ferè ad incitas redacta pluribus libris aucta & Auditoria renovata & reſtaurata abundè teſtantur. Eodem anno Eminentisſimum Electorem, cujus gratia præ ceteris florebat, Auguſtam Vindelicorum Coronæ Regiæ Divo JOSEPHO imponendæ gratia contendentem ſequutus eſt, aliisque ibidem Romani Imperii proceribus ſuam in arte ſalutari conſiliisque ſuppeditandis dexteritatem maximopere dedit comprobatam.

Anno *1690.* poſt obitum Dn. D. Eccardi Leichneri, b. m. non ſolum Phyſicatum, ſed & Profeſſionem Publicam ab Eminentiſſimo Principe Electore, Domino ſuo Clementiſſimo obtinuit.

Annô *1696.* ab Eminentiſſimo Principe Electore, Domino Domino Lothario Franciſco, tot. tit. Domino ſuo Clementiſſimo in Functione Medici Aulici & Archiatri confirmatus eſt, ejusque Electoralem Celſitudinem abhinc diſcedentem Bambergam & Moguntiam usque comitatus, brevi poſt clementiſſimè dimiſſus & Conſiliarii titulo inſignitus eſt.

Dignitatem ejus Senatoriam quòd concernit, Anno *1686.* unanimi Senatorum ſuffragio Proconſul electus: Anno *1689.* Supremus Quatuor-Vir poſt præviam Electionem creatus: Anno *1692.* Supremum Conſulatum adeptus eſt more conſueto, quem etiam Anno *1695.* ſecunda vice, Anno *1698.* tertia, Anno 1701. quarta, Anno 1704. quinta, Anno 1707. ſexta, Anno 1710. ſeptima, 1713. octava, Anno 1716. nona vice pro virili adminiſtravit.

Matrimonium ejus quod concernit, ſciendum, Anno *1663.* ipſi deſponſatam eſſe Virginem ætate ac moribus florentiſſimam Martham Sibyllam, viri quondam prudentiſſimi atque integerrimi Domini Johannis Timæi, Quatuor-viri ac Pharmacopœi Erfurtenſis Filiam, cum qua conjugium iniit die 15. Septembris ejusdem Anni, ex qua ſuſcepit tres liberos, inverſo mortalitatis ordine omnes Parentum obitum prægreſſos, Filiam nempe primogenitam Mariam Dorotheam, defunctam Anno *1665.* die 17. Septembris: Deinde alteram Filiam Dorotheam Catharinam, quæ ferè ſexennis in CHRISTO beatè obiit die 14. Martii, Anno *1673.* & tandem Filium unicum deſideratiſſimum, nomine Georgium Chriſtophorum,

natum

natum die 4. Maji Anno 1672. beatè denatum cum maximo Parentis luctu Anno 1683. die 1. Auguſti graſſante tum temporis peſte, An. ætatis XII.

Poſt beatum ſupra dictæ ſuæ Conjugis ex hac vita diſceſſum, qui accidit die 10. Aprilis Anno 1710. in viduatu ferè per biennium manſit, in hoc ſtatu perſeveraturus, niſi infirma ſenectus ipſum compuliſſet ad quærendum adjutorium, quod etiam DEO ita diſponente invenit in Nobili & Pudica t. t. Virgine Maria Sophia à Brettin, Prænobilis, Strenui ac Ampliſſimi Viri piæ memoriæ Domini Joachimi Andreæ à Brettin, Conſulis Urbis Erfurtinæ Primarii relicta Filia natu minima, quam ſibi adſcivit Sociam Anno 1711. pridie Cal. Octobris, cum qua in placido Conjugio vixit Annos ſeptem, Menſem unum novem dies. Luci publicæ dedit præter obſervationes quam plures & luculentas, quibus Ephemeridum noſtrarum volumina præfulgent, Aſylum languentium opus ſane præclarum ac multi uſus, quo cardui ſancti, quem vulgus benedictum vocare conſuevit, vires in ſanandis quamplurimis morborum generibus polychreſtæ ac nunquam ſatis laudandæ, ad normam Academicis tum præſtabilitam deſcribuntur.

Triennio etiam ante fatalem obitum Elephanti hiſtoriam dedit, phyſicis pariter, medicisque hiſtoriis refertiſſimum opus, cui concinnando plures jam annos exegerat. Felicior hac in parte Gisberto Cupero ſummam nominis famam, non ex muneris duntaxat dignitate indepto (illuſtrem quippe inter Patres Belgii Fœderati conſcriptos locum obtinuerat) ſed ob æterna præcipue ingenii in omni doctrina interiori exercitatiſſimi monumenta poſteris celebrando. Hujus enim de Elephanto ex omni antiquitate requiſitum opus poſtumæ ſobolis fato ſuccubuit quod omnibus numeris abſolutum haberemus, ſi abs auctore ipſo curatum prodiiſſet.

Vitam alioquin egit Noſter Chriſtiano homine dignam, amando DEUM ex toto corde, ipſius verbum aſſiduè legendo & audiendo, frequentesque preces ad DEUM fundendo: ut miſer peccator poſt confeſſionem peccatorum ſuorum ſæpius SSta Euchariſtia uſus eſt, & ſemper in Domino DEO ſuo omnem poſuit fiduciam: Proximo ſuo, inprimis pauperibus, quibus etiam in Teſtamento proſpexit, conſiliis & auxiliis pro viribus ſubvenit, atque ut omnibus gratus, nemini autem moleſtus eſſet, ſedulam operam navavit.

Quod Morbum attinet, quo cum conflictatus eſt, ſciendum, illum aliquibus ante mortem ſeptimanis diarrhœa colliquativa ex maraſmo ſenili correptum eſſe, quo fluxu ita fuit viribus fractus & calore naturali exhauſtus, ut vix, adhibitis quibuscunque remediis, potuerit recaleſieri. Succeſſit deinde aliquibus diebus cholera, ut inter continuos fere ructus ſæpius

materiam ſeroſo-bilioſam ejecerit, non ſine ventris & inteſtinorum dolore, ingente cardialgia & extremorum refrigeratione; & licet ab ipſo petita & à Prænobili, Experientiſſimo & Excellentiſſimo Dn. Johanne Friderico de Pré, Phil. & Medic. Doctore, Anatomiæ, Botanices & Chirurgiæ Prof. Publ. & Facultatis Medicæ Aſſeſſore Ordinario, &c. præſcripta Medicamenta tum in-tum externa plurima adhibita fuerint, malum tamen in tam exhauſto viribusque deſtituto corpore ita invaluit, ut de ſe conclamatum eſſe dixerit beate defunctus.

Remediis illis nihil proficiens ad Redemtorem ſuum ſe unice convertit (quod & per integram noctem, quam inſomnem duxerat, calidiſſimis ſuſpiriis fecerat,) accerſitoque Confeſſionario ſuo poſt horam ſextam matutinam, deſiderium ſuum, accipiendi S. Euchariſtiam, aperuit. Verum enim vero cum illud, per imbecillitatem ſupra memoratam, fieri vix poſſet, in ſolatium ſuum audivit B. Auguſtini dicterium: CREDE, ET MANDUCASTI. Peccata tamen ſua verbis notatu dignis confeſſus abſolutionem petiit, quam etiam impetravit, præſertim ex verbis Chriſti Luc. XXI. v. 28. *Erigite capita veſtra, quod appropinquat liberatio veſtra.* Quo facto indeſinentibus devotisque beate Defunctus cum Conjuge triſtiſſima, paucis domeſticis & Confeſſionario precibus DEUM flagitavit, ut animam CHRISTO commendatam è corporis ſolvere dignaretur compagibus. Cum verò Beatus ſe quieti circa horam nonam dare vellet, Confeſſionarius nutui & petito ejus ſatisfacturus abiit, ea tamen conditione, ut, ſi opus eſſet, ſtatim revocarent. Quod & poſt horam decimam factum eſt. Preces tum ardentiſſimæ flexis genibus ad DEUM fundebantur, cantiones funebres decantabantur. Inter quas obiit Beate Defunctus non morte correptus, non ſuſpirans, non manum extendens, non oſſa attrahens, ſed revera obdormiens, adeo, ut circumſtantes ne ſenſerint quidem, ipſum mundo valedixiſſe. Humatus fuit poſtea magna ex omni ordine funus comitantium caterva, paucis ab obitu diebus, XI. videlicet Decembris An. Aer. Chr. MDCCXIIX. in æde S. Michaeli Archangelo ſacra, Vir præſtitutum equidem a Moyſe humanæ vitæ terminum quinquennio ſupergreſſus, longiori tamen & ultra centenarium exporrecto vivendi ſpatio, ſi quisquam unquam, ſane digniſſimus, Archiater rariſſimo exemplo ſex admodum S. R. I. Electorum, ordinisque S. R. I. Naturæ Curioſorum Senior, immo ſi Eccleſiaſtica voce rem liceat exprimere, plusquam Jubilatus

Nunc ſuper ætherios extollit jubila cœlos
Famam orbi & luctum deſideriumque relinquens.

ME-

MEMORIA CAMERARIANA,

Comprehendens

Programma Funebre

B. RUD. JAC. CAMERARII,

Philoſ. & Medic. Doctor. atque Prof. Ordin.
in Acad. Tubingenſi,

Academiæ Naturæ Curioſ. Hectoris II.

Et

Orationem Profeſſionis Ordinariæ Auſpicatoriam,

quam

B. Patri Parentatoriam

habuit

Ipſius Filius
Succeſſor.

V. Cal. Maj. MDCCXXII.

RECTOR
In alma Univerſitate Scholaſtica Tübingenſi.
L. S.

TRiſtia, O cives! triſtia denuo ex hoc loco denuncianda Vobis, atræ iterum ſuſpendendæ tabulæ, funeſtæ ad Magni hactenus inter nos Viri fores cupreſſus ponendæ ſunt. Hoc ſcilicet unicum ſupererat, ut poſt tot tamque graves calamitates & clades, quas inopinata fata ſcholæ noſtræ brevi, eheu! tempore inflixerunt, inexorabile mortis decretum gratioſus etiam Noſtrorum medendi artis Magiſtrorum ordo, cum inſigni Noſtro omnium damno, experiretur. Verùm eam ipſam ob rem tantò acerbior jam noſter, O noſtri! dolor eſt, quum & in hunc jam irruat mors & præcipuum ejus membrum, *Rudolphum Jacobum Camerarium*, proſternat. Nemo, confidimus, temerè noſtrum eſt, qui non intelligat, quantum tanti VIRI morte amittamus. Seniorem iterum amittimus, quorum jactura parvi pendenda nequaquam eſt. Virum amittimus gravem, pium, ſolidè doctum, conſtantem, jucundum, prudentem & longo rerum uſu exercitatiſſimum: Decus amittimus Scholæ noſtræ, Senatus noſtri gemmam, Ordinis ſui ornamentum & oraculum, ſtudioſæ pubis patrem & exemplum: Profeſſorem diligentem, fidelem, eruditum, facilem, eloquentem: Medicum amittimus experientiſſimum, circumſpectum, indefeſſum, felicem. Plura certè in uno Viro amittimus, quàm vel verbis vel cogitationibus adſequi jam poſſumus. Quæ qui, ut decet, adtentiori animo expendit, facere profectò non poterit, quin præſenti Viri Senioris cladi totus ingemiſcat, Ejus verò memoriam inter nos conſervari deſideret. Quod ut eò certius faciliusque fiat, vitam Ipſius, fata & rationes ſtudiorum, quantum quidem præſens capit tabella, breviter & ſine multis, quæ Optumus Vir merebatur maxuma, elogiis exponemus. Indulſit Eum orbi in hac ipſa urbe Supremum Numen Anno ſuperioris ſeculi MDCLXV. die XVII. Menſ. Febr. *Patre* uſum Cel. Viro, *Dn. Elia Rudolpho Camerario*, Philoſ. & Medic. Doctore ac Profeſſore in antiquiſſima hacce Eberhardina Publico Ordinario, nec non Conſiliario & Archiatro Würtembergico, ac utriusque per Ducatum Ordinis Medici Seniore graviſſimo: *Matre* verò nobiliſſima Matrona, *Regina Barbara*, ex *Dn. Joann. Ludovico Neuffero*, Archigrammateo quondam Tubingenſi candore ac prudentia Spectatiſſimo, & *Suſanna*, *Dn. Salomonis Friſchii*, Advocati Supremi Dicaſterii filia prognata, adeoque *Dn. Joan.*

Valen.

Valentini Neuſſeri, J. U. D. Supremi Dicaſterii Adſeſſoris, in Illuſtri Collegio Feudalium, in Academia noſtra tandem Pandectarum Profeſſoris celeberrimi nepte, quæ inter Proavos & Majores famigeratiſſimos Juris & Medicæ artis Profeſſores numerat. *Avus* & *Proavus*, *Dnn. Jo. Rudolph.* atque *Abavus*, *Alexander Camerarii* noſtra in civitate non minus, quàm in Eſslingenſium & Reutlingenſium rebus publicis medendo ingentem nominum celebritatem conſequuti ſunt. Prima autem Optumorum Parentum cura fuit, ut, poſtquam in ſacro baptiſmatis fonte nomen Chriſto dediſſet infans, emicantes præclaræ indolis igniculos piis præceptis & egregiis doctrinis maturè excitarent, augerentque. Neque Præceptores ſuo defuiſſe officio inde conjicias, quod, ubi primùm rationis ſeſe uſus prodidit, tanta celeritate inſigniter profecerit Noſter, ut in Feſtivitate publica Secundi Academiæ noſtræ Jubilæi, An. MDCLXXVII. ritu depoſitionis, quam vocant, academicæ initiatus, dignus judicaretur, qui Albo ſtudioſorum insereretur. Linguarum deinceps omnisque Philoſophiæ, inprimis verò Naturalis, cultor exſtitit ſtrenuus, qui præclaris ſpeciminibus publico mox innoteſcere cœpit, habita primum Oratione publica, ſub Directione *B. Dn. Caldenbach*, Eloq. Prof. Publ. de admirandis partus Bethlehemitici *Templum in ſtabulo Auguſtum* oſtendens, atque poſtmodum conſcripta *Theſium Geometrico-Aſtronomico-Phyſicarum pentecoſte*, quam ſub præſidio *B. Dn. D. Mæglingi*, Phyſic. & Matheſ. tum Prof. Publ. defendit, præmiaque ſingularis diligentiæ ab Ampliſſimo Philoſophorum Ordine multis cum laudibus reportavit, A. MDCLXXIX. primam, An. MDCLXXXII. ſecundam, utrinque inter Commilitones primus, laureas. Quo facto, ad paternam artem, proprio invitante genio, curatiùs excolendam animum adpulit, atque eum in finem ad naturæ Conſultiſſimorum ejus ætatis virorum *B. Metzgeri*, ad ſacrum fontem pro Ipſo Sponſoris & publicæ de *Helleboro nigro* diſſertationis Præſidis, *Raithii* & Parentis ſui, ſive per cultrum anatomicum, aut per ignem chymicum, aut per Mechanicas enchireſes experimenta inſtituerent, ſive chirurgicis operationibus præeſſent, ſive de mediis ad pellendos cujusvis generis morbos idoneis, ſive de aliis ſalutaris artis capitibus differerent, latus numquam non hæſit ſpectator, auditor, ſcrutator: Horarum ſubſecivarum autem partem addiſcendis, Italica Gallicaque, linguis conſumſit. Haud ita multo poſt ſollemnem, eamque anniverſariam *de raro ecſtaſeos naturalis exemplo* orationem habuit, plaudentibus, quotquot Ipſum audierunt, omnibus. Hiſce ita feliciter defunctus ſtudia mentemque ſuam propiore celebrium extra Patriam Virorum commercio ulterius perficere decrevit. Sub finem igitur veris An. MDCLXXXV. in Avunculi

culi ſui *B. Baurii*, JCti & Conſilii Superioris Würtembergici Adſeſſoris meritiſſimi, comitatu Oenipontem ſolvit, Ulmæ, Memmingæ, Campidoni, Monachii, Auguſtæ Vindelicorum ad viros doctiſſimos, *Illuſtr. Schræckium* inprimis, inviſens, plurimaque, in metallifodinis præcipuè, ſingularia paſſim obſervans. Auctumno ejusdem anni Per-Illuſtrem L. B. *de Cloſen*, Seren. Würtemb. Ducis Conſiliarium, Supr. Dicaſt. Præſidem & Toparcham olim Balingenſem &c. Franconiam petentem ſequutus, ubicumque divertit inſignem Magnorum Virorum favorem, Heilbronnæ puta *Fabri*; Herbipoli *Virdungi*, Coburgi *Frommanni*, Noribergæ *Volkameri*, *Halbachii*, Altorffii *Hoffmannorum*, Patris & filii, *Sturmii* &c. expertus eſt. Quum ſequenti Anno denuo patrios relinqueret lares Heidelbergæ *Francum*, *Brunnerum*, *Gerlachium*, Francofurti *Wizelium*, *Horſtium*, *Peters*, *Strauſſium* Gieſſenſem & *de Spina* frequentavit. Inde acidulas Swalbacenſes & thermas Wisbadenſes adiit, Moguntiam deinde, Coloniam, Düſſeldorpium, Noviomagum & Ultrajectum tranſiens, Amſtelodamum pervenit, ibique ingente uſus benevolentia *Sladi*, *Ruyſchii*, *Guenellonii*, *Bidloo*, *Blancardi*, *Flamerdingii* aliorumque, Noſocomium, Theatrum Anatomicum, Hortum medicum & quæcunque obſervatu digna erant, ſtudiosè luſtravit. Poſtea Roterodami *Scholzium* & *Baileum*, Delphis *Lövvenhœkium*, Hagæ Comitum *Nukium*, *Solingen*, *Helvetium*, *Stalpart van der Wiel* & *Euthium*, familiares ſibi & utiles reddidit. Lugduni Batavorum ſtativa habuit, *Drelincurtium* publicè ac privatim avidus audivit, *Schachtium*, in Noſocomio ad praxin manuducentem, ſingulis diebus binis horis comitatus, *Maetſii* in Laboratorio publico individuus adſecla, *Marggravio* in Collegio Experimentali ad latus hæſit, ab *Hermanno* rem Herbariam hauſit, *Volderi* & *Senguerdi* experimenta ſolicitus obſervavit, *Dekers*, *Broen*, *le Mort*, *Seidleri*, *Muſſenbrœki* utiliſſimum abunde ſentiens favorem. Poſtquam interea Anglicam quoque addidiciſſet linguam Ipſe in Angliam trajecit, verè Regiam Societatem Londini, ejusdem Bibliothecam & Muſæum, Laboratoria chymica, tam Regium quàm Pharmacopœorum, Hortum Medicum, aliaque ſingularia ſexcenta adtentus conſideravit, *Haakio* præcipuo gaudens Patrono, frequentibusque ſermonibus cum *Boyle*, *Papin*, *Hook*, *Slare*, *Crelles*, *Weidenfeld*, *Bragaſto* & *Staphorſt* mirificè delectatus. Quibus quum ultimum tandem dixiſſet vale, Galliam atque illud orbis compendium Lutetiam Pariſiorum petiit, eoque in loco in ædibus & convictu celeberrimi *Mareſchalli*, Chir. t. t. Ordinarii Noſocomii la Charité, ab ineunte Auguſto menſe ad finem anni ſubſtitit, occaſionem nactus optimam proficiendi & converſandi

cum

cum eruditis; *Du Verney* enim, *Pelletier*, *le Rat*, *Moreau*, Pater & Filius, *Courtois*, *Fontaine*, *l'Emmery*, *Hamelius*, *Malebranche*, *Verduc*, *Michault*, Patroni, præceptores & familiares Ipſius exſtiterunt, ſtudiaque Ipſius, in anatomicis præcipuè, mirificè auxerunt. Quorſum plurimum contulit, quòd Hortum Regium Noſter, Noſocomia, l'Hôtel Dieu, la Charité, les invalides, item l'Ecole des Medicins & Collegium D. Coſmæ frequens ingreſſus eſt. Ex Gallia per Sabaudiam in Italiam movit, primò Venetias petiit, & ubique locorum doctiſſimos ejus ætatis Viros convenit, Romamque tandem adtigit, ubi à *Burrho*, *Triumfetti*, *Gabriele à Porta* aliisque humaniſſimè exceptus eſt. Româ abiens reliquas Italiæ Urbes Virosque eruditos viſit, patriamque ſuam per Lacum d'Iſeo, Vallem Tellinam, Rhætiam, Lindaviam, Conſtantiam, Scaphuſium, An. MDCLXXXVII. difficilibus omninò itineribus ex voto omnibus confectis, poſtquam ubique omnia, quæ triplex Naturæ regnum rara, quæque Ars tam Naturalia, Medica, quàm Mathematica ſingulariter produxit curioſo oculo luſtraſſet, & omnis generis Injectiones, Sectiones atque Experimenta in peregrinis iſtis oris inſtituiſſet, ſanus & incolumis repetiit, atque laborum fructus continuò percepit ampliſſimos. Non multò poſt enim læta lætiſſimi Parentis manus mitram Ipſi Doctoris impoſuit, cùm jam prius ante adhuc, quàm ſuo ſeſe commiſiſſet itineri, eodem Parente, Univerſitatis tum Rectore Magnifico, Præſide Inauguralem ſuam de *Tenſione Cordis Lipothymiæ cauſa* Diſſertationem publico eruditorum examini ſubjeciſſet; Cujus quidem honoris eò jucundior Noſtro, dum viveret, recordatio fuit, quòd poſt XXX. annos & Ipſi contigerit eſſe adeò felici in Filio natu majore. Proximo anno Profeſſio Medicinæ Extraordinaria & Medici Horti Inſpectio Ipſi eſt collata, quod munus erudita & ſolenni *de Plantis Vernis* Diſſertatione auſpicatus eſt. Sub idem tempus Academiæ Naturæ Curioſorum t. t. Director, jam Præſes Magnificus, *Ill. Dn. D. Schrœck*, honorifice Ipſum ut ad exemplum B. Parentes (qui in laudatum Collegium jam Ann 1669. receptus atque *Hector* vocatus fuerat) Societati iſti nomen quosque daret. An. MDCLXXXIX. quum *B. Metzgeri* tum defuncti in Facultate Medica locum occuparet *B. Jo. Lud. Mœglingus*, Phyſicæ Profeſſioni Ordinariæ Noſter eſt admotus. Donec Anno MDCXCV. Ordinarium in Facultate Medica locum, quem Ipſius B. Parens obitu ſuo tum vacuefecerat, impetraret, auſpicatus ſtationem iſtam, cui ad vitæ finem usque ſumma cum laude præfuit, oratione publica, qua B. Parentem auditoribus in exemplum ſtitit, in Eoque *Medicinæ Mutationes*, *Medicorum Soſtra atque Fata* monſtravit. Quanta fide ac dexteritate omnes demandatorum munerum par-

tes explere numquam non adlaboraverit, Academia noſtra, Civitas noſtra, Patria noſtra omnisque conclamat eruditus orbis. Luculentum quoque præbent teſtimonium tam, qui ex Ipſius inſtitutione prodierunt, Viri munerum gravitate per patriam conſpicui, & Poliatrorum quidem inprimis plerique; quàm Lectionum, quas per Profeſſionis ſuæ ſex luſtra habuit, omnium ſuperſtes conſignatio, fide cujus neglectorum ſibi non fuit conſcius. Præterea Diſputationes ultra ſexaginta (præter cyclicas, numero multò plures) ſelecti admodum atque oppido utilis & jucundi argumenti omnes, ſumma diligentia & judicio, quo inprimis pollebat, exaratæ, hinc etiam avidè ab Eruditis expetitæ. Alia denique multa, egregia prorſus doctoque, quod ajunt pulvere impensè conſperſa, quæ in ſcriniis ſuis reliquit indefeſſi laboris ſpecimina, ex quibus Ephemerides Ipſius Medicas & Meteorologicas, in ſeptimum usque luſtrum continuatas, vel nominaſſe modò ſufficiat. Faſces academicos quater geſſit, difficillimis etiam temporibus prudentiſſime. Supremam autem, quam vocamus, Deputaturam ſemel. Decanatum Philoſophicum aliquoties; Medicum, ter & vicies. In adminiſtratione Stipendiorum, quæ concredita *Ipſi* fuerunt, numquam quisquam in *Eo* deſideravit fidem. Hochmanniano & Martiniano Collegio cum magna præfuit gravitate. Non capit præſens tabella, quæ propter iſthæc ſingula à Schola noſtra & Republica debentur ampliſſimæ laudes & gratiæ Optumo Viro. Ceterum thori Sociam ſibi junxit *Chriſtinam Magdalenam*, Viri Ampl. atque Excell. *Jo. Craftii*, in ſextum olim luſtrum Logic & Metaphyſices heic loci Profeſſoris, tandem Conſiliarii & Abbatis Alpirſpacenſis, filiam ornatiſſimam, quam moribundus in litteris ad Senatum Noſtrum Valedictoriis ſibi fide, cura, labore conjunctiſſimam prædicavit & commendavit. Felix illa *decem liberorum* parens fuit, ex quibus quidem non ſuperſunt niſi quatuor, *Filiæ*, cœlibem agentes vitam, *Regina Magdalena*, natu maxuma & *Agnes Chriſtina*, natu minima, dulciſſima Parentis corcula, & florentiſſima *Filiorum* Biga: Vir Excell. *Dn. Alexander Camerarius*, Med. D. & Prof. Extraord. Academicus Nat. Curioſ. dictus Hector IV. & ab Ampliſſ. Senatu B. Parenti in Præfectura & Inſpectione Horti Medici conſtitutus Adjunctus, qui ſuperiori anno uxorem duxit, Ornatiſſimam Nobiliſſimamque Virginem, *Claram Hedvvig*, VIRI Nobiliſſ. Excellentiſſ. atque Ampliſſimi, *Dn. D. Jo. Zelleri*, Medicinæ apud nos Profeſſ. longè celeberrimi atque Archiatri Würtembergici Primarii, Suſceptoris ſui venerandi, filiam: & *Henricus Camerarius*, Philoſophiæ Cultor feliciſſimus. Incredibile eſt, quàm tenerrimo Beatus hoſce complexus ſemper amore fuerit. In præcipuis delitiis habuit, ipſos perpetuo ad latus habere, jam pietatis præcepta, jam prudentiæ

dentiæ regulas, jam præſtantiſſimas diſciplinas inſtillare. Cujus quidem operæ, cùm non fruſtra impendi iſtam videret, adeò Ipſum non pœnituit, ut frequentes potius DEO gratias detulerit, quòd ſibi ſeneſcenti & per morbos atque calamitates acciſarum vehementer virium Viro, conceſſerit Filium, praxeos ſuæ medicæ Vicarium, cujus curæ ægros ſuos committere ſecurè poſſet, uti ſuæ olim curæ ſuos quoque ægros commiſerat B. Parens ejus. Admodum enim circumſpectum ſolicitumque ægrorum (quorum multa habuit millia, & exactas plerorumque hiſtorias reliquit) Medicum egit, nec timidè quidem, ſed & nec temerè quidquam ſuſcipiens, non diurnam modò, ſed nocturnam quoque illorum curam habere & medicinale filum ducere ſolitus, ut conſcientiam ſervaret tranquillam & famam intemeratam. In reliqua Beati Viri vivendi ratione deſcribenda ut multi ſimus, neceſſum minimè ducimus. Cui enim non dicta & probata Pietas Viri non fucata, patientia, humilitas, fiducia & ſpes in Deum, amor adverſus Suos & cura pro vera illorum ſalute, candor, juſtitia, manſuetudo, liberalitas & quibuſcumque inſerviendi promptitudo? Et quid plura? Quid erat muſeum Ipſius, quo per ultimum ſemeſtre detinebatur, quàm cathedra, ex qua ſelectiſſima pietatis ſolidæ præcepta & divini ſolatii fundamenta indefeſſus propoſuit, Suis aliisque, quotquot ipſum viſitarunt, inculcavit? quàm piè Suis aliquoties ultimum dixit vale & vivum benedictionum divinarum fontem recluſit? quàm piè pridie mortis ſuæ ſacro epulo, quo ante octo ſuperiores dies demum refici ſeſe curaverat, uſus eſt, quanto animi tripudio verba, quæ dicuntur, inſtitutionis, tremulo licet ore, repetiit? Sed ad morbum tandem, qui tantum nobis eripuit virum, properamus. Firmâ juvenis & maritus viguit valetudine, donec anno labentis ſeculi ſexto, ipſo die poſt Feſtum *Jacobi* dominico, gravi morbo correptus in præſentiſſimum vitæ periculum conjiceretur. Evaſit quidem illud, quæ DEI gratia eſt, vivus & dicti diei memoriam ſingulis annis gratus coluit. Sed, mirum dictu, elapſo decennio ipſo *onomaſtico* die ſuo altera vice adfligitur febre quadam maligna gravi & periculoſa, quam tamen iterum & tam feliciter ſuperavit, ut poſtea ipſis calendis Novembris, in renunciatione novi Rectoris, Ipſe Decedens, Deoque ſubmiſſas pro reſtitutione gratias agens, orationem *de Medico Ægroto* communi omnium adplauſu recitaverit. Ab utroque autem hocce inſultu infirmus utique & valetudinarius manſit, ac diæta inprimis & provido vitæ regimine ſeſe ſuſtentavit. Donec tandem ex Hæmoptoe factus fuit phthiſicus, pro cujus morbi more tardè & lentè conſumtus, nec lecto niſi per ultimum vitæ biduum affixus, ad Se Suosque ad imminentem mortem ſuam præparandos nil fecit reliqui, eamque tanta animi æquitate & conſtantia, corporis autem

 quiete

quiete obiit, ut non è vita diſceſſiſſe, ſed obdormiviſſe modo fuerit viſus, quum nudius quartus, ſeu d. XI. fluentis menſis Septembris, ſummo mane inter ſuorum ſolatia & amplexus in meliorem vitam commigravit, Vir longiore vita omnium digniſſimus. Memoria ipſius maneat in benedictione! Vos vero, *O noſtri!* bene precamini Academiæ noſtræ, cauſſam ejus coram Deo piis precibus ſerio agite. Mœſtiſſimæ autem defuncti familiæ efficaciſſima ab eodem ſupremo numine ſolatia exorate, ac luctum ejus, quum funus à meridie in Conditorium Suburbanum ducetur, frequenti præſentia & ſuprema honoris ſignificatione, pro eo ac par eſt, lenite. P. P. Sub Sigill. Rector. Domin. XIV. Trinit. A. MDCCXXI.

ORATIO PARENTATORIA.

P. P. Revertor in hanc cathedram, in qua ſteti nuper Diſputator, futurus hodie Orator. Verum *ut Lugdunenſem quondam dicturus ad aram*, Sic ad veſtrum, Auditores, conſpectum ego ſi palleam, quid mirum: Idem utrinque, nec ille quidem vanus, metus eſt. Illi quondam, ne ſubmergeretur in flumine, ſi quidem diſplicuiſſet Oratio. Mihi, ne explodar, ſi dicendi munere injuncto minus feliciter defunctus fuero. Quaquaverſus enim me convertam, & omnia, quæ dicentem alias turbare valent aut ſolent, reſpiciam, omnesque rationes, quas adducere in exordiis Rhetoribus ſolenne eſt, hic applicem, ſingula fere in me convenire non ſine perturbatione experior. Quid mihi ergo animi eſſe oportet, ſi conſiderem ex una quidem parte loci & Audientium dignitatem, ex altera autem parte dicentis infirmitatem, qui artem bene ornateque dicendi nec didici unquam, nec exercui; memor ſemper illius, quod quaſi in aurem dicunt Medicis ægroti: *Herbis, non verbis.*

At fruſtra hæc; Nec enim querelis hic locus eſt, quem ubi ſemel occupaveris, temere deſerere non potes. Firmandus proin ad conſtantiam eſt animus, & ſepoſitis pavoris cauſis quærendæ aliæ, quæ balbutientem linguam vividiore ſpirituum irradiatione poſſint excitare. Nec enim falli me arbitror, ubi ſingulas iſtas rationes invertendo, ex iisdem ad erigendum animum remedia quæſivero. Sit enim, conſcientiam curtæ ſupellectilis non poſſe non metum incutere; ſed melior, quam Diſputantis quidem, hodie Oratoris eſt conditio. Moris eſt, audire ipſum patienter; non ſolet ipſi contradici; non facile exploditur, ut olim, ut alibi, ſi minus placuerit. Tanta eſt modeſtia Dominorum Auditorum, talis viget in Auditoriis noſtris benevolentia, ut vel timido addat animum, ad perorandum alacrius. Sit, veſtrum, Patres Academici Inclyti, conſeſſum graviſſimum

non

non leviter percellere dicturum; Veſtro tamen patrocinio promoveor hactenus & ſuſtentor. Vos proin ſubmiſſe quidem venerari decet, viciſſim autem in veſtro favore prorſus confidendo liberius etiam reſpirare licet. Sit denique, ſuperiorem hanc cathedram metum augere; ſed non prima demum vice hoc in loco compareo. Jam ſemel atque iterum hic ſteti, & Diſputator & Orator, benevole ſemper ab Inclyto Auditorio exceptus.

Hæc omnia quidem, fateor, ita comparata ſunt, ut animo, utcunque etiam meticuloſus & dejectus ille fuerit, alacritatem tamen & ſerenitatem poſſent procurare. Mihi vero necdum ſufficiunt. Stringit adhuc præcordia occultus dolor, & gratulationes Amicorum vix admittit ægritudo animi. Jubent lætitiæ ſigna dare Clementia Tua; *Princeps Sereniſſime, Domine Clementiſſime*, atque Favor Veſter, *Patres Conſcripti*, quo in promotionem meam unanimes conveniſtis. Sed vividiorem læti ſanguinis motum valde reprimi ſentio, dum Profeſſionem, quam hac ipſa hora auſpicor, & Perſonam, cui in ſtatione ordinaria ſuccedo, conſidero. Hæc *Pater* eſt. Ah! quid dixi? Eſſe. Imo *Fuit*. O! triſte fatum.

Multis ille bonis flebilis occidit.
Nulli flebilior, quam mihi.

Luxeras, *O! beate Pater*, ſub initium veris fatali temporum malignitate abreptos, & brevi admodum ſibimet invicem ſuccedentes Cognatos tres, Tuo omnes de nomine dictos; Et ſub initium æſtatis in Ephemeridibus Tuis notaveras *Hærlinum*, ex Medicis Stutgardiæ hoc anno mortuis etiam tertium, Archiatrum per ſeptem luſtra bene omnino meritum. Ah; ſub finem æſtatis, præmatura nimis morte, nondum quidem viribus, annis tamen Senem hunc venerandum ſequeris, ipſe annis multo minor, viribus autem longe infirmior. Unde etiam per ultimos vitæ annos ex ore Tuo vix aliud audire licuit, præter quotidiana mortalitatis ſymbola, propinquam mortis horam, ſpem vitæ melioris. Venit ergo tandem ultimum Solſtitium, quo ad ſupremum vitæ gradum evectus, & in limine ætatis iterum decreſcentis conſtitutus, non ſtas cum ſole, nec deſcendis ſenſim, vel autumnum, tabidis alias notorie gravem, expectas, ſed præpropere abreptus cadis. O! diem Septembris undecimum triſtem. O! memoriam æquinoctii luctuoſam! Quæ ante annum fuerunt noſtra gaudia, cum hoc ipſo tempore ego filius celebrarem nuptias; quam brevi coeperunt illa mutari in lamenta. Qui poſt æquinoctium vernale *Reverendiſſimo Dn. Cancellario* præſentaſti Medicinæ Candidatum, & Diſputationi ejusdem Inaugurali præfuiſti; cum inſtaret æquinoctium autumnale, & veniret Candidatus alius, hujus Diſputationi immoreris, ſicque bea-

to *Parenti Tuo*, qui ſuam Tibi provinciam conceſſerat, in beata etiam analyſi ſuccedis. Sic unda undam excipit; ſic continuæ ſunt in mundo decedentium & ſuccedentium viciſſitudines. Fallor, an audio beatos *Anteceſſores* Tuos è tumulis clamantes:

Nos quoque floruimus, ſed flos fuit ille caducus.

Floruiſtis utique viri Optimi, & abſit, ut quisquam patiatur veſtram intermori memoriam. Stetiſti O! Pater Deſideratiſſime, in profeſſione phyſica octavus à *Schegkio*, magni olim nominis Philoſopho, quem ſequebantur ordine *Lieblerus*, *Zieglerus*, *Moeglingus*, *Cellarius*, *Geilfuſius*, *Brodbequius* & *Moeglingus*.

Suſcepiſti ſimul Profeſſionem Matheſeos Extraordinariam, Phyſicæ ordinariæ junctam; Et in hac Anteceſſores habuiſti *Stoefflerum*, Aſtrolabio invento celebrem, *Imſerum*, *Scheubelium*, qui figuras Mathematicas Euclideas, ex ligno ſculptas, Senatui Academico in Bibliothecam, quæ conſtrui tum cœperat, donavit; *Siderocratem*, qui ſuo jam tempore methodi mathematicæ in docenda medicina neceſſitatem & utilitatem oratione publica expoſuit; *Apianum*, *Moeſtlinum*, *Schickardum*, ſcriptis adhucdum celebres; *Schulzium*, *Brodbequium*, *Graftium*, Socerum quondam Tuum, & *Moeglingum.*

Agnoſcicis, Audd. nomina Virorum de Academia hac meritiſſimorum, è quibus plures ex infimis olim pædagogii (quod, cum amiſimus, utile fuiſſe convincimur,) claſſibus ad iſtos gradus aſcendiſſe invenio; quatuor autem ex ſtatione phyſica tranſlatos in Medicam, mox nominandos.

Profeſſores nimirum Medicos à *Leonhardo Fuchſio* (ultra cujus ætatem de *Majo*, *Ryſſio*, *Menchingo*, *Vorbachio*, *Kurlino* & *Vngero* imperfecta admodum mea eſt notitia,) numeraſti ante Te viginti quatuor: *Ruckerum*, *Thalheuſerum*, *Schegkium* (qui poſt phyſicam Medicinæ ſimul & Organi profeſſor fuerat,) *Gablerum*; *Viſcherum* Abavum Tuum Maternum, *Hambergerum*, *Planerum* Nobilem Atheſinum, itidem Organi (quod majori in pretio tum fuiſſe debuit,) ſimul Profeſſorem, *Moeglingum* primum, Heidelbergâ ob mutatam religionem huc fugientem, *Bloſſium*, *Fabrum* fundato Stipendio & Bibliotheca relicta inclytum, *Haugium* Auguſtanum, *Moeglingum* ſecundum, ad Medicinam à Philoſophia promotum, *Müllerum*, *Gerhardum*, *Simonium* peſte abreptum, *Plachetium* Proavi Tui vitricum, *Bardili* inclytæ caput familiæ, *Hafenrefferum* ſcriptis clarum, *Solfleiſſium* brevi ereptum, laudatum *Brodbequium*, tertium ex tranſlatis à Phyſica ad Medicinam, *Mezgerum* ſuſceptorem & Præceptorem Tuum, *Moeglingum* tertium, Præceprorem

ptorem quoque Tuum & in Profeſſione Phyſica Anteceſſorem, *Parentem* denique Tuum optimum, cui Tu ſucceſſiſti proximus.

Quemadmodum vero Te ſuperſtitem gaudeo, *Excell. Dn. D. Zellere*, Suſceptor, Præceptor atque Socer filiali cultu venerande, Anteceſſor olim B. Parentis, poſt Collega per viginti ſex annos conjunctiſſime, pro cujus ſalute perennante quotidiana vota nuncupo; ita dum calculum huncce finio, ad Te redeo, qui adeo gravem luctuoſo Tuo diſceſſu reddis hanc dicendi provinciam *O! Pater*, *O! Anteceſſor.* Indulgete aliquid, *Auditores Honoratiſſimi*, querelis meis. Juſtam luctus videor habere cauſam, cum jactura ſit tanta. Ipſa hæc pulla veſtis piaculum eſſe dicit de alio, quam de B. Parente ad vos verba facere. Et ſi tædioſus vobis hoc themate videbor, ipſa me filialis excuſabit pietas. Dirigam vero, quandoquidem dicendum eſt mihi, nec id declinari poteſt, ſermonem meum ad vos præcipue Dominos Studioſos artisque ſalutaris cultores, commendaturus vobis memoriam Præceptoris veſtri, de vobis, uti de omnibus ſuis quondam Diſcipulis, adeo bene meriti. Atque adeo velim vos reflectentes mecum ſuper vitam ipſius cum laude geſtam, & ab ejus exemplo diſcentes ſtudiorum imo vitæ rationem ineundam. Vos autem Auditores moerentem & lugentem Oratorem favore veſtro ſuſtinete.

Laudabile prorſus eſt inſtitutum tam priſtinum, quo Anteceſſori Succeſſor parentare quondam ſolebat, quam modernum, quo decedentium Profeſſorum memoriæ honorifico & prolixiore programmate conſuli ſolet; ut proin ſuam bene collocent operam, qui diſperſa iſtiusmodi memorabilia colligunt & ab interitu vendicant. Id enim debet Hiſtoriæ tum poſteritas omnis, cui in exemplum iſta reſervantur, tum virtus ipſa quæ obliviоſæ morti eripitur, quod fluxile tempus quaſi figat & ſiſtat præſens ſemper atque conſtans. Fortes autem qui vixerunt ante *Agamemnona*, omnes dicuntur urgeri illachrymabiles, ignotique longa Nocte, carent, quia vate ſacro. Hæc ergo Hiſtoriæ prærogativa, hæc laus eſt. De qua tamen egregie monuiſſe lego *Tullium*, ſtudia nempe circa vitas moresque clarorum ex antiquitate virorum, ſi ad imitandos ſummos viros ſpectant, ingenioſorum eſſe; ſin tantummodo ad indicia veteris memoriæ cognoſcenda, curioſorum. Fructum ergo hiſtoriæ quæro, applicari geſta majorum & à poſteris in commodum deduci ſuum volo, utpote è re quorum maxime foret, ut ſibi quisque per omnem vitam exempla petat, quæ reſpiciat, quæ imitetur. Non igitur ex Programmate, quo B. Parentem honorare voluiſti *Magnifice Domine Rector*, vitæ ipſius curriculum, undecunque quæſitis amplificationibus extenſum, vobis Audd. Honor. recitabo. Præſtat, opinor, fructum inde capere, & animos Studioſorum ejusmodi

modi exemplis excitare, ad imitandum inſtigare, juxta illud Poëtæ: Acer, & ad palmæ per ſe curſurus honores, ſi tamen horteris, fortius ibit equus.

Agite vero, o mei, conſiderate mecum primo quidem præſentem *Artis* Medicæ *ſtatum*, & facile perſpicietis inde, quid ſperandum ſit vobis, quid expectandum, qualis ineunda vitæ ratio. Qualis autem ille? Mirè *corruptus.* Irruunt catervatim illotis manibus pedibusque medicaſtri, coinquinant Artem ſaluberrimam hic paſtores, ibi chirurgi & pharmacopœi, illic vetulæ; quin carnifices alibi impune graſſantur. De his collegis gratulamur nobis. Scilicet, cum nulla alia in re periculum ſit majus, nemini tamen facilius creditur, quam ſe Medicum profitenti. Nihilominus omnes illi ſua ſe ſuſtentant impudentia. Adeo in praxi medica ſuccedit illud conſilium, quod ad id, ut emergas, ſcientiæ modicum ſufficere dicit, impudentiæ autem multum requirit. Miratus olim dicitur *Anacharſis* Scytha, quomodo apud Græcos artifices certarent judicarentque, qui artifices non eſſent. Medici quotidiana iſtiusmodi experiuntur judicia; namque apud Eruditos qui nihil valent, apud plebem imperitam facundia præeminent. O! tædioſam ergo conditionem Medici, cui cum iſto hominum perverſo genere certandum eſt. O! Medicum afflictum; de quo adhuc hodie valet, quod de ſe ipſo olim conqueſtus eſt Naturæ curioſorum quondam *Telamon*: Multa ego & incredibilia propter Medicinæ ſcientiam paſſus ſum, patiorque etiamnum, ob quæ fere tædium Artis alias ſaluberrimæ inceſſit, & eo impellor, ut quæ ab hominum & vulgi opinione, jam etiam medicaſtrorum lucripetarum ſordibus, & theoreticorum ſupercilio, in eam illata ſunt damna, triſtiaque & optimorum hominum patientia indigna, meditato jam dudum, &, volente ita Deo, conſummando Dialogo traducam. Et quid quæſo animi fuiſſe putatis B. Parenti, ad Medicinam promoto quondam è *Philoſophia Naturali*, cum qua aliter, & longe quidem melius, comparatum eſt. Arcetur enim ibi profanum vulgus, nec ſcientiæ ardeliones iſti inhiant, quia luci litatur in phyſica, non lucro, quod unum ipſi quærunt. Quodſi tamen quis per transverſum ſeſe immiſcuerit tenebrio, facile experimentorum claritate & demonſtrationum robore exploditur.

Quodnam ergo pro Philiatro conſilium? Quodnam his moleſtiis remedium? Certe non aliud, quam quod injuriis quibuscunque deſtinari alias ſolet, & dici: Non maſticandas illas eſſe, nec ruminandas, ſed devorandas & deglutiendas integras, uti ſolent Medicorum pilulæ. Idcirco mature præparandus eſt animus & obfirmandus ad ferendum patienter, mutari quod nequit. Nec profecto aliam perverſis rebus iſtis medelam adhibendam cenſuit, B. Parens, niſi quod cavere ſibi & proſpicere juſſerit

philia-

philiatros, ne delinquant vel deficiant in illis ipſis, quæ modo reprehendimus in medicaſtris, ſed potius eruditione ſua ſe diſtinguant, ſuamque inter iſtos tueantur dignitatem. Scilicet, cum adhuc hodie obtineat *Hippocr.* 1. Aphor. 1. (cujus veritatem *Stahlius* peculiari Diſputatione, & in programmate: Judic. Diffic. graphice expoſuit, ad exercitium praxeos medicæ non adſpiret quisquam, niſi prius in Academia bene fuerit formatus & inſtructus; Memor, etiam hic valere, quod de corpore humano dicere ſolent Medici: Vitium primæ coctionis non corrigitur in ſecunda, multo minus in tertia. Profecto diſcendum prius eſt, quam curandum; Nemo accedat ad praxin, niſi præceptis, dogmatibus inſtructus, etiam niſi peritia inſtructus. Nec eſt, quod quis peti ſic principium regerat, peritiam requiri ante experientiam; Suppetit enim experientia aliorum, non dicam tot ſeculorum, ſed probatorum modo Auctorum, quam noſtram eſſe voluit benigna majorum liberalitas, qua gaudemus tanquam hæreditate bene ampla. Sunt præceptores muti, ſunt vivi duces, longo rerum uſu cauti, quos ad praxin ſequi, ad quos ab ægroti lecto recurrere tamdiu, donec vel propriis confidere pennis, vel natare liceat ſine cortice, multoties inculcavit ſuis B. Parens. Ita demum exercebit praxin ſuam Medicus nec temere, nec timide, in deſpectum medicaſtrorum omnium, qui juxta *Lindanum* tument & timent. quorum proin latratus equi generoſi inſtar ne curabit quidem amplius, ſed exclamabit cum B. Patre: *Tranſeat.*

Qualis porro Medicinæ ſtatus? Multum à priſtino *mutatus.* Non ignoro, hoc ipſum alias in malam partem detorqueri, & nobis objici ab oſoribus artis, qui cum *Plinio* nullam artem medicina eſſe inconſtantiorem exprobrant. Sed, ut hoc mox declinem, non urgebo prolixe conſtantiam multarum & fundamentalium regularum, concedam potius quod objiciunt, ut habeant confitentem ream artem, ſed ita tamen confitentem, ſe in ea parte fuiſſe, qua vos omnes, quarumcunque artium cultores, qua Artes ipſas omni laude dignas; Itaque prius de veſtra inconſtantia confiteamini neceſſe eſt, quam Medicinæ & Medicorum ullam reprehendatis culpam. Nihil dicam de Theologiæ hæreſibus, nihil de Philoſophiæ ſectis; Hoc ſaltim urgebo, omnibus id commune eſſe diſciplinis, ut vigeant hoc ſeculo, altero langueant, hoc amittant, illo recuperent, iſto plura & nova acquirant. Et de medicamentis noſtris fere dixero, quæ de vocabulis *Horatius:*

Multa renaſcentur quæ jam cecidere cadentque,
Quæ nunc ſunt in honore.

In genere ſemper perficiuntur Artes, & nunquam ita quisquam bene ſub-

ducta ad vitam ratione fuit, quin uſus ipſe, ætas atque experientia ſemper aliquid docerent novi. Quis ergo & cur exceptam velit Medicinam? Indeclinabiles arti ſunt mutationes, videamus modo, ut ſint in melius, non in pejus.

Famoſus priori ſeculo philoſophiæ reformator alicubi ſe ad reformandam quoque Medicinam animum applicuiſſe ſcribit, prætenditque, homines ab infinitis tam corporis quam animi morbis immunes futuros, imo fortaſſis etiam à ſenectutis debilitatione, ſi ſatis magnam cauſarum à quibus mala iſta oriuntur, & omnium remediorum, quibus Natura nos inſtruxit, notitiam haberent. Videbatur enim ſibi incidiſſe in viam, qua haud dubie ad optatum finem perveniri poſſit, niſi aut brevitate vitæ, aut experimentorum defectu impediatur. Judicabat autem, nullum melius eſſe adverſus duo iſta impedimenta remedium, quam ſi fideliter quisque publico communicaret id omne, quantumcunque eſſet, quod reperiſſet, & præclara ingenia incitaret, ut ulterius pergere contenderent, ſingulique quod in ſua facultate eſſet ad experimenta facienda conferrent, atque etiam eorum, quæ addiſcerent, publicum particeps facerent, eo fine, ut ultimi incipiendo ubi præcedentes deſiiſſent, & ita multorum vitas & labores conjungendo omnes ſimul longius progrederemur, quam ſinguli privatim poſſent. Egregie dicta beatoque parenti auro contra cariora, qui miſſis allotriis & ad rem nihil facientibus, quæ vera & bona inclaruerunt in diſcentium uſus contulit, antiqua novis perfecit, illuſtravit & conciliavit, ad praxin vero omnia retulit, unice reſpiciens, quantum à novis inventis pro ſalute ægrorum ſperari vel applicari poſſit; prouti, ſilentibus etiam nobis, norunt qui vel docentem ipſum audiverunt, vel ſcripta ejus legerunt. Utinam omnes ſequerentur! Uberes tamen fructus talium proſtant paſſim; talibus debentur medicæ artis incrementa, de quibus hodie gratulatur ſibi & tantum non ſuperbit. Celebris quondam Tubingæ noſtræ Comicus in theatro exhibuit *Julium Redivivum*. Quid putatis Hippocratem & Galenum redivivum, vel alium quemcunque è veteribus medicis cum *Epimenide* evigilantem, dicturos ad moderni ſtatus medici conditionem? Et quid aliud, quam quod mirarentur, quod laudarent viros tam in Univerſitatibus Germaniæ celeberrimos, quam nunquam otioſos *Naturæ Curioſos*, collectos in *Regias Societates* Anglos, Gallos, Boruſſos, & quis omnes enarrare valeat? ut iſto ſtudio & fervore Artis Medicæ augmentum promovere velint porro.

Veſtrum igitur eſt, Audd. Philiatri, primo quidem grata mente venerari Præceptorum fidem ac induſtriam; Deinde vero amplam iſtam, quam ſingulari Majorum liberalitate nobis relictam ſupra diximus, hæreditatem

poſteris

poſteris quoque veſtris non conſervare ſaltim, verum etiam augere, adeoque ſeneſcendo usque tamen adhuc diſcere, certi, Artem noſtram nondum eſſe abſolutam, ſed, quemadmodum juxta prædictionem *Senecæ* venit tempus illud, quo nos poſteri miramur, majores noſtros varia tam aperta neſciſſe; Ita venturum aliquando tempus, quo etiam poſteri noſtri mirabuntur, nos tam aperta neſcivíſſe. Quod eo quidem facilius vos mihi conceſſuros ſpero, quo latius patere campum Medicinæ noſti, & meminiſtis, B. Patrem ſæpius dixiſſe, medicum (quem ideo ſagacem eſſe omni jure voluit,) nullibi aberrare poſſe, ſed ubicunque locorum divertat, circa quod ingenium ſuum exerceat, ſemper invenire. Ipſe occaſionem ſubminiſtravit & reliquit ampliſſimam, dum toties citavit Vobis & commendavit jucundum Hiſtoriæ Naturalis ſtudium, amplum Chymiæ plebejæ laboratorium, neceſſariam medico Botanicam, cujus adeo connatus amor ipſum tenuit, ut nullus campi receſſus ſit, quem non, dum vires vigerent, olim multoties acceſſerit. Ah! videtur adhuc

Ipſas te Tityre pinus,
Ipſas te ſylvas, ipſa hæc arbuſta vocare.

Ut de Horto Academico nihil dicam, cujus Præfectus fuit per triginta tres annos; Nec ſexus Plantarum mentionem faciam, quem peculiari epiſtola declaravit, & quem ab exteris approbari, per plures usque ſpecies confirmari quin ad plantas etiam imperfectas capillares ingenioſe applicari, non parum gaviſus eſt.

Si talis Medicinæ ſtatus; Qualis ergo *Medicorum conditio? Gravis* & *periculoſa.* Agitur de vita hominis, quæ quo eſt nobilior, eo cura medici debet eſſe major. Ludunt de corio humano, vitam ſæpe ponunt in acie novaculæ, nec periculis quidem diſcunt medicaſtri, in quorum manibus medicamenta perinde ſe habent, ac enſis in manu furioſi, & de quibus omnino valet, quod quæritur *Lindanus:* Quaſi vero non ſufficeret ægrotandi vis, niſi accedat ad eam medici imperiti etiam temeritas. Aliter autem longe comparatum eſſe videas cum Medicis, quibus ſeria omnino res eſt medicina, & quibus pro canone inſervit illud *Hippocraticum:* Si prodeſſe non poſſis, cave quæſo, ne noceas; Difficultates enim in medendo non latuerunt divum ſenem, neque facilem eſſe artem perſuadere voluit iſta initiandis. quin potius ſuos aphoriſmorum libros pita ſtatim inchoavit: Vita brevis, Ars longa, occaſio præceps, experimentum periculoſum, Judicium difficile. Medelam tamen rebus hic adhibendam alibi ſuppeditavit egregiam, dum laconice quidem, pro more, graphice tamen, in Epidem. libb. dixit: μηδὲν εἰκῇ; μηδὲν ὑπερορᾷν. Nihil temere, nihil prætervidere. Forſan non erravero, ſi addidero tertium

 laconiſ-

laconiſmum æque celebrem, quem *Alexander M.* quærenti, quanam ratione totum ferre terrarum orbem tam brevi ſub ditionem ſuam redegerit, reſponſi loco dediſſe fertur : μηδὲν ἀναβαλλόμενος. Nihil procraſtinans. Quam enim in tempore venire omnium rerum primum ſit, noſtis ipſi, Audd. Honn. & medico acclamatis cum Poëta :

Principiis obſta, ſero medicina paratur;
cum mala per longas invaluere moras.

Atque illud alterum:

Temporibus Medicina valet, data tempore proſunt,
& data non recto tempore vina nocent.

Abſit igitur à vobis, o mei, inconſiderantia omnis atque animi levitas. Sit potius timor Domini vobis initium ſapientiæ ac prudentiæ practicæ, prouti toties inculcavit B. Parens, atque omni occaſione repetiit.

Non autem gravem modo dixi Medicorum ſtatum, verum etiam periculoſum. Neque id præter rationem. An ob invidiam, quam conciliaſſe olim Medicis videntur præmia pro reſtitutione ſanitatis dari ſolita ? Id quidem non arbitror, præſenti inprimis temporum egeſtate. Aliud, & longe quidem gravius, periculum eſt, quod ſoſtri loco reportant interdum Medici, quod etiam obtigit B. Parenti. Memorabilis eſt in ipſius vita morbus, inter graviores primus, quo graviſſime decubuerat ante annos fere ſedecim, quem pro omni ſua fide & dexteritate temporibus iſtis medice malignis, tanquam mercedem ab ægrotis, acceperat. Geſſerat Beatus Noſter priori adhuc ſeculo, temporibus longe malignioribus, quippe petechialibus, cum hujus ſeculi anno ſexto, quo laboraverat, non eſſet niſi tertiana epidemia, curam multorum graviter decumbentium, etiam Illuſtrium perſonarum, non ſine magna vitæ ac ſanitatis expoſitione ; Neque tamen tum infectus unquam, ſed Divina bonitate ac providentia miraculoſe ſervatus fuit, ſuccumbentibus paſſim & in ætatis flore abreptis Medicis præſtantiſſimis, Amicis quondam ipſius integerrimis. Scilicet hæc ſunt fatalia malignitatis, hoc eſt τὸ θεῖον illud *Hippocratis*, divinum in morbis, quod nihil aliud eſſe voluit B. Parens, quam DEI Providentiam, in quam venerabundus ponendam eſſe cenſuit ſpem omnem, quippe ſortes noſtras eſſe in manibus Domini agnoſcens. Huic igitur commendemus vias noſtras ; Ipſe providebit ; Ipſe fecit & faciet omnia bene.

Superaverat B. Parens per DEI gratiam gravem iſtum morbum feliciter, ut muneribus ſuis iterum ſufficeret, quippe quæ ad ultimum usque menſem docendo curandoque indefeſſus obiit ; Manſit tamen usque valetudinarius, nec priſtinis viribus plene unquam fuit reſtitutus, ut conti-

nuam

nuam proin infirmi corporis habere cogeretur curam, ſtrictioris diætæ obſervantiſſimus. Poterit hac in parte nobis exemplo eſſe. Male quidem alias audiunt Medici, quod faciles ſint in præſcribendis vitæ regulis, quas ipſi non obſervant; Et paſſim reſonat illud: Medice vivere eſt peſſime vivere. Nimis prolixus fierem, ſi pro dignitate dictum hoc tractare vellem; hoc tamen audacter dico: Quemadmodum non ſtatim Medice vivit, qui ſe medice vivere vel dicit vel putat; Ita is demum optime vivit, qui vere medice vivit, i. e. ſanitati ſuæ conſervandæ vel reſtituendæ congruenter. Abſit, ut vobis, qui integra gaudetis ſanitate, id perſuadere præſumam; Nondum tempus eſt: Quid enim medico cum ſanis, quos nullis ſemet obligare legibus, nec egere Medico voluit *Corn. Celſus*. Olim de iſto cogitabitis. Ad vos mea verba dirigo, quibus valetudo minus firma, variis ſæpe morbis interrupta eſt. Fuit ſane B. Parenti abſtinentia, temperantia, legitimas ad regulas medicas ordinatus rerum non naturalium uſus per tria luſtra manifeſtum in morbis levamen, à gravioribus præſervamen, ægri atque debilis corporis ſuſtentamen. Si tædium vobis moveat diæta talis tanto tempore continuanda, ſi horrorem incutiat medicamentorum ſæpe ingratorum uſus, hoc ſolatii loco reſponſum habete: Magnam eſſe vim conſuetudinis, quam alteram naturam dici noſtis. Hæc B. Patri ſatis inſuetum olim vitæ genus reddidit familiare & facile, ut inter pocula aliorum liberalia bibere non ultra determinatam vini dilutioris portionem, ad oblatos cibos noxios ne moveri quidem appetitu, pro re magni momenti non reputaverit amplius. Nec ipſius exemplum probat aut requirit continuum, vagum, inconſtantem medicamentorum, naturam vel turbantium vel obruentium, uſum; pauca enim & affectui ſuo appropriata, debito tempore (cujus exacerbationes diligenter notaverat, ut cum veſtra, qui Aſtrologiam exploditis, venia dixerim, ipſum vobis non acceſſiſſe, *efficaciam aſpectuum*, ut aſſerebat, toties in proprio corpore *expertus*,) & modo uſurpata erant, quibus ipſe toties ſublevatus fuit; Non panaceæ, non arcana, non pretioſa, ſed quæ ipſe aliis præſcripſerat toties quæ, ut omnia ſua, diſcipulis communicaverat fideliter, quibus proin ignota eſſe nequeunt. Donec tandem cœpit valedicere medicamentis, niſi quibus pro lenienda ſymptomatum ferocia, pro refectione conſumti corporis opus erat, valedicere Amicis, & ad beatam analyſin ſe componere.

O! itaque Salve æternum æternumque Vale, *Pater optime*, quieſce in pace, triumpha de ſuperatis tot malorum manipulis, fruere viſione DEI Tui, donec ſperata reſtitutionis die reuniatur ſpiritui corpus non divellendum poſthac. Nos ſuo quisque ordine ſequimur, exemplum patien-

tiæ & fidei in morbo & morte tua intuemur ; Interim dum ſpiritus hos urget artus, perpetuum pietatis monumentum, deſideratiſſimam tui memoriam intimis cordis fibris inſculptam circumferimus. Sit maneatque apud bonos Memoria Tua in benedictione!

Quod ſupereſt, Audd. Honn. id gratiis & votis dandum. In Almæ igitur hujus Eberhardinæ gremio natus & eductus, quid prius mihi ſit, quid potius, quam mentem animumque convertere ad Te, *Sereniſſime Princeps ac Domine, Domine EBERHARDE LVDOVICE, Dux Wurtenbergiæ Tuæ Potentiſſime, Heros Fortiſſime, Patriæ Pater Glorioſiſſime, Princeps EBERHARDINÆ Tuæ Nutritie Munificentiſſime, Domine Clementiſſime.* TIBI gratias. TIBI vota precesque. Tuæ Principali Clementiæ debeo profeſſionem, quam hodie auſpicor ; Tuo Gratioſiſſimo nutu & juſſu hanc conſcendi cathedram. Tuæ Clementiæ ſubmiſſo cultu me porro commendare non reformido. Tu autem, Dux Sereniſſime, vive feliciſſime, regna diutiſſime. *Cum DEO & Die* Würtenbergiam Tuam reſtitue priſtino Flori, priſtinæ felicitati.

Et Tu, Parentis Tanti Spes Tanta, Spes unica, *Sereniſſime Princeps Hæreditarie, Domine FRIDERICE LVDOVICE, Princeps ac Domine Clementiſſime*, gaude Tanto Exemplo Paterno, gaude bono omine nominis, *Princeps Pacis*, gaude aliquando regimine pacato, novos qui Europæ minantur tumultus procul à Terris Tuis eſſe velit benigni Numinis providentia. Inclina mentem ad protectionem Artium & Scientiarum, ut floreant, ut gaudeant Te Mecænate Celſiſſimo.

Sub Principe floret Univerſitas, Tuta, Læta, pulchro quatuor Facultatum choro inclyta, & ad ſe vocat ſermonem meum. *Magnifice Domine Rector, Reverendiſſime Domine Cancellarie, Ampliſſimi Domini Senatores, Patroni Venerandi.* Beneficia veſtra majora ſunt, quam quibus pro dignitate deprædicandis ſufficiam. Annitar tamen omni ſtudio, ut veſtram de me conceptam ſpem bonam adimpleam ; Vos modo infirmum patrocinio veſtro ſuſtentate. DEUS autem iſta Vobis retribuat, & vota Clientum pro ſalute veſtra exaudiat.

Et quid vobis, *Honoratiſſimi Domini Auditores*, pro patientia veſtra ? Nihil ſuppetit, niſi animus gratus, quo mea vobis ſtudia & officia viciſſim dedico. Vivite felices, gaudete deſideriorum veſtrorum ſucceſſibus exoptatis.

Vos

Vos denique, Clariſſimi Philiatri, agite, ſtrenue curſum veſtrum perficite; ego operam dabo, ut, ſi qua ratione ſtudiis veſtris quidquam poſſum contribuere, omni occaſione experiamini meam & induſtriam & fidelitatem.

Tu vero, *O Triune & Ter Sancte DEUS*, in quo ſum, vivo, moveor, qui principium es & finis actionum omnium, in Te devota mens precibus orationem terminat. Infinita ſunt ad hunc usque temporis articulum Gratiæ Tuæ beneficia, quæ nec animus aſſequi, nec eloqui lingua valet. Tibi ergo grates perſolvo humillimas, Tibi porro commendo vias meas. Largire quæſo, Pater Luminum, neceſſaria ſervo Tuo Spiritus dona, ad Divini Tui Nominis gloriam, ad commodum proximi; Diſcute mentis tenebras, & agnitione veritatis, quæ ſecundum pietatem eſt, animum imbue. Sic pſallam Nomini Tuo in æternum. *Dixi.*

RERUM IN OBSERVATIONIBUS ET APPENDICE PRÆCIPUARUM INDICULUS.

N. *Aſteriſcus numeris præfixus Appendicem deſignat.*

A.

Abortus cum ſterno concavo & regione umbilicali prominente. 159
Abſceſſus ſpinæ dorſi. 166
mesenterii. 167
Academiæ Naturæ Curioſorum initia & progreſſus. * 103
Aethiopis mineralis uſus in glandularum tumoribus. 496
Affectuum efficacia medica. 434
Amarorum præſtantia. * 113
Amauroſis. 339
Amauroſi laborantis ſectio. 390
Ambuſtio pedis luſoria. 442
Anaſarca poſt convulſiones. 3
Anatome tympanitici. 91
Rhachitici. 101
L. B. de Kellner 140
hydropici. 175
Ardeæ ſtellaris. 283
phthiſici. 302
empyematici. 393
hernioſæ natæ. 592
vid. *exenteratio.*
Aneuryſma verminoſum. 519
Antimonii ſulphur Indis familiare. * 126
Aphonia poſt variolas. 226
Aqua ſaponis ad partum difficilem. 117
Ardeæ ſtellaris anatome. 283
Areca. * 15
Arteriæ carpi læſio. 436
Arthritis ex dyſenteria. 74
ab impoſitis lumbricis truculentior. 96
a catello mitigata. 97
Auris in ove ſurda conſtitutio. 498

B.

Balſamum Peruvianum album. * 124
Raccaſira. * 123
Banilliæ. * 121
Betel. * 16
Bezoar. * 119
Biographiæ Medicæ ſpecimen. 553
Boni Henrici hydragoga bonitas. 110
Boramez. * 155

C.

Cachexia incurabilis. 6
ad hydropem tendens. 179
Caffé Arbor florens. 204
Cajeputi oleum. * 123
Calculus veſicæ ex ſcroto protractus. 60
in urethra natus. 347
renum cum inſigni cruciatu. 62
Calculi renum octaëdri. 65
in ventriculo. 117
in glandula bronchiali. 403
in veſica fellis. 404
R. J. Camerarii memoria. * 165

Cancer

Cancer marinus rotundus major. 315
Canela, vide Cinnamomum.
Carbones foſſiles. 235
Cardamomi ſpecies.* 120
Carlina in Haſſia inventa: 286
Caro lupina antepileptica & hyſterica. 91
Caryophylli Plinii.* 14
Catacambra. Catagamber.* 15. 117
Cephalalgia periodica decocto Café curata. 168
veſicatoriis ſanata. 197
vid. *Dolor Capitis. Hemicrania.*
Cerebri compreſſio. 349
Cheirites coraloides albus Americanus. 66
Cicutæ radix devorata. 97
Cinnamomi hiſtoria.* 4
Cœcitas ex impetigine. 118
Cœli ardentis phænomena. 69
Conceptio falſa a plethora. 49
Coſtus aromaticus.* 122
peruvianus.* 15
Coxendicis dolor lacte curatus. 200
Cryſtallus Islandica in amethyſtum mutata. 244
Cuculus a rubecula enutritus. 285

D.

Diabetes ſpuria in variolis & morbillis. 297
Diarrhoea Café potu ſanata. 88
Digitus cancroſus. 405
Dolor capitis. vid. *Cephalalgia. Hemicrania.*
æquinoctialis. 89
quartanus. 173
lumborum cum motu abolito. 319
Ductum thoracicum inveniendi enchireſes. 500

E.

Ecſtaſis. 563
Enema per os rejectum. 82
Epilepſia hyſterica cum amauroſi. 67
Equus docilis. 43
Equiſetam cauſa abortuum. 521
Eſus paſtiancæ & intermixtæ cicutæ. 438
Exanthemata rariſſima. 533
Excreſcentia carnoſa in dorſo, 246
Exenteratio, vid. *Anatome.*
hydrope thoracis extincti. 147
Experimenta circa vermes. 173
podagram cum nephritide. 272
de virtute corticis Peruviani adſtringente. 274

F.

Faſcinatio. 433
Febris epidemica Lipſienſis. 1
hectica ex rene exulcerato. 440
quartanæ curatio Timæana. 45
transformata. 475
Felis reviviſcens. 282
Ferculum cruentum. 294
Feſtuca oſſea vel quaſi. 316
Fœtus humanus λεοντόμορφος. 128
Fontis Neapolitani miranda. 366
Fragor in partu erumpens. 445
Fungus quernus Inſulæ Manæ. 285

G.

Gazella Indica minor. 310
Gemellarum una alba, altera nigra. 143
Gentiana Indica.* 112

Ginſeng.* 129
Glandulæ labii ſuperioris. 398
in ingluvie coccothrauſtæ. 408
Glanduloſum corpus urethræ adnatum. 440
Gramen reſectum incrementa capiens. 277
Gravida fœtum convulſum pariens. 5
V. S. catharſes & acidulas ferens. 425
Guſtus abolitus ex caſu ab alto. 552

H.

Hæmorrhoides apertæ conſolidato gingivarum ulcere. 424
in puero menſtruæ. 480
Hectica demortuæ caſus. 112
Hemicrania periodica cortice Peruviano diſcuſſa. 169
Hippolithus. 481
Homo cur ſit?* 94
Humanitatis indago.* 85
Hungariæ epidemica hiſtoria.* 20
Hupo oleum.* 123
Hydrophobia ſero accidens. 38
Hydrops ſaccatus. 339
Hydrops pectoris & pericardii difficulter dignoſcendus. 313
pulmonum. 468
Hypocaquana.* 118
Hyſſopus Ratisbonenſis. 120
Hyſterica paſſio urinæ potu fugata. 171

I.

Ictericia a morſu felis. 174
Indiæ rariora.* 111
Inteſtini ilei appendix. 156
Iſchiadicus dolor graviſſimus. 175
Iſchuria letalis ex tumore proſtatarum. 358
Jubaba cortex. 118

K.

Kikekunemalo.* 120

L.

Labiorum coalitus a variolis retrocedentibus. 53
Lacerta aquatica vomitu rejecta. 210
Lacrimæ paſſionem hyſtericam levantes. 449
Lactis Caffeati uſus. 174
Lapides quadrati.* 123
Laryngis & ventriculi interiora. 402
Lepra ſanata. 41
Lex Regia D. XI, viij. 395
Linguæ humanæ glandulæ & ductus novi ſalivales. 401
Lumbrici in abdominis cavo, 391

M.

Maculæ ſcorbuticæ nigræ. 148
Malabaricæ medicinæ ſtatus.* 106
Mania balineis gelidis curata. 191
Manus in ſepulcro ultra ſæculum a putredine immunis. 124
Maſſa carnea tuſſi rejecta. 432
Maxillæ dolor periodicus. 347
Medicus Malabaricus.* 106
Medici in Ruſſia florentes.* 139
Melancholicus pedibus cereis. 65
Melancholiæ hypochondriacæ ſpontanea ſolutio. 547
Menſtrua vetulæ. 412
ſuppreſſa linteolis aceto frigenti immerſis. 194

Menſtrua

Menſtrua præcocia perperam exiſtimata. 372
Metaſtaſis admiranda. 172
Methodus empirica ad hæmorrhoides. 48
Mictus cruentus. 89. 113
ex eſu aſparagorum. 172
octiduanas. 225
cum fruſtulis tunicaceis. 227
& vomitus Magicus. 147
Mors ſubitanea ex ſanguine in thoracem profuſo. 278
Mumia Perſica.* 150

N.

Nævi materni hereditarii expirantes. 420
Narciſſo-leucoii radix vomitoria. 286
Naturæ in ovis gallinaceis luſus. 243
Nervorum diſtenſio Peruviani corticis uſum ſequuta. 181

O.

Obeſitas ſeptuagenariæ aſthmaticæ. 170
Obſervata in cadavere trimuli. 525
Oleum ovorum anodynum. 87
Ophthalmia contagioſa. 87
urinæ fotu curata. 118
Orthopnoea curata. 115
Oſſium capitis ſinus. 597
Oſteocolla figurata. 328
Ovarii abſceſſus & hydrops. 165

P.

Pædarthrocace pro luxatione habita. 539
Palpebræ ſuperioris paralyſis. 296
utriusque. 548
Pareira brava.* 118
Partus veſicularis. 362
Pedra de cobras de cabello.* 122
Pedicali muſcarum. 409
Penna anſerina caule duplici. 65
Petroſelinum antiphthiriaſicum. 285
PETRI M. Ruſſorum Zari elogium.* 133
G. C. Petri ab Hartenfels memoria.* 158
Phocæ anatome. 9
Phthiſis acidulis curata. 424
Pilulæ ad dyſenteriam. 111
Pinguedo bubonocelen mentiens. 502
Placentæ ſenectutis.* 121
Polypus pendulus. 52
cordis, cachexiæ cauſa. 225
narium rarus. 360
ἄπους. 490
Polypoſa maſſa per alvum excreta. 430
Proles puſtuloſa. 155
Pſeudo iſchuria periodica. 257
Pſychroluſia variolis funeſta. 255
Ptyaliſmus imprægnationis index. 90
Pullus cornutus. 317
Pulvis Acherontis. 122
fuſorius. 123

R.

Radicum eſus noxius. 247
Regeneratio roſarum rubrarum in aceto. 484
Reſpiratio difficilis decocto raparum curata. 116
Rex roſarum novus. 328
Ruptura interiorum paſſionem iliacam mentiens. 265
Ruſſia literata.* 131

S.

Sabadilli ſemen.* 120
Sago.* 120
Saia radix.* 118
Salab radix.* 14
Salia volatilia oleoſa hæmorrhagiis ſalutaria. 549
Sanguis ſerumque lacteum. 466
Sanguineis humani philtrum. 300
ſputum anniverſarium. 87
circulus in matre & fœtu mutuus. 407
an veteribus cognitus? 410
Scabies menſtrua. 447
Scabiei retropulſæ noxa! 522
Scirrhus ſcroti, penis & pedum ex eryſipelate. 212
uteri ſanguineus. 478
Serpentis Americani calva diademata. 63
Scotophorus.* 528
Signum infanticidii incertum ex pulmonibus. 414
Spina ventoſa femoris. 318
Spiritus vini tartariſatus ad tincturam antimonio extrahendam ineptus. 494
Splenetica puella: 62
Sternutatio exitialis. 117
Subſtantia glanduloſa per urinam excreta. 227

T.

Talci uſus Medicus.* 125
Tanzùc terra Sinenſium bezoardica.* 106. 111. 126
Thea.* 120
Thermæ ex ſcoriis. 29
Trepanatio. 452
Tumor cruris monſtroſus. 55
Tumor œdematoſus brachii cum ſcirrho glandularum maxillarium. 57
manus oſſeo folliculo incluſus. 76
phlegmonodes brachii. 108
inflammatorius ex colica. 294
Turfæ. 228
Tuſſis puerorum epidemica. 353
Tympanites V. S. curatus. 550

V.

Variolarum inſitio. 133
malignarumFrancofurtenſium deſcriptio. 560
deformitas præcavenda. 474
Vaſorum umbilicalium ruptura in partu. 451
Vegetabilia exotica. 80
Venenorum applicatio externa. 252
Venæſectio urinæ ſuppreſſæ commoda. 551
Vermes luis venereæ comites. 549
Vertiginis remedium, tubarum clangor. 88
curatio à capitis vulnere. 119
Veſica bovis gemina. 158
per membranum in duas cavitates diviſa. 170
fellis maxima. 327
Veſpertilio mortuus. 329
vivus. 457
Veſpertilionum latibula. 462
Viſci querni decoctum ſalutare. 422
Ulcus cancroſum in faucibus. 225
dorſi ad pleuram penetrans. 320
Ulmi cortex hydropicis ſalutaris. 429
Vomicæ pulmonum. 418
partium abdominis. 322

Unguen-

Unguentum ophthalmicum. 323
Ureteres a calculo obturati. 455
Urinæ difficultas a proſtatis tumefactis. 356
ſtillicidium perpetuum. 595
chyloſæ. 552
Uteri prolapſi exſectio non letalis. 158
inflammatio cum febri acuta. 367
Uteri ruptura ex partu difficili. 397
Uteri craſſities in gravidis. 406
Vulnus abdomen utrinque penetrans. 334

W.

Wildeganſi pillulæ.* 129

Z.

Zinghi, aniſum ſtellatum.* 125

EX ERRATIS
extantiora quædam emendanda.

Pag. 2. lin. ult. pro confœdatas lege confœdatos. pag. 13. lin. 3. pro viſcere lege viſcera. pag. 43. lin. 25. pro DALHARDINGII lege DETHARDINGII. pag. 45. lin. 27. pro reddere lege redderet. pag. 58. lin. 27. pro perfecta lege profecta. pag. 70. lin. 16. pro nudatim lege undatim. pag. 137. lin. 14. pro emptio lege eruptio. pag. 139. lin. 19. pro opponere lege apponere. pag. 145. lin. 19. pro incoluimus lege incolumis. pag. 177. lin. 26. pro natu lege ſtatu. pag. 180. lin. 17. pro ad lege ac. pag. 191. lin. 8. pro renis lege venis. pag. 231. lin. 9. pro dentiſſimis lege denſiſſimis. pag. 232. lin. 16. pro aliquot lege aliquod. pag. 243. lin. 13. pro debes lege debeo. pag. 261. lin. 20. pro latici lege volatici. pag. 303. l. 4. pro eum lege cum. pag. 304. l. 27. pro Heræ lege Herbæ. pag. 309. lin. 1. pro flt lege ſit. pag. 321. lin. 2. pro conſolationem lege conſolidationem. pag. 349. lin. 4. pro paribus lege partibus. pag. 354. l. 29. pro vegebat: Syrius lege regebat ſirius. pag. 263. l. 2. 3. pro impulſæ blunto lege impulſu blando. p. 374. l. 21. pro profectus lege profeſſus. pag. 375. l. 1. pro Gradus lege Gradius. pag. 380. l. 21. pro reditus lege redditus. pag. 382. l. 13. pro inundatur lege inundetur. item l. 15. pro in exuſtatione lege ex incruſtatione. pag. 389. l. 7. pro protundere lege protrudere. pag. 397. lin. 18. pro duobus milliaribus lege uno milliari. pag. 410. lin. antepen. pro quia lege qui. pag. 414. l. 22. pro expirare lege expiare. pag. 429. lin. 11. pro nec lege cum. pag. 437. l. penult. pro eadem lege eædem. pag. 439. l. penult. pro transferentibus lege transferendis. pag. 445. l. 24. pro peneſtralibus lege penetralibus. pag. 446. l. 21. pro aditum lege editum. pag. 560. lin. 12. pro D. lege Dn. D.